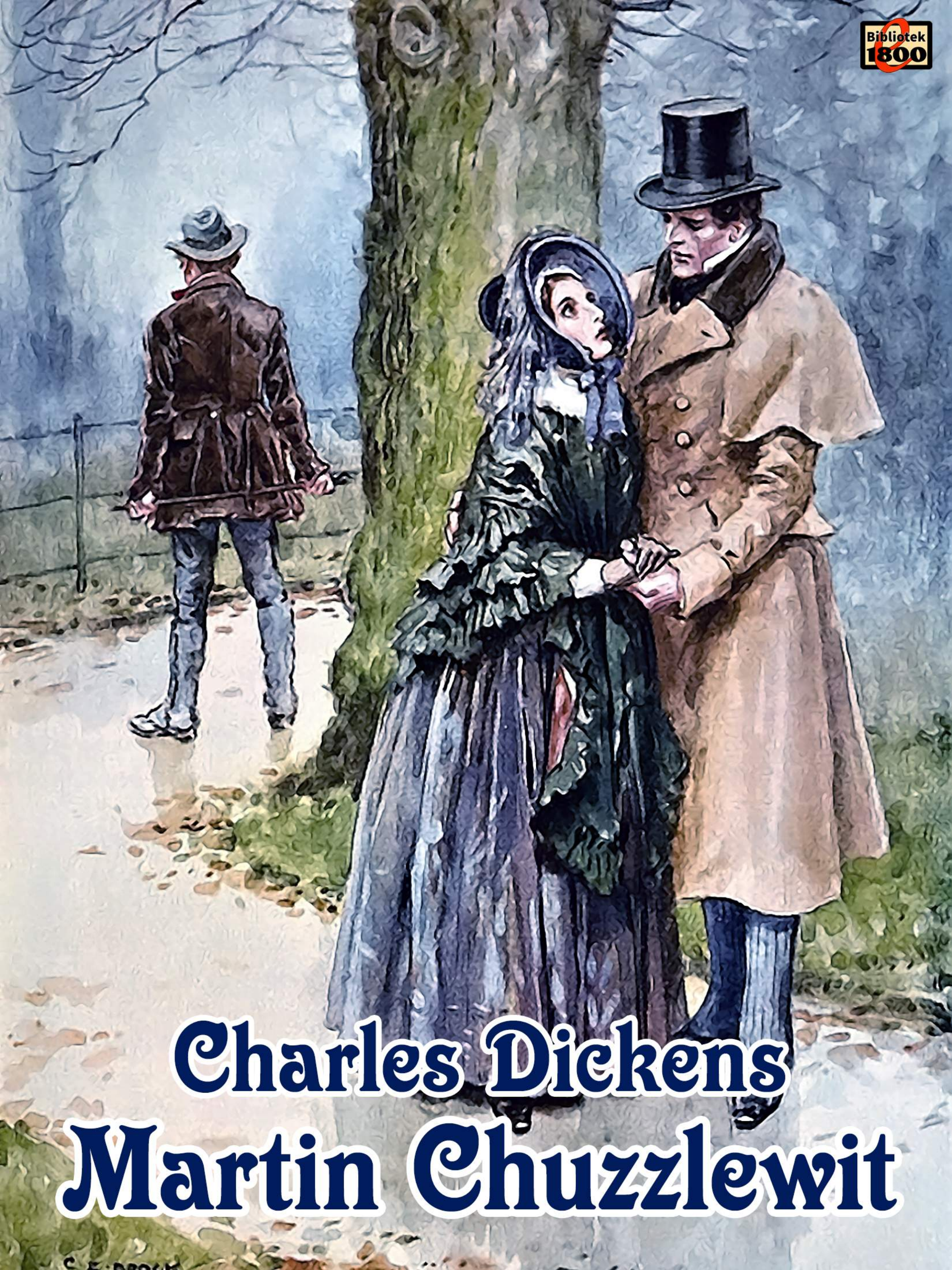

Charles Dickens

Martin Chuzzlewit

Charles Dickens

Martin Chuzzlewits Levned og Eventyr

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Charles Dickens: *Martin Chuzzlewit* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Charles Dickens: *Martin Chuzzlewit* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

BY NC SA

1. En indledning, der handler om familien Chuzzlewits stamtavle

Da ingen dame eller herre med mindste krav på god opdragelse kan føle nogen interesse for familien Chuzzlewit, uden først at være vis på slægtens høje ælde, er det en stor tilfredsstillelse at vide, at den utvivlsomt nedstammede i lige linje fra Adam og Eva og allerede i de ældste tider var nøje knyttet til agerbruget. Skulle misundelige og ondskabsfulde mennesker påstå, at en Chuzzlewit i et eller andet afsnit af familiens historie har lagt en alt for vidt dreven familiestolthed for dagen, vil man sikkert ikke alene finde denne svaghed tilgivelig, men endog rosværdig, når henses til slægtens umådelige overlegenhed over den øvrige del af menneskeslægten på grund af denne gamle oprindelse.

Det er mærkeligt nok, at ligesom der i den ældste familie, som vi har nogen efterretning om, fandtes en morder og løsgænger, således støder man i efterretningerne om alle gamle familier ufejlbarligt på utallige gentagelser af samme karakter, ja det kan endda opstilles som en almengyldig grundsætning, at jo mere omfattende stamtræet er, des mere florerer også vold og løsgængeri, for disse to forlystelser, som både frembyder en sund adspredelse og et ypperligt middel til at bringe en ødelagt formue på fode igen, var i gamle dage på én gang en forædlende idræt og en nyttig morskab for de store her i landet.

Det er derfor en kilde til ubeskrivelig trøst og glæde at finde, at Chuzzlewit'erne i forskellige tidsrum i vor historie var virksomme deltagere i flere morderiske sammensværgelser og blodige slagsmål. Der fortælles endvidere om dem, at de, klædt i panser og plade fra hoved til fod, mangfoldige gange med uovervindeligt mod førte deres køllertklædte krigere i døden og derpå med anstand vendte tilbage til slægt og venner.

Der kan ikke være nogen tvivl om, at i det mindste én Chuzzlewit kom herover med Vilhelm Erobreren. Det synes imidlertid ikke, at denne berømmelige stamfader nogensinde senere er kommet nogen vegne med den nævnte monark, for at bruge en almindelig talemåde, for så vidt som familien aldrig i nogen særlig grad synes at have udmærket sig ved at eje jordegods, og det er en velkendt sag, at normannerens gavmildhed og taknemmelighed ved bortskænkningen af denne slags ejendom til sine yndlinge var lige så bemærkelsesværdige, som disse dyder i almindelighed er det hos store mænd, når de bortgiver, hvad der tilhører andre.

Vi tør måske standse på dette sted i fortællingen for at glæde os over det uhyre kvantum af tapperhed, visdom, veltalenhed, dyd, ædel byrd og sand adel, der synes at være kommet til England med de normanniske erobrere, et kvantum, som enhver gammel slægts stamtavle hjælper til at forøge, og som ganske sikkert ville have været lige så stort og fuldt så frugtbart med hensyn til frembringelsen af lange rækker af ridderlige efterkommere, stolte af deres byrd, selv om Vilhelm Erobreren havde været Vilhelm den Overvundne, en forandring af omstændighederne, som ganske vist ikke ville have gjort den mindste forskel.

Der var utvivlsomt en Chuzzlewit med i Krudtsammensværgelsen, hvis ærkeforræderen Fawkes selv ikke var et skud af denne mærkelige stamme, hvilket han meget let kan have været under forudsætning af, at en Chuzzlewit i den foregående menneskealder er udvandret til Spanien og der har giftet sig med en spansk dame, med hvem han har fået en olivenfarvet søn. Denne sandsynlige gisning styrkes, om den end ikke ligefrem stadfæstes, af en omstændighed, som nødvendigvis må interessere dem, der giver sig af med at forfølge udviklingen af arvelige tilbøjeligheder gennem de uskyldige arvingers liv. Det er nemlig en mærkelig kendsgerning, at mange Chuzzlewit'er i den senere tid, efter at have været uheldige i andre retninger, uden den mindste rimelige udsigt til at berige sig eller nogen tænkelig grund har givet sig til at være kulhandlere og den ene måned efter den anden siddet og stirret mørkt på en lille bunke kul, uden en eneste gang at handle med en køber. Den mærkelige lighed mellem denne fremgangsmåde og den måde, hvorpå deres store stamfader gik til værks nede i kælderen under Parlamentshuset i Westminster, er alt for iøjnefaldende og slående til at trænge til nogen nærmere forklaring.

Familiens mundtlige traditioner godtgør også klart, at der på et tidspunkt i dens historie levede en matrone, der hyldede så agitoriske grundsætninger og var så intrigant, at hun gik under navn af "Partistifteren", et øgenavn, hun har beholdt til den dag i dag i familiesagnene. Der kan i virkeligheden ikke være nogen grundet tvivl om, at hun må have været den spanske dame, moderen til Chuzzlewit Fawkes.

Men der er endnu et bevis, som direkte godtgør slægtens nøje forbindelse med hin mindeværdige tildragelse, som må være overbevisende selv for den – hvis der findes nogen – der ikke vil lade sig overtyde af disse indicier.

For nogle år siden ejede nemlig et højst agtbart og i enhver henseende hæderligt og ulasteligt medlem af familien – for selv hans bitreste fjende vovede aldrig at insinuere, at han ikke var en velhavende mand – en blændlygte af utvivlsom ælde, og som blev endnu mere interessant ved, at den i form og mønster havde en påfaldende lighed med dem, der bruges endnu i vore dage. Denne mand, som senere er død, var nu til enhver tid rede til at gøre sin ed på og forsikrede atter og atter på det højtideligste, at han ofte havde hørt sin bedstemoder sige, når hun så på denne ærværdige relikvie: "Ak ja, den blev båret af min fjerde søn den femte november, da han var Guy Fawkes." Disse mærkelige ord gjorde et stærkt indtryk på ham, hvilket ikke var så underligt, og han plejede at gentage dem meget tit. Den rigtige fortolkning af dem og den slutning, hvortil de ledede, er afgørende og uimodståelig. Den gamle dame, der af naturen havde en kraftig ånd, var ikke des mindre skrøbelig og affældig; det er vitterligt, at hun led af den tanke- eller, måske snarere, *tale*forvirring, som gamle og snakkesalige folk er udsatte for. Den ubetydelige, yderst ubetydelige forvirring, der viser sig i hin ytring, er iøjnefaldende, og det er latterlig let at rette den. "Ak ja," sagde hun, og man vil lægge mærke til, at disse to begyndelsesord ikke trænger til berigtigelse; "ak ja, denne lygte blev båret af min stamfader" – ikke fjerde søn, hvilket er meningsløst – "den fjerde november. Og han var Guy Fawkes." Her har man en udtalelse, der på én gang er

følgerigtig, klar, naturlig og strengt overensstemmende med den talendes karakter; ja, anekdoten peger så tydeligt hen på denne fortolkning og ingen anden, at det næppe ville være umagen værd at meddele den i dens oprindelige form, hvis det ikke var et bevis på, hvad der ikke alene i historisk prosa, men også i den rene poesi kan udrettes ved en smule skarpsindighed og anstrengelse hos fortolkeren.

Det er blevet sagt, at der i den nyere tid ikke haves noget eksempel på, at en Chuzzlewit har stået på en fortrolig fod med de store; men her bliver de spottende skumlere, som opspinder sådanne elendige påfund i deres ondskabsfulde hjerner, atter bragt til tavshed ved slående beviser. Flere grene af familien er nemlig endnu ejere af breve, hvori det med rene ord siges, at Diggory Chuzzlewit stadig plejede at spise til middag hos hertug Humphrey [Note 1)]; ja så ofte var han en gæst ved denne adelsmands bord, og så uophørligt blev Hans Nådes gæstfrihed og selskab så at sige pånødet ham, at man finder ham, i en urolig og fortrædelig stemning og opfyldt af ulyst, skrive til sine venner, at hvis de ikke sender ham et fyldestgørende svar med overbringeren, vil han ikke have andet valg end atter at spise til middag hos hertug Humphrey, idet han på en meget tydelig og påfaldende måde udtrykker sig, som om han var overmæt af fornemt og nådigt selskab.

Rygtet har fortalt, og det er overflødigt at sige, at dette rygte er udsprunget fra den samme plumrede kilde, at Chuzzlewit, hvis fødsel må indrømmes at være indhyllet i nogen dunkelhed, var af meget lav og simpel oprindelse. Hvorledes står det sig nu med beviset? Da dette individs søn, som hemmeligheden om hans faders fødsel menes at være blevet betroet af hans fader i

dennes levende live, lå på sit yderste, blev der på en højtidelig og formel måde stillet ham det spørgsmål: "Toby Chuzzlewit, hvem var Deres bedstefader?" hvortil han ikke mindre højtideligt og formelt – og hans ord blev dengang optegnet og underskrevet af seks vidner med hver enkelts fulde navn og bopæl – svarede: "Lord no zoo. [Note 2)]" man kan sige – og det *er* blevet sagt, for den menneskelige ondskab er uden grænser – at der ikke gives nogen lord af dette navn, og at der blandt alle navnene på uddøde adelsslægter ikke findes et eneste, som på nogen måde ligner dette, ikke engang i lyden. Men hvad er nu den uigendrivelige slutning? Når man forkaster en af nogle velmenende, men vildfarende personer opstillet teori, at denne Toby Chuzzlewits bedstefader efter hans navn at dømme ganske sikkert må have været en mandarin – hvilket er aldeles uholdbart, da der ikke er noget spor af, at hans moder nogen sinde har været udenlands, eller at en mandarin har været her i England flere år før hans faders fødsel, med undtagelse af dem i tebutikkerne, der intet øjeblik kunne menes at vedrøre spørgsmålet hverken i den ene eller den anden retning – når man forkaster denne hypotese, er det da ikke åbenbart, at Toby Chuzzlewit enten ikke rigtig har hørt det navn, hans fader nævnte, eller at han har glemt det eller udtalt det fejlagtigt, og at Chuzzlewit'erne selv i den nyere tid ved en heraldisk skråbjælke have været forbundet med et eller andet ubekendt adeligt og berømmeligt hus.

Ifølge dokumenter, der endnu er opbevaret i familien, står det fast, at et af dens medlemmer i den omtalte Diggory Chuzzlewits forholdsvis nyere dage havde opnået en meget stor rigdom og indflydelse. I alle de brudstykker af hans

brevveksling, der er undgået at blive hærget af møllene – som i kraft af deres sjældne evne til at sluge indholdet af brevskaber og papirer kan kaldes insektverdenens generalarkivarer – ser man ham tit omtale en onkel, som han synes at have gjort sig store forventninger til, da han plejede at søge at skaffe sig hans yndest ved gaver af sølvtøj, smykker, bøger, ure og andre værdisager. Således skriver han én gang til sin broder om en sauceske, broderens ejendom, som han – Diggory – synes at have lånt eller på anden måde fået fat i:

"Bliv ikke vred, jeg har skilt mig ved den og sendt den til Onkel [Note 3]."

En anden gang udtrykker han sig på en lignende måde med hensyn til et barnebæger, der var blevet ham betroet for at istandsættes. Ved en tredje lejlighed siger han:

"Jeg har overdraget alt, hvad jeg ejede, til den uimodståelige Onkel."

Og at han plejede at gøre denne herre langvarige og jævnlige besøg i hans hus, hvis han ikke helt og holdent boede der, fremgår af følgende sætning:

"Med undtagelse af de klæder, jeg har på kroppen, er hele min garderobe for tiden hos Onkel."

Denne mands anseelse og indflydelse må have været enestående, da hans nevø skriver:

"Når folk ikke har anden udvej, tyr de til ham."

"Der er tusinder, der søger hjælp hos ham –"

Og så fremdeles. Og dog synes denne indflydelse, underligt nok, ikke at have skaffet ham nogen indbringende post ved hoffet eller andetsteds eller nogen anden udmærkelse end den, der var en nødvendig følge af en så stor mands understøttelse.

Det er overflødigt at fremføre flere eksempler på Chuzzlewit'ernes fremragende stilling og umådelige indflydelse til forskellige tider. Var der mindste rimelighed for, at der ville blive fordret yderligere beviser, kunne de dynges oven på hinanden, indtil de dannede et bjerg af vidnesbyrd, hvorunder selv den halsstarrigste tvivler ville blive knust og trykket flad. Men da en ganske køn lille høj allerede er blevet kastet op og klappet nok så pænt til oven på familiegraven, vil dette kapitel nøjes med at lade den være det, den er, og kun som en sidste spadefuld tilføje, at der for mange, både mandlige og kvindelige Chuzzlewit'ers vedkommende, foreligger autentiske beviser i form af breve fra deres egne mødre, for at de har haft mejslede næser, dadelfri hager, former, der kunne have tjent en billedhugger til model, fint drejede lemmer og blanke pander med en så gennemsigtig hud, at man kunne se de blå årer forgrene sig i forskellige retninger som lige så mange landeveje på et æterisk kort. Denne kendsgerning ville, selv om den havde været enestående, have været nok til én gang for alle at afgøre spørgsmålet, for ifølge alle de bøger, der handler om deslige sager, er det velkendt, at alle disse fænomener, navnlig de mejslede næser, er særlig ejendommelige for og kun viser sig hos mennesker af den allerfornemmeste stand.

Da denne historie nu til sin egen og følgelig også til alle sine læseres fuldkomne tilfredsstillelse har godtgjort, at Chuzzlewit'erne har haft en oprindelse og enten til den ene eller den anden tid har haft en betydning, der ikke kan andet end gøre dem til et kærkomment og behageligt selskab for alle rettænkende individer, kan den nu for alvor give sig i kast med sin opgave. Og da den har vist, at de på grund af deres

ældgamle byrd må have haft en temmelig stor del i den menneskelige slægts grundlæggelse og formerelse, vil den længere hen få det hverv at påvise, at de af dens medlemmer, der vil blive fremstillet i disse blade, endnu har mange sidestykker og forbilleder i den store verden, der omgiver os. For tiden nøjes den med ganske i almindelighed at sige: For det første, at man trygt kan påstå, uden dermed direkte at anerkende Monbeddo-læren om sandsynligheden af, at vi engang har været aber, at menneskene ofte ter sig på en højst grinagtig måde; og for det andet, uden at gøre indgreb i den Blumenbackske teori om, at Adams efterkommere har en mængde egenskaber, der mere tilhører svinene end nogen anden dyreart, at nogle mennesker unægtelig udmærker sig ved at sørge ualmindelig godt for sig selv.

2. Hvori nogle personer bliver forestillet for læseren, med hvem han kan gøre nærmere bekendtskab, hvis han vil

Det var temmelig sent på efteråret, da den nedgående sol gennembrød den tåge, som havde tilsløret den hele dagen, og skinnede klart på en lille landsby i Wiltshire, en magelig dagsrejse fra den smukke gamle stad Salisbury.

Ligesom en pludselig åndsklarhed, der lyser op i en oldings sjæl, udgød den sin glans over den skueplads, hvor dens svundne ungdom og friskhed syntes at vende tilbage. Det våde græs tindrede i lyset; de små, grønne græspletter mellem hækkene – hvor nogle få, grønne kviste endnu holdt tappert ud og til det sidste modstod de fortærende vinde og den tidlige nattefrost – fattede mod og levede atter op. Bækken, der havde været tvær og gnaven hele dagen igennem, smilede muntert; fuglene begyndte at pippe og kvidre på de nøgne grene, som om de forhåbningsfulde småvæsener halvt om halvt troede, at vinteren var forbi og foråret allerede kommet; vindfløjen på den gamle kirkes smækre spir blinkede fra sin høje plads i sympati med den almindelige glæde, og fra de vedbendkransede vinduer kastedes sådanne lysglimt tilbage på den glødende himmel, at det syntes, som om de stille bygninger var

gemmestedet for tyve somre, og at al disses glød og varme var ophobet inde i dem.

Selv de af årstidens kendetegn, som umiskendelig hviskede om den kommende vinter, forskønnede landskabet, uden i øjeblikket at give dets livligere træk noget trykkende præg af sørgmodighed. Det faldne løv, jorden var overstrøet med, udbredte en behagelig vellugt og frembragte ved at dæmpe den skurrende lyd af fjerne fodtrin og vognhjul en ro, der var i blid samklang med den lette raslen af kornet, som udstrøedes af sædemanden i det fjerne, og med plovens lydløse gang, mens den væltede den brune, frugtbare muld op og tegnede et sirligt mønster på stubbeagrene. På nogle træers ubevægelige grene hang efterårsbær som klaser af koralperler ligesom i hine eventyrhaver, hvor frugterne var ædelstene; andre stod, helt afklædte, hvert for sig midt i sin lille bunke lyserøde blade og iagttog deres langsomme opløsning; atter andre bar endnu deres løv, men det var runkent og forkrøllet, som om det var blevet brændt; omkring stammerne af nogle lå de æbler, de havde båret, opstablet i rødmende bunker, mens andre – hårdføre vintertræer – tog sig noget strenge og mørke ud i deres kraft, som om de af naturen var bestemt til en påmindelse om, at det ikke er dens mere kælne og livsglade yndlinge, den skænker den længste levetid. Endnu banede solstrålerne gyldne stier gennem deres dunkle kroner, og idet det røde lys søgte ind mellem deres sortladne kviste, brugte det dem til at fremhæve sin egen klarhed og understøtte glansen af den døende dag.

Et øjeblik, og herligheden var ikke mere. Solen gik ned bag de lange, mørke rækker af bakker og skyer, som i vest opførte en by

i luften med mur oven på mur og tinde oven på tinde; alt lys forsvandt; den skinnende kirke blev kold og mørk; bækken glemte at smile; fuglene forstummede, og vinterens skummelhed hvilede over enhver genstand.

Og samtidig rejste nattevinden sig, og de tynde grene knirkede og raslede, idet de bevægede sig i dødningedanse efter dens sørgelige musik. De visne blade havde ikke længere ro, men fo'r hid og did for at søge læ for dens isnende forfølgelse; karlen spændte sine heste fra og traskede med bøjet hoved rask hjem ved siden af dem, og fra vinduerne i husene begyndte lys at titte frem og blinke ud på de mørke marker.

Da viste landsbysmedjen sig i hele sin glorie. Den lystige blæsebælg brølede ha, ha! til den klare ild, som atter brølede til svar og bød de skinnende gnister at danse rask til hamrenes muntre klingen på ambolten. I sin kappelyst tindrede også det glimtende jern og strøede sine glorøde ædelstene rundt til alle sider. Den stærke smed og hans svende gav deres arbejde sådanne slag, at de endog oplivede den tungsindige nat og frembragte en blussende glød i dens mørke åsyn, mens den svævede omkring døren og vinduerne og tittede nysgerrigt ind over skuldrene på en halv snes lediggængere. Og hele denne driverbande stod der som fasttryllet til stedet, idet de nu og da skottede til mørket bag ved dem, og lagde deres dovne albuer mageligere til rette i vindueskarmene og lænede sig længere tilbage, – de havde ikke mere lyst til at løsrive sig, end om de var blevet født til at flokke sig omkring den blussende esse som lige så mange fårekyllinger.

Skam få den vrede blæst, der fra at sukke gik over til at støje rundt omkring den lystige smedje, idet den smældede med

døren og brummede i skorstenen, som om den overfusede den muntre bælg, fordi denne gjorde sin pligt. Og trods al sin støjen var den dog kun en afmægtig praler; for hvis den gjorde noget indtryk på denne hæse kammerat, var det da kun, at den fik den til at brøle sin lystige sang endnu højere og følgelig fik ilden til at brænde endnu klarere og gnisterne til at danse endnu raskere – til sidst hvirvlede de så vanvittigt rundt, at det var mere, end en sådan sur fyr af en blæst kunne udholde, så den fløj bort med et hyl og gav undervejs det gamle skilt uden for krodøren et sådant puf, at den blå drage fra den dag stejlede endnu mere end før, ja endog inden jul dejsede baglæns ud af sin brøstfældige ramme.

Det var et småligt tyranni af en honnet blæst at lade sin hævn gå ud over sådanne værgeløse skabninger som de faldne blade, men idet denne blæst tilfældigvis stødte på en stor bunke af dem, spredte og splittede den dem således ad, at de flygtede bort hulter til bulter, nogle hist, andre her, idet de faldt over hinanden, snurrede sig rundt på deres tynde kanter, fløj, som om de var vanvittige, op i luften og i deres forfærdelse gjorde alle slags mærkværdige krumspring. Men dette var endnu ikke nok for dens ondskabsfulde raseri, for ikke tilfreds med at have slået dem på flugt, angreb den små hobe af dem og trængte dem ned i hjulmagerens savgrube og ind under tømmerstablerne i hans gård, hvor den søgte efter dem under savspånerne, som den spredte i luften, og fandt den da nogle, hu hej! hvor den så piskede løs på dem og jagede efter dem!

De skræmte blade fløj, trods alt dette, kun så meget des hurtigere af sted, og en vild jagt blev det, for de tyede til afsides steder, hvorfra der ingen udgang var, og hvor deres forfølger

kørte rundt med dem, så længe han havde lyst, og de krøb ind under tagskæggene og klyngede sig fast til siderne af høstakkene ligesom flagermus; eller de fo'r ind ad åbentstående vinduer, skjulte sig imellem hækkene og søgte, kort sagt, frelse over alt. Men det mærkeligste, de gjorde, var, at de, idet mr. Pecksniffs gadedør pludselig blev lukket op, benyttede sig heraf til at storme vildt ind i gangen, hvor blæsten, der fulgte tæt bag efter dem og fandt bagdøren åben, uden videre pustede det tændte lys, som miss Pecksniff havde i hånden, ud og slog gadedøren så voldsomt imod Pecksniff, der i det samme trådte ind, at han gik bagover og trillede ned ad trappen. Den balstyrige krabat var nu blevet ked af disse narrestreger og fo'r hoverende af sted under vilde hyl, over moser og enge, bakker og dale, indtil den kom ud på havet, hvor den stødte på andre ligesindede vinde og holdt sig lystig hele natten.

Pecksniff, der af en skarp kant på det næstnederste trin havde fået et af de dunk i hovedet, der til den lidendes underholdning tænder en almindelig illumination af tindrende spedelys, lå imidlertid ganske roligt og stirrede på sin gadedør. Og den lod til at være rigere på stof til tanker end gadedøre i almindelighed, eftersom han blev liggende der en urimelig lang tid, uden så meget som at tænke over, om han var kommet til skade eller ikke. Ikke engang da miss Pecksniff med en skingrende stemme, der kunne have tilhørt en nykonfirmeret blæst, spurgte gennem nøglehullet: "Hvem er det?" gav han noget svar, lige så lidt som han sagde et ord eller på nogen måde antydede, at han ønskede at blive samlet op, da miss Pecksniff atter åbnede døren og, idet hun holdt hånden for lyset, tittede ud og så udfordrende rundt omkring ham, over

ham, forbi ham og på alt muligt andet end på ham. "Jeg ser Dem nok!" råbte miss Pecksniff til den formodede spasmager, som hun troede havde banket på døren. "De kan tro, De skal få!"

Men alligevel sagde Pecksniff intet, måske fordi han allerede havde fået nok.

"Nu er De om hjørnet!" råbte miss Pecksniff. Hun sagde det på lykke og fromme; men det passede dog på en vis måde. Pecksniff var nemlig i færd med at slukke de før omtalte lys og formindske antallet af messingknopperne på sin gadedør fra fire eller fem hundrede – som tidligere havde danset af sig selv for hans øjne på en højst mærkelig måde – til en halv snes eller så, og han kunne derfor i en vis forstand siges at være kommet om hjørnet, for så vidt som han havde overstået det værste og var ved at komme til sig selv igen.

Med en skarpt udtalt trussel om fængslet og politiet, stokken og galgen ville miss Pecksniff allerede til at lukke døren, da Pecksniff rejste sig op på sin ene albue og nøs.

"Den stemme!" udbrød miss Pecksniff. "Min fader!"

Ved dette udråb kom en anden miss Pecksniff farende ud fra dagligstuen, og under mange usammenhængende udbrud fik de to damer nu Pecksniff halet i vejret.

"Fader!" råbte de i kor. "Fader! Tal, fader! Se ikke så vild ud, søde fader!"

Men da en mands udseende under sådanne omstændigheder er noget, som han har ondt ved selv at råde over, blev Pecksniff ved at holde øjne og mund vidt åbne og at lade underkæben hænge ned omtrent ligesom en nøddeknækker, og da hans hat var faldet af, hans ansigt var blegt, hans hår strittede i vejret, og hans frakke var tilsølet, frembød han et så ynkeligt skue, at

ingen af miss'erne Pecksniff kunne undertrykke et uvilkårligt skrig.

"Det hjalp," sagde Pecksniff; "nu har jeg det bedre."

"Han kommer til sig selv!" udbrød den yngste miss Pecksniff.

"Han har fået sit mæle igen!" råbte den ældste, og med disse glade ord kyssede de Pecksniff på begge kinder og hjalp ham ind i huset. Straks efter løb den yngste miss Pecksniff ud igen for at hente hans hat, hans pakke, hans paraply, hans handsker og andre småting, og da det var gjort og døren lukket, gav begge unge damer sig i bagstuen til at undersøge Pecksniffs sår.

De var ikke af nogen alvorlig natur, men indskrænkede sig til hudafskrabninger på steder, som den ældste miss Pecksniff kaldte "de knudrede dele" af hendes faders skelet, såsom hans knæ og albuer, samt til udviklingen af et ganske nyt, af frenologerne ukendt organ på hans baghoved. Da disse skrammer var blevet lindret udvendig med papirslapper dyppet i vineddike, og Pecksniff selv var blevet lindret indvendig med et glas stærk grog, gav den ældste miss Pecksniff sig til at skænke på tepotten, som stod parat på bordet. Imens gik den yngste miss Pecksniff ud i køkkenet og hentede en dampende portion skinke og æg, og efter at have sat den foran sin fader tog hun selv plads på en lille skammel ved hans fødder, så at hendes øjne kom lige i flugt med tebakken.

Af denne ydmyge stilling må man dog ikke udlede den slutning, at den unge miss Pecksniff var så ung, at hun på grund af sine bens korthed var nødt til at sidde på en skammel. Miss Pecksniff sad på en skammel på grund af sin naturlighed og uskyld, der begge var meget store – meget store. Miss Pecksniff sad på en skammel, fordi hun var lutter barnlighed og

spøgefuldhed, ellevild og sprælsk som en kattekilling. Hun var det mest skælmske og samtidig det mest ukunstlede pigebarn, som man kunne tænke sig, var den yngste miss Pecksniff. Det var dette, som gjorde hende så fortryllende. Hun var alt for frisk og naturlig, alt for barnligt overgiven til at gå med kam i sit hår eller til at sætte det op, kruse det, eller flette det. Hun bar det frit, ganske frit, og det sad i ét krøl over hele hovedet. Hendes figur var temmelig fyldig og næsten helt udviklet, men undertiden gik hun med bluseforklæde, og hvor fortryllende så hun da ikke ud! Ja, hun var rigtignok en "smuk tøs", som en ung herre havde udtrykt sig i et digt i et provinsblad.

Pecksniff var en moralsk mand, en alvorlig mand, ædel i sin tænkemåde og ædel i sin tale, og han havde ladet hende døbe *Mercy* (Nåde). Mercy! Hvilket fortryllende navn for et væsen med en så ren sjæl som den yngste miss Pecksniff! Hendes søsters navn var *Charity* (Kærlighed). En skøn tanke: Mercy og Charity! Og med sin fine og skarpe forstand og sin blide, skønt ingenlunde frastødende alvor bar Charity med føje sit navn og dannede en skøn pendant til søsteren. Hvor det var en fornøjelse at se den modsætning, de frembød – at se, hvorledes de, opfyldt af gensidig kærlighed, følte med hinanden, ofrede sig for hinanden, støttede sig på hinanden, samtidig med, at de korrigerede og regulerede og ligesom tjente som modgift for hinanden! At se hver af disse ungmøer ligefrem af beundring for søsteren etablere sin egen forretning efter stik modsatte principper og kundgøre, at de to butikker ikke havde noget med hinanden at gøre. "Hvis De ikke føler Dem tilfreds med varernes kvalitet i det andet udsalg, tillader jeg mig at bede Dem om at beære *mig* med Deres søgning!" Og hvad der satte

kronen på det hele var, at begge de skønne var aldeles uvidende om alt dette! De havde ikke spor af anelse om det; de tænkte ikke mere på det, end Pecksniff gjorde; det var naturen, som stillede dem op mod hinanden; de to miss'er Pecksniff havde selv ingen del i det.

Det er allerede blevet sagt, at Pecksniff var en moralsk mand, og det var han. Der har måske aldrig været nogen mere moralsk mand en Pecksniff, især i sin tale og i sine breve. En beskeden beundrer sagde engang om ham, at han havde en Fortunatus' pung med smukke sentenser i sit indre. I denne henseende lignede han pigen i eventyret, med undtagelse af, at hvis det ikke var ægte diamanter, som faldt fra hans læber, så var det dog fortrinlige efterligninger med en blændende glans. Han var en højst eksemplarisk mand og mere fuld af dydige leveregler end en skrivebog. Nogle sammenlignede ham med en vejviser, der altid peger hen mod et sted, men selv aldrig kommer der, men det var kun hans fjender, de skygger, som hans klarhed kastede; det var det hele. Endog hans hals var moralsk. Man så en hel del af den. Man så over et meget lavt gærde af et hvidt halsbind – hvis knude intet menneske havde set, da han bandt den bagpå – og der lå den som en dal mellem to fremspringende bakker af flipper, fredelig og skægløs for ens blik. Den syntes at sige på Pecksniffs vegne:

"Det er intet bedrageri, mine damer og herrer; alt er fred, en hellig ro gennemtrænger mig."

Det samme gjorde hans med nogle stålgrå stænk isprængt hår, der var børstet helt bort fra hans pande og stod lige i vejret, eller sænkede sig lidt i sympatisk forståelse med hans tunge øjenlåg. Det samme gjorde hans person, der var glat, uden at

være korpulent. Det samme gjorde hans væsen, der var mildt og salvelsesfuldt. Kort sagt, endog hans simple sorte dragt, hans enkemandsstand og hans dinglende, dobbelte øjeglas, alt pegede i samme retning og råbte højt:

"Se her er den moralske Pecksniff!"

Messingpladen på døren – der ikke kunne lyve, da den tilhørte Pecksniff – havde denne indskrift: "*Pecksniff, Arkitekt*", hvortil Pecksniff på sine adressekort tilføjede: "*Og landmåler*". I én forstand, men kun i én, kunne han siges at være landmåler efter en temmelig stor målestok, da der var en meget vid udsigt fra vinduerne i hans hus. Om hans virksomhed som arkitekt vidstes intet med bestemthed, undtagen at han aldrig havde bygget eller gjort tegning til noget, men man troede i almindelighed, at hans indsigt i faget grænsede til det utrolige.

Pecksniffs faglige sysler indskrænkede sig næsten kun til at modtage lærlinge, for indkrævningen af husleje, hvormed han undertiden bragte afveksling ind i sine alvorlige arbejder, kan strengt taget næppe siges at falde ind under den arkitektoniske virksomhed. Hans talent viste sig særlig i at besnære forældre og værger og stikke honorarer i lommen. Når honoraret for en ung mand var betalt, og den unge mand var kommet i Pecksniffs hus, lånte Pecksniff hans matematiske bestik – hvis det var monteret med sølv eller på anden måde havde nogen værdi – bad ham fra dette øjeblik betragte sig som hørende til familien; sagde ham mange smukke ting med hensyn til hans forældre eller værge, som det nu kunne falde, og slap ham løs i et rummeligt værelse på anden sal, hvor han i selskab med nogle tegnebrætter, parallellinealer, meget stivbenede passere og to eller måske tre andre unge herrer i tre eller fem år, alt

efter indholdet af hans lærekontrakt, øvede sig i at fremstille gennemsnitstegninger af domkirken i Salisbury fra alle mulige synspunkter og opføre en uhyre mængde slotte, parlamentshuse og andre offentlige bygninger i luften. Måske opførtes der intetsteds i verden så mange pragtbygninger af denne slags som under Pecksniffs auspicier, og kunne alene tyvendedelen af de kirker, som byggedes i hint værelse på anden sal, og hvori altid den ene eller den anden miss Pecksniff stod for alteret for at vies til bygmesteren, være blevet gjort tilgængelig for offentligheden, ville der i det mindste i fem hundrede år ikke have været brug for flere kirker.

"Selv de jordiske goder, vi nu har fortæret," sagde Pecksniff og så sig om på bordet, da han var færdig, "selv fløde, sukker, te, ristet brød, skinke –"

"Og æg," tilføjede Charity sagte.

"Og æg," sagde Pecksniff, "selv de har deres moral. Se, hvorledes de kommer og går. Enhver nydelse er forbigående. Vi kan ikke engang spise længe. Fylder vi os med uskyldige væsker, får vi vattersot; hengiver vi os til nydelsen af hidsende drikke, bliver vi fulde. Hvilken trøstende tanke er ikke dette!"

"Sig ikke, vi bliver fulde, fader," indvendte den ældste miss Pecksniff.

"Når jeg siger vi, mit barn, mener jeg menneskeslægten i almindelighed, menneskene som en helhed, ikke som individer. I moralen er der intet personligt, min datter. Endog noget som dette," sagde Pecksniff og lagde sin venstre hånds pegefinger på karduspapiret oppe på sin isse, "minder, skønt det kun er en ringe ting, en skaldet plet, os dog om, at vi kun er –" han ville have sagt: "orme", men da han huskede på, at orme ikke

udmærker sig ved at have hår på hovedet, sagde han i stedet for: "Kød og blod".

"Og dette," udbrød Pecksniff efter en pause, hvorunder han syntes at lede efter en ny moral, men uden synderligt held, "dette er også såre trøsteligt. Rør op i ilden, kære Mercy, og læg flere koks på."

Den unge dame adlød, hvorpå hun atter tog plads på sin skammel, støttede sin ene arm på sin faders knæ og lagde sin blomstrende kind på den. Charity flyttede sin stol nærmere hen til kaminen, som om hun gjorde sig rede til en samtale, og så på sin fader.

"Ja," sagde Pecksniff efter et kort ophold, under hvilket han havde smilet stiltiende og rystet på hovedet ad ilden – "jeg har igen været så heldig at opnå min hensigt. Vi vil meget snart få en husbeboer."

"Er det en ung mand, fader," spurgte Charity.

"Ja–a, det er en ung mand," svarede Pecksniff. "Han vil drage nytte af den gunstige lejlighed, der tilbyder sig, til at forene fordelene ved den bedste praktiske uddannelse i bygningsfaget med et hjems hygge og den stadige omgang med mennesker, der – hvor beskeden deres kreds og hvor ringe deres evne end er – dog ikke er blinde for deres moralske ansvar."

"Å, fader!" udbrød Mercy, idet hun skælmsk rakte fingeren i vejret. "Se annoncen!"

"Lystige – lystige sanglærke," sagde Pecksniff. I forbindelse med, at han kaldte sin datter en "sanglærke", kan det tilføjes, at hun slet ikke kunne synge, men at Pecksniff stadig havde den vane at bruge ethvert ord, der faldt ham ind, når det blot klang godt og afrundede en sætning, uden at han brød sig synderlig

om meningen. Og dette gjorde han med en sådan dristighed og på en så imponerende måde, at han undertiden forbløffede de klogeste mennesker med sin veltalenhed og slog dem helt fra det.

"Er han smuk, fader?" spurgte den yngste datter.

"Du er en lille nar, Merry!" sagde den ældste; Merry var nemlig et kælenavn i stedet for Mercy. "Hvor højt er honoraret, fader? Fortæl os det."

"Gud bevare os, Cherry," udbrød Mercy, idet hun med den mest indtagende fnisen af verden rakte hænderne i vejret, "hvor du dog er pengegrisk! Din væmmelige, beregnende, fornuftige pige!"

Det var ligefrem fortryllende – formelig idyllisk – at se, hvorledes de to miss'er Pecksniff oven på dette gav hinanden nogle småklaps, og endte med en omfavnelse, der var betegnende for deres forskellige naturer.

"Han ser godt ud," sagde Pecksniff langsomt og tydeligt, "ret godt ud. Jeg venter egentlig ikke for tiden noget honorar for ham."

Trods deres forskellige naturer, var Charity og Mercy dog enige om at spile deres øjne vidt op ved denne meddelelse og i øjeblikket at se så befippede ud, som om deres tanker virkelig havde været rettet på profitten.

"Men hvad gør det til sagen?" sagde Pecksniff og smilede til ilden. "Der er dog vel noget, der hedder uegennyttighed her i verden, skulle jeg håbe? Vi er dog vel ikke alle opstillet i to modsatte rækker: angriberne og forsvarerne? Der findes dog vel nogle, der følger middelvejen og understøtter de trængende, uden at tage parti for nogen af siderne – ikke sandt?"

Der var noget i disse filantropiske smuler, som beroligede søstrene. De vekslede øjekast, og deres ansigter opklaredes.

"Lad os dog ikke altid beregne og spekulere og lægge planer for fremtiden," sagde Pecksniff, idet han smilede mere og mere og så på ilden, som om han gjorde løjer med den; "jeg er ked af disse kunstgreb. Når vore tilbøjeligheder kun er gode og rene, kan vi frit tilfredsstille dem, om vi også skulle have tab i stedet for fordel af dem, ikke sandt, Charity?"

Pecksniff skottede her for første gang til sine døtre, efter at han havde begyndt at tale, og da han opdagede, at de begge smilede, så han så opmuntrende på dem, skønt stadig med en slags fromt skælmeri, at den yngste ikke kunne lade være straks at sætte sig på hans knæ, slynge sine smukke arme om hans hals og kysse ham tyve gange. Under alle disse kærlighedsytringer lo hun ganske umådeligt, og selv den forstandige Cherry deltog i hendes lystighed.

"Stille, stille," sagde Pecksniff, idet han skød sin sidstfødte fra sig og lod sine fingre fare igennem håret, idet han atter satte sit rolige ansigt op. "Hvad er det for dårskaber? Lad os vogte os for at le uden årsag, for at vi ikke skal få grund til at græde. Hvad nyt i huset siden i går? John Westlock er vel taget bort, håber jeg?"

"Nej, han er ikke," svarede Charity.

"Men hvorfor ikke?" spurgte hendes fader. "Hans tid udløb i går, og hans kuffert var pakket, ved jeg, for jeg så den om morgenen stå på gangen."

"Han lå i nat i *Dragen*," svarede den unge dame, "og havde mr. Pinch til gæst hos sig om formiddagen. De tilbragte aftenen sammen, og mr. Pinch kom først meget sent hjem."

"Og da jeg mødte ham i formiddags på trappen, fader," sagde Mercy, "du store Gud, hvor han så ud! Hans ansigt havde alle mulige kulører, og hans øjne var så matte, som om de var kogt, og en frygtelig hovedpine havde han nu, det kunne jeg se på ham, og hans klæder lugtede – det er ikke til at sige, hvor stærkt de lugtede af" – her gøs den unge dame, – "af punch og tobak."

"Jeg synes virkelig," sagde Pecksniff med sin vante blidhed, men samtidig med en mine som én, der led en blodig uret uden at klage, "jeg synes, at mr. Pinch kunne have valgt sig en bedre omgangsven end en, der, som han vidste, ved slutningen af et langt samliv havde søgt at såre mine følelser. Jeg tror næppe, at det var rigtig hensynsfuldt af mr. Pinch, ja jeg vil endog gå så vidt at sige, at jeg næppe tror, at det var taknemmeligt af mr. Pinch."

"Men hvad kan man vel vente sig andet af mr. Pinch?" udbrød Charity i en hånlig tone.

"Ja, ja," svarede hendes fader og rakte sine hænder blidt i vejret, "det er godt nok at sige, hvad kan man vel vente sig af mr. Pinch? Men mr. Pinch er vort medmenneske, min datter; mr. Pinch er en del af menneskehedens uhyre totalsum, mit kære barn, og vi har ret til, ja det er vor pligt hos mr. Pinch at vente os en vis udvikling af de bedre egenskaber, hvis tilstedeværelse hos os selv indgyder os vor beskedne selvagtelse. Nej, nej, Himlen forbyde, at jeg skulle sige, at man ikke kan vente sig noget af mr. Pinch, eller at jeg skulle sige, at man ikke kunne vente sig noget selv af det mest vanartede menneske – hvilket mr. Pinch i sandhed ikke er – men mr. Pinch har skuffet mig; han har såret mig, og jeg har derfor fået lidt mindre gode

tanker om ham, men ikke om den menneskelige natur. Ak nej, nej!"

"Tys!" sagde miss Charity og rakte fingeren i vejret, da der hørtes en sagte banken på gadedøren. "Der har vi manden. Pas nu på, om han ikke er kommet tilbage med John Westlock efter hans kuffert og vil hjælpe ham at bære den til diligencen. Pas nu på, om det ikke er hans hensigt!"

Endnu mens hun talte, syntes kufferten at være i færd med at blive bragt ud af huset, men efter en kort dæmpet ordveksling blev den sat ned igen, og der blev banket på dagligstuedøren.

"Kom ind!" råbte Pecksniff – ikke strengt; kun dydigt – "Kom ind!"

En frastødende, kejtet, overordentlig kortsynet og tidligt skaldet mand drog nytte af denne tilladelse, men da han så, at Pecksniff sad med ryggen imod ham og stirrede på ilden, betænkte han sig og blev stående med hånden på døren. Han var visselig langtfra smuk og iført et sæt snusbrune klæder, som mildest talt havde et mærkeligt snit, og som var således krøbet ind under den lange brug, at de slog de latterligste folder på kryds og tværs; men trods hans dragt og klodsede skikkelse, som en stærk luden med skuldrene og en komisk måde, han havde at stikke hovedet frem på, ingenlunde forskønnede, ville man dog langtfra have været tilbøjelig til at holde ham for et slet menneske – med mindre Pecksniff havde sagt det. – Han var måske henved de tredive, men kunne for den sags skyld have haft hvilken alder, det skulle være, mellem seksten og tres år, da han var et af de mærkelige mennesker, der aldrig ældes i deres udseende, men ser ældst ud i deres grønne ungdom og bliver færdige med det på én gang.

Mens han holdt sin hånd på låsen, skottede han flere gange fra Pecksniff til Mercy, fra Mercy til Charity og fra Charity igen til Pecksniff, men da de unge damer så lige så vist på ilden som deres fader, og ingen af de tre ænsede ham, blev han til sidst nødt til at sige:

"Å, undskyld, mr. Pecksniff, undskyld min påtrængenhed –"

"Jeg beder, mr. Pinch," sagde Pecksniff meget blidt, men uden at vende sig om. "Behag at tage plads, mr. Pinch. Vær så god at lukke døren, mr. Pinch, hvis De vil være så artig."

"Meget gerne," sagde Pinch, dog uden at gøre det, idet han snarere åbnede den endnu mere og vinkede ængsteligt ad nogen udenfor, "da mr. Westlock hørte, at De var kommet hjem, sir –"

"Mr. Pinch, mr. Pinch," sagde Pecksniff, idet han drejede sin stol om og så på ham med et udtryk af det dybeste tungsind, "det havde jeg ikke ventet af Dem; det havde jeg ikke fortjent af Dem!"

"Nej, jeg forsikrer Dem, –" indvendte Pinch.

"Jo mindre De siger, mr. Pinch, des bedre. Jeg beklager mig jo ikke, og De behøver derfor ikke at forsvare Dem."

"Men hav dog den godhed at høre mig," udbrød Pinch med megen varme. "Da mr. Westlock nu skal rejse bort for altid, ønsker han kun at efterlade sig venner her. Mr. Westlock og De, sir, var lidt uenige forleden dag. De har haft mange små uenigheder med hinanden."

"Små uenigheder!" råbte Charity.

"Små uenigheder!" gentog Mercy.

"Børn!" sagde Pecksniff, idet han atter med salvelse rakte hånden i vejret, "kære børn!" Efter et højtideligt ophold bukkede

han fromt for Pinch, som om han ville sige "Bliv ved!" men Pinch var så forlegen med, hvorledes han skulle begynde, og skottede så hjælpeløst til de to miss'er Pecksniff, at samtalen efter al sandsynlighed ville være gået i stå her, hvis et kønt, ungt menneske, der lige havde nået manddomsalderen, ikke var trådt frem fra døren og havde genoptaget den tabte tråd.

"Hør, mr. Pecksniff," sagde han smilende, "lad der nu ikke længere være ondt blod imellem os. Det gør mig ondt, at vi har været uenige, og meget ondt, at jeg har fornærmet Dem. Bær ikke nag til mig nu, da vi skal skilles."

"Jeg," svarede Pecksniff blidt, "bærer ikke nag til noget menneske på jorden."

"Det sagde jeg Dem jo," sagde Pinch med dæmpet stemme, "det vidste jeg nok. Det siger han altid."

"Så rækker De mig altså Deres hånd?" udbrød Westlock, idet han trådte et par skridt frem og med et blik udbad sig mr. Pinchs opmærksomhed.

"Hvad behager?" sagde Pecksniff i sin mest tillokkende tone.

"De rækker mig altså Deres hånd?"

"Nej, John," svarede Pecksniff med en ligefrem æterisk ro, "nej, jeg rækker Dem ikke hånden. Jeg har tilgivet Dem. Jeg havde allerede tilgivet Dem, førend De havde ophørt med Deres bebrejdelser og stiklerier imod mig. Jeg har omfavnet Dem i ånden, hvilket er bedre end at veksle håndtryk."

"Pinch," sagde den unge mand, idet han med inderlig modbydelighed for sin tidligere læremester vendte sig om imod ham, "hvad sagde jeg?"

Stakkels Pinch så uroligt på Pecksniff, hvis øje var fæstet på ham, således som det fra begyndelsen havde været, og så derpå

op mod loftet igen uden at svare.

"På de vilkår, mr. Pecksniff," sagde ynglingen, "tager jeg ikke imod Deres tilgivelse. Jeg vil ikke tilgives."

"Vil De ikke, John?" svarede Pecksniff med et smil. "Da må De dog. De kan ikke undgå det. At kunne tilgive er en ædel egenskab, en ophøjet dyd, som ikke er afhængig af *Deres* forgodtbefindende, John. Jeg *vil* tilgive Dem. De kan ikke tvinge mig til at huske en eneste af de forurettelser, De har tilføjet mig."

"Forurettelser!" udbrød den anden med sin alders hele varme og ilterhed. "Jo, det er en rar fyr! Forurettelser! De forurettelser, jeg har tilføjet ham! Han vil ikke engang huske de fem hundrede pund, han fik af mig under falske foregivender, eller de halvfjerds pund om året for kost og logi, som ikke var sytten værd! Det er jo en sand martyr!"

"Penge, John," sagde Pecksniff, "er roden til alt ondt, og det smerter mig at se, at de allerede bærer slette frugter hos Dem. Men jeg vil glemme Deres tilværelse, jeg vil endog glemme denne vildledte persons opførsel" – og her brugte han, skønt han talte, som om han havde fred med hele verden, et eftertryk, der tydeligt sagde: "Jeg skal nok holde øje med slynglen" – "denne vildledte person, der har ført Dem herhen i aften og søgt – Gud være lovet, til ingen nytte – at forstyrre den mands hjertefred og sjælero, der ville have udgydt sit bedste blod for at fremme hans vel."

Pecksniffs stemme dirrede, mens han talte, og man hørte hans døtre hulke, samtidig med, at der i luften bølgede lyde, som om to ånderøster havde udråbt, den ene: "Afskum!" den anden: "Uhyre!"

"Tilgivelse," sagde Pecksniff, "ren og ubeskåren tilgivelse er ikke uforenelig med et såret hjerte og bliver måske en så meget desto større dyd, når hjertet er såret. Skønt mit bryst endnu sønderslides i sit inderste dyb af denne persons utaknemmelighed, er jeg dog stolt og glad ved at sige, at jeg tilgiver ham. Nej! Jeg beder," udbrød Pecksniff og opløftede sin røst, da Pinch syntes at ville tale, "jeg beder dette individ tie. Han vil vise mig en sand tjeneste ved i dette øjeblik ikke at sige et ord. Jeg er ikke vis på, at jeg ville være denne prøvelse voksen; om meget kort tid håber jeg at have styrke til at tale med ham, som om disse tildragelser aldrig havde fundet sted, men ikke," sagde Pecksniff, idet han atter drejede sig om mod ilden og med hånden slog ud mod døren, "ikke nu."

"Puh!" råbte John Westlock med al den hån og foragt, som dette enstavelsesord er i stand til at udtrykke. "God nat, mine damer. Kom, Pinch, det er ikke værd at tænke på. Jeg havde ret, og De uret. Det er en ligegyldig sag. En anden gang vil De være klogere."

Med disse ord slog han sin modfaldne kammerat på skulderen, drejede sig om på hælen og gik ud i gangen, hvorhen den stakkels Pinch fulgte ham, efter at have tøvet tvivlrådig nogle sekunder inde i dagligstuen med den dybeste fortvivlelse og smerte malet i sit åsyn. Derpå tog de kufferten imellem sig og gik ud for at møde diligencen. Hver aften kørte dette hurtige befordringsmiddel forbi hjørnet af en allé, og derhen styrede de nu deres skridt. Da de havde gået nogle minutter uden at tale, brast den unge Westlock til sidst i en skoggerlatter, som gentog sig med korte mellemrum. Men alligevel kom der intet svar fra hans ledsager.

"Hør, ved De hvad, Pinch," sagde han pludselig efter et nyt ophold, "De er alt for skikkelig. De har ikke en dråbe ondt blod i Dem."

"Hm," sagde Pinch med et suk, "det ved jeg dog ikke. Det er en kompliment, De siger mig der. Hvis De har ret, så meget des bedre."

"Så meget des bedre?" gentog hans ledsager bittert. "Så meget des værre, mener De."

"Og dog," sagde Pinch, idet han forfulgte sine egne tanker, uden at ænse sin vens sidste bemærkning, "må jeg have en hel del af, hvad De kalder ondt blod i mig, siden jeg kunne gøre Pecksniff så ulykkelig. Jeg ville ikke have voldt ham så megen sorg – nej, le ikke – for aldrig så mange penge, skønt Himlen skal vide, at jeg kunne have brug for dem, John. Hvor han dog har taget sig det nær!"

"*Han?*"

"Så De ikke, at han var nær ved at få tårer i øjnene? Herregud, John, er det ikke drøjt at se et menneske blive så rørt og vide, at man selv er skyld i det? Og hørte De ham ikke sige, at han ville have udgydt sit blod for mig?"

"Trænger De da til, at der bliver udgydt blod for Dem?" spurgte hans ven, stærkt opirret. "Udgyder han noget af det, De trænger til, for Dem? Udgyder han arbejde for Dem, udgyder han undervisning for Dem, lommepenge for Dem, ja udgyder han så meget som oksekød for Dem i noget rimeligt forhold til kartofler og grøntsager?"

"Jeg er bange for," sagde Pinch og sukkede igen, "at jeg har en meget grådig appetit; jeg kan ikke skjule for mig selv, at jeg har en grådig appetit. Det ved De også godt selv, John."

"De en grådig appetit?" svarede hans ledsager med ikke mindre harme end før. "Hvor ved De det fra?"

Der syntes at være noget slående i dette spørgsmål, for Pinch gentog kun med dæmpet stemme, at han havde en slem anelse om det og var meget bange for, at det var så.

"Men enten jeg nu har det eller ikke," tilføjede han, "så har det kun lidt eller intet at gøre med, at han holder mig for utaknemmelig. Der gives næppe nogen synd i verden, John, der i mine øjne er så himmelråbende som utaknemmelighed, og når han lægger mig den til last og tror mig skyldig i den, gør han mig elendig og ulykkelig."

"Tror De da ikke, at han ved det?" spurgte den anden hånligt. "Men hør, Pinch, førend jeg taler videre med Dem, må De nævne mig de grunde, De har til at være ham taknemmelig. Lad os først skifte hænder, for kufferten er tung. Så. Nu ud med sproget."

"For det første," sagde Pinch, "tog han mig i lære for meget mindre, end han havde forlangt."

"Nå," svarede hans ven, aldeles ubevæget af dette eksempel på ædelmodighed. "Og for det andet?"

"Og for det andet?" gentog Pinch i en slags fortvivlelse. "Uendelig meget – for det andet! Min stakkels gamle bedstemoder døde glad ved tanken om, at hun havde skaffet mig plads hos en så fortræffelig mand. Jeg er vokset op i hans hus, han skænker mig sin fortrolighed, jeg er hans medhjælper, han giver mig løn, og når hans stilling forbedrer sig, vil mine udsigter også blive bedre. Alt dette og meget mere kunne jeg nævne. Og med hensyn til det første punkt, må De huske på John, hvad ingen ved bedre end jeg, at jeg er født til en langt

simplere og ringere stilling, at jeg ikke er nogen duelig arbejder i hans fag, og at jeg ingen anlæg har dertil eller overhovedet til noget som helst andet, undtagen til nogle rene småting, der ikke er til gavn eller nytte for nogen."

Dette sagde han med en sådan alvor og i en tone, der var så fuld af følelse, at hans ledsager uvilkårlig forandrede sit væsen og, idet han satte sig på kufferten – de var nu kommet til vejskiltet for enden af alleen – gav ham tegn til, at han skulle sætte sig ved siden af ham, og lagde sin hånd på hans skulder.

"Jeg tror, at De er et af de bedste mennesker i verden, Tom Pinch."

"Nej, slet ikke. Kendte De Pecksniff så godt, som jeg kender ham, ville De sige det om *ham*, og det med føje."

"Jeg vil sige alt, hvad De vil, om ham," svarede den anden, "og ikke et ord mere til hans forklejnelse."

"Så er det sagtens for min og ikke for hans skyld, frygter jeg," sagde Pinch og rystede alvorligt på hovedet.

"For hvis skyld, De vil, Tom, når det kun glæder Dem. Å, det er en udmærket mand! Han har aldrig presset Deres stakkels bedstemoders surt fortjente sparepenge ud af hende og puttet dem i sin egen lomme – hun var jo husholderske, ikke, Tom?"

"Jo," sagde Pinch, idet han nikkende gned sig på et af sine store knæ, "husholderske hos en herre."

"*Han* har aldrig presset alle hendes surt fortjente sparepenge ud af hende ved gyldne løfter med hensyn til Deres fremtid – løfter, som ingen bedre end han vidste aldrig ville blive opfyldt! *Han* spekulerede ikke i hendes stolthed over Dem og i, at hun havde opdraget Dem og ønskede, at De i det mindste skulle

komme til at indtage en agtet stilling i samfundet. Nej, slet ikke!"

"Nej, naturligvis," sagde Tom, idet han så sin ven i ansigtet som om han var lidt i tvivl om hans mening.

"Det samme siger jeg," svarede ynglingen, "det gjorde han naturligvis ikke. *Han* tog ikke mindre, end han havde forlangt, fordi dette mindre var alt, hvad hun havde, og mere, end han havde ventet, nej vist ikke, Tom! Han beholder Dem ikke som sin medhjælper, fordi De er ham til nogen nytte, eller fordi Deres vidunderlige tro på alt, hvad han foregiver, er ham til uvurderlig gavn ved alle hans gemene kævlerier; fordi Deres retskaffenhed også låner ham et skin af retskaffenhed; fordi det er rygtedes vidt og bredt, ja lige til Salisbury, hvorledes De vandrer omkring i denne lille by i alle Deres fritimer og læser gamle bøger og fremmede sprog og derved gør ham, læremesteren Pecksniff, til en lærd og umådelig anset mand. Han har slet ikke Dem at takke for noget, Tom, nej, vist ikke!"

"Nej, naturligvis," sagde Pinch og stirrede på sin ven med et endnu mere forvirret udtryk end før. "Pecksniff har mig at takke for noget! Det må jeg sige!"

"Ja, er det ikke latterligt," svarede den anden, "endog kun at tænke sig sligt!"

"Ih, det er jo galskab."

"Galskab? Ja, vel er det galskab. Hvem andre end en gal mand kunne vel tro, at han gerne hører det blive sagt om søndagen, at den dilettant, der spiller på orglet i kirken og øver sig om sommeraftenerne i mørke, er mr. Pecksniffs lærling, hvad, Tom? Hvem andre end en gal mand kunne vel tro, at en mand som han lægger an på, at hans navn kommer i folkemunde i

forbindelse med de tusinde unyttige småting, som De beskæftiger Dem med, og som han naturligvis har lært Dem, hvad, Tom? Hvem andre end en gal mand kunne vel tro, at De er en langt bedre og billigere reklame for ham her i nabolaget, end om han lod opslå plakater på alle gadehjørner? Lige så godt kunne man tro, at han ikke ved enhver lejlighed udøser hele sit hjerte for Dem; at han ikke tilstår Dem en meget rundelig, ja næsten urimelig løn, eller, for at tale endnu mere vildt, hvis det var muligt, man kunne lige så godt tro," og her stødte han ham ved hvert ord let for brystet, "at Pecksniff spekulerede i Deres natur, og at det lå i Deres natur at være frygtsom og mangle tillid til Dem selv, men at tro på alle andre mennesker og især på ham, som mindst fortjener det. Det ville unægtelig være galskab, Tom!"

Pinch havde hørt på alt dette med en forvirret mine, som syntes at være fremkaldt dels ved indholdet af hans ledsagers tale og dels ved hans iltre og heftige væsen. Nu, da han havde talt færdig, trak han vejret dybt, og idet han så ham vist i ansigtet, som om han ikke kunne blive enig med sig selv om, hvilket udtryk det egentlig havde, og han ønskede at tyde hans virkelige mening så godt, som det lod sig gøre i mørket, var han allerede i færd med at svare, da den lystige klang af diligencekonduktørens horn nåede deres øren og gjorde ende på samtalen, som det syntes, til stor lettelse for den yngre mand, der rask sprang op og rakte sin ledsager hånden.

"Begge hænder, Tom, jeg skal nok skrive til Dem fra London."

"Ja, ja, gør det. Farvel, farvel. Jeg kan næppe tro på, at De virkelig rejser. Det synes mig nu, som om det først var i går, at De kom. Farvel, kære, gamle kammerat!"

John Westlock svarede på hans afskedsord med ikke mindre hjertelighed og sprang op til sin plads uden på vognen. Diligencen rullede af sted hen ad den mørke landevej; lygterne skinnede klart, og hornet vakte genlyd vidt og bredt omkring.

"Kør du din vej," sagde Pinch til diligencen; "jeg kan næppe få mig til at tro andet, end at du er et levende væsen – et eller andet stort uhyre, som engang imellem besøger dette sted for at føre mine venner ud i verden. Du er mere hoverende og overmodig end sædvanlig i aften, synes jeg, og du har god grund til at være stolt af dit bytte, for det er en prægtig fyr, en brav fyr, og han har kun én fejl, det jeg ved; han mener ikke noget med det, men han er grusomt uretfærdig mod Pecksniff!"

3. Hvori nogle flere personer forestilles på samme vilkår som i det foregående

Udenfor krodøren i landsbyen svajede og knirkede en drage med en ynkelig lyd. Falmet og gammel var denne drage, og mange vintres regn, slud og hagl havde forvandlet dens farve fra livligt blåt til en mat, afbleget grå schattering. Men der hang den nu, stejlende på sine bagben i en ligefrem latterlig afkræftelsestilstand og blev for hver måned, der gik, mere og mere utydelig og formløs, så at det, når man så på den på den ene side af skiltet, syntes, som om den var i færd med lidt efter lidt at trække igennem det og komme frem på den anden side.

Og så var det en høflig og hensynsfuld drage eller havde i det mindste været det i sine bedre dage; for trods sin stejlende afmagt, holdt den den ene forlab tæt ved sin næse, som om den ville sige: "Bryd dig ikke om mig – det er kun min spøg," mens den udstrakte den anden som en venlig og gæstfri indbydelse. Det må virkelig også indrømmes hele den moderne drageyngel, at de har gjort store fremskridt i civilisation og dannelse. De fordrer ikke længere en smuk jomfru til frokost hver eneste morgen med samme regelmæssighed, som en tam, gammel ungkarl venter sit varme franskbrød, men lader sig nøje med løse og ledige pebersvendes og letsindige ægtemænds selskab; og de udmærker sig nu snarere ved at holde sig tilbage fra det svage køn og frabede sig besøg af damer – især lørdag aften –

end ved brutalt at gøre krav på deres selskab uden hensyn til deres tilbøjeligheder, således som de som bekendt gjorde i gamle dage.

Denne tribut til de omtalte forædlede dyr er heller ikke så langt et sidespring ind på naturhistoriens område, som det ved første øjekast kunne synes at være; for nærværende fortælling har for øjeblikket at gøre med den drage, som havde sit tilflugtssted i Pecksniffs nabolag, og da dette høflige dyr allerede er blevet bragt på tapetet, er der intet til hinder for, at vi med det samme bliver færdige med den.

I mange år havde den svajet og svinget og knirket uden for de to fag vinduer i det bedste sovekammer i det værtshus, som den lånte sit navn, men så længe den også således havde svajet og svinget og knirket, havde der ikke været mage til røre inden for dens skumle enemærker som om aftenen efter, at de i det foregående kapitel skildrede tildragelser havde fundet sted, for da var der sådan en faren op og ned ad trapper, sådan en glimten af lys, sådan en hvisken og tisken, sådan en røg og sprutten af brænde, der nylig var blevet lagt i en fugtig kamin, sådan en afdampen af lagener, sådan en sveden lugt af hede varmebækkener, kort sagt, sådan en huslig travlhed og ståhej, som ingen drage, grif, enhjørning eller andet dyr af denne slags har været vidne til, lige siden de begyndte at interessere sig for husholdningssager.

En gammel herre og en ung dame, der rejste uden tjenerskab i en gammel, brøstfældig karet med postheste, uden at nogen vidste, hvorfra de kom, eller hvorhen de skulle, var drejet af fra hovedlandevejen og uventet kørt til *Den Blå Drage*, og her led nu den gamle herre, der havde gjort dette skridt, fordi han

pludselig var blevet syg i vognen, af de frygteligste krampeanfald, men svor og forsikrede dog trods sine smerter, at han ikke ville have sendt bud efter en læge og ikke bruge andre lægemidler end dem, den unge dame gav ham af en lille medicinkasse; kort sagt, han ville ikke gøre andet end skræmme værtinden fra sans og samling og hårdnakket afslå at følge alle de råd, der blev givet ham.

Af alle de fem hundrede forslag, som den brave kone fremkom med på mindre end en halv time, ville han kun gå ind på ét, nemlig, at han skulle lægge sig. Og det var for at få hans seng redt og hans kammer bragt i orden, at al denne støj blev gjort i værelset bag *Dragen*.

Han var øjensynlig meget syg og led frygteligt, og det måske ikke mindst, fordi han var en stærk og kraftig gammel mand med en jernvilje og en malmrøst. Men alligevel indvirkede hverken den frygt, som han åbenbart til sine tider nærede for sit liv, eller de store smerter, han følte, i mindste måde på hans én gang tagne bestemmelse. Han ville ikke have, at der måtte sendes bud efter nogen, og jo dårligere det blev med ham, des mere halsstarrig og ubøjelig blev han. Hvis der blev sendt bud efter noget menneske til at passe ham, det være sig mand, kvinde eller barn, ville han straks, sagde han, forlade huset, om han så skulle forlade det til fods og dø på dørtærsklen.

Da der nu ikke boede nogen rigtig læge i landsbyen, men kun en fattig apoteker, der samtidig var urtekræmmer og handlede med alle slags sager, havde værtinden straks i den første forskrækkelse på eget an- og tilsvar sendt bud efter ham. Da der var brug for ham, var han selvfølgelig ikke hjemme. Han var taget en mils vej bort og ventedes ikke hjem før sent om

aftenen, hvorfor værtinden, der nu noget nær var ude af sig selv, i største fart havde sendt det samme bud til mr. Pecksniff, som en lærd mand, der kunne tage en hel del ansvar på sig, og som en moralsk mand, der kunne skænke en ængstet sjæl et trøstens ord. For at hendes gæst trængte til kraftig hjælp i den sidstnævnte henseende, var tydeligt af de utålmodige ytringer, som hyppigt undslap ham, skønt de rigtignok snarere tydede på verdslige end på åndelige sorger.

Fra dette sidste hemmelige ærinde kom buddet ikke tilbage med bedre held end fra det første: mr. Pecksniff var ikke hjemme. Imidlertid fik de dog den syge i seng uden ham, og i løbet af to timer blev det så meget bedre med ham, at der var en hel del længere mellem anfaldene. Lidt efter lidt ophørte han aldeles at føle smerter, skønt hans afkræftelse var så stor, at den næppe vakte mindre uro, end hans virkelige lidelser havde gjort.

Det var i en af hans rolige perioder, at han så sig om med den største forsigtighed, og, idet han strakte sig ud af sin rede af puder, anstrengte sig for med et påfaldende hemmelighedsfuldt og mistroisk udtryk at gøre brug af de skrivematerialier, han havde ladet sætte på et bord uden for sin seng. I dette øjeblik sad den unge dame og ejerinden af *Den Blå Drage* ved siden af hinanden foran kaminen i sygeværelset.

Ejerinden af *Den Blå Drage* var i sit ydre netop, som en værtinde burde være; bred, fyldig, med et veltilfreds, kønt, rødt og hvidt ansigt, hvis joviale udtryk på én gang vidnede om en kraftig nydelse af de gode sager i kælder og spisekammer og om deres sunde og nærende egenskaber. Hun var enke, men havde allerede for flere år siden aflagt sørgedragten og var atter

begyndt at blomstre, og siden var hun stadig vedblevet at stå i fuldt flor, og stod også nu i fuldt flor med roser på sin omfangsrige nederdel, roser på sit livstykke, roser på sin kappe, roser på sine kinder, ja, og også roser på sine læber, som det for den sags skyld nok var umagen værd at plukke. Hun havde endnu et par tindrende sorte øjne og kulsort hår, var tækkelig, buttet, rund og svulmende som et stikkelsbær, og skønt hun vel ikke var, hvad verden kalder ung, kan man dog trøstigt for hvilken som helst borgmester eller dommer i kristenheden gøre sin ed på, at der gives mangfoldige unge damer i verden – Gud velsigne dem alle som én – som man ikke ville synes halvt så godt om eller beundre halvt så meget som den strålende værtinde i *Den Blå Drage*.

Mens den vakre matrone sad ved kaminen, kastede hun af og til med en ejers hele stolthed et blik omkring i værelset.

Der var et stort rum af den slags, man undertiden ser på landet. Der var lavt til loftet, og det sænkede gulv skrånede nedefter lige fra døren med to trin indvendig, der var anbragt på en så snedig, overraskende måde, at fremmede, trods de omhyggeligste advarsler, i almindelighed dykkede ind på hovedet ligesom fra et springbræt. Det var ikke et af disse opstadsede og umanerligt lyse sovekamre, hvor ingen med mindste sans for det sømmelige eller tilbørlig respekt for tankeforbindelser kan lukke et øje; det var et solidt, trykkende, tungt, kedeligt værelse, hvor ethvert stykke bohave mindede én om, at man var kommet derind for at sove, og at det ventedes af én, at man lagde sig til at sove. Der var intet årvågent genskin af ilden, således som i disse moderne værelser, der selv i de mørkeste nætter har en vågen bevidsthed om fransk politur; det

gamle mahognitræ blinkede nu og da ad den, således som en blundende hund eller kat kan gøre det. Selve sengestedets, klædeskabets og, omend i en mindre grad, stolenes og bordenes størrelse, form og hjælpeløse ubevægelighed fremkaldte søvn; de var åbenbart apoplektiske og tilbøjelige til at snorke. Der var ingen stirrende portrætter, som bebrejdede én éns dovenskab, og ingen modbydeligt lysvågne og utåleligt nysgerrige fugle med runde øjne i omhænget. De tykke, neutrale draperier, de tætte jalousier og den store bunke sengeklæder var alle bestemt til at holde søvnen inde og dagslyset ude. Om det så var den gamle udstoppede ræv oven på klædeskabet, manglede den enhver gnist af årvågenhed, for dens glasøjne var faldet ud, og den stod der og sov på alle fire.

Hendes tanker søgte dog snart bort fra det og selv fra den fjerne seng med dens sælsomme byrde for at beskæftige sig med den unge pige lige overfor hende, der, med sine nedslagne øjne stift fæstet på ilden, sad fordybet i tavse grublerier.

Hun var meget ung, tilsyneladende ikke mere end sytten år, sky og frygtsom i sit væsen, men dog havde hun mere fatning og herredømme over sine følelser, end man i almindelighed finder selv hos kvinder i en langt mere fremrykket alder. Det havde hun lige for nylig tydeligt lagt for dagen ved den måde, hun plejede den syge gamle herre på. Hun var lille af vækst, og hendes figur var spinkel, således som det passede for hendes alder; men det opvejedes af al den ungdommelige og jomfruelige ynde, som lyste fra hendes ædle pande. Hendes ansigt var meget blegt, til dels upåtvivlelig på grund af den spænding, hun netop havde været i. Hendes mørkebrune hår, som af samme grund var kommet i uorden, havde løsnet sig og

hang frit ned om halsen, og ingen mandlig iagttager ville have haft hjerte til at bebrejde det dette bevis på dets uregerlighed.

Hun var klædt som en dame, men overordentlig simpelt, og i hendes væsen var der, selv når hun sad stille som nu, noget ubeskriveligt, der syntes at være i slægt med hendes påfaldende fordringsfri dragt. Hun havde først siddet og set ængstelig hen til sengen, men da hun havde bemærket, at den syge vedblev at være rolig og havde travlt med sit skriveri, havde hun sagte flyttet sin stol hen på dens nuværende plads, dels, som det syntes, fordi hun havde en instinktmæssig følelse af, at han ønskede at undgå iagttagelse, og dels for, uset af ham, at kunne give de naturlige følelser, hun hidtil havde undertrykt, en smule luft.

Til alt dette lagde den blomstrende værtinde så nøje og omhyggeligt mærke, som det kun er muligt for den ene kvinde over for den anden, og omsider sagde hun med en stemme, der var for dæmpet til, at den kunne nå hen til sengen:

"Har De før set den gamle herre således, frøken? Plejer han at få sådanne anfald?"

"Jeg har før set ham meget syg, men aldrig så syg, som han har været i aften."

"Hvilken Guds lykke, at De havde recepterne og lægemidlerne med."

"Vi har dem altid med for at have dem ved hånden i nødstilfælde. Vi rejser aldrig uden dem."

"Aha," tænkte værtinden, "altså er vi vant til at rejse og at rejse sammen."

Hun vidste så godt, at hun udtrykte dette i sit ansigt, at hun, da hun straks efter mødte den unge dames øje og var en meget

retskaffen værtinde, blev forvirret.

"Det må volde Dem mange forskrækkelser, at den gamle herre – Deres bedstefader –" fortsatte hun efter et kort ophold, "var så bestemt på ikke at ville have hjælp."

"Jeg har været meget ængstelig i aften; men han – han er ikke min bedstefader."

"Fader, skulle jeg have sagt," svarede værtinden, der følte, at hun havde gjort en dum fejltagelse.

"Heller ikke min fader," sagde den unge dame, "og heller ikke," tilføjede hun med et svagt smil og en hurtig opfattelse af, hvad værtinden var i færd med at sige, "heller ikke min onkel. Vi er ikke i familie."

"Å Gud," svarede værtinden, endnu mere forlegen end før, "hvor kunne jeg dog tage således fejl! Enhver, der er ved sin fulde forstand, ved jo, at når en mand er syg, ser han langt ældre ud, end han er! Og at jeg så oven i købet har sagt "Frøken" til Dem, frue!" Men da hun var kommet så langt, skottede hun uvilkårligt til den tredje finger på den unge dames venstre hånd og stammede igen, for der sad ingen ring på den.

"Da jeg sagde Dem, at vi ikke er i familie," sagde den anden blidt, skønt hun nu også begyndte at blive forlegen, "mente jeg, at vi ikke står i noget som helst familieforhold til hinanden, ikke engang ved giftermål. Kaldte De på mig, Martin?"

"Om jeg kaldte på dig?" udbrød den gamle mand, idet han hurtigt så op og i en fart trak det papir, hvorpå han havde skrevet, ned under dynen. "Nej."

Hun havde gjort et par skridt hen mod sengen, men blev øjeblikkelig stående uden at gå længere.

"Nej," gentog han med pirreligt eftertryk. "Hvorfor spørger du mig om det? Havde jeg kaldt på dig, var det spørgsmål jo overflødigt."

"Det var vist skiltet, som knirkede her udenfor, sir," sagde værtinden, en formodning, der i forbigående sagt, ingenlunde var nogen kompliment til den gamle herres stemme, hvad hun også følte i samme øjeblik, hun havde fremsat den.

"Det kan være det samme, hvad det var, madame," svarede han, "mig var det ikke. Hvor du står der, Mary, som om jeg havde pest! Men de er alle sammen bange for mig," tilføjede han, idet han lagde sig hjælpeløs tilbage på puden, "endog hun! Der hviler en forbandelse over mig; hvad kan jeg vente mig andet?"

"Å Gud nej, nej, vist ikke," sagde den godmodige værtinde, idet hun stod op og gik hen imod ham. "Vær ved godt mod. Det er kun sygelige fantasier."

"Hvad er det, der kun er sygelige fantasier?" svarede han. "Hvad ved De om fantasier? Hvem har snakket til *Dem* om fantasier? Den gamle historie! Fantasier?"

"Se, nu fantaserer De jo igen!" sagde værtinden med uforstyrrelig godmodighed. "Herre Gud i Himlen, der er da intet ondt i ordet, om det også er gammelt. Sunde og raske folk har også deres fantasier hver dag, og de kan være sære nok."

Så uskyldig denne tale end syntes at være, indvirkede den dog på den rejsendes mistroiskhed ligesom olie på ild. Han løftede sit hoved op i sengen, og idet han stirrede på hende med to sorte øjne, hvis klarhed forstærkedes af hans hule kinders bleghed, ligesom disse tillige med hans lange, tynde, grå lokker

gjordes endnu hvidere af den stramme, sorte fløjls kalot, ransagede han nøje hendes ansigt.

"Å, De begynder for tidligt," sagde han så sagte, at han snarere syntes at tænke det end at tale til hende. "Men De spilder ikke tiden. De røgter Deres hverv og fortjener Deres penge. Nå, hvem er det, De tager Dem af?"

Værtinden så yderst forbavset på hende, han havde kaldt Mary, men da hun ikke fandt noget svar i det sænkede ansigt, så hun igen hen på ham. I begyndelsen var hun uvilkårligt veget tilbage i den tro, at han ikke var rigtig i hovedet; men den rolige fatning i hans væsen og den faste bestemthed, som prægede sig i hans skarpe træk og især samlede sig omkring hans rynkede mund, forbød en sådan tro.

"Nå," sagde han, "fortæl mig, hvem det er. Da jeg er her, fatter De nok, at det ikke kan falde mig så vanskeligt at gætte det."

"Martin," faldt den unge dame ham i talen, idet hun lagde sin hånd på hans arm, "tænk på, hvor kort vi har været her i huset, og at endog Deres navn er ukendt her."

"Medmindre," sagde han, "du –?" Han følte sig åbenbart fristet til at ytre en mistanke om, at hun havde misbrugt hans fortrolighed til bedste for værtinden; men hvad enten han huskede på hendes kærlige pleje eller til en vis grad rørtes af hendes ansigt, så tog han sig i det og tav, idet han forandrede sin umagelige stilling i sengen.

"Så," sagde mrs. Lupin – for på dette navn havde *Den Blå Drage* bevilling til at beværte både mennesker og dyr – "nu er det gået over, sir. De glemte kun et øjeblik, at der ikke var andre end venner til stede her."

"Åh," udbrød den gamle mand med en utålmodig stønnen, idet han rastløst kastede den ene arm oven på dynen, "hvorfor taler De til mig om venner? Kan De eller nogen lære mig at se, hvem der er mine venner, og hvem mine fjender?"

"I det mindste," indvendte mrs. Lupin blidt, "er denne unge dame da sikkert Deres ven."

"Hun har ingen fristelse til at være andet," udbrød den gamle som en mand, hvis håb og tillid var fuldstændig nedbrudt. "Jeg tror, at hun er det. Gud må vide det. Så, nu vil jeg se, om jeg kan falde i søvn. Lad lyset blive, hvor det er."

Da de havde forladt sengen, tog han det beskrevne papir, der havde optaget ham så længe, frem, holdt det i lyset og lod det brænde til aske. Da det var gjort, slukkede han lyset, og idet han med et dybt suk vendte ansigtet bort, trak han dynen op over hovedet og lå ganske stille.

Denne tilintetgørelse af papiret voldte mrs. Lupin en ikke ringe forskrækkelse, både fordi den stod i en så påfaldende modstrid med det arbejde, han havde anvendt på det, og fordi den udsatte *Dragen* for en alvorlig ildsfare. Men uden at røbe nogen overraskelse, nysgerrighed eller uro hviskede den unge dame til hende, med mange taksigelser for hendes omhu og selskab, at hun ville blive der noget endnu, og bad hende ikke at våge sammen med hende, da hun var så vant til at være alene og ville få tiden til at gå med at læse.

Mrs. Lupin havde sin fulde part af den store kapital af nysgerrighed, som hendes køn har arvet, og til enhver anden tid turde det have været vanskeligt at give hende dette vink således, at hun havde fulgt det. Men af ligefrem forbavselse og bestyrtelse over alle disse gåder trak hun sig straks tilbage til

sin egen lille dagligstue nedenunder, hvor hun satte sig i sin lænestol med en unaturlig sindsro. I samme øjeblik hørtes fodtrin ude i gangen, og idet mr. Pecksniff med et huldsaligt smil så over skænken og ind i det hyggelige private aftrædelsesværelse bagved, mumlede han:

"God aften, mrs. Lupin!"

"Å Gud, sir," udbrød hun, idet hun gik ham i møde, "hvor det glæder mig, at De er kommet."

"Og det glæder også mig, at jeg er kommet, hvis jeg kan være til nogen nytte. Hvad er der på færde?"

"En herre, der er blevet syg på landevejen, har været så frygtelig dårlig ovenpå," sagde den grædende værtinde.

"En herre, der er blevet syg på landevejen, har været så frygtelig dårlig ovenpå, hvad?" gentog Pecksniff. "Ja så, ja så!"

Nu var der intet, som egentlig kunne kaldes originalt i disse ord; man kan heller ikke sige, at de indeholdt nogen viis, for menneskeheden hidindtil ukendt, leveregel, eller at de havde åbnet en skjult kilde til trøst; men Pecksniffs væsen var så venligt, og han nikkede så beroligende og viste i et og alt en så forekommende overbevisning om sin egen fortræffelighed, at enhver, ligesom mrs. Lupin, måtte være blevet trøstet alene ved en sådan mands nærværelse og stemme; og selv om han kun havde sagt: "Prædikatet må rette sig efter subjektet i henseende til tal og person, lille ven," eller: "Otte gange otte er fire og tres, min gode," måtte man have følt sig opfyldt af taknemmelighed imod ham for hans visdom og menneskekærlighed.

"Men hvorledes," spurgte Pecksniff, idet han trak sine handsker af og varmede sine hænder ved ilden så velvilligt, som

om de havde været en andens og ikke hans egne, "men hvorledes har han det nu?"

"Han har det bedre og er ganske rolig."

"Han har det bedre og er ganske rolig," sagde Pecksniff. "Meget godt, me–get godt!"

Skønt det var mrs. Lupins ord og ikke Pecksniffs, gjorde han dem igen til sine og trøstede hende med dem. Der lå ikke meget i det, da mrs. Lupin sagde det, men det blev til en hel bog, da det blev sagt af Pecksniff. "*Jeg* bemærker," syntes han at sige, "og gennem mig moralen i almindelighed, at han har det bedre og er ganske rolig."

"Men han må dog have alvorlige ting på hjertet," sagde værtinden og rystede på hovedet, "for han taler på den underligste måde, De nogen sinde har hørt. Han er langt fra rolig i sit sind, men trænger til et godt råd af en eller anden, hvis godhed kan give det værdi for ham."

"Så er han den rette mand for mig." Men skønt han sagde det så tydeligt som vel muligt, talte han dog ikke et ord. Han rystede kun beskedent på hovedet.

"Jeg er bange for," vedblev værtinden, idet hun først så til alle sider for at overtyde sig om, at ingen kunne høre hende, og derpå slog øjnene ned, "jeg er bange for, at han føler samvittighedsnag over, at han ikke er i familie – eller – eller engang gift med – en ganske ung dame –"

"Mrs. Lupin!" sagde Pecksniff og rakte hånden i vejret med noget i sin tone, der kom strenghed så nær, som det overhovedet var muligt for dette milde væsen. "Person! Ung person!"

"En ganske ung person," sagde mrs. Lupin nejende og rødmende; "jeg beder om forladelse, men jeg er blevet så fortumlet i hovedet i aften, at jeg næppe ved, hvad jeg selv siger – som nu er hos ham."

"Som nu er hos ham," mumlede Pecksniff, mens han varmede sin ryg – ligesom han havde varmet sine hænder – som om det havde været en enkes ryg, et forældreløst barns ryg, en fjendes ryg, eller en ryg, som enhver mindre fortræffelig mand ville have ladet blive kold; "Herregud, herregud!"

"På samme tid bør jeg dog sige, og jeg siger det med fuld overbevisning," fortsatte værtinden med varme, "at hendes hele måde at være på så godt som afvæbner enhver mistanke."

"Deres mistanke, mrs. Lupin, er højst naturlig." Det må til skam og skændsel for denne brave mands fjender siges, at de var frække nok til at påstå, at han altid sagde om alting rigtig slet, at det var højst naturligt, og at han derved sig selv uafvidende røbede sin egen natur.

"Deres mistanke, mrs. Lupin," gentog han, "er højst naturlig og upåtvivlelig grundet. Jeg vil hilse på disse rejsende."

Med disse ord trak han sin overfrakke af, lod sine fingre løbe gennem sit hår, stak den ene hånd blidt inden for vesten og gav hende fromt tegn til at vise ham vej.

"Skal jeg banke på?" spurgte mrs. Lupin, da de var kommet til sovekammerdøren.

"Nej, gå kun lige ind."

De gik ind på tåspidserne, eller det var rettere sagt værtinden, der iagttog denne forsigtighed; for Pecksniff gik altid sagte. Den gamle herre sov endnu, og hans unge ledsagerinde sad fremdeles og læste ved kaminen.

"Jeg frygter for," sagde Pecksniff, idet han standsede i døren og virrede tungsindigt med hovedet, "jeg frygter for, mrs. Lupin, at dette ser meget mystisk ud."

Da han var færdig med denne hvisken, gik han nærmere, og i samme øjeblik rejste den unge dame sig ved at høre hans fodtrin. Pecksniff skottede til bogen, hun havde i hånden, og hviskede, om muligt med endnu større modfaldenhed, atter til mrs. Lupin:

"Ja, madame, det er en god bog. Det tænkte jeg nok. Jeg er bange for, at der stikker noget meget mistænkeligt bag alt dette."

"Hvad er dette for en herre?" spurgte genstanden for hans dydige tvivl.

"Stille! Gør Dem ingen ulejlighed, madame," sagde Pecksniff, da værtinden ville til at svare. "Denne unge" – mod sin vilje betænkte han sig, da ordet "person" kom ham på tungen, og rettede det til – "denne unge ubekendte vil undskylde, at jeg i al korthed svarer, at jeg bor her i landsbyen, hvor jeg har en vis indflydelse, selv om den måske er ufortjent, og at jeg er blevet kaldt herhen af Dem. Jeg er her, som alle andre steder, håber jeg, af deltagelse for de syge og sorgfulde."

Med disse salvelsesfulde ord skred Pecksniff hen til sengen, hvor han, efter at have klappet et par gange meget højtideligt på dynen, som om han derved kom til klar indsigt om patientens sygdom, tog plads i en stor lænestol og i en meget eftertænksom og overordentlig magelig stilling ventede på, at han skulle vågne. Hvilke forestillinger den unge dame end gjorde mrs. Lupin, så kom de ikke videre, for der blev ikke sagt mere til Pecksniff, og Pecksniff sagde ikke mere til nogen.

Det varede en god halv time, førend den gamle mand rørte sig, men endelig vendte han sig i sengen og viste tegn til, at hans søvn snart ville være forbi, skønt han endnu ikke var vågen. Lidt efter lidt fjernede han sengeklæderne fra sit hoved og vendte sig endnu mere om mod den side, hvor Pecksniff sad. Lidt efter slog han øjnene op og lå i nogle øjeblikke således, som folk undertiden plejer, når de netop er vågnet, og stirrede døsigt på sin gæst uden nogen tydelig bevidsthed om hans tilstedeværelse.

Ved alt dette var der intet mærkeligt, med undtagelse af, at det gjorde et indtryk på Pecksniff, som næppe kunne være blevet overgået af de sælsomste naturfænomener. Lidt efter lidt knyttede hans hænder sig fast om armene på stolen, hans øjne udvidedes af overraskelse, hans mund åbnede sig, hans hår stod mere i vejret fra hans pande, end det ellers plejede, indtil alle hans tvivl løstes, da den gamle mand rejste sig over ende i sengen og stirrede på ham med næppe mindre sindsbevægelse, end han selv havde røbet, og han udbrød højt:

"Det er jo Martin Chuzzlewit!"

Hans overraskelse var så uskrømtet, at den gamle mand, trods al den tilbøjelighed, han åbenbart havde til at holde den for påtaget, følte sig overtydet om dens ægthed.

"Ja, det er Martin Chuzzlewit," sagde han i en bitter tone, "og Martin Chuzzlewit ønsker, at De var blevet hængt i stedet for at komme her og forstyrre ham i hans søvn. Jeg drømte om denne karl," sagde han, idet han atter lagde sig og vendte ansigtet bort, "førend jeg vidste, at han var mig nær!"

"Min kære fætter –" sagde Pecksniff.

"Hør hans allerførste ord!" udbrød den gamle mand, idet han rystede sit grå hoved frem og tilbage på puden og rakte hænderne i vejret. "Med sine allerførste ord hævder han sit slægtskab! Det vidste jeg, han ville; det gør de alle! Nære eller fjerne, blod eller vand, altid det samme. Uha! Ved lyden af hvert ord, der taler om slægtskab, optårner der sig et helt bjerg af løgn og bedrageri og falskhed!"

"Bliv ikke hidsig, mr. Chuzzlewit," sagde Pecksniff i en tone, der var medlidende og lidenskabsløs i højeste potens, for han var kommet sig af sin overraskelse og var fuldkommen herre over sit dydige Jeg. "De vil fortryde Deres hidsighed, det ved jeg."

"Ved De?" sagde Martin hånligt.

"Ja," svarede Pecksniff. "Ja, ja, mr. Chuzzlewit, og tro ikke, at jeg vil sleske eller smigre for Dem; intet kan være fjernere fra mine tanker. De skal ikke i mindste måde frygte for, af jeg skal gentage det upassende ord, De allerede er blevet så vred over. Hvorfor skulle jeg det? Hvad ønsker eller venter jeg mig af Dem? De ejer intet, det ved jeg, der er værd at tragte efter på grund af den glæde, det skaffer Dem."

"Det er sandt nok," mumlede den gamle mand.

"Bortset fra det," sagde Pecksniff, opmærksom på det indtryk, han gjorde, "må det nu sikkert være Dem klart, at hvis jeg havde ønsket at gøre mig behagelig for Dem, ville jeg fremfor alt have vogtet mig for at tiltale Dem som slægtning, da jeg kendte Deres særhed og måtte vide forud, at jeg ikke kunne have en dårligere anbefaling."

Martin svarede ikke, men tilkendegav lige så tydeligt, som om han havde sagt det med rene ord, skønt det kun var ved en

bevægelse med sine ben under dynen, at der var fornuft heri, og at han ikke kunne modsige det.

"Nej," sagde Pecksniff, idet han holdt hånden inden for vesten, som om han var rede til med det korteste varsel at fremlægge sit hjerte til eftersyn for Martin Chuzzlewit, "jeg gik herhen for at tilbyde en fremmed min hjælp. Jeg tilbyder ikke Dem den, da jeg ved, at De ville nære mistro til mig, hvis jeg gjorde det. Men mens De ligger i denne seng, ser jeg Dem kun som en fremmed, og jeg føler akkurat den samme deltagelse for Dem, som jeg håber, at jeg ville føle for enhver fremmed i Deres omstændigheder. Med undtagelse af dette, er jeg Dem lige så ligegyldig, mr. Chuzzlewit, som De er mig det."

Med disse ord lagde Pecksniff sig tilbage i lænestolen og strålede således af ædel retskaffenhed, at mrs. Lupin var nær ved at falde i forundring over ikke at se en glorie af malet glas skinne omkring hans hoved ligesom på helgenbillederne i kirken.

Der påfulgte en lang pause. Den gamle mand skiftede flere gange stilling med forøget uro. Mrs. Lupin og den unge dame stirrede stiltiende på dynen, og Pecksniff legede åndsfraværende med sin lorgnet og holdt øjnene lukket for at kunne tænke så meget des bedre.

"Hvad behager?" sagde han endelig, idet han pludselig slog dem op og så hen mod sengen. "Om forladelse. Det forekom mig, at De sagde noget, mrs. Lupin," fortsatte han og rejste sig langsomt. "Jeg ser ikke, at jeg kan være Dem til nogen nytte her. Det er bedre med den gamle herre, og De er så god en sygeplejerske, som han kan få. Hvad behager?"

Dette sidste spørgsmålstegn var fremkaldt ved den gamle mands stilling, hvorved han drejede sit ansigt om imod Pecksniff.

"Ønsker De at tale med mig, førend jeg går," fortsatte denne hædersmand efter en ny pause, "har De at befale over mig; kun at jeg da af retfærdighed mod mig selv må kræve, at De taler med mig som med en fremmed, i strengeste forstand som med en fremmed."

Hvis Pecksniff nu sluttede sig til, at Martin Chuzzlewit ønskede at tale med ham, af noget af det, som denne havde udtrykt i sine bevægelser, kunne han kun være kommet til dette resultat ved at anvende et lignende princip som det, der gør sig gældende i melodramaerne, hvori en aldrende landmand med en komisk søn altid slutter sig til, hvad den stumme pige vil, når hun tager sin tilflugt til han have og fortæller sine personlige hændelser ved uforståelige pantomimer. Men uden at anstille nogen undersøgelse af, om det forholdt sig således, gav Martin Chuzzlewit sin unge ledsagerinde tegn til, at hun øjeblikkelig skulle trække sig tilbage, hvilket hun straks gjorde tillige med værtinden, så at han blev alene med Pecksniff. I nogen tid så de på hinanden uden at sige noget, eller rettere sagt, den gamle mand så på Pecksniff, mens denne lukkede øjnene for alle ydre genstande og foretog en indadvendt ransagning af sit eget bryst. At denne rigeligt lønnede ham for hans ulejlighed og åbnede en skøn og henrivende udsigt for ham, var klart af udtrykket i hans ansigt.

"Ønsker De, at jeg skal tale med Dem som med en vildt fremmed, hvad?" sagde den gamle mand.

Pecksniff svarede med et skuldertræk og ved tilsyneladende at lade sine øjne løbe rundt i deres huler, førend han åbnede dem, at han endnu så sig nødsaget til at opretholde dette ønske.

"De skal få Deres ønske opfyldt," sagde Martin. "Jeg er en rig mand, måske ikke så rig, som nogle tror, men dog velhavende. Jeg er ikke gerrig, skønt man, som jeg hører, også har beskyldt mig for dét, og det har fundet almindelig tiltro. Jeg finder ingen fornøjelse i at skrabe sammen; jeg finder ingen fornøjelse i at eje mange penge; den djævel, man kalder således, kan ikke volde mig andet end sorg."

Det ville ikke give nogen virkelig forestilling om den blidhed, der var udbredt over Pecksniff i dette øjeblik, at bruge den almindelige talemåde og sige, at han så ud, som om smør ikke kunne smelte i hans mund. Han så snarere ud, som om man kunne have lavet så meget smør af ham, som det skulle være, ved at kærne den menneskekærlighedens mælk, der vældede op fra hans hjerte.

"Af den samme grund, hvorfor jeg ikke holder på penge," sagde den gamle mand, "er jeg heller ikke ødsel med dem. Nogle mennesker finder en tilfredsstillelse i at gemme dem, andre i at skille sig ved dem; men for mig har dette ingen tilfredsstillelse. Smerte og bitterhed er de eneste goder, de kan skaffe mig. Jeg hader dem. De er et spøgelse, der vandrer foran mig gennem verden og gør al omgang med mennesker modbydelig for mig."

Der opstod en tanke i Pecksniffs sjæl, som øjeblikkelig må have udtrykt sig i hans ansigt, da Martin Chuzzlewit ellers ikke ville have taget så hurtigt og barsk til orde igen, som han gjorde.

"De vil råde mig til for min sjælefreds skyld at skille mig ved denne kilde til elendighed og overdrage den til en anden, som kunne gøre bedre brug af den; De vil måske endog selv skille mig ved den byrde, under hvilken jeg lider så hårdt. Men, villige fremmede, gode kristelige fremmede, det er netop deri, knuden stikker. I andre hænder har jeg set penge gøre godt; i andre hænder har jeg set dem blive udråbt, og det med føje, som hovednøglen til de malmdøre, der spærrer vejene til jordisk ære, lykke og nydelse. Hvilken mand eller kvinde, hvilken hæderlig, retskaffen, ubestikkelig person skal jeg betro en sådan talisman enten nu, eller når jeg dør? Kender De nogen sådan person? Deres dyder er naturligvis uvurderlige; men kan De nævne mig noget andet levende væsen, der vil kunne udholde berøringen med mig?"

"Berøringen med Dem, sir?" gentog Pecksniff.

"Ja," svarede den gamle mand, "berøringen med mig – med mig. De har hørt tale om ham, hvis ulykke det blev, at han forvandlede alt, hvad han rørte ved, til guld, skønt det kun var opfyldelsen af hans eget tåbelige ønske. Min tilværelses forbandelse og opfyldelsen af mit eget vanvittige ønske er, at jeg er fordømt til at prøve, hvad metal alle andre mennesker er lavet af, på den guldvægt, jeg bærer hos mig, og finde det falsk og hult."

Pecksniff rystede på hovedet og sagde: "Det tror De."

"Ja vist, det tror jeg! Og i Deres svar: "Det tror De," genkender jeg den ægte rene klang af det metal, *De* er lavet af. Jeg siger Dem, mand," tilføjede han med stigende bitterhed, "at jeg som rig mand har levet blandt folk af alle klasser og arter, slægtninge, venner og fremmede, blandt folk, til hvem jeg,

mens jeg var fattig, havde tillid, og det med rette, for da bedrog de mig ikke en eneste gang og gjorde ikke uret mod hinanden, det ved jeg. Men jeg har aldrig, mens jeg har været rig og stået alene i verden, fundet en natur, nej, ikke én, hos hvem jeg ikke har opdaget den hemmelige fordærvelse, der lå skjult i den og ventede på, at en person som jeg skulle bringe den for dagen. Troløshed, bedrageri og lumske rænker, virkeligt eller forstilt had til rivaler til min gunst, kryberi, falskhed, lavhed og spytslikkeri," og her så han sin fætter stift i øjnene, "eller et skin af hæderlig selvstændighed, der næsten er værre end alt det andet, disse er de skønne egenskaber, som min rigdom har bragt frem for lyset. Broder mod broder, søn imod fader, venner, som trådte venner på nakken, det er den selskabelige kreds, der har omgivet min vej. Der fortælles historier – sande eller usande – om rige mænd, der forklædt som tiggere har opsporet dyden og belønnet den. Det var et dumt og tåbeligt eksperiment. De burde have gjort deres undersøgelser i deres sande skikkelse. De burde have optrådt som folk, der var selvskrevne til at blive udsuget og udplyndret, narret og smigret af alverdens slyngler, som, hvis de ikke havde været alt for glade, ville have spyttet på deres ligkister, når de døde som deres gække. Da ville deres søgen have endt ligesom min, og de ville have været, hvad jeg er."

Da Pecksniff slet ikke vidste, hvad han helst skulle sige under det korte ophold, som fulgte på disse ytringer, gav han sig mine af at ville fremkomme med noget meget dybsindigt, idet han gjorde sikker regning på, at den gamle mand ville afbryde ham, førend han fik et ord fremført. Og han tog heller ikke fejl i dette, for efter at have trukket vejret fortsatte Martin:

"Hør mig ud; døm selv om, hvilken fordel De har udsigt til at kunne høste af gentagelsen af dette besøg, og forlad mig. Jeg har i den grad fordærvet og forandret alle deres natur, som har givet sig af med mig, ved at fremkalde griske forhåbninger og planer hos dem; jeg har vakt så megen huslig splid og tvedragt alene ved at opholde mig hos medlemmer af min egen slægt; jeg har været en sådan brændende fakkel i fredelige hjem, hvor jeg har tændt alle de slette gasser og dampe i deres moralske atmosfære, som uden mig måske ville have været uskadelige lige til det sidste, at jeg, så at sige, er flygtet fra alle, der kendte mig, og har skjult mig i hemmelige afkroge, så at jeg i den sidste tid har levet et liv som en forfulgt. Den unge pige, som De netop så – hvad, Deres øjne tindrer, når jeg taler om hende! Hader De hende allerede, hvad?"

"På ære!" sagde Pecksniff, idet han lagde hånden på brystet og sænkede øjenlågene.

"Jeg glemte," sagde den gamle mand og så på ham med en skarphed, som den anden syntes at føle, selv om han ikke løftede sine øjne så højt op, at han kunne se den; "om forladelse. Jeg glemte, De var en fremmed. De mindede mig et øjeblik om en vis Pecksniff, en fætter af mig. Hvad jeg ville have sagt – den unge pige er et forældreløst barn, som jeg med ét fast mål for øje har opfostret og opdraget eller, hvis De foretrækker dette ord, adopteret. I over et år har hun været min stadige og eneste omgang. Jeg har, som hun ved, aflagt en højtidelig ed på ikke at efterlade hende en skilling, når jeg dør, men så længe jeg lever, giver jeg hende en fast årlig sum; den er ikke overdrevent stor, men dog passende. Det er en aftale, at alle kærlige talemåder er bandlyst mellem os, men at vi skal kalde hinanden ved fornavn.

Så længe jeg lever, er hun knyttet til mig ved egennyttens bånd og vil måske, da hun taber ved min død og ikke ser nogen forventning skuffet, sørge over mig, skønt det er mig temmelig ligegyldigt. Det er den eneste slags ven, jeg har eller vil have. Døm nu efter disse forudsætninger, hvor fordelagtigt De har brugt Deres tid ved dette besøg, og forlad mig for ikke at komme igen."

Med disse ord sank den gamle mand langsomt tilbage på sin pude. Lige så langsomt rejste Pecksniff sig og begyndte efter en indledende rømmen således:

"Mr. Chuzzlewit."

"Hvad behager? Gå!" afbrød denne ham. "Nu kan det være nok. Jeg er træt af Dem."

"Det gør mig ondt, da jeg har en pligt at opfylde, hvorfra jeg sandelig ikke lader mig afskrække."

Det er en sørgelig kendsgerning, at mens Pecksniff stod oprejst ved siden af sengen i hele sin værdighed som dydens repræsentant og tiltalte den gamle mand således, kastede denne et forbitret blik på lysestagen, som om han havde stærk lyst til at kyle den i hovedet på sin fætter. Men han tvang sig dog og lod ham kun vide, idet han pegede på døren, at det var vejen ud.

"Tak," sagde Pecksniff, "det ved jeg; jeg skal nok gå; men førend jeg går, udbeder jeg mig Deres tilladelse til at tale, og hvad mere er, mr. Chuzzlewit, De må og skal – ja, jeg gentager det, må og skal – høre mig. Jeg er ikke blevet overrasket af noget af det, De har sagt mig i aften. Det er naturligt, såre naturligt, og det meste af det kendte jeg i forvejen. Jeg vil ikke sige," fortsatte han, idet han tog sit lommetørklæde frem og

ligesom mod sin vilje blinkede med begge øjnene på én gang, "jeg vil ikke sige, at De tager fejl af mig. Så længe De er i Deres nuværende stemning, ville jeg ikke sige det for alt i verden. Jeg ville næsten ønske, at jeg havde en anden natur, at jeg kunne undertrykke endog dette ubetydelige tegn på svaghed, som jeg ikke kan skjule for Dem, som jeg føler er ydmygende, men som De vil have den godhed at undskylde. Vi kan jo gerne sige," tilføjede Pecksniff dybt rørt, "at det hidrører fra snue, eller skyldes snustobak, salmiakspiritus, løg, eller alt andet end den sande årsag."

Her standsede han et øjeblik og skjulte sit ansigt med sit lommetørklæde. Derpå fortsatte han med et mat smil, idet han holdt sengeomhænget med den ene hånd:

"Men, mr. Chuzzlewit, skønt jeg glemmer mig selv, skylder jeg dog mig selv og mit rygte – for jeg har et rygte, som er mig såre dyrebart, og som vil være mine to døtres bedste arvelod – at sige Dem for en andens skyld, at Deres adfærd er urigtig, unaturlig, uforsvarlig, oprørende. Og jeg siger Dem," sagde Pecksniff, idet han rejste sig på tåspidserne mellem omhænget, som om han hævede sig op over alle jordiske hensyn og var nødsaget til at holde sig fast for ikke at fare til himmels ligesom en raket, "jeg siger Dem rent ud, at det ikke passer sig for Dem at glemme Deres sønnesøn, den unge Martin, der har så stærke naturlige krav på Dem. De tror måske, at det passer sig, men det gør det ikke. De må sørge for dette unge menneske; De skal sørge for ham; De *vil* sørge for ham. Jeg tror," fortsatte han, idet han skottede til skrivetøjet, "at De allerede har gjort det i al stilhed. Gud velsigne Dem for det. Gud velsigne Dem, fordi De

har gjort, hvad ret er. Gud velsigne Dem, fordi De hader mig. Og nu god nat!"

Med disse ord slog Pecksniff meget højtideligt ud med sin højre hånd, stak den atter ind under vesten og forsvandt. Hans væsen røbede sindsbevægelse, men hans skridt var faste. Han var ikke fri for menneskelige svagheder, men hans samvittighed holdt ham oppe.

I nogen tid lå Martin med et udtryk af stum forbavselse, blandet med raseri, indtil han endelig mumlede:

"Hvad skal det sige? Kan den falske dreng have valgt sig et sådant redskab som den karl, der nu gik? Hvorfor ikke? Han har sammensvoret sig mod mig ligesom alle de andre, og de er kun to alen af ét stykke. Et nyt komplot! O egenkærlighed, egenkærlighed! Over alt kun egenkærlighed!"

Da han tav, begyndte han at lege med asken af det brændte papir på lysestagen. I begyndelsen gjorde han det i ren åndsfraværelse, men lidt efter optog den hans tanker. "Et nyt testamente oprettet og tilintetgjort," sagde han, "intet besluttet, intet afgjort, og jeg kunne være død i aften! Jeg ser tydeligt, hvilken slet brug der til sidst vil blive gjort af alle disse penge," udbrød han og vred sig næsten i sengen; "efter at have voldt mig sorger og ulykker hele livet igennem vil de vække tvedragt og alle slette lidenskaber, når jeg er død. Således går det altid. Hvilke retstrætter vokser ikke hver dag op af rige mænds grave og spreder mened, had og løgne blandt nære slægtninge, mellem hvem der kun burde herske kærlighed! Gud hjælpe os, vi har meget at svare for! O egenkærlighed! Enhver tænker kun på sig selv, og ikke en eneste på mig!"

Alt gennemtrængende egenkærlighed! Kunne man ikke også spore noget af dens skygge i disse ord og i Martin Chuzzlewits egen historie?

4. Hvoraf man vil se, at hvis enighed gør stærk, og kærlighed blandt slægtninge er skøn at skue, er Chuzzlewit'ernes slægt den stærkeste og elskværdigste på jorden

Da den brave Pecksniff havde taget afsked med sin fætter, trak han sig tilbage til sit eget hjem og blev der i tre hele dage, uden så meget som at gå sig en tur uden for sin egen haves grænser, for det tilfælde at han pludselig skulle blive kaldt til sin angrende og bodfærdige slægtning, som han i sin omfattende velvilje havde sat sig for at tilgive alt og at elske for enhver pris. Men så stor var denne gamle alvorsmands halsstarrighed og medfødte bitterhed, at der ikke indløb nogen angergiven indbydelse, og den fjerde dag fandt Pecksniff tilsyneladende meget længere borte fra hans kristelige formål end den første.

I hele denne mellemtid hjemsøgte han *Dragen* på alle mulige og umulige tider af døgnet og røbede, idet han gengældte ondt med godt, en så levende interesse for den genstridige patients tilstand, at mrs. Lupin rent smeltedes af denne uegennyttige

omsorg – for han indprentede hende ofte udtrykkeligt, at han ville gøre det samme for enhver fremmed og fattig, under lignende omstændigheder – og fældede mange tårer af beundring og henrykkelse.

Imidlertid holdt gamle Martin Chuzzlewit sig lukket inde på sit værelse og så ingen andre end sin unge ledsagerinde, med undtagelse af værtinden i *Den Blå Drage*, der til visse tider fik lov til at komme ind til ham. Så snart hun trådte inden for døren, lod Martin imidlertid, som om han var faldet i søvn. Kun når han og den unge dame var under fire øjne, sagde han noget, selv til svar på det simpleste spørgsmål, skønt Pecksniff ved at lytte ved døren kunne høre, at han var snaksom nok, når de to var alene med hinanden.

Den fjerde aften hændte det sig, at Pecksniff, efter at han var trådt ind i skænkestuen i *Dragen* og ikke havde truffet mrs. Lupin der, gik lige ovenpå for i sin kærlige iver endnu engang at lægge øret til nøglehullet og berolige sit sind ved at overtyde sig om, at det gik bedre med den hårdhjertede patient. Det hændte sig dernæst, at Pecksniff, idet han trådte sagte ind i den mørke gang, hvor en snegledannet lysstråle plejede at trænge ud fra det samme nøglehul, forbavsedes over ikke at se nogen sådan stråle; og det hændte sig endvidere, at Pecksniff, da han havde famlet sig frem til sovekammerdøren og hurtigt bukkede sig for ved personlig iagttagelse at komme under vejr med, om den mistroiske gamle mand havde ladet nøglehullet stoppe til indvendig, bragte sit hoved så voldsomt i berøring med et andet hoved, at han ikke kunne bare sig for med høj røst at udstøde enstavelsesordet: "Av!" som smerten ligesom skruede og pressede ud af ham. Og endelig hændte det sig, at Pecksniff

øjeblikkelig mærkede, at han blev taget i nakken af noget, der lugtede ligesom en blanding af flere fugtige paraplyer, en tønde øl, en kande varm toddy og en lille stue fuld af gammel tobaksrøg, og lige på stedet blev trukket ned i skænkestuen, hvor han så sig stående lige overfor og holdt fast af en vildfremmed mandsperson med et højst påfaldende ydre, der med den ene hånd, han havde fri, gned sig stærkt i hovedet og stirrede på Pecksniff med et ondt øje.

Denne mands ydre havde det præg, som i almindelighed kaldes lurvet-gentilt, skønt han med hensyn til sin påklædning næppe kan siges at have været det sidste, da hans fingre stak et langt stykke uden for hans handsker, og sålerne under hans fødder var i en generende afstand fra overlæderet i hans støvler. Hans benklæder var af en blågrå, tidligere meget levende, men nu af alderdom og smuds afdæmpet farve og så fortrukne og strammede under en uophørlig strid mellem hans seler og stropper, at de syntes hvert øjeblik at stå i fare for at sprænges for knæene. Hans frakke, som var blå af farve og havde et militært snit, var besat med knapper og snore lige op til hans hage. Hans halstørklæde lignede i mønster og farve en af de kapper, hvori hårskærerne plejer at indhylle deres kunder under udøvelsen af deres håndtering. Hans hat var i en sådan tilstand, at det ville være vanskeligt at afgøre, om den oprindelig havde været sort eller hvid, men han havde overskæg – og det et busket overskæg, ikke af den blide og fromme slags, men rigtig i den martialske og udfordrende stil, et ægte satanisk skæg – og desuden havde han et vældigt ubørstet hår. Han var meget snavset og meget lapset; meget dristig og meget krybende; meget brovtende og meget fej; meget lig et menneske, der

kunne have været noget bedre, og ubeskriveligt lig et menneske, der fortjente at være noget værre.

"Du lurede ved døren deroppe, din rad!" sagde denne herre.

Pecksniff stødte ham fra sig, ligesom St. Georg kunne have sparket til dragen i dennes sidste øjeblik, og sagde:

"Hvor mon mrs. Lupin er? Kan denne brave kone være vidende om, at der findes en person her, som –"

"Holdt!" sagde den fremmede. "Vent lidt. Hun ved det. Hvad så?"

"Hvad så? Ved De, at jeg er den syge herres ven og slægtning? At jeg er hans beskytter, hans vogter, hans –"

"Ikke hans nieces mand, tør jeg bande på," faldt den fremmede ham i talen, "for han var her før Dem."

"Hvad mener De?" sagde Pecksniff med indigneret forbavselse. "Hvad er det, De siger?"

"Vent lidt," udbrød den anden. "De er måske en fætter – den fætter, som bor her på stedet?"

"Ja, jeg er den fætter, som bor her på stedet," svarede hædersmanden.

"Deres navn er Pecksniff?"

"Ja."

"Jeg er stolt af at gøre Deres bekendtskab og beder Dem om forladelse," sagde den fremmede, idet han tog til hatten og derpå dykkede ned bag sit halstørklæde efter en flip, som det dog ikke lykkedes ham at bringe op på overfladen. "De ser i mig en mand, der også interesserer sig for herren ovenpå. Vent lidt."

Med disse ord lagde han fingeren på spidsen af sin krumme næse for at tilkendegive, at han ret straks ville indvie Pecksniff i en hemmelighed, og begyndte, efter at have taget sin hat af, at

lede i pulden mellem en mængde krøllede papirer og små stumper af, hvad man kunne kalde barken af brækkede cigarer, indtil han fandt et gammelt tilsølet brevomslag, der stank af tobak.

"Læs det!" udbrød han, idet han rakte Pecksniff det.

"Det er adresseret til Chevy Slyme, Esquire."

"De kender sagtens nok Chevy Slyme, Esquire?" spurgte den fremmede.

Pecksniff trak på skuldrene, som om han ville sige: "Jo, jeg ved desværre nok, at der findes en sådan person."

"Meget vel, dette er mit ærinde her," og dermed dykkede han endnu en gang ned efter sin flip, men fik kun fat på et bændel.

"Det smerter mig overordentligt, min ven," sagde Pecksniff, idet han rystede på hovedet med et roligt smil, "at jeg skal være nødt til at sige, at De ikke er den person, De giver Dem ud for. Jeg kender mr. Slyme, min ven; dette her går ikke; ærlighed varer længst; De må helst lade den fugl flyve, det vil jeg sige Dem."

"Holdt!" udbrød den fremmede og strakte sin højre arm ud, der var kilet så stramt ind i hans luvslidte ærme, at den lignede en klædepølse. "Vent lidt!"

Han standsede for at sætte sig i positur lige foran kaminen med ryggen imod den, hvorpå han, idet han tog frakkeskøderne under sin venstre arm og glattede sit overskæg med sin højre tommel- og pegefinger, fortsatte:

"Jeg fatter Deres fejltagelse og føler mig ikke fornærmet af den. Hvorfor? Fordi den indeholder en kompliment. De tror, at jeg ville give mig ud for Chevy Slyme. Findes der noget menneske på jorden, som en gentleman kunne føle sig stolt og

smigret ved at blive antaget for, da er dette menneske min ven Slyme, for han er uden undtagelse den mest højsindede, selvstændige, originale, åndrige, klassiske, talentfulde, shakespearianske, om ikke miltoniske og samtidig mest nederdrægtigt undervurderede fyr, jeg kender. Men jeg er ikke så forfængelig, at jeg skulle ville udgive mig for Slyme. Med ethvert andet menneske i den hele vide verden tør jeg måle mig, men Slyme står, det indrømmer jeg ligefrem, en hel del trin over mig, og derfor tager De fejl."

"Jeg sluttede efter dette," sagde Pecksniff og rakte omslaget af brevet frem.

"Ja, det kan jeg nok forstå," svarede den fremmede. "Men, mr. Pecksniff, det hele opløser sig i et eksempel på geniets ejendommeligheder. Ethvert menneske med sandt geni har sin ejendommelighed, og min ven Slymes ejendommelighed er, at han altid venter omme på hjørnet. Han venter stadig omme på hjørnet; han venter i dette øjeblik omme på hjørnet, og dette er," vedblev han, idet han rystede med sin pegefinger foran sin næse og stillede sine ben længere fra hinanden, mens han så Pecksniff opmærksomt i ansigtet, "et højst mærkeligt og interessant træk i Slymes karakter, og når Slymes levnet engang skal beskrives, må hans biograf give en fyldig fremstilling af dette træk, ellers vil samfundet ikke føle sig tilfredsstillet. Mærk mine ord: samfundet vil ikke føle sig tilfredsstillet."

Pecksniff hostede.

"Slymes biograf, hvem det nu bliver," fortsatte den fremmede, "må henvende sig til mig eller, hvis jeg er vandret didhen, hvorfra ingen kommer tilbage, til mine eksekutorer om tilladelse til at søge blandt mine papirer. Jeg har i al

beskedenhed gjort nogle små optegnelser om denne mands – min adopterede broders – bedrifter, som ville forbavse Dem. Endnu den femtende i forrige måned, da han ikke kunne dække en lille veksel, som vedkommende ikke ville forny, brugte han et udtryk, der ville have gjort Napoleon Bonaparte ære i en tale til den franske hær."

"Men med tilladelse," spurgte Pecksniff, der åbenbart ikke følte sig vel til mode, "hvad kan mr. Slyme ville her, hvis jeg tør spørge derom, da jeg af omhu for mit eget rygte er nødsaget til at fralægge mig enhver delagtighed i hans forehavender?"

"For det første må De tillade mig at sige, at jeg ikke kan lade disse ord passere, og at jeg nedlægger en kraftig og harmfuld indsigelse imod dem på min ven Slymes vegne. Dernæst må De tillade, at jeg forestiller mig selv. Mit navn er Tigg. Navnet Montague Tigg vil måske være Dem bekendt i forbindelse med de mærkeligste tildragelser under krigen på den pyrenæiske halvø."

Pecksniff rystede svagt på hovedet.

"Lige meget. Denne mand var min fader, og jeg bærer hans navn. Følgelig er jeg stolt – stolt som Lucifer. Undskyld mig et øjeblik; jeg ønsker, at min ven Slyme skal være til stede ved resten af denne samtale."

Med disse ord skyndte han sig ud til yderdøren i *Den Blå Drage* og kom næsten øjeblikkelig tilbage med en kammerat, der var noget lavere end han selv og indhyllet i en gammel, blå kamelotskappe med falmet rødt underfoer. Da hans skarpe træk var blevet meget forfrosne og forkomne af, at han havde ventet så længe ude i kulden, og hans stride, røde bakkenbarter og uredte hår af samme grund var blevet forpjusket, havde han

i virkeligheden snarere et uhyggeligt og frastødende end et shakespeariansk eller miltonisk udseende.

"I to," sagde Tigg, idet han slog sin indtagende ven på skulderen med den ene hånd og henvendte Pecksniffs opmærksomhed på ham med den anden, "I to er nu beslægtet, og slægtninge har aldrig kunnet enes og vil aldrig gøre det, hvilket er en meget viis indretning og noget, der ikke kan undgås, ellers ville der ikke være andet end familieselskaber, og den ene ville kede den anden ihjel her i verden. Var I gode venner, ville jeg holde jer for et forbistret unaturligt par, men da I står på den fod med hinanden, som I gør, holder jeg jer for et par djævleblændt snilde fyre, som man kan tale sig til rette med."

Her puffede Chevy Slyme, hvis store evner alle som én syntes at vise hen mod det luskende hjørne af det moralske kompas, sin ven hemmeligt i siden med sin albue og hviskede ham noget i øret.

"Chiv," sagde Tigg i en højrøstet tone, som om han ikke var den, der lod sig besnakke, "nu kommer jeg straks til det; enten handler jeg på eget an- og tilsvar, eller også handler jeg slet ikke. Med hensyn til at forstrække en mand med Deres åndsgaver med et lån af en sådan bagatel som en krone, holder jeg mr. Pecksniff for sikker," og da Tigg i samme øjeblik så, at udtrykket i Pecksniffs ansigt ingenlunde vidnede om, at denne delte hans overbevisning, lagde han atter fingeren på næsen som et privat vink til den nævnte herre, idet han derved opfordrede ham til at lægge mærke til, at anmodninger om små lån var et andet eksempel på geniets ejendommeligheder, således som disse ytrede sig hos hans ven Slyme; at han, Tigg,

så igennem fingre med dem på grund af den store psykologiske interesse, som disse svagheder havde, og at han, når han personligt optrådte som talsmand for sådanne små forskud, kun gjorde det for at føje sin vens luner, uden mindste hensyn til sin egen fordel eller sine egne fornødenheder.

"Å, Chiv, Chiv," tilføjede Tigg, idet han, efter at have holdt op med sin pantomime, så på Slyme med en meget dybsindig mine, "De er, så sandt jeg lever, et mærkeligt eksempel på de små skrøbeligheder, som klæber ved en mægtig ånd. Om der så aldrig havde været noget teleskop til i verden, ville jeg dog alene ved at iagttage Dem, Chiv, være blevet overbevist om, at der er pletter i solen! Gid jeg må dø på stedet, om det ikke er den snurrigste tilværelse, vi er blevet skubbet ind i, uden at vide hvorfor eller hvorledes, mr. Pecksniff! Men lige meget! Hvor meget vi end moralisere, går verden dog sin gang. Som Hamlet siger: Herkules kan slå omkring sig med sin kølle i alle mulige retninger; men han kan ikke forebygge, at kattene laver den utåleligste støj på tagryggene, eller at hundene bliver skudt, når de i varmt vejr løber rundt på gaden uden mundkurv. Livet er en gåde, en fandens vanskelig gåde at løse, mr. Pecksniff. Min private mening er, at den lige så lidt lader sig løse som den berømte vits: 'Hvilken lighed er der mellem en fængslet mand og en fri mand?' På ære og samvittighed, det er noget af det snurrigste, der er til – nå, men det nytter ikke at tale mere om det, ha, ha, ha!"

Efter at have udledet denne trøstelige slutning af de anførte triste præmisser, tog Tigg sig sammen med en stor kraftanstrengelse og vedblev i sin tidligere tone:

"Nu skal jeg sige Dem én ting. Jeg er på min vis en forbistret skikkelig fyr, og jeg kan ikke stå og se på, at sådanne to flinke fyre skærer halsen over på hinanden, når der ikke er noget at tjene ved det. De, mr. Pecksniff, er en fætter af testatoren her ovenpå, og vi er hans nevø – når jeg siger vi, mener jeg Chiv. Strengt taget er De måske nærmere i familie med ham end vi. Meget vel! Hvis så er, så er der ikke noget dertil at sige. Men De kan ikke komme nogen vej med ham, og det kan vi heller ikke. Jeg giver Dem mit dyreste æresord på, at jeg med enkelte korte mellemrum, hvori jeg har hvilet mig, lige siden klokken ni i formiddags har stået og tittet gennem nøglehullet i forventning om at få svar på en af de mest beskedne og høflige anmodninger om en lille midlertidig understøttelse, som man vel kan tænke sig – kun femten pund og mod *min* kaution. Og i al denne tid har han været indelukket med en fremmed kvindeperson og skænket hende hele sin fortrolighed. Og nu siger jeg én gang for alle om denne tingenes tilstand: Det går ikke, det duer ikke, det må forpurres; det kan ikke tilstedes, at det bliver ved at gå på den måde."

"Enhver," sagde Pecksniff, "har ret, en utvivlsom ret – som jeg i det mindste ikke for alt i verden ville drage i tvivl, nej langtfra! – til at indrette sin handlemåde efter sine tilbøjeligheder, når de kun ikke strider mod religionen og moralen. Jeg føler måske i mit stille sind, at mr. Chuzzlewit ikke omfatter – mig f.eks., lad os sige mig – med den kristenkærlighed, der burde findes imellem os; jeg kan måske føle mig krænket og smerteligt berørt ved dette, men derfor bør jeg dog ikke straks udlede den slutning, at mr. Chuzzlewits kulde savner al berettigelse, det forbyde Himlen! Og desuden, mr. Tigg, hvorledes kan vi

forhindre mr. Chuzzlewit fra at vælge sådanne mærkelige mennesker til sine fortrolige, som han gør, hvor meget jeg end må beklage dette – for hans egen skyld? Betænk, min gode mand" – og her så Pecksniff ham stift i øjnene – "i hvor høj grad Deres ord er grebet ud af luften."

"Ja," svarede Tigg, "det er jo rigtignok et vanskeligt spørgsmål."

"Det er unægtelig et vanskeligt spørgsmål," sagde Pecksniff og rettede sig med det samme, idet han pludselig syntes at komme i tanker om det moralske svælg, der var imellem ham og den person, han talte til, "og jeg er langtfra vis på, at det er et spørgsmål, som nogen har ret til at drøfte. God rolig nat."

"De ved formodentlig ikke, at Spottletoe'erne er her?" sagde Tigg.

"Hvad mener De? Hvilke Spottletoe'er?" spurgte Pecksniff og standsede pludselig på vejen til døren.

"Mr. og mrs. Spottletoe," sagde Chevy Slyme, der nu for første gang talte højt, og det i en meget gnaven tone, mens han slingrede med benene. "Spottletoe giftede sig jo med min farbroders datter, og mrs. Spottletoe er jo Chuzzlewits egen niece. Hun har engang været hans yndling. Jo, De må nok spørge om, hvad det er for Spottletoe'er."

"Du milde Gud!" udbrød Pecksniff, "det er skrækkeligt! Disse menneskers griskhed er ligefrem rædsom."

"Og det er ikke Spottletoe'erne alene, Tigg," sagde Slyme, idet han så på denne og talte til Pecksniff. "Anthony Chuzzlewit og hans søn har fået færten af det og er også kommet herned i eftermiddag. Jeg så dem for fem minutter siden, mens jeg ventede omme på hjørnet."

"O mammon, mammon!" råbte Pecksniff og slog sig for panden.

"Så der har De allerede hans broder og en nevø til her," vedblev Slyme, uden at ænse afbrydelsen.

"Det er netop sagen," sagde Tigg, "det er netop det punkt, som jeg var i færd med lidt efter lidt at komme hen til, da min ven Slyme med et par ord traf sømmet på hovedet. Mr. Pecksniff, nu, da vi har fået opsnuset Deres fætter – og Chivs onkel – bør der gøres skridt for at hindre ham fra at forsvinde igen og om muligt modarbejde den indflydelse, som denne intrigante yndling udøver på ham. Enhver, som er interesseret i sagen, indser det. Hele familien strømmer herned. Den tid er kommet, da al personlig skinsyge og interesse må glemmes og alle forene sig mod den fælles fjende. Når den fælles fjende er slået på flugt kan I igen alle operere hver for sig; enhver dame og herre, der har part i boldspillet, kan da igen fortsætte for egen regning og efter bedste evne slynge sin bold imod testators gærde, og ingen vil være værre stillet end tidligere. Tænk over det. Vær forsigtig med, hvad De gør. De kan til enhver tid træffe os i Halvmånen og Syvstjernen her i landsbyen og vil finde os tilgængelige for ethvert rimeligt forslag. Hør, Chiv, gå udenfor og se, hvorledes vejret er."

Slyme forsvandt straks og gik formodentlig om på hjørnet, mens Tigg, idet han plantede sine ben så langt fra hinanden, som selv det mest sangvinske menneske med rimelighed kunne vente af ham, rystede på hovedet ad Pecksniff og smilede.

"Vi må ikke," sagde han, "tage det for strengt med vor ven Slymes små ejendommeligheder. De så vel, at han hviskede til mig?"

Jo, det havde Pecksniff set.

"Og hørte formodentlig mit svar?"

Pecksniff havde hørt det.

"Fem shillings, hvad?" sagde Tigg tankefuldt. "Ja, det er dog et mærkeligt menneske! Og så grumme beskeden!"

Pecksniff svarede ikke.

"Fem shillings," vedblev Tigg grublende, "som punktligt skal blive tilbagebetalt i næste uge, det er det bedste af det. Hørte De ikke det?"

Nej, det havde Pecksniff ikke hørt.

"Ikke. Det forbavser mig! Det er netop humlen. Jeg har ikke, så længe jeg har levet, set den mand undlade at indfri et løfte. Mangler De måske småpenge?"

"Nej tak," sagde Pecksniff, "slet ikke."

"Ja så, for ellers ville jeg have skaffet Dem nogle." Dermed begyndte han at fløjte, men næppe var der gået en halv snes sekunder, førend han pludselig holdt inde og med et alvorligt blik på Pecksniff sagde:

"De vil måske helst være fri for at låne Slyme fem shillings?"

"Ja, det vil jeg allerhelst."

"Minsandten!" udbrød Tigg, idet han nikkede alvorligt, som om det i dette øjeblik for første gang faldt ham ind, at der kunne være grund til at nære betænkeligheder, "det er meget muligt, at De kan have ret. Men ville De nære den samme betænkelighed ved at låne *mig* fem shillings?"

"Ja, det kan jeg virkelig ikke indlade mig på."

"Måske ikke engang en halv krone?"

"Ikke engang en halv krone."

"Så kommer vi altså," sagde Tigg, "til det latterligt lille beløb af atten pence, ha, ha, ha!"

"Og det ville jeg være lige så betænkelig ved."

Efter at have modtaget denne forsikring trykkede Tigg hjerteligt begge hans hænder og erklærede med den største alvor, at han var et af de mest konsekvente og mærkelige mennesker, han nogen sinde havde truffet, og udbad sig æren af hans nærmere bekendtskab. Han indrømmede endvidere, at der var mange små særheder ved hans ven Slyme, han som mand af ære ingenlunde kunne billige, men at han dog var rede til at tilgive ham alle disse små mangler og mange flere af hensyn til den glæde, han selv havde nydt den dag ved sin selskabelige omgang med mr. Pecksniff, der havde forskaffet ham en langt højere og varigere nydelse end den heldige afslutning af hvilket som helst lille lån på hans vens vegne. Med disse udtalelser, sagde han, ville han tillade sig at ønske mr. Pecksniff en god rolig nat. Og dermed fjernede han sig, så lidet generet af sit mislykkede forsøg, som nogen gentleman kunne ønske at være det.

Pecksniffs tanker den aften var meget alvorlige og det så meget mere, som den underretning, han havde fået af d'hrr. Tigg og Slyme om flere af familiens medlemmers ankomst, ved nærmere undersøgelse fuldkomment stadfæstedes – for Spottletoe'erne var virkelig taget lige til *Dragen*, hvor de i dette øjeblik var indkvarteret og holdt vagt, og hvor deres nærværelse havde vakt en sådan opsigt, at mrs. Lupin, der havde lugtet deres ærinde, førend de havde været en halv time under hendes tag, selv med al mulig hemmelighedsfuldhed bragte budskabet til Pecksniff; ja det var i virkeligheden den store forsigtighed,

hun gik til værks med, som var skyld i, at hun gik fejl af denne herre, der trådte ind ad døren på *Dragen*s forside i samme øjeblik, som hun smuttede ud ad bagdøren. Desuden var Anthony Chuzzlewit og hans søn Jonas billigst indlogeret i Halvmånen og Syvstjernen, som var en simpel kippe, og allerede med den næste diligence ankom der så mange andre kærlige medlemmer af familien – som på hele vejen havde skændtes med hinanden både indvendig og udvendig til stor forbavselse for kusken – på kamppladsen, at i mindre end et døgn var den knappe plads i værtshusene optaget, og markedsprisen på samtlige private logier, i alt fire senge og en sofa, steg hundrede procent.

Det gik så vidt, at næsten hele familien slog sig ned uden for *Den Blå Drage* og formelig omringede den, så at Martin Chuzzlewit var fuldstændig belejret; men han holdt sig kækt, vægrede sig ved at modtage breve, budskaber eller pakker, afslog hårdnakket at underhandle med nogen og gav ikke det mindste håb eller løfte om kapitulation. Imidlertid mødte familietropperne hinanden på forskellige steder i omegnen og da grenene på det Chuzzlewit'ske træ ikke i mands minde havde kunnet enes, forefaldt der en mængde skærmydsler, hvorunder de rev hovedet af hinanden i figurlig forstand, så mange skænderiscener med ukvemsord og øgenavne; sådan en målen med øjnene og rynken på næsen; sådan en højtidelig begravelse af alle velvillige følelser og voldsom genopstandelse af gammelt nag, at man ikke havde oplevet mage dertil i denne fredelige egn, siden den først var kommet under civilisationens indflydelse.

Omsider begyndte nogle enkelte af de krigende af lutter fortvivlelse og håbløshed at affatte deres gensidige bebrejdelser i mere mådeholdne udtryk og de henvendte sig næsten alle med et skin af tålelig sømmelighed til Pecksniff på grund af hans store anseelse og indflydelsesrige stilling. Således gjorde de lidt efter lidt fælles sag mod Martin Chuzzlewits hårdnakkethed, og man enedes – hvis et sådant ord kan bruges i forbindelse med Chuzzlewit'erne – til sidst om på en nærmere fastsat dag ved middagstid at holde et almindeligt krigsråd hjemme hos Pecksniff, hvortil alle de medlemmer, som stævningen kunne nå, fik en højtidelig tilsigelse til uvægerlig at give møde.

Havde Pecksniff nogen sinde haft et apostolisk udseende, så havde han det på denne mindeværdige dag. Havde hans uforstyrrede smil nogen sinde kundgjort: "Jeg er et fredens sendebud!" var dette nu dets mission. Har en mand nogen sinde forenet alle lammets blide egenskaber med en tilsætning af duens, uden fjerneste spor af krokodillens eller med det allerringeste stænk af slangens, da var han denne mand. Og o, de to miss'er Pecksniff! Hvilket himmelsk udtryk i Charitys åsyn, idet det syntes at sige: "Jeg ved, at alle mine slægtninge har krænket mig i en sådan grad, at der ikke lader sig råde bod derpå, men jeg tilgiver dem; for det er min pligt!" Og hvilken glad naturlighed hos Mercy, der var så fortryllende, så barnlig og så uskyldig, at hvis hun var gået alene ud at spadsere, og det havde været lidt tidligere på året, havde rødkælkene måske mod hendes vilje dækket hende med blade i den tro, at hun var et af de søde børn i skoven, der efter at være kommet ud af den igen gik på vandring for i sit unge hjertes enfoldighed at søge efter brombær! Hvilke ord kunne skildre Pecksniff'erne i denne

prøvelsesstund? Ingen; for blandt ordene findes der dårlige elementer, og Pecksniff'erne var lutter godhed.

Men da selskabet kom, da skulle man have set! Da Pecksniff rejste sig fra sin plads for bordenden og med en datter på hver side modtog sine gæster i den bedste stue og bad dem tage plads med overstrømmende øjne og et ansigt, der var så vådt af dydig sved, at han kunne siges formelig at være opløst af fromhed! Og gæsterne – de misundelige, stenhårde, mistroiske gæster, som alle var så indesluttet i sig selv og ikke havde tillid til nogen og ikke ville tro noget og lige så lidt ville lade sig formilde eller dysse i søvn af Pecksniff'erne, som om de havde været lige så mange pindsvin eller murmeldyr!

For det første var der mr. Spottletoe, der var så skaldet og havde så vældige bakkenbarter, at han syntes ved et eller andet kraftigt middel at have standset sit hår, ligesom det var i færd med at falde af hovedet på ham, og fæstet det uigenkaldeligt i sit ansigt. Dernæst var der mrs. Spottletoe, der var alt for smækker for sine år og af et poetisk naturel, hvorfor hun plejede at underrette sine fortrolige veninder om, at de omtalte bakkenbarter var "hendes tilværelses ledestjerne", og som nu på grund af sin levende kærlighed til sin onkel Chuzzlewit og det dybe indtryk, det gjorde på hende at blive mistænkt for testamentariske anslag imod ham, ikke kunne gøre andet end græde og sukke. Så var der Anthony Chuzzlewit og hans søn Jonas, den gamle med et ansigt, der var blevet så skarpt af den snedighed og forsigtighed, han havde vist hele sit liv igennem, at det syntes at skære en vej for ham gennem det propfulde værelse, idet han kilede sig frem bag ved de fjerneste stole, mens sønnen havde draget så god nytte af faderens forskrifter

og eksempel, at han så et par år ældre ud end han, som de stod der sammen og blinkede med deres røde øjne og hviskede sagte med hinanden. Endvidere var der enken efter en afdød broder af Martin Chuzzlewit, som, da hun næsten var umenneskeligt frastødende og havde et uhyggeligt ansigt, en knoklet skikkelse og en mandhaftig stemme, i kraft af disse egenskaber var, hvad der i almindelighed kaldes en karakterstærk kvinde, og som, hvis hun havde kunnet, ville have godtgjort sit krav på dette navn og, åndelig talt, vist sig som en sand Samson ved at spærre sin svoger inde i et galehospital, indtil han havde bevist sin fuldstændige åndsfriskhed ved at elske hende såre højt. Ved siden af hende sad hendes tre ugifte døtre, stive og strunke. De havde i den grad pint sig med snævre snøreliv, at deres hjerter var endnu mere indsnævret end deres midjer, og om det så var deres næser, så fortalte de om, hvor stramt de var snøret. Desuden var der en ung herre, en halvfætter af Martin Chuzzlewit, meget mørkladen og meget hårrig og tilsyneladende ikke født i noget andet særligt øjemed end for at forskåne hans spejle for ulejligheden af at afspejle andet end det allerførste løst skitserede udkast til et ansigt, som aldrig var blevet færdigt. Fremdeles var der en enlig kusine, som ikke udmærkede sig ved andet, end at hun var meget døv, boede for sig selv og altid havde tandpine. Så var der også George Chuzzlewit, en glad pebersvend, der gerne ville være ung, men havde været yngre. Han var tilbøjelig til fedme og så forspist, at hans øjne stod stive i deres huler ligesom af permanent forbavselse, og han havde et så tydeligt anlæg til filipenser, at de lyse pletter på hans halsbind, det brogede mønster i hans vest og selv hans glimrende guldsmykker syntes at være slået ud på

ham og ikke at være blevet til uden en del gene. Endelig var også Chevy Slyme og hans ven Tigg til stede. Og det fortjener at siges, at skønt samtlige tilstedeværende hadede hinanden indbyrdes, især fordi han eller hun hørte til familien, var de alle enige om at hade Tigg, fordi han ikke hørte til den.

Således var den smukke lille familiekreds, der nu var samlet i Pecksniffs bedste stue, venskabeligt forberedt på at rage uklar med Pecksniff eller enhver anden, som måtte vove at ytre noget om noget som helst.

"Dette," sagde Pecksniff, idet han stod op og så sig om iblandt dem med foldede hænder, "gør mig godt. Det gør mine døtre godt. Vi takker Dem, fordi De har forsamlet Dem her. Vi er Dem taknemmelige af vort ganske hjerte. Det er en overvældende udmærkelse, De har vist os, og tro mig" – det er umuligt at fatte, hvorledes han smilede her – "vi skal ikke let glemme den."

"Det gør mig ondt, at jeg skal afbryde Dem, Pecksniff," bemærkede Spottletoe, "men De bilder Dem for meget ind. Hvem tror De vel har tænkt på at vise Dem nogen udmærkelse?"

Forsamlingen gentog og applauderede dette spørgsmål under en almindelig mumlen.

"Hvis det er Deres mening at blive ved, som De har begyndt," fortsatte Spottletoe meget hidsigt, idet han slog voldsomt i bordet med sine knoer, "så er det bedst, at De holder op og at denne forsamling skilles snarest muligt. Jeg er ikke ukendt med Deres uforskammede ønske om at blive regnet for denne families overhoved, men jeg kan sige Dem –"

Ja vist! *Han* sige, *han*! Han var nok selv overhovedet, var han! Fra den karakterstærke kvinde og nedefter faldt alle i dette

øjeblik over Spottletoe, der, efter forgæves at have søgt på at skaffe sig ørenlyd, måtte sætte sig ned, idet han lagde armene over kors, rystede forbitret på hovedet og pantomimisk lod mrs. Spottletoe forstå, at den skurk Pecksniff gerne foreløbig kunne gå videre, men at han snart skulle hugge til og gøre det af med ham.

"Jeg tager det ikke ilde op," sagde Pecksniff, "at denne lille episode er indtruffet. Det gør godt at mærke, at vi er kommet sammen uden forstillelse. Det gør godt at vide, at vi ikke stikker noget under stolen for hinanden, men viser os frit i vor sande skikkelse."

Her rejste den karakterstærke kvindes ældste datter sig lidt op fra sin stol og udtalte, idet hun rystede voldsomt over hele kroppen, snarere, som det syntes, af heftighed end af frygtsomhed, i almindelighed det håb, at visse folk ville vise sig i deres sande skikkelse, om ikke for andet, så fordi en sådan fremgangsmåde havde nyhedens tillokkelse, og at de – de omtalte visse folk, nemlig – når de talte om deres slægtninge, nøje ville lægge mærke til, hvem der var til stede; og med hensyn til røde næser, så vidste hun ikke noget af, at der var nogen skam ved at have en rød næse, eftersom folk hverken lavede eller farvede deres egne næser, men fik denne ansigtsdel, uden i forvejen at tages på råd med om den; skønt selv med hensyn til denne side af sagen nærede hun megen tvivl om, hvor vidt visse næser var rødere end andre, eller vel endog blot halvt så røde som nogle. Da denne ytring modtoges med en skingrende fnisen af den talendes to søstre, bad miss Charity Pecksniff i al høflighed, om man ville sige hende, om der var sigtet til hende med nogen af disse gemene talemåder, og da

hun ikke fik noget tydeligere svar end det, der indeholdes i ordsproget: "Når man slår blandt en flok hunde, så piber den, man rammer", begyndte hun øjeblikkelig på et temmelig bidsk gensvar, hvori hun opmuntredes og understøttedes af Mercy, der lo over det med den største hjertelighed, ja med en næsten overnaturlig naturlighed. Og da det er en ren umulighed, at nogen meningsulighed kan finde sted mellem fruentimmer, uden at alle andre fruentimmer, der er inden for hørevidde, tager virksomt del i den, kastede den karakterstærke dame og hendes tre døtre, mrs. Spottletoe og den døve kusine – der ingenlunde hindredes fra at deltage i mundhuggeriet, fordi hun var aldeles uvidende om, hvad det drejede sig om – sig alle som én lige ind i striden.

Da de to miss'er Pecksniff var de tre miss'er Chuzzlewit så temmelig voksne, og alle fem unge damer havde, for at bruge et billedligt udtryk, en god portion damp oppe, ville skænderiet upåtvivlelig have varet længe, hvis den karakterstærke dame ikke med uforfærdet mod og i kraft af sit ry for at være meget sarkastisk anlagt havde givet sig til at overdænge mrs. Spottletoe således med stikpiller, at den stakkels dame, førend fægtningen havde varet to minutter, ikke vidste anden tilflugt end tårer. Dem udgød hun også så mange af og til så stor sorg og fortrydelse for Spottletoe, at denne herre, efter at have holdt sin knyttede næve tæt foran Pecksniffs øjne, som om de var en naturhistorisk mærkværdighed, som det ville være meget belærende og interessant at undersøge på nært hold, og efter at have tilbudt at sparke George Chuzzlewit for, og imod et vederlag af, den ubetydelige sum af seks pence, tog sin kone under armen og trak sig forbitret tilbage. Denne manøvre

afledede de kæmpendes opmærksomhed og gjorde ende på striden, der, efter at være brudt et par gange ud igen hist og her, endelig døde helt hen.

Da var det, at Pecksniff atter rejste sig. Da var det, at de to miss'er Pecksniff lagde deres ansigter i sådanne folder, at de så ud, som der ikke var sådanne væsener som de tre miss'er Chuzzlewit, jeg vil ikke blot sige *til stede*, men inden for verdens hele omkreds, mens de tre miss'er Chuzzlewit blev lige så uvidende om de to miss'er Pecksniffs tilværelse.

"Det er beklageligt," sagde Pecksniff med en tilgivende erindring om Spottletoes næve, "at vor ven er gået sin vej så hastigt, skønt også dette giver os grund til gensidigt at ønske hinanden til lykke, da det er et tegn på, at han ikke er mistroisk imod os med hensyn til, hvad vi måtte sige eller foretage os i hans fraværelse. Ikke sandt, det er jo meget trøsteligt?"

"Pecksniff," sagde Anthony, der lige fra begyndelsen af havde mønstret hele selskabet meget skarpt, "vær nu ikke nogen hykler."

"Ikke nogen – hvad?" spurgte Pecksniff.

"En hykler."

"Kære Charity," sagde Pecksniff, "mind mig om, når jeg i aften tager mit lys for at gå til ro, at jeg beder endnu inderligere end ellers for mr. Anthony Chuzzlewit, der har være uretfærdig imod mig."

Dette sagde han i en meget sagtmodig tone og afsides, som om det kun gjaldt hans datters øren. Med en lettet samvittighed, der næsten gjorde hans væsen helt livligt, fortsatte han derpå:

"Idet alle vore tanker samler sig om vor dyrebare, men uvenlige slægtning, mens han så at sige er uden for vor rækkevidde, er vi kommet sammen i dag, som om det var til en begravelse, alene med den glædelige undtagelse, at der intet lig findes her i huset."

Den karakterstærke dame var ikke ganske vis på, om denne undtagelse virkelig var så glædelig; tværtimod.

"Nu vel, bedste frue," sagde Pecksniff, "det være nu, som det vil, her er vi nu engang, og da vi er her, vil vi overveje, om det skulle være muligt ved noget som helst lovligt middel –"

"Å, De ved lige så godt som jeg," sagde den karakterstærke dame, "at i et sådant tilfælde er alle midler lovlige."

"Meget vel, bedste frue, meget vel, om det skulle være muligt ved *noget som helst* middel at åbne vor dyrebare slægtnings øjne for hans nærværende forvildelse; om det skulle være muligt ved noget som helst middel at gøre ham bekendt med denne unge kvindes sande karakter og hensigter, hvis besynderlige, hvis højst besynderlige stilling lige over for ham" – her dæmpede Pecksniff sin røst til en udtryksfuld hvisken – "unægtelig kaster en skygge af skam og vanære på denne familie og, som vi ved," her hævede han atter sin røst, "for hvorfor er hun ellers om ham? – nærer de skammeligste planer mod hans svaghed og hans formue?"

I deres opfattelse af dette ene punkt var de, som ellers aldrig kunne enes, samdrægtigheden selv. Store Himmel, at hun kunne nære planer mod hans formue! Den karakterstærke dame stemte for gift, hendes tre døtre for tugthus og vand og brød, kusinen for landsforvisning, og de to miss'er Pecksniff for kagstrygning! Kun Tigg, der, trods sin overordentlige

lurvethed, dog på grund af sit skæg og sin snorefrakke gik for at være en slags damernes ridder, udtalte sin tvivl om, hvor vidt disse forholdsregler kunne forsvares, og han mønstrede kun de tre miss'er Chuzzlewit gennem sin lorgnet med en ganske svag tilsætning af spot til sin beundring, som om han ville sige: "I er virkelig alt for slemme imod hende, mine søde, små piger, ja I er såmænd!"

"Ja," sagde Pecksniff, idet han lagde sine pegefingre over kors på en måde, der på én gang var indrømmende og opponerende, "på den ene side vil jeg ikke gå så vidt at sige, at hun fortjener alle de straffe, som De med så megen kraft og humor har gjort Dem til talsmænd for" – en af hans elegante sætninger – "og heller ikke vil jeg på den anden side kompromittere min sunde menneskeforstand ved at sige, at hun ikke fortjener dem. Men hvad jeg vil sige, er, at jeg synes, at der måtte kunne udtænkes et eller andet praktisk middel til at formå vor agtede – skal jeg sige ærede?"

"Nej!" afbrød den karakterfaste dame ham med høj røst.

"Så vil jeg lade være. De har fuldkommen ret, bedste frue, og jeg påskønner og takker Dem for Deres skarpsindige indvending – altså et middel til at formå vor agtede slægtning til at låne øre til naturens røst og ikke til –"

"Bliv ved, fader!" udbrød Mercy.

"Ja sagen er, min ven," sagde Pecksniff og smilede ad sine forsamlede slægtninge, "at jeg er i forlegenhed for et ord. Jeg har rent glemt navnet på disse – desværre hedenske – sagndyr, der plejede at synge i vandet."

George Chuzzlewit foreslog: "Svaner."

"Nej, ikke svaner, skønt det ligner svaner meget. Tak skal De have."

Nevøen med omridset af et ansigt talte ved denne lejlighed for første og sidste gang, idet han henstillede, om det ikke var "østers".

"Nej," sagde Pecksniff med den artighed, der var ham egen, "heller ikke østers, skønt det ingenlunde er uligt østers, det er en ganske fortræffelig idé; De skal ret have mange tak. Nu har jeg det! Sirener. Herregud, sirener, naturligvis. Jeg synes, siger jeg, at der måtte kunne udtænkes et eller andet middel til at overtale vor agtede slægtning til at låne øre til naturens røst og ikke til falske sireners kunstige lokketoner. Nu må vi ikke tabe den omstændighed af sigte, at vor agtede ven har en sønnesøn, som han indtil for kort siden havde megen godhed for, og som jeg kunne have ønsket at se her i dag, da jeg nærer en sand og inderlig agtelse for ham. En prægtig ung mand, en rigtig prægtig ung mand! Jeg vil henstille til Dem, om vi ikke kunne fjerne mr. Chuzzlewits mistillid til os og godtgøre vor egen uegennyttighed ved –"

"Har mr. George Chuzzlewit noget at sige *mig*," faldt den karakterstærke dame ham barsk i talen, "beder jeg ham tale rent ud af posen som en mand og ikke se på mig og mine døtre, som om han ville æde os."

"Med hensyn til at se på folk, så har jeg hørt sige, mrs. Ned," svarede George forbitret, "at en kat har lov til at se på en konge, hvorfor jeg håber, at jeg som født medlem af denne familie har ret til at se på en person, der kun er kommet ind i den ved giftermål. Og med hensyn til Deres frygt for, at jeg skulle æde Dem, må jeg tillade mig af sige Dem, at hvilken bitterhed Deres

misundelse og skuffede forventninger end kan vække hos Dem, er jeg dog ingen menneskeæder, frue."

"Det ved jeg ikke noget om!" udbrød den karakterstærke dame.

"Selv om jeg var en menneskeæder," sagde George Chuzzlewit, opirret af dette svar, "ville det dog vist i ethvert tilfælde falde mig ind, at en dame, der har overlevet tre mænd og taget sig tabet af dem så grumme lidt nær, må være ualmindelig sej."

Den karakterstærke dame rejste sig øjeblikkelig.

"Og jeg vil endvidere tilføje," sagde George og nikkede voldsomt ved hver anden stavelse, "uden dog af nævne navne og følgelig uden at såre andre end dem, hvis samvittighed siger dem, at det er dem, der menes, at det ville være langt mere sømmeligt og passende, om de, der har slesket og smigret sig ind i denne familie ved at stikke nogle af dens medlemmer blår i øjnene, førend de blev gift med dem, og bagefter har taget livet af dem ved at holde således hus med dem, at de var glade ved at dø, om de, siger jeg, ville afholde sig fra at optræde som gribbe over for andre medlemmer af denne familie, som endnu er i live. Jeg tror, at det ville være nok så godt om ikke bedre, hvis disse individer ville blive hjemme og nøjes med, hvad de – til held for dem selv – allerede har fået, i stedet for at fare omkring og stikke deres næser i ting, som ikke kommer dem ved, og som de forplumrer mere end nok, når de er et halvt hundrede mil borte."

"Det burde jeg have ventet!" udbrød den karakterstærke dame og så sig om med et hånligt smil, idet hun, fulgt af sine tre døtre, nærmede sig døren. "Jeg var såmænd lige fra begyndelsen

fuldkommen forberedt på det! Hvad kunne jeg vel vente mig andet i en atmosfære som denne!"

"Ret ikke Deres pensionerede officersøjne på mig, frue, om jeg må bede," tog miss Charity til orde; "for jeg tåler det ikke."

Dette var et hvast hib til en pension, som den karakterstærke dame havde modtaget i sin anden enkestand og førend sit sidste ægteskab. Det havde en knusende virkning.

"Jeg blev glemt af et taknemmeligt fædreland, da jeg trådte ind i denne familie, nederdrægtige taske," sagde mrs. Ned, "og jeg føler nu, hvad jeg ikke følte dengang, at det kun var løn som forskyldt, og at jeg forspildte mit krav på det forenede kongerige Storbritannien og Irland, da jeg fornedrede mig således. Hvis I nu er færdige, kære børn, og har haft tilstrækkeligt udbytte af denne aften ved at lægge jer disse to unge damers smukke eksempel på sinde, tror jeg, at vi vil gå. Mr. Pecksniff, vi er Dem i sandhed meget forbundne. Vi kom for at søge underholdning, og De har langt overgået vore dristigste forventninger ved den adspredelse, De har forskaffet os. Mange tak. Farvel!"

Med sådanne afskedsord lammede denne karakterfaste kvinde den Pecksniff'ske energi og sejlede derpå ud af stuen og huset ledsaget af sine døtre, der alle som en stak næsen i vejret og fnisede hånligt. Da de gik forbi dagligstuevinduet udenfor, lod de, som om de var aldeles ude af sig selv af henrykkelse, og efter at have affyret denne sidste salve mod dem indenfor forsvandt de.

Førend Pecksniff eller nogen af hans tilbageværende gæster kunne få et ord frem, kom en anden skikkelse med hurtige skridt fra den modsatte kant, og kort efter fo'r Spottletoe ind i

værelset. I sammenligning med den ophidselse, hvori han nu var, havde han været en ren snemand eller isjomfru, da han gik. Fra hans hoved dryppede der sådan en masse olie på hans bakkenbarter, at de var helt fulde af glinsende, tunge dråber; hans ansigt var voldsomt betændt, hans knæ rystede, og han gispede og snappede efter vejret.

"Min kære mand!" udbrød Pecksniff.

"Ja vel!" svarede den anden. "Ja vel! Vist så! Ja naturligvis! Hører De ham? Hører De ham alle?"

"Hvad er der på færde?" råbte flere stemmer.

"Å ingenting! Slet ingenting! Det har slet intet at sige! Spørg ham! Han kan fortælle Dem det!"

"Jeg forstår ikke vor ven," sagde Pecksniff forbavset. "Jeg forsikrer Dem, at han er mig aldeles uforståelig."

"Uforståelig? Vil De sige dermed, sir, at De ikke ved, hvad der er hændt, at De ikke har lokket os herhen og lagt en snare for os? Har De frækhed nok til at påstå, at De ikke vidste, at mr. Chuzzlewit var i færd med at rejse, og at De ikke ved, at han er rejst?"

"Rejst?" lød det fra alle sider.

"Rejst," gentog mr. Spottletoe, "rejst, mens vi var samlet her. Rejst. Ingen ved, hvor han er rejst hen. Nej naturligvis! Ingen vidste, at han var rejst. Nej naturligvis! Værtinden troede lige til det sidste øjeblik, at de kun ville køre en tur; hun havde ikke anelse om andet. Nej naturligvis! Hun er slet ikke i ledtog med denne karl. Nej naturligvis!"

Efter at have afsluttet disse udråb med en slags ironisk hyl og derefter i mørk tavshed stirret et kort øjeblik på selskabet, fo'r

den ophidsede mand ud igen med den samme frygtelige hast og viste sig ikke mere.

Forgæves forsikrede Pecksniff dem, at det var i det mindste en lige så stor rystelse og overraskelse for ham som for nogen anden, at Chuzzlewit således på ny var sluppet bort fra familien. Af alle de forhånelser og forbandelser, hvormed et ulykkeligt hoved nogen sinde er blevet overøst, kan ingen i styrke og oprigtighed have overgået dem, han hilstes af hver enkelt af sine tilbageværende slægtninge med, da de sagde ham farvel.

Den moralske stilling, Tigg indtog, var noget ganske græsseligt, og den døve kusine, der havde haft den tort at se alt, hvad der var foregået, uden at høre andet end katastrofen, skrabede ligefrem sine sko på skrabejernet og satte bagefter aftryk af dem rundt omkring i gangen til tegn på, at hun rystede støvet af sine fødder, førend hun forlod dette hykleriske og troløse hus.

Pecksniff havde, kort sagt, kun én trøst, og det var bevidstheden om, at alle hans venner og slægtninge allerede tidligere havde hadet ham af ganske hjerte, og at han for sit vedkommende ikke havde ødslet mere kærlighed på dem, end han med sit rigelige forråd af denne artikel mageligt havde råd til at undvære. Dette syn på tingene trøstede ham meget, hvilket så meget mere fortjener at bemærkes, som det viser, hvor let en god mand lader sig trøste, når noget går ham imod.

5. Indeholder en fuldstændig fortælling om Pecksniffs ny lærlings optagelse i familiens skød, samt om alle de festligheder, som fandt sted ved denne lejlighed, og Pinchs store glæde

Den bedste af alle arkitekter og landmålere havde en hest, hos hvilken de allerede mere end én gang i denne fortælling omtalte fjender påstod at have opdaget en sælsom lighed med dens herre. Ikke i dens ydre, for det var en knoklet, mager hest, der altid stod på langt smallere kost end Pecksniff, men i dens moralske karakter, idet den, som de sagde, lovede meget, men ikke holdt meget. Den var altid ligesom i færd med at gå, uden dog nogen sinde at gå. Under sin allerlangsomste gang kunne den undertiden løfte benene så højt op i vejret og udfolde en så vældig kraftanstrengelse, at man havde ondt ved at tro andet, end at den tilbagelagde mindst tre mil i timen, og den var altid så uhyre tilfreds med sin egen hurtighed og lod sig så lidt anfægte, når der viste sig en lejlighed for den til at prøve styrke med de raskeste travere, at det blev så meget vanskeligere at

rive sig ud af illusionen. Det var et dyr, som indgød fremmede de gladeste forventninger og opfyldte alle dem, der kendte det bedre, med den sorteste fortvivlelse. I hvilken henseende den, trods disse egenskaber, med føje kunne sammenlignes med dens herre, kunne kun den gode mands bagvaskere forklare. Det er imidlertid en sørgelig sandhed og et beklageligt eksempel på verdens ondskabsfuldhed, at de gjorde sammenligningen.

Om denne hest og det køretøj, som den i reglen trak – det er vanskeligt at sige, hvad man egentlig skulle kalde det; det lignede mere en gig med en svulst end noget som helst andet – samledes alle Pinchs tanker og ønsker en klar vintermorgen, for med denne stolte befordring skulle han selv køre til Salisbury for der at træffe sammen med den ny lærling og derfra føre ham hjem i triumf.

Gud velsigne dit enfoldige hjerte, Tom Pinch! Hvor stolt knapper du ikke den snoldede frakke, som i så mange år har gået under det vildledende navn af overfrakke, og hvor oprigtigt tror du ikke, idet du med din glade røst venligt beder staldkarlen Sam om "ikke at slippe den endnu", at dette firføddede dyr virkelig har lyst til at gå og ville gå, hvis det måtte! Hvem kunne vel undertrykke et smil – af kærlighed til dig, Tom Pinch, ikke af spot på din bekostning, for Gud skal vide, at du allerede er fattig nok – ved tanken om, at en ferie som den, du har for dig, kan vække den overstadige og febrilske glæde, hvormed du sætter det store, hvide krus – som du selv satte frem i aftes for ikke at blive opholdt af din morgenmad – næsten urørt fra dig i køkkenvinduet og lægger denne brødskorpe på sædet ved siden af dig, for at du kan spise den

undervejs, når din henrykkelse har sat sig noget! Hvem ville ikke, idet du kører bort som et lykkeligt menneske og med taknemmelig kærlighed nikker ad Pecksniff, der står med nathue på i sit sovekammervindue, udbryde: "Himlen være med dig, Tom, og give, at du var på vejen til et roligt hjem, hvor du altid kunne leve i fred uden at trykkes af sorger!"

Man kan ikke tænke sig en bedre tid til at køre, ride, gå, eller på nogen anden måde røre sig i den friske luft, end en klar frostmorgen, hvor håbet ruller muntert gennem årerne med det raske blod og dirrer i legemet fra hoved til fod! Dette var den glade begyndelse på en nervestyrkende dag først på vinteren, en sådan dag, der kan bringe den sløvende sommer – således taler man om den, når man ikke kan få den – til at rødme og beskæmme foråret, fordi det undertiden hverken er varmt eller koldt. Fåreklokkerne klang så klart i den rene luft, som om de følte dens styrkende indflydelse, ligesom levende skabninger; i stedet for blade eller blomster strøede træerne en rimfrost på jorden, der tindrede i sit fald, som om den havde været diamantstøv – og det var den for Tom.

Fra skorstenspiberne på bønderhusene strømmede røgen højt, højt op i luften, som om jorden havde mistet sin grove natur og var for skøn til at trykkes af tunge dunster. Isskorpen på den ellers rislende bæk var så gennemsigtig og fin, at det livlige vand ligesom frivilligt var standset – i Toms øjne var det det – for at se den yndige morgen. Og for at solen ikke skulle hæve dette trylleri for pludseligt, svævede en tåge som den, der om sommernætterne venter på månen – for Tom var det den selvsamme – mellem den og jorden og bønfaldt den om at gå lempelig til værks.

Tom Pinch fortsatte at køre, ikke rask, men med en følelse af hurtig bevægelse, som gjorde samme nytte, og mens han kørte, vedligeholdt så mange ting hans glade stemning. Da han således fik øje på bomhuset, så han – et langt stykke derfra! – bommandens kone, der lige havde taget penge for en fragtvogn, løbe som vanvittig ind i det lille hus igen for at sige, at det var mr. Pinch, som kom. Og hun havde ret; for da han var kommet i nærheden af bommen, kom bommandens børn styrtende ud og råbte i spædt kor: "Mr. Pinch!" – til Toms umådelige glæde. Om det så var bommanden, der i almindelighed var en fæl børste, som folk var bange for at give sig i kast med, kom han selv ud for at tage mod bompenge og byde ham et mut "god morgen"; og alt dette i forening med et glimt af familiens morgenmad på et lille rundt bord foran skorstenen gav den skorpe, Tom Pinch havde taget med, så kostelig en smag, som om det havde været den rene manna.

Men det var ikke nok med det. Det var ikke alene børn og gifte folk, der i forbigående sendte Tom Pinch en venlig hilsen, nej, nej. Tindrende øjne og snehvide barme skyndte sig hen til mangt et vindue ovenpå, idet han raslede forbi, og gengældte hans hilsen, og det ikke karrigt, men syvfoldigt, godt målt. Alle sammen var de lystige, alle sammen lo de, og nogle af de mest skælmske iblandt dem kyssede endog på fingeren, når Tom så sig tilbage. For hvem generede sig vel for stakkels Pinch? Der var intet ondt i *ham*.

Men nu blev morgenen så smuk og alle ting så lysvågne og muntre, at solen syntes at sige – Tom tvivlede slet ikke om, at den sagde det – "Nu kan jeg ikke udholde det længere, jeg må se mig om!" – og brød frem i strålende majestæt. Alt for undselig

og bly i et så overgivent selskab, flygtede tågen ganske forskrækket for den, og idet den for bort, viste højene og bakkerne og de fjerne græsgange, hvor det vrimlede af fredelige får og larmende krager, sig så klart, som om de for første gang blev oprullet ganske splinterny i dagens anledning. Henrykt over denne opdagelse stod bækken ikke længer stille, men skyndte sig af sted for at bringe budskabet til vandmøllen en halv mil derfra.

Mens Pinch skumplede af sted, opfyldt af glade tanker og fornøjelige indtryk, så han på stien foran sig en vandringsmand gå i samme retning, som han kørte, idet han bevægede sig med lette, hurtige skridt og sang med en meget høj, men ingenlunde umusikalsk stemme. Det var en ung fyr på fem-seks og tyve år og klædt på en så ugenert og tvangfri måde, at de lange ender af hans løse, røde halstørklæde fuldt så ofte flagrede bag efter ham som foran ham, og det bundt skinnende vinterbær, han bar i knaphullet af sin bomuldsfløjlsfrakke, var lige så synligt bagfra, som om han havde båret dette klædningsstykke med den gale side fortil. Han vedblev at synge med en sådan kraft, at han ikke hørte vognen rumle, førend den var tæt ved ham; men da vendte han et pudsigt ansigt og et par meget lystige øjne mod Pinch og blev straks stående.

"Ih, Mark!" sagde Tom, idet han holdt. "Hvem skulle have troet at se Dem her? Nå, det er rigtignok en overraskelse!"

Mark tog til hatten og sagde, idet hans livlighed tog kendeligt af, at han skulle til Salisbury.

"Og hvor De er fin!" sagde Pinch, idet han betragtede ham med stort velbehag. "Jeg troede virkelig ikke, at De var nær så køn en karl, Mark."

"Jeg siger tak, jeg tror ikke, der er noget i vejen i den retning, men skylden er jo ikke min. Og hvad nu det angår at være fin, så er det netop det kreperlige ved det." Og her så han grumme mørk ud.

"Hvorledes mener De?" spurgte Pinch.

"Jo, ser De, man kan sagtens være ved godt mod og i godt humør, når man har gode klæder på kroppen; det er der ikke nogen synderlig ære ved. Var jeg rigtig pjaltet og rigtig lystig, så ville jeg begynde at tro, at der var noget ved mig."

"Så De sang altså nylig for ligesom at trøste Dem over, at De er godt klædt, hvad Mark?" spurgte Pinch.

"De taler nu altid ligesom en bog," svarede Mark med et bredt grin. "Ja, således var det."

"Jeg må sige," udbrød Pinch, "De er en mærkelig ung mand. Jeg har altid haft en formodning om det, men nu er jeg vis på det. Jeg skal også til Salisbury. Vil De køre med? Det skal være mig meget kært, hvis De vil gøre mig selskab."

Den unge fyr takkede og modtog tilbuddet ved straks at stige op i vognen og sætte sig lige på kanten af sædet og med kroppen halvt udenfor for at tilkendegive, at han kun havde Pinchs høflighed at takke for, at han fik lov at være der. Undervejs fortsattes samtalen således:

"Jeg var virkelig før, da jeg så Dem så pyntet, nær ved at tro," sagde Pinch, "at De skulle have bryllup."

"Ja, det har jeg også tænkt på," svarede han. "Der kunne dog være nogen ære ved at være lystig med en kone, især hvis børnene fik mæslinger og alt sådan noget og var dygtigt rebelske. Men jeg er næsten bange for at prøve på det. Jeg er ikke rigtig enig med mig selv."

"Der er måske ingen, De holder rigtig meget af?"

"Nej, ikke særligt, sir."

"Ja, men efter Deres opfattelse, Mark," sagde Pinch, "burde De jo netop gifte Dem med en, som De ikke kunne lide, og som var rigtig grim."

"Det burde jeg ganske vist; men ville det dog ikke være at drive principfastheden lidt for vidt?"

"Jo måske," svarede Pinch, hvorover de begge gav sig til at le hjerteligt.

"Gud velsigne Dem," sagde Mark, "De kender mig slet ikke rigtigt. Jeg tror ikke, at der har været et menneske, som ville kunne holde så god stand under omstændigheder, der ville gøre andre mennesker ulykkelige, som jeg, når jeg kun kunne få lejlighed til det. Men jeg kan ikke få lejlighed til det. Efter min mening får ingen halvdelen af, hvad der bor i mig, at se, hvis der ikke hændes noget meget uventet. Og det ser jeg ingen udsigt til. Jeg har i sinde at tage fra *Dragen*."

"Tage fra *Dragen*!" udbrød Pinch og så forbavset på ham. "Men De tager helt vejret fra mig!"

"Ja," svarede han, idet han så et langt stykke lige ud for sig, således som folk undertiden gør, når de tænker dybt. "Hvad kan det nytte, at jeg bliver i *Dragen*? Det er slet ikke noget sted for mig. Da jeg forlod London – jeg er for resten født i Kent – og tog imod konditionen her, var jeg fuldkommen enig med mig selv om, at det var den kedeligste ravnekrog i hele England, og at der ville være nogen ære ved at holde humøret oppe under sådanne omstændigheder. Men du min gud, det går slet ikke kedeligt til i *Dragen*! Kegler, kricket, ringspil, lystige viser, kor, selskab omkring kaminen hver eneste vinteraften – ethvert

menneske kan jo være i godt humør i *Dragen*. Der er ingen ære ved det."

"Men hvis rygtet for én gangs skyld har ret, Mark, som jeg tror, det har, da min egen erfaring stadfæster det," sagde Pinch, "så er det Dem, der er mester for al denne lystighed."

"Det kan der jo nok være noget i," svarede Mark, "men det er dog ingen trøst."

"Alligevel," sagde Pinch efter et kort ophold, idet hans sædvanlige dæmpede tone var endnu mere dæmpet end ellers, "jeg kan næsten ikke holde op at tænke på, hvad De har fortalt mig. Men hvad skal der blive af mrs. Lupin, Mark?"

Mark så endnu alvorligere og længere ud for sig, da han svarede, at han ikke troede, at hun ville tage sig det videre nær. Der var raske unge karle nok, som ville være glade ved at få pladsen. Selv kendte han en halv snes.

"Det er rimeligt nok," sagde Pinch, "men jeg er ikke så vis på, mrs. Lupin vil være glad ved dem. Jeg har altid troet, at der skulle blive et par af mrs. Lupin og Dem, mark, og det har alle andre også, så vidt jeg ved."

"Jeg har aldrig," svarede mark lidt forvirret, "sagt noget til hende, der kunne udlægges som et ligefremt frieri, lige så lidt som hun til mig; men jeg ved ikke, hvad jeg i et eller andet øjeblik kunne finde på at sige til hende, eller hun svare mig. Og det ville jeg slet ikke synes om."

"Ikke at være vært i *Dragen*, Mark?"

"Nej, slet ikke," svarede den anden, idet han drog sit blik tilbage fra synskredsen og så på sin rejsekammerat. "Det ville være den rene ødelæggelse for et menneske som mig. Jeg skulle gå hen og slå mig til ro for hele livet, uden at nogen nogensinde

fik at vide, hvad der bor i mig! Hvad ære ville der være ved, om værten i *Dragen* var en lystig fyr? Han kunne jo ikke lade være, om han også ville."

"Ved mrs. Lupin, at De har i sinde at forlade hende?"

"Endnu har jeg ikke åbenbart det for hende, men jeg må til det. Jeg vil netop i eftermiddag se mig om efter noget nyt og passende," sagde han og nikkede hen mod byen.

"Hvad skulle det da være?" spurgte Pinch.

"Jeg har tænkt på et eller andet i graverfaget."

"Gud fri og bevare os, Mark!" udbrød Pinch.

"Det er en meget fugtig, muldvarpeagtig forretning," sagde Mark og rystede overbevisende på hovedet, "og der kunne måske være nogen ære ved at være lystig, når man var beskæftiget på den måde, medmindre graverkarle i almindelighed er lystige, hvilket jo ville forandre sagen noget. De skulle vel ikke tilfældigvis vide, hvorledes det i reglen plejer at forholde sig med den sag?"

"Nej," svarede Pinch, "det ved jeg virkelig ikke. Jeg har aldrig tænkt over det."

"Hvis det nu ikke skulle vise sig at være så godt, som man kunne ønske det, ser De," sagde Mark og grundede igen, "så er der andre fag, som f.eks. bedemandsfaget. Det er trist nok, og der kunne måske være ære at vinde i det. At være pantelåner i et fattigt nabolag ville måske heller ikke være så galt. En arrestforvarer ser jo også en hel del uhyggelige ting. En doktors tjener lever nu lige midt i mord og elendighed, en retsbetjents stilling er naturligvis ikke synderlig livlig, og selv en rodemester må undertiden finde det pinligt nok at kræve folk for skatter. Å,

der er en mængde fag, hvor jeg tror, jeg kunne få den forønskede lejlighed!"

Pinch blev så overvældet af disse udtalelser, at han kun lejlighedsvis kunne sige et par ord om en eller anden ligegyldig ting og skottede til sin underlige vens strålende ansigt – skønt denne syntes at være aldeles uvidende om, at han blev iagttaget – indtil de kom til en drejning af vejen tæt ved udkanten af byen, hvor Mark sagde, at han gerne ville springe af, hvis han måtte.

"Men for pokker, Mark," sagde Pinch, som i løbet af sine iagttagelser netop nu opdagede, at brystet i hans ledsagers skjorte var lige så blottet, som om det havde været midsommer, og krusedes af enhver luftning, "hvorfor har De ingen vest på?"

"Hvad skulle den gøre godt for?" spurgte Mark.

"Ih, holde Deres bryst varmt."

"Gud velsigne Dem," udbrød Mark, "De kender mig ikke. Mit bryst trænger ikke til varme; men selv om det gjorde det, hvad udsætter jeg mig så for ved ikke at have vest på? Måske lungebetændelse? Nå, så ville der dog være nogen ære ved at være lystig med betændelse i lungerne."

Da Pinch ikke gav noget andet svar end det, der lå i, at han trak sit vejr meget dybt, spilede sine øjne vidt op og nikkede meget stærkt, takkede Mark ham for turen og sprang rask af, uden at ulejlige ham med at holde. Og af sted flagrede han med sit røde tørklæde og sin åbne frakke ned ad en tværvej, idet han fra tid til anden vendte sig om for at nikke ad Pinch og så ud som en af de mest sorgløse, livsglade og pudsige fyre i verden. Hans rejsekammerat kørte derimod videre til Salisbury med en tankefuld mine.

Pinch havde en lumsk anelse om, at Salisbury var et frygteligt sted, en overordentlig vild og forfløjen by, og da han havde fået hesten staldet ind og givet staldkarlen at forstå, at han ville komme igen om et par timers tid for at se den æde sin havre, gik han sig en tur i gaderne med en svag og ingenlunde ubehagelig forestilling om, at de bugnede af alle slags hemmeligheder og djævelskab. Hos et menneske med hans stilfærdige vaner bestyrkedes denne lille vildfarelse i høj grad ved, at det var markedsdag, hvorfor gaderne i nærheden af markedspladsen var fulde af karrer, heste, æsler, kurve, fragtvogne, haveprodukter, kød, kallun, postejer, fjerkræ og bissekræmmervarer af alle mulige slags. Og så var der gamle og unge bønder med lærredskitler, brune kavajer og drapfarvede kavajer, røde, uldne tørklæder, lædergamasker og mærkelig formede hatte, jagtpiske og knortekæppe; de stod i klynger hist og her eller talte højrøstet med hinanden på værtshustrapperne eller udbetalte og modtog umådelige summer i fedtede papirspenge, som de fremtog af eller gemte i tegnebøger, der var så tykke, at de fik apopleksi af at hale dem op af lommerne, og krampe af at få dem ned i dem igen, når de først vare kommet op. Og der var bønderkoner, som med deres kastorshatte og røde kåber kørte med langhårede, forpjuskede heste, der var frigjort for alle jordiske lidenskaber og gik sindigt, hvorhen det skulle være, uden at bryde sig om at vide hvorfor og, hvis det var blevet forlangt af dem, ville være blevet stående stokstille i en porcelænsbutik med et fuldstændigt spisestel ved hver hov. Fremdeles var der en stor mængde hunde, som nærede en levende interesse for markedspriserne

og deres herrers købslagninger, og en stor forvirring af både dyriske og menneskelige tunger.

Pinch så på alt, hvad der var udstillet til salg, med den største henrykkelse, og navnlig forbavsedes han over det falbudte knivsmedearbejde, som han holdt for at være af den allerskarpeste slags, hvorfor han også købte sig en lommekniv med syv blade, hvoraf han senere opdagede, at ikke et eneste kunne skære. Da han var blevet færdig med markedspladsen og havde set bønderne sætte sig til bords til markedsmåltidet, gik han tilbage for at se til sin hest, og efter at have set den æde af hjertens lyst, gik han atter ud for at vandre omkring i byen og fryde sig over butiksvinduerne. Men først blev han stående og stirrede længe på banken, idet han grundede over, i hvilken retning under jorden de huler kunne være, hvori pengene gemtes, og vendte sig om for at se efter et par unge mennesker, der gik ham forbi og, som han vidste, havde plads hos sagførere der i byen. De havde en slags uhyggelig interesse for ham, fordi han anså dem for to lystige fyre, der vidste god besked om alt og slog frygteligt til skaglerne.

Men butikkerne! Først og fremmest var der nu guldsmedenes butikker, hvor alle jordens skatte vare stillet til skue, og hvor der hang sådanne vældige sølvure bag hver eneste rude, at hvis de ikke gik ganske udmærket, var det sandelig ikke, fordi værkerne kunne klage over mangel på plads; for de var såmænd store nok og også grimme nok til ikke at skeje ud i nogen retning; i Pinchs øjne var de imidlertid mindre end de fineste genfer-varer, og da han så et meget oppustet ur, som var averteret som et repeterur, der havde den sjældne evne at kunne slå hvert kvarter

i dets lykkelige ejermands lomme, ønskede han næsten, at han havde været rig nok til at købe det.

Men hvad var selv guld og sølv, ædelstene og urværker i sammenligning med bogladerne, hvorfra der udstrømmede en behagelig lugt af nylig trykt papir, der øjeblikkelig vakte mindet om en ny grammatik, som han havde fået i skolen for mange år siden, og på hvis forsatsblad der med fejlfri bogstaver havde stået skrevet: "Master Pinch, Grove House Academy!" Og så denne lugt af ruslæder og alle disse endeløse rækker af sirligt opstillede bind – hvilke lykkelige timer varslede de ikke om! Og i vinduerne lå de splinterny værker fra London med titelbladene og undertiden også den første side af det første kapitel helt åbne, så at de fristede de uforsigtige til at begynde at læse i bogen og derpå, fortvivlede over ikke at kunne komme til at vende bladet, at styrte hovedkulds ind og købe den! Og her var også det delikate titelkobber og den pyntelige vignet, der, ligesom vejvisere i udkanten af store byer, pegede på de rige nydelser, der lå bagved, og bunker af bøger med mange alvorlige portrætter og ærværdige navne, hvis indhold var ham velkendt, og som han ville have givet en formue for at kunne have i hvilken som helst skikkelse på den smalle hylde ved sin seng hjemme hos mr. Pecksniff. Det var en butik, der kunne drive en til fortvivlelse.

Til sidst rev han sig løs og gik til domkirken. Nu var organistens medhjælper en ven af Pinch, hvilket var en god ting, for også han var en stille, sagtmodig fyr og havde ligesom Tom været en underlig gammeldags dreng, mens han gik i skole. Til alt held – Tom sagde altid, at han havde held med sig – skulle medhjælperen selv forrette tjenesten den eftermiddag,

uden at der var andre end Tom oppe på det største orgelkor; så mens han spillede, hjalp Tom ham med registrene, og da gudstjenesten var ude, satte Tom sig selv til orglet. Det var da begyndt at blive mørkt, og det gule lys, som strømmede ind ad de gamle vinduer i koret, blandedes med et mørkerødt skær. Mens de højtidelige toner rungede gennem kirken, forekom det Tom, som om de vakte genlyd i alle de gamle grave såvel som i hans eget hjertes hemmelighedsfulde dyb.

Store tanker og forhåbninger opfyldte ham, mens den klangfulde musik brusede gennem luften; men dog blandede alle denne dags indtryk lige til de ubetydeligste barndomsminder sig sammen med dem, skønt prægede af en dybere alvor. Den stemning, som tonerne vakte, syntes at gennemtrænge hele hans liv og væsen, og alt som de virkelige omgivelser af træ, sten og glas blev dunklere i mørket, blev disse syner så klare, at Tom let kunne have glemt den ny lærling og den ventende principal og siddet lige til midnat og udøst sit taknemmelige hjerte, hvis en meget verdslig gammel kirkebetjent ikke havde givet ham at forstå, at han straks måtte lukke domkirken. Han tog altså med mange taksigelser afsked med sin ven, famlede sig, så godt han kunne, frem, til han kom ud på gaden, hvor lygterne nu var tændt, og skyndte sig af sted for at få noget at spise.

Da alle bønderne nu var på hjemvejen, var der ingen i det sandstrøede restaurationslokale i den gæstgivergård, hvor han havde sat sin hest ind; han lod derfor sit lille bord sætte hen foran kaminen og gav sig i lag med en mør bøfsteg med dampende kartofler, hvis fortræffelighed han lod vederfares fuld retfærdighed, og som han nød med største velbehag. Ved

siden af ham stod der desuden et krus med det herligste Wiltshire-øl, og virkning af det hele var så overvældende, at han nu og da nødsagedes til at lægge sin kniv og gaffel fra, gnide sig i hænderne og tænke over det. Da osten og sellerien kom, havde Pinch taget en bog op af lommen og kunne nu tage tingene med stor ro, idet han snart spiste lidt, snart drak lidt, snart læste lidt og snart holdt op igen for at grunde på, hvad den ny lærling vel kunne være for en fyr. Han havde forladt dette emne og atter fordybet sig i sin bog, da døren gik op, og en ny gæst trådte ind og bragte en sådan mængde kold luft med sig, at han i førstningen ligefrem syntes at slukke ilden.

"Det er en knagende frost i aften," sagde den nys ankomne med et høfligt buk til tak, fordi Pinch havde flyttet det lille bord, for at han kunne få plads. "Gør Dem endelig ingen ulejlighed."

Skønt han sagde disse ord på en måde, som om han var umådelig bange for at genere Pinch, flyttede han dog en af de store læderstole hen lige midt for kaminen og satte sig med begge fødder oppe på gitteret.

"Mine fødder er ganske døde. Å, det er dog en bidende kulde."

"De har formodentlig været temmelig længe i luften."

"Hele dagen, og det oven i købet uden på en diligence."

"Deraf kommer det, at han bringer sådan en kulde med sig," tænkte Pinch. "Stakkels fyr, hvor han må være gennemfrossen!"

Den fremmede faldt ligeledes i tanker og sad en halv snes minutter og stirrede på ilden uden at sige et ord. Endelig stod han op og skilte sig af med sit uldne tørklæde og sin overfrakke, der – i modsætning til Pinchs – var meget varm og tyk; men han var ikke en smule mere meddelsom uden frakke, end han havde været med den; for han satte sig igen på den samme

plads og i den samme stilling og begyndte, idet han lagde sig tilbage i stolen, at bide i sine negle. Han var ung – vel en og tyve år – og smuk, med strålende sorte øjne og en livlighed i udtryk og væsen, der bragte Tom til at tænke på, hvor stor forskel der var imellem dem, og til at føle sig endnu mere genert end ellers.

Der stod et ur i værelset, og den fremmede vendte sig ofte om for at se på det. Tom skottede også til det, dels af nervøs sympati med sin tavse staldbroder, og dels fordi den ny lærling skulle spørge efter ham klokken halv syv, og der var ikke langt igen. Hver gang den fremmede mærkede, at han så på uret, blev Tom forvirret, som om han var blevet grebet i noget, og det var måske netop denne uro, der bragte den yngre mand til smilende at sige:

"Det lader til, at vi begge passer nøje på tiden. Sagen er, at jeg skal træffe en herre her."

"Det samme skal jeg," sagde Pinch.

"Klokken halv syv," sagde den fremmede.

"Klokken halv syv," sagde Tom i selvsamme åndedræt, hvorpå den anden så forbavset på ham.

"Den unge herre, jeg venter," bemærkede Tom frygtsomt, "skulle på den tid spørge efter en person ved navn Pinch."

"Min Gud!" udbrød den anden og sprang op. "Og i al denne tid har jeg siddet og taget varmen fra Dem. Jeg havde ingen forestilling om, at De var mr. Pinch. Jeg er den Martin, De skulle forhøre Dem. Undskyld mig. Hvorledes har De det? Kom dog nærmere, kom dog nærmere!"

"Tak, tak. Jeg fryser slet ikke, men det gør De, og vi har endnu en kold tur for os. Nå, siden De ønsker det, så skal jeg. Det – det glæder mig meget," sagde Tom, idet han smilede med en

forlegen frimodighed, der var ham egen, og som var en lige så tydelig tilståelse om hans egne ufuldkommenheder og en appel til den persons velvilje, han tiltalte, som om han havde affattet den med ligefremme ord og nedskrevet den på papiret, "det glæder mig virkelig meget, at De er den, jeg ventede. Endnu for et minut siden ønskede jeg, at han måtte ligne Dem."

"Det glæder mig at høre, for jeg forsikrer Dem, at jeg har tænkt på, at det ville være en stor lykke, om mr. Pinch lignede Dem."

"Nej virkelig!" sagde Tom sjæleglad. "Er det Deres alvor?"

"Det giver jeg Dem mit ord på. De og jeg vil komme fortræffeligt ud af det sammen, føler jeg, hvilket ikke er nogen lille trøst for mig; for oprigtig talt hører jeg ikke til dem, der kommer lige godt ud af det med alle mennesker, og det var netop det punkt, der lå mig mest på sinde. Men nu er jeg ganske rolig. – er De så god at ringe?"

Pinch rejste sig og adlød med største hurtighed – klokkegrebet hang lige over Martins hoved, mens han varmede sig – og hørte smilende på, hvad hans ven videre havde at sige. Det var:

"Holder De af punch, må De tillade mig at bestille et glas til os hver så varmt, som det kan fås, for at vi kan indlede vort venskab på en passende måde. For at indvie Dem i en hemmelighed, mr. Pinch, så har jeg aldrig i mit liv trængt så stærkt til noget varmt og oplivende, men jeg ville ikke udsætte mig for at blive grebet i at drikke det, uden at vide, hvad De var for et slags menneske; for det første indtryk har, som De ved, ofte meget at sige og kan holde sig længe."

Pinch samtykkede, og punchen blev bestilt. Endelig kom den, varm og stærk, og da de havde drukket hinanden til i den dampende blanding, blev de helt fortrolige.

"Jeg er en slags slægtning af Pecksniff, må De vide," sagde den unge mand.

"Nej virkelig!" udbrød Pinch.

"Ja. Min bedstefader er hans fætter, så at vi altså på en måde er i familie med hinanden, hvis De for resten kan regne det ud, for jeg kan det ikke."

"Martin er altså Deres døbenavn? Åh!"

"Naturligvis," svarede hans ven, "men jeg ville ønske, at det var mit efternavn, for det, jeg har, er ikke videre smukt og så langt at skrive under. Det er Chuzzlewit."

"Ih, du min Gud!" udbrød Pinch med en uvilkårlig studsen.

"Det forundrer Dem da vel ikke, at jeg har to navne?" spurgte den anden, idet han førte glasset til munden. "Det har da de fleste mennesker."

"Å nej," svarede Pinch, "slet ikke. Å Gud, nej!" Og da han i det samme huskede på, at Pecksniff hemmeligt havde pålagt ham ikke at sige noget om den gamle herre af samme navn, der havde logeret i *Dragen*, men at overlade enhver udtalelse om denne person til ham, vidste han intet bedre middel til at skjule sin forvirring end selv at føre punchen til munden. Efter at have set nogle sekunder på hinanden oven over deres glas, satte de dem tomme fra sig.

"Jeg har sagt til dem ude i stalden, at de skulle være færdige med vognen for ti minutter siden," sagde Pinch og skottede igen til uret. "Skal vi tage af sted?"

"Som De vil," svarede den anden.

"Har De lyst til at være kusk?" spurgte Pinch, hvis ansigt strålede ved tanken om, hvor glimrende dette tilbud var. "For hvis De vil, må De gerne."

"Ja, mr. Pinch," svarede Martin smilende, "det afhænger af, hvad slags hest De har; for hvis det er en dårlig en, foretrækker jeg at holde mine hænder varme ved at stikke dem ned i mine lune kavajlommer."

Han syntes at finde dette indfald så godt, at Pinch var ganske vis på, at det måtte være en udmærket vittighed, hvorfor han også gav sig til at le og var fuldstændig overbevist om, at han morede sig kosteligt over den. Derpå betalte han sin regning, og Chuzzlewit betalte for punchen, og efter at de begge havde pakket sig ind, så godt som deres midler tillod dem, gik de ud sammen til gadedøren, hvor Pecksniffs køretøj spærrede vejen.

"Nej tak, mr. Pinch," sagde Martin, idet han tog plads, "jeg vil ikke køre. Men det er sandt, jeg har en kuffert; mon vi kan have den med?"

"Ja, vist så," sagde Tom. "Sæt den op, Dick, hvor der er plads."

Den var just ikke af en så bekvem størrelse, at den kunne proppes ned i det første det bedste hjørne, men staldkarlen Dick fik den dog anbragt, og Chuzzlewit hjalp ham. Den kom helt over på Pinchs side, og Chuzzlewit sagde, at han ret var bange for, at den ville genere ham, hvortil Tom svarede: "Nej, slet ikke," skønt den nødte ham til at indtage en så kejtet stilling, at han havde meget ondt ved at se andet end sine egne knæ. Men det er en dårlig vind, som ikke fører noget godt med sig, og visdommen af det ordsprog blev stadfæstet i dette tilfælde, for den kolde luft kom fra Pinchs side på vognen, og derved, at hans legeme og kufferten dannede en hel mur

imellem den og den ny lærling, skærmede han fuldstændig den unge herre, hvilket var en stor trøst.

Aftenen var klar, og månen skinnede; hele landskabet forsølvedes af dens lys og af rimfrosten, og alt tog sig så vidunderlig dejligt ud. I starten stemte den store stilhed og ro, gennem hvilke de rejste, dem begge til tavshed; men det varede ikke ret længe, førend punchen, som de havde nydt, og den friske luft, som de indåndede, gjorde dem snaksomme, og de talte i ét væk. Da de var kommet halvvejs og lod hesten gøre holdt for at drikke, bestilte Martin, som var meget rundhåndet med sine penge, igen et glas punch, som de delte imellem sig, og som gjorde dem endnu mere snaksomme end før. Hovedemnet for deres samtale var naturligvis Pecksniff og hans døtre. Og med tårer i øjnene udkastede Tom Pinch en sådan skildring af dem og af de store velgerninger, hvormed de havde overøst ham, at den måtte have bragt enhver med blot almindelig følelse til næsten at tilbede dem. Dette havde Pecksniff ikke den fjerneste anelse om, da han ellers, beskeden som han var, visselig ikke ville have sendt Tom Pinch efter lærlingen.

På denne måde kørte de, indtil lysene i landsbyen omsider viste sig for dem, og kirketårnets langstrakte omrids aftegnede sig på kirkegårdsgræsset, som om det var et solur – ak, det pålideligste af dem alle – der betegnede dagenes, ugernes og årenes flugt ved de skygger, det kastede på denne højtidelige jordbund.

"En smuk kirke!" sagde Martin, da han mærkede, at hans rejsefælle lod hesten gå langsommere, alt som de kom nærmere.

"Ikke sandt?" udbrød Tom ganske stolt. "Der er et yndigt lille orgel. Jeg spiller på det for menigheden."

"Virkelig?" sagde Martin. "Da er det dog vist næppe umagen værd. Hvad får De for det?"

"Intet," svarede Tom.

"De er sandelig et mærkeligt menneske."

"Når jeg siger intet," fortsatte Pinch muntert, "har jeg uret og siger ikke, hvad jeg mener, eftersom det er mig en meget stor fornøjelse og skaffer mig nogle af de lykkeligste timer, jeg kender. Forleden dag førte det til noget endnu mere – men det bryder De Dem vist ikke om at høre?"

"Jo vist gør jeg. Hvad var det?"

"Det førte til," sagde Tom med mere dæmpet stemme, "at jeg fik et af de yndigste og skønneste ansigter at se, som De er i stand til at udmale Dem."

"Og dog er jeg i stand til at udmale mig et skønt ansigt," sagde hans ven tankefuldt, "eller burde være det, hvis jeg ikke har mistet min hukommelse."

"Den første gang," sagde Tom, idet han lagde sin hånd på den andens arm, "kom hun ganske tidligt om morgenen, førend det endnu var blevet rigtig lyst, og da jeg ved at dreje hovedet så hende stå lige inden for våbenhuset, blev jeg ganske kold, da jeg næsten holdt hende for et genfærd. Et øjebliks eftertanke bortjog dog naturligvis min frygt, og heldigvis tog jeg mig så hurtigt i det, at jeg ikke holdt op at spille."

"Hvorfor heldigvis?"

"Hvorfor? Fordi hun stod der og lyttede. Jeg havde mine briller på og så hende gennem rifterne i gardinet lige så tydeligt, som jeg ser Dem, og hun var dejlig. Efter at hun havde

stået der i nogen tid, svævede hun bort, og jeg blev ved at spille, til hun ikke kunne høre mig længere."

"Hvorfor gjorde De det?"

"Kan De ikke forstå det? For at hun skulle tro, at jeg ikke havde set hende, og måske så ville komme igen."

"Gjorde hun da det?"

"Ja vel gjorde hun. Næste morgen og næste aften med, men altid, når der ingen folk var til stede, og altid alene. Jeg stod tidligere op og blev siddende der længere, for at hun, når hun kom, kunne finde kirkedøren åben og orglet i gang og ikke blive skuffet. I nogle dage kom hun den vej og blev altid stående for at lytte; men nu er hun rejst, og af alt urimeligt i denne verden er intet måske usandsynligere, end at jeg nogen sinde får hendes ansigt at se igen."

"Ved De ikke mere om hende?"

"Nej."

"Og De fulgte aldrig bag efter hende, når hun gik bort?"

"Hvorfor skulle jeg genere hende med det? Er det rimeligt, at hun ønskede mit selskab? Hun kom for at høre orglet, ikke for at se mig, og ville De have, at jeg skulle skræmme hende bort fra et sted, som hun syntes at have fået så kært? Gud velsigne hende!" udbrød Tom. "For at skaffe hende blot ét minuts glæde hver dag ville jeg være blevet ved at spille på orglet på de tider, til jeg var blevet en olding, fuldkommen tilfreds, hvis hun undertiden ville tænke på en stakkels fyr som mig, som en del af musikken, og mere end belønnet, hvis hun nogen sinde satte mig i forbindelse med noget, som hun holdt så meget af, som hun holdt af den!"

Den ny lærling blev åbenbart højlig forbavset over Pinchs enfoldighed og havde sandsynligvis sagt ham det og givet ham et eller andet godt råd, hvis de ikke i det samme var kommet til Pecksniffs dør. Den samme karl, som Pinch om morgenen havde bønfaldet om ikke at give efter for hestens rasende lyst til at sprænge af sted, kom ud og tog imod dem, og efter at have overgivet dyret i hans varetægt og hviskende bedet Chuzzlewit aldrig at åbenbare en stavelse af, hvad han netop i sin overstrømmende glæde havde betroet ham, førte Tom lærlingen ind for straks at forestille ham.

Pecksniff havde åbenbart ikke ventet dem endnu i de første timer, for han var omgivet af opslåede bøger og skottede med en blyantspen i munden og en passer i hånden fra det ene bind til det andet på en uhyre mængde matematiske figurer, der havde sådanne mærkelige former, at de så ud som tegninger til fyrværkerisager. Heller ikke havde miss Charity ventet dem, for hun sad med en stor fletkurv foran sig og var ivrigt optaget af at forfærdige ubrugelige nathuer til fattigfolk. Og lige så lidt havde miss Mercy ventet dem, for hun sad på sin skammel og bandt et – Gud, hvor det var skrækkeligt! – et skørt fast på en stor dukke, som hun pyntede til et af naboens børn – ja en rigtig voksen dukke, hvilket gjorde forlegenheden så meget større – og lod dens lille hat dingle ved båndet ned fra en af hendes egne smukke lokker, som hun havde fæstet den ved, for at den ikke skulle blive borte eller nogen sætte sig på den. Det ville være vanskeligt, om ikke umuligt, at tænke sig en familie blive så fuldkommen overrumplet, som Pecksniff'erne blev det ved denne lejlighed.

"Nej, hvad ser jeg!" sagde Pecksniff, idet han så op og lidt efter lidt ombyttede sin åndsfraværende mine med et udtryk af glad genkendelse. "Allerede her! Min kære Martin, hvor det glæder mig at kunne byde Dem velkommen i mit ringe hus!"

Med denne venlige hilsen tog Pecksniff ham i sine arme og klappede ham flere gange på ryggen med sin højre hånd ligesom for at tilkendegive, at hans følelser under omfavnelsen var for stærke til at kunne udtales med ord.

"Men her," sagde han, da han havde fattet sig, "er mine døtre, Martin, mine to eneste børn, som De ikke har set – ak, disse uhyggelige familietvistigheder! – siden I alle tre var små – hvis De i det hele taget nogen sinde har set dem. Nå, småpiger, hvorfor rødmer I over, at man ser jer i færd med jeres hverdagssysler? Vi havde tænkt at modtage Dem som en fremmed gæst i vor lille stadsstue, Martin, men jeg holder mere af dette."

O uskylds velsignede stjerne – hvor du nu end findes – hvor funklede du ikke i dit æter-hjem, da de to miss'er Pecksniff hver især udstrakte deres liljehånd og med blussende kind rakte Martin den! Hvor tindrede du ikke, ligesom gennembævet af sympati, da Mercy, ved at komme i tanker om hatten i sit hår, skjulte sit skønne ansigt og drejede hovedet bort, mens hendes blide søster pillede hatten af og med en søsters milde bebrejdelse slog hende på hendes runde skulder.

"Men hvorledes," sagde Pecksniff, idet han, efter at have iagttaget dette optrin, vendte sig om og på en venskabelig måde tog Pinch ved albuen, "hvorledes har vor ven her behandlet Dem, Martin?"

"Overmåde godt. Vi står på den bedste fod med hinanden, kan jeg forsikre Dem."

"Gamle Tom Pinch!" sagde Pecksniff og betragtede ham med kærligt vemod. "Ak, det synes kun som i går, at Thomas var en dreng, der lige var sluppet ud af skolen. Og dog er der henrundet år, siden Thomas Pinch og jeg mødtes på livets vej!"

Pinch kunne ikke sige noget; han var alt for rørt; men han trykkede sin principals hånd og forsøgte at takke ham.

"Og Thomas Pinch og jeg," sagde Pecksniff med dybere røst, "vil vandre videre i gensidig trofasthed og venskab. Og skulle det ske, at den ene af os skulle blive kørt over på en af de befærdede overgange, som adskiller livets gader, da vil den anden bringe ham på hospitalet og sidde ved hans leje i tro, håb og kærlighed!"

"Nå, nå, nå," tilføjede han i en gladere tone, idet han rystede Pinch stærkt ved albuen, "ikke mere om dette! For at De, min kære Martin, kan blive hjemme inden for disse mure, må jeg vise Dem, hvor og hvorledes vi bor. Følg med!"

Dermed tog han et tændt lys og gjorde mine til at forlade værelset ledsaget af sin slægtning, men blev stående ved døren.

"Gør De os ikke selskab, Tom Pinch?"

Jo med glæde; om det så havde været i døden, var Tom fulgt med ham, rede til at lade sit liv for en sådan mand.

"Dette," sagde Pecksniff, idet han åbnede døren til et værelse, "er den lille stadsstue, jeg nævnte for Dem. Mine pigebørn sætter deres stolthed i den, Martin! Dette," her åbnede han en anden dør, "er det lille værelse, hvor mine beskedne værker er blevet undfanget. Mit portræt af Spiller; min buste af Spoker; man siger, den ligner godt, og det forekommer mig også selv,

som om jeg kan genkende noget i det venstre hjørne ved næsen."

Martin fandt, den var meget god, men næppe åndrig nok. Pecksniff svarede da, at andre havde fundet det samme at udsætte på den. Det var mærkeligt, at det også havde slået hans unge slægtning; men det glædede ham at se, at han havde øje for kunsten.

"Forskellige bøger, som De ser," sagde Pecksniff og slog ud med hånden mod væggen, "der står i forbindelse med vort fag. Jeg har selv givet mig lidt af med at være forfatter, men endnu ikke udgivet noget. Tag Dem i agt for trappen. Her," tilføjede han og lukkede en ny dør op, "er mit soveværelse. Jeg læser her, når børnene tror, at jeg er gået i seng. Undertiden skader jeg derved mit helbred mere, end jeg egentlig kan forsvare for mig selv, men kunsten er lang og livet kort. Alle mulige bekvemmeligheder, som De ser, for at man også her kan henkaste sine umodne ideer."

Disse sidste ord forklarede han ved at pege på et lille rundt bord, på hvilket der fandtes en lampe, nogle ark papir, et stykke viskelæder og en kasse med instrumenter, der alle lå rede for det tilfælde, at der om natten skulle opstå en arkitektonisk idé i Pecksniffs hoved, så at han straks kunne springe ud af sin seng og fæstne den på papiret for stedse.

Pecksniff åbnede endnu en dør i samme etage og lukkede den straks igen, som om den førte ind til et Rolf Blåskægs-kammer; men han havde næppe gjort det, førend han så sig smilende om og sagde: "Hvorfor ikke?"

Martin kunne ikke sige, hvorfor ikke, da han slet ikke vidste, hvad det drejede sig om, hvorfor Pecksniff selv gav svar på sit

spørgsmål ved at støde døren op og sige:

"Mine døtres værelse. En tarvelig første sal for os, men et palads for dem. Meget pynteligt, meget luftigt. Planter, som De ser; hyacinter; flere bøger; fugle." Disse fugle omfattede, i forbigående sagt, alt i alt én gammel udlevet spurv uden hale, der var blevet lånt nede i køkkenet. "Småting, som unge piger finder deres glæde i; andet ikke. Den, som søger tom luksus, ville søge forgæves her."

Dermed førte han dem ovenpå.

"Dette," sagde Pecksniff, idet han åbnede døren til et rummeligt værelse på anden sal, "er et værelse, hvor jeg nok tør sige, at adskillige talenter er blevet udviklet. Dette er et værelse, hvor jeg undfangede ideen til et kirketårn, som jeg måske engang skænker verden. Her arbejder vi, min kære Martin. Der er blevet opfostret nogle arkitekter i dette værelse – nogle få, hvad, mr. Pinch?"

Tom stadfæstede det til fulde og, hvad mere er, troede det fuldt og fast.

"De ser her," sagde Pecksniff, idet han hurtigt lod lyset glide fra den ene rulle papir til den anden, "nogle spor af vor virksomhed. Domkirken i Salisbury fra nord. Fra syd. Fra øst. Fra vest. Fra sydøst. Fra nordost. En bro. Et fattighus. Et fængsel. En kirke. Et krudttårn. En vinkælder. En buegang. Et lysthus. En iskælder. Planer, projekter, gennemsnit, alle mulige slags ting. Og dette," tilføjede han, da han nu var kommet til et andet stort værelse i samme etage, hvor der stod fire små senge, "dette er Deres værelse, som mr. Pinch her vil komme til at dele venskabeligt med Dem. Beliggenheden mod syd; en fortryllende udsigt; Pinchs lille bogsamling, som De ser. Alting

hyggeligt og vel indrettet. Skulle der være en eller anden lille ekstra bekvemmelighed, De kunne ønske Dem, så behag kun at sige til. Ikke engang med fremmede og altså endnu langt mindre med Dem, kære Martin, tager vi det så nøje i så henseende."

Det var unægtelig sandt og var et bevis på Pecksniffs vederhæftighed, at enhver lærling havde den mest uindskrænkede tilladelse til at nævne alt, hvad der i denne retning faldt ham ind; ja nogle unge herrer var vedblevet at nævne den samme ting i hele fem år, uden at der var blevet lagt dem den mindst hindring i vejen.

"Tyendet," sagde Pecksniff, "sover ovenpå, og det er det hele," hvorpå han, idet han med velbehag hørte på sin unge vens lovtaler over lejligheden i almindelighed, igen førte ham ned i dagligstuen.

Her var der foregået en stor forandring, for festlige forberedelser efter en temmelig udstrakt målestok var allerede tilendebragt, og de to miss'er Pecksniff ventede med gæstfri miner på deres tilbagekomst. Der var to flasker ribsvin – hvid og rød; et fad med smørrebrød – meget lange og meget tynde stykker – et andet med æbler; et tredje med vafler; en tallerken med små skiver appelsin med sukker og en højst geologisk, hjemmelavet kage. Omfanget af disse forberedelser tog helt vejret fra Tom Pinch, for skønt de ny lærlinge i reglen firedes ganske langsomt ned, om man så må sige, navnlig gennem vinkælderen, der havde så mange trin, at en ung herre undertiden var hele fjorten dage om at komme til pumpen, var dette dog et festmåltid, en slags privat lordmayors gilde, noget til at tænke på og holde fast ved bagefter.

Disse retter, der, bortset fra deres indre værd, havde den udmærkede egenskab, at de stod i den fuldkomneste samklang med aftenluften, idet de var både lette og kolde, bad Pecksniff nu selskabet at lade vederfares retfærdighed.

"Martin," sagde han, "sætter sig mellem jer, kære børn, og Pinch kommer hen til mig. Lad os drikke et glas på vor ny husbeboers velgående, og gid vi må leve lykkeligt med hinanden! Endnu en gang velkommen, min kære Martin! Sparer De på flasken, Pinch, bliver jeg vred."

Og idet Pecksniff af hensyn til de andres følelser bestræbte sig for at se ud, som om vinen ikke var sur og ikke fik ham til at blinke, stak han sit glas ud.

"Dette her," sagde han, idet han hentydede til selskabet, ikke til vinen, "er en blanding af skønne elementer, som lønner én for mange skuffelser og ærgrelser. Lad os være glade." Her tog han sig en vaffel. "Det er en stymper, som aldrig slår gækken løs; og vi er ikke stympere. Nej!"

Med sådanne opmuntringer til lystighed fordrev han tiden og gjorde honnørs som vært, mens Pinch, måske for at overbevise sig om, at hvad han så og hørte var virkelighed og ingen fortryllende drøm, spiste af alt og navnlig ekspederede en utrolig masse af det tynde smørrebrød. Heller ikke var han sparsom med vinen, men stak tværtimod, ihukommende Pecksniffs ord, på varerne med en sådan vedholdenhed, at miss Charity, hver gang han på ny skænkede i sit glas, ikke, trods sine elskværdige beslutninger, kunne undertrykke en stiv og forstenet stirren, som om hendes øjne havde hvilet på et spøgelse. Også Pecksniff blev i disse øjeblikke tankefuld, for ikke at sige modfalden; men da han kendte mosten, er det højst

sandsynligt, at han har tænkt på, hvorledes Pinch ville have det næste dag, og overvejet ved sig selv, hvilket der var det bedste middel mod mavepine.

Martin og de unge damer var allerede blevet ypperlige venner og udvekslede deres barndomserindringer til gensidig oplivelse og underholdning. Miss Mercy lo umådeligt over alt, hvad der blev sagt, og fik undertiden, når hun så på Pinchs lykkelige ansigt, sådanne anfald af lystighed, at hun var lige ved at få krampe. Men for disse udbrud af overgivenhed irettesatte hendes mere forstandige søster hende, idet hun hviskede vredt til hende, at det var langtfra noget at gøre løjer med, og at hun ikke kunne døje denne fyr, skønt det i almindelighed endte med, at også hun gav sig til at le – om end langt mere mådeholdent – og sagde, at det virkelig var lidt for latterligt og utåleligt, til at man kunne holde sig alvorlig.

Omsider blev det på høje tid at huske på den første del af den gamle vismands store opdagelse til sikrelse af sundhed, rigdom og vished, hvis ufejlbarlighed i flere menneskealdre er blevet stadfæstet ved de umådelige formuer, som er blevet opdynget af skorstensfejere og andre, som står tidligt op og går tidligt i seng. De unge damer rejste sig derfor, og, efter at have taget afsked med Chuzzlewit med megen ynde, med deres fader med megen ærbødighed og med Pinch med megen nedladenhed, trak de sig tilbage til deres jomfrubur. Pecksniff ville absolut følge sin unge ven ovenpå for personlig at sørge for, at han intet savnede, og idet han tog ham under armen, førte han ham endnu en gang til hans sovekammer, ledsaget af Pinch, som bar lyset.

"Pinch," sagde Pecksniff, idet han med korslagte arme satte sig på en af de ubenyttede senge, "jeg ser ingen lysesaks på denne plade. Er De ikke så god at gå ned og hente en?"

Kun alt for glad ved at kunne gøre nytte, gik Pinch øjeblikkelig.

"De må undskylde Thomas Pinchs mangel på politur, Martin," sagde Pecksniff med et beskyttende og medlidende smil, så snart han var gået; "han mener det godt."

"Det er et meget godt menneske."

"Ja vist," sagde Pecksniff, "ja. Thomas Pinch mener det godt. Han er meget taknemmelig. Jeg har aldrig fortrudt, at jeg har gjort vel mod Thomas Pinch."

"Det vil De vist heller aldrig komme til."

"Nej, nej, det vil jeg ikke håbe. Stakkels fyr, han er altid villig til at gøre sit bedste, men han har ikke gode evner. De kan bruge ham til mange ting, Martin, hvis De vil. Har Thomas nogen fejl, er det den, at han undertiden er lidt tilbøjelig til at glemme sin stilling. Men det kan der let rådes bod på. En skikkelig fyr! De vil finde det let at komme til rette med ham. God nat!"

"God nat."

Imidlertid var Pinch kommet tilbage med lysesaksen.

"Og godnat til Dem med, Pinch," sagde Pecksniff. "Og gid I begge må sove godt. Gud velsigne jer!"

Efter med megen varme at have nedkaldt denne velsignelse over sine unge venners hoved, gik han til sit værelse, og da de var så trætte, faldt de snart i søvn. Hvis Martin i det hele taget drømte noget, kan der måske findes en nøgle til indholdet af hans syner i denne fortællings senere blade. Thomas Pinchs

drøm drejede sig kun om fridage, kirkeorgler og serafiske Pecksniff'er. Det varede noget, førend Pecksniff drømte eller endog kun tyede til sit leje, da han sad fulde to timer foran kaminen i sit værelse og så på kullene og tænkte dybt. Men også han faldt til sidst i søvn og drømte. Og således omslutter ét hus i nattens stille timer lige så mange usammenhængende og uensartede forestillinger som en vanvittigs hjerne.

6. Indeholder blandt andre vigtige, både pecksniffianske og arkitektoniske sager, en nøjagtig meddelelse om de fremskridt, som Pinch gjorde i den ny lærlings venskab og fortrolighed

Det var morgen, og den skønne Aurora, om hvem der er blevet skrevet, sagt og sunget så meget, nappede og kneb miss Pecksniff i næsen med sine rosenfarvede fingre. Det var en spøgefuld vane, gudinden havde i sin omgang med den skønne Cherry, at bære sig ad på denne måde, eller, for at tale mere prosaisk, tippen af denne ansigtsdel var altid meget rød hos denne yndige pige ved frokosttid, ja den havde på denne tid af dagen som oftest et skarpt og forfrossent udseende, som om den var blevet raspet, mens en lignende ejendommelighed åbenbarede sig i hendes sind, som da viste sig at være af en skarp og syrlig natur, som om en ekstra-citron – billedlig talt – var blevet presset ud i hendes karakters nektar og havde fordærvet dens velsmag noget.

Denne forøgede surhed hos det skønne væsen havde ved sædvanlige lejligheder forskellige små følger, såsom en rigelig fortyndelse af Pinchs te, eller at han blev holdt ualmindelig knapt med hensyn til smør, eller andre lignende følger. Men morgenen efter indflytningsgildet lod hun ham vandre frem og tilbage mellem spise- og drikkevarerne som et fuldkommen frit og uhindret menneske. Dette forbavsede og forvirrede Pinch i den grad, at han, ligesom den ulykkelige fange, der blev sat på fri fod igen på sine gamle dage, ikke kunne gøre brug af sin frihed og kom i en underlig forlegenhed ved savnet af en kærlig hånd, der kunne skrabe hans brød, spise ham af med ét stykke sukker og vise ham de øvrige små opmærksomheder, han var vant til. Der var desuden noget næsten rædsomt ved den ny lærlings selvbeherskelse – uden videre ulejligede han Pecksniff med brødet og tog med den største koldblodighed af verden en skive af den brave mands egen private skinke. Det syntes endog, som han troede, at hvad han gjorde, var ganske i sin orden, og ventede, at Pinch ville følge hans eksempel, eftersom han tog anledning til at ytre om denne unge mand, "at han ikke tog for sig af retterne", ord, der lød så forfærdelige, at Tom uvilkårligt slog øjnene ned og blev til mode, som om han selv havde gjort sig skyldig i en rædsom misgerning og et afskyeligt forræderi. Ja, den tortur at få en så ubesindig ytring henvendt til sig i hele familiens nærværelse var i og for sig frokost nok og ville, selv om der ikke havde været andet stof til eftertanke, have gjort det af med Pinch og lagt en dæmper på hans appetit for ét måltid, om han så havde været aldrig så sulten.

Ikke des mindre vedblev de unge damer og ligeledes Pecksniff, trods disse svære prøvelser, at være i den ypperligste

stemning, skønt man ligesom sporede en hemmelig forståelse mellem dem selv indbyrdes. Da måltidet næsten var forbi, forklarede Pecksniff smilende grunden til deres tilfredshed.

"Det er ikke ofte, Martin," sagde han, "at mine døtre og jeg forlader vort fredelige hjem for at kaste os ud i de tomme forlystelsers malstrøm. Men i dag har vi i sinde at gøre det."

"Virkelig!"

"Ja," svarede Pecksniff, idet han slog sig på den venstre hånd med et brev, som han holdt i den højre. "Jeg har her en opfordring til at komme til London i forretninger, kære Martin, udelukkende i forretninger, og jeg har for længe siden lovet mine pigebørn, at når det skete igen, skulle de følge med mig. Vi tager bort i aften med diligencen – ligesom duen i gamle dage, min kære Martin – og det vil vare otte dage, førend vi atter nedlægger vore oliegrene i gangen. Når jeg siger oliegrene," sluttede Pecksniff forklarende, "mener jeg vor bagage."

"Jeg vil håbe, at de unge damer vil få fornøjelse af deres udflugt," sagde Martin.

"Å, det er jeg såmænd vis på!" udbrød Mercy og klappede i hænderne. "Gud, søde Cherry, tænk bare, London!"

"Ildfulde barn!" sagde Pecksniff og stirrede drømmende på hende. "Og dog har disse ungdommelige forhåbninger en vemodig ynde! Det gør godt at vide, at de aldrig kan gå i opfyldelse. Jeg husker, at jeg i min barndoms dage troede, at syltede løg voksede på træer, og at enhver elefant kom til verden med et uindtageligt tårn på sin ryg. Jeg har ikke fundet dette stemmende med virkeligheden, langtfra, og dog har disse fantasibilleder trøstet mig under mange sorger. Selv når jeg har

haft den sorg at opdage, at jeg har opfostret en struds i min barm, i stedet for en menneskelig lærling – selv under en sådan prøvelse har de gydt balsam i mit sår."

Ved denne skrækkelige hentydning til John Westlock fik Pinch teen galt i halsen, for han havde endnu samme morgen fået brev fra ham, hvilket Pecksniff meget godt vidste. "De, kære Martin," sagde Pecksniff, idet han igen anslog en munter tone, "er nok så god at passe på, at huset ikke løber bort i vor fraværelse. Vi overlader Dem det hele; der er ingen hemmeligheder; De har fri og uhindret adgang til alt. I modsætning til den unge mand i den østerlandske fortælling – han, der, hvis jeg ikke tager fejl, beskrives som en enøjet almanak, ikke sandt, Pinch?"

"Som en enøjet kalender, tror jeg," stammede Tom.

"Det kommer omtrent ud på et og det samme," sagde Pecksniff med et medlidende smil, "i det mindste gjorde det det i min tid. I modsætning til den nævnte unge mand, kære Martin, er det Dem ikke forbudt at betræde nogen vis krog i huset, men jeg beder Dem tværtimod om at betragte Dem som hjemme lige fra taget til kælderen. De skal holde Dem lystig, kære Martin, og slagte fedekalven, hører De!"

Pecksniff havde sikkert ikke det ringeste imod, at den unge mand slagtede og gjorde sig til gode med alle de kalve, det være sig fede eller magre, han kunne finde på stedet, men da der på den tid tilfældigvis ikke græssede noget sådant dyr på Pecksniffs jorder, måtte denne opfordring snarere betragtes som en udsøgt artighed end som udtryk for en virkelig gæstfrihed. Det var rosinen i pølseenden, for da Pecksniff havde

afleveret denne replik, stod han op og gik foran op til dette arkitektoniske genis arnested, arbejdsværelset på anden sal.

"Lad mig se," sagde han, mens han søgte blandt papirerne, "hvorledes De bedst kan bruge Deres tid i min fraværelse, Martin. Hvad om De viste mig, hvorledes De tænker Dem et mindesmærke over en lordmayor i London, et gravsted til en sherif eller en kostald, som skal opføres i en adelsmands park? De må vide," sagde Pecksniff, idet han foldede sine hænder og så på sin unge slægtning med et udtryk af tankefuld interesse, "at jeg kunne have stor lyst til at se, hvorledes De tænker Dem en kostald?"

Men Martin syntes slet ikke at finde behag i dette forslag.

"En vandpost," sagde Pecksniff, "er en meget nobel opgave. Jeg har lagt mærke til, at en lygtepæl egner sig til at forædle ånden og give den en klassisk retning. En dekoreret landevejsbom har en mærkelig indvirkning på indbildningskraften. Hvad siger De om at begynde med en dekoreret landevejsbom?"

Det måtte mr. Pecksniff afgøre, sagde Martin tvivlende.

"Vent lidt!" sagde hin gentleman. "Hør engang! Da De er ærgerrig og tegner smukt, skal De – ha ha! – skal De prøve Deres kræfter på dette forslag til en latinskole; men De må naturligvis afpasse Deres plan efter den trykte anvisning. Jeg er virkelig meget nysgerrig efter at se, hvad De får ud af latinskolen. Hvem ved, om en ung mand med Deres smag ikke kunne finde på noget, der vel i og for sig er upraktisk og uudførligt, men som jeg kunne sætte skik på. For, kære Martin, det er dog kun i de sidste mesterstrøg, at den store erfaring og det dybe studium viser sig. Ha, ha, ha! Nå, det skal virkelig

more mig," sagde Pecksniff, idet han i sin overgivenhed dunkede sin unge ven i ryggen, "at se, hvad De får ud af latinskolen."

Martin påtog sig villigt denne opgave, og Pecksniff gav sig straks til at forsyne ham med de fornødne hjælpemidler, idet han samtidig udbredte sig over den magiske virkning af nogle få strøg af mesterens hånd. Denne virkning var unægtelig, som nogle – og det var atter de gamle fjender – sagde, højst overraskende og næsten mirakuløs, idet man havde set tilfælde, hvor den mesterlige tilsætning af et bagvindue, en køkkendør, en fem-seks trappetrin eller kun en tagrende havde forvandlet en lærlings tegning til Pecksniffs eget arbejde og indbragt denne en god profit. Men så stor er geniets tryllemagt, at det forvandler alt, hvad det rører ved, til guld!

"Når De trænger til at forfriske Deres sind ved lidt afveksling," sagde Pecksniff, "kan Thomas Pinch undervise Dem i den kunst at opmåle baghaven eller nivellere landevejen her imellem huset og vejviseren eller andre praktiske og interessante ting. I baggården vil De finde et læs løse mursten og et par snese gamle urtepotter. Kunne De nu stable dem op i en eller anden figur, der ved min hjemkomst kunne minde mig – f.eks. om St. Peterskirken i Rom eller Sofiamoskeen i Konstantinopel – ville det både være en gavnlig øvelse for Dem selv og en tilfredsstillelse for mig. Og for nu," sluttede Pecksniff, "foreløbig at lade forretningerne fare og gå over til private sager, vil det være mig kært, hvis De vil følge med ind i min egen stue, mens jeg pakker min kuffert."

Martin gik med ham, og de havde en hemmelig samtale med hinanden, der varede over en time, mens Tom Pinch var

overladt til sig selv. Da den unge mand kom tilbage, var han meget tavs og indesluttet og blev hele dagen i denne stemning, så at Tom, efter at have sonderet ham et par gange med ligegyldige spørgsmål, undså sig ved at forstyrre ham i hans tanker og tav stille.

Men om hans ny ven også havde været nok så snaksom, ville han dog ikke have haft tid til at tale ret meget med ham, for først kaldte Pecksniff ham ned, for at han skulle stå oven på låget af hans kuffert og forestille gamle billedstøtter der, indtil den fandt for godt at lade sig lukke; og så kaldte miss Charity på ham, for at han skulle komme og snøre hendes vadsæk; og så sendte miss Mercy bud efter ham, for at han skulle komme og gøre hendes kasse i stand; og så skrev han de mest udførlige adressekort til alt rejsegodset; og så tilbød han selv at bære det alt sammen ned ad trappen og derefter at passe på det, mens det blev kørt bort på et par trillebøre til den gamle vejviser for enden af alleen, og endelig at holde øje med det, til diligencen kom. Kort sagt, hans dagsgerning ville have været temmelig anstrengende, selv for en drager, men den tjenstvillige Tom gjorde ikke mindste væsen af det, og mens han til sidst sad på rejsegodset og ventede på, at Pecksniff'erne, ledsaget af den ny lærling, skulle komme, glædede han sig i sit hjerte ved håbet om at have gjort sin velgører til behag.

"Jeg var næsten bange for," sagde Tom, idet han tog et brev op af lommen og tørrede sig i ansigtet, for selv om det var koldt i vejret, var han dog blevet varm af at løbe frem og tilbage, "at jeg ikke havde fået tid til at skrive det, og det ville have være grumme kedeligt, for når man ikke er rig, er det en hel udgift at skulle betale postpenge for en sådan strækning. Det vil glæde

hende at høre fra mig, stakkels pige, og få at vide, at Pecksniff er lige så god imod mig som altid. Jeg ville have bedt John Westlock opsøge hende og fortælle hende, hvorledes jeg havde det, men jeg var bange for, at han skulle tale ilde om Pecksniff og gøre hende urolig. Og desuden er de folk, hun er hos, meget nøjeregnende, og det ville måske have gjort hendes stilling ubehagelig, hvis hun havde fået besøg af en ung mand som John. Stakkels Ruth!"

Tom Pinch syntes et halvt minuts tid at være på nippet til at blive lidt tungsindig, men trøstede sig meget snart og fortsatte sine grublerier således:

"Jo, det er rigtignok net af mig, som John plejede at sige – John var en rar, livsglad fyr; gid han kunne have holdt mere af Pecksniff – at føle mig nedtrykt over den lange afstand, der er imellem os, i stedet for at jeg burde tænke på, hvor overordentlig heldig jeg har været med at komme her. Jeg må ganske bestemt være blevet født med en sølvske i munden, siden jeg har truffet på sådan en mand som Pecksniff. Og nu har jeg igen som sædvanlig haft lykken med mig, for sådan en brav, elskværdig og åbenhjertig fyr som den ny lærling har jeg aldrig set mage til. Vi blev jo straks kammerater, og så er han oven i købet en slægtning af Pecksniff og en begavet, rask ung mand, der nok skal komme frem i verden! Der kommer han lige spadserende gennem alleen, som om den hørte ham til."

Den ny lærling nærmede sig virkelig, tilsyneladende aldeles ikke bragt ud af fatningen af den ære, han nød ved at have miss Mercy under armen, eller af denne unge dames kærlige farvel. Bagefter fulgte miss Charity og Pecksniff; og da diligencen i

samme øjeblik kom kørende, skyndte Tom sig at bede den sidstnævnte om at besørge hans brev.

"Å," sagde Pecksniff og så på udskriften, "til Deres søster, Thomas. Ja, vel, det skal blive afleveret. Vær De ganske rolig. Hun skal nok få det."

Dette løfte gav han med en så protegerende nedladenhed, at Tom følte, at han havde bedt ham om en stor tjeneste – hvilket ikke tidligere var faldet ham ind – og takkede ham inderligt. De to unge damer morede sig ifølge en gammel vane, de havde, over al beskrivelse, da Pinchs søster blev nævnt. Å det fugleskræmsel! Alene tanken om en miss Pinch! Du gode Gud!

Tom var såre glad over at se dem så lystige, da han holdt det for et tegn på deres gunst og velvillige opmærksomhed. Han lo derfor med, gned sig i hænderne og ønskede dem en lykkelig rejse og var helt livlig. Selv da diligencen var rullet væk med oliegrenene bagpå og duefamilien indeni, stod han og slog ud med hånden og bukkede og var så glad over de unge damers ualmindelig høflige optræden, at han i øjeblikket slet ikke lagde mærke til Martin Chuzzlewit, der stod og lænede sig tankefuldt til vejviseren, og som, efter at være blevet sin skønne ledsagerske kvit, næppe havde vendt sine øjne fra jorden.

Den fuldkomne stilhed, der afløste tummelen og travlheden ved diligencens afrejse, tillige med vintereftermiddagens skarpe luft, bragte dem begge til besindelse på samme tid. De vendte sig om ligesom ifølge en gensidig overenskomst og gik bort arm i arm.

"Hvor De er tungsindig!" sagde Tom. "Hvad er der i vejen?"

"Intet, som det er værd at tale om," svarede Martin. "Kun ganske lidt mere, end der var i vejen i går, og meget mere, håber

jeg, end der vil være i vejen i morgen. Jeg er i dårligt humør, Pinch."

"Da er jeg i ypperligt humør," udbrød Tom, "og har næppe nogen sinde været mere oplagt til lystighed. Var det ikke smukt af Deres forgænger John at skrive til mig?"

"Å jo," svarede Martin i en ligegyldig tone; "jeg havde ellers troet, at han ville have haft nok at gøre med at more sig, uden at tænke på Dem, Pinch."

"Netop hvad jeg mente var så rimeligt," svarede Tom; "men nej, han holder ord og skriver: 'Min kære Pinch, jeg tænker så ofte på Dem,' og mange andre venlige og elskværdige ting af samme slags."

"Det må være en pokkers godmodig fyr," sagde Martin lidt gnavent, "for mene det kan han da ikke."

"Nej, det kan han vel ikke?" sagde Tom og så sin ledsager vist i ansigtet. "Han siger det for at glæde mig, tror De?"

"Ja, er det vel rimeligt," svarede Martin med større alvor, "at en ung mand, der nylig er sluppet ud fra dette hundehul og henrykt over at være sin egen herre i London, kan have synderlig tid eller lyst til at tænke med glæde på noget eller nogen, han har ladet blive tilbage her? Jeg henstiller det til Dem selv, Pinch; er det naturligt?"

Efter nogle øjeblikkes overvejelse svarede Pinch i en mere dæmpet tone, at det rigtignok var urimeligt at vente sig sligt, og at Martin måtte vide det bedst.

"Det gør jeg naturligvis," ytrede Martin.

"Ja det føler jeg," sagde Pinch sagtmodigt, "det sagde jeg jo også." Og da han havde givet dette svar, hensank de atter i en

dyb tavshed, som varede, til de kom hjem, og da var det blevet mørkt.

Nu havde miss Charity af hensyn til den gene, det var at tage levningerne fra gårsaftenens gilde med i diligencen og umuligheden af at bevare dem ved kunstige midler til familiens hjemkomst, sat dem frem på et par tallerkener. Som følge af denne gavmilde foranstaltning var de så lykkelige i dagligstuen at forefinde to kaotiske bunker af, hvad der var blevet tilovers af den foregående aftens svir, bestående af nogle vindtørre stumper appelsin, nogle til mumier forvandlede stykker smørrebrød, adskillige sønderrevne masser af den geologiske kage og flere hele vafler. For at de ikke skulle mangle en herlig drik til at skylle disse lækkerbiskener ned med, var resterne af de to flasker ribsvin blevet slået sammen og proppet til med et stykke krøllepapir, så at alt nødvendigt til en rigtig lystig aften var til stede.

Martin Chuzzlewit så på disse festlige tilberedelser med den dybeste foragt, og efter at han havde ødet en hel mængde af Pecksniffs kul ved at rage op i ilden, satte han sig surmulende foran kaminen i den mageligste stol, han kunne finde. For så meget des bedre at kunne presse sig ind i den lille krog, der var blevet ham levnet, tog Pinch plads på miss Mercys skammel, satte sit glas på kamintæppet og sin tallerken på sine knæ og begyndte at gøre sig til gode.

Kunne Diogenes være kommet til live igen og have rullet sig ind i Pecksniffs dagligstue med tønde og det hele og set Tom Pinch, som han sad der på Mercys skammel med sin tallerken og sit glas foran sig, ville han, selv om han havde været i sit sureste humør, ikke kunne have dyet sig, men måtte have

smilet. Toms fuldkomne og fuldstændige tilfredshed; hans henrykkelse over det tørre smørrebrød, der smuldrede som savspåner i munden på ham; det ubeskrivelige velbehag, hvormed han nød den tynde vin dråbe for dråbe og smækkede med læberne, som om den var så ædel og fyldig, at det var synd at lade det mindste af dens rige buket gå til spilde; det blik, hvormed han undertiden pauserede og med glasset i hånden stiltiende udbragte en skål ved sig selv; og den skygge, der udbredte sig over hans tilfredse ansigt, når hans øje, efter at have vandret stuen rundt og frydet sig over dens uforstyrrede hygge, stødte på hans staldbroders mørke pande – ingen kyniker i verden ville, selv om hans had til menneskene havde gjort ham til et rent uhyre, kunne have stået for alt dette.

Nogle ville have slået ham på skulderen og drukket ham til i et glas af ribsvinen, om den så havde været den sureste eddike – ja, og oven i købet fundet den velsmagende; andre ville have grebet hans ærlige hånd og takket ham for den lære, hans ukunstlede natur gav dem.

Nogle ville have lét med og andre lét ad ham, og til de sidste hørte Martin Chuzzlewit, der til sidst ikke kunne bare sig længere, men brast i en høj latter.

"Det var ret," sagde Tom med et bifaldende nik. "Frisk mod! Det er brillant!"

Over denne opmuntring lo den unge Martin igen og sagde, så snart han havde fået tilstrækkeligt vejr og alvor:

"Jeg har aldrig set mage til menneske som Dem."

"Ikke det?" sagde Tom. "Ja, det er ikke så underligt, om De finder mig sær, da jeg næsten ikke har set noget af verden, og De derimod sikkert har set en del af den."

"Så temmelig meget for min alder," svarede Martin, idet han flyttede sin stol endnu nærmere hen til ilden og satte sine fødder vidt fra hinanden på kamingitteret. "Pokker stå i det, jeg må åbne mit hjerte for nogen. Jeg vil åbne det for Dem, Pinch."

"Gør det," sagde Tom. "Jeg vil opfatte det som et tegn på Deres venskab."

"Jeg sidder Dem vel ikke i vejen?" spurgte Martin og skottede ned til Pinch, der sad og så på ilden over hans ben.

"Nej, slet ikke!" udbrød Tom.

"De må da vide, for at fortælle det hele med få ord," begyndte Martin med en slags anstrengelse, som om det var ham ubehageligt at komme ind på dette emne, "at jeg fra min barndom er blevet opdraget i store forventninger og altid har lært at tro, at jeg engang ville blive meget rig. Det ville jeg også være blevet, når jeg ikke af visse årsager, som jeg nu skal fortælle Dem, var blevet gjort arveløs."

"Af Deres fader?" spurgte Pinch med opspilede øjne.

"Af min bedstefader. Jeg har i mange år ingen forældre haft, næsten ikke så længe jeg kan huske."

"Jeg heller ikke," sagde Tom, idet han rørte ved den unge mands hånd og atter trak sin til sig igen. "Desværre!"

"Ja, Pinch," vedblev den anden, idet han atter ragede op i ilden og talte på sin hurtige, raske måde, "det er jo ganske i sin orden, at man holder af sine forældre, når man har dem, og mindes dem, når de er døde, hvis man har kendt noget til dem. Men da jeg aldrig har kendt mine personligt, kan ingen forlange, at jeg skal være synderlig sentimental med hensyn til dem, og det er jeg heller ikke; så meget er vist."

Pinch så netop i dette øjeblik tankefuldt på kaminristen, men da hans staldbroder her gjorde et ophold, fo'r han sammen og sagde: "Å naturligvis!" – og satte sig atter i lave til at høre videre. –

"Kort sagt," sagde Martin, "så længe jeg har levet, er jeg blevet underholdt og opdraget af den bedstefader, jeg talte om. Nu har han en mængde gode egenskaber, det er der ingen tvivl om, og det vil jeg heller ikke skjule for Dem, men han har to meget store fejl, og det er det værste ved ham. For det første har han den mest genstridige karakter, som noget menneske kan have, og for det andet er han modbydelig egenkærlig."

"Er han virkelig?" udbrød Tom.

"I disse to henseender søger han sin lige. Jeg har ofte af folk som må vide det, hørt, at disse skrøbeligheder fra umindelige tider har klæbet ved vor slægt, og jeg tror også, at der er noget sandt deri, men jeg kan ikke tale af erfaring. Alt, hvad jeg har at gøre, ser De, er at være taknemmelig for, at de ikke er gået i arv til mig, og at vogte mig vel for at lade mig smitte af dem."

"Ganske vist," sagde Pinch. "Meget rigtigt."

"Nu vel," vedblev Martin, idet han atter ragede op i ilden og flyttede sin stol endnu tættere hen til den, "hans egenkærlighed gør ham fordringsfuld, ser De, og hans halsstarrighed gør ham ubøjelig i hans fordringer. Følgen heraf er, at han altid har fordret en hel del af mig i retning af ærbødighed, underkastelse, selvfornægtelse, hvor hans ønsker var med i spillet, og så fremdeles. Jeg har tålt en hel del af ham, fordi jeg har stået i taknemmelighedsgæld til ham – hvis man for øvrigt kan siges at stå i taknemmelighedsgæld til sin egen bedstefader – og fordi jeg virkelig har næret hengivenhed for ham, men

alligevel har vi mangfoldige gange været uenige, da jeg ikke ret ofte kunne lempe mig efter hans luner – ikke af det fjerneste hensyn til mig selv, fatter De nok, men fordi –" her begyndte han at stamme og søge efter ordene.

Pinch, der var så slet skikket som nogen til at hjælpe et menneske ud af en sådan forlegenhed, sagde intet.

"Nå, da De forstår mig," tog Martin igen hurtigt til orde, "behøver jeg ikke at lede længere efter det rette udtryk. Nu kommer jeg til knudepunktet i min fortælling og grunden til, at jeg er her. Jeg er forelsket, Pinch."

Pinch så ham i ansigtet med forøget interesse.

"Jeg er forelsket, siger jeg; forelsket i en af de dejligste piger, solen har skinnet på. Men hun er aldeles afhængig af min bedstefader, og fik han at vide, at hun gengældte min lidenskab, ville hun miste sit hjem og alt, hvad hun ejer i verden. I den kærlighed er der dog vel intet særlig egenkærligt, skulle jeg tro?"

"Egenkærligt?" udbrød Tom. "De har handlet ædelt. At elske hende således, som jeg er overbevist om, at De gør, og dog af hensyn til hendes afhængige stilling ikke engang at åbenbare –"

"Hvad taler De om, Pinch?" sagde Martin pirrelig. "Gør Dem ikke latterlig, gode ven! Hvad mener De med ikke at åbenbare?"

"Jeg beder om forladelse," svarede Tom. "Jeg troede, at det var det, De mente, ellers havde jeg ikke sagt det."

"Når jeg ikke sagde hende, at jeg elskede hende, hvad kunne det så nytte, at jeg var forelsket?" sagde Martin; "det skulle da være, for at jeg kunne gå om i en stadig græmmelse og pine."

"Sandt nok," svarede Tom. "Nå, jeg kan nok gætte, hvad hun svarede, da De sagde hende det," tilføjede han med et blik på Martins smukke ansigt.

"Dog ikke så ganske, Pinch," svarede han, idet han rynkede panden let, "fordi hun har nogle barnagtige begreber om pligt og taknemmelighed og alt sådan noget, som det er temmelig vanskeligt at komme til bunds i, men i det væsentlige har De ret. Hendes hjerte var mit, mærkede jeg."

"Netop hvad jeg tænkte; ganske naturligt!" sagde Tom og tog i sin glæde et langt drag af sit vinglas.

"Skønt jeg lige fra begyndelsen var gået til værks med den største forsigtighed," fortsatte Martin, "havde jeg dog ikke forstået at indrette det således, at min bedstefader, der er fuld af skinsyge og mistro, ikke fattede mistanke om, at jeg elskede hende. Til hende sagde han intet, men tog mig straks i skole under fire øjne og beskyldte mig for, at jeg ville forlede en ung kvinde til utroskab imod ham – der ser De hans egenkærlighed – selv om han havde opdraget hende til at være hans eneste uegennyttige og trofaste støtte, når han havde fået mig gift efter sit ønske. Dette kom jeg straks i fyr og flamme over og fortalte ham, at jeg med hans tilladelse nok selv skulle sørge for mit giftermål, og at jeg helst ville være fri for at blive udbudt til auktion og solgt til den højstbydende enten af ham eller nogen anden."

Pinch spilede sine øjne endnu højere op og så endnu mere ufravendt på ilden.

"De kan være vis på," sagde Martin, "at dette ærgrede ham, og at han begyndte at blive alt andet end høflig imod mig. Vi havde en masse samtaler; det ene ord tog det andet, som det altid går, og enden på det blev, at jeg enten skulle give slip på hende, eller også ville blive forstødt af ham. Nu må De vel lægge mærke til, Pinch, at jeg ikke alene er rasende forelsket i hende – for skønt

hun er fattig, ville hendes skønhed og forstand gøre enhver, der blev hendes mand, den allerstørste ære, om han end stillede nok så store fordringer – men at en hoveddel af min natur er den mest urokkelige –"

"Halsstarrighed," supplerede Tom i den bedste mening. Men denne tilføjelse blev ikke så godt optaget, som han havde ventet, for den unge mand svarede straks i en temmelig irriteret tone:

"Hvad går der af Dem, Pinch!"

"Jeg beder Dem undskylde," sagde Tom, "jeg troede, at De manglede et ord."

"Men ikke det ord," sagde han. "Jeg sagde Dem jo før, at halsstarrighed ikke ligger i min karakter, gjorde jeg ikke? Jeg? Ville have sagt, hvis De havde ladet mig tale ud, at en hoveddel af min natur er den mest urokkelige fasthed."

"Å," udbrød Tom, idet han trak munden sammen og nikkede; "ja, ja, jeg forstår Dem."

"Og da jeg er fast," fortsatte Martin, "ville jeg naturligvis ikke vige for ham eller give så meget som tusindedelen af en tomme efter for ham."

"Nej, nej," sagde Tom.

"Tværtimod; jo mere han trængte på, desto mere opsat blev jeg på at gøre modstand."

"Det forstår sig!" sagde Tom.

"Nå," vedblev Martin, idet han lagde sig tilbage på sin stol og slog ligegyldigt ud med hænderne, som om sagen var fuldkommen afgjort, og der ikke var mere at sige om den, "dermed var det forbi, og her er jeg!"

Pinch sad og stirrede nogle minutter på ilden med en forlegen mine, som om han havde fået en ualmindelig vanskelig gåde at løse og ikke kunne gætte den. Omsider sagde han:

"Pecksniff havde De naturligvis kendt tidligere?"

"Kun af navn. Nej, jeg har aldrig set ham, for min bedstefader holdt ikke alene sig selv, men også mig afsondret fra alle sine slægtninge. Men vor skilsmisse fandt sted i en by i nabogrevskabet. Derfra tog jeg til Salisbury, og der så jeg Pecksniffs avertissement, som jeg svarede på, da jeg altid har haft en medfødt smag for de ting, det omhandlede, og tænkte, at det var noget for mig. Så snart jeg fik at vide, at det hidrørte fra ham, blev jeg dobbelt opsat på at komme til ham, da han var –"

"Sådan en fortræffelig mand," afbrød Tom ham og gned sig i hænderne; "ja, det er han. De havde fuldkommen ret."

"Nej, dog ikke så meget af den grund, når jeg skal være ærlig," svarede Martin, "som fordi min bedstefader nærede en indgroet modbydelighed for ham, og efter den gamle mands vilkårlige adfærd imod mig havde jeg en naturlig lyst til at handle lige stik imod hans ønsker. Nå, som jeg før sagde, her er jeg. Min forlovelse med den unge dame vil sagtens blive noget langvarig, da hverken hendes eller mine udsigter er synderlig lyse, og jeg naturligvis ikke tænker på at gifte mig, førend jeg er godt nok stillet til at gøre det. Det ville slet ikke passe sig for mig at leve af kærlighed og kildevand, i fattigdom og elendighed oppe på et værelse på tredje sal."

"Ikke at tale om hende," ytrede Pinch med sænket stemme.

"Ja netop," svarede Martin, idet han stod op for at varme sin ryg og lænede sig til kaminhylden. "Ikke at tale om hende, skønt

det naturligvis på den anden side ikke ville være så hårdt for hende at finde sig i det uundgåelige, for det første, fordi hun elsker mig så højt, og for det andet, fordi jeg har ofret en hel del for hendes skyld og kunne have gjort et meget bedre parti."

Det varede meget længe, førend Tom sagde: "Ja vel" – så længe, at han gerne kunne have taget sig en lur i mellemtiden, men til sidst sagde han det dog.

"Der er nu ét mærkeligt sammentræf i forbindelse med denne kærlighedshistorie, som jeg må omtale, inden jeg slutter," sagde Martin. "Husker De, hvad De fortalte mig i aftes på vejen om Deres tilhørerinde i kirken?"

"Ja vel gør jeg det," svarede Tom, idet han stod op fra sin skammel og satte sig i den lænestol, hvorfra Martin havde rejst sig, for at han kunne se ham i ansigtet. "Overmåde godt."

"Det var hende."

"Jeg tænkte nok, at det var det, De ville sige," udbrød Tom, idet han så vist på ham og talte ganske sagte. "Det er dog vel ikke Deres alvor?"

"Det var hende," gentog den unge mand. "Efter hvad jeg hørte af Pecksniff, har jeg ingen tvivl om, at hun kom og rejste med min bedstefader. – Drik ikke for meget af den sure vin, Pinch, ellers bliver De syg, kan jeg fortælle Dem."

"Den er vist heller ikke synderlig sund, er jeg bange for," svarede Tom og satte det tomme glas, som han i nogen tid havde haft i hånden, fra sig. "Så det var altså hende?"

Martin nikkede og tilføjede med rastløs utålmodighed, at hvis han var kommet nogle dage før, kunne han have fået hende at se, i stedet for at hun nu for den sags skyld gerne kunne være flere hundrede mil borte, hvorpå han, efter at være gået nogle

gange op og ned ad gulvet, kastede sig i en lænestol og surmulede ligesom et forkælet barn.

Tom Pinch havde et meget blødt hjerte og kunne ikke tåle at se selv den ligegyldigste person ulykkelig og endnu mindre en, der havde vakt deltagelse hos ham og – enten virkelig eller efter hans mening – betragtet ham med godhed og overbærenhed. Hvilke hans egne tanker end for få øjeblikke siden havde været – og efter hans ansigt at domme måtte de have været temmelig alvorlige – så rystede han dem dog straks af sig og gav sin unge ven de bedste råd og trøstegrunde, han kunne finde på.

"Det bliver nok alt sammen godt med tiden," sagde Tom, "og lidt prøvelser og modgang nu vil kun tjene til at knytte Dem og hende fastere til hinanden, når de gode dage kommer. Jeg har altid læst, at det går således til, og der er noget i mig, som siger mig, hvor naturligt og rigtigt det er, at det er således. Hvad der endnu aldrig er gået glat," sagde Tom med et smil, der, trods hans lidet tiltalende ansigt, var smukkere at se end mangen en stolt skønheds mest strålende øjekast, "hvad der endnu aldrig er gået glat, kan vi næppe vente skal forandre sin natur for vor skyld, og vi må derfor tage det, som vi finder det, og søge at høste så megen gavn og glæde deraf, som vi kan, med tålmodighed og et glad sind. Jeg har slet ingen indflydelse; det behøver jeg ikke at fortælle Dem, men jeg har en fortræffelig vilje, og kan jeg på nogen måde være Dem til nytte, skal det være mig usigelig kært."

"Tak," sagde Martin og trykkede hans hånd. "De er minsandten et godt menneske og taler så venligt. Jeg ville naturligvis," tilføjede han efter et øjebliks pause, idet han atter trak sin stol hen til kaminen, "ikke betænke mig på at bruge

Deres hjælp, hvis De kunne gøre noget; men Gud hjælpe os!" – her purrede han utålmodigt op i sit hår og så på Tom, som om han tog det temmelig ilde op, at han ikke var en anden – "De kunne lige så gerne være en ristegaffel eller en stegepande for den hjælps skyld, De kan yde mig."

"Undtagen med hensyn til den gode vilje."

"Ja, det mente jeg naturligvis. Kunne den gode vilje udrette noget, ville jeg ikke trænge til hjælp. Og dog skal jeg sige Dem noget, som De, hvis De vil, kan gøre for mig, og det netop i dette øjeblik."

"Hvad er det?" spurgte Tom.

"Læse for mig."

"Så gerne!" udbrød Tom og snappede henrykt lyset. "Undskyld, at jeg lader Dem blive et øjeblik i mørke, mens jeg springer op efter en bog. Hvad skal det være? Shakespeare?"

"Ja!" svarede hans ven, idet han gabede og rakte sig. "Han er god. Jeg er træt af al den travlhed i dag og alle de ny opfindelser, og i et sådant tilfælde er der ingen større nydelse i verden, forekommer det mig, end at blive læst i søvn. De bryder Dem vel ikke om, at jeg tager mig en lur, hvis jeg kan?"

"Nej, på ingen måde!" udbrød Tom.

"Så begynd da, så snart De vil. De behøver ikke at holde op, fordi De ser mig blive søvnig – med mindre De føler Dem træt – for det er så behageligt at vågne op igen lidt efter lidt ved lyden af en andens stemme. Har De nogen sinde prøvet det?"

"Nej, det har jeg aldrig prøvet," svarede Tom.

"Nå, så kan De prøve det en af dagene, når vi begge er i den rette stemning. De skal ikke bryde Dem om at lade mig blive i mørket. Skynd Dem!"

Pinch skyndte sig af sted, så hurtigt han kunne, og vendte efter et par minutters forløb tilbage med en af de kosteligste bøger fra hylden ved siden af hans seng. Imidlertid havde Martin gjort sig det så mageligt, som forholdene ville tillade det, ved foran kaminen at indrette en midlertidig sofa af tre stole med Mercys skammel til hovedpude og lægge sig så lang, han var, på den.

"Læs nu blot ikke for højt," sagde han til Pinch.

"Nej, nej."

"Men fryser De ikke?"

"Nej, slet ikke!"

"Ja, så er jeg rede."

Efter at have vendt bladene i sin bog med samme omhu, som om de havde været levende og dyrebare væsener, traf altså Pinch sit valg og begyndte at læse; men førend han havde læst halvhundrede linjer til ende, snorkede hans ven.

"Stakkels fyr!" sagde Tom sagte og strakte hovedet frem for at se til ham over stoleryggene. "Så ung og så megen modgang! Hvor det er troskyldigt og smukt af ham at vise mig al denne fortrolighed. Så det var altså hende, ja så!"

Men idet han pludselig kom i tanker om deres aftale, tog han atter fat på digtet, hvor han havde sluppet, og fortsatte at læse, idet han stadig glemte at pudse lyset, indtil dets tande lignede en paddehat. Lidt efter lidt blev han så optaget af læsningen, at han rent glemte at lægge i kaminen og først mindedes om sin forsømmelse ved, at Martin Chuzzlewit en times tid efter sprang op og gysende udbrød:

"Men ilden er jo næsten gået ud! Ikke så underligt, at jeg drømte om, at jeg frøs. Send bud efter nogle kul. De er dog en

sær patron, Pinch!"

7. Hvori Chevy Slyme hævder sin åndelige selvstændighed, og Den Blå Drage mister et lem

Næste morgen begyndte Martin at arbejde på latinskolen med en sådan kraft og hurtighed, at Pinch fik yderligere grund til at yde denne unge mands medfødte evner sin hyldest og indrømme hans uendelige overlegenhed over ham selv. Den ny lærling modtog Toms lovtaler meget nådigt og forudsagde, da han nu på sin vis virkelig havde fattet godhed for ham, at de altid ville blive de bedste venner, og at han var vis på, at ingen af dem – men i særdeleshed Tom – ville angre, at de havde gjort hinandens bekendtskab. Pinch blev henrykt over at høre ham tale således og følte sig så smigret af hans venlige forsikringer om venskab og beskyttelse, at han ikke vidste, hvorledes han skulle udtrykke den glæde, de voldte ham. Og det kan virkelig også siges om dette venskab, således som det var, at det hvilede på en solidere grundvold end mangen en besvoret broderpagt, som har været rig på store løfter, for så længe den ene part fandt fornøjelse i at beskytte og den anden i at lade sig beskytte, hvilket var væsensmærket for deres respektive karakterer, var det noget af det mindst sandsynlige af alt, at tvillingdæmonerne Misundelse og Stolthed ville stille sig imellem dem. Således bliver der i mange venskabsforhold, eller hvad der går for at være det, vendt op og ned på den gamle grundsætning, idet lige snarere søger ulige end lige.

Om eftermiddagen efter familiens afrejse havde de begge meget travlt – Martin med latinskolen og Tom med at opgøre nogle indkasserede beløb for husleje og fradrage Pecksniffs provision, et indviklet arbejde, hvori han forstyrredes meget af den vane, hans ny ven havde, at fløjte højt, når han tegnede. – Mens de var således beskæftiget, blev de ikke så lidt overraskede ved, at der i dette geniets helligdom helt uventet viste sig et hoved, som, skønt tilsyneladende et forpjusket og temmelig afskrækkende hoved, smilede forekommende til dem fra døren på en måde, der på én gang var polisk, indsmigrende og bifaldende.

"Selv er jeg ikke flittig, unge herrer," sagde hovedet, "men jeg forstår alligevel at påskønne denne egenskab hos andre. Gid jeg må blive grå og grim, om det efter min mening ikke, næst efter geniet, er en af den menneskelige ånds allerskønneste egenskaber. Jeg takker sandelig min ven Pecksniff, fordi han har skaffet mig synet af et så herligt billede som det, De fremstiller. De minder mig om Whittington, som senere tre gange blev lordmayor i London. Jeg giver Dem mit uplettede æresord på, at De minde mig levende om denne historiske personlighed. De er et par Whittington'er, gentlemen, uden katten, hvilket er en højst behagelig og kærkommen undtagelse for mig, da jeg ingen ven er af katteslægten. Mit navn er Tigg, hvorledes har De det?"

Martin så spørgende på Pinch, og Tom, der aldrig før i sit liv havde set Tigg for sine øjne, så på denne selv.

"Chevy Slyme?" sagde Tigg spørgende, idet han til tegn på venskab kyssede på sin venstre hånd. "De forstår mig vel, når

jeg siger, at jeg er Chevy Slymes befuldmægtigede agent – at jeg er gesandt fra Chivs hof? Ha, ha!"

"Hvad behager?" spurgte Martin, idet han studsede ved at høre et navn, han kendte. "Må jeg spørge, hvad han vil mig?"

"Hvis Deres navn er Pinch –" begyndte Tigg.

"Nej," afbrød Martin ham. "Der er *mr.* Pinch."

"Er det mr. Pinch," udbrød Tigg, idet han atter kyssede på sin hånd og begyndte at følge efter sit hoved ind i værelset, "må han tillade mig at sige, at jeg højlig agter og ærer hans karakter, som er blevet rost for mig i høje toner af min ven Pecksniff, og at jeg sætter overordentlig stor pris på hans talent for orgel, uagtet jeg selv ikke klimprer, hvis jeg tør bruge dette udtryk. Er det mr. Pinch, vil jeg tage mig den frihed at udtale det håb, at han har det godt og ikke føler sig generet af østenvinden."

"Mange tak," sagde Tom, "jeg har det meget godt."

"Det glæder mig. Dernæst," tilføjede han, idet han holdt hånden for munden tæt hen til Pinchs øre, "er jeg kommet efter brevet."

"Hvilket brev?" spurgte Tom.

"Det brev," hviskede Tigg på den samme forsigtige måde som før, "som min ven Pecksniff har skrevet til Chevy Slyme, Esquire, og givet Dem."

"Han har ikke givet mig noget brev."

"Tys!" udbrød den anden. "Det kommer ud på ét, skønt Pecksniff ikke har behandlet det med den delikatesse, som jeg kunne have ønsket – så pengene da."

"Pengene!" råbte Tom ganske forskrækket.

"Ja, netop," sagde Tigg og daskede med disse ord Tom et par gange på brystet, idet han nikkede ivrigt, som om han ville sige,

at han godt så, at de forstod hinanden, hvorfor det var unødvendigt at omtale sagen nærmere i en tredjemands nærværelse, og at han ville opfatte det som en særdeles stor tjeneste, hvis Tom så ubemærket som muligt ville stikke ham pengene i hånden.

Pinch var imidlertid så forbavset over denne uforklarlige adfærd, at han straks rent ud forsikrede, at der måtte være en misforståelse, og at han ikke havde fået noget som helst hverv, der stod i forbindelse med mr. Tigg eller dennes ven. Mr. Tigg svarede på denne forsikring med en alvorlig bøn om, at mr. Pinch ville have den godhed at gentage den en gang endnu, og da Tom gjorde det på en endnu mere eftertrykkelig og utvetydig måde, noterede han den omhyggeligt punkt for punkt, idet han nikkede højtideligt ved slutningen af hvert ord. Da den anden gang var blevet udtalt, satte Tigg sig i en lænestol og tiltalte den unge mand således:

"Så vil jeg sige Dem, hvorledes det hænger sammen. Netop i dette øjeblik findes der her på stedet et lysende eksempel på geni og talent forenet i samme person, som ved en strafværdig forsømmelse fra min ven Pecksniffs side – jeg kan ikke kalde det andet – er kommet i en så skrækkelig stilling, som det overhovedet er muligt under det nittende århundredes sociale forhold. I dette øjeblik er der i *Den blå Drage* her i landsbyen – en kro, vel at mærke, en simpel, lurvet, gemen kro, hvor der stinker af bondetobak – et individ, om hvem man med digteren kan sige, at ingen uden han selv kan måle sig med ham, og som ikke kan slippe derfra, førend han har betalt sin regning. Ha, ha, ha! Jeg gentager: førend han har betalt sin regning! Nu har vi jo nok hørt tale om Fox's "Martyrernes Bog" og om

Gældskommissionen og Stjernekammeret, men jeg frygter ikke for at blive modsagt af nogen, det være sig død eller levende, når jeg påstår, at det, at min ven Chevy Slyme holdes i pant for en regning, overgår alle de uhyrligheder, som jeg har oplevet."

Martin og Pinch så først på hinanden og dernæst på mr. Tigg, der havde lagt armene over kors på brystet og stirrede på dem, halvt med fortvivlelse, halvt med bitterhed.

"Misforstå mig ikke," sagde han. "Havde det været for alt andet end en regning, kunne jeg have fundet mig i det og endnu haft en vis agtelse for menneskene; men når en mand som min ven Slyme bliver holdt fast for en værtshusgæld – noget i og for sig forfærdelig lavt; et gement regnestykke på en tavle eller muligvis kradset op med kridt på bagsiden af en dør – da føler jeg, at der et eller andet sted er en så kolossal skrue løs, at hele samfundsbygningen vakler, og at grunden er ved at glide bort under vore fødder. Kort sagt, når en mand som Slyme bliver holdt fast for en sådan bagatel som en regning, siger jeg mig løs fra århundredernes overtro og tror intet. Jeg tror ikke engang, at jeg intet tror; Fanden tage mig, om jeg gør."

"Det gør mig virkelig ondt," sagde Tom efter en pause, "men Pecksniff har ikke talt til mig om det, og uden hans ordre kan jeg intet foretage mig. Ville det ikke være bedst, at De tog hen til – til det sted, hvorfra De er kommet – og sendte Deres ven pengene?"

"Hvorledes kan det lade sig gøre, når jeg også bliver holdt fast, og jeg desuden på grund af min ven Pecksniffs forbavsende, og jeg må tilføje utilgivelige, forsømmelighed ingen rejsepenge har?"

Tom tænkte på at minde den fremmede herre – der i sin forvirring upåtvivlelig havde glemt det – om, at der var noget, der hed postvæsnet, og at hvis han skrev til en eller anden bekendt eller forretningsven om en pengesending, ville den muligvis ikke gå tabt undervejs, en mulighed, som det, hvor fortvivlet den end kunne være, dog var umagen værd at slå sin lid til; men da hans godmodighed straks indskød ham visse grunde til at lade dette vink fare, tav han og spurgte derpå:

"Sagde De, at De også var holdt fast?"

"Kom herhen," sagde Tigg, idet han rejste sig. "De har vel intet imod, at jeg åbner vinduet et øjeblik?"

"Nej, slet ikke," svarede Tom.

"Godt," sagde Tigg og skød vinduet op. "Ser De en karl dernede med rødt halstørklæde og uden vest?"

"Ja, naturligvis," udbrød Tom. "Det er jo Mark Tapley."

"Nå, så det er Mark Tapley? Så har Mark Tapley ikke alene haft den store godhed at ledsage mig til dette hus, men venter nu for at følge mig hjem igen. Og med hensyn til denne opmærksomhed kan jeg sige Dem, at det havde været bedre for Tapley, om han var blevet proppet således med mad i sin barndom af mrs. Tapley, at han var blevet kvalt, end at han havde fået lov at leve til nu."

Pinch blev ikke så forfærdet over denne skrækkelige trussel, at han ikke havde stemme nok til at kunne kalde Mark indenfor og ovenpå, en opfordring, der blev adlydt så hurtigt, at næsten lige så snart som Tom og Tigg havde taget deres hoveder til sig og lukket vinduet igen, stod den anklagede foran dem.

"Kom herhen, Mark," sagde Pinch. "Du milde Gud, hvad er der i vejen med mrs. Lupin og denne herre?"

"Hvad for en herre?" spurgte Mark. "Jeg ser ingen herre her, sir, med undtagelse af Dem og den ny herre," for hvem han gjorde et plumpt buk, "og med mrs. Lupin og nogen af Dem, mr. Pinch, er der da vist ingenting i vejen."

"Snak, snak!" udbrød Tom. "De ser her mr. –"

"Tigg," tog denne til orde. "Vent lidt. Jeg skal snart knuse ham. Hver ting til sin tid!"

"Å ham!" udbrød Mark med et udtryk af ligegyldig trods. "Ja, ham ser jeg nok. Jeg kunne se ham lidt bedre, hvis han ville rage sig og lade sit hår klippe."

Tigg rystede på hovedet med en rasende mine og slog sig for brystet.

"Det nytter ikke," sagde Mark. "Om De så banker nok så stærkt på der, får De dog intet svar. Det ved jeg bedre. Der findes ikke andet end vat der, og det er endda fedtet nok."

"Hør, Mark," bad Pinch, der lagde sig imellem for at forebygge fjendtligheder, "svar mig nu smukt på, hvad jeg spurgte Dem om. De er dog vel ikke i slet humør, vil jeg håbe."

"Nej, på ingen måde. Der er en lille smule – skønt ikke megen – ære ved at holde humøret oppe, når fyre som han går omkring som brølende løver, hvis der overhovedet gives løver, som ikke er andet end brøl og manke. Hvad der er i vejen med ham og mrs. Lupin? Ih, der er en regning i vejen. Og jeg finder, at mrs. Lupin lader ham og hans ven slippe meget billigt ved ikke at regne dobbelte priser for dem, fordi de gør *Dragen* skam. Det er nu min mening. Jeg ville ikke have sådan en løs fugl som ham i mit hus, om jeg så kunne få den samme betaling for ham, som vore gæster må give i væddeløbsugen. Han kunne få øllet i

tønderne til at blive surt, sådan som han ser ud, kunne han, og det ville han også, hvis det havde forstand til det."

"Men De svarer mig ikke på mit spørgsmål."

"Jeg ved ikke af, at der er synderlig andet at svare end det. Han og hans ven tager ind i Månen og Syvstjernen og bliver der, til de har fået en hel del på kredit, og så kommer de og tager ind hos os og gør det samme. At tage på kredit er almindeligt nok, mr. Pinch, og det er ikke det, vi beklager os over, men det er over denne fyrs opførsel. Ingenting er godt nok til ham; alle fruentimmerne er nær ved at dø af kærlighed til ham, tror han, og bliver mere end rigeligt betalt, når han blot smisker til dem, og alle mandfolkene er skabt til at lade sig kommandere af ham. Men som om dette ikke var harmeligt nok, siger han i morges til mig i sin sædvanlige, indtagende tone: "Vi tager bort i aften, min gode mand." "Gør De?" siger jeg. "Måske De så vil have Deres regning skrevet ud?" "Å, nej, min gode mand," siger han, "det skal De ingen ulejlighed gøre Dem med. Jeg skal nok give Pecksniff ordre til at bringe den sag i orden." Til svar på dette siger *Dragen*: "Mange tak, det er meget smukt af Dem, at De vil gøre os den ære, men da vi ikke ved noget videre godt om Dem, og De rejser uden bagage, og mr. Pecksniff ikke er hjemme – hvilket De måske ikke ved noget om – vil vi foretrække noget mere fyldestgørende," og således står sagen. Og jeg opfordrer," sagde Tapley, idet han endelig pegede på Tigg med sin hat, "enhver dame eller herre med almindelig menneskeforstand til at sige, om det er en fæl kammerat at se til eller ikke."

"Hør engang," sagde Martin, idet han lagde sig imellem for at forebygge, at Tigg skulle besvare denne djærve tale med en knusende bandstråle, "hvor stor er vel gælden?"

"Det er en ren bagatel," svarede Mark, "kun lidt over tre pund. Men det er ikke det; der er –"

"Ja, ja, det sagde De os allerede før," sagde Martin. "Pinch, et ord."

"Hvad er der?" spurgte Tom, idet han trak sig tilbage med ham i en krog af stuen.

"Å, kun – jeg skammer mig ved at sige det – at denne mr. Slyme er en slægtning af mig, som jeg aldrig har hørt noget godt om, og at jeg ikke gerne ser ham her for øjeblikket, men ville prise mig lykkelig ved at kunne blive ham kvit for tre-fire pund. De har sagtens ikke penge nok til at betale denne regning med?"

Tom rystede således på hovedet, at der ikke kunne være tvivl om hans fuldkomne oprigtighed.

"Det er uheldigt, for også jeg er fattig, og hvis De havde haft dem, ville jeg have lånt dem af Dem. Men hvis vi lovede værtinden at indestå for betalingen, ville det måske gøre samme nytte?"

"Å, Gud ja. Hun kender mig så godt."

"Så lad os straks gå derned og sige hende det, for jo før vi bliver af med dem, des bedre. Og da De hidtil har ledet samtalen med denne fyr, er De måske så god at meddele ham, hvad vi agter at gøre."

Pinch henvendte sig øjeblikkelig med dette budskab til mr. Tigg, som til gengæld varmt trykkede hans hånd og forsikrede ham, at hans tro på alt og alle var blevet genoprettet. Det var ikke så meget på grund af den midlertidige lettelse, som denne hjælp skaffede ham, sagde han, at han satte pris på den, som fordi den bekræftede den ophøjede grundsætning, at naturens

adel følte for naturens adel, og sand sjælsstorhed sympatiserede med sand sjælsstorhed overalt i verden. Den viste ham, sagde han, at de, ligesom han, beundrede geniet, selv når det var forbundet med de blakker, som undertiden fandtes i det ædle metal, hans ven Slyme var dannet af, og på denne sin vens vegne takkede han dem lige så varmt og hjerteligt, som om sagen havde vedrørt ham selv. Da han blev afbrudt i denne udgydelse, ved at der opstod en almindelig bevægelse hen mod trappen, lagde han i gadedøren beslag på Pinchs frakkekrave som et værn mod enhver yderligere afbrydelse og underholdt Pinch med et meget omhyggeligt foredrag, indtil de kom til *Dragen*, hvorhen de fulgtes tæt i hælene af Mark og Martin.

Den rosenkindede værtinde behøvede næppe Pinchs ord som en betingelse for hendes to gæsters løsladelse, da hun hellere end gerne ville være af med dem. Deres kortvarige anholdelse skyldtes i virkeligheden væsentligt Tapley, der nærede en medfødt uvilje mod lurvet klædte personer, der levede af at slå plader, og havde fattet en særlig modbydelighed for Tigg og hans ven som udvalgte eksemplarer af arten. Efter at den foreliggende sag således med lethed var blevet afgjort, ville Pinch og Martin straks gå igen, hvis Tigg ikke indstændigt havde opfordret dem til at vise ham den ære at lade ham forestille dem for hans ven Slyme, hvilket det var så vanskeligt at afslå, at de, idet de dels gav efter for disse overtalelser og dels for deres egen nysgerrighed, lod sig føre ind til denne udmærkede person.

Han sad og rugede over levningerne i cognacskaraflen fra den foregående dag og var optaget af det dybsindige arbejde at

danne en kæde af ringe på bordpladen med den våde fod af sit drikkeglas. Hvor ussel og elendig Slyme end så ud, havde han dog tidligere på sin vis været en af de mest blændende storpralere, idet han dristigt gav sig ud for at være en mand med umådelig fin smag, der havde en glimrende fremtid for sig. Det varelager, der kræves for at træde op som dilettant i dette forretningsfag, er yderst ringe og let at skaffe til veje – i de fleste tilfælde er det mere end tilstrækkeligt, når man kan påtage sig en nogenlunde spotsk mine ved at rynke på næsen og kruse læben. Men i en ulykkelig time havde dette skud af den Chuzzlewit'ske stamme, da han var doven og ilde skikket til alt regelmæssigt arbejde, efter at have forødt alle sine midler etableret sig som smagsdommer af profession for på denne måde at skaffe sig et levebrød; og da han for sent opdagede, at der fordredes noget mere end hans fordums egenskaber for at kunne hævde denne stilling, var han snart sunket ned til sit nuværende standpunkt, hvor han ikke havde andet tilbage af sit gamle Jeg end sin opblæsthed og sin galde og ikke syntes at have nogen selvstændig tilværelse, men at være fuldstændig afhængig af sin ven Tigg. Og nu var han så fornedret og ynkelig – på én gang så pjaltet, uforskammet, tiggefærdig og stolt – at selv hans ven og snyltegæst, når han stod oprejst ved siden af ham, ved modsætningen svulmede op til en mand.

"Chiv," sagde Tigg og klappede ham på ryggen, "da min ven Pecksniff ikke var hjemme, har jeg ordnet vor lille forretning med mr. Pinch og hans ven. Mr. Pinch og hans ven, mr. Chevy Slyme – Chiv, mr. Pinch og hans ven!"

"Det er rart at blive forestillet for fremmede under sådanne forhold," sagde Chevy Slyme, idet han henvendte sine

blodskudte øjne mod Tom Pinch. "Jeg er det elendigste menneske i verden, tror jeg!"

Tom bad ham ikke tale om det, og ved at se ham i denne tilstand trak han sig efter en forlegen pause tilbage, ledsaget af Martin, men Tigg bønfaldt dem så indtrængende ved hosten og tegn om at blive stående i skyggen af døren, at de standsede der.

"Jeg sværger," udbrød Slyme, idet han gav bordet et afmægtigt slag med sin knyttede næve og derpå mat støttede hovedet på sin hånd, mens nogle dråber piblede ud af hans fordrukne øjne, "at jeg er den elendigste skabning, man kan tænke sig. Menneskene har sammensvoret sig imod mig. Jeg er den mest litterært dannede mand, der er til. Jeg har lærdom; jeg har geni; jeg har kundskaber; jeg har originale meninger om alt; men se engang, hvorledes jeg er stillet! I dette øjeblik står jeg i gæld til to fremmede for en værtshusregning!"

Tigg fyldte atter sin vens glas, trykkede ham det i hånden og tilkendegav med et nik de to fremmede, at de snart ville få ham at se fra en fordelagtigere side.

"I gæld til to fremmede for en værtshusregning!" gentog Slyme, efter at han ærgerlig havde taget sig et drag af sit glas. "Jo, det er dejligt! Og imidlertid bliver hele skarer af bedragere berømte mennesker, skønt de ikke mere kan sammenlignes med mig end – Tigg, jeg kræver Dem til vidne på, at jeg er den mest forfulgte hund på jordens overflade!"

Med en klynken, der ikke var nævnte dyrs tuden ulig i dets mest ydmygende tilstand, satte han igen glasset for munden. Det opmuntrede ham lidt, for da han atter satte det fra sig, lo han hånligt, hvorpå Tigg på ny gjorde et meget udtryksfuldt

tegn til de fremmede, som om han ville sige, at nu var tiden kommet, da de skulle se Chiv i hans storhed.

"Ha, ha, ha!" lo Slyme. "I gæld til to fremmede for en værtshusregning! Og dog tror jeg nok, at jeg har en rig onkel, Tigg, som kunne købe halvhundrede fremmede onkler. Har jeg, eller har jeg ikke? Jeg tror nok, at jeg er kommet af godt folk. Er jeg, eller er jeg ikke? Jeg tror ikke, at jeg er en mand med ganske almindelige evner og talenter. Er jeg, eller er jeg ikke?"

"De er den menneskelige slægts amerikanske aloe, min kære Chiv, som kun blomstrer én gang hvert hundrede år," sagde Tigg.

"Ha, ha, ha!" lo Slyme igen. "I gæld til to fremmede for en værtshusregning! To arkitektlærlinge – folk, som måler jorden med jernlænker og bygger huse ligesom murersvende! Sig mig disse to lærlinges navn! Hvor tør de gøre mig en tjeneste?"

Tigg tabte sig aldeles i beundring over dette ædle træk i hans vens karakter, hvilket han tilkendegav Pinch ved en lille improviseret, nydelig pantomime.

"Jeg vil lade Dem vide, og jeg vil lade alle mennesker vide," udbrød Chevy Slyme, "at jeg ikke hører til de foragtelige, krybende, pjaltede karakterer, som man træffer over alt. Jeg har en uafhængig ånd, et hjerte, som svulmer i min barm, en sjæl, som hæver sig op over alle lave hensyn."

"Å, Chiv, Chiv," mumlede Tigg. "De har en ædel, selvstændig natur, Chiv!"

"Gå De hen og gør Deres pligt, sir," sagde Slyme forbitret, "og lån penge til rejseomkostninger, men hvem De så låner dem af, så skal De lade dem vide, at jeg har en højbåren sjæl, en stolt ånd og pokkers fintstemte strenge i min natur, som ikke kan

finde sig i at protegeres. Hører De? Sig dem, at jeg hader dem, og at dette er måden, hvorpå jeg bevarer min selvagtelse, og at intet menneske har agtet sig selv mere, end jeg gør!"

Han kunne have tilføjet, at han hadede to slags mennesker. Alle dem, som viste ham tjenester, og alle dem, hvis kår var bedre end hans, fordi deres stilling i begge tilfælde var en fornærmelse mod en mand af hans umådelige fortjenester. Men han tilføjede det ikke, for med de ovenanførte, passende slutningsord faldt Slyme – der var for højsindet til selv at arbejde, tigge, låne eller stjæle, og dog lav nok til at lade enhver, der ville gå hans ærinde, arbejde, tigge, låne eller stjæle for sig; alt for hovmodig til at slikke den hånd, der fødte ham i hans nød, men køter nok til at bide og slide i den i mørket – med disse passende slutningsord faldt Slyme forover med hovedet på bordet og hensank i en drukken døs.

"Har der nogen sinde," udbrød Tigg, idet han gik hen til de unge mænd ved døren og lukkede den omhyggeligt efter sig, "været mage til den selvstændige ånd, som bor i dette sjældne menneske? Harder nogen sinde været en sådan romer som vor ven Chiv? Har der nogensinde været en mand med en så rent klassisk åndsretning og en så antik simpelhed i sin natur? Har der nogen sinde været en mand med en så glimrende veltalenhed? Kunne han ikke, spørger jeg, i gamle dage have siddet på en trefod og spået efter en uhyre målestok, hvis han i forvejen var blevet forsynet med genever og vand på offentlig bekostning?"

Pinch ville lige til at modsige den sidste påstand med sin sædvanlige sagtmodighed, da han opdagede, at hans

staldbroder allerede var gået ned ad trappen, og lavede sig til at følge hans eksempel.

"De vil dog vel ikke gå, mr. Pinch," sagde Tigg.

"Jo. Tak, De skal ikke følge mig ned."

"Jeg ville gerne tale et par ord med Dem under fire øjne, mr. Pinch. Ét minut i Deres selskab nede på keglebanen ville i høj grad lette mit sind. Tør jeg udbede mig denne villighed?"

"Jo, med fornøjelse," svarede Tom, "hvis det virkelig er Deres ønske." Og dermed gik han ned til det omtalte tilflugtssted med Tigg, som straks ved ankomsten tog noget ud af sin hat, der syntes at være de fossile levninger af et antediluviansk lommetørklæde, og tørrede sine øjne med det.

"De har i dag," sagde Tigg, "ikke set mig i noget heldigt lys."

"Det er ikke værd at tale om."

"Men det er alligevel sandt. Jeg må holde fast ved denne mening. Kunne De have set mig i spidsen for mit regiment på kysten af Afrika storme frem i karré, med fruentimmerne, børnene og kassen med regimentets sølvtøj i midten, ville De ikke have genkendt den samme mand i mig. De ville have agtet mig."

Tom havde sine egne tanker om hæder og ære, og han blev derfor ikke slet så opildnet af denne skildring, som Tigg kunne have ønsket.

"Dog lige meget!" sagde denne. "Skoledrengen, der skrev hjem til sine forældre og fortalte om mælkevandet, sagde: 'Dette er i sandhed svaghed.' Jeg gentager denne påstand med hensyn til mig selv i dette øjeblik og beder Dem om tilgivelse. De har jo set min ven Slyme?"

"Ja vel," svarede Pinch.

"Og min ven Slyme har gjort indtryk på Dem?"

"Ikke noget særlig godt indtryk, må jeg tilstå," svarede Tom nølende.

"Det gør mig ondt, men overrasker mig ikke at høre, at De har den mening; for den er også min. Men skønt jeg er et udannet, prosaisk menneske, kan jeg dog ære det åndelige. Jeg ærer det åndelige ved at følge min ven. Til Dem fremfor alle andre, mr. Pinch, har jeg ret til at henvende mig på det åndeliges vegne, når det ikke forstår den kunst selv at mele sin kage her i verden. Og derfor – ikke for mig selv, der ikke har noget krav på Dem, men for min sønderknuste og uafhængige ven, som har det – beder jeg Dem om et lån af tre halve kroner. Jeg beder Dem åbent og uden at rødme om det lån. Jeg udbeder mig det næsten som en ret. Og når jeg tilføjer, at de skulle blive sendte tilbage i denne uge med posten, føler jeg, at De vil dadle mig for dette smudsige vilkår."

Pinch tog en gammeldags, rød skindpung med stållås, som sandsynligvis havde tilhørt hans afdøde bedstemoder, op af sin lomme. Den indeholdt en halv sovereign, ikke mere, al Toms jordiske rigdom til næste kvartaldag.

"Holdt!" udbrød Tigg, der nøje havde iagttaget denne bevægelse. "Jeg ville netop have sagt Dem, at det ville lette postforsendelse, hvis De lod mig få guld. Mange tak. Det er vel nok, når jeg simpelt hen skriver udenpå: Til mr. Pinch, c/o mr. Pecksniff?"

"Det er nok," sagde Tom. "Men det er dog bedst, om De vil føje Esquire til mr. Pecksniffs navn. Adressér brevet til mig, c/o Seth Pecksniff, Esquire."

"C/O Seth Pecksniff, Esquire," gentog Tigg og skrev det omhyggeligt op med en stump blyant. "Vi aftalte jo, at tilbagebetalingen skulle ske i denne uge?"

"Ja, men på mandag er det også tidsnok."

"Nej, nej, undskyld; på mandag er det ikke tidsnok. Har vi aftalt, at tilbagebetalingen skal ske i denne uge, er lørdag den sidste dag. Og vi aftalte jo, at den skulle ske i denne uge?"

"Ja vel – siden De er så nøjeregnende," sagde Tom.

Tigg føjede dette til sin notits, gennemlæste ved sig selv optegnelsen med rynket pande og satte, for at gøre transaktionen mere formel og forretningsmæssig, sine begyndelsesbogstaver under det hele. Da det var gjort, for sikrede han Pinch, at alt nu var i den fuldkomneste orden, og gik, efter varmt at have trykket hans hånd.

Da Tom havde en mistanke om, at Martin vistnok ville gøre løjer med denne sammenkomst, havde han mest lyst til foreløbig at undgå denne unge herres selskab. Han gik derfor nogle gange op og ned langs keglebanen og trådte ikke ind i huset igen, førend Tigg og hans ven var gået og han så den ny lærling og Mark fra et af vinduerne iagttage deres bortgang.

"Jeg ville netop have sagt, at når man kan leve af det," sagde Mark, idet han pegede på de bortdragende gæster, "ville det være en tjeneste for mig. At opvarte personer som dem ville være bedre end at være graverkarl."

"Og at blive her ville være bedre end nogen af delene, Mark," svarede Tom. "Følg derfor mit råd og bliv De her, hvor De sidder lunt og godt inden døre."

"Nu er det for sent at følge det," sagde Mark. "Jeg har allerede sagt det til hende og rejser i morgen."

"Rejser!" udbrød Pinch. "Hvorhen da?"

"Op til London."

"Og hvad vil De tage Dem for der?"

"Ja, det ved jeg ikke endnu. Den dag, da jeg betroede mig til Dem, viste der sig intet, som passede for mig. Alle de håndteringer, jeg havde tænkt på, var en del for lystige; der var ingen ære at vinde ved nogen af dem. Jeg kommer sagtens til at se mig om efter en kondition i et privat hus. Jeg kunne måske udvikle mig i en alvorlig familie."

"De kunne måske komme til at udvikle Dem alt for stærkt efter en alvorlig families smag, Mark."

"Det er nok muligt. Hvis jeg kunne få tjeneste hos en slet familie, ville jeg måske komme på min rette hylde, men vanskeligheden er at få lejlighed til at se sig for i forvejen, da en ung karl sagtens ikke ret godt kan sætte i avisen, at han ønsker en plads, og at det ikke kommer så meget an på lønnen som på en dårlig kondition, kan han vel?"

"Nej, det tror jeg næppe, at han kan."

"En misundelig familie," fortsatte Mark med en tankefuld mine, "eller en kivagtig familie, eller en ondskabsfuld familie, eller også en ligefrem lumpen familie ville åbne en vid mark for mig, hvor jeg måske kunne udrette noget. En mand, som ville have passet udmærket for mig, var den gamle herre, der blev syg her, for det var rigtignok en sær knark. Men i ethvert tilfælde får jeg at vente og se, om der ikke skulle vise sig noget, og håbe det værste."

"De er altså fast besluttet på at rejse?"

"Min kuffert er allerede kommet af sted med fragtvognen, og selv går jeg herfra i morgen tidlig og kører et stykke med

diligencen, når den indhenter mig. Og derfor vil jeg nu sige Dem farvel, mr. Pinch – og Dem med – og ønske Dem alt muligt godt."

De gengældte begge leende hans hilsen og gik hjemad arm i arm, idet Pinch undervejs meddelte sin ny ven sådanne enkeltheder om Mark Tapleys underlige rastløse natur, som læseren allerede kender.

Mark, der havde en stærk formodning om, at hans madmoder var gnaven, og at han ikke ganske kunne indestå for følgerne af en længere tête-à-tête i skænkestuen, holdt sig imidlertid halsstarrigt borte fra hende hele eftermiddagen og aftenen. I denne manøvre understøttedes han i høj grad af den stærke tilstrømning af gæster til værtshuset, for da efterretningen om hans hensigt var kommet ud blandt folk, var der en sand trængsel der hele eftermiddagen og en idelig klinken og drikken skåler. Men omsider lukkedes huset for den aften, og da det nu ikke længere kunne undgås, skød Mark hjertet op i livet og gik med faste skridt hen til skænkestuedøren.

"Ser jeg på hende," sagde Mark til sig selv, "er det forbi med mig. Jeg mærker allerede, at kræfterne begynder at svigte mig."

"Nå, endelig kommer De," sagde mrs. Lupin.

Ja, svarede Mark, der havde hun ham.

"Og De er fast bestemt på at forlade os, Mark?"

"Ja, jeg er," svarede Mark, idet han holdt sine øjne ufravendt fæstet på gulvet.

"Jeg troede," fortsatte værtinden med en højst indtagende tøven, "at De havde haft – lidt tilovers – for *Dragen*?"

"Det har jeg også," svarede Mark.

"Hvorfor," fortsatte værtinden – og det var virkelig ikke noget unaturligt spørgsmål – "hvorfor vil De da forlade den?"

Men da han ikke gav det ringeste svar på dette spørgsmål, ikke engang da det blev gentaget, stak mrs. Lupin ham hans løn i hånden og spurgte ham – ikke uvenligt, tværtimod – hvad han ville nyde.

Det er en gammel sandhed, at der gives visse ting, som kød og blod ikke kan stå for, og et spørgsmål som dette, fremsat i en sådan tone, på en sådan tid og af en sådan person, viste sig at høre til disse. Han så mod sin vilje op, og da han først havde set op, var der ikke tale om at se ned på gulvet igen, for perlen for alle de buttede, blomstrende, svulmende, klarøjede og blodkindede værtinder, der har strålet her i denne verden, stod der lyslevende for ham i skænkestuen.

"Hør, ved De hvad," sagde Mark, idet han øjeblikkelig lagde hele sit tvungne væsen til side og tog værtinden om livet – noget, hun slet ikke blev urolig over, da hun vidste, hvilket skikkeligt, ungt menneske han var – "hvis jeg måtte få, hvad jeg helst ville have, tog jeg Dem. Hvis jeg kun tænkte på, hvad der var bedst for mig, tog jeg Dem. Hvis jeg tog, hvad nitten af tyve karle med glæde ville tage, og ville tage, hvad det så skulle koste, tog jeg Dem. Ja, jeg gjorde," udbrød Tapley, idet han rystede udtryksfuldt nok på hovedet og – i et øjebliks forglemmelse – så temmelig vist på værtindens fuldmodne læber. "Og intet menneske ville undre sig, om jeg gjorde det."

Mrs. Lupin sagde, at han forbavsede hende. Hun kunne ikke fatte, at han kunne sige sådan noget. Det havde hun aldrig troet om ham.

"Ja, jeg havde selv heller aldrig troet det om mig førend nu!" sagde Mark, idet han trak øjenbrynene i vejret med et udtryk af den gladeste forundring. "Jeg havde altid ventet, at vi skulle skilles, uden at det kom til en forklaring imellem os, og det var også min hensigt, da jeg lige før trådte herind, men der er noget ved Dem, som gør én følsom. Lad os derfor tale et par ord med hinanden, men lad det i forvejen være en ren aftale," tilføjede han i en alvorlig tone for at forebygge muligheden af en fejltagelse, "at jeg ikke vil gøre kur til Dem."

Et sekund hvilede der en skygge – skønt ingenlunde nogen mørk skygge – på værtindens åbne pande, men den svandt øjeblikkelig i en latter, der kom lige fra hendes hjerte.

"Godt," sagde hun, "men når De ikke vil gøre kur, gør De bedst i at tage Deres arm til Dem."

"Herregud, hvorfor skulle jeg det?" udbrød Mark, "det er jo ganske uskyldigt."

"Naturligvis er det ganske uskyldigt, ellers ville jeg ikke tillade det."

"Nå, så lad den blive, hvor den er."

Der var så megen fornuft i dette, at værtinden atter gav sig til at le, lod armen blive på sin plads og bad ham sige, hvad han havde at sige, og skynde sig dermed. Men han var en uforskammet karl, tilføjede hun.

"Ha, ha, ha! Det tror jeg næsten selv," udbrød Mark, "skønt jeg aldrig før har troet det! Jeg kunne sige, hvad det skulle være i aften."

"Vær så god at sige, hvad De har at sige, men skynd Dem, for jeg længes efter at komme i seng."

"Nå, så hør da, kære, gode," sagde Mark, "for De er det bedste fruentimmer, der nogen sinde har været til – jeg gad se den mand, der turde modsige mig – hvad ville rimeligvis følgen blive, hvis vi to gik hen og –"

"Å sniksnak! Tal ikke mere om det."

"Nej, nej, det er ikke sniksnak, og jeg beder Dem høre på mig. Hvad ville rimeligvis følgen blive, hvis vi to gik hen og giftede os? Når jeg ikke kan være glad og tilfreds her i denne livlige *Drage* nu, er det så at vente, at jeg da ville blive det? På ingen måde. Meget vel. Følgelig ville De trods Deres gode humør stadig gå og græmme Dem, stadig være ilde til mode, stadig tænke på, at De blev for gammel for mig, stadig forestille Dem, at jeg stod lænket til *Dragen*s dør og længtes efter at rive mig løs. Jeg ved ikke, om det ville blive således, men jeg ved heller ikke, om det ikke kunne blive således. Jeg er en ustadig krabat, ved jeg nok. Jeg holder af forandring. Jeg tænker altid på, at det med mit gode helbred og med mit glade sind ville være en større ære for mig at holde humøret oppe, hvor der er noget til at gøre en sørgmodig. Det er måske en vildfarelse af mig, ser De, men jeg kan kun komme ud af den ved at gøre en prøve med mig selv. Det er derfor bedst, at jeg rejser, især nu, da Deres frimodige væsen har sat mig i stand til at sige alt dette, og vi kan skilles som lige så gode venner, som vi altid har været, lige siden jeg første gang trådte ind i denne prægtige *Drage*, som jeg skal følge med mine bedste ønsker til min dødsdag."

Værtinden sad lidt uden at sige et ord, men straks efter lagde hun begge sine hænder i Marks og trykkede dem hjerteligt.

"De er et godt menneske," sagde hun og så ham i ansigtet med et smil, der var mere alvorligt, end hendes smil plejede at

være, "og jeg tror, De har vist Dem som en bedre ven imod mig i aften end nogen jeg har haft hele mit liv."

"Å, så ved De nok, at det ikke er andet end noget snak. Men Gud velsigne Dem!" tilføjede han, idet han så på hende i en slags henrykkelse. "Når De tænker således, så er der en ordentlig bunke friere, som De vil drive til fortvivlelse!"

Hun lo igen over denne kompliment, og efter endnu en gang at have trykket begge hans hænder og bedt ham huske på hende, hvis han skulle komme til at trænge til en ven, vendte hun sig rask bort fra den lille disk og gik op ad *Dragen*s trappe.

"Hun nynner, mens hun går," sagde Mark og lyttede, "for at jeg ikke skal tro, at hun er vred, og tabe modet. Nå, her er da endelig nogen ære ved at være lystig!"

Med denne trøst, der udtaltes i en grumme sørgelig tone, gik han, alt andet end lystig, i seng.

Tidligt næste morgen stod han op og var på benene kort efter solens opgang. Men det var til ingen nytte; hele byen var oppe for at se Mark Tapley tage bort; drengene, hundene, børnene, oldingene, de flittige og de dovne, alle sammen var til stede, og alle sammen råbte: "Farvel, Mark!" hver på sin vis, og alle sørgede over, at han rejste. Hvorledes det nu var eller ikke, så havde han en følelse af, at hans forrige madmoder kiggede efter ham fra sit sovekammervindue, men han kunne ikke overtale sig til at se tilbage.

"Farvel, alle sammen!" råbte Mark og svang sin hat på enden af sin vandringsstav, idet han skred op ad den lille gade. "Raske karle, disse hjulmagere – hurra! Der kommer slagterens hund ud af haven – læg sig, gamle dreng! Og Pinch går til sit orgel! – Og genboens terrier – læg dig, min tøs! Og børn nok til at

forplante menneskeslægten til de seneste tider – Farvel, drenge og piger! Nu er der dog nogen ære ved det. Endelig kan jeg vise, hvad jeg duer til! Det er en situation, som ville være drøj nok for et almindeligt menneske, men jeg er usædvanligt lystig, vel ikke slet så lystig, som jeg kunne ønske at være, men dog meget nær ved det. Farvel, farvel!"

8. Følger Pecksniff og hans fortryllende døtre til London og fortæller, hvad der tildrog sig undervejs

Da Pecksniff og de to unge damer satte sig ind i den tunge diligence for enden af alleen, fandt de den tom, hvilket var en stor trøst, især da den var ganske fuld udenpå, og passagererne så meget forfrosne ud. For, som Pecksniff meget rigtigt bemærkede, da han og hans døtre havde begravet deres fødder dybt i halmen, pakket sig ind lige til hagen og trukket begge vinduer op, i skarp kulde er det altid tilfredsstillende at vide, at mange andre mennesker ikke er så varme som vi selv. Og dette, sagde han, var fuldkommen naturligt og et meget smukt arrangement, der ikke indskrænkede sig til diligencer alene, men udstrakte sig til mange sociale forhold. "For," sagde han, "hvis alle havde varme og god føde, ville vi gå glip af den glæde, som det er at kunne beundre den styrke, hvormed nogle klasser af mennesker udholder kulde og sult. Og når vi ikke var bedre farne end alle andre, hvad ville der så blive af vor taknemmelighed, der," sagde Pecksniff med tårer i øjnene, idet han truede med sin knyttede næve ad en tigger, som ville sætte sig op bagpå, "er en af de helligste følelser, der bor i det menneskelige bryst?"

Hans børn hørte med tilbørlig ærefrygt på disse moralske lærdomme fra deres faders læber og tilkendegav ved smil, at de var fuldkommen enige med ham. For så meget des bedre at nære og pleje denne taknemmelighedens hellige lue i sit bryst ytrede Pecksniff, at han allerede på dette tidlige tidspunkt af deres rejse måtte bede sin ældste datter om cognacsflasken, og tog sig en rigelig forfriskning af stendunkens smalle hals.

"Hvad er vi vel andet," sagde Pecksniff, "end diligencer? Nogle af os er langsomme diligencer –"

"Gud, fader!" udbrød Charity.

"Nogle af os, siger jeg," vedblev hendes fader med forstærket eftertryk, "er langsomme, og nogle af os er hurtige diligencer. Vore lidenskaber er hestene, og det tilmed nogle rebelske dyr!"

"Men fader!" udbrød begge døtrene samtidigt, "hvor er det ækelt!"

"Og det tilmed nogle rebelske dyr!" gentog Pecksniff med en sådan bestemthed, at man kunne sige, at han i dette øjeblik selv lagde en slags moralsk rebelskhed for dagen. "Og dyden er bremsen. Vi kører ud fra de moderlige arme, og vort mål er graven."

Efter at have sagt dette, tog Pecksniff, der følte sig udmattet, en forfriskning, og da han var færdig med det, proppede han flasken fast til med et udtryk, som om han også havde proppet forsvarligt til for dette emne, og lagde sig til at sove.

Når folk falder i søvn i diligencen, er de tilbøjelige til at vågne gnavne op og finde, at deres ben er i vejen, og at deres ligtorne er en slem plage. Da Pecksniff ikke var fritaget for at dele menneskenes fælles lod, følte han sig ved slutningen af sin lur i den grad som offer for disse svagheder, at han havde en

uimodståelig lyst til at lade dem gå ud over sine døtre, hvilket han allerede havde begyndt at gøre i form af diverse spark på lykke og fromme og andre uventede bevægelser med sine sko, da diligencen holdt, og døren blev lukket op.

"Husk på," sagde en tynd, skarp stemme i mørket, "at jeg og min søn sætter os indeni, fordi der er fuldt ovenpå, men De går ind på at regne prisen for udvendige pladser. Det er en ren aftale, at vi ikke skal betale mere, ikke sandt?"

"Ja vel," svarede konduktøren.

"Er der nogen inde i vognen for tiden?"

"Tre passagerer."

"Så beder jeg de tre passagerer at være vidner til denne aftale, hvis de vil have den godhed," sagde stemmen. "Jeg tror, at vi trygt kan sætte os ind, min dreng."

I overensstemmelse hermed tog de to mennesker plads i køretøjet, der havde et højtideligt, af Parlamentet stadfæstet, privilegium på at befordre hvilke som helst seks personer, der kunne komme ind ad døren.

"Det var heldigt," hviskede den gamle mand, da de atter var kommet i gang, "og meget fiffigt af dig, at du fandt på det. Hi, hi, hi! Vi kunne ikke have kørt ovenpå; jeg ville være død af gigt."

Om det faldt den kærlige søn ind, at han på en måde havde narret sig selv ved at forlænge sin faders dage, eller om kulden havde sat ham i slet humør, er uvist, men han gav sin fader et sådant puf til svar, at den gode, gamle herre fik et anfald af hosten og nysen, der varede fulde fem minutter og opirrede Pecksniff i en sådan grad, at han til sidst, og det meget pludseligt, sagde:

"Der er ingen plads! Der er virkelig ingen plads her i diligencen for en herre, som har snue!"

"Min forkølelse," sagde den gamle mand efter et øjebliks pause, "sidder i brystet, Pecksniff."

Stemmen i forbindelse med tonen nu, da han talte højt; den talendes sindsro; hans søns nærværelse og hans kendskab til Pecksniff gav en nøgle til hans identitet, som det var umuligt at tage fejl af.

"Hm! Jeg troede," sagde Pecksniff, idet han igen påtog sig sin sædvanlige mildhed, "at jeg talte til en fremmed. Jeg opdager, at jeg taler til en slægtning. Mr. Anthony Chuzzlewit og hans søn, mr. Jonas – for det er dem, kære børn, der er vore rejsefæller – vil undskylde, at jeg tilsyneladende talte lidt nærgående. Det er ikke mit ønske at såre nogen, som jeg er forenet med ved slægtskabets bånd. Jeg er måske en hykler," sagde Pecksniff spydigt, "men jeg er intet umenneske."

"Åh!" sagde den gamle mand. "Hvad ligger der i dette ord, Pecksniff? Hykler! Vi er jo alle hyklere. Vi var jo alle hyklere forleden dag. Jeg troede virkelig, at det var noget, vi var enige om, ellers havde jeg ikke kaldt Dem således. Vi ville slet ikke have været der, hvis vi ikke havde været hyklere. Den eneste forskel mellem Dem og de andre var – skal jeg nu sige Dem, Pecksniff, hvori den eneste forskel mellem Dem og de andre lå?"

"Som De behager, min gode, som De behager."

"Det drillende ved *Dem* er," sagde den gamle mand, "at De aldrig har nogen medvider eller deltager i *Deres* kneb; De vil bedrage enhver, endog dem, der øver den samme kunst som De, og har en måde at være på, som om De – hi, hi, hi! – som om De virkelig troede på Dem selv. Jeg turde vædde en god

slump, hvis jeg indlod mig på væddemål, hvad jeg ikke gør og aldrig har gjort, på, at De efter en stiltiende overenskomst holder skinnet ved lige selv over for Deres døtre her, hvorimod jeg, når jeg har en forretningsplan for, meddeler Jonas den, hvorpå vi drøfter den aldeles åbent. De er dog vel ikke fornærmet, Pecksniff?"

"Fornærmet, min gode?" udbrød denne, som om der var blevet sagt ham den største kompliment, der tænkes kunne.

"Agter De Dem til London, mr. Pecksniff?" spurgte sønnen.

"Ja, vi skal til London, og jeg håber, at vi får fornøjelsen af Deres selskab hele vejen?"

"Å, det må De helst spørge min fader om," sagde Jonas. "Jeg har ikke lyst til at fortale mig."

Pecksniff morede sig naturligvis kosteligt over dette svar. Da hans munterhed havde lagt sig, gav Jonas ham at forstå, at han og hans fader virkelig var på vejen til deres hjem i hovedstaden, og at de siden den mindeværdige dag, da den store familieforsamling fandt sted, havde opholdt sig i denne egn af landet for at overvære salget af nogle indbringende ejendomme, som de i fællesskab havde haft i kikkerten, da de var taget derned, for de plejede altid, sagde Jonas, når det lod sig gøre, at slå to fluer med ét smæk og aldrig at give et æble bort uden at få en pære i stedet. Efter at have givet Pecksniff disse fyndige små meddelelser, sagde han, "at hvis han ikke havde noget imod det, ville han overlade ham til sin fader og selv få sig en passiar med pigebørnene," og for at bringe denne galante plan til udførelse rømmede han sin plads ved siden af faderen og satte sig i krogen tæt ved den skønne miss Mercy.

Jonas' opdragelse var lige fra hans vugge blevet ledet efter det princip, at penge regerer verden. Det første ord, han havde lært at stave, var "penge", og det næste – da han nåede til trestavelsesord – var "kapital". Hvis det ikke havde været for to ting, som hans årvågne fader måske ikke i begyndelsen klart havde forudset, kunne man have sagt, at hans uddannelse havde været fejlfri. Den ene af disse mangler var den, at han, efter at han i lang tid af sin fader var blevet undervist i at narre alle, uformærket havde fået lyst til at narre denne ærværdige mentor selv. Den anden, at han på grund af, at han så tidligt var blevet vænnet til at se på alt som et pengespørgsmål, efterhånden var kommet til at betragte sin fader med utålmodighed som en kapital, der ikke havde mindste ret til at cirkulere frit, men burde gemmes i den slags jernpengeskab, som i almindelighed kaldes en ligkiste, og indsættes i den bank, der kaldes graven.

"Nå, kusine," sagde Jonas, "for søskendebørn er vi da, ved De nok, om det end ikke er i første eller andet led – så De skal altså til London?"

Miss Mercy svarede ja, idet hun samtidig kneb sin søster i armen og fniste umådeligt.

"En mængde galante kavalerer i London!" sagde Jonas og rykkede lidt nærmere med sin albue.

"Så?" udbrød den unge dame, "da skal de såmænd ingen skade gøre os." Og efter at hun med megen ærbarhed havde givet ham dette svar, blev hun så overvældet af sin egen vittighed, at hun havde ondt ved at kvæle sin lystighed i sin søsters sjal.

"Mercy," udbrød denne mere satte ungmø, "jeg skammer mig virkelig over dig. Hvor kan du tale således, du vildkat?" Men herover lo miss Mercy naturligvis kun endnu mere.

"Jeg så noget vildt i hendes øje forleden dag," sagde Jonas til Charity. "De derimod sad så højtideligt; De var ordentlig stikken på det, kusine!"

"Å, det gamle spektakel!" udbrød Mercy hviskende. "Kære Cherry, du må virkelig sidde ved siden af ham. Jeg dør, hvis han taler mere med mig, det er mit ramme alvor!" Og for at forebygge noget så frygteligt hoppede det livsglade væsen op fra det sted, hvor hun sad, og skød sin søster hen på den plads, fra hvilken hun havde rejst sig.

"Bryd Dem ikke om at trykke mig," sagde Jonas. "Jeg kan godt lide at blive trykket af unge piger. Kom kun lidt nærmere, kusine."

"Nej, ellers mange tak," svarede Charity.

"Nu ler den anden igen; det skulle ikke undre mig, om hun lo ad fader. Sætter han sin gamle flonelsnathue på, ved jeg ikke, hvad hun finder på at gøre! Er det min fader, som snorker, Pecksniff?"

"Ja, mr. Jonas."

"Å, så vær så god at træde ham på foden," sagde den unge mand. "Foden nærmest ved Dem er den, han har podagra i."

Da Pecksniff tøvede med at udføre denne venskabstjeneste, besørgede Jonas den selv, idet han samtidig råbte:

"Vågn op, fader, ellers får du mareridt og giver dig til at skrige, ved jeg. – Har De nogen sinde mareridt, kusine?" spurgte han sin naboerske med et ejendommeligt galanteri, idet han igen dæmpede sin røst.

"Undertiden," svarede Charity, "ikke ofte."

"Men den anden, har hun nogen sinde mareridt?"

"Det ved jeg ikke," svarede Charity, "spørg hende selv om det."

"Hun ler så meget; man kan ikke tale med hende. Hør bare, hvor hun nu tager på veje! Men De er den forstandige!"

"Passiar!" udbrød Charity.

"Jo vist er De, og det ved De også meget godt."

"Mercy er lidt overgiven," sagde miss Charity, "men hun bliver nok sat med tiden."

"Det vil såmænd vare længe, hvis hun overhovedet bliver det. Gør Dem det lidt mageligere."

"Jeg er bange for at trykke Dem," sagde Charity, men bredte sig desuagtet, og efter et par ord om diligencens utålelige langsomhed og mange standsninger hensank de i en tavshed, som ikke afbrødes af noget medlem af selskabet før aftensmadstid.

Selv om mr. Jonas førte Charity ind i hotellet og satte sig ved siden af hende ved bordet, var det dog temmelig tydeligt, at han også havde et godt øje til "den anden", for han skottede ofte over til Mercy og syntes at gøre sammenligninger mellem deres ydre, der ikke var ufordelagtige for den yngre søsters mere fyldige figur. Han gav sig dog ikke synderlig tid til den slags iagttagelser, da han var stærkt optaget af maden, som der – hviskede han sin skønne borddame i øret – var akkorderet om i forvejen, og jo mere hun derfor spiste, desto mere fik de ud af den forretning. Hans fader og mr. Pecksniff, der rimeligvis fulgte den samme forstandige moral, gjorde kål på alt, hvad der kom inden for deres rækkevidde, og fik derved et fedtet udtryk,

som vidnede om tilfredshed, for ikke at sige overmættelse, og som det var helt fornøjeligt at se.

Da de ikke kunne spise mere, forlangte mr. Pecksniff og mr. Jonas i forening to gange for en halv shilling cognac og varmt vand, hvilket den sidstnævnte mente var en mere diplomatisk måde at give bestillingen på end at forlange for én hel shilling, da der var mulighed for, at de ved dette arrangement fik mere spiritus ud af værten, end om det hele kom i ét glas. Da Pecksniff havde drukket sin part af den oplivende drik, gik han, under påskud af at ville se, om diligencen var rede, hemmeligt ud i skænkestuen og fik sin egen lille flaske fyldt, for at han i al magelighed kunne vederkvæge sig i den mørke vogn, uden at nogen så det.

Da de var blevet færdige med disse ting, og diligencen skulle til at køre, indtog de deres tidligere pladser og rullede videre; men førend Pecksniff satte sig til rette for at tage sig en lur, fremsatte han en slags bøn efter bordet, affatte på følgende måde:

"Fordøjelsesprocessen er, som anatomiske venner har sagt mig, et af naturens største underværker. Jeg ved ikke, hvorledes det går andre, men for mig er det en stor tilfredsstillelse at vide, at jeg, mens jeg gør mig til gode med min tarvelige kost, sætter det skønneste maskineri, vi kender, i bevægelse. Jeg er i sådanne øjeblikke virkelig til mode, som om jeg viste almenheden en stor tjeneste. Når jeg har trukket mig selv op, hvis jeg tør bruge et sådant udtryk," sagde Pecksniff med inderlig rørelse, "og mærker, at jeg er kommet i gang, føler jeg, at jeg gennem den lære, som værket inden i mig afgiver, er en velgører mod mine medmennesker!"

Da intet kunne føjes til dette, blev der intet sagt, og Pecksniff satte sig til at sove, uden tvivl opløftet ved tanken om sin moralske betydning.

Resten af natten gik på sædvanlig måde. Pecksniff og gamle Anthony faldt idelig over på hinanden og vågnede forfærdede eller stødte hovedet mod hjørnerne i vognen og tatoverede – Himlen må vide hvorledes – deres ansigter på den mærkeligste måde, mens de sov. Diligencen holdt og kørte videre og holdt utallige gange. Passagerer steg på og passagerer steg af, og friske heste kom og gik og kom igen, næsten uden noget mellemrum mellem hvert skifte, forekom det dem, som blundede, og med en hel nat imellem hver, forekom det dem, som var lysvågne. Endelig begyndte de at skumples og rumle over rædsomt ujævne brosten, og da Pecksniff så ud ad vinduet, sagde han, at det var morgen, og at nu var de der.

Et øjeblik efter holdt diligencen ved kontoret i City, og i gaden, hvor dette lå, var der allerede et røre, som fuldkomment stadfæstede Pecksniffs udsagn om, at det var morgen, skønt der endnu var så få tegn på, at det var daggry på himlen, at det for den sags skyld gerne kunne have været midnat. Der var tilmed en tæt tåge – som om det havde været en stad i skyerne, de var rejst til hele natten op ad en fortryllet bønnestængel – og en tyk skorpe på stenbroen ligesom af oliekager, som en af de udvendige passagerer – uden tvivl en gal mand – sagde til en anden – hans vogter, naturligvis – var sne.

Efter at have taget en hastig afsked med Anthony og hans søn og ladet sit og sine døtres rejsetøj blive tilbage i kontoret, indtil der senere blev sendt bud efter det, vadede Pecksniff med en af de unge damer under hver arm tværs over gaden og derpå tværs

over andre gader og op ad de særeste gyder og ned ad de mærkeligste stræder og ind under de mørkeste brobuer – som om han var helt forstyrret. Snart hoppede han over en rendesten, snart løb han for en vogn, som gjaldt det livet, snart troede han, at han havde taget fejl af vejen, og snart, at han havde fundet den igen. I det ene øjeblik var han nok så kry på det, i det næste på randen af fortvivlelse; men hele tiden svedte og pustede han, indtil de endelig standsede i en slags brolagt gård i nærheden af The Monument; det vil sige: efter mr. Pecksniffs udsagn, for hvad angik at se noget til The Monument eller noget som helst andet end de nærmeste bygninger, kunne de lige så godt have leget blindebuk i Salisbury.

Pecksniff så sig et øjeblik om og bankede så på døren til en bygning, der udmærkede sig ved sin snavsethed, selv blandt den udvalgte samling af nærliggende snavsede bygninger, på hvis forside der sad et lille ovalt bræt, ligesom en tebakke, med følgende indskrift: "Pensionat for Handelsrejsende. M. Todgers."

Det lod til, at M. Todgers endnu ikke var oppe, for Pecksniff bankede to og ringede tre gange, uden at gøre indtryk på andre end en hund lige overfor. Omsider blev en kæde og nogle slåer taget fra med en rusten larm, som om vejret havde gjort endog disse sikkerhedsmidler hæse, hvorpå en dreng med et stort, rødhåret hoved og en rent forsvindende næse viste sig med en meget smudsig støvle på den venstre arm og – af lutter overraskelse – gned sig med bagen af en skobørste på den nysnævnte næse, men han sagde ikke noget.

"Ligger de endnu roligt i deres senge, min ven?" spurgte Pecksniff.

"Roligt i deres senge?" svarede drengen. "Ja gid de lå roligt i deres senge. De er meget urolige i deres senge og råber alle sammen på én gang på deres støvler. Jeg troede, at De var avisen, og kunne ikke forstå, hvorfor De ikke stak den igennem gitteret som sædvanlig. Hvad vil De?"

Tog man hensyn til drengens år, der var få, kunne han siges at have fremsat dette spørgsmål i en barsk og noget trodsig tone, men uden at blive vred over hans adfærd stak Pecksniff ham et kort i hånden og bad ham bringe det ovenpå, men først vise dem ind i et værelse, hvor der var lagt i kaminen.

"Eller hvis der er gjort ild på i spisestuen," sagde Pecksniff, "kan jeg selv finde den," og dermed førte han sine døtre uden videre ceremoni ind i et værelse i stueetagen, hvor der allerede var bredt en temmelig kneben dug til frokosten, der bestod af et mægtigt fad med blegrødt kogt oksekød, et løst bagt, svampet brød, en rigelig mængde tekopper og det sædvanlige tilbehør.

Inden for kamingitteret stod et halvt dusin par sko og støvler af forskellig størrelse, nylig pudset og vendt om med sålerne opad for at tørres, samt et par sorte gamacher, på den ene af hvilke der – som det syntes, for spøg af en herre, der i den anledning var smuttet ned under sin påklædning og derefter gået ovenpå igen – var skrevet med kridt: "Jinkins' ejendom", mens den anden fremviste en tegning i profil, der skulle forestille mr. Jinkins selv.

Todgers' Pensionat for Handelsrejsende var et af den slags huse, hvor der efter al sandsynlighed ville være mørkt til enhver tid, men denne morgen var der særlig mørkt. I gangen var der en underlig lugt, som om den koncentrerede essens af alle de middagsmåltider, der var blevet fremstillet i køkkenet siden

husets opførelse, endnu i denne time dvælede over køkkentrappen og ligesom sortebroderen i Don Juan, "ikke ville lade sig drive bort." Navnlig var der en duft af kål, som om alle de grøntsager, der var blevet kogt der, var stedsegrønne og blomstrede i uforgængelig kraft. Dagligstuen var paneleret og vakte hos fremmede en magnetisk og instinktiv tanke om rotter og mus. Trappen var meget skummel og meget bred og dens rækværk så tykt og plumpt, at det kunne have gjort tjeneste som bro. I en mørk krog på den første afsats stod en barsk, gammel kæmpe af et ur med en meningsløs krone af tre messingkugler på hovedet; kun få havde set det – ingen så nogen sinde på dets skive – og det syntes ikke at fortsætte sin tunge dikken af nogen anden grund end for at advare uagtsomme mennesker mod at løbe på det. I mands minde var Todgers' trappegang hverken blevet malet eller tapetseret og var som følge deraf meget sort, smudsig og skimlet, og ved den øverste ende af trappen var der et gammelt, leddeløst, brøstfældigt loftvindue, lappet og flikket på alle ender og kanter, som skuede mistroisk ned på alt, hvad der foregik nedenunder, og dækkede over Todgers' trappegang, som om den var en slags menneskelig mistbænk, hvor der kun opelskedes mennesker af en ejendommelig art.

Pecksniff og hans skønne døtre havde ikke stået fem minutter ved kaminen og varmet sig, førend der hørtes fodtrin ude på trappen, og anstaltens øverste guddom kom farende ind.

Mrs. Todgers var en dame – en temmelig knoklet dame – med hårde træk, i panden en række krøller af form som små øltønder og på hovedet noget fileret – man kunne vel ikke egentlig kalde det en kappe – som lignede sort spindelvæv. På

armen havde hun en lille kurv og i den et knippe nøgler, som klirrede idet hun kom ind. I den anden hånd havde hun et blussende tællelys, som hun, efter et øjeblik at have mønstret Pecksniff ved dets skin, satte på bordet for at kunne modtage ham så meget hjerteligere.

"Mr. Pecksniff! Velkommen til London! Hvem kunne have tænkt sig et sådant besøg efter så – herregud! – så mange år! Hvorledes har De det?"

"Lige så godt som altid, og jeg er lige så glad som altid ved at se Dem," svarede Pecksniff. "De ser endnu yngre ud, end De plejer!"

"Det må jeg sandelig sige om Dem!" sagde mrs. Todgers. "De er ikke en smule forandret."

"Hvad siger De om dette?" udbrød Pecksniff og strakte sin hånd ud mod de to unge damer. "Gør det mig ikke ældre?"

"Dog vel aldrig Deres døtre?" udbrød damen, idet hun rakte hænderne i vejret og slog dem sammen. "Nej, nej, mr. Pecksniff! Deres anden kone og hendes brudepige!"

Pecksniff smilede huldsaligt, rystede på hovedet og sagde: "Mine døtre, mrs. Todgers, kun mine døtre."

"Ak," sukkede den gode dame, "jeg må jo tro Dem, for nu, da jeg ser nøjere på dem, tror jeg, at jeg ville have genkendt dem, hvor det skulle være. Mine bedste damer, hvilken glæde har Deres fader ikke gjort mig!"

Hun omfavnede dem begge, og da hun i det samme overvældedes enten af sine følelser eller af morgenens barskhed, trak hun et lille lommetørklæde op af den lille kurv og holdt det for ansigtet.

"Ja, bedste madame," sagde Pecksniff, "jeg kender jo rigtignok reglerne her i Deres hus og ved, at De kun tager herrer i kost, men da jeg rejste hjemmefra, faldt det mig ind, at De måske ville give mine døtre husly og gøre en undtagelse til fordel for dem."

"Måske?" udbrød mrs. Todgers begejstret. "Måske?"

"Jeg kan altså sige, at jeg var vis på det. Jeg ved, at De har Deres eget lille værelse, hvor de vil få det hyggeligt, uden at behøve at vise sig ved det almindelige bord."

"De søde piger!" sagde mrs. Todgers. "Jeg må endnu en gang tage mig den frihed."

Dermed mente mrs. Todgers, at hun måtte omfavne dem én gang til, hvilket hun også gjorde med megen varme. Men sagen var egentlig den, at da huset var fuldt på én seng nær, som nu ville blive optaget af Pecksniff, måtte hun have tid for at tænke sig om, og det så megen tid – for det var en vanskelig sag at skaffe plads til dem – at selv da denne omfavnelse var forbi, stod hun nogle øjeblikke og stirrede på søstrene, mens kærlighed strålede i det ene øje, og beregning lyste ud af det andet.

"Jeg tror, jeg ved, hvorledes jeg indretter det," sagde hun omsider. "En sovesofa i det tredje lille værelse, som støder til min egen dagligstue – å, de søde piger!"

Derpå omfavnede hun dem atter, idet hun tilføjede, at det var hende umuligt at afgøre, hvem af dem der mest lignede deres salig moder – hvilket var rimeligt nok, da hun aldrig havde set denne dame – men at hun dog troede, at det var den yngste, og derefter spurgte hun dem, om de, da herrerne snart ville

komme ned, og damerne måtte være trætte af rejsen, ikke straks ville gå ind i hendes værelse.

Det lå i samme etage – i virkeligheden var det dagligstuen til gården – og havde, som mrs. Todgers sagde, den store fordel – i London – at der ikke var genboer, hvilket de ville få at se, når tågen lettede. Dette var heller ikke tomt praleri, for i en afstand af to fod var udsigten spærret af en brun mur med en sort vandbeholder ovenpå. Fra dette værelse kom man til de to unge damers sovegemak ved hjælp af en uhyre lille dør, som kun gik op, når der blev stødt hårdt til den af en stærk person, og i en lignende afstand så man her et andet hjørne af muren og en anden side af vandbeholderen, "men ikke den fugtige side," sagde mrs. Todgers, "den har mr. Jinkins."

I den første af disse helligdomme blev der snart tændt op af den ungdommelige dørvogter, som i mrs. Todgers' fraværelse fløjtede ved sit arbejde – for ikke at tale om, at han med trækul tegnede figurer på sine bukser – og, da han bagefter blev grebet på fersk gerning af den omtalte dame, affærdigedes med en ørefigen. Efter egenhændigt at have sat morgenmad frem til de unge damer, gik hun bort for at indtage forsædet i det andet værelse, hvor man lod til at gøre sig lystig over Jinkins på en meget højrøstet måde.

"Jeg vil endnu ikke spørge jer, børn," sagde Pecksniff, idet han kiggede ind ad døren, "hvad I synes om London, vel?"

"Vi har jo ikke set synderlig af det, fader!" udbrød Mercy.

"Intet, vil jeg håbe," sagde Cherry – begge i en meget ynkelig tone.

"Ja, det er rigtignok sandt. Vi har vore glæder såvel som vore forretninger i vente. Alt sammen til sin tid!"

Om Pecksniffs ærinde i London var så strengt forretningsmæssigt, som han havde givet sin ny lærling at forstå, vil vi få at se, for at bruge denne hædersmands ord – "alt sammen til sin tid."

9. Byen og Todgers' hus

Der har sikkert aldrig i nogen anden by, stad eller flække i verden været et så underligt hus som Todgers', og efter den del af hovedstaden at dømme, som omsluttede Todgers' hus og trykkede og trængte det, puffede til det med sine murstens albuer, holdt luften ude fra det og stadig stillede sig imellem det og lyset, var London sikkert Todgers' hus værdig og vel egnet til at stå i et nøje venskabs- og slægtskabsforhold til de hundreder og tusinder af den sære familie, hvortil Todgers' hørte.

Man kunne ikke gå omkring i nabolaget af Todgers' hus således som i et andet nabolag. Man famlede sig en times tid frem igennem stræder, baggyder, gårde og gange, men kom aldrig ud i noget, der med rette kunne kaldes en gade. Den fremmede blev grebet af en slags stille vanvid, når han kom ind i disse krinkelkroge og, idet han gav fortabt, gik ind og ud og rundt omkring og roligt vendte tilbage, når han kom til en brandmur eller blev standset af et jerngitter og følte, at midlerne til at undslippe muligvis ville vise sig med tiden, men at det var frugtesløst at foregribe dem.

Man havde eksempler på, at folk, der var blevet indbudt til at spise til middag hos Todgers', havde travet rundt omkring huset i en evighed, så nær ved stedet, at de hele tiden kunne se dets skorstenspiber og, efter at have fundet det umuligt at nå derhen, roligt og uden at klage var gået hjem igen med en blid vemod i sindet. Ingen havde fundet hen til Todgers' efter en mundtlig anvisning, om han end havde fået den en minuts

gang derfra. Forsigtige udvandrere fra Skotland eller det nordlige England havde undertiden lykkeligt nået det ved at hverve en i byen barnefødt fattighusdreng og taget ham med sig, eller ved at hage sig fast i postbuddet, men det var sjældne undtagelser og tjente kun til at bevise reglen, at Todgers' hus lå i en labyrint, hvis hemmeligheder kun kendtes af nogle få udvalgte.

Adskillige frugthandlere havde deres udsalg i nærheden af Todgers', og det første indtryk, som påtrængte sig den fremmede, var lugten af appelsiner – appelsiner, der med blå og grønne pletter på skallen lå og rådnede i kasser eller mugnede hen i kældre. Så lang som dagen var, strømmede en sværm af dragere, hver med en bristende kasse appelsiner på nakken, fra lossepladserne ved floden langsomt gennem de smalle gange, mens de byrder, som tilhørte dem, der hvilede og gjorde sig til gode i værtshuset, stod opstablet i porten fra morgen og til aften. Sælsomme enlige pumper fandtes i nærheden af Todgers', hvor de for det meste skjulte sig i blinde gyder i selskab med brandstiger. Der var også kirker i dusinvis med mangen en lille spøgelsesagtig kirkegård, som var helt overgroet med alle den slags ukrudtsplanter, der af sig selv vokser op af fugtighed, grave og murgrus. På nogle af disse smudsige hvilesteder, der omtrent stod i samme forhold til grønne kirkegårde som urtepotterne med resedaer og gyldenlakker i de vinduer som vendte ud til dem til landlige haver, fandtes der træer, store træer, som endnu det ene år efter det andet skød blade med den samme vemodige erindring om deres stammefrænder, som den fangne fugl i buret har om sine – det kunne man i det mindste bilde sig ind, når man så deres

sygelige grene. – Her vogtede år ud og år ind over de dødes lig gamle, værkbrudne vægtere om natten, indtil de selv trådte ind i dette højtidelige broderskab, og med undtagelse af, at de sov tryggere under jorden, end de havde sovet oven på den, og lukkedes inde i en anden slags træhytte, kunne deres tilstand næppe siges at være undergået nogen væsentlig forandring, når turen kom til dem at blive vogtet.

I de nærliggende smalle gader fandtes der endnu hist og her en gammel dørkarm af udskåret egetræ, hvorfra der i fordums dage ofte havde lydt larm af gilder og lystighed; men nu var disse bygninger, der kun brugtes til pakhuse, øde og mørke og havde, idet de var fyldte med uld, bomuld og andre sådanne tunge købmandsvarer, som kvæler lyden og tilstopper ekkoets strube, et dødt præg, der i forbindelse med stilheden og forladtheden gjorde dem meget frastødende. På samme måde fandtes der her skumle gårdspladser, som kun få vejfarende forvildede sig hen til, og hvor uhyre sække og vareballer idelig på deres vej op eller ned dinglede mellem himmel og jord fra høje kraner. Der var flere trillebøre i nærheden af Todgers', end man skulle tro, en hel by kunne have nødig, ikke virkelystne trillebøre, men et slæng af dagdrivere, som stadig stod og dovnede i de smalle stræder uden for deres ejermænds døre og spærrede passagen, så at de, når en droske eller en rumlende arbejdsvogn en enkelt gang kom den vej, fremkaldte et sådant hurlumhej, at hele nabolaget kom på benene, og selve klokkerne i det nærmeste kirketårn dirrede. I struberne og maverne på nogle lukkede, mørke gyder i nærheden havde enkelte vinhandlere og grosserere, der handlede med urtekramvarer, hele små byer for sig selv, og dybt nede mellem disse

bygningers grundvolde var jorden undergravet og udhulet til stalde, hvor man en stille søndag kunne høre arbejdshestene, der plagedes af rotter, rasle med deres grimeskafter, ligesom omvankende spøgelser i fortællingerne om huse, hvor det spøger, siges at rasle med deres lænker.

En beskrivelse af halvparten af de snurrige gamle værtshuse, som førte en søvnig og hemmelig tilværelse, ville fylde en tyk bog, mens man kunne ofre et ikke mindre omfangsrigt bind på en fortegnelse over de sære, gamle gæster, som holdt til i deres dunkelt oplyste skænkestuer. Det var i almindelighed gamle beboere fra dette nabolag, hvor de var født og havde opholdt sig fra deres barndom, og som for længe siden var blevet trangbrystede og stakåndede, undtagen når det gjaldt om at fortælle historier, for så havde de altid mere end vejr nok. Disse godtfolk var modstandere af damp og alle nymodens opfindelser, holdt luftballoner for djævelskab og klagede over tidernes vanartethed, som det medlem af hver lille klub, der havde nøglerne til den nærmeste kirke i sit værge, altid udledte fra den herskende vantro og kirkelige splid, skønt flertallet af selskabet hældede til den tro, at dyden var forsvundet med brugen af hårpudder, og at gamle Englands storhed havde fået sit knæk sammen med parykmagerne.

Med hensyn til Todgers' hus selv – kun tænkt som et sted i dette nabolag og uden at tale om dets fortjenester som et etablissement for handelsrejsende – da var det værdigt til at ligge, hvor det lå. Det havde et trappevindue – på siden af huset i stueetagen – der ifølge sagnet ikke havde været åbnet i hundrede år i det mindste, og da det vendte ud til en altid snavset gyde, var det så tilsmurt af hundredårigt støv og smuds,

at det var umuligt, at nogen af dets ruder kunne falde ud, skønt de alle var sprukne og knækkede på tyve steder. Men hovedhemmeligheden ved Todgers' var kælderen, som kun var tilgængelig ad en lille bagdør og et rustent gitter og ikke i mands minde havde stået i nogen forbindelse med huset, men altid havde været en andens fri ejendom og sagdes at være fuld af rigdomme, skønt hvad slags de kunne være – sølv, messing, guld, vinfade eller krudttønder – var højst usikkert og for resten revnende ligegyldigt for huset og alle dets beboere.

Den øverste del af huset fortjener nærmere at omtales. Oppe på taget var der en terrasse med stænger og stumper af rådne snore, der i sin tid havde været bestemt til at tørre tøj på, og endvidere var der opstillet nogle tekasser, fyldt med jord, hvori der var nogle glemte planter, som lignede gamle spadserestokke. Enhver, der steg op til dette observatorium, blev først bedøvet af at støde hovedet imod den lille dør, idet han trådte ud, og derpå kvalt, fordi han havde været nødt til at se lige ned i køkkenskorstenen; men når disse to stadier var overstået, var der ting at se på oppe fra Todgers', som nok fortjener at tages i øjesyn. Først og fremmest opdagede man, når vejret var klart, langs tagene et langt, mørkt spor, skyggen af The Monument, og når man så vendte sig om, havde man tæt ved siden af sig den høje original, på hvis forgyldte hoved hvert eneste hår strittede i vejret, som om den var forfærdet over, hvad der foregik i City. Dernæst var der en hel skov af tårne, spir, forgyldte vejrhaner og skibsmaster; et mylder af gavle, tagrygge og kvistvinduer, og røg og larm nok for hele verden på én gang.

Efter det første øjekast var der midt i denne skare af genstande nogle småting, som uden nogen gyldig grund trådte frem af massen og lagde beslag på ens opmærksomhed, enten man ville eller ikke. Således syntes de omdrejende skorstenspiber på en stor samling af bygninger af og til at vende sig alvorligt mod hinanden og hviskende fortælle om udbyttet af deres særskilte iagttagelser af, hvad der foregik nedenfor. Andre af en pukkelrygget skikkelse syntes af rent ondskab at holde sig på skrå for at spærre udsigten og ærgre Todgers'. Den mand, som skar en pen ved et vindue højt oppe lige overfor, spillede en fremragende rolle i sceneriet og efterlod sig, da han gik bort, en tomhed, der var så iøjnefaldende, at det ligefrem var latterligt. De krumspring, som et stykke klæde gjorde på farverens stang, havde i øjeblikket en langt større interesse end alle mængdens vekslende bevægelser; men mens man endnu var vred på sig selv over det og ikke kunne fatte, hvorledes det gik til, steg tummelen til et vældigt bulder, de utallige genstande syntes at forøges og udvides til det hundreddobbelte, og efter at man havde set sig forskrækket om, steg man atter ned ad Todgers' trappe, langt hurtigere, end man var kommet op, og man kunne holde ti mod én på, at man ville fortælle mrs. Todgers, at hvis man ikke havde gjort det, ville man sikkert være kommet ned på gaden ad en kortere vej, det vil sige på hovedet.

Det sagde også de to miss'er Pecksniff, da de med mrs. Todgers trak sig tilbage fra denne udsigt og overlod det til den ungdommelige dørvogter at lukke døren og gå ned bag efter dem; men da han var af en spøgefuld natur og med den for hans køn og alder ejendommelige letsindighed greb enhver lejlighed

til at slå sig selv i stumper og stykker, blev han tilbage for at balancere på brystværnet.

Den anden dag efter deres indtog i London, var miss'erne Pecksniff og mrs. Todgers blevet så fortrolige, at den sidstnævnte dame allerede havde betroet dem tre ungdommelige skuffelser af en øm natur, foruden at hun havde givet dem en kort skildring af Todgers' levnet, opførsel og karakter. Det syntes heraf at fremgå, at han havde afbrudt sin ægteskabelige løbebane temmelig brat ved ulovligt at løbe bort fra sin lykke og bosætte sig i udlandet som ungkarl.

"Deres fader viste mig engang en ikke ringe opmærksomhed, mine unge veninder," sagde mrs. Todgers, "men at blive Deres moder var for stor en lykke, til at den kunne falde i min lod. De kan vel næppe tænke Dem, til hvem dette blev malet?"

Hun henledte deres opmærksomhed på et ovalt miniaturportræt, ligesom et lille trækplaster, der var sømmet fast over kaminen og fremviste et tåget drømmebillede af hendes eget ansigt.

"Det er en slående lighed!" udbrød de to miss'er Pecksniff.

"Det havde det i sin tid ord for at være," sagde mrs. Todgers, mens hun varmede sig ved ilden på en mandhaftig måde, "men jeg havde dog næppe troet, at De ville have genkendt det, mine søde piger."

De ville have genkendt det, hvor det skulle have været. Kunne de have mødt det på gaden, eller havde de set det i et butiksvindue, ville de have råbt: "Ih, du fredsens! Mrs. Todgers!"

"At skulle styre et hus som dette er noget, der tager slemt på skønheden, kære børn," sagde mrs. Todgers. "Saucen alene er nok til at lægge tyve år til éns alder, forsikrer jeg Dem."

"Kors!" udbrød de to miss'er Pecksniff.

"Den kval, man har med denne ene ting, mine søde piger," fortsatte mrs. Todgers, "holder én uafladelig på pinebænken. Den menneskelige natur har ikke mage til lidenskab som lidenskaben for sauce hos handelsrejsende. Det er ikke for meget sagt, at en bagfjerding ikke slår til – et helt dyr ville ikke slå til – til den sauce, som de hver dag venter til deres middagsmad. Og hvad jeg har gået igennem af den grund," udbrød mrs. Todgers, idet hun løftede øjnene i vejret og rystede på hovedet, "vil ingen kunne tro!"

"Ligesom mr. Pinch, Mercy," sagde Charity. "Vi har altid lagt mærke til den samme lidenskab hos ham, husker du nok."

"Ja vist, min pige," fniste Mercy, "men vi har aldrig tilfredsstillet den, ved du også nok."

"Ja De, kære børn, har kun at gøre med Deres faders lærlinge, som ikke tør tage sig selv til rette, og derfor kan De følge Deres eget hoved," sagde mrs. Todgers, "men i et etablissement for handelsrejsende, hvor enhver herre en hvilken som helst lørdag aften kan sige: "I dag otte dage skilles vi på grund af osten," er det ikke så let en sag at vedligeholde en god forståelse. Deres fader var så venlig at indbyde mig til at køre ud med Dem i dag, og det forekommer mig, at han sagde, at De skulle besøge miss Pinch. Er det en slægtning af den gentleman, De nylig talte om?"

"Kald ham for Guds skyld ikke en gentleman, mrs. Todgers," tog den livlige Mercy til orde. "Kære Cherry, Pinch en gentleman; nu har jeg aldrig hørt så galt!"

"De er en slem pige!" udbrød mrs. Todgers og omfavnede hende kærligt. "De er min tro en rigtig skælmsmester. Hvilken

lykke må Deres søsters munterhed ikke være for Dem og Deres fader, kære miss Pecksniff."

"Han er det mest afskyelige, torskeøjede menneske, der er til, mrs. Todgers," fortsatte Mercy, "et rent uhyre. Det grimmeste, rædsomste, og mest kejtede væsen, De kan tænke Dem. Fruentimmeret er hans søster, så De kan forestille Dem, hvorledes hun er. Jeg bliver nødt til at le himmelhøjt, det er jeg vis på!" udbrød den fortryllende pige, "jeg vil ikke kunne holde gode miner. Den tanke, at en miss Pinch overhovedet vover at være til, er nok til at tage livet af et menneske, men at se hende – I guder!"

Mrs. Todgers lo umådeligt over den søde piges indfald og påstod, at hun var ganske bange for hende, ja, såmænd var hun så. Hun var så streng.

"Hvem er det, der er så streng?" råbte en stemme uden for døren. "Der er dog ikke noget, der hedder strenghed i vor familie, vil jeg håbe." Og derpå kiggede Pecksniff smilende ind i stuen og sagde: "Tør jeg komme ind, mrs. Todgers?"

Mrs. Todgers havde nær givet sig til at skrige, for da den lille mellemdør mellem dette og det indre værelse stod vidt åben, viste sovesofaen sig i hele sin oprørende uanstændighed. Hun havde dog åndsnærværelse nok til i en fart at lukke denne portal, og da hun havde gjort dette, sagde hun, skønt ikke uden forlegenhed: "Ja, vær så god, mr. Pecksniff, De må gerne komme ind!"

"Hvorledes har vi det i dag," spurgte Pecksniff skæmtende, "og hvorledes er programmet? Er vi rede til at tage hen og besøge Tom Pinchs søster? Ha, ha, ha! Stakkels Tom Pinch!"

"Er vi rede," spurgte mrs. Todgers, idet hun nikkede med en mine, der udtrykte en hemmelighedsfuld forståelse, "til at modtage mr. Jinkins' indbydelse? Det er det første spørgsmål, mr. Pecksniff."

"Hvorfor kalder De den mr. Jinkins' indbydelse, bedste madame?" spurgte Pecksniff, idet han lagde en arm om livet på Mercy og en anden om livet på mrs. Todgers, som han i sin åndsfraværelse syntes at tage for Charity. "Hvorfor mr. Jinkins'?"

"Fordi det var ham, der satte den i gang, og fordi det i virkeligheden er ham, der er hovedmanden for alt, hvad der foregår her i huset," svarede mrs. Todgers spøgefuldt. "Derfor er det."

"Jinkins er en mand med sjældne talenter," svarede Pecksniff. "Jeg har fattet megen agtelse for ham og opfatter hans ønske om at vise mine døtre en udsøgt opmærksomhed som et yderligere bevis på hans venskabelige følelser, mrs. Todgers."

"Nå, da De allerede har sagt så meget, bør De også sige resten, mr. Pecksniff. Fortæl derfor kun de kære unge damer det hele."

Med disse ord unddrog hun sig blidt fra Pecksniffs arm og tog selv miss Charity i favn, skønt det aldrig rigtig er blevet opklaret, om hun tilskyndedes dertil alene af den uimodståelige kærlighed, hun havde fattet for denne unge dame, eller om det stod i en eller anden forbindelse med et surt, for ikke at sige ligefrem trodsigt udtryk, der et øjeblik havde vist sig i hendes ansigt. Dette være nu, som det vil, så gav Pecksniff sig til at underrette sine døtre om den ovenmeldte indbydelses historie og formål, som kortelig var, at de herrer handelsrejsende, som

hver for sig var et enkelt led af den helhed, der gik under navn af Todgers', udbad sig æren af deres nærværelse ved det fælles bord, så længe de opholdt sig der i huset, og bønfaldt dem om at pryde dette bord ved middagsmåltidet næste dag, som var en søndag. Han sagde endvidere, at da mrs. Todgers havde givet sit samtykke til denne indbydelse, var han for sit vedkommende villig til at modtage den, og forlod dem derpå for at skrive sit imødekommende svar, mens de imidlertid udrustede sig med deres bedste hatte for at gøre det fuldstændig af med miss Pinch.

Tom Pinchs søster var guvernante i en familie, en fornem familie, måske den rigeste metalstøbers familie i verden. De boede i Camberwell i et hus, der var så stort og imponerende, at det ydre alene, ligesom en kæmpes borg, indjog almindelige dødelige skræk og bragte selv dristige personer til at bæve. Der var en stor port med en stor klokke, hvis greb i og for sig var et udråbstegn, og en stor portnerbolig, som, da den stødte tæt op til huset, rigtignok ødelagde udsigten noget, men gjorde indsigten forfærdelig. Ved denne indgang holdt en stor portner til stadighed vagt, og når han nådigt havde givet en gæst tilladelse til at gå ind, ringede han på en stor klokke, ved hvis klang en stor tjener med tiden viste sig i den store forstuedør med så store dupper på sine skulderbånd, at han idelig hang fast mellem stolene og bordene og førte et liv fuldt af lidelser, der næppe kunne være blevet overgået, hvis han havde været en spyflue i en verden af spindelvæv.

Til dette herresæde kørte Pecksniff, ledsaget af sine døtre og mrs. Todgers, nok så flot i en droske. Efter at de indledende ceremonier var blevet iagttaget, førtes de ind i huset og kom

således lidt efter lidt til sidst ind i et værelse med bøger, hvor Pinchs søster i dette øjeblik underviste sin ældste elev, nemlig en tidligt udviklet lille dame på tretten år, der allerede var udrustet med en sådan overflod af fiskeben og kundskaber, at hun ikke havde noget barnligt ved sig, hvilket var en kilde til stor glæde for alle hendes venner og slægtninge.

"Fremmede til miss Pinch!" sagde tjeneren. Det må have været en opvakt ung mand, for han sagde det på en meget højtidelig måde med en fin distinktion mellem den kolde ærbødighed, hvormed han ville have meldt et besøg til familien, og den varme, personlige interesse, hvormed han ville have meldt et besøg til kokkepigen.

"Fremmede til miss Pinch!"

Miss Pinch rejste sig hastigt med sådanne tegn på bevægelse, at de tydeligt nok viste, at hendes visitliste ikke var lang. Samtidig rettede den lille elev sig i en foruroligende grad og gjorde sig rede til at bide mærke i alt, hvad der måtte blive sagt og gjort, for husets frue var videbegærlig med hensyn til det dyrs naturhistorie og levemåde, der kaldes en guvernante, og opmuntrede sine døtre til at meddele hende oplysninger i så henseende, når der var lejlighed dertil, hvilket var meget rosværdigt, belærende og behageligt for samtlige parters vedkommende.

Det er en sørgelig kendsgerning, men den må meddeles, at mr. Pinchs søster ingenlunde var grim, men tværtimod havde et godt ansigt, et mildt og indtagende ansigt og en køn figur – spinkel og lille, men ualmindelig nydelig. Hun havde noget, ja meget tilfælles med sin broder i en vis blidhed i sit væsen og i sit bly, troskyldige udtryk, men hun var så langtfra at være et

fugleskræmsel, en sjuske, en vederstyggelighed eller noget som helst andet af, hvad de to miss'er Pecksniff havde forudsagt, at disse unge damer ganske naturligt gloede på hende med den største forbitrelse, idet de følte, at det slet ikke var dette, de var kommet for at se.

Da miss Mercy var den, der var mest livlig, fandt hun sig bedst i denne skuffelse og slog den, i det mindste tilsyneladende, hen med en fnisen, hvorimod hendes søster, der ikke brød sig om at lægge skjul på sin foragt, røbede den temmelig tydeligt ved sin mine. Mrs. Todgers støttede sig på Pecksniffs arm og vedligeholdt en fornem barskhed, der kunne passe til hvilken som helst sindstilstand og enhver meningsafskygning.

"Bliv ikke forskrækket, miss Pinch," sagde Pecksniff, idet han nedladende greb hendes hånd med den ene af sine og klappede den med den anden. "Jeg er kommet for at hilse på Dem ifølge et løfte til Deres broder, Thomas Pinch. Mit navn – fat Dem, miss Pinch – er Pecksniff."

Den brave mand udtalte disse ord, som om han ville have sagt: "De ser i mig, unge kvinde, Deres slægts velgører, Deres families beskytter og Deres broders frelser, som daglig nærer ham med manna fra mit bord, og på grund heraf har jeg for tiden en stor saldo i min favør stående i Himlens bøger. Men derfor er jeg ikke stolt, for det har jeg råd til at lade være med!"

Den stakkels pige følte det, som om det havde været så sandt som evangeliet. Hendes broder havde, når han i sine breve udgød sit enfoldige hjerte for hende, ofte sagt hende dette og meget mere! Da Pecksniff tav, sænkede hun sit hoved og fældede en tåre på hans hånd.

"Ser vi det, miss Pinch," tænkte den kloge elev, "at græde i fremmedes påsyn, som om De ikke var fornøjet med Deres plads!"

"Thomas har det godt," sagde Pecksniff, "og sender Dem sin hilsen og dette brev. Jeg tør ikke love, at han, stakkels fyr, nogen sinde vil udmærke sig i vort fag, men hans vilje er god, hvilket er det bedste næst efter evnen, og derfor vil vi bære over med ham. Hvad?"

"Jeg ved, at hans vilje er god," sagde Tom Pinchs søster, "og jeg ved, hvor venligt og hensynsfuldt De opmuntrer den, hvorfor hverken han eller jeg kan være taknemmelige nok, som vi så ofte skriver til hinanden i vore breve. Også de unge damer," tilføjede hun og tilkastede hans døtre et taknemmeligt blik, "ved jeg, at vi skylder meget."

"Kære børn," sagde Pecksniff, idet han smilende henvendte sig til dem, "Thomas' søster siger noget, som jeg tror vil glæde jer at høre."

"Vi har ikke noget at rose os af, fader!" udbrød Cherry, idet de begge med et kniks tilkendegav Tom Pinchs søster, at hun skulle have tak, hvis hun ville holde sig på afstand. "At der bliver sørget så godt for mr. Pinch, skyldes kun dig, og vi kan alene udtale vor glæde over, at han er så taknemmelig, som han bør være."

"Ser vi det, miss Pinch!" tænkte eleven. "De har en taknemmelig broder, som lever af andre menneskers godhed!"

"Det var meget smukt af Dem," sagde Tom Pinchs søster med Toms egen enfold og Toms eget smil, "at komme her, rigtig smukt, skønt De, der lægger så ringe vægt på ydede velgerninger, næppe vil kunne forestille Dem, hvor stor en

godhed De har vist mig ved at opfylde mit ønske om at få Dem at se og at kunne takke Dem med mine egne læber."

"Meget taknemmelig, meget forekommende, meget passende," mumlede Pecksniff.

"Og det er mig en kær tanke," sagde Ruth Pinch, som nu, da hendes første overraskelse var overstået, var snaksom og livlig og røbede en troskyldig lyst til at se alt fra den bedste side, hvilket var Tom op ad dage, "en inderlig kær tanke, at De vil kunne sige ham, at jeg har det så udmærket godt her, og at han ikke behøver at spilde en tanke på, at jeg er henvist til selv at arbejde for mit brød. Ak Gud, så længe jeg hører, at han har det godt, og han hører det samme om mig, er jeg fuldkommen vis på, at vi uden at kny eller klage kan bære langt mere, end vi nogen sinde har haft at bære." Og er der nogen sinde blevet talt den rene, skære sandhed på denne stundom falske jord, så talte Toms søster den, da hun sagde disse ord.

"Ah," udbrød Pecksniff, hvis øjne imidlertid var vandret hen til eleven, "ganske vist. Men hvorledes har De det, mit interessante barn?"

"Mange tak, sir, rigtig godt," svarede denne iskolde uskyldighed.

"Et sødt ansigt, børn," sagde Pecksniff til sine døtre. "Et fortryllende væsen!"

Begge de unge damer var straks fra begyndelsen af faldet i ekstase over denne ætling af et rigt hus – gennem hvem de kunne tro, at den nærmeste og korteste genvej til hendes forældre måtte gå. – Mrs. Todgers forsikrede højt og helligt, at hun aldrig havde set noget halvt så engleligt. "Hun mangler kun

et par vinger," sagde den brave kone, "for at være en ung giraf," hvormed hun muligvis mente en ung kerub eller seraf.

"Hvis De, min elskværdige lille veninde, vil overrække Deres højtærede forældre dette," sagde Pecksniff og tog et af sine adressekort frem, "og sige, at jeg og mine døtre –"

"Og mrs. Todgers, fader," sagde Mercy.

"Og mrs. Todgers fra London," tilføjede Pecksniff, "at jeg, mine døtre og mrs. Todgers fra London ikke havde villet falde dem til besvær med at hilse på dem, da det kun var vor hensigt at vise en villighed over for miss Pinch, hvis broder er en ung mand, der står i min tjeneste, men at jeg ikke kunne forlade dette stilfulde herresæde, uden som arkitekt at udtale min beskedne beundring for ejerens fine og elegante smag og hans udviklede sans for den skønne kunst, til hvis dyrkelse jeg har helliget et helt liv, og for hvis hæder og udvikling jeg har ofret en – en formue – vil jeg være Dem højlig forbunden."

"Fruen lader miss Pinch hilse," sagde tjeneren, der pludselig viste sig og talte ganske i den samme tone som før, "og ønsker at vide, hvad den unge dame nu lærer."

"Åh," sagde Pecksniff, "der er den unge mand. Han kan overbringe kortet. Med min kompliment, hvis De vil have den godhed, unge mand. Men vi forstyrrer undervisningen, børn, lad os gå."

Et øjeblik opstod der nogen forvirring, ved at mrs. Todgers åbnede sin lille flade kurv og hastigt betroede "den unge mand" et af sine adressekort, som, foruden visse udførlige oplysninger om pensionatets priser, nede på foden indeholdt en tilføjelse, der gik ud på, at M. T. benyttede denne lejlighed til at takke de gentlemen, der havde beæret hende med deres søgning, og

bede dem have den godhed, hvis de havde været tilfreds med bordet, at anbefale hende til deres venner. Men med beundringsværdig åndsnærværelse tog Pecksniff dette dokument og gemte det i sin egen lomme.

Derpå sagde han til miss Pinch – med endnu større nedladenhed og venlighed end før, da det var ønskeligt, at tjeneren udtrykkelig fik at vide, at de ikke var hendes venner, men beskyttere:

"God morgen. Farvel. Gud velsigne Dem! De kan stole på, at jeg fremdeles skal tage mig af Deres broder Thomas. Vær De ganske rolig, miss Pinch!"

"Tak," sagde Toms søster hjerteligt, "tusinde gange tak!"

"Nej, nej," svarede han og klappede hende blidt på hovedet. "Tal ikke om det, hvis De ikke vil gøre mig vred. Mit søde barn" – til eleven – "farvel. Dette feagtige væsen," sagde Pecksniff og så i sin tankefulde stemning vist på tjeneren, som om det var ham, han mente, "har udbredt et strålende lys over min bane, som ikke let skal fordunkles. Børn, er I færdige?"

De var endnu ikke ganske færdige, da de endnu havde travlt med at kærtegne eleven, men omsider rev de sig løs, fejede forbi miss Pinch med et fornemt nik og et i fødslen kvalt kniks og fo'r ud på gangen.

Den unge mand havde et temmelig langvarigt stykke arbejde med at føre dem ud, for Pecksniffs henrykkelse over husets smagfuldhed var så stor, at han ikke kunne bare sig for ofte at standse – især da de var i nærheden af dagligstuedøren – og give sine følelser luft i højrøstede udbrud og i meget lærde udtryk, ja imellem studereværelset og forstuen holdt han faktisk et langt populært foredrag over hele bygningskunsten

med hensyn til familieboliger, og hans veltalenheds strøm flød endnu ustandselig, da de kom ned i haven.

"Når I," sagde Pecksniff, idet han trådte baglæns ned fra trappen med hovedet på siden og øjnene halvt lukket for at få et bedre overblik over de ydre proportioner, "når I ser på den gesims, børn, som bærer taget, og lægger mærke til dens lette konstruktion, vil I være enige med mig – god dag, sir."

Idet han afbrød sig selv med disse ord, bukkede han meget artigt for en midaldrende herre ved et vindue ovenpå, som han talte til, ikke fordi denne herre kunne høre, hvad han sagde – for det kunne han åbenbart ikke – men som et passende akkompagnement til sin hilsen.

"Jeg tvivler ikke på, børn," fortsatte Pecksniff, idet han lod, som om han udpegede andre skønheder, "at det er ejermanden. Det ville være mig kært at gøre hans bekendtskab. Det kunne måske føre til et eller andet. Ser han herhen, Charity?"

"Han er i færd med at åbne vinduet, fader."

"Ha, ha!" udbrød Pecksniff sagte. "Det er godt! Han har opdaget, at jeg er en mand af faget. Se ikke op! De riflede piller i buegangen –"

"Halløj!" råbte herren.

"Deres tjener!" sagde Pecksniff og tog sin hat af. "Jeg er stolt af at gøre Deres bekendtskab."

"Vil De se, De kommer ud af græsset!" brølede manden.

"Undskyld," sagde Pecksniff, uvis, om han havde hørt rigtigt. "De sagde –?"

"Vil De se, De kommer ud af græsset!" gentog den anden hidsigt.

"Vi vil nødig være påtrængende," begyndte Pecksniff smilende.

"Men De er påtrængende, utilladeligt påtrængende. Kan De se den grusgang? Hvad tror De, den er til? Luk porten op derhenne! Vis disse mennesker ud!"

Og dermed smækkede han atter vinduet i og forsvandt.

Pecksniff satte sin hat på og gik meget sindigt og i den dybeste tavshed ud til drosken, idet han imidlertid med den største interesse stirrede på skyerne. Efter at han havde hjulpet mrs. Todgers og sine døtre ind i dette køretøj, stod han og så nogle øjeblikke på det, som om han ikke var rigtig vis på, om det var en vogn eller et tempel, men da han var blevet enig med sig selv i så henseende, satte han sig på sin plads, lagde hænderne på sine knæ og smilede ad de tre damer.

Hans døtre derimod, der var mindre rolige i sindet, udbrød i en strøm af forbitrede ord. Det kom der, sagde de, af at tage sig af sådanne folk som Pinch'erne; det kom der af at stille sig i klasse med dem; det kom der af at bringe sig selv i den ydmygende stilling, at man syntes at kende sådanne uforskammede, frække, snedige, skrækkelige piger som hun. De havde ventet det. Endnu i morges havde de forudsagt mrs. Todgers det, hvilket mrs. Todgers selv kunne bevidne. Hertil føjede de, at husets ejermand, idet han gik ud fra, at de var miss Pinchs venner, efter deres mening havde handlet fuldkommen rigtigt og under disse omstændigheder ikke gjort andet, end man kunne have haft grund til at vente sig. Og endvidere, føjede de til – med en smule inkonsekvens – at han var en stud og et uhyre, og brast derpå i en tåreflod, som skyllede alle de forvirrede skældsord bort med sig.

Miss Pinch var måske ikke så meget at dadle som serafen, der, så snart de fremmede var gået, havde skyndt sig at melde dem i hovedkvarteret og rapportere, at de havde dristet sig til at bede hende om at overbringe en hilsen, som bagefter var blevet betroet til tjeneren, hvilken fornærmelse i forbindelse med Pecksniffs uskyldige tale om huset muligvis kunne have nogen del i deres affærdigelse. Den stakkels miss Pinch havde imidlertid lagt sig ud med begge parter, idet hun blev taget så strengt i skole af serafens moder, fordi hun havde sådanne simple bekendtskaber, at hun blev nødt til at gå grædende op på sit værelse, uden at hendes medfødte munterhed og sagtmodighed og glæden over, at hun havde set Pecksniff og fået brev fra sin broder, i starten kunne undertrykke hendes tårer.

Pecksniff sagde til dem i vognen, at en god handling var sin egen løn, og gav dem omtrent at forstå, at om han var blevet sparket ved en slig lejlighed, ville det have været ham så meget des kærere. Men dette var ingen trøst for de unge damer, som skændte frygteligt hele vejen hjem og endog mere end én gang ytrede en inderlig lyst til at angribe den ulykkelige mrs. Todgers, idet de i deres stille sind var tilbøjelige til at give hendes ydre, men især hendes foragtelige kort og kurv den halve skyld for deres uheld.

Hos Todgers' herskede der stor travlhed den aften, dels på grund af nogle ekstra huslige forberedelser til den følgende dag og dels på grund af det røre, som der i huset var uadskilleligt fra lørdag aften, hvor hver enkelt herres linned kom til forskellige tider i en særskilt bylt med hans regning fæstet med en knappenål udenpå. Desuden var der om lørdagen til stadighed

en stærk klapren af trætøfler nedenunder til hen imod midnat, tillige med hyppige glimt af gådefulde lys nede i kælderen, megen arbejden med pumpen og en idelig klingren af jernhanken på spanden. Fra tid til anden opstod der skingrende ordvekslinger mellem mrs. Todgers og ukendte kvindepersoner i fjerne bagkøkkener, og stundom hørtes der lyde, som tilkendegav, at pottelåg og andet køkkentøj blev kastet efter drengen. Denne unge mand havde om lørdagen for skik at smøge sine skjorteærmer op til skuldrene og støve rundt over alt i huset med et forklæde af groft, grønt lærred, ligesom han følte sig stærkere fristet om lørdagene end de andre dage – eftersom der da var mest travlt – til at gøre små afstikkere ud i de nærmeste gyder, når han skulle lukke nogen ind, for at springe buk og deltage i andre lege med gadedrengene, indtil han blev forfulgt og slæbt hjem ved håret eller flippen af sit øre; han spillede således ligefrem en fremragende rolle i de små episoder, som særligt udmærkede den sidste dag i ugen hos Todgers'.

Navnlig gjorde han det denne lørdag aften og beærede miss'eme Pecksniff med en hel del opmærksomhed, idet han sjældent gik forbi døren til mrs. Todgers' eget værelse, hvor de sad alene foran kaminen og syede ved skinnet af et enkelt lys, uden at han stak hovedet indenfor og opmuntrede dem med en eller anden hilsen, såsom: "Nå, her sidder vi endnu!" "Er det ikke rart?" – og lignende humoristiske opmærksomheder.

"Hør, unge damer," hviskede han på en af sine vandringer, "i morgen vanker der suppe. Hun er ved at lave den nu. Om hun kommer vand i den? Nej, kors bevares!"

Da han næste gang skulle hen cg lukke gadedøren op, stak han atter hovedet indenfor.

"Hør, i morgen vanker der høns, men de er ikke skindmagre. Nej, bestemt ikke!"

Straks efter råbte han gennem nøglehullet:

"I morgen vanker der fisk – den er lige kommet; men spis ikke af den!" og med denne spøgelsesagtige advarsel forsvandt han atter.

Noget efter kom han igen for at dække bordet til aftensmåltidet, da det nemlig var blevet aftalt mellem mrs. Todgers og de unge damer, at de skulle have nogle kalvekoteletter for deres egen mund der i værelset. Denne gang forlystede han dem med at stikke det brændende lys i sin mund og fremvise sit ansigt i en slags transparent, og efter dette kunststykke fortsatte han sine huslige pligter, idet han polerede hver enkelt kniv, førend han lagde den på bordet, ved at ånde på bladet og derpå gnide det med det ovenomtalte forklæde. Da han var færdig med sine forberedelser, grinede han ad søstrene og udtalte som sin mening, at det forestående traktement ville blive "rigtig lækkert".

"Varer det længe, før det bliver færdigt, Bailey?" spurgte Mercy.

"Nej, det er færdigt. Da jeg gik herop, rodede hun omkring mellem de møre stykker med en gaffel og smagte på dem."

Men næppe havde han udtalt disse ord, førend han fik sådan én på hovedet, at han vaklede over mod væggen, og med fadet i hånden stod mrs. Todgers harmfuld foran ham.

"Å, den lille slyngel!" sagde denne dame. "Å, din slemme, falske knægt!"

"Ikke værre end De selv," svarede Bailey, idet han dækkede sit hoved efter alle boksekunstens regler. "Så, kom kun an! Gør det én gang til!"

"Det er den skrækkeligste dreng, jeg nogen sinde har haft at gøre med," sagde mrs. Todgers, idet hun satte fadet fra sig. "Herrerne ødelægger ham i den grad og lærer ham sådanne ting, at jeg frygter for, at han ikke bliver bedre, før han bliver hængt."

"Så?" udbrød Bailey. "Det var jo rart! Hvorfor sætter De mig da på smalkost og ødelægger mit helbred?"

"Gå ned, du afskyelige dreng," sagde mrs. Todgers, idet hun holdt døren åben. "Hører du? Afsted med dig!"

Efter et par behændige manøvrer gik han og viste sig ikke mere den aften, undtagen én gang, da han kom op med nogle glas og noget varmt vand og gjorde de to miss'er Pecksniff ganske forskrækkede ved at skele afskyeligt bag ved den intet anende mrs. Todgers. Da han havde skaffet sine krænkede følelser denne hævn, trak han sig tilbage til sin hule nedenunder, hvor han i selskab mod en sværm kakerlakker og et spedelys benyttede sine åndsevner til at pudse støvler og børste klæder til langt ud på natten.

Benjamin, mente man, var dette unge tyendes sande navn, skønt han for øvrigt gik under en mængde andre navne. Benjamin var således f.eks. blevet forvandlet til onkel Ben og dette igen forkortet til Onkel, hvilket ved en let overgang atter var blevet til Barnwell til minde om den navnkundige farbroder, der blev skudt af sin brodersøn George, mens han gik og grublede i sin have i Camberwell. Herrerne hos Todgers' havde også den lystige vane at opkalde ham efter øjeblikkets mest

kendte forbryder eller minister og søgte endog lejlighedsvis, når tiderne var sløve, i historien efter sådanne udmærkelser, såsom mr. Pitt, unge Brownrigg og deslige. På det tidspunkt, der her omtales, gik han i almindelighed blandt herrerne under navn af Bailey junior, et navn, han måske havde fået som en modsætning til Old Bailey, Londons kriminal- og politiret, og måske til minde om en ulykkelig dame af samme navn, der i en ung alder omkom for sin egen hånd og er blevet gjort udødelig i en gadevise.

Den sædvanlige spisetid om søndagen hos Todgers' var klokken to, en for alle parter passende tid, både for mrs. Todgers for bagerens skyld og for herrerne med hensyn til deres eftermiddagsengagementer. Men den søndag, da miss'erne Pecksniffs højtidelige indførelse i den Todgerske selskabskreds skulle finde sted, blev måltidet udsat til klokken fem, for at alt skulle være så fint, som denne lejlighed krævede det.

Da timen nærmede sig, viste Bailey jun., hvis hele væsen røbede den heftigste spænding, sig i et fuldstændigt sæt aflagte klæder, der var mange gange for store til ham, og særlig var han iført en ren skjorte af så uhyre dimensioner, at en af herrerne, der udmærkede sig ved sit vid, øjeblikkelig døbte ham "Flipperne". Omtrent klokken kvart over fire bankede en deputation, bestående af Jinkins og en anden herre ved navn Gander, på døren til mrs. Todgers' værelse og udbad sig, efter at være blevet formelt forestillet for de to miss'er Pecksniff af deres fader, der gjorde tjeneste som opvartende kavaler, den ære at turde føre dem ovenpå.

Selskabssalen hos Todgers' afveg i den grad fra den sædvanlige stil, at man næppe ville have holdt den for en sal,

hvis man ikke havde fået det at vide af en eller anden af de indviede. Der var voksdug over hele gulvet, og loftet, inklusive en stor bjælke i midten, var overtrukket med papir. Foruden de tre små vinduer, der vendte ud mod porten lige overfor, og i hvis fordybninger der var anbragt bænke, var der endnu et vindue, hvorfra man kunne se lige lukt ind i Jinkins' sovekammer, og højt oppe på den ene væg gik der en dobbelt række glasruder, hvorfra trappegangen fik lys. I panelet lurede de underligste nicher, som rettede sig efter trappens form og indeholdt fordybninger, der lignede otte-dages stueure, og selve døren, der var malet sort, havde to store glasøjne i panden med en nysgerrig grøn pupil midt i hvert.

Her var alle herrerne samlet, og da Jinkins viste sig med Charity under armen, lød det fra alle sider: "Hør, hør!" og "Bravo, Jinkins!" og jubelen kendte ingen grænser, da Gander kom med Mercy, og Pecksniff sluttede troppen med mrs. Todgers.

Derefter fandt præsentationen sted. Der var en herre, der havde sans for sportsvæsnet, og som forelagde redaktørerne af søndagsbladene spørgsmål vedrørende hestevæddeløb, der efter hans venners mening var temmelig hårde nødder at knække, og en herre med dramatisk sans, som én gang havde tænkt på at "træde op", men var blevet trådt ned af menneskehedens ondskab, og en herre med sans for politikken, som var stærk i at holde taler, og en herre med litterær sans, som skrev epigrammer om alle de andre og kendte alles svage sider undtagen sine egne. Endvidere var der en herre med musikalsk sans, en herre med sans for tobak og en herre med sans for bordets glæder; nogle af disse herrer havde sans for

whist og de fleste af dem en stærk sans for billard og væddemål. Alle havde de ventelig sans for forretninger, da de alle på en eller anden måde var ansat i handelsfaget, men de havde desuden alle, hver på sin vis, en afgjort sans for fornøjelser. Jinkins havde sans for den fine verden, da han regelmæssigt besøgte parkerne om søndagen og kendte mangfoldige herskabsvogne, så snart han så dem. Han talte også i gådefulde ord om glimrende kvinder og mistænktes for engang at have stået i et kompromitterende forhold til en grevinde. Gander havde sans for vittighed. Det var i virkeligheden ham, der havde opfundet den vits med "Flipperne" – en åndrighed, der nu gik fra mund til mund under navn af "Ganders sidste" og blev modtaget med stort bifald over alt i salen. For øvrigt var Jinkins den ældste i selskabet, da han, der var bogholder hos en fiskehandler, havde fyldt sit fyrretyvende år. Han var tillige den ældste logerende, og i kraft af denne sin dobbelte aldersret, var det ham, der, som mrs. Todgers allerede havde sagt, gav tonen an der i huset.

Det varede meget længe, førend der blev rettet an, og da Jinkins hemmelig gjorde den stakkels mrs. Todgers bebrejdelser derfor, smuttede hun i det mindste tyve gange ud og ind for at se til maden, men kom dog stadig tilbage, som om hun ikke havde noget sådant på hjertet og slet ikke havde været ude. Men derfor gik samtalen alligevel ikke i stå; for en herre, der rejste i parfumerifaget, foreviste et mærkværdigt stykke barbersæbe, han nylig havde fundet i Tyskland, og herre med litterær sans foredrog på opfordring nogle satiriske vers, han for kort tid siden havde digtet, fordi vandbeholderen bag ved huset havde været bundfrossen. Disse adspredelser i

forbindelse med de deraf opståede livlige samtaler udfyldte på ypperlig måde tiden, indtil Bailey jun. endelig meldte, at der var rettet an, hvilket han gjorde med følgende ord:

"Nu kan De få noget i skrutten!"

Ved dette budskab gik de straks ned i banketsalen, idet nogle af de mere skæmtefulde gemytter blandt de bageste førte herrer til bords, som om de havde været damer, for at efterligne de to miss'er Pecksniffs lykkelige kavalerer.

Pecksniff læste bordbønnen – en kort og from bøn, hvori han nedbad Himlens velsignelse over de tilstedeværendes appetit og overgav alle dem, som intet havde at spise, til Forsynets omsorg, hvis sag det – således sagde han omtrent med rene ord i bønnen – åbenbart var at tage sig af dem. Da det var gjort, tog de fat med mindre ceremoni end appetit, mens bordet sukkede under vægten, ikke alene af de lækkerier, som miss'erne Pecksniff var blevet forberedt på, men desuden af kogt oksekød, kalvesteg, skinke og en mængde af den slags ufordøjelige grøntsager, der er husmødre fordelagtigt bekendte for deres mættende egenskaber. Og desuden var der flasker med porter, flasker med vin og flasker med hvidtøl foruden andre kraftige, såvel inden- som udenlandske drikkevarer.

Alt dette behagede i høj grad de to miss'er Pecksniff, som var umådeligt i vælten, mens de sad hver på sin side at Jinkins for enden af bordet, og hvert minut opfordredes til at drikke et glas med en eller anden ny beundrer. De havde næppe før i deres liv følt sig så vel til mode og været så veltalende, og især var Mercy uforlignelig og sagde så mange gode ting i skikkelse af kvikke svar, at alle i hende så et helt vidunder. "De mærkede, kort sagt,

nu," som denne unge dame bemærkede, "at de var i London og det oven i købet for første gang."

Deres unge ven Bailey delte disse følelser i fuldeste mål og gav dem, uden at aflægge sin protegerende mine, al den opmuntring, der stod i hans magt, idet han, når den almindelige opmærksomhed var vendt bort fra ham, beærede dem med mangfoldige nik og øjekast og undertiden berørte sin næse med en proptrækker, ligesom for at udtrykke sammenkomstens bakkantiske karakter. Ja, måske var endog de to miss'er Pecksniffs munterhed og mrs. Todgers grådige årvågenhed ikke så værdige til opmærksomhed som denne mærkelige dreng, der ikke lod sig genere eller bringe ud af fatning af noget. Gled tilfældigvis et eller andet stykke af bordservicet – en tallerken eller lignende – ud af hænderne på ham – hvilket hændtes et par gange – lod han det falde med den mest velopdragne koldblodighed og forøgede ikke selskabets pinlige følelser ved at røbe den mindste anger. Heller ikke forstyrrede han selskabets ro ved at fare frem og tilbage, som så mange veldresserede tjenere gør; tværtimod, da han indså det håbløse i at forsøge på at opvarte et så talrigt selskab, lod han herrerne selv skaffe sig, hvad de ville have, og veg sjældent fra sin plads bag Jinkins' stol, hvor han stod med hænderne i lommen og benene plantet vidt fra hinanden og anførte latteren og frydede sig over samtalen.

Desserten var storartet, og den lod slet ikke vente på sig. Pudding-tallerkenerne var blevet vasket af i en lille balje udenfor døren, mens osten gik rundt, og skønt de endnu var varme og fugtige af gnidningen, kom de dog på bordet igen lige i det rette øjeblik. Mandler i kvartpundevis, appelsiner i

dusinvis, rosiner i pundevis, æbler i stabler, dybe tallerkener fulde af nødder – jo! Todgers' kunne nok, når det kom an på det! Det kan man tro!

Derpå kom der mere vin, røde vine og hvide vine og en stor porcelænsbolle med punch, som var blevet brygget af den med sans for bordets glæder udrustede herre, der bad miss'erne Pecksniff ikke at blive bange for bollens omfang, da der var materiale nok i huset til tillavningen af en halv snes endnu af samme størrelse. Du store Gud, hvor de lo! Hvor de hostede, da de nippede til punschen, fordi den var stå stærk, og hvor de lo igen, da én sagde, at hvis farven ikke havde været, kunne man have troet, det var nymalket mælk! Hvor råbte herrerne ikke "Nej!" da de patetisk bønfaldt Jinkins om at lade den fortynde med varmt vand, og hvor rødmede de ikke, mens de lidt efter lidt tømte deres glas lige til bunden!

Men nu kommer prøvelsens øjeblik. Solen, som Jinkins siger – et fint dannet menneske, denne Jinkins – aldrig i forlegenhed! – er i færd med at forlade firmamentet. "Miss Pecksniff," siger mrs. Todgers sagte, "vil De –"

"Å Gud nej, ikke mere, mrs. Todgers." Mrs. Todgers står op; de to miss'er Pecksniff står op; alle står op. Miss Mercy ser ned på gulvet efter sit sjal. Hvor er det? Gud, hvor kan det være? Den søde pige, hun har det på – ikke om sin skønne hals, men hængende løst om sin fyldige skikkelse. Et dusin hænder hjælper hende. Hun er lutter forvirring. Den yngste herre i selskabet tørster efter at myrde Jinkins. Hun hopper væk og når sin søster i døren. Hendes søster holder mrs. Todgers om livet. Hun slynger sin arm om sin søster. Diana, hvilket billede! Det

allersidste, der kan ses, er en skikkelse og et hop. "Gentlemen, lad os drikke damernes skål!"

Vældig begejstring. Herren med sans for politik rejser sig midt under den og åbner sluserne for en strøm af veltalenhed, som river alting med sig. Han tænker på en skål – en skål, som de alle vil drikke. Der er en person til stede; han har ham for øje; de står alle i en taknemmelighedsgæld til ham. Han gentager det – en taknemmelighedsgæld. Deres hårde naturer er i dag blevet formildede og forædlede ved yndige kvinders nærværelse. Der er en mand til stede, som to talentfulde og fortryllende kvinder ser hen til med ærbødighed som deres tilværelses ophav. Ja, da de to miss'er Pecksniff hviskede næppe hørligt til hinanden, kaldte de denne person "fader." Stærkt bifald. Han foreslår en skål for "Mr. Pecksniff – han leve!" De trykker alle Pecksniffs hånd, mens de drikker skålen. Den yngste herre i selskabet gør det med bankende hjerte; for han føler, at den mand, som kalder hint væsen med det røde sjal datter, ejer en hemmelighedsfuld magt.

Hvad siger Pecksniff til svar? eller lad spørgsmålet hellere være: hvad lader han være usagt? Intet. Der forlanges mere punch, som kommer og bliver drukket. Begejstringen stiger endnu højere. Enhver viser sig i sin sande skikkelse. Den dramatiske herre deklamerer. Den musikalske herre opvarter med en sang. Gander lader Gander fra alle tidligere gilder mange mile bag sig. Han rejser sig for at udbringe en skål. Den er for Todgers' fader, for deres fælles ven Jink – for gamle Jink, hvis han tør kalde ham med dette fortrolige kælenavn. Den yngste herre i selskabet nedlægger en voldsom protest. Han kan ikke tillade det – han kan ikke udholde det – det må ikke ske.

Men hans dybe følelse bliver misforstået. De tror, at han er lidt ør i hovedet, og ingen ænser ham.

Jinkins takker dem af sit ganske hjerte. Det er uden sammenligning den stolteste dag på hans jævne løbebane. Når han ser sig om ved nærværende lejlighed, føler han, at han mangler ord til at udtrykke sin taknemmelighed med. Men ét vil han sige. Han håber, at det er blevet vist, at Todgers' kan være tro mod sig selv og, når der gives en lejlighed, præstere noget lige så godt som dets naboer – måske noget bedre. Under et tordnende bifald minder han dem om, at de har hørt tale om en lignende anstalt i Cannon Street, og at de har hørt den rose. Han vil ikke fremkomme med hadefulde sammenligninger; det ville han være den sidste til at gøre; men når anstalten i Cannon Street bliver i stand til at fremvise en sådan forening af vid og skønhed som den, der har prydet bordet her i dag, og bliver i stand til, alting vel overvejet, at sætte et sådant måltid frem som det, de lige har nydt, da skal det være ham en fornøjelse at gøre dens nærmere bekendtskab, men indtil da, vil han holde fast ved Todgers'.

Mere punch, mere begejstring, flere taler. Alles skål bliver drukket undtagen den yngste herres i selskabet. Han sidder afsides med sin albue på ryggen af en tom stol og stirrer hånligt på Jinkins. I en ustyrlig morsom tale udbringer Gander en skål for Bailey jun., der høres hikken, og et glas går i stykker. Jinkins bemærker, at det er på tiden at gå op til damerne. Til slutning foreslår han en skål for mrs. Todgers. Hun fortjener at mindes særskilt. Hør, hør! Det gør hun, det er der ingen tvivl om. Til andre tider har de alle et og andet at udsætte på hende; men nu er enhver til mode, som om han kunne lade sit liv for hende.

De går ovenpå, hvor de ikke ventes så tidligt, for mrs. Todgers får sig en lur, miss Charity ordner sit hår, og Mercy, der har lavet sig en sofa af en af vinduesbænkene, ligger i en yndefuld, hvilende stilling. I en fart vil hun rejse sig, men Jinkins bønfalder hende i alles navn om at blive liggende; hun ser alt for yndig og fortryllende ud, siger han, til at hun må røre sig af stedet. Hun ler og giver efter og vifter sig og taber sin vifte, og alle farer til for at tage den op. Da hun nu enstemmigt er blevet udkåret til selskabets skønhed, bliver hun grusom og lunefuld, sender herrerne i ærinder til hinanden, glemmer det hele, førend de kan komme tilbage med svaret, og opfinder tusinde pinsler, som sønderslider deres hjerter. Bailey bringer te og kaffe. Der er en lille klynge af beundrere omkring Charity, men det er kun dem, der ikke kan nå hen i nærheden af hendes søster. Den yngste herre i selskabet er bleg, men fattet, og sidder endnu afsides, for han trænger til at være alene med sine egne tanker, og hans sjæl gyser tilbage for larmende svirebrødre. Hun har en anelse om hans nærhed og beundring. Han ser den undertiden glimte i krogen af hendes øje. Vogt Dem, Jinkins, at De ikke bringer en fortvivlet til vanvid!

Pecksniff var gået ovenpå med sine yngre venner og havde taget plads ved siden af mrs. Todgers. Han havde ligeledes spildt en kop kaffe ned ad sine ben, uden tilsyneladende at lægge mærke til denne omstændighed, ligesom han heller ikke lod til at vide af, at der lå et stykke bolle på hans knæ.

"Nå, hvorledes har de været mod Dem dernede?" spurgte værtinden.

"Deres adfærd har været således, bedste madame," sagde Pecksniff, "at jeg aldrig kan tænke på den uden bevægelse eller

mindes den uden en tåre. O, mrs. Todgers!"

"Men Gud," udbrød hun, "hvor De er nedslået!"

"Jeg er mand, bedste madame," sagde Pecksniff med et noget tykt mæle, mens tårerne trillede ned ad hans kinder, "men jeg er også fader. Jeg er også enkemand. Mine følelser, mrs. Todgers, vil ikke lade sig kvæle, således som de små prinser i Tower. De er voksne, og jo mere jeg trykker dynen ned på dem, des mere stikker de hovedet i vejret."

Pludselig opdagede han den lille bid bolle og stirrede vist på den, idet han fortabt og åndssløv rystede på hovedet, som om han holdt den for sin onde ånd og blidt irettesatte den.

"Hun var dejlig, mrs. Todgers," sagde han uden mindste indledning, idet han atter vendte sine stive blikke mod hende. "Hun havde en lille formue."

"Det har jeg hørt," udbrød mrs. Todgers med inderlig deltagelse.

"Det er hendes døtre," sagde Pecksniff og pegede med stigende rørelse på de unge damer.

Det nærede mrs. Todgers ikke mindste tvivl om.

"Mercy og Charity," sagde Pecksniff, "Charity og Mercy! – Ingen vanhellige navne, vil jeg håbe."

"Det er dog et uhyggeligt smil, mr. Pecksniff!" udbrød mrs. Todgers. "Er De syg?"

Han trykkede hendes arm med sin hånd og svarede med højtidelig, mat røst: "Kronisk."

"Kolik?" udbrød den forfærdede mrs. Todgers.

"Kro-nisk," gentog han med en del møje. "En kronisk sygdom. Jeg har været et offer for den siden min barndom. Den lægger mig i graven."

"Det forbyde Himlen!"

"Jo, den gør," sagde Pecksniff med fortvivlelsens ligegyldighed. "Egentlig talt er jeg næsten glad over det. De ligner hende, mrs. Todgers."

"Tryk mig ikke så stærkt, mr. Pecksniff. Hvis nogen af herrerne lagde mærke til os?"

"For hendes skyld! Tillad mig – til ære for hendes minde. For en stemmes skyld, som lyder til os fra graven. De ligner hende meget! Ja, sikken en verden!"

"Ja, det må De nok sige!"

"Jeg frygter for, at det er en forfængelig og tankeløs verden," sagde Pecksniff, overvældet af mismod. "Disse unge mennesker her – hvilket begreb har de vel om deres ansvar? Intet. Giv mig Deres anden hånd, mrs. Todgers."

Damen nølede og sagde, at "hun helst ville lade være."

"Har en stemme fra graven ingen indflydelse?" spurgte Pecksniff med vemodig ømhed. "Det er helligbrøde, dyrebare væsen!"

"Stille!" bad mrs. Todgers. "De må virkelig ikke."

"Det er ikke mig," svarede Pecksniff. "Tro ikke, at det er mig. Det er stemmen. Det er hendes stemme."

Den hedengangne mrs. Pecksniff måtte have haft en ualmindelig tyk og hæs stemme, af en damestemme at være, og et temmelig stammende mæle og sandt at sige noget af et drukkent mæle, hvis hendes stemme havde haft lighed med den, Pecksniff nu talte med. Men det var måske en vildfarelse fra hans side.

"Det har været en glædens dag, mrs. Todgers, men det har også været en smertens dag. Den har mindet mig om min

ensomhed. Hvad er jeg i verden?"

"En fortræffelig mand, mr. Pecksniff," sagde mrs. Todgers.

"Det er en trøst at høre. Er jeg virkelig?"

"Der er såmænd ikke noget bedre menneske til."

Pecksniff smilede gennem sine tårer og rystede let på hovedet. "De er alt for god," sagde han, "tak. Det er en stor glæde for mig at gøre unge mennesker lykkelige. Mine lærlinges lykke er mit hovedformål. Jeg forguder dem, og de forguder mig – somme tider."

"Altid," sagde mrs. Todgers.

"Når de siger, at de ingen fremskridt har gjort, madame," hviskede Pecksniff, idet han så på hende med en hemmelighedsfuld mine og gav hende tegn til, at hun skulle lægge sit øre lidt nærmere til hans mund, "når de siger, at de ingen fremskridt har gjort, og at honoraret var for højt, så lyver de! Jeg ønsker ikke, at det skal blive omtalt; De forstår mig nok; men til Dem som en gammel veninde siger jeg, de lyver!"

"De må være nogle lumpne uslinger!"

"Det har De ret i. Jeg ærer Dem for denne ytring. Et ord for forældre og værger – dette er sagt i fortrolighed, mrs. Todgers."

"I strengeste fortrolighed, naturligvis!"

"For forældre og værger tilbyder der sig nu en gunstig lejlighed, som forener fordelene ved den bedste praktiske uddannelse i arkitektfaget med et hyggeligt hjem og den stadige omgang med mennesker, der – hvor beskeden deres kreds, og hvor begrænsede deres midler end er – dog – vel at mærke – ikke er blinde for deres moralske ansvar."

Mrs. Todgers så ud, som om hun havde lidt vanskeligt ved at fatte hans mening; og det var ikke sært, for det var, som læseren

måske vil huske, den sædvanlige form for Pecksniffs avertissementer, når han søgte en lærling, og syntes for øjeblikket ikke at stå i nogen særlig forbindelse med noget som helst. Men Pecksniff rakte fingeren i vejret ligesom for at påminde hende om ikke at forstyrre ham.

"Kender De en fader eller værge, mrs. Todgers," spurgte Pecksniff, "som kunne ønske at drage nytte af en sådan lejlighed for en ung mand? En forældreløs ville være at foretrække. Kender De en forældreløs med nogle hundrede pund?"

Mrs. Todgers tænkte sig om, men rystede på hovedet.

"Skulle De høre tale om en forældreløs med nogle hundrede pund, så bed denne kære forældreløses venner at henvende sig i et frankeret brev til S.P., Poste Restante, Salisbury. Jeg ved ikke rigtigt, hvem det er. Bliv ikke forskrækket, mrs. Todgers," fortsatte Pecksniff, idet han faldt tungt over på hende. "Kronisk, kronisk! Lad mig få en lille dråbe af et eller andet at drikke."

"Gud fri og bevare os – miss Pecksniff," råbte mrs. Todgers. "Det er rent galt fat med Deres kære fader!"

Med en forbavsende anstrengelse strammede Pecksniff sig op, da alle hastigt vendte sig om mod ham, og stående oprejst så han på forsamlingen med et ubeskrivelig kløgtigt udtryk. Efterhånden veg dette for et smil, et svagt, hjælpeløst, tungsindigt smil, så sødt, at det næsten var vammelt. "Sørger ikke, mine venner," sagde han rørt. "Græder ikke over mig. Det er kronisk." Og med disse ord faldt han, efter at have gjort et frugtesløst forsøg på at trække sine sko af, ind i kaminen.

Den yngste herre i selskabet halede ham ud i en fart. Ja, førend et hår var blevet svedet på hans hoved, havde han fået ham lagt på kamintæppet – *hendes* fader!

Hun var næsten ude af sig selv, og det samme var hendes søster. Jinkins trøstede dem begge. Alle trøstede dem; enhver havde noget at sige, undtagen den yngste herre i selskabet, der med ædel selvopofrelse forrettede det svære arbejde og holdt Pecksniffs hoved i vejret uden at nogen lagde mærke til ham. Omsider flokkede de sig sammen og blev enige om at bære ham op i hans seng. Den yngste herre i selskabet blev irettesat af Jinkins, fordi han sled så stærkt i Pecksniffs kjole! Ha, ha, ha! Men lige meget.

De bar ham ovenpå og trykkede den yngste herre flad ved hvert skridt. Hans sovekammer var øverst oppe i huset, og det var en lang vej, men til sidst fik de ham dog derop. Undervejs bad han dem flere gange om en lille dråbe at drikke. Den yngste herre foreslog et glas vand, men Pecksniff skældte ham huden fuld for dette forslag. Han syntes at nære idiosynkrasi mod vand.

Jinkins og Gander påtog sig resten og gjorde ham det så bekvemt, de kunne uden for hans seng, og da han syntes at have lyst til at sove, forlod de ham. Men førend de var kommet helt ned ad trappen så de Pecksniffs genfærd i en sælsom dragt svæve på den øverste afsats. Han ønskede, som det lod, at høre deres mening om det menneskelige livs natur.

"Mine venner," råbte han, idet han så ud over rækværket, "lad os uddanne vor ånd ved gensidige undersøgelser og drøftelser. Hvor er Jinkins?"

"Her," råbte denne. "Gå i seng igen!"

"I seng, seng? Det er den dovnes røst; jeg hører ham klage: I har vækket mig for tidligt; jeg må sove mere. Hvis en ung

forældreløs vil kopiere resten af den simple tegning i doktor Watts samling, tilbyder der sig nu en gunstig lejlighed."

Der var ingen, som ville.

"Dette er meget rart," sagde Pecksniff efter et ophold. "Overordentlig rart. Køligt og forfriskende, især for benene! Den menneskelige skabnings ben, mine venner, er en skøn frembringelse. Sammenlign dem med træben og læg mærke til forskellen mellem naturens og kunstens anatomi. Ved De hvad," sagde Pecksniff og bøjede sig ud over rækværket med en underlig reminiscens af hans fortrolige optræden over for ny lærlinge hjemme, "jeg kunne have stor lyst til at høre mrs. Todgers' mening om et træben, hvis det ikke generer hende?"

Da det syntes aldeles håbløst at få ham bragt til fornuft efter denne tale, gik Jinkins og Gander ovenpå igen og fik ham endnu en gang i seng. Men de var næppe kommet ned på anden sal, førend han atter var oppe, og da de for tredje gang havde gentaget forsøget, var han igen på benene, inden de var kommet en trappe ned. Kort sagt, hver gang han var blevet lukket inde i værelset, fo'r han ud på ny, opfyldt af en eller anden ny moralsk sætning, som han gentog ud over rækværket med overordentligt velbehag, drevet af en uimodståelig trang til at forbedre sine medmennesker.

Under disse omstændigheder holdt mr. Jinkins på ham, efter at de for tredivte gang eller så havde fået ham i seng, mens Gander gik ned for at opsøge Bailey jun., som han straks efter kom tilbage med. Denne unge mand blev kisteglad, da han fik at vide, hvad det var for en tjeneste, der forlangtes af ham, og hentede en stol, et lys og sin aftensmad for at kunne holde vagt

uden for sovekammerdøren under nogenlunde hyggelige forhold.

Da han var færdig med sine forberedelser lukkede de af for Pecksniff, lod nøglen blive siddende udvendig i døren og pålagde den unge page at høre opmærksomt efter og straks at kalde på dem, hvis der skulle vise sig det mindste symptom af en apoplektisk natur hos patienten.

10. Indeholder sælsomme ting, af hvis gavnlige eller skadelige indflydelse mange tildragelser i denne fortælling væsentligt er afhængige

Men Pecksniff var kommet til staden i forretninger. Havde han glemt dette? Søgte han stadig adspredelser i selskab med Todgers' lystige beboere uden at ænse de alvorlige krav på hans rolige overvejelse, hvilke disse nu monne være? Nej.

Vind og strøm venter ikke på nogen, siger ordsproget, mens derimod alle må vente på vind og strøm. Den strømning, som ved flodtid skulle føre Seth Pecksniff til lykken, var afsat i tabellen og i færd med at sætte ind. Ingen ørkesløs Pecksniff tøvede inde i landet, ligegyldig for alle strømkæntringer; men her ved strandbredden stod den brave mand allerede i vandet til anklerne, rede til at vade selve mudderet, når det kun gled i samme retning som hans forhåbninger.

Hans to smukke døtres tillidsfuldhed var i sandhed skøn. De havde en urokkelig tro på Deres faders natur, som lærte dem at stole på, at han i alt, hvad han gjorde, havde målet klart for øje. Og at dette ædle mål var ham selv og derfor næsten med nødvendighed omfattede dem, vidste de. Disse ungmøers hengivenhed for ham var rørende.

Deres barnlige tillid blev end mere rørende derved, at de i det foreliggende tilfælde intet kendskab havde til deres faders sande planer. Det eneste, de vidste om hans foretagender, var, at han hver morgen, så snart han havde drukket sin te, gik hen til posthuset og spurgte efter breve. Når det var gjort, var hans dagsgerning endt, og han slog sig atter til ro til næste solopgang.

Således gik det i fire eller fem dage. Endelig en morgen kom Pecksniff tilbage med en åndeløs hurtighed, som var påfaldende hos ham, der ellers var så rolig, og idet han øjeblikkelig søgte en samtale med sine døtre, lukkede han sig inde med dem i to hele timer. Af alt, hvad der forefaldt i dette tidsrum, kendes kun følgende udtalelser af ham:

"Hvorledes det er gået til, at han har forandret sig så meget – forudsat at det virkelig viser sig at være tilfældet, hvad jeg håber, det er – er ikke nødvendigt at undersøge. Jeg har så mine egne tanker om denne sag, skønt jeg ikke vil meddele dem. Det er nok, at vi ikke vil være stolte, hævngerrige eller uforsonlige. Trænger han til vort venskab, skal han få det. Vi kender vor pligt, vil jeg håbe."

Samme dag ved middagstid steg en gammel herre ud af en droske ved posthuset og spurgte, om der ikke var et *poste restante* brev til ham. Det havde ligget der nogle dage. Udskriften var skrevet med Pecksniffs hånd og brevet forseglet med Pecksniffs signet.

Det var meget kort. I virkeligheden indeholdt det ikke andet end en adresse "med mr. Pecksniffs ærbødige og – trods alt, hvad der var foregået – oprigtige og kærlige hilsen." Den gamle herre rev adressen af og gav den til kusken, som han bad køre så

nær hen til stedet, han kunne. Ifølge denne ordre blev han kørt hen til, hvor han atter steg ud, affærdigede køretøjet og gik hen ad Todgers til.

Skønt denne gamle mands ansigt, skikkelse og gang, ja selv den måde, hvorpå han greb om den tykke stok, som han støttede sig til, alt sammen vidnede om en bestemthed, som ikke let lod sig rokke, og om en viljekraft, der i ældre tider ville have overlevet pinebænken og trodset døden, var der dog spor af en vankelmodighed hos ham, som nu bragte ham til at sky det hus, han søgte, og drive omkring i et glimt af solskin, der opklarede den lille kirkegård tæt ved. Disse døde støvbunkers tilstedeværelse midt iblandt livets travleste røre havde måske noget ved sig, som forøgede hans vaklen; nok er det, dér gik han frem og tilbage med dumpe skridt, indtil kirkeuret for anden gang efter hans ankomst slog kvarterslaget og vakte ham af hans grublerier. Mens klokkeklangen døde hen, tog han en kraftig beslutning, gik hurtigt hen til huset og bankede på døren.

Pecksniff sad i værtindens lille stue, og hans gæst fandt ham læsende – ved et rent tilfælde, som han bad ham undskylde – i et fortræffeligt, teologisk skrift. Der stod kage og vin på bordet – også ved et tilfælde, som han ligeledes bad om undskyldning for. Han havde faktisk, sagde han, allerede opgivet håbet om at se sin gæst og var netop i færd med at ville nyde denne tarvelige forfriskning med sine børn, da det bankede på døren.

"Deres døtre befinder sig vel?" spurgte gamle Martin, idet han lagde hat og stok fra sig.

Pecksniff søgte at skjule sin bevægelse da han svarede: Jo tak. Det var gode børn, sagde han, meget gode børn. Han ville ikke

vove at råde mr. Chuzzlewit til at tage plads i lænestolen eller vogte sig for trækken fra døren. Hvis han gav ham et sådant vink, frygtede han for, at han ville udsætte sig for en højst uretfærdig mistanke. Han ville derfor indskrænke sig til at sige, at der stod en lænestol i stuen, og at døren ingenlunde var lufttæt. Denne sidste ufuldkommenhed, turde han måske tillade sig at tilføje, var ingenlunde ualmindelig i gamle huse.

Den gamle mand satte sig i lænestolen og sagde efter nogle øjeblikkes pause:

"Lad mig for det første takke Dem, fordi De så hurtigt kom til London på min næsten uforklarede opfordring; jeg behøver næppe at tilføje, på min bekostning."

"På *Deres* bekostning, min gode?" udbrød Pecksniff i en meget overrasket tone.

"Det er ikke," sagde Martin og slog utålmodigt ud med hånden, "min vane at sætte mine – nu vel! mine slægtninge – i omkostninger for at tilfredsstille mine luner."

"Luner, kære?" udbrød Pecksniff.

"Det er heller næppe det rette ord i dette tilfælde," sagde den gamle mand. "Nej, De har ret."

Pecksniff følte sig i sit stille sind meget lettet ved at høre dette, skønt han slet ikke vidste hvorfor.

"De har ret," gentog Martin. "Det er intet lune. Det hviler på fornuft, beviser og rolig overvejelse. Det gør luner aldrig. Og desuden er jeg ikke nogen lunefuld mand; det har jeg aldrig været."

"Nej vist ikke," sagde Pecksniff.

"Hvor ved De det fra? De skal først nu begynde at mærke det. I tidens løb skal De få beviser. De og Deres døtre skal få at se, at

jeg kan være standhaftig og ikke opgiver, hvad jeg én gang har sat mig for. Hører De?"

"Fuldkommen."

"Jeg beklager meget," fortsatte Martin, idet han så vist på ham og talte i en langsom, afmålt tone, "at De og jeg havde en samtale som den, der fandt sted imellem os ved vor sidste sammenkomst. Jeg beklager meget, at jeg røbede, hvad jeg tænkte om Dem. Den mening, jeg nu nærer om Dem, er af en hel anden natur; forladt, som jeg er, af alle, som jeg har stolet på, narret og forfulgt af alle dem, som skulle hjælpe og støtte mig, tyr jeg til Dem. Jeg stoler på, at De vil være min forbundsfælle, at jeg vil kunne knytte Dem til mig ved fordelens og forventningens bånd" – han lagde et stærkt eftertryk på disse ord, skønt Pecksniff bad ham ikke at tale derom – "og at De vil hjælpe mig med at lade følgerne af den værste slags lavhed, forstillelse og underfundighed komme over de rigtige hoveder."

"Ædle mand!" udbrød Pecksniff og greb efter hans udstrakte hånd. "De beklager at have haft uretfærdige tanker om mig! De med Deres grå hår!"

"Beklagelser!" sagde Martin, "følger ganske naturligt med de grå hår, og ligesom alle andre mennesker har jeg fået min part af denne arv. Dog nu nok om det. Jeg beklager, at jeg så længe har været adskilt fra Dem. Havde jeg kendt Dem tidligere og tidligere behandlet Dem, som De fuldelig fortjener, kunne jeg have været lykkeligere."

Pecksniff så op mod loftet og foldede henrykt hænderne.

"Deres døtre," sagde Martin efter en kort pause, "kender jeg ikke. Ligner de Dem?"

"I min ældstes næse og min yngstes hage, mr. Chuzzlewit," svarede enkemanden, "lever deres saliggjorte ophav – ikke jeg, deres moder – op igen."

"Jeg mener ikke personligt," sagde den gamle mand. "I moralsk henseende."

"Det tilkommer ikke mig at sige," svarede Pecksniff med et blidt smil; "jeg har gjort mit bedste."

"Jeg kunne have lyst til at se dem, er de her?"

Det var de, og det ganske tæt ved, for de havde lyttet ved døren lige fra samtalens begyndelse og til nu, da de over hals og hoved trak sig tilbage. Efter at have tørret svaghedens tegn af sine øjne og derved skaffet dem tid til at komme ovenpå, åbnede Pecksniff døren og råbte mildt ud på gangen:

"Hvor er I, søde børn?"

"Her, kære, lille fader," svarede Charitys fjerne røst.

"Kom herned, mit lam, og tag din søster med."

"Ja, kære, lille fader," råbte Mercy, og ned kom de lige straks nok så lydigt, og sang, mens de gik ned.

Intet kunne overgå de to miss'er Pecksniffs forundring ved synet af en fremmed inde hos deres kære, lille fader; intet kunne overgå deres stumme forbavselse, da han sagde: "Mine børn, mr. Chuzzlewit!" Men da han underrettede dem om, at mr. Chuzzlewit og han var venner, og at mr. Chuzzlewit havde sagt nogle så venlige og rørende ord, at de var trængt lige ind i hans hjerte, udbrød pigebørnene enstemmigt: "Himlen være lovet!" og faldt den gamle mand om halsen. Og da de havde omfavnet ham med en så brændende kærlighed, at ord ikke kan beskrive den, stillede de sig ved hans stol og hang over ham, som om de ikke kunne forestille sig nogen anden jordisk glæde

end den at opfylde hans ønsker og sammentrænge al den kærlighed i resten af hans levedage, som de lige fra deres barndom ville have udbredt over hele hans tilværelse, hvis han – den kære stivnakke! – blot havde villet samtykke i at modtage den kostelige gave.

Den gamle mand så flere gange opmærksomt fra den ene til den anden og derefter på Pecksniff.

"Hvad," spurgte han Pecksniff, idet han tilfældigvis fangede hans blik, ligesom han var ved at sænke det; for hidtil havde det været vendt fromt opad med noget af det udtryk, som digtekunsten i århundreder har tillagt en tam fugl, når den drager sit sidste suk under et tordenvejrs ødelæggelser, "hvad hedder de?"

Pecksniff sagde ham det og tilføjede temmelig hastigt – hans bagvaskere ville have sagt, at det var af hensyn til de testamentariske tanker, som muligvis fo'r gennem gamle Martins hoved – "I gjorde måske bedst i, kære børn, at skrive jeres navne op; for vel har jeres beskedne autografer i og for sig ingen værdi, men for en kær ven kunne de dog måske have nogen interesse."

"Jeg skal nok vise min interesse over for de levende originaler," sagde den gamle mand. "Gør jer ingen ulejlighed, småpiger. Jeg glemmer jer ikke så let, Charity og Mercy, at jeg skulle have sådanne mindetegn nødig. – Fætter, sidder De aldrig?" sagde han.

"Ih – jo – undertiden," svarede Pecksniff, der havde stået op hele tiden.

"Vil De da ikke sætte Dem nu?"

"Kan De spørge mig," svarede Pecksniff, idet han øjeblikkelig gled ned på en stol, "om jeg vil gøre noget, som De ønsker?"

"De taler tillidsfuldt og mener det godt, men jeg frygter for, at De ikke er bekendt med en gammel mands særheder. De ved ikke, hvad det vil sige at skulle rette sig efter hans lyster og tilbøjeligheder, lempe sig efter hans fordomme, føje ham i et og alt, bære over med hans mistro og skinsyge og dog altid vise iver i hans tjeneste. Når jeg tænker på, hvor mange sådanne skrøbeligheder jeg har, og hvor uberegnelige de undertiden kan være – som eksempel vil jeg kun henvise til de slette tanker, jeg nylig nærede om Dem – da tør jeg næppe gøre krav på Deres venskab."

"Ædle menneske, hvor kan De tale i en så pinlig tone? Hvad var naturligere, end at De kunne gøre Dem skyldig i en lille fejltagelse, når De i alle andre henseender dømte så rigtigt og havde så gode grunde – så sørgelige og uforkastelige grunde – til at se alle Deres omgivelser i det værste lys."

"Det er sandt nok. De er meget overbærende imod mig."

"Vi sagde altid, mine børn og jeg," udbrød Pecksniff med voksende underdanighed, "at mens vi sørgede over den tunge ulykke at blive sat i klasse med de lave og egennyttige, kunne det dog ikke undre os. Husker I det ikke nok, børn?"

Jo så levende! Tusinde gange!

"Vi klagede ikke. Undertiden dristede vi os til at trøste os med, at sandheden dog til sidst ville sejre og dyden triumfere, men ikke ofte. Mindes I det, søde børn?"

Om de mindedes det? Kunne han tvivle om det? Kæreste fader, hvilke underlige, overflødige spørgsmål!

"Og da jeg så Dem," fortsatte Pecksniff med endnu større ærbødighed, "i den lille fordringsfri landsby, hvor vi tager os den frihed at bo, sagde jeg, at De tog fejl af mig. Det var vist alt, tror jeg."

"Nej ingenlunde," sagde Martin, der i nogen tid havde siddet med hånden for øjnene og nu atter så op, "De sagde meget mere, hvilket i forening med andre omstændigheder, som er kommet til min kundskab, har åbnet mine øjne. De talte uegennyttigt til mig til fordel for – nå, De ved, hvem jeg mener."

Der viste sig en uro i Pecksniffs udtryk, idet han trykkede sine hede hænder mod hinanden og ydmygt svarede: "Aldeles uegennyttigt, forsikrer jeg."

"Det ved jeg, det er jeg overbevist om, og det sagde jeg også. Det var også uegennyttigt af Dem at drive den flok vampyrer fra mig og selv gøre Dem til et offer for dem; de fleste andre ville have ladet dem vise sig i deres hele griskhed og stræbt ved modsætningen at stige i min agtelse. De derimod havde medlidenhed med mig og drev dem bort, og det er jeg Dem tak skyldig for. Skønt jeg forlod landsbyen ved jeg dog, som De ser, hvad der foregik bag min ryg."

"De sætter mig i forbavselse!" udbrød Pecksniff, hvilket var sandt nok.

"Mit kendskab til Deres forhold indskrænker sig ikke til det. De har fået en ny husfælle –"

"Ja, det har jeg."

"Han må forlade Deres hus," sagde Martin.

"For at søge ly hos Dem?" spurgte Pecksniff med bævende mildhed.

"For at søge ly, hvor han kan finde det," svarede den gamle mand. "Han har bedraget Dem."

"Det vil jeg ikke håbe; det kan jeg ikke tro. Jeg har været særdeles velvillig stemt mod den unge mand. Jeg håber, at det ikke vil vise sig, at han har forspildt ethvert krav på min beskyttelse. Et bedrageri – et bedrageri, bedste mr. Chuzzlewit, ville være afgørende. I tilfælde af et bevisligt bedrageri ville jeg holde mig forpligtet til øjeblikkelig at slå hånden af ham."

Den gamle mand skottede til begge sine naboersker, men især til miss Mercy, som han så lige i ansigtet med en højere grad af interesse, end der hidtil havde åbenbaret sig i hans træk, men atter mødte han Pecksniff med sit blik, idet han roligt sagde:

"De ved naturligvis, at han har valgt sin tilkommende hustru?"

"Hvad hører jeg!" udbrød Pecksniff, idet han strøg håret ganske stift i vejret på sit hoved og stirrede vildt på sine døtre. "Det begynder at blive frygteligt!"

"Ved De det?"

"Dog vel ikke uden sin bedstefaders bifald og samtykke. Det er dog vel aldrig Deres mening. For den menneskelige naturs æres skyld vil jeg håbe, at det ikke er tilfældet!"

"Ja, jeg tænkte nok, at han havde skjult det!"

Den forbitrelse, som Pecksniff følte ved denne rædsomme åbenbarelse, kunne kun sammenlignes med hans døtres opblussende harme. Hvad, havde de givet en hemmeligt forlovet slange plads ved deres hjemlige arne, en krokodille, som i smug havde bortgivet sin hånd; en bedrager mod samfundet; en falleret ungkarl uden bo, som drev handel med

jomfruverdenen under falsk flag? Og at tænke sig, at han havde kunnet trodse og narre den elskelige, den ærværdige mand, hvis navn han bar; denne ømme og kærlige formynder; hans mere end en fader – ikke at tale om en moder – afskyeligt, afskyeligt! At vise ham døren med skam og skændsel ville være en alt for mild behandling. Var der intet andet, der kunne foretages imod ham? Havde han ikke pådraget sig retsligt ansvar? Kunne landets love være så mangelfulde, at de ikke skulle fastsætte nogen straf for en sådan forbrydelse? Dette uhyre, hvor skændigt var de ikke blevet bedraget!

"Det glæder mig, at De så varmt tager mit parti," sagde den gamle mand, idet han rakte hånden i vejret for at standse deres vredes strøm. "Jeg vil ikke nægte, at det er mig en glæde at se Dem ivrige. Dette emne vil vi nu regne for udtømt."

"Nej, min kære!" udbrød Pecksniff, "ikke som udtømt, førend jeg har renset mit hus for denne besmittelse."

"Det sker nok, når tiden kommer til det," sagde den gamle mand. "Det holder jeg for afgjort."

"De er alt for god," svarede Pecksniff og rystede på hovedet, "De hædrer mig; De *kan* holde det for afgjort, forsikrer jeg Dem."

"Der er endnu en sag," sagde Martin, "som jeg håber, De vil hjælpe mig med. De husker jo nok Mary?"

"Den unge dame, børn, om hvem jeg fortalte jer, at hun havde interesseret mig så overordentlig," sagde Pecksniff. "Undskyld, at jeg afbrød Dem."

"Jeg fortalte Dem hendes historie," sagde den gamle mand.

"Som I vil huske, at jeg ligeledes fortalte jer, børn," udbrød Pecksniff. "De tossede pigebørn blev ganske rørt over den, mr.

Chuzzlewit!"

"Hør nu engang," sagde Martin med åbenbart velbehag, "jeg frygtede for, at jeg skulle have været nødt til at lægge et godt ord ind for hende og bede Dem for min skyld at se på hende med velvillige øjne, men jeg ser, at De ikke er skinsyge. Nå, det har De sandelig heller ikke årsag til. Hun kan ikke vente sig noget efter mig, børn, og det ved hun."

De to miss'er Pecksniff tilkendegav mumlende deres bifald med dette arrangement og deres hjertelige deltagelse for dets tiltrækkende genstand.

"Kunne jeg have forudset, hvad der er foregået mellem os fire," sagde den gamle mand tankefuldt; "dog nu er det for sent at tænke på det. De vil altså, om fornødent, modtage hende høfligt, mine unge damer, og være god mod hende?"

Hvor var den forældreløse, som de to miss'er Pecksniff ikke ville have trykket til deres søsterlige barm? Men når denne forældreløse anbefaledes til deres omhu af ham, som overstrømmedes af den i mange år opdæmmede ømhed, hvilket uudtømmeligt væld af ren kærlighed higede da ikke efter at udgyde sig over hende?

Der påfulgte et ophold, under hvilket Chuzzlewit sad og stirrede åndsfraværende på gulvet uden at sige et ord, og da det var tydeligt, at han ikke ønskede at forstyrres i sine tanker, holdt Pecksniff og hans døtre sig ligeledes aldeles tavse. I hele den foregående samtale havde den gamle mand deltaget med en kold, lidenskabsløs rutine, som om han havde lært og møjsommelig repeteret det hele hundrede gange, og selv når hans ytringer havde været mest varme og hans ord mest opmuntrende, havde han det samme væsen uden mindste

forandring. Men nu var der et klart lys i hans øje og et stærkt eftertryk i hans røst, da han, idet han vågnede af sine dybe tanker, sagde:

"Ved De, hvad der vil blive sagt om det? Har De overvejet det?"

"Sagt om hvilket, kære?" spurgte Pecksniff.

"Denne ny pagt imellem os."

Pecksniff påtog sig en velvillig, kløgtig mine og så samtidig ud, som om han var langt ophøjet over al jordisk miskendelse, idet han rystede på hovedet og sagde, at der vistnok ville blive sagt en del om det.

"Ja, en hel del," sagde den gamle mand. "Nogle vil sige, at jeg er blevet fjollet på mine gamle dage; at sygdom har svækket mig; at jeg har mistet min åndskraft og går i barndom. Vil De kunne bære det?"

Pecksniff svarede, at det ville blive skrækkelig tungt at bære, men at han dog nok troede, at han kunne, når han ret anstrengte sig.

"Andre – jeg taler her kun om de skuffede og forbitrede – vil sige, at De har løjet og slesket og sneget Dem ind i min yndest ved smudsige midler, ved sådanne indrømmelser og underfundigheder, sådanne lumpenheder og lave spytslikkerier, som intet kan opveje, nej, ikke om De så arvede halvdelen af den verden, vi lever i. Kan De bære det?"

Pecksniff gav til svar, at dette også ville være meget tungt at bære, da det på en måde kastede en skygge på Chuzzlewits dømmekraft men at han ikke des mindre havde den beskedne tillid til sig selv, at han ved hjælp af en god samvittighed, og nysnævnte mands venskab ville kunne trodse bagtalelsen.

"Blandt bagvaskernes store masse," sagde gamle Martin, idet han lagde sig tilbage i sin stol, "forudser jeg tydeligt, at det vil hedde sig, at jeg for at tilkendegive min foragt for den pøbel, jeg afskyede, valgte den allersletteste af dens midte og fik ham til at bøje sig for min vilje og mæskede og berigede ham på alle de øvriges bekostning. Og de vil sige, at jeg for rigtig at ærgre disse gribbe og bringe deres galde til at løbe over, udtænkte denne plan på en tid, da det sidste led i den kæde af taknemmelig kærlighed og pligtfølelse, som bandt mig til min slægt, var blevet brutalt sønderrevet. Brutalt, fordi jeg elskede ham oprigtigt; brutalt, fordi jeg altid havde stolet på hans kærlighed; brutalt, fordi han sprængte det, da jeg elskede ham højst – Gud hjælpe mig! – og han uden skånsel kunne støde mig fra sig, mens jeg hang ved hans hjerte! Nå," sagde den gamle mand, idet han betvang dette heftige udbrud lige så pludseligt, som han havde givet efter for det, "er De rede til også at bære dette? Gør Dem rigtig klart, hvad De vil få at bære, og stol ikke på at få nogen oprejsning af mig."

"Min kære mr. Chuzzlewit," udbrød Pecksniff begejstret, "for en mand med de egenskaber, som De har lagt for dagen her i dag, for en så dybt krænket, og dog så human mand; for en mand, der er så – jeg er i forlegenhed for at finde det rette ord – og dog samtidig så vidunderlig – jeg ved ikke, hvorledes jeg skal udtrykke min mening – for en sådan mand, som jeg har beskrevet, håber jeg uden overmod at turde sige, at jeg, og jeg er overbevist om, at jeg også kan tilføje, mine døtre – ikke sandt, kære børn, det er vi jo aldeles enige om? – vil kunne bære, hvad det skulle være."

"Godt," sagde Martin. "De må selv tage følgerne. Hvornår rejser De hjem?"

"Når De befaler, min kære. I aften, hvis De ønsker det."

"Jeg befaler intet. Et sådant forlangende vil være urimeligt. Kan De være færdig til at rejse hjem i slutningen af denne uge?"

Netop den tid, Pecksniff ville have foreslået fremfor enhver anden, hvis han selv havde skullet vælge. Hans døtre havde ligefrem på læben at ville sige: "Lad os være hjemme på lørdag, kære fader."

"Deres udgifter, fætter," sagde Martin og tog et sammenlagt stykke papir op af sin lommebog, "vil måske overstige dette beløb. I så tilfælde må De lade mig vide, hvor meget jeg skylder Dem, når vi mødes næste gang. Det ville ikke nytte, om jeg sagde Dem, hvor jeg opholder mig for øjeblikket, da jeg ingen fast bolig har. Når jeg får det, skal jeg lade Dem det vide. De og Deres døtre kan vente at få mig at se med det første, og i mellemtiden er det unødvendigt at sige Dem, at alt bliver imellem os. Hvad De gør, når De kommer hjem, er vi jo enige om. De skal ikke give mig nogen meddelelse om det og heller aldrig hentyde dertil. Det udbeder jeg mig som en villighed. Jeg er i reglen en mand af få ord, og alt, hvad det for tiden er nødvendigt at sige, er blevet sagt, tror jeg nok."

"Et eneste glas vin – en eneste mundfuld af denne simple kage?" udbrød Pecksniff, idet han dristede sig til at holde ham tilbage.

Søstrene fløj af sted for at opvarte ham.

"De små stakler!" udbrød Pecksniff. "De vil undskylde deres uro. Deres følelser løber af med dem. En dårlig vare at gå

gennem verden med, mr. Chuzzlewit! Min yngste datter er næsten lige så udviklet som den ældste, er hun ikke?"

"Hvem af dem er den yngste?" spurgte den gamle mand.

"Mercy, hun er fem år yngre end hendes søster. Undertiden tillader vi os at tro, at hun har en smuk figur, og når jeg skal tale som kunstner, tør jeg måske sige, at dens omrids er gratiøse og korrekte. Jeg er naturligvis," sagde Pecksniff, idet han tørrede sine hænder på sit lommetørklæde og næsten ved hvert ord så sin fætter ængsteligt i ansigtet, "stolt, hvis jeg tør bruge dette udtryk, af at have en datter, der er konstrueret efter de bedste modeller. "

"Hun synes at have et livligt sind."

"Gud, hvor mærkeligt! De har der defineret hendes karakter så nøjagtigt, som om De havde kendt hende lige fra hendes fødsel. Ja, hun har et livligt sind, og jeg kan forsikre Dem, at i vort fordringsfri hjem er hendes munterhed til megen glæde for os."

"Det kan jeg tænke," svarede den gamle mand.

"Charity derimod udmærker sig ved en klar forstand og en dyb følelse, hvis det kan være en praktisk fader tilladt at tale således. Og det er vidunderligt, hvor de holder meget af hinanden! Tillad, at jeg drikker Deres skål. Gud velsigne Dem!"

"For en måned siden," svarede Martin, "tænkte jeg mindst på, at jeg skulle bryde brød og drikke vin hos Dem. Deres skål!"

Uden i mindste måde at føle sig generet af den påfaldende korthed, de sidste ord udtaltes med, takkede Pecksniff ham hjerteligt.

"Lad mig nu gå," sagde Martin, idet han satte vinen fra sig efter kun at have rørt den med sine læber. "God morgen, mine

venner."

Men dette farvel var ikke nær varmt nok for de følsomme unge damer, som atter omfavnede ham, så hjerteligt – i hvert tilfælde så kraftigt – de kunne, og deres nys fundne ven fandt sig bedre i afskedskærtegnene, end man skulle vente sig det af en mand, der for næppe et minut siden havde drukket deres faders skål på en så kølig måde. Da disse omfavnelser var overstået, tog han i hast afsked og gik, fulgt til døren af både fader og døtre, som blev stående der, strålende af kærlighed, og kyssede på fingrene, indtil han var forsvundet, skønt han, i forbigående sagt, ikke så sig en eneste gang tilbage, efter at han var kommet over tærsklen.

Da de igen var kommet ind i huset og atter var alene, lagde de unge damer en ualmindelig overgivenhed for dagen, idet de klappede i hænderne, lo og så på deres kære fader med skælmske blikke og poliske miner. Denne opførsel var så uforklarlig, at Pecksniff – som selv var påfaldende alvorlig – ikke godt kunne lade være at spørge dem, hvad det skulle sige, og på sin blide måde sætte dem i rette, fordi de bar sig så letsindigt ad.

"Hvis det var muligt at finde nogen grund, selv om den var nok så fjern, til denne lystighed," sagde han, "ville jeg ikke sige et ord om det, men når der slet ikke er nogen grund – så er det dog virkelig alt for galt! – i sandhed – i sandhed!"

Denne formaning gjorde så lidt indtryk på Mercy, at hun nødtes til at holde sit lommetørklæde for sine rosenfarvede læber og kaste sig tilbage i sin stol med alle tegn på overgivenhed, hvilken mangel på ærbødighed gjorde Pecksniff i den grad vred, at han skændte dygtigt på hende og gav hende

det faderlige råd at trække sig tilbage i enrum for at gøre bod og gå i sig selv. I samme øjeblik blev de imidlertid forstyrret af lyden af tvistende stemmer, og da den kom fra værelset ved siden af, varede det ikke længe, førend emnet for denne ordveksling nåede deres øren.

"Jeg bryder mig ikke mere end som så, mrs. Todgers," sagde den unge herre, der på festdagen havde været den yngste herre i selskabet, og knipsede med fingrene, "om Jinkins. Tro endelig ikke andet."

"Det er jeg overbevist om," svarede mrs. Todgers. "De har en alt for selvstændig karakter, ved jeg, til at give efter for nogen. Og det er meget rigtigt. Der er ingen grund til, at De skulle vige pladsen for nogen. Det må jo enhver kunne indse."

"Jeg ville ikke gøre mig flere betænkeligheder ved at lade dagens lys skinne ind i den karl," sagde herren med fortvivlet røst, "end om han var en bulbider."

Mrs. Todgers opholdt sig ikke ved at spørge, om der, som principspørgsmål, var nogen særlig grund til at lade dagens lys skinne ind selv i en bulbider, undtagen ad den naturlige vej, nemlig dens øjne, men hun hulkede og syntes at vride sine hænder.

"Lad ham tage sig i agt," sagde herren. "Jeg advarer ham. Ingen skal stille sig imellem mig og min hævn. Jeg kender en fyr –" i sin bevægelse brugte han denne fortrolige benævnelse, men rettede sig dog ved at tilføje "en formuende herre, mener jeg, der øver sig med et par pistoler, som tilhører ham selv, og som oven i købet er ens. Tvinges jeg til at låne dem og sende en ven til Jinkins – kommer der en tragedie i bladene."

Atter hulkede mrs. Todgers.

"Jeg har fundet mig længe nok i det, men nu oprøres min sjæl imod det, og jeg vil ikke tåle det længere. Jeg forlod oprindelig mit hjem, fordi der var noget inden i mig, som ikke ville lade sig dominere af en søster, og tror De, at jeg vil lade mig spille på næsen af ham? Nej."

"Det er meget urigtigt af mr. Jinkins. Jeg indrømmer, at det er aldeles uforsvarligt af ham, hvis det er hans hensigt," sagde mrs. Todgers.

"Hvis det er hans hensigt! Afbryder og modsiger han mig ikke ved enhver lejlighed? Undlader han at stille sig imellem, når der er noget eller nogen, han ser, jeg har sat min hu til? Lægger han ikke altid an på at lade, som om han glemte mig, når han skænker øl! Braldrer han ikke altid op om sine barberknive, og lader han ikke falde fornærmelige hentydninger til folk, som ikke behøver at rage sig mere end én gang om ugen? Men lad ham se sig for; han skal snart blive ordentlig barberet, det vil jeg bare sige ham!"

Han tog fejl med hensyn til denne slutningssætning, idet han aldrig henvendte den til Jinkins, men altid til mrs. Todgers.

"Dette er imidlertid ikke noget passende emne for dameøren," vedblev han. "Alt, hvad jeg har at sige Dem, mrs. Todgers, er, at jeg flytter på lørdag otte dage. Det samme hus kan ikke rumme denne nidding og mig længere. Kommer vi over den mellemliggende tid uden blodsudgydelse, vil det være et stort held for Dem. Selv tror jeg det ikke."

"Gud, Gud," udbrød mrs. Todgers, "hvad ville jeg ikke have givet for at have kunnet forebygge dette! At miste Dem ville være det samme som at miste husets højre hånd, så populær som De er blandt de andre herrer, så almindelig agtet og

afholdt! Jeg vil håbe, at De skifter mening, om ikke for nogen andens skyld, så for min."

"De har jo Jinkins," sagde han mørkt, "Deres yndling. Han vil trøste både Dem og de andre herrer over tabet af en halv snes som mig. Jeg bliver ikke forstået i dette hus; jeg er aldrig blevet det."

"Løb dog ikke Deres vej med den tro!" udbrød mrs. Todgers, som det syntes med oprigtig harme. "Ret ikke en sådan beskyldning mod mit hus, det beder jeg Dem om. Så galt er det da heller ikke. Gør hvilke udsættelser, De vil, mod de andre herrer eller mod mig, men sig ikke, at De ikke bliver forstået her i huset."

"Da behandles jeg ikke, som om jeg blev det."

"Deri tager De meget fejl. Men De er, som mange af de andre herrer og jeg selv ofte har sagt, alt for pirrelig. Deri stikker det. De har en alt for fintfølende natur; det ligger i Deres sind."

Den unge herre hostede.

"Og med hensyn til mr. Jinkins må jeg, hvis vi skal skilles, gøre Dem opmærksom på, at jeg ingenlunde holder med ham; langtfra. Jeg ville ønske, at han ikke ville føre ordet slet så meget her og ikke stifte uenighed mellem mig og herrer, som det vil falde mig langt tungere at skilles fra end fra ham. Mr. Jinkins er ikke en sådan kostgænger, at man skulle sætte alle personlige hensyn til side for ham. Tværtimod, forsikrer jeg Dem."

Den unge herre blev så formildet af disse og lignende ytringer fra mrs. Todgers' side, at han og hun efterhånden skiftede stilling, så at hun blev den fornærmede part, og han fik skyld for at være fornærmeren, hvilket dog snarest var en kompliment til ham, idet hans grusomme adfærd ene og alene

tilskreves hans stolte natur. Således endte det med, at den unge herre tog sin opsigelse tilbage og forsikrede mrs. Todgers om sin uforanderlige højagtelse, hvorpå han vendte tilbage til sine forretninger.

"Du gode Gud, mine bedste miss'er Pecksniff," udbrød mrs. Todgers, da hun kom ind i bagstuen og satte sig mødig ned med sin kurv på sine knæ og sine hænder foldet oven på den, "hvor det kan sætte ens tålmodighed på prøve at forestå et hus som dette! De må have hørt det meste af, hvad der er sket; har De nogen sinde hørt mage?"

"Aldrig!" svarede de to miss'er Pecksniff.

"Af alle de naragtige unge fyre, jeg har haft at gøre med, er han den naragtigste og urimeligste," fortsatte mrs. Todgers. "Mr. Jinkins er rigtignok undertiden slem imod ham, men dog ikke halv så slem, som han fortjener. At nævne en herre som mr. Jinkins i samme åndedræt som *ham* – det, ved De selv, er for galt, og dog er han såmænd så skinsyg på ham, som om han var hans ligemand."

De unge damer morede sig ypperligt over mrs. Todgers' fortælling, ligesom også over nogle anekdoter, som hun fortalte dem for at illustrere den yngste herres karakter, men Pecksniff så helt barsk og vred ud, og da hun havde talt ud, sagde han med højtidelig røst:

"Undskyld, mrs. Todgers, hvis jeg tør være så fri; hvor meget giver denne unge herre til vedligeholdelsen af denne anstalt?"

"For det, *han* får, betaler han omtrent atten shillings om ugen."

"Atten shillings om ugen!" gentog Pecksniff.

"Den ene uge med den anden bliver let så noget nær så meget," sagde mrs. Todgers.

Pecksniff stod op fra sin stol, lagde armene over kors, så på hende og rystede på hovedet.

"Og mener De da virkelig, madame – er det muligt, mrs. Todgers – at en kvinde med Deres forstand for en så lumpen sums skyld som atten shillings om ugen kan nedværdige sig så dybt, at hun et eneste øjeblik kan tale med to tunger i sin mund?"

"Jeg er nødt til at holde tingene gående, så godt jeg kan," stammede mrs. Todgers. "Jeg må holde fred imellem dem og om muligt vedligeholde min søgning. Fordelen er så yderst ringe."

"Fordelen!" udbrød han med stærkt eftertryk på ordet. "Fordelen, mrs. Todgers! De sætter mig i forbavselse!"

Han talte så hårdt, at hun gav sig til at græde.

"Fordelen!" gentog Pecksniff. "Fordelen af forstillelse! At tilbede Baals gyldne kalv for atten shillings om ugen?"

"Vær i Deres egen retskaffenhed ikke for streng imod mig, mr. Pecksniff!" udbrød mrs. Todgers og tog sit lommetørklæde frem.

"O kalv, kalv!" sagde Pecksniff sørgmodigt. "O Baal, Baal! O min veninde! At borttuske hin kostelige ædelsten, selvagtelsen, og krybe i støvet for en dødelig – for atten shillings om ugen!"

Han var så overvældet og sønderknust af denne tanke, at han øjeblikkelig tog sin hat ned fra dens knage ude på gangen og gik ud i det fri for at berolige sit oprørte sind. Enhver, der var kommet forbi ham på gaden, ville ved første øjekast have set, at han var et godt menneske, for hele hans skikkelse var præget af

bevidstheden om den moralske forelæsning, han havde holdt for mrs. Todgers.

Atten shillings om ugen! Vel fortjent, i højeste grad vel fortjent var din dadel, rettænkende Pecksniff! Havde det været for at få et kors, en stjerne eller et hosebånd; et bispeskrud, en stormands smil, en plads i Parlamentet, et slag på skulderen af et kongeligt sværd, eller for et embedes, et partis, en vellykket løgns eller atten tusinde, ja atten hundrede punds skyld – men at tilbede guldkalven for atten shillings om ugen! Ynkeligt, ynkeligt!

11. Hvori en vis herre viser en særlig opmærksomhed, over for en vis dame, og mere end én tilkommende tildragelse kaster sin skygge foran sig

Der var endnu kun to eller tre dage til, at familien skulle forlade Todgers', og de merkantile herrer var alle som en mismodige og helt utrøstelige over den nærforestående skilsmisse, da Bailey jun. i den glade middagsstund fremstillede sig for miss Charity, som sad i banketsalen sammen med sin søster og sømmede seks ny lommetørklæder til Jinkins. Efter som en indledning at have udtalt det ugudelige ønske, at han måtte blive fordømt, gav han hende på sin skæmtsomme måde at forstå, at en herre var kommet for at hilse på hende og i dette øjeblik ventede i selskabssalen. Den sidste meddelelse godtgjorde måske mere slående, end mange lange taler kunne have gjort det, hvor godtroende og troskyldig en natur Bailey havde, eftersom han egentlig sidst havde set den fremmede på dørmåtten, hvor han, efter at have sagt ham, at han ville gøre vel i at gå ovenpå, havde overladt ham til sig selv. Der var derfor stor sandsynlighed for, at den fremmede nu spadserede omkring oppe på taget eller forgæves søgte at finde ud af en labyrint af sovekamre, da Todgers' netop var et af de etablissementer, hvor en fremmed,

der ikke har nogen lods, kan være temmelig vis på at komme hen på et eller andet sted, hvor han mindst venter eller ønsker at være.

"En herre til mig?" udbrød Charity og standsede i sit arbejde; "hillemænd, Bailey!"

"Ah!" sagde Bailey. "Ja, det må De nok sige! Det skulle bare være mig – sikke spænd!"

Denne ytring var i og for sig noget uforståelig, men ledsaget, som den blev af en bevægelse, der udtrykte, hvorledes et trofast par gik arm i arm til en sognekirke og vekslede kærlige blikke, viste den tydeligt denne ynglings overbevisning om, at den fremmedes hensigter gik i en forelsket retning. Miss Charity lod, som om hun misbilligede den store frihed, han tog sig, men kunne dog ikke bare sig for at smile. Det var unægtelig en mærkelig dreng. Hans galskab havde dog altid et gran af fornuft i sig. Det var det bedste af det!

"Men jeg kender jo ikke nogen herre, Bailey," sagde hun. "De må have hørt fejl."

Bailey smilede over det umådeligt naive i en sådan formodning og så på de to unge damer med uforandret nedladenhed.

"Hvem kan det dog være, kære Mercy? Er det ikke underligt? Jeg har virkelig stor lyst til ikke at gå op til ham. Det er dog så påfaldende!"

Den yngre søster mente åbenbart, at hun kun sagde dette, fordi hun var stolt over, at der var nogen, der spurgte efter hende, og at hun derved ville hævde sin overlegenhed og gøre gengæld mod hende, fordi hun havde fanget de merkantile herrer. Hun svarede derfor meget kærligt og høfligt, af det

unægtelig var højst påfaldende, og at hun aldeles ikke kunne fatte, hvad den ubekendte latterlige person kunne mene med det.

"Ja vist er det aldeles umuligt at gætte det," sagde Charity lidt skarpt, "men derfor skal du ikke blive vred, min pige."

"Tak," svarede Mercy og nynnede ved sit sytøj. "Det ved jeg meget godt, søde Charity."

"Jeg er bange for, at du ikke er rigtig i hovedet, din tossede tøs," sagde Cherry.

"Ved du hvad," sagde Mercy med indtagende oprigtighed, "det har jeg allerede længe selv frygtet for! Så megen virak og smiger og alt sådan noget er nok til at gøre et stærkere hoved end mit forstyrret. Hvor det må være en trøst for dig, mit lam, at være så tryg i den henseende og ikke at blive plaget af disse afskyelige mandfolk! Hvordan bærer du dig ad med det, Cherry?"

Dette ukunstlede spørgsmål kunne let have ført til et larmende optrin, hvis Bailey ikke havde givet sine glade følelser luft på en så utvetydig måde. Hans henrykkelse over den retning, samtalen havde taget, var nemlig så stor, at den nødte ham til øjeblikkelig at udføre nogle yderst vanskelige dansetrin, der kun lader sig udføre i et begejstret øjeblik, og som stærkt mindede om en indiansk krigsdans. Denne livlige præstation bragte dem straks i tanker om den store moralske hovedregel: "Hold skinnet ved lige, hvad du så gør," som de var blevet oplærte i. De holdt derfor straks op og tilkendegav i forening Bailey, at hvis han oftere vovede at give dette nummer til bedste i deres påsyn, ville de øjeblikkelig underrette mrs. Todgers om det og forlange, at hun egenhændigt gav ham en tilbørlig

afstraffelse. Efter at have udtrykt sin bitre ruelse ved at lade, som om han aftørrede sine skoldende hede tårer med sit forklæde, og derpå lade, som om han vred en uhyre masse vand af dette klædningsstykke, holdt Bailey døren åben, mens miss Charity gik ud, hvorpå den skønne steg op ad trappen med majestætiske skridt for at modtage sin gådefulde tilbeder.

Ved et sælsomt sammenstød af gunstige omstændigheder havde han virkelig fundet selskabssalen og sad der ganske alene.

"Ah, kusine!" sagde han. "Her er jeg, som De ser. De troede bestemt, at jeg var forsvundet. Nå, hvorledes står det så til?"

Miss Charity svarede, at hun havde det godt, og rakte Jonas Chuzzlewit sin hånd.

"Det var godt," sagde Jonas; "og De har altså overstået den møjsommelige rejse, hvad? Men hør, hvorledes har den anden det?"

"Min søster har det godt, tænker jeg. Jeg har ikke hørt hende klage over noget ildebefindende. De ønsker måske at se hende og selv spørge hende om det?"

"Nej, nej, kusine!" sagde Jonas og satte sig ved siden af hende på vinduesbænken. "Ikke sådan et hastværk. Det er der slet ingen grund til. Hvor De er grusom!"

"Det er umuligt for Dem at vide," sagde Cherry, "om jeg er grusom eller ikke."

"Nå ja, måske," sagde Jonas. "Hør, troede De, at jeg var forsvundet? Det har De endnu ikke sagt mig."

"Jeg har slet ikke tænkt på det."

"Ikke det?" sagde Jonas og grublede over det sælsomme svar. "Men den anden da?"

"Det er mig virkelig umuligt at sige, hvad min søster har tænkt eller ikke tænkt om den ting. Hun har aldrig udtalt sig til mig om det hverken i den ene eller den anden retning."

"Lo hun ikke ad det?" spurgte Jonas.

"Nej, hun lo ikke engang ad det," svarede Charity.

"Hun er en skrækkelig en til at le, er hun ikke?" sagde Jonas og dæmpede sin røst.

"Hun er meget livlig."

"Livlighed er en rar ting – når den ikke leder til at øde penge. Ikke sandt?"

"Jo, det har De fuldkommen ret i," svarede Charity med en alvor, der gav hendes svar et meget uegennyttigt præg.

"En livlighed som Deres, mener jeg," sagde Jonas, idet han puffede til hende med sin albue. "Jeg var kommet før for at besøge Dem, hvis jeg havde vidst, hvor De boede. Men De skyndte Dem så stærkt den morgen!"

"Jeg måtte rette mig efter fader."

"Bare han havde givet mig sin adresse, så skulle jeg have fundet Dem tidligere. Jeg havde ikke engang fundet Dem nu, hvis jeg ikke havde mødt ham på gaden i morges. Det er en snu rad. En rigtig fiffikus, ikke?"

"Jeg må bede Dem have den godhed at tale med større ærbødighed om min fader, mr. Jonas," sagde Charity. "Jeg kan ikke tilstede en sådan tone, ikke engang for spøg."

"Herre Gud, da må De såmænd gerne sige, hvad De vil, om *min* fader; det skal De frit have lov til," sagde Jonas. "Jeg tror, det er flydende ondskab, der løber i hans årer, og ikke ordentligt blod. Hvor gammel tror De, at min fader er, kusine?"

"Han er vistnok gammel," svarede miss Charity, "men dog en køn gammel herre."

"En køn gammel herre!" gentog Jonas og dunkede forbitret i sin hattepuld. "Ah, det er på tiden, at han tænker på at sige farvel til kønheden. Han er firs!"

"Nej, virkelig?"

"Og nu," udbrød Jonas, "da han er kommet så langt uden at bukke under, indser jeg ikke, hvad der skulle hindre, at han blev halvfems eller vel endog hundrede. En mand med mindste følelse burde skamme sig ved at være firs, for ikke at tale om mere. Jeg gad nok vide, hvor han har gjort af sin religion, siden han således går lige lukt imod Bibelen! Tre snese og ti er støvets år, og intet menneske med samvittighed og forståelse af, hvad der ventes af ham, bør leve længere."

Undres nogen over, at Jonas citerede en sådan bog i et sådant øjemed? Tvivler nogen på rigtigheden af det gamle ord, at Fanden – der er en lægmand – påberåber sig Skriften for at fremme sine egne planer? Hvis han vil gøre sig den ulejlighed at se sig om, kan han finde flere stadfæstelser på denne sandhed i en eneste dags tildragelser, end en dampkanon kan udskyde kugler i minuttet.

"Men det må være nok om min fader," sagde Jonas. "Det nytter ikke noget at gøre sig den ulejlighed at tale om ham. Jeg er kommet for at bede Dem gå ud med mig at spadsere og se nogle af stadens mærkværdigheder og bagefter følge med hjem til vort og få Dem en bid af et eller andet. Pecksniff ser sandsynligvis ind til os i aften, har han sagt, og følger Dem hjem. Se, her har De hans egen hånd for det. Da han i morges fortalte mig, at han ikke kunne være her, når jeg kom, bad jeg

ham skrive det op for det tilfælde, at De ikke ville tro mig. Det er rart at have syn for sagen, ikke? Ha, ha, ha! Hør, De må tage den anden med!"

Charity kastede sit blik på sin faders selvskrevne brev, som kun indeholdt de ord: "Gå kun ud med jeres fætter, børn. Lad der så vidt muligt være enighed imellem os," og efter at have tænkt sig længe nok om til at give sit samtykke det fornødne værd, gik hun for at forberede sin søster og sig selv til udflugten. Kort efter kom hun tilbage, ledsaget af Mercy, som ingenlunde var så glad ved at skulle bytte de glimrende triumfer hos Todgers' med Jonas' og hans agtede faders selskab.

"Aha!" udbrød Jonas. "Nå, der er De!"

"Ja, fugleskræmsel," svarede Mercy, "her er jeg, men jeg ville langt hellere være ethvert andet sted, forsikrer jeg Dem."

"Det mener De ikke. Det er ikke muligt."

"De må for mig have, hvilken mening De vil, fugleskræmsel," svarede Mercy. "Jeg tillader mig at holde fast ved min, og den er, at De er en rigtig væmmelig, modbydelig, afskyelig person." Her lo hun hjerteligt og syntes at more sig ypperligt.

"Å, De er en lille spidslærke!" sagde Jonas. "Hun er en rigtig drillepind, er hun ikke, kusine?"

Charitys svar gik ud på, at hun ikke var i stand til at sige, hvilke en rigtig drillepinds tilbøjeligheder og vaner var, og at det, selv om hun havde kundskab om dette, ville klæde hende ilde at indrømme tilstedeværelsen at et væsen med et så ufint navn i hendes familie, end sige i en elsket søsters person, "hvorledes", tilføjede Cherry med et forbitret blik, "hendes sande natur så end var."

"Nu vel, min ven," sagde Mercy, "det, jeg har at sige, er, at hvis vi ikke straks går ud, tager jeg min hat af igen og bliver hjemme."

Denne trussel gjorde den ønskede virkning, at den forebyggede enhver yderligere ordveksling, for Jonas foreslog øjeblikkelig debattens udsættelse, og da dette blev enstemmigt vedtaget, brød de straks op. På gadedørstrappen bød Jonas hver af kusinerne en arm, og ikke så snart var dette galanteri blevet opdaget af Bailey oppe fra kvistvinduet, før han hilste det med en voldsom og lydelig hosten, og han havde endnu ikke fået bugt med dette anfald, da de drejede om hjørnet.

Først spurgte Jonas, om de var gode fodgængere, og da de havde svaret Ja til dette, satte han deres udholdenhed på en temmelig alvorlig prøve, idet han på denne ene formiddag viste dem lige så mange mærkværdigheder i skikkelse af broer, kirker, gader, forsider af teatre og andre gratis seværdigheder, som de fleste mennesker ser i et helt år. Det var en ejendommelighed hos ham, at han havde en uovervindelig modbydelighed for det indvendige af bygninger, og at han havde et nøje kendskab til alle forlystelser, hvortil adgangen skulle betales, og efter hvad han sagde, lod det til, at de alle til hobe var noget gyseligt stads, som det ikke var værd at se. Denne mening var så fastgroet hos ham, at da Charity tilfældigvis fortalte, at de et par gange havde været på komedie med Jinkins og hans venner, spurgte han som noget, der faldt af sig selv, "hvem der havde sendt dem fribilletterne?" og da han fik at vide, at Jinkins og hans venner havde *købt* billetterne, fandt han dette uhyre morsomt, idet han tilføjede, "at de måtte være nogle rare fæhoveder," og flere gange under vandringen

brast han på ny i en fuldstændig krampelatter over disse herrers umådelige dumhed og – uden tvivl – over sin egen overlegne klogskab.

Da de havde været adskillige timer ude og var blevet gennemtrætte – det var nemlig nu begyndt at blive mørkt – lod Jonas sig forlyde med, at han ville vise dem noget af det grinagtigste, han kendte. Den spas, han sigtede til, bestod i at lade en droske køre dem så langt, som det var muligt for en shilling. Lykkeligvis bragte den dem til det sted, hvor Jonas boede, da de unge damer muligvis ellers ikke ville have gouteret denne vits rigtigt.

Det gamle, velkendte firma, Anthony Chuzzlewit & Søn, manufakturhandlere en gros osv., havde sit kontor i en meget smal gade bag ved postgården, hvor ethvert hus selv på den klareste sommermorgen var meget skummelt, og hvor pakhuskarlene i hundedagene vandede fortovet uden for deres herrers ejendomme i fantastiske figurer, mens man i varmt vejr altid kunne se flotte kavalerer med hænderne i lommerne på deres symmetriske bukser stirre på deres pletfri støvler i støvede pakhusdøre, hvilket syntes at være det sværeste arbejde, de havde, med undtagelse af, at de nu og da gik med en pen bag øret. Det var et så mørkt, smudsigt, tilrøget, faldefærdigt, råddent gammelt hus, som nogen kunne ønske sig at se, men her varetog firmaet Anthony Chuzzlewit & Søn alle sine forretninger og alle sine fornøjelser med, således som de var, for hverken den unge eller gamle kompagnon havde nogen anden bolig eller tanke eller interesse for noget uden for dets snævre grænser.

Forretninger var, som man let kan tænke sig, hovedsagen i dette etablissement, og det i den grad, at de puffede al hygge ud ad døren og bragte forstyrrelse i hele husvæsenet. Således hang der hele bundter af mølædte breve på væggene i de usle sovekamre, hvor gulvet lå fuldt af ruller af lærred, rester af prøver og stumper og stykker af ødelagte varer, mens de magre sengesteder, servanter og tæppestumper var skubbet hen i en krog som ting af underordnet vigtighed og kun opfattedes som ubehagelige nødvendigheder, der ikke kastede noget af sig og var til hinder for livets eneste og sande opgave. Ifølge samme princip var den eneste dagligstue et kaos af kasser og gamle papirer og indeholdt flere kontorstole end lænestole, for ikke at tale om et stort uhyre af en pult, der skrævede tværs over gulvet, og et jernpengeskab, der var muret ind i væggen over kaminen. Det eneste lille bord, der var bestemt til forfriskning og selskabelige glæder, stod i det samme forhold til pulten og det øvrige forretningsbohave, som livets små behageligheder og uskyldige adspredelser hos den gamle mand og hans søn altid havde stået til deres higen efter rigdom. Det var nu lurvet dækket til middagsmåltidet, og på en stol foran kaminen sad Anthony selv, som rejste sig for at modtage sin søn og kusinerne, da de trådte ind.

Et gammelt ordsprog minder om, at man ikke må vente at finde gamle hoveder på unge skuldre, hvortil kan føjes, at man sjældent støder på denne unaturlige forbindelse uden at føle den største lyst til at hugge dem af, alene på grund af en medfødt trang til at se enhver ting på sin rette plads. Det er ikke usandsynligt, at mange mennesker, uden at være koleriske af naturen, har følt denne trang røre sig hos dem den første gang,

de så Jonas, men havde de lært ham at kende i hans eget hus og siddet ved siden af ham ved hans eget bord, ville den ganske sikkert have bortjaget alle andre følelser.

"Nå, gamle spøgelse," sagde Jonas, idet han tiltalte sin fader med denne ærbødige benævnelse, "er maden snart færdig?"

"Det tænker jeg," svarede den gamle.

"Hvad kan det nytte?" spurgte sønnen. "Det *tænker* jeg! Jeg vil vide det."

"Ja, jeg ved det ikke rigtig," sagde Anthony.

"Du ved det ikke rigtig," svarede sønnen i en mere dæmpet tone. "Nej, du ved ingenting rigtig, gør du. Lad mig få lyset; jeg skal bruge det til pigebørnene."

Anthony rakte ham en gammel, bulet kontorlysestage, med hvilken Jonas gik foran de unge damer for at lyse dem til det nærmeste sovekammer, hvor han forlod dem, mens de tog deres hatte og sjaler af. Efter sin tilbagekomst gav han sig til at trække en flaske vin op, hvæssede forskærerkniven og mumlede nogle artigheder til sin fader, indtil damerne og maden samtidig kom ind. Måltidet bestod af en fårekølle med grønt og kartofler, og efter at retterne var sat på bordet af en sjusket gammel kælling, kunne de nu hver på sin vis gøre sig til gode med dem.

"Ungkarlehusholdning, som De ser, kusine," sagde Jonas til Charity. "Hør, den anden vil sagtens le ad det, når hun kommer hjem, vil hun ikke? Hør, De skal sidde på højre side af mig, og hende vil jeg have på min venstre. De, den anden, vil De komme herhen?"

"De er sådan en fugleskræmsel," svarede Mercy, "at jeg ved, at jeg taber appetitten, hvis jeg sidder så tæt ved Dem, men jeg

bliver vel nødt til det."

"Er hun ikke livlig?" hviskede Jonas til den ældste søster, idet han understregede spørgsmålet med det albuepuf, som han yndede så meget.

"Det ved jeg virkelig ikke," svarede miss Pecksniff spidst, "jeg er virkelig ked af sådanne latterlige spørgsmål."

"Hvad er det, min fortræffelige gamle fader nu tager sig for?" sagde Jonas, da han så, at den gamle mand vandrede op og ned ad gulvet, i stedet for at tage plads ved bordet. "Hvad søger du efter?"

"Mine briller er blevet borte, Jonas."

"Kan du ikke sætte dig uden briller?" sagde sønnen. "Du spiser og drikker da ikke af dem, ved jeg, og hvor bliver den gamle søvnigtryne, Chuffey, af? Nå, fæ, De kender ikke Deres eget navn?"

Det lod til, at han ikke kendte det, for først da faderen kaldte på ham, blev døren til et lille kontor, som ved en glasvæg var skilt fra den øvrige del af værelset, langsomt lukket op, og en lille gamling med rindende øjne og et vissent ansigt kom krybende ud. Han var gammeldags og støvet ligesom alt det andet bohave og iført et sæt luvslidte sorte klæder. Benklæderne var ved knæene garneret med rustbrune båndtjavser, sande fattiglemmer af skobånd, og den nedre del af hans edderkoppeben skjultes af meget smudsige uldstrømper af samme farve. Han så ud, som om han for et hundrede år siden var blevet gemt hen og glemt og først for nylig igen var blevet fundet på et pulterkammer.

Således som han var, kom han langsomt krybende hen til bordet, indtil han til sidst krøb op på den tomme stol, men da

det gik op for hans sløvede sanser, at der var fremmede til stede, og at disse fremmede var damer, rejste han sig atter op, tilsyneladende i den hensigt at gøre et buk. Han satte sig imidlertid igen, uden at have bukket, og idet han åndede på sine runkne hænder for at varme dem, blev han siddende ubevægelig med sin stakkels blå næse over tallerkenen og stirrede åndsfraværende hen for sig med øjne, som intet så, og et ansigt, som intet udtrykte. I denne tilstand var han en legemliggørelse af intet; intet andet.

"Vor bogholder," sagde Jonas som vært og ceremonimester, "gamle Chuffey."

"Er han døv?" spurgte en af de unge damer.

"Nej, ikke det jeg ved af. Han er jo ikke døv, er han vel, fader?"

"Nej, det har jeg aldrig hørt tale om."

"Blind da?" spurgte de unge damer.

"N–ej! Jeg har aldrig hørt, at han var blind," sagde Jonas ligegyldigt. "Tror du, han er blind, fader?"

"På ingen måde."

"Hvad er han da?"

"Det skal jeg sige Dem," sagde Jonas afsides til de unge damer, "for det første er han forfærdeligt gammel, og det er ikke det, jeg bedst kan lide ham for, da jeg tror, at fader er blevet smittet af det. Og for det andet er han en sær gammel fyr," tilføjede han i en højere tone, "og forstår næsten ingen andre end *ham*!" Her pegede han på sin ærede fader med forskærergaflen, for at de kunne vide, hvem han mente.

"Det var da underligt!" udbrød søstrene.

"Ja, ser De," sagde Jonas, "han har hele sit liv igennem proppet sin gamle hjerne fuld med tal og bogholderi, og for en

snes år siden eller så fik han feber. I al den tid, han var fra sig selv – og det var i tre uger – adderede han uden ophold, og kom til sidst til så mange millioner, at jeg ikke tror, at han siden har været rigtigt ved sine fulde fem. Men vi gør nu ikke synderlig mange forretninger, og han er ingen dårlig bogholder."

"Han er en udmærket bogholder," sagde Anthony.

"Nå, i hvert tilfælde er han ikke dyr," sagde Jonas, "og fortjener det salt, han spiser til sit brød, hvilket er nok for vort vedkommende. Jeg sagde Dem, at han næsten ikke forstår andre end fader, men ham forstår han altid, og det er helt mærkeligt, hvor han kan leve op. Han har så længe været vant til hans væsen, ser De. Jeg har set ham spille whist med fader til makker, og det gjorde han godt, skønt han ikke havde mere forstand på, hvem de andre medspillere var, end De har."

"Har han ingen appetit?" spurgte Mercy.

"Å jo," svarede Jonas og kilede løs med sin egen kniv og gaffel. "Han spiser – når man byder ham noget, men det er ham ligegyldigt, om han skal vente et minut eller en time, så længe fader er her. Når jeg er skrupsulten, som i dag, kommer jeg derfor først til ham, når jeg har fået stillet min værste sult. – Nå, Chuffey, fæ, er De rede?"

Chuffey rørte sig ikke.

"Det har altid været en sær gammel rad," sagde Jonas, idet han ganske roligt skar sig et stykke til. "Spørg ham, fader."

"Er De rede til at spise, Chuffey?" spurgte den gamle.

"Ja, ja," svarede Chuffey, der ved den første lyd af denne stemme vågnede op og forvandledes til et fornuftigt, menneskeligt væsen, så at det var både mærkeligt og helt rørende at se ham. "Ja, ja. Ganske rede, mr. Chuzzlewit, ganske

rede." Dermed standsede han smilende og lyttede efter flere spørgsmål, men da der ikke blev talt mere til ham, veg lyset lidt efter lidt fra hans ansigt, indtil han atter blev til intet.

"Pas nu på, hvor ubehagelig han bliver," sagde Jonas til sine kusiner, idet han rakte sin fader den gamle mands portion. "Han er altid nær ved at kvæle sig selv, når det ikke er skemad. Se nu på ham! Har De nogen sinde set en hest med sådan et par glasøjne som hans? Når det ikke havde været for løjers skyld, ville jeg ikke have ladet ham komme ind i dag, men jeg tænkte, at De ville more Dem over ham."

Den stakkels gamle genstand for disse menneskekærlige ytringer forstod til alt held for sig selv lige så lidt af dem som af alt andet, der blev sagt i hans nærværelse. Men da fårekødet var sejt og hans gummer svage, stadfæstede han snart Jonas' udtalelse om hans tilbøjelighed til at kvæle sig selv og led så meget under sine forsøg på at spise, at Jonas morede sig uendeligt og påstod, at han kun sjældent havde set ham så underholdende, og at man kunne grine sin mave itu over ham. Ja, han forsikrede endog søstrene, at han i denne henseende holdt Chuffey for sin egen faders overmand, "hvilket," som han med et meget sigende blik tilføjede, "vil sige meget."

Det var underligt nok, at Anthony Chuzzlewit, der selv var så gammel, kunne finde fornøjelse i sin brave søns vittigheder på den stakkels skygges bekostning, men at han gjorde det, var uden for al tvivl, skønt – for ikke at gøre ham uret – ikke så meget for deres gamle bogholders skyld, som af stolthed over Jonas' vid. Af den samme grund opfyldte denne unge mands plumpe udfald ham med en hemmelig fryd, selv når de gjaldt ham personligt, og fik ham til at gnide sig i hænderne og le i

skægget, som om han sagde til sig selv: "Jeg har undervist ham, jeg har opdraget ham; det er en arving, jeg kan være stolt af. Listig, underfundig og gerrig som han er, vil han ikke bortøde mine penge. Det har jeg arbejdet for, det har jeg håbet; det har været mit livs store formål."

Hvilket ædelt formål var dette ikke! Der gives dem, som gør sig afguder efter deres eget billede, men undlader at tilbede dem, når de er færdige, og giver den krænkede natur skylden for deres hæslighed. Anthony var i ethvert tilfælde bedre end disse.

Chuffey sad så længe over sin tallerken, at Jonas, der tabte tålmodigheden, til sidst egenhændigt tog den fra ham og bad sin fader tilkendegive den ærværdige gamle, at han gjorde bedst i "at klemme på sit brød", hvilket han også gjorde.

"Ja, ja," udbrød den gamle mand, der levede op ligesom før, da dette meddeltes ham med den samme stemme, "meget rigtigt, meget rigtigt! Han er Deres egen søn, mr. Chuzzlewit! Gud velsigne ham, den kløgtige knøs, Gud velsigne ham!"

Jonas fandt dette – måske ikke uden grund – så uhyre barnagtigt, at han lo endnu mere og sagde til sine kusiner, at han frygtede for, at han, Chuffey, en skønne dag ville blive hans død. Dugen blev nu taget af bordet og vinflasken sat frem, hvorpå han skænkede i de unge damers glas og bad dem ikke spare på vinen, da de kunne være rolige for, at der var mere, hvor den kom fra. Men efter dette udbrud skyndte han sig at tilføje, at det var kun hans spøg, og at de bestemt heller ikke troede, at han havde sagt det for alvor.

"Jeg vil drikke en skål," sagde Anthony, "for Pecksniff, jeres fader, børn. En klog mand, den Pecksniff, en snild mand! Men

en hykler, hvad? En hykler, pigebørn, hvad? Ha, ha, ha! Ja, det er han. Nå, imellem venner – det er han. Man kan overdrive alt, børnlille. Man kan endog overdrive hykleriet. Spørg Jonas!"

"Man kan ikke overdrive omsorgen for sig selv," bemærkede denne håbefulde unge mand med munden fuld.

"Hører I, pigebørn?" udbrød Anthony ganske henrykt. "Visdom, visdom! En god undtagelse, Jonas. Nej, den kan man ikke så let overdrive."

"Undtagen," hviskede Jonas til sin yndlingskusine, "når man lever for længe. Ha, ha, ha. Sig det til den anden."

"Herre Gud," sagde Charity stødt, "hvorfor kan De ikke selv sige det til hende, når De ønsker det sagt?"

"Hun synes altid at gøre nar ad én."

"Hvorfor vil De da bryde Dem videre om hende?" sagde Charity. "Jeg er såmænd ganske vis på, at hun ikke bryder sig synderlig om Dem."

"Gør hun ikke?" spurgte Jonas.

"Herre Gud, er det virkelig nødvendigt at sige Dem det?"

Jonas gav intet mundtligt svar, men skottede til Mercy med et snurrigt udtryk i sit ansigt og sagde, at *det* ikke ville knuse hans hjerte, det kunne hun stole på. Derefter så han på Charity med endnu større velbehag end før og bønfaldt hende på sin høflige måde om "at komme lidt nærmere."

"Der er endnu én ting, som ikke så let kan overdrives, fader," begyndte Jonas efter en kort pause.

"Hvad er det?" spurgte faderen og grinede allerede, fuld af forventning.

"Forretningssnuheden," svarede sønnen. "Reglen ved enhver handel er: 'Snyd de andre, for de vil snyde dig.' Det er det sande

forretningsprincip; alle andre er falske."

Den henrykte fader applauderede kraftigt denne udtalelse, som kildrede ham i den grad, at han gjorde sig den ulejlighed at gentage den for sin gamle bogholder, der gned sig i hænderne, nikkede med sit apoplektiske hoved, blinkede med sine rindende øjne og udbrød med sin hvislende stemme: "Godt, godt! Deres egen søn, mr. Chuzzlewit!" med alle de svage kendetegn på henrykkelse, som han var i stand til at frembringe. Men denne oldings begejstring havde den forsonende egenskab, at den udsprang af deltagelse for den eneste skabning, han var knyttet til ved en langvarig omgangs og sin nærværende hjælpeløsheds bånd. Og havde der været nogen, som havde brudt sig om at tænke over det, ville han måske netop herigennem have opdaget, at der endnu lå noget bærme af en bedre, slumrende natur på bunden af det gamle, brøstfældige kar, som kaldtes Chuffey.

Således som sagerne stod, var der ingen, der tænkte eller sagde noget om den ting, hvorfor Chuffey trak sig tilbage i en mørk krog på den ene side af kaminen, hvor han altid tilbragte sine aftener, og man hverken så eller hørte mere til ham den aften, undtagen én gang, da han fik en kop te, som de så ham dyppe sit brød i ganske mekanisk. Der var ingen grund til at tro, at han ved disse lejligheder faldt i søvn, eller at han så, hørte, følte eller tænkte noget. Han vedblev at være ligesom tilfrosset – hvis et udtryk, der sigter til en så kraftig proces, kan bruges om ham – indtil han atter tøede op for et øjeblik ved et ord eller en berøring af Anthony.

På Jonas' opfordring skænkede Charity te og følte sig så ganske som frue i huset, at hun røbede den yndigste forvirring,

man kan tænke sig, så meget mere som Jonas sad tæt ved siden af hende og hviskede hende en mængde smukke ting i øret. Mercy følte for sit vedkommende at hun var i den grad uden for det hele, så hun i stilhed beklagede de merkantile herrer – der upåtvivlelig i dette øjeblik længtes efter hendes tilbagekomst – og gabte over gårsdagens avis. Anthony faldt i en dyb søvn, så at Jonas og Cherry havde frit spil, så længe de ville.

Da tebakken var blevet bragt ud, hentede Jonas et spil smudsige kort og underholdt søstrene med forskellige småkunster, som alle gik ud på at lokke en eller anden til at vædde med sig om, at man ikke kunne gøre dem, og derpå øjeblikkelig at vinde og stikke hans penge i lommen. Jonas fortalte dem, at den slags kunster var stærkt i vælten i de mest dannede kredse, og at betydelige summer stadig skiftede hænder ved sådanne væddemål. Han troede fuldt og fast på dette; for underfundigheden har lige så vel som uskyldigheden sin enfoldighed, og i alt, hvor en levende tro på slethed og lumpenhed forlangtes som grundlaget for troen, var Jonas et af de mest lettroende mennesker. Hans uvidenhed, der var forbavsende, kan tages med i regningen som en ting for sig, hvis læseren så synes.

Denne vakre unge mand havde de bedste anlæg til at blive et dårligt subjekt af første rang og manglede kun det ene gode træk, som i reglen plejer at karakterisere udsvævende mennesker – rundhåndethed – for at blive en rigtig udhaler og svirebroder. Men her trådte hans griske og karrige tilbøjeligheder til, og ligesom én gift undertiden neutraliserer en anden, hvor uskadelige lægemidler ikke ville virke, således holdtes han af en slet lidenskab fra at tømme lastens bæger til

bunden, hvor dyden forgæves ville have søgt at holde ham tilbage.

Da han havde lavet alle de kortkunster, han kendte, var det blevet sent på aftenen, og da Pecksniff endnu ikke var kommet, udtrykte de unge damer ønsket om at tage hjem. Dette ville Jonas imidlertid i sit galanteri på ingen måde tillade, førend de havde nydt noget ost og brød og porter, og selv da var han højst utilbøjelig til at lade dem slippe, idet han bønfaldt miss Charity om at komme lidt nærmere eller blive lidt længere og fremsatte mange andre smigrende opfordringer af den art på sin egen gæstfri og indtrængende måde. Da alle hans bestræbelser for at holde dem tilbage viste sig frugtesløse, tog han sin hat og overfrakke på for at følge dem hjem, idet han sagde, at de sikkert hellere ville gå end køre, og at han for sit vedkommende ganske var af samme mening.

"God nat," sagde Anthony, "god nat. Hils – ha, ha, ha! – hils Pecksniff fra mig. Tag jer i agt for jeres fætter, småpiger, tag jer i agt for Jonas; det er en farlig knægt. Kom endelig ikke op at skændes om ham!"

"Å, det uhyre!" udbrød Mercy. "At komme op at skændes om *ham*! Tag du ham helt og holdent, min pige; jeg skænker dig med fornøjelse min part."

"Rønnebærrene er nok sure, hvad, kusine?" sagde Jonas.

Charity morede sig mere over denne vits, end man skulle have troet, når hensyn tages til, hvor forslidt og tarvelig den var. Men i sin søsterlige kærlighed tog hun Jonas strengt i skole, fordi han trådte så hårdt på en knækket lilje, og sagde, at han ikke oftere måtte være så grusom mod stakkels Mercy, da hun – Charity – ellers virkelig blev nødt til at hade ham. Mercy, som

virkelig havde en vis sans for det humoristiske, svarede kun med en latter og de gik som følge deraf hjem uden at der undervejs faldt onde ord imellem dem. Jonas, der gik i midten og havde en kusine under hver arm, trykkede undertiden den urette og det så fast, at han ikke generede hende så lidt, men da han hele tiden hviskede til Charity og viste hende megen opmærksomhed, var det uden tvivl kun en ren tilfældighed. Da de var kommet til Todgers', og døren var blevet lukket op, rev Mercy sig hurtigt løs fra dem og løb ovenpå, mens derimod Charity og Jonas blev stående på gadedørstrappen og talte over fem minutter med hinanden, hvorfor mrs. Todgers næste morgen sagde, "at det var tydeligt nok, hvad der var i gære, og at det glædede hende, da det virkelig var på høje tid, at miss Pecksniff tænkte på at få foden under eget bord."

Og nu oprandt den dag, da den skønne fremtoning, der så pludseligt havde åbenbaret sig for Todgers' og havde kastet en solstråle ind i Jinkins' mørke hjertekrog, ikke skulle ses mere, da den skulle pakkes ind i en diligence og køres ud på landet, ligesom en papirspakke, en kurv fisk, en tønde østers, en tyk herre eller enhver anden af livets prosaiske trivialiteter.

"Aldrig, mine kære miss'er Pecksniff," sagde mrs. Todgers, da de gik til hvile den sidste aften før deres afrejse, "aldrig har jeg set et hus så sønderknust af sorg, som mit er det i dette øjeblik. Jeg tror ikke, at mine herrer vil være sig selv – nej, ikke i flere uger. De har begge meget at svare for."

De fralagde sig beskedent enhver forsætlig del i denne sørgelige tingenes tilstand og beklagede den meget.

"Og så Deres gudfrygtige fader!" sagde mrs. Todgers. "Det er et tab! Mine kære damer, Deres fader er en sand fredens og

kærlighedens missionær."

Da de unge damer ikke var på det rene med, hvad det egentlig var for en slags kærlighed, der lå i Pecksniffs mission, optog de denne kompliment temmelig køligt.

"Turde jeg røbe en hemmelighed, der er blevet mig betroet," sagde mrs. Todgers, da hun mærkede dette, "og sige Dem, hvorfor jeg må bede Dem lade den lille dør mellem Deres og mit værelse stå åben i nat, tror jeg, at det ville interessere Dem. Men jeg tør ikke, da jeg har lovet mr. Jinkins at være så tavs som graven."

"Kære mrs. Todgers, hvad kan De mene?"

"Ja, ja da, mine kære pigebørn, hvis De ville tillade mig denne frihed aftenen før vor skilsmisse – mr. Jinkins og de andre herrer har dannet et lille musikalsk selskab mellem sig selv og agter midt i nat at opføre en serenade på trappen uden for døren. Jeg kunne have ønsket, tilstår jeg," sagde mrs. Todgers med sin sædvanlige omtanke, "at den var blevet sat til at finde sted et par timer tidligere; for når herrer sidder længe oppe, så drikker de, og når de drikker, er de måske ikke så musikalske, som når de ikke har drukket. Men således er det nu aftalt, og jeg ved, at en sådan opmærksomhed vil være Dem kær."

De unge damer blev i førstningen så overvældet af denne meddelelse, at de påstod, at de ikke kunne tænke på at lægge sig, førend serenaden var forbi; men en halv times venten i kulden forandrede deres tanker i den grad, at de ikke alene gik til sengs, men endog faldt i søvn, ja, hvad mere var, de blev ikke overvættes henrykte, da de noget efter blev vækket af nogle liflige toner, som afbrød nattens stilhed.

Det var meget rørende, grumme rørende; selv den mest kræsne smag kunne ikke have ønsket sig noget sørgeligere. Den musikalske herre førte koralen an; Jinkins sang bas, og de andre sang, som de bedst kunne. Den yngste herre blæste sit tungsind ind i en fløjte, men blæste ikke meget ud af den, hvilket var så meget bedre. Hvis de to miss'er Pecksniff og mrs. Todgers var omkommet ved selvantændelse, og serenaden var blevet opført til ære for deres aske, ville det have være umuligt at overgå den ubeskrivelige fortvivlelse, som udtryktes i det ene kor: "Gak did, hvor herlighed dig venter!" Det var et rekviem, en ligsalme, et suk, et hyl, en klage, en ekstrakt af alle sørgelige og rædselsfulde lyde. Den yngste herres fløjte var vild og uregerlig. Tonerne kom og gik stødvis ligesom blæsten. I lang tid syntes det, som om han var holdt op, og mrs. Todgers og de to unge damer var allerede blevet fuldkommen enige om, at han, overvældet af sine følelser, var gået sin vej, badet i tårer, da han igen pludselig begyndte forfra af alle kræfter og snappede efter vejret. Han var en forfærdelig kunstner. Det var umuligt at vide, hvor man havde ham, og lige når man troede, at han ingenting gjorde, gjorde han netop det, der måtte overraske én mest.

Der blev givet flere sådanne koncertstykker, måske to eller tre for mange, skønt det, som mrs. Todgers sagde, var bedre at få for meget end for lidt. Men selv da, selv i hint højtidelige øjeblik, da man skulle tro, at de dirrende toner var trængt ind i hans sjæls dyb, hvis den overhovedet havde noget dyb, kunne Jinkins ikke lade ham være i fred, men bad ham udtrykkelig, førend den anden sang begyndte – og det oven i købet som en personlig tjeneste, hvor lumpent! – at han ville lade være at spille. Ja, det sagde han, lade være at spille. De kunne høre den

yngste herres åndedræt gennem nøglehullet. Han spillede ikke. Hvilken ventil var en fløjte vel for de lidenskaber, der svulmede i hans barm? En basbasun ville have været tusinde gange for svag.

Serenaden nærmede sig sin slutning; nu kom glansnummeret. Den litterære herre havde skrevet en sang og afpasset den efter en gammel melodi. De istemte den alle, undtagen den yngste herre i selskabet, der af ovennævnte grund iagttog en frygtelig tavshed. Sangen, der var af en klassisk natur, anråbte Apollos orakel og forlangte at vide, hvad der skulle blive af Todgers', når Charity og Mercy bandlystes fra dets mure. Oraklet udtalte ifølge den blandt orakler fra de ældste tider indtil vore dage ikke ualmindelige skik ingen mening, som det er værd at tale videre om, og da dette punkt således stod uopklaret hen, forlod sangen det og gik over til at vise, at miss'erne Pecksniff stod i et nært forhold til *Rule Britannia*, og at hvis Storbritannien ikke havde været en ø, kunne der ingen miss'er Pecksniff have været til. Og da den nu var kommet ind på et nautisk område, sluttede den med følgende vers:

> Hil være vor Pecksniff! En gunstig brise
> ledsage hans snække på salten vand.
> Stem i, tritoner, mens højt I prise
> den store kunstner, den ædle mand!

Mens herrerne oprullede dette skønne billede for indbildningskraften, trak de sig efterhånden tilbage, for at musikken kunne komme til at virke i afstand, og således døde den bort, og der blev atter stille i huset.

Bailey gemte sin musikalske hyldning til om morgenen. Mens de unge damer knælede foran deres kufferter og pakkede ind, stak han nemlig hovedet ind ad døren og opvartede dem med en efterligning af en ung hunds stemme, når den er i knibe.

"Nå, unge damer," sagde ynglingen, "så De rejser altså hjem, – det er trist nok, hvad?"

"Ja, Bailey, nu rejser vi hjem," svarede Mercy.

"Skal De ikke efterlade nogen af dem en lok af Deres hår? Det er da vel ægte?"

De gav de sig til at le over dette, og svarede: Ja, naturligvis.

"Nå, så det er det *naturligvis*?" sagde Bailey. "Jeg har bedre forstand. Hendes er det ikke, for jeg har engang set det hænge der på sømmet ved vinduet, og desuden er jeg gået bag ved hende ved spisetid og har trukket i det, uden at hun mærkede det. Hør, unge damer, jeg har i sinde at skifte. Jeg vil ikke længere finde mig i at blive skældt ud af hende."

Mercy spurgte, hvilke hans fremtidsplaner da var, hvortil Bailey svarede, at han havde tænkt på enten at gå med kravestøvler eller også at gå til hæren.

"Gå til hæren!" udbrød begge de unge damer leende.

"Ja, hvorfor ikke? Der er mange trommeslagere i Tower, og jeg kender dem alle sammen. Mon deres fædreland ikke sætter pris på dem? Jo, det skulle jeg mene!"

"De bliver bestemt skudt," ytrede Mercy.

"Nå, og hvad så? Det er der da i alt fald noget rask ved, ikke? Jeg vil hellere rammes af en kanonkugle end af en kagerulle, og hun tager altid et eller andet af den slags og kaster efter mig, når hendes herrer spiser for meget. Men," sagde Bailey,

ophidset af mindet om de forurettelser, han havde lidt, "men hvad, om de også fortærer provianten? Det er da ikke min skyld?"

"Det er der vist heller ingen, som siger," sagde Mercy.

"Ikke det? Nej. Jo. Å! Hm! Der er måske ingen, som siger det, men dog én, som tror det. Men jeg vil ikke længere lade enhver prisstigning gå ud over mig. Jeg vil ikke længere lade mig slå ihjel, fordi der er dyrt på torvet. Jeg vil ikke blive. Og derfor," tilføjede Bailey og trak på smilebåndet, "derfor må De helst straks give mig, hvad De har i sinde at give mig, da jeg ikke vil være her længere, om De også kommer her igen, og den anden dreng vil såmænd ikke fortjene noget, det ved jeg."

Dette kløgtige råd fulgte de unge damer på Pecksniffs og egne vegne og gav Bailey så rigelige drikkepenge, at han næppe kunne gøre nok for at vise sin taknemmelighed, som den øvrige del af dagen kun ufuldkomment gav sig luft i diverse hemmelige dask på hans lomme og andre sådanne skæmtefulde pantomimer. Den indskrænkede sig imidlertid ikke til disse glædesytringer; thi foruden at knuse en spånæske med en hat i, beskadigede han Pecksniffs kuffert alvorligt ved alt for ivrigt at hale den ned fra det øverste af huset og viste, kort sagt, på alle mulige måder en levende tak for den velvilje, denne herre og hans døtre havde vist imod ham.

Ved spisetid kom Pecksniff og Jinkins hjem arm i arm, da den sidstnævnte forsætligt havde taget sig en halv fridag og derved vundet en umådelig fordel over den yngste herre og de andre, hvis hele tid ved et heldigt tilfælde var optaget lige til om aftenen. Pecksniff trakterede med en flaske vin, og de var i det hele taget meget muntre, skønt fulde af klager over

nødvendigheden af at skulle skilles. Allerbedst som de sad, blev gamle Anthony og hans søn meldt til megen forundring for Pecksniff og stor ærgrelse for Jinkins.

"Vi kommer for at sige Dem farvel, som De ser," sagde Anthony sagte til Pecksniff, idet de tog plads et stykke fra bordet, mens de andre talte sammen. "Hvad kan det nytte, at vi to er uenige? Adskilt, er vi ligesom de to halvdele af en saks, men forenet, Pecksniff, er vi noget."

"Enighed, min gode, er altid en god ting."

"Det vil jeg dog ikke sige," svarede den gamle, "for der gives visse mennesker, som jeg hellere vil være uenig med end enig. Men De kender min mening om Dem."

Pecksniff, der endnu ikke havde glemt "hykleren", svarede kun med en bevægelse med hovedet, der var en mellemting mellem et nik og en rysten.

"Det var en kompliment," sagde Anthony, "en kompliment, på ære. Endog den gang var det ord en ufrivillig tribut til Deres evner, skønt det ikke var noget øjeblik til at sige hinanden artigheder. Men i diligencen, husker De nok, blev vi enige om, at vi forstod hinanden."

"Å, fuldkommen!" indrømmede Pecksniff i en tone, som tydede på, at han selv blev grusomt miskendt, men ikke ville klage.

Anthony skottede mange gange til sin søn, der sad ved siden af Charity, og derpå til Pecksniff og så til sin søn igen. Ved et rent tilfælde tog Pecksniffs blikke den samme retning; men da han mærkede det, slog han først øjnene ned og lukkede dem derpå helt, som om han var bestemt på, at den gamle mand ikke skulle læse noget i dem.

"Jonas er en fiffig fyr," sagde den gamle.

"Ja," svarede Pecksniffs i sin oprigtigste tone, "han lader til at være meget fiffig."

"Og forsigtig."

"Og forsigtig, det tvivler jeg ikke om."

"Hør," hviskede Anthony ham i øret, "jeg tror, at han har et godt øje til Deres datter."

"Stille," sagde Pecksniff, der endnu stadig holdt øjnene lukket, "unge mennesker – unge mennesker – desuden en slags søskendebørn – ikke mere forelskelse, end der er deri."

"Ja, deri er der meget lidt forelskelse efter vor erfaring," svarede Anthony. "Men mon der ikke skulle være en lille smule mere her?"

"Det er mig umuligt at sige," ytrede Pecksniff, "aldeles umuligt! De overrasker mig."

"Ja, det ved jeg," svarede den gamle tørt. "Den kan måske vare ved – forelskelsen, mener jeg, ikke overraskelsen, – og hvis den nu varede ved, kunne det måske – da De sidder ganske godt i det og jeg lige så – være i vor fælles interesse, om det blev til noget."

Pecksniff smilede blidt og var i færd med at sige noget, men Anthony standsede ham.

"Jeg ved, hvad De vil sige; det er aldeles overflødigt. Det er intet øjeblik faldet Dem ind, og i en sag, der står i så nær forbindelse med Deres elskede datters lykke, kan De som kærlig fader ikke udtale nogen mening, og så fremdeles. Ja, det er meget rigtigt, og det ligner Dem! Men mig forekommer det nu, kære Pecksniff," tilføjede Anthony, idet han lagde sin hånd på hans ærme, "at hvis De og jeg holdt denne spøg gående med at

lade, som om vi ikke så, hvad der foregik, kunne en af os muligvis komme i en skæv stilling, og da jeg meget nødig vil, at det skulle være mig, må De undskylde, at jeg allerede nu hæver sagen over enhver tvivl og får det slået fast, at vi ser og ved det. Tak for Deres opmærksomhed. Nu står vi på lige fod med hinanden, hvilket sikkert er godt for os begge."

Dermed rejste han sig og gik med et forstående blik på Pecksniff hen, hvor de unge mennesker sad, mens den brave Pecksniff, som var bragt lidt ud af koncepterne ved denne åbne og ligefremme måde at tage tingene på, ikke var ganske fri for en følelse af, at hans sædvanlige våben var blevet slået ud af hånden på ham.

Men aftendiligencen gik præcis på klokkeslættet, og det var på tiden at søge den uden for kontoret, der lå så tæt ved, at de allerede havde sendt deres kufferter derhen og selv belavet sig på at gå. Derhen gik altså hele selskabet nu, efter at de havde givet de unge damer og mrs. Todgers tid til at få tøjet på. De fandt allerede diligencen på holdepladsen og hestene forspændt, ligesom der også var en stor del af de merkantile herrer til stede, hvoriblandt den yngste, der var åbenbart rørt og i en yderst nedtrykt stemning.

Intet kunne sammenlignes med mrs. Todgers' sorg over at skulle skilles fra de unge damer, med undtagelse af den heftige bevægelse, hun sagde farvel til Pecksniff med. Sikkert er intet lommetørklæde nogen sinde blevet taget så ofte op af en flad taske, som mrs. Todgers' blev det, mens hun stod på fortovet ved vogndøren med en merkantil herre på hver side af sig og ved vognlygternes skin opfangede de korte glimt af den gode

mands ansigt, som Jinkins' idelige mellemkomst tillod hende at opfange.

For Jinkins, der til det sidste var den yngste herres anstødssten her i livet, stod på det ene vogntrin og talte med damerne, og på det andet trin stod Jonas, der hævdede denne plads i kraft af sit fætterskab, mens den yngste herre, der havde været den første på pletten, stod langt inde i indskrivningskontoret mellem de røde og sorte plakater og afbildningerne af ilvogne, hvor han blev skammeligt generet og plaget af dragerne og hele tiden måtte springe til side for at undgå at blive puffet af de svære kufferter. Denne falske stilling i forbindelse med hans nervøse spænding satte kronen på hans lidelser og bragte dem til en krise, for da han i afskedsøjeblikket kastede en blomst – en drivhusblomst, der havde kostet penge – efter Mercys skønne hånd, ramte den, i stedet for denne, kusken oppe på bukken, der takkede ham nok så pænt og stak den i sit knaphul.

De var nu borte, og Todgers' var igen overladt til sig selv. De to unge damer lagde sig tilbage hver i sit hjørne og hengav sig til deres sørgmodige tanker, mens derimod Pecksniff rystede alle letsindige lyster efter selskabelige glæder og nydelser af sig og koncentrerede hele sin opmærksomhed på det ene store og dydige forsæt, at forstøde den utaknemmelige bedrager, hvis nærværelse endnu besmittede hans hjemlige arne og var en vanhelligelse af hans husguders altre.

12. Det vil med tiden vise sig, at dette kapitel vedrører Pinch og andre i høj grad. Pecksniff hævder den krænkede dyds værdighed, og den unge Martin Chuzzlewit fatter en fortvivlet beslutning

Mens Pinch og Martin gjorde sig det så hyggeligt som muligt i de pecksniffianske sale, drømte de kun lidt om det uvejr, der trak op over dem, og hver dag fæstnedes mere og mere deres venskab. Da Martin havde en sjælden lethed ved både at finde på ideer og at udføre dem, gjorde latinskolen raske fremskridt, og Tom udtalte gentagne gange som sin overbevisning, at hvis der var noget, der var sikkert, og noget, der hed upartiskhed her i verden, kunne det ikke slå fejl, at en så original og dygtig tegning fik første præmie, når konkurstiden kom. Uden selv at være så sangvinsk, havde Martin dog også selv godt håb, og det bidrog til, at arbejdet gik med liv og lyst.

"Hvis jeg skulle blive en stor arkitekt, Tom," sagde Martin en dag, mens han stod lidt borte fra sin tegning og så på den med

stort velbehag, "skal jeg sige Dem en af de ting, jeg gerne ville lægge grunden til."

"Nå," udbrød Tom, "hvad er det da?"

"Å, Deres lykke."

"Nej," sagde Tom lige så fornøjet, som om det allerede var sket, "ville De virkelig? Hvor det er smukt af Dem at tale således."

"Det skulle blive et så stærkt fundament, Tom," svarede Martin, "at det skulle vare hele Deres liv igennem – ja, og Deres børns og børnebørns med. Jeg ville være Deres velynder, Tom. Jeg ville tage Dem under min beskyttelse. Jeg gad nok se den mand, der ville vove at se ned på nogen, som jeg havde lyst til at protegere, hvis jeg var matador, Tom!"

"Jeg tror såmænd ikke," sagde Pinch, "at jeg nogen sinde er blevet mere fornøjet over noget end over dette, nej, jeg gør virkelig ikke."

"Å, jeg mener, hvad jeg siger," fortsatte Martin i en tone, der var lige så fri og utvungen i sin nedladenhed mod, for ikke at sige sin medlidenhed med den anden, som om han allerede havde været første arkitekt hos alle Europas kronede hoveder. "Jeg skulle gøre det – jeg skulle sørge for Dem."

"Jeg er bange for," sagde Tom og rystede på hovedet, "at det ville falde meget vanskeligt at gøre noget for mig."

"Pyt, bryd Dem bare ikke om det. Når jeg fandt på at sige: 'Pinch er en dygtig karl, ham synes jeg godt om', gad jeg nok se den, der ville vove at sige mig imod. Og for pokker, Tom, De kunne jo også på hundrede måder være mig til nytte."

"Hvis jeg ikke var til lidt nytte, ville det ikke være af mangel på flid," sagde Tom.

"De ville f.eks." sagde Martin efter at have tænkt sig lidt om, "være udmærket til at våge over, at mine planer blev rigtigt gennemført, og til at føre tilsyn med arbejderne under deres udførelse, indtil de var tilstrækkelig fremrykket til, at jeg kunne interessere mig for dem, og til alle sådanne ting, der lå lige ud ad landevejen. Og dernæst ville De være brillant til at vise folk rundt i mit atelier og tale om kunst med dem, når jeg ikke selv gad, og alt sådan noget. For det ville være en forbistret god anbefaling, Tom – jeg taler ganske alvorligt, det giver jeg Dem mit ord på – at have en mand med Deres kundskaber om sig i stedet for en ganske almindelig klodrian. Å, jeg skulle nok få brug for Dem; De skulle komme til at gøre nytte, kan De tro."

At sige, at Tom ingen tanke havde om at spille første violin i noget orkester i samfundet, men altid var fuldkommen fornøjet med at blive regnet for den hundrede og halvtredsindstyvende violin, er at give en meget mangelfuld forestilling om hans beskedenhed. Han blev derfor meget glad over disse udtalelser.

"Da vil jeg naturligvis være gift med hende, Tom," sagde Martin.

Hvad var det, der standsede Tom så pludseligt på hans glædes høje flugt, som drev blodet op i hans ærlige kinder og vakte en angerfuld følelse i hans ærlige hjerte, som om han var uværdig til al denne godhed!

"Da vil jeg være gift med hende," gentog Martin, og så med et smil hen mod lyset, "og jeg håber, vi vil have en flok børn om os. De vil holde meget af Dem, Tom."

Men Tom mælede ikke et ord. De ord, han ville have udtalt, døde på hans læber og levede kun i hans selvfornægtende tanker.

"Alle børn her i omegnen holder af Dem, og det ville mine børn naturligvis også," fortsatte Martin. "Jeg ville måske kalde et af dem op efter Dem, hvad? Hvorfor ikke, Tom er ikke noget dårligt navn. Thomas Pinch Chuzzlewit. T. P. C. på hans forklæde; det kunne der da ikke være noget at indvende imod."

Tom rømmede sig og smilede.

"*Hun* ville også holde af Dem, ved jeg," sagde Martin.

"Ja!" udbrød Tom med svag røst.

"Jeg kan sige på en prik, hvad hun ville tænke om Dem," sagde Martin, idet han støttede hagen på sin hånd og så igennem ruden, som om han der læste, hvad han sagde; "jeg kender hende så godt. I starten ville hun tit smile, når De talte til hende, eller hun så på Dem – og oven i købet gøre sig lidt lystig over Dem – men det ville De ikke bryde Dem om. Et lysere smil har De aldrig set!"

"Nej, nej, det ville jeg ikke bryde mig om."

"Hun ville være så kærlig imod Dem, Tom," sagde Martin, "som om De var et barn, hvad De da også i nogle retninger næsten er, ikke sandt?"

Tom tilkendegav ved et nik, at han var aldeles enig i dette.

"Hun ville altid være god og venlig og glad ved at se Dem," sagde Martin; "og når det først var gået rigtigt op for hende, hvad for en slags menneske De egentlig er – og det ville det snart – ville hun sørge for at give Dem små ærinder og bede Dem om små tjenester, som hun vidste, De brændte af iver efter at vise hende, så at når det i virkeligheden var hende, der glædede Dem, ville hun søge at få Dem til at tro, at det var Dem, der glædede hende. Hun ville have grumme meget tilovers for Dem, Tom, og have en langt finere forståelse af Dem, end jeg vil

få, og jeg ved, at hun ville ofte sige, at De var et uskyldigt, sagtmodigt, skikkeligt, godt menneske."

Hvor Tom Pinch var tavs!

"Til minde om gamle dage," sagde Martin, "og om, at hun har hørt Dem spille på orglet i den fugtige kirke hernede – og det oven i købet for intet – vil vi have ét i huset. Jeg vil opføre et musikværelse efter min egen tegning, og orglet vil tage sig helt fikst ud i en lille niche i den ene ende af det. Der skal De sidde og spille, så længe De selv har lyst, og da De holder mest af at spille i mørke, skal der også være mørkt, og mangen en sommeraften vil hun og jeg sidde og høre på Dem, Tom; det kan De stole på!"

Der krævedes måske en kraftigere anstrengelse fra Toms side for at rejse sig op fra den stol, han sad på, og trykke sin vens hænder, uden at hans ansigt udtrykte andet end glæde og taknemmelighed; der krævedes måske en kraftigere anstrengelse til at foretage denne simple handling med et rent hjerte end til at øve mangen en stordåd, som rygtet har udbasuneret med sin tvivlsomme trompet – tvivlsom fordi røg og damp fra blodige valpladser har tilstoppet dette herlige instrument, så at dets toner ikke altid er ægte eller velklingende.

"Det er et bevis på den menneskelige naturs godhed," sagde Tom – og det var karakteristisk, at han således stillede sin egen person helt i baggrunden – "at enhver, som kommer hertil, er opmærksommere og kærligere imod mig, end jeg kunne have ret til at håbe, selv om jeg var det mest sangvinske menneske i verden, eller ville være i stand til at udtrykke, om jeg også var det mest veltalende. Det overvælder mig virkelig. Men vær

overbevist om, at jeg ikke er utaknemmelig – at jeg aldrig glemmer – og at jeg skal godtgøre sandheden af mine ord, hvis jeg nogen sinde kan."

"Det er alt sammen godt," ytrede Martin, idet han med en hånd i hver lomme lagde sig tilbage i sin stol og gabte af kedsomhed. "Meget smukt sagt, Tom, men jeg kommer i tanker om, at jeg er hos Pecksniff og måske lige i øjeblikket er en lille mils vej eller så fra den slagne landevej til lykken. De havde altså i morges atter brev fra ham, hvad han nu hedder, hvad?"

"Hvem kan det være?" spurgte Tom, idet det lod, som om han nedlagde en svag protest på en fraværende persons værdigheds vegne.

"Å, De ved nok. Hvad er det nu? Northkey."

"Westlock," sagde Tom i en højere tone end sædvanlig.

"Ja, rigtigt, Westlock. Jeg vidste nok, at det var et navn, som havde noget med et af de fire verdenshjørner at gøre. Nå, og hvad skriver da Westlock?"

"Å, han har fået sin arv," svarede Tom nikkende og smilende.

"Han er en lykkens pamfilius. Gid jeg var i hans sted. Er det den hemmelighed, De ville fortælle mig?"

"Nej, ikke ganske."

"Hvad mere er der da?"

"For den sags skyld er det egentlig ingen hemmelighed. Og De vil sagtens heller ikke lægge videre vægt på det, men mig glæder det meget. Mens John var her, sagde han så tit: 'Mærk mine ord, Pinch. Når eksekutorerne i min faders bo punger ud' – han brugte undertiden nogle underlige udtryk, men det var nu således hans vane."

"At punge ud er et meget godt udtryk, når kun andre folk ikke bruger det om én selv. Nå! – Hvor De dog er tungnem, Pinch!"

"Ja, det ved jeg nok, men De gør mig så forvirret, når De siger det til mig. Jeg frygter for, at De allerede nu har bragt mig lidt ud af koncepterne, for jeg har glemt, hvad jeg ville sige."

"Når eksekutorerne i Johns faders bo pungede ud –" sagde Martin utålmodigt.

"Ja rigtigt, ja. 'Så', siger John, 'vil jeg give Dem en middag, Pinch, og komme ned til Salisbury i den anledning.' Nå, og da nu John skrev forleden dag – den samme dag, da Pecksniff rejste, husker De nok – så sagde han, at hans sager var i færd med at komme i orden, og at han meget snart ville få sine penge udbetalt, hvorfor han ville vide, når jeg kunne mødes med ham i Salisbury. Jeg skrev til ham igen og svarede, at det kunne ske, hvilken dag i denne uge det skulle være, og fortalte ham tillige, at der var kommet en ny lærling her i huset, og hvilken rar fyr De var, og hvor gode venner vi allerede var blevet. Derpå skriver John dette brev" – Tom tog det frem – "fastsætter sammenkomsten til i morgen, lader Dem hilse og beder os gøre ham den fornøjelse at spise til middag med ham – ikke i det hus, hvor De og jeg traf hinanden, men i det fornemste hotel i hele byen. Læs, hvad han skriver."

"Godt," sagde Martin, efter at han med sin sædvanlige kulde havde gennemløbet brevet, "mange tak. Jeg skal komme."

Tom kunne have ønsket, at han var blevet lidt mere forbavset, lidt mere fornøjet eller på en eller anden måde havde vist lidt mere interesse for en så stor tildragelse. Men han var fuldkommen rolig, og idet han tyede til sit yndlingstidsfordriv at fløjte, tog han fat på latinskolen, som om intet var hændt.

Da Pecksniffs hest var et helligt dyr, der kun turde køres af ham, ypperstepræsten i dette tempel, eller af den, der i hvert enkelt tilfælde udkåredes af ham selv til dette ophøjede hverv, blev de to unge mænd enige om at gå. Da tiden kom, drog de altså af sted til fods, hvilket, alt vel overvejet, var en bedre rejsemåde end i giggen, da vejret var meget koldt og tørt.

Bedre! En frisk, sund, rask fodvandring – én mil i timen – skulle den ikke være at foretrække for den rumlende, skumplende, stødende, dinglende, knirkende, pibende, afskyelige gamle gig? Ih, de to ting kunne jo slet ikke sammenlignes. Det er en fornærmelse mod fodvandringen at stille dem ved siden af hinanden. Haves der et eksempel på, at en gig har sat et menneskes blod i bevægelse, undtagen når den ved at bringe hans hals i fare har fremkaldt i hans årer og øren og helt ned ad hans ryg en prikkende hede, der er langt mere ejendommelig end behagelig? Hvornår har en gig skærpet nogens vid og viljekraft, medmindre hesten løber løbsk, og den fortvivlede situation, når den farer i rasende fart ned ad en stejl bakke med et stendige forneden, har bragt den eneste herre, der er blevet tilbage i køretøjet, på tanker om en eller anden ny og uhørt måde at lade sig falde bagud? Bedre end giggen!

Luften var kold, Tom; ja det var den, det kan ingen nægte; men ville den have været mildere i giggen? Ilden brændte meget klart på grovsmedens esse og slog højt op i vejret, som om den ønskede sig mennesker, den kunne varme; men ville det have været mindre fristende at se på den fra en gigs klamme sæde? Blæsten var skarp og bed den hårdføre gut, der kæmpede sig frem mod den, i ansigtet, blændede ham med hans eget hår, hvis han havde nok af det, og med vinterstøv, hvis han ingen

havde; standsede hans åndedræt, som om han var blevet dyppet ned i et koldt bad; rev hans tøj op og peb lige ind i marven i hans benpiber; men ville den ikke have gjort det samme hundrede gange værre ved en mand i en gig? Blæse være med giggen!

Bedre end giggen! Hvornår så man mennesker, der lod sig befordre ved hjælp af hjul og hestehove, med så glorøde kinder som disse? Hvornår blussede de således af liv og lyst? Hvornår genlød deres latter således i luften, idet de vendte sig om, hver gang de stærkere vindstød kom farende, og efter atter at have gjort omkring, når vindstødene havde udtømt sig, gik på igen med en glødende sundhedsrødme, som intet kunne holde skridt med undtagen det glade humør, den affødte? Bedre end giggen! Ih, der kommer jo netop en mand i en gig samme vej. Se, hvorledes han tager sin pisk i venstre hånd, gnider de stivfrosne fingre på den højre mod sit granitben og trommer med sine marmortæer mod fodbrættet. Ha, ha, ha! Hvem ville vel bytte blodets brusen gennem alle årer med denne stillestående elendighed, om den end skød en fart af tyve mile i stedet for én?

Bedre end giggen? Intet menneske i en gig kunne have en sådan interesse for milepælene. Intet menneske i en gig kunne se, føle eller tænke således som de, der lystigt brugte deres ben. Hvor vinden i sin fart hen over disse luftige bakkeåse tegner sin flugt ved mørke krusninger i græsset og de blødeste skygger på højene! Se dig om på denne nøgne, golde slette og læg mærke til, hvor skønne skyggerne her er selv på en vinterdag! Ak, det ligger i deres natur at være det. De skønneste ting i livet, Tom,

er kun skygger, og de kommer og går, veksler og svinder lige så hurtigt som disse!

Endnu en mil tilbagelagt, og da begynder det at sne, og kragen, der stryger af sted tæt nede ved jorden for at undgå blæsten, tager sig ud som en klat blæk i landskabet. Men skønt sneen driver og pisker imod dem, mens de går, lægger sig på deres klæder og fryser fast i deres øjenhår, ville de dog ikke, at den skulle falde mindre tæt, nej, ikke med et eneste fnug mindre, om de end havde en snes mil at gå. Og se, nu hæver den gamle domkirkes tårne sig i vejret foran dem, og lidt efter lidt kommer de ind i de lune gader, hvor det hvide tæppe gør alt så underlig tyst; og derpå til det hotel, der er deres mål, og hvor de fremstiller sig for den kuldskære opvarter med så glødende og brændende ansigter og så svulmende kraft, at han næsten føler deres nærværelse som et overfald, og da han intet har at værge sig med mod angrebet, da han kommer lige fra den blussende ild inde i gæstestuen, går han helt fra koncepterne.

Et udmærket hotel! Forstuen er en hel allé af vildt og dinglende lammefjerdinger, og i et hjørne åbner et berømmeligt spisekammer med glasdøre udsigten til kolde kyllinger og ænder og herlige stege og tærter, hvori hindbærgeleen trækker sig undselig tilbage, således som det sømmer sig for et så kosteligt syltetøj, bag ved et gitterværk af smørdej! Op på første sal i den ende af huset, som vender ud mod gården, i et værelse, hvor alle gardinerne er trukket for, er et bål stablet midtvejs op i kaminen, vokslys tændt over alt og et bord dækket til tre med glas og sølvtøj nok til tredive. Her træffer de John Westlock, ikke den gamle John hos Pecksniffs, men en rigtig gentleman, der kun ved, at han er sin egen herre

og har penge stående i banken, og ser ud som en anden og fornemmere person, og dog er han i visse henseender alligevel den gamle John, for han tager Tom Pinch i begge sine hænder, så snart han træder ind, og knuger ham hjerteligt til velkomst.

"Og dette," sagde John, "er altså mr. Chuzzlewit? Det glæder mig ret at se Dem!" John havde en egen ligefrem måde at være på, så de vekslede et varmt håndtryk og var venner lige på stedet.

"Stå lidt, Tom," udbrød den fordums lærling, idet han lagde en hånd på hver af Pinchs skuldre og holdt ham ud fra sig. "Lad mig se på Dem! Ganske den samme! Ikke det mindste forandret!"

"Det er da heller ikke så længe siden, at vi sås," sagde Tom.

"For mig er det, som om det var en evighed siden," udbrød John, "og det burde det også være for Dem, gamle skalk." Og derpå trykkede han John ned i den blødeste lænestol og dunkede ham så hjerteligt i ryggen, ligesom han plejede at gøre i gamle dage i deres gamle sovekammer hos gamle Pecksniff, at Tom ikke vidste, om han skulle le eller græde. Latteren vandt overtaget, og de lo alle tre i forening.

"Jeg har bestilt alt, hvad vi plejede at ønske os til middag, Tom," sagde John Westlock.

"Hvad for noget?" sagde Tom, "har De virkelig?"

"Alt. Le ikke i opvarternes nærværelse, hvis De kan lade være. Jeg kunne det ikke, da jeg bestilte maden. Det er ligesom en drøm."

Deri havde John uret, da ingen nogen sinde har drømt sig en sådan suppe som den, der straks efter blev sat på bordet, eller en sådan fisk, eller sådanne biretter; eller sådan en postej; eller

sådan en ret fugle og syltetøjer; eller, kort sagt, noget, der nærmede sig dette virkelige gæstebud til halvellevte shillings personen, foruden vinene. Den, der kunne drømme sig en sådan champagne i is, en sådan rødvin, portvin eller sherry, ville gøre bedst i at gå i seng og blive liggende der.

Men det allerfornøjeligste ved hele gildet var måske, at ingen var halvt så forbavset over enhver ting som John selv, der i sin overvættes glæde idelig brast i latter og derpå gjorde sig umage for at se overnaturligt højtidelig ud, for at opvarterne ikke skulle tro, at han ikke var vant til sådan noget. Nogle af de retter, der blev sat for ham, for at han skulle skære dem for, var imidlertid så mærkelige og vanskelige at hitte rede på, at det var ham umuligt at holde sig, og da Tom Pinch trods en tjeners ærbødige advarsel absolut ville nedbryde ydermuren omkring en postej med en ske og bagefter spiste den, tabte John hele sin værdighed og sad bag ved det pragtfulde fadelåg for enden af bordet og lo, så det kunne høres ude i køkkenet. Heller ikke havde han det mindste imod at le ad sig selv, hvilket han viste, da de alle tre havde sat sig ved kaminen, mens desserten stod på bordet. På dette stadium spurgte den første opvarter med ærbødig omhu, om denne portvin, der var en let og lys vin, også var efter hans smag, eller om han måske ikke kunne ønske at prøve en fyldigere slags. Hertil svarede John ganske alvorligt, at han var velfornøjet med den, han havde fået, da han mente, den var en – om han så måtte sige – ganske respektabel årgang, hvorfor opvarteren takkede og trak sig tilbage. Og derpå sagde John til sine venner med et bredt grin, at han ville håbe, at det var, som han havde sagt, men at han ikke vidste det, og brast i en skoggerlatter.

De var hele tiden lystige og glade, men den ikke mindst gemytlige del af festen var, da de alle tre sad ved kaminen og knækkede nødder, drak vin og talte frit og muntert sammen. Tilfældigvis havde Tom Pinch noget at sige organistens medhjælper, hvorfor han forlod sin varme krog et par minutter, for at det ikke skulle blive for sent, mens de to andre unge mænd blev tilbage.

De drak selvfølgelig hans skål i hans fravær, og John Westlock benyttede denne lejlighed til at sige, at der aldrig havde været så meget som et gnavent ord mellem Tom og ham i al den tid, de havde opholdt sig i Pecksniffs hus. Dette bragte ham atter helt naturligt til at udbrede sig over Toms karakter og ymte noget om, at Pecksniff kendte den ganske godt. Han rørte kun ved sagen, og det endda meget løseligt, da han vidste, at det smertede Tom, at der blev talt ilde om denne mand, hvorfor han mente, det var lige så godt at lade den ny lærling selv gøre sine opdagelser.

"Ja," sagde Martin, "det er umuligt at holde mere af Pinch, end jeg gør, eller at lade hans gode egenskaber vederfares større retfærdighed. Han er det tjenstvilligste menneske, jeg i mit liv har kendt."

"Han er oven i købet lidt for tjenstvillig," mente John, der havde en hurtig iagttagelsesevne. "Det er en formelig svaghed hos ham."

"Ja vel, De har ret. For en uges tid siden eller så var her en karl – en mr. Tigg –, der lånte alle de penge, han havde, af ham, med løfte om at betale dem tilbage om nogle få dage. Det var vistnok kun en halv *sovereign*, men godt er det, at det ikke var mere, for den får han aldrig at se igen."

"Stakkels fyr," sagde John, der havde hørt opmærksomt efter disse få ord. "De har måske ikke haft lejlighed til at opdage, at Tom er meget stolt i sine egne pengesager?"

"Hvad for noget? Nej, det har jeg ikke. Hvad mener De? Vil han ikke låne?"

John Westlock rystede på hovedet.

"Det er højst mærkeligt," sagde Martin og satte sit tomme glas fra sig. "Han er i sandhed en underlig blanding."

"Jeg tror, at han hellere ville dø end modtage penge som en gave."

"Han er enfoldigheden selv," sagde Martin. "Skænk i Deres glas."

"De," vedblev John, idet han skænkede i sit glas og så nysgerrigt på sin staldbroder, "der er ældre end de fleste af Pecksniffs medhjælpere og åbenbart har større erfaring forstår ham imidlertid uden al tvivl og ser, hvor let det er at føre ham bag lyset."

"Ganske vist," sagde Martin, idet han strakte sine ben ud og holdt sin vin op mod lyset, "og det ved også både Pecksniff og hans døtre, hvad?"

John Westlock smilede, men svarede ikke.

"Det er sandt," sagde Martin, "det minder mig om noget. Hvad mener De om Pecksniff? Hvorledes var han imod Dem? Hvad tænker De nu om ham? – Med koldt blod, forstår De nok, nu da det hele er forbi?"

"Spørg Pinch. Han ved, hvad min mening plejede at være om det emne, og jeg har ikke forandret den siden, forsikrer jeg Dem."

"Nej, nej, jeg vil helst høre den af Dem selv."

"Men Pinch siger, at den er uretfærdig," indvendte John med et smil.

"Å, godt, så ved jeg forud, i hvilken retning den går, og De skal altså ikke krympe Dem ved at tale rent ud af posen. Bryd Dem ikke om mig, beder jeg. Jeg kan ikke lide ham, siger jeg Dem lige ud. Jeg opholder mig hos ham på grund af nogle særlige omstændigheder, der gør det ønskeligt for mig. Jeg tror at have nogen duelighed i hans fag, og vil en af os komme til at skylde den anden noget, vil det sandsynligvis blive ham og ikke mig. I bedste tilfælde kan det vel gå lige op, så den ene ikke har noget at lade den anden høre, og De kan derfor frit tale til mig, som om jeg ikke stod i noget forhold til ham."

"Vil De endelig, at jeg skal udtale min mening –" svarede John Westlock.

"Ja, det vil jeg. De gør mig en tjeneste med det."

"Så siger jeg, at han er den mest topmålte skurk på jordens hele overflade."

"Åh," sagde Martin lige så koldblodigt som før, "det er noget stærkt."

"Ikke stærkere, end han fortjener det, og opfordrede han mig til at sige ham min mening om ham lige i hans øjne, ville jeg bruge de samme udtryk uden mindste modifikation. Hans adfærd mod Pinch er i og for sig tilstrækkelig til at retfærdiggøre den, men når jeg genkalder mig de fem år, jeg tilbragte i det hus, og tænker på dette menneskes hykleri, lumskhed, lumpenhed, falskhed og sleskhed, og hvorledes han under hellighedens maske gjorde sig skyldig i de gemeneste handlinger; når jeg tænker på, hvor ofte jeg var vidne til alt dette og på en vis måde blev gjort til medskyldig i det ved at

være der og have ham til lærer, så sværger jeg Dem til, at jeg næsten foragter mig selv."

Martin tømte sit glas og så på ilden.

"Dermed vil jeg ikke sige, at det er en rigtig følelse," vedblev John Westlock, "eftersom skylden ikke var min; og jeg kan meget godt fatte, at De, f.eks., skønt De til fulde gennemskuer ham, dog af omstændighederne kan være tvunget til at blive der. Jeg siger Dem simpelt hen, hvad jeg føler, og selv nu, da alt, som De siger, er forbi, og jeg har den tilfredsstillelse at vide, at han altid hadede mig, og at vi altid var uenige, og at jeg altid sagde ham min mening, selv nu fortryder jeg, at jeg ikke gav efter for den lyst, jeg som ung knøs ofte havde til at løbe bort fra ham og rejse til udlandet."

"Hvorfor til udlandet?" spurgte Martin og fæstede sine øjne på den talende.

"For," svarede John Westlock med et skuldertræk, "at søge at tjene det brød, jeg ikke kunne have tjent hjemme. Der ville have været noget rask i det. Men kom – skænk i Deres glas og lad os glemme ham."

"Som De vil. Om mig selv og mit forhold til ham vil jeg kun gentage, hvad jeg før sagde. Jeg har hidtil kun taget hensyn til mine egne interesser, og det vil jeg blive ved med, endda mere end tidligere; for sagen er – for at sige Dem sandheden – jeg tror, at han venter, at jeg skal bøde på hans mangler, og at han ikke kan undvære mig. Det havde jeg allerede en anelse om, da jeg tog derhen. Deres skål!"

"Tak. Deres igen, og gid den ny lærling må blive efter Deres ønske."

"Hvilken ny lærling?"

"Den lykkelige yngling, født under en gunstig stjerne," svarede John Westlock smilende, "hvis forældre eller værger er bestemte til at lade sig fange af avertissementet. Hvad, ved De ikke, at han igen har averteret?"

"Nej."

"Jo. Jeg læste det i den gamle avis, lige før vi spiste, og ved, at det er fra ham, da jeg har gode grunde til at huske stilen. Men stille! Der kommer Pinch. Er det ikke underligt, at jo mere han holder af Pecksniff – hvis han kan holde mere af ham, end han gør – des mere grund får man til at holde af *ham*? Ikke et ord mere; ellers spolerer vi hele hans fornøjelse og glæde."

Ligesom disse ord var udtalt, trådte Tom ind med et strålende smil på sit ansigt, og idet han gned sig i hænderne, mere af glæde, end fordi han frøs, satte han sig atter i sin varme krog og var så lykkelig som – som kun Tom Pinch kunne være det. Der er ingen anden lignelse, som kan udtrykke hans sindstilstand.

"Altså," sagde han, da han i nogen tid med tavs fryd havde stirret på sin ven, "er De da omsider virkelig blevet en hel kavaler. Nå, det må jeg sige!"

"Gør mig umage for at blive det, Tom, gør mig umage for at blive det," svarede John muntert. "Ingen kan sige, hvad jeg med tiden kan blive til."

"Nu ville De sagtens ikke selv bære Deres kuffert til diligencen," sagde Tom smilende, "om De også skulle miste den ved ikke at gøre det?"

"Ikke det?" svarede John. "Så kender De mig kun dårligt, Pinch. Det skulle være en meget tung kuffert, som jeg ikke ville bære for at komme bort fra Pecksniffs."

"Der kan De høre!" sagde Pinch til Martin. "Jeg sagde Dem det nok. Hovedfejlen ved hans karakter er hans uretfærdighed mod Pecksniff. De må ikke bryde Dem om et eneste ord af, hvad han siger om det emne. Han har nu en gang nogle aldeles mærkværdige fordomme."

"Det er ligefrem vidunderligt hvor fuldstændig fri Tom er for alt, hvad der hedder fordomme," sagde John Westlock med en hjertelig latter, idet han lagde sin hånd på Pinchs skulder. "Hvis et menneske nogen sinde har haft et nøjagtigt kendskab til en anden og set ham i det rette lys og i hans sande skikkelse, da har Tom et sådant kendskab til Pecksniff."

"Ja naturligvis," udbrød Tom. "Det er jo netop, hvad jeg så ofte har sagt Dem. Kendte De ham så godt som jeg – og jeg ville give meget til, John, at det var så – ville De beundre, agte og ære ham. De kunne ikke andet. Å, hvor De sårede hans følelser, da De rejste!"

"Havde jeg vidst, hvor hans følelser var at finde," svarede Westlock, "skulle jeg have gjort mit bedste i den retning, det kan De stole på, Tom. Men da jeg ikke kunne såre ham i, hvad han ikke har og ikke kender noget til, undtagen for så vidt han forstår at træde andres følelser under fødder, frygter jeg for, at jeg ikke fortjener Deres kompliment."

Da Pinch nødig ville fortsætte en diskussion, der måske kunne fordærve Martin, undlod han at svare noget på disse ytringer, men John Westlock, som kun en jernknebel ville kunne have bragt til tavshed, når talen var om Pecksniffs fortjenester, blev alligevel ved.

"Hans følelser! Ja vist, han er en mand med et ømt hjerte! Ja vist, han er en hensynsfuld, retsindig, samvittighedsfuld,

moralsk slyngel, er han! Hans følelser! Ja vist – men hvad er der på færde, Tom?"

Pinch stod i dette øjeblik på kamintæppet og havde travlt med at knappe sin frakke.

"Jeg kan ikke tåle det," sagde Tom og rystede på hovedet, "nej jeg kan virkelig ikke. De må have mig undskyldt, John. Jeg har megen agtelse og godhed for Dem; jeg holder inderligt af Dem og har været umådelig glad og henrykt i dag ved at finde Dem ganske som De altid har været, men dette her kan jeg ikke sidde og høre på."

"Men det er jo min gamle vane, Tom, og De siger selv, at det har glædet Dem at finde mig uforandret."

"Ikke i denne henseende. De må have mig undskyldt, John. Jeg kan virkelig ikke, jeg vil ikke. Det er meget urigtigt af Dem; De burde være forsigtigere i Deres ytringer. Det var allerede slemt nok, mens vi var alene sammen, men nu kan jeg ikke finde mig i det."

"De har fuldkommen ret," udbrød den anden, idet han vekslede et blik med Martin, "og jeg fuldkommen uret. Jeg ved ikke, hvordan pokker vi kom ind på dette ulyksalige emne. Jeg beder Dem af mit ganske hjerte om tilgivelse."

"De har en frimodig og mandig karakter, ved jeg," sagde Pinch, "og derfor gør det mig så meget mere ondt, at De bærer Dem så stygt ad i dette ene tilfælde. Det er ikke mig, De skal bede om tilgivelse, John. Mig har De kun vist godhed."

"Nå, så beder jeg Pecksniff om tilgivelse, eller hvem det skal være, Tom, og for hvad det skal være. Jeg beder Pecksniff om tilgivelse – er det så godt? Kom her! Lad os drikke Pecksniffs skål."

"Tak!" udbrød Tom, idet han varmt trykkede hans hånd og fyldte et glas. "Tak, den drikker jeg med glæde. På mr. Pecksniffs sundhed, og gid det må gå ham vel!"

John Westlock istemte dette ønske eller dog næsten, for han drak på Pecksniffs sundhed og ønskede ham noget – men hvad, kunne man ikke rigtigt høre. Da den gode stemning således var blevet genoprettet, flyttede de deres stole nærmere hen til ilden og talte nok så enigt og fornøjet sammen til sengetid.

Der var måske ikke noget lille træk, som bedre kunne have illustreret karakterforskellen mellem John Westlock og Martin Chuzzlewit, end den måde, hvorpå hver af disse unge mænd optrådte over for Tom Pinch efter det nys omtalte lille brud. Ganske vist røbede begges miner lidt skæmtefuldhed, men der ophørte også enhver lighed. Den forrige lærling kunne ikke gøre nok for at vise Tom, hvor varmt han følte for ham, og hans venskabelige opmærksomhed syntes at være af inderligere og alvorligere art end før. Den ny lærling derimod følte sig kun oplagt til at le ved tanken om Toms umådelige dumhed, ligesom der i hans munterhed blandede sig noget hånligt og ringeagtende, der syntes at tyde på, at han mente, at Pinch var alt for enfoldig til, at noget fornuftigt menneske for fuldt alvor kunne tænke på at behandle ham som ven og ligemand.

John Westlock, der aldrig gjorde noget halvt, når han kunne undgå det, havde sørget for senge til sine gæster i hotellet, og efter en meget glad aften gik de til ro; men mens Pinch sad uden sko og halstørklæde på kanten af sin seng og tænkte på sin gamle vens mangfoldige gode egenskaber, forstyrredes han af en banken på døren til hans værelse og af Johns egen stemme.

"De sover dog vel ikke endnu, Tom?"

"Nej, hvor vil De hen! Jeg tænkte på Dem," svarede Tom, idet han åbnede døren. "Kom ind."

"Jeg vil ikke opholde Dem," sagde John, "men jeg har hele aftenen glemt en lille kommission, som jeg har påtaget mig, og jeg er bange for at glemme den igen, hvis jeg ikke afgør den straks. De kender nok en mr. Tigg, Tom?"

"Tigg?" udbrød Tom. "Tigg? Den herre, som lånte nogle penge af mig?"

"Netop. Han har bedt mig hilse Dem og betale Dem pengene tilbage med mange tak for lån. Her er den halve sovereign. Jeg håber, den er ægte, skønt han selv er en temmelig mystisk kavaler, Tom."

Pinch modtog det lille pengestykke med et par øjne, der skinnede således, at de gjorde guldet til skamme, og sagde, at det frygtede han ikke for. Det glædede ham, tilføjede han, at se, at mr. Tigg var så punktlig og ordholdende; glædede ham meget.

"Ja, sandt at sige, Tom," svarede hans ven, "er han ikke altid således, og vil De følge mit råd, skal De undgå ham så meget som muligt, hvis De atter støder sammen med ham. Og på ingen måde – husk endelig vel på det, for det er mit ramme alvor – på ingen måde må De låne ham penge igen."

"Ja, ja!" sagde Tom med opspilede øjne.

"Han er langt fra at være noget heldigt bekendtskab, og jo mere De lader ham mærke, at De tænker således om ham, des bedre for Dem."

"Hør, John," sagde Pinch, noget lang i ansigtet, og rystede helt modfalden på hovedet, "jeg vil ikke håbe, at De er kommet i slet selskab?"

"Nej, nej, det skal De ikke være urolig for."

"Ja, men jeg er urolig," sagde Tom; "jeg kan ikke andet, når jeg hører Dem tale således. Er Tigg den, De siger, han er, burde De slet ikke kende ham, John. Ja, le De kun, men jeg holder det ikke for noget at le ad, forsikrer jeg Dem."

"Nej, nej," svarede hans ven og lagde sit ansigt i alvorlige folder, "De har ret, det er det heller ikke."

"De ved selv, John," sagde Pinch, "at Deres gode hjerte gør Dem ubetænksom, og De kan ikke være for forsigtig i så henseende. På ære, hvis jeg troede, at De var ved at komme sammen med dårlige kammerater, ville jeg blive højst ulykkelig, da jeg ved, hvor vanskeligt det ville være for Dem at gøre Dem fri for dem igen. Jeg ville langt hellere have mistet disse penge, John, end at få dem igen for den pris."

"Jeg forsikrer Dem, kære, gode, gamle ven," udbrød John, idet han rystede ham frem og tilbage med begge hænder og smilede ad ham med et fornøjet, åbent ansigt, der ville have overbevist et langt mere mistroisk sind end Toms, "jeg forsikrer Dem, at det er der ingen fare for."

"Godt, det glæder mig umådelig at høre det. Når De siger det således, er jeg vis på, at der ingen fare er. De tager mig det dog vel ikke ilde op, John, at jeg sagde, hvad jeg netop sagde?"

"Ilde?" udbrød den anden, idet han gav hans hånd et hjerteligt tryk. "Hvad holder De mig for? Tigg og jeg står ikke på en så fortrolig fod med hinanden, at De i nogen måde skal ængste Dem, det forsikrer jeg Dem højtideligt, Tom. Er De nu fuldkommen rolig?"

"Fuldkommen."

"Så endnu en gang godnat!"

"God nat, og gid De må drømme så behageligt, som De fortjener det, fordi De er det bedste menneske i verden!"

"Med undtagelse af Pecksniff," sagde hans ven, idet han standsede et øjeblik i døren og så sig polisk tilbage.

"Med undtagelse af Pecksniff," svarede Tom med største alvor; "naturligvis."

Og dermed skiltes de for natten, John Westlock let og glad i sindet, og stakkels Tom Pinch fuldkommen beroliget, skønt han endnu, da han vendte sig om i sengen, mumlede ved sig selv: "Med alt det ville jeg dog virkelig ønske, at han ikke kendte Tigg!"

De spiste meget tidligt frokost næste morgen, da de to unge mænd ønskede at være hjemme i god tid, og John Westlock skulle vende tilbage til London med diligencen, men da han endnu havde et par timer til overs, fulgte han dem et godt stykke på vejen og skiltes først fra dem, da det var på høje tid at vende om. Afskeden var ualmindelig hjertelig, ikke alene mellem ham og Tom, men også fra Martins side, da denne i den fordums lærling havde fundet en ganske anden person end den flødeskæg, han havde ventet at få at se.

Da den unge Westlock havde gået et lille stykke, blev han stående på en skråning og så sig tilbage. De gik med raske skridt, og Tom syntes at tale ivrigt. Martin havde trukket sin overfrakke af, da de havde vinden på ryggen, og bar den på armen. Mens John iagttog dem, så han Tom efter en svag modstand tage frakken fra Martin og lægge den oven på sin egen, så at han altså kom til at bære en dobbelt byrde. Denne lille episode gjorde et dybt indtryk på John, for han blev stående og så efter dem, indtil de forsvandt for hans blik – da rystede

han på hovedet, som om han plagedes af en ubehagelig tanke, og vendte grublende tilbage til Salisbury.

Imidlertid fortsatte Tom og Martin deres vandring, indtil de lykkelig og vel nåede Pecksniffs hus, hvor et brev fra denne brave mand til Pinch meldte dem familiens hjemkomst dagen efter. Da diligencen ville passere hjørnet af alleen omtrent klokken 6 om morgenen, bad Pecksniff om, at giggen på den tid måtte holde ved vejviseren sammen med en arbejdsvogn til kufferterne, og for at modtagelsen skulle blive så meget festligere, aftalte de to unge mænd, at de ville stå tidligt op og selv være på pletten.

Det var den mindst hyggelige dag, de endnu havde tilbragt sammen. Martin var nedslået og gnaven og greb enhver lejlighed til at sammenligne sine kår og udsigter med den unge Westlocks, en sammenligning, som altid faldt ud til skade for ham. Denne stemning hos ham trykkede også tom, og hverken skilsmissen fra om formiddagen eller middagen den foregående dag tjente til at forbedre sagerne. Timerne sneg sig derfor kun langsomt hen, og de var glade ved at gå tidligt i seng.

Derimod var de ikke fuldt så glade ved at stå op klokken halv fem i en mørk vintermorgens hele isnende uhygge, men de var dog punktligt på benene og stod ved vejviseren en god halv time før den fastsatte tid. Det var ingenlunde nogen oplivende morgen, for himlen var mørk og skyfuld, og det regnede stærkt, men Martin sagde dog, at der var en vis tilfredsstillelse ved at se det asen af en hest – dermed mente han Pecksniffs arabiske ganger – blive godt våd, og at det for dens skyld glædede ham, at det regnede så voldsomt. Heraf kan man slutte, at Martins

humør ikke var blevet bedre, hvad det heller ikke var; for mens han og Pinch stod og ventede under en hæk og så på regnen, giggen, arbejdsvognen og den dampende kusk, gjorde han ikke andet end at brumme, og hvis der ikke nødvendigvis hørte to parter til en ordstrid, ville han ganske sikkert have yppet kiv med Tom.

Omsider hørtes larmen af vognhjul svagt i det fjerne, og kort efter kom diligencen plaskende gennem dyndet og skarnet med én ulyksalig udvendig passager, der krøb sammen imellem noget vådt halm og under en dyngvåd paraply, mens kusken, konduktøren og hestene alle var i en ynkelig forfatning. Så snart diligencen holdt, slog Pecksniff vinduet ned og råbte til Tom Pinch.

"Gud bevares, Pinch, er det muligt, at De er ude i dette slette vejr?"

"Ja," udbrød Tom og nærmede sig ivrigt, "mr. Chuzzlewit og jeg –"

"Åh!" sagde Pecksniff og så, ikke så meget på Martin, som på det sted, hvor han stod. "Å, ja så! Hav den godhed at sørge for kufferterne, Pinch."

Derpå steg Pecksniff af og hjalp sine døtre ud, men hverken han eller de to unge damer ænsede i mindste måde Martin, der havde nærmet sig for at tilbyde sin hjælp, men var blevet afvist, idet Pecksniff stillede sig lige foran ham og vendte ham ryggen. På samme måde og i den dybeste tavshed hjalp Pecksniff sine døtre op i giggen, hvorpå han selv satte sig op i den, tog tømmen og kørte hjem.

Hensunket i forbavselse stod Martin og stirrede på diligencen og, da denne var kørt bort, på Pinch og kufferterne,

indtil også arbejdsvognen kørte bort, hvorpå han sagde til Tom:

"Vil De have den godhed at sige mig, hvad dette skal sige?"

"Hvilket?" spurgte Tom.

"Denne karls adfærd – Pecksniffs, mener jeg. Lagde De mærke til ham?"

"Nej, jeg gjorde virkelig ikke," svarede Tom, "jeg havde travlt med kufferterne."

"Det er også lige meget. Kom, lad os skynde os hjem." Og uden flere ord ilede han af sted i en sådan fart, at Tom havde ondt ved at holde skridt med ham. Han brød sig ikke om, hvor han gik, men vadede med den største ligegyldighed gennem små bunker skarn og små pytter med vand, idet han så lige frem for sig og sommetider lo på en sælsom måde ved sig selv. Tom indså, at hvad han end sagde, ville det kun gøre ham mere stædig, og stolede derfor på, at Pecksniff, når de kom hjem, nok ville fjerne det fejlagtige indtryk, som han var overbevist om, at en så stor yndling som den nye lærling utvivlsomt måtte lide under. Men han blev selv ikke lidt forbavset ved, da de trådte ind i dagligstuen, hvor Pecksniff sad alene foran kaminen og drak en kop varm te, at se, at han, i stedet for at udmærke sin slægtning og holde Pinch i baggrunden, gjorde lige det modsatte og var så ødsel med sine opmærksomheder over for Tom, at denne blev ganske forvirret.

"Få Dem noget te, Pinch," sagde Pecksniff og rørte op i ilden. "De må være kold og våd. Få Dem dog noget te og sæt Dem på en varm plads." Tom lagde mærke til, at Martin så på Pecksniff, som om han kunne have stor lyst til at indbyde ham til en meget varm plads, men han tav og så kun vist på Pecksniff, mens han stod lige over for ham ved bordet.

"Tag Dem en stol, Pinch," sagde Pecksniff. "Hvorledes er det så gået i vort fravær?"

"De – De vil blive meget tilfreds med latinskolen," sagde Tom; "den er næsten færdig."

"Med Deres tilladelse," sagde Pecksniff, idet han slog ud med hånden, "vil vi ikke for tiden tale om noget, der vedkommer den sag. Hvad har De taget Dem for, Thomas, hvad?"

Pinch så fra læreren hen på lærlingen og fra lærlingen hen på læreren igen og blev så befippet og modfalden, at han manglede åndsnærværelse til at svare på dette spørgsmål. I denne pinlige pause rørte Pecksniff, der godt mærkede Martins stirren, skønt han ikke havde set en eneste gang på ham, stærkt op i ilden, og da han ikke kunne blive ved med det, gav han sig til at drikke te i ét væk.

"Hvis De nu har styrket og forfrisket Dem tilstrækkeligt, mr. Pecksniff," sagde Martin omsider i en meget rolig tone, "vil det være mig kært at få at vide, hvad De mener med denne opførsel imod mig."

"Nå," sagde Pecksniff, idet han endnu mere venligt og huldsaligt end før fæstede sine øjne på Tom, "hvad har så *De* taget Dem for, Thomas, hvad?"

Da han havde gentaget dette spørgsmål, så han rundt omkring på væggene i værelset, som om han var nysgerrig efter at se, om der ingen søm var blevet siddende i dem fra tidligere tid.

Tom brød sit hoved, så at han var nær ved at gå fra forstanden, for at finde på noget at sige og havde allerede gjort en bevægelse, som om han ville henlede Pecksniffs

opmærksomhed på den, der havde talt sidst til ham, da Martin skånede ham for al videre ulejlighed ved selv at gøre det.

"Mr. Pecksniff," sagde han, idet han slog et par gange sagte i bordet og gik et par skridt nærmere, så at han kunne have rørt ved ham med sin hånd, "De hørte, hvad jeg netop sagde. Hav den godhed at svare mig. Jeg spørger Dem" – her hævede han sin stemme lidt mere – "hvad mener De med dette?"

"Jeg skal snart tale med Dem," sagde Pecksniff i en streng tone, idet han for første gang så på ham.

"Tak skal De have, men *snart* er mig ikke nok; jeg må bede Dem tale med mig straks."

Pecksniff lod, som om han fordybede sig i sin lommebog, men den rystede i hans hånd, så stærkt skælvede han.

"Nu," fortsatte Martin og slog atter i bordet. "Nu. Snart er mig ikke nok. Nu!"

"Truer De mig?" udbrød Pecksniff.

Martin så på ham uden at svare; men en skarp iagttager ville have opdaget en uheldvarslende trækning ved hans mund og en måske uvilkårlig bevægelse af hans højre hånd hen mod Pecksniffs frakkekrave.

"Jeg beklager at måtte sige," vedblev Pecksniff, "at det ville være fuldkommen overensstemmende med Deres karakter, hvis De truede mig. De har bedraget mig. De har ført en natur bag lyset, som De vidste var godtroende og fri for mistanke. De har skaffet Dem adgang til dette hus ved usandfærdige forklaringer og falske foregivender."

"Bliv ved," sagde Martin med et hånligt smil. "Nu forstår jeg Dem. Hvad mere?"

"Dette," udbrød Pecksniff, idet han rystede fra hoved til fod og søgte at gnide sig i hænderne, som om han kun frøs. "Dette, siden De tvinger mig til at blotte Deres skændsel for en tredjemand, hvilket jeg ikke har haft i sinde og kun nødig gør. Dette ringe tag, sir, tør ikke besmittes ved et menneskes nærværelse, der har bedraget en hæderlig, elsket, agtet og værdig mand, og som klogelig skjulte dette bedrageri for mig, da han søgte min beskyttelse og velvilje, idet han vidste, at hvor ringe jeg end er, er jeg dog en retskaffen mand, der søger at opfylde min pligt i denne syndige verden og afskyr enhver last og falskhed. Jeg græder over Deres slethed, jeg sørger over Deres fordærvelse, jeg beklager, at De frivillig har kunnet forlade renhedens og fredens blomsterstrøede sti" – her slog han sig for sin barm eller moralske have – "men jeg kan ikke have en spedalsk eller en slange her i huset. Drag bort," sagde Pecksniff og udstrakte sin hånd, "drag bort, unge mand! Ligesom alle Deres kendinge forstøder også jeg Dem!"

I hvilken hensigt Martin ved disse ord gjorde et skridt fremad, er det umuligt at sige. Det er nok at vide, at Tom tog ham i sine arme, og at Pecksniff i samme øjeblik trådte så hastigt tilbage, at han gled ud med foden, snublede over en stol og faldt i en siddende stilling ned på gulvet, hvor han blev siddende uden at prøve på at rejse sig op og stak hovedet ind i en krog – måske fordi han mente, det var det sikreste sted.

"Slip mig, Pinch," råbte Martin og stødte ham fra sig. "Hvorfor holder De på mig? Tror De, at et slag kunne gøre ham til en større usling, end han allerede er? Tror De, at jeg, hvis jeg spyttede på ham, kunne nedværdige ham dybere, end han selv har nedværdiget sig. Se på ham, Pinch!"

Pinch gjorde det uvilkårlig. Således som Pecksniff sad der på tæppet med hovedet inde i en spids vinkel af panelet, udmattet og medtaget af en møjsommelig rejse, var han unægtelig ikke noget mønster på alt, hvad der er skønt og ophøjet hos mennesket, men han var alligevel Pecksniff, og det var umuligt at berøve ham dette enestående og uforlignelige fortrin i Toms øjne. Og han gengældte Toms blik, som om han ville sige: "Ja Pinch, se på mig! Her er jeg! De ved, hvad digteren siger om den retskafne mand, og en retskaffen mand er et af de få store værker, som er at få at se for intet! Se på mig!"

"Jeg siger Dem," sagde Martin, "at således som han ligger der, vanæret, købt, bestukket, en klud for smudsige hænder, en måtte for smudsige fødder, en løgnagtig, krybende, slavisk hund, er han det værste og nedrigste udskud på jorden. Og mærk mine ord, Pinch, den dag vil komme – han ved det; se, hvor det maler sig på hans ansigt, mens jeg taler! – da endog De vil gennemskue ham og kende ham lige så godt som jeg, og som han ved, at jeg kender ham. *Han* forstøde *mig*! Se rigtigt på ham, Pinch, og gid mindet om dette øjeblik må gøre Dem klogere!"

Han pegede med uendelig foragt på ham, mens han talte, trykkede sin hat fast på hovedet og forlod værelset og huset. Han gik så hurtigt, at han allerede var ude af landsbyen, da han hørte Tom Pinch kalde åndeløst på sig langt borte.

"Nå, hvad nu?" sagde han, da Tom var kommet til.

"Gud, Gud," udbrød Tom, "går De virkelig?"

"Går? Går?"

"Det er ikke så meget det, jeg mener, som, om De går nu straks – i dette slette vejr – til fods – uden Deres klæder – uden

penge?" udbrød Tom.

"Ja," svarede han alvorligt, "jeg går."

"Men hvorhen da?" spurgte Tom. "Hvorhen?"

"Det ved jeg ikke. – Dog jo. Jeg tager til Amerika."

"Nej, nej," råbte Tom i en slags fortvivlelse. "Tag ikke derhen, tag endelig ikke derhen! Opgiv det. Vær ikke så skrækkelig ligegyldig for Dem selv. Tag ikke til Amerika!"

"Min beslutning er fattet," sagde han. "Deres ven havde ret. Jeg tager til Amerika. Gud velsigne Dem, Pinch!"

"Tag dette!" udbrød Tom, idet han rørt trykkede ham en bog i hånden. "Jeg må skynde mig tilbage og kan ikke sige alt, hvad jeg gerne ville. Himlen være med Dem. Pas på det blad, jeg har bøjet om. Farvel, farvel!"

Den skikkelige fyr klemte hans hånd, mens tårerne sneg sig ned ad hans kinder, og de skiltes og gik hastigt hver sin vej.

13. Viser, hvad der blev af Martin og hans fortvivlede beslutning, da han havde forladt Pecksniffs hus; hvilke personer han stødte på; hvilken modgang han led, og hvilke efterretninger han hørte

Med Tom Pinchs bog ligegyldigt under armen og uden engang at knappe sin frakke til værn mod den øsende regn gik Martin trodsigt videre i samme hurtige tempo, indtil han var kommet forbi vejviseren og havde nået landevejen til London. Selv da sagtnede han kun ganske lidt sin fart, men han begyndte at tænke og se sig om og frigøre sig for de forbitrede lidenskaber, som hidtil havde omtåget hans sanser.

Det kunne ikke nægtes, at han i dette øjeblik ikke havde nogen videre behagelig beskæftigelse hverken for sine legemlige eller åndelige evner. Dagen begyndte at gry fra en vandet lysplet i østen, og foran den drev nogle mørke skyer, hvorfra regnen faldt som en tæt, fugtig tåge. Den strømmede ned fra hver gren og kvist i hækken, dannede små søer på stien, løb gennem hundrede render ud på landevejen og borede

utallige huller i overfladen af hver eneste dam og grøft. Den faldt på græsset med en sivende, sjappende lyd og forvandlede hver fure på de pløjede marker til en mudret rendesten. Intetsteds var der nogen levende skabning at se. Udsigten kunne næppe have været mere trøstesløs, om den levende natur var blevet opløst i vand og atter udgydt over jorden i denne form.

Den ensomme vandringsmands indre synskreds var lige så grænseløs som de ydre omgivelser. Venne- og pengeløs som han var; i højeste grad ophidset; dybt såret i sin stolthed og egenkærlighed; fuld af uafhængighedsprojekter og aldeles uden midler til at virkeliggøre dem, kunne selv hans argeste fjende have været tilfreds med hans vanskæbne. I tilgift til hans øvrige lidelser, mærkede han nu, at han var våd lige til skindet og iskold over hele kroppen.

I denne ynkværdige tilstand kom han til at tænke på Pinchs bog, mere fordi det generede ham at bære den, end fordi han nærede håb om at finde trøst i denne afskedsgave. Han så på den tilsmudsede rygtitel, og da han opdagede, at det var et enkelt bind af "*Studenten fra Salamanca*" på fransk, bandede han de tyve gange Tom Pinchs dumhed. Han havde i sin ærgrelse og skuffelse nær kastet bogen fra sig, hvis han ikke i det samme havde husket på, at Tom havde henledet hans opmærksomhed på et ombøjet blad, og da han nu slog den op på dette sted for at få yderligere grund til at beklage sig over ham, fordi han kunne tro, at en kold stump af studentens visdom kunne opmuntre ham under sådanne omstændigheder, fandt han –

Nå, nå, ikke meget, men Toms alt, den halve sovereign, som han havde svøbt ind i et stykke papir og stukket fast på bladet

med en knappenål. På den indvendige side havde han med et blyant kradset disse ord: "Jeg trænger ikke til den og ville ikke vide, hvad jeg skulle gøre med den, hvis jeg beholdt den."

Der gives visse usandheder, Tom, på hvilke menneskene svinger sig til himlen ligesom på strålende vinger, og der gives visse sandheder, kolde, bitre, stikkende sandheder, som de verdenskloge vismænd er så drevne i, og som binder menneskene til jorden med lænker af bly. Hvem ville ikke hellere i sin dødsstund tilviftes kølighed med den letteste fjer af en usandhed som din end med alle? De pigge, der siden tidernes begyndelse er blevet plukket af det hvasse pindsvin, den bebrejdende sandhed?

Martin havde en levende følelse, når der var noget, der vedrørte ham selv, og Toms gode gerning gjorde et dybt indtryk på ham. Efter nogle få minutters forløb gjorde den den virkning, at den opmuntrede hans sind og mindede ham om, at han ikke var så aldeles blottet, da han havde ladet et godt forråd af klæder blive tilbage og havde et guldur i lommen. Han fandt også en pudsig tilfredsstillelse ved tanken om, hvilket indtagende menneske han måtte være, siden han havde kunnet gøre et sådant indtryk på Tom, og hvor meget han var Tom overlegen, og hvor langt bedre udsigt, han havde til at komme frem i verden. Oplivet af disse tanker og styrket i sit forsæt at prøve at gøre sin lykke i et andet land, besluttede han at se at komme til London på bedste måde uden at spilde et øjeblik, for at tage sit udgangspunkt derfra.

Godt og vel to mil fra den landsby der var blevet navnkundig som Pecksniffs opholdssted, gjorde han holdt for at spise frokost i en lille kro, hvor han satte sig på en højrygget stol

foran kaminen, trak sin frakke af og hængte den til tørring ved den blussende ild. Stedet var vidt forskelligt fra det hotel, hvor han nylig havde levet så godt, idet det ikke kunne gøre sig til af større husrum end det, som køkkenet med dets murstens gulv afgav; men sjælen lemper sig så hurtigt efter legemets fornødenheder, at dette fattige bedested for fragtkuske, som han i går ville have foragtet, nu blev et helt ypperligt herberge, mens hans flæskekage og hans krus øl ingenlunde viste sig at være den grove kost, han havde tænkt sig, men fuldkommen stadfæstede sandheden af indskriften på vinduesskodden, som lod disse levnedsmidler være "god beværtning for rejsende."

Han skød sin tomme tallerken fra sig, og med et nyt krus foran sig på kaminfliserne stirrede han tankefuldt ind i ilden, indtil hans øjne sved. Derefter studerede han de kolorerede bibelske stykker på væggen i små, sorte rammer, ligesom almindelige barberspejle, og så, hvorledes de vise mænd fra Østerland – der havde en stærk familielighed med hinanden – knælede foran en rosenrød krybbe, og hvorledes den fortabte søn kom hjem i røde pjalter til en purpurfarvet fader og allerede i tankerne gjorde sig til gode med en søgrøn kalv. Derpå skottede han gennem vinduet på regnen, der faldt på skrå ned mod skiltet lige over for huset og bragte vandingstruget til at flyde over, og derefter så han igen på ilden og syntes at opdage et London, der trak sig tilbage i det fjerne mellem de brændende vedstykker.

Denne proces havde han allerede gentaget mange gange og i den samme orden, som om det var en naturnødvendighed, da lyden af vognhjul henledte hans opmærksomhed på vinduet, og der så han en slags let fragtvogn med fire heste for og, så vidt

han kunne se – for den var tildækket – læsset med korn og halm. Kusken, der var alene, blev holdende uden for døren for at vande sine dyr og kom lidt efter ind i det værelse, hvor Martin sad, idet han stampede i gulvet og rystede vandet af sin hat og frakke.

Det var en rødmosset, kraftig ung fyr, ganske fiks på sin vis og med et godmodigt ansigt. Idet han nærmede sig ilden, hilste han ved at røre ved sin glinsende pande med pegefingeren af sin stive skindhandske og sagde, hvad der egentlig talt var overflødigt, at det var et ualmindelig vådt vejr.

"Ja, ualmindelig vådt," sagde Martin.

"Jeg ved ikke, at jeg nogen sinde har set et vådere vejr."

"Jeg heller ikke."

Kusken så på Martins tilsølede klæder, hans fugtige skjorteærmer og hans til tørring hængte frakke og sagde efter et ophold, idet han gned sig i hænderne:

"Er De blevet overrumplet af det?"

"Ja," var det korte svar.

"De var måske ude at ride?" sagde kusken.

"Jeg ville have været det, hvis jeg ejede en hest, men det gør jeg ikke."

"Det er slemt."

"Men kunne være værre."

Nu havde kusken sagt: "Det er slemt," ikke så meget fordi Martin ingen hest ejede, som fordi han havde sagt det med hele den forsorne desperation, som var en følge af hans sindsstemning og omstændighederne, og som man kunne slutte sig til en hel del af. Da Martin havde svaret, stak han hænderne i lommen og begyndte at fløjte, hvorved han gav ham

at forstå, at han ikke brød sig en døjt om fru Fortuna, at han var hævet over at give sig ud for hendes yndling, når han ikke var det, og at han blæste både hende, kusken og alle andre et stykke.

Kusken så en minut vist på ham og fløjtede ligeledes, mens han varmede sig. Omsider pegede han med sin tommelfinger ud på landevejen og spurgte:

"Frem eller tilbage?"

"Hvad er frem?" sagde Martin.

"London naturligvis," sagde kusken.

"Frem da," sagde Martin og slog bagefter på en ligegyldig måde med nakken, som om han ville have tilføjet: "Nu ved De det hele," stak sine hænder dybere ned i sine lommer, forandrede melodi og fløjtede lidt højere.

"Jeg skal også fremad," sagde kusken, "til Hounslow, to mil på denne side London."

"Skal De?" udbrød Martin, idet han holdt op at fløjte og så på ham.

Kusken stænkede i ilden med sin våde hat, så at den spruttede og svarede: "Ja vel skulle han det."

"Nå," sagde Martin. "Jeg vil tale lige ud med Dem. Af mine klæder tror De måske, at jeg har penge på lommen, men det har jeg ikke. Alt, hvad jeg kan undvære til vognleje, er en krone, da jeg ikke har flere end to. Vil De tage mig med for den og min vest eller dette silketørklæde, så gør det; hvis ikke, så lad være."

"Kort og godt."

"Vil De have mere? Mere har jeg ikke og kan ikke skaffe, og dermed er det forbi," hvorpå han atter begyndte at fløjte.

"Har jeg måske sagt, at jeg ville have mere?" spurgte kusken halvt i vrede.

"De sagde ikke, at det, jeg bød Dem, var nok."

"Hvor kunne jeg det, da De ikke lod mig få tid til det? Ikke for alt, hvad det skulle være, ville jeg have noget menneskes, end sige en gentlemans vest på min samvittighed, men med silketørklædet er det en anden sag, og hvis De er fornøjet, når vi kommer til Hounslow, ville jeg ikke have noget imod at modtage det som en gave."

"Er det et ord?" spurgte Martin.

"Ja vel er det så."

"Så tøm dette krus," sagde Martin, idet han rakte ham sit og meget ivrigt trak sin frakke på, "og lad os komme af sted, så snart De kan."

Tre minutter efter havde han betalt sin regning, som udgjorde en shilling; lå så lang, han var, højt og tørt oppe i vognen på et knippe halm med ruffet lidt åbent fortil, for at han så meget des bedre kunne tale med sin ny ven, og førtes af sted i den rigtige retning med en højst tilfredsstillende og opmuntrende hurtighed.

Kusken hed, som han snart fortalte Martin, William Simmons, bedre kendt under navn af Bill, og hans pyntelige udseende forklaredes tilstrækkeligt af hans forbindelse med et stort diligence-etablissement i Hounslow, hvorhen han var i færd med at køre sit læs fra en gård i Wiltshire, som tilhørte firmaet. Han færdedes jævnligt på landevejen i sådanne ærinder, sagde han, og for at se til de heste, der var syge eller sat på græs, og som han havde mange ting at fortælle om. Han tragtede efter den værdighed at komme til at køre en af

diligencerne og ventede at få sådan en post. Desuden var han musikalsk og havde et lille klaphorn i lommen, som han, når samtalen sløjede af, spillede den første del af en mængde melodier på, men stadig gik i stå ved den anden.

"Åh," sagde Bill med et suk, idet han med bagen af sin hånd strøg sig om munden og stak instrumentet i lommen efter at have skruet mundstykket af for at tørre det, "tykke Ned, der kørte med den lette diligence fra Salisbury, det var en karl med musikalske talenter. Det var en konduktør. Det var, hvad man kunne kalde en engel af en konduktør, var Ned."

"Er han død?" spurgte Martin.

"Død?" svarede den anden med hånligt eftertryk. "Nej slet ikke. Ned dør ikke så let; nej, nej, det har han alt for god forstand til."

"De taler om ham i den forbigangne tid, og derfor troede jeg, at han ikke mere var til."

"Han er ikke mere i England," sagde Bill, "hvis det er det, De mener. Han rejste til De Forenede Stater."

"Gjorde han?" spurgte Martin med pludselig interesse. "Hvornår?"

"For fem år siden eller så omtrent. Han havde nedsat sig der som værtshusholder, men da han ikke kunne betale, hvad han skyldte, stak han en dag af til Liverpool uden at sige et ord og gik om bord og sejlede til De Forenede Stater."

"Nå, og så?" sagde Martin.

"Ja, da han så kom i land der uden en penny i lommen, så blev de naturligvis meget glade ved at se ham i De Forenede Stater."

"Hvad mener De?" spurgte Martin lidt hånligt.

"Hvad jeg mener? Ih, dette: Alle mennesker er jo lige i De Forenede Stater, er de ikke? Det gør ingen forskel der, om en mand ejer tusinde pund eller ingenting – især i New York, har jeg hørt, hvor Ned gik i land."

"Var det i New York?" spurgte Martin tankefuldt.

"Ja, i New York. Det ved jeg, fordi han lod dem vide hjemme, at det mindede ham så levende om gamle York, på grund af at New York var så himmelvidt forskellig fra denne by i enhver henseende. Jeg ved ikke, hvad Ned egentlig tog sig for, da han var kommet derover, men han skrev hjem, at han og hans venner stadig sang *'Ale Columbia* Note 4) og skældte ud på præsidenten, så jeg tror, det må have været noget med værtshusholderi eller klubvæsen. I ethvert tilfælde samlede han sig en formue."

"Nej virkelig!" udbrød Martin.

"Ja han gjorde. Det ved jeg, fordi han mistede den igen dagen efter, ved at seks og tyve banker spillede fallit. Han forærede en mængde af deres sedler til sin fader, da det var afgjort, at de ikke duede mere, og sendte dem herover med et kærligt brev. Det ved jeg, fordi de blev vist frem i vor gård til fordel for den gamle, for at han kunne få et par skilling til at købe tobak for i fattighuset."

"Det var dumt af ham, at han ikke passede bedre på sine penge, da han havde dem."

"Det har De ret i, så meget mere som det var lutter papirspenge, og han så let kunne have passet på dem ved at binde dem sammen i en lille pakke."

Hertil svarede Martin intet, men faldt kort efter i søvn og sov over en time. Da han vågnede og så, at det havde holdt op at

regne, satte han sig ved siden af kusken og stillede ham flere spørgsmål, såsom om hvor længe den lykkelige konduktør fra den lette Salisburyer-diligence havde været om at komme over Atlanterhavet; på hvilken tid af året han var afsejlet; hvad det skib hed, han havde gjort rejsen med; hvor meget han havde betalt for overfarten; om han havde lidt meget af søsyge og så fremdeles. Men om disse enkeltheder havde hans ven liden eller ingen kundskab, og svarede enten på lykke og fromme eller tilstod, at han ikke havde hørt det eller havde glemt det; og skønt Martin gentagne gange kom tilbage til det samme, kunne han ikke få nogen som helst nyttige oplysninger om disse vigtige punkter.

De rumlede af sted hele dagen og holdt så ofte – snart for at få en hjertestyrkning, snart for at skifte heste eller seletøj, snart i et og snart i et andet ærinde, der stod i forbindelse med diligencekørslen på denne vejstrækning – så at det blev midnat, førend de nåede Hounslow. Et lille stykke fra den staldbygning, hvor vognen skulle hen, steg Martin af, betalte sin krone og påtvang sin ærlige ven sit silketørklæde, trods de mange forsikringer om ikke at ville tage det fra ham, som han søgte at modsige sine længselsfulde blikke med. Da det var gjort, skiltes de ad, og efter at vognen var kørt ind i gården, og porten var blevet lukket, stod Martin i den mørke gade med en temmelig levende følelse af at være lukket ude i den øde verden uden at have nøglen til den.

Men i dette modfaldne øjeblik, ligesom ofte senere, virkede mindet om Pecksniff som en styrkedrik på ham og vakte en harme i hans bryst, der gav ham kraft til sej udholdenhed. Opildnet af denne hidsende snaps, gik han uden længere tøven

ad vejen til London, og da han kom dertil midt om natten og ikke vidste, hvor han skulle finde et værtshus, som stod åbent, så han sig nødt til at drive om på gaderne og torvene indtil om morgenen.

Omtrent en time før daggry var han kommet ind i en af smågaderne omkring Adelphi, og idet han henvendte sig til en mand med en lodden hue, som var ved at tage skodderne fra vinduerne i et simpelt værtshus, fortalte han ham, at han var fremmed, og spurgte, om han kunne få en seng der. Heldigvis var dette tilfældet, og skønt sengen ikke hørte til de eleganteste, var den dog nogenlunde proper, og Martin følte sig meget taknemmelig og glad ved at kunne krybe i den for at søge varme, hvile og glemsel.

Da han vågnede, var det langt ud på eftermiddagen, og da han havde vasket og klædt sig på og fået noget at spise, begyndte tusmørket igen at falde på. Dette var så meget bedre, da det nu var uundgåelig nødvendigt, at han skilte sig ved sit ur hos en tjenstvillig pantelåner. Han ville have ventet med det, til det var blevet mørkt, om det så havde været den længste dag i året, og han havde begyndt den uden frokost.

Han gik forbi flere af pantelånernes forgyldte kugler, end alle taskenspillere i Europa har spillet med ved alle deres forestillinger, førend han kunne bestemme sig for nogen enkelt af de boder, disse sindbilleder var hængt til skue uden for. Til sidst kom han tilbage til en af de første, han havde set, og efter at være trådt ind ad en sidedør i en gård, hvor de tre kugler med overskriften "*Penge udlånes*" var fremstillet i et uhyggeligt transparent, gik han ind i et af de mange små kabinetter eller private båse, der var indrettet for de mere undselige og mindre

husvante kunder. Her lukkede han sig inde, tog sit ur frem og lagde det på disken.

"På ære og samvittighed," sagde en dæmpet stemme i båsen ved siden af til butikssvenden, der underhandlede med kunden, "De må lægge lidt til, en lille smule mere til, må De virkelig! De må afse en lille halv unse, når De afvejer Deres pund kød, min allerbedste ven, og gøre det til to shillings og seks pence."

Martin trak sig uvilkårligt tilbage, da han straks havde kendt stemmen.

"De kommer altid med så meget dumt tøj," sagde svenden, idet han rullede genstanden, der så ud til at være en skjorte sammen, som om det var noget, der fulgte af sig selv, og trykkede sin pen mod disken.

"Kun skade," sagde Tigg, "at jeg ikke har mere tøj at komme med. Ha, ha, ha! Ikke så dårligt! Lad det nu være to shillings og seks pence! Nu går den! For sidste gang, to shillings og seks pence!"

"Det bliver ikke sidste gang, førend den er helt slidt op," svarede svenden. "Den er allerede nu blevet gul i tjenesten."

"Dens ejermand er blevet gul i tjenesten, hvis det er det, De mener, min ven," sagde Tigg, "i et utaknemmeligt fædrelands patriotiske tjeneste. Nå, så bliver det vel to shillings og seks pence?"

"Det bliver," svarede butikssvenden, "hvad det altid har været – to shillings. Det er vel det samme navn som sædvanlig?"

"Endnu stadig det samme navn, da min adkomst til pairstitlen endnu ikke er blevet anerkendt af Overhuset."

"Og den gamle adresse?"

"På ingen måde, jeg har forlagt min residens i hovedstaden fra nr. 38 i Mayfair til nr. 1542 i Park Lane."

"Det skriver jeg virkelig ikke," svarede svenden med et grin.

"Skriv, hvad De vil, min ven; det er dog, som jeg siger. Da de for underkældermesteren og den femte lakaj bestemte værelser i nr. 38 i Mayfair var så nederdrægtigt dårlige og simple, har jeg af agtelse for de følelser, der gør Dem så megen ære, set mig nødsaget til at tage den elegante og rummelige familiebolig nr. 1542 i Park Lane på syv, fjorten eller en og tyve års lejemål, som kan fornyes efter lejerens ønske. Lad det være to shillings og seks pence og kom og besøg mig."

Svenden morede sig så kosteligt over dette indfald, at Tigg selv ikke kunne undertrykke et lille udbrud af stolthed, der til dels ytrede sig i ønsket om at se, hvorledes kunden i båsen ved siden af havde optaget hans skæmt, og da han nu kikkede omkring skillerummet genkendte han ved skinnet af gasblusset øjeblikkelig Martin.

"Gid jeg må dø," sagde Tigg, idet han rakte sin krop så langt frem, at hans hoved var lige så meget inde i Martins lille celle som Martins eget, "om dette ikke er et af de mærkeligste møder i den gamle og den ny historie! Hvorledes har De det? Hvad nyt fra agerdyrkningsdistrikterne? Hvorledes har vore venner P.s det? Ha, ha, ha! Vis øjeblikkelig denne gentleman al mulig opmærksomhed som en af mine venner, David, hører De?"

"Se der! Vær så god at give mig så meget, De kan, på dette," sagde Martin, idet han rakte svenden uret, "jeg trænger hårdt til penge."

"Han trænger hårdt til penge!" udbrød Tigg med den inderligste deltagelse. "Hav den godhed, David, at gøre det

alleryderste for min ven, der trænger hårdt til penge. De må behandle min ven, som om det var mig selv. Et guldur, David, med echappement, ankergang, kapsel og fire rubiner i værket, garanteret at gå udmærket ifølge min egen personlige erfaring, da jeg har kendt det i mange år og under de vanskeligste forhold" – her blinkede han ad Martin for at give ham at forstå, at denne anbefaling ville gøre et umådeligt indtryk på svenden; "hvad siger De til min ven, David? Lad mig se, David, at De gør Dem fortjent til min søgning og rekommendation."

"Jeg kan låne Dem tre pund på det, hvis De vil," sagde svenden i en fortrolig tone til Martin. "Det er meget gammeldags. Mere kan jeg ikke give."

"Og det er et forbistret godt tilbud," udbrød Tigg. "To pund og tolv shillings for uret og seks shillings og seks pence af personlig agtelse. Jeg er tilfreds; det er måske en svaghed af mig, men jeg er det. Tre pund kan gå an. Vi tager dem. Min vens navn er Smiwey, Chicken Smiwey fra Holborn, nr. 262 B. Logerende." Her blinkede han atter ad Martin for at sige ham, at alle de af loven foreskrevne ceremonier og formaliteter nu var taget i agt, og at der ikke var andet tilbage end at modtage pengene.

I virkeligheden viste dette sig også at være tilfældet, for Martin, der ikke havde andet valg end at tage imod, hvad der blev budt ham, tilkendegav sit samtykke med et nik og gik straks efter ud med pengene i lommen. På gangen indhentedes han af Tigg, der tog ham under armen og, idet han fulgte ham ud på gaden, ønskede ham varmt til lykke med det heldige udfald af underhandlingen.

"Om min part deri er det ikke værd at tale. Sig mig ingen komplimenter. Dem kan jeg ikke udstå."

"Det er virkelig heller ikke min hensigt," svarede Martin, idet han gjorde sin arm fri og blev stående.

"De viser mig en stor tjeneste. Tak skal De have."

"Hør nu," sagde Martin og bed sig i læben, "byen er stor, og vi kan let hver især finde forskellige veje i den. Hvis De vil vise mig Deres, vil jeg gå en anden."

Tigg ville til at sige noget, men Martin kom ham i forkøbet.

"Efter hvad De netop har set, behøver jeg næppe at sige Dem, at jeg ikke har noget at undvære til Deres ven Slyme. Og lige så overflødigt ville det være, om jeg sagde Dem, at jeg ikke ønsker æren af Deres selskab."

"Holdt!" råbte Tigg, idet han udstrakte sin hånd. "Stands! Der er et uhyre dybsindigt, langskægget og patriarkalsk ordsprog, som siger, at det er en pligt at være retfærdig, førend man er ædelmodig. Vær nu først retfærdig så kan De siden være ædelmodig. De må ikke forveksle mig med mennesket Slyme. De må ikke gøre mennesket Slyme den ære at holde ham for min ven, for det er han ikke. Jeg er blevet nødt til at sky den person, De kalder Slyme. Jeg," sagde Tigg og slog sig for brystet, "er en præmietulipan af en helt anden vækst og kultur end kålstokken Slyme."

"Det er mig omtrent ligegyldigt," sagde Martin koldt, "om De har nedsat Dem som plattenslager for egen regning, eller om De endnu er i kompagni med Slyme. Jeg ønsker ikke at have omgang med Dem. I djævelens skind og ben, menneske," sagde Martin, der trods sin ærgrelse næppe var i stand til at undertrykke et smil, idet Tigg stod og støttede sig med ryggen

op mod skodderne uden for et butiksvindue og ordnede sit hår med den største sindsro, "hvilken vej vil De gå?"

"De må tillade mig at minde Dem om," sagde Tigg med pludselig værdighed, "at De – ikke jeg – at De – jeg siger udtrykkelig De – har indskrænket denne aftens forhandlinger til en kold og stiv forretningssag, mens jeg var tilbøjelig til at give dem et venskabeligt præg. Da det nu er blevet en forretningssag, tager jeg mig den frihed at sige, at jeg venter mig noget – som jeg vil bortskænke i et veldædigt øjemed – i provision af den pengetransaktion, ved hvilken jeg ydede Dem min ringe hjælp. Efter den måde, De har tiltalt mig på," sluttede Tigg, "vil De være så god ikke at fornærme mig ved at tilbyde mig mere end en halv krone."

Martin tog et halvkronestykke op af lommen og kastede det hen til ham. Tigg greb det, så på det for at overbevise sig om dets ægthed, knipsede det op i luften og gemte det i sin lomme. Til sidst løftede han med en militærisk mine sin hat et par tommer fra hovedet og tøvede et øjeblik med den største alvor, som om han overvejede, hvilken vej han skulle gå, og hvilken greve eller markis blandt sine venner han skulle unde æren af sit næste besøg, hvorpå han stak hænderne i sine frakkelommer og spankulerede omkring hjørnet. Martin gik lige den modsatte vej, og således skiltes de til hans store glæde.

Det var med en bitter følelse af ydmygelse, at han atter og atter forbandede det uheld, at han skulle have truffet dette menneske i pantelånerens bod. Den eneste trøst, han fandt ved tanken om det, var Tiggs frivillige tilståelse om, at der var indtrådt et brud mellem ham selv og Slyme. Dette, tænkte Martin, ville i det mindste forebygge, at noget medlem af hans

familie kom til at kende hans nuværende kår, en mulighed, som opfyldte ham med undseelse og krænket stolthed. I og for sig var der måske større grund til at tro, at enhver udtalelse af Tigg var usandfærdig end til at skænke den den mindste tiltro, men når han huskede på, hvad det fortrolige forhold mellem denne herre og hans ven havde været baseret på, og den stærke sandsynlighed, der var for, at Tigg havde etableret en selvstændig forretning for at udnytte Slymes forbindelser, så det ganske rimeligt ud. I ethvert tilfælde håbede Martin, at det forholdt sig, som han havde sagt, og det var jo allerede meget.

Det første, han foretog sig, nu da han havde rede penge til sine øjeblikkelige fornødenheder, var at leje sig et soveværelse i værtshuset indtil videre og skrive et formelt brev til Tom Pinch – for han vidste, at Pecksniff ville få den at se – hvori han bad ham sende hans klæder til London med diligencen adresseret til kontoret. Han tilbragte tiden, indtil kufferten kom, med hos de forskellige skibsmæglere i City at høre sig for om amerikanske skibe og drive om i dokkerne og på værfterne i det svage håb, at han skulle falde over en eller anden plads på rejsen som kahytsskriver, supercargo eller opsynsmand med noget eller nogen, hvorved han kunne få fri overfart. Men da han snart mærkede, at der ikke var udsigt til at opnå en sådan stilling, og han frygtede for følgerne af at vente længere, skrev han et kort avertissement om, hvad han ønskede, og lod det indrykke i de mest udbredte blade. Mens han imødeså de tyve til tredive svar, som han ventede at få, indskrænkede han sin garderobe til, hvad der var strengt nødvendigt, når velanstændighedens grænser ikke skulle overskrides, og bragte til forskellige tider resten til pantelåneren for at gøre dem i penge.

Og det var underligt, meget underligt, endog for ham selv, at se, hvor hurtigt og dog næsten umærkeligt han mistede sin finfølelse og selvagtelse og efterhånden kom til at gøre det, der kun for nogle få, korte dage siden havde pint ham så frygteligt, uden at det generede ham det mindste, ganske som noget, der faldt af sig selv. Den første gang, han havde søgt til pantelåneren, havde han på vejen derhen været til mode, som om enhver, han kom forbi, havde en anelse om, hvor han skulle hen, og på tilbagevejen, som om den hele strøm af mennesker, han mødte, meget godt vidste, hvor han kom fra. Men hvad brød han sig nu om deres skarpsindighed? På sine første vandringer op og ned ad de trættende gader havde han efterlignet en persons gang, der havde et fast mål for øje; men han henfaldt snart til den ørkesløse lediggængers dvaske vaner, stod og drev på gadehjørnerne, tyggede på små stykker halm, som han tog op, slentrede med en ynkværdig ligegyldighed op og ned ad det samme fortov og så ind ad de samme butiksvinduer halvhundrede gange om dagen. I begyndelsen havde han forladt sin bolig med en vis ængstelighed for, at nogen – endog de tilfældigt forbigående, som han aldrig før havde set, og som han efter al sandsynlighed aldrig mere ville få at se – skulle lægge mærke til, at han så tidligt om morgenen kom ud fra et værtshus, men når han nu kom eller gik, generede det ham ikke at stå og drive i døren eller at dvaske i solen ved siden af den lange træstang, som var overfyldt med knager fra øverst til nederst, og hvorpå ølkrusene hang og dinglede ligesom grene på et tintræ. Og dog havde han kun brugt fem uger til at nå det nederste trin på denne høje stige!

I moralister, som skriver afhandlinger om den lyksalighed og selvagtelse, der er enhver livssfære medfødte og udbreder lys over ethvert støvgran på Guds landevej, der er så jævn for jeres karethjul og så ru for de nøgne fødder – tænk på, mens I ser på, hvor mennesker, der har levet i deres egen agtelse, stiger nedad, at der gives snese af tusinder, der nu trækker vejret og trækker det dybt under møjsommeligt arbejde, men aldrig har levet og aldrig har haft udsigt til at leve livet i hin ophøjede mening! Gå, I, som stoler så trygt på den hellige sanger, der havde været ung og var gammel, da han stemte sin harpe, men aldrig havde set den retfærdige blive forladt, eller hans afkom tigge om brød; gå, I forkyndere af en tilfreds og ærlig stolthed, til bjergværket, til fabrikken, til essen, ned i den dybeste uvidenheds smudsige dybder eller den menneskelige nedværdigelses bundløseste afgrunde og sig, om nogen forhåbningsfuld plante kan trives i en luft, der er så forpestet, at den slukker sjælens klare fakkel, så snart den er tændt! I, I det nittende århundredes kristelige farisæere, som råber så højt på den menneskelige natur, sørg for, at den først bliver menneskelig. Tag jer i agt, at den ikke under jeres og generationers søvn er blevet forvandlet til en dyrisk natur!

Fem uger! Af alle de tyve eller tredive svar var der ikke kommet et eneste, og hans penge gik hurtigt – selv det lille ekstra beløb, han havde rejst ved at skille sig ved sine overflødige klæder, og det var ikke meget, for skønt klæder er dyre, når man skal købe dem, så er de dog billigere for pantelåneren. Og dog, hvad skulle han gøre? Undertiden kom der en fortvivlelse over ham, under hvilken han fo'r ud igen, skønt han først lige var kommet hjem, og atter gik et eller andet

sted hen, hvor han allerede havde været tyve gange, og gjorde et nyt forsøg på at opnå sin hensigt, men stadig forgæves. Han var flere år for gammel til kahytsdreng og flere år for uerfaren til at kunne få hyre som almindelig matros, ligesom også hans påklædning og væsen hindrede ham i at opnå en sådan stilling. Og dog var det nu hans eneste udvej, for selv om han kunne have tænkt på at gå i land i Amerika aldeles uden penge, havde han nu ikke engang nok til at betale for en billet som dækspassager og de tarveligste levnedsmidler til rejsen.

Det er et eksempel på en meget almindelig tilbøjelighed hos menneskene, at han i al denne tid ikke en eneste gang tvivlede på, man kunne næsten sige visheden af, at han ville udrette store ting i den ny verden, når han bare kunne komme derover. Jo mere han følte sig trykket af sin nuværende stilling og ved at se midlerne til at komme til Amerika glide ud af hænderne på sig, des mere græmmede han sig ved tanken om, at det var det eneste sted, hvor han kunne håbe at udføre noget stort, og pinte sin hjerne med forestillingen om, at de mennesker, som imidlertid kom derover, kunne komme ham i forkøbet og tage hans livsmål fra ham. Han tænkte ofte på John Westlock, og foruden at han ved enhver lejlighed så sig om efter ham, gik han hele tre dage omkring i London udelukkende for at træffe på ham. Men skønt dette slog ham fejl, og skønt han ikke ville have veget tilbage for at bede ham om et pengelån og heller ikke troede andet, end at John jo nok ville have ydet ham det, kunne han dog ikke overtale sig til at skrive til Pinch og spørge ham om, hvor John var at finde. For skønt han på sin vis holdt meget af Tom, kunne han dog, da han følte sig Tom så overlegen, ikke udholde tanken om at bruge ham til trappestige til sin lykke

eller være andet for ham end hans beskytter, og hans stolthed oprørtes således ved denne tanke, at den selv nu holdt ham tilbage.

Den ville imidlertid måske dog, ja måtte upåtvivlelig have givet efter, hvis en højst mærkelig og uventet omstændighed ikke var indtruffet.

De fem uger var gået, og han var i en yderst fortvivlet stilling, da han en aften, lige som han var kommet hjem og var i færd med at tænde sit lys ved gasblusset nede i skænkestuen, førend han gik op på sit kammer, hørte sin vært kalde på ham ved hans navn. Da han nu aldrig havde sagt manden det, men gjort alt for at holde det hemmeligt, blev han ikke lidt overrasket og røbede sin uro så tydeligt, at værten for at berolige ham sagde, at "det kun var et brev".

"Et brev!" udbrød Martin.

"Til mr. Martin Chuzzlewit," sagde værten, idet han læste udskriften på brevet, som han havde i hånden. "Klokken tolv. Hovedkontoret. Betalt."

Martin tog det, takkede ham og gik ovenpå. Det var ikke forseglet, men kun limet sammen. Håndskriften var ham aldeles ukendt. Han åbnede det og fandt indeni, uden navn, adresse eller nogen som helst anden skriftlig forklaring, en banknote på tyve pund.

At sige, at han blev som lamslået af forbavselse og glæde; at han atter og atter undersøgte banknoten og omslaget; at han ilede ned for at overbevise sig om, at noten også var ægte, og derpå ilede ovenpå igen for at se efter for den halvtredsindstyvende gang, om han ikke havde overset et eller andet lille ord på omslaget; at han udtømte sig i gisninger, så at

han var nær ved at blive forstyrret i hovedet, uden dog at kunne komme til andet resultat, end at der lå noten, og at han pludselig var blevet en holden mand – det ville kun være uden nytte at fortælle noget, der faldt af sig selv. Enden på det hele blev foreløbig, at han besluttede at gøre sig til gode med et solidt, men tarveligt måltid på sit værelse, og efter at have givet ordre til, at der skulle tændes op i kaminen, gik han straks ud for at gøre de fornødne indkøb.

Han købte sig noget koldt oksekød, noget skinke, et franskbrød og noget smør og kom hjem med lommerne fulde. Det var en lille streg i regningen, at han forefandt værelset fuldt af røg, hvilket måtte tilskrives to årsager, for det første, at skorstenen af naturen var krakilsk og ikke ville trække, og for det andet, at den, der havde tændt op, havde glemt at tage et par sække og nogle andre småting bort, som havde været stoppet op i røret for at holde regnen ude. Man havde imidlertid rådet bod på denne glemsomhed og stukket et knippe pindebrænde ind under skydevinduet for at holde det i vejret, så at værelset var ganske hyggeligt, når man undtager, at røgen sved i øjnene og irriterede lungerne.

Martin var ikke oplagt til at gøre udsættelser på det, selv om det havde i mindre god orden, især da et skummende krus porter blev sat på bordet, og tjenestepigen fik speciel besked på at komme igen med noget varmt, når han ringede. Da det kolde kød var indsvøbt i en komedieplakat, bredte Martin dette dokument med den trykte side nedad på det lille runde bord og opstillede retterne på denne dug. Fodenden af sengen, der var ganske tæt ved kaminen, gjorde tjeneste som stumtjener, og da han var færdig med disse tilberedelser, pressede han en

gammel lænestol ind i den varmeste krog og tog plads i den for rigtigt at have det hyggeligt.

Han var allerede begyndt at spise med stor appetit, idet han af og til så sig triumferende om i værelset ved tanken om at skulle forlade det for stedse dagen efter, da hans opmærksomhed fængsledes af sagte fodtrin ude på trappen og straks efter af en banken på hans kammerdør. Skønt denne banken var sagte nok, gav den dog pindebrændet en sådan rystelse, at det øjeblikkelig sprang ud af vinduet og faldt ned på gaden.

"Sagtens flere kul," sagde Martin. "Kom ind!"

"Det er ingen næsvished, skønt det kunne synes så," svarede en mandfolkestemme. "Deres tjener!"

Martin stirrede på manden, som stod og bukkede i døren, men skønt han helt vel mindedes trækkene og udtrykket, kunne han dog ikke huske, hvem de tilhørte.

"Tapley," sagde hans gæst. "Han, som tidligere tjente i *Dragen*, men blev nødt til at sige op på grund af mangel på lystighed."

"Rigtigt!" udbrød Martin. "Men hvorledes kommer De her?"

"Lige gennem gangen og op ad trappen," sagde Mark.

"Hvorledes har De opdaget mig, mener jeg?"

"Å, jeg er gået et par gange forbi Dem på gaden, hvis jeg ikke tager fejl; og da jeg for lidt siden kiggede ned i en spækhøkerkælder sammen med en sulten skorstensfejerdreng, som i høj grad egnede sig til at gøre et menneske lystigt, så jeg Dem købe dette."

Martin rødmede, idet Mark pegede på bordet, og skyndte sig at sige:

"Nå, og hvad så?"

"Ja, så tog jeg mig den frihed at gå bag efter Dem, og da jeg sagde til folkene hernede, at De ventede mig, viste De mig herop."

"Har De da noget ærinde til mig, siden De sagde til folkene, at jeg ventede Dem?"

"Nej, det har jeg ikke. Det var, hvad man kan kalde et fromt bedrageri, var det."

Martin sendte ham et forbitret blik, men i karlens glade ansigt og væsen – som, trods al dets livlighed, var langt fra at være påtrængende eller næsvist – var der noget, som aldeles afvæbnede ham. Han havde desuden i mange uger levet en ensomt liv, og stemmen klang behageligt i hans øre.

"Tapley," sagde han, "jeg vil være åbenhjertig imod Dem. Efter alt, hvad jeg kan dømme, og hvad jeg har hørt om Dem af Pinch, ville det ikke ligne Dem at komme her af uforskammet nysgerrighed eller af nogen anden fornærmelig grund. Sæt Dem. Det glæder mig at se Dem."

"Tak, jeg vil lige så gerne stå."

"Hvis De ikke sætter Dem, vil jeg ikke tale med Dem."

"Godt, Deres vilje er min lov. Så sætter vi os," og dermed satte han sig på kanten af sengen.

"Tag for Dem af retterne," sagde Martin og rakte ham den eneste kniv.

"Mange tak, når De er færdig."

"Tager De Dem ikke noget nu, får De ingenting."

"Godt. Siden De ønsker det – så lad gå," og dermed gav han sig med megen alvor til at spise. Efter en kort tid stiltiende at have gjort det samme sagde Martin pludselig:

"Hvad tager De Dem for i London?"

"Slet ingenting."

"Hvad skyldes det?"

"Jeg søger ansættelse."

"Det gør mig ondt for Dem."

"Som tjener hos en enlig herre," vedblev Mark. "Om fra landet, så meget des bedre. Midlertidig plads foretrækkes. På lønnen ses ikke."

Han sagde dette med et sådant eftertryk, at Martin holdt op at spise og sagde:

"Mener De mig, så –"

"Ja, jeg gør."

"Så kan De af den måde, hvorpå jeg lever her, selv se, om jeg har råd til at holde tjener. Desuden rejser jeg med det første til Amerika."

"Nå," svarede Mark roligt, "efter alt, hvad jeg har hørt fortælle om Amerika, skulle jeg tro, at det netop er et land, hvor jeg kunne holde mig lystig."

Atter så Martin vredt på ham, og atter smeltede hans vrede mod hans vilje.

"Gud velsigne Dem," sagde Mark, "hvad kan det nytte, at vi bliver ved at gå rundt og skjuler os bag hjørnet og bruger udflugter, når vi med seks ord kan komme lige til sagen? Jeg har holdt øje med Dem i de sidste fjorten dage og ser meget godt, at der er slinger i valsen med Deres sager. Lige fra den første gang, jeg så Dem i *Dragen*, vidste jeg godt, at det før eller senere ville gå således. Se, her er jeg nu, uden kondition og uden at trænge til løn i det første år, for jeg lagde op – det var ikke min hensigt, men jeg kunne ikke undgå det – i *Dragen*; jeg har lyst til eventyr, jeg holder meget af Dem, og jeg ønsker at udmærke

mig under forhold, som ville kue andre mennesker. Vil De nu tage mig?"

"Hvorledes kan jeg det?" udbrød Martin.

"Når jeg siger tage," svarede Mark, "mener jeg, om De vil lade mig rejse? Og når jeg siger, om De vil lade mig rejse, mener jeg, om De vil lade mig rejse med Dem? For rejse vil jeg enten på den ene eller på den anden måde. Nu, da De har nævnt Amerika, indser jeg tydeligt, at det er det rette land for mig til at være lystig i, og kommer jeg derfor ikke til at betale min overfart i det skib, De rejser med, betaler jeg den i et andet. Og mærk mine ord, rejser jeg alene, skal det, for at være konsekvent, være med den mest rådne, sprukne og utætte gamle kasse af et skib, hvor man kan få sig en plads for penge eller gode ord. Så hvis jeg går til bunds på vejen, får De et druknet menneske på Deres samvittighed, og De vil aldrig få et roligt øjeblik mere, det kan De stole på!"

"Det er jo åbenbar dårskab," sagde Martin.

"Godt, det glæder mig at høre; for når De ikke tager mig med, vil De måske være roligere, når De har den mening. Derfor vil jeg heller ikke modsige Dem. Men jeg siger kun, at hvis jeg så ikke udvandrer til Amerika i den usleste gamle nøddeskal, der flyder på vandet, vil jeg –"

"De mener vist ikke, hvad De siger?"

"Jo, jeg gør."

"Det ved jeg bedre."

"Meget vel," sagde Mark med det samme udtryk af rolig overbevisning. "Lad det nu for det første stå hen, så kan De jo altid få at se, hvilken ende det tager. Gud velsigne Dem, det eneste, jeg ikke er rigtig vis på, er, om der også er nogen ære

ved at rejse med en herre, der er lige så sikker på at komme igennem, som et vridbor er på at komme igennem et stykke blødt fyrretræ."

Det var at røre ved Martins svage punkt og tage ham på rette måde. Han kunne heller ikke bare sig for at tænke på, hvilken livlig fyr denne Mark var, og hvilken forandring han allerede havde frembragt i luften i den triste lille stue.

"Ja, Mark," sagde han, "jeg nægter ikke, at jeg har håb om, at det vil gå mig godt der; ellers ville jeg jo ikke tage derover. Jeg har måske de fornødne vilkår for at gøre lykke."

"Ja, naturligvis. Det ved jo enhver."

"Ser De," sagde Martin, idet han støttede hagen på sin hånd og så på ilden, "det kan næppe fejle, at der er en vid mark for anvendelsen af den ornamentale arkitektur i bygningsfaget der i landet, for folk skifter idelig bolig der og drager længere bort, og det er klart, at de må have huse at bo i."

"Jeg skulle mene, at det er en tingenes tilstand, som åbner de mest glimrende udsigter for bygningsfaget."

Martin skottede hastigt til ham, idet han ikke følte sig ganske fri for en mistanke om, at disse ord indeholdt en tvivl om det, heldige udfald af hans planer; men Tapley spiste sit oksekød og brød med en så troskyldig og grundskikkelig mine, at han ikke kunne andet end føle sig beroliget. Dog næppe var denne tvivl forsvundet, førend der opstod en anden hos ham. Han tog omslaget, hvori banknoten havde ligget, fæstede sine øjne på Mark, idet han rakte ham det, og sagde:

"Sig mig nu sandheden. Ved De noget om dette?"

Mark vendte og drejede omslaget, holdt det tæt op til sine øjne, holdt det ud fra sig, holdt det med udskriften opad og

med udskriften nedad og rystede på hovedet med et så oprigtigt udtryk af forundring over, at dette spørgsmål var blevet ham stillet, at Martin, idet han atter tog omslaget fra ham, sagde:

"Nej, jeg ser, at De intet ved om det. Hvor skulle De også det, skønt det virkelig ikke ville være mere påfaldende, at De kendte noget til det, end at det er her. Hør, Tapley," tilføjede han efter at have tænkt sig om et øjeblik, "jeg vil åbent betro Dem min historie, og så kan De selv se, hvad det er for en skæbne, De knytter Dem til, hvis De følger med mig."

"Undskyld, men førend De begynder på det, må De tillade mig at spørge, om De vil tage mig med, hvis jeg ønsker at ledsage Dem? Vil De afvise mig – Mark Tapley – forhen i *Den Blå Drage*, der kan skaffe gode anbefalinger fra mr. Pinch og søger en herre med Deres sjælsstyrke som han kan se op til, eller vil De, mens De klatrer op af den stige, som De er vis på at nå toppen af, tage mig med Dem i en ærbødig afstand? Ganske vist, er dette kun af meget liden vigtighed for Dem, ved jeg nok – det er knuden; men det er af meget stor vigtighed for mig, og vil De være så god at tage hensyn til det?"

Var dette ment som en ny appel til Martins svage side, støttet på iagttagelsen af det indtryk, som den første havde gjort, var Tapley en skarp og klog iagttager. Hvad enten det nu var et forsætligt eller tilfældigt skud, så traf det lige i centrum, for Martin, der blev mere og mere blødgjort, sagde med en nedladenhed, der gjorde ham godt efter de ydmygelser, han havde lidt i den sidste tid:

"Vi skal se, hvad vi kan gøre, Mark. De kan lade mig vide, hvorledes De er til sinds i morgen."

"Så er sagen klar," sagde Mark og gned sig i hænderne. "Fortsæt endelig, sir, vær så artig. Jeg er lutter øre."

Idet Martin lagde sig tilbage i lænestolen og stirrede på ilden med nu og da et blik på Mark, som da nikkede dybsindigt for at udtrykke sin levende interesse og opmærksomhed, gennemløb han hovedpunkterne i sin historie omtrent således, som han for nogle uger siden havde gjort over for Pinch. Men han lempede fortællingen så godt han kunne, efter Tapleys fatteevne og gled så let som muligt hen over sin kærlighedsforbindelse, som han kun omtalte med ganske få ord. Men her havde han gjort regning uden vært, da Marks interesse netop var mest levende ved denne del af sagen og tilskyndede ham til at fremsætte forskellige spørgsmål, idet han undskyldte sig med, at han på en måde havde privilegium på dette, da han, som Mark fortalte ham, havde set den unge dame i *Den Blå Drage*.

"Og der er ikke den unge dame, som en herre kan være stoltere af at være forlovet med," sagde Mark med eftertryk.

"Å, De så hende på en tid, da hun ikke var lykkelig, men havde De set hende tidligere, ja da –"

"Ja, hun var rigtignok lidt nedslået og noget blegere, end jeg kunne have ønsket," sagde Mark, "men det klædte hende slet ikke ilde. Det forekommer mig, som om hun så bedre ud her i London."

Martin vendte sine øjne bort fra ilden, stirrede på Mark, som om han troede, at han pludselig var blevet gal, og spurgte ham, hvad han mente.

"Sandelig ikke at fornærme Dem," forsikrede Mark. "Jeg mente ikke, at hun var den mindste smule lykkeligere uden Dem, men kun, at hun så ud, som om hun havde det bedre."

"Vil De virkelig fortælle mig, at hun har været her i London?" spurgte Martin, idet han pludselig stod op og skød sin stol tilbage.

"Ja, naturligvis," svarede Mark og rejste sig ligeledes, højst forbavset, fra sengekanten.

"Vil De virkelig fortælle mig, at hun endnu er her i London?"

"Efter al rimelighed. I det mindste var hun her for otte dage siden."

"Og ved De hvor?"

"Ja!" udbrød Mark. "Hvad, ved De det ikke?"

"Kære mand," svarede Martin og tog ham ved begge hans arme, "jeg har ikke set hende, siden jeg forlod min bedstefaders hus."

"Nå, så må jeg sige," råbte Mark og slog således i det lille bord med sin knyttede næve, at oksekødet og skinken dansede på det, mens alle hans ansigtstræk syntes at stige op i hans pande af henrykkelse for aldrig mere at vende tilbage fra den, "hvis jeg ikke er født til at være Deres tjener og fæstet til det af skæbnen, er der ikke nogen sådan ting til i naturen som en blå drage! Hvad! Mens jeg drev om på en gammel kirkegård i City for at komme i godt humør, så jeg da ikke Deres bedstefader rokke frem og tilbage der i en stiv klokketime? Fulgte jeg måske ikke bag efter ham og så ham gå ind i *Todgers' Pensionat for Handelsrejsende* og komme ud derfra igen, og fulgte jeg så ikke bag efter ham hjem til hans hotel og gik ind til ham og sagde, at han netop var en herre, jeg gad tjene, som jeg havde sagt, førend jeg forlod *Dragen*? Sad den unge dame da ikke inde hos ham, og gav hun sig ikke til at smile på en måde, som var dejlig at se? Sagde Deres bedstefader ikke: "Kom igen om otte dage,"

og kom jeg ikke igen om otte dage, og sagde han så ikke til mig, at han ikke mere kunne indlade sig på at tro nogen, og derfor ikke ville fæste mig, skønt han gav mig noget rigtig godt at drikke? Åh," udbrød Mark Tapley med en pudsig blanding af glæde og ærgrelse, "hvad ære er der ved at være lystig under sådanne omstændigheder? Hvem kan vel bare sig for det, når tingene føjer sig således?"

Martin stod nogle øjeblikke og stirrede på ham, som om han virkelig tvivlede om sine egne sansers vidnesbyrd og ikke kunne tro, at Mark stod lyslevende foran ham. Til sidst spurgte han ham, om han troede, at han hemmelig kunne bringe den unge dame et brev, hvis hun endnu var i London.

"Om jeg tror, jeg kan?" spurgte Mark. "*Tror,* at jeg kan? Der, sæt Dem; skriv brevet!"

Dermed ryddede han bordet ved den summariske proces at hælde alt, hvad der stod på det, ind i ilden; snappede nogle skrivematerialier fra kaminhylden; satte Martins stol hen for dem; trykkede ham ned på den; dyppede en pen og gav ham den i hånden.

"Skriv væk, herre!" råbte Mark. "Gør det rigtig kraftigt. Lad der blive fynd og klem i det. Om jeg tror det? Det skulle jeg tro!"

Martin behøvede ingen flere opfordringer, men gav sig til at skrive meget ivrigt, mens Tapley uden flere formaliteter installerede sig som hans kammertjener, idet han trak kjolen af og begyndte at rydde op i kaminen og gøre alt ordentligt i stuen. Under alt dette småsnakkede han med sig selv.

"Et lysteligt logi," sagde Mark og gned sig på næsen med knoppen på enden af ildskuffen; "det er en trøst. Det regner gennem loftet. Det er ikke så galt. En livlig gammel seng, tør jeg

vædde på; uden tvivl fuld af en masse blodsugere. Mit humør begynder at komme sig. En ualmindelig laset nathue, denne hersens. Et meget godt tegn. Vi skal nok komme ovenpå! Hør, lille Jane," råbte han ned ad trappen, "kom med det glas varm toddy til min herre, som De var ved at lave, da jeg kom. Det var ret," sagde han til Martin. "Klem på af alle kræfter. Vær endelig rigtig kærlig. De kan ikke gøre det for kraftigt!"

14. Hvori Martin tager afsked med sit hjertes dame og hædrer et ringe individ, hvis lykke han agter at gøre, ved at anbefale hende til hans beskyttelse

Da brevet var tilbørligt underskrevet og forseglet, blev det overgivet Mark Tapley til øjeblikkelig afsendelse. Hans hverv lykkedes så godt for ham, at han endnu samme aften, netop som huset skulle lukkes, kunne vende tilbage med det velkomne budskab, at han havde sendt brevet op til den unge dame, indesluttet i en egenhændig ny ansøgning fra ham om at blive antaget i mr. Chuzzlewits tjeneste, og at hun selv var kommet ned og i stor hast og stærk sindsbevægelse havde sagt ham, at hun ville mødes med brevskriveren klokken otte næste morgen i St. James Park. Det aftaltes derpå mellem den ny herre og den ny tjener, at Mark skulle indfinde sig i god tid i nærheden af hotellet for at følge den unge dame til mødestedet, og da de efter denne aftale var skiltes for den aften, greb Martin atter pennen og skrev endnu et brev, som man snart vil få mere at høre om.

Han stod op før daggry og var ved parken samtidig med morgenen, der var iført den mindst klædelige af de tre hundrede og fem og tresindstyve dragter, der findes i årets klædeskab. Den var rå, fugtig, mørk og trist; skyerne var lige så snavsede som jorden, og i alle gader og alleer var udsigten spærret af tågen ligesom af et smudsigt tæppe.

"Det er rigtignok et dejligt vejr," sagde Martin i en bitter tone til sig selv, "til at gå op og ned i her ligesom en tyv! Et dejligt vejr til et stævnemøde mellem to elskende under åben himmel og på en offentlig spadsereplads! Det er nok på tide, at jeg ser hurtigst muligt at komme bort til et andet land, for her går alting galt for mig!"

Hans næste tanke ville måske have været, at af alle morgener i året egnede denne sig heller ikke for en ung dame til at komme ud i et sådant ærinde. Men hvis hans tanker overhovedet tog denne retning, standsede han dem ved synet af hende et lille stykke borte og ilede hende i møde. Hendes kavaler, Tapley, trak sig på samme tid ærbødigt tilbage og gav sig til at studere tågen med tilsyneladende dyb interesse.

"Min kære Martin!" sagde Mary.

"Min kære Mary!" sagde Martin, og sådanne underlige mennesker er elskende, at dette var alt, hvad de for øjeblikket sagde, skønt Martin tog både hendes arm og hendes hånd, og de en halv snes gange gik op og ned ad en lille gang, hvor de var mindst udsat for, at nogen lagde mærke til dem.

"Hvis du i det hele taget har forandret dig, kære Mary, siden vi sidst sås," sagde Martin omsider, idet han så på hende med stolt henrykkelse, "er du kun blevet endnu smukkere!"

Havde hun været af samme stof som forelskede unge damer i almindelighed, ville hun have nægtet dette for at gøre sig så interessant som muligt og svaret, at hun meget godt vidste, at hun havde skæmmet sig frygteligt, eller at hun var tæret hen af sorg og græmmelse, eller at hendes dage var talte, eller at hendes sjælelige lidelser var ubeskrivelige, eller enten ved tårer eller ord eller en blanding af begge dele have givet ham en lignende meddelelse og gjort ham så ulykkelig som mulig. Men hun var blevet oplært i en alvorligere skole end den, hvori de fleste unge pigers ånd bliver dannet; hendes natur var blevet styrket af tålmodighedens og nødvendighedens hårde hænder; hun var gået ud af sine tidlige prøvelser som en standhaftig, selvfornægtende, alvorlig og inderlig karakter og havde som ganske ung pige – om til lykke for sig selv eller ham, vedkommer os ikke her – tilegnet sig en del af de ædlere egenskaber, som hos kærlige hjerter ofte udvikles ved de modnere års sorger og kampe, men ofte også alene ved deres lærdomme. Ufordærvet og ublaseret i sine sorger og glæder, så hun med en frimodig, dyb og inderlig hengivenhed for genstanden for sin unge kærlighed i ham kun en mand, der for hendes skyld havde ofret hjem og formue, og hun tænkte ikke mere på at vise ham denne kærlighed anderledes end ved glade og opmuntrende ord, fulde af levende håb og taknemmelig tillidsfuldhed, end hun tænkte på, at hun skulle have gjort sig uværdig til den ved et eneste øjeblik, i tanke eller gerning, at give efter for verdens fristelser.

"Men hvad er det for en forandring, der er foregået med dig, Martin?" svarede hun, "for det ligger mig mest på sinde. Du ser mere modfalden og tankefuld ud, end du plejer."

"Ja," sagde Martin, idet han slyngede sine arme om hendes liv efter først at have overbevist sig om, at der ingen iagttager var i nærheden, "det ville være underligt, om jeg ikke gjorde det, da jeg, især i den sidste tid, har haft det hårdt nok."

"Det ved jeg," svarede hun. "Hvornår har jeg undladt at tænke på det og på dig?"

"Ikke ofte, vil jeg håbe," sagde Martin. "Ikke ofte, er jeg vis på. Ikke ofte, har jeg en vis ret til at vente, Mary, for jeg har måttet døje en hel del ydmygelser og savn og gør naturligvis regning på den erstatning, som du kan forstå."

"En grumme, grumme ringe erstatning," svarede hun med et noget svagere smil. "Men den har du og vil du altid have. Du har betalt en høj pris for et fattigt hjerte, Martin, men det er i det mindste dit og trofast."

"Det er jeg naturligvis fuldkommen overvist om," sagde Martin, "da jeg ellers ikke ville have bragt mig i min nuværende stilling. Men kald ikke dit hjerte fattigt, Mary, for jeg kalder det rigt. Og nu vil jeg meddele dig en plan, dyrebare, pige, som i starten vil overraske dig, men som jeg har lagt for din skyld. Jeg står i færd med," tilføjede han langsomt, idet han så hende dybt ind i hendes klare, sorte øjne, der var fulde af forundring, "at rejse udenlands."

"Rejse udenlands, Martin!"

"Kun til Amerika. Men se nu, hvor du straks hænger med hovedet!"

"Hvis jeg gør det, eller, jeg håber, jeg kan sige, hvis jeg gjorde det," svarede hun, idet hun efter en kort pause løftede hovedet i vejret, "var det af sorg ved tanken om, hvad du har sat dig for at lide for min skyld. Jeg vil ikke vove at fraråde dig det, Martin,

men det er en lang, lang rejse. Der ligger et stort verdenshav imellem; sygdom og mangel er alle vegne tunge at bære, men de er frygtelige at udholde i et fremmed land. Har du tænkt på alt dette?"

"Tænkt på det!" udbrød Martin, idet han trods sin kærlighed, som virkelig var inderlig og oprigtig, næsten ikke lagde mindste bånd på sin sædvanlige heftighed. "Hvad skal jeg gøre? Det er let nok sagt, om jeg har tænkt på det, men du burde i samme åndedræt spørge, om jeg har tænkt på at sulte ihjel hjemme; om jeg har tænkt på at gøre sjoverarbejde for at leve, om jeg har tænkt på at holde heste på gaden for at tjene mig et stykke brød fra den ene dag til den anden? Nå, nå," tilføjede han i en blidere tone, "hæng nu ikke således med hovedet, for jeg trænger til den opmuntring, som kun dit søde ansigt kan give mig. Så, nu er det godt; nu er du atter kæk!"

"Jeg gør mig umage for at være det," svarede hun, smilende gennem sine tårer.

"At gøre sig umage for at være noget, der er godt, og virkelig være det, er et og det samme hos dig. Har jeg ikke for længe siden vidst det?" udbrød Martin muntert. "Så, det var prægtigt! Nu kan jeg fortælle dig alle mine planer lige så trøstigt, som om du allerede var min egen lille kone."

Hun hængte sig fastere ved hans arm, idet hun så ham op i ansigtet, og bad ham tale frit og åbent.

"Du ved," sagde Martin og legede med den lille hånd, der hvilede på hans håndled, "at mine forsøg på at arbejde mig frem herhjemme er blevet skuffet og modarbejdet. Jeg vil ikke sige af hvem, Mary, da det ville være pinefuldt for os begge, men således er det. Har du i den sidste tid hørt ham tale om en

slægtning af mig eller ham ved navn Pecksniff? Svar mig kun på, hvad jeg spørger dig om, ikke andet."

"Jeg har til min forundring hørt, at han er et bedre menneske, end man troede."

"Ja, det tænkte jeg nok."

"Og at vi rimeligvis vil komme til at gøre hans bekendtskab, om ikke besøge og leve sammen med ham og – tror jeg – hans døtre. For han har jo døtre, har han ikke?"

"To. Et dejligt par! Ædelstene af det reneste vand!"

"Å, du spøger!"

"Der gives en slags spøg, som nærmer sig stærkt til alvor og indeholder en temmelig god portion modbydelighed, og i denne ånd spøger jeg med hensyn til Pecksniff, i hvis hus jeg har levet som hans medhjælper, og af hvis hånd jeg har lidt hån og fornærmelse. Hvad der end sker, og hvor nøje du end måtte blive bragt i forbindelse med hans familie, så glem aldrig det, Mary; tab intet øjeblik, hvor stærkt skinnet end kan synes at modsige mig, den forsikring af syne: Pecksniff er en skurk."

"Virkelig!"

"I tanker, gerninger og alt andet. En skurk fra det øverste hår på hans hoved til den yderste spids af hans tå. Om hans døtre vil jeg kun sige, at de efter min bedste overbevisning er pligtopfyldende unge damer, som stærkt slægter deres fader på. Det er vel en lille digression fra hovedpunktet, men fører mig dog til, hvad jeg ville sige."

Han standsede for igen at se hende ind i øjnene, og da han, ved hastigt at skotte over sin skulder, opdagede, at der ingen var i nærheden, og at Mark endnu stadig var optaget af tågen,

så han ikke alene også på hendes læber, men kyssede dem oven i købet.

"Jeg rejser altså til Amerika med gode udsigter til at gøre min lykke der og meget snart komme hjem igen, måske for at føre dig derover for nogle få år, men i ethvert tilfælde for at forlange dig til hustru, hvilket jeg efter sådanne prøvelser kan gøre uden frygt for, at du endnu skulle mene, at det er din pligt at holde fast ved ham, som med sin gode vilje ikke vil tillade mig at leve i mit fædreland, for det er sandt. Hvor længe jeg bliver borte, er naturligvis usikkert, men så meget længe bliver det ikke. Stol du kun trygt på det."

"Men i mellemtiden, kære Martin –"

"Det er netop det, jeg kommer til. I mellemtiden skal du høre stadig fra mig, og det således."

Han standsede for at tage det brev op af lommen, som han havde skrevet aftenen i forvejen, og fortsatte derpå:

"I denne karls tjeneste og i denne karls hus – med karl mener jeg naturligvis Pecksniff – er der en vis person ved navn Pinch – glem ikke det; en fattig, enfoldig original, men grundærlig og retskaffen, fuld af iver og inderlig hengivenhed for mig, som jeg agter at gengælde med det første ved at hjælpe ham frem på en eller anden måde."

"Din gamle, kærlige natur, Martin."

"Å, det er ikke værd at tale om det, min pige. Han er så taknemmelig og tjenstvillig, at det er mig mere end løn nok. En aften fortalte jeg nu Pinch min historie og alt om dig og mig, hvilket interesserede ham i en ikke ringe grad, kan jeg forsikre dig, for han kender dig. Ja, du må nok se forundret ud – og jo længere, des bedre, da det klæder dig så smukt – men du har

hørt ham spille på orglet i kirken i landsbyen, og han har set dig lytte efter hans musik og er oven i købet blevet inspireret af dig!"

"Var det ham, som spillede?" udbrød Mary. "Det er jeg ham inderlig taknemmelig for."

"Ja, det var ham, og han spiller endnu stadig orglet, og uden at få noget for det. Han er meget enfoldig, et rent barn, men en rigtig god skikkelig fyr, forsikrer jeg dig."

"Det er jeg vis på," svarede hun med den største alvor. "Det må han være!"

"Ja vel, det er der ingen tvivl om," sagde Martin i sin sædvanlige ligegyldige tone. "Det er han. Ser du nu, det er faldet mig ind – dog holdt, når jeg læser for dig, hvad jeg har skrevet og sender ham i aften med posten, vil det forklare sig selv. 'Min kære Tom Pinch.' Det er måske noget familiært," sagde Martin, idet han pludselig huskede på, at han havde været så stolt under deres sidste samtale, "men jeg kalder ham 'min kære Tom Pinch', fordi det fornøjer ham."

"Meget rigtigt og meget venligt."

"Ja netop! Man gør altid bedst i at vise sig venlig, når man kan, og han er, som sagt, virkelig en fortræffelig fyr. 'Min kære Tom Pinch, jeg afsender dette under adresse til mrs. Lupin i *Den Blå Drage* og har med et par ord bedet hende give Dem det, uden at tale om det til andre, og gøre det samme med alle de breve, hun i fremtiden får fra mig. Grunden hertil vil straks være Dem klar' – det ved jeg for resten ikke, om den vil," brød Martin af, "for han er så langsom til at fatte, stakkels fyr; men med tiden kommer han nok efter det. Grunden er simpelt hen

den, at jeg ikke ønsker, at mine breve skal blive læst af andre og især ikke af den skurk, som han holder for en engel."

"Igen Pecksniff?" spurgte Mary.

"Ja vist," sagde Martin, og læste videre: "'– Grunden hertil vil straks være Dem klar. Jeg er færdig med mine forberedelser til at rejse til Amerika, og det vil overraske Dem at høre, at jeg ledsages derover af Mark Tapley, som jeg på en underlig måde er snublet over her i London, og som endelig vil stille sig under min beskyttelse' – jeg mener naturligvis," sagde Martin, idet han igen brød af, "vor ven der i baggrunden."

Hun blev inderlig glad ved at høre dette og så venligt til Mark, der sænkede sine øjne ned fra tågen for at møde hendes blik, som havde en umådelig oplivende virkning på ham. Hun sagde ydermere i hans påhør, at han var et godt, muntert menneske, der ganske sikkert ville vise sig tro, lovtaler, som Tapley ved sig selv besluttede at fortjene af sådanne læber, om det så skulle koste hans liv.

"'Og nu, min kære Pinch'," begyndte Martin atter, idet han fortsatte oplæsningen, "'vil jeg vise Dem en stor tillid, da jeg ved, at jeg trygt kan stole på Deres tavshed og æresfølelse, og der for tiden ingen anden er, som jeg kan betro mig til.'"

"Det sidste tror jeg ikke, jeg ville skrive, Martin."

"Ikke det? Godt, så vil jeg slette det ud. Men sandt er det alligevel."

"Men det kunne synes uvenligt."

"Å, jeg bryder mig ikke om Pinch. Der er ingen grund til at gøre komplimenter med ham. Imidlertid skal jeg slette det ud, siden du ønsker det, og sætte punktum efter 'æresfølelse'.

Meget vel! 'Jeg vil ikke alene' – det er atter brevet, forstår du nok."

"Ja, vist."

"'Jeg vil ikke alene sende mine breve til den unge dame, jeg har fortalt Dem om, i omslag til Dem, for at De kan afsende dem efter den adresse, hun opgiver Dem, men jeg anbefaler tillige hende, den unge dame selv, til Deres bedste omsorg, dersom De skulle træffe sammen med hende. Jeg har grund til at tro, at sandsynligheden for, at De vil mødes med hende – måske endog meget ofte – hverken er ringe eller fjern, og skønt De i Deres stilling ikke kan gøre synderligt til at mildne hendes sorger, stoler jeg dog sikkert på, at De vil gøre, hvad De kan, og derved fortjene den tillid, jeg har vist Dem.' Ser du, kære Mary, det vil være en stor trøst for dig at have nogen, om han end er nok så enfoldig, som du kan tale med om *mig*, og den allerførste gang, du taler med Pinch, vil du straks mærke, at du ikke behøver at være mere forlegen eller tilbageholden ved at tale med ham, end om han var en gammel kone."

"Under alle omstændigheder," svarede hun smilende, "så er han din ven, og det er nok."

"Å, ja vist er han min ven; jeg har med rene og klare ord sagt ham, at vi altid vil tænke på ham og beskytte ham, og det er et smukt træk i hans karakter, at han er taknemmelig, meget taknemmelig. Du vil komme til at holde meget af ham, min pige. Du vil opdage meget hos Pinch, der er komisk og gammeldags; men du kan gerne le ad ham, uden at han vil tage sig det nær; han vil tværtimod synes godt om det."

"Da tror jeg dog ikke, at jeg vil prøve det eksperiment, Martin."

"Det vil du naturligvis ikke, hvis du kan lade være; men du vil sikkert finde det noget vanskeligt at bevare din alvor over for ham. Men det vedkommer jo ikke denne sag og allermindst brevet, som ender således: 'Overbevist om, at jeg ikke har nødig at udvikle denne tillids art og omfang vidtløftigere for Dem, da den allerede må stå fuldkommen klart for Dem, vil jeg, idet jeg siger Dem farvel og ser frem til vort næste møde, kun tilføje, at jeg fra nu af, under alle forandringer til det bedre, skal tage mig af Deres forfremmelse og lykke, som om det var min egen. Det kan De stole på. Og vær overbevist om, kære Tom Pinch, at jeg altid er Deres sande ven, Martin Chuzzlewit. P. S. Jeg vedlægger det beløb, som De så venligt' – Åh," sagde Martin, idet han afbrød sig selv og lagde brevet sammen igen, "det er ikke noget."

I det samme trådte Mark Tapley til og bad undskylde, at han gjorde opmærksom på, at uret på Krigsministeriets bygning var i færd med at slå.

"Hvilket jeg ikke ville have omtalt," tilføjede Mark, "hvis den unge dame ikke havde pålagt mig at gøre hende opmærksom på det."

"Det gjorde jeg," sagde Mary. "Tak skal De have. Det var meget rigtigt af Dem. Om et minut er jeg færdig til at gå. Vi har kun tid til nogle ganske få ord endnu, kære Martin, og skønt jeg havde så meget at sige, må det dog være usagt til vort næste glade møde. Gud give, at det må blive snart og under lykkelige forhold! Men det har jeg ingen frygt for."

"Frygt!" udbrød Martin. "Hvem har det! Hvad er nogle få måneder? Hvad er et helt år? Når jeg kommer sejrrig tilbage efter at have brudt mig en livsbane, da kan denne skilsmisse vel

synes sørgelig, men nu! Jeg sværger dig til, at jeg ikke ville, at den skulle finde sted under heldigere varsler, selv om jeg rådede for det, for da ville jeg være mindre tilbøjelig til at rejse og mindre gennemtrængt af nødvendigheden af det."

"Ja, ja. Det føler jeg med. Hvornår rejser du?"

"I aften. I aften tager vi til Liverpool. Derfra afgår der, som jeg hører, et skib om tre dage. Om en måned eller mindre er vi der. Og hvad er en måned? Hvor mange måneder er der gået, siden vi sidst skiltes?"

"Det er langt nok at se tilbage på," sagde Mary med en genklang af hans muntre tone, "men dog er den tid gået som ingenting."

"Som slet ingenting!" udbrød Martin. "Jeg opnår forandring af sted og omgivelser, forandring af mennesker, forandring af sædvaner, forandring af sorger og forhåbninger! Tiden vil flyve af sted, som om den havde vinger! Jeg kan udholde alt, når jeg kun kan få fart på."

Tænkte han alene på hendes ængstelse for ham, da han lagde så ringe vægt på hendes andel i skilsmissen; på hendes stille, ensformige liv og hendes tålmodige, længselsfulde venten fra dag til dag? Var der ikke noget skurrende og disharmonisk i hans tales dristige klang, hvorigennem grundakkorden: "Jeg" stadig kunne høres, hvor højt han så stemte tonen? Ikke i hendes øre. Det havde måske været bedre, om det havde været anderledes, men således var det. Hun havde hørt det samme kække sind, der for hendes skyld havde kastet vrag på al vinding og fordel, lade hånt om farer og savn, for at hun skulle være rolig og glad; andet havde hun ikke hørt. Det hjerte, hvor egenkærligheden ikke har fæstet bo og opført sin trone, er

langsomt til at spore dens hæslige nærværelse, når det ser den for sig. Ligesom man i gamle dage troede, at kun den, der selv var besat af en ond ånd, kunne opdage den lurende djævel i andre menneskers bryst, således genkender beslægtede laster hver dag hinanden i deres smuthuller, mens dyden er vantroende og blind.

"Kvarteret er omme!" udbrød Tapley i en advarende tone.

"Nu er jeg på øjeblikket færdig til at gå," svarede hun. "Én ting, kære Martin, må jeg sige dig. For nogle få minutter siden bad du mig kun svare dig på, hvad du spurgte mig om med hensyn til ét emne, men du bør og må vide – ellers kunne jeg ikke være rolig – at siden den skilsmisse, jeg ulykkeligvis var årsag til, har han ikke en eneste gang nævnt dit navn, aldrig hentydet til det eller sat det i forbindelse med hårde ord eller bebrejdelser og ingen sinde været mindre god imod mig."

"For det sidste takker jeg ham," sagde Martin, "men heller ikke for andet. Dog jo, ved nærmere eftertanke takker jeg ham også for hans åbne velvilje, eftersom jeg hverken venter eller ønsker, at han oftere skal nævne mit navn. Han vil måske én gang gøre det – for at overdænge det med bebrejdelser – i sit testamente. Lad ham kun det, hvis han vil! Når det kommer til min kundskab, ligger han i sin grav som en satire på sin egen forbitrelse, Gud hjælpe ham!"

"Hvis du undertiden, Martin, i en eller anden rolig time ved vinterilden, i sommerluften, når du hører blid musik eller tænker på død, hjem eller barndom, hvis du i et sådant øjeblik ville sætte dig for, kun én gang om måneden eller bare én gang om året, at tænke på ham eller enhver anden, der har forurettet dig, ville du tilgive ham i dit hjerte, ved jeg!"

"Delte jeg denne tro, Mary, ville jeg sætte mig for aldrig at tænke på ham for at spare mig skammen over at have gjort mig skyldig i en sådan svaghed. Jeg er ikke født til at være en dukke eller et legetøj for noget menneske og allermindst for ham, for hvis luner og egensindighed hele min ungdom er blevet opofret til gengæld for det gode, han gjorde mig. Det var kun et ligeligt bytte imellem os – en ren tuskhandel – andet ikke; og jeg skylder ham ikke så meget, at jeg behøver at lægge en flov tilgivelse i vægtskålen for at bringe den i ligevægt. Han har på det bestemteste forbudt dig at nævne mig, ved jeg," tilføjede han hastigt: "Ikke sandt, har han ikke?"

"Det er så længe siden," svarede hun, "straks efter jeres skilsmisse, endnu førend du havde forladt huset. Siden har han ikke gjort det."

"Siden har han ikke gjort det, fordi han ikke har haft grund til det; men det har ikke stort at sige i hverken den ene eller anden retning. Lad enhver hentydning til ham fra nu af være bandlyst mellem dig og mig. Og husk derfor på, min pige" – her drog han hende hurtigt til sig, da afskedsøjeblikket nu var kommet – "både i det første brev, du skriver til mig med posten til New York, og i alle de andre, du sender mig ved Pinch, husk på, at han ikke mere er til, men er ligesom død for os. Og nu Gud velsigne dig! Dette er et underligt sted til et sådant møde og en sådan skilsmisse, men vort næste møde skal blive på et bedre og vor næste og sidste skilsmisse på et værre sted."

"Der er endnu ét spørgsmål, som jeg må stille dig, Martin. Har du skaffet dig penge til denne rejse?"

"Om jeg har?" udbrød Martin, måske af stolthed, måske også for at berolige hende. "Det var også et spørgsmål af en

udvandrers kone! Hvorledes skulle jeg vel komme frem enten til lands eller til søs uden dem, min pige?"

"Ja, men nok, mener jeg."

"Nok? Mere end nok. Tyve gange mere end nok. Hele lommen fuld. Mark og jeg er fuldkommen så rige, som om vi havde Fortunatus' pung i vor rejsekuffert."

"Den halve time er omme!" udbrød Tapley.

"Lev vel tusinde gange!" udbrød Mary med bævende stemme.

Men hvilken kold trøst er ikke et Lev vel! Det vidste Mark Tapley meget godt. Måske vidste han det af sin læsning, måske af egen erfaring, måske af instinkt; det er umuligt at sige; men hvorfra han så vidste det, så indgav hans viden ham uvilkårligt den klogeste fremgangsmåde, et menneske kunne have fulgt under de forhåndenværende omstændigheder. Han fik pludselig et voldsomt nyseanfald og var nødt til at vende hovedet bort, hvorved han på en måde indhegnede de elskende i en krog for dem selv og dannede et skærmbræt for dem.

Der indtrådte en kort pause, men Mark havde en anelse om, at det på sin vis var ganske tilfredsstillende. Derpå gik Mary med sløret for ansigtet hurtigt forbi ham og gav ham et vink om at følge med. Endnu en gang standsede hun og vinkede med hånden ad Martin, der i samme øjeblik gjorde et spring hen imod dem, som om han endnu havde nogle afskedsord at sige, men hun skyndte sig kun så meget hurtigere af sted, og Tapley fulgte pligtskyldigst bagefter.

Da han igen sluttede sig til Martin på dennes eget værelse, fandt han ham siddende mismodig foran den støvede kaminrist med begge fødder på kamingitteret, begge albuer på

knæene og støttende hagen på en ikke synderlig skøn måde på sine håndflader.

"Nå, Mark?"

"Ja, herre," sagde Mark med et dybt åndedræt, "jeg fulgte den unge dame lykkelig og vel hjem og er nu ganske glad for, at det er overstået. Hun sender Dem en mængde venlige hilsener, og denne," her rakte han ham en ring, "som en afskedsgave."

"Diamanter!" sagde Martin, idet han kyssede ringen – lad os ikke gøre ham uret, det var for hendes, ikke for diamanternes skyld – og stak den på sin lillefinger. "Prægtige diamanter. Min bedstefader er en underlig person, Mark. Han må have givet hende den."

Mark Tapley vidste lige så godt, at hun havde købt den, for at den intetanende Martin i nødstilfælde skulle have noget værdifuldt hos sig, som han vidste, at det var dag og ikke nat, og skønt han for så vidt var lige så ukendt med det funklende smykkes virkelige historie som Martin selv, var han dog lige så overbevist om, at hun, da hun købte det, havde udgivet alle sine sammensparede penge, som om han havde set dem blive udbetalt stykke for stykke. Hendes elskers påfaldende tungnemhed med hensyn til denne lille episode oplyste øjeblikkelig Mark om dens sande rod og årsag, og fra dette øjeblik af havde han en klar og fuldstændig indsigt i grundtrækket af Martins karakter.

"Hun fortjener de ofre, jeg har bragt," sagde Martin, idet han lagde armene over kors og så på asken i kaminen, som om han forfulgte en tidligere tankerække. "Fortjener dem til fulde. Ingen rigdomme" – her strøg han sig om hagen og grublede – "ville have kunnet opveje tabet af en sådan natur, ikke at tale

om, at jeg ved at vinde hendes kærlighed har fulgt min egen tilbøjelighed og krydset egenkærlige planer hos andre, som ingen ret havde til at nære dem. Hun fortjener til fulde – hun mere end fortjener – de ofre, jeg har bragt. Ja, det gør hun. Det er der ingen tvivl om."

Disse grublerier nåede eller nåede måske ikke Mark Tapleys øren, for skønt de ingenlunde blev henvendt til ham, udtaltes de dog i en dæmpet tone. I ethvert tilfælde stod han der og iagttog Martin med et ubeskriveligt og yderst indviklet udtryk i sit ansigt, indtil hans unge herre tog sig sammen og så hen på ham. I samme øjeblik vendte han sig om, som om det pludselig faldt ham ind at træffe nogle forberedelser til rejsen, og mens han uden at frembringe nogen lyd satte et frygtelig uhyggeligt smil op, syntes han ved en grimasse og en bevægelse med læberne at give sine følelser luft i ordet:

"Lystigt!"

15. Hvis omkvæd er: Hil Columbia!

En mørk og skummel nat; folk kryber sammen i deres senge eller sidder sent oppe i kreds om ilden; nøden, koldere end nødvendigheden, gyser på gadehjørnerne; kirketårne summer af den svage dirren af deres egne tunger, som lige har begyndt at hvile sig efter den spøgelsesagtige forkyndelse: "Ét!" Jorden er dækket med et sort ligklæde ligesom til gårsdagens begravelse; de mørke træklynger svajer sørgeligt hid og did ligesom fjerbuskene på en kæmpestor ligvogn; alt er tyst og stille, hensunket i en dyb ro, med undtagelse af de hurtige skyer, som farer forbi månen, og den forsigtige blæst, der, idet den sniger sig efter dem på jorden, standser for at lytte og suser videre og standser igen og følger efter, ligesom en vild indianer på fjendens spor.

Hvorhen iler skyerne og blæsten? Hvis de som brødefulde ånder haster til et uhyggeligt møde med beslægtede magter, i hvilken vild egn holder elementerne da råd, eller hvor tumler de sig i deres forfærdelige lege?

Her! Frigjorte fra det snævre fængsel, der kaldes jorden, ude i vandenes ørken. Her brøler, raser, hyler og larmer de den hele nat. Hertil kommer de klingende stemmer fra huler på kysten af hin lille ø, der slumrer så roligt tusinde mile borte midt i de vrede vover, og her styrter vindstødene dem i møde fra ukendte, øde steder i verden. Her strider og kæmper de med hinanden i

deres ubundne friheds raseri, indtil havet, pisket op til en lidenskabelighed som deres egen, rejser sig i hele sin fnysende vælde, og alt bliver den vildeste forvirring.

Fremad, fremad, fremad over det endeløse, oprørte rum ruller de lange, svulmende bølger. Bjerge og afgrunde kommer og forsvinder; hvad der i det ene nu er oppe er i det næste nede, indtil det hele opløser sig i en sydende hvirvel af brusende vande. Under en vild forfølgelse og flugt rejser den ene sø sig mod den anden, og der opstår en rasende kamp, der ender med, at skummet sprøjter i vejret og lyser op i den sorte nat; en uophørlig vekslen af form og farve; intet blivende undtagen den evig strid; fremad, fremad, fremad ruller de, og mørkere bliver natten, og højere hyler vindene, og mere højrøstet og rasende lyder de talløse stemmer fra havet, da det vilde råb runger gennem stormen: "Et skib!"

Frem styrer det i modig kamp med elementerne, mens dets høje master skælver, og dets bjælker knager under trykket; frem styrer det, snart højt oppe på de krusede bølger, snart dybt nede i havets dale, som om det et øjeblik skjulte sig for dets raseri; og enhver stormrøst i luften og på vandet råber endnu højere: "Et skib."

Stadig arbejder det sig fremad, og æggede af dets dristighed og det tiltagende råb hæver bølgerne deres hvide hoveder op over hinanden for at se, og rundt omkring skibet, så langt søfolkene på dets dæk kan øjne i mørket, trænger de sig sammen om det, tvinger hinanden ned og farer op og styrter frem langt borte fra af grum nysgerrighed. Højt oven over det brydes de, rundt omkring det brøler og skummer de, og idet de viger pladsen for andre, trækker de sig brummende tilbage og

slår sig selv i stykker i deres skuffede harme; men stadig arbejder det sig tappert fremad. Og skønt den grådige sværm flokker sig tæt omkring det hele natten, og daggryet endnu ser den utrættelige skare holde ned mod skibet i en endeløs række af frådende bølger, styrer det stadig fremad, mens dunkle lys skinner fra køjepladserne, hvor folk ligger og sover, som om intet dødbringende element kiggede ind ad hver nåd og sprække, og ingen druknet sømands grav med kun en planke til dække gabte i de uudgrundelige dybder dernede.

Blandt disse sovende rejsende var også Martin og Mark Tapley, der, vugget i en tung døs af den uvante bevægelse, var lige så ufølsomme for den slette luft, de lå i, som for oprøret udenfor. Det var højlys dag, da Martin vågnede med en uklar forestilling om, at han drømte, at han var faldet i søvn i en himmelseng, der i løbet af natten havde vendt bunden i vejret. Og det var heller ikke nogen børneleg, for de første ting, Tapley genkendte, da han slog øjnene op, var hans egne hæle, der, som han senere sagde, så ned på ham fra en næsten lodret højde.

"Nå," sagde han, da han efter flere frugtesløse forsøg på at få bugt med skibets rullen var kommet op i en siddende stilling, "det er første gang, jeg har stået på hovedet en hel nat igennem."

"Så skulle De ikke lægge Dem til at sove på gulvet med hovedet mod læsiden," brummede en mand i en af standkøjerne.

"Med hovedet hvorhen?" spurgte Mark.

Manden gentog sin tidligere bemærkning.

"Det skal jeg heller ikke gøre en anden gang, når jeg først får at vide, hvor på lag det land ligger på kortet. Imidlertid kan jeg

give Dem et bedre råd. Hverken De eller nogen af mine venner skulle oftere lægge sig til at sove med sit hoved i et skib."

Med en misfornøjet grynten indrømmede manden rigtigheden af dette, vendte sig om i sin køje og trak tæppet op over hovedet.

"For," sagde Tapley sagte ved sig selv, idet han forfulgte emnet, "søen er en lunefuld krabat. Den ved aldrig, hvad den vil gøre med sig selv. Den har ingen beskæftigelse for sin ånd og fører et rent driverliv. Ligesom isbjørnene i menagerierne, der uafladeligt virrer med deres hoveder, kan den ikke være rolig, hvilket ene og alene kommer af dens umådelige dumhed."

"Er det Dem, Mark?" spurgte Martin med mat stemme fra en anden køje.

"Det er, hvad der er tilbage af mig efter de sidste fjorten dage," svarede Tapley. "Når man skal leve som en flue, således som jeg har gjort hele den tid, jeg har været her om bord – for jeg har stadig måttet holde mig fast ved et eller andet i en endevendt stilling – og så kun tager meget lidt til sig, men giver en hel del fra sig på forskellige måder, er det ikke så underligt, at der ikke bliver stort tilbage af en. Men hvorledes har De det i dag?"

"Elendigt," sagde Martin med et gnavent suk. "Hu, ha, dette her er ligefrem afskyeligt!"

"Det er al ære værd," mumlede Mark, idet han trykkede hånden mod sit værkende hoved og så sig om med et ynkeligt grin. "Det er al ære værd at holde humøret oppe her. Dyden er sin egen løn; det samme gælder om et godt humør."

Mark havde for så vidt ret, som enhver, der holdt humøret oppe blandt mellemdæks-bekvemmelighederne om bord i det

stolte og hurtigt sejlende paketskib "*Skruen*", unægteligt havde sig selv at takke for det, og medbragte sit gode humør ligesom sine levnedsmidler uden mindste understøttelse fra redernes side. En mørk, lav, kvælende kahyt, på alle sider omgivet af køjer, der er overfyldte med mænd, kvinder og børn i forskellige stadier af søsyge og elendighed, er aldrig noget synderlig livligt forsamlingssted; men når den er så propfuld – som mellemdækket i *Skruen* var på enhver udrejse – at madrasser og sengeklæder må bredes ud på gulvet, så at alt, hvad der ligner hygge, renlighed og velanstændighed går fløjten, kan det meget let hændes, at en sådan kahyt ikke alene virker som en temmelig stærk dæmper på elskværdigheden, men ligefrem vækker de egenkærlige og rå instinkter. Dette følte Mark, mens han sad og så sig om, og hans humør steg i samme grad.

Der var folk fra England, Irland, Wales og Skotland dernede, alle sammen med deres små forråd af grov kost og dårlige klæder og næsten alle sammen med en hel flok børn. Der fandtes børn af enhver alder, fra barnet, der lå ved brystet, til den opløbne tøs, der var lige så udvokset som hendes moder. Alle de huslige kvaler, som avles af fattigdom, sygdom, landflygtighed, sorg og en lang rejse i ondt vejr, var stuvet sammen i dette lille rum, og dog herskede der langt mindre kiv og strid og langt mere gensidig hjælpsomhed og almindelig velvilje i denne usunde ark end i mangen en glimrende balsal.

Mens Mark sad og så sig tankefuld om, opklaredes hans ansigt. Hist nynnede en gammel bedstemoder for et sygt barn og vuggede det på sine arme, der næppe var mere udtærede end dets egne små lemmer; her lappede en stakkels kone med et spædt barn på skødet en anden lille unges klæder og tyssede på

en tredje, der krøb op ad hende fra deres tarvelige leje på gulvet. Hist var gamle mænd kejtet beskæftigede med små huslige arbejder, som de ville have gjort sig latterlige ved, hvis deres gode vilje og kærlige hensigt ikke havde været, og her udøvede sortsmudsede karle – kæmper på deres vis – sådanne små kærlighedsgerninger mod deres omgivelser, som kunne have passet sig for de blideste dværge. Selv hos idioten, som sad og måbede hele dagen der i krogen, vaktes efterlignelseslysten ved, hvad han så foregå rundt omkring sig, så at han knipsede med fingrene for at adsprede et grædende barn.

"Hør De," sagde han og nikkede til en kone, der ikke langt fra ham klædte sine tre børn på, "ræk mig nu som sædvanlig en af de tre småfolk," og idet han sagde det, fortrak hans mund sig til et grin, der gik fra det ene øre til det andet.

"Gid De ville skaffe frokost, Mark, i stedet for at plage Dem med mennesker, som ikke kommer Dem ved," bemærkede Martin ærgerlig.

"Godt ord igen; frokosten sørger hun for. Det er en ligelig fordeling af arbejdet. Jeg vasker hendes drenge, og hun laver vor te. Jeg har aldrig kunnet lave te, men enhver kan vaske en dreng."

Konen, som var syg og svagelig, følte og fattede hans venlighed, og det var med god grund, for hver nat havde hun været dækket af hans overfrakke, mens han kun havde haft de bare planker og et tæppe til leje. Men Martin, der sjældent stod op eller så sig om, blev helt rasende over denne tåbelige tale og tilkendegav sin misfornøjelse ved en utålmodig brummen.

"Det må De nok sige," sagde Mark og børstede barnets hår så koldblodigt, som om han havde været født og båren til frisør.

"Hvad snakker De nu om?" spurgte Martin.

"Om hvad De sagde, eller hvad De mente, da De gav Deres følelser luft i sådan en ynkelig lyd. Jeg er fuldkommen enig med Dem. Det er virkelig meget hårdt for hende."

"Hvilket?"

"At gøre rejsen ganske alene med alle disse små rollinger og sejle så lang en vej på en sådan årstid for at træffe sin mand. Hvis du ikke har lyst til at få sæbe i øjnene, unge mand, så du bliver tosset af svie," sagde Tapley til den anden unge, han nu havde under behandling ved vaskefadet, "gør du bedst i at lukke dem."

"Hvor skal hun da træffe sin mand?" spurgte Martin gabende.

"Jeg er meget bange for," svarede Tapley sagte, "at hun ikke ved det. Jeg vil håbe, at hun ikke må gå fejl af ham. Men hun sendte sit sidste brev med en bekendt, og der synes ikke at have været nogen rigtig klar forståelse imellem dem i forvejen, og ser hun ham ikke vinke med lommetørklædet i land ligesom på billederne i visebøgerne, tror jeg, hendes hjerte brister."

"Men hvorfor i al verden går konen på sådan en vildmand?" udbrød Martin.

Tapley skottede et øjeblik til ham, som han lå der på ryggen i sin køje, og sagde derpå ganske roligt:

"Åh! Ja hvorfor? Det er rent ufatteligt! Han har været borte fra hende i to år, og hun har følt sig så ulykkelig og forladt i sin hjemstavn og har stadig længtes efter at mødes med ham. Det er meget mærkeligt, at hun er her. Aldeles forbavsende! Måske hun har en lille skrue løs! På anden måde lader det sig ikke forklare."

Martin var alt for sløvet af søsygen til at give noget svar eller kun til at høre efter. Da genstanden for deres samtale i det samme kom tilbage med noget varm te, afskar hun enhver yderligere diskussion om dette emne, og da måltidet var forbi, og Tapley havde ordnet Martins seng, gik han op på dækket for at vaske frokostservicet, nemlig to tinpæglemål og et barberkrus af samme metal.

Man skylder Mark Tapley at sige, at han led i det mindste lige så meget af søsyge som nogen – mand, kvinde eller barn – om bord, og at han havde en ejendommelig evne til at støde sig på alt muligt ved den mindste anledning og gå omkuld ved enhver af skibets duvninger; men fast besluttet på, som han kaldte det, "at vise, hvad han duede til under ugunstige omstændigheder", var han dog mellemdækkets liv og sjæl, og det generede ham ikke mere at bryde af midt i en munter samtale for at gå bort og i enrum være umådelig syg og derpå komme igen i det bedste og lystigste humør for at fortsætte den, end om det havde været det allernaturligste af verden.

Man kan ikke sige, at hans munterhed og godmodighed tiltog, alt som hans søsyge tog af, da det næppe var muligt, at de kunne blive større; men hans hjælpsomhed over for de svagere medlemmer af selskabet voksede, og til enhver tid på dagen søgte han at gøre gavn. Skinnede et glimt af solen fra den mørke himmel, straks ravede Mark ned på mellemdækket og kom lidt efter op med en kone, en halv snes børn, en mand, en dyne, en stegepande, en kurv eller noget andet levende eller livløst, som han troede kunne have godt af den friske luft. Fristede et par timers godt vejr midt på dagen dem, som ellers sjældent eller aldrig kom op på dækket, til at kravle op i

storbåden eller lægge sig på varespirene og prøve på at spise, kunne man se Mark midt i klyngen byde salt kød og beskøjter omkring, uddele små mundfulde grog, skære børnenes mad i stykker med sin lommekniv, læse højt af en ærværdig avis, synge en gammel, gemytlig vise for et udvalgt selskab, skrive begyndelsen af breve til venner i hjemmet for folk, som ikke selv kunne skrive, gøre løjer med mandskabet, være nær ved at blive blæst over bord, dukke halvt druknet op af et styrtebad af skum eller yde en håndsrækning ved et eller andet, men altid gøre noget for den almindelige underholdning.

Om aftenen, når der var tændt op i kabyssen på dækket, og gnisterne, der fløj omkring mellem tovværket og sejlene, truede skibet med sikker undergang ved brand, hvis det ikke skulle lykkes de to elementer luft og vand at gøre det af med det, kunne man atter se ham, uden frakke og med skjorteærmerne smøget op lige til albuen, gøre køkkenarbejde, lave mad og hjælpe alle med et eller andet, som de alene selv aldrig kunne have gjort og aldrig havde drømt om. Kort sagt, der har aldrig været en mere populær personlighed, end Mark blev det i det stolte og hurtigt sejlende paketskib *Skruen*, og han opnåede til sidst i den grad at blive genstand for almindelig beundring, at han begyndte at nære en alvorlig tvivl ved sig selv om, hvor vidt det med føje kunne regnes en mand til ære at være lystig under så opmuntrende forhold.

"Skulle dette vare ved," sagde han, "ville der, så vidt jeg kan se, ikke være nogen synderlig forskel mellem *Skruen* og *Dragen*. Jeg kommer vist aldrig til at indlægge mig ære. Jeg begynder at blive bange for, at skæbnen har besluttet at gøre verden let for mig."

"Nå, Mark," sagde Martin, i nærheden af hvis køje han havde hengivet sig til disse grublerier, "hvornår mon det dog får ende?"

"Om otte dage til vil vi sandsynligvis være i havn, siger de. Skibet tér sig nu så fornuftigt, som noget skib kan; skønt jeg dermed ikke vil sige, at det er nogen synderlig stor ros."

"Nej, det synes jeg heller ikke," klynkede Martin.

"De ville have bedre af at stå op."

"Og blive set af de fine damer og herrer på agterdækket," svarede Martin med hånligt eftertryk på ordene, "imellem alle de stoddere, der er stuvet væk i dette afskyelige hul. Ja, det ville jeg vist have grumme godt af."

"Jeg takker Gud for, at jeg ikke af egen erfaring kan sige, hvorledes en fin herres følelser er," sagde Mark, "men jeg havde troet, at en fin herre ville finde det langt uhyggeligere hernede end oppe i den friske luft, især når damerne og herrerne i agterkahytten kender lige så meget til ham, som han kender til dem, og rimeligvis ville bryde deres hoved med ham i samme forhold. Det havde jeg rigtignok troet."

"Så kan jeg fortælle Dem," svarede Martin, "at De ville have troet fejl, og at De tror fejl."

"Højst sandsynligt," sagde Mark med uforstyrrelig ro. "Det gør jeg så ofte."

"Og nu at ligge her," udbrød Martin, idet han rejste sig op på sin albue og så forbitret på sin ledsager. "Tror De, at det er en fornøjelse at ligge her?"

"Alle galehuse i verden ville ikke kunne opvise så afsindigt et menneske, som den måtte være, der kunne tro det."

"Hvorfor ægger og opfordrer De mig da idelig og altid til at stå op?" spurgte Martin. "Jeg bliver liggende her, fordi jeg ikke ønsker i de bedre dage, som jeg stræber efter, at blive genkendt af en eller anden pengestolt borger som den, der rejste over med ham blandt mellemdækspassagererne. Jeg bliver liggende her, fordi jeg ønsker at skjule mine kår og mig selv og ikke at komme til en ny verden med skilt og påskrift som en forarmet tigger. Havde jeg haft råd til at tage mig en plads i agterkahytten, skulle jeg nok have holdt hovedet i vejret blandt de øvrige. Men da jeg ikke kunne det, så skjuler jeg det. Kan De forstå det?"

"Det gør mig meget ondt," svarede Mark. "Jeg vidste ikke, at De tog Dem det så nær, som det nu lader?"

"Nej, det vidste De naturligvis ikke," svarede hans herre. "Hvor kunne De vide det, da jeg ikke havde sagt Dem det? For Dem, Mark, er det ingen prøvelse at vimse omkring og gøre Dem det behageligt. Det er lige så naturligt for Dem at bære Dem således ad under de forhåndenværende omstændigheder, som det modsatte er det for mig. De tror dog vel ikke, at der er et eneste levende væsen her om bord, der på nogen mulig måde kan have halvt så meget at døje her som jeg? Tror De?" spurgte han, idet han satte sig over ende og så på Mark med et meget alvorligt, halvt forundret udtryk.

Mark lagde ansigtet i de strammeste folder og grublede, med hovedet stærkt på den ene side, over dette spørgsmål, som om han fandt det overordentlig vanskeligt at svare på. Af denne forlegenhed udfriedes han af Martin selv, der, idet han igen lagde sig på ryggen og tog den bog, han havde læst i, sagde:

"Men hvad kan det nytte at forelægge Dem et sådant spørgsmål, da moralen af, hvad jeg har sagt, er, at De umuligt kan forstå det? Lav mig lidt grog – kold og meget tynd – giv mig en tvebak og bed Deres veninde, der er en nærmere nabo af os, end jeg kunne ønske, at hun holder sine børn lidt roligere i nat, end hun gjorde forrige nat, så skal De have tak."

Mark gav sig med stor iver til at udføre disse ordrer, og det lod til, at hans synkende livsmod begyndte at stige igen, eftersom han flere gange ganske sagte ytrede, at med hensyn til dens evne til at sætte ens humør på prøve havde *Skruen* unægtelig adskillige åbenbare fordele forud for *Dragen*. Det var en stor tilfredsstillelse for ham at tænke på, at han ville tage dens hovedfortrin i land med sig og stadig have det ved sin side, hvor han så gik; men hvad han mente med disse trøstelige tanker, forklarede han ikke.

Nu begyndte der at opstå en almindelig spænding ombord, og der hørtes jævnligt spådomme om, på hvilken dag, ja endog til hvilket klokkeslæt de ville komme til New York. Der var en stimlen sammen på dækket og en spejden ud over skanseklædningen, som man før ikke havde kendt mage til, og der udbrød en epidemisk mani for at pakke ting ind hver morgen, som hver aften måtte pakkes ud igen. De, som havde breve at aflevere, venner at mødes med eller bestemte planer om at rejse et eller andet sted hen eller tage sig en eller anden ting for, drøftede hundrede gange om dagen deres udsigter, og da denne klasse af passagerer var meget lille, og antallet af dem, som slet ingen udsigter havde, meget stor, var der fuldt op af tilhørere, men kun meget få, som talte. De, som hele tiden havde været syge, blev nu raske, og de, som havde været raske,

blev endnu raskere. En amerikansk gentleman i agterkahytten, som på hele rejsen havde været indpakket i pelsværk og oliekläder, viste sig uventet med en meget glinsende, højpuldet, sort hat og undersøgte uafladeligt en ganske lille vadsæk af lyst læder, som indeholdt hans klæder, linned, børster, barbertøj, bøger, smykker og øvrige rejsegods. Han stak også hænderne dybt ned i lommen, spadserede frem og tilbage på dækket med opspilede næsebor, som om han allerede indsugede den frihedsluft, der bringer alle tyranner døden, og som en slave ingen sinde – under nogen omstændigheder, som det er umagen værd at nævne – kan indånde. En engelsk gentleman, der var stærkt mistænkt for at være løbet bort fra en bank med noget, der hørte til dens pengekasse foruden nøglen, talte i høje toner om menneskerettighederne og nynnede idelig *Marseillaisen*. Kort sagt, hele skibet gennemtrængtes af én fælles følelse, og Amerikas jordbund lå tæt foran dem – så tæt til sidst, at de en stjerneklar aften tog en lods om bord og nogle få timer derefter lagde bi til om morgenen for at vente på en dampbåd, som skulle bringe passagererne i land.

Den kom da også næste morgen, kort efter at det var blevet lyst, og da den havde ligget en times tid på siden af dem – i hvilken tid selve dens fyrbødere var genstand for en næppe mindre opmærksomhed og nysgerrighed, end om de havde været lige så mange gode eller onde engle – tog den hele sin levende ladning om bord. Blandt denne var også Mark, der endnu havde sin veninde og hendes tre børn under sin beskyttelse, og Martin, der atter havde iført sig sine sædvanlige klæder, men taget en gammel, tilsølet kappe ovenpå, indtil han for altid skulle skilles fra sine tidligere rejsefæller.

Dampbåden – som med sit maskineri på dækket, og idet den arbejdede sig frem med sine lange, tynde ben, lignede et eller andet insekt i overnaturlig størrelse eller et antediluviansk uhyre – løb med stærk fart op ad en smuk bugt, og lidt efter så de nogle bakker og øer og en lang, flad, spredt by.

"Så dette," sagde Mark og så langt forud, "er altså frihedens land? Nå, for mig gerne. Ethvert land er mig velkomment oven på alt det vand."

16. Martin forlader det stolte og hurtigt sejlende paketskib Skruen i New York i De Forenede Amerikanske Fristater, gør nogle bekendtskaber og spiser i et pensionat. De nærmere omstændigheder ved disse tildragelser

Der herskede en smule ophidselse på dette det yderste grænseskel af frihedens land. Dagen i forvejen havde der nemlig været rådmandsvalg, og da denne spændende begivenhed ganske naturlig havde sat partilidenskaberne temmelig stærkt i bevægelse, havde den skuffede kandidats venner fundet det nødvendigt at hævde valgrettens og meningsfrihedens store grundsætning ved at knække et par arme og ben og endvidere forfølge en forhadt gentleman gennem gaderne i den hensigt at slå næsen itu på ham. Disse godmodige små udbrud af folkestemningen var i og for sig ikke mærkelige nok til at vække nogen stor opsigt efter en hel nats

forløb, men de fik nyt liv og frisk næring i avisdrengenes mund, idet disse ikke blot kundgjorde dem med skingrende hyl i alle byens gader og stræder, på kajerne og imellem skibene, men også på dækket og nede i kahytterne på dampbåden, der, førend den lagde til land, entredes og oversvømmedes af en hel legion af disse unge borgere.

"Her er *New Yorks Kloak* for i dag!" råbte en. "Her er *New Yorks Bandit* for i dag! Her er *New Yorks Familiespion*! Her er *New Yorks Hemmelige Lurer*! Her er *New Yorks Ransager*! Her er *New Yorks Røver*! Her er *New Yorks Nøglehulsreferent*! Her er *New Yorks Slagsbroderblad*! Her er alle New Yorks blade! Her er en fuldstændig beretning om den patriotiske bevægelse, hvor whiggerne gik bag af dansen, og den spændende duel i Arkansas på bowieknive og den sidste nævekamp i Alabama, hvor en mand fik øjet slået ud, og alle de politiske, merkantile og fashionable nyheder. Her er de! Her er de! Her er bladene! Her er bladene!"

"Her er *Kloakken*!" råbte en anden. "Her er *New Yorks Kloak*! Her er nogle af *Kloakken*s tolv tusinde eksemplarer for i dag med de pålideligste markedsberetninger og alle skibsefterretningerne og fire hele spalter med breve fra landet og en fuldstændig beskrivelse af ballet hos mrs. White i aftes, hvor alle New Yorks skønheder og kendte størrelser var nærværende, samt *Kloakken*s egne specielle oplysninger om alle de tilstedeværende damers privatliv!"

"Her er *Kloakken*! Her er nogle af *New Yorker Kloakken*s tolv tusinde eksemplarer! Her er *Kloakken*s skildring af banden i Wall Street og *Kloakken*s skildring af banden i Washington og *Kloakken*s selvstændige beretning om en skammelig

uredelighed, udenrigsministeren gjorde sig skyldig i, da han var otte år gammel, og som det har kostet mange penge at få lokket ud af hans barnepige. Her er *Kloakken*! Her er *Kloakken* med en hel spalte fuld af newyorkere, der er sat i gabestokken, og hvis navne er trykt! Her er *Kloakken*s artikel om den dommer, der sagsøgte den for injurier, og om den uafhængige jury, som frifandt den, og *Kloakken*s erklæring om, hvad juryen kunne have ventet sig, hvis den ikke havde gjort det! Her er *Kloakken*, her er *Kloakken*! Her er den årvågne *Kloak*, altid på sin post; det ledende blad i de Forenede Stater, som der nu er solgt tolv tusinde eksemplarer af, og et nyt oplag er under pressen; her er *New Yorks Kloak*!"

"Det er ved den slags oplyste midler," sagde en stemme næsten lige i øret på Martin, "at mit fædrelands kogende lidenskaber skaffer sig luft."

Martin vendte sig uvilkårligt om og så tæt ved siden af sig en gusten herre med indfaldne kinder, sorte hår, små, blinkende øjne og et mærkeligt udtryk i denne ansigtsdel, som hverken var en skulen eller en skelen, men ved første øjekast kunne tages for begge dele, og som det selv efter et langt nærmere bekendtskab ville være vanskeligt at beskrive bedre end som et blandet udtryk af snedighed og indbildskhed. Denne herre havde en temmelig bredskygget hat på hovedet for at se mere dybsindig ud og holdt armene over kors for at gøre sin holdning mere imponerende. Hans noget lurvede dragt var en blå frakke, der næsten nåede ham ned til anklerne, korte, vide benklæder af samme farve og en falmet, lysebrun vest, gennem hvilken et smudsigt kalvekrøs stræbte at påtrænge sig opmærksomheden, som om det gjorde krav på lighed i borgerlige rettigheder med

de øvrige klædningsstykker og hævdede sin egen uafhængighed. Hans fremstrakte fødder, der var ualmindelig store, var kastet skødesløst over kors, mens han halvt lænede sig til og halvt sad på rælingen af dampbåden, og hans tykke stok med en vældig dupsko og med en stor metalknap hang i en kvastesnor på hans håndled. Således kostumeret og med denne dybsindige holdning trak den gustne herre sin højre mundvig og sit højre øje i vejret og sagde endnu en gang:

"Det er ved den slags oplyste midler, at mit fædrelands kogende lidenskaber skaffer sig luft."

Da han så på Martin, og ingen anden var til stede, bøjede Martin hovedet og sagde:

"De mener –"

"Palladiet for den fornuftige frihed hjemme og den fremmede undertrykkelses skræk i udlandet," svarede manden og pegede med sin stok på en ualmindelig snavset avisdreng med ét øje. "Genstanden for verdens misundelse og den menneskelige civilisations bærere. Tillad mig et spørgsmål," tilføjede han, idet han stødte hårdt i dækket med dupskoen af sin stok og gav sig en mine, som om han ikke var til at spøge med, "hvad synes De om mit fædreland?"

"Jeg er endnu ikke rigtigt forberedt på at svare på dette spørgsmål," sagde Martin, "da jeg ikke har været i land."

"Nå, De har vel i det mindste næppe været forberedt på at se sådanne tegn på nationalvelstand som disse?"

Her pegede han på de ved bolværket liggende skibe og gjorde et rask sving med sin stok, som om han regnede luften og vandet med.

"Jeg ved virkelig ikke. Jo, det tror jeg dog nok."

Manden skottede til ham med en fiffig mine og sagde, at han godt kunne lide hans diplomati. Den var naturlig, sagde han, og som filosof glædede det ham at iagttage den menneskelige naturs fordomme.

"Som jeg ser," sagde han, idet han vendte sig om imod Martin og støttede sin hage på stokken, "har De medbragt det sædvanlige kvantum af elendighed, fattigdom, uvidenhed og last, for at de skal fæste bo i den store republiks skød. Godt! Lad der kun komme hele skibsladninger af dem fra det gamle land; når et skib er ved at synke, siger man, at rotterne forlader det. Der ligger megen sandhed i dette, finder jeg."

"Det gamle skib holder sig måske dog nok et par års tid endnu oven vande," sagde Martin med et smil, som fremkaldtes dels af, hvad manden havde sagt, og dels af den måde, han havde sagt det på, og som var mærkværdig nok, idet han lagde eftertryk på alle de korte ord og stavelser i sin tale og lod de andre skøtte sig selv, som om han mente, at de større dele af talen nok kunne gå på deres egen hånd, men at der stadig måtte passes på de små.

"Håbet, siger digteren," ytrede den fremmede, "er det unge ønskes amme."

Martin havde hørt, at den omtalte kardinaldyd undertiden gjorde tjeneste i denne huslige egenskab.

"I nærværende tilfælde vil den ikke opfostre sit barn, skal De få at se."

"Det vil tiden vise."

Den fremmede nikkede alvorligt og spurgte: "Hvad er Deres navn, sir?"

Martin sagde ham det.

"Hvor gammel er De?"
Martin sagde ham det.
"Hvad er Deres fag?"
Også dette sagde Martin ham.
"Hvor skal De til?"
"I den henseende," sagde Martin smilende, "kan jeg virkelig ikke give Dem svar, da jeg ikke selv ved det."
Den fremmede stak sin stok under sin venstre arm og tog Martin endnu grundigere i øjesyn, end han hidtil havde haft tid til, og da han var færdig med sin undersøgelse, rakte han sin højre hånd frem, trykkede Martins og sagde:
"Mit navn er oberst Diver. Jeg er redaktør af *New Yorks Slagsbroderblad*."
Martin modtog denne oplysning med den ærbødighed, som en så ophøjet meddelelse syntes at kræve.
"*New Yorks Slagsbroderblad* er, som De sagtens ved, organet for vort aristokrati her i byen."
"Å, så der er altså et aristokrati her?" spurgte Martin. "Hvad består det af?"
"Af intelligens," svarede obersten, "af intelligens og dyd. Og af disses nødvendige følge i denne republik, – dollars."
Martin blev meget glad over at høre dette, idet han følte sig overtydet om, at når intelligens og dyd uundgåeligt førte til at skaffe en dollars, ville han snart blive en stor kapitalist. Han ville lige til at tilkendegive, hvor behagelig denne efterretning havde været ham, da han blev afbrudt af skibets kaptajn, der i samme øjeblik kom til for at veksle håndtryk med obersten, og som ved at se en velklædt fremmed på dækket også rakte ham hånden. Dette var en lettelse for Martin, der, trods

intelligensens og dydens overlegenhed i dette lykkelige land, ville have følt sig dybt ydmyget ved at vise sig for oberst Diver som en ussel mellemdækspassager.

"Nå, kaptajn!" sagde obersten.

"Nå, oberst!" udbrød kaptajnen. "De ser ualmindelig vel ud. Jeg kan næppe gøre mig fortrolig med, at det er Dem; det er mit alvor."

"En god rejse, kaptajn?" spurgte obersten.

"Ja, såmænd, det var en ganske flot rejse," sagde eller rettere sang kaptajnen, der var en ægte ny-englænder, "når man tager hensyn til vejret."

"Virkelig?" sagde obersten.

"Ja, såmænd var det så. Jeg har lige sendt en dreng op til Deres kontor med passagerlisten."

"De har vel sagtens ikke en dreng at undvære, kaptajn?" sagde obersten i en tone, der næsten grænsede til strenghed.

"En halv snes, tænker jeg, hvis De har brug for dem, oberst. "

"Én nogenlunde stor dreng kunne vel nok bringe et dusin flasker champagne til mit kontor," sagde obersten grublende. "Sagde De ikke, at det var en flot rejse?"

"Jo vel gjorde jeg det."

"Det er ganske nær herved, som De ved. Det glæder mig, at det var en flot rejse, kaptajn! De kan gerne tage halve flasker, hvis De har mangel på hele. Drengen kan lige så godt bringe fire og tyve halve flasker og gå to gange som én. De sagde en flot rejse – ikke?"

"En knusende flot rejse."

"Jeg beundrer Deres held, kaptajn. De kunne tillige låne mig en proptrækker og et halvt dusin glas, hvis De vil være så god.

Hvor meget elementerne end sammensværger sig mod mit fædrelands stolte paketskib *Skruen*," sagde obersten, idet han henvendte sig til Martin og gjorde et sving på dækket med sin stok, "kan man dog næsten altid være vis på, at det gør en flot rejse både frem og tilbage."

Kaptajnen, som netop havde *Kloakken* siddende ved en splendid frokost i én kahyt, mens den elskværdige *Bandit* var i færd med at drikke sig snydefuld i en anden, tog nu hjertelig afsked med sin ven obersten og skyndte sig bort for at sende champagnen, vel vidende – som det senere viste sig – at hvis han forsømte at gøre sig gode venner med redaktøren af *Slagsbroderbladet*, ville denne potentat rakke ham og hans skib ned med store bogstaver, førend han var blevet en dag ældre, og sandsynligvis tillige angribe hans moders minde, skønt hun var død for tyve år siden. Obersten, som nu igen var blevet ene med Martin, standsede ham, da han ville til at gå, og tilbød af hensyn til, at han var en englænder, at vise ham byen og hvis han ønskede det, at føre ham ind i et gentilt pensionat. Førend de skred til dette, måtte han dog, sagde han, udbede sig æren af hans selskab på *Slagsbroderbladet*s kontor, for at han kunne smage den champagne, han selv havde indført.

Alt dette var så overordentlig venligt og gæstfrit, at Martin, skønt det endnu var tidligt på formiddagen, gerne gik ind på det. Efter altså at have pålagt Mark, der havde travlt med sin veninde og hendes tre børn, når han var færdig med dem og havde klareret deres tøj, at afvente nærmere ordre på *Slagsbroderbladet*s kontor, fulgte han i land med sin ny ven.

De banede sig vej, som de bedst kunne, gennem den ynkelige skare af udvandrere på kajen – som, mens de stod omkring

deres sengeklæder og kister med den bare jord under og den bare himmel over sig, gerne kunne være faldet ned fra en anden planet med hensyn til deres kendskab til landet – og gik et kort stykke hen ad en stærk befærdet gade, på hvis ene side lå kajerne og skibene og på den anden side en lang række gloende røde pakhuse og handelskontorer med flere sorte skilte og hvide bogstaver og flere hvide skilte og sorte bogstaver, end Martin nogen sinde før havde set på et halvtreds gange så stort areal. Lidt efter drejede de ind i flere smalle gader, indtil de omsider standsede uden for et hus, på hvilket der med store bogstaver stod malet: *SLAGSBRODERBLADET*.

Obersten, der var gået hele vejen med den ene hånd inde på brystet, undertiden virrende med hovedet og med hatten skudt tilbage på ørene – ligesom en mand, der i en generende grad trykkedes af bevidstheden om sin egen storhed – gik foran op ad en sort og smudsig trappe og ind i et værelse, der lå fuldt af stumper og stykker af aviser og andre sammenkrøllede lapper både af korrekturer og manuskripter. Bag ved et lurvet gammelt skrivebord i dette værelse sad en skikkelse med en stump af en pen i munden og en stor saks i sin højre hånd, med hvilken han klippede og flængede i en bunke *Slagsbroderblade*, og så latterlig var denne skikkelse, at Martin havde ondt ved at vedligeholde sin alvor, skønt han blev nøje iagttaget af oberst Diver.

Det individ, der sad og klippede og flængede i Slagsbroderbladene, var en lille ung herre med et meget ungdommeligt ydre og med en usund bleghed i ansigtet, som måske til dels hidrørte fra dyb tænkning, men sikkert også fra den overdrevne brug af skråtobak, som han i dette øjeblik

tyggede på af alle kræfter. Sin skjortelinning havde han bukket ned over et sort bånd, og hans tynde, slattede hår var ikke alene glattet og kæmmet tilbage fra hans pande, for at intet af det poetiske ved hans udseende skulle gå tabt, men var endog hist og her blevet rykket op med rode, hvilket forklarede, at de mest fremstående partier af hans hovedbund var noget finnede. Hans næse hørte til den klasse, som den menneskelige misundelse har givet navn af "opstoppere", og den var bøjet stærkt opad for enden ligesom af ophøjet foragt. På denne unge herres overlæbe så man nogle spor af rødlige dun, der var så grumme spæde og sparsomme, at de, skønt de nød den omhyggeligste pleje, snarere lignede et frisk spor af honningkage end et skønt varsel om et overskæg, og denne gisning styrkedes i høj grad af hans tilsyneladende unge alder. Han var ivrigt beskæftiget med sit arbejde, og hver gang han gjorde et klip med den store saks, gjorde han en tilsvarende bevægelse med sine kæber, som gav ham et frygteligt udseende.

Martin var ikke længe om at blive enig med sig selv om, at det måtte være oberst Divers søn, familiens håb og *Slagsbroderbladet*s tilkommende støtte. Han var begyndt at sige, at det formodentlig var oberstens lille søn, og at det var meget fornøjeligt at se ham lege redaktør i barndommens hele uskyldighed, da obersten stolt afbrød ham og sagde:

"Min krigskorrespondent – mr. Jefferson Brick!"

Martin kunne ikke bare sig for at studse ved denne uventede meddelelse og bevidstheden om den uoprettelige fejltagelse, han nær havde gjort sig skyldig i.

Jefferson Brick syntes at føle sig smigret af det indtryk, han havde gjort på den fremmede, og rakte ham hånden med en

protegerende mine, der var bestemt til at berolige ham og give ham at forstå, at der ikke var nogen grund til at blive bange, da han ingen fortræd ville gøre ham.

"De har hørt tale om Jefferson Brick, kan jeg mærke," sagde obersten med et smil. "England har hørt tale om Jefferson Brick. Europa har hørt tale om Jefferson Brick. Lad mig se – hvornår forlod De England, sir?"

"For fem uger siden."

"For fem uger siden," gentog obersten tankefuldt, idet han satte sig på bordet og dinglede med benene. "Jeg må da spørge Dem, hvilken af mr. Bricks artikler var dengang den værste torn i øjet på det britiske parlament og hoffet i St. James?"

"Jeg forsikrer Dem," sagde Martin, "jeg – "

"Jeg har grund til at tro," afbrød obersten ham, "at de aristokratiske kredse i Deres fædreland gruer for navnet Jefferson Brick. Jeg kunne have lyst til at høre af Deres læber, hvilket af hans bevingede ord der har ført det mest dræbende stød mod – "

"Fordærvelsens hundredhovedede hydra, der nu krymper sig i støvet under fornuftens lanse og sprøjter sit urene blod op mod himmelbuen over os," sagde Brick, idet han satte en lille blå klædes hue med lakeret skygge på hovedet og citerede sin sidste artikel.

"Frihedens drikoffer, Brick –" sufflerede obersten.

"Må undertiden tømmes i blod, oberst," råbte Brick. Og idet han sagde *blod*, gjorde han et rask klip med den store saks, som om denne også sagde *blod* og var fuldkommen enig med ham.

Derpå så de begge på Martin og ventede på svar.

"Oprigtig talt," sagde Martin, som imidlertid havde genvundet hele sin vante koldblodighed, "kan jeg ikke meddele Dem nogen tilfredsstillende oplysning om det, da jeg, sandt at sige –"

"Holdt!" udbrød obersten, idet han skottede barsk til sin krigskorrespondent og rystede på hovedet efter hver sætning. "At De aldrig har hørt tale om Jefferson Brick. At De aldrig har set *Slagsbroderbladet*. At De ikke kender det mindste til dets mægtige indflydelse på Europas kabinetter – ikke sandt?"

"Det er unægteligt, hvad jeg ville sige."

"Rolig, Jefferson," sagde obersten alvorligt. "Bryd ikke løs! O, de europæere! Men lad os nu få os et glas vin oven på dette." Med disse ord steg han ned af bordet og hentede en flaske champagne og tre glas i en kurv, som stod uden for døren.

"Mr. Jefferson Brick," sagde obersten, idet han skænkede i Martins og sit eget glas og skød flasken over til den nævnte herre, "vil udbringe en skål."

"Nu vel," udbrød Brick, "siden De har opfordret mig, vil jeg også efterkomme opfordringen. Jeg udbringer da en skål for *Slagsbroderbladet* og dets brødre; sandhedens kilde, hvis vande er sorte, fordi de består af bogtrykkersværte, men dog klare nok til, at mit fædreland kan se skyggen af sin skæbne afspejlet i dem."

"Hør, hør!" råbte obersten. "Er der ikke blomstrende vendinger i min vens sprog?"

"Overmåde blomstrende, må jeg tilstå," sagde Martin.

"Her er *Slagsbroderbladet* for i dag," sagde obersten og rakte ham et nummer. "De vil finde Jefferson Brick på sin sædvanlige post i spidsen for civilisationen og den moralske renhed."

Obersten havde imidlertid igen sat sig på bordet. Jefferson Brick tog ligeledes plads på det samme møbel, og nu begyndte de at drikke temmelig tæt. De så ofte på Martin, mens han læste i bladet, og dernæst på hinanden, og da han lagde det fra sig, hvilket først skete, efter at de havde tømt endnu en flaske, spurgte obersten ham, hvad han syntes om det.

"Det er jo skrækkelig personligt," sagde Martin.

Obersten syntes meget smigret og sagde, at det ville han håbe, det var.

"Vi er uafhængige her," sagde Jefferson Brick, "og gør, hvad vi vil."

"Efter denne prøve at dømme," svarede Martin, "må der dog være adskillige tusinder her, som er det modsatte af uafhængige og ikke gør, hvad de vil."

"Nå, de bøjer sig for folkelærerens mægtige ånd," sagde obersten. "Undertiden sætter de sig vel på bagbenene, men i reglen har vi et tag i vore borgere såvel i det offentlige som i det private liv, hvilket i lige så høj grad er en af vort lykkelige lands forædlende institutioner som –"

"Som selve negerslaveriet," tilføjede Brick.

"Ja akkurat."

"Med tilladelse," sagde Martin efter at have tænkt sig lidt om, "tør jeg på grund af et tilfælde, som jeg ser her i Deres blad, være så fri at spørge, om "folkelæreren" ofte giver sig af med – jeg ved ikke ret, hvorledes jeg skal udtrykke mig uden at fornærme Dem – med falsknerier? Med forfalskede breve, f.eks.," fortsatte han, for obersten var ganske rolig og lod sig ikke mærke med det mindste, "der for fuldt alvor udgives for at være skrevet for ikke længe siden af mænd, som endnu lever?"

"Ja," svarede obersten, "det gør den nu og da."

"Og folket – hvad gør det?" spurgte Martin.

"Køber dem," svarede obersten.

Jefferson Brick spyttede og smilede, det første rigeligt, det sidste bifaldende.

"Køber dem i hundredtusindvis," fortsatte obersten. "Vi er et opvakt folk her og forstår at påskønne opvakthed."

"Er opvakthed da på amerikansk det samme som falskneri?" spurgte Martin.

"Jeg mener," sagde obersten, "at det er amerikansk for en hel del ting, som I kalder anderledes. Men I kan ikke hjælpe jer selv i Europa. Det kan vi."

"Og gør det undertiden," tænkte Martin, "og det oven i købet uden mange ceremonier."

"Men hvilke navne vi end finder for godt at bruge," sagde obersten, idet han bukkede sig for at trille den tredje tomme flaske ind i en krog bag efter de to andre, "så er dog vel forfalskningskunsten ikke blevet opfundet her i landet?"

"Det er den vist ikke," svarede Martin.

"Og heller ikke nogen anden slags opvakthed, mener jeg?"

"Opfundet? Nej, det tænker jeg heller ikke."

"Godt, så har vi altså fået det alt sammen fra det gamle land, og det gamle land bærer altså skylden, ikke det ny. Dermed er den vise ude. Hvis nu mr. Brick og De vil have den godhed at fortrække, vil jeg gå sidst ud og lukke døren."

Idet Martin ganske rigtigt fortolkede dette som signalet til deres bortgang, gik han ned ad trappen bag efter krigskorrespondenten, som skred majestætisk foran ham. Efter at obersten havde sluttet sig til dem, forlod de *Slagsbroderbladet*s

kontor og gik ud på gaden, Martin ikke ganske på det rene med sig selv, om han ikke burde sparke obersten, fordi han havde vovet at tale til ham, eller om det lå inden for mulighedens grænser, at han og hans redaktionsanstalt kunne henhøre til dette genfødte lands lovpriste institutioner.

Det var klart, at oberst Diver, tryg ved sin faste stilling og sit nøjagtige kendskab til den offentlige stemning, kun brød sig meget lidt om, hvad Martin eller nogen anden tænkte om ham. Hans stærkt krydrede varer blev lavet for at sælges, og de fandt en god afsætning, og hans tusinder af læsere kunne lige så godt give ham skylden for deres begærlighed efter smudsigheder, som en fråser kan bebrejde sin kok sin dyriske slugvornhed. Intet ville have frydet obersten mere end at høre, at en mand som han ikke ville kunne gå om som triumfator på gaden i noget andet land i verden, da dette kun ville være et logisk bevis for ham på, at han nøjagtigt havde afpasset sine produkter efter den herskende smag, og at han var en ægte amerikansk nationalejendommelighed.

De gik en kilometers vej gennem en smuk gade, der, som obersten sagde, kaldtes Broadway og, som Jefferson sagde, "stak hele universet". Efter til sidst at have bøjet ind i et af de mangfoldige stræder, som gik ud fra denne hovedgade, standsede de uden for et temmelig simpelt hus med persienner i alle vinduerne, en trappe uden for den grønne gadedør, et skinnende hvidt ornament på begge sider af rækværket, ligesom en poleret forstening af en ananas, en lille aflang plade af samme stof oven over dørhammeren, hvori navnet "Pawkins" var graveret, og fire grise, som stod og kikkede ned i kælderen.

På denne gadedør bankede obersten med en mine, som om han havde hjemme her, hvorpå en irsk pige stak hovedet ud af et af de øverste vinduer for at se, hvem det var. Under hendes rejse ned ad trappen forøgedes grisene med et par venner fra nærmeste gade og lagde sig i selskab med disse nok så fredeligt i rendestenen.

"Er majoren hjemme?" spurgte obersten, idet han trådte ind.

"Er det herren, De mener?" svarede pigen med en i tvivlrådighed, som syntes at tilkendegive, at de var temmelig rigeligt forsynede med majorer der i huset.

"Herren!" sagde oberst Diver, idet han pludselig blev stående og så tilbage på sin krigskorrespondent.

"O, hvilke fornedrende institutioner i det britiske rige, oberst!" sagde Brick. "Herre!"

"Hvad har De på det ord at udsætte?" spurgte Martin.

"At jeg ville håbe, at det aldrig hørtes i vort land; det er det hele," sagde Brick; "undtagen når det bruges af et eller andet elendigt tyende, der er lige så ukendt med vor regeringsforms velsignelser, som dette tyende er det. Her findes der ingen herrer."

"De er sagtens alle sammen 'ejere'?" sagde Martin.

Uden at give noget svar, fulgte Brick *Slagsbroderbladet* i hælene, og Martin gik samme vej, idet han tænkte på, at de fri og uafhængige borgere, som i deres moralske ophøjelse godkendte obersten som deres herre, måske kunne yde Frihedsgudinden en bedre hylding i natlige drømme oven på en russisk livegens ovn.

Obersten førte dem ind i et bagværelse i stueetagen, som vel var lyst og rummeligt, men yderst uhyggeligt, idet det ikke

indeholdt andet end de fire kolde, hvide vægge, et dårligt gulvtæppe, et trist spisebord, der strakte sig som en ørken fra den ene ende af værelset til den anden, og en forvirrende samling af rørstole. I den fjerneste del af denne festsal stod en kakkelovn, der på begge sider var flankeret af en stor spyttebakke af messing i form af tre opretstående små jerntønder, der var forbundet med hinanden på samme måde som de siamesiske tvillinger. Foran denne ovn og rokkende frem og tilbage i en gyngestol dovnede en sværlemmet herre, der med hatten på hovedet morede sig med skiftevis at spytte i spyttebakken på højre og i spyttebakken på venstre side og derpå gå tilbage i den samme orden. En negerdreng i en tilsølet, hvid trøje var ivrigt optaget af at lægge to lange rækker knive og gafler, som med visse mellemrum afløstes af krus med vand, på dette festlige bord, og mens han gik ned ad den ene side af dette, strammede han med sine smudsige hænder den endnu smudsigere dug, som lå ganske skævt og ikke havde været taget af siden frokosten.

Luften i dette værelse var meget hed og kvælende af kakkelovnen; men da den desuden krydredes af en kvalmende suppelugt fra køkkenet og af de svage mindelser om tobak, som endnu var tilbage i de ovenomtalte metalbeholdere, blev den næsten utålelig for en fremmeds sanser.

Da herren i gyngestolen vendte ryggen til dem og var fordybet i sin åndrige tidkort, mærkede han ikke deres komme, førend obersten gik hen til kakkelovnen og ydede sin skærv til beholdningen i spyttebakken på venstre hånd i samme øjeblik, som majoren – for ham var det – sigtede efter den. Major Pawkins holdt da inde med skydningen og så op, idet han med

et ejendommeligt udtryk af træthed, som om han havde været oppe hele natten – et udtryk, som Martin allerede havde lagt mærke til hos både obersten og Brick – sagde:

"Nå, oberst!"

"Her er en herre fra England, major," svarede obersten, "som har besluttet at slå sig ned her, hvis fortjenesten er efter hans hoved."

"Det glæder mig at se Dem," sagde majoren, idet han vekslede håndtryk med Martin uden at bevæge en muskel i sit ansigt. "De har det nogenlunde vel, vil jeg håbe?"

"Tak, jeg har aldrig haft det bedre."

"Og vil rimeligvis heller aldrig få det bedre," sagde majoren. "Her vil De se solen skinne."

"Det forekommer mig, jeg kan huske, at jeg undertiden har set den skinne derhjemme," sagde Martin smilende.

"Det tror jeg ikke," svarede majoren, ganske vist med stoisk ligegyldighed, men dog tillige med en bestemthed, som afskar al videre diskussion om dette punkt. Da han således havde afgjort sagen, satte han hatten lidt på snur, for at han lettere kunne komme til at klø sig i hovedet, og hilste med et flegmatisk nik på Jefferson Brick.

Major Pawkins, en herre af pennsylvanisk afstamning, udmærkede sig ved et meget stort hoved og en stor masse gul pande, på grund af hvilke egenskaber man i skænkestuer og på andre sådanne forsamlingssteder almindeligvis troede, at majoren var en umådelig skarpsindig mand. Endvidere kunne han kendes på et sløvt blik og et dorsk, langsomt væsen og på, at han var en mand af den slags, der – åndelig talt – må have megen plads til at vende sig på. Men ved sin handel med sit

visdomsforråd fulgte han uforanderligt den grundsætning at stille alle de varer, han havde, og flere til, til skue i sit vindue, hvilket gjorde et stærkt indtryk på hans beundreres kreds. Det gjorde måske også et stærkt indtryk på Jefferson Brick, der fandt anledning til at hviske Martin i øret:

"En af de mærkeligste mænd i vort land."

Imidlertid må man ikke tro, at den stadige udstillen på torvet af alle de varer, majoren havde at sælge eller udleje, var hans eneste adkomst til den store sympati og tilslutning, han havde fundet. Han var en stor politiker, og hovedartiklen i hans trosbekendelse om alle offentlige pligter, der stod i forbindelse med hans fædrelands ære og selvstændighed, var: "En tyk streg over det hele og begynd på en frisk." Dette gjorde ham til patriot. I handelssager var han en dristig spekulant. Han havde, for at tale tydeligere, et udmærket geni for alskens bedragerier og stod ikke tilbage for nogen begavelse i hele Unionen, når det gjaldt om at oprette en bank, afslutte et lån eller danne et selskab til salg af jordejendomme, som bragte ødelæggelse, pest og død over hundreder af familier. Dette gjorde ham til en udmærket forretningsmand. Han kunne hænge tolv timer i træk i en skænkestue for at drøfte politiske sager og i den tid komme med mere utålelig kedeligt vrøvl, skrå og ryge mere tobak og drikke mere rom, toddy, pebermynte-julep, gin-sling og cocktail end nogen mand af hans omgangskreds. Dette gjorde ham til taler og en folkets mand. Majoren var kort sagt en fremragende person og en populær person og var på gode veje til af Folkepartiet at blive sendt til den lovgivende forsamling i New York, om ikke til syvende og sidst til selve Washington. Men da en mands private velstand ikke altid

holder skridt med hans patriotiske virken for det almene vel, og da svindlere have deres trange tider lige så vel som deres gode tider, var majoren undertiden på knæene.

Deraf kom det, at mrs. Pawkins for øjeblikket holdt pensionat, og at majoren førte en temmelig vegeterende tilværelse.

"De er kommet til vort land på en tid, da handelen lider under et hårdt tryk," sagde majoren.

"Under en foruroligende krise," sagde obersten.

"På et tidspunkt, hvor der hersker en hidtil ukendt stagnation," sagde Jefferson Brick.

"Det gør mig ondt at høre," svarede Martin, "men det vil dog forhåbentlig ikke vare ved?"

Martin kendte ikke noget til Amerika, da han ellers ville have vidst, at kan man tro dets enkelte borgere, hver for sig, er det altid under et tryk, altid stagnerende, altid i en foruroligende krise og har aldrig været anderledes, mens de samlet er rede til på enhver time af dagen eller natten at aflægge ed på, at det er det mest blomstrende og velstående land af alle på hele den beboede klode.

"Åh," sagde majoren, "jeg tænker nok, at vi skal komme ud over det."

"Vi er et elastisk land," sagde *Slagsbroderbladet*.

"Vi er en ung løve," sagde Jefferson Brick.

"Vi er et kraftigt og levedygtigt folk," ytrede majoren. "Skulle vi tage os en bitter før bordet, oberst?"

Da obersten meget villigt tiltrådte dette forslag, foreslog majoren, at de skulle gå hen i et nærliggende værtshus, der kun lå et par skridt derfra. Derpå henviste han Martin til mrs.

Pawkins med hensyn til betalingen for hans kost og logi og underrettede ham om, at han ville få den fornøjelse at se denne dame ved middagsbordet, som snart ville være færdigt, da spisetiden var klokken to, og den nu var kvart i. Dette mindede ham om, at hvis de i det hele taget skulle have nogen bitter, var der ingen tid at spilde, hvorfor han uden længere snak gik sin vej og overlod det til de andre, om de ville følge med eller ikke.

Da majoren rejste sig fra sin gyngestol foran kakkelovnen og derved satte den ophedede luft og den balsamiske duft af suppe, som ombølgede deres pander, i bevægelse, blev lugten af gammel tobak i den grad fremherskende, at der ikke levnedes nogen tvivl om, at den væsentligt udstrømmede fra hans klæder; ja mens Martin gik bag ved ham hen til værtshuset, kunne han ikke tilbageholde den tanke, at den store, firskårne major i sin dorskhed og ligegyldighed selv havde en slående lighed med en vis plante, som uden skade kunne luges op af den offentlige have og kastes hen på den mødding, hvor den hørte hjemme.

I værtshuset traf de på flere planter, af hvilke nogle – der var både tørstige og smudsige sjæle – var temmelig visne i én henseende og temmelig saftige i en anden. Blandt dem var der en herre, der, som Martin hørte af den samtale, der fandt sted ved bitteren, samme eftermiddag skulle rejse til det fjerne Vesten på en seks måneders forretningstur, og hvis hele udstyr til denne rejse bestod i akkurat sådan en hat og sådan en lille lys vadsæk som dem, der havde udgjort den herres bagage, som var kommet fra England med *Skruen*.

Mens de i al magelighed gik tilbage, Martin arm i arm med Jefferson Brick og majoren og obersten foran dem ved siden af

hinanden, hørte de, da de kun var et par huse fra majorens bolig, en klokke ringe voldsomt. I samme øjeblik, som denne lyd nåede deres øren, fo'r obersten og majoren af sted og styrtede som gale op ad trappen og ind ad gadedøren, der stod på klem, mens Jefferson Brick, der havde sluppet Martins arm, satte af sted over hals og hoved i samme retning og ligeledes forsvandt.

"Du gode Gud," tænkte Martin, "der er ild i huset! Det var brandalarm!"

Men der var ingen røg eller lue at se, og der lugtede heller ikke af ild. Mens Martin endnu tøvede på fortovet, kom tre andre herrer med rædsel og forskrækkelse malet i deres ansigter styrtende vildt om gadehjørnet, tørnede mod hinanden på trappen, brødes et øjeblik og trængte ind i huset som en forvirret bunke af arme og ben. Ude af stand til at holde det ud længere, fulgte Martin bag efter dem, men skønt han skyndte sig, alt det han kunne, blev han løbet over ende, skudt til side og ladet tilbage af to herrer til, der var aldeles ude af sig selv af ophidselse.

"Hvor er det?" råbte Martin ganske åndeløs til en neger, som han mødte på gangen.

"I spisesal, sah Oberst, sah, ham hold' en plads ved side sig selv, sah."

"En plads?" udbrød Martin.

"Ved middagsbord, sah."

Martin stirrede et øjeblik på ham og brast derpå i en hjertelig latter, som negeren i sin medfødte godmodighed og lyst til at behage istemte så hjerteligt, at hans tænder skinnede som et lysglimt. "Du er den fornøjeligste fyr, jeg endnu har set," sagde

Martin og klappede ham på ryggen, "og giver mig bedre appetit end en bitter."

Dermed gik han ind i spisesalen og lod sig glide ned på en stol, som obersten – der allerede næsten var færdig med sit måltid – havde reserveret for ham ved sin egen side ved at vende den om med ryggen mod bordet.

Det var et talrigt selskab – atten til tyve personer, hvoraf fem eller seks var damer, der sad kilet sammen i en lille falanks for sig selv. Alle knive og gafler arbejdede med en foruroligende hurtighed; der veksledes kun såre få ord, og enhver syntes at spise så meget som muligt af nødværge, som om der forestod en hungersnød før morgenbordet næste morgen, og det var på høje tid at hævde naturens første lov. Fjerkreaturerne, der vel kunne siges at udgøre hovedbestanddelen af gæstebuddet – for på den øverste ende af bordet stod der en kalkun, på den nederste et par ænder og i midten et par høns – forsvandt så hurtigt, som om hver fugl havde haft fri brug af sine vinger og i fortvivlelse var fløjet ned i halsen på et menneske. De stuvede og syltede østers hoppede op af deres rummelige gemmer og gled snesevis ind i munden på gæsterne. De skarpeste ting forsvandt, hele agurker på én gang, som om de havde været bolsjer, uden at et menneske blinkede derved. Store bunker af ufordøjelige sager smeltede bort ligesom sne for solen. Det var et højtideligt og ærefrygtindgydende skue. Dyspeptiske individer slugte deres mad i store kiler og fodrede på denne måde ikke sig selv, men en hel yngel af nattemarer, som stadig stod på stald hos dem. Magre mennesker med tørre, slappe kinder sad utilfredsstillet efter at have gjort det af med de svære retter og stirrede med grådige øjne på desserten. Hvad mrs.

Pawkins følte hver dag ved spisetid, ved intet menneske. Men én trøst havde hun; det var meget snart forbi.

Da obersten var færdig med at spise, hvilket indtraf, mens Martin, der havde sendt sin tallerken op efter noget kalkun, ventede på at komme til at begynde, spurgte han ham, hvad han syntes om kostgængerne, der var fra alle Unionens stater, og om han ønskede at få nogle nærmere oplysninger om dem.

"Med tilladelse," sagde Martin, "hvem er den sygelige lille pige lige over for os med de stive, runde øjne? Jeg opdager ingen her, som ser ud til at være hendes moder eller synes at tage sig at hende."

"Mener De den gifte kone i den blå kjole?" spurgte obersten med stærk betoning. "Det er mrs. Jefferson Brick."

"Nej, nej," svarede Martin, "jeg mener den lille pige, der ser ud som en dukke – hende her lige overfor."

"Ih, det er jo mrs. Jefferson Brick!"

Martin så på oberstens ansigt, men han var fuldkommen alvorlig.

"Hillemænd, så kan vi vel snart vente at se en lille Brick?" sagde Martin.

"Der er allerede to små Brick'er," svarede obersten.

Den gifte kone så selv så ualmindelig barnlig ud, at Martin ikke kunne bare sig for at tale om det. "Ja," svarede obersten, "men nogle institutioner udvikler den menneskelige natur, mens andre hæmmer den."

"Jefferson Brick," vedblev han efter en kort pause til ære for sin korrespondent, "er en af de mærkeligste mænd i vort land."

Denne samtale var blevet ført halvt hviskende, da den udmærkede mand selv sad på den anden side af Martin.

"Hør, mr. Brick," sagde Martin til ham, mere for at sige noget, end fordi sagen interesserede ham, "hvem er den" – han havde nær sagt "unge", men fandt det dog klogest at undgå dette ord – "den lille bitte herre derhenne med den røde næse?"

"Det er professor Mullit."

"Hvad er han professor i, om jeg tør spørge?"

"I pædagogik."

"Måske en slags skolelærer?" vovede Martin at ytre.

"Han er en mand med en sjælden moralsk grund og ikke nogen almindelig begavelse. Ved det sidste præsidentvalg fandt han det nødvendigt at bryde med sin fader og sætte ham i gabestokken, fordi han havde stemt med det urette parti. Han har siden skrevet nogle kraftige pjecer under mærket 'Suturb' eller Brutus læst bagfra. Det er en af de mærkeligste mænd i vort land."

"Der synes i ethvert tilfælde at være nok af dem," tænkte Martin.

Ved at fortsætte sine spørgsmål fik Martin at vide, at der ikke var færre end fire majorer, to oberster, én general og én kaptajn til stede, så at han ikke kunne lade være at tænke, at den amerikanske milits måtte være meget rigelig forsynet med officerer, og spørge sig selv, om disse kommanderede hinanden, eller, hvis dette ikke var tilfældet, hvor i alverden de menige da kom fra. Der syntes ikke at være nogen, som ikke havde en eller anden titel, for dem, som ingen militære hædersposter havde opnået, var enten doktorer, professorer eller velærværdigheder. Tre meget barske og ubehagelige herrer var kommet i sendelser fra nabostater; én i finansielle, en anden i politiske og en tredje i kirkelige anliggender. Blandt

damerne var der mrs. Pawkins, som var meget stiv, knoklet og tavs, og en gammel spidsnæset jomfru, der havde stærkt udprægede meninger om kvindens rettigheder og havde holdt forelæsninger om dette emne; men de øvrige var i en så påfaldende grad blottede for individualitet, at de gerne kunne have byttet karakter med hinanden, uden at nogen ville have mærket det. Disse var, i forbigående sagt, de eneste medlemmer af selskabet, som ikke syntes at høre til de mærkeligste mennesker i landet.

Flere af herrerne rejste sig, én efter én, og gik deres vej, mens de sank deres sidste mundfuld, men tøvede i almindelighed en minut ved kakkelovnen for at forfriske sig ved messingspyttebakkerne. Enkelte magelige personer blev imidlertid siddende et helt kvarter ved bordet og rejste sig ikke, førend damerne rejste sig, hvorpå alle stod op.

"Hvor går de nu hen?" hviskede Martin til Jefferson Brick.

"Til deres sovekamre."

"Er der ingen dessert eller anden lejlighed til at konversere i?" spurgte Martin, som havde lyst til at adsprede sig efter sin lange rejse.

"Vi har travlt her og har ikke tid til den slags." Derpå gik damerne ud i gåsegang, mens Jefferson Brick og de gifte herrer, der var blevet tilbage, saluterede deres bedre halvdele med et nik, og så var de af med dem. Martin fandt denne skik lidet tiltalende, men beholdt for øjeblikket sine tanker hos sig selv, da han ønskede at høre og lære af samtalen blandt de travle herrer, der nu stod og drev ved kakkelovnen, som om en stor sten var blevet lettet fra deres hjerte ved det andet køns

bortgang, og gjorde rigelig brug af spyttebakkerne og deres tandstikkere.

Sandt at sige var denne samtale temmelig interesseløs, og den største del af den kunne sammenfattes i ét ord – dollars. Alle deres sorger og glæder, tilbøjeligheder, forhåbninger, dyder og tankeforbindelser syntes at være udmøntet i dollars. Hvilke tilfældige bidrag der end faldt i deres tales langsomt kogende kedel, gjorde de dog havresuppen tyk og klumpet af dollars. Mennesker blev vejet efter deres dollars; anstalter målt efter deres dollars; livet selv blev stillet til auktion, vurderet, råbt op og bortsolgt for dets dollars. Det, det agtedes mest næst efter dollars, var enhver spekulation, som gik ud på at få fat i dem. Jo mere af den værdiløse ballast, ære og redelighed, en mand kastede over bord fra sit gode navns og sine gode hensigters skib, des mere stuverum havde han til dollars. Gør handelen til en vældig løgn og uhyre svindel. Sønderriv nationens banner for en ussel las, tilsøl det stjerne for stjerne; skær stribe for stribe ud af det, ligesom af ærmet på en degraderet soldat. Gør alt, hvad det skal være, for dollars! Hvad er et flag i sammenligning med dem!

Den, som vover liv og lemmer på en rævejagt, foretrækker i de fleste tilfælde at ride forvovent. Således var det også med disse herrer. Den var i deres øjne den største patriot, som kunne skråle højst op og brød sig mindst om velanstændigheden. Den var deres helt, som styrtede løs mod sit mål med et så brutalt raseri, at han ikke kunne bebrejde dem, at de selv gik lige så hensyns løst til værks. Således opdagede Martin under de fem minutters løse samtale ved kakkelovnen, at det at komme ind i lovgivende forsamlinger

med pistoler, stokkekårder og andet sådant fredeligt legetøj; gribe en modstander i struben, således som en hund eller rotte ville gøre det; prale, tyrannisere og skræmme ved personlig overlast, var hædersgerninger, ikke knivstik og dolkestød efter friheden, som trængte langt dybere ind i dens helligdom, end nogen sultans krumsabel kunne række, men en sjælden virak på dens altre, som duftede skønt i patriotiske næsebor og svang sig op til berømmelsens syvende himmel.

Et par gange, da der var en pause, stillede Martin nogle spørgsmål, der var ganske naturlige for en fremmed, om de nationale digtere, teatret, litteraturen og de skønne kunster; men de oplysninger, som disse herrer så sig i stand til at give ham om sådanne emner, strakte sig ikke videre end til de fraser, han blev proppet med af sådanne store ånder som oberst Diver og Jefferson Brick, der syntes at stå i ry for den færdighed, de havde i at skrive rabalderartikler.

"Vi er et travlt folk," sagde en af kaptajnerne, der var fra det vestlige, "og har ikke tid til at læse slette og rette fantasiprodukter. Vi har intet imod dem, når de kommer for i aviserne imellem andre solidere emner, men pokker i vold med deres bøger."

Her spurgte generalen, der syntes at få helt ondt alene ved tanken om at læse noget, som ikke vedrørte handel eller politik og ikke stod i en avis, "om ingen af herrerne havde lyst til at nyde en eller anden genstand?" og da de fleste tilstedeværende syntes, at dette var en meget god idé, drev de ud, én efter én, og gik hen til et nærliggende værtshus. Derfra gik de sandsynligvis til deres pakhuse og købmandskontorer, fra disse igen til værtshuset for endnu en gang at tale om dollars og danne deres

ånd ved gennemlæsningen og drøftelsen af rabalderartikler og endelig hjem for hver især at snorke i sin egen families skød.

"Dette," sagde Martin, idet han forfulgte sine egne tanker, "synes at være den væsentligste adspredelse, de nyder i fællesskab." Derpå begyndte han atter at gruble over dollars, demagoger og værtshuse og spurgte sig selv, om denne slags travle mennesker virkelig havde så travlt, som de påstod, eller om de kun var uimodtagelige for selskabelige og huslige glæder.

Det var et vanskeligt spørgsmål at løse, og allerede den omstændighed, at det fremkaldtes så levende hos ham af alt, hvad han havde hørt og set, var ikke opmuntrende. Han satte sig ved det tomme bord, og alt som han blev mere og mere modfalden, mens han tænkte på alle de vanskeligheder, der var forbundet med hans nuværende usikre stilling, sukkede han dybt.

Ved spisebordet havde der siddet en midaldrende mand med sorte øjne og et solbrændt ansigt, der havde tiltrukket sig Martins opmærksomhed ved sit indtagende og ærlige udtryk, men som han ikke havde kunnet få noget at vide om af sine naboer, der syntes at mene, at han var en alt for ringe person til, at de skulle tage nogen notits af ham. Han havde ikke taget del i samtalen ved kakkelovnen og var ikke gået bort med de andre, og da han nu hørte Martin sukke for tredje eller fjerde gang, lod han falde et par ord, som om han ønskede om muligt at indvikle ham i en opmuntrende samtale, uden derfor at ville være påtrængende over for en fremmed. Hans hensigt var så tydelig, men udtryktes samtidig på en så fin måde, at Martin

virkelig følte sig taknemmelig og viste ham det ved den tone, hvori han svarede ham.

"Jeg vil ikke spørge Dem," sagde manden med et smil, idet han stod op og gik hen til ham, "hvad De synes om mit fædreland, da jeg meget godt kan sætte mig ind i Deres mening i så henseende, men da jeg er amerikaner og følgelig forpligtet til at begynde med et spørgsmål, vil jeg spørge Dem, hvad De synes om obersten?"

"De er så ligefrem," svarede Martin, "at jeg ikke er bange for at sige, at han slet ikke huer mig, skønt jeg må tilstå, at jeg er ham tak skyldig, fordi han var så artig at føre mig herhen – og træffe arrangement om mit ophold her på temmelig rimelige vilkår," lagde han til, idet han huskede på, at obersten havde hvisket noget til ham om dette, førend han gik.

"Å, ikke så megen tak skyldig endda," svarede den fremmede tørt. "Obersten går undertiden om bord i paketskibene, har jeg hørt, for at samle det nyeste nyt til sit blad, og han fører undertiden fremmede her til huset i den hensigt, tror jeg, at fortjene den lille provision, der følger med denne tjenstvillighed, og som værtinden trækker fra i hans ugentlige regning. Jeg fornærmer Dem dog vel ikke, vil jeg håbe?" tilføjede han, da han så, at Martin rødmede.

"Nej, hvor kan De tro det!" svarede Martin, mens de vekslede et håndtryk. "Sandt at sige kan – jeg –"

"Ja," sagde den fremmede og satte sig ved siden af ham.

"Kan jeg, når jeg skal være ærlig, ikke forstå," sagde Martin, "hvorledes denne oberst undgår at få prygl."

"Han har såmænd også fået prygl et par gange. Han hører til en klasse mennesker, i hvilke vor egen Franklin allerede ti år før

slutningen af det forrige århundrede forudså vor fare og skændsel. De ved måske ikke, at Franklin i meget stærke udtryk offentligt vedkendte sig den mening, at de, som bagvaskedes af sådanne karle som denne oberst, var i deres gode ret, når de tog til genmæle over for sådanne landeplager ved hjælp af en god tyk knippel, da de ikke havde tilstrækkelig støtte i dette lands love eller i folkets sømmelighedsfølelse og retsbevidsthed?"

"Nej, det vidste jeg ikke, men det er mig meget kært at høre det, og jeg finder det hans minde værdigt, især –" her standsede han atter.

"Bliv ved," sagde den anden og smilede, som om han vidste, hvad det var, der var blevet siddende i halsen på Martin.

"Især," vedblev Martin, "da jeg allerede kan indse, at der selv på hans tid må have hørt stort mod til i dette fri land at skrive frit om noget spørgsmål, som ikke var et partispørgsmål."

"Noget mod, ganske vist," svarede hans ny ven. "Tror De også, at der nu ville høre mod til det?"

"Ja, det tror jeg rigtignok, og det ikke så lidt," sagde Martin.

"De har ret, så sikkert ret, at jeg ikke tror, at nogen satiriker ville kunne ånde i denne luft. Kunne der opstå en anden Juvenal eller Swift iblandt os den dag i morgen, ville han blive jaget til døde. Har De noget kendskab til vor litteratur og kan nævne mig nogen som helst født og båren amerikaner, der har anatomeret vore dårskaber som folk og ikke som dette eller hint parti og er undgået de skammeligste og råeste bagvaskelser, det mest indgroede had og den blodigste forfølgelse, vil hans navn sandelig være fremmed for mine øren. Jeg kunne fremføre eksempler på, at når en indfødt forfatter har tilladt sig de uskyldigste og godmodigste hentydninger til vore laster og

ufuldkommenheder, har man fundet det nødvendigt at bekendtgøre, at i den næste udgave er stedet blevet udeladt, afdæmpet, bortforklaret eller forvandlet til ros."

"Men hvorledes er dette dog gået til?"

"Tænk på, hvad De har set og hørt i dag, især på obersten, og spørg Dem selv. Hvorledes de er blevet til, er et andet spørgsmål. Himlen forbyde, at de skulle være prøver på amerikansk intelligens og borgerdyd, men de kommet øverst, og det i stort antal, og repræsenterer kun alt for ofte deres fædreland. Har De lyst til at gå ud?"

Der var en hjertelig oprigtighed i hans væsen og en tiltalende fortrøstning om, at den ikke ville blive misbrugt; en mandig holdning fra hans side og en troskyldig tillid til en fremmeds mandige æresfølelse, som Martin aldrig før havde set. Villigt lagde han sin arm i den amerikanske herres, og de gik derpå ud sammen.

Det var måske til mænd som denne hans ny ven, at en rejsende med et hæderfuldt navn sigtede i efterfølgende linjer, da han for næsten fyrre år siden betrådte disse kyster og vågnede på denne jordbund for, som så mange siden har gjort, at se, at dette folks højeste aspirationer var skæmmet af pletter, der i hans fjerne drømmes klarhed var gået tabt for blikket: –

Hvis de ej var, Columbias tid var omme.
Dets frugter drevet frem foruden sol og luft,
vantrevne, uden smag og saft og duft,
en runken skal med kerner golde, tomme
til jorden faldt forinden somrens komme.

17. Martin udvider sin omgangskreds, forøger sit visdomsforråd og får en ypperlig lejlighed til at sammenligne sine erfaringer med tykke Neds fra den lette Salisbury-diligence, således som de fortaltes af hans ven, mr. William Simmons

Det var karakteristisk for Martin, at han i al denne tid havde glemt Mark Tapley så fuldstændig, som om der slet ikke havde været en sådan person til, eller, hvis også denne unge mands skikkelse havde vist sig et øjeblik for hans indre blik, havde affærdiget den som noget, det ingenlunde hastede med, og som havde god tid til at vente, indtil det konvenerede ham til at give sig af med det. Men da han nu igen var kommet ud på gaden, faldt det ham ind, at det dog kunne ligge inden for mulighedens grænser, at Mark i tidens løb kunne blive ked af at vente på dørtærsklen til *Slagsbroderbladet*s kontor, hvorfor han tilkendegav sin ny ven, at hvis de uden ulejlighed for ham

kunne gå hen ad den kant, ville det være ham kært at få denne forretning fra hånden.

"Og siden jeg taler om forretninger," sagde Martin, "tør jeg måske, for heller ikke at stå tilbage med spørgsmål, spørge, om Deres stilling binder Dem her til staden, eller om De, ligesom jeg, kun er her på besøg?"

"På besøg," svarede hans ven; "jeg er født i staten Massachusetts, hvor jeg endnu bor i en fredelig landsby. Jeg kommer ikke ofte på disse travle steder, og min lyst til at besøge dem vokser ikke ved nøjere kendskab, kan jeg forsikre Dem."

"Har De været udenlands?" spurgte Martin.

"Ja vel."

"Og er, som de fleste, der rejser, blevet Deres hjem og fødeland mere hengiven end før?" sagde Martin og så nysgerrigt på ham.

"Mit hjem – ja," svarede hans ven. "Mit fødeland som hjem betragtet – ja, også det."

"De siger det med et vist forbehold," sagde Martin.

"Ja, spørger De mig, om jeg er kommet tilbage, mere forgabet i mit fødelands fejl; med en større forkærlighed for dem, der påstår – for så og så mange dollars om dagen – at være dets venner; med en koldere ligegyldighed for udbredelsen af grundsætninger iblandt os om offentlige sager og private forhold mellem mand og mand, for hvilke et forsvar uden for en kriminel sags forpestede luft ville vanære sagførerne i Deres eget Old Bailey, ja, da svarer jeg nej."

"Ej!" sagde Martin så ganske i den samme tone som hans vens Nej, at det klang som et ekko af det.

"Spørger De mig," fortsatte hans ledsager, "om jeg er kommet her tilbage mere tilfreds med en sagernes tilstand, som adskiller samfundet i to klasser, af hvilke den ene, den store masse, hævder en falsk uafhængighed, hvis usle livsprincip er ynkeligt afhængig af en ophøjet foragt for alle forædlende samfundsvedtægter og skikke, så at jo råere en mand er, des bedre falder den i hans smag, mens den anden, oprørt over den lave målestok, som således stilles op og bruges på alt, tyer til de nydelser og forfinelser, den kan finde i det private liv, og overlader almenvellet til den skæbne, der kan times det under en almindelig kamp for at puffe sig frem – ja da svarer jeg atter nej."

Og atter sagde Martin: "Ej!" i denne samme underlige tone, idet han følte sig nedslået, sandt at sige ikke så meget af hensyn til offentligheden som på grund af de mørke udsigter, som dette åbnede for bygningskunsten.

"Kort sagt," fortsatte den anden, "jeg finder ikke og kan ikke tro og vil derfor heller ikke indrømme, at vi er et mønster på visdom, et eksempel for verden, fuldkommengørelsen af den menneskelige forstand og meget mere af samme surdej, som De kan høre hver time på dagen, alene fordi vi begyndte vort politiske liv med to uvurderlige fordele."

"Og disse er?"

"Den ene, at vor historie begyndte så sent, at den undgik de århundreder af blodsudgydelse og grusomhed, som andre folkefærd har gennemlevet, og derfor fik alt lyset fra deres prøvelsestid og intet af dennes mørke. Den anden, at vi ejer et uhyre territorium og ikke – i det mindste ikke endnu – har alt

for mange mennesker på det. Ser man hen til disse omstændigheder, har vi udrettet lidt nok, mener jeg."

"Undervisningsvæsnet?" antydede Martin svagt.

"Ikke så dårligt," sagde den anden og trak på skuldrene, "skønt heller ikke så grumme meget at rose os af, for gamle lande og det oven i købet despotiske lande har udrettet lige så meget om ikke mere i så henseende uden at gøre så megen blæst af det. Vi står ganske vist med palmer i hænderne i sammenligning med England, men der er man rigtignok også umådelig langt tilbage. De roste mig jo for min åbenhjertighed," tilføjede han smilende.

"Å, det undrer mig slet ikke, at De taler så frit, når det gælder mit fædreland," svarede Martin. "Det er Deres åbenhjertighed med hensyn til Deres eget, som overrasker mig."

"De vil ikke finde, at det er en så sjælden egenskab her, forsikrer jeg Dem, undtagen imellem oberst Diver'ne, Jefferson Brick'erne og major Pawkins'erne, skønt selv de bedste af os har en vis lighed med tjeneren i Goldsmiths komedie, som ikke ville tillade, at nogen anden talte ilde om hans herre end han selv. Men," tilføjede han, "lad os tale om noget andet. De er upåtvivlelig kommet hertil i den hensigt at forbedre Deres kår, og jeg vil nødig tage modet fra Dem. Desuden er jeg adskillige år ældre end De og kan måske råde Dem i et eller andet punkt."

Der var ikke mindste nysgerrighed eller uforskammethed i den måde, dette tilbud blev fremsat på, idet den tværtimod var åbenhjertig, naturlig og godmodig. Da det var umuligt andet, end at en så vindende og venlig optræden måtte vække Martins tillid, forklarede han ligefremt, hvad der havde ført ham der til landet, og gjorde endog den besværlige tilståelse, at han var

fattig. Han sagde ganske vist ikke hvor fattig, men henkastede kun bemærkningen om det med en mine, der kunne fortolkes, som om han havde penge nok til seks måneder i stedet for til lige så mange uger, men fattig, sagde han, var han, og taknemmelig, sagde han, ville han være for ethvert råd, som hans ven ville give ham.

Det ville ikke være vanskeligt for nogen, men især var det let for Martin, hvis opfattelsesevne skærpedes af de omstændigheder, hvori han var, at se, at den fremmede blev en hel del længere i ansigtet, da han hørte Martin udvikle sine arkitektoniske planer. Heller ikke kunne han, skønt han gjorde sig umage for at være så opmuntrende som muligt, bare sig for én gang uvilkårligt at ryste på hovedet, som om dette på egen hånd sagde med den vulgære talemåde: "Den går ikke!" Men han talte i en munter tone og sagde, at skønt der ikke var nogen sådan lejlighed til fortjeneste der i byen, som Martin ønskede sig, ville han dog straks tage sagen under overvejelse og forhøre sig om, hvor han lettest ville kunne få arbejde, hvorpå han opgav Martin sit navn, som var Bevan, og sit fag, som var lægekunsten, skønt han sjældent eller aldrig praktiserede, samt andre, ham selv og hans familie vedkommende omstændigheder, der udfyldte tiden, indtil de nåede *Slagsbroderbladet*s kontor.

Tapley syntes at tage sig det mageligt på trappeafsatsen ved første sal, for inden de nåede huset, opfangede deres øren en lyd, som om en deroppe af alle kræfter fløjtede "*Rule Britannia*". Da de kom op til det sted, hvorfra denne musik udgik, fandt de ham hvilende midt i en forskansning af rejsegods, hvor han udførte sin nationalsang til opbyggelse for en gråhåret neger,

der sad på et af udenværkerne – en vadsæk – og stirrede på Mark, mens Mark med hånden under kinden gengældte denne kompliment på en tankefuld måde og fløjtede hele tiden. Han syntes nylig at have spist til middag, for hans kniv, en kurveflaske og nogle levninger af madvarer i et lommetørklæde lå tæt ved ham. En del af sin fritid havde han benyttet til at dekorere *Slagsbroderbladet*s dør, hvor forbogstaverne til hans navn nu viste sig i næsten en halv fod lange skrifttræk og dagen i måneden i mindre format, mens det hele var omgivet af en ramme og tog sig nok så flot og pynteligt ud.

"Jeg var næsten bange for, at De var blevet borte, herre!" udbrød Mark, idet han stod op og standsede i melodien på det sted, hvor briter i almindelighed – når den fløjtes – tænkes at sige, at de aldrig, aldrig, aldrig vil være slaver. "Der er dog vel intet galt på færde, vil jeg håbe?"

"Nej, Mark. Hvor er Deres veninde?"

"Den gale kone? Å, hun har det godt."

"Traf hun sin mand?"

"Ja. I det mindste traf hun hans levninger," rettede Mark sig selv.

"Manden er dog vel ikke død?"

"Nej, ikke helt død, men han har haft flere febere, end der vel lader sig forene med at være i live. Da hun ikke så ham vente på sig her, troede jeg, at hun selv skulle have døet."

"Var han her da ikke?"

"*Han* var her ikke. Til sidst kom en svag, gammel skygge krybende ned, der lignede ham, således som hun sidst havde set ham, lige så meget, som Deres ligner Dem, når solen gør den allerlængst og tyndest. Men hans levninger var det, det var

der ingen tvivl om, og hun blev så glad over ham, den stakkel, som om det havde været ham selv hel og holden."

"Havde han købt jord?" spurgte Bevan.

"Ja vel havde han det, og betalt for den med. Den havde alle mulige naturlige fordele, havde kommissionærerne sagt, og en havde den virkelig også, som var aldeles uden grænser. Der var vand i Guds velsignelse."

"Det kunne han jo heller ikke undvære," bemærkede Martin gnavent.

"Ganske vist ikke. Og det var der jo også og løb altid, uden at der svaredes skat af det. Foruden nogle plumrede gamle floder tæt derved, stod vandet i den tørre årstid fire til seks fod højt på marken, men hvor højt det stod i regntiden, kunne han ikke sige, da han aldrig havde haft noget, der havde været langt nok til at måle det med."

"Er det sandt?" spurgte Martin sin ledsager.

"Højst rimeligt. Formodentlig en landstrækning ved Mississippi eller Missouri."

"Imidlertid," fortsatte Mark, "var han kommet herned fra, jeg ved ikke, hvad det hedder, til New York for at træffe sin kone og sine børn, og allerede i eftermiddag tog de igen bort med en dampbåd, så lykkelige ved at være kommet sammen, som om de skulle til Himmerig. Og der tror jeg næsten også, at de kommer ret snart, hvis jeg skal dømme efter den stakkels mands udseende."

"Og tør jeg spørge," sagde Martin, idet han, skønt uden mishag, så fra Mark hen på negeren, "hvem denne herre er? En anden ven af Dem?"

"Ih," svarede Mark, idet han trak ham til side og hviskede ham fortroligt i øret, "det er jo en farvet."

"Tror De, at jeg er blind," spurgte Martin noget utålmodig, "siden De finder det nødvendigt at sige mig det, selv om hans ansigt er så sort som kul?"

"Nej, nej, når jeg siger en farvet, mener jeg, at han har været en af dem, der er billeder af i butikkerne. Et menneske og en broder, forstår De," sagde Tapley, idet han beærede sin herre med en udtryksfuld antydning af den i flyveskrifter og godtkøbsbilleder så ofte fremstillede figur.

"En slave!" udbrød Martin hviskende.

"Ja," sagde Mark i samme tone, "intet andet. En slave. Da denne mand var ung – se ikke på ham, mens jeg fortæller Dem det – fik han en kugle i sit ben, et knivstik i sin arm, blev ridset i huden, som om den havde været flæskesvær, og pryglet fordærvet, fik kødet gnavet af halsen af et jernhalsbånd og måtte gå med jernringe om håndled og ankler. Endnu den dag i dag bærer han mærkerne deraf. Mens jeg for lidt siden sad her og spiste, trak han trøjen af og tog helt appetitten fra mig."

"Er dette sandt?" spurgte Martin sin ven, der stod ved siden af dem.

"Jeg har ingen grund til at drage det i tvivl," svarede han, idet han slog øjnene ned og rystede på hovedet. "Sådan noget ser man så ofte."

"Gud velsigne Dem," sagde Mark, "jeg ved, at således er det, da jeg hørte hele hans historie. Hans første herre døde, og det samme gjorde hans næste herre, ved at han blev hugget i hovedet med en økse af en anden slave, som, da han havde gjort det, gik hen og druknede sig; derpå fik han en bedre herre;

sparede efter mange års forløb nogle penge sammen og købte sig til sidst fri for temmelig godt køb, da han næsten havde mistet alle sine kræfter og var syg. Så kom han hertil, og nu sparer han igen sammen for før sin død at kunne købe sig en lille bagatel – det er ikke noget at tale om; kun hans egen datter; det er det hele!" udbrød Mark, der begyndte at blive varm. "Længe leve friheden! Hurra! Hil Columbia!"

"Stille!" råbte Martin og holdt ham hånden for munden. "Gør Dem ikke til nar. Hvad laver han her?"

"Venter på at køre vort tøj bort på en trillebør. Han ville først komme og hente det, men for en meget billig penge – af min egen lomme – lejede jeg ham til at sidde hos mig og gøre mig lystig, og jeg er lystig; og var jeg rig nok til at leje ham til at besøge mig én gang om dagen, for at jeg kunne se på ham, ville jeg aldrig være andet."

Det kan synes at være en alvorlig anklage mod Marks sanddruhed, men ikke des mindre må det indrømmes, at der lå noget i hans ansigt og væsen, som stod i stærk modstrid med denne kraftige forsikring og hans sindstilstand.

"Vorherre velsigne Dem," tilføjede han; "man holder så meget af friheden her i denne verdensdel, at man køber den og sælger den og fører den til torvs med sig. Man har sådan en passion for friheden, at man ikke kan bare sig for at tage sig friheder med den. Deraf kommer det."

"Godt, godt," sagde Martin, der ønskede at skifte emne. "Da De nu er kommet til denne slutning, Mark, vil De måske høre, hvad jeg har at sige Dem. Navnet på det sted, hvorhen tøjet skal bringes, står trykt på dette kort. Det er *Mrs. Pawkins' Pensionat*."

"Javel. Kom, Cicero."

"Er det hans navn?" spurgte Martin.

"Det er hans navn," svarede Mark. Og idet negeren stak sit grinende ansigt frem under en læderkuffert, hvis farve var mange gange lysere end hans ansigt, humpede han ned ad trappen med sin del af deres jordiske gods bag efter Mark, der allerede var gået i forvejen med sin part af det.

Martin og hans ven gik bag efter dem ned til gadedøren og var allerede i færd med at fortsætte deres vandring, da Bevan blev stående og nølende spurgte, om man kunne lade den unge mand gå alene uden at passe på ham.

"Mark? Ja vist så, ham kan man trygt stole på!"

"De forstår mig ikke – jeg tror, det er bedst, at han følger med os. Han er en brav karl og siger sin mening rent ud."

"Ja, sagen er," sagde Martin smilende, "at da han ikke kender noget til en fri republik, er han vant til det."

"Jeg finder det rådeligst, at han følger med os, da han ellers let kunne komme i forlegenhed, for skønt denne stat ingen slavestat er, må jeg dog med skam tilstå, at tolerancen her under disse breddegrader er bedre kendt af navn end af gavn. Vi udmærker os ikke ved at være overdrevent skånselsfulde over for hinanden indbyrdes, når vi er uenige, men imod fremmede! Nej, det er virkelig bedst, at han følger med os."

Martin råbte straks til ham, at han skulle gøre dem selskab, hvorfor Cicero og trillebøren gik én vej og de tre en anden.

De gik længe omkring i byen, så den fra de fordelagtigste punkter og standsede i de vigtigste gader og uden for de offentlige bygninger, som Bevan viste dem, og da aftenen nu nærmede sig, foreslog Martin, at de skulle gå til mrs. Pawkins etablissement for at drikke kaffe; men heri blev han overstemt

af sin ny ven, som syntes at have sat sig i hovedet at føre ham ind i huset hos en af sine venner, der boede tæt ved, om det så også kun blev for en times tid. Da han måtte indrømme – hvor nødigt han end ville, eftersom han var meget træt – at det ville være taktløst og ikke meget høfligt at indvende, at han ikke var forestillet, når denne ligefremme mand var så redebon til at tage sig af ham, ofrede Martin – i ethvert tilfælde én gang i sit liv – sin egen vilje og tilbøjelighed for en andens ønsker og samtykkede med tålelig anstand. Det var tydeligt, at han allerede havde haft nogen gavn af at komme ud og rejse.

Bevan bankede på døren til et meget net, middelstort hus, gennem hvis dagligstuevinduer lysene skinnede klart ud i den nu mørke gade. Døren blev lukket hurtigt op af en mand med et så ægte irsk ansigt, at det syntes at være en selvfølge, at han burde være klædt i pjalter, og at det aldeles ikke passede for ham at se mildt til nogen med hele klæder på kroppen. Efter at have betroet Mark til dette fænomen gik Bevan foran ind i det værelse, som havde kastet sit lys ud på gaden, og for hvis beboere han forestillede mr. Chuzzlewit som en herre, hvis bekendtskab han nylig havde haft den fornøjelse at gøre. Med den største høflighed og artighed bød de ham velkommen, og inden fem minutter var gået, fandt han sig siddende nok så mageligt ved kaminen og i færd med at blive uhyre godt kendt med hele familien.

Der var to unge damer – den ene atten og den anden tyve år gammel – begge meget spinkle, men meget smukke; deres moder, som i Martins tanker så langt ældre og mere falmet ud, end hun burde se ud, og deres bedstemoder, en lille, rask gammel kone med spillende øjne, der syntes at være kommet

ud over dette stadium og igen at have fået sit huld tilbage. Foruden dem var der de unge damers fader og de unge damers broder, af hvilke den første gav sig af med handelsforetagender, mens den sidste studerede ved et universitet, og begge lignede hans egen ven i en vis hjertelighed i deres væsen; de var ham heller ikke ulige i deres ansigtstræk, hvilket ikke var så underligt, da det snart viste sig, at han var deres nære slægtning. Martin kunne ikke lade være at forfølge familiens stamtavle fra de to unge damer, da disse især optog hans tanker, ikke alene fordi de var meget smukke, men også fordi de havde vidunderligt små sko og de fineste silkestrømper, som deres gyngestole afslørede i en åndsforvirrende grad.

Der er ingen tvivl om, at det var umådelig behageligt at sidde i et hyggeligt, smukt udstyret værelse, som opvarmedes af en munter ild og var fuldt af forskellige skønne sager, hvoriblandt fire små sko og lige så mange silkestrømper, foruden – ja, hvorfor ikke? – de deri indesluttede fødder og ben. Og der er ingen tvivl om, at Martin var umådelig oplagt til at se sin stilling i dette lys efter hans seneste oplevelser om bord i *Skruen* og i mrs. Pawkins' pensionat. Følgen heraf var, at han viste sig fra sin elskværdigste side og, da teen og kaffen kom ind – ledsaget af syltetøj og lækkert tebrød – var i den ypperligste stemning og meget agtet af hele familien.

Førend den første kop te var drukket, kom en fornøjelig omstændighed til for dagen, idet hele familien havde været i England. Det var jo herligt! Men Martin var ikke slet så glad ved det, da han mærkede, at de stod på en meget intim fod med alle de fornemme hertuger, lorder, viscounter, markier, hertuginder, riddere og baronetter og interesserede sig over al

måde for de mindste bagateller, der vedrørte dem. Da de imidlertid forhørte sig om bæreren af denne eller hin grevekrone og spurgte, "om han havde det godt?" svarede Martin: "Ja, å ja, han var i bedste velgående," og da de spurgte, "om Hans Herligheds moder hertuginden havde forandret sig meget?" sagde han: "Å Gud nej, de ville kende hende igen, hvis de så hende i morgen," og klarede sig således ganske godt fra det. I lige måde svarede han, da de unge damer udspurgte ham om guldfiskene i det græske springvand i den og den adelsmands palmehus, og om der var lige så mange af dem som før, ganske alvorligt og efter modent overlæg, "at der sikkert var i det mindste tyve gange så mange," og med hensyn til de eksotiske planter: "Å, dem kunne det slet ikke nytte at tale om; de lod sig ikke beskrive; dem måtte man selv se." Dette mindede familien om pragten ved den glimrende fest – den havde indbefattet hele den britiske pairsstand og hof- og statskalender – som de havde været særligt indbudt til, og som i virkeligheden til dels var blevet given til ære for dem, og der gik lang tid med at opfriske minderne om, hvad mr. Norris, faderen, havde sagt til markien, og om hvad mrs. Norris, moderen, havde sagt til markisen, og om hvad både markien og markisen havde sagt, da de på deres æresord forsikrede, at de ville ønske, at mr. Norris, faderen, og mrs. Norris, moderen, og miss'erne Norris, døtrene, og mr. Norris, jun., sønnen, til stadighed ville bosætte sig i England og skænke dem glæden af deres evigvarende venskab.

Martin fandt det noget påfaldende og på en måde inkonsekvent, at både mr. Norris, faderen, og mr. Norris, sønnen – som hver postdag korresponderede med fire

medlemmer af den britiske pairsstand – midt under alle disse fortællinger, og mens deres glæde over dem var på sit højdepunkt, udbredte sig over den uvurderlige fordel ved ikke at have sådan en vilkårlig klasseinddeling i dette oplyste land, hvor der ikke fandtes andre adelsmænd end naturens, og hvor hele samfundet hvilede på et eneste bredt grundlag af broderlig kærlighed og naturlig lighed. Ja, dette vidtløftige emne gjorde efterhånden mr. Norris, faderen, så overstrømmende veltalende, at han var på vej til at blive kedelig, da Bevan bortledte hans tanker ved tilfældigvis at gøre et spørgsmål om beboeren af nabohuset, ved hvilken lejlighed mr. Norris, faderen, oplyste, "at da denne herre nærede religiøse anskuelser, som han ikke kunne billige, havde han ikke den ære at kende ham." Mrs. Norris, moderen, tilføjede for sit vedkommende endnu en grund, der i hovedsagen var den samme, om den end udtryktes med andre ord, nemlig, "at disse folk kunne være gode nok på deres vis, men dannede var de ikke."

Der kom endnu et lille træk for dagen, som gjorde et stærkt indtryk på Martin. Bevan fortalte dem om Mark og negeren, og det viste sig da, at de alle var abolitionister. Det var en stor glæde at høre dette, og Martin følte sig så opmuntret af at være optaget i et sådant selskab, at han udtalte sin medfølelse for de undertrykte og ulykkelige sorte. En af de unge damer – den smukkeste og sarteste af dem – morede sig kosteligt over den varme, han talte med, og da han tillod sig at spørge hende om grunden, var hun i førstningen ikke i stand til at tale for latter. Så snart det blev hende muligt, svarede hun ham imidlertid, at negrene var sådan nogle løjerlige mennesker, så umådeligt

latterlige i deres væsen og udseende, at det var aldeles umuligt for dem, der kendte dem, at forbinde nogen alvorlig forestilling med et så naragtigt folkefærd. Mr. Norris, faderen, mrs. Norris, moderen, miss Norris, søsteren, mr. Norris jun., broderen, og selv mrs. Norris sen., bedstemoderen, var alle af den mening og slog den fast som en absolut kendsgerning, som om lidelser og slaveri ikke i og for sig var nok til at kaste et alvorsfuldt skær over ethvert menneskeligt dyr, om det end i legemlig henseende var lige så latterligt som den mest groteske abe eller i moralsk henseende så latterligt som den blideste Nimrod blandt republikanske embedsjægere.

"Kort sagt," sagde Norris, faderen, for i mindelighed at afgøre spørgsmålet, "der hersker et naturligt fjendskab mellem de to racer."

"Der," sagde Martins ven med dæmpet stemme, "fører til de grusomste pinsler og køb og salg af ufødte slægter."

Mr. Norris, sønnen, sagde intet, men skar ansigt og støvede sine fingre af, således som man kunne tænke sig Hamlet gøre efter at have sluppet Yoricks hovedskal, ganske som om han i samme øjeblik havde rørt ved en neger, og noget af dennes sorte farve var blevet siddende på hans fingre.

For at talen igen skulle komme ind i sin tidligere behagelige gænge, lod Martin dette emne fare med en stærk mistanke om, at det selv under de heldigste omstændigheder ville være farligt at bringe det på bane igen, og henvendte sig atter til de unge damer, hvis hele toilette i enhver henseende svarede til de små sko og de fine silkestrømper. Derved kom han i tanker om, at de måtte være godt inde i de franske moder, hvilket også snart viste sig at være tilfældet; for skønt deres kundskaber ikke

syntes at høre til de nyeste, var de dog meget omfattende, og navnlig havde den ældre søster, der var godt inde i filosofien, lovene for det hydrauliske tryk og i menneskerettighederne, en egen original måde, som hun forstod at forene disse talenter på og sætte dem i forbindelse med enhver ting lige fra modepynt til det tusindårige rige, begge inklusive, og som på én gang var så udviklende og vidunderlig, at den i reglen i løbet af fem minutter bragte udlændinge i en tilstand af temporært vanvid.

Martin følte, at han var nær vel at gå fra forstanden, og for at frelse sig bad han den anden søster om at synge, da han i det samme opdagede et fortepiano i stuen. Denne bøn opfyldte hun med stor beredvillighed, og lidt efter begyndte en bravurkoncert, udført af miss'erne Norris alene. De sang i alle tungemål undtagen i deres eget, tysk, fransk, italiensk, spansk, portugisisk, men intet indenlandsk, intet så simpelt som indenlandsk; for i denne henseende ligner sprogene mange andre rejsende – de er plumpe og vulgære nok hjemme, men udmærket fine udenlands.

Der er kun ringe tvivl om, at miss'erne Norris i tidens løb ville være kommet til hebraisk, hvis de ikke var blevet forstyrret af irlænderen, der smækkede døren op på vid gab og råbte med høj stemme:

"Sjeneral Fladdock!"

"Gud!" udbrød søstrene og holdt pludselig op med at musicere. "Generalen er kommet tilbage!"

I det samme kom generalen, klædt i fuld uniform til bal, farende så hovedkulds ind, at han snublede over tæppet og fik sablen mellem benene, så han faldt, så lang han var, og fremviste et mærkeligt lille skaldet sted på sin isse for det

forbavsede selskabs øjne. Men det var endda ikke det værste, for da generalen var temmelig korpulent og meget stramt påklædt, kunne han, da han først var faldet, ikke komme op igen, men blev liggende og vred sig og gjorde sådanne evolutioner med sine støvler, at krigshistorien ikke kan opvise magen til dem.

Man ilede ham naturligvis øjeblikkelig til undsætning, og generalen blev også straks bragt på benene igen; men hans uniform var syet på en så forfærdelig og vidunderlig måde, at han var ganske stiv og uden spor af bøjelighed, ligesom en død klovn, og ikke havde ringeste herredømme over sig selv, førend han blev stillet lige plat på sine fodsåler. Da det var gjort, kom der igen liv i ham ligesom ved et mirakel, og idet han bevægede sig sidelæns for at tage mindre plads op og være mindre udsat for at bringe guldfrynserne på sine epauletter i ulave ved at stryge dem mod noget, nærmede han sig med et smilende åsyn for at hilse på husets frue.

Det ville have været umuligt for familien at lægge en renere glæde og henrykkelse for dagen, end den gjorde ved dette uventede syn af general Fladdock! Generalen blev modtaget lige så varmt, som om New York havde været i belejringstilstand, og ingen anden general havde været at få for penge eller gode ord. Han vekslede tre gange håndtryk med alle Norris'erne og mønstrede dem derpå som en tapper feltherre i nogen afstand, med sin folderige kappe trukket frem over den højre skulder og kastet tilbage på den venstre side, for at man skulle se hans mandige bryst.

"Ser jeg da atter," udbrød generalen, "mit fædrelands mest udvalgte ånder?"

"Ja," svarede faderen, "her er vi, general."

Derpå flokkedes alle Norris'erne omkring generalen og spurgte, hvordan han havde haft det og hvor han havde været siden hans sidste brev, og hvorledes han havde moret sig i udlandet, først og fremmest, i hvilket omfang han havde lært at kende de fornemme hertuger, lorder, viscounter, markier, hertuginder, riddere og baronetter, som befolkningen i hine uciviliserede lande sætter deres glæde i.

"Spørg mig ikke," sagde generalen og rakte sin hånd i vejret. "Jeg færdedes hele tiden imellem dem og har aviser i min kuffert, hvori mit navn findes trykt" – her dæmpede han sin stemme og betonede særligt sine ord – "under *fashionable nyheder*. Men det er skrækkeligt med alle de formaliteter i det underlige Europa!"

"Ak ja!" udbrød faderen, idet han rystede tungsindigt på hovedet og så på Martin, som om han ville sige: "Jeg kan ikke nægte det. Jeg ville gerne, hvis jeg kunne."

"Så lidt udbredt den moralske sans er i det land!" udbrød generalen. "Sådan en mangel på moralsk værdighed hos menneskene!"

"Ak ja!" sukkede alle Norris'erne, aldeles overvældede af sorg.

"Jeg kunne ikke have forestillet mig det," vedblev generalen, "hvis jeg ikke havde været på selve stedet. De har en stærk fantasi, Norris, men De kunne heller ikke have forestillet Dem det, hvis De ikke havde været på selve stedet!"

"Aldrig," sagde Norris.

"Denne kulde, denne stolthed, denne stivhed, denne ceremoni!" udbrød generalen, idet han ved hver gentagelse lagde et stærkere eftertryk på "denne". "Disse kunstige skranker mellem mand og mand! Denne inddeling af menneskeslægten i

honnørkort og de andre af enhver slags, i klør, ruder, spader – alt, undtagen hjerter!"

"Ak ja," udbrød den hele familie, "kun alt for sandt!"

"Men holdt!" udbrød faderen og tog ham ved armen. "De kom vist her tilbage med *Skruen*?"

"Ja, det gjorde jeg."

"Er det muligt?" udbrød de unge damer. "Tænk bare!"

Generalen syntes ikke at kunne forstå, hvorfor hans hjemkomst med *Skruen* vakte et sådant røre, og heller ikke syntes sagen at blive ham klarere, da Norris, efter at have forestillet ham for Martin, sagde:

"En rejsefælle af Dem, ikke?"

"Af mig? Nej."

Han havde aldrig set Martin, men Martin havde set ham og genkendte ham nu, da de stod ansigt til ansigt, som den herre, der mod slutningen af rejsen havde stukket hænderne i lommen og var gået op og ned ad dækket med udspilede næsebor.

Alle så på Martin. Der var intet andet valg; sandheden måtte for dagen.

"Jeg kom over med det samme skib som generalen," sagde Martin, "men ikke i den samme kahyt. Da jeg måtte bruge den strengeste økonomi, tog jeg plads på mellemdækket."

Var generalen blevet sat hen til en ladt kanon og havde fået befaling til øjeblikkelig at skyde den af, kunne han ikke være blevet mere forfærdet, end da han hørte disse ord. Han, Fladdock – Fladdock i fuld militsuniform, Fladdock, generalen, Fladdock, så mange udenlandske adelsmænds yndling – om ham kunne man tro, at han kendte en person, der var kommet

over som mellemdækspassager! Han skulle træffe denne person her i den New Yorkske selskabsverdens helligdom, optaget i det New Yorker aristokratis skød! Han havde nær lagt hånden på sin kårde.

En dødlignende stilhed lagde sig over familien Norris. Kom denne historie ud, havde deres slægtning fra landet vanæret dem ved sin uforsigtighed. De var de lysende ledestjerner i en ophøjet sfære i det New Yorkske samfund. Der var andre fashionable sfærer oven over dem, og andre fashionable sfærer neden under dem, og ingen af stjernerne i den ene af disse sfærer havde noget at gøre med stjernerne i nogen af de andre sfærer; men i alle disse sfærer ville det hedde, at Norris'erne, ført bag lyset af et dannet væsen og ydre, var faldet ned fra deres ophøjede standpunkt og havde "modtaget" et dollarløst og ukendt menneske. O, du den rene republiks skytsørn, at de skulle opleve dette!

"De må tillade mig," sagde Martin efter en frygtelig pause, "at tage afsked. Jeg føler, at jeg er skyld i en mindst lige så stor forlegenhed her som den, jeg har bragt mig selv i. Men førend jeg går, er det min pligt at rense denne herre for enhver mistanke; for jeg forsikrer Dem, at da han forestillede mig for selskabet her, var han aldeles uvidende om min uværdighed."

Med disse ord bukkede han for Norris'erne og gik som en snemand – meget kold udvendig, men temmelig hed indvendig.

"Nå, nå," sagde Norris, idet han, ganske bleg i ansigtet, så sig om, da Martin lukkede døren, "den unge mand har i aften været vidne til en finhed i den sociale tone og en nobel elegance i den

sociale dekorationsstil, som han ikke kender til i sit eget land. Lad os håbe, at det vil vække hans moralske sans."

Hvis denne særlige transatlantiske artikel, den moralske sans – for kan man tro de indfødte statsmænd, talere og forfattere, har Amerika udelukkende monopol på denne vare – hvis denne særlige transatlantiske artikel må forudsættes at indeslutte en kærlig velvilje mod hele menneskeslægten, kunne Martin i dette øjeblik visselig have trængt til en hel del vækkelse; for mens han gik hen ad gaden med Mark, var hans umoralske sans i fuld aktivitet og tilskyndede ham til nogle blodtørstige ytringer, som det for hans egen skyld var godt, at ingen hørte. Imidlertid var han dog allerede blevet så afkølet, at han havde begyndt at le ved tanken om, hvad der var foregået, da han hørte andre fodtrin bag ved sig og ved at vende sig om opdagede sin ven Bevan, der var ganske forpustet.

Han tog Martin under armen, idet han bad ham gå langsomt, og sagde omsider efter nogle minutters tavshed:

"Jeg håber, at De heller ikke selv mistænker mig?"

"Hvad mener De?"

"Jeg håber, at De frikender mig for at have tilsigtet eller forudset udfaldet af vort besøg. Men det har jeg næppe nødig at spørge Dem om."

"Nej, det er vist. Jeg er Dem så meget mere taknemmelig for Deres venlighed, da jeg ser, hvilket stof de gode borgere her er gjort af."

"Jeg tænker, at de er gjort af omtrent det samme stof som andre godtfolk, hvis de kun ville tilstå det og ikke give sig et falsk skin."

"Sandt nok," sagde Martin.

"De kunne vist," vedblev hans ven, "gerne have set et sådant optrin i et engelsk skuespil, uden at have fundet det overdrevent usandsynligt eller urimeligt?"

"Ja, ganske sikkert."

"Det er unægteligt mere latterligt her end noget andet sted," sagde hans ledsager, "men det kommer af alle de store ord, vi fører i munden. For mit eget vedkommende må jeg tilføje, at jeg straks fra først af meget godt vidste, at De havde haft plads på mellemdækket, da jeg havde set passagerlisten, men ikke fundet Deres navn på den."

"Desto taknemmeligere er jeg Dem," sagde Martin.

"Norris er på sin vis en meget brav fyr."

"Så?" sagde Martin tørt.

"Ja, han har hundrede gode sider. Hvis De eller enhver anden behandler ham som et højere væsen og henvender sig til ham som en ydmyg klient, vil han være lutter venlighed og tjenstvillighed."

"Jeg havde ikke haft nødig at rejse syv hundrede mil fra mit hjem for at finde en sådan karakter," svarede Martin, og hverken han eller hans ven sagde mere på tilbagevejen, idet de begge syntes at have nok i deres egne tanker.

Da de kom hjem til majorens, var teen eller aftensmaden, eller hvad dette måltid nu kaldtes, forbi; men dugen lå endnu på bordet, prydet med nogle flere pletter og klatter. Ved bordets ene ende sad mrs. Jefferson Brick og to andre damer og drak – øjensynlig uden for den sædvanlige tid, for de havde hat og sjal på og syntes netop at være kommet hjem. Ved skinnet af tre flimrende lys af forskellig længde i tre lysestager af forskellig

facon tog værelset sig næsten lige så lidt indbydende ud som om dagen.

Disse tre damer talte meget højt med hinanden, da Martin og hans ven trådte ind, men tav pludselig stille, da de opdagede herrerne, og blev overordentlig fine på det, for ikke at sige kolde, så at vandets temperatur i tepotten gerne kunne være gået tyve grader ned under deres isnende kulde, mens de hviskende vekslede nogle ytringer.

"Har De været i gudelig forsamling, mrs. Brick?" spurgte Martins ven med en polisk blinken.

"Til forelæsning."

"Om forladelse, jeg havde nær glemt det. De kommer nok ikke i gudelige forsamlinger?"

Her rømmede den dame, der sad på højre side af mrs. Brick, sig fromt, som om hun ville sige: "Men det gør jeg!" hvilket hun virkelig også gjorde næsten hver aften i ugen.

"Var det en god tale, frue?" spurgte Bevan denne dame.

Damen løftede øjnene fromt i vejret og svarede ja. Hun var blevet meget opbygget af et godt, krast foredrag, som havde givet alle hendes venner og bekendte det glatte lag. Desuden havde hendes hat overstrålet alle hatte i menigheden, så hun var vel tilfreds i enhver henseende.

"Hvilke forelæsninger hører De nu, frue?" spurgte Martins ven mrs. Brick.

"Om onsdagen over sjælens filosofi."

"Om mandagen?"

"Over forbrydelsernes filosofi."

"Om fredagen?"

"Om nytteplanternes filosofi."

"De har glemt torsdagen – over statsfilosofien, min bedste," sagde den tredje dame.

"Nej," sagde mrs. Brick, "det er om tirsdagen."

"Det er rigtigt! Om torsdagen er det naturligvis over materiens filosofi."

"De ser, mr. Chuzzlewit, at vore damer er fuldt optagne," sagde Bevan.

"Det må De nok sige," svarede Martin. "Med sådanne alvorlige forretninger ude af huset og familiepligterne i hjemmet må deres tid være temmelig godt optaget."

Her standsede Martin, da han så, at damerne kastede temmelig umilde øjne på ham, skønt han ikke kunne fatte, hvad han havde gjort sig fortjent med til det hånlige udtryk i deres ansigter. Men da de var gået op til deres sovekamre – hvilket de meget snart gjorde – underrettede Bevan ham om, at disse filosoffer følte sig langt ophøjede over alle smålige huslige sysler, og at man kunne holde hundrede mod én på, at ingen af dem kunne udføre den letteste kvindegerning for sig selv eller sy det simpleste klædningsstykke til noget af sine børn.

"Skønt det er et stort spørgsmål," sagde han, "om de ikke ville bruge deres tid bedre med selv så sløve redskaber som strikkepinde end med disse skarpe instrumenter; så meget kan jeg indestå for – de skærer sig ofte. Andagtsøvelser og forelæsninger er vore baller og koncerter; der tyer de hen for at slippe bort fra kedsomheden, ser på hinandens klæder og går hjem igen."

"Når De siger 'hjem', mener De så et hus som dette?"

"Meget ofte. Men jeg ser, at De er dødtræt, og vil derfor sige Dem godnat. I morgen vil vi tale nærmere om Deres planer,

som De allerede må have indset, at De ikke kan fremme ved at blive her. De må længere bort."

"Mon det bliver bedre af den grund?"

"Det vil jeg håbe. Men nok for i dag – god nat."

Martin og hans ny ven trykkede hinanden varmt i hånden og skiltes. Så snart Martin var blevet alene, forsvandt den spænding, som de ny og forandrede forhold havde fremkaldt, og som havde holdt ham oppe under dagens møje, og han følte sig så udmattet og modløs, at han endog manglede viljekraft til at kravle ovenpå for at komme i seng.

Hvilken stor forandring var der ikke i tolv eller femten timer foregået med hans forhåbninger og sangvinske planer! Fremmed og ukendt som han var med den jord, han stod på, med den luft, han indåndede, kunne han ved tanken om alt det, han havde oplevet på denne ene dag, ikke andet end nære en stærk mistanke om, at hans forehavende var dødsdømt. Hvor ilde overlagt det end var forekommet ham ombord, skønt det aldrig havde vist sig således for ham i land, stod det nu for ham i et ynkeligt lys, som forfærdede ham. Hvilke tanker han end kaldte til hjælp, så fremstillede de sig dog stadig i nedtrykkende og afskrækkende skikkelser og ydede ham ingen trøst. Selv diamanterne på hans finger tindrede kun som tårer og havde ingen af håbets stråler i al deres glimrende skær.

Han blev siddende i mørke tanker ved kakkelovnen – uden at ænse kostgængerne, som en for en kom slentrende ind fra deres pakhuse og kontorer eller de nærliggende værtshuse, og som, efter at de havde taget nogle lange drag af en stor, hvid vandkande på skænkebordet og med en slags uhyggelig betagelse i nogen tid havde dvælet ved messingspyttebakkerne,

drev af sted med tunge skridt for at gå i seng – indtil Mark Tapley omsider kom ind og ruskede ham i armen i den tro, at han var faldet i søvn.

"Mark!" udbrød han og fo'r op.

"Her er jeg," sagde denne gemytlige følgesvend, idet han snød det lys, han havde i hånden, med sine fingre. "Deres seng hører vel ikke til de største, og selv om man ikke var tørstig, kunne man godt før frokost drikke alt det vand, De har fået til at vaske Dem i, og derefter spise håndklædet, men De kommer dog til at sove i nat uden at gynges."

"Det er, ligesom om huset sejlede med mig," sagde Martin, der vaklede, idet han stod op, "og jeg har det elendigt."

"Jeg er i perlehumør. Men Gud, det har jeg jo også grund til at være! Jeg burde være født her; det er nu min mening. Pas på, hvor De træder" – for de var i færd med at gå op ad trappen. "Kan De huske, at der var en fin herre om bord i *Skruen* med en lillebitte kuffert?"

"En vadsæk? Ja."

"Ser De, der er kommet rent tøj fra vaskeriet i aften, og det ligger nu uden for sovekammerdørene. Hvis De på vejen vil lægge mærke til, hvor få skjorter og hvor mange flipper der findes imellem det, vil De opdage hele hemmeligheden ved hans bagage."

Men Martin var alt for træt og nedslået til at ænse noget og interesserede sig derfor heller ikke for denne opdagelse. Dog uden at lade sig afskrække af hans ligegyldighed førte Mark ham øverst op i huset og ind i hans sovekammer, der var et meget lille værelse med et halvt fag gardiner, en seng, der lignede en kasse uden låg; to stole; en stump tæppe af den slags,

hvorpå man prøver sit fodtøj i en skomagerbutik i England; et lille spejl, der var sømmet fast på væggen, og et vaskebord med en vandkande og vandfad, som man hellere kunne tro var en flødekande og et krus.

"De polerer sig nok med et tørt klæde her til lands," sagde Mark. "Rimeligvis har de et lille stænk af vandskræk, sir."

"Gid De ville trække støvlerne af mig," sagde Martin, idet han sank ned på en stol. "Jeg er så dødtræt – rent ødelagt, Mark."

"Det vil De ikke sige i morgen tidlig, ja ikke engang i aften, når De har smagt på dette." Med disse ord kom han frem med et meget stort glas, der var fyldt til randen med små klumper klar, gennemsigtig is, mellem hvilke et par tynde skiver citron og en indbydende, gylden væske smilte lokkende fra det stille dyb nedenunder.

"Hvad kaldes det?" spurgte Martin.

Mark svarede ikke, men satte kun et strå ned i blandingen – hvilket fremkaldte et livligt røre mellem isstykkerne – og tilkendegav med en udtryksfuld gestus, at den skulle pumpes op gennem dette apparat af den lykkelige, hvem denne nydelse var forbeholdt.

Martin tog forbavset mod glasset, satte sine læber til røret og vendte én gang øjnene henrykt i vejret, men standsede ikke oftere, førend bægeret var tømt til den sidste dråbe.

"Så!" sagde Mark, idet han med et triumferende smil tog det fra ham. "Skulle De nogen sinde oftere føle Dem ødelagt, når jeg ikke er til stede, skal De kun bede den første den bedste om at hente Dem en *cobbler*."

"Hente mig en cobbler!" gentog Martin.

"Denne vidunderlige opfindelse," sagde Mark, idet han ømt klappede det tomme glas, "kaldes en cobbler. *Sherry cobbler*, når man vil sige navnet helt ud; cobbler, når man vil bruge et kortere navn. Nu kan De nok tåle at få Deres støvler af og er i alt væsentligt et andet menneske."

Efter denne højtidelige indledning hentede han støvleknægten.

"Det er ikke, fordi jeg er ved at synke sammen igen," sagde Martin, "men du store Gud, hvis vi nu kom til at stå ene i en eller anden vild egn her i landet uden penge eller noget!"

"Ja," svarede den ufortrødne Tapley, "efter hvad vi allerede har set, ved jeg dog ikke, om vi under sådanne omstændigheder ikke ville være bedre farne i de vilde egne end i de tamme."

"O Tom Pinch, Tom Pinch," sagde Martin tankefuld, "hvad ville jeg ikke give for igen at være ved din side og kunne høre din stemme, selv om det skulle være i det gamle sovekammer hos Pecksniff!"

"O Drage, Drage," istemte Mark muntert, "var der intet vand imellem dig og mig og intet fejt i at vende tilbage, ved jeg ikke, om jeg ikke ville sige det samme. Men her er jeg nu, Drage, i New York i Amerika, og du derovre i Wiltshire i Europa; og der er en formue at tjene, Drage, og tjenes må den for en dejlig ung dames skyld; og når du går hen for at se The Monument, Drage, må du ikke blive stående på dørtærsklen, for så kommer du aldrig op på toppen."

"Viselig talt, Mark," sagde Martin. "Vi må se fremad."

"I alle de historiebøger, jeg har læst, blev de mennesker, som så sig tilbage, forvandlet til sten," svarede Mark, "og det har altid været min mening, at de selv var skyld i det og kun fik løn

som fortjent. Men nu godnat, herre, og gid De må drømme behageligt."

"Så må det være om hjemmet," sagde Martin, idet han lagde sig i sengen.

"Det samme siger jeg," hviskede Mark, da han var kommet ind på sit eget værelse, hvor Martin ikke kunne høre ham, "for kommer der ikke, førend vi er vel ude af dette hersens, en tid, da der vil være lidt mere ære ved at holde humøret oppe, må man kalde mig amerikansk borger!"

Mens vi nu lader dem i deres søvn sammenblande skyggerne af fjerne genstande, idet disse i den udstyrede tankes dunkle lys påtager sig fantastiske skikkelser på væggen, må denne beskedne krønike – en drøm inden i en drøm – lige så hurtigt skifte skueplads og flyve over oceanet til den engelske kyst.

18. Gør forretninger med firmaet Anthony Chuzzlewit & Søn, som en af interessenterne uventet trækker sig ud af

Forandringer avler forandringer, og intet formerer sig så hurtigt. Træder et menneske, der er vant til en snæver kreds af glæder og sorger, uden for hvilken han sjældent bevæger sig, om end for nok så kort en tid, uden for denne, synes hans bortgang fra den ensformige skueplads, hvor han hidtil har spillet en fremragende rolle, at skulle blive signalet til øjeblikkelig forvirring. Som om forandringens kile blev drevet helt ned i det gab, han har ladt tilbage, og sprængte, hvad der før var en fast masse, i stumper og stykker, således falder ting, som mange års sædvaner har fæstnet og holdt sammen, fra hinanden i løbet af lige så mange uger. Den mine, som tiden langsomt har gravet under kendte genstande, springer i et øjeblik i luften, og hvad der tidligere var en klippe, bliver kun til sand og aske.

De fleste har til en eller anden tid i en vis grad erfaret dette. Det omfang, hvori forandringens naturlige love hævdede deres herredømme i den lille kreds, som Martin havde forladt, skal med nøjagtighed blive skildret i disse blade.

"Hvilket koldt forår!" klynkede gamle Anthony, idet han en aften flyttede sig nærmere hen til kaminen. "I min ungdom var

det varmere på denne tid af året."

"Men derfor behøver du dog ikke at brænde huller i din kjole," sagde den kærlige Jonas, idet han løftede sine øjne op fra gårsavisen. "Klæde er ikke så billigt."

"En god dreng!" udbrød faderen og åndede på sine kolde hænder, mens han gned dem mat mod hinanden. "En fornuftig dreng! Han har aldrig været forfængelig med sine klæder. Nej, nej!"

"Da ved jeg dog ikke, om jeg ikke ville være det, hvis det ikke kostede penge," sagde hans søn, idet han atter begyndte at læse i sin avis.

"Ah!" fniste den gamle mand. "Ja *hvis*! – Men det er så koldt."

"Lad ilden være!" råbte Jonas og standsede sin højtærede faders hånd i brugen af ildrageren. "Har du måske lyst til at lide mangel på dine gamle dage, siden du begynder at blive ødsel?"

"Det er der ikke tid til, Jonas."

"Til hvad?" vrængede hans arving.

"Til at jeg skulle komme til at lide mangel. Gid der var!"

"Du har altid været en egenkærlig, gammel knark," sagde Jonas, men så sagte, at han ikke kunne høre det, idet han så på ham med et vredt blik. "Du bliver dig selv tro. Du ville ikke bryde dig om at komme til at lide mangel! Nej, det vil jeg tro. Og dit eget kød og blod måtte for din skyld også gerne komme til at lide nød, ikke? Ja, du er en dejlig, gammel egoist!"

Efter denne sønlige tiltale tog han sin tekop – for teen stod på bordet, og faderen, sønnen og gamle Chuffey var i færd med den. Idet han så vist på sin fader og nu og da førte en skefuld te til sine læber, fortsatte han derpå således:

"Mangel! Jo, det er net af en gammel mand som du at tale om mangel, når du er kommet så vidt! Så du begynder at tale om mangel? Nå, det må jeg sige! Er der ikke tid til det? Nej, det vil jeg ikke håbe. Men du gad nok leve et par hundrede år, hvis du kunne, og ville endda ikke være fornøjet. Jo, jeg kender dig!"

Den gamle mand sukkede og sad stadig og krøb sammen ved ilden. Jonas truede ad ham med en tinske, og idet han slog over i en anden tone, gav han sig til at undersøge sagen fra et ophøjet moralsk standpunkt.

"Når du er i det humør," brummede han, "hvorfor afstår du da ikke din formue? Køb dig en billig livrente og gør dit liv interessant for dig selv og enhver, der venter på udfaldet af denne spekulation. Men nej, det vil ikke passe dig. Det ville være en naturlig adfærd mod din søn, men du vil hellere være unaturlig og forholde ham hans rettigheder. Jeg ville skamme mig for mig selv, hvis jeg var i dit sted, og være glad ved at skjule mit hoved i, hvad det nu hedder."

Måske trådte denne almindelige talemåde i stedet for grav, jord, kirkegård, mausoleum eller et andet lignende ord, som Jonas' sønlige følelser forbød ham at udtale. Han forfulgte ikke emnet videre, for gamle Chuffey, der i sin krog ved kaminen på en eller anden måde havde opdaget, at Anthony sad og lyttede, og at Jonas syntes at tale, udbrød pludselig, ligesom inspireret:

"Han er Deres egen søn, mr. Chuzzlewit; Deres egen søn!"

Gamle Chuffey havde ingen anelse om disse ords dybe betydning eller om, at de ved den bitre satire, de indeholdt, kunne være trængt den gamle mand lige ind i sjælen, hvis han havde vidst, hvilke ord der svævede på hans søns læber, eller

hvad der foregik i hans tanker. Men stemmen bortledte Anthonys opmærksomhed og bragte ham til sig selv.

"Ja, ja, Chuffey, æblet falder ikke langt fra stammen. Men det er nu en meget gammel stamme, Chuffey," sagde den gamle mand med et underlig forstyrret udtryk.

"Forfærdelig gammel," indrømmede Jonas.

"Nej, nej," sagde Chuffey. "Nej, mr. Chuzzlewit. Slet ikke gammel."

"Å, han er værre end nogen sinde!" udbrød Jonas, ganske oprørt. "Han bliver virkelig alt for slem, fader. Hold Deres mund, siger jeg!"

"Han siger, at De har uret!" råbte Anthony.

"Nej," svarede Chuffey, "det ved jeg bedre. Jeg siger, at *han* har uret. Jeg siger, at *han* har uret. Han er kun en dreng. Det er han. Det er De med, mr. Chuzzlewit – en slags dreng. Ha, ha, ha! De er en ren dreng i sammenligning med mange, jeg har kendt. De er en dreng i sammenligning med mig; De er en dreng i sammenligning med hundrede af os. Bryd Dem bare aldrig om ham!"

Med disse mærkværdige ord – for i Chuffeys mund var dette en hidtil ukendt veltalenhed – drog den stakkels gamle skygge sin principals hånd ind under sin lamme arm og holdt den der med sin egen oven på den, som om han ville forsvare ham.

"Jeg bliver for hver dag døvere og døvere, Chuffey," sagde Anthony med så megen blidhed eller, for at bruge et mere korrekt udtryk, med så liden hårdhed i sit væsen, som det var ham muligt at udtrykke.

"Nej, nej," råbte Chuffey. "Nej, De gør ikke. Og selv om så var? Jeg har været døv i over tyve år."

"Og jeg bliver også mere og mere blind," sagde den gamle mand og rystede på hovedet.

"Det er et godt tegn!" udbrød Chuffey. "Ha, ha, ha! Det bedste tegn af verden. De har set alt for godt tidligere."

Han klappede Anthony, ligesom når man trøster et barn, og idet han drog den gamle mands arm endnu tættere til sig, truede han med sine skælvende fingre hen mod det sted, hvor Jonas sad, som om han ville jage ham bort. Men da Anthony vedblev at være ganske stille og tavs, slap han ham lidt efter lidt igen og trak sig tilbage i sin sædvanlige krog, hvorfra han en gang imellem udstrakte sin hånd og rørte ved sin gamle principals kjole, ligesom for at overbevise sig om, at han endnu sad ved siden af ham.

Jonas blev så forbavset over alt dette, at han ikke kunne gøre andet end stirre på de to oldinge, indtil Chuffey var sunket hen i sin sædvanlige tilstand og Anthony faldet i en døs, hvorpå han gav sine følelser luft ved at gå tæt hen til Chuffey og lade, som om han ville, hvad man i daglig tale kalder, "give ham én på hovedet".

"Dette spil," tænkte Jonas ved sig selv, "har de nu drevet i de sidste to-tre uger. Jeg har aldrig set min fader gøre så megen stads af ham som i denne tid. Hvad, går De måske på jagt efter en arv, mr. Chuffey? Hvad?"

Men Chuffey havde lige så lidt anelse om denne tanke som om, at Jonas' knyttede næve svævede i en fristende nærhed af hans øre. Da han havde skulet så længe ad ham, at han var blevet træt af det, tog Jonas lyset fra bordet og gik ind i kontoret med glasdøren, hvor han tog et knippe nøgler op af sin lomme. Med en af disse åbnede han en hemmelig skuffe i pulten, idet

han samtidig kiggede forsigtigt ud for at se, om de to gamle endnu sad ved kaminen.

"Alt i samme orden," sagde Jonas, mens han holdt klappen af pulten oppe med sit hoved og åbnede et papir. "Her er testamentet, mr. Chuffey. Tredive pund om året til Deres underhold, gamle dreng, og alt det øvrige til hans eneste søn Jonas. De skal ikke ulejlige Dem med at være så kærlig; De får dog ikke noget for det. Hvad er det?"

Det var unægtelig overraskende. På den anden side af glasdøren så et ansigt nysgerrigt ind, og det ikke på ham, men på papiret, som han havde i hånden. For øjnene var fæstet opmærksomt på skriften og blev hurtigt løftet i vejret, da han gav sig til at råbe. I samme øjeblik mødte de hans og lignede Pecksniffs.

Idet Jonas lod klappen af pulten falde i med et højt smæld, men dog uden at glemme at lukke den i lås, stirrede han bleg og åndeløs på dette genfærd. Det bevægede sig, åbnede døren og gik ind.

"Hvad er der på færde?" råbte Jonas og veg tilbage. "Hvem er det? Hvor kommer De fra? Hvad vil De?"

"På færde?" udbrød Pecksniffs stemme, idet Pecksniff i egen person smilede venligt ad ham. "På færde, mr. Jonas?"

"Hvad lurer og snuser De efter her?" sagde Jonas i en vred tone. "Hvad mener De med at komme således til byen og overrumple en? Det er dog et stift stykke, at en mand ikke kan læse – avisen i sit eget kontor, uden at han skal skræmmes fra vid og forstand af folk, som træder uanmeldt ind. Hvorfor bankede De ikke på døren?"

"Det gjorde jeg også, mr. Jonas," svarede Pecksniff, "men der var ingen, som hørte mig. Jeg var nysgerrig," tilføjede han i sin blide tone, idet han lagde sin hånd på den unge mands skulder, "efter at se, hvad det var for et sted i avisen, der interesserede Dem så levende, men ruden var alt for mørk og smudsig."

Jonas skottede i en hast til glasdøren. Ja, den var ikke synderlig ren. For så vidt havde han talt sandhed.

"Var det vers?" sagde Pecksniff, idet han med et udtryk af spøgefuldt drilleri truede ad ham med pegefingeren. "Eller var det politik eller måske børskurserne? Den gyldne mammon, mr. Jonas; den gyldne mammon, har jeg en mistanke om!"

"Det er ikke langt fra sandheden," svarede Jonas, idet han fattede sig og pudsede lyset, "men hvordan pokker går det til, at De igen er i London? Man kan min sæl nok gøre store øjne, når man pludselig ser et menneske, som man tror over ti mil borte, stirre på én."

"Ja, vist så, det har De ret i, min kære mr. Jonas. For så længe den menneskelige ånd er konstrueret, som den er –"

"Pokker i vold med den menneskelige ånd," afbrød Jonas ham utålmodigt, "hvad er De kommet for?"

"I et lille forretningsærinde," sagde Pecksniff, "som er kommet aldeles uventet."

"Å, ikke andet? Nå, fader er inde i stuen ved siden af. Halløj, fader, Pecksniff er her! Han bliver hver dag mere og mere blødhjernet, tror jeg," mumlede Jonas og ruskede sin højtærede fader dygtigt i armen. "Kan du ikke høre, jeg siger, at Pecksniff er her, tossehoved?"

Ruskningen i forening med denne kærlige tiltale vækkede snart den gamle mand, som bød Pecksniff velkommen med en

fnisen, der dels hidrørte fra, at det glædede ham at se denne herre, og dels fra hans usvækkede glæde ved tanken om, at han havde kaldt ham en hykler. Da Pecksniff endnu ikke havde drukket te, blev levningerne af det sidste måltid sammen med en skive skinke sat frem for ham, og da Jonas havde en forretningssag at afgøre i den nærmeste gade, gik han ud for at afgøre dette, men lovede at være tilbage, førend Pecksniff kunne være færdig med sit måltid.

"Og nu, min gode sir," sagde Pecksniff til Anthony, "nu, da vi er alene, må De sige mig, hvad jeg kan gøre for Dem. Jeg siger alene, fordi jeg tror, at vor gode ven mr. Chuffey er, metafysisk talt – skal jeg sige, blind mand?" spurgte Pecksniff med sit sødeste smil og hovedet stærkt på den ene side.

"Han hverken hører eller ser os," svarede Anthony.

"Nu vel da, så vil jeg med al deltagelse for hans legemssvaghed og den største beundring for de fortræffelige egenskaber, der gør hans hoved og hjerte lige megen ære, tillade mig at sige, at han er, hvad man skæmtevis kalder blind mand. De var i færd med at sige, min kære –"

"Jeg var ikke i færd med at sige noget, det jeg ved af," svarede den gamle mand.

"Det var jeg," sagde Pecksniff mildt.

"Nå, det var De. Ja så!"

"At jeg aldrig," sagde Pecksniff efter at være stået op for at se, om døren var lukket, hvorpå han, da han kom tilbage, satte sin stol således, at døren ikke kunne åbnes nok så lidt, uden at han øjeblikkelig mærkede det, "at jeg aldrig i mit liv er blevet så forbavset som over modtagelsen af Deres brev i går. At De kunne gøre mig den ære at ønske at rådføre Dem med mig i

nogen som helst sag, overraskede mig, men at De kunne ønske at gøre det selv med forbigåelse af mr. Jonas, røbede en grad af tillid til den mand, som De havde tilføjet en mundtlig fornærmelse – kun en mundtlig fornærmelse, som De længtes efter at give ham oprejsning for – der glædede, der rørte, der overvældede mig."

Han talte altid meget flydende, men dette korte foredrag var usædvanlig flydende, da han havde gjort sig en del umage med at sætte det sammen uden på diligencen.

Skønt han standsede for at høre svaret og med sandhed havde sagt, at han var kommet efter Anthonys opfordring, sad den gamle mand dog og stirrede på ham i den dybeste tavshed og med et aldeles åndsfraværende udtryk. Heller ikke syntes han at have mindste lyst til at fortsætte samtalen, skønt Pecksniff så hen til døren, trak sit ur op af lommen og gav ham mange andre vink om, at deres tid var kort, og at Jonas, hvis han holdt ord, snart ville komme tilbage. Men det sælsomste ved hele denne sælsomme adfærd var, at hans træk pludselig – i et nu – så hurtigt, at det var umuligt at iagttage hvorledes eller lægge mærke til nogen overgang – fik deres vante udtryk, idet han med et lidenskabeligt slag i bordet, som om der slet ikke havde været nogen pause, udbrød:

"Vil De holde mund og lade mig tale?"

Pecksniff bukkede ydmygt for ham og sagde ved sig selv: "Jeg så nok, at hans hånd havde forandret sig, og at han skrift var blevet rystende. Det sagde jeg i går. Hm! Ak Gud ja!"

"Jonas har et godt øje til Deres datter, Pecksniff," sagde den gamle mand i sin sædvanlige tone.

"Hvis De husker det, talte vi allerede om det hos mrs. Todgers'," svarede den høflige arkitekt.

"De behøver ikke at tale så højt," brummede Anthony. "Så døv er jeg dog heller ikke."

Pecksniff havde unægtelig hævet sin stemme temmelig stærkt, ikke så meget fordi han mente, at Anthony var døv, som fordi han følte sig overtydet om, at hans åndsevner begyndte at sløves, men da hans hensynsfulde opførsel blev så ilde optaget, gik han helt fra koncepterne, og da han nu ikke vidste, hvilken kurs han skulle styre, bukkede han igen endnu mere ydmygt end før.

"Jeg har sagt," gentog den gamle mand, "at Jonas har et godt øje til Deres datter."

"En fortryllende pige," mumlede Pecksniff, da han så, at han ventede på svar. "En sød pige, mr. Chuzzlewit, skønt det ikke tilkommer mig at sige det."

"Det ved De bedre," udbrød den gamle mand og strakte sit visne ansigt mindst en alen frem, idet han bøjede sig helt forover i sin lænestol. "De lyver! De *vil* være en hykler, hvad?"

"Min gode!" begyndte Pecksniff.

"De må ikke kalde mig god," afbrød Anthony ham, "og heller ikke selv gøre krav på at kaldes god. Var Deres datter, hvad De gerne ville have mig til at tro, ville hun ikke passe for Jonas, men da hun er, hvad hun er, tror jeg nok, at det går. Han kunne blive narret med en kone. Hun kunne løbe gal, gøre gæld og ødelægge hans formue. Når jeg nu er død –"

Hans ansigt forandredes så rædsomt, da han udtalte dette ord, at Pecksniff nødsagedes til at vende sine øjne bort fra ham.

"– vil det være værre for mig at være vidende om sligt, end om jeg levede; for at blive pint for at have skrabet det sammen, som, mens jeg må lide for at have skaffet det, kastes i rendestenen, ville være en utålelig tortur. Nej," sagde den gamle mand med hæs røst, "lad i det mindste det blive frelst, lad dog noget blive vundet og holdt sammen på, når så meget går tabt."

"Min kære mr. Chuzzlewit," sagde Pecksniff, "det er kun sygelige indbildninger, som er aldeles ugrundede, aldeles unødvendige, forsikrer jeg Dem. Sagen er, min kære, at De ikke er rask."

"Men jeg er dog ikke døden så nær!" udbrød Anthony med ligesom et vildt dyrs snerren. "Endnu ikke. Endnu er der flere års liv i mig. Se på ham!" tilføjede han og pegede på sin affældige bogholder. "Døden har ingen ret til at lade ham blive stående og meje mig bort."

Pecksniff var så bange for den gamle mand og så fuldstændig slået fra det ved at se ham i den tilstand, hvori han var, at han ikke engang havde åndsnærværelse nok til at komme frem med en stump moral af det store forråd i hans eget bryst. Han fremstammede derfor kun, at det ifølge alle sømmelighedens og velanstændighedens regler unægtelig tilkom Chuffey først at opgive ånden, og at han efter alt, hvad han havde hørt om Chuffey, og det lidt, han havde den fornøjelse personligt at kende til ham, følte sig overbevist om, at han ville indse det passende i at lægge sig til at dø snarest muligt.

"Kom herhen!" sagde den gamle mand og vinkede ham nærmere hen til sig. "Jonas bliver rig og en god fangst for Dem. Det ved De. Jonas har et godt øje til Deres datter."

"Også det ved jeg," tænkte Pecksniff, "for du har sagt det tit nok."

"Han kunne gifte sig flere penge til, end han får med hende," sagde den gamle mand, "men hun vil hjælpe ham at passe på, hvad de har. Hun er hverken for ung eller for letsindig og er kommet af en grisk, påholden slægt. Men De må ikke spille alt for fint spil. Hun holder ham kun i en tråd, og strammer De den for stærkt – jeg kender hans sind – så brister den. Bind ham, mens det er tid, Pecksniff, bind ham. De går alt for mange krogveje. På den måde, De manøvrerer med ham, lader De ham mange mil tilbage. Å, De er en durkdreven fyr – tror De måske ikke, jeg har set, hvorledes De fra først af har anglet efter ham?"

"Jeg gad nok vide," tænkte Pecksniff og så vist på ham, "om dette er alt, hvad han har at sige?"

Gamle Anthony gned sig i hænderne og mumlede noget ved sig selv; klagede atter over, at han frøs; flyttede sin stol hen foran kaminen, og inden der var gået et minut, sad han med ryggen mod Pecksniff og med hagen sunket ned på brystet, som om han ikke ænsede eller helt havde glemt hans nærværelse.

Hvor uhyggelig og utilfredsstillende denne korte samtale end havde været, havde den dog givet Pecksniff et vink, der, selv om han ikke fik mere ud af den gamle, rigeligt opvejede udgifterne ved frem- og tilbagerejsen, for den brave mand var, af mangel på lejlighed, aldrig trængt rigtigt ind i Jonas' natur, og enhver vejledning til at fange en sådan svigersøn – hvor meget mere da ikke en, der var skrevet på et blad af hans egen faders bog? – var det nok umagen værd at tage imod. For ikke at miste nogen chance for at udnytte en så god lejlighed ved at lade Anthony falde i søvn, førend han havde sagt alt, hvad han havde at sige,

tog Pecksniff, mens han ekspederede de på bordet stående forfriskninger – et arbejde, som han nu for alvor gav sig i færd med – sin tilflugt til mange snedige påfund for at tiltrække sig hans opmærksomhed, såsom at hoste, nyse, klingre med tekopperne, hvæsse kniven, tabe brødet og så fremdeles. Men alt til ingen nytte, for Jonas kom tilbage, uden at Anthony havde sagt mere.

"Hvad, sover fader nu igen?" udbrød han, idet han hængte sin hat op og kastede et blik på ham. "Hm, og snorker. Hør bare!"

"Han snorker meget stærkt," sagde Pecksniff.

"Ja, lad ham om det, han snorker for seks, når det skal være."

"Ved De hvad, mr. Jonas," sagde Pecksniff, "jeg tror – bliv ikke urolig – at det er på hældingen med Deres faders helbred?"

"Nå, så det tror De," svarede Jonas med en hovedrysten, som udtrykte, hvor nøje han vogtede på ham. "De ved min sæl ikke, hvor stædig han er. Endnu er han ikke så nær ved at tøfle af."

"Det slog mig, at han havde forandret sig både i udseende og væsen," sagde Pecksniff.

"De er kun dårligt underrettet," svarede Jonas og satte sig ned med en tungsindig mine. "Nej, han har såmænd aldrig haft det bedre. Hvorledes har de det alle hjemme hos Dem? Hvorledes har Charity det?"

"Blomstrer som en rose, mr. Jonas."

"Og den anden – hvorledes har hun det?"

"Den letsindige lille skælm!" sagde Pecksniff, kærligt grundende. "Hun har det godt. Sværmer som en bi fra dagligstuen til sovekammeret; flagrer som en sommerfugl hid og did; dypper som en kolibri sit unge næb i vor ribsvin! Ah, var

hun kun lidt mindre flygtig og havde Charitys solide egenskaber, min unge ven!"

"Er hun da så flygtig?" spurgte Jonas.

"Nå, nå," sagde Pecksniff med megen følelse, "jeg vil ikke være streng mod mit barn. Ved siden af sin søster Charity synes hun at være det. Hvad er det for en underlig larm?"

"Der må være noget galt ved uret," sagde Jonas og skottede hen til det. "Den anden er altså ikke Deres yndling, hvad?"

Den kærlige fader var allerede i færd med at svare og havde allerede lagt et udtryk af den inderligste følsomhed i sit ansigt, da larmen blev gentaget.

"Jeg må sige, mr. Jonas, det er et højst mærkværdigt ur," sagde Pecksniff.

Det ville det også have været, hvis det havde frembragt den larm, der havde tiltrukket sig deres opmærksomhed, men det var et andet urværk, som var ved at løbe ud, og hvorfra denne lyd hidrørte. Et skrig af Chuffey, som hans sædvanlige stille væsen gjorde hundrede gange stærkere og frygteligere, fik huset til at runge fra tag til kælder, og idet de vendte sig om, så de Anthony Chuzzlewit ligge på gulvet og den gamle bogholder knæle ved siden af ham.

Han var faldet ned fra sin stol i et anfald af krampe og lå der og snappede efter vejret, mens alle af hans runkne årer og sener trådte tydeligt frem, ligesom for at aflægge vidnesbyrd om hans alder og protestere imod, at han fik lov til at slippe for at afbetale sin gæld til naturen. Det var frygteligt at se, hvorledes det livsprincip, der var indestængt i hans affældige legeme, stred en fortvivlet kamp som en dæmon for at slippe fri og sprængte sit gamle fængsel. En ung mand, der i sin krafts fylde

havde kæmpet med en sådan fortvivlelsens styrke, ville have været et uhyggeligt syn, men et gammelt, indskrumpet legeme, der, udrustet med overnaturlige kræfter, ved enhver bevægelse af dets lemmer og ledemod modsagde dets svækkede udseende, var et rædselsfuldt syn.

De løftede ham op og hentede i største hast en læge, der årelod ham og anvendte nogle midler, men anfaldene varede så længe, at det var over midnat, førend de fik ham aldeles sanseløs og udmattet i seng.

"Gå ikke," sagde Jonas, idet han lagde sine askegrå læber til Pecksniffs øre og hviskede over sengen. "Det var en stor lykke, at De var til stede, da han blev syg. Man kunne ellers have sagt, at det var min skyld."

"*Deres* skyld!"

"Ja, hvorfor ikke?" svarede han og tørrede sveden af sit blege ansigt. "Folk siger så meget. Hvorledes ser han nu ud?"

Pecksniff rystede på hovedet.

"Jeg plejede at spøge, ved De nok," sagde Jonas, "men jeg – jeg har aldrig ønsket ham død. Tror De, at han er meget dårlig?"

"Det sagde lægen, som De jo selv hørte."

"Ja, men det sagde han måske for at kunne skrive en så meget større regning, hvis han kommer sig. De må ikke gå. Nu, da det er kommet så vidt, ville jeg ikke for tusinde pund være uden et vidne."

Chuffey sagde og hørte ikke et ord. Han havde sat sig i en lænestol ved siden af sengen, og der blev han siddende uden at røre sig, med undtagelse af, at han undertiden bøjede sit hoved ned over puden og syntes at lytte. Heri gjorde han ingen forandring. Kun én gang i løbet af den sørgelige nat vågnede

Pecksniff efter et lille blund med et forvirret indtryk af at have hørt ham bede og på en underlig måde blande talstørrelser ind i sine afbrudte bønner.

Også Jonas sad der hele natten, dog ikke hvor hans fader kunne have set ham, hvis han var kommet til samling, men ligesom skjult bag ved ham, idet han kun i Pecksniffs øjne læste sig til, hvorledes han havde det. Han, denne rå parvenu, som havde hersket i huset så længe, denne feje køter, var nu bange for at flytte sig og rystede således, at selv hans skygge dirrede på væggen!

Det var højlys dag, da de overlod det til den gamle bogholder at passe på ham og gik ned for at spise morgenmad. Folk ilede op og ned ad gaden; vinduer og døre blev åbnet; tyve og tiggere stillede sig på deres sædvanlige pladser; arbejdere var i fuld virksomhed; kræmmere pyntede op i deres butikker; konstabler og retsbetjente var på deres post; alle slags menneskelige skabninger stred hver på sin vis lige så meget for livet som hin ene syge olding, der kæmpede så ivrigt for hvert sandkorn i sit hurtigt rindende timeglas, som om det havde været et kejserrige.

"Skulle der ske noget, Pecksniff," sagde Jonas, "må De love mig at blive her, til det er helt forbi. De skal se på, at jeg gør, hvad ret er."

"Jeg ved jo, at De vil gøre, hvad ret er, mr. Jonas," sagde Pecksniff.

"Ja, ja, men jeg vil ikke udsætte mig for mistanke. Ingen skal kunne sige så meget som et ord imod mig. Jeg ved godt, hvorledes folk vil snakke. – Akkurat som om han ikke var

gammel, eller som om jeg forstod den hemmelighed at holde livet i ham!"

Pecksniff lovede at blive, hvis omstændighederne efter hans ærede vens mening gjorde det ønskeligt, men mens de derpå stiltiende holdt måltid, stod der pludselig et syn for dem, der var så rædsomt at skue, at Jonas skreg højt, og de begge veg forfærdet tilbage.

Gamle Anthony stod, iført sin sædvanlige dragt, inde i stuen ved bordet. Han lænede sig på sin eneste vens skulder, og på hans ligblå ansigt, hans hornhårde hænder og i hans glasagtige øjne, ja selv i sveddråberne på hans pande stod med en evig finger skrevet det ene ord – døden.

Han talte til dem – omtrent med sin sædvanlige stemme, kun var den blevet spids og hul, ligesom et dødt menneskes ansigt. Hvad han ville have sagt, må Gud vide. Han syntes at udtale ord, men det var sådanne, som intet menneske nogen sinde havde hørt. Og det frygteligste af det hele var netop at se ham stå der og pludre i et overnaturligt tungemål.

"Nu har han det bedre," sagde Chuffey, "langt bedre. Lad ham sætte sig i sin gamle lænestol, så kommer han sig nok. Jeg sagde, at han ikke skulle bryde sig om det; det sagde jeg allerede i går."

De satte ham i hans lænestol, som de rullede hen til vinduet, og åbnede døren, så at han blev udsat for den friske morgenluft. Men ikke al den luft, der er til, eller alle de vinde, der har blæst mellem himmel og jord, ville have bragt liv i ham. Om han så havde siddet i guldstykker til halsen, ville hans tunge fingre ikke have kunnet knuge sig sammen om et eneste af dem.

19. Læseren bringes i berøring med nogle fagmennesker og fælder en tåre over den brave Jonas' sønlige kærlighed

Pecksniff sad i en droske, for Jonas havde sagt: "Spar ingen udgifter." Folk er tilbøjelige til at tænke ondt og slemme til at lave historier, og Jonas havde fast besluttet, at de ikke skulle have noget at hænge deres hat på. Det skulle ikke kunne bebrejdes hans faders søn, at han havde knebet på pengene til sin faders jordefærd, og derfor havde Jonas, indtil den var forbi, taget til sit valgsprog: "Lad pengene rulle!"

Pecksniff havde været hos bedemanden og var nu på vejen til en anden funktionær i sørgefaget – en sygeplejerske og vågekone, der påtog sig forskellige navnløse forretninger i forbindelse med dødsfald – som bedemanden havde anbefalet. Hendes navn var, som Pecksniff så af et stykke papir, han havde i hånden, Gamp og hendes bopæl i High Holborn, og derfor rullede Pecksniff nu i en droske hen over Holborns stenbro for at opsøge mrs. Gamp.

Denne dame logerede hos en fuglekræmmer to huse fra den berømte stegekælder og lige over for det originale lever- og lungeudsalg, hvilke etablissementers ry udbasuneredes med den tilbørlige aplomb på deres forsider. Huset var kun lille, og det var så meget bekvemmere, for da mrs. Gamps højeste

funktion var at være sygeplejerske i månedsvis eller, som der dristigt stod på hendes skilt, "jordemoder", og hun boede på første sal til gaden, kunne hun således med lethed angribes med småsten, spadserestokke og pibestumper, hvilket alt sammen var langt hensigtsmæssigere end hammeren på gadedøren, der var indrettet således, at den let vækkede gaden, ja endog udbredte brandalarm i Holborn uden at gøre mindste indtryk på beboerne af det hus, det egentlig gjaldt.

Ved denne særlige lejlighed skete det nu, at mrs. Gamp havde været oppe hele den foregående nat og overværet en ceremoni, som i daglig tale har fået det navn, der med to stavelser udtrykker den over Adam udtalte forbandelse. Det traf sig så, at mrs. Gamp ikke havde været engageret i forvejen, men kun på grund af sin store anseelse var blevet kaldt til i et kritisk øjeblik for at hjælpe en anden dame af faget med sine råd, og deraf kom det, at da samtlige interessante omstændigheder ved tilfældet var overstået, var mrs. Gamp igen kommet hjem til fuglekræmmerens og gået i seng. Mrs. Gamps gardiner var derfor trukket tæt sammen, og hun lå i en dyb søvn bag ved dem, da Pecksniff kom kørende.

Havde fuglekræmmeren været hjemme, som han burde have været, ville der ikke have været nogen stor ulykke i dette, men han var ude, og hans butik tæt lukket. Ganske vist var vinduesskodderne taget fra, og ved hver eneste rude var der i det mindste én lille fugl i et fuglebur, som hoppede kvidrende frem og tilbage i sin fortvivlelse og stødte hovedet mod loftet, mens en ulykkelig stillids, der boede uden for en rød villa med dens navn på døren, selv trak det vand op, den skulle drikke, og stumt bønfaldt et eller andet godt menneske om at kaste lidt

gift i det. Men døren var og blev lukket. Pecksniff prøvede låsegrebet og ruskede i det, hvorved han fik en sprukken klokke indenfor til at ringe så sørgeligt, at det var en hel ynk, men der kom ingen. Fuglekræmmeren var også en dygtig barber og en meget søgt frisør og var måske blevet hentet til den fornemme ende af byen for at fikse en lord op eller klippe og krølle en dame, men hvorom alting var, hjemme var han ikke, og der var heller ikke noget tydeligere spor af ham til hjælp for fantasien end et i frisørfaget meget udbredt genrebillede, der tjente som sindbillede på hans håndtering, idet det forestillede en galant frisør, der krøllede en modedame i overværelse af et stort, opretstående piano.

Under disse omstændigheder gav Pecksniff sig i sit hjertes uskyldighed i færd med dørhammeren, men ved det allerførste slag myldrede alle vinduer i gaden af kvindelige hoveder, og førend han kunne gentage forsøget, strømmede hele skarer af gifte damer – af hvilke nogle meget snart ville komme til at ulejlige mrs. Gamp – sammen om gadedørstrappen og råbte alle med én røst og under ualmindelig deltagelse: "Bank på vinduet, bank på vinduet. Gud velsigne Dem, spild ikke mere tid end nødvendigt – bank på vinduet!"

For at kunne følge dette vink lånte Pecksniff kuskens pisk og bragte snart et sådant røre mellem urtepotterne på første sal, at mrs. Gamp vågnede derved, og lidt efter kunne man høre hende råbe – til stor glæde for de gifte damer – "Nu kommer jeg."

"Han er så hvid som et lagen," sagde en dame.

"Det bør han også være, hvis han har spor af følelse i livet," sagde en anden.

En tredje dame – med armene over kors – sagde, at hun ville ønske, at han havde valgt enhver anden tid til at hente mrs. Gamp, men således traf det sig altid med hende.

Det generede Pecksniff en hel del af disse ytringer at mærke, at man troede om ham, at han var kommet til mrs. Gamp i et ærinde vedrørende – ikke livets slutning, men dets modsatte ende. Mrs. Gamp var selv af den samme mening, for idet hun skød vinduet op, råbte hun bag gardinet, mens hun hastigt klædte sig på:

"Er det mrs. Perkins?"

"Nej," svarede Pecksniff i en skarp tone.

"Hvad, mr. Whilks?" udbrød mrs. Gamp. "Sig ikke, at det er Dem, mr. Whilks; den stakkels mrs. Whilks har jo ikke så meget som en nålepude i stand. Sig ikke, at det er Dem, mr. Whilks?"

"Det er ikke mr. Whilks," sagde Pecksniff. "Jeg kender ikke manden. Det er ikke noget af den slags. Det er en mand, der er død, og da man trænger til en person der i huset, er De blevet anbefalet af bedemanden mr. Mould."

Mrs. Gamp, der nu var blevet i stand til at vise sig, og som efter omstændighederne kunne påtage sig, hvad mine det skulle være, så nu ud af vinduet med sit sørgeansigt og sagde, at hun straks skulle komme. Men de gifte damer tog det meget ilde op, at Pecksniffs ærinde var af en så uvigtig natur, og damen med armene over kors gav ham en ordentlig overhaling, idet hun sagde, at hun nok gad vide, hvad det skulle sige, at han kom her og forskrækkede svagelige damer "med sine lig", og gav ham at forstå, at han var styg nok til at burde have bedre forstand. De øvrige damer stod ikke tilbage med at udtale

lignende meninger, og børnene, hvoraf flere snese var kommet til stede, hujede og tudede vildt ad Pecksniff.

Så snart mrs. Gamp viste sig, var den uskyldige mand glad ved at putte hende ind i drosken uden mange omstændigheder og kørte bort, overøst med mængdens forbandelser.

Mrs. Gamp var udrustet med en stor bylt, et par galocher og en slags kalecheparaply, hvilken sidste genstand i farve lignede et vissent blad, undtagen hvor en cirkelrund, livlig blå lap mildt var blevet fældet ind foroven. Hun var meget forpustet af det hastværk, hun havde haft, og havde de mest fejlagtige forestillinger om drosker, som hun syntes at forveksle med postkareter eller diligencer, eftersom hun på den første halve fjerdingvej hele tiden søgte at skyde sin bylt ud gennem det lille vindue fortil og råbte til kusken, at han "skulle gemme den i magasinet". Da hun var blevet bragt ud af denne vildfarelse, havde hun ikke sans for andet i denne verden end sine galocher, med hvilke hun spillede utallige spil nærmest til væg med Pecksniffs ben. Først da de var ganske tæt ved sørgehuset, vandt hun fatning nok til at sige:

"Så, den stakkels mand er død? Ak, hvor sørgeligt!" – hun vidste ikke engang hans navn. "Men den vej skal vi alle. Det er lige så sikkert, som at vi skal fødes, undtagen at vi ikke kan gøre vore beregninger så nøjagtigt. Ak ja, den stakkel!"

Det var en tyk, gammel kone, den samme mrs. Gamp, med en hæs stemme og fugtige øjne, som hun havde en mærkelig færdighed i at vende i vejret og kun at vise det hvide af. Da hun kun havde ganske lidt hals, kostede det hende nogen ulejlighed at se ud over sig selv, hvis man kan sige således, på dem, hun talte med. Hun havde en meget falmet, sort kjole, der var

temmelig medtaget af snus, og tilsvarende sjal og hat. Disse forslidte klædningsstykker havde hun i umindelige tider principmæssig iført sig ved lejligheder som den nuværende, idet de på én gang røbede en passende grad af ærbødighed for den afdøde og opfordrede de efterlevende til at forære hende en nyere sørgedragt; en appel, der så ofte havde haft det forønskede resultat, at man på enhver tid af dagen kunne se mrs. Gamps genganger med hat og det hele hænge i mindst en halv snes marskandiserbutikker omkring Holborn. Mrs. Gamps ansigt – særlig næsen – var noget rødt og svullent, og det var vanskeligt at nyde godt af hendes selskab uden at mærke en vis lugt af spiritus. Ligesom de fleste, der havde opnået en stor fuldkommenhed i deres fag, holdt hun meget af sit, og det i den grad, at hun med tilsidesættelse af de følelser, der var naturlige for hende som kvinde, gik med samme iver og lyst til en ligstue som til en barselstue.

"Ak ja!" gentog mrs. Gamp, for dette følelsesudbrud kunne altid trygt anvendes i dødstilfælde. "Ak ja, da Gamp blev kaldt bort til den evige fred, og jeg så ham ligge på hospitalet med en penny på hvert øje og sit træben i venstre arm, troede jeg, at jeg skulle være dånet. Men jeg holdt stand."

Hvis der lå noget sandt til grund for disse rygter i de selskabelige kredse i Kingsgate Street, havde hun virkelig holdt udmærket godt stand og vist en så ualmindelig styrke, at hun havde afhændet Gamps levninger til bedste for videnskaben. Men man skylder sandheden at tilføje, at dette var sket for tyve år siden, og at mr. og mrs. Gamp længe havde levet adskilt på grund af, at de ikke kunne forliges, når de havde drukket.

"Siden den tid er De sagtens blevet ligegyldig," sagde Pecksniff. "Vanen er den anden natur."

"De må nok sige anden natur," svarede hun. "I begyndelsen finder man, at sådanne ting er en prøvelse for følelsen, og det varer også ved. Hvis det ikke var, fordi jeg strammer mig op med en lille dråbe brændevin, ville jeg ikke kunne gå det igennem, jeg undertiden må døje. 'Mrs. Harris,' sagde jeg endnu sidste gang, da jeg gik til hånde, og det var kun en ganske ung person, 'mrs. Harris,' sagde jeg, 'lad flasken blive stående på kaminen og bed mig ikke at drikke noget, men lad mig bare sætte mine læber til den, når jeg føler trang til det, så skal jeg efter bedste evne gøre, hvad jeg er engageret til.' 'Mrs. Gamp,' sagde hun, 'har der nogen sinde været en ædruelig skabning at få for atten pence om dagen hos arbejdsfolk og tre shillings og seks pence hos fine folk' – nattevågen," sagde mrs. Gamp med eftertryk, "betales ekstra – 'så er De denne uvurderlige person.' 'Mrs. Harris,' sagde jeg så til hende, 'tal ikke om betalingen, for havde jeg bare råd til at vaske og klæde alle mine medmennesker for intet, gjorde jeg det såmænd gerne, så meget holder jeg af dem.' Men hvad jeg altid siger til dem, der står for sagen, mrs. Harris" – her fæstede hun sit øje på Pecksniff – "enten det så er herrer eller damer, er, spørg mig ikke, om jeg vil nyde noget, men lad flasken blive stående på kaminhylden, og lad mig sætte mine læber til den, når jeg føler trang til det."

Ved slutningen af denne rørende tale var de ved huset og mødte i gangen bedemanden, en lille, aldrende herre, skaldet og sortklædt, med en notesbog i hånden, en svær guldurkæde, der dinglede ned fra hans urlomme, og et ansigt, hvori et

pudsigt forsøg på tungsind kæmpede med en veltilfreds smisken, så at han så ud som en mand, der, lige idet han er i færd med at smække med tungen ad en gammel, udmærket vin, vil have folk til at tro, at det er medicin.

"Nå, mrs. Gamp, hvorledes har De det?" sagde han med en stemme, der var lige så dæmpet som hans skridt.

"Mange tak, ret godt."

"De må passe nøje på her. Det er ikke noget almindeligt tilfælde. Lad alting blive pænt og propert," sagde bedemanden, idet han med højtidelig mine rystede på hovedet.

"Det skal ske. De kender mig fra gammel tid."

"Det håber jeg," sagde bedemanden, "og tror det også. Det er et af de mest rørende tilfælde," sagde han til Pecksniff, "som jeg har oplevet i min praksis."

"Virkelig, mr. Mould?" udbrød Pecksniff.

"Så dyb en sorg har jeg aldrig set. Der er ikke nogen grænse – faktisk ikke nogen grænse" – her spilede han øjnene op og hævede sig på tåspidserne – "for, hvad det må koste. Jeg har ordre til at møde med hele min stab af sørgemarskaller, og den slags folk er dyre, mr. Pecksniff, ikke at tale om deres drikkevarer. Til at skaffe sølvpletterede hanke af bedste slags, smykket med englehoveder efter de kostbareste modeller. Til ligefrem at ødsle med sørgeemblemer. Kort sagt, til at levere noget aldeles storartet."

"Min ven, mr. Jonas, er et fortræffeligt menneske," sagde Pecksniff.

"Jeg har set en hel del sønlige træk i min tid," fortsatte Mould, "og også en hel del mindre sønlige; det er nu engang vor lod at blive indviet i den slags hemmeligheder, men noget så sønligt

som dette, noget, der i den grad gør naturen ære eller er så skikket til at forsone os alle med den verden, vi lever i, har jeg endnu aldrig set. Det beviser kun, hvad den dybt savnede skuespildigter – der ligger begravet i Stratford – har udtalt med så megen fryd, at intet er så galt, at det jo er godt for noget."

"Det er meget glædeligt at høre Dem tale således, mr. Mould."

"De er alt for god. Og hvad var ikke mr. Chuzzlewit for en mand! Tal I kun om jeres lordmayor," sagde Mould, idet han slog ud med sin hånd mod publikum i almindelighed, "jeres sheriffer, jeres borgerrepræsentanter, jeres narrestreger, men vis mig en mand i denne stad, som er værdig til at træde i den afdøde mr. Chuzzlewits sko. Nej, nej, hæng dem op; forsål dem og bagflik dem og gem dem, til hans søn er gammel nok til at gå med dem, men træk dem ikke selv på, for de vil ikke passe jer. Vi kendte," sagde Mould, idet han stak sin notesbog i lommen, "vi kendte ham og lader os ikke fange med snak. Mr. Pecksniff, god morgen."

Pecksniff gengældte hilsenen, og sikker på at have udmærket sig, ville Mould allerede til at gå med et fornøjet smil, da han heldigvis huskede på, hvorfor han var kommet. I en fart blev han derfor igen sørgmodig stemt og gav sig til at sukke, så ned i pulden af sin hat, ligesom for at søge trøst der, satte hatten på, uden at have fundet nogen, og trak sig langsomt tilbage.

Pecksniff steg derpå op ad trappen med mrs. Gamp, og efter at hun var blevet vist ind i det værelse, hvor alt, hvad der var tilbage af Anthony Chuzzlewit, lå tildækket med et lagen, uden at der var mere end ét kærligt hjerte, og det endda kun et stakkels lammet hjerte, som sørgede over hans bortgang, gik

han ned i det mørke værelse nedenunder til Jonas, som han nu havde været næsten to timer borte fra.

Dette eksempel for faderløse sønner og mønster i alle deres øjne, som havde med begravelser at gøre, fandt han grublende ved pulten over et stykke skrivepapir, hvorpå han var i færd med at kradse nogle tal med en pen. Den gamle mands stol, hat og stok var blevet flyttet fra deres vante pladser og gemt bort; rullegardinerne, der var lige så gule som en november-tåge, var rullet helt ned, og Jonas selv var så nedtrykt, at man næppe kunne høre, hvad han sagde, men kun se ham gå tværs over gulvet.

"Pecksniff," sagde han, "husk vel på, at De skal stå for det hele. De skal kunne sige enhver, der taler om det, at alt gik pænt og ordentligt til. Er der ingen, De kunne have lyst til at bede til begravelsen?"

"Det tror jeg ikke, mr. Jonas."

"Ja for er der nogen, så bed ham. Vi vil jo ingen hemmelighed gøre af det."

"Nej," sagde Pecksniff, efter at have tænkt sig lidt om, "der er virkelig ingen, men derfor er jeg Dem naturligvis lige fuldt taknemmelig for Deres rundhåndede gæstfrihed."

"Nå," sagde Jonas, "så kan jo De, jeg, Chuffey og doktoren netop fylde kareten. Vi vil tage doktoren med, da han ved, hvad der fejlede ham, og at der ingen redning var."

"Men hvor er vor kære ven, mr. Chuffey?" spurgte Pecksniff, idet han så sig om i værelset og blinkede med begge øjnene – så overvældet var han af sine følelser.

Her blev han imidlertid afbrudt af mrs. Gamp, der uden hat og sjal kom farende ind i stuen med knejsende nakke og i en

noget skarp tone forlangte en samtale med Pecksniff uden for døren.

"Hvad De har at sige, kan De gerne sige her, mrs. Gamp," sagde denne, idet han med et tungsindigt udtryk rystede på hovedet.

"Det er ikke meget, hvad jeg har at sige, når folk sørger over dem, der er døde og borte, men hvad jeg har at sige, det kommer fra leveren, og det kan ikke nytte at blive fornærmet derover, for sådan er det ikke ment. Jeg har været mange steder i min tid, og jeg tror nok, at jeg kender mine pligter og ved, hvorledes de skal udføres, for hvis det ikke var tilfældet, ville det naturligvis være meget mærkeligt og urigtigt af en mand som mr. Mould, der har haft begravelser for de fornemste familier i landet og gjort sine sager til alles tilfredshed, at anbefale mig, således som han gør. Jeg har selv oplevet en hel del modgang," sagde mrs. Gamp, som lagde stærkere og stærkere eftertryk på sine ord, "og jeg kan føle med dem, hvis følelser bliver sat på prøve, men jeg er hverken en russer eller en preusser og kan derfor ikke finde mig i, at der sættes spioner ud på mig."

Førend det var muligt at give noget svar, fortsatte mrs. Gamp, der stadig blev rødere og rødere i ansigtet, således:

"Det er ingen let sag at leve, når man er blevet enke, især når ens følelser løber således af med én, at man mange gange indlader sig på betingelser, som er et ligefremt tab og aldrig kan betale sig. Men hvorledes man nu end tjener sit brød, har man dog visse regler, som man ikke vil have overtrådt. Nogle," sagde mrs. Gamp, idet hun igen dækkede sig bag sit faste punkt, som om al menneskelig kløgt prellede af mod denne forskansning, "er måske russere, og nogle er måske preussere;

de er født således og kan gøre, hvad de vil. De, som er af en anden natur, tænker anderledes."

"Forstår jeg denne gode dame rigtigt," sagde Pecksniff, idet han vendte sig om mod Jonas, "falder mr. Chuffey hende til ulejlighed. Skal jeg hente ham?"

"Å ja, gør det. Jeg ville netop have sagt Dem, at han var deroppe, da hun kom ind. Jeg kunne jo selv gå og hente ham, men – men jeg ser dog hellere, at De går, hvis De intet har imod det."

Pecksniff gik straks sammen med mrs. Gamp, der formildedes betydeligt ved at se, at han hentede en flaske og et glas og tog dem med.

"Jeg forsikrer," sagde hun, "at hvis det ikke var for hans egen skyld, ville jeg ikke bryde mig mere om, at han var deroppe, stakkels skind, end om han var en flue. Men de, der ikke er vant til sådanne ting, tænker bagefter så meget på dem, at det er en sand velgerning imod dem ikke at lade dem få deres vilje. Og selv," sagde mrs. Gamp, sandsynligvis med hentydning til de sproglige blomster, hun allerede havde overøst Chuffey med, "selv om man skælder dem ud, sker det dog kun for at oplive dem."

Hvilke grovheder hun end havde brugt over for den gamle bogholder, havde de dog ikke oplivet ham. Han sad ved sengen på den samme stol, hvor han havde siddet hele den foregående nat, med hænderne foldet foran sig og hovedet sunket ned på brystet, og så hverken i vejret, da de trådte ind, eller gav noget andet tegn på bevidsthed, førend Pecksniff tog ham ved armen, hvorpå han langsomt rejste sig op.

"Tre snese og ti," sagde Chuffey, "nul og nul er nul og seks og én er syv. Nogle mennesker er så stærke, at de oplever de fire snese – fire gange nul er nul, og fire gange to er otte – firs. Å hvorfor – hvorfor – oplevede han ikke fire gange nul er nul og tre gange to er otte – firs?"

"Å, sikken en sorg!" udbrød mrs. Gamp, idet hun greb flasken og glasset.

"Hvorfor døde han førend hans stakkels halvtossede kontorist?" sagde Chuffey, idet han slog hænderne sammen og så fortvivlet op. "Når han er borte, hvad har jeg så tilbage?"

"Mr. Jonas," svarede Pecksniff, "mr. Jonas, min gode ven."

"Jeg elskede ham," udbrød den gamle mand grædende. "Han var god imod mig. Vi lærte tara- og rabatregning sammen i skolen. Engang kom jeg seks drenge oven for ham i regnetimen. Gud forlade mig, at jeg kunne have hjerte til at springe ham forbi!"

"Kom, mr. Chuffey," sagde Pecksniff, "følg med mig. De må tage Dem sammen."

"Ja det skal jeg," svarede den gamle bogholder. "Ja, jeg skal nok lægge sammen – hvor meget er – å, Chuzzlewit & Søn – Deres egen søn, mr. Chuzzlewit; Deres egen søn!"

Han gav efter for den hånd, der ledede ham, idet han slog over i den vante talemåde, og lod sig føre bort. Med flasken på det ene knæ og glasset på det andet sad mrs. Gamp på en stol og rystede længe på hovedet, indtil hun i et øjebliks åndsfraværelse skænkede sig en dram og førte den til sine læber. Den efterfulgtes af en anden og en tredje, og da var hendes øjne – enten som følge af hendes vemodige tanker om liv og død eller af beundring for brændevinen – vendt således i

vejret, at de var helt usynlige. Men hele tiden rystede hun på hovedet.

Stakkels Chuffey blev ført hen til sin vante krog, hvor han blev siddende ganske stille og tavs, undtagen når han nu og da med lange mellemrum stod op, gik omkring i værelset og vred sine hænder eller pludselig gav et underligt hyl fra sig. I en hel uge sad de alle ved kaminen uden at forlade værelset. Pecksniff var gerne gået ud at spadsere ved aftenstid, men det var Jonas så meget imod, at han var fraværende blot et minut, at han opgav denne tanke, og således sad de fra morgen til aften og rugede i det mørke værelse uden adspredelse eller arbejde.

Vægten af det, der lå udstrakt stiv og kold i det skrækkelige værelse ovenpå, knugede og trykkede Jonas således, at han bøjedes under den. I alle de lange syv dage og nætter pintes og forfulgtes han uafladelig af en rædsom følelse af *dets* tilstedeværelse der i huset. Gik døren, skottede han hen til den med et ligblegt ansigt og opspilede øjne, som om han fuldt og fast troede, at et spøgelse holdt på dørgrebet med sine fingre. Når en trækvind fik ilden til at flimre, så han sig ængsteligt tilbage over skulderen, som om han næsten frygtede for at skulle se en i et liglæde indhyllet skikkelse vifte til den med sin gyselige dragt. Den svageste larm gjorde ham urolig, og en nat råbte han ved at høre lyden af fodtrin ovenpå, at den døde mand spadserede rundt omkring sin ligkiste.

Om natten lå han på en madras på gulvet i dagligstuen, da han havde overladt mrs. Gamp sit eget værelse, og Pecksniff havde et lignende leje. En hunds tuden uden for huset opfyldte ham med en skræk, som han ikke kunne skjule. Han undgik genskinnet i genbovinduerne af lyset, der brændte ovenpå, som

om det havde været et forbitret øje. Mange gange hver nat stod han op af sin urolige søvn for at se længselsfuldt ud efter daggryet og overlod alle ordrer og arrangementer, ja, om det så var den daglige spiseseddel til Pecksniff. Og denne fortræffelige mand, der mente, at den sørgende trængte til at styrkes, og at kraftig kost ville være ham særdeles gavnlig, benyttede lejligheden godt, så at de i denne sørgelige tid holdt et rigtig lækkert aftensbord med kalvebrissel, stuvede nyrer, østers og andre sådanne lette retter hver eneste aften. Over disse herlige sager, som krydredes med diverse pokaler varm punch, holdt Pecksniff nogle så opbyggelige og trøstefulde foredrag, at de kunne have omvendt en hedning – især hvis denne kun havde ringe kendskab til det engelske tungemål.

Men det var ikke alene Pecksniff, der i denne sorgens tid hengav sig til denne verdens goder; også mrs. Gamp viste sig meget kræsen med sin mad og tilbageviste lammehachis med foragt, ligesom hun også var meget punktlig og nøjeregnende med sin drik, idet hun fordrede en halv pot tynd porter til frokost, en halv pot til middag, en halv pot som en slags afstiver mellem middagsmaden og teen og en halv pot af det berømte gamle Brighton Ale til aftensmad, foruden flasken på kaminhylden og de tilfældige opfordringer til at forfriske sig med et glas vin, som herskabet af høflighed rettede til hende. På samme måde fandt Moulds folk det nødvendigt at drukne deres sorg som en nyfødt kattekilling i dens livs morgen, af hvilken grund de i almindelighed drak sig en rus, førend de tog fat på noget, for at den ikke helt skulle overvælde dem. Hele denne mærkelige uge var en uafbrudt række af uhyggelige sviregilder, og enhver, der kom inden for skyggen af Anthony

Chuzzlewits grav med undtagelse af stakkels Chuffey, mæskede sig som en varulv.

Endelig var dagen til begravelsen, denne fromme og sanddru ceremoni, kommet. Med et glas fin portvin i den ene hånd og sit guldur i den anden, og støttende sig til den lille pult inde i kontoret med glasdøren stod Mould og talte med mrs. Gamp; to marskaller stod ved gadedøren og så så sorgfulde ud, som det med billighed kunne forlanges af folk, der havde et så indbringende stykke arbejde for; alle Moulds folk var i funktion enten i eller uden for huset; fjerbuske vajede; heste prustede; silketøjer og fløjler bølgede; kort at fortælle, som Mould udtryksfuldt sagde, "der var gjort alt, hvad penge kunne gøre."

"Og hvad kan man gøre mere, mrs. Gamp?" udbrød bedemanden, idet han tømte sit glas og smækkede med tungen.

"Intet i verden."

"Ja, De har ret, mrs. Gamp. Hvorfor anvender folk flere penge på et dødsfald end på en fødsel? Nå, det er noget, der hører til Deres fag; det må De vide. Hvorledes vil De nu forklare mig dette?"

"Det kommer måske af, at en bedemands regninger er højere end en jordemoders," sagde mrs. Gamp fnisende og glattede sin ny sorte kjole med sine hænder.

"Ha, ha, ha!" lo Mould. "De har spist frokost på en andens bekostning i dag, mrs. Gamp." Men da han ved hjælp af et lille barberspejl, der hang lige over for ham, opdagede, at han var for rask på det, lagde han sit ansigt i passende folder og blev sørgmodig.

"Mangen en god gang har jeg på grund af Deres gode anbefaling ikke spist frokost for mine egne penge, og mangen en god gang håber jeg endnu at gøre lige så," sagde mrs. Gamp med et undskyldende kniks.

"Det skal De med Guds hjælp også. Nej, mrs. Gamp, jeg skal sige Dem, hvorfor det er. Det er, fordi det lægger en forbinding på det knuste hjerte og gyder balsam i den sårede sjæl, når pengene gives ud til et ordentligt etablissement, hvor tingen udføres på bedste måde. Hjerterne trænger til forbinding og sjælene til balsam, når mennesker dør, ikke når de fødes. Se engang til denne mand i dag, se engang til ham."

"En rundhåndet mand!" udbrød mrs. Gamp med begejstring.

"Nej, nej, ingen rundhåndet mand i almindelighed; på ingen måde; deri tager De fejl af ham, men en sorgbetynget mand, en mand med hjerte, der ved, hvad penge kan udrette ved at skaffe ham trøst og vidner om hans kærlighed og ærefrygt for den hedengangne. De kan," sagde Mould, idet han langsomt svingede sin urkæde rundt og dannede en cirkel for hver post, "de kan skaffe ham fire heste for hver vogn; de kan skaffe ham fløjls hestedækkener; de kan skaffe ham kuske med klædes kapper og kravestøvler; de kan skaffe ham sorte strudsfjer; de kan skaffe ham så mange marskaller, det skal være, klædt efter den nyeste mode og med stave med messingbeslag i hænderne; de kan skaffe ham et smukt gravsted; de kan skaffe ham en plads i selve Westminster Abbey, når han vil betale, hvad det koster. Å, lad os ikke kalde guld for støv, mrs. Gamp, når man kan få sådanne ting for det!"

"Men hvilken lykke," sagde mrs. Gamp, "at der gives folk som De og Deres lige, der sælger eller lejer dem ud!"

"Ja, det har De ret i. Vort fag burde holdes højt i ære. Vi gør godt i stilhed og rødmer ved at nævne det i vore små regninger. Hvor megen trøst har ikke jeg – selv jeg – udbredt blandt mine medmennesker ved hjælp af mine fire langhalede gangere, der aldrig sættes for vognen for mindre end halvellevte pund?"

Mrs. Gamp havde allerede begyndt på et passende svar, da en af Moulds medhjælpere – hans første marskal – kom og afbrød hende. Det var en tykmavet person, hvis vest stod i nærmere forbindelse med hans ben end foreneligt med de gængse skønhedsforestillinger; med den ansigtsformation, der billedlig talt kaldes en rubinnæse, og et ansigt, der var helt fuldt af filipenser. Han havde i sin tid været en sart plante, men ved stadig at blomstre i begravelsernes fede atmosfære var han til sidst gået i frø.

"Nå, Tacker," sagde Mould, "er alt færdigt dernede?"

"Et nysseligt syn," svarede Tacker. "Hestene er muntrere og væligere, end jeg ellers har set dem, og slå med nakken gør de, som om de vidste, hvor meget deres fjerbuske koster. En, to, tre, fire," sagde Tacker, idet han stablede det samme antal sorte kapper på sin venstre arm.

"Er Tom der med kagen og vinen?" spurgte Mould.

"Han kan komme ind, når det skal være," svarede Tacker.

"Så tror jeg," sagde Mould, idet han stak sit ur i lommen og betragtede sig selv i det lille barberspejl for at overbevise sig om, at hans ansigt havde det rigtige udtryk, "så tror jeg, at vi kan gå til sagen. Giv mig papiret med handskerne, Tacker. Ak, hvad det var for en mand! Ak, Tacker, hvad det var for en mand!"

Tacker, der på grund af sin store øvelse i at optræde ved ligbegængelser ville have været en udmærket mimiker, blinkede ad mrs. Gamp uden i mindste måde at forstyrre det alvorlige udtryk i sit ansigt og gik bag efter sin principal ind i værelset ved siden af.

Det var en ting, mr. Mould lagde stor vægt på, og som hørte til hans professionelle takt, at lade, som om han ikke kendte doktoren, skønt de i virkeligheden var så godt som naboer og meget ofte, således som i nærværende tilfælde, arbejdede i forening. Han fortsatte derfor at trække sine sorte handsker på, som om han aldrig før havde set ham i sit liv, mens doktoren så så fremmed og ligegyldig ud, som om han vel havde hørt og læst om bedemænd og var gået forbi deres kontorer, men aldrig før havde haft noget at gøre med en bedemand.

"Handsker? Hvad?" sagde doktoren. "Efter Dem, mr. Pecksniff."

"På ingen måde," sagde Pecksniff.

"De er alt for artig," svarede doktoren og tog sig et par. "Ja, som sagt – jeg kaldtes op for at besøge den patient omtrent klokken halv to. Kage og vin, hvad? Hvilket er portvin? Tak."

Pecksniff tog ligeledes et glas.

"Omtrent klokken halv to om morgenen," fortsatte doktoren, "kaldtes jeg op. Ved den første ringen på natteklokken stod jeg op, åbnede vinduet og stak hovedet ud ad det. Kappe, hvad? Bind den ikke for stramt. Så, nu er det godt."

Da Pecksniff også var blevet iført et lignende klædningsstykke, fortsatte doktoren:

"Og stak hovedet ud – hat, hvad? Det er ikke min, gode ven. Undskyld, mr. Pecksniff, men vi har vist uforvarende gjort et

bytte. Tak, som jeg ville have sagt –"

"Nu er vi færdige," afbrød Mould ham med dæmpet stemme.

"Færdige, hvad?" sagde doktoren. "Meget vel. Jeg vil benytte lejligheden og fortælle Dem resten i kareten, mr. Pecksniff. Det er ret mærkeligt. Færdige, hvad? Regner dog vel ikke, vil jeg håbe?"

"Nej, det er dejligt vejr," svarede Mould.

"Jeg frygtede for, at der skulle være vådt på kirkegården," sagde doktoren, "for mit vejrglas faldt i går. Vi kan være glade til, at vi har været så heldige." Men da han nu så, at Jonas og Chuffey var ved at gå ud ad døren, holdt han et hvidt lommetørklæde for ansigtet, som om han pludselig var blevet overvældet af et voldsomt udbrud af sorg, og gik ned ved siden af Pecksniff.

Mould og hans folk havde ikke overdrevet det storartede ved arrangementet. Det var glimrende – navnlig de fire ligvognsheste, der dansede og stejlede og viste sig i deres fulde glans, som om de vidste, at et menneske var død, og hoverede over det. "De dresserer os, kører os, rider os, mishandler og lemlæster os for deres fornøjelses skyld – men de dør; hurra, de dør!"

Og nu bevægede Anthony Chuzzlewits ligtog sig igennem Citys snævre og krumme gader, mens Jonas af og til skottede hemmeligt ud ad karetvinduet for at se, hvilket indtryk det gjorde på mængden, mens Mould på sin vandring med behersket stolthed lyttede efter tilskuernes beundrende udråb; mens doktoren hviskede sin historie til Pecksniff, uden at det syntes, at han kom enden nærmere, og stakkels gamle Chuffey hulkede uænset i et hjørne. Men han havde allerede på et

tidligere stadium af ceremonien i høj grad forarget Mould ved på en aldeles formløs måde at beholde sit lommetørklæde i sin hat og tørre øjnene med knoerne og som Mould selv allerede havde sagt, hans opførsel var usømmelig og helt upassende ved en sådan lejlighed, og han burde slet ikke have været med.

Men med var han nu engang, og med på kirkegården kom han også og opførte sig der på en ikke mindre upassende måde, idet han støttede sig på Tacker, der sagde ham rent ud, at han ikke egnede sig for noget bedre end et gående ligfølge. Men Chuffey – Himlen forbarme sig over ham! – hørte ingen anden lyd end genlyden i sit eget hjerte af en stemme, der var forstummet for stedse.

"Jeg elskede ham," udbrød den gamle mand og sank ned på graven, da alt var forbi. "Han var så god imod mig. Å, min kære gamle ven og herre!"

"Nej, nej, mr. Chuffey," sagde doktoren, "det kan ikke gå an; jorden er så leret, mr. Chuffey! De må virkelig ikke."

"Om det havde været den allersimpleste begravelse, gentlemen, og mr. Chuffey havde været en ligbærer," sagde Mould, idet han kastede et bønfaldende blik på dem, mens han hjalp ham op, "kunne han ikke have båret sig værre ad."

"Vær en mand, mr. Chuffey," sagde Pecksniff.

"Vær en gentleman, mr. Chuffey," sagde Mould.

"Ved De hvad, min gode ven," mumlede doktoren i en majestætisk bebrejdende tone, idet han trådte hen til den gamle mand, "dette er værre end svaghed. Det er slet, egenkærligt, aldeles urigtigt, mr. Chuffey. De skulle spejle Dem i andres eksempel. De glemmer, at De ikke ved blodets bånd var knyttet

til vor hedengangne ven, og at han havde en meget nær og meget kær slægtning."

"Ja, hans egen søn!" udbrød oldingen og slog hænderne sammen med en påfaldende heftighed. "Hans egen, egen, eneste søn!"

"Han er ikke rigtig i hovedet," sagde Jonas blegnende. "De må ikke bryde Dem om, hvad han siger. Det skulle ikke undre mig, om han kom med noget dårekistesnak. Men De må ikke bryde Dem det mindste om, hvad han siger. Jeg selv ænser det ikke. Min fader efterlod ham til min omsorg, og hvad han så siger eller gør, så er dette mig nok. Jeg skal sørge for ham."

En bifaldsmumlen opstod blandt følget – Mould og hans lystige drabanter derunder indbefattet – ved dette ny eksempel på Jonas' højsindethed og gode hjerte. Men Chuffey trak ikke flere veksler på det. Han sagde ikke et ord mere, og da han et øjeblik var blevet overladt til sig selv, krøb han tilbage til kareten.

Vi har fortalt, at Jonas blegnede, da den gamle bogholders adfærd tiltrak sig almindelig opmærksomhed; hans uro var imidlertid kun forbigående, og han fattede sig snart. Men disse var ikke de eneste forandringer, der var foregået med ham den dag. Pecksniffs nysgerrige øjne havde opdaget, at så snart de havde forladt huset i deres sørgelige ærinde, begyndte han at komme sig; at alt som ceremonien skred frem, genvandt han lidt efter lidt sin gamle tilstand, sit gamle udtryk, sin gamle holdning, sine gamle behagelige ejendommeligheder i tale og væsen og blev i enhver henseende sit gamle elskværdige Jeg igen. Og da de nu kørte hjem, og endnu mere da de kom tilbage og fandt vinduerne åbne, lys og frisk luft i værelserne og alle

sporene af den sidste tildragelse fjernet, følte han sig så overbevist om, at Jonas atter var den Jonas, han havde kendt for otte dage siden, og ikke hin Jonas fra mellemtiden, at han frivilligt gav slip på sin nylig opnåede magt uden det mindste svage forsøg på at udøve den og straks trådte tilbage i sin tidligere stilling som den blide og ærbødige gæst.

Mrs. Gamp gik hjem til fuglekræmmerens og blev endnu samme nat banket op til en tvillingfødsel; Mould spiste glad til middag i sin families skød og tilbragte en gemytlig aften i sin klub; efter at have stået en lang tid uden for et støjende værtshus vendte ligvognen tilbage til sit skur med strudsfjerene indvendig og tolv rødnæsede ligbærere oppe på himlen, hvor de holdt sig fast ved de smudsige opstandere, som i højtidelige øjeblikke tjente til at fastgøre de vajende fjerbuske. De forskellige sørgedraperier blev lagt omhyggeligt til side i skabe, til de næste gang skulle lejes ud; de vælige gangere stod roligt og spagfærdigt i deres båse; doktoren drak sig et glas over tørsten ved et bryllupsgilde og glemte midten af den historie, der ingen ende havde. Det pragtfulde optog, der havde fundet sted for kun et par korte timer siden, stod intetsteds skrevet halvt så læseligt som i bedemandens bøger.

Heller ikke på kirkegården? Nej, ikke engang der. Porten var lukket; natten var mørk og fugtig, og regnen faldt stille mellem ukrudtet og nælderne. Én ny jordhøj var der, som ikke havde været der den foregående aften. Tiden, der graver som en muldvarp under jorden, havde sat sit spor ved at skyde en ny bunke jord op. Det var det hele.

20. Er et kærlighedskapitel

"Pecksniff," sagde Jonas, idet han tog sin hat af for at se, om det sorte flor sad rigtigt, og, da han havde set, at det var tilfældet, satte den veltilfreds på igen, "hvad agter De at give Deres døtre i medgift?"

"Bedste mr. Jonas," udbrød den kærlige fader med et fiffigt smil, "det var da et underligt spørgsmål!"

"Bryd Dem bare ikke om, enten det er underligt eller ej," sagde Jonas med et alt andet end venligt blik på Pecksniff, "men svar mig på det eller lad det være. En af delene."

"Hm! Dette er et spørgsmål, bedste ven," sagde Pecksniff og lagde kærligt sin hånd på sin slægtnings knæ, "som det ikke er så lige at svare på. Hvad jeg ville give dem, hvad?"

"Ja, hvad De ville give dem," gentog Jonas.

"Ja, det ville naturligvis for en stor del afhænge af, hvilke ægtemænd de valgte sig."

Mr. Jonas blev åbenbart bragt ud af sin fatning og vidste ikke, hvad han skulle sige. Det var et godt svar. Det syntes meget dybsindigt, men således er enfoldighedens visdom!

"De fordringer, jeg ville stille til en svigersøn," fortsatte Pecksniff efter et kort ophold, "er ikke ringe. Tilgiv mig, bedste mr. Jonas," tilføjede han stærkt bevæget, "når jeg siger, at De har spoleret mig og bragt mig til at anlægge en meget høj, en ideel, en, om jeg så må sige, æterisk målestok."

"Hvad vil De sige med det?" brummede Jonas og så på ham med stigende mishag.

"Ja, bedste ven, det må De nok spørge om. Hjertet er ikke altid en kongelig mønt med patentmaskiner, som kan præge dets metal til gangbare penge. Undertiden kommer det frem i sælsomme former, som ikke har lighed med nogen slags mønt. Men det er ægte guld. Den fordel har det i det mindste. Det er ægte guld."

"Så?" brummede Jonas med en tvivlende hovedrysten.

"Ja," sagde Pecksniff, der begyndte at blive varm, "det er det. For at tale åbent med Dem; hvis jeg kunne finde to sådanne svigersønner, som De engang vil blive for en brav mand, der forstår at påskønne en natur som Deres, ville jeg ikke tænke på mig selv, men give enhver af mine døtre alt, hvad jeg ejer, i medgift."

Det var stærke ord, og de udtaltes i en alvorlig tone. Men hvem kan undres over, at en mand som Pecksniff, efter hvad han havde set af mr. Jonas og hørt om ham, udtalte sig med kraft og alvor om et emne som dette, et emne, der endog strøg veltalenhedens honning på bedemænds verdslige læber?

Jonas tav og stirrede tankefuldt på landskabet, for de sad baglæns uden på diligencen og kørte ud på landet, da han nemlig fulgte hjem med Pecksniff for efter den sorg, han nylig havde oplevet, at tilbringe nogle dage i en anden luft og under andre omgivelser.

"Nu vel," sagde han til sidst med indtagende ligefremhed, "sæt, at De fik en svigersøn som mig, hvad så?"

Pecksniff så først på ham med uendelig forundring, hvorpå hån lidt efter lidt gik over til en slags vemodig livlighed og sagde:

"Så ved jeg nok, hvis mand han blev."

"Hvis da?" spurgte Jonas tørt.

"Min ældste datters," sagde Pecksniff med tårevædede øjne. "Min dyrebare Cherrys, min støttestav, min juvel, min skat. En hård kamp, men det ligger i tingenes natur! Én gang må jeg afstå hende til en ægtefælle. Det ved jeg, kære ven, og er forberedt på det."

"Ja, det har De da været temmelig længe forberedt på."

"Mange har søgt at lokke hende fra mig, men hidtil forgæves. 'Jeg giver ikke min hånd bort, fader,' det var hendes egne ord – 'når mit hjerte ikke er vundet.' I den sidste tid har hun ikke været så glad som ellers. Jeg ved ikke hvorfor."

Atter så Jonas på landskabet, dernæst på kusken, så på rejsegodset oppe på ruffet og endelig på Pecksniff.

"De kommer vist snart til at skilles fra den anden?" sagde han, idet han opfangede Pecksniffs blik.

"Sandsynligvis; årene vil tæmme min flygtige fugls vildskab, og da bliver den sat i bur. Men Cherry, mr. Jonas, Cherry –"

"Ja vist," afbrød Jonas ham, "hende har årene allerede bragt til fornuft; det tvivler ingen på. Men De har ikke svaret mig på, hvad jeg spurgte Dem om; De er naturligvis ikke forpligtet til det, hvis De ikke vil. Det kan De selv bedst dømme om."

Der lå en advarende tværhed i den tone, hvori disse ord udtaltes, som mindede Pecksniff om, at hans gode ven ikke var til at spøge med eller lod sig afspise med snak, og at han enten måtte svare ham lige ud på hans spørgsmål eller også give ham tydeligt at forstå, at han ikke ville oplyse ham om den sag, talen var om. Da han nu i denne knibe huskede den påmindelse, gamle Anthony havde givet ham så at sige med sit sidste åndedræt, besluttede han at tale rent ud af posen og betroede

altså Jonas, idet han fremhævede denne meddelelse som et bevis på sin store hengivenhed og tillid, at han i det af ham forudsatte tilfælde, nemlig når en mand som han bad om hans datters hånd, ville give hende en medgift af fire tusinde pund.

"For at kunne det måtte jeg rigtignok spare og indskrænke mig på alle mulige måder," lød de faderlige ord, "men det ville kun være min pligt, og min samvittighed ville lønne mig. For mit eget vedkommende er min samvittighed min bank. Jeg har en ubetydelighed – en ren ubetydelighed, mr. Jonas – stående i den, men jeg regner den for en guldgrube, forsikrer jeg Dem."

Den gode mands fjender ville dette spørgsmål have delt i to partier, af hvilke det ene uden vaklen ville have påstået, at hvis Pecksniffs samvittighed var hans bank, og han førte mellemregning med den, måtte han have trukket stærkere på den, end noget andet menneske kunne udregne, hvorimod det andet ville have sagt, at det var en rent tom form, en aldeles blank bog eller en bog, hvori posterne kun indførtes med en ejendommelig slags usynligt blæk, så at de først kunne læses om en ubestemt lang tid, og at han aldrig gjorde sig den ringeste ulejlighed.

"For at kunne det, måtte jeg rigtignok spare og indskrænke mig på alle mulige måder, bedste ven," gentog Pecksniff, "men Forsynet – det tør måske være mig tilladt at sige et særegent Forsyn – har velsignet min stræben, så at jeg tør indestå for at kunne bringe dette offer."

Her opstår det filosofiske spørgsmål, om Pecksniff også havde god grund til at sige, at han blev særlig beskyttet og opmuntret ved sine foretagender. Hele sit liv igennem var han gået op og ned ad de smalle, afsides veje med en hage i den ene

hånd og en krog i den anden og havde skrabet alle slags værdifulde genstande sammen i sin pose. Da der nu ikke falder en spurv til jorden, uden at det er Forsynets vilje, så følger deraf – således ville måske Pecksniff have ræsonneret – at det også må være Forsynets vilje, når den sten, stok eller hvilken som helst anden genstand, der kastes efter spurven, træffer denne. Og da Pecksniffs hage eller krog stadig havde truffet spurven i hovedet og fældet den, kunne denne hædersmand derved være blevet ledet til at mene, at han var særlig privilegeret til at stikke spurve i sin jagttaske og særlig berettiget til at beholde alle de fugle, han havde samlet. At mange, både nationale og personlige foretagender, men især de første, der opfattes som heldigt og hæderligt fuldbragt, ikke ville kunne komme til at stå i dette lys, når de betragtedes fra noget andet synspunkt, må være klart for alle. Erfaringen synes derfor at godtgøre, at Pecksniff havde gode grunde for, hvad han sagde, og havde lov til at sige det og ikke sagde det af formastelighed, forfængelighed eller hovmod, men at det var den reneste tro og højeste visdom, der talte ud af ham.

Jonas, der ikke var vant til at bryde sit hoved med slige teorier, ytrede ingen mening om sagen, men modtog sin rejsefælles meddelelse uden at mæle et eneste ord, godt eller ondt. Denne tavshed bevarede han i det mindste et helt kvarter og syntes i al denne tid at være ivrigt optaget af at underkaste en vis given sum alle mulige kendte regningsarter, idet han lagde til den, trak fra den, multiplicerede den, dividerede den og opererede med den i simpel og sammensat reguladetri, i hele og brudte tal, rentes- og rentesrentesregning, kæderegning og flere andre regnemåder. Udbyttet af disse

anstrengelser syntes at være tilfredsstillende, for da han endelig åbnede sin mund, var det, som om han havde nået et positivt resultat og friet sig ud af en tilstand af fortvivlet uvished.

"Nå, gamle Pecksniff," udbrød han i en skæmtende tone, da de havde nået skiftestedet, idet han slog sin ledsager på skulderen, "lad os nu få os noget i livet!"

"Med største fornøjelse."

"Lad os traktere kusken."

"Hvis De tror, at det ikke vil skade manden eller gøre ham utilfreds med sin stilling – så for mig gerne," stammede Pecksniff.

Jonas lo kun af dette, og idet han med megen adræthed steg ned fra diligencen, gjorde han en slags klodset krumspring på landevejen. Derpå gik han ind i værtshuset og bestilte en sådan mængde stærke drikkevarer, at Pecksniff fik tvivl om, hvorvidt han også var rigtig klog, indtil Jonas ganske fordrev den ved at sige:

"Jeg har trakteret Dem en hel uge og længere og ladet Dem få alle årstidens gode sager, og derfor skal *De* nu betale dette hersens, Pecksniff." Og heller ikke var det hans spøg, som Pecksniff først troede; for han gik uden flere omstændigheder ud til vognen og lod sit højtærede offer betale regningen.

Men Pecksniff var en mand med et fromt, sagtmodigt sind, og Jonas var hans ven. Desuden var hans godhed for denne gentleman, som vi ved, grundet på ren agtelse og på kendskabet til hans fortræffelige karakter. Han kom ud fra værtshuset med et smilende åsyn og gentog endog den samme forestilling, om end efter en mindre kostbar målestok, i den næste kro. Der var en vis vildskab over Jonas, som ellers ikke lå i

hans karakter, og som disse midler var langt fra at dæmpe, og på resten af vejen var han så overgiven, for ikke at sige balstyrig, at Pecksniff havde ondt ved at holde skridt med ham.

De ventedes ikke – nej gud bevares! Pecksniff havde i London foreslået at overrumple pigebørnene og sagt, at han ikke ville skrive et eneste ord for at forberede dem på deres komme, for at han og mr. Jonas kunne komme bag på dem og se, hvad de tog sig for, når de troede, at deres kære fader var mange mil borte. Som følge af dette spøgefulde indfald var der ingen til stede for at tage imod dem ved vejviseren, hvilket da heller ikke havde videre at sige, for de var kommet med dagdiligencen, og Pecksniff havde kun en natsæk og Jonas kun en lille håndkuffert med. De tog kufferten imellem sig, lagde natsækken oven på den og vandrede rask op gennem alleen, idet Pecksniff allerede gik på tåspidserne, som om hans kærlige døtre, skønt de var en halv mil borte, uden denne forsigtighed ville have haft en barnlig forudfølelse af hans komme.

Det var en yndig forårsaften, og i tusmørkets blide stilhed var hele naturen så rolig og skøn. Dagen havde været smuk og varm, men ved aftenens komme blev luften kølig, og i det fjerne hævede røgen sig sagte op fra skorstenene. De unge blade og friske knopper udsendte en tusindfoldig vellugt; gøgen havde kukket hele dagen og var først lige hørt op med det; lugten af den nys vendte jord – det første åndepust af håb for den første arbejder, efter at hans have var visnet – blev båret hen imod dem af aftenluftningen. Det var et tidspunkt, da de fleste mennesker fatter gode forsætter og sørger over den spildte fortid; da de fleste mennesker ved at se på skyggerne, mens de

samler sig, kommer til at tænke på den aften, der må sænke sig over alle, og den morgendag, som ikke har flere dage i følge.

"Fordømt kedeligt," sagde Jonas, idet han så sig om. "Det er nok til at gøre én tosset af tungsindighed."

"Vi får snart lys og ild," sagde Pecksniff.

"Det kan vi også trænge til, når vi kommer derhen. Hvorfor i pokkers navn taler De ikke? Hvad tænker De på?"

"Sandt at sige," sagde Pecksniff meget højtideligt, "dvælede jeg i dette øjeblik i mine tanker ved vor hedengangne ven, Deres afdøde fader."

Jonas lod øjeblikkelig sin byrde falde og sagde, idet han truede ad ham med hånden:

"Rør ikke ved det, Pecksniff!"

Pecksniff, der ikke ret vidste, om disse ord gjaldt emnet eller kufferten, stirrede med uskrømtet overraskelse på sin ven.

"Rør ikke ved det, siger jeg!" udbrød Jonas i en heftig tone. "Hører De? Rør ikke ved det – aldrig mere, det gør De bedst i, kan jeg fortælle Dem."

"Det var en ren fejltagelse," bemærkede Pecksniff meget nedslået, "skønt jeg tilstår, at det var tåbeligt. Jeg burde have vidst, at det var tåbeligt. Jeg burde have vidst, at det var et ømt sted."

"Tal ikke til mig om ømme steder," sagde Jonas og tørrede sin pande med opslaget på sit kjoleærme. "Jeg lader mig ikke kujonere af Dem, fordi jeg ikke holder af dødes selskab."

Næppe havde Pecksniff fået ordene: "Kujonere, mr. Jonas!" over sine læber, førend den unge mand med et skummelt udtryk i ansigtet igen snubbede ham af og sagde:

"Husk på, at jeg ikke vil have det. Jeg råder Dem til ikke oftere at tale om denne sag hverken til mig eller til nogen anden. De kan lige så godt forstå et vink, når De vil, som alle andre mennesker. Dog nu er der talt nok om dette; af sted!"

Efter med disse ord at have taget sin part af byrden op igen skyndte han sig så stærkt, at Pecksniff, der holdt i den anden ende af kufferten, blev trukket af sted på en højst ubekvem og uskøn måde, så at huden på hans skinneben, der idelig stødte imod det hårde læder og jernspænderne, led frygtelig overlast. Men efter nogle få minutters forløb sagtnede Jonas sin fart og lod sin ledsager komme i linje med sig, så at kufferten fik en nogenlunde lige stilling.

Det var temmelig klart, at han fortrød sin hidsighed og var urolig for, hvilket indtryk den havde gjort på Pecksniff; for hver gang denne skottede til Jonas, opdagede han, at Jonas skottede til ham, hvilket var en ny kilde til forlegenhed. Dette stod dog ikke længe på, for Jonas begyndte snart at fløjte, hvorpå Pecksniff fulgte dette eksempel og begyndte at nynne en melodi.

"Nu er vi der vel snart?" spurgte Jonas noget efter.

"Ja, på øjeblikket."

"Hvad tror De, at de tager sig for?" spurgte Jonas.

"Det er umuligt at sige. De gale tøse er måske ikke engang hjemme. Jeg kunne have lyst til – hi, hi, hi! – jeg kunne have lyst til, at vi skulle gå ind ad bagdøren og overraske dem som et tordenskrald!"

Det ville ikke være let at afgøre, med hensyn til hvilken af deres mangfoldige egenskaber Jonas, Pecksniff, natsækken og kufferten kunne sammenlignes med et tordenskrald, men da

Jonas samtykkede i forslaget, listede de sig ind i baggården og nærmede sig sagte køkkenvinduet, hvorigennem det blandede skær af lys og ild skinnede ud i aftenens mørke.

Pecksniff kan rigtignok glæde sig over sine børn – i det mindste over et af dem. Den forstandige Cherry – sin ømme faders skat, juvel og støtte – der sidder hun foran skorstensilden ved et lille bord, så hvidt som nyfalden sne, og skriver ind i sin regnskabsbog! Se, hvor den tækkelige ungmø, med pennen i hånden, det tankefulde blik vendt op imod loftet og nøgleknippet i en lille kurv ved siden af sig, udregner husholdningsudgifterne! Fra strygejern, fadelåg og varmebækken; fra potter og kedler, den skinnende messingrist og den polerede ildgryde blinker og gløder lyse bifaldsglimt hende i møde. Endog løgene, der dingler under loftet, fryder sig og skinner som kinderne på små englebørn. Nogle af disse køkkenurters indflydelse trænger sig ind i Pecksniffs natur. Han græder.

Det varer kun et øjeblik, og han skjuler det meget omhyggeligt for sin ven ved en noget omstændelig brug af sit lommetørklæde, for han vil ikke tilstå sin svaghed.

"Rørende," mumlede han, "rørende for en faders følelser! Den søde pige! Skal vi lade hende vide, at vi er her?"

"Ja, De vil dog vel ikke tilbringe aftenen i stalden eller vognskuret?" svarede Jonas.

"Det er rigtignok ikke den gæstfrihed, jeg ville vise Dem, gode ven," udbrød Pecksniff og trykkede hans hånd. Og efter derpå at have trukket vejret dybt bankede han på vinduet og råbte med en huldsalig stentorstemme:

"Bøh!"

Cherry tabte sin pen og udstødte et skrig, men uskyldigheden er altid modig – eller burde være det, og da de åbnede døren, udbrød den kække pige med fast stemme og en åndsnærværelse, som ikke engang i dette kritiske øjeblik svigtede hende: "Hvem er I! Hvad vil I? Svar, eller jeg kalder på fader."

Pecksniff åbnede sine arme. Hun kendte ham øjeblikkelig og kastede sig i hans kærlige favn.

"Det var uoverlagt af os, mr. Jonas," sagde Pecksniff, idet han glattede sin datters hår. "Mit lam, ser du ikke, at jeg ikke er alene?"

Nej, hidtil havde hun kun set sin fader, men nu så hun også Jonas og rødmede og sænkede hovedet, idet hun bød ham velkommen.

"Men hvor er Merry?" Pecksniff fremsatte ikke dette spørgsmål i nogen bebrejdende, men i en blid, med vemod blandet tone. Hun var ovenpå og lå og læste på sofaen i dagligstuen. Ak, husvæsenet havde ingen interesse for *hende*. "Men kald hende herned, barn," sagde Pecksniff med stille resignation.

Hun blev kaldt ned og kom, hed og fortumlet af at have ligget på sofaen, men så derfor ikke mindre godt ud, nej slet ikke, snarere måske bedre.

"Ih, du søde Gud," udbrød den skælmske pige, henvendt til sin fætter, efter at hun havde kysset sin fader på begge kinder og i sin overgivenhed givet ham et ekstra kys på tippen af hans næse, "er De her, fugleskræmsel? Nå, mig skal De da Gud ske lov ikke gøre ret megen ulejlighed!"

"De er nok lige så lystig som altid?" sagde Jonas. "De er en rigtig slem én!"

"Gå væk med Dem," svarede Merry, idet hun skød ham bort. "Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal komme ud af det, hvis jeg skal se ret meget til Dem. Gå dog endelig Deres vej!"

Da Pecksniff her trådte imellem og bad Jonas om straks at gå ovenpå, opfyldte han for så vidt den unge dames ønske, at han øjeblikkelig gik sin vej. Men selv om han havde den skønne Cherry under armen, kunne han dog ikke bare sig for at se tilbage efter hendes søster og veksle et par ord med hende af samme drilagtige natur, mens de alle fire gik ind i dagligstuen, hvor tebordet var ved at blive dækket – for heldigvis var de unge damer den aften lidt sent på færde.

Pinch var ikke hjemme, så at de havde det hele for sig selv og blev nok så muntre og snaksomme, mens Jonas sad mellem de to søstre og viste sit galanteri på den for ham ejendommelige, indtagende måde. Det var lidt tungt, sagde Pecksniff, da teen var drukket og der var ryddet af bordet, at skulle forlade et så behageligt, lille selskab, men da han nødvendigvis skulle undersøge nogle vigtige papirer i sit eget værelse, måtte han bede sig undskyldt en halv times tid. Med denne undskyldning forlod han dem og nynnede en melodi, idet han gik. Han havde ikke været fem minutter borte, førend Merry, der havde siddet ved vinduet lidt fra Jonas og sin søster, brast i en halvkvalt latter og hoppede hen til døren.

"Halløj!" råbte Jonas. "De må ikke gå."

"Å, De bryder Dem vist ikke meget om, at jeg bliver," svarede Merry, idet hun så sig tilbage, "hvad, fugleskræmsel?"

"Jo, jeg gør, på min ære. Jeg vil tale med Dem." Men da hun alligevel gik, løb han ud efter hende og førte hende tilbage efter en kort kamp ude i gangen, som forargede miss Cherry i høj grad.

"Jeg undrer mig virkelig over dig, Merry," sagde denne unge dame. "Der er grænser for alt, også for narrestreger, min pige."

"Tak, min snut," sagde Merry og vrængede med sin rosenmund. "Meget forbunden for dine gode råd. Å, lad mig dog være, uhyre!" Dette udråb blev hende aftvunget af en ny tilnærmelse fra Jonas, der trak hende ned på sofaen ved siden af sig, så åndeløs hun var, mens han samtidig havde miss Cherry på den anden side.

"Nå," sagde Jonas, idet han tog dem begge om livet, "nu har jeg da fået begge armene fulde, hvad?"

"En af dem vil være sort og blå i morgen, hvis De ikke slipper mig," udbrød den spøgefulde Mercy.

"Jeg bryder mig ikke det mindste om *Deres* kniben," grinede Jonas.

"Å, knib ham for mig, Cherry," sagde Merry. "Jeg har aldrig hadet nogen så meget, som jeg hader dette menneske."

"Nej, nej, sig ikke det," indvendte Jonas, "og knib mig heller ikke, for jeg vil tale alvorligt med Dem. Hør, kusine Charity –"

"Nå, hvad vil De?" spurgte hun i en skarp tone.

"Jeg vil gerne have en fornuftig samtale; jeg ønsker at forebygge misforståelser, ser De, og bringe alt til en tydelig forklaring imellem os. Er det ikke meget pænt og passende?"

Ingen af søstrene sagde et ord. Jonas standsede og rømmede sig, da han var meget tør i halsen.

"Hun vil ikke tro, hvad jeg siger, vil hun vel, kusine?" sagde Jonas, idet han forsigtigt trykkede miss Charity.

"Det kan jeg virkelig ikke sige, førend jeg hører, hvad det er, mr. Jonas; det er aldeles umuligt."

"Ja ser De," sagde Jonas, "da hun stadig har for skik at gøre nar ad folk, så ved jeg, at hun vil le eller lade som om – det ved jeg i forvejen, men De kan sige hende, at det er mit alvor, kan De ikke? De vil jo tilstå, at De ved det, vil De ikke? De vil være ærlig, ved jeg," tilføjede han overtalende.

Intet svar. Han syntes at blive mere og mere tør i halsen og ikke at kunne få ordene frem.

"Ser De, kusine Charity, De alene kan sige hende, hvilken umage jeg gjorde mig for at komme sammen med hende, mens De begge boede i pensionatet i City. Ingen anden kan sige hende, hvorledes jeg anstrengte mig for at lære Dem bedre at kende, for at jeg kunne komme til at lære hende at kende, uden at det så ud, som om jeg ønskede det. Jeg spurgte Dem jo altid om hende, om hvor hun var gået hen, og alt sådant noget; gjorde jeg ikke, kusine? Jeg ved, at De vil sige hende det, hvis De ikke allerede har sagt det, og – og – ja De har bestemt sagt det til hende, for jeg er overbevist om, at De er ærlig – ikke sandt?"

Endnu ikke et ord. Jonas' højre arm – den ældste søster sad på højre side af ham – følte måske noget til en voldsom banken, der ikke foregik inden i den selv, men ellers var der intet, hvorpå han kunne mærke, at hans ord havde gjort mindste indtryk.

"Men selv om De har holdt det hos Dem selv og ikke sagt det til hende," vedblev Jonas, "gør det ikke synderligt til sagen, fordi De jo nu vil være ærlig og sige sandheden, ikke sandt? Vi har jo

lige fra begyndelsen været gode venner, ikke? Og naturligvis bliver vi også ved at være gode venner i fremtiden, og derfor bryder jeg mig heller ikke om at udtale mig i Deres påhør. Kusine Mercy, De har hørt, hvad jeg har sagt. Hun vil stadfæste hvert eneste ord; hun kan ikke andet. Vil De have mig til mand, hvad?"

Idet han slap Charity for at fremsætte dette spørgsmål med så meget større fynd, sprang hun op og skyndte sig bort til sit værelse, mens hun på vejen udstødte en sådan række lidenskabelige og usammenhængende lyde, som kun en forhånet kvinde i sit raseri kan frembringe.

"Lad mig gå. Lad mig komme ud til hende," sagde Mercy, idet hun skød ham fra sig og gav ham mere end ét smældende slag i hans fremstrakte ansigt.

"Ikke førend De har sagt ja; endnu har De ikke svaret mig. Vil De have mig til mand?"

"Nej, jeg vil ikke. Jeg kan ikke tåle at se Dem. Det har jeg sagt Dem hundrede gange. De er et fugleskræmsel. Og desuden har jeg altid troet, at De holdt mest af min søster; det har vi alle troet."

"Men det var jo ikke min skyld."

"Jo, det var, og det ved De også meget godt."

"I kærlighed gælder alle kneb. Hun har måske troet, at jeg holdt mest af hende, men det har De ikke."

"Jo."

"Nej, De har ikke; De kan aldrig have troet, at jeg holdt mest af hende, når jeg så Dem."

"Smag og behag er så forskellige," sagde Merry, "i det mindste var det ikke min mening at sige det. Jeg ved ikke, hvad min

mening er. Lad mig komme ud til hende."

"Sig ja, så skal De få lov."

"Kunne jeg få mig til at sige det, skulle det kun være for at kunne hade og drille Dem hele mit liv igennem."

"Det er lige så godt, som om De havde sagt det rent ud. Akkorden er sluttet, kusine, og nu er vi forlovet så godt som nogen."

Disse galante ord afløstes af en forvirret lyd af kys og klask, og derpå rev den skønne, men meget forpjuskede Merry sig løs og ilede ude efter sin søster.

Hvad enten Pecksniff nu havde luret – hvilket synes umuligt for en mand med hans karakter – eller næsten ved inspiration havde gættet, hvad der gik for sig – hvilket er langt sandsynligere hos en mand med hans skarpsindighed – eller han ved et rent slumpetræf netop i rette tid var på rette sted – hvilket af hensyn til det særlige forhold, hvori han stod til højere magter, meget let kunne hændes, så er så meget vist, at i samme øjeblik, som søstrene mødtes på deres værelse, viste han sig ved døren. Og en påfaldende modsætning dannede de til hinanden – de så ophidsede, støjende og heftige, og han så rolig, så fattet, så kold og så fredelig i sind, at ikke et hår var bragt af lave på hans hoved.

"Børn!" sagde han, idet han fuld af forundring udbredte sine hænder, dog ikke førend han havde lukket døren og sat ryggen imod den. "Piger! Døtre! Hvad er dog dette?"

"Den usling, den forræder, den troløse, lumpne, afskyelige skurk har friet til Mercy lige for næsen af mig!" var hans ældste datters svar.

"Hvem har friet til Mercy?"

"Det har han, det utyske! Jonas dernede!"

"Har Jonas friet til Mercy? Ja så, ja så!"

"Har du ikke andet at sige?" udbrød Charity. "Skal jeg gå fra forstanden, fader? Han har friet til Mercy i stedet for til mig!"

"Å fy, skam dig," sagde Pecksniff alvorligt. "Kan en søsters triumf forlede dig til at tage så skrækkeligt på veje? Sandelig, det er meget sørgeligt! Det gør mig ondt; det forbavser, det smerter mig at se dig således. Mercy, mit barn, Gud velsigne dig! Se på hende. Ak, misundelse, misundelse, det er dog en frygtelig lidenskab!"

Med denne irettesættelse, der udtaltes i en rørende, vemodig tone, forlod Pecksniff værelset – uden at glemme at lukke døren efter sig – og gik ned i dagligstuen, hvor han traf sin tilkommende svigersøn, som han greb i begge hænder.

"Jonas," udbrød han, "mit hjertes inderligste ønske er nu opfyldt!"

"Nå, det glæder mig. Så meget des bedre. Men hør, da det ikke er hende, som De holder så meget af, må De rykke ud med et tusind til, Pecksniff. De må gøre det til fem, og det kan De sagtens også gøre for at beholde Deres skat for Dem selv. De slipper jo på den måde for røverkøb og er ikke nødt til at bringe noget offer."

Det grin, hvormed han ledsagede disse ord, fremhævede hans øvrige fuldkommenheder på en så ubeskrivelig fordelagtig måde, at selv Pecksniff et øjeblik mistede sin åndsnærværelse og så på den unge mand, som om han var aldeles lamslået af forbavselse og beundring. Men han genvandt dog hurtigt sin fatning og var allerede i færd med at gå over til et andet emne,

da der i det samme hørtes hastige fodtrin udenfor, og Tom Pinch kom farende ind i stuen i stærkt sindsoprør.

Ved at se en fremmed, som åbenbart havde en hemmelig samtale med Pecksniff, blev Tom meget forlegen, skønt han alligevel så ud, som om han havde noget højst vigtigt at meddele, der ville være en tilstrækkelig undskyldning for hans påtrængenhed.

"Mr. Pinch," sagde Pecksniff, "dette er ikke ganske passende. De må tillade mig at sige, at jeg ikke finder Deres opførsel ganske passende."

"Jeg beder Dem om forladelse," svarede Tom, "fordi jeg ikke bankede på døren."

"Bed hellere denne herre om forladelse. *Jeg* kender Dem, men det gør han ikke. – Min lærling, mr. Jonas."

Den tilkommende svigersøn hilste på ham med et nik, ikke noget egentlig ringeagtende eller hånligt, men kun et ligegyldigt nik, for han var jo i godt humør.

"Kunne jeg ikke tale et ord med Dem?" spurgte Tom. "Det er meget presserende."

"Det må være meget presserende for at kunne undskylde denne sælsomme adfærd," sagde hans læremester. "Undskyld mig et øjeblik, kære ven. Nå, hvad er så grunden til denne ubehøvlede påtrængenhed?"

"Det gør mig sandelig meget ondt," sagde Tom, der stod med blottet hoved lige over for sin principal ude på gangen, "og jeg ved, det må se meget ubehøvlet ud –"

"Det *ser* meget ubehøvlet ud."

"Ja, det indser jeg, men sagen er, at jeg blev så overrasket ved at se dem og vidste, at De også ville blive det, at jeg løb hjem af

alle kræfter uden at have så meget herredømme over mig selv, at jeg rigtigt vidste, hvad jeg foretog mig. Jeg var netop gået ind i kirken, og mens jeg sad og spillede på orglet for min egen fornøjelse, vendte jeg mig tilfældigvis om og så en herre og en dame stå nede i skibet og lytte. De syntes at være fremmede, så vidt jeg kunne se i skumringen, og jeg troede ikke, at jeg kendte dem, hvorfor jeg straks holdt op og spurgte, om de ville på op til orglet eller sætte sig i en af kirkestolene? Men nej, det ville de ikke, sagde de, hvorimod de takkede mig for den musik, de havde hørt – ja," bemærkede Tom rødmende, "de sagde 'den dejlige musik'! I det mindste sagde hun det, og jeg forsikrer, at det var en større ære og glæde for mig end hvilken som helst lovtale, jeg kunne have hørt. Jeg – jeg – beder om forladelse," – han rystede over hele kroppen og tabte for anden gang sin hat – "men jeg – jeg er så fortumlet i hovedet og er vist kommet bort fra sagen, er jeg bange for."

"Hvis De vil komme tilbage til den igen, Thomas," sagde Pecksniff med et isnende blik, "skal De have tak."

"Ja," svarede Tom, "på øjeblikket. De havde en postvogn holdende uden for våbenhuset og var gået ind for at høre orglet, sagde de, og så sagde de – *hun*, mener jeg: 'De er nok i huset hos mr. Pecksniff?' Hvortil jeg svarede, at jeg havde den ære, at jeg tog mig den frihed," tilføjede Tom, idet han løftede sine øjne op mod sin velgørers ansigt, "at sige, hvad jeg med Deres tilladelse altid vil og må sige, at jeg skyldte Dem uendelig meget, og at jeg ikke noksom kunne prise Dem for det."

"Det var meget, meget rigtigt," sagde Pecksniff. "Giv Dem tid."

"Tak," udbrød Tom. "Derpå spurgte hun, om der ikke gik en sti til mr. Pecksniffs hus –"

Pecksniffs nysgerrighed blev pludselig vakt.

"– uden at føre forbi *Dragen*? Da jeg nu svarede jo og sagde dem, hvor det ville glæde mig at vise dem den, lod de vognen køre om ad landevejen og gik selv over engene med mig. Jeg forlod dem ved stenten for at løbe i forvejen og sige Dem, at de kom, og de vil være her, førend – førend et minut er omme, tør jeg sige," tilføjede Tom, idet han møjsommeligt trak vejret.

"Men hvem i alverden," sagde Pecksniff grublende, "kan disse mennesker dog være?"

"Ak Gud, det troede jeg, at jeg allerede havde sagt. Jeg kendte dem – hende, mener jeg – straks. Det er den gamle herre, som lå syg i *Dragen* i fjor vinter, og den unge dame, som var med ham."

Tænderne begyndte at klapre i munden på Tom, og han var ligefrem ved at gå bagover af forbavselse, da han så, hvilken mærkelig virkning disse simple ord gjorde på Pecksniff. Frygten for, at han, alene fordi han havde Jonas i sit hus, skulle miste den gamle mands velvilje næsten i samme øjeblik, som de var blevet forsonet; umuligheden af at vise Jonas døren, spærre ham inde eller binde ham på hænder og fødder og gemme ham nede i kulkælderen uden at fornærme ham dødeligt; den frygtelige uenighed, som herskede i huset, og umuligheden af at forvandle den til sømmelig samdrægtighed, med Charity opløst i hysterisk gråd, Mercy i den største forvirring, Jonas inde i dagligstuen, og Martin Chuzzlewit og hans myndling lige udenfor på trappen; den fuldstændige håbløshed af at kunne skjule eller give en rimelig forklaring af hele denne hurlumhej;

den pludselige sammenstyrten over hans ulykkelige hoved af alle tænkelige forviklinger og forlegenheder, som han havde håbet at tiden, tilfældet og hans egen fiffighed skulle rede ham ud af; alt dette opfyldte i den grad den overrumplede arkitekt med forfærdelse, at havde Tom været en Medusa, der stirrede på Pecksniff, og Pecksniff en Medusa, der stirrede på Tom, kunne de ikke have forskrækket hinanden halvt så meget, som deres egne rædselsslagne personer gjorde det.

"Gud, Gud," udbrød Tom, "hvad har jeg gjort? Jeg håbede, at det ville være en behagelig overraskelse; jeg troede, at det ville være Dem kært at få det at vide."

Men i det samme hørtes en lydelig banken på døren til forstuen.

21. Flere amerikanske erfaringer. Martin tager sig en Kompagnon og gør et køb. Fortælling om Eden, således som det viste sig på papiret, såvel som om den britiske løve, samt om den slags sympati, der næredes og udtaltes af det forenede sympatiske broderskab i Watertoast.

Skønt bankningen på Pecksniffs dør var lydelig nok, havde den dog ikke mindste lighed med støjen af et amerikansk jernbanetog i fuld fart. Det er lige så godt at begynde dette kapitel med denne oprigtige tilståelse, for at læseren ikke skal tro, at den lyd, som nu bedøver denne fortællings øren, står i nogen forbindelse med dørhammeren på Pecksniffs dør eller med den stærke, imellem denne hædersmand og Pinch temmelig ligeligt delte sindsbevægelse, som var en følge af hammerens kraftige slag.

Pecksniffs hus er hundreder af mile borte, og atter er denne krønike så lykkelig at kunne beskæftige sig med friheden og den moralske følelse. Atter indånder den uafhængighedens velsignede luft; atter skuer den med from ærefrygt den moralske sans, som ikke giver Cæsar noget af, hvad der er hans; atter indsuger den den hellige atmosfære, som var liv og alt for ham, den ædle fædrelandsven med de mange tilhængere, der drømte om frihed i en slavindes favn og vågen solgte hendes og sit afkom offentligt på torvet.

Hvor hjulene klirrer og rasler, og hvor skinnerne ryster, idet toget suser af sted! Og nu hyler maskinen, som om den blev pisket og pint ligesom en levende arbejder og krympede sig af smerte. Et dårligt billede, for her i denne fristat er stål og jern af uendelig større vigtighed end kød og blod. Bliver menneskets kløgtige værk anstrengt over dets evne, sidder det selv inde med midler til at hævne sig, mens derimod den fra den guddommelige hånd udgåede usle mekanisme ikke har sådanne farlige egenskaber, men lader sig mishandle, knuse og sønderbryde efter ejermandens godtbefindende. Se engang på den maskine! Det vil koste en mand flere dollars i form af bøder, omkostninger og fyldestgørelse til den overtrådte lov i kådhed at beskadige denne livløse klump metal end at berøve tyve menneskeligt skabninger livet! Således lukker stjernerne øjnene for de blodige striber, og friheden trækker huen ned over øjnene og vedkender sig undertrykkelsen i dens hæsligste skikkelse som sin søster.

Lokomotivføreren på det tog, hvis larm vækkede os til dette kapitel, generedes sikkert ikke af sådanne tanker; det er i det hele taget ikke videre sandsynligt, at hans sind overhovedet

forstyrredes af nogen som helst tanke. Med korslagte arme og ben lænede han sig rygende op til kanten af vognen, og med undtagelse af, når han med en grynten, der var lige så kort som hans pibe, tilkendegav sit bifald med et mere end almindelig godt sigte af sin staldbroder, fyrbøderen, der drev tiden hen ved fra tenderen at kaste brændestykker efter det løsgående kvæg langs banen, vedligeholdt han en så urokkelig ro og en så fuldstændig ligegyldighed, at hvis lokomotivet havde været en pattegris, kunne han ikke have været mere ligegyldig for, hvad det tog sig for. Trods denne funktionærs kulde og uforstyrrede sindsro fo'r toget dog med en temmelig stor hurtighed af sted, og da skinnerne kun var mådeligt lagt, var de stød og sæt, han fik på sin fart, hverken få eller små.

Der var tre store vogne bag ved lokomotivet, nemlig damevognen, herrevognen og negervognen, hvilken sidste var malet sort som en passende kompliment til dens passagerer. Martin og Mark Tapley var i den første, der var den mageligste, og som, da den langtfra var fuld, optog flere andre herrer, der, ligesom de, ikke var så lykkelige at have deres egne damer med. De sad ved siden af hinanden i en alvorlig samtale.

"Så De er altså," sagde Martin, idet han med et bekymret udtryk så på Mark, "så De er altså glad ved, at vi har ladet New York ligge langt bag ved os?"

"Ja, herre, det er jeg. Uhyre glad."

"Gik det måske ikke lystigt nok til for Dem der?" spurgte Martin.

"Jo, tværtimod. Den lystigste tid, jeg har tilbragt i mit liv, var den hos Pawkins'."

"Hvad mener De om vore udsigter?" spurgte Martin med et udtryk, som tydeligt sagde, at han i nogen tid havde skyet dette spørgsmål.

"Glimrende!" svarede Mark. "Et sted kan umuligt have et bedre navn end Edens Dal. Og da jeg hører, at der findes en mængde slanger der, så er alt jo i den bedste orden."

Mark var så langt fra at føle sig ilde stemt ved denne efterretning, at hans ansigt ligefrem strålede således ved tanken, at en fremmed kunne have troet, at han hele sit liv havde sukket efter at komme i kast med slanger og nu med glæde imødeså opfyldelsen af sit kæreste ønske.

"Hvem har fortalt Dem det?" spurgte Martin alvorligt.

"En officer."

"Å, De naragtige menneske!" udbrød Martin, der måtte smile, enten han så ville eller ikke. "Hvad for en officer? De ved jo, at det vrimler af dem på enhver mark –"

"Ligesom af fugleskræmsler i England," afbrød Mark ham, "det er også en slags milits, da de kun er kjole og vest med en stok indeni. Ha, ha, ha! – bryd Dem ikke om mig; det er nu undertiden min måde. Jeg kan ikke bare mig for at være lystig. – Ih, det var en af de drabelige helte hos Pawkins', der fortalte mig det. 'Hvis jeg er rigtigt underrettet,' sagde han – ikke lige gennem næsen, men som om han havde fået forstoppelse i den meget højt oppe, 'så rejser De nok til Edens Dal?' 'Ja, jeg har hørt tale om det,' svarede jeg ham. 'Åh,' sagde han, 'skulle De tilfældigvis nogen sinde gå til sengs der – for ser De," sagde han, "det *kan* muligvis ske engang i tidens løb, efterhånden som civilisationen udvikler sig – så glem ikke at tage en økse med.' Jeg så temmelig vist på ham. 'Lopper?' sagde jeg. 'Og mere til,'

sagde han. 'Vampyrer?' sagde jeg. 'Og mere til,' sagde han. 'Moskitoer måske?' sagde jeg. 'Og mere til.' 'Hvad mere da,' sagde jeg. 'Slanger,' sagde han, 'klapperslanger. De har til en vis grad ret, fremmede. Der gives rigtignok også en hel del utøj af den mindre slags, som kan være slemme nok for et menneske, men dem skal De alligevel ikke bryde Dem om; de holder én med selskab. Nej, slanger er det,' sagde han, 'som De vil få Deres hyre med, og når De vågner,' sagde han, 'og ser en sidde på Deres seng i en oprejst stilling på sin nederste ring ligesom en proptrækker uden greb, så hug ham ned, for så har han ondt i sinde.'"

"Hvorfor har De ikke fortalt mig det før?" udbrød Martin med en mine, som på en højst fordelagtig måde fremhævede Marks glade udtryk.

"Jeg har slet ikke tænkt på det. Det gik ind ad det ene øre og ud af det andet. Men han har sagtens hørt til et andet selskab og kun lavet denne historie, for at vi skulle rejse til hans Eden i stedet for til modpartens."

"Der er nogen rimelighed for det, og ærligt talt håber jeg det af mit ganske hjerte."

"Jeg nærer ikke ringeste tvivl om det," svarede Mark, der, opfyldt af det oplivende indtryk, historien havde gjort på ham selv, et øjeblik havde glemt, hvilken virkning den sandsynligvis ville frembringe hos hans herre, "men i ethvert tilfælde må vi jo leve."

"Leve!" udbrød Martin. "Ja, det er let nok sagt, men hvis vi nu tilfældigvis ikke vågner, mens klapperslangerne forvandler sig til proptrækkere på vore senge, så er det ikke så let gjort."

"Ja, det er et sandt ord," sagde en stemme så tæt ved hans øre, at det kildrede ham, "det er en uhyggelig sandhed."

Ved at se sig om opdagede Martin, at en herre på sædet bagved havde stukket sit hoved ind imellem ham og Mark og sad og støttede sin hage på ryggen af deres sæde og morede sig med at høre på deres samtale. Han havde et lige så sløvt og dorsk udseende som de fleste, de havde set; hans kinder var så hule, at det så ud, som om han hele tiden sugede dem ind, og solen havde givet ham, ikke en kraftig rød eller brun, men en skidengul farve. Han havde klare, sorte øjne, som han holdt halvt lukket, idet han kun så ud ad krogene af dem, og det endda kun med et blik, som syntes at sige: "I skal ikke tage mig ved næsen; I vil gerne, men I kan ikke." Hans arme hvilede skødesløst på hans knæ, idet han bøjede sig forover, og inden i sin venstre hånd holdt han en kage skråtobak og i sin højre en pennekniv. Han blandede sig lige så ugenert i samtalen, som om han for begge parter havde at fremføre og beære dem med sin mening, og han tænkte ikke mere på eller brød sig ikke mere om muligheden af, at de ikke ønskede sig æren af hans bekendtskab eller indblanding i deres private sager, end om han havde været en bjørn eller en bøffel.

"Det," gentog han, idet han nikkede nedladende til Martin som til en komplet barbar og udlænding, "er en uhyggelig sandhed. Pokker i vold med al slags kryb."

Martin kunne ikke bare sig for at rynke panden, som om han var tilbøjelig til at insinuere, at den amerikanske herre uvilkårligt havde ønsket sig selv pokker i vold. Men idet han kom i hu, at det var klogest at tude med de ulve, man var

iblandt, smilede han med det venligste udtryk, han med så kort varsel kunne påtage sig.

Deres ny ven sagde foreløbig ikke mere, da han havde meget travlt med at skære en skrå af sin tobakskage, og fløjtede imidlertid sagde ved sig selv. Da han havde fået dannet den til efter ønske, tog han sin gamle skrå ud og lagde den bag på sædet mellem Mark og Martin, mens han stak den ny ind i sin kind, hvor den tog sig ud som en stor valnød eller et mellemstort æble. Da han fandt, at alt var i bedste orden, stak han spidsen af sin kniv i den gamle skrå og, idet han rakte den frem, for at de kunne tage den i øjesyn, sagde han med en mine, som om han ikke havde levet forgæves, at "der ikke var meget mere stads ved den." Derpå kastede han den bort, gemte sin kniv i én lomme og sin tobak i en anden; støttede sin hage ligesom før, og da mønsteret i Martins vest lod til at falde i hans smag, rakte han hånden ud for at føle på stoffet i dette klædningsstykke.

"Hvad kalder De dette her?" spurgte han.

"Jeg ved såmænd ikke, hvad det kaldes."

"Det koster sagtens en dollar eller mere alenen?"

"Jeg ved det virkelig ikke."

"Her hos os," sagde amerikaneren, "ved vi altid prisen på vore egne frembringelser."

Da Martin ikke indlod sig på nogen drøftelse af spørgsmålet, opstod der en pause.

"Nå," fortsatte deres ny ven, efter at han under hele dette intermezzo havde stirret vist på dem, "hvorledes har så den unaturlige gamle det nu?"

Da Tapley kun holdt denne forespørgsel for en anden udgave af det næsvise engelske spørgsmål: "Hvorledes har mutter det?" ville han øjeblikkelig have taget til genmæle, hvis Martin ikke havde lagt sig imellem.

"Mener De det gamle land?"

"Ja. Hvorledes står det til der? Det går sagtens baglæns fremad som sædvanlig? Nå, hvorledes har dronning Victoria det?"

"Jeg tænker, hun har det godt," sagde Martin.

"Dronning Victoria vil slet ikke ryste i sin kongelige sko, når hun hører, hvad der vil ske i morgen," sagde den fremmede. "Nej."

"Ikke det jeg ved. Hvorfor skulle hun det?"

"Hun får ikke koldfeber, når hun hører, hvad der foregår her hos os," sagde den fremmede. "Nej."

"Nej, det tror jeg at turde gøre min ed på."

Den fremmede så på ham, som om han ynkedes over hans uvidenhed eller fordomsfuldhed, og sagde:

"Hør, ved De hvad, der findes ikke en maskine med en eksploderet kedel i Gud den almægtiges forenede fristater, der er i en så nederdrægtig ynkelig forfatning, som det unge kvindemenneske vil være i sin yppige bolig i Tower, når hun får læst det næste ekstranummer af *Watertoast Gazette*."

Flere andre herrer havde forladt deres pladser og samlet sig under den foregående samtale og var særdeles veltilfredse med dette foredrag. En meget tynd person med et løst, sjattet, hvidt halsbind, en lang, hvid vest og en sort overfrakke, og som syntes at nyde en vis anseelse, følte sig kaldet til at udtale sin påskønnelse.

"Hm! Mr. Lafayette Kettle," sagde han og tog hatten af.

Der lød et alvorligt "Tys!" fra alle sider.

"Mr. Lafayette Kettle!"

Mr. Kettle bukkede.

"I dette selskabs navn, i vort fælles fædrelands navn og i den retfærdige sags navn, for hvilken vi strider, takker jeg Dem. Jeg takker Dem i Watertoasts sympatiske broderskabs navn, og jeg takker Dem, sir, i *Watertoast Gazette*s navn, og jeg takker Dem i de store Forenede Staters stjernebesåede banners navn for Deres veltalende og træffende udtalelser. Og hvis," sagde taleren og puffede til Martin med grebet af sin paraply for at vække hans opmærksomhed, for han var nemlig i færd med at høre efter noget, som Mark hviskede til ham, "hvis jeg på dette sted og i et øjeblik som dette turde slutte med et ønske, der, om end kun indirekte, står i forbindelse med det foreliggende emne, ville jeg sige: Gid den britiske løve må få sine kløer revet ud af den amerikanske ørns stolte næb og lære at spille den melodi på den irske harpe og den skotske violin, som lyder fra enhver tom muslingeskal på det grønne Columbias kyster!"

Dermed satte den tynde sig igen under et stærkt røre, og alle så meget alvorlige ud.

"General Choke," sagde Lafayette Kettle, "De gør mig varm om hjertet. Men den britiske løve savner ikke en repræsentant her, og det ville være mig kært at høre dens svar på, hvad jeg sagde."

"Ja," udbrød Martin smilende, "da De gør mig den ære at tage mig som dens repræsentant, kan jeg kun sige, at jeg aldrig har hørt, at dronning Victoria læser den omtalte *gazette*, og at det næppe er sandsynligt."

General Choke smilede til de andre og sagde tålmodigt og velvilligt forklarende:

"Den sendes hende. Med posten."

"Men adresseres den til Tower, frygter jeg for, at den ikke kommer hende i hænde; hun bor nemlig ikke der."

"Dronningen af England, mine herrer," bemærkede Tapley med den største høflighed, idet han så på dem uden at forandre en mine, "bor i almindelighed i Mønten for at passe på pengene. I embeds medfør har hun rigtignok værelser hos lordmayoren i Mansion House, men bruger dem kun sjældent, da det ryger i dagligstuen."

"Mark," sagde Martin, "De skal have tak, hvis De vil have den godhed at lade være at komme med Deres tåbelige historier, hvor morsomme de end kan forekomme Dem selv. Jeg ville kun sige, mine herrer – skønt det er et såre uvæsentligt punkt – at dronningen af England ikke bor i Tower."

"General," råbte Lafayette Kettle, "hører De?"

"General!" gentog adskillige andre. "General!"

"Stille, stille!" sagde general Choke, idet han rakte sin hånd i vejret og talte med en sagtmodighed og velvilje, der ligefrem var rørende. "Det har altid stået for mig som en højst påfaldende omstændighed, der må tilskrives de britiske institutioners natur og deres tilbøjelighed til at undertrykke den almindelige oplysning og offentlighed i alle sager, der er så vidt udbredt selv i de ufremkommelige skove på dette det vestlige verdenshavs uhyre fastland, at briternes egen kundskab om sådanne ting ikke kan sammenlignes med den, som vore intelligente og mobile borgere sidder inde med. Dette er interessant og stadfæster min iagttagelse. Når De," fortsatte

han henvendt til Martin, "siger, at Deres dronning ikke bor i Tower, gør De Dem skyldig i en vildfarelse, som ikke er ualmindelig blandt Deres landsmænd, selv når deres evner og moralske sans kan gøre krav på agtelse. Men De har uret. Hun bor der –"

"– når hun er ved hoffet i St. James," tilføjede Kettle.

"Når hun er ved hoffet i St. James, naturligvis," svarede generalen i den samme velvillige tone, "for var hendes bolig i Windsor Pavillon, kunne den ikke på samme tid være i London. Deres Tower," vedblev generalen og smilede med en blid bevidsthed om sine kundskaber, "er ganske naturligt Deres kongelige residens. Da det ligger umiddelbart i nærheden af Deres parker, Deres promenader, Deres triumfbuer, Deres opera og Deres kongelige klubber, frembyder det sig af sig selv som et passende sted til at holde et yppigt og tankeløst hof. Og følgelig har hoffet også sit sæde der."

"Har De været i England?" spurgte Martin.

"I bøger, men ellers ikke. Vi er et læsende folk. De vil finde, at vi har mange kundskaber, som vil overraske Dem."

"Det tvivler jeg ingenlunde om," svarede Martin. Men her blev han afbrudt af Lafayette Kettle, som hviskede til ham:

"Kender De general Choke?"

"Nej."

"Ved De, hvad man mener, at han er?"

"En af de mærkeligste mænd i landet?" sagde Martin på lykke og fromme.

"Rigtigt! Jeg tænkte nok, at De måtte have hørt tale om ham!"

"Jeg tror," sagde Martin til generalen, "at jeg har den fornøjelse at være overbringer af et anbefalingsbrev til Dem. Fra

mr. Bevan fra Massachusetts," og han gav ham brevet.

Generalen tog det og læste det opmærksomt igennem, idet han nu og da standsede for at skotte til de to fremmede. Da han var færdig, gik han over til Martin, satte sig ved siden af ham og rakte ham hånden.

"Nå," sagde han, "De tænker altså på at bosætte Dem i Eden?"

"Det afhænger af, hvad De mener, og kommissionæren råder mig til!" sagde Martin. "Efter hvad jeg hører, er der intet at gøre i de gamle byer."

"Jeg kan forestille Dem for kommissionæren. Jeg kender ham, ja, jeg er selv medlem af bestyrelsen for Edens grundejerskab."

Dette var en alvorlig efterretning for Martin, da hans ven havde lagt stor vægt på, at generalen, så vidt han vidste, ikke stod i forbindelse med noget jordejendomsselskab og derfor rimeligvis ville kunne give ham uegennyttige råd. Generalen forklarede, at han først for nogle få uger siden var trådt ind i selskabet, og at der efter den tid ikke var blevet vekslet breve mellem ham og Bevan.

"Vi har såre lidt at vove," sagde Martin, "kun nogle få pund, men det er vort alt. Tror De nu, at det ville være en god og lovende spekulation for en mand i mit fag?"

"De kan nok tænke," sagde generalen i en alvorlig tone, "at hvis det ikke var en god og lovende spekulation, havde *jeg* naturligvis ikke vovet mine dollars på den."

"Det er ikke sælgerne, jeg taler om," sagde Martin, "men køberne!"

"Køberne?" gentog generalen i en meget majestætisk tone. "Nå, De kommer fra et gammelt land, fra et land, der har

dynget guldkalve oven på hinanden lige så højt som Babelstårnet og tilbedt dem i århundreder. Vi derimod er et nyt land; mennesket lever her i en mere primitiv tilstand; vi kan ikke undskylde os med, at vi i tidens løb lidt efter lidt er forfaldet til slette vaner; vi har ingen falske guder; mennesket er her mennesket i hele dets værdighed. Hvis vi har kæmpet for noget, er det for det. Her ser De mig," sagde generalen, idet han stillede sin paraply op, for at den skulle forestille ham, og en fæl paraply var det at se til; en ussel regnepenge i sammenligning med hans menneskekærligheds rene og ædle metal, "her ser De mig med grå hår og moralsk sans. Ville jeg med mine grundsætninger sætte penge i denne spekulation, hvis jeg ikke mente, den var god og lovende for min broder og næste?"

Martin gjorde sig umage for at se overbevist ud, men tænkte på New York og fandt det vanskeligt.

"Hvortil," fortsatte generalen, "er de store Forenede Stater vel bestemt, når det ikke er til menneskeslægtens genfødelse? Men det er naturligt, at De stiller sådan et spørgsmål, da De kommer fra England og ikke kender mit fædreland."

"De tror altså," sagde Martin, "at der, bortset fra de vanskeligheder, som vi er forberedt på at møde, er rimelighed for – Himlen skal vide, at vi ikke gør store fordringer! – at vi kan finde vort udkomme der?"

"For at De kan finde Deres udkomme i Eden? Tal med kommissionæren, tag kortene og planerne i øjesyn og bestem Dem så til, om De vil rejse eller blive, alt efter nybygdens beskaffenhed. Endnu behøver Eden ikke at gå omkring og tigge."

"Det er virkelig et gruelig dejligt sted, og også frygtelig sundt," sagde Kettle, der selvfølgelig havde fulgt denne samtale med stor interesse.

Da Martin fandt, at det ville være uhøfligt og upassende at bestride sandheden af et sådant vidnesbyrd, alene fordi han havde sine hemmelige anelser om sagen, takkede han generalen for hans løfte om at bringe ham i personlig forbindelse med kommissionæren og bestemte sig til at tale med denne næste morgen. Derefter bad han generalen sige ham, hvad det var for et sympatisk broderskab, han havde talt om i sit foredrag til Lafayette Kettle, og hvad det var for ting, de skænkede deres sympati. Hertil svarede generalen med et meget alvorligt ansigt, at han selv kunne skaffe sig fuldstændig oplysning om dette i morgen ved at overvære et stort møde af selskabet, som skulle holdes i den by, de rejste til, "og ved hvilket," sagde generalen, "mine medborgere har opfordret mig til at føre forsædet."

Sent om aftenen nåede de deres rejses mål. Tæt ved jernbanen lå en umådelig stor, hvid bygning, der lignede et grimt hospital, og hvorpå der var malet: "*Det Nationale Hotel*". Foran det var der en veranda, hvor det, da toget holdt, var helt påfaldende at se en mængde sko og støvler og røgen af en mængde cigarer, men ingen andre tegn på, at huset var beboet af menneskelige væsener. Lidt efter lidt viste der sig imidlertid nogle hoveder og skuldre, som, idet de satte sig i forbindelse med skoene og støvlerne, ledede til den opdagelse, at nogle mandlige kostgængere, der fandt behag i at lægge deres hæle, hvor mandlige kostgængere i andre lande plejer at lægge deres hoveder, gjorde sig til gode i aftenkølingen på deres egen vis.

I dette hotel var der en stor skænkestue og en stor gæstestue, hvori det fælles spisebord stod dækket til aftensmåltidet. Der var uendelige, kalkede trappegange, lange, kalkede gallerier både oppe og nede, snese af små, kalkede soveværelser og en svalegang uden for hver etage i huset, som dannede en stor firkant med en uhyggelig gårdsplads i midten, hvor der var hængt en del linned til tørring. Hist og her drev nogle gabende herrer frem og tilbage med hænderne i lommerne, men både i og uden for huset, overalt hvor et halvt dusin personer var samlet, så man folk, som i deres udseende, dragt, moral, væsen, vaner, dannelse og tale var tro kopier af Jefferson Brick, oberst Diver, major Pawkins, general Choke og Lafayette Kettle. De gjorde det selvsamme, sagde det selvsamme og målte enhver ting med den selvsamme målestok. Ved at lægge mærke til, hvorledes de levede, og hvorledes de stadig var sammen, begyndte Martin at fatte grunden til, at de kunne være så omgængelige, muntre, indtagende, letsindige mennesker, som de var. Ved lyden af en ynkelig gongong stimlede dette fornøjelige selskab sammen i gæstestuen fra alle dele af huset, medens andre gæster strømmede til i hele sværme fra de nærliggende butikker; for den halve by, de gifte så vel som de ugifte, boede i det nationale hotel. Te, kaffe, tunge, skinke, pickles, kager, biskuit, syltetøjer, brød og smør forsvandt med den sædvanlige rivende fart, og derefter opløstes selskabet, ligesom tidligere, lidt efter lidt og drev afsted til kontorstolen, disken eller skænkestuen. Damerne havde deres egen mindre spisesal for sig selv, som deres mænd og brødre kunne få adgang til, hvis de havde lyst; og i alle andre henseender morede de sig ligesom hos Pawkins.

"Nå, min kære Mark," sagde Martin efter at have lukket døren til sit lille værelse, "nu må vi holde højtidelig rådslagning, for i morgen tidlig skal vor skæbne afgøres. Er De endnu bestemt på at skyde Deres sparepenge ind i den fælles kasse?"

"Havde jeg ikke besluttet at vove det," svarede Mark, "var jeg ikke kommet."

"Hvor meget, sagde De, er der i denne?" spurgte Martin, idet han holdt en lille pose i vejret.

"Syv og tredive pund, to shillings og seks pence; det sagde de i det mindste i sparekassen. Jeg har aldrig talt pengene, men *de* ved det min tro nok," sagde Mark med en hovedrysten, som tilkendegav hans tillid til disse institutioners visdom og regnekunst.

"De penge, vi har med," sagde Martin, "er svundet ind til ikke fuldt otte pund."

Mark smilede og så alle vegne hen, for at han ikke skulle blive mistænkt for at lægge vægt på denne omstændighed.

"For ringen – *hendes* ring, Mark," sagde Martin med et vemodigt blik på sin tomme finger –

"Ak!" sukkede Mark. "Om forladelse."

"Fik vi fjorten pund i engelske penge, så at Deres part af kapitalen endda er langt større end min, som De ser. Men nu, Mark," sagde Martin i sin gamle tone, ganske som om det kunne have været Tom Pinch, han talte til, "har jeg tænkt på et middel, hvorved jeg kan godtgøre Dem dette – mere end godtgøre Dem det, håber jeg – og væsentligt forbedre Deres udsigter i livet."

"Å, tal ikke om det, jeg bryder mig ingen forbedringer om, men er tilfreds med at have det, som jeg har det."

"Nej, De må høre mig," sagde Martin, "da det både er meget vigtigt for Dem selv og en stor glæde for mig. De skal være kompagnon i forretningen og ligestillet med mig selv. Som mit yderligere bidrag til kapitalen tilskyder jeg min faglige uddannelse og dygtighed, og halvdelen af det årlige udbytte skal, så længe forretningen drives, være Deres."

Stakkels Martin, altid byggede han luftkasteller, altid glemte han i sin egenkærlighed alt over sine egne overdrevne forhåbninger og sangvinske planer, så at han endog i dette øjeblik følte sig stolt ved tanken om at protegere og belønne Mark kongeligt!

"Jeg ved ikke," svarede Mark i en langt mere nedslået tone, end det ellers var hans vane, skønt det var af en helt anden grund, end Martin mente, "hvad jeg skal sige hertil for at takke Dem. Jeg skal støtte Dem efter bedste evne og lige til det sidste; mere kan jeg ikke sige."

"Vi forstår hinanden fuldkommen, min gode ven," sagde Martin med stigende selvtilfredshed og nedladenhed. "Nu er vi ikke længere herre og tjener, men venner og kompagnoner og gensidigt tilfredse. Bestemmer vi os for Eden, skal forretningen begynde, så snart vi kommer derhen, og det under navnet," sagde Martin, som aldrig hamrede på en tanke, undtagen den var rødglødende, "og det under navnet Chuzzlewit & Tapley."

"Nej, for Guds skyld," udbrød Mark, "lad mit navn være udenfor. Jeg kender ikke til forretningen; jeg må være Co., må jeg. Jeg har ofte tænkt på," tilføjede han med dæmpet stemme, "at jeg nok kunne have lyst til at gøre bekendtskab med en Co., men at jeg selv skulle opleve at blive en, det har jeg mindst drømt om."

"De skal have Deres vilje, Mark."

"Tak. Skulle nogen der i egnen, enten det nu var en kromand eller en anden, ønske at få en keglebane lagt, så kunne jeg nok påtage mig den del af forretningen."

"Så godt som nogen arkitekt i fristaterne," sagde Martin. "Hent os to sherry cobblere, Mark, så vil vi drikke på firmaets velgående."

Enten glemte han allerede – hvad han siden ofte gjorde – at de ikke længere var herre og tjener, eller mente, at denne slags tjeneste var en af de forretninger, som retmæssigt påhvilede hans Co., men Mark adlød med sin sædvanlige raskhed, og førend de skiltes for natten, havde de aftalt, at de næste morgen skulle gå sammen til kommissionæren, men at Martin skulle afgøre Edenspørgsmålet efter sit eget skøn. Og ikke engang ved sig selv i sin lystighed gjorde Mark sig til af denne indrømmelse, da han helt vel vidste, at sagen i ethvert tilfælde dog ville ende således.

Den næste dag var generalen en af gæsterne ved det fælles spisebord og foreslog efter frokosten, at de straks skulle gå hen til kommissionæren, og da de intet hellere ønskede, gik de til nybygden Edens kontor, der lå næppe et riffelskud fra *Det Nationale Hotel*.

Det var et lille sted, omtrent ligesom et bomhus, men der kan gå megen jord i et terningebæger, og hvorfor kan der da ikke købslås om et helt distrikt i et skur? Desuden var det kun et midlertidigt kontor, da Eden'erne "agtede" at opføre en glimrende forretningsbygning og allerede var kommet så vidt, at de havde stukket grunden af, hvilket vil sige meget i Amerika. Kontordøren stod vidt åben, og i døren sås kommissionæren,

uden tvivl en frygtelig karl til sit arbejde, for han syntes ikke at være i baghånden med noget, men sad og gyngede frem og tilbage i en gyngestol med det ene ben plantet højt oppe imod dørstolpen og det andet trukket ind under sig, som om han rugede på sin fod.

Det var en mager mand med en vældig stråhat og en frakke af grønt tøj. Da det var varmt i vejret, havde han intet halstørklæde på, og skjortelinningen stod vidt åben, så at man, hver gang han talte, kunne se noget arbejde og gå op og ned inde i struben på ham, ligesom de små hamre i et klaver, når man spiller på det. Det var måske sandheden, som gjorde nogle svage forsøg på at trænge sig frem til hans læber, men hvis så var, nåede den dem aldrig.

To grå øjne lurede dybt inde i hovedet på denne kommissionær, men det ene af dem havde ingen synsevne og stod helt stift i hovedet, så at han syntes med denne side af ansigtet at lytte efter, hvad den anden tog sig for. Derfor havde hver profil sit særlige udtryk, og når den bevægelige side var i størst virksomhed, var den stive i den mest koldblodige og årvågne hvilestilling. Det var, som om man krængede det indvendige ud af manden, når man i hans livligste stemning tog denne del af hans træk i øjesyn og så, hvor beregnende og opmærksomme de var.

Hvert eneste af de lange, sorte hår på hans hoved hang lige så lige ned som nogen lodline, men på buerne over hans øjne sad nogle pjuskede duske, som om den krage, hvis fod var dybt aftrykt i rynkerne ved hans øjenkroge, havde hakket og slidt i dem i vild genkendelse af hans beslægtede natur som rovfugl.

Således var den mand, de nu nærmede sig, og som generalen tiltalte med navnet Scadder.

"Nå, general," svarede han, "hvorledes har De det så?"

"Virksom og ivrig i mit fædrelands tjeneste og for den sympatiske sag. To herrer i forretninger."

Han vekslede håndtryk med enhver af dem – i Amerika sker der intet, uden at der veksles håndtryk – og vedblev at gynge.

"Så tror jeg, jeg ved, i hvilket ærinde De har ført disse to fremmede herhen, general?"

"Ja, det gør De sagtens!"

"De er så snaksom, general, og taler alt for meget, det er vist," sagde Scadder. "De taler myrderlig godt offentligt, men burde ikke lade munden løbe over på Dem mellem mand og mand. Nå!"

"Hvis jeg kan forstå, hvad De mener, må De sætte mig op at ride på et stakit!" svarede generalen efter at have betænkt sig noget.

"De ved jo, at vi ikke ønskede at sælge lodderne til den første den bedste, der bød på dem," sagde Scadder, "men havde besluttet at holde dem tilbage til naturens aristokrater. Ja!"

"Og her er de," udbrød generalen med varme.

"Er de her," svarede kommissionæren i en bebrejdende tone, "er det nok. Men så burde De heller ikke have ladet Deres hidsighed gå ud over mig, general!"

Generalen hviskede til Martin, at Scadder var den skikkeligste fyr i verden, og at han ikke for ti tusinde dollars ville have fornærmet ham med sin gode vilje.

"Jeg gør min pligt og bringer blodet i kog på mine medmennesker, fordi jeg ser på deres bedste," sagde Scadder

med dæmpet stemme, idet han, stadig gyngende, så ned ad vejen. "De holder et helvedes hus, fordi jeg ikke vil sælge Deres Eden for alt for godt køb. Således er den menneskelige natur! Nå!"

"Mr. Scadder," sagde generalen, idet han indtog sin oratoriske holdning. "Her er min hånd, og her er mit hjerte. Jeg agter Dem og beder Dem om tilgivelse. Disse herrer er mine venner, ellers havde jeg ikke ført dem herhen, da jeg meget godt ved, at lodderne for øjeblikket er alt for billige. Men det er venner, specielle venner."

Scadder blev så tilfredsstillet af denne forklaring, at han trykkede generalen varmt i hånden og rejste sig fra gyngestolen for at gøre det. Derpå bad han generalens specielle venner følge med sig ind i kontoret, mens derimod generalen selv med sin sædvanlige velvilje sagde, at han som medlem af selskabet ikke på nogen måde ville blande sig i transaktionen. Han tilegnede sig derfor gyngestolen og så ud på landskabet ligesom en samaritan, der venter på en rejsende.

"Hillemænd!" udbrød Martin, idet han fæstede sine øjne på en stor tegning, der dækkede hele den ene væg af kontoret, som i virkeligheden ikke indeholdt stort andet med undtagelse af nogle geologiske og botaniske prøver, et par smudsige hovedbøger, en simpel pult og en stol. "Hillemænd, hvad er det?"

"Det er Eden," sagde Scadder, idet han stangede sine tænder med en slags miniaturbajonet, der fløj ud af hans kniv, når han rørte ved en fjeder.

"Hvad? Jeg havde ingen forestilling om, at det var en by."

"Ikke det? Jo, det er en by."

Og det en blomstrende by, en arkitektonisk by, med kirker, banker, torve, pakhuse, hoteller, værfter, en børs, et teater og alle slags offentlige bygninger lige til redaktionslokalet for dagbladet "*Edens Brod*", alt sammen nøjagtig afbildet på den foran dem hængende tegning.

"Min gud, det er jo en helt vigtig plads!" udbrød Martin og vendte sig om.

"Ja vist er den meget vigtig."

"Men jeg frygter for," sagde Martin med et nyt blik på de offentlige bygninger, "at der ikke er noget tilbage at gøre for mig."

"Åh, det er endnu ikke alt sammen opført," svarede kommissionæren. "Ikke ganske."

Det var en stor trøst.

"Rådhuset, for eksempel," sagde Martin, "er det opført?"

"Det?" sagde kommissionæren, og stak sin tandstikker fast i vejrhanen oven på det. "Lad mig engang se – nej, det er ikke opført."

"Et godt stykke arbejde at begynde med, hvad, Mark?" hviskede Martin, idet han puffede til ham med sin albue.

Mark, der med et meget dumt ansigt snart havde stirret på tegningen og snart på kommissionæren, svarede kun: "Storartet!"

Der opstod en pause, hvorunder Scadder, mens hans tandstikker fik sig en lille hvil, fløjtede et par strofer af *Yankee Doodle* og pustede støvet af taget på teatret.

"Der er formodentlig," sagde Martin, idet han lod, som om han tog tegningen nærmere i øjesyn, men ved sin dirrende

stemme røbede, hvor meget der i hans tanker afhang af svaret, "der er formodentlig – allerede flere arkitekter der?"

"Der er ikke en eneste," sagde Scadder.

"Hører De det, Mark?" hviskede Martin og trak ham i ærmet. "Men hvem har da udført alt det, vi her ser for os?" spurgte han højt.

"Da jordbunden er så frugtbar, vokser de offentlige bygninger måske af sig selv op af den," sagde Mark.

Da han sagde disse ord, stod han på kommissionærens blinde side, men Scadder skiftede øjeblikkelig plads og fæstede sit brugbare øje på ham.

"Føl på mine hænder, unge mand," sagde han.

"Hvorfor det?" spurgte Mark uden at følge opfordringen.

"Er de smudsige, eller er de rene?" sagde Scadder, idet han rakte dem frem.

Fra et fysisk standpunkt set, var de unægtelig smudsige, men da det var tydeligt nok, at Scadder kun fremviste dem til undersøgelse i figurlig forstand som sindbillede på sin moralske karakter, skyndte Martin sig at udtale, at de var så rene som nyfalden sne.

"Jeg beder Dem, Mark," sagde han lidt ærgerlig, "at afholde Dem fra sådanne udtalelser, der, hvor uskyldige og velmente de end kan være, dog slet ikke er på deres plads og rimeligvis ikke kan klinge behageligt i fremmedes øren. Jeg er aldeles forbavset."

"Co. har nok allerede været for næsvis," tænkte Mark. "Han må være en passiv kompagnon – lukke øjnene i og holde sin mund. Det kan *jeg* mærke."

Scadder sagde intet, men vendte ryggen mod tegningen og stak sin tandstikker en snes gange i pulten, idet han hele tiden så på Mark, som om han gennemborede ham *in effigie*.

"De har endnu ikke sagt, hvem der har udført det," vovede Mark omsider at ytre i en blid, formildende tone.

"Å, det er jo ganske ligegyldigt, hvis arbejde det er," svarede kommissionæren tvært. "Det gør intet til sagen, hvorledes det spændte af. Måske kom han brillant fra det med en god slump dollars, måske var han ikke en cent værd. Måske var det en gemen kæltring, måske en skvadronerende humbugmager. Så!"

"Alt sammen Deres skyld, Mark!" sagde Martin.

"Måske," fortsatte kommissionæren, "er disse planter ikke vokset på Edens grund? Nej! Måske er denne pult og denne stol ikke gjort af træ fra Eden? Nej. Måske er der ikke taget hele sværme af nybyggere derhen? Nej! Nej! Måske findes der slet ikke noget sådant sted i alle de store Forenede Stater? Nej!"

"Nu håber jeg, at De er tilfreds med resultatet af Deres vittighed, Mark," sagde Martin.

Men her trådte generalen i et særdeles heldigt øjeblik til og råbte fra døren til Scadder, at han skulle meddele hans venner nærmere oplysninger om den lille lod på de halvhundrede acres med huset på, der, efter tidligere at have tilhørt selskabet, igen for nylig var kommet i dets eje.

"De er alt for rundhåndet, general," var svaret. "Det er en lod, som må stige i pris."

Ikke des mindre åbnede han dog brummende sine bøger, og idet han stadig, uden hensyn til, hvor megen ulejlighed det voldte ham, holdt sin seende side til Mark, viste han dem et

blad, de kunne læse igennem. Martin slugte indholdet og spurgte derpå:

"Hvor ligger denne lod på tegningen?"

"På tegningen?" sagde Scadder.

"Ja!"

Han vendte sig om imod den og betænkte sig en kort tid, som om han, efter at være blevet gået på klingen, havde sat sig for ikke at gøre sig skyldig i den mindste unøjagtighed. Efter at have kredset flere gange rundt med sin tandstikker, som om det var en brevdue, der lige var blevet sat op, gjorde han endelig et pludseligt udfald mod tegningen og gennemborede hovedværftet lige i midten.

"Der," sagde han og lod sin kniv blive siddende og dirre i væggen. "Der ligger den!"

Martin så med tindrende øjne på sin Co., og hans Co. så, at sagen var afgjort.

Men handelen blev dog ikke sluttet så let, som man skulle have troet, da Scadder var spydig og gnaven og gjorde mange ophævelser, idet han snart bad dem betænke sig vel og komme igen om otte eller fjorten dage; snart forudsagde, at de ikke ville synes om lodden, og snart med stærke forbandelser over generalens dårskab tilbød at opgive det hele og lade handelen gå tilbage. Men til sidst blev dog den forbavsende ringe købesum – kun halvandet hundrede dollars eller noget over tredive pund af den kapital, som Co. havde indskudt i byggeforretningen – udbetalt, og Martins hoved var to tommer nærmere loftet i det lille bræddeskur ved tanken om, at han var grundejer i den blomstrende stad Eden.

"Skulle De ikke synes om lodden," sagde Scadder, idet han gav Martin de fornødne dokumenter efter at have modtaget hans penge, "må De ikke laste mig for det."

"Nej, nej," svarede han muntert, "vi skal ikke laste Dem. Går De, general?"

"Jeg er til Deres tjeneste og ønsker Dem," sagde generalen, idet han med alvorlig hjertelighed rakte ham hånden, "til lykke med Deres ejendom. De er nu fri borger i det mægtigste og mest civiliserede samfund, som verden nogen sinde har set, et samfund, sir, hvor menneskene er knyttet til hinanden med et eneste uhyre kærlighedens og trofasthedens bånd. Gid De må vise Dem Deres adopterede fædreland værdig!"

Martin takkede ham og tog afsked med Scadder, der, så snart generalen var stået op fra gyngestolen, atter havde taget plads i den og nu gyngede væk igen, som om han slet ikke var blevet forstyrret. Mark så sig flere gange tilbage, mens de gik ned til *Det Nationale Hotel*, men nu vendte Scadders blinde profil imod dem, og på den stod ikke skrevet andet end opmærksom eftertanke. Hvor påfaldende forskellig var den ikke fra den anden! Han var ikke den mand, der var synderlig stemt til latter, og han lo aldrig højt, men hver linje i aftrykkene af kragens fod og enhver lille, sej åre i denne del af hans hoved var rynket sammen til et grin!

Generalen skyndte sig, alt hvad han kunne, da klokken var på slaget tolv, og det sympatiske broderskab netop ved dette klokkeslæt skulle holde sit store møde i skænkestuen i *Det Nationale Hotel*. Da det var Martin meget om at gøre at være til stede ved denne folkelige forsamling og få at vide, hvad det hele drejede sig om, holdt han sig tæt til generalen, og idet han holdt

sig endnu tættere til ham, da de kom ind i salen, slap han på denne måde op på en lille forhøjning af bordet i den øverste ende, hvor der stod en lænestol til generalen, og hvor Lafayette Kettle som sekretær gjorde megen blæst med nogle folio-dokumenter.

"Nå," sagde han, idet han vekslede håndtryk med Martin, "det er et syn, som kan få den britiske løve til at stikke halen mellem benene og hyle af angst, skulle jeg mene!"

Martin fandt det unægtelig muligt, at den britiske løve ikke ville have følt sig rigtig i sit element i denne ark, men holdt dog denne tanke for sig selv. Generalen valgtes derpå til formand efter forslag af en lille, bleg yngling af Jefferson Brick-skolen, som straks begyndte på en stærkt krydret tale med en hel del om arne og hjem og sprængen af tyranniets lænker.

Men det var en hård nød for den britiske løve, var det! Den unge glødende columbiers forbitrelse kendte ingen grænser. Kunne han have været en af sine egne forfædre, sagde han, skulle han have tyret løs på denne samme løve og som en anden dyretæmmer med en ståltrådspisk have lært den, hvad den ikke så let skulle have glemt.

"Løve!" udbrød den unge columbier. "Hvor er den? Hvem er den? Hvad er den? Vis mig den; lad mig få den op her. Her," fortsatte han og stillede sig i kampfærdig stilling, "på dette hellige alter! Her på forfædrenes aske, som er sammenkittet med det ædle blod, der udgødes som vand på vort fødelands sletter! Kom med denne løve! Ene som jeg er, trodser jeg den. Jeg udfordrer denne løve. Jeg siger denne løve, at er frihedens hånd først snoet i dens manke, ruller den som et ådsel for mine fødder, og den store republiks ørne ler, ha, ha!"

Da man så, at løven ikke kom, men holdt sig borte; at den unge columbier stod der med korslagte arme alene i sin glorie, og at følgelig ørnene upåtvivlelig lo vildt på bjergtoppene, brød der sådan en bifaldsstorm løs, at den kunne have rystet viserne på uret på Krigsministeriets bygning og forandret selve middeltiden i Englands hovedstad.

"Hvem er det?" telegraferede Martin til Lafayette.

Sekretæren skrev meget alvorligt noget på et stykke papir, som han rullede sammen og lod gå fra hånd til hånd hen til ham. Det var en ny udgave af den gamle sætning: "Måske så mærkelig en mand som nogen i vort land."

Den unge columbier afløstes af en anden, der var fuldt så veltalende som han og fremkaldte stormende bifald. Men i deres varme glemte begge disse mærkelige ynglinge – for den sande poesi nedlader sig aldrig til enkeltheder – at sige, med hvem eller hvilket Watertoasterne sympatiserede, eller hvorfor de var sympatiske. Martin var derfor i lang tid lige klog, indtil der til sidst gik et lys op for ham, da sekretæren, ved at oplæse protokollen over det sidste møde, gjorde sagen noget klarere. Han fik nemlig da at vide, at Watertoast-foreningen sympatiserede med en vis offentlig mand i Irland, som lå i uenighed med England om nogle punkter, og at foreningen sympatiserede med ham, fordi den alt andet end elskede England – ingenlunde fordi den elskede Irland synderlig højt, tværtimod, den var altid rædsomt skinsyg og mistroisk over for dets sønner og tålte dem kun, fordi de arbejdede så flittigt, hvilket gjorde dem nyttige, da arbejdet i denne demokratiske republik ringeagtedes mere end i noget andet land på jorden. Dette gjorde Martin nysgerrig efter at se, hvilke grunde

Watertoast-foreningen fremførte for sin sympati, og han kom heller ikke til at vente længe, da generalen rejste sig for at oplæse et af ham egenhændigt skrevet brev til den offentlige mand.

"Venner og medborgere," sagde generalen, "det lyder således:

> Sir.
> Jeg henvender mig til Dem på det forenede sympatiske Watertoast Broderskabs vegne. Det er stiftet i den store amerikanske fristat og holder nu sit vejr, så at de blå årer i dets pande er nær ved at springe, mens det med feberagtig spænding og sympatisk iver iagttager Deres ædle bestræbelser for frihedens sag."

Ved ordet frihed, og så ofte det gentoges, brølede alle medlemmerne højt, idet de råbte ni gange hurra og ni gange til.

> "I frihedens, den hellige friheds navn henvender jeg mig til Dem, sir. I frihedens navn sender jeg herved et bidrag til Deres selskabs kasse. I frihedens navn hentyder jeg med harme og modbydelighed til dette fordømte dyr med de blodplettede knurhår, hvis overhåndtagende grumhed og blodtørstige attrå altid har været en svøbe og en rædsel for verden. De nøgne beboere af Crusoes ø; Peter Wilkins' flygtende hustruer; de stakkels børn, der måtte leve af bær i den vilde skov, ja selv de kæmpemæssige mænd, som fordum opfødtes i Cornwalls bjergværksegne, alle vidner de om dets glubske natur. Hvor er de i historien navnkundige Cormoran'er, Blunderbore'r og store

Fifofum'er? Alle, alle er de udryddet af dets ødelæggende hånd.

Jeg mener den britiske løve.

Friheden – denne salige trøst for sneglen på kælderdøren, for østersen i dens perlemorsleje, for den stille mide i dens ostehjem – friheden med liv og sjæl hengivne, byder vi Dem i dens uplettede navn vor sympati. I dette vort elskede og lykkelige land brænder dens ild lyst og klart og uden røg; er den først tændt i Deres, vil løven blive stegt helt.

Jeg er, sir, i frihedens navn

Deres hengivne ven og trofaste
sympatiske broder

Cyrus Choke,

general i De Forenede Staters milits.

Lige som generalen begyndte at oplæse dette brev, var tilfældigvis jernbanetoget kommet med en ny post fra England, og der var blevet bragt sekretæren en pakke, som han havde åbnet under brevets oplæsning og de hyppige hurraråb til ære for friheden. Nu gjorde pakkens indhold ham urolig, og så snart generalen havde sat sig, skyndte han sig hen til ham og gav ham et brev og nogle trykte uddrag af engelske aviser, som han i en meget ophidset sindsstemning straks henledte hans opmærksomhed på.

Generalen, der var kommet stærkt i ånde ved oplæsningen af sin egen komposition, var såre modtagelig for enhver opildnende indflydelse, men ikke så snart havde han gjort sig

bekendt med indholdet af disse dokumenter, førend der foregik en om en så umådelig harme og lidenskabelighed vidnende forandring med hans ansigt, at den støjende forsamling øjeblikkelig blev tavs af forundring over at se ham således.

"Mine venner," sagde generalen, idet han stod op, "mine venner og medborgere, vi har taget fejl af denne mand."

"Af hvilken mand?" lød råbet.

"Af ham her," gispede generalen og rakte det af ham for nogle minutter siden oplæste brev i vejret. "Jeg ser nu, at han er og altid har været en utrættelig talsmand for – for negeremancipationen!"

Så sandt der gives noget virkeligt under solen, ville disse frihedens sønner med feje hænder og morderisk vold have skudt, gennemboret eller på hvilken som helst anden måde dræbt denne mand, hvis han i dette øjeblik havde stået iblandt dem. Selv de mest tillidsfulde af deres egne landsmænd ville ikke have væddet eller vovet et halmstrå på noget menneskes liv under sådanne forhold. De sønderrev brevet, kastede stykkerne op i luften, trådte dem under fødder, da de faldt ned, og hylede, brølede og hyssede, til de ikke kunne mere.

"Jeg vil foreslå," sagde generalen, så snart han kunne skaffe sig ørenlyd, "at det forenede sympatiske broderskab i Watertoast øjeblikkelig opløser sig!"

"Ned med det! Væk med det! Lad os ikke høre mere om det! Brænd dets protokoller! Riv salen ned! Udslet det af erindringen!"

"Men, landsmænd," sagde generalen, "bidragene! Vi har et fond, hvad skal vi gøre med det?"

I en fart blev det besluttet, at et stykke sølvtøj skulle overrækkes en konstitutionel dommer, som på sit dommersæde havde opstillet den herlige grundsætning, at enhver hvid pøbelsværm lovmæssigt kunne myrde en neger, og at et andet stykke sølvtøj af lignende værdi skulle overrækkes en fædrelandsven, der fra sin ophøjede plads i den lovgivende forsamling havde udtalt, at han og hans venner uden lov og dom ville hænge enhver abolitionist, som de kunne få fat i. Resten enedes man om at bruge til håndhævelsen af de frisindede, retfærdige love, som gør det til en langt grovere og farligere forbrydelse at lære en neger at læse og skrive end at stege ham levende midt på torvet. Da disse punkter var blevet afgjort, opløste forsamlingen sig i stor uorden, og dermed var Watertoast-sympatien forbi.

Da Martin gik op på sit sovekammer, faldt hans øje på det republikanske banner, som var blevet hejst oppe på taget til ære for dagen og vajede uden for et vindue, som han kom forbi.

"Ja," sagde Martin, "på afstand er du et prægtigt flag, men kommer man dig nær nok til at få lyset på den anden side og se igennem dig, bliver du kun et stykke elendigt hvergarn!"

22. Hvoraf man vil se, at Martin blev en løve for egen regning, samt grunden til det

Så snart man fik at vide i det nationale hotel, at den unge englænder, mr. Chuzzlewit, havde købt en lod i Edens Dal og agtede at drage til dette jordiske paradis med første dampbåd, blev han en populær størrelse. Hvorfor han blev det, eller hvorledes det gik til med det, vidste Martin ikke mere, end mrs. Gamp i High Holborn vidste det, men at han for øjeblikket var det sympatiske broderskabs udkårne løve, og at hans selskab blev søgt på en for ham temmelig generende måde, det kunne der ikke være mindste tvivl om.

Det første budskab, han modtog om denne forandring i sin stilling, var følgende epistel, der var skrevet med en fin, flydende hånd – med et par fede bogstaver hist og her for at gøre det almindelige indtryk så meget mere slående – på et ark papir med blå linjer.

"Velbårne mr. Chuzzlewit.

Det nationale hotel
mandag morgen.

Højstærede!

Da jeg i forgårs havde den fornøjelse at være Deres rejsefælle på jernbanen, talte De en del om Tower, og jeg

tillige med mine medborgere i almindelighed kunne ønske at høre det gentaget i en offentlig forsamling. Som sekretær ved de unge mænds Watertoast-forening her i staden er jeg opfordret til at meddele Dem, at selskabet vil være stolt af at høre Dem holde en offentlig forelæsning om Tower ved dets møde i morgen aften klokken syv, og da der ventelig vil blive udstedt en mængde billetter til en kvart dollar stykket, vil Deres svar og samtykke med overbringeren være højst velkomne.

Jeg forbliver Deres forbundne

Lafayette Kettle.

P.S. – Selskabet forlanger ikke, at De skal indskrænke Dem til Tower. Tillad mig at antyde, at hvilke som helst bemærkninger om begyndelsesgrundene i geologien eller – hvis det måtte være belejligere – om Deres talentfulde og vittige landsmand mr. Millers skrifter vil blive godt modtaget."

Højst forfærdet over denne opfordring skrev Martin tilbage og afslog den høfligt, men var næppe blevet færdig med dette, førend han modtog et nyt brev.

"Nr. 47, Bunker Hill Street.

Mandag morgen.

– I fortrolighed. –

Sir.

Jeg er opfødt på hine endeløse sletter, hvor vor mægtige Mississippi – eller Vandenes Fader – vælter sig frem med

sine plumrede bølger.

Jeg er ung og begejstret, for der er poesi i ørkenen, og enhver alligator, der soler sig i dyndet, er i og for sig et epos. Jeg tragter efter berømmelse. Den er min higen og tørst. Skulle De, sir, kende noget kongresmedlem i England, der har lyst til at betale omkostningerne ved min rejse derover og mit ophold i det første halvår efter min ankomst?

Der bor noget i mig, som giver mig den forvisning, at denne oplyste protektion ikke ville være spildt. I litteraturen eller kunsten; i retssalen, på prædikestolen eller skuepladsen, i en af delene eller i dem alle føler jeg mig sikker på at gøre lykke.

Hvis De er for optaget til selv at skrive til en sådan mand, beder jeg Dem opgive mig en tre-fire stykker, som kan antages snarest at ville svare, og jeg vil da henvende mig til dem igennem postvæsenet. Tør jeg ligeledes bede Dem beære mig med de kritiske bemærkninger, der er faldet Dem ind ved læsningen af "*Cain, et Mysterium*", af den højvelbårne lord Byron?

Jeg er, sir,
Deres – tilgiv, at jeg tilføjer:
himmelstræbende –

Putnam Smif.

P.S. – Send Deres svar til Amerika jun., Messrs. Hancock & Flobys Manufakturhandel under ovennævnte adresse."

Begge disse breve tillige med Martins svar på dem blev ifølge en prisværdig skik, der hjælper meget til at udbrede en fin æresfølelse og tillid til privatlivets fred, offentliggjort i det næste nummer af *Watertoast Gazette*.

Næppe var han færdig med at skrive, førend værten, kaptajn Kedgick, nok så venligt kom ovenpå for at se, hvorledes han havde det. Kaptajnen satte sig på sengen, førend han talte, og da han fandt den noget hård, flyttede han hen på hovedpuden.

"Nå, sir," sagde kaptajnen, idet han satte sin hat lidt mere på snur, da den var temmelig snæver i pulden, "De er jo ligefrem en offentlig person."

"Det lader til det," svarede Martin, der var meget træt.

"Vore borgere," vedblev kaptajnen, "agter at hilse på Dem. De kommer til at give en slags audiens, mens De er her."

"Himmelske magter! Det kan jeg ikke indlade mig på, min gode mand!"

"Ja, da *må* De, tænker jeg."

"*Må* er et ord, som ikke klinger godt, kaptajn."

"Jeg har ikke lavet modersmålet og kan ikke lave det om," sagde kaptajnen koldblodigt, "ellers skulle jeg gerne gøre det velklingende. De må modtage, det er det hele."

"Men hvorfor skal jeg modtage mennesker, der ikke bryder sig mere om mig, end jeg bryder mig om dem?" spurgte Martin.

"Åh, fordi jeg har ladet en proklamation slå op i skænkestuen," svarede kaptajnen.

"Hvad for noget?" udbrød Martin.

"En proklamation," gentog kaptajnen.

Martin så fortvivlet på Mark, som underrettede ham om, at kaptajnen mente en skriftlig kundgørelse om, at mr.

Chuzzlewit ville modtage Watertoasterne samme dag klokken tolv og senere. Denne kundgørelse hang virkelig i skænkestuen, hvad Mark kunne stadfæste som øjenvidne.

"De vil ikke lægge Dem ud med almenheden, ved jeg," sagde kaptajnen og pudsede sine negle. "Vore borgere er ikke sene til at komme i harnisk, kan jeg fortælle Dem, og vor *Gazette* kan flå Dem som en vild kat."

"Så lad dem i Himlens navn komme."

"Åh, de kommer nok. Jeg har selv ladet den store sal lave i stand i dette øjemed."

"Men vil De," sagde Martin, da han så, at kaptajnen ville til at gå, "vil De i det mindste ikke sige mig én ting? Hvorfor vil de se mig? Hvad har jeg gjort? Og hvorledes har de fået denne pludselige interesse for mig?"

Kaptajn Kedgick lagde en tommelfinger og tre andre fingre på hver side af sin hatteskygge, løftede hatten lidt op fra hovedet, satte den atter omhyggeligt på, lod den ene hånd glide helt ned over sit ansigt, idet han begyndte ved panden og endte ved hagen, så på Martin, derefter på Mark, så igen på Martin, blinkede med øjnene og gik.

"Nå, det må jeg tilstå," sagde Martin og slog hårdt i bordet, "et så gådefuldt menneske som han har jeg aldrig set! Hvad siger De, Mark?"

"Ja, min mening er nu den, at vi omsider må være stødt på den *aller*mærkeligste mand i landet, hvorfor jeg vil håbe, at vi er færdige med den race."

Skønt dette fik Martin til at le, kunne det dog ikke hindre klokken fra at blive tolv. Punktligt på slaget kom kaptajn Kedgick tilbage for at føre ham ind i salen, og han havde ikke så

snart fået ham lykkelig og vel derind, førend han vrælede ned ad trappen til sine medborgere, at mr. Chuzzlewit var færdig til at "tage imod".

Op kom de farende. Op kom de, indtil salen var fuld, og gennem den åbne dør viste der sig en sørgelig udsigt i form af flere, der ventede ude på trappen på at komme ind. Én efter én, dusin efter dusin, snes efter snes, flere, flere, flere kom de og vekslede alle sammen håndtryk med Martin. Hvilken mangfoldighed af hænder! Tykke, tynde, korte, lange, fede, magre, grove, fine. Hvilke temperaturforandringer! Hede, kolde, tørre, fugtige, valne. Hvilke forskelligartede tryk! Faste, løse, korte, lange! Og stadig strømmede de op, op, op, flere, flere, flere, og hele tiden hørtes kaptajnens stemme over mængden: "Der er flere nede. Nå, gentlemen, vil De af Dem, der er blevet forestillet for mr. Chuzzlewit, ikke gøre plads, gentlemen? Ville De ikke have den godhed at gøre lidt plads, gentlemen, og lade andre komme til?"

Ligegyldige for kaptajnens råb rørte de sig ikke af pletten, men blev stående ganske stille og gloede. To gentlemen, der stod i forbindelse med *Watertoast Gazette*, var udtrykkelig kommet for at samle emne til en artikel om Martin og havde delt arbejdet imellem sig, idet den ene mønstrede ham neden for vesten, den anden oven for denne. Begge stod de lige over for deres emne, med hovedet lidt på siden, og studerede hver sit departement. Satte Martin den ene støvle foran den anden, tog han, der havde nederdelen, fat på ham, og pillede han på en filipens på sin næse, førte han, der havde overdelen, det til bogs. Han åbnede sin mund for at tale, og den samme gentleman lagde sig på sit ene knæ foran ham og undersøgte hans tænder

med en tandlæges omhyggelighed. Dilettanter i den fysiognomiske og frenologiske videnskab kredsede omkring ham med årvågne øjne og kløende fingre, og undertiden gjorde en, der var dristigere end de andre, et vildt greb efter bagsiden af hans hoved og forsvandt iblandt mængden. De mønstrede ham fra alle synspunkter; forfra, i profil, trekvart, en face og bagfra. De, som ikke var fagfolk eller videnskabsdyrkere, udvekslede højt deres meninger om hans udseende. Hans næse kom til at stå for ham i et helt nyt lys; modsigende rygter var i omløb om hans hår, og endnu stadig hørtes kaptajnens stemme – så kvalt af trængslen, at han syntes at tale under en dyne – at råbe: "Vil De af Dem, gentlemen, der er blevet forestillet for mr. Chuzzlewit, ikke gøre plads?"

Ja selv da de begyndte at gøre plads, blev det ikke bedre; for da kom en strøm af herrer, hver med en dame under hver arm, glidende ind – hver ny klynge livligere end den forrige og opsat på at blive lige til det sidste øjeblik. Talte de til ham, hvilket ikke var ofte, fremkom de alle uafbrudt med de samme spørgsmål i den samme tone og uden større samvittighedsnag, tilbageholdenhed eller fin følelse, end om han havde været en støtte af sten, der var blevet købt og betalt og stillet op for deres fornøjelses skyld. Selv da denne sværm endelig langsomt opløste sig, var det lige så galt som før, om ikke værre; for da fik drengene mod og kom ind som en klasse for sig selv og gjorde alt, hvad de voksne mennesker havde gjort. Der viste sig også uhyggelige løsgængere, skyggeagtige fremtoninger, som, når de var kommet ind, ikke vidste, hvordan de skulle finde ud igen; navnlig var der én tavs mand med glasagtige fiskeøjne og kun én knap i sin vest – en meget stor messingknap, der skinnede

frygteligt – der kom ind bag døren og blev stående der som et stueur, længe efter at alle andre var gået.

Martin var så overvældet af hede, træthed og kedsomhed, at han gerne kunne have ladet sig falde om på gulvet og med glæde var blevet liggende der, hvis de ville have været så barmhjertige at lade ham i ro. Men breve og budskaber, hvori han truedes med at blive sat i gabestokken, hvis han ikke modtog afsenderne, regnede ned over ham som hagl, og da der kom flere besøg, mens han drak sin kaffe, og da Mark trods al sin årvågenhed ikke kunne holde dem fra døren, besluttede han at gå i seng, ikke fordi han var så ganske vis på, at han ville være sikker i sengen, men for ikke at lade noget middel uforsøgt.

Denne plan havde han meddelt Mark, og han var i færd med at undvige, da døren blev åbnet i en stærk fart, og en aldrende herre trådte ind med en dame, som visselig ikke kunne regnes for ung – det var en kendsgerning; og sandsynligvis heller ikke kunne regnes for smuk – det var imidlertid en smagssag. Hun var meget rank, meget høj og ingenlunde bøjelig hverken i sin figur eller i sit ansigtsudtryk. På hovedet havde hun en stor stråhat af samme materiale, så at hun så ud, som om hun var blevet tækket af en uøvet tækkemand, og i hånden havde hun et uhyre af en vifte.

"Mr. Chuzzlewit, ikke sandt?" sagde herren.

"Det er mit navn."

"Sir," sagde den ubekendte, "jeg har knap tid."

"Gud ske lov!" tænkte Martin.

"Jeg tager hjem med returtoget, som starter lige på øjeblikket. Starte er ikke et ord, som bruges i Deres fædreland."

"Jo, såmænd er det så," svarede Martin.

"De tager fejl," sagde den fremmede bestemt, "men vi vil ikke forfølge dette emne videre, for at det ikke skal vække Deres fordomme. Sir, mrs. Hominy."

Martin bukkede.

"Mrs. Hominy er gift med major Hominy, en af vore fineste ånder, og hører til en af vore mest aristokratiske familier. De kender måske mrs. Hominys skrifter?"

Det kunne Martin ikke sige, han gjorde.

"De har meget at lære og at nyde. Mrs. Hominy agter at opholde sig til slutningen af efteråret hos sin gifte datter i nybygden på Ny Thermopylæ tre dage på denne side Eden. Enhver opmærksomhed, som De kan vise mrs. Hominy undervejs, vil være majoren og vore medborgere meget kærkommen. Mrs. Hominy, jeg siger Dem godnat og ønsker Dem en lykkelig rejse."

Martin kunne næppe tro det, men borte var han, og mrs. Hominy sad og drak mælken til Martins kaffe.

"Jeg er næsten helt udaset, forsikrer jeg!" sagde hun. "Vognene skumpler, som om jernbanen var fuld af knolde og knuder."

Med disse ord løste hun båndene på sin hat og tilkendegav, at hun ville gå et øjeblik bort for at skille sig ved dette klædningsstykke og derpå straks komme tilbage.

"Mark," sagde Martin, "rør ved mig. Er jeg vågen?"

"Hominy," svarede hans kompagnon, "er lysvågen! Netop sådan en kone, sir, som på enhver tid af dagen eller natten vil kunne findes lysvågen med vidt opspilede øjne, mens hendes ånd arbejder for hendes fædrelands vel."

De fik ikke tid til at sige mere, for mrs. Hominy kom atter spankulerende ind – meget rank til bevis på sit aristokratiske blod og med et rødt bomuldstørklæde, måske en afskedsgave fra den fine ånd, majoren, i sine foldede hænder. Hun havde taget sin hat af og viste sig nu med en højst aristokratisk og klassisk kappe, der gik sammen under hendes hage, en slags hovedtøj, der passede så beundringsværdigt til hendes ansigt, at havde den afdøde klovn mr. Grimaldi vist sig med skuespillerinden mrs. Ciddons' sniphue, kunne det ikke have gjort en stærkere virkning.

Martin førte hende til en stol, men hendes første ord standsede ham, førend han kunne komme til sin egen plads.

"Med forlov," sagde mrs. Hominy, "hvad er De for en?"

"Jeg er vist desværre lidt tungnem," svarede Martin, "fordi jeg er så træt, men jeg forstår Dem virkelig ikke ganske."

Mrs. Hominy rystede på hovedet med et tungsindigt smil, som temmelig tydeligt sagde: "De fordærver endog sproget i det gamle land!" og tilføjede derpå, som om hun steg et par trin ned for at lempe sig efter hans indskrænkede evner: "Hvor er De født?"

"Å," sagde Martin, "jeg er født i Kent."

"Og hvad synes De om vort land?"

"Å, overmåde godt," svarede Martin, halvt i søvne. "I det mindste – ret godt, madame."

"De fleste fremmede – og i særdeleshed englænderne – bliver meget overraskede over, hvad de ser i De Forenede Stater."

"Det har de også god grund til, madame. Jeg er aldrig i mit liv blevet så overrasket."

"Vore institutioner gør os til et raskt folk, ikke sandt?"

"Det ville det mest kortsynede menneske straks kunne se med bare øjne."

Mrs. Hominy var filosof og forfatterinde og kunne følgelig fordøje en hel del, men denne plumpe, denne usømmelige talemåde var hende dog næsten for stærk. At en gentleman, der sad alene med en dame – skønt døren rigtignok stod åben – kunne tale om *bare* øjne!

Det varede længe, førend hun – skønt hun var en kvinde med en mandhaftig og overlegen ånd – kunne samle styrke nok til at genoptage samtalen. Men mrs. Hominy havde rejst. Mrs. Hominy skrev kritikker og analytiske afhandlinger. Mrs. Hominy havde regelmæssigt ladet sine breve fra udlandet, der begyndte med: "Min allerkæreste ***" og var underskrevet "De moderne Grachers moder" – hvilket skulle betyde den gifte miss Hominy – indrykke i et offentligt blad med alle harmfulde udbrud med store bogstaver og alle sarkasmer med kursivskrift. Mrs. Hominy havde set på fremmede lande som en ægte republikanerinde, der lige er kommet varm ud af mønsterovnen, og mrs. Hominy kunne tale – eller skrive – om dem i timevis. Mrs. Hominy faldt derfor til sidst over Martin med hele sit svære skyts, og da han sov trygt, havde hun frit spil og hamrede løs på ham af hjertens lyst.

Det gør ikke synderlig til sagen, hvad mrs. Hominy sagde, med undtagelse af, at det var fraser, hun havde lært af en klasse, og det en stor klasse, af hendes landsmænd, der ved ethvert af deres ord røber, at de har lige så lidt sans for de ophøjede grundsætninger, som det amerikanske folk skylder sin tilværelse som nation, som nogen vildmand i dets lovgivende forsamling; der lige så lidt som de svin, der vralter i deres

gader, er i stand til at indse, eller, hvis de indser det, til at bryde sig om, at de ved at bringe deres fædreland i foragt hos rettænkende mennesker sætter endnu ufødte folkefærds rettigheder og selve menneskeslægtens udvikling i fare; der tror, at når de råber til andre nationer, der er udlevede og demoraliserede: "Vi er ikke værre end I!" – ikke værre! – da er dette et ypperligt forsvar og tilstrækkeligt værn for denne republik, der først i går blev sluppet ud på sin stolte bane og allerede i dag er så lemlæstet og lam, så fuld af modbydelige og næsten ulægelige sår og bylder, at dens bedste venner med væmmelse vender sig bort fra den lede skabning; der på grund af, at deres forfædre kæmpede for og vandt deres uafhængighed, fordi de ikke ville bøje knæ for visse offentlige laster og misbrug og ikke ville afskaffe sandheden, vælte sig i det onde og vende det gode ryggen og, idet de slår sig til ro med det usle praleri, at andre templer også er af glas, og at de stene, som knuser deres, kunne kastes tilbage, alene derved viser, at de er lige så uskikkede og uværdige til at hæve den arv, der er blevet betroet til deres varetægt, som om alle de smudsige kræmmerkneb, der går i svang i deres små regeringer – hver for sig et kongerige i sin smålige fornedrelse – blev trukket frem for at vidne imod dem.

Efterhånden blev Martin så vågen, at han fik en følelse af et frygteligt tryk på sit sind, en uklar drøm om, at han havde myrdet sin bedste ven og ikke kunne blive af med liget. Da han slog øjnene op, stirrede det ham lige i ansigtet; det var den rædsomme Hominy, der udtalte dybe sandheder med en melodisk snøvlen og udøste sine åndsgaver i en sådan overflod, at hvis majorens bitre fjende havde hørt hende, ville han have

tilgivet ham af sit ganske hjerte. Martin kunne let have gjort et eller andet fortvivlet skridt, hvis gongongen ikke havde lydt til aftensmad, men til alt held lød den, og efter at have skaffet mrs. Hominy plads ved den øverste bordende satte han sig selv ved den nederste, hvorfra han efter et hastigt måltid listede sig bort, mens damen endnu nød sit salte kød og en hel asiet fuld af sure sager.

Det ville falde vanskeligt at give en udtømmende skildring af mrs. Hominys livlighed næste dag eller af den griskhed, hvormed hun ved morgenmaden styrtede sig hovedkulds ind i moralfilosofien. En lille smule mere stramhed var måske synlig i hendes ansigtstræk, men ikke mere, end de sure sager ganske naturligt ville have frembragt. Hele den dag hængte hun sig fast ved Martin; sad ved siden af ham, mens han modtog sine venner – for han måtte give en ny audiens, der var endnu talrigere besøgt end den forrige – fremsatte teorier og svarede på tænkte indvendinger, så at Martin virkelig begyndte at tro, at han måtte drømme og tale for to; citerede uendelige sætninger af afhandlinger, hun selv havde skrevet om regeringsformen; brugte majorens lommetørklæde, som om hendes snøvlen var en forbigående upasselighed, som hun var opsat på at skille sig af med, hvad det end skulle gælde, og teede sig, kort sagt, så mærkeligt, at Martin blev fuldkommen enig med sig selv og sin samvittighed om, at det i enhver nybygd ville være uundgåelig nødvendigt for den almindelige freds og roligheds skyld at slå hovedet i stykker på et sådant menneske.

Imidlertid havde Mark travlt lige fra den tidlige morgen til den sene aften med at få de levnedsmidler, redskaber og andre nødvendige ting, som man havde rådet dem til at tage med,

bragt om bord på dampbåden. Indkøbet af disse sager og betalingen af regningen i hotellet frembragte en sådan ebbe i deres finanser, at havde kaptajnen udsat afrejsen lidt længere, ville de have været i en næsten lige så slem knibe som de ulykkelige fattige udvandrere, der, lokket om bord af en højtidelig kundgørelse, havde tilbragt en hel uge på mellemdækket og spist deres smule forråd af levnedsmidler, førend rejsen var begyndt.

Der lå de hulter til bulter omkring maskinen og ildstedet; agerdyrkere, som aldrig havde set en plov; skovhuggere, som aldrig havde brugt en økse; tømrere, som ikke kunne fremstille en kasse; udstødte fra deres fædreland uden en hånd til at hjælpe dem; dumpet ned i en fremmed verden; børn i hjælpeløshed, men mænd i deres fornødenheder – med yngre børn på ryggen, for at leve eller dø, ligesom det kunne falde sig.

Morgenen kom, og de skulle afgå om middagen; middagen kom, og de skulle afgå om aftenen, men intet er evigt i denne verden, ikke engang en amerikansk skippers opsættelser, og om aftenen var alting klart.

Mismodig og dødtræt, men en større løve end før – han havde ikke gjort andet den hele eftermiddag end svare på breve fra fremmede, den ene halvdel af dem om ingenting, den anden halvdel om pengelån, men alle med krav om øjeblikkeligt svar – vandrede Martin med mrs. Hominy under armen gennem en trængsel af mennesker ned til værftet og gik ombord. Men Mark ville have klaring på, hvorledes det hang sammen med Martins popularitet, hvis han kunne, og han løb derfor, ikke uden fare for ikke at komme med, tilbage til hotellet.

Kaptajn Kedgick sad i svalegangen med en cobbler på sit knæ og en cigar i munden, og da han fik øje på Mark, sagde han:

"Men hvad pokker fører Dem herhen?"

"Det skal jeg straks sige Dem, kaptajn," svarede Mark. "Jeg ønsker at stille Dem et spørgsmål!"

"En mand kan stille et spørgsmål, ja såmænd kan han så," sagde Kedgick med en stærk antydning af, at en anden mand ikke behøvede at svare på et spørgsmål, såmænd havde han ej.

"Hvorfor har de gjort så meget af ham her, hvad?" spurgte Mark fiffigt.

"Vore folk holder meget af at komme i spænding."

"Men hvorledes har han da kunnet sætte dem i spænding?"

Kaptajnen så på ham, som om han halvvejs havde lyst til at lette sit sind for en ypperlig vits.

"Rejser De?" sagde han.

"Rejser?" udbrød Mark. "Er ikke ethvert øjeblik kostbart?"

"Vore folk kan godt lide at komme i spænding," sagde kaptajnen hviskende. "Han er ikke som udvandrere i almindelighed, og det, han har sat dem i spænding ved, er dette her," her blinkede han og brast i en kvalt latter, "dette her. Scadder er en fiffig fyr, og – og – af dem, der er rejst til Eden, er ingen kommet levende tilbage."

Værftet var tæt ved, og i det samme kunne Mark høre dem råbe hans navn og kunne endog høre Martin råbe, at han skulle skynde sig, da de ellers ville blive skilt. Det var for sent at trække sig tilbage; nu måtte de lade stå til. Han gav kaptajnen en afskedsvelsignelse og løb af sted som en væddeløbshest.

"Mark, Mark!" råbte Martin.

"Her er jeg!" svarede Mark pludselig fra kanten af bolværket og sprang med et sæt om bord. "Aldrig været halvt så lystig. Alt klart! Hal ind! Lad gå!"

Gnisterne fra brændebålet strømmede op fra de to skorstene, som om skibet var et nylig tændt fyrværkeri, og af sted dampede de henad det mørke vand.

23. Martin og hans kompagnon tager deres ejendom, i besiddelse. Denne glædelige begivenhed medfører en yderligere beskrivelse af Eden

Om bord i dampbåden var der flere gentlemen af samme slags som Martins New Yorker-ven mr. Bevan, og i deres selskab var han glad og tilfreds. De udfriede ham, så godt de kunne, af mrs. Hominys filosofiske snarer og røbede ved alt, hvad de sagde og gjorde, så megen sund forstand og ædel følelse, at han måtte synes inderlig godt om dem. "Var dette en republik, hvor det kom an på intelligens og personligt værd," sagde han, "i stedet for på humbug og fraser, ville der ikke være mangel på løftestænger til at holde den i bevægelse med."

"Når de har godt værktøj, men bruger noget, der ikke duer," svarede Mark, "så ser det jo næsten ud, som om de var nogle dårlige tømmermænd, ikke sandt?"

Martin nikkede. "Som om deres arbejde langt overgik deres evner og kræfter, Mark, og de derfor kludre med det."

"Det bedste ved det er," sagde Mark, "at når de slumper til at gøre et ordentligt hug af den slags, som bedre arbejdere, der ikke er så heldigt stillede, gør hver dag i deres liv, uden at tænke noget ved det, begynder de at gøre en forfærdelig ståhej. Mærk

mine ord: Hvis den forgældede del af dette hersens land nogen sinde betaler sin gæld – desformedelst, at man opdager, at det fra et forretningsstandpunkt ikke går an at lade være at betale den, og at det kunne have ubehagelige følger – vil der blive gjort et nummer af det og holdt så storpralende taler, at man skulle tro, at lånte penge aldrig siden verdens skabelse før er blevet betalt tilbage. Det er på den måde, at de stikker hinanden blår i øjnene. Gud velsigne Dem, jeg kender dem. Mærk vel mine ord! "

"De synes at blive umådelig skarpsindig!" udbrød Martin leende.

"Om det kommer af, at jeg er Eden en dagsrejse nærmere og får øjnene op, førend jeg dør, ved jeg ikke. Måske jeg, når jeg når derhen, er blevet en profet."

Han udtalte ikke disse tanker; men den overstrømmende lystighed, de vakte hos ham, og det liv, de frembragte i hans strålende ansigt, var mere end nok for Martin. Skønt han undertiden gav sig mine af ikke at skøtte om sin kompagnons munterhed og undertiden, således som når talen var om Zephanias Scadder, fandt hans bemærkninger alt for overgivne, følte han dog altid, at hans eksempel indgød ham mod og håb. Om han var i stand til at drage fordel af det, gjorde intet til sagen; det var smittende, og han lod ikke være at blive påvirket deraf.

I starten satte de et par gange om dagen nogle af deres passagerer i land og tog andre om bord i deres sted, men lidt efter lidt blev der længere mellem byerne, og i mange timer i træk så de ingen andre boliger end skovhuggernes hytter, hvor skibet lagde til for at tage brændsel ind. Himmel, skov og vand,

så lang som dagen var, og en hede, der trak blærer på alt i sin nærhed.

Fremad arbejdede de sig gennem store urskove, hvor træerne voksede tykt og tæt på flodbredderne, flød i strømmen, rakte deres runkne grene op af flodens dyb eller gled ned fra jordskrænten, idet de halvt groede, halvt rådnede hen i det sumpede vand. Fremad gennem den mattende dag og den knugende nat, under den brændende sol og i aftenens tåge og damp, indtil det syntes en umulighed at vende om og en ynkelig drøm at komme tilbage til deres hjem.

De havde nu kun få mennesker om bord, og disse var lige så dorske, kedelige og stillestående som den plantevækst, der plagede deres øjne. Der hørtes ikke et oplivende ord; ingen skæmtsom tale fordrev den sendrægtige tid; ingen lille klynge gjorde fælles sag mod omgivelsernes sløvende tryk. Havde de ikke til bestemte tider spist af et fælles trug, kunne det for den sags skyld gerne have været gamle Charons båd, der førte tungsindige skygger til dommen.

Omsider nærmede de sig Ny Thermopylæ, hvor mrs. Hominy samme aften ville gå i land. Et glimt af trøst opvarmede Martins hjerte, da hun fortalte ham det; Mark trængte ikke til nogen trøst, men han var ikke bedrøvet over det.

Det var næsten aften, da de lagde til ved landingsstedet – en stejl bred med et hotel som en ladebygning, et par pakhuse af træ og nogle få adspredte hytter.

"De tilbringer formodentlig natten her og rejser videre i morgen, madame?" sagde Martin.

"Hvor skulle det være hen?" udbrød damen.

"Til Ny Thermopylæ!"

"Min Gud, jeg er der jo!"

Martin søgte efter det rundt omkring i det mørke landskab, men uden at kunne finde det, hvilket han nødsagedes til at tilstå.

"Ih, men der er det jo!" udbrød mrs. Hominy og pegede på de nævnte hytter.

"*Det!*" råbte Martin.

"Ja, og fra hvilken side De så ser det, så stikker det Eden."

Den gifte miss Hominy, der var kommet om bord med sin mand, gav denne udtalelse sin tilslutning, og det samme gjorde manden. Martin afslog med tak deres indbydelse til at gøre sig til gode i deres hus i den halve time, skibet blev liggende der, og efter at have ledsaget mrs. Hominy og det røde lommetørklæde, som endnu stadig var i fuld aktivitet, lykkelig og vel over landgangsbroen, vendte han i en tankefuld stemning tilbage for at se på udvandrerne, mens de bragte deres gods i land.

Mark, der stod ved siden af ham, skottede fra tid til anden til hans ansigt, nysgerrig efter at se, hvilket indtryk denne samtale havde gjort på ham, og ikke utilbøjelig til at ønske, at hans forhåbninger måtte blive knust, førend de nåede deres bestemmelsessted, når kun det slag, han frygtede, kunne ramme ham på én gang og være forbi med det samme. Men med undtagelse af, at han undertiden kastede et hurtigt blik på de elendige bygninger oppe på bakken, gav han ham ingen nøgle til, hvad der foregik i hans sjæl, førend de atter var kommet i gang.

"Mark," sagde han så, "er der virkelig ingen andre end os her om bord, som skal til Eden?"

"Nej, slet ingen. De fleste af dem er, som De ved, allerede gået i land, og de få, der er tilbage, skal længere bort. Men hvad gør det? Des bedre plads er der til os."

"Ja ganske vist, men jeg tænker på –"

"Hvilket?"

"Hvor underligt det er, at folk vil prøve deres lykke i et så usselt hul som det der f.eks., når der er et langt bedre og helt anderledes sted ganske tæt ved, så at sige."

Han talte i en fra hans sædvanlige tillidsfuldhed så vidt forskellig tone og med en så øjensynlig frygt for Marks svar, at det godmodige menneske opfyldtes af medynk.

"Ja, ser De vel," sagde Mark så blidt, som det var ham muligt, "vi må tage os i vare for at gøre os alt for store forhåbninger. Og det er der jo heller ikke grund til, da vi er bestemt på at tage alt på bedste måde, efter at have lært det værste at kende. Ikke sandt?"

Martin så på ham, men svarede ikke et ord.

"Ikke engang Eden er jo helt bebygget," sagde Mark.

"For Himlens skyld, menneske," udbrød Martin forbitret, "tal ikke om Eden og det sted i samme åndedræt. Er De vanvittig? Nå, nå – Gud forlade mig det! – De må ikke tage mig min hidsighed ilde op."

Dermed vendte han sig bort og gik i fulde to timer op og ned ad dækket. Han talte heller ikke mere, undtagen for at sige "Godnat", førend næste dag og berørte da ikke engang dette emne, men talte om andre, helt uvedkommende ting.

Alt som de kom længere frem, og jo mere de nærmede sig deres rejses mål, tiltog omgivelsernes ensformige trøstesløshed i den grad, at de for den sags skyld kunne have været hensat i

fortvivlelsens skumle rige. En flad sump, dækket med omstyrtede træstammer; et morads, hvor jordens nyttige frembringelser syntes at være blevet kvalt i deres vækst, for at alle slags afskyelige og fæle ting kunne vokse op af deres forrådnede rester; hvor selve træerne havde udseende af vældige ukrudtsplanter, der var avlet af det dynd, som de stod i, og den hede sol, der brændte dem af; hvor farlige sygdomme, der lå på lur efter hvem de kunne smitte, kom frem om natten i tågede skikkelser, og idet de sneg sig ud på vandet, forfulgte dem som spøgelser lige til daggry; hvor selv den velsignede sol, idet den skinnede på de gærende spirer til pest og forrådnelse, blev en gru for dem; således var det håbets rige, gennem hvilket de drog frem.

Endelig standsede de, og det ved Eden. Syndflodens vande kunne have forladt det for kun en uge siden, så mættet med dynd og sammenfiltret plantevækst var den afskyelige sump, som bar dette navn.

Da der ikke var dybt vand inde ved flodbredden, gik de i land i skibsbåden med alt deres gods. Mellem de mørke træer sås nogle få bjælkehuse, af hvilke det bedste lignede en simpel kostald, men med hensyn til værfter, torvepladser, offentlige bygninger –

"Der kommer en edener," sagde Mark. "Han kan hjælpe os at bære disse ting op. Tab ikke modet! Halløj der?"

Støttende sig på en stok nærmede manden sig dem meget langsomt gennem det tiltagende mørke. Da han kom nærmere, så de, han var bleg og udtæret, og at hans sorgfulde øjne lå dybt inde i hovedet på ham. Hans klæder af blåt, hjemmegjort tøj hang i laser om ham, og hans fødder og hoved var bare. På

halvvejen satte han sig på en træstub og vinkede ad dem, og da de kom hen til ham, tog han sig til sin side, ligesom af smerte, og stirrede fuld af forundring på dem, mens han trak sit vejr.

"Fremmede!" udbrød han, så snart han kunne tale.

"Ja vel," sagde Mark. "Hvorledes har De det?"

"Feberen har taget slemt på mig," svarede han med mat stemme. "Jeg har ikke i flere uger kunnet stå oprejst. Er det Deres?" tilføjede han og pegede på deres ejendele.

"Ja vist er det," sagde Mark, "kunne De ikke skaffe os nogen, der kunne hjælpe os med at bære dem op til – til byen?"

"Min ældste søn ville gøre det, hvis han kunne," svarede manden, "men han har kolden i dag og ligger indsvøbt i tæpper. Min yngste døde i forrige uge."

"Det gør mig sandelig ondt, min gode mand," sagde Mark, idet han trykkede hans hånd. "Men bryd Dem ikke om os; følg med, så kan De støtte Dem på min arm. Godset ligger sikkert nok her," sagde han til Martin; "der er ikke mange folk her, som kan løbe bort med det. Det er en stor trøst!"

"Nej," udbrød manden, "den slags folk må De søge efter her," sagde han og stødte i jorden med sin stok, "eller også derhenne i urskoven mod nord. De fleste af dem har vi begravet; de øvrige er gået deres vej. De, som endnu er her, kommer ikke frem om aftenen."

"Aftenluften er måske ikke så ganske sund?" sagde Mark.

"Den er en dræbende gift."

Mark røbede ikke større uro, end om den var blevet lovprist for ham som ambrosia, men gav manden sin arm og forklarede ham undervejs, hvad det var for et køb, de havde gjort, og spurgte ham om, hvor deres ejendom lå. Tæt ved hans eget

blokhus, sagde han, så tæt ved det, at han havde brugt deres bolig til opbevaringssted for noget majs; de måtte undskylde ham for den aften, men han skulle se at få det flyttet den næste dag. Foruden andre lokale smånyheder fortalte han dem derpå, at han egenhændigt havde begravet den forrige ejer, en meddelelse, som Mark ligeledes modtog, uden at det gjorde mindste skår i hans sindsro.

Nok sagt, han førte dem hen til en ussel hytte, opført af råt tilhuggede træstammer, hvis dør for længe siden enten var faldet ned eller slæbt bort, og som følgelig stod åben for det vilde landskab og den mørke nat. Med undtagelse af det lille forråd majs, han havde omtalt, var hytten aldeles tom, men de havde ladet en kiste blive stående på landingsbroen, og han gav dem en fakkel, som skulle tjene som lys. Denne plantede Mark på arnestedet, og efter derpå at have erklæret, at stedet nu "så ret hyggeligt ud," skyndte han på Martin, for at han skulle hjælpe ham at hente kisten. Og hele vejen til landingsstedet talte Mark uophørligt, som om han ville indgyde sin kompagnon en svag tro på, at de var kommet hertil under de gunstigste og mest opmuntrende omstændigheder, man kunne tænke sig.

Men mangen en mand, der ville have stået stærk i sin lidenskab og tørst efter hævn i et ødelagt hjem, er sunket sammen ved at se et luftkastel styrte i grus. Da blokhuset anden gang modtog dem, lagde Martin sig på gulvet og græd højt.

"For Guds skyld," udbrød Mark ganske forskrækket, "gør ikke det, herre! Det har endnu aldrig hjulpet og vil aldrig hjælpe noget levende menneske over selv det laveste gærde. Og foruden at det ikke kan nytte Dem noget, er det værre end

unyttigt for mig, for den mindste lyd af den slags vil gøre det rent af med mig. Det kan jeg ikke stå for. Alt andet end det."

Der er ingen tvivl om, at han talte sandhed, for den forfærdelse, hvormed han så op på Martin, mens han lå på knæ foran kisten, som han var ved at lukke op, bekræftede fuldkomment hans ord.

"Jeg beder Dem tusinde gange om forladelse, kære ven," sagde Martin. "Jeg kunne ikke have ladet være, om det så skulle have kostet mig mit liv."

"Beder De mig om forladelse?" sagde Mark med sin vante munterhed, idet han gav sig til at pakke ud af kufferten. "Beder chefen sin kompagnon om forladelse? Så må der være noget i vejen med firmaet. Jeg må straks efterse bøgerne og gennemgå regnskaberne. Her har vi dem. Alting på rette sted. Her er det salte flæsk. Her er beskøjterne. Her er whiskyen – og den lugter brillant. Her er blikkasserollen. Denne kasserolle er i og for sig en lille formue. Her er tæpperne. Her er øksen. Ingen skal sige, at vi ikke er vel udrustet. Jeg er til mode, som om jeg var kommet ud til Ostindien som assistent ved Handelskompagniet, og min højtærede fader var formand for direktionen. Når jeg nu har hentet vand fra floden her lige uden for døren og lavet vor grog," udbrød Mark, idet han løb ud for straks at gøre, som han havde sagt, "er aftensmåltidet færdigt og indbefatter alle årstidens bedste sager. Så, nu er alt i orden. Gud velsigne Dem, det er jo, ligesom vi var på skovtur!"

Det var umuligt ikke at fatte mod i et sådant menneskes selskab. Martin satte sig på gulvet ved siden af kisten, tog sin kniv frem og spiste og drak dygtigt.

"Ser De nu," sagde Mark, da de havde holdt et solidt måltid, "med Deres og min kniv stikker jeg dette tæppe fast lige foran døren, eller hvor den under en højere civilisationstilstand ville have været. Og det tager sig jo nok så pynteligt ud. Derpå lukker jeg for åbningen forneden ved at sætte kisten imod den. Og det tager sig også nok så pynteligt ud. Og så er der Deres tæppe, og her er mit, og hvad skulle da vel hindre os fra at tilbringe en god nat?"

Trods al denne livlige snakken varede det længe, førend han faldt i søvn. Han svøbte sit tæppe om sig, lagde øksen ved sin side og tog plads på dørtærsklen, alt for urolig og årvågen til at kunne lukke sine øjne. Det ny ved deres sørgelige stilling, frygten for vilde dyr eller menneskelige fjender, den rædsomme uvished med hensyn til deres udkomme, skrækken for døden, den umådelige afstand og de talløse hindringer imellem dem selv og England var frugtbare kilder til uro i nattens stilhed. Skønt Martin ikke ville lade sig mærke med det, følte Mark dog, at han også var vågen og et bytte for de samme tanker, hvilket næsten var det værste af det hele; for begyndte han at gruble over deres ulykkelige stilling i stedet for at søge at holde stand, kunne der kun være liden tvivl om, at en sådan tilstand ville blive en kraftig allieret for det forpestede klimas indflydelse. Aldrig havde dagens lys været halvt så kærkomment for Marks øjne, som da han vågnede af en urolig slummer og så det skinne gennem tæppet foran dørkarmen.

Han listede sig forsigtigt ud, da hans staldbroder endnu sov, og efter at have forfrisket sig ved at vaske sig i den uden for døren flydende flod, kastede han et hurtigt blik på nybygden. I det hele fandtes der ikke over en snes blokhuse, og af disse

syntes halvdelen at være ubeboede, mens de alle til hobe var rådne og forfaldne.

Det usleste og mest faldefærdige iblandt dem kaldtes meget passende "Banken" og "Den Nationale Kreditkasse", og skønt der var sat nogle svage stivere til det, sank det dog redningsløst dybere og dybere ned i dyndet.

Hist og her var der blevet gjort svage forsøg på at rydde grunden og afstukket en slags mark, hvor der mellem stubbe og asken af brændte træer voksede en tarvelig afgrøde af majs. På nogle steder var der blevet begyndt på et zigzaghegn, som dog intetsteds var blevet færdigt, og de omstyrtede træstammer lå og rådnede halvt nede i jorden. Tre eller fire magre hunde, der var forpint af sult; nogle langbenede svin, der vankede om i skoven for at søge føde, og nogle næsten nøgne børn, der gloede på ham fra hytterne, var alle de levende væsener, han så. En hed og stinkende damp, kvalm ligesom osen fra en bagerovn, steg op af jorden og hang over alt, og idet hans fodspor aftryktes i den sumpede grund, sivede det sorte vand op af den og slettede dem ud igen.

Deres egen jord var kun lutter skov. Træerne stod så tykt og tæt, at de puffede hinanden fra deres pladser, og de svageste, der var klemt og presset i sælsomt forvredne skikkelser, tæredes hen ligesom krøblinge. Selv de bedste var vantrevne af trykket og manglen på plads, og højt op om stammerne af dem alle voksede der langt, groft græs, fugtigt ukrudt og lyssky snylteplanter, så tæt sammenfiltrede, at man ikke kunne skelne hver art for sig, et tykt og mørkt krat, som hverken havde jord eller vand ved sine rødder, men et fordærvet stof, der var

dannet af det plumrede affald af begge dele og deres egen råddenskab.

Han gik ned til landingsstedet, hvor de havde ladet deres gods blive liggende aftenen i forvejen, og traf der et halvt dusin mennesker – udtærede og elendige at se til, men villige nok til at give ham en håndsrækning – og de hjalp ham at bringe det op til blokhuset. De rystede på hovedet, da de talte om nybygden, og havde ingen trøst at give ham. Alle de, der havde været i stand til at drage bort, havde forladt den, og de, der var blevet tilbage, havde mistet deres koner, deres børn, venner eller brødre og selv udstået meget. De fleste af dem var syge, og ingen af dem var de mennesker, de før havde været. De tilbød ham redebont deres råd og hjælp og forlod ham derpå for, temmelig modfaldne, at gå til deres forskellige arbejder.

Martin var imidlertid kommet på benene, men havde allerede forandret sig stærkt. Han var meget bleg og mat, talte om værk i lemmerne og klagede over, at hans syn slog ham fejl, og at hans stemme var svag. Mark, hvis iver voksede, alt som udsigterne blev mørkere og mørkere, slæbte en dør fra et af de forladte huse og fik den sat ind i deres egen bolig, gik derpå hen efter en plump bænk, han havde fået øje på, og som han straks efter kom tilbage med i triumf, og da han havde sat dette stykke bohave uden for huset, opstillede han den berømte blikkasserolle og andre lignende køkkenredskaber på det, for at det skulle forestille et køkkenbord. Veltilfreds med dette arrangement rullede han dernæst deres tønde med mel ind i huset og satte den på enden i en krog, hvor den gjorde tjeneste som stumtjener. Man kunne ikke ønske sig noget bedre spisebord end kisten, som han fra nu af højtideligt indviede til

dette nyttige øjemed. Deres tæpper, klæder osv. hang han op på knager eller søm, og endelig kom han med en stor plakat – som Martin i sit hjertes glæde selv havde lavet i *Det Nationale Hotel* – med indskriften: *"Chuzzlewit & Co., Arkitekter og Landmålere"* og slog den op på det mest iøjnefaldende sted på deres enemærker, som om den blomstrende stad Eden virkelig var til, og de ventede at blive overvældet med forretninger.

"Dette hersens værktøj," sagde Mark, idet han tog Martins bestik og stak passerne på enden af en træstub uden for døren, "skal opstilles under åben himmel for at vise, at vi er forsynet med alt fornødent. Og skulle nu en gentleman ville have et hus bygget, gør han bedst i straks at lade os det vide, førend vi bliver engageret på anden måde."

Når man husker på den stærke hede, var dette allerede ikke et dårligt stykke morgenarbejde, men skønt sveden strømmede ud af alle hans porer, forsvandt Mark dog atter inde i huset og kom straks efter tilbage med en økse i den hensigt at udføre nogle underværker med dette redskab.

"Der står et fælt gammelt træ i vejen her," bemærkede han, "som det er bedst at få hugget om. Ovnen kan vi bygge i eftermiddag. Man kan ikke tænke sig noget sted, hvor det er så nemt at få fat i ler, som her i Eden. Det er da i hvert tilfælde en stor bekvemmelighed."

Men Martin svarede ham ikke. Han sad hele tiden med sit hoved i sine hænder og stirrede på den hurtigt forbirullende flod; måske tænkte han på, hvor rask den ilede hen mod det vide hav, vejen til det hjem, han aldrig mere ville få at se.

De kraftige hug, som Mark gav træet, kunne ikke engang vække ham af hans sørgelige tanker, og da Mark så, at alle hans

bestræbelser for at opmuntre ham var frugtesløse, holdt han op med sit arbejde og gik hen til ham.

"Giv ikke tabt," sagde han.

"Å, Mark, hvad har jeg dog gjort, at jeg skulle fortjene denne tunge skæbne?"

"Åh," svarede Mark, "vi kan alle, som er her, sige det samme, og mange af dem måske med langt større føje end enten De eller jeg. Fat mod. Tag Dem noget for. Tror De f.eks. ikke, at De kunne lette Deres sind ved at skrive et brev til Scadder?"

"Nej," sagde Martin og rystede sørgmodigt på hovedet, "det er jeg ude over."

"Men er De allerede ude over det," svarede Mark, "må De være syg og trænge til pleje."

"Bryd Dem ikke om mig," sagde Martin, "men sørg så godt, De kan, for Dem selv. De vil snart ikke have andre at tænke på. Og gid Gud da må føre Dem lykkeligt hjem og tilgive mig, at jeg førte Dem hertil! Jeg er bestemt til at dø på dette sted; det følte jeg, så såre jeg satte foden i land. Både sovende og vågen, Mark, drømte jeg om det hele den sidste nat."

"Jeg sagde, at De måtte være syg," svarede Mark deltagende, "og nu er jeg vis på det. Sagtens et anfald af feber, som De har fået her på floden, men Gud velsigne Dem, det er jo ingenting. Det er kun en prøvelse, og vi må alle gå noget igennem, enten på den ene eller den anden måde. Det siger jo religionen, ved De nok."

Martin sukkede kun og rystede på hovedet.

"Vent et halvt minut," sagde Mark i en munter tone, "mens jeg springer hen til en af vore naboer og spørger, hvilket middel, der er bedst at tage ind, og låner lidt af det til Dem, og i morgen

vil De føle Dem lige så rask som før. Jeg skal ikke blive et minut borte, men for alt i verden, giv ikke tabt så længe!"

Han kastede øksen fra sig og skyndte sig øjeblikkelig af sted, men standsede, da han var kommet et lille stykke bort, og så sig tilbage.

"Nå, mr. Tapley," sagde Mark, idet han ligesom for at gøre sig selv rigtig vågen gav sig et frygteligt slag for brystet, "hør nu efter, hvad jeg har at sige Dem. Det ser så sort ud, som det vel kan, unge mand. De får aldrig mere i livet en sådan lejlighed til at vise Deres lystige natur, min snilde ven. Og derfor er det nu tiden at vise, hvad De duer til, nu eller aldrig!"

24. Giver meddelelse om forskellige hverdagsagtige begivenheder, der har deres udspring i kærlighed, had, skinsyge og hævn

"Halløj, Pecksniff," råbte Jonas inde fra dagligstuen. "Er der ingen, som kan lukke Deres dumme dør op?"

"På øjeblikket, mr. Jonas, på øjeblikket."

"Det lader dog min sæl ikke til, at det har så overmåde stor hast. Hvem det så er, så har han allerede banket tre gange på, og hver gang stærkt nok til at vække de –" han havde en sådan modbydelighed for tanken om at vække de døde, at han standsede med ordet på læben og i stedet for sagde "de hellige syvsovere".

"På øjeblikket, mr. Jonas!" gentog Pecksniff. "Mr. Pinch" – han var så altereret, at han ikke kunne blive enig med sig selv, om han skulle kalde Tom sin kære ven eller en slyngel, hvorfor han foreløbig truede med sin knyttede næve ad ham – "gå op til mine døtres værelse og sig dem, hvem der er kommet. Sig tand for tunge! Hører De?"

"Straks!" udbrød Tom og skyndte sig, højst forbavset, at udrette sit ærinde.

"Vil De ikke nok – ha, ha, ha! – vil De ikke nok undskylde, mr. Jonas, at jeg lukker denne dør et øjeblik?" sagde Pecksniff. "Det er måske et forretningsbesøg; det er jeg endog temmelig vis på. Tak." Derpå satte Pecksniff, idet han sagte nynnede en landlig melodi, sin havehat på, tog en spade, åbnede gadedøren og viste sig rolig på tærsklen, som om han troede fra sin vingård at have hørt en beskeden banken, men ikke var ganske vis i sin sag.

Ved at se en herre og en dame for sig, fo'r han tilbage med al den forvirring, som et godt menneske med en snehvid samvittighed kan røbe af lutter overraskelse. I det næste øjeblik så han, hvem det var, og udbrød:

"Mr. Chuzzlewit! Kan jeg tro mine øjne? Min kære, min gode, en glædelig time, en lykkelig time! Kom dog endelig ind, bedste ven. De ser mig i min havedragt. De vil undskylde det, ved jeg. Havedyrkning er en ældgammel idræt; den skriver sig fra de ældste tider, for tager jeg ikke fejl, var Adam den første af vort fag. *Min* Eva er desværre ikke mere, men" – han pegede på sin spade og rystede på hovedet, som om det kostede ham anstrengelse at vise sig munter – "ikke des mindre er jeg dog endnu en slags Adam."

Han havde imidlertid ført dem ind i stadsestuen, hvor portrættet af Spiller og busten af Spoker fandtes.

"Mine døtre," sagde Pecksniff, "vil blive umådelig glade. Hvis jeg kunne trættes af et sådant emne, ville jeg for længst have været træt af deres stadig talen om denne lykke og deres idelige hentydninger til vort møde hos mrs. Todgers. Og Deres unge, skønne veninde, som de er så længselsfulde efter at lære at kende og elske – jeg håber, at når jeg siger: 'Velkommen under

mit ringe tag!' vil det finde genklang i hendes egne følelser. Er ansigtet hjertets spejl, tvivler jeg ikke om det. Et overordentlig indtagende udtryk, min kære mr. Chuzzlewit."

"Mary," sagde den gamle mand, "mr. Pecksniff smigrer dig, men det er nok umagen værd at modtage hans smiger. Han ødsler ikke med den, og den kommer fra hans hjerte. Vi troede, at mr. –"

"Pinch," sagde Mary.

"Mr. Pinch var kommet før os, Pecksniff."

"Han kom virkelig også før Dem," svarede Pecksniff, idet han til opbyggelse for Tom ude på trappen hævede sin stemme, "og han ville upåtvivlelig have underrettet mig om Deres komme, hvis jeg ikke havde bedt ham først at banke på mine døtres kammerdør og spørge til mit kære barn Charity, der ikke befinder sig så vel, som jeg kunne ønske. Det er kun et hysterisk tilfælde, andet ikke; jeg er ikke urolig for hende. Mr. Pinch! Thomas!" råbte Pecksniff i sin blideste tone. "Vær så god at komme ind. De skal ikke være fremmed her. Thomas er min gamle ven, må De vide, mr. Chuzzlewit."

"Tak," sagde Tom. "De forestiller mig på en meget venlig måde og omtaler mig i udtryk, som jeg er stolt af."

"Gamle Thomas," udbrød hans læremester kærligt. "Gud velsigne Dem!"

Tom meldte, at de unge damer straks ville komme, og at det bedste, huset formåede, allerede var ved at blive tilberedt under deres forenede tilsyn. Mens han talte, så den gamle mand vist på ham, skønt mindre barsk, end han ellers plejede, og heller ikke syntes Toms og den unge dames gensidige forlegenhed, fra

hvilken kilde han så udledte den, at undgå hans opmærksomhed.

"Pecksniff," sagde han, idet han efter en pause stod op og trak ham hen til et vindue, "jeg blev meget rystet ved efterretningen om min broders død. Vi havde i mange år været fremmede for hinanden, og min eneste trøst er, at han må have været et bedre og lykkeligere menneske, fordi han ikke er gået om med forhåbninger og planer med hensyn til mig. Fred være med hans minde. En gang var vi legekammerater, og det ville have været bedre for os begge, om vi var døde dengang!"

Ved at finde ham så blødt stemt begyndte Pecksniff at øjne en anden udvej ud af sin forlegenhed, uden at han behøvede at kaste Jonas over bord.

"At noget menneske, min kære, virkelig kunne være lykkeligere, fordi han ikke havde kendt Dem," svarede han, "må De tillade mig at tvivle om, men at mr. Anthony i sit livs aften var lykkelig ved at møde kærlighed hos sin fortræffelige søn – et mønster, min kære, et mønster for sønner – og omsorg hos en fjern slægtning, der, hvor ringe hans evne til at tjene ham end var, dog havde den allerbedste vilje til det, det kan jeg forsikre Dem."

"Hvad skal det sige?" udbrød den gamle mand. "De har dog vel ikke fået et legat?"

"De kender endnu ikke min natur, mærker jeg," sagde Pecksniff, idet han tungsindigt trykkede hans hånd. "Nej, jeg har ikke fået noget legat. Jeg er stolt af at kunne sige, at jeg ikke har fået noget. Jeg er stolt af at kunne sige, at heller intet af mine børn har fået noget. Og dog var jeg hos ham efter hans eget ønske. Han forstod mig noget bedre. Han skrev og sagde:

"Jeg er syg og døden nær. Kom til mig. Kom til mig!" Jeg kom. Jeg stod ved hans leje og stod ved hans grav. Ja endog med fare for at fornærme Dem gjorde jeg det. Om denne tilståelse skulle føre til, at vi øjeblikkelig skiltes, og at de kærlige bånd, som nylig er blevet knyttet mellem os, atter blev løst, så vil jeg dog ikke skjule det. Men noget legat," sagde Pecksniff med et lidenskabsløst smil, "har jeg ikke fået og aldrig ventet at få. Det vidste jeg bedre."

"Hans søn et mønster!" udbrød gamle Martin. "Hvor kan De kalde ham således? I sin rigdom havde min broder rigdommens sædvanlige forbandelse og rod til elendighed. Han bragte sin fordærvelige indflydelse med sig, hvor han så gik, og udbredte den rundt om sig, selv i sit hjem. Den forvandlede hans eget barn til en grisk, længselsfuldt ventende arving, som hver dag og hver time målte den aftagende afstand mellem sin fader og graven og forbandede den langsomhed, hvormed han tilbagelagde denne triste vej."

"Nej," udbrød Pecksniff dristigt, "på ingen måde!"

"Men jeg så jo denne skygge i hans hus," sagde Martin Chuzzlewit, "da vi sidste gang mødtes, og advarede ham for den. Jeg skulle dog vel kende den, når jeg ser den, jeg, som har levet så mange år under den?"

"Det nægter jeg," svarede Pecksniff med varme, "helt og holdent. Denne sorgfulde unge mand er nu her i huset for blandt forandrede omgivelser at søge den sjælefred, han har mistet. Skulle jeg stå tilbage med at vise ham retfærdighed, når endog bedemænd og kistefabrikanter er blevet rørt over den opførsel, han har lagt for dagen, når endog ligbærere har talt til hans pris, og lægen ikke vidste, hvorledes han skulle blive herre

over sin bevægelse? Der er en person ved navn Gamp – mrs. Gamp – spørg hende. Hun så mr. Jonas i en prøvelsesfuld stund. Spørg *hende*. Hun er ikke sentimental, men agtværdig, og vil sige sandhed. Slå, men hør! Spring, mr. Chuzzlewit, men se Dem for! Tilgiv, bedste sir," sagde Pecksniff, idet han greb begge hans hænder, "at jeg bliver varm, men jeg er en ærlig mand og må sige sandheden."

Til stadfæstelse af det skudsmål, Pecksniff gav sig selv, lod han ærlighedens tårer sive ud af sine øjne.

Den gamle mand stirrede et øjeblik på ham med en forbavset mine, mens han gentog ved sig selv: "Nu her, her i huset!" men han undertrykte sin overraskelse og sagde efter et ophold:

"Lad mig tale med ham."

"I al venskabelighed, vil jeg håbe?" sagde Pecksniff. "Undskyld mig, men han nyder godt af min ringe gæstfrihed."

"Lad mig tale med ham, sagde jeg," gentog den gamle mand. "Hvis det var min agt at behandle ham anderledes end på en venskabelig måde, ville jeg have sagt, hold os borte fra hinanden."

"Ganske vist, det ville De, De er oprigtigheden selv, ved jeg. Hvis De vil undskylde mig et minut, vil jeg forsigtigt forberede ham på denne lykke."

Han forberedte terrænet for denne meddelelse med en sådan forsigtighed, at der hengik et kvarter, førend han vendte tilbage med Jonas. Imidlertid var de unge damer kommet til syne, og bordet var blevet dækket til de rejsendes vederkvægelse.

Hvor godt den moralske Pecksniff nu end havde indskærpet Jonas at opføre sig ærbødigt over for sin farbroder, og hvor nøje den snu Jonas end havde indprentet sig denne lære, var denne

unge mands holdning, da han forestilledes for sin farbroder, alt andet end mandig eller vindende. En så ejendommelig blanding af frækhed og underdanighed, frygt og dumdristighed, mørk trods og et forsøg på at krybe og indsmigre sig har måske aldrig vist sig således hos noget enkelt menneske som hos Jonas, mens han, efter at have vendt sine nedslagne øjne op mod Martins ansigt, sænkede dem igen og, idet han uafladelig lukkede og åbnede sine hænder, stod og rokkede fra den ene side til den anden og ventede på at blive tiltalt.

"Brodersøn," sagde den gamle mand, "du har været en kærlig søn, hører jeg."

"Så kærlig som sønner i almindelighed, tænker jeg," svarede Jonas, idet han endnu en gang så op og ned. "Jeg gør mig ikke til af at have været bedre end andre sønner, men jeg har sagtens heller ikke været værre."

"Et mønster for sønner, har man sagt mig," sagde den gamle mand med et blik på Pecksniff.

"I ethvert tilfælde," sagde Jonas, idet han atter så et øjeblik i vejret og rystede på hovedet, "har jeg altid været en lige så god søn, som De har været broder. Det er hip som hap, når De endelig vil vide det."

"Din frygtelige sorg gør dig bitter," sagde Martin efter et ophold. "Ræk mig din hånd."

Jonas gjorde det og var næsten helt vel til mode. "Pecksniff," hviskede han, mens de flyttede deres stole hen til bordet, "gav jeg ham ikke svar på tiltale, hvad? Han gør bedst i at feje for sin egen dør, førend han fejer for andres, skulle jeg mene."

Pecksniff svarede kun med et puf med sin albue, der kunne tydes enten som en indigneret indsigelse eller som et hjerteligt bifald, men i begge tilfælde var en kraftig formaning til hans tilkommende svigersøn om at tie. Han gav sig derpå til at gøre honnør som vært med sin vante utvungenhed og elskværdighed.

Men ikke engang Pecksniffs harmløse munterhed kunne sætte et sådant selskab i godt humør eller forene så stridige og fjendtlige elementer som de, han havde at gøre med. Den ubeskrivelige skinsyge og hadskhed, som denne aftens begivenhed havde udsået i miss Charitys barm, lod sig ikke så let holde nede, og mere end én gang viste de sig med en sådan styrke, at de syntes at gøre det umuligt at undgå en fuldstændig afsløring af de virkelige forhold. Og den skønne Mercy, der var aldeles optaget af sin erobring, tirrede og drillede i sin sejrsfryd i den grad sin søster ved sine koketterier og ved den måde, hvorpå hun i et væk satte Jonas' koldsindighed på prøve, at hun næsten æggede hende til vanvid og nødsagede hende til at forlade bordet i et anfald af heftighed, der næppe var mindre voldsomt end det, hun havde hengivet sig til i sin harmes første opbrusning. Den tvang, som pålagdes familien, ved at Mary Graham – for under dette navn havde gamle Martin Chuzzlewit forestillet hende – for første gang var til stede iblandt dem, gjorde ingenlunde tingenes tilstand bedre, hvor blidt og stilfærdigt hendes væsen end var. Pecksniffs stilling var overordentlig pinlig, for da han idelig skulle stifte fred mellem sine døtre; vedligeholde et tåleligt skin af kærlighed og enighed i sit hus; tøjle Jonas' tiltagende ugenerthed og lystighed, der gav sig luft i adskillige uforskammetheder mod Pinch og en

ubeskrivelig ubehøvlethed over for Mary – det var to underordnede – ikke at tale om, at han idelig skulle forsone den gamle, rige slægtning og udjævne eller bortforklare nogle af de tusinde uheldige indtryk, som de var omgivet af på denne ulyksalige aften – da han skulle gøre alt dette – og det ville være vanskeligt at opregne hvor meget mere – uden nogen understøttelse fra nogen side, kan man let forestille sig, at Pecksniffs tilfredshed havde en mere end almindelig stærk tilsætning af de slagger, hvormed de fleste menneskers glæder er blandet. Han havde måske aldrig i sit liv følt en sådan lettelse, som da gamle Martin så på sit ur og sagde, at det var på tide at gå.

"Vi har foreløbig taget værelser i *Dragen*," sagde han. "Jeg holder meget af at spadsere om aftenen, men da aftenerne nu er mørke, vil mr. Pinch måske ikke have noget imod at lyse os hjem."

"Min kære mr. Chuzzlewit," udbrød Pecksniff, "den glæde må jeg selv have. Mercy, mit barn, lygten."

"De skal have tak, hvis De vil hente lygten, lille ven," sagde Martin, "men det kunne ikke falde mig ind at tage Deres fader ud af hans hus i aften, og, kort sagt, jeg vil det heller ikke."

Pecksniff havde allerede hatten i hånden men disse ord blev sagt med et sådant eftertryk, at han blev stående.

"Jeg tager mr. Pinch med eller går alene," sagde Martin. "Hvilken af delene skal det være?"

"Det skal være Thomas," udbrød Pecksniff, "siden De er så bestemt på det. Thomas, De må endelig passe godt på, min ven."

Tom kunne nok trænge til denne formaning, da han var så nervøs og skælvede så stærkt, at han havde vanskelighed ved at holde lygten, og det blev endnu langt vanskeligere, da hun på den gamle mands opfordring tog hans – Tom Pinchs – arm!

"De har altså," sagde Martin undervejs, "en meget behagelig stilling her, mr. Pinch?"

Med en endnu større begejstring end sædvanlig svarede Tom, at han stod i en taknemmelighedsgæld til Pecksniff, som en hel menneskealders hengivenhed kun ufuldstændigt kunne afbetale.

"Hvor længe har De kendt min brodersøn?"

"Deres brodersøn?" stammede Tom.

"Mr. Jonas Chuzzlewit," sagde Mary.

"Ja vel, ja," udbrød Tom, meget lettere om hjertet, for det var Martin, han havde tænkt på. "Jeg har ikke talt med ham før i aften."

"Måske en halv menneskealder kunne være tilstrækkelig til at gengælde *hans* godhed," sagde den gamle mand.

Tom følte, at dette var en spydighed til ham, ligesom det heller ikke undgik hans opmærksomhed, at det var et sidehug til hans principal, og derfor tav *han*. Mary fandt, at Pinch ikke udmærkede sig ved sin åndsnærværelse, og at hun ikke kunne sige for lidt under de forhåndenværende omstændigheder, og derfor tav hun. Den gamle mand, der væmmedes ved, hvad han på grund af sin mistroiske natur holdt for et modbydeligt forsøg på at skamrose Pecksniff, der var en følge af Toms afhængige stilling, og hvori han var bestemt på at fremture, mente straks, at han var en lumsk, krybende, elendig spytslikker, og derfor tav *han*. Og skønt de alle var tilstrækkelig

uhyggeligt til mode, er det dog ikke mere end billigt at sige, at Martin måske var det mest, da han i begyndelsen havde været venlig stemt mod Tom og følt sig tiltrukket af hans tilsyneladende enfold.

"Du er ligesom de andre," tænkte han, idet han skottede til den intet anende Tom. "Du havde nær ført mig bag lyset, men nu har du spildt din umage. Du er en alt for ivrig øjentjener og røber dig selv, min gode Pinch."

På hele den øvrige del af vandringen veksledes der ikke et ord. Skønt det var den første af de sammenkomster, som Tom så længe havde imødeset med et bankende hjerte, udmærkede den sig dog kun ved forlegenhed og forvirring. De skiltes uden for *Dragen*s dør, og idet Tom med et suk slukkede lyset i lygten, vendte han tilbage over de skumle marker.

Da han nærmede sig den første stente, der lå på et ensomt sted, hvor en plantning af unge fyrretræer gjorde det meget mørkt, smuttede en mand forbi og gik videre foran ham. Da han kom til stenten, standsede han og satte sig på den. Tom studsede lidt herover og blev stående et øjeblik, men gik straks igen videre og lige hen til ham.

Det var Jonas. Mens han sad og lod sine ben dingle og pattede på knappen af en stok, så han hånligt på Tom.

"Men gud bevares," udbrød Tom, "hvem skulle have troet, at det var Dem? De gik altså bag efter os?"

"Hvad kommer det Dem ved?" sagde Jonas. "Gå fanden i vold!"

"De er ikke overdrevent høflig, synes jeg."

"Høflig nok imod *Dem*. Hvem er De?"

"Et menneske, der har lige så god ret til almindelig høflighed som enhver anden," sagde Tom i en mild tone.

"Det er løgn, De har ikke ret til noget som helst. De er mig en nydelig fyr til at tale om Deres rettigheder! Ha, ha, ha! – Rettigheder!"

"Bliver De således ved," svarede Tom, som blodet steg til hovedet, "kunne De gøre mig en tjeneste ved at sige mig, hvori jeg da har uret. Men jeg håber, at Deres spøg snart er forbi."

"Således er det altid med den slags køtere," sagde Jonas, "skønt I ved, at en mand taler alvorligt, lader I, som om I tror, at han spøger, for således at kunne slå det hen. Men det nytter ikke noget hos mig; dertil er det for forslidt. Hør nu et øjeblik efter, mr. Pitch eller Witch eller Stitch, eller hvad Deres navn nu er."

"Mit navn er Pinch. Hav den godhed at kalde mig ved det."

"Hvad, skal De endelig kaldes ved Deres rette navn?" udbrød Jonas. "Fattige lærlinge stikker næsen i vejret, mærker jeg. Nej, da forstår vi anderledes at ave dem i City!"

"Det gør intet til sagen, hvorledes De bærer Dem ad i City," sagde Tom. "Hvad har De at sige mig?"

"Dette, mister Pinch," svarede Jonas, idet han rakte sit ansigt så langt frem imod Toms, at denne nødsagedes til at trække sig et skridt tilbage, "at jeg råder Dem til at passe Dem selv og undgå sladder og ikke blande Dem i det, som ikke kommer Dem ved. Jeg har hørt et og andet om Dem, min ven, og Deres fromme væsen, men jeg råder Dem til at gemme det, til jeg er blevet gift med en af Pecksniffs tøse, og ikke at slikke Dem ind hos mine slægtninge og gå andre i vejen, for De ved nok, at når køtere går i vejen, bliver de pisket bort, og derfor er dette et råd

i al venskabelighed. Forstår De mig? For pokker, hvem er De," udbrød Jonas med forøget hån, "at De skulle gå hjem med *dem*, medmindre det var bag ved dem, ligesom enhver anden tjener uden liberi?"

"Hør," udbrød Tom, "det er bedst, at De går ned fra stenten og lader mig gå min gang. Vær så god at gøre plads for mig."

"Bild Dem det ind!" sagde Jonas og spredte sine ben ud. "Ikke førend jeg selv vil, og endnu vil jeg ikke. Hvad, er De bange for, at jeg skal få Dem til at sladre af skole med nogen af Deres hemmeligheder, De sleske lurendrejer?"

"Jeg er ikke bange for ret mange ting, håber jeg," sagde Tom, "og i hvert tilfælde ikke for noget af, hvad De kan gøre. Jeg er ingen øretuder og foragter al lavhed. De miskender mig aldeles. Hvad, er dette mandigt af et menneske i Deres stilling mod et menneske i min? Vær så god at gøre plads, for at jeg kan komme forbi. Jo mindre jeg siger, des bedre."

"Jo mindre De siger!" svarede Jonas og dinglede med benene uden at ænse opfordringen. "De siger kun lidt, ikke sandt? Men jeg gad dog nok vide, hvad der går for sig mellem Dem og en vis landstryger af min familie. Det er der vist også kun lidt i, tør jeg sige."

"Jeg kender ingen landstryger af Deres familie," råbte Tom med eftertryk.

"Jo, De gør."

"Nej jeg gør ikke. Deres farbroders navne, hvis det er ham, De mener, er ingen landstryger. Enhver sammenligning mellem Dem og ham" – her knipsede Tom ad ham, for hans blod var ved at komme i kog – "er alt andet end til Deres fordel."

"Ja så," svarede Jonas. "Og hvad mener De om hans kæreste – tiggertøsen, hvad, mister Pinch?"

"Jeg vil ikke sige et ord mere eller blive her et øjeblik længere."

"Og jeg siger endnu en gang, det er løgn. De bliver her, til jeg giver Dem lov at gå. Bliv stående der, hvor De står, hører De?"

Han svang sin stok over hovedet på Tom, men i samme nu fløj den op i luften, mens Jonas selv lå og sprællede i grøften. Under den kortvarige kamp om stokken havde Tom givet sin modstander et voldsomt slag i panden, og blodet væltede ud af et dybt sår i hans tinding. Tom lagde først mærke til det ved at se, at han trykkede sit lommetørklæde mod såret og vaklede, idet han halvt sanseløs rejste sig op.

"Er De kommet til skade?" spurgte Tom. "Det gør mig meget ondt. Støt Dem et øjeblik på mig. Det kan De gøre uden at tilgive mig, selv om De endnu bærer nag til mig. Jeg ved rigtignok ikke hvorfor, da jeg aldrig har fornærmet Dem, førend vi mødtes på dette sted."

Jonas svarede ham ikke. I starten syntes han slet ikke at forstå ham eller engang at vide, at han var såret, skønt han flere gange tog sit lommetørklæde fra såret og stirrede åndsfraværende på blodet. Efter en af disse undersøgelser så han på Tom, og da var der et udtryk i hans træk, som viste, at han fattede, hvad der var foregået og ville huske det.

På hjemvejen skete der intet videre imellem dem. Jonas holdt sig et lille stykke forud, og Tom Pinch fulgte nedslået bagefter, idet han tænkte på, hvilken sorg denne strid ville volde hans fortræffelige velgører, når han hørte om den. Da Jonas bankede på døren, slog Toms hjerte stærkt; stærkere, da miss Mercy

lukkede op og ved synet af sin sårede kæreste skreg højt, og endnu stærkere, da Jonas åbnede munden.

"Gør ikke så mange ophævelser," sagde han. "Det er ikke værd at tale om. Jeg kendte ikke vejen; det er meget mørkt, og lige som jeg mødte mr. Pinch" – her vendte han sit ansigt, men ikke sine øjne mod Tom – "løb jeg mod et træ. Det er kun en flænge i huden."

"Koldt vand, Mercy!" råbte Pecksniff. "Trækpapir! En saks! Noget gammelt lærred! Skær et bind til, kære Charity! Du store gud, mr. Jonas!"

"Lad mig være fri for Deres vrøvl," svarede den elskværdige svigersøn. "Gør nytte, hvis De kan, hvis ikke, så gå!"

Skønt opfordret til at yde hjælp, blev miss Charity siddende stiv i en krog med et smil på sine læber og rørte ikke en finger. Mercy vaskede selv såret, Pecksniff holdt patientens hoved mellem sine hænder, som om det uden denne understøttelse uundgåeligt måtte gå midt over, og Tom Pinch rystede i sin forskrækkelse med den ene hånd en flaske dråber, til de ikke var andet end det bare skum, mens han i den anden holdt en vældig forskærerkniv, i virkeligheden for at formindske bulen med den, men tilsyneladende for ubarmhjertigt at tilføje et nyt sår, så snart det første var forbundet; men Charity ydede ikke mindste håndsrækning og sagde ikke så meget som et ord. Men da Jonas' hoved var blevet forbundet, og han var gået i seng og alle havde trukket sig tilbage, og hele huset var roligt, hørte Pinch, mens han sad sørgmodig på sin seng og grublede, en sagte banken på sin dør, og da han åbnede den, så han til sin store forbavselse hende stå foran sig med fingeren på læben.

"Mr. Pinch," hviskede hun, "gode mr. Pinch, sig mig sandheden! Har De ikke gjort det? Der har været en strid mellem Dem, og De har slået ham, det er jeg vis på!"

Det var den første gang, hun nogen sinde havde talt venligt til Tom i alle de mange år, de havde tilbragt sammen. Han var målløs af forundring.

"Gik det således til eller ikke?" spurgte hun ivrigt.

"Jeg blev stærkt ægget," sagde Tom.

"Så gik det altså således til?" udbrød Charity med tindrende øjne.

"Ja-a. Vi sloges om stien. Men det var ikke min hensigt at handle så ilde med ham."

"Ikke at handle så ilde med ham!" gentog hun, idet hun til i Toms store overraskelse knyttede hånden og stampede med foden. "Sig ikke det. Det var kækt af Dem. Jeg ærer Dem for det. Skulle De oftere komme i strid med ham, så skån ham ikke for alt i verden, men kast ham til jorden og træd ham under fødder. Ikke et ord om dette til nogen. Bedste mr. Pinch, fra i aften er jeg Deres veninde, Deres svorne veninde."

Hun vendte sit glødende ansigt om imod Tom for at stadfæste sine ord ved dets opildnede udtryk, og idet hun greb hans højre hånd, trykkede hun den til sit hjerte og kyssede den. Og i alt dette var der intet personligt, som kunne vække forlegenhed, for skønt Tom ikke udmærkede sig ved iagttagelsesevne, fattede dog selv han af den varme, hvormed hun gjorde det, at hun ville have kærtegnet enhver hånd, der havde slået hovedet itu på Jonas Chuzzlewit, hvor smudsig og tilsølet den end havde været.

Tom gik igen ind i sit værelse og lagde sig i sin seng, opfyldt af uhyggelige tanker. At der kunne herske en så frygtelig tvedragt i familien, som han vidste måtte være opstået, for at Charity Pecksniff kunne blive forvandlet til hans veninde, og det tilmed af den grund, som tydeligt nok var den sande; at Jonas, der havde overfaldet ham med så grænseløs råhed, kunne være højmodig nok til ikke at omtale deres strid, og at nogen kæde af omstændigheder havde kunnet få ham til at gøre sig skyldig i et voldeligt overfald på noget menneske, der kaldte sig Pecksniffs ven, indeholdt stof til så alvorlige og pinlige tanker, at han ikke kunne lukke et øje. Navnlig nagede Toms egen heftighed så stærkt hans ædle sjæl, at han, idet han satte den i forbindelse med de mange tidligere lejligheder, ved hvilke han havde gjort Pecksniff sorg og uro – lejligheder, om hvilke denne herre ofte nok mindede ham – virkelig begyndte at tro om sig selv, at han af en gådefuld skæbne var bestemt til at være sin velgørers onde ånd. Men endelig faldt han i søvn og drømte – en ny kilde til vågen uro – at han havde sveget den tillid, der var vist ham, og var løbet bort med Mary Graham.

Man må indrømme, at hvad enten Tom vågede eller sov, så var hans forhold til denne unge dame vel skikket til at vække uro. Jo tiere han så hende, des mere beundrede han hendes skønhed, hendes forstand og hendes elskværdige egenskaber, som endog vandt Pecksniffs splidagtige hus for hende og efter nogle få dages forløb i ethvert tilfælde genoprettede skinnet af enighed og venskab mellem de to forbitrede søstre. Når hun talte, holdt Tom sit vejr, så ivrigt hørte han efter, og når hun sang, sad han ligesom tryllet fast til stedet. Hun spillede på hans orgel, og fra dette stolte øjeblik begyndte endog dette,

hans lykkeligste timers gamle fortrolige, som han havde anset for fuldkommenheden selv, en ny og forklaret tilværelse.

Gud velsigne din tålmodighed, Tom! Hvem kunne have set dig i tre samfulde sommeruger ruge den halve nat i bagstuen over dette uransagelige gamle klavers klirrende benrad uden at finde nøglen til dit hjertes hemmelighed, skønt den kun dunkelt kendtes af dig selv? Hvem kunne vel have set rødmen på din kind, når du efter flere timers arbejde bukkede dig for at lytte efter klangen af en uforbederlig tone og opdagede, at det til sidst havde fået mæle og udhvæsede en svag lyd, der havde en fjern lighed med, hvad den skulle være, uden at vide, at det ikke var bestemt for nogen almindelig hånd, men for en, der, skønt blid som en engels, bragte den dybeste streng i dit indre til at lyde? Og hvis et venligt blik – ja, selv om det havde været lige så brødefrit som dit eget, kære Tom – kunne være trængt igennem tusmørket hin aften, da hun med en stemme, der passede så godt til øjeblikket, tungsindig, mild og dæmpet, men dog fuld af håb, første gang sang ved det istandsatte instrument og forbavsedes over forandringen, og du sad afsides ved det åbne vindue i glad tavshed og med et svulmende hjerte – måtte da hint blik ikke uundgåelig have læst indledningen til en historie, Tom, som for din skyld helst aldrig måtte være begyndt?

Tom Pinchs stilling blev ikke mindre farlig eller vanskelig ved den omstændighed, at der ikke veksledes et ord om Martin imellem dem. Tro mod sit løfte, gav Tom hende enhver mulig lejlighed. Tidlig og sildig var han i kirken, på hendes yndlingsspadsereveje, i landsbyen, i haven, på engen, og på ethvert af disse steder kunne hun have talt frit. Men nej, til alle disse tider undgik hun ham omhyggeligt eller nærmede sig

ham kun i selskab med andre. Det kunne ikke være, fordi hun mistroede eller ikke led ham, for ved tusinde små, fint udtænkte midler, der var så ubetydelige, at de undgik enhver andens opmærksomhed end hans, udmærkede hun ham, når andre var til stede og opførte sig som godheden selv imod ham. Kunne det være muligt, at hun havde brudt med Martin eller måske aldrig havde gengældt hans kærlighed undtagen i hans egen dristige og ophidsede fantasi? Toms kind rødmede af selvbebrejdelse, idet han affærdigede denne tanke.

I al denne tid kom og gik gamle Martin på sin egen sære måde eller sad hensunket i sine egne tanker imellem de andre og holdt ikke synderligt samkvem med nogen af dem. Skønt uselskabelig, var han i andre henseender hverken egensindig, gnaven eller vanskelig, men han var aldrig mere fornøjet, end når de ville lade ham sidde uænset med sin bog og fortsætte deres egne adspredelser i hans nærværelse. Det var umuligt at afgøre, hvem han nærede interesse for, eller om han overhovedet nærede interesse for nogen af dem. Når de ikke ligefrem talte til ham, røbede han aldrig, at han havde øren eller øjne for noget af, hvad der foregik.

Mens den livlige Merry en dag sad med nedslagne øjne under et skyggefuldt træ på kirkegården, hvorhen hun var tyet, efter at hun var blevet ked af at drille Jonas på forskellige måder, mærkede hun, at der trådte en ny skygge mellem hende og solen. Idet hun slog øjnene op i forventning om at se sin forlovede, blev hun ikke lidt overrasket ved at se gamle Martin. Hendes overraskelse blev ikke mindre, da han tog plads på grønsværen ved siden af hende og åbnede en samtale således:

"Hvornår skal De have bryllup?"

"Gud, bedste mr. Chuzzlewit, det ved jeg virkelig ikke. Ikke foreløbig, håber jeg."

"Håber De?" sagde den gamle mand.

Det blev sagt i en meget alvorlig tone, men hun mente, det var spøg, og fniste umådeligt.

"Hør," sagde oldingen med ualmindelig venlighed, "De er ung, smuk og god, tror jeg. De er ganske vist letsindig og holder af at være det, men noget hjerte må De dog have."

"Jeg har ikke givet det helt bort, kan jeg forsikre Dem," sagde Merry med et skælmsk nik, idet hun rykkede noget græs op.

"Har De skilt Dem ved noget af det?"

"Gud, bedste mr. Chuzzlewit, De må virkelig have mig undskyldt! De er så underlig!"

"Er det underligt af mig, at jeg gerne vil vide, om De elsker den unge mand, De skal giftes med, ja, da er jeg underlig, for det er visselig mit ønske."

"Han er sådan et uhyre," sagde Merry surmulende.

"Så De elsker ham altså ikke?" spurgte den gamle mand.

"Å, bedste mr. Chuzzlewit, jeg fortæller ham såmænd hundrede gange om dagen, at jeg hader ham. De må selv have hørt mig sige ham det."

"Ofte," sagde Martin.

"Og jeg gør det," udbrød Merry, "gør det virkelig!"

"Men har dog lovet at gifte Dem med ham."

"Ja, vist så. Men jeg sagde den usling – jeg sagde ham det, da han friede til mig – at hvis jeg nogen sinde giftede mig med ham, skete det kun, for at jeg kunne hade og drille ham hele mit liv igennem."

Hun havde en mistanke om, at den gamle mand betragtede Jonas med alt andet end gunstige øjne, og mente, at disse udtalelser ret ville falde i hans smag, men han syntes dog langtfra at se dem i dette lys, for da han atter talte, var det i en streng tone.

"Se Dem om," sagde han og pegede på gravene, "og husk på, at De fra Deres bryllupstime og indtil den dag, da De selv bliver sænket i jorden, ikke kan frigøre Dem for ham. Tænk, tal og opfør Dem i det mindste én gang som et ansvarligt væsen. Pålægges der Deres tilbøjelighed nogen tvang? Er der nogen, der tvinger Dem til dette ægteskab? Nogen, der falskelig råder eller frister Dem til at indgå det? Jeg spørger ikke, hvem, men kun, om der er nogen?"

"Nej," sagde Merry og trak på skuldrene, "ikke det jeg ved."

"Ikke det De ved! Er der nogen?"

"Nej," svarede Merry, "ingen har nogen sinde sagt noget til mig om det. Havde nogen prøvet på at få mig til at tage ham, havde jeg slet ikke taget ham."

"Jeg hører, at man først troede, at han sværmede for Deres søster," sagde Martin.

"Å gud, bedste mr. Chuzzlewit, hvor stort et uhyre han end er, ville det være alt for strengt at gøre ham ansvarlig for andres forfængelighed. Og forfængelig er den kære, stakkels Cherry, så sød som hun er."

"Det var altså en fejltagelse af hende?"

"Det vil jeg håbe, men det kære barn har altid været så skrækkelig misundelig og sær, at det er umuligt at gøre hende tilpas, så det ikke kan nytte at prøve på det."

"Hverken tvunget eller overtalt," sagde Martin tankefuldt, "og at det er sandt, ser jeg. Der er én mulighed endnu. Det er måske af tankeløshed, at De har indladt Dem på denne forlovelse. Det er måske kun en tåbelig grille, undfanget af en flygtig karakter i et øjebliks lune. Er det således fat?"

"Bedste mr. Chuzzlewit," sagde Merry med et affekteret smil, "af karakter kan ingen være mere flygtig end jeg. Jeg er som skum på vand, forsikrer jeg Dem. De har aldrig kendt mage!"

Han ventede tålmodigt, til hun havde talt ud, og sagde derpå roligt og langsomt og med mild røst, som om han endnu ville opfordre hende til fortrolighed:

"Har De noget ønske – eller rører der sig noget i Deres bryst, som hvisker til Dem, at De kunne komme til at ønske det, hvis De fik tid til at trække Dem tilbage – om at blive løst fra denne forbindelse?"

Atter surmulede Merry og slog øjnene ned; atter rykkede hun græsset op og trak på skuldrene. Nej. Hun vidste ikke noget af, at hun havde et sådant ønske. Hun var temmelig vis på, at hun ikke havde det, fuldkommen vis på det, kunne hun gerne sige. Hun "brød sig ikke noget om det".

"Er det aldrig faldet Dem ind," spurgte Martin, "at Deres ægtestand måske kan blive sørgelig, fuld af bitterhed og grumme ulykkelig?"

Atter slog Merry øjnene ned og rykkede nu græsset op med rode.

"Hvilke skrækkelige ord, bedste mr. Chuzzlewit! Jeg kommer naturligvis til at skændes med ham; jeg ville skændes med enhver mand. Ægtefolk skændes altid, tror jeg. Men med hensyn til at blive bitter og ulykkelig og alt det frygtelige, De

nævner, så kunne det ikke ske, undtagen han altid fik sin vilje, og jeg har rigtignok til hensigt at sætte min egen vilje igennem. Det gør jeg altid nu," udbrød Merry, idet hun nikkede og fniste højt, "for jeg behandler ham jo som en ren slave."

"Lad det da blive som det er," sagde Martin, idet han stod op. "Lad det blive, som det er! Jeg ville kende Deres tanker, barn, og De har vist mig dem. Jeg ønsker Dem til lykke. Til lykke!" gentog han og så vist på hende, idet han pegede på lågen, ad hvilken Jonas i samme øjeblik trådte ind. Og uden at vente på sin brodersøn gik han derpå bort ad en anden vej og forsvandt.

"Å, din stygge, gamle mand!" udbrød den livsglade Merry ved sig selv. "Hvilket afskyeligt uhyre han er, at han således går omkring på kirkegården ved højlys dag og skræmmer folk fra sans og samling! – Kom mig ikke nær, bjørn, ellers går jeg min vej."

Det var Jonas, som var bjørnen. Trods denne advarsel satte han sig på græsset ved siden af hende og sagde gnavent:

"Hvad var det, min farbroder talte om?"

"Om dig. Han sagde, at du ikke var nær god nok til mig."

"Ja vist, det tror jeg nok; det ved vi jo alle. Jeg vil håbe, at han har i sinde at give dig en foræring, som er værd at eje. Sagde han ikke noget, som tydede på det?"

"Nej, *det* gjorde han ikke!"

"En karrig gammel hund er han," sagde Jonas. "Nå!"

"Men bjørn dog!" udbrød Merry med påtagen forbavselse. "Hvad er det, du gør, bjørn?"

"Jeg knuger dig bare lidt," sagde den skuffede Jonas. "Det er der da vel ikke noget ondt i, skulle jeg tro?"

"Jo, der er en hel del ondt i det, når jeg ikke synes om det. Væk med dig! Du gør mig så varm."

Jonas trak sin arm til sig og så et øjeblik på hende, snarere som en morder end som en elsker. Men lidt efter lidt opklaredes hans ansigt, og han afbrød tavsheden med et:

"Hør, lille Merry!"

"Hvad har du at sige, din simple knægt – din rå vildmand?" udbrød hans trolovede brud.

"Når skal det være? Jeg behøver ikke at fortælle dig, at jeg ikke har råd til at gå her og drive halvdelen af mit liv bort, og Pecksniff siger, at det ikke gør stort til sagen, at fader er død for så kort tid siden, da vi kan holde bryllup i al stilhed hernede, og min enlighed er en god grund over for naboerne til så snart at føre en kone hjem, især en, som han kendte. Gnavposen – min farbroder, mener jeg – vil såmænd ingen hindringer lægge os i vejen, hvad vi så bestemmer os til, for endnu i morges sagde han til Pecksniff, at når det var med din vilje, havde han intet imod det. Altså, lille Merry," sagde Jonas og vovede et nyt forsøg på at knuge hende, "hvornår skal det være?"

"Nu har jeg hørt det med!" udbrød Merry.

"Ja hvorfor ikke?" sagde Jonas. "Hvad siger du om næste uge?"

"Næste uge! Havde du sagt om tre måneder, ville jeg have undret mig over din uforskammethed."

"Men jeg sagde ikke om tre måneder, men næste uge."

"Så, bjørn," udbrød miss Merry, idet hun skød ham til side og stod op, "siger jeg nej, ikke næste uge. Det bliver ikke, førend jeg vil – og jeg vil måske ikke før om flere måneder, og dermed punktum!"

Han skottede op til hende fra græsset, næsten lige så mørkt, som han havde skottet til Tom Pinch, men tav.

"Ingen grimrian af en bjørn med et plaster på øjet skal sætte mig stolen for døren eller have stemme i sagen," sagde Merry. "Nu ved du det!"

Endnu tav Jonas.

"Bliver det i næste måned, er det også det allertidligste, men jeg siger ikke før i morgen, når det bliver, og synes du ikke om det, bliver der slet ikke noget af det," sagde Merry, "og følger du mig i hælene og ikke vil lade mig i ro, bliver der slet ikke noget af det! Og gør du ikke alt, hvad jeg befaler dig, bliver der heller ikke noget af det. Så du vil behage ikke at følge efter mig. Har du forstået mig, bjørn!"

Og dermed hoppede hun bort mellem træerne.

"Godt, godt, min smukke," sagde Jonas, idet han så efter hende og næsten knuste et halmstrå til pulver mellem sine tænder, "det skal komme til at svie til dig, når du først vel er blevet gift! Det kan være meget godt nu – det holder én i ånde, og det ved du – men ved lejlighed skal du nok få det betalt, og det med renter og renters renter. Det er fordømt kedeligt at sidde her ganske alene. Jeg har aldrig kunnet udstå en gammel, skimlet kirkegård."

Idet han drejede ind i alleen, så Merry, der var langt forude, sig tilfældigvis tilbage.

"Ja," sagde Jonas med et mørkt smil og et nik, som ikke gjaldt hende, "gør så meget som muligt ud af det, mens det varer ved. Smed kun, mens jernet er varmt. Følg dit eget hoved, så længe det står i din magt, min smukke!"

25. Er til dels af faglig art og meddeler læseren nogle værdifulde vink med hensyn til pasningen af et sygeværelse

Mould var omgivet af sine husguder og frydede sig ved den husIige hviles sødme, mens han med stille fryd stirrede på dem. Da det var lummert i værelset, og vinduet stod åbent-, lå Moulds ben på vinduesbænken, og hans ryg støttede sig mod skodden, mens hans skinnende hoved var dækket med et tørklæde, som skulle skærme hans skaldede isse mod fluerne. Værelset duftede af punch, og på et lille rundt bord i en bekvem afstand fra Moulds hånd stod et stort glas med den velsmagende drik, der var brygget med en sådan kyndighed, at når hans øje skuede ned i den kølige, gennemsigtige væske, skuede et andet øje, der strålede ham i møde bag den sprøde citronskal, op på ham og blinkede som en stjerne.

Moulds etablissement lå dybt inde i City i Cheap-kvarteret. Hans harem, eller med andre ord mrs. Moulds og familiens dagligstue, lå til gården oven over det lille værksted bag ved butikken og vendte ud til en lille, skyggefuld kirkegård. I dette hyggelige rum sad Mould nu og så med stille velbehag på sin punch og sit hjem. Når han et øjeblik søgte en videre udsigt, vandrede hans fugtige blik som en solstråle gennem en landlig skærm af højrøde pralbønner, der slyngede sig op ad snore

uden for vinduet, og med en kunstkenders øjne skuede han ned på gravene.

Moulds livsledsagerinde og hans to døtre gjorde ham selskab. Buttet som en agerhøne var enhver af de to miss'er Mould, og mrs. Mould var mere buttet end de begge tilsammen. Så runde og trinde var deres skønne former, at de kunne have været de legemer, som engang havde hørt til engleansigterne nede i butikken, men var vokset op med andre hoveder, for at de kunne blive dødelige. Selv deres ferskenfarvede kinder var opsvulmede og udspilede, som om de egentlig burde have blæst på himmelske basuner. De legemløse keruber nede i værkstedet, der var afmalet, som om de uafladelig blæste på denne slags instrumenter, uden lunger, spillede formodentlig efter gehør.

Mould så kærligt på mrs. Mould, der sad tæt ved og hjalp ham med hans punch ligesom med alt andet, og enhver af de serafiske døtre fik ligeledes deres part af hans opmærksomhed og smilede til gengæld til ham. Så omfangsrige var Moulds ejendele og så stort hans vareforråd, at der endog her i hans hjems helligdom stod et vældigt skab, hvis mahognitræs mave var fuld af ligklæder, liglagner og andre til begravelser hørende sager. Men skønt miss'erne Mould så at sige var opfødte under dets øjne, havde det dog ikke kastet nogen skygge på deres frygtsomme barndom eller blomstrende ungdom. Miss'erne Mould, der fra vuggen af havde leget bag dødens og gravens kulisser, havde bedre forstand. For dem var hatteflor kun så og så mange alen silke- eller krepflor, et sæt gravklæder kun så og så meget lærred. De kunne finde noget idealt i en skuespillers

kostume, i en hofdames skørt eller selv i en parlamentsakt, men af ligklæder lod de sig ikke bestikke. De syede dem undertiden.

Moulds enemærker lå langt borte fra den støjende tummel i de store hovedgader og inde i en stille afkrog, hvor stadens larm blev til en dæmpet summen, som snart steg, snart faldt og snart ganske ophørte – et tegn på, at der var en standsning i Cheapside. Lyset tindrede imellem de højrøde pralbønner, som om kirkegården blinkede ad Mould og sagde: "Vi forstår hinanden", og fra det langt borte liggende ligkisteværksted klang hammerslagene med en dæmpet, melodisk lyd, rat, tat, tat, der var lige så god til at fremme søvnen som fordøjelsen.

"Ganske som en summen af insekter," sagde Mould, idet han med inderligt velbehag lukkede øjnene. "Det minder en om den levende natur ude på landet. Det er aldeles, som når spætten banker."

"Som når spætten banker på det hule elmetræ," sagde mrs. Mould, idet hun lempede ordene i folkesangen efter den træsort, som i almindelighed bruges i faget.

"Ha, ha, ha!" lo Mould. "Ikke så galt, min ven. Lad os få mere af den slags. Hule elmetræer, hvad? Ha, ha, ha! Virkelig meget godt. Jeg har set det, der har været dårligere, i søndagsbladene, min skat."

Således opmuntret tog Mould lidt mere af punchen og rakte den til sine døtre, som pligtskyldigst fulgte deres moders eksempel.

"Det hule elmetræ, hvad?" sagde Mould og gjorde i sin glæde over vittigheden en lille bevægelse med sine ben. "I visen står der bøgetræ. Elmetræ, hvad? Ja rigtigt. Ha, ha, ha! Virkelig noget af det bedste, jeg kender!" Dette indfald morede ham så

kosteligt, at han ikke kunne glemme det, men tyve gange gentog: "Elmetræ, hvad? Ja rigtigt. Elmetræ, naturligvis. Ha, ha, ha! Det burde min tro sendes til nogen, der kunne bruge det. Det er noget af det vittigste, der er blevet sagt. Det hule elmetræ, hvad? Naturligvis. Meget hult. Ha, ha, ha!"

I det samme hørtes en banken på stuedøren.

"Det er Tacker," sagde mrs. Mould, "jeg kan kende ham på hans hvæsen. Når man nu hører ham, skulle man ikke tro, at han nogen sinde havde haft vejr nok til at blæse en sørgemarch! Kom ind, Tacker."

"Om forladelse, madam," sagde Tacker, idet han stak hovedet inden for døren. "Jeg troede, at principalen var her."

"Ja, det er han også," udbrød Mould.

"Å, jeg så Dem virkelig ikke," sagde Tacker og stak hovedet lidt længere ind i stuen. "De har sagtens ikke lyst til at påtage Dem en gående begravelse med en simpel triækiste og en blikplade?"

"På ingen måde," svarede Mould. "Det er alt for simpelt, til at der kan være tale om det."

"Jeg svarede dem også, at det var temmelig tarveligt."

"Lad dem gå et andet sted hen. Den slags forretninger indlader vi os ikke på," sagde Mould. "Hvor uforskammet af dem at foreslå os sådant noget! Hvem er det?"

"Ja," svarede Tacker nølende, "deri stikker knuden. Det er kirkebetjentens svigersøn."

"Kirkebetjentens svigersøn, siger De?" sagde Mould. "Godt, jeg vil påtage mig det, når kirkebetjenten selv vil følge og tage sin trekantede hat på, ellers ikke. På den måde lader det sig gøre, når man giver det et officielt udseende, skønt det endda bliver simpelt nok. Hans trekantede hat, glem ikke den."

"Nej, det skal jeg nok huske," svarede Tacker. "Men det er sandt, mrs. Gamp er nede og vil tale med Dem."

"Lad hende komme herop," sagde Mould. "Nå, mrs. Gamp, hvad godt nyt bringer De?"

Den omtalte dame stod nu i døren og nejede for mrs. Mould, og i samme øjeblik strømmede en ejendommelig duft ud i stuen, som om en forbifarende fe havde hikket og i forvejen været nede i en vinkælder.

Mrs. Gamp gav ikke Mould noget svar, men nejede igen for mrs. Mould og vendte øjne og hænder opad, som om hun fromt takkede Himlen, fordi hun så så vel ud. Hun var net, skønt ikke prunkende klædt i den sørgedragt, hun havde haft på, da Pecksniff havde den fornøjelse at gøre hendes bekendtskab, og var måske et lille gran mere tilsmudset af snustobak.

"Der er nogle lykkelige væsener," sagde hun, "som tiden løber baglæns med, og dem er De en af, mrs. Mould; ikke fordi, den kan såmænd gerne skalte og valte med Dem, som den har lyst, i mange år, for ung er De, og ung bliver De. Endnu forleden dag sagde jeg til mrs. Harris, da hun sagde til mig: 'Årene og vore bryderier sætter mærker på os alle' – 'Sig ikke det, mrs. Harris,' sagde jeg, 'hvis De og jeg skal fortsætte at være gode venner, for det er ikke tilfældet. Mrs. Mould,' sagde jeg – jeg tog mig den frihed, tilstår jeg, at nævne Deres navn –' her nejede hun – 'er en af dem, som er bevis på lige det stik modsatte, og aldrig vil jeg, så længe der er en dråbe vejr i mig, sidde og høre på sådan noget uden at tage til genmæle, tro ikke det.' – 'Jeg beder om forladelse, madam,' sagde mrs. Harris, 'jeg giver Dem gerne ret, for har der nogen sinde været en kone, som med fornøjelse ville

rive øjnene ud af hovedet på sine medmennesker for at tjene sine venner, så ved jeg, at denne kones navn er Sara Gamp.'"

Da hun var kommet så langt, var hun nødt til at standse for at trække sit vejr, hvoraf vi vil benytte os til at meddele, at der hvilede et frygtelig mystisk slør over denne dame ved navn Harris, som ingen af mrs. Gamps omgangskreds havde set, ligesom heller intet menneskeligt væsen vidste, hvor hun boede, skønt mrs. Gamp, efter eget sigende, lod til at have stadigt samkvem med hende. Der var modstridende rygter om denne sag, men den almindeligste mening var, at hun var et foster af mrs. Gamps fantasi, skabt i det udtrykkelige øjemed at holde fingerede samtaler med hende om alle mulige ting og stadig slutte med en lovtale over hendes fortræffelighed.

"Og hvilken glæde er det nu ikke også," sagde mrs. Gamp, idet hun vendte sig om mod døtrene med et tåreblandet smil, "at se disse to unge damer, som jeg har kendt, førend nogen af dem havde en tand i sin smukke mund, og som jeg mangen en god gang har set – de søde væsener! – lege begravelse nede i værkstedet og følge bestillingsbogen til dens sidste hvilested i skabet! Men det er nu alt sammen forbi, mr. Mould," og idet hun således kom til denne som den sidste i rækken, rystede hun polisk på hovedet.

"Forandringer, mrs. Gamp!" svarede bedemanden.

"Og flere forandringer forestår, førend det er forbi med forandringerne," sagde mrs. Gamp og nikkede endnu poliskere. "Unge damer med sådanne ansigter tænker på mere end begravelse, ikke, sir?"

"Jeg ved såmænd ikke," sagde Mould med et latterkluk. "Ikke så dårligt af mrs. Gamp, vel, min ven?"

"Jo vist ved De!" sagde hun; "og det gør også mrs. Mould, Deres smukke kone, og det gør jeg med, skønt den glæde at have en datter er blevet nægtet mig, og havde jeg fået en, ville Gamp ganske bestemt have drukket hendes små sko lige af fødderne på hende, således som han gjorde ved vor dreng, det søde barn, som han bagefter sendte ud, for at han skulle sælge hans træben som råmateriale til at lave svovlstikker af, for hvad han kunne få for det, og købe brændevin for pengene, hvilket han også troligt udrettede med en forstand, der var langt over hans år, for drengen tabte hver eneste penny i plat og krone og kom bagefter ganske rolig hjem og fortalte det og sagde, at han ville drukne sig, hvis det kunne være hans forældre nogen tilfredsstillelse. – Jo vist ved De," sagde mrs. Gamp, idet hun tørrede sine øjne med sit sjal og atter optog tråden i sin tale. "Der står noget mere foruden fødsler og dødsfald i aviserne, ikke sandt, mr. Mould?"

Mould blinkede ad mrs. Mould, som han imidlertid havde taget på sit skød, og sagde: "Ganske vist. En hel del mere, mrs. Gamp. Mrs. Gamp er virkelig ikke så dårlig, min ven."

"Der står giftermål, gør der ikke?" sagde mrs. Gamp, mens begge døtrene rødmede og fniste. "Gud velsigne deres uskyldige hjerter, det ved de såmænd meget godt! Nå, De vidste det også, og det samme gjorde mrs. Mould, da De var på deres alder! Men efter min mening er De nu alle af samme alder. Og skulle De og mrs. Mould nogen sinde få børnebørn –"

"Å fy, fy, hvilken snak, mrs. Gamp," svarede bedemanden. "Pokkers kvikt alligevel. Storartet," – dette sagde han hviskende. "Hør, min ven" – atter højt – "mrs. Gamp kan nok drikke et glas cognac. Sæt Dem ned, mrs. Gamp."

Mrs. Gamp satte sig på den stol, der stod nærmest ved døren, og idet hun vendte øjnene mod loftet, lod hun, som om hun var aldeles uvidende om, at der blev skænket et glas, indtil det blev givet hende i hånden af en af de unge damer, hvorpå hun røbede den største overraskelse.

"Noget, der så godt som aldrig falder mig ind, mr. Mould," sagde hun, "undtagen når jeg er upasselig og mærker, at min halve flaske porter trykker mig for brystet. Mrs. Harris siger tit og mange gange til mig: 'Sara Gamp,' siger hun, 'jeg falder virkelig i forundring over Dem!' 'Mrs. Harris,' siger jeg til hende, 'hvorfor det? Sig frem, om jeg må bede.' 'Sandt at sige da, madam,' siger mrs. Harris, 'så havde jeg aldrig, førend jeg havde gjort Deres bekendtskab, troet, at nogen jordemoder eller vågekone kunne hjælpe sig med den smule, De drikker.' 'Mrs. Harris,' siger jeg til hende, 'ingen ved, hvad han formår, førend han prøver på det, og mens jeg og Gamp boede sammen, var jeg af samme mening. Men nu,' siger jeg, 'er min halve flaske porter mere end nok til mig, når jeg bare får den regelmæssigt, og den er god. Både som jordemoder og vågekone gør jeg min pligt, håber jeg, men jeg er kun en fattig kone og tjener mit brød surt, og jeg forlanger derfor også, tilstår jeg, at jeg får den regelmæssigt, og at den er god.'"

Hvilken sammenhæng der egentlig var mellem dette og mrs. Gamps glas cognac, kom ikke for dagen, for med et: "På alles bedste velgående" stak hun glasset ud efter alle kunstens regler uden at forklare sig nærmere.

"Men hvad godt nyt bringer De, mrs. Gamp?" spurgte Mould igen, mens hun tørrede sig om munden med sit sjal og bed et stykke af en blød tvebak, som hun syntes at have i sin lomme for

det tilfælde, at der skulle blive budt hende en dram. "Hvorledes har mr. Chuffey det?"

"Mr. Chuffey," svarede hun, "har det ganske som sædvanlig; det er hverken bedre eller værre med ham. Det var meget smukt af manden at skrive til Dem og sige, 'Lad mrs. Gamp sørge for ham, til jeg kommer hjem;' men alt, hvad han gør, er smukt. Der er ikke mange, som ligner ham, og var der det, ville vi ikke mangle kirker."

"Hvad ønsker De at tale med mig om, mrs. Gamp?" sagde Mould for at komme til sagen.

"Bare dette," svarede mrs. Gamp, "og tak, fordi De spørger. I *Tyren* i Holborn er der en herre, som er blevet syg og har måttet gå til sengs. De har en gangkone, der er blevet dem anbefalet fra Bartholomæus Hospitalet og passer ham om dagen, og jeg kender hende godt, mr. Mould, for hun hedder mrs. Prig og er det bedste menneske, man kan tænke sig. Men om natten skal hun være et andet sted, og de trænger til en vågekone, og derfor siger hun, for hun har i over tyve år haft det største venskab for mig: 'Den ædrueligste person, der er til, og den største velsignelse i et sygeværelse er mrs. Gamp. Send en dreng til Kingsgate Street,' siger hun, 'og få fat i hende, hvad det så skal koste, for mrs. Gamp er ikke til at veje op med guld.' Min vært bringer mig denne besked og siger: 'Da De ikke har det svært der, hvor De er, og dette stykke arbejde lader til at ville betale sig godt, hvorfor da ikke forene begge dele?' 'Nej,' siger jeg, 'ikke uden at mr. Mould ved det; det er der ikke at tænke på. Men jeg vil gå hen til mr. Mould og spørge ham om det, hvis De synes.'" Her skottede hun til bedemanden og standsede.

"Nattevågen, hvad?" sagde Mould og strøg sig om hagen.

"Fra klokken otte til klokken otte; jeg vil ikke narre Dem."

"Og så gå tilbage, hvad?"

"Så ville der ikke være noget i vejen for, at jeg kunne passe mr. Chuffey. Da han er så stille af sig og lægger sig tidligt, vil han næsten hele tiden være i sin seng. Jeg vil ikke nægte," sagde mrs. Gamp fromt, "at jeg kun er en fattig kone, og at jeg har god brug for pengene, men det må De ikke tage hensyn til, mr. Mould. Rige folk kan ride på kameler, men det er ikke så let en sag for dem at se gennem et nåleøje. Det er min trøst, og det har jeg skrevet mig bag øret."

"Ja, mrs. Gamp, jeg ser ikke, at der kan være noget til hinder for, at De under disse omstændigheder tjener Dem en ærlig skilling, men jeg tror, at jeg ville tie med det. Jeg ville for eksempel ikke omtale det for mr. Chuzzlewit ved hans tilbagekomst, medmindre det var nødvendigt, og han ligefrem spurgte Dem om det."

"Det havde jeg netop lige på læben og ville sige," svarede mrs. Gamp. "Sæt, at den omtalte herre skulle dø, kunne jeg vel gerne, uden at fornærme Dem, tage mig den frihed at sige, at jeg kendte en mand i bedemandsfaget?"

"Ganske vist, mrs. Gamp," sagde Mould meget nedladende. "I et sådant tilfælde kan De godt lejlighedsvis sige, at vi besørger alting pænt og til de forskellige priser og i det hele har ord for at gøre det så behageligt som muligt for de efterlevendes følelser. Men ingen påtrængenhed. Sagte, sagte! Det er lige så godt, lille ven, at du giver mrs. Gamp et par adressekort."

Mrs. Gamp tog imod dem, og da hun mærkede, at der ikke vankede mere cognac, eftersom flasken var blevet sat ind i skabet igen, rejste hun sig for at gå.

"Af mit ganske hjerte ønsker jeg denne lykkelige familie al mulig lykke," sagde hun. "Farvel, mrs. Mould! Var jeg mr. Mould, ville jeg være skinsyg på Dem, madam, og var jeg Dem, ville jeg sandelig være skinsyg på mr. Mould."

"Nå, nå! Sniksnak! Gå væk, mrs. Gamp!" udbrød den henrykte bedemand.

"De unge damer," sagde mrs. Gamp med et kniks "– Gud velsigne deres søde ansigter – kan de forene det med deres pligter at være så voksne, når de har så unge forældre, så tilkommer det ikke mig og mine lige at spekulere over det."

"Sniksnak, sniksnak. Af sted med Dem, mrs. Gamp!" udbrød Mould. Men i sin overvættes glæde kneb han ligefrem mrs. Mould i armen, da han sagde det.

"Ved du hvad, min ven," sagde han, da mrs. Gamp endelig var gået og havde lukket døren, "det er en meget klog kone. Det er en kone, hvis forstand er umådelig ophøjet over hendes livsstilling. Det er en kone med en ualmindelig skarpsindighed og dømmekraft. Det er en kone," sagde Mould, idet han atter trak sit silkelommetørklæde over hovedet og satte sig i lave til et blund, "som man næsten kunne være tilbøjelig til at begrave for ingenting og gøre det pænt oven i købet."

Mrs. Mould og hendes døtre var aldeles enige med ham. Mrs. Gamp var imidlertid kommet ud på gaden, hvor hun følte sig så generet af luften, at hun nødsagedes til at blive stående lidt i en port for at komme til sig selv. Men alligevel gik hun så usikkert, at hun vakte den inderligste medlidenhed hos nogle godmodige drenge, der fattede den mest levende interesse for hendes ildebefindende og i deres ukunstlede sprog bad hende være ved godt mod, da hun kun var "en lille smule stænket."

Hvad hun nu var, eller hvilket navn lægevidenskaben end ville have givet hendes sygdom, så kunne hun udmærket godt finde hjem igen, og da hun var kommet til Anthony Chuzzlewit & Søns hus, lagde hun sig straks til hvile. Hun blev der til klokken syv om aftenen, og efter at have fået den stakkels gamle Chuffey til at gå i seng, begav hun sig på vej til sin ny plads. Hun gik imidlertid først til sit logi i Kingsgate Street for at hente en bylt sjaler og tørklæder til natten og spadserede derfra til *Tyren* i Holborn, som hun nåede, lige som klokken slog otte.

Idet hun drejede ind i gården, standsede hun, da værten, værtinden og overstuepigen alle tre stod på dørtærsklen og talte ivrigt med en ung mand, der syntes enten nylig at være kommet eller at ville til at gå igen. De første ord, som nåede mrs. Gamps øre, vedrørte åbenbart patienten, og da det er godt, at enhver god sygeplejerske ved så meget som muligt om den person, hun skal passe, gav mrs. Gamp sig pligtskyldigst til at lytte.

"Altså ikke bedre?" sagde den unge mand.

"Værre!" sagde værten.

"Meget værre," tilføjede værtinden.

"Å, en hel del værre," udbrød stuepigen, idet hun spilede øjnene vidt op og rystede på hovedet.

"Stakkels fyr!" sagde den unge mand; "det gør mig ondt at høre. Det værste af det er, at jeg ingen forestilling har om, hvilke venner eller slægtninge han har, eller hvor de bor, med undtagelse af, at det i hvert tilfælde ikke er i London."

Værten så på værtinden; værtinden så på værten, og stuepigen udbrød hysterisk, "at af alle de mange utydelige adresser, hun havde set eller hørt tale om – og i et hotel var det ikke så ganske få – var denne den mest utydelige."

"Sagen er, ser De," fortsatte den unge mand, "at jeg, som jeg sagde Dem i går, da De sendte bud efter mig, virkelig kun ved meget lidt om ham. Vi har været skolekammerater, men efter den tid er jeg kun to gange truffet sammen med ham. Begge gange var jeg i London i en skoleferie og tabte ham straks af syne igen. Det brev med min underskrift og adresse, som De fandt på hans bord, og som gjorde, at De henvendte Dem til mig, er et svar på et, som han skrev her i huset samme dag, han blev syg, og aftaler efter hans egen bøn et møde med ham. Her er hans brev, hvis De ønsker at se det."

Værten læste det, og værtinden så over hans skulder. Stuepigen opsnappede så meget, hun kunne, af det og digtede resten til og troede fra nu af på det hele som på et håndgribeligt bevis.

"Han har kun lidt rejsegods, siger De?" spurgte den unge mand, der ikke var nogen anden end vor gamle ven John Westlock.

"Kun en kuffert, og den er der kun meget lidt i."

"Men dog nogle få pund i hans pung?"

"Ja, den er forseglet og ligger i min pengekasse. Jeg har skrevet beløbet op, og De må med fornøjelse se det."

"Ja," sagde John, "da lægen siger, at feberen må gå sin gang, og at der for øjeblikket ikke kan gøres andet end at give ham hans medicin og pleje ham omhyggeligt, ved jeg ikke, at der er mere at tale om, førend han er i stand til at give os nærmere oplysninger. Kan De tænke Dem noget andet?"

"N–ej," sagde værten, "undtagen –"

"Undtagen hvem der skal betale, mener De vel?" sagde John.

"Ja," stammede værten, "det ville være lige så godt."

"Fuldkomment så godt," sagde værtinden.

"Drikkepengene til tjenestefolkene ikke at glemme," sagde stuepigen med en indsmigrende hvisken.

"Det er ikke mere end rimeligt, indrømmer jeg," sagde John Westlock. "Men for det første har De jo penge i hænde til de løbende udgifter, og jeg påtager mig gerne at betale lægen og sygeplejersken."

"Ah!" udbrød mrs. Gamp. "En honnet mand!"

Hun fremmumlede sin beundring så højt, at de alle vendte sig om, hvorfor mrs. Gamp indså nødvendigheden af at nærme sig med sin bylt i hånden og fremstille sig.

"Vågekonen," sagde hun, "fra Kingsgate Street, godt kendt af gangkonen mrs. Prig, det bedste menneske, man kan tænke sig. Hvorledes har den kære stakkels gentleman det i aften? Men om det også ikke er bedre med ham, så er det jo ikke andet, end hvad man kunne vente sig og være forberedt på. Mange snese gange, madame," her gjorde hun et kniks for værtinden, "har mrs. Prig og jeg skiftedes til at våge ved syge folk, så at den ene er gået, når den anden er kommet. Vi kender hinandens metode og yder ofte lindring, hvor det ikke vil lykkes for andre. Vore fordringer er kun små" – i dette punkt henvendte mrs. Gamp sig til John – "når man tager hensyn til de pinefulde pligter, der påhviler os. Kunne vi indrette dem efter vore ønsker, ville der ikke være meget at betale."

Da mrs. Gamp hermed troede at være færdig med sin indtrædelsestale, nejede hun for samtlige tilstedeværende og tilkendegav, at hun ønskede at føres hen til skuepladsen for sine embedspligter. Gennem en mængde indviklede gange førte stuepigen hende op i det øverste af huset, og idet hun til sidst

pegede på en enlig dør for enden af et langt galleri, meddelte hun hende, at der var det værelse, hvor den syge lå. Dermed skyndte hun sig bort, det bedste hun kunne.

Meget varm af at have måttet bære sin bylt op ad så mange trapper, tilbagelagde mrs. Gamp galleriet og bankede på døren, som øjeblikkelig blev åbnet af mrs. Prig, der havde hat og sjal på og brændte af utålmodighed efter at komme af sted. Mrs. Prig havde omtrent samme figur som mrs. Gamp, men hun var ikke så tyk, og hendes stemme var dybere og lignede mere et mandfolks. Desuden havde hun skæg.

"Jeg troede næsten, at De ikke var kommet!" sagde mrs. Prig lidt misfornøjet.

"Det skal De nok ærlig få erstatning for i morgen," sagde mrs. Gamp, "men jeg måtte først hente mit tøj." Hun havde begyndt ved tegn at forespørge sig om den syges tilstand, og om han kunne høre dem – for der stod et skærmbræt for døren – men mrs. Prig beroligede hende hurtigt i så henseende.

"Åh," sagde hun højt, "han er stille, men hans forstand er fløjten. De kan sige, hvad det skal være."

"Har De noget at sige mig, førend De går, min bedste?" spurgte mrs. Gamp, idet hun lagde sin byrde fra sig inden for døren og så kærligt på sin kollega.

"Den kogte laks," svarede mrs. Prig, "er ganske dejlig; den kan jeg især anbefale Dem. Men rør ikke kødet, for det har afsmag; drikkevarerne er alle sammen gode."

Mrs. Gamp sagde, at det var hun glad ved.

"Medicinen og de andre sager står på kommoden og kaminhylden." Sagde mrs. Prig i forbigående. "Sin havresuppe

fik han sidste gang klokken syv. Lænestolen er ikke blød nok; De kommer til at tage hans pude."

Mrs. Gamp takkede hende for disse vink, og idet hun venligt sagde hende godnat, holdt hun døren åben, indtil hun var forsvundet i den anden ende af gangen. Efter således at have opfyldt den gæstevenlige pligt at overbevise sig om, at hun kom lykkelig og vel bort, trak hun døren til igen, lukkede den af indvendig, tog sin bylt, gik inden for skærmbrættet og tiltrådte sin virksomhed.

"Lidt kedeligt, men dog ikke så dårligt, som det kunne være," tænkte mrs. Gamp; "det glæder mig at se, at der er et brystværn i tilfælde af ildebrand og en mængde tage og skorstenspiber, man kan gå på."

Det vil heraf være indlysende, at mrs. Gamp så ud ad vinduet. Da hun var færdig med at se på udsigten, prøvede hun lænestolen, som hun harmfuldt mente var "hårdere end en mursten". Dernæst fortsatte hun sine undersøgelser mellem miksturflaskerne, glassene, krukkerne og tepotterne, og da hun fuldkommen havde tilfredsstillet sin nysgerrighed, løste hun sine hattebånd og gik hen til sengen for at kaste et blik på den syge.

Det var en ung, mørkladen og ikke ilde udseende mand med langt, sort hår, der tog sig endnu sortere ud i modsætning til de hvide lagener. Hans øjne stod halvt åbne, og han vendte uophørligt hovedet fra den ene side til den anden på puden, mens hans legeme lå næsten ganske stille. Han sagde ikke et ord, men gav af og til en lyd fra sig, der tydede på utålmodighed eller træthed, stundom også overraskelse, og stadig virrede hans rastløse hoved frem og tilbage uden et øjebliks ophør.

Mrs. Gamp kvægede sig ved en pris tobak og stod og så på ham med hovedet lidt på siden ligesom en kender, der ser på et kunstværk af tvivlsomt værd. Lidt efter lidt overfaldt en rædsom tanke om en gren af hendes fag sig denne kvinde, og idet hun bukkede sig, holdt hun hans urolige arme fast ved hans side for at se, hvorledes han ville tage sig ud, når han lå lig. Hendes fingre kløede efter at bringe hans lemmer i denne sidste, marmorstive stilling.

"Ah," sagde hun, idet hun gik bort fra sengen, "han ville tage sig nydelig ud som lig!"

Hun gav sig nu til at pakke sin bylt ud; tændte et lys ved hjælp af et fyrtøj, som stod på kommoden; skænkede vand i en lille kedel som en indledning til at styrke sig med en kop te i løbet af natten; lagde i samme menneskekærlige øjemed, hvad hun kaldte "en lille smule ild" til rette og satte tillige et lille tebord frem, for at hun ikke skulle savne noget i retning af hyggelighed. Disse forberedelser varede så længe, at det var på høje tid at tænke på aftensmaden; hun ringede derfor på klokken og bestilte den.

"Jeg tror nok, min pige," sagde mrs. Gamp til understuepigen i en tone, der skulle udtrykke mathed, "at jeg kunne få en lille bid kogt laks ned med en lille smule gelé og et gran hvid peber. Jeg spiser friskt brød, lille ven, med en klat nykærnet smør og en mundfuld ost. Skulle der være en agurk her i huset, er De nok så god at bringe mig den, da jeg holder så meget af dem, og de gør en så godt i et sygeværelse. Skænkes der Brightoner ale her, så drikker jeg helst den slags ale om natten, da doktoren siger, at den skal være så god til at holde øjnene åbne. Men fremfor alt, min pige, bring mig ikke mere end for en shilling

genever og varmt vand, når jeg ringer igen, for det er nu en gang for alle min faste ration, og jeg nyder aldrig en dråbe mere."

Efter at have fremsat disse beskedne fordringer sagde hun, at hun ville blive stående ved døren, indtil hun fik hvad hun havde bestilt, for ikke at forstyrre den syge ved at lukke den endnu en gang op, og hun ville derfor være pigen taknemmelig, hvis hun ville skynde sig.

Der blev bragt en bakke med alting på lige til agurken, og mrs. Gamp satte sig følgelig i det ypperligste humør til at spise og drikke. Det omfang, hvori hun søbede eddikens forfriskende væske i sig med bladet af sin kniv, kan næppe udtrykkes med ord.

"Ak," sukkede hun, mens hun grublede over sin varme genever, "hvor det dog er velsignet at være nøjsom i denne jammerdal! Hvor det dog er velsignet at pleje syge folk i deres senge og ikke tænke på sig selv, så længe man kan gøre gavn! Jeg tror ikke, at der har været en herligere agurk til. Jeg har i det mindste aldrig set nogen bedre!"

I denne tone vedblev hun at moralisere, indtil hendes glas var tomt, og derpå gav hun den syge hans medicin ved simpelthen at klemme luftrøret sammen på ham, til han gabede, og derpå hælde den i hans hals.

"Men jeg havde jo nær glemt puden!" sagde hun, idet hun trak den fra ham. "Så! Nu har han det såmænd så mageligt, som han kan få det, og nu vil jeg også gøre mig det så mageligt, som jeg kan."

I dette øjemed redte hun sig en improviseret seng i lænestolen og satte en anden stol hen til sine fødder. Efter at

have dannet sig så godt et leje, som omstændighederne tillod, tog hun en gul natkappe af et umådeligt omfang og af form som et kålhoved op af sin bylt og bandt dette klædningsstykke fast med den største omhu efter først at have skilt sig ved et sæt skaldede, gamle krøller, som næppe kunne kaldes falske – det var så langt fra, at de kunne narre nogen. I det samme gemme tog hun endvidere en nattrøje, som hun ligeledes iførte sig, og endelig tog hun en vægterkittel, hvis ærmer hun bandt om sin hals, så at hun blev til to mennesker og bagfra så ud, som om hun var i færd med at blive omfavnet af et medlem af det gamle vægterkorps.

Da alle disse forberedelser var truffet, tændte hun natlyset, rullede sig sammen på sit leje og faldt i søvn. Mørkt og spøgelsesagtigt blev værelset og fuldt af dæmrende skygger; gadens fjerne støj dæmpedes efterhånden; huset blev så stille som en grav, og nattens dødsstilhed rugede over den tavse by.

Mødige, mødige timer! Stakkels forpinte sjæl, der famler i mørket gennem det forbigangne, ude af stand til at rive sig løs fra det sørgelige nu; som slæber sin tunge lænke af sorg gennem indbildte fester og gæstebud og blændende gøglesyner, som søger blot et øjebliks hvile i barndommens svundne minder og gårsdagens vante virkekreds, men over alt dunkelt ser skræk og rædsel! O mødige, mødige timer! Hvad var Kains fredløse tanker i sammenligning med disse!

Endnu kastede det glødende hoved sig frem og tilbage uden et øjebliks afbrydelse. Endnu gav træthed, utålmodighed, smerte og overraskelse sig fra tid til anden luft på denne pinebænk, og det endog tydeligt nok, men ikke en eneste gang i ord. Endelig begyndte han i midnattens højtidelige time at tale

og ventede undertiden ængsteligt på svar, som om usynlige staldbrødre omgav ham, hvorpå han svarede på deres tale og spurgte igen.

Mrs. Gamp vågnede og satte sig over ende, hvorved hun på væggen frembragte skyggen af en gigantisk natvægter, der brødes med en arrestant.

"Hvad er det? Vil De tie!" udbrød hun i en skarp, bebrejdende tone. "Gør ikke sådan støj her."

Der foregik ingen forandring med ansigtet eller hovedets uafladelige virren, og han vedblev at tale vildt.

"Uf," sagde mrs. Gamp, idet hun rejste sig fra lænestolen med en utålmodig gysen, "jeg tænkte nok, at jeg lå for godt til, at det kunne vare ved. Pokker stå i det, så koldt som det er blevet!"

"Drik ikke så meget!" udbrød den syge. "Det ødelægger os alle. Ser De ikke, hvorledes kilden udtørres? Se det mærke, hvor det perlende vand nylig stod!"

"Perlende vand? Ja vist!" sagde mrs. Gamp. "Jeg vil lave mig en perlende kop te, tror jeg. Bare De ville tie stille!"

Han brast i en latter, som efterhånden tabte sig i en ynkelig klagen, men pludselig brød han af og begyndte med en vild inkonsekvens at tælle meget rask.

"En – to – tre – fire – fem – seks."

"En, to, spænd mine sko," sagde mrs. Gamp, som nu lå på knæ for at gøre ild på, "tre, fire, spille på lire – gid jeg kunne spille Dem i søvn, unge mand – fem, seks, jeg er en heks. Ja gid jeg var en heks, så skulle jeg snart få kedlen i kog."

Mens hun ventede på dette ønskes opfyldelse, satte hun sig så tæt ved det høje kamingitter, at hendes næse hvilede på det, og i nogen tid morede hun sig søvnigt med at lade denne

ansigtsdel glide frem og tilbage på messingkanten, så langt hun kunne uden at forandre stilling. Samtidig ledsagede hun den syge mands fantasier med sine egne kommentarer.

"Det gør fem hundrede og en og tyve mand, der er gået ind ad vinduet og ud ad døren, alle ens klædt og med de samme fordrejede ansigter," udbrød han, fuld af angst. "Se der! Fem hundrede og to og tyve – tre og tyve – fire og tyve. Ser De dem?"

"Ja vist ser jeg dem," sagde mrs. Gamp, "og alle til hobe er de nummererede ligesom drosker – ikke sandt?"

"Rør ved mig! Lad mig overbevise mig om det. Rør ved mig."

"Når kedlen kommer i kog, skal De få Deres næste dosis mikstur," sagde mrs. Gamp roligt, "og så skal jeg røre ved Dem og det ordentligt, hvis De ikke tager den med det gode."

"Fem hundrede og otte og tyve, ni og tyve, tredive. Se her!"

"Hvad er der nu på færde?" spurgte mrs. Gamp.

"De kommer fire mand høj, hver mand med sin arm slynget i sin sidemands og med sin hånd på hans skulder. Hvad er det, der sidder på alle disse arme og på flaget?"

"Spindelvæv, måske," sagde mrs. Gamp.

"Flor! Sort flor! Gode Gud, hvorfor bærer de det udenpå?"

"Ville De måske, at de skulle gå med det indvendig?" svarede mrs. Gamp. "Ti dog stille! Ti dog stille!"

Da ilden nu begyndte at udbrede en behagelig varme, tav mrs. Gamp, gned efterhånden sin næse langsommere og langsommere hen ad kanten af kamingitteret og faldt hen i en tung døs. Hun vågnede ved, at værelset – som hun bildte sig ind – rungede af et navn, som hun kendte.

"Chuzzlewit!"

Denne lyd var så tydelig og virkelig og så fortvivlet bønfaldende, at mrs. Gamp sprang forfærdet op og løb hen til døren. Hun havde ventet at finde gangen fuld af mennesker, der var kommet for at fortælle hende, at der var udbrudt ild i huset i City. Men gangen var tom; der var ikke en sjæl i den. Hun åbnede vinduet og så ud; lutter mørke, sorte og øde tagrygge. Idet hun gik tilbage til sin stol, skottede hun til den syge. Han lå ganske som før, men tav. Mrs. Gamp var nu så varm, at hun kastede vægterkitlen og viftede sig.

"Det syntes at få selve flaskerne til at klirre," sagde hun. "Hvad mon jeg kan have drømt om? Vist om den tossede Chuffey."

Formodningen var rimelig nok. I ethvert tilfælde beroligede en pris tobak og kedlens snurren igen mrs. Gamps nerver, der ikke hørte til de svageste. Hun lavede sin te, smurte sig noget smørrebrød og satte sig ved tebordet.

Men i det samme blev der igen råbt i en endnu skrækkeligere tone end den, der havde dirret i hendes slumrende øre, disse ord:

"Chuzzlewit! Jonas! Nej!"

Mrs. Gamp tabte koppen, som hun var i færd med at føre til sine læber, og vendte sig om med et sæt, som fik det lille tebord til at danse. Råbet var kommet fra sengen.

Det var lys morgen, da mrs. Gamp næste gang så ud ad vinduet, og solen stod strålende op. Himlen blev klarere og klarere og larmen i gaderne stærkere og stærkere, og højt op i sommerluften steg røgen af nylig tændte bål, indtil den travle dag var lysvågen.

Mrs. Prig indfandt sig punktlig efter at have tilbragt en god nat hos sin anden patient. Westlock kom til samme tid, men fik ikke lov til at gå ind, da sygdommen var smitsom. Også lægen kom. Han rystede på hovedet. Det var alt, hvad han under de forhåndenværende omstændigheder kunne gøre.

"Der er vel sagtens ikke noget nyt?" spurgte mrs. Prig, da de begge nejende havde fulgt lægen til døren.

"Nej, slet intet, min bedste," svarede mrs. Gamp. "Han falder noget trættende med sin snak, for han nævner så mange navne, ellers skal De ikke bryde Dem om ham."

"Det vil jeg såmænd heller ikke. Jeg har andet at tænke på."

"I aften betaler jeg min gæld, min bedste, og kommer før tiden," sagde mrs. Gamp. "Men, Betsey Prig" – her talte hun med megen følelse og lagde sin hånd på hendes arm – "prøv for Himlens skyld endelig agurkerne!"

26. Et uventet møde og en glædelig udsigt

Lovene for sympatien mellem hår og fjer og den hemmelige kilde til den tiltrækningskraft, som ofte bringer en frisør til at blive fuglekræmmer, fortjener at underkastes en dybsindig, videnskabelig behandling, og det ikke mindst, fordi en undersøgelse ikke synes egnet til at give særligt udbytte. Det er nok at vide, at den kunstner, der havde den ære at huse mrs. Gamp som sin logerende på første sal, forenede de to næringsveje: frisering og fuglehandel, og at dette ikke var hans egen originale idé, men noget, han havde til fælles med en hel hærskare af medbejlere, spredt rundt omkring i byens smågader og forstæder.

Denne husejers navn var Paul Sweedlepipe, men han kaldtes i almindelighed Poll Sweedlepipe, og ikke få af hans venner og naboer troede, at han var døbt således.

Med undtagelse af trappegangen og hans logerendes værelse var Poll Sweedlepipes hus en eneste stor fuglerede. Kamphaner residerede i køkkenet; fasaner bortødslede deres fjers gyldne pragt på kvistkammeret; høns kaglede i kælderen; ugler sad i sovekammeret, og eksemplarer af alle de mindre fuglearter sang og kvidrede i barberstuen. Trappegangen var helliget kaniner, som formerede sig i en forbavsende grad i bure af alle mulige former og skikkelser, lavede af gamle pakkasser, æsker, skuffer og tekasser, og ydede deres bidrag til den sammensatte

duft, der fuldkommen upartisk og uden persons anseelse modtog enhver næse, som blev stukket ind i Poll Sweedlepipes barberstue.

Ikke des mindre fandt mange næser vejen derind, især søndag morgen før kirketid. Selv ærkebiskopper rager sig eller må rages om søndagen, og skægget holder ikke op at gro efter klokken tolv lørdag nat, ikke engang på hagen af en simpel håndværker, som, da han ikke kan fæste sig en kammertjener kvartalsvis, lejer en hver gang, han har brug for ham, og betaler ham med smudsige kobberskillinger. Synderen Poll Sweedlepipe ragede alle sine kunder for én penny pr. hoved og klippede enhver kundes hår for to pence, og da Poll var ene og ugift og havde en del søgning som fuglekræmmer, kom han ret godt ud af det.

Han var en lille, aldrende mand med en klam og kold højre hånd, hvorfra ikke engang kaniner og fugle kunne fordrive lugten af barbersæbe. Poll havde noget tilfælles med fuglen i sin natur, ikke med høgen eller ørnen, men med spurven, der bygger under taget og ynder menneskeligt selskab. Dog var han ikke trættekær som spurven, men fredelig som duen. I sin gang struttede han og havde igen i denne henseende en svag lighed med duen såvel som i en vis sluddervornhed, der i sin ensformighed kunne sammenlignes med denne fugls kurren. Han var meget nysgerrig, og når han ved aftenstid stod i sin butik og med hovedet på siden og en polisk blinken med øjnene iagttog naboerne, lignede han lidt en ravn. Men der var ikke mere ondskab i Poll end i en rødkælk, og desuden var det så heldigt, at når nogen af hans ornitologiske egenskaber var i færd med at tage overhånd, kvaltes, opløstes,

sammensmeltedes og neutraliseredes de i barberen, ganske ligesom hans skaldede hoved – der ellers var som hovedet på en raget skade – forsvandt i en paryk af sorte, krusede lokker, der var skilt på den ene side og klippet af næsten helt op til issen som tegn på en umådelig udvikling af åndsevner.

Han havde en meget lille, skingrende, skarp stemme, der måske havde fået skælmsmestrene i Kingsgate Street til at holde så meget mere fast ved hans kvindelige navn. Han havde desuden et blødt hjerte, for når han havde fået en god ordre på tre-fire snese spurve til en kapskydning, kunne han i en medlidende tone bemærke, at det var underligt, at spurvene var blevet skabt i sådanne øjemed. Spørgsmålet, om mennesker var blevet skabt for at skyde dem, lå uden for Polls filosofi.

Som sportsmand gik Poll med en bomuldsfløjlsfrakke, lange blå strømper, snørestøvler, et halstørklæde af en lys farve og en meget højpuldet hat, men når han varetog sin fredelige syssel som barber, viste han sig i almindelighed i et ikke alt for rent forklæde, en flonelstrøje og corduroys knæbenklæder. Det var i dette sidste kostume, dog med forklædet snoet omkring livet på sig til tegn på, at han havde lukket sin forretning for den dag, at han en aften nogle uger efter de i det forrige kapitel skildrede tildragelser drejede nøglen om i sin dør og blev stående på gadedørstrappen i Kingsgate Street for at lytte efter, om den lille sprukne klokke indenfor ikke snart ville holde op at ringe. For indtil da syntes Poll aldrig, at stedet var roligt nok til at kunne overlades til sig selv.

"Det er den rædsomste klokke til at ringe, der nogen sinde har været til," sagde Poll. "Men endelig er den da blevet stille."

Med disse ord trak han sit forklæde lidt fastere sammen om sig og skyndte sig ned på gaden, men lige som han drejede ind i Holborn, løb han imod en ung mand i liberi. Denne yngling var kæk, skønt lille, og vendte sig med adskillige livlige mishagsytringer øjeblikkelig om imod ham.

"Nå, fæ–hoved!" råbte den unge mand. "Kan De ikke se, hvor De sætter Deres ben – hvad? Kan De ikke passe på, hvor De går – hvad? Hvad tror De, at De har fået øjne i hovedet til – hvad? Ah! Nå da!"

Den unge mand udtalte de to sidste ord meget højrøstet og med et frygteligt eftertryk, som om de indeholdt kraftessensen af den groveste fornærmelse. Men næppe havde han gjort det, førend hans harme veg for overraskelse, og han udbrød i en mildere tone:

"Hvad, Polly!"

"Det er dog vel aldrig Dem?" udbrød Polly. "Det kan ikke være Dem!"

"Nej, det er ikke mig," svarede ynglingen. "Det er min søn, min ældste søn. Han gør sin fader ære, ikke, Polly?" Og med denne fine lille vittighed standsede han på fortovet og drejede sig flere gange rundt for så meget des bedre at fremvise sin skikkelse til temmelig stor ulempe for de forbigående, der ikke var i samme stemning som han.

"Det havde jeg ikke troet," sagde Poll. "Hvad, har De da forladt Deres gamle plads? Har De?"

"Om jeg har?" svarede hans unge ven, der nu havde stukket hænderne i lommerne på sine hvide skindbukser og spankulerede af sted ved siden af barberen. "Forstår De Dem på kravestøvler, Polly? – Se her!"

"Nysselige!" udbrød Sweedlepipe.

"Forstår De Dem på fine knapper? Se ikke på mine, hvis De ikke er kender, for disse løvehoveder er gjort for folk med smag, ikke for kræmmersvende!"

"Nysselige!" udbrød barberen igen. "Og så en græsgrøn frakke med guldtresser og en kokarde på hatten!"

"Ja, det skulle jeg mene! Dog blæse være med kokarden, for med undtagelse af, at den ikke kører rundt, ligner den ventilen i køkkenvinduet hos Todgers'. De har vel ikke set den gamle dames navn i avisen?"

"Nej," svarede barberen. "Er hun fallit?"

"Er hun det ikke, bliver hun det nok," svarede Bailey. "Den forretning kan ikke trives uden mig. Nå, hvordan har De det så?"

"Å, ganske godt," sagde Poll. "Opholder De Dem i denne ende af byen, eller ville De besøge mig? Eller har De måske forretninger i Holborn?"

"Jeg har ingen forretninger i Holborn, men kun i Westend," svarede Bailey halvt fornærmet. "Nu har jeg fået en principal af den rette slags. Man kan ikke se hans ansigt for hans skæg og ikke se hans skæg for farven, der sidder på det. Det er en gentleman, hvad? De kunne måske ikke have lyst til at køre en lille tur i en cabriolet? Ja, det ville heller ikke være rådeligt at tilbyde Dem det. De ville falde i afmagt bare ved at se mig komme i jævnt trav omkring gadehjørnet."

For at give en svag forestilling om virkningen af et sådant syn efterlignede Bailey en hest i stærkt trav og slog således med nakken, idet han tørnede mod en vandpost, at han tabte sin hat.

"Den er kødelig onkel til Bucefalos," sagde Bailey, "og broder til Pegasus. Den er allerede gået igennem to porcelænshandleres butiksvinduer i den tid, vi har haft den, og blev solgt, fordi den havde taget livet af sin frue. Det er en hest, skulle jeg mene, hvad?"

"Åh, nu vil De aldrig købe flere bogfinker," sagde Poll, idet han med et tungsindigt udtryk så på sin unge ven. "Nu vil De vist aldrig købe flere bogfinker for at hænge dem i et bur over vasken?"

"Nej, De kan tro nej, skulle jeg have en fugl nu, skulle det da mindst være en påfugl, og selv det ville ikke være noget for mig. Nå, men hvordan har De det så?"

"Åh, jeg har det godt," sagde Poll. Han svarede igen på spørgsmålet, fordi Bailey igen stillede det, og Bailey stillede det igen, fordi det i forbindelse med en skrævende bevægelse med de hvide skindbukser, en bøjning med knæene og en sparken ud med kravestøvlerne lød så rask og smagte af hestestalden og væddeløbsbanen.

"Hvad har De for, gamle kammerat?" spurgte Bailey med den samme elskværdige forsorenhed. Han talte, som om han var en hel verdensmand og barberen et rent barn mod ham.

"Åh, jeg skal hen at hente min logerende," sagde Poll.

"Det gælder tre pund, at det er et fruentimmer!"

Den lille barber skyndte sig at forklare, at det hverken var et ungt fruentimmer eller et smukt fruentimmer, men en vågekone, der i nogle uger havde været en slags husholderske for en herre og i aften skulle forlade sin stilling, fordi hun ville blive afløst af en anden, der havde mere ret til at udfylde pladsen som husholderske, nemlig den omtalte herres brud.

"Han er nylig blevet gift og fører sin unge kone hjem i aften," sagde barberen, "og derfor skal jeg hente min logerende – hos mr. Chuzzlewit tæt bag ved posthuset – og bære hendes kuffert for hende."

"Jonas Chuzzlewit?" spurgte Bailey.

"Det er ganske rigtigt hans navn. Kender De ham?"

"Å, nej – nej, ikke spor! Og hende kender jeg heller ikke. De gjorde hinandens bekendtskab så godt som gennem mig."

"Ah!" sagde Poll.

"Ah!" sagde Bailey og blinkede, "og hun ser ikke ilde ud, kan jeg fortælle Dem. Men hendes søster var den bedste af dem. Hun var den lystigste. Jeg havde ofte mine løjer med hende i gamle dage."

Bailey talte, som om han allerede havde hele det ene ben og tre fjerdedele af det andet i graven, og som om dette havde tildraget sig for tyve-tredive år siden. Den sagtmodige Paul Sweedlepipe blev i den grad slået fra det af hans tidligt udviklede selvtillid og protegerende væsen, såvel som af hans støvler, kokarde og liberi, at der svømmede en tåge for hans øjne, og han så – ikke den velkendte ungdommelige Bailey fra Todgers' pensionat, der for et års tid siden havde gjort hans bekendtskab ved flere gange at købe småfugle af ham til to pence stykket – men en stærk kondenseret legemliggørelse af alle Londons rideknægte; et indbegreb af hele tidens hestekundskab; et overkultiveret fænomen, som måtte have været til i mange år og var rig på frygtelige erfaringer. Og havde end Baileys snilde selv i Todgers' skyfulde atmosfære altid glimret i denne henseende, så fordunklede det nu både tid og rum, blændede iagttagerne og imponerede dem på en måde,

der trodsede alle naturens love. Som en lavstammet dreng vandrede han på Holborn Hills virkelige, hårde brostene, og dog blinkede, tænkte, handlede og talte han som en olding. Han var gammel i sind, men ung i skind. Han blev til et uforklarligt væsen, en sfinks med bukser og støvler på. Barberen havde intet andet valg end enten selv at blive tosset eller også at tage Bailey som noget givet, og han valgte klogelig det sidste.

Bailey havde den godhed at beære ham med sit selskab og undervejs underholde ham med forskellige emner, hentet fra sportsverdenen, og udbredte sig navnlig over de respektive fortrin, der i almindelighed fandtes hos heste med hvide sokker og heste uden sådanne. Med hensyn til hvilke slags haler, der var at foretrække, havde Bailey sine egne meninger, som han forklarede; men han bad dog, at hans ven ikke ville lade sig påvirke af dem, da han vidste, at han her var så uheldig at være uenig med adskillige udmærkede autoriteter. Han trakterede Sweedlepipe med en hjertestyrkning, der blev tillavet efter hans egen anvisning og, som han fortalte ham, var blevet opfundet af et medlem af Jockeyklubben, og da de nu var kommet i nærheden af barberens bestemmelsessted, bemærkede han, at da han havde en time til overs og kendte de pågældende, ønskede han, hvis det konvenerede, at blive forestillet for mrs. Gamp.

Paul bankede på hos Jonas Chuzzlewit, og da døren blev åbnet af den omtalte dame, præsenterede han de to udmærkede personligheder for hinanden. Det var en heldig omstændighed ved mrs. Gamps dobbelte bestilling som jordemoder og vågekone, at den gav hende interesse for alt, hvad der var ungt,

såvel som for alt, hvad der var gammelt. Hun modtog Bailey meget venligt.

"Det er sandelig meget smukt af Dem," sagde hun til sin vært, "både at De selv kommer, og at De tager sådan en pæn ven med Dem. Men jeg frygter for at komme til at ulejlige Dem med at træde indenfor, da det unge par endnu ikke er arriveret."

"De kommer sent," sagde hendes vært, da hun havde ført dem ned i køkkenet.

"Ja, når man tænker på kærlighedens vinger, kommer de rigtignok sent," sagde mrs. Gamp.

Bailey spurgte, om kærlighedens vinger nogen sinde havde taget præmie eller havde udmærket sig i nogen retning, men da han fik at vide, at det ikke var en hest, men kun et digterisk eller billedligt udtryk, røbede han den dybeste foragt. Mrs. Gamp var så forbavset over hans behagelige væsen og store utvungenhed, at hun var lige ved hviskende at forelægge sin vært det forbløffende spørgsmål, om han var en mand eller en dreng, da Sweedlepipe, der gættede hendes hensigt, i rette øjeblik gav hendes tanker en anden retning.

"Han kender mrs. Chuzzlewit," sagde Paul højt.

"Der er intet, som han ikke kender eller ved, det er nu min mening," sagde mrs. Gamp. "Al verdens syndighed kender han ud og ind."

Bailey optog det som en kompliment og sagde, idet han rettede på sit halsbind: "Så temmelig."

"Da De kender mrs. Chuzzlewit, så ved De måske også, hvad der er hendes fornavn?" spurgte mrs. Gamp.

"Charity," svarede Bailey.

"Nej, det er galt!" udbrød mrs. Gamp.

"Cherry da. Cherry er en forkortelse af det andet, men det kommer ud på ét."

"Det begynder slet ikke med et C," svarede mrs. Gamp og rystede på hovedet, "det begynder med et M."

"Håhå," udbrød Bailey og bankede en lille sky af pibeler ud af sit venstre ben, "så har han gået hen og giftet sig med den livlige."

Da disse ord var noget gådefulde, opfordrede mrs. Gamp ham til at forklare sig nærmere, hvilket Bailey da også gjorde, idet damen ivrigt lyttede efter hvert ord, han sagde. Han var endnu midt i sin fortælling, da lyden af vognhjul og et dobbeltslag på gadedøren forkyndte det nygifte pars komme, hvorfor mrs. Gamp, efter at have bedt ham gemme, hvad mere han havde at meddele, og fortælle hende det på hjemvejen, tog et lys og skyndte sig ud for at modtage husets unge herskerinde og byde hende velkommen.

"Jeg ønsker Dem til lykke af mit ganske hjerte," sagde hun med et kniks, da de trådte ind i gangen, "og Dem med, herre. Deres frue ser lidt træt ud af rejsen, mr. Chuzzlewit, det søde væsen!"

"Hun har gjort ophævelser nok over det," brummede Jonas. "Men lys os nu!"

"Denne vej, lille frue, hvis De vil være så god," sagde mrs. Gamp, idet hun gik foran dem op ad trappen. "Jeg har gjort alt så hyggeligt, som jeg kunne, men der er meget, som De selv kommer til at forandre, når De har fået tid til at se Dem om. Å, hvor hun er yndig! Men," sagde mrs. Gamp ved sig selv, "hun ser ikke ud til at være så grumme livlig, må jeg sige."

Det var sandt; det gjorde hun ikke. Det dødsfald, der var gået forud for brylluppet, syntes at have efterladt sin skygge i huset. Luften var tung og trykkende; værelserne var mørke, og et tykt mulm udfyldte hver krog og hver sprække. Som et ondt varsel sad den gamle bogholder ved kaminen med øjnene fæstet på nogle fortørrede grene, der lå på ildstedet. Han rejste sig op og så på hende.

"Nå, mr. Chuff," sagde Jonas i en ligegyldig tone, idet han børstede støvet af sine støvler, "så De er altså endnu blandt de levendes tal?"

"Og det kan mr. Chuffey takke Dem for," sagde mrs. Gamp, "som jeg mangen en god gang har sagt ham."

Jonas var ikke i det bedste humør, for idet han så sig om, sagde han kun: "Vi har ikke mere brug for Dem, mrs. Gamp."

"Nu skal jeg straks gå," svarede vågekonen, "hvis der ikke er noget, jeg kan gøre for Dem, frue? Er der ikke," sagde mrs. Gamp med en sukkersød mine, mens hun hele tiden rumsterede i sin lomme, "er der ikke noget, jeg kan gøre for Dem, mit lille lam?"

"Nej," svarede Merry næsten grædefærdig. "De gør bedst i at gå."

Med et halvt indsmigrende, halvt listigt smil; med ét øje fæstet på fremtiden og et andet på den unge kone og et polisk ansigtsudtryk, der dels var spirituelt, dels spirituøst, men helt fagmæssigt og ejendommeligt for hendes håndtering, rumsterede mrs. Gamp igen i sin lomme og fremtog et trykt kort med en indskrift, der var kopieret efter hendes skilt.

"Vil De ikke være så god, søde lille ven," hviskede mrs. Gamp til hende, "at gemme dette på et sted, hvor De altid kan huske

på det? Jeg er godt kendt af mange damer, og det er min adresse. Gamp er mit navn, og da jeg bor tæt herved, vil jeg tage mig den dristighed at se herind en gang imellem og spørge til Deres humør og befindende, mit kyllingeben!"

Og under en uafbrudt smisken, smilen, blinken, hosten, nikken og nejen, som var beregnet på at indlede en hemmelighedsfuld og intim forståelse mellem hende selv og den unge kone, nedbad mrs. Gamp Himlens velsignelse over huset og smiskede, smilede, blinkede, hostede, nikkede og nejede sig ud af værelset.

"Men jeg siger og ville sige det, om jeg så skulle føres som en Martha på bålet for det," sagde mrs. Gamp hviskende, da hun var kommet ned, "at hun ikke ser synderlig livlig ud nu for øjeblikket."

"Vent bare, til De hører hende le!" sagde Bailey.

"Hm!" udbrød mrs. Gamp med en slags grynten. "Det vil jeg, barn."

De sagde ikke mere inde i huset, for mrs. Gamp satte sin hat på, Sweedlepipe tog hendes kuffert, og Bailey fulgte med dem til Kingsgate Street og fortalte undervejs mrs. Gamp oprindelsen til og udviklingen af sit bekendtskab med mrs. Chuzzlewit og hendes søster. Det var et pudsigt eksempel på denne ynglings tidlige modenhed, at han bildte sig ind, at mrs. Gamp havde fattet ømhed for ham, og følte sig højligt smigret af hendes ilde anbragte kærlighed.

Idet døren lukkede sig tungt efter dem, satte mrs. Jonas sig på en stol og rejste sig grebet af en sælsom gysen, da hun så sig om i værelset. Det var omtrent således, som hun tidligere havde

set det, men endnu mere skummelt. Hun havde troet at skulle have set det pyntet op til hendes modtagelse.

"Det er sagtens ikke godt nok til dig?" sagde Jonas, der havde iagttaget hendes minespil.

"Ja, trist er det unægtelig," sagde Merry, idet hun gjorde sig umage for at være mere sig selv.

"Det vil blive endnu tristere, førend du er færdig med det," svarede Jonas, "hvis du kommer til mig med nogen af dine nykker. Det klæder dig godt at surmule i samme øjeblik, du sætter foden inden for døren. Ellers plejede der at være liv nok i dig, når du kunne plage mig med det. Pigen er nede. Ring efter aftensmaden, mens jeg trækker mine støvler af."

Hun stod i nogen tid og så efter ham, idet han gik ud af værelset; så tog hun sig pludselig sammen for at gøre, hvad han havde forlangt, men i det samme lagde den gamle Chuffey lempeligt sin hånd på hendes arm.

"De er dog vel ikke gift?" sagde han ivrigt.

"Jo, for en måned siden. Men gud, hvad er der på færde?"

Han svarede, at der intet var på færde, og vendte sig bort fra hende. Men idet hun i sin angst og forundring ligeledes vendte sig om, så hun ham løfte sine skælvende hænder op over sit hoved og hørte ham sige:

"O ve, ve, ve over dette syndige hus!"

Det var hendes velkommen – *hjem*.

27. Som godtgør, at gamle venner ikke blot kan vise sig med ny ansigter, men også under falsk flag, samt at folk er tilbøjelige til at snyde, og at snyderen undertiden kan blive snydt

Bailey *jun.* – for den unge sportsmand, der fordum havde været så brugelig til alt muligt hos Todgers', havde nu formelig etableret sig under dette navn, uden at ulejlige sig med hos den lovgivende magt at søge om en udtrykkelig tilladelse i skikkelse af en personlig bevilling – Bailey *jun.*, der netop var høj nok til, at et spejdende øje kunne se ham sidde bag forlæderet på sin herres cabriolet og stirre dorsk ned på samfundet, kørte langsomt op og ned ad Pall Mall ved middagstid, mens han ventede på sin principal. Den aristokratiske hest, der havde Bucefalos til brodersøn og Pegasus til broder, viste sig sine ophøjede slægtninge værdig ved at tygge på bidslet, indtil dens bringe var hvid af skum, og ved at stejle som en ganger i et våbenskjold; det pletterede seletøj og det lakerede læder glimrede i solen; fodgængere beundrede; Bailey var

nedladende, men ubevægelig. Han syntes at sige: "En trillebør, godtfolk, bare en trillebør; intet i sammenligning med, hvad vi kunne vise frem, hvis vi ville!" Og han vedblev at køre, idet han holdt sine korte grønne arme ud over forlæderet, som om han var haget fast til det ved armhulerne.

Bailey havde store tanker om broderen til Pegasus og satte dens egenskaber højt, men han sagde den det aldrig. Tværtimod havde han for skik, når han kørte dette dyr, at overfuse det med uhøflige, for ikke at sige fornærmelige ytringer, såsom: "Nå, så det ville du?" "Er det din mening?" "Hvor skal du nu hen?" "Nej, du gør ikke, min dreng! " og lignende fragmentariske bemærkninger, og da de i reglen ledsagedes af et ryk i tømmen eller et smæld med pisken, førte de til mange styrkeprøver imellem dem og til mange kampe om overmagten, der nu og da endte i porcelænsbutikker og på andre mærkelige steder, således som Bailey allerede havde antydet over for sin ven Poll Sweedlepipe.

Ved nærværende lejlighed var Bailey, da han var i godt humør, mere end almindelig streng mod sin favorit, hvilket havde til følge, at dette vælige dyr næsten ganske indskrænkede sig til at bruge bagbenene og stadig indtog sådanne stillinger i forhold til cabrioleten, at den forbavsede de forbigående i høj grad. Men uden at lade sig forstyrre, havde Bailey en bunke vittigheder på rede hånd til enhver, som krydsede hans vej, idet han snart råbte til en fuldvoksen kuldrager i en arbejdsvogn, som spærrede gaden: "Nå, unge mand, hvem har betroet Dem en vogn?" snart spurgte aldrende damer, der gerne ville over, men løb tilbage igen: "Hvorfor de ikke gik hen til fattighuset og fik sig en begravelsesseddel?" snart med venlige ord lokkede

drenge til at stå op bagpå og derefter øjeblikkelig piskede dem ned igen, og lignende udbrud af en glad stemning, som han undertiden gav luft ved at køre i kort galop rundt på St. James Square og derpå atter komme ganske langsomt ind i Pall Mall ad en anden vej, som om han hele tiden havde krøbet som en snegl.

Først efter at han i længere tid havde moret sig på denne måde, og frugthandlerens bod omme på hjørnet flere gange var blevet frelst på en så vidunderlig måde, at den syntes at være uindtagelig, blev Bailey kaldt hen til døren i et hus i Pall Mall, hvorpå han drejede om og sprang ned. Og først efter at han havde holdt tømmen nogle minutter endnu, mens ethvert kast af Bucefalos' broders hoved og enhver trækning i Bucefalos' broders næsebor nær havde revet ham over ende, satte to personer sig ind i køretøjet, hvorpå den ene af dem tog tømmen og kørte rask til. Heller ikke var det, førend Bailey forgæves havde løbet nogle hundrede skridt, at det lykkedes ham at få sit korte ben op på jerntrinnet og omsider at sætte sine støvler på det lille fodbræt bagtil. Men da frembød han også et syn, som det var umagen værd at se, og idet han snart stod på det ene og snart på det andet ben, snart søgte at se omkring cabrioleten på den ene og snart på den anden side og snart stræbte at kigge oven over den, mens den fo'r af sted, var han fra top til tå en type på en Newmarket-mand.

Baileys principals udseende, som han sad der i cabrioleten, retfærdiggjorde fuldkommen den begejstrede ynglings skildring af ham over for den undrende Poll. På sit hoved, sine kinder, sin hage og sin overlæbe havde han en masse glinsende, kulsorte hår; hans sirligt syede klæder var efter den nyeste

mode og af den kostbareste slags; blomster af guld og blåt, grønt og blussende rødt var indvirket i hans vest; kostbare kæder og smykker tindrede på hans bryst; hans fingre, der var besat med glimrende ringe, havde lige så ondt ved at røre sig som en flue, der netop er blevet frelst ud af en krukke honning, og dagslyset spillede på hans blanke hat og støvler ligesom på poleret glas; men trods det forandrede navn og det forandrede ydre var det alligevel Tigg. Skønt vendt op og ned på og krænget ligesom en handske, således som det undertiden går med store mænd; skønt ikke længere Montague Tigg, men Tigg Montague, var det dog alligevel Tigg, den samme sataniske, galante, martialske Tigg. Messinget var blevet poleret, lakeret og omstemplet, men alligevel var det dog det ægte Tigg metal.

Ved siden af ham sad en smilende herre af et mindre fordringsfuldt og mere forretningsmæssigt udseende, som han tiltalte som David. Dog vel aldrig den David fra – hvad skal man kalde det? – de forgyldte kuglers triumvirat? Dog ikke David, assistenten i "Onkels" filantropiske forretning? Jo, den selv samme.

"Sekretærens honorar, David," sagde Montague, "er, da denne post nu er blevet oprettet, otte hundrede pund om året foruden fri bolig, brændsel og lys. Sine fem og tyve aktier beholder han naturligvis. Er det nok?"

David smilede og nikkede og hostede bag ved en lille aflåset portefølje, som han bar hos sig, med en mine, der røbede, at han var den omtalte sekretær.

"Er det nok," sagde Montague, "vil jeg i min egenskab af formand i dag foreslå det for direktionen." Sekretæren smilede

atter, ja lo endog denne gang og sagde, idet han gned sig polisk på sin næse med enden af porteføljen:

"Det var et kapitalt indfald, var det ikke?" sagde David.

"Hvad var et kapitalt indfald, David?" spurgte Montague.

"Det engelsk-bengalske," fniste sekretæren.

"Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskab er en kapital forretning, vil jeg håbe, David."

"Ja kapital – det må De nok sige," udbrød den anden med en ny latter, "i én betydning."

"I den eneste rigtige, David, som er nummer ét."

"Hvor stor," spurgte sekretæren og brast igen i latter, "hvor stor bliver den indbetalte kapital ifølge den næste prospektus?"

"Et tal på to cifre og så mange nuller bagefter, som bogtrykkeren kan få plads til i den samme linje," svarede hans ven. "Ha, ha, ha!"

Herover lo de begge, og sekretæren så voldsomt, at han, idet han sparkede ud med sine ben, sparkede forlæderet løst og nær havde jaget Bucefalos' broder ned i en østerskælder, for ikke at tale om, at Bailey fik et så pludseligt sving, at han som en ung fama et øjeblik svævede frit i luften, kun holdende sig fast ved en strop.

"De er dog en pokkers karl!" udbrød David beundrende, da den lille forskrækkelse havde lagt sig.

"Sig geni, David, geni!"

"Godt, så er De min salighed også et geni," sagde David. "Jeg vidste naturligvis nok, at De var godt skåret for tungebåndet, men jeg havde aldrig troet, at De virkelig var den mand, De er. Og hvorledes kunne jeg også det?"

"Jeg svinger mig op, når forholdene er til det, David. Det alene vidner om geni," sagde Tigg. "Hvis De nu skulle tabe et væddemål på hundrede pund til mig i dette minut og betale mig det – hvilket er forbistret usandsynligt – ville jeg, set fra et åndeligt synspunkt, straks svinge mig op."

Det må lades Tigg, at han virkelig havde svunget sig op ved at tage lejligheden i agt, og ved at drive sine finansoperationer efter en større målestok selv var blevet større.

"Ha, ha, ha!" udbrød sekretæren og lagde med voksende fortrolighed sin hånd på formandens ærme. "Når jeg ser på Dem og tænker på, at Deres ejendomme i Bengalen hæfter – ha, ha, ha! –"

Denne halvt udtrykte tanke forekom ikke Tigg mindre latterlig, end den forekom hans ven, for også han lo hjerteligt.

"– hæfter," vedblev David, "hæfter for – Deres ejendomme i Bengalen hæfter – for alle fordringer på selskabet; når jeg ser på Dem og tænker på det, kunne De få mig til at dø af grin bare ved at røre mig med den lille finger, ja min sæl kunne De så!"

"Det er nogle fandens brillante ejendomme," sagde Tigg. "Alene indelukket med tigrene er en ren guldgrube, David."

David kunne kun svare mellem latteranfaldene: "Å, De er dog en pokkers karl!" og blive ved at le, holde sig i siderne og tørre sine øjne, uden at sige andet.

"Et kapitalt indfald?" sagde Tigg, idet han nogen tid efter vendte tilbage til sin ledsagers første ytring. "Ja vist var det et kapitalt indfald. Det var *mit* indfald."

"Nej, nej, det var mit," sagde David. "For pokker, lad dog også andre få en lille smule ære. Sagde jeg Dem ikke, at jeg havde sparet mig nogle få pund sammen?"

"Det sagde De, men sagde jeg ikke også til Dem," afbrød Tigg ham, "at jeg havde fået fingre i nogle få pund?"

"Ganske vist gjorde De," svarede David med varme, "men det er ikke det fine ved indfaldet. Hvem sagde, at hvis vi skød pengene sammen, kunne vi møblere et kontor og gøre spræl?"

"Og hvem sagde," indvendte Tigg, "at hvis vi kun gjorde det efter en tilstrækkelig stor målestok, kunne vi møblere et kontor og gøre spræl uden penge? Vær fornuftig, retfærdig og rolig og sig mig, hvis indfald det var?"

"Ja, der," var David nødt til at indrømme, "havde De fordelen over mig, tilstår jeg. Men jeg stiller mig jo heller ikke ved siden af Dem; jeg forlanger kun en lille smule ære af sagen."

"Al den ære, De fortjener, den har De," sagde Tigg. "Selskabets grove arbejde, David – beregninger, bøger, cirkulærer, avertissementer, penne, blæk og papir, lak og oblater – alt sådant noget sørger De beundringsværdigt for. Til det rent håndværksmæssige, David, er De udmærket; det nægter jeg ikke; men det ornamentale departement, det opfindsomme og poetiske departement – "

"Der er De manden," sagde hans ven; "det er der ikke spørgsmål om. Men med et så elegant køretøj som dette, alle de smukke ting, De har lagt Dem til, og det liv, De fører, mener jeg, at det også må være et ret hyggeligt departement?"

"Fremmer det formålet? Er det engelsk-bengalsk?" spurgte Tigg.

"Ja," sagde David.

"Kunne De påtage Dem det?" spurgte Tigg.

"Nej," sagde David.

"Ha, ha, ha!" lo Tigg. "Så lad De Dem nøje med Deres stilling og indtægter, min fine ven, og velsign den dag, da vi lærte hinanden at kende tværs over vor fælles onkels disk; thi for Dem var det en gylden dag."

Af samtalen mellem disse to hædersmænd vil man allerede have forstået, at de havde indladt sig på et større foretagende, der var baseret på det store princip: alt at vinde, intet at tabe – hvilket gav dem en stærk stilling over for det almindelige publikum, så at forretningen trivedes ganske godt.

Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskab så dagens lys en skønne morgen, ikke som en nyfødt institution, men som et fuldvoksent selskab, der straks kunne stå på egne ben og gjorde forretninger til højre og venstre. Det havde en "filial" på en første sal oven over en skrædder i Westend og sit hovedkontor i en ny gade i City, hvor det indtog den øverste del af et rummeligt hus og udfoldede en rigdom af stukkaturarbejde og spejlglas, mens alle vinduerne havde ståltrådsjalousier med ordene, "Det Engelsk-Bengalske" indvirket i mønsteret i hvert eneste et af dem. På dørstolpen var der atter med store bogstaver malet: "Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskabs kontor", og på døren sad der en stor messingplade med den samme indskrift. Denne plade, som stadig holdtes blank, som om den opfordrede til at komme med forespørgsler, skar City i øjnene efter kontortid om hverdagen og hele dagen igennem om søndagen, og så dristigere ud end selv banken. Indenfor var lokalerne nymalede, nygibsede og nytapetserede og forsynet med ny gulvtæpper, nye borde, ny stole og ny diske, kort sagt alt var nyt og alt solidt, kostbart og bestemt til, ligesom selskabet, at vare.

Forretninger! Se på de grønne hovedbøger, som med deres røde rygge ligner store kricketbolde, der er blevet slået flade; statskalenderne, vejviserne, dagbøgerne, almanakkerne, brevkasserne og brevvægtene; de lange rækker af brandspande til øjeblikkeligt at kvæle en udbrydende ildebrand i fødslen og frelse den umådelige formue i banknoter og obligationer, som tilhører selskabet; se på jernpengeskabene, uret, kontorsignetet, der alene ved sit omfang er sikkerhed nok, for hvad det skal være! Soliditet! Se på de svære marmorblokke i kaminerne og det pragtfulde brystværn oppe på huset!

Offentlighed! Ih, endog på kulkasserne står der jo malet, "Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskab", og det gentager sig, hvor man så vender og drejer sig, så at ens øjne blændes af det, og hovedet svimler ved det. Det står trykt øverst på alt brevpapiret, danner en snirkel omkring seglet, skinner ud af buddets knapper og gentages tyve gange i ethvert cirkulære og enhver offentlig annonce, hvori en vis David Crimple, *Esquire*, sekretær og administrerende direktør, er så fri at henlede Deres opmærksomhed på den vedlagte oversigt over de fordele, som Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskab tilbyder, og til fulde overbevise Dem om, at enhver forbindelse fra Deres side med dette etablissement må føre til en permanent nytårsgave og stadig voksende dividende for Dem, og at ingen kan løbe nogen fare ved denne transaktion, undtagen selskabet, der på grund af sin store liberalitet er temmelig sikker på at tabe. Og dette er, som David Crimple, *Esquire*, tillader sig at mene – og det er højst sandsynligt, at De tror ham – den bedste garanti, man med

billighed kan forlange af bestyrelsen for dets soliditet og pålidelighed.

Denne gentlemans navn havde, i forbigående sagt, oprindelig været Crimp Note 5), men da dette ord var modtageligt for en fejl udlæggelse og let kunne blive misforstået, havde han forandret det til Crimple.

For at ingen trods alle disse beviser og bekræftelser skulle blive mistroisk mod Det engelsk-bengalske uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskab og fatte mistillid til Tigg Montague *Esquire* – fra Pall Mall og Bengalen – eller noget andet navn på listen over de opdigtede direktører, var der et kontorbud til stede – en imponerende fyr i en uhyre rød vest og en kortskødet, gråsprængt kjole – der var mere overbevisende for skeptikerne end det hele etablissement uden ham. Der fandt ingen fortrolighed sted mellem ham og direktionen; ingen vidste, hvor han sidst havde tjent; intet skudsmål var blevet forevist eller forlangt, og der var ikke blevet gjort forespørgsler på nogen af siderne. Alene i tillid til sit ydre havde dette gådefulde væsen søgt om pladsen og var øjeblikkelig blevet antaget på de vilkår, han selv havde betinget sig. De var dyre, men han vidste upåtvivlelig også, at ingen anden kunne opvise en så omfangsrig vest som han, og følte ved sig selv, hvor meget han var værd for en sådan institution. Når han sad på en bænk, der var indrettet til ham i et hjørne af kontoret, og hans blanke hat hang på en knage oven over hans hoved, var det umuligt at tvivle om anstaltens respektable karakter. Den vedblev at fordoble sig med hver kvadrattomme af den røde vest, indtil totalsummen, ligesom i problemet med hvedekornet og skakbrættet, nåede en svimlende højde. Det var en

kendsgerning, at folk, der havde indfundet sig for at lade deres liv forsikre for tusinde pund, efter at have set på ham, havde bedt om, at det måtte blive to, førend blanketten var blevet udfyldt. Og dog var han ingen kæmpe. Hans frakke var snarere lille end det modsatte, hele trylleriet lå i hans vest. Respektabilitet, velstand, ejendomme i Bengalen, ansvarlighed for ethvert som helst beløb fra det selskabs side, i hvis tjeneste han stod, var alt sammen udtrykt i dette ene klædningsstykke.

Konkurrerende kontorer havde søgt at lokke ham bort; selve Lombard Street havde vinket ad ham; rige selskaber havde hvisket: "Bliv bud hos os", men stedse var han blevet det engelsk-bengalske tro. Om han var en snu rad eller et stateligt tossehoved, var det umuligt at blive klog på; men han lod til at tro på det engelsk-bengalske. Indbildte embedssorger havde givet ham et alvorligt præg, og skønt han aldeles intet havde at gøre og endnu mindre at sørge for, kunne han se ud, som om trykket af hans mangfoldige pligter og bevidstheden om rigdommen i selskabets kasseværelse gjorde ham højtidelig og tankefuld.

Da cabrioleten kørte op for døren, viste denne funktionær sig barhovedet på fortovet og råbte højt: "Plads for formanden!" til stor beundring for de omstående, der på denne måde fik deres opmærksomhed henvendt på Det engelsk-bengalske Selskab. Tigg hoppede med anstand ud at cabrioleten, fulgt af den administrerende direktør – som nu var meget ærbødig og tilbageholden – og gik op ad trappen bag efter buddet, som stadig råbte: "Med forlov der! Med forlov! Formanden for direktionen, gent–le–men!" På samme måde, men med en endnu mere stentorisk stemme førte han formanden gennem

det offentlige kontor, hvor nogle ydmyge klienter var i færd med at afgøre deres forretninger, ind i et ærefrygtvækkende gemak med påskriften "Direktionsværelse", hvorpå døren til denne helligdom øjeblikkelig lukkedes og skærmede den store pengemand mod profane blikke.

Direktionsværelset var udstyret med et tyrkisk gulvtæppe, en buffet, et portræt af Tigg Montague *Esquire* som formand; en meget imponerende formandsstol med tilhørende hammer af elfenben og en lille bordklokke, samt et langt bord, hvorpå der med visse mellemrum var henlagt trækpapir, folioark, ny penne og skrivetøjer. Da formanden meget højtideligt havde taget plads, satte sekretæren sig på hans højre side, mens buddet stillede sig stiv som en stok bag ved dem og dannede en varm baggrund med sin vest. Dette var direktionen; alt andet derimod en lille letsindig fiktion.

"Bullamy!" sagde Tigg.

"Sir!" svarede buddet.

"Hils den lægekyndige rådgiver fra mig og sig ham, at jeg ønsker at tale med ham."

Bullamy rømmede sig og ilede ud i kontoret, idet han råbte: "Direktionens formand ønsker at tale med anstaltens lægekyndige rådgiver. Med forlov der! Med forlov!" Kort efter kom han tilbage med den omtalte herre, og begge gange, da døren til direktionens værelse åbnedes – både da han trådte ind, og da han gik ud – så man enfoldige klienter gøre lang hals og stå på tåspidserne, brændende af iver efter at opfange et svagt glimt af det hemmelighedsfulde rum.

"Min kære Jobling," sagde Tigg, "hvordan har De det? Vent udenfor, Bullamy. Forlad os ikke, Crimple; det glæder mig ret at

se Dem, Jobling."

"Og hvordan har De det, mr. Montague, hvad?" sagde den lægekyndige rådgiver, idet han kastede sig skødesløst i en lænestol – der var lutter lænestole i direktionsværelset – og tog en smuk guld-snustobaksdåse op af lommen i sin sorte atlaskesvest; "hvordan har De det? Lidt træt af forretningerne, hvad? Så hvil Dem. Lidt hed af vin måske? Så drik vand. Slet intet i vejen og i bedste velgående? Så tag Dem en varm frokost. Det er meget sundt at styrke mavesaften på denne tid af dagen med en varm frokost."

Den lægekyndige rådgiver – det var den samme lægekyndige person, der havde fulgt stakkels gamle Anthony Chuzzlewit til jorden og tilset mrs. Gamps patient i *Tyren* – smilede, da han sagde disse ord, og tilføjede henkastet, idet han børstede nogle korn snustobak af sit kalvekrøs: "Jeg tager mig altid selv en varm frokost på denne tid af dagen, som De ved."

"Bullamy!" sagde formanden og ringede med den lille klokke.

"Sir!"

"Frokost."

"Dog ikke for min skyld, vil jeg håbe?" sagde lægen. "De er alt for god. Mange tak. Jeg er ganske skamfuld. Ha, ha, ha! Havde jeg været en rigtig praktikus, mr. Montague, havde jeg ikke omtalt det uden at forlange honorar for det, for De kan være sikker på, min gode, at hvis De ikke regelmæssigt nyder Deres varme frokost, kommer De snart under min behandling. Tillad, at jeg forklarer Dem det lidt nærmere. I mr. Crimples ben –"

Det gav et uvilkårligt sæt i Crimple, for i sin iver havde lægen taget benet og lagt det over sit eget, som om han ville sætte det af lige på stedet.

"I mr. Crimples ben er der, som De vil se," fortsatte lægen, idet han smøgede sine manchetter op og spændte om benet med begge hænder, "der, hvor mr. Crimples knæ passer ind i ledet – det vil sige imellem knoklen og hulningen – et vist kvantum animalsk olie."

"Hvorfor vil De netop tage mit ben?" sagde Crimple, idet han så på det omtalte lem med en urolig mine. "Er det samme ikke tilfældet med alle andre ben?"

"Bryd Dem aldrig om, min gode," svarede lægen og rystede på hovedet, "enten det samme er tilfældet med andre ben eller ikke."

"Men jeg bryder mig om det," sagde David.

"Jeg tager et bestemt tilfælde, mr. Montague," svarede lægen, "for at illustrere, hvad jeg sagde. I denne del af mr. Crimples ben er der et vist kvantum animalsk olie, og i ethvert af mr. Crimples ledemod findes der mere eller mindre af det samme stof. Meget vel. Forsømmer mr. Crimple sine måltider, eller undlader han at tage sig den tilbørlige hvile, tørres denne olie ud og forsvinder. Hvad bliver følgen? Mr. Crimples knokler synker ind i deres hulninger, og mr. Crimple bliver et udmagret, svagt, forkrøblet, jammerligt menneske."

Lægen slap pludselig Crimples ben, som om han allerede var i denne behagelige tilstand, smøgede igen sine manchetter ned og så triumferende på formanden.

"I vort fag kender vi lidt til naturens hemmeligheder," sagde lægen. "Selvfølgelig. Derfor studerer vi kirurgisk og medicinsk eksamen, og det er det, der giver os vor stilling i samfundet. Det er mærkeligt, hvor lidt folk i almindelighed kender til disse ting. Hvor tror De f.eks. nu" – lægen lukkede det ene øje, idet

han smilende lagde sig tilbage i lænestolen og med sine hænder dannede en triangel, hvoraf hans tvende tommelfingre udgjorde grundlinjen – "hvor tror De f.eks. nu, at mr. Crimples mave er?"

Endnu mere urolig end før lagde Crimple øjeblikkelig sin hånd neden for sin vest.

"Nej, slet ikke," udbrød lægen, "slet ikke! En meget almindelig vildfarelse! De tager aldeles fejl, min gode."

"Jeg mærker, at den er der, når den er i uorden; det er alt, hvad jeg ved," sagde Crimple.

"Ja det tror De," svarede lægen, "men videnskaben ved det bedre. Jeg havde engang en patient," her rørte han ved en af de mange sørgeringe, der dækkede hans fingre og bøjede hovedet en kende, "en mand, der gjorde mig den ære at omtale mig på en meget smuk måde i sit testamente – 'som anerkendelse', som han behagede at sige, 'af den ufortrødne iver, dygtighed og opmærksomhed, som min ven og lægekyndige rådgiver, John Jobling, *Esquire*, medlem af det kongelige kirurgiske kollegium, altid har lagt for dagen', – han var så overvældet af den tanke, at han hele sit liv igennem havde svævet i vildfarelse med hensyn til dette vigtige organs plads, at han, da jeg ved min videnskabelige ære forsikrede ham, at han tog fejl, brast i gråd, udstrakte sin hånd og sagde: 'Jobling, Gud velsigne Dem!' Straks efter blev han målløs og blev til sidst begravet i Brixton."

"Med forlov der!" råbte Bullamy udenfor. "Forfriskninger til direktionsværelset."

"Ha," sagde lægen i en spøgefuld tone, idet han gned sig i hænderne og flyttede sin stol nærmere hen til bordet; "den bedste livsforsikring, mr. Montague. Den bedste police i

verden, min kære. Man bør være forsynlig og spise og drikke, når man kan. Ikke sandt, mr. Crimple?"

Underdirektøren indrømmede det lidt tvært, som om fornøjelsen ved at fylde hans mave havde lidt et skår ved det stød, der var blevet tilføjet hans forudfattede mening med hensyn til dens beliggenhed. Men da buddet og underbuddet viste sig med en bakke, der var tildækket med en snehvid dug, som, da den sloges til side, afslørede et par kolde, stegte høns, flankeret af nogle lækre biretter og en frisk salat, vendte hans gode humør snart tilbage. Han blev endnu mere oplivet, da der blev sat en flaske med fortræffelig madeira og en do. med champagne på bordet, og det varede ikke længe, førend han gik løs på retterne med en appetit, der næppe stod tilbage for den lægekyndige rådgivers.

Frokosten var smukt serveret med en rigdom af glas, sølvtøj og porcelæn, som syntes at antyde, at det at spise og drikke efter en flot målestok udgjorde en ikke ringe del af en engelsk-bengalsk direktørs forretninger. Alt som måltidet skred frem, blev den lægekyndige rådgiver mere og mere munter og rød i ansigtet, så at hver mundfuld, han spiste, og hver dråbe, han drak, syntes at give hans øjne ny glans og tænde ny gnister i hans næse og pande.

I visse kvarterer af City og dens omegn var Jobling meget søgt. Han havde en umådelig kløgtig hage og en pompøs stemme med en fyldig hæshed i nogle af dens toner, som gik lige til hjertet, ligesom en lysstråle, der skinner igennem en udmærket, gammel, rødbrun burgunder. Hans halstørklæde og kalvekrøs var så hvide, hans klæder så sorte og glatte, hans guld-urkæde så svær og hans signeter så store, som det vel var

muligt. Hans støvler, der altid var skinnende blanke, knirkede, når han gik. Han forstod måske bedre end noget andet levende menneske at ryste på hovedet, gnide sig i hænderne eller varme sig foran en kamin, og han havde en ejendommelig måde at smække med læberne på og engang imellem at sige "Ah!" mens hans patienter skildrede deres symptomer, som indgød stor tillid. Den syntes at udtrykke: "Jeg ved bedre end De selv, hvad De vil sige; men bliv kun ved." Da han talte ved enhver lejlighed, enten han havde noget at sige eller ikke, var alle enige om, at han var "fuld af anekdoter," og hans erfaring og udbytte deraf mente man af samme grund var alt for omfattende til at kunne beskrives. Hans kvindelige patienter kunne ikke rose ham stærkt nok, og selv hans koldeste mandlige beundrere sagde dog altid så meget om ham til deres venner, "at hvorledes det end stod sig med Joblings dygtighed som læge – og det lod sig ikke nægte, at han havde et stort navn – så var han en af de gemytligste fyre, man ville se for sine øjne!"

Af mange grunde og ikke mindst, fordi han især blev søgt af handelsfolk og deres familier, var Jobling netop en person, som det engelsk-bengalske selskab kunne bruge til lægekyndig rådgiver. Men Jobling var alt for klog til at binde sig til dette selskab ved stærkere bånd end som dets lønnede – og godt lønnede – funktionær eller til at lade sin forbindelse med det blive misforstået, når han kunne forebygge det. Derfor fremstillede han altid forholdet omtrent således for en nysgerrig patient:

"Ja, min gode, med hensyn til Det Engelsk-Bengalske er mit kendskab til det indskrænket, meget indskrænket, må De vide. Jeg er dets lægekyndige rådgiver mod et månedligt vederlag.

Arbejderen er sin løn værd; 'bis dat, qui cito dat'" – (Klassisk dannet mand, den Jobling! tænker patienten; vel belæst mand!) – "og min modtager jeg regelmæssigt. Derfor kan jeg for mit eget vedkommende kun tale godt om anstalten." – (Intet kan være hæderligere end Joblings adfærd, tænker patienten, der netop selv har betalt Joblings regning.) – "Spørger De mig, bedste ven, om selskabets ansvar eller kapital, da må jeg tie; for jeg har ikke sans for tal, og da jeg ikke er aktionær, krymper jeg mig ved at røbe nogen nysgerrighed i så henseende. Takt – heri vil Deres elskværdige frue sikkert være enig med mig – bør være et af lægens første særkender." – (Intet kan være finere eller noblere end Joblings tænkemåde, tænker patienten.) – "Meget vel, mine gode, således står sagen. Kender De ikke mr. Montague? Det gør mig ondt. En sjældent smuk mand og en ægte gentleman i enhver henseende. Jeg hører, han skal have ejendomme i Ostindien. Huset og alt, hvad der hører ham til, er storartet. Kostbart bohave i den eleganteste og overdådigste stil. Og malerier, som, selv fra et anatomisk synspunkt, er fuldkommenheden selv. Skulle De nogensinde tænke på at indlade Dem med selskabet, kan De være vis på, at jeg skal give Dem attest. Jeg kan med god samvittighed erklære Dem for sund og rask. 'Kender jeg nogens konstitution, da er det Deres, og dette lille ildebefindende har gjort ham mere gavn,' siger doktoren til patientens kone, 'end om han havde slugt halvdelen af alt det tøjeri, jeg har i mit apotek. For det er noget tøjeri – når jeg skal være ærlig, er halvdelen af det noget tøjeri i sammenligning med en konstitution som hans!' – (Jobling er det elskværdigste menneske, jeg har truffet på i mit liv, tænker

patienten, og jeg vil virkelig tage den ting under nærmere overvejelse.) –

"Provision til Dem, doktor, af fire ny policer og et lån i morges, hvad?" sagde Crimple, mens han efter frokosten sad og så nogle papirer igennem, som buddet havde bragt. "Godt gjort!"

"Skål, Jobling, gid De må leve længe, kære ven!" sagde Tigg.

"Nej, nej; sniksnak. Jeg har sandelig aldeles ingen ret til at tage imod provisionen," sagde lægen, "nej jeg har virkelig ikke. Det er at tage penge ud af Deres lomme. Jeg anbefaler ingen her. Jeg siger kun, hvad jeg ved. Mine patienter spørger mig om, hvad jeg ved, og jeg siger dem, hvad jeg ved, andet ikke. Forsigtighed er min svage side, det er sagen, og har altid været det, siden jeg var en dreng, det vil sige," sagde lægen og skænkede i sit glas, "forsigtighed på andres vegne. Om jeg selv ville have tillid til dette selskab, hvis jeg ikke i mange år havde betalt penge til et andet sted – det er et ganske andet spørgsmål."

Han gjorde sig umage for at se ud, som om der ikke kunne være nogen tvivl om dette, men da han mærkede, at det kun lykkedes ham dårligt, forandrede han emne og roste vinen.

"Ved at tale om vin," sagde lægen, "kommer jeg til at tænke på et af de bedste glas gammel, lys portvin, jeg nogen sinde i mit liv har drukket, og det ved en begravelse. De har vel ikke set noget til – *den* person, mr. Montague?" spurgte han, idet han rakte ham et kort.

"Han er dog vel ikke begravet?" sagde Tigg, idet han tog kortet. "I så tilfælde må vi frabede os æren af hans selskab."

"Ha, ha, ha!" lo doktoren. "Nej, ikke ganske, skønt han spillede en hæderlig rolle ved den omtalte lejlighed."

"Å," sagde Tigg og glattede sit skæg, idet han kastede sit øje på navnet, "nu husker jeg det; nej, han har ikke været her."

Ordene svævede ham endnu på læberne, da Bullamy trådte ind og rakte den lægekyndige rådgiver et visitkort.

"Når man taler om en vis person –" sagde lægen og rejste sig.

"Så er han nærmest, hvad?" sagde Tigg.

"Nej, mr. Montague, nej," svarede lægen. "Det vil vi ikke sige i nærværende tilfælde, det passer langtfra på denne mand."

"Så meget bedre," sagde Tigg. "Så meget brugeligere for det Engelsk-Bengalske. Tag af bordet, Bullamy, og bær tingene ud ad den anden dør. Mr. Crimple, forretninger!"

"Skal jeg introducere ham?" spurgte Jobling.

"Det skal være mig en umådelig fornøjelse," svarede Tigg, idet han med et sødt smil kyssede på fingeren.

Lægen gik ud i det ydre kontor og kom straks efter tilbage med Jonas Chuzzlewit.

"Mr. Montague," sagde Jobling. "Tillad mig, min ven mr. Chuzzlewit, kære ven – vor formand. Ved De hvad," tilføjede han, idet han afbrød sig selv med en uhyre fiffig mine og så sig smilende om, "dette er et meget slående bevis på eksemplets magt. Jeg siger *vor* formand. Hvorfor siger jeg *vor* formand? For, som De ved, han er ikke min formand. Jeg står ikke i andet forhold til selskabet, end at jeg mod et vist honorar vejleder det med mine råd i min egenskab af læge, ganske således som jeg ved given lejlighed kan komme til at gøre over for Per eller Povl. Hvorfor siger jeg da vor formand? Simpelt hen, fordi jeg stadig hører mine omgivelser gentage dette udtryk. Det er den

uvilkårlige virkning af efterligningslysten hos det tobenede pattedyr, mennesket. Jeg tror ikke, at De snuser, mr. Crimple? Ufornuftigt. De burde."

Under disse ytringer og den langtrukne, velklingende snusen, hvormed lægen sluttede dem, tog Jonas plads ved bordet, lige så frastødende at se til, som læseren nogensinde har kendt ham. Det er kun alt for ofte tilfældet med os alle, men især gælder det om lave sjæle, at smukke klæder og smukt bohave indgyder respekt. De gjorde et meget stærkt indtryk på Jonas.

"De to herrer har forretninger at tale om, ved jeg," sagde lægen, "og Deres tid er kostbar. Det er min med, for der venter flere folk på mig i værelset ved siden af, og jeg har bagefter en del besøg at gøre. Da jeg altså nu har haft den fornøjelse at forestille Dem for hinanden, kan jeg varetage mine egne sager. Farvel; men tillad, mr. Montague, at jeg, førend jeg går, siger så meget om min ven, der sidder ved Deres side: denne mand har gjort mere," her slog han højtideligt på sin snustobaksdåse, "for at forsone mig med den menneskelige natur end nogen anden, levende eller død. Farvel!"

Med disse ord skyndte Jobling sig bort og gav sig i sit embedskontor til at give de ventende personer en forestilling om, hvor yderst samvittighedsfuldt han iagttog sine pligter, og hvor uhyre vanskeligt det var at komme ind i det engelsk-bengalske, ved at føle deres pulse, se på deres tunger, lytte ved deres ribben, støde dem for brystet osv., skønt han, hvis han ikke meget godt vidste i forvejen, at det engelsk-bengalske med glæde ville antage dem, hvorledes deres sundhedstilstand end var, var langt fra at være den Jobling, som hans venner holdt

ham for, og ikke den ægte Jobling, men kun en forfalsket efterligning.

Crimple gik også for at varetage sine formiddagsforretninger, og således blev da Jonas Chuzzlewit og Tigg alene med hinanden.

"Jeg hører af vor ven," sagde Tigg, idet han med elskværdig utvungenhed flyttede sin stol nærmere hen til Jonas, "at De har tænkt på –"

"Det havde han, min sæl, slet ikke ret til at sige," afbrød Jonas ham. "Jeg har ikke sagt ham mine tanker. Har han sat sig i hovedet, at jeg ville komme her i det eller det øjemed, så bliver det hans sag. Jeg er ikke bundet ved det."

Jonas sagde dette i en temmelig fornærmelig tone, for, afset fra hans karakters medfødte mistroiskhed, lå det i hans natur at søge at hævne sig på de smukke klæder og det smukke bohave netop i samme forhold, som han havde været ude af stand til at modstå deres indflydelse.

"Fordi jeg kommer her og stiller et spørgsmål eller to og får et dokument eller to til overvejelse, derfor binder jeg mig ikke til noget. Lad os bare være enige om det," sagde Jonas.

"Bedste ven," udbrød Tigg og slog ham på skulderen, "jeg påskønner Deres åbenhjertighed. Når mænd som De og jeg straks fra begyndelsen af taler åbent med hinanden, undgås enhver mulig misforståelse. Hvorfor skulle jeg skjule, hvad De ved så godt, men den store hob ikke drømmer om? Alle vi selskaber er rovfugle, ikke andet end rovfugle. Det eneste spørgsmål er, om vi, samtidig med at vi gavner os selv, også kan gavne Dem, og idet vi meler vor egen kage, også kan mele Deres lidt. Å, De kender vor hemmelighed. De er med på noderne. Vi

vil gøre os en fortjeneste af at vise os åbenhjertige imod Dem, når vi ved, at vi ikke kan undgå det."

Da Jonas først blev forestillet for læseren, blev det sagt, at snedigheden lige så vel har sin enfoldighed som uskyldigheden, og at han var det mest lettroende menneske i alt, hvor der var tale om tro på underfundighed. Havde Tigg givet sig ud for en hæderlig og nobelt tænkende mand, ville Jonas have mistænkt ham, selv om han havde været et mønster på redelighed, men nu, da han udtalte Jonas' egne tanker om alt og alle, begyndte Jonas at finde, at han var et behageligt menneske, som han kunne tale frit med.

Han skiftede stilling på stolen og indtog en ikke mindre kejtet, men mere hovmodig holdning, og idet han smilede i sin ynkelige indbildskhed, svarede han:

"De er ingen dårlig forretningsmand, mr. Montague, og ved, hvorledes tingene skal tages, det må jeg sige."

"Åh," sagde Tigg med et fortroligt nik og viste sine hvide tænder, "vi er ikke børn, mr. Chuzzlewit, men voksne mennesker, vil jeg håbe."

Jonas gav ham ret og sagde efter et kort ophold, idet han først strakte benene fra sig og satte en arm i siden for at vise, hvor fuldkommen han følte sig hjemme:

"Ærlig talt –"

"Tal ikke om ærlighed," afbrød Tigg ham med et nyt grin, "det klinger så humbugagtigt."

Inderlig henrykt over dette, begyndte Jonas igen.

"Kort og godt –"

"Bedre," mumlede Tigg, "meget bedre!"

"– jeg syntes ikke, at jeg var blevet rigtig godt behandlet af et par af de gamle selskaber ved nogle forretninger, jeg har haft med dem – engang, mener jeg. De gjorde indvendinger, som de ikke havde ret til at gøre, og stillede spørgsmål, som de ikke havde ret til at stille, og var, kort sagt, for store på det efter min smag."

Samtidig slog han øjnene ned og så nysgerrig på tæppet. Tigg så nysgerrigt på ham.

Han gjorde så langt et ophold, at Tigg kom ham til undsætning ved i sin venligste tone at spørge:

"Vil De ikke have et glas vin?"

"Nej tak," svarede Jonas og rystede polisk på hovedet. "Ingen vin, når man taler om forretninger. Det kan være godt nok for Dem, men med mig er det en anden sag."

"De er dog en gammel rotte, mr. Chuzzlewit!" sagde han, idet han lagde sig tilbage i sin lænestol og skelede til ham gennem sine halvt lukkede øjne.

Jonas rystede igen på hovedet, som om han ville sige, "det kan De have ret i," og vedblev derpå skæmtende:

"Dog ikke så gammel, at jeg ikke har gået hen og giftet mig. Det er noget ungdommeligt, vil De sige. Ja måske, især da hun er ung, men da man ikke kan vide, hvad der kan hændes disse kvindfolk, har jeg tænkt på at forsikre hendes liv. Det er jo ikke mere end rimeligt, at en mand sikrer sig nogen trøst for det tilfælde, at han skulle lide et sådant tab."

"Hvis noget *kan* trøste ham under sådanne fortvivlede forhold," mumlede Tigg med lukkede øjne.

"Meget rigtigt," svarede Jonas, "hvis der er noget, som kan det. Hvis jeg nu gjorde det her, kunne jeg gøre det rimeligt, ved

jeg, og på en let måde uden at plage hende med det, hvilket jeg også helst ville undgå, da et fruentimmer let, når man taler til hende om sådanne ting, kan finde på at sætte sig i hovedet, at hun straks skal dø."

"Meget rigtigt," afbrød Tigg ham og kyssede på sin hånd til ære for kønnet. "Det har De fuldkommen ret i. De søde, enfoldige, letsindige småtosser!"

"Nå, ser De," sagde Jonas, "af denne grund altså, og fordi man har fornærmet mig på andre steder, kunne jeg nok have lyst til at unde dette selskab min søgning. Men jeg ønsker at vide, hvilken sikkerhed der er for, at selskabet holder sig. Ærlig –"

"Ærlig talt?" udbrød Tigg og rakte sin af ædelstene strålende hånd i vejret. "Brug dog ikke det søndagsskoleudtryk!"

"Kort og godt, hvori består sikkerheden?"

"Den indbetalte kapital," sagde Tigg og bladede i nogle papirer på bordet, "udgør for øjeblikket –"

"Å, jeg ved godt, hvad indbetalt kapital vil sige," sagde Jonas.

"Gør De?" udbrød Tigg og holdt pludselig inde.

"Det skulle jeg mene."

Tigg lagde papirerne fra sig igen, og idet han flyttede sig nærmere hen til ham, hviskede han ham i øret:

"Jeg ved det; jeg ved det. Se på mig!"

Det var ikke Jonas' vane at se lige på nogen, men efter denne opfordring gjorde han dog sit bedste for at tage formandens træk nærmere i øjesyn. Formanden trak sig lidt tilbage for at give ham bedre lejlighed til det.

"Kender De mig ikke?" spurgte han og trak øjenbrynene i vejret. "Husker De ikke? Har De ikke set mig før?"

"Jo, da jeg trådte herind, forekom det mig rigtignok, som om jeg havde set Deres ansigt," sagde Jonas og stirrede på det, "men jeg kunne ikke komme på, hvor jeg havde set det. Nej, heller ikke nu kan jeg mindes det. Var det på gaden?"

"Var det ikke i Pecksniffs dagligstue?" sagde Tigg.

"I Pecksniffs dagligstue?" gentog Jonas og trak vejret dybt. "De mener dog vel ikke, da –"

"Jo," udbrød Tigg, "da der var et meget vakkert og fornøjeligt lille familieselskab, hvor De og Deres ærede fader var til stede."

"Ja *ham* er det nu ikke værd at tale om," sagde Jonas, "for han er død og borte."

"Er han død?" udbrød Tigg. "Er den ærværdige, gamle mand død? Hvor De ligner ham!"

Jonas optog slet ikke denne kompliment godt, dels måske på grund af sine egne private tanker om sin hedengangne faders udseende, dels måske fordi det ikke var ham videre kært at høre, at Montague og Tigg var én og den samme, men da denne mærkede dette, slog han ham fortroligt på armen og vinkede ham hen til vinduet. Fra dette øjeblik kendte Montagues munterhed og åndrighed ingen grænser.

"Finder De mig forandret siden den tid?" spurgte han. "Tal rent ud af posen."

Jonas så vist på hans vest og smykker og svarede: "Det skulle jeg, min sæl, mene!"

"Var jeg lidt reduceret dengang?" spurgte Montague.

"Gyseligt reduceret," sagde Jonas.

Montague pegede ned på gaden, hvor Bailey og cabrioleten ventede.

"Net, for ikke at sige flot. Ved De, hvis det er?"

"Nej."

"Min. Kan De lide dette værelse?"

"Det må have kostet en god slump penge," sagde Jonas.

"Det har De ret i. Det er også mit. Hvorfor vil De" – dette hviskede han til ham, mens han puffede ham i siden med sin albue – "hvorfor vil De ikke tage imod præmier, i stedet for at udbetale dem? Det var noget for en mand som Dem. Gå i kompagni med os."

Jonas stirrede forbavset på ham.

"Er dette en befærdet gade?" spurgte Montague og henledte hans opmærksomhed på mængden udenfor.

"Unægtelig," sagde Jonas idet han kastede et flygtigt blik på den og straks efter igen så på ham.

"Der er trykte tabeller," sagde Tigg, "som på det nærmeste viser, hvor mange mennesker der går op og ned ad denne gade i løbet af en dag. *Jeg* kan sige Dem, hvor mange af dem der vil gå herind, alene fordi de ser, at dette kontor er her, selv om de ikke ved mere om det end om pyramiderne. Ha, ha, ha! Gå i kompagni med os. De skal blive optaget for godt køb."

Jonas så mere og mere vist på ham.

"Jeg kan sige Dem," hviskede Tigg, "hvor mange af dem der vil købe livrenter, tegne livsforsikringer, bringe os deres penge i hundrede skikkelser og på hundrede måder, påtvinge os dem, stole på os, som om vi ejede al verdens rigdomme, selv om de ikke ved mere om os, end De ved om gadefejeren derhenne på hjørnet, ja ikke engang så meget, ha, ha, ha!"

Jonas trak lidt efter lidt på smilebåndet.

"Ja," sagde Montague og gav ham et venskabeligt puf for brystet, "De er os for klog, De gavstrik, ellers havde jeg ikke sagt

Dem så meget. Spis hos mig i morgen i Pall Mall."

"Det skal jeg," sagde Jonas.

"Det er et ord!" råbte Montague. "Vent lidt. Tag disse papirer med Dem og løb dem igennem. Se," sagde han, idet han snappede nogle trykte blanketter fra bordet. "B. er en lille handlende, kontorist, præst, kunstner, forfatter, hvad De vil."

"Ja," sagde Jonas og så ivrigt over hans skulder. "Nå, og så?"

"B. trænger til et lån på halvhundrede eller hundrede pund f.eks., måske mere, det er nu ligegyldigt. B. foreslår sig selv og to kautionister. B. antages. De to kautionister udsteder en forskrivning. B. forsikrer sit eget liv for det dobbelte beløb og bringer to venner, som ligeledes forsikrer deres – kun for at skaffe kontoret søgning. Ha, ha, ha! Er det ikke en god idé?"

"Min sæl, en udmærket idé!" udbrød Jonas. "Men gør han det virkelig?"

"Om han gør det! B. er på knæene, gode ven, og gør, hvad det skal være. Forstår De? Det er min idé."

"Den gør Dem ære; jeg vil være en skælm, om den ikke gør!" sagde Jonas.

"Ja, det mener jeg med," svarede formanden, "og jeg er stolt af at høre Dem sige det. B. svarer den højeste lovlige rente –"

"Det er ikke meget," afbrød Jonas ham.

"Rigtigt, meget rigtigt! Og hårdt er det af loven at være således på nakken af os ulykkelige ofre, når den selv tager så forbistret gode renter af sine klienter. Men man er sig selv nærmest. Nå, da loven tager hårdt på os, tager vi just ikke blidt på B., for foruden at vi beregner B. den sædvanlige rente, får vi B.'s præmie og B.'s venners præmier og beregner B. noget for forskrivningen, og enten vi antager ham eller ikke, beregner vi

B. for "forespørgsler" – vi holder en mand for et pund om ugen til at indhente oplysninger – og vi beregner B. en ubetydelighed til sekretæren, og kort sagt, gode ven, vi klemmer B. på alle leder og kanter og får en pokkers køn lille skilling ud af ham. I virkeligheden er det B., jeg kører med," sagde Tigg og pegede på cabrioleten, "og han er en ægte fuldblodshest, ha, ha, ha!"

Jonas godtede sig inderligt over denne vits. Den faldt rigtig i hans smag.

"Nå," sagde Tigg Montague, "så byder vi folk livrenter på de billigste og fordelagtigste vilkår, som de kan fås til på pengemarkedet, og de gamle damer og herrer ude på landet køber dem. Ha, ha, ha! Og vi betaler dem også – måske. Ha, ha, ha!"

"Men der er et vist ansvar derved," sagde Jonas med en betænkelig mine.

"Det tager jeg alt sammen på mig," sagde Tigg Montague. "Jeg svarer for alt. Den eneste ansvarlige person ved hele anstalten! Ha, ha, ha! Så er der livsforsikringerne uden lån; de almindelige policer. Meget fordelagtige, meget bekvemme. Kontant betaling, ved De nok; gentages hvert år; ypperlige løjer!"

"Men når de begynder at forfalde," spurgte Jonas. "Det er alt sammen meget godt, så længe anstalten er ung, men når de forsikrede begynder at dø – det er det, jeg tænker på."

"For at vise Dem, gode ven," sagde Montague, "hvor rigtigt De dømmer, vil jeg betro Dem, at vi lige i starten havde et par uheldige dødsfald, som reducerede os til et pianoforte."

"Til *hvad*, siger De?" udbrød Jonas.

"Jeg giver Dem mit hellige æresord på," sagde Tigg Montague, "at jeg rejste penge på hvert eneste stykke møbel med

undtagelse af et pianoforte. Det var alt, hvad jeg havde tilbage i denne verden, og det var oven i købet et opretstående, så at jeg ikke engang kunne sidde på det. Men vi kom over det, min ven. Vi udstedte samme uge en masse ny policer – mellem os sagt, mod rundelig provision til kommissionærerne – og kom over det i en håndevending. Skulle de tilfældigvis forfalde efter en større målestok i en nær fremtid, så –"

Han sluttede sætningen med en så sagte hvisken, at der kun hørtes to løsrevne ord, og det endda temmelig utydeligt. Men de lød ligesom: "Stikke af."

"De er jo et rent jern!" sagde Jonas med den højeste grad af beundring.

"Man kan jo sagtens være et jern, når man får guld for det, gode ven!" udbrød formanden med en latter, der rystede ham fra øverst til nederst. "De spiser jo hos mig i morgen?"

"Hvad tid?" spurgte Jonas.

"Klokken syv. Her er mit kort. Tag dokumenterne med. Jeg ser, at De går i kompagni med os!"

"Det ved jeg ikke endnu," sagde Jonas. "Der er så meget, som først må undersøges."

"Undersøg De alt, hvad De vil," sagde Montague og dunkede ham i ryggen. "Men De går i kompagni med os, det er jeg overbevist om. De er som skabt til det. Bullamy!"

Som svar på denne kalden og den lille klokke viste vesten sig. Efter at have fået ordre til at følge Jonas ud gik den foran, mens stemmen inden i den som sædvanlig råbte: "Med forlov der, med forlov! En herre fra direktionsværelset!"

Da Montague var blevet alene, grublede han nogle øjeblikke og sagde derpå højt:

"Er Nadgett derude i kontoret?"

"Her er han, sir." Og dermed trådte han rask ind og lukkede døren til direktionsværelset så forsigtigt efter sig, som om han var i færd med at lægge planer til et mord.

Han var den mand, der for et pund om ugen skaffede oplysningerne. Det var ingen dyd eller fortjeneste hos Nadgett, at han besørgede alle sine engelsk-bengalske forretninger hemmeligt og i den strengeste fortrolighed; for han var en født hemmelighed. Det var en lille, vindtør, vissen, gammel mand, der endog syntes at have gjort en hemmelighed af sit blod; for ingen ville have troet, at han havde seks unzer af det i hele sit legeme. Hvad han levede af, var en hemmelighed. Hvor han levede, var en hemmelighed, og selv hvad han var, var en hemmelighed. I sin gamle, forslidte lommebog havde han forskellige, hinanden modsigende adressekort, hvorpå han snart kaldte sig kulhandler, snart vinhandler, snart kommissionær, snart inkassator og snart regnskabsfører, som om han ikke selv kendte hemmeligheden. Han havde stadig forretningsmøder i City, hvor den anden part aldrig syntes at komme. Han kunne sidde flere timer på Børsen og se på enhver, som kom og gik, eller på en eller anden café i forretningskvarteret, hvor man undertiden kunne se ham tørre et meget fugtigt lommetørklæde ved kaminen og ideligt skotte over sin skulder efter den mand, som aldrig kom. Han var skimlet, luvslidt og lurvet; havde altid dun på sine ben og sin ryg og holdt sit linned så hemmeligt ved at knappe sig til og hylle sig ind, at han for den sags skyld gerne intet kunne have haft på – og måske havde han det heller ikke. Han gik med én plettet handske, som han bar dinglende foran sig ved

pegefingeren, hvad enten han gik eller sad, men selv magen til den var en hemmelighed. Nogle sagde, at han havde spillet fallit, andre, at han som lille barn var bleven indviklet i en gammel kanslerretssag, der endnu ikke var pådømt; men det var alt sammen en hemmelighed. Han gik med små stykker lak og et gammelt, hieroglyfisk kobbersignet i lommen og skrev ofte breve i krogene på de ovenomtalte mødesteder; men de syntes aldrig at komme nogen i hænde, da han plejede at gemme dem på et hemmeligt sted i sin kjole; først flere uger efter udleverede han dem, i reglen ganske gule, til sig selv til sin egen store forundring. Han var af den slags mennesker, at hvad enten han ved sin død havde efterladt sig en million pund eller halvtredje pence, ville alle have været fuldkommen tilfredse og sagt, at det var netop det, de havde ventet sig. Og dog hørte han til en klasse, til en for City ejendommelig race, hvis medlemmer er lige så dybe hemmeligheder for hinanden indbyrdes som for den øvrige menneskeslægt.

"Mr. Nadgett," sagde Montague, idet han på et stykke papir skrev Jonas Chuzzlewits navn op efter kortet, som endnu lå på bordet, "det vil være mig kært selv at modtage oplysning om dette navn. Bryd Dem ikke om, hvad det er, men bring mig alt, hvad De kan skrabe sammen. Bring det til *mig*, mr. Nadgett."

Nadgett satte sine briller på og læste opmærksomt navnet, så derpå over brillerne på formanden og bukkede, tog dem derefter af og lagde dem i deres foderal og gemte endelig dette i sin lomme. Da det var gjort, så han uden briller på papiret, således som det lå foran ham, og tog tillige sin lommebog frem fra et sted omtrent midt på hans rygrad. Hvor stor den end var, var den dog fuld af dokumenter; men han fandt ikke des

mindre også en plads til dette nye, hvorpå han, efter at have lukket den omhyggeligt til, ved en slags højtideligt taskenspilleri praktiserede den hen i dens tidligere gemme.

Med et nyt buk og uden at sige et ord trak han sig tilbage, idet han ikke lukkede døren højere op, end at han lige kunne slippe ud af den, og lukkede den lige så omhyggeligt som før. Direktionens formand brugte resten af formiddagen til at sætte sin underskrift på flere ny andragender om livrenter og livsforsikringer som tegn på, at de var allernådigst bevilget. Selskabet blomstrede, for de strømmede rask ind.

28. Mr. Montague hjemme. Og mr. Jonas Chuzzlewit hjemme

Jonas Chuzzlewit havde mange vægtige grunde til at være stærkt indtaget for den plan, som dens store ophavsmand så dristigt havde udviklet for ham, men der var dog især tre hovedgrunde. For det første var der penge at tjene ved den, for det andet havde pengene den særlige tillokkelse, at de på snedig vis blev indvundet på andre folks bekostning, og for det tredje medførte denne plan en hel del ydre anseelse og udmærkelse, idet en direktion var en institution, der havde et stort ord at sige i sin egen sfære, og en direktør var en mægtig mand. "At gøre glimrende forretninger, have en hel flok undergivne at kommandere over og komme i rigtig godt selskab, og det alt sammen ved et og det samme middel og på så nem en måde, er ikke så dårlige udsigter," tænkte Jonas. De to sidste hensyn stod kun tilbage for hans pengegriskhed, for da han vidste, at der ikke var noget ved hans person, væsen, karakter eller kundskaber, som kunne indgyde agtelse, var han lysten efter magt og i sit hjerte en lige så stor tyran som nogen laurbærkronet erobrer, historien har kendt.

Men han besluttede at gå fint og varsomt til værks og meget nøje lægge mærke til, hvorledes det hang sammen med den elegance, som han havde hørt, der skulle findes i Montagues private bolig. For denne dumme kæltring kunne lige så lidt tænke sig, at Montague netop ønskede, at han skulle gøre det,

da han ellers ikke ville have indbudt ham, inden han endnu havde truffet sit valg, som han i sin indbildskhed et eneste øjeblik forestillede sig muligheden af, at dette geni i nogen henseende kunne overliste ham. Montague havde straks fra begyndelsen af sagt, at Jonas var ham for klog, og Jonas, der ville have været klog nok til ikke at tro ham i noget andet, om han så også havde aflagt højtidelig ed på det, troede ham øjeblikkelig i dette.

Det var med skælvende hånd og dog med et svagt forsøg på at være rask på det, at han på det aftalte klokkeslæt bankede på sin vens dør i Pall Mall. Bailey lukkede straks op. Han var ikke stolt, men nedladende nok til at vedkende sig Jonas, men Jonas havde glemt ham.

"Er mr. Montague hjemme?"

"Jeg skulle mene, at han er hjemme og oven i købet venter på sin middagsmad," svarede Bailey med en gammel vens utvungenhed. "Vil De tage Deres hat med op eller lade den blive her?"

Jonas foretrak at lade den blive der.

"Det gamle navn, tænker jeg?" sagde Bailey med et grin.

Jonas gloede på ham med stum forbitrelse.

"Hvad, husker De ikke gamle mutter Todgers?" sagde Bailey og gjorde sin yndlingsbevægelse med knæene og støvlerne. "Husker De ikke, at jeg meldte Dem hos de unge damer, når De kom der for at gøre kur? En rigtig lurvet, gammel kasse, ikke? Tiderne har forandret sig, ikke? Det kan nok være, De er vokset!"

Uden at afvente svar på denne kompliment førte han gæsten ovenpå og trak sig tilbage med en fortrolig grimasse efter at

have meldt ham.

Stueetagen af huset beboedes af en rig handelsmand, Montague beboede hele den øvre del, og en glimrende lejlighed var det. Værelset, hvor han modtog Jonas, var rummeligt og elegant, udstyret med overordentlig luksus og smykket med malerier, kopier efter antikkerne i alabast og marmor, porcelæns vaser, høje spejle, højrøde gardiner af det sværeste silketøj, forgyldt billedskærerarbejde, bløde sofaer, skinnende skabe, indlagte med sjældne træsorter og kostbare nipssager i skødesløs overflødighed. De eneste gæster foruden Jonas var lægen, underdirektøren og to andre herrer, som Montague forestillede med alle tilbørlige formaliteter.

"Bedste ven, jeg er henrykt over at se Dem. Jobling kender De jo, tror jeg?"

"Det må jeg tro," sagde lægen muntert, idet han trådte ud af kredsen for at give ham hånden. "Jeg håber at have den ære. De har det godt, rigtig godt? Det glæder mig!"

"Mr. Wolf," sagde Montague, så snart lægen tillod ham at forestille de to andre, "mr. Chuzzlewit, mr. Pip, mr. Chuzzlewit."

Begge herrer var overordentlig lykkelige ved at have den ære at gøre mr. Chuzzlewits bekendtskab. Lægen trak Jonas lidt til side og hviskede bag sin hånd:

"Verdensmænd, min bedste, verdensmænd. Hm! Mr. Wolf – en litterær personlighed – De skal ikke tale om det – mageløs åndrigt ugeblad – åh, mageløs åndrigt! Mr. Pip – teatermand – udmærket mand – åh, udmærket mand!"

"Nå," sagde Wolf, idet han lagde armene over kors og genoptog en samtale, som Jonas' komme havde afbrudt, "og

hvad sagde så lord Nobley til det?"

"Å," svarede Pip med en ed, "han vidste slet ikke, hvad han skulle sige. For pokker, han var så stum som en fisk. Men De ved, hvilket godt menneske Nobley er!"

"Det bedste menneske i verden!" udbrød Wolf. "Det er ikke mere end otte dage siden, at Nobley sagde til mig: 'Hør, Wolf, jeg har et kald at give bort, og havde De bare studeret, så Fanden tage mig, om jeg ikke havde gjort Dem til præst!'"

"Det ligner ham," sagde Pip med en ny ed. "Og han havde gjort det!"

"Det er der ingen tvivl om. Men De ville fortælle os – "

"Ja vel," udbrød Pip, "det er sandt. I førstningen var han stum – målløs, død – men efter en minuts forløb sagde han til hertugen: 'Der er Pip. Spørg Pip. Pip er vor fælles ven. Spørg Pip. Han ved det.' 'For pokker,' sagde hertugen, 'så appellerer jeg til Pip. Nå, Pip, hjulbenet eller ikke hjulbenet? Ud med sproget!' 'Hjulbenet, Deres Nåde, hjulbenet, for pokker!' sagde jeg. 'Ha, ha, ha!' lo hertugen. 'Ja vel er hun det. Bravo, Pip. Vel talt, Pip. De er min salighed en prægtig fyr. De må tage mig med mellem Deres fashionable gæster, hver gang jeg kommer til byen. Og det gør jeg den dag i dag.'"

Slutningen af denne historie vakte en umådelig tilfredshed, som ingenlunde blev formindsket ved budskabet om, at der var rettet an. Jonas gik til spisestuen sammen med sin udmærkede vært og satte sig ved bordet imellem denne og sin ven lægen. De øvrige tog plads som folk, der var husvante, og alle parter lod måltidet vederfares fuld retfærdighed.

Det var så godt, som det kunne fås for penge – eller kredit, lige meget hvilket. – Retterne, vinene og frugterne var af den

mest udsøgte slags. Alt blev elegant serveret; sølvtøjet var pragtfuldt, og Jonas var allerede midt inde i beregningen over værdien af denne post alene, da hans vært forstyrrede ham.

"Et glas vin?"

"Å," sagde Jonas, der allerede havde fået adskillige glas, "så meget af det, som De vil. Den er for god til, at man kan afslå den."

"Godt sagt, mr. Chuzzlewit!" udbrød Wolf.

"Storartet replik!" sagde Pip.

"Hør, ved De hvad, det er – ha, ha, ha! " sagde lægen, idet han et øjeblik lagde kniv og gaffel fra sig og derpå igen tog fat, "det er ligefrem epigrammatisk!"

"De befinder Dem nogenlunde vel, håber jeg?" sagde Tigg afsides til Jonas.

"Å, De skal såmænd ikke gøre Dem skrupler for min skyld," svarede han. "Udmærket!"

"Jeg fandt det bedst ikke at have selskab," sagde Tigg. "Det forstår De nok?"

"Men hvad kalder De da dette?" spurgte Jonas. "De vil dog vel ikke fortælle mig, at De lever således hver dag?"

"Jo, bedste ven," sagde Montague og trak på skuldrene, "hver eneste dag i mit liv, når jeg spiser hjemme. Det er min daglige levemåde. Hvad kunne det have nyttet at gøre anstalter for Dem? De ville dog straks have gennemskuet det. 'Vil De have selskab?' spurgte Crimple. 'Nej, jeg vil ikke,' sagde jeg; 'vi vil gøre det i al tarvelighed.'"

"Da er det dog flot nok!" sagde Jonas, idet han lod sine øjne løbe bordet rundt. "Det er ikke småpenge, som dette koster."

"Nej, det koster ikke så lidt, tilstår jeg. Men jeg kan nu engang godt lide det. Det er den måde, jeg bruger mine penge på."

Jonas trak øjenbrynene i vejret og sagde: "Så?"

"Når De går i kompagni med os, vil De måske ikke bruge Deres part af udbyttet på samme måde?" sagde Tigg.

"Ikke ganske," svarede Jonas.

"Nej, det gør De ret i," sagde Tigg med venskabelig åbenhjertighed. "De behøver det ikke. Det er unødvendigt. Én af selskabet må gøre det for at holde søgningen ved lige; men da jeg finder fornøjelse i det, er det mit departement. Derimod vil jeg ikke håbe, at De har noget imod at spise godt på en andens bekostning?"

"Ikke det mindste," svarede Jonas.

"Så håber jeg, at De vil spise ret ofte hos mig?"

"Ah, det har jeg intet imod; tværtimod!"

"Og jeg sværger Dem til, at jeg aldrig skal prøve på at tale til Dem om forretninger, mens vi sidder ved vor vin," sagde Tigg. "Det var uhyre klogt af Dem i formiddags! Jeg må fortælle de andre det; det er netop mennesker, som kan goutere det. Hør engang, Pip, jeg skal fortælle Dem et brillant, lille træk af min ven Chuzzlewit, det er den klogeste rad, jeg kender; jeg giver Dem mit hellige æresord på, at han er den klogeste rad, jeg kender!"

Pip svor en frygtelig ed på, at det var han allerede overbevist om, og da anekdoten blev fortalt, blev den modtaget med lydeligt bifald som et uomstødeligt bevis på Jonas' storhed. Drevet af en naturlig kappelyst, fortalte Pip derpå nogle eksempler på sin egen kløgt, og for ikke at stå tilbage, meddelte

Wolf dem hovedpunkterne i et par umådelig humoristiske artikler, som han for tiden havde under arbejde. Disse udgydelser, der havde, hvad han kaldte en meget varm kolorit, gjorde stor lykke, og hele selskabet var enige om, at de var grumme vittige.

"Verdensmænd, min bedste," hviskede Jobling til Jonas, "ægte verdensmænd! For en fagmand som mig er det en sand vederkvægelse at komme i sådant selskab. Det er ikke alene underholdende – og intet kan være mere underholdende – men det er tillige filosofisk uddannende. Det er karakter, min bedste, karakter!"

Det er så glædeligt at se sand fortjeneste påskønnet, i hvilken livsstilling den end findes, at den gode forståelse blandt selskabet i det hele taget upåtvivlelig i en ikke ringe grad fremmedes ved bevidstheden om, at de to verdensmænd stod i så stor anseelse hos de højere samfundsklasser og hos fædrelandets tapre forsvarere i hæren og flåden, men især hos de første. Den mindste af deres anekdoter drejede sig om en oberst; lorder forekom lige så ofte som eder, og selv det kongelige blod flød i deres personlige minders mudrede kanal.

"Mr. Chuzzlewit har vist desværre ikke kendt ham," sagde Wolf med hensyn til en person af høj byrd, som tidligere havde spillet en rolle i en anekdote.

"Nej," sagde Tigg, "men vi må bringe ham sammen med den slags fyre."

"Han var en mand med litterær sans," ytrede Wolf.

"Var han?" sagde Tigg.

"Ja vist; han holdt stadig mit blad i mange år. De må vide, at han stundom sagde gode ting? Engang spurgte han en af mine

venner, en viscount – Pip kender ham – 'Hvad hedder redaktøren?' – 'Wolf.' – 'Wolf, hvad? Skarpe tænder, den Wolf. Vi må holde ulven fra døren, som ordsproget siger.' Det var meget godt sagt, og da det indeholdt en kompliment, lod jeg det trykke."

"Men viscounten er manden!" udbrød Pip, der opfandt en ny ed ved enhver ting, han bragte på bane. "En aften kom han til os for at følge hende hjem, noget tilkørt, men ikke meget. 'Hvor er Pip? Jeg må tale med Pip. Frem med Pip!' – 'Hvad er der på færde, mylord?' – 'Shakespeare er en fordømt vindbøjtel, Pip! Hvad godt er der ved Shakespeare, Pip? Jeg læser ham aldrig. Hvad fanden skal det alt sammen til, Pip? Der er en masse fødder i Shakespeares vers, men slet ingen ben, som det er værd at tale om, i Shakespeares stykker, er der vel, Pip? Julie, Desdemona, lady Macbeth og alle de andre, hvad de nu hedder, kunne for den sags skyld gerne slet ingen ben have – tilskuerne ser da i alt fald ikke noget til dem, Pip. Jeg skal sige Dem, hvad det er. Det, som folk kalde dramatisk poesi, er en samling af prædikener. Går jeg på komedie for at høre prædikener? Nej, Pip. Ville jeg det, gik jeg i kirke. Hvad er dramaets rette emne, Pip? Den menneskelige natur. Hvad er ben? Menneskelig natur. Lad os derfor få masser af benstykker, Pip; så skal jeg hjælpe Dem, min gut!' Og jeg er stolt af at sige," tilføjede Pip, "at han hjalp mig som en brav karl."

Da samtalen nu blev almindelig, forlangte man Jonas' mening om dette emne, og da den stemte fuldkommen overens med Pips ytringer, blev denne overordentlig fornøjet. Både han og Wolf havde i virkeligheden så meget tilfælles med Jonas, at

de blev yderst venskabelige over for ham, og deres voksende venskab i forening med vinens dunster gjorde Jonas snaksom.

For en sådan persons vedkommende er det ingenlunde givet, at jo snaksommere han bliver, des behageligere er han; tværtimod tager han sig måske fordelagtigst ud, når han tier. Da han mente, at han ikke havde noget andet middel til at hamle op med de andre end ved at udfolde den kløgt og snildhed, som man havde komplimenteret ham for, lagde Jonas disse egenskaber for dagen i videste omfang og var så kløgtig og snild, at han glemte sig selv i sin egen underfundighed og skar sig i fingrene med sine egne våben.

Det lå rigtigt i hans væsen og karakter at vise sin dygtighed på sin værts bekostning og, mens han drak af de skummende vine og spiste af de lækre retter, at spotte den ødselhed, der havde sat dette overdådige traktement for ham. Selv ved sådant et lystigt lag og i et sådant mere end tvivlsomt selskab, kunne dette let være blevet et ubehageligt eksperiment, hvis ikke Tigg og Crimple for at studere deres mand til bunds havde givet ham al den frihed, han ønskede, idet de vidste, at jo mere han tog til sig, des bedre var det for deres formål. Og mens den plumpe bedrager – tosse som han var, trods al sin snuhed – således troede sig sammenrullet som et pindsvin med sine skarpeste pigge vendt imod dem, blottede han i virkeligheden alle sine svage sider for deres argusøjne.

Hvad enten de to herrer, der gjorde så meget for doktorens filosofiske belæring – i forbigående sagt, listede doktoren af i al stilhed efter at have sat sit sædvanlige kvantum vin til livs – nu ligefrem havde fået et vink i forvejen af deres vært eller kun handlede efter egen tilskyndelse, så spillede de deres rolle

overmåde godt. De udbad sig æren af Jonas' nærmere bekendtskab; håbede, at de ville få den fornøjelse at føre ham ind i den ophøjede kreds, hvori han var så vel skikket til at glimre, og underrettede ham på den venskabeligste måde om, at alle de fordele, der knyttede sig til deres forskellige etablissementer, ganske stod til hans rådighed. De sagde med ét ord: "Bliv én af vore!" og Jonas svarede, at han var dem uendelig forbunden og ville vedblive at være det, idet han tilføjede ved sig selv, at så længe de "trakterede", var der intet, han hellere ville.

Efter kaffen opstod en kort, temmelig krydret og saftig samtale, der især førtes af Pip og Wolf, og da den gik i stå, tog Jonas den op igen og røbede en høj grad af humør ved at taksere møblerne og spørge, om det og det var betalt, hvad det oprindelig havde kostet, og deslige. I alt dette mente han selv, at han var frygtelig slem imod Montague, og at han stillede sine egne glimrende evner i et udmærket lys.

Noget champagnepunch gav aftenunderholdningen et nyt, skønt forbigående opsving, for efter at have medført nogle støjende forhandlinger, som aldeles ikke var forståelige, endte den med de to herrers bortgang og Jonas' indslumring på en af sofaerne.

Da det ikke kunne gøres ham begribeligt, hvor han var, fik Bailey ordre til at hente en droske og bringe ham hjem, i hvilket øjemed denne unge herre rejste sig af en urolig søvn i forstuen. Klokken var nu næsten tre om morgenen.

"Tror De, han har bidt på krogen?" hviskede Crimple, mens han og hans kompagnon stod i et afsides hjørne af stuen og så på hans sovende skikkelse.

"Ja," svarede Tigg i samme tone, "jeg tror nok, han sidder fast. Har Nadgett været her i aften?"

"Ja. Jeg gik ud til ham, men da han hørte, at De havde fremmede, gik han igen."

"Hvorfor det?"

"Han sagde, at han ville komme igen i morgen tidlig, førend De stod op."

"Sig folkene, at de skal passe på og sende ham op til mig. Stille, der er drengen! Nå, Bailey, følg nu denne gentleman hjem og se, at han kommer godt ind. Halløj der! Halløj der! Chuzzlewit!"

Med megen møje fik de ham rejst op og hjulpet ned i gangen, hvor de gav ham hans hat på og væltede ham ind i vognen. Da Bailey havde lukket efter ham, satte han sig op på bukken ved siden af kusken og røg sin cigar med en yderst veltilfreds mine; det var en ekspedition, som der var sjov ved, og som derfor var rigtig efter hans smag.

Så snart de kom til huset i City, sprang Bailey ned og gav sin livlige stemning luft ved en banken, hvis lige sandsynligvis ikke var blevet hørt i dette kvarter af byen siden Londons store ildebrand. Idet han gik ud på gaden for at iagttage virkningen af sin dåd, så han, at et dunkelt lys, som tidligere havde været synligt i et vindue oppe i huset, allerede var taget bort og kom ned ad trappen. For at få at vide, hvem det var, der bar denne kærte, sprang Bailey tilbage til døren igen og lagde øjet til nøglehullet.

Det var den lystige selv, men så sørgeligt, så påfaldende forandret, så kummerfuld og modløs, så skælvende og

frygtsom, så ydmyget og nedbøjet, at det ville have være mindre overraskende at have set hende ligge stille i sin ligkiste.

Hun satte lyset på en hylde i forstuen og lagde sin hånd på sit hjerte, på sine øjne, på sit brændende hoved. Derpå nærmede hun sig døren med så vilde og ilsomme skridt, at Bailey tabte fatningen og endnu holdt sit øje, hvor nøglehullet havde været, da hun åbnede døren.

"Aha!" sagde Bailey med nogen anstrengelse. "Nå, så der er De? Hvad er der i vejen? Er De ikke vel?"

Da hun midt i sin forbavselse genkendte ham i hans forandrede dragt, vendte der så meget af hendes fordums smil tilbage i hendes ansigt, at Bailey blev glad. Men i det næste øjeblik blev han atter sørgmodig, for han så tårer i hendes stakkels, matte øjne.

"Bliv ikke forskrækket," sagde Bailey. "Der er ingenting i vejen. Jeg har bragt mr. Chuzzlewit hjem. Han er ikke syg. Han har bare en lille pisk, forstår De." Bailey vaklede i sine støvler for at betegne en rus.

"Kommer De fra mrs. Todgers'?" spurgte Merry skælvende.

"Todgers'? Gud velsigne Dem, nej! Jeg har intet at gøre med Todgers'. Den forbindelse har jeg afbrudt for længe siden. Han har spist til middag hos min principal i Westend. Vidste De ikke, at han skulle til selskab hos os?"

"Nej," svarede hun med mat stemme.

"Jo, vi er nogle store matadorer, kan jeg fortælle Dem. De må ikke gå ud, ellers kunne De let få snue. Jeg skal vække ham!" Og Bailey, der ved sin holdning røbede den fuldkomneste overbevisning om at kunne bære ham med lethed, hvis det var nødvendigt, lukkede karetdøren op, slog trinnet ned og råbte,

idet han ruskede i Jonas: "Nu er vi hjemme, min kylling! Op med Dem!"

Han var kommet så meget til sig selv, at han kunne følge denne opfordring og tumle ud af vognen som en død klump til stor fare for Baileys person. Da han var kommet ned på fortovet, stivede Bailey ham først af fortil og støttede ham derpå behændigt bagtil, og efter således at have bragt ham i ligevægt, hjalp han ham ind i huset.

"Gå De foran med lyset," sagde Bailey til mrs. Jonas, "så kommer vi bagefter. Ryst ikke således, han gør Dem ingen fortræd. Når jeg selv har drukket en tår over tørsten, er jeg altid så skikkelig."

Hun gik i forvejen, og under en stadig snublen og tumlen hid og did nåede hendes mand og Bailey omsider ind i dagligstuen ovenpå, hvor Jonas sank vaklende ned på en stol.

"Så!" sagde Bailey. "Nu er han i havn. Herregud, der er ingenting at græde for! Han sidder jo så strunk, som om han havde tre ben at støtte på!"

Den frastødende, brutale sviregast sad, med klæderne i uorden, opsvulmet ansigt og forpjusket hår, og nikkede og blinkede og rullede med sine idiotiske øjne, indtil han, da han lidt efter lidt var kommet til samling, genkendte sin kone og truede med sin knyttede næve ad hende.

"Nå!" udbrød Bailey, idet han pludselig lagde armene over kors med en indigneret mine. "Så De er ondskabsfuld? Virkelig? Det skulle De helst lade fare!"

"Å, gå Deres vej!" sagde Merry. "Bailey, gå hjem, min gode dreng. Jonas!" sagde hun, idet hun frygtsomt lagde sin hånd på hans skulder og bøjede sit hoved ned over ham, "Jonas!"

"Se på hende!" råbte Jonas og skød hende fra sig. "Se der! Se på hende! Det kan man kalde en god handel for en mand!"

"Kære Jonas!"

"Kære djævel!" svarede han med en rasende gestus, "du er en dejlig lænke at have om benet hele ens levetid, dit blegnæbbede flæbehoved! Gå fra mine øjne!"

"Jeg ved, at du ikke mener det, Jonas. Du ville ikke sige det, hvis du var ædru."

Med påtaget munterhed gav hun Bailey et pengestykke og bad ham igen at gå. Hendes bøn var så indstændig, at han ikke havde hjerte til at blive der længere, men han blev stående neden for trappen og lyttede.

"Jeg ville ikke sige det, hvis jeg var ædru!" svarede Jonas. "Det ved du bedre. Har jeg aldrig sagt det, når jeg var ædru?"

"Jo ofte, desværre!" sagde hun grædende.

"Hør!" råbte Jonas og stampede i gulvet. "Tidligere måtte jeg finde mig i dine smukke luner, men nu skal du min sæl finde dig i mine. Det har jeg stadig lovet mig selv, og derfor giftede jeg mig med dig. Jeg vil vide, hvem der er herre, og hvem der er slave!"

"Gud ved, hvor lydig jeg er!" sagde den unge kone hulkende. "Langt lydigere, end jeg havde troet, at jeg skulle blive!"

Jonas lo i sit drukne overmod. "Hvad, begynder du at få øjnene op? Tålmodighed, så kommer du nok efter det. Bjørne har klør, min tøs. Der er ikke en eneste lille forhånelse, du har tilføjet mig, ikke et eneste lille puds, du har spillet mig, ikke en eneste lille uforskammethed, du har vist mig, som jeg ikke skal gengælde dig hundrede gange. Hvorfor tog jeg dig ellers? *Dig!*" sagde han med rå foragt.

Det burde have formildet ham at høre hende nynne et lille brudstykke af en sang, han havde plejet at sige, at han holdt af, idet hun med bristefærdigt hjerte søgte at vinde ham tilbage.

"Ha, ha," sagde han, "er du døv? Hører du mig ikke, hvad? Så meget des bedre for dig. Jeg hader dig, hader mig selv, fordi jeg har været dum nok til at binde mig en byrde på ryggen for at kunne have den fornøjelse at træde på den, når jeg vil. Der har åbnet sig udsigter for mig, så at jeg nu kunne gifte mig næsten, med hvem jeg ville. Men det ville jeg ikke; jeg ville blive ved at være ugift; jeg burde være ugift blandt de venner, jeg nu har lært at kende. I stedet for det er jeg her bundet til dig ligesom en klods. Hvorfor viser du dit blege fjæs, når jeg kommer hjem? Skal jeg aldrig glemme dig?"

"Hvor det er sent!" sagde hun muntert, idet hun efter et ophold åbnede vinduesskoddet. "Højlys dag, Jonas!"

"Højlys dag eller bælgmørk nat, hvad bryder jeg mig om det?" lød det venlige svar.

"Og natten gik så hurtigt. Jeg har slet intet imod at sidde oppe."

"Sid oppe efter mig igen, hvis du tør!" brummede Jonas.

"Jeg læste," fortsatte hun, "hele natten. Jeg begyndte, da du gik, og læste, til du kom hjem igen. Den sælsomste historie, Jonas! Og sand, siger bogen. Jeg skal fortælle dig den i morgen."

"Var den sand?" spurgte Jonas tvært.

"Det siger bogen."

"Stod der noget i den om en mand, der har sat sig for at tyrannisere sin kone, knække hendes mod, kue hendes sind, knuse alle hendes luner som lige så mange nøddeskaller – slå hende ihjel, om det skulle være?"

"Nej, ikke et ord."

"Ah! Da vil det snart være en sand historie, selv om der ikke står noget i bogen om det. Det er en løgnagtig bog, en passende bog for en løgnagtig læser. Men du er jo døv; det havde jeg nær glemt."

Der blev igen stille, og Bailey ville allerede til at liste sig bort, men standsede, da han hørte hendes fodtrin på gulvet. Hun gik hen til ham, lod det til, og talte kærligt, sagde, at hun ville rette sig efter ham i alt, lægge mærke til alle han ønsker og opfylde dem, og at de kunne blive meget lykkelige, når han kun ville være god imod hende. Han svarede med en ed og –

Dog ikke med et slag? Jo. Streng sandhed mod den lumpne usling – med et slag.

Intet forbitret skrig; ingen lydelige bebrejdelser. Selv hendes gråd og hulken kvaltes, idet hun klyngede sig til ham. I sit hjertes kvide blev hun ved kun at gentage: Hvor kunne han, kunne han – indtil tårerne røvede hende mælet.

O kvinde, du som var dyrebar for Herren i det gamle Jerusalem! Den bedste iblandt os bør være overbærende med dine fejl, om ikke for andet, så for den straf, din natur vil lide ved at skulle aflægge et tungt vidnesbyrd imod os på Dommens Dag!

29. Hvori nogle mennesker er vigtige, andre forretningsmæssige og atter andre hemmelighedsfulde, hver på sin vis

Det var måske den urolige erindring om, hvad han havde set og hørt den foregående nat, eller måske var det ikke nogen dybere åndelig virksomhed end den opdagelse, at han ikke havde noget at tage sig for, som den følgende eftermiddag gjorde, at Bailey følte sig særlig oplagt til godt selskab, og tilskyndede ham til at aflægge et besøg hos sin ven Poll Sweedlepipe.

Da den lille klokke larmende forkyndte en gæsts komme – for Bailey busede ind ad døren for at få klokken til at gøre så meget spektakel som muligt – afbrød Poll Sweedlepipe sin betragtning af en yndlingsugle og bød sin unge ven hjertelig velkommen.

"Ih, De ser jo endnu finere ud om dagen," sagde Poll, "end ved lys. Jeg har aldrig set sådan en fiks ung laps."

"Å ja såmænd, Polly. Hvorledes har vor veninde Sara det?"

"Å ret godt," svarede Poll. "Hun er hjemme."

"Man kan endnu se resterne af fordums skønhed hos Sara," sagde Bailey med fornem ligegyldighed.

"Å," tænkte Poll, "han er gammel, han må være meget gammel."

"For meget sul, forstår De," sagde Bailey, "for fed, Poll. Men der er mange, som er værre i hendes alder."

"Selv uglen spiler øjnene op!" tænkte Poll. "Det undrer mig ikke af en fugl med dens forstand."

Han havde tilfældigvis været i færd med at slibe sine rageknive, der lå oplukket i en række, mens en vældig rem hang og dinglede på væggen. Med et blik på disse tilberedelser strøg Bailey sig om hagen og syntes at få et indfald.

"Poll," sagde han, "jeg er ikke så pæn om trynen, som jeg kunne ønske det. Da jeg nu er her, kan jeg lige så godt lade mig rage, så jeg kommer til at se manerlig ud."

Barberen gjorde store øjne, men Bailey skilte sig af med sit halstørklæde og satte sig med den største værdighed og tillidsfuldhed i lænestolen. Det var umuligt at modstå hans væsen, og synets og følelsens vidnesbyrd var for intet at regne. Hans hage var så glat som et nylagt æg eller en skrabet Ejdammerost, men Poll Sweedlepipe ville ikke have vovet at nægte, at han havde et skæg som en jødepræst.

"Gnid endelig ikke imod børsterne, Poll," sagde Bailey, idet han satte sit ansigt i lave til at modtage sæben. "De kan gøre, hvad De vil, med den smule kindskæg. Det bryder jeg mig ikke noget om."

Den sagtmodige lille barber stod og stirrede på ham med kosten og sæbeskålen i hånden og rørte og rørte i skålen med en komisk rådvildhed, som om en trolddom havde sat ham ud af stand til at begynde. Endelig gik han løs på Baileys kind, men standsede derpå atter, som om genfærdet af et skæg pludselig var veget tilbage for hans hånd, men efter at have fået en lille

opmuntring af Bailey i form af et "Klem på!" sæbede han ham dygtigt ind. Bailey smilede veltilfreds gennem skummet.

"Varsomt over stenene, Poll; på tåspidserne over filipenserne!"

Poll Sweedlepipe adlød og skrabede med stor omhu sæben af igen. Bailey skelede til hver enkelt klat skum, idet den blev lagt på et klæde på hans venstre skulder, og syntes med et øje som et mikroskop at opdage nogle børster i den, for han mumlede mere end én gang: "Noget rødere, end jeg kunne ønske det, Poll." Da operationen var tilendebragt, trådte Poll tilbage og stirrede igen på ham, mens Bailey, idet han tørrede sit ansigt på håndklædet, ytrede, "at når man havde været længe oppe, var intet så forfriskende som at blive godt barberet."

Mens han, efter at have trukket kjolen af, bandt sit halstørklæde for spejlet, og Poll tørrede sin ragekniv og gjorde den i stand til den næste kunde, kom mrs. Gamp ned og så ind ad døren for som god naboerske at sige goddag til barberen. Af medynk med den ulykkelige stilling, hun var kommet i ved at have fattet en følelse for ham, som han ifølge tingenes natur ikke kunne gengælde, skyndte Bailey sig at trøste hende med nogle venlige ord.

"Halløj, Sara!" sagde han. "Jeg behøver ikke at spørge Dem, hvorledes De har haft det i denne lange tid, for De står jo i fuldt flor. Blomstrende som en rose; ikke sandt, Polly?"

"Pokker tage den drengs uforskammethed!" udbrød mrs. Gamp, skønt ikke misfornøjet. "Han er en rigtig næsvis ung hanekylling! Jeg ville ikke være den fyrs moder, nej ikke for halvhundrede pund!"

Bailey opfattede dette som en skjult tilståelse af hendes kærlighed og et vink om, at ingen pengefordel kunne trøste hende for dens håbløshed. Han følte sig smigret. Uegennyttig kærlighed er altid smigrende.

"Å, Gud, ja!" klynkede mrs. Gamp og sank ned i lænestolen. "Denne hersens velsignede tyr har gjort sit bedste for at tage livet af mig. Af alle besværlige patienter i denne jammerdal er han den allerværste."

Mrs. Gamp og hendes veninder af faget havde for skik at tale således om alle deres lette kunder, da dette på én gang afskrækkede alle konkurrenter og forklarede nødvendigheden af, at sygevogterskerne levede godt.

"Helbredet!" udbrød mrs. Gamp. "Et menneskes helbred måtte være af jern for at kunne holde det ud. Endnu forleden dag siger mrs. Harris: 'Å, Sara Gamp,' siger hun, 'hvorledes kan De dog tåle det?' 'Mrs. Harris,' siger jeg til hende, 'vi sætter ikke vor lid til os selv, men til en anden; det er nu én gang vor religion, og den, mærker vi, holder stik.'"

"'Sara,' siger mrs. Harris, 'sådan er livet, og sådan er også enden på alle ting!'"

Barberen mumlede noget ved sig selv, som om han ville sige, at mrs. Harris' udtalelse, skønt ikke så forståelig som ønskeligt var fra en sådan autoritet, gjorde hendes hoved og hjerte lige megen ære.

"Og nu," fortsatte mrs. Gamp, "skal jeg rejse fire mil bort i det mest vovelige ærinde, som nogen, der går ud i månedsvis, nogen sinde har påtaget sig, tror jeg. Mrs. Harris, i hvis menneskelige bryst der banker en kones og en moders hjerte, sagde selv til mig: 'De vil dog vel ikke rejse, Sara? Gud forlade

Dem det!' – 'Hvorfor skulle jeg ikke rejse, mrs. Harris?' sagde jeg. 'Mrs. Gill har ikke forregnet sig med sine seks andre børn, og er det altså rimeligt – jeg spørger Dem som en moder – at hun skulle forregne sig nu? Tit og ofte har jeg hørt ham sige,' sagde jeg til mrs. Harris, 'mr. Gill, mener jeg, at han turde sætte sin kone mod Moores almanak til at nævne dagen og timen og holde ni pence og en farthing på det. Er det altså rimeligt, madam,' siger jeg, 'at hun skulle tage fejl denne ene gang?' – 'Nej,' siger mrs. Harris, 'ikke efter naturens gang. Men,' siger hun med tårer i øjnene, 'De ved meget bedre end jeg, De med Deres erfaring, hvor lidt der kan indvirke på os. En mester Jakel forestilling,' siger hun, 'en skorstensfejer, en slagterhund eller en fuld mand, der pludselig drejer om et hjørne, er nok til det.' Og det er det også, mr. Sweedlepipe," sagde mrs. Gamp, "det kan ingen nægte, og skønt jeg har fri en hel uge, rejser jeg dog med et bekymret hjerte, kan jeg forsikre Dem."

"De er så nidkær, deraf kommer det," sagde Poll. "De plager Dem for meget."

"Plager mig!" udbrød mrs. Gamp, idet hun rakte hænderne i vejret og vendte øjnene mod loftet. "Det var et sandt ord, De der sagde, om De så ikke skulle sige et ord mere fra nu af, og til der bliver to søndage i én uge. Jeg tager mig andre folks lidelser mere nær end mine egne, skønt ingen vil tro det. Hvis alt blev kendt, og den fik æren, som havde fortjent den, kunne det vare en hel uge at få de børn, jeg har hjulpet til verden, døbt."

"Hvor skal patienten hen?" spurgte Sweedlepipe.

"Til Hertfordshire, som er hans fødeluft. Men hverken fødeluft eller fødeland kan bringe ham på fode igen."

"Er det så dårligt med ham?" spurgte barberen nysgerrigt. "Ja så!"

Mrs. Gamp rystede hemmelighedsfuldt på hovedet og pressede munden sammen. "Der gives sjælelige febre lige så vel som legemlige," sagde hun. "De kan tage Deres slimmikstur, til De bliver så oppustet, at De flyver i luften, men det kurerer Dem ikke."

"Ah!" sagde barberen, idet han spilede øjnene op og påtog sig sit ravne-fysiognomi. "Gud!"

"Nej, De kan gøre Dem så let som en gasballon," sagde mrs. Gamp. "Men taler De om visse ting, når De er forstyrret i hovedet, eller når De sover, så er De tung i sindet."

"Om hvilke ting for eksempel?" spurgte Poll, idet han i sin ivrighed bed sig grådigt i neglene. "Spøgelser?"

Mrs. Gamp, som barberens stimulerende nysgerrighed måske allerede havde fristet til at gå videre, end hun havde haft til hensigt, snøftede på en meget betydningsfuld måde og sagde, at det kunne være det samme.

"Jeg rejser med diligencen i eftermiddag med min patient," fortsatte hun, "og bliver en dags tid hos ham, til han har fået sig en sygeplejerske fra landet – gid pokker havde dem, disse sygeplejersker fra landet! Hvad forstår de dumme kællinger sig på deres fag? – og så kommer jeg tilbage, og det er det, som ængster mig. Men jeg håber, at alt går godt og vel, mens jeg er borte; og under forudsætning deraf, som mrs. Harris siger, må mrs. Gill gerne vælge, hvilken tid hun vil, da enhver tid af døgnet er mig lige god."

Under de foregående bemærkninger, som mrs. Gamp havde henvendt udelukkende til barberen, havde Bailey bundet sit

halstørklæde, trukket sin kjole på og skåret nogle afskyelige ansigter ad sig selv i spejlet; men da han nu blev personlig tiltalt af mrs. Gamp, vendte han sig om og deltog i samtalen.

"De har sagtens ikke været i City," sagde mrs. Gamp til Bailey, "siden vi alle tre var der sammen hos mr. Chuzzlewit?"

"Jo jeg har, Sara; jeg var der i nat."

"I nat!" udbrød barberen.

"Ja, Poll, i nat. Men De kan også gerne sige i morges, hvis De vil være meget nøjagtig. Han spiste til middag hos os."

"Hvem mener den springfyr med *os*?" sagde mrs. Gamp med et meget utålmodigt eftertryk.

"Mig og min principal, Sara. Han spiste i vort hus. Vi var meget lystige, ja så lystige, at jeg måtte følge ham hjem i en droske klokken tre om morgenen."

Drengen havde den største lyst til at fortælle, hvad der derpå var hændt, men da han huskede på, hvor let det kunne komme hans herre for øre, og hvor ofte Crimple havde advaret ham mod "at sladre", tvang han sig og tilføjede kun: "Hun sad oppe efter ham."

"Og alt vel overvejet," sagde mrs. Gamp skarpt, "burde hun have haft bedre forstand end at overanstrenge sig på den måde. Syntes de at komme nogenlunde godt ud af det med hinanden?"

"Å ja," svarede Bailey, "ganske godt."

"Det glæder mig," sagde mrs. Gamp og snøftede anden gang på en betydningsfuld måde.

"De har heller ikke være gift så længe," sagde Poll og gned sig i hænderne, "at de ikke endnu skulle komme godt ud af det med hinanden."

"Nej," sagde mrs. Gamp og snøftede tredje gang.

"Især," vedblev barberen, "når herren fortjener det skudsmål, De gav ham."

"Jeg taler kun efter, hvad jeg ser, mr. Sweedlepipe," sagde mrs. Gamp. "Gud forbyde, at det skulle være anderledes! Vi kan ikke vide, hvad der er skjult i hinandens hjerter, og havde vi glasruder der, kunne nogle af os nok have nødig at beholde skodderne for, kan jeg forsikre Dem!"

"Men De vil dog vel ikke sige dermed –" begyndte Poll.

"Nej, jeg vil ikke," bed mrs. Gamp ham af. "Det må De ikke tro. Inkvisitionens pinsler skulle ikke få mig til at tilstå, at det var min hensigt. Alt, hvad jeg siger, er," tilføjede den brave kone, idet hun stod op og svøbte sit sjal om sig, "at *Tyren* venter, og at den kostbare tid går."

Da den lille barber i sin ivrige nysgerrighed havde stor lyst til at se mrs. Gamps patient, foreslog han Bailey, at de skulle ledsage hende til *Tyren* og se diligencen køre bort, og da den unge herre samtykkede heri, fulgtes de alle sammen ad.

Efter ankomsten til gæstgiverstedet lod mrs. Gamp, der var gallaklædt til rejsen i sin nyeste sørgedragt, sine venner blive tilbage og underholde sig med sig selv nede i gården, mens hun gik op til sygeværelset, hvor hendes medarbejderske var i færd med at klæde patienten på.

Han var så udtæret, at man skulle tro, benene i hans krop måtte rasle, når de flyttede ham. Hans kinder var indfaldne og hans øjne unaturligt store, og han lå tilbage i lænestolen, som om han var mere død end levende, og vendte sine matte øjne med en sådan anstrengelse hen mod døren, da mrs. Gamp viste sig, som om det var en pine kun at skulle bevæge dem.

"Nå, hvorledes har vi det så?" spurgte mrs. Gamp. "Vi ser godt ud."

"Så må vi også se en hel del bedre ud, end vi er," svarede mrs. Prig lidt ærgerlig. "Vi må nok være kommet forkert ud af sengen, for vi er så stædige som et mulæsel. Jeg har aldrig set mage til mand. Han var ikke blevet vasket, hvis han havde måttet råde."

"Hun kom sæbe i munden på mig," sagde den ulykkelige patient med svag røst.

"Hvorfor lukker De den da ikke!" svarede mrs. Prig. "Hvem tror De vel vil vaske én del af ansigtet og lade være at vaske en anden og plage øjnene ud af hovedet på sig med sådanne pillerier for en halv krone om dagen? Vil De have, at der skal kæles for Dem, må De betale bedre."

"Ak Gud!" udbrød patienten, "ak Gud, ak Gud!"

"Ja," sagde mrs. Prig, "således har han taget på veje, Sara, lige siden jeg fik ham ud af sengen, hvis De vil tro det."

"I stedet for at være taknemmelig," sagde mrs. Gamp, "for alle vore små opmærksomheder. Å fy, skam Dem, sir, fy, skam Dem!"

Nu tog mrs. Prig patienten ved hagen og begyndte at raspe hans ulykkelige hoved med en hårbørste.

"Det kan De vel heller ikke lide?" sagde hun, idet hun standsede for at se på ham.

Det var nok muligt, at han ikke kunne lide det, da børsten var et af de stiveste redskaber af den slags, som nutidens kunst er i stand til at frembringe, og selv hans øjenlåg var røde af gnidningen. Det var en tilfredsstillelse for mrs. Prig at se, at

hendes formodning havde været rigtig, for hun sagde triumferende, "at det tænkte hun nok".

Da hans hår var blevet glattet godt ned i hans øjne, gav mrs. Prig og mrs. Gamp ham hans halstørklæde på og ordnede hans skjortekrave meget omhyggeligt, for at de stivede spidser også kunne trænge ind i de samme organer og fremkalde en kunstig øjenbetændelse. Derpå kom turen til hans vest og frakke, og da enhver knap blev vredet ind i et forkert knaphul, og han fik støvlerne byttet om, frembød han i det hele taget et ynkeligt skue.

"Jeg tror ikke, det er rigtigt," sagde den stakkels, svage patient. "Det er, som om jeg havde en andens klæder på, og De har gjort mit ene ben kortere end det andet. Der er også en flaske i min lomme. Hvorfor lader De mig sidde på en flaske?"

"Pokker står i manden," udbrød mrs. Gamp, idet hun tog flasken frem, "har han ikke der fået fat på min natflaske! Jeg brugte hans frakke til spisekammer, mens den hang bag døren, og har rent glemt den, Betsey. De vil finde et par løg og lidt te og sukker i hans anden lomme, min bedste, hvis De vil være så god at tage det ud."

Betsey tog de omtalte sager frem tillige med nogle flere urtekramvarer, og mrs. Gamp overførte dem til sin egen lomme, der var en slags nankins torvekurv. Derpå kom der forfriskninger i skikkelse af koteletter og øl til damerne og en spølkum bouillon til patienten, men de havde næppe fået maden sat til livs, førend John Westlock indfandt sig.

"Oppe og påklædt!" udbrød John, idet han satte sig ved siden af ham. "Det var ret. Hvorledes føler De Dem?"

"Langt bedre, men meget mat."

"Det er ikke så underligt; De har haft en hård dyst. Men landluft og forandrede omgivelser vil gøre Dem til et andet menneske. Hør, mrs. Gamp," tilføjede John smilende, idet han ordnede den syge mands klæder, "det er nogle snurrige begreber, De har, om en herres påklædning!"

"Det er ingen let sag at få mr. Lewsome klædt på," svarede mrs. Gamp med værdighed, "hvilket jeg og Betsey Prig kan bevidne for lordmayoren og den hele kommunalbestyrelse, om det skulle forlanges."

Mens John Westlock i dette øjeblik stod lige over for den syge mand og var i færd med at befri ham for de ovenomtalte, generende flipper, hviskede denne:

"Mr. Westlock, jeg ønsker ingen vidner. Jeg har noget meget vigtigt og mærkeligt at sige Dem; noget, der har tynget skrækkeligt på min sjæl under denne langvarige sygdom."

Hurtig, som John var i alle sine bevægelser, ville han allerede til at vende sig om og befale fruentimmerne at gå ud af stuen, da den syge mand greb ham i ærmet.

"Ikke nu. Jeg har hverken kræfter eller mod til det. Men må jeg meddele Dem det, når jeg er i stand til det? Må jeg skrive det til Dem, hvis jeg finder det lettere og bedre?"

"Om De må?" udbrød John. "Men hvad er det?"

"Spørg mig ikke om, hvad det er. Det er unaturligt og grusomt. Frygteligt at tænke på, frygteligt at sige, frygteligt at vide, frygteligt at have deltaget i. Lad mig kysse Deres hånd for al Deres godhed og vis mig endnu den godhed ikke at spørge mig om, hvad det er!"

I starten stirrede John yderst forbavset på ham, men da han huskede på, hvor svækket han var, og hvor kort det var siden, at

hans hjerne havde brændt af feber, troede han, at han led af en eller anden indbildt skræk eller sygelig fantasi. For at få nærmere oplysning om det benyttede han lejligheden, mens Betsey Prig pakkede Lewsome ind i kapper og tørklæder, til at tage mrs. Gamp til side og spørge hende, om han var ganske ved sin samling.

"Å, Gud velsigne Dem, nej!" sagde mrs. Gamp. "Han hader endnu stadig sine sygeplejersker. Det gør de altid; det er et sikkert tegn. Havde De kunnet høre den kære, stakkels sjæl for ikke en halv time siden skænde på mig og Betsey Prig, ville De have undret Dem over, at vi ikke går i graven af ærgrelse."

Dette stadfæstede noget nær Johns mistanke. Uden at lægge sig det, der var foregået, videre på sinde, påtog han sig derfor igen sit tidligere muntre væsen og førte, understøttet af mrs. Gamp og Betsey Prig, Lewsome ned til diligencen.

Poll Sweedlepipe stod ved døren med korslagte arme og opspilede øjne og så med levende interesse til, mens den syge mand blev hjulpet ind i vognen. Hans magre hænder og udtærede ansigt gjorde et stærkt indtryk på Poll, og han betroede Bailey, at han ikke ville have undværet synet af ham for et pund, hvortil Bailey, der var af en anden tænkemåde, svarede, at han ville være blevet borte for fem shillings.

Det var en møjsommelig sag at få mrs. Gamps bagage op i vognen, da enhver pakke, der tilhørte denne dame, havde den generende egenskab, at den skulle ligge i et rum for sig selv, uden at nogen anden bagage kom nær til den, hvis ejerne af diligencen ikke ville udsætte sig for at blive sagsøgt for en skadeserstatning. Især var det vanskeligt at blive paraplyen med den runde lap kvit, og flere gange stak den sin bulede

messingsnude ud fra de urimeligste revner og sprækker til stor rædsel for de andre passagerer, ja i sin ængstelse for at finde en nødhavn til dette stykke løsøre flyttede mrs. Gamp det så ofte i løbet af fem minutter, at det syntes at være ikke én, men halvtreds paraplyer. Til sidst blev den borte, eller hun påstod det i det mindste, og i de næste fem minutter var hun efter kusken, hvor han så vendte sig hen, og svor på, at hun ville have erstatning, om hun så skulle gå til Underhuset med det.

Da hendes bylt, hendes tøfler, hendes kurv, og hvad hun ellers førte med, endelig havde fået plads, tog hun venskabeligt afsked med Poll og Bailey, gjorde et kniks for John Westlock og skiltes fra Betsey Prig som fra et elsket medlem af søsterskabet.

"Jeg ønsker Dem en mængde sygdomme, søde ven," sagde mrs. Gamp, "og gode steder. Jeg håber ikke, det skal vare længe, førend vi igen kommer til at arbejde sammen og løse hinanden af. Gid vi næste gang må mødes i en stor familie, hvor de alle får det, den ene efter den anden, som det sig hør og bør."

"For mig må det blive, når det skal være," sagde mrs. Prig, "og vare så mange uger, det skal være."

Idet mrs. Gamp gik baglæns hen mod diligencen, stødte hun imod en dame og en herre, der kom gående på fortovet.

"Se Dem for!" råbte herren. "Halløj! Ih! Men det er jo mrs. Gamp!"

"Hvad, mr. Mould!" udbrød sygeplejersken. "Og mrs. Mould med! Hvem skulle have troet, at vi skulle mødes her!"

"Tager De fra byen, mrs. Gamp?" sagde Mould. "Det er jo noget ganske usædvanligt."

"Ja, det er rigtignok usædvanligt. Men det er kun for en dag eller to i det højeste. Den herre," hviskede hun, "som jeg talte til

Dem om."

"Hvad, i diligencen?" udbrød Mould. "Han, som De tænkte på at anbefale? Det var da kuriøst! Det vil interessere dig, min ven. Den herre, som mrs. Gamp troede ville passe for os, sidder inde i diligencen, mit lam."

Mrs. Mould blev meget nysgerrig.

"Her, min pige, du kan stå på gadedørstrappen og se ham," sagde Mould. "Ha, der er han! Hvor er min lorgnet? Å, nu har jeg den. Ser du ham, min pige?"

"Ganske tydeligt," sagde mrs. Mould.

"Det er virkelig et mærkeligt træf," sagde Mould, ganske henrykt. "Det er noget, jeg ikke ville have undværet for meget godt. Det kildrer én, det er interessant. Det er næsten lige så godt som en lille komedie. Ah, der er han! Han ser dårlig ud, ikke sandt, kone?"

Mrs. Mould indrømmede det.

"Han får måske til syvende og sidst dog brug for os. Hvem kan vide det? Det kommer mig for, som om jeg burde vise ham en smule opmærksomhed. Han synes ikke at være nogen fremmed for mig. Jeg har stor lyst til at tage hatten af for ham."

"Han ser så vist denne vej," sagde mrs. Mould.

"Så gør jeg det! God dag, sir! Hvorledes har De det? Ha, han bukker. Meget velopdragen. Mrs. Gamp har sikkert adressekortene i lommen. Det er højst mærkeligt – og meget glædeligt. Jeg er ikke overtroisk, men det ser virkelig ud, som om man var bestemt til at skulle vise ham disse små sørgelige opmærksomheder, der hører til vort fag. Der kan ikke være noget til hinder for, at du kysser på fingeren ad ham."

Mrs. Mould gjorde det.

"Ha," sagde Mould, "det fornøjer ham åbenbart! Stakkels menneske! Det glæder mig virkelig, at du gjorde det, mit lam. Farvel, mrs. Gamp!" tilføjede han og slog ud med hånden. "Så, nu kører han, og væk er han!"

I det samme rullede diligencen af sted, mr. Og mrs. Mould fjernede sig i det bedste humør, og Bailey trak sig så snart som muligt tilbage med Poll Sweedlepipe, men det varede dog noget, førend han kunne få sin ven af stedet på grund af det indtryk, mrs. Prig havde gjort på barberen, der i sin beundring for hendes skæg erklærede, at hun var en indtagende kvinde.

Da den lette sky af travlhed, der havde omsvævet diligencen, således havde spredt sig, så man Nadgett i den mørkeste krog i *Tyren*s kaffestue kaste et længselsfuldt blik på stueuret, som om den mand, der aldrig kom, var lidt sent på færde.

30. Viser, at der kan foregår forandringer i de bedst ordnede familier, og at Pecksniff ypperligt forstod at spille sine kort

Ligesom det første, kirurgen sørger for, når han har sat et lem af, er at underbinde de årer, som hans grusomme kniv har sønderskåret, således er det også en pligt for denne fortælling, der i sit ubarmhjertige løb har berøvet den Pecksniffianske stamme dens højre arm, Mercy, at kaste blikket på modertræet og se, hvorledes det trivedes uden hende i alle dets forgreninger.

Og først må det da siges om Pecksniff, at han, efter at have skaffet sin yngste datter denne den største af alle velsignelser, en øm og kærlig mage, og tilfredsstillet sit faderhjertes kæreste ønske ved at berede hende en så lykkelig fremtid, atter følte sig som ung og, idet han udfoldede sin rene samvittigheds vinger, følte sig oplagt til rigtig at lufte sig. På skuepladsen plejer fædrene, når de har givet deres døtre bort til deres hjerters udkårne, at ønske sig til lykke med, at de nu ikke har andet tilbage at gøre end straks at lægge sig til at dø, skønt man rigtignok sjældent finder, at de har noget stort hastværk med det. Pecksniff, der hørte til en klogere og mere praktisk klasse

af fædre, syntes derimod at mene, at det, han først og fremmest havde at gøre, var at leve og, efter at have berøvet sig én glæde, at skaffe sig andre.

Men hvor megen lyst den brave mand end havde til at slå gækken løs og til at tumle sig som en arkitektonisk kattekilling, hvis man tør bruge dette udtryk, var der dog altid en hindring i vejen for dette. Den blide Cherry kunne ikke glemme, at hun var blevet tilsidesat og krænket, og denne følelse var så langt fra at tabe sig, at den tværtimod stadig pinte og forbitrede hende livet. Den blide Cherry gjorde derfor åbent oprør. Hun førte en heftig krig med sin dyrebare fader og gjorde hans liv til, hvad man, i mangel af en bedre talemåde, sædvanlig kalder et hundeliv. Men aldrig havde der levet nogen hund i hundehus, stald eller stue, hvis liv har været halvt så surt som det, Pecksniff førte med sit kærlige barn.

Fader og datter sad ved deres frokost. Tom havde trukket sig tilbage, og de var alene. I begyndelsen havde Pecksniffs pande været rynket, men nu havde han glattet den og sad og skottede til sit barn. Hendes næse var meget rød og stærkt tilspidset som tegn på, at der var uvejr i luften.

"Cherry," udbrød Pecksniff, "hvad er der i vejen imellem os? Hvorfor er vi uenige, barn?"

Miss Pecksniffs svar var næppe et svar på dette ømhedsudbrud, for det lød kun: "Sludder, fader!"

"Sludder?" gentog Pecksniff i en smertelig tone.

"Å, det er for sent, fader," sagde hans datter roligt, "at tale sådan til mig. Jeg ved, hvad det vil sige, og hvad det er værd."

"Det er hårdt!" udbrød Pecksniff til sin tekop. "Det er meget hårdt! Hun er mit barn. Jeg har båret hende på mine arme, da

hun gik med små strikkede uldsko på for mange år siden!"

"Det skal du ikke drille mig med, fader," sagde Cherry arrigt. "Jeg er ikke så mange år ældre end min søster, skønt hun er blevet gift med din ven."

"Ak, menneskenatur! Stakkels menneskenatur!" sagde Pecksniff og rystede på hovedet ad menneskenaturen, som om han selv var hævet over den. "At tænke sig, at denne tvedragt kunne opstå af en sådan grund! Å Gud!"

"Sig den sande grund, fader, eller jeg siger den selv. Tag dig i agt! Jeg gør det!"

Den energi, hun sagde dette, var måske smittende, men hvorom alting er, så forandrede Pecksniff sin tone og udtrykket i sit ansigt og sagde vredt, om ikke ligefrem hidsigt:

"Du gør det? Du har gjort det. Du gjorde det i går. Du gør det altid. Du ved ikke, hvad velanstændighed er; du gør ingen hemmelighed af dit sindelag; du har blottet dig hundrede gange for mr. Chuzzlewit."

"Ikke andet! Det bryder jeg mig ikke om."

"Og mig med da," sagde Pecksniff.

Hans datter svarede med en hånlig latter.

"Og da det nu er kommet til en forklaring imellem os, Charity," sagde Pecksniff og rullede ildevarslende med hovedet, "siger jeg dig, at jeg ikke vil tåle det. Ingen af dine nykker, miss! Jeg tåler det ikke."

"Jeg gør," sagde Charity, idet hun rokkede frem og tilbage på sin stol, "jeg gør, fader, hvad jeg vil, og hvad jeg har gjort; jeg lader mig ikke undertrykke i alt, det kan du være vis på. Jeg er blevet så skammeligt behandlet som nogen her i verden," her begyndte hun at græde og hulke, "og ved, at jeg kan vente mig

den værste behandling af dig. Men det bryder jeg mig ikke om, nej jeg gør ikke."

Pecksniff blev nu så irriteret over denne højrøstede tone, hun talte i, at han, efter i sit raseri at have set sig rådvild om efter et eller andet middel til at stoppe munden på hende, rejste sig og ruskede hende, så at den pyntelige hårsløjfe på hendes hoved nikkede som en fjerbusk. Hun blev så forbavset over dette anfald, at det virkelig havde den forønskede virkning.

"Jeg gør det igen," udbrød Pecksniff, idet han atter satte sig ned og snappede efter vejret, "hvis du vover at tale så højt. Hvad mener du med at være blevet skammeligt behandlet? Når Jonas foretrak din søster for dig, hvem kunne vel så hindre det, gad jeg nok vide? Hvad har jeg med det at gøre?"

"Blev jeg ikke brugt som skærmbræt? Blev der ikke drevet gæk med mine følelser? Gjorde han ikke først kur til mig?" hulkede Cherry og slog hænderne sammen. "Og, du store Gud, at jeg skulle opleve at blive rusket!"

"Du kan opleve at blive rusket igen," svarede hendes fader, "hvis du nøder mig til at bruge dette middel for at håndhæve sømmeligheden under dette ringe tag. Du overrasker mig. Det undrer mig, at du ikke har mere stolthed. Når Jonas ikke brød sig om dig, hvor kan du så ønske at få ham?"

"*Jeg* ønske at få ham!" udbrød Cherry.

"Hvorfor gør du alle disse ophævelser, hvis det ikke var dit ønske at få ham?"

"Fordi jeg blev behandlet med falskhed, og fordi min egen søster og min egen fader sammensvor sig imod mig. Hende er jeg ikke vred på," sagde Cherry, der så endnu mere opbragt ud.

"Jeg ynker hende. Det gør mig ondt for hende. Jeg ved, hvilken skæbne der venter hende med den usling."

"Jonas dør vist ikke, fordi du kalder ham en usling, mit barn," sagde Pecksniff med tilbagevendende resignation, "men kald du ham, hvad du vil, og lad det så få ende."

"Ikke ende, fader," sagde Charity, "nej, ikke ende. Dette er ikke det eneste punkt, vi ikke samstemmer i. Jeg vil ikke finde mig i det. Det er bedst, at du straks får det at vide. Nej, jeg vil virkelig ikke finde mig i det, fader! Jeg er ingen tosse, og jeg er heller ikke blind. Alt, hvad jeg har at sige, er, at jeg ikke finder mig i det."

Hvad hun så mente, så var det hende, der nu ruskede Pecksniff, for hans afmægtige forsøg på at synes rolig var i højeste grad ynkeligt. Hans harme forvandledes til spagfærdighed, og hans ord var blide og indsmigrende.

"Har jeg," sagde han, "i et øjebliks opblussende heftighed taget min tilflugt til et utilladeligt middel for at dæmpe et lille udbrud, der kun kunne være en skam for dig lige så vel som mig – det kan være muligt, at jeg gjorde det – så beder jeg dig om tilgivelse. En fader, der beder sit barn om tilgivelse, er et skue, der må formilde den hårdeste natur, tror jeg nok."

Men det formildede slet ikke miss Pecksniffs, måske fordi den ikke var hård nok. Tværtimod fortsatte hun atter og atter at sige, at hun ikke var nogen ren tosse og heller ikke var blind og ikke ville finde sig i det.

"Du lider af en vildfarelse, mit barn," sagde Pecksniff, "men jeg vil ikke spørge dig om, hvad det er for en, da jeg ikke ønsker at lære den at kende. Nej," tilføjede han, idet han udstrakte sin

hånd og igen blev rød i hovedet, "lad os sky dette emne, hvad det så er!"

"Det er meget rigtigt, at dette emne bør undgås imellem os," sagde Cherry. "Men jeg ønsker at kunne undgå det helt og holdent og må derfor bede dig skaffe mig et hjem."

Pecksniff så sig om i værelset og sagde: "Et hjem, mit barn?"

"Et *andet* hjem, fader," sagde Cherry med tiltagende højtidelighed. "Anbring mig hos mrs. Todgers eller på et andet sted i en selvstændig stilling, for her bliver jeg ikke, hvis det skal gå på den måde."

Det er muligt, at mrs. Todgers' hus for miss Pecksniff fremmanede billedet af en flok sværmeriske unge mænd, der higede efter at synke tilbedende ned for hendes fødder. Det er muligt, at Pecksniff i sin nyfødte ungdommelighed i det samme etablissement så et nemt middel til at befri sig for en byrde i skikkelse af arrighed og spioneri. Det er en utvivlsom kendsgerning, at forslaget i Pecksniffs opmærksomme øren just ikke klang som en sørgelig ligklokke over alle hans forhåbninger.

Men han var en mand med fine nerver, og han trykkede sit lommetørklæde mod sine øjne med begge hænder, således som sådanne mennesker altid gør, især når de bliver iagttaget. "Den ene af mine fugle," sagde han, "har forladt mig for at søge ly ved en fremmeds bryst, og nu vil den anden flyve bort til Todgers'! Ja, ja, hvad er jeg? Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg er, men det kan også være det samme!"

Ikke engang disse ord, der måske blev endnu mere patetiske ved, at han gik helt fra det midt i dem, gjorde noget indtryk på Charity. Hun var bister, stiv og ubøjelig.

"Men jeg har altid," sagde Pecksniff, "opofret mine børns lykke for min egen – min egen lykke for mine børns, mener jeg – og vil ikke nu begynde at indrette mit liv efter andre regler. Kan du føle dig lykkeligere hos mrs. Todgers end i din faders hus, mit barn, så flyt til hende! Tænk ikke på mig, min pige! Jeg kommer vel nok ud af det."

Miss Charity, der vidste, at han imødeså den påtænkte forandring med en hemmelig glæde, undertrykte sin egen og gav sig til at underhandle om vilkåret. Hans syn på denne side af sagen var imidlertid så indskrænket, at det truede med en ny uenighed, muligvis en ny ruskning, men lidt efter lidt kom de dog til en slags forståelse, og uvejret trak over. Miss Charitys idé var i virkeligheden så kærkommen for dem begge, at det ville have været underligt, om de ikke var kommet overens. Det blev snart aftalt, at planen skulle iværksættes, og det straks, og at Cherrys upasselighed og trang til en forandring af omgivelser i forening med hendes ønske om at være i nærheden af sin søster skulle tjene til undskyldning for hendes afrejse over for Chuzzlewit og Mary, som hun allerede i nogen tid havde foregivet overfor, at hun ikke var rask. Da disse præliminarier var blevet vedtaget, gav Pecksniff hende sin velsignelse med hele den værdighed, der passer sig for en selvfornægtende mand, der har bragt et tungt offer, men trøster sig med den tanke, at dyden har sin løn i sig selv. Således forsonedes de for første gang siden dén aften, der ikke var så let at tilgive, da Jonas, med forbigåelse af den ældste søster, havde tilstået sin lidenskab for den yngste, og Pecksniff havde støttet ham af moralske grunde.

Men hvorledes gik det til – hvorledes i al verden gik det dog til, at Pecksniff og hans datter skulle skilles? Hvorledes gik det til, at deres indbyrdes forhold var blevet i så høj grad forandret? Hvorfor råbte miss Pecksniff så stærkt på, at hun hverken var blind eller tosset og ikke ville finde sig i det? Det skulle dog vel aldrig være muligt, at Pecksniff tænkte på at gifte sig igen, eller at hans datter med en ugift kvindes blik havde gennemskuet hans plan?

Lad os undersøge dette noget nærmere.

Som en dadelfri mand, fra hvem bagtalelsens ånde veg bort ligesom ånde fra en blank overflade, kunne Pecksniff gøre, hvad almindelige mænd ikke kunne. Han kendte sine motivers renhed, og når han havde et motiv til at gøre et eller andet, arbejdede han på det, således som kun et meget godt eller meget slet menneske kan det. Havde han nu stærke og håndgribelige motiver til at gifte sig anden gang? Ja, og det ikke alene ét eller to, men en mængde i forening.

Med den gamle Martin Chuzzlewit var der lidt efter lidt foregået en vigtig forandring. Allerede den aften, da han var kommet så ubelejligt til Pecksniffs hus, havde han været forholdsvis tam og let at komme til rette med. Dette havde Pecksniff dengang tilskrevet det indtryk, som hans broders død havde gjort på ham. Men fra hint øjeblik syntes hans karakter gradvis at være blevet blødgjort, så at han efterhånden sank hen i en sløv ligegyldighed for alle andre end Pecksniff. Hans udseende var omtrent det samme som tidligere, men hans sind var påfaldende forandret, ikke som om denne eller hin lidenskab trådte stærkere eller svagere frem, men som om mandens hele farve var afbleget. Når ét træk forsvandt,

udviklede der sig ikke noget nyt i dets sted, ja endog hans sanser svækkedes. Han så mindre skarpt, var undertiden døv, brød sig ikke om, hvad der foregik lige for hans øjne, og kunne tie bomstille hele dage i træk. Denne forandring foregik så jævnt, at den næsten var fuldstændig, da man først begyndte at lægge mærke til den. Men Pecksniff var den første, som så den, og da han endnu havde Anthony Chuzzlewit i frisk minde, så han den samme opløsningsproces hos hans broder Martin.

For en mand med Pecksniffs ømme hjerte var dette et meget sørgeligt syn. Han kunne ikke andet end forudse sandsynligheden af, at hans højtærede slægtning blev et offer for underfundige personer, og at hans rigdom faldt i uværdige hænder. Dette voldte ham en sådan smerte, at han besluttede at sikre sig selv denne formue, holde lavttænkende testamentejægere i afstand og ligesom indhegne den gamle mand til eget brug. Lidt efter lidt begyndte han derfor at undersøge, om Chuzzlewit tegnede til at blive et redskab i hans hænder, og da han mærkede, at han gjorde det og virkelig var meget bøjelig mellem hans plastiske fingre, gjorde han – den kærlige sjæl! – det til sit livs opgave at skaffe sig herredømme over ham, og da ethvert lille eksperiment, som han vovede at anstille, kronedes med et held, der langt overgik hans forventninger, begyndte han at tro, at han allerede hørte gamle Martins penge klingre i sine egne uegennyttige lommer.

Men hver gang Pecksniff grublede over denne sag – og med sin vante ivrighed gjorde han det ofte – og med svulmende hjerte tænkte på den række af omstændigheder, som havde overgivet den gamle mand i hans hænder til ydmygelse for de onde og til fryd for en rettænkende natur, følte han altid, at

Mary Graham var en anstødssten for ham. Oldingen måtte sige, hvad han ville, så vidste Pecksniff, at han nærede megen godhed for hende. Han vidste, at han viste det på tusinde små måder; at han gerne havde hende om sig og aldrig var rigtig rolig, når hun blev længe borte. At han havde svoret på ikke at testamentere hende noget, tvivlede Pecksniff højligt om, og selv om han havde, vidste Pecksniff, at der fandtes mange måder, han kunne omgå eden på og berolige sin samvittighed. At hendes værgeløse stilling lå den gamle mand tungt på sinde, vidste han også, da Chuzzlewit ganske ligefremt havde sagt ham det.

"Hvad om jeg da," sagde Pecksniff, "giftede mig med hende? Hvad om jeg da," gentog Pecksniff, idet han purrede op i sit hår og skottede til sin buste af Spoker, "efter først at have sikret mig hans samtykke – han går næsten i barndom, stakkels mand – giftede mig med hende?"

Pecksniff havde en levende sans for det skønne, især hos kvinden, og i sin optræden over for det smukke køn udmærkede han sig ved sit indsmigrende væsen. Det er på et andet sted blevet sagt om ham, at han ved enhver lejlighed omfavnede mrs. Todgers; det var en vane, han havde, det var noget, som lå i hans blide, sagtmodige natur. Førend nogen tanke om et ægteskab var opstået hos ham, havde han givet Mary mange tegn på sin åndelige beundring. De var blevet optaget med harme, men det havde intet at sige. Ganske vist var disse tegn, alt som tanken udviklede sig hos ham, blevet alt for varme til, at de havde kunnet undgå Cherrys spejderblik, så at hun straks havde gennemskuet planen, men Marys yndigheder havde altid haft magt over ham. Således dannede egennytte og tilbøjelighed et par og trak vognen med Pecksniffs plan.

At han skulle nære nogen tanke om at hævne sig på den unge mand for dennes uforskammede ytringer, da de skiltes, og gøre det endnu mere umuligt for ham at opnå en forsoning med sin bedstefader, var der ingen, der kunne mistænke ham for; det var Pecksniff alt for from og forsonlig til. Med hensyn til et afslag fra Marys side, var Pecksniff fuldkommen vis på, at hun ikke ville kunne holde stand, når han og Chuzzlewit forenede sig imod hende. At tage hensyn til *hendes* hjertes ønsker i et sådant tilfælde hørte ikke til Pecksniffs moralske lovbog, da han vidste, hvilket godt menneske han var, og hvilken velsignelse han ville være for enhver. Efter at hans datter havde brudt isen, og de havde udtalt sig for hinanden, behøvede Pecksniff kun at fremme sin plan så snildt, han kunne, og ved de snedigste tilnærmelser.

"Nå, min gode," sagde Pecksniff, da han mødte gamle Martin i haven, for det var hans vane at gå ind og ud denne vej, ligesom han fik lyst; "hvorledes har så min kære ven det i denne dejlige morgenstund?"

"Mener De mig?" spurgte den gamle mand.

"Ah," sagde Pecksniff, "en af hans døve dage, mærker jeg. – Kunne jeg mene nogen anden?"

"De kunne have ment Mary."

"Ja, det kunne jeg, det er sandt nok, for jeg håber dog at turde omtale hende som en kær, kær ven?"

"Det håber jeg med. Jeg tror, hun fortjener det."

"Tror?" udbrød Pecksniff. "Tror, mr. Chuzzlewit?"

"Jeg kan nok mærke, at De taler," svarede Martin, "men jeg kan ikke høre, hvad De siger. Tal højere."

"Han er på gode veje til at blive stokdøv," sagde Pecksniff. "Jeg sagde, min kære, at jeg desværre nok må beslutte mig til at skilles fra Cherry."

"Hvad har hun da gjort?" spurgte den gamle mand.

"Han gør de tåbeligste spørgsmål, jeg nogen sinde har hørt!" mumlede Pecksniff. "Han går i barndom i dag." Hvorpå han med et blidt brøl tilføjede: "Hun har ikke gjort noget, kære ven."

"Hvorfor vil De da skilles fra hende?" spurgte Martin.

"Hendes helbred er slet ikke godt. Hun længes efter sin søster. De har hængt ved hinanden lige fra vuggen. Og jeg har i sinde at lade hende gøre en tur til London, en god, lang tur, hvis det viser sig, at hun synes om det."

"Meget rigtigt," udbrød Martin. "Det er fornuftigt."

"Det glæder mig at høre Dem sige det. Jeg håber, at De vil holde mig ved selskab i denne ensomme egn, mens hun er borte?"

"Jeg har ikke tænkt på at flytte herfra."

"Hvorfor?" sagde Pecksniff, idet han tog den gamle mand under armen og gik langsomt videre, "hvorfor, min kære, kan De da ikke komme og bo hos mig? Jeg er vis på, at jeg kunne omgive Dem med mere hygge, hvor ringe min hytte end er, end De kan have i en landsbykro. Og tilgiv mig, mr. Chuzzlewit, tilgiv, at jeg siger, at et sted som *Dragen*, hvor godt det også bliver styret – og så vidt jeg ved, er mrs. Lupin et af de fortræffeligste mennesker i grevskabet – næppe er et passende hjem for miss Graham."

Martin tænkte sig et øjeblik om og sagde derpå, idet han trykkede hans hånd:

"Nej, De har ret; det er det heller ikke."

"Alene synet af kegler," fortsatte Pecksniff veltalende, "er langt fra at være velgørende for en fintfølende sjæl."

"Det er en forlystelse for pøbelen," sagde gamle Martin, "det lader sig ikke nægte."

"Ja, for den laveste pøbel. Hvorfor da ikke føre miss Graham herhen? Her er huset, og jeg er alene i det, for Thomas Pinch regner jeg ikke for nogen. Vor elskværdige veninde skal bo i min datters værelse; De skal vælge Dem, hvilket De vil, og vi vil ikke blive uenige, håber jeg."

"Det er ikke rimeligt," sagde Martin.

Pecksniff trykkede hans hånd. "Vi forstår hinanden, min kære, ser jeg! – Jeg kan vikle ham om min lille finger!" tænkte han triumferende.

"Overlader De vederlaget til mig?" spurgte den gamle mand.

"Å, tal dog ikke om vederlag!" udbrød Pecksniff.

"Jeg spørger," gentog Martin med et glimt af sin gamle halsstarrighed, "om De overlader vederlaget til mig? Gør De?"

"Når De ønsker det."

"Det ønsker jeg altid. De ved, at jeg altid ønsker det. Jeg ønsker at betale for, hvad jeg får, selv når jeg køber af Dem. Men derfor vil jeg dog ikke sige, at vi er kvit – jeg skal nok en dag tænke på Dem, Pecksniff."

Arkitekten var alt for overvældet til, at han kunne tale. Han søgte at lade en tåre falde på sin velgørers hånd, men kunne ingen finde i sit tørre destillationsapparat.

"Gid den dag være fjern!" var hans fromme udbrud. "Ak, kunne jeg bare sige, hvilken interesse jeg nærer for Dem og Deres! Jeg mener vor skønne, unge veninde."

"Sandt nok," svarede Martin, "sandt nok. Hun trænger til en, som har interesse for hende. Det var uret af mig at opdrage hende, som jeg gjorde. Skønt forældreløs, ville hun nok have fundet en beskytter, som hun kunne have elsket igen. Mens hun var barn, smigrede jeg mig med den tanke, at jeg havde gjort hende en tjeneste ved at tilfredsstille min egen grille og stille hende mellem mig selv og falske skurke. Nu, da hun er blevet en voksen kvinde, har jeg ikke denne trøst. Hun har ingen anden beskytter end sig selv. Jeg har bragt hende i en så skæv stilling over for verden, at enhver hund kan gø eller logre ad hende, ligesom den finder for godt. Hun trænger virkelig til kærlig omhu, ja hun gør sandelig!"

"Men om hendes stilling nu kunne forandres?"

"Hvorledes skulle det gå til? Skulle jeg lade hende blive syjomfru eller guvernante?"

"Det forbyde Himlen!" sagde Pecksniff. "Der gives andre udveje, min kære; ja vist er der så. Men jeg er i dette øjeblik så forvirret og lader helst dette emne fare. Jeg ved næppe, hvad jeg siger. Tillad, at jeg genoptager det en anden gang."

"De er da ikke syg?" spurgte Martin deltagende.

"Nej, nej! Tillad, at jeg genoptager det en anden gang. Jeg vil røre mig lidt. Gud velsigne Dem!"

Gamle Martin velsignede ham til gengæld og trykkede hans hånd. Mens han vendte sig om og gik langsomt hen mod huset, blev Pecksniff stående og så efter ham, idet han så temmelig havde undertrykt den sindsbevægelse, som man hos ethvert andet menneske ville have troet var påtaget for at føle Martin på pulsen. Den forandring, der var foregået med oldingen, ytrede

sig så svagt i hans skikkelse, at Pecksniff, idet han så efter ham, ikke kunne bare sig for at sige:

"Og jeg kan vikle ham om min lille finger! Tænk bare!"

Gamle Martin drejede tilfældigvis sit hoved og vinkede kærligt ad ham, og Pecksniff gengældte denne hilsen.

"Der var en tid," sagde Pecksniff, "og det er ikke længe siden, da han ikke ville se til mig! Hvor glædelig er ikke denne forandring! Så fin er det menneskelige hjertes sammensætning; så indviklet den proces, hvorigennem det blødgøres! Efter det ydre at dømme er han endnu stadig den samme, og dog kan jeg vikle ham om en finger. Tænk bare!"

Sandt at sige, syntes der ikke at være noget, som Pecksniff ikke kunne have vovet over for Martin Chuzzlewit, for hvad Pecksniff sagde eller gjorde, var rigtigt, og hvad han rådede til, skete. Martin var kun undgået så mange grådige lykkejægeres snarer og havde i så mange år trukket sig ind i sin mistros og mistillids skal for at blive den brave mands redskab og legetøj. Med glæden over denne overbevisning malet i sit ansigt tiltrådte arkitekten sin morgenvandring.

Sommervejret i hans barm afspejledes i naturens bryst. Gennem mørkegrønne alleer, hvor træernes grene hvælvede sig over hans hoved, og sollyset spillede mellem bladene; gennem duggede bregner, hvor opskræmte harer sprang op og flygtede ved hans komme; forbi tilgroede damme og omfaldne træer og ned i lavninger; raslende mellem løvet fra i fjor, hvis duft vakte gamle minder, vankede den blide Pecksniff. Forbi markled og hække, der duftede af vilde roser, og forbi stråtækte hytter, hvis beboere bøjede sig ydmygt for ham som en både god og klog mand, vandrede den værdige Pecksniff i fredelige tanker. Bien

fløj summende forbi, glad ved sit arbejde; de ørkesløse myg, der ideligt hvirvlede rundt i en kreds, der snart udvidede sig, snart trak sig sammen, mens de dog stadig bevægede sig lige så hurtigt som han, dansede lystigt foran ham; farven på det lange græs kom og gik, som om de lette skyer gjorde det frygtsomt, mens de svævede gennem den fjerne luft. Fuglene kvidrede som lige så mange Pecksniff'ske samvittigheder muntert på enhver gren, og Pecksniff bragte dagen sin hylding ved at gruble over sine planer, mens han gik.

Idet han i sin åndsfraværelse kom til at snuble over den fremstående rod af et gammelt træ, løftede han sine fromme øjne i vejret for at overskue den foran ham liggende strækning og overraskedes ved at se sine tankers legemliggjorte billede ikke langt fra sig: Mary selv og alene.

I begyndelsen standsede Pecksniff, som om han ville undgå hende, men derpå følte han sig tilskyndet til at nærme sig, hvilket han gjorde med raske skridt, idet han sang så sødt og uskyldigt, at han kun manglede fjer og vinger for at være en fugl.

Ved at høre toner bag ved sig, som ikke kom fra lundens sangere, vendte hun sig om. Pecksniff kyssede på fingeren og var øjeblikkelig ved hendes side.

"De nyder naturen?" sagde han. "Det samme gør jeg."

Hun sagde, at morgenen var så smuk, at hun var gået længere, end hun havde haft i sinde, og ville nu vende om; Pecksniff sagde, at det samme var tilfældet med ham, og at han ville gå tilbage med hende.

"Tag min arm, min søde pige," sagde Pecksniff.

Mary afslog den og gik så rask, at han gjorde indvendinger derimod. "De gik langsomt, da jeg indhentede Dem," sagde Pecksniff. "Hvorfor har De da nu et så grusomt hastværk? Skyr De mig?"

"Ja," svarede hun og vendte fuld af harme sin glødende kind imod ham, "det ved De meget godt. Slip mig, mr. Pecksniff. Det er mig ubehageligt, at De rører ved mig."

Hvad! Røre så kysk og patriarkalsk, hvilket mrs. Todgers, der dog visselig var en dydig dame, havde tålt, ikke alene uden at beklage sig, men med øjensynlig fornøjelse! Det var dog for galt! Det smertede Pecksniff at høre hende sige det.

"Hvis De ikke har opdaget," sagde Mary, "at det er det, så modtag nu forsikringen om det af mine læber og fortsæt ikke at fornærme mig, hvis De er en gentleman."

"Godt, godt," sagde Pecksniff blidt, "jeg må tilstå, at jeg ville finde en sådan adfærd passende for min egen datter, hvorfor skulle jeg da have noget at indvende imod den hos et så sødt væsen? Det er hårdt; det skærer mig i hjertet, men jeg kan ikke være vred på Dem for det, Mary."

Hun prøvede på at sige, at det smertede hende at høre dette, men brast i tårer. Pecksniff anvendte nu den samme fremgangsmåde, han havde brugt over for mrs. Todgers, kun at det lod til, at han ville give sig en hel del bedre tid, og idet han greb hendes hånd med den, han selv havde fri, gav han sig til at adskille dens fingre med sine egne og kyssede dem undertiden, mens han fortsatte samtalen således:

"Det glæder mig, at vi mødtes. Det glæder mig meget, da jeg nu kan lette mit hjerte for en tung byrde og tale i fortrolighed med Dem. Mary," sagde Pecksniff i sin ømmeste tone – ja, den

var så øm, at han næsten kvækkede – "min sjæls udvalgte! Jeg elsker Dem!"

Hvor overspændt er ikke dette jomfruelige snerperi! Hun lod, som om hun gøs!

"Jeg elsker Dem, mit søde liv," vedblev han, "med en inderlighed, der er aldeles forbavsende, endog for mig selv. Jeg havde troet, at denne følelse var begravet i den tavse grav med en dame, som i sjælelig og legemlig henseende kun stod tilbage for Dem, men jeg mærker, at jeg har taget fejl."

Hun søgte at gøre sin hånd fri, men kunne lige så gerne have søgt at frigøre sig for en forelsket *boa constrictor*s favntag, hvis noget så hæsligt kan sammenlignes med Pecksniff.

"Skønt jeg er enkemand," sagde Pecksniff, idet han undersøgte ringene på hendes fingre og forfulgte en fin, blå åre med sin tommelfinger, "enkemand med to døtre, er jeg dog derfor ikke bundet, min elskede. Den ene af dem er gift, og den anden står efter sit eget ønske, om end netop på grund af – hvorfor skulle jeg ikke tilstå det? – at jeg tænker på at forandre min stilling, i færd med at forlade mit hus. Jeg har et godt navn, håber jeg. Folk er så venlige at tale vel om mig, tror jeg. I person og væsen er jeg ikke ligefrem et uhyre, smigrer jeg mig med. Åh, din slemme hånd," sagde Pecksniff til det genstridige bytte, "hvorfor har du taget mig til fange? Fy, fy!"

Han smækkede hånden for at straffe den, men lod sig dog formilde og gemte den i sin vest for at trøste den igen.

"Glade ved hinanden og ved omgangen med vor ærværdige ven," sagde Pecksniff, "vil vi føle os lykkelige, min skat, og når han vandrer heden til den evige fred, vil vi trøste hinanden. Hvad siger De, min dejlige blomst?"

"Det er muligt," svarede Mary forvirret, "at jeg burde føle mig taknemmelig for dette bevis på Deres tillid. Jeg kan ikke sige, at jeg gør det, men vil gerne forudsætte, at De fortjener min tak. Modtag den, og forlad mig, mr. Pecksniff."

Den gode mand satte et fedtet smil op og drog hende tættere ind til sig.

"Slip mig, slip mig, mr. Pecksniff, jeg kan ikke høre på Deres tilbud; jeg kan ikke modtage det. Der er mange, det måske ville være velkomment for, men for mig er det det ikke. Vær ædelmodig, vær medlidende og forlad mig!"

Pecksniff gik videre med sin arm om hendes liv og hendes hånd i sin, så vel fornøjet, som om de havde været alt for hinanden og forenet med den sandeste kærligheds bånd.

"Om De end," sagde Mary, som, da hun mærkede, at gode ord ikke gjorde mindste virkning på ham, ikke længere søgte at undertrykke sin harme, "om De end ved Deres overlegne styrke kan tvinge mig til at følge med Dem og være genstand for Deres uforskammethed undervejs, kan De dog ikke hindre mig fra at udtrykke mine tanker. Jeg nærer den dybeste afsky for Dem. Jeg kender Deres sande natur og foragter den."

"Nej, nej," sagde Pecksniff i en sød tone.

"Ved hvilke kunstgreb eller uheldige omstændigheder De har skaffet Dem Deres indflydelse over mr. Chuzzlewit, ved jeg ikke," sagde Mary. "Den er måske stærk nok til at få ham til at se igennem fingrene selv med dette, men han skal få det at vide, det kan De stole på, sir."

Pecksniff løftede sine tunge øjenlåg langsomt i vejret og lod dem synke ned igen. Det var, som om han med fuldkommen koldblodighed havde sagt: "Ja så, for mig gerne!"

"Er det ikke nok," sagde Mary, "at De omdanner og forkvakler hans natur, benytter Dem af enhver af hans fordomme i Deres egne slette øjemed og forhærder et af naturen godt hjerte ved at holde sandheden borte fra det og kun lade falske og fordrejede anskuelser få adgang til det; er det ikke nok, at De har magten til at gøre dette, og at De bruger den, men skal De også være så plump, så grusom og så fej imod mig?"

Trods dette blev Pecksniff roligt ved at føre hende videre og så så from ud som et lam på marken.

"Kan intet røre Dem?" udbrød Mary.

"Min kære pige," svarede Pecksniff med et roligt smil, "en tilvant hang til selvprøvelse og øvelse i – skal jeg sige dyd?"

"I hykleri," sagde Mary.

"Nej, nej," fortsatte Pecksniff, idet han bebrejdende gned den fængslede hånd, "*i dyd* – har sat mig i stand til at vogte således på mig selv, at det virkelig er vanskeligt at irritere mig. Det er en mærkelig kendsgerning, men det er vanskeligt for nogen at irritere mig. Tror da hun," sagde Pecksniff, idet han i spøg strammede sit tag om hendes hånd, "at *hun* kunne? Hvor lidt kender hun ikke hans hjerte!"

Det måtte han nok sige! Hun var så mærkeligt indrettet, at hun ville have foretrukket en tudses, en øgles eller en slanges kærtegn, ja selv en bjørns favntag for Pecksniffs ømhed.

"Nå, nå," sagde den brave mand, "et par ord vil klare den sag og tilvejebringe en glædelig enighed imellem os. Jeg er ikke vred, min skat."

"*De* vred!"

"Nej, jeg er ikke," sagde Pecksniff, "og De ikke heller."

Der var et bankende hjerte under hans hånd, som fortalte en ganske anden historie.

"Jeg er vis på, at De ikke er vred," sagde Pecksniff, "og jeg skal sige Dem hvorfor. Der er to, som hedder Martin Chuzzlewit, og hvem ved, om det ikke kunne have alvorlige følger for den ene, dersom De underrettede den anden om Deres vrede? Det kan næppe være Deres ønske at skade nogen?"

Hun skælvede og så på ham med en så stolt foragt, at han vendte sine øjne bort, uden tvivl for at han ikke, til trods for sit eget Jeg, skulle blive vred på hende.

"Husk på, lille ven," sagde han, "at et passivt uvenskab kan forvandles til aktivt fjendskab. Det ville være sørgeligt helt at ødelægge alle udsigter for en ung mand, der er gjort arveløs, og hvis udsigter allerede er dårlige nok, men hvor let lader det sig ikke gøre? De tror jo, at jeg har indflydelse hos vor ærværdige ven. Nå, måske har jeg det, måske har jeg det."

Han løftede sine øjne op til hendes og nikkede med et drillende udtryk, som var fortryllende.

"Nej," fortsatte han tankefuldt, "alt vel overvejet, min søde, ville jeg i Deres sted gemme min hemmelighed hos mig selv. Jeg er ingenlunde vis på, langtfra, at den på nogen måde ville overraske vor ven, da han og jeg endnu i morges havde en samtale med hinanden, og det er ham magtpåliggende at skaffe Dem en sikrere stilling. Men hvad enten han nu blev overrasket eller ikke, kunne følgen af, at De meddelte ham denne hemmelighed, let blive den samme. Martin junior kunne komme til at bøde alvorligt for det. Jeg ville have medlidenhed med Martin junior, ser De," sagde Pecksniff med et overtalende smil. "Ja. Han fortjener det ikke, men jeg ville dog."

Hun græd nu så bitterligt og var så ulykkelig, at han fandt det klogest at slippe hendes liv og kun at holde hende i hånden.

"Vor egen andel i denne søde lille hemmelighed," sagde Pecksniff, "vil vi beholde for os selv og tale om den mellem os selv, og De skal tænke nærmere over den. De vil samtykke, min skat; De vil samtykke, ved jeg. Hvad De end nu tror, så vil De samtykke. Det forekommer mig, som om jeg kan huske at have hørt – jeg ved virkelig ikke hvor eller hvorledes – at De og Martin junior som børn nærede en barnlig følelse for hinanden. Når vi er blevet gift, vil De have den tilfredsstillelse at kunne tænke på, at denne følelse ikke varede ved til hans fordærvelse, men gik over til lykke for ham, for da vil vi se, hvad vi kan gøre for at hjælpe Martin junior en smule. Har jeg nogen indflydelse hos vor ærværdige ven? Nå, måske har jeg, måske har jeg."

Udgangen fra den skov, hvor disse ømme optrin foregik, lå tæt ved Pecksniffs hus. De var nu så nær ved det, at han standsede og, idet han holdt hendes lille finger i vejret, sagde i en spøgende tone til afsked:

"Skal jeg bide den?"

Da han intet svar fik, kyssede han den i stedet, hvorpå han bøjede sit slappe ansigt – han *havde* et slapt ansigt, selv om han var en from mand – ned mod hendes og gav hende lov til at gå, idet han gav hende en velsignelse med på vejen, som, udtalt af en sådan mund, var mere end nok til at sikre hende mod alt ondt fra nu af og til al evighed.

Galanteri i ordets sande betydning siges at udvikle og forædle en mand, og kærlighed har forskønnet utallige vanskabninger. Men Pecksniff tog sig visselig ikke særlig ud til sin fordel nu, da han var blevet alene, måske fordi hans natur

var alt for ophøjet til at lade sig påvirke af noget så lavt. Han syntes tværtimod at være skrumpet ind og faldet sammen, at prøve på at skjule sig inden i sig selv og at fortvivle over, at han ikke var i stand til det. Hans sko syntes for store, hans ærmer for lange, hans hår for tynde, hans hat for lille, hans træk for simple, og hans bare hals så ud, som om den kunne have godt af et hampereb. Et par minutter var han virkelig hed og bleg, ussel, flov og flad og følgelig aldeles ikke Pecksniffiansk, men derpå fattede han sig og gik hjem med en så velvillig mine, som om han havde været sommervejrets ypperstepræst.

"Jeg har indrettet mig på at rejse i morgen, fader," sagde Charity.

"Allerede, mit barn?"

"Under de nærværende omstændigheder kan jeg ikke komme snart nok herfra," sagde Charity. "Jeg har skrevet til mrs. Todgers om at foreslå et arrangement og bedt hende i ethvert tilfælde at møde mig ved diligencen. Nu bliver De snart Deres egen herre, mr. Pinch!"

Pecksniff var lige gået ud af stuen, og Tom lige kommet ind.

"Min egen herre?" gentog Tom.

"Ja, nu vil ingen mere være Dem i vejen," sagde Charity. "I det mindste håber jeg det. Hm, det er en underlig verden, vi lever i."

"Hvad, skal – skal De også giftes, miss Pecksniff?" spurgte Tom helt forbavset.

"Nej, ikke ganske," stammede Cherry. "Jeg har endnu ikke bestemt mig til det, men jeg tror nok, at jeg kunne blive gift, hvis jeg ville."

"Ja, naturligvis!" sagde Tom og sagde det for fuldt alvor. Han troede det i sit hjertes inderste.

"Nej," sagde Cherry, "jeg skal ikke giftes; ingen skal giftes, det jeg ved. Hm! Men jeg bliver ikke hos fader; jeg har mine grunde, men det er alt sammen en hemmelighed. Jeg skal altid tænke venligt om Dem for den raskhed, De viste den aften, det kan De stole på. De og jeg, mr. Pinch, vi to skilles som gode venner!"

Tom takkede hende for hendes fortrolighed og hendes venskab, men der var noget gådefuldt ved den første, som gjorde ham forvirret. I sin overdrevne hengivenhed for familien havde han taget sig tabet af Merry mere nær, end nogen, der ikke vidste, at han troede at have fortjent alle de krænkelser, han led, ville have holdt for muligt. Næppe havde han gjort sig fortrolig med dette, førend Charity nu ville forlade dem. Hun var ligesom vokset op under Toms øjne. Søstrene var en del af Pecksniff og en del af Tom, et uundværligt moment i Pecksniffs godhed og i Toms tjeneste. Han kunne ikke udholde det; ikke to minutters søvn fik Tom den nat, mens han på sit leje dvælede ved disse skrækkelige forandringer.

Da morgenen gryede, troede han, at han måtte have haft en sær drøm, men nej, da han kom ned, så han dem pakke kufferter, snøre vadsække og træffe andre forberedelser til miss Charitys afrejse, hvilket varede hele dagen. I god tid for at komme tidsnok til aftendiligencen lagde miss Charity med megen højtidelighed sine husholdningsnøgler på bordet i dagligstuen, tog med anstand afsked med hele huset og forlod det fædrene tag – en Himlens tilskikkelse, som familien Pecksniffs tjenestepige, efter hvad nogle profane personer

sagde, opsendte brændende takkebønner i kirken den påfølgende søndag.

31. Pinch fritages for en pligt, som han aldrig havde skyldt nogen, og Pecksniff opfylder en pligt, som han skylder samfundet

Slutningsordene i det foregående kapitel fører på en naturlig måde til begyndelsen af dette. Det handler nemlig om en kirke – om den så ofte omtalte kirke, hvor Tom Pinch spillede uden vederlag på orglet.

En lummer eftermiddag, omtrent otte dage efter miss Charitys afrejse, fik Pecksniff på en af sine ensomme vandringer det indfald at gå ind i kirken. Mens han dvælede mellem ligstenene og søgte at uddrage en eller anden nyttig sentens af gravskrifterne – han forsømte aldrig nogen lejlighed til at lave moralske raketter, der ved given lejlighed kunne brændes af – begyndte Tom at spille. Tom kunne løbe ned til kirken og øve sig, når som helst han havde tid dertil, da det var et lille simpelt orgel, som organisten selv forsynede med vind ved hjælp af sine fødder, så at han ingen bælgetræder behøvede, skønt der, hvis Tom havde ønsket det, ikke var en mand eller dreng i hele landsbyen og lige til bomhuset – bommanden derunder indbefattet – som ikke ville have trådt bælgen for ham, til han var blevet sort i ansigtet.

Pecksniff havde intet mod musik, ikke det ringeste. Han var en tolerant mand, der kunne finde sig i alt, det sagde han så tit. Han mente, at musik i almindelighed var noget gøgl, der netop passede for Toms evner; men med hensyn til Toms præstationer på dette orgel var han mærkeligt overbærende, påfaldende elskværdig, for når Tom spillede på det om søndagen, forekom det Pecksniff i hans uendelige medfølelse, at han selv spillede på det og var en velgører mod menigheden. Så når det var umuligt at finde på noget andet, Tom kunne gøre gavn for sin løn ved, gav Pecksniff ham tilladelse til at dyrke dette instrument, og Tom var meget taknemmelig for dette bevis på hans godhed.

Eftermiddagen var meget varm, og Pecksniff havde gået en lang vej. Han havde ikke, hvad man kalder et fint øre for musik, men kunne føle på sig selv, når den ville have en beroligende indflydelse på hans sjæl, hvilket netop var tilfældet nu, idet den lød for ham som en melodisk snorken. Han nærmede sig kirken, og idet han så igennem et gittervindue i nærheden af våbenhuset, opdagede han Tom, der sad og spillede med megen følelse og inderlighed.

Luften i kirken var indbydende kølig. Det gamle egetræsloft, som bares af tværbjælker, de grå mure, marmortavlerne og det sprukne flisegulv var forfriskende at se til. Vedbendens blade slog sagte mod vinduerne, og solen trængte kun ind gennem et eneste af disse, så at kirkens indre lå i en fristende skygge. Men det mest fristende sted af alle var en stol med røde gardiner og bløde hynder, hvor stedets honoratiores – hvis overhoved og leder Pecksniff var – lukkede sig inde om søndagen. Pecksniff havde sin plads i en krog, en mærkværdigt hyggelig krog, hvor

hans meget store bønnebog i dette øjeblik lå og bredte sig på pulten. Han besluttede at gå ind og hvile sig.

Han trådte meget sagte ind, dels fordi det var en kirke; dels fordi han altid gik sagte; dels fordi Tom spillede en højtidelig melodi, og dels fordi han agtede at overraske ham, når han holdt op. Efter at have åbnet døren til den statelige kirkestol, smuttede han ind og lukkede den efter sig, hvorpå han satte sig på sin sædvanlige plads og lavede sig til at høre efter musikken, idet han strakte benene ud på gulvmåtten.

Det er ufatteligt, at han kunne blive søvnig her, hvor tankeforbindelsens magt skulle synes at have været tilstrækkelig til at holde ham lysvågen, men søvnig blev han, og han havde næppe siddet fem minutter i den hyggelige lille krog, førend han begyndte at nikke. Ikke så snart kom han til sig selv igen, førend han atter nikkede. Lige som han dorsk havde åbnet sine øjne, nikkede han igen, og lige som han lukkede dem, nikkede han på ny, så at han gik fra det ene nik over til det andet, indtil han rent holdt op at nikke og blev lige så ubevægelig som kirken selv.

Længe efter at han var faldet i søvn, havde han et uklart indtryk af orglet, skønt han ikke havde mere forestilling om, at det var et orgel, end han havde om, at det var en tyr. Nogen tid efter begyndte han at få det samme utydelige indtryk af stemmer, og idet han vågnede med sløv nysgerrighed, åbnede han øjnene.

Han var så sløv, at han, efter at have skottet til gulvmåtten og set sig om i stolen, allerede var halvt på vej til at falde i søvn igen, da det forekom ham, som om der virkelig lød stemmer inde i kirken, dæmpede stemmer, som talte ivrigt tæt ved, mens

ekkoet syntes at fremmumle responsorier. Han mandede sig op og lyttede.

Førend han havde lyttet en halv snes sekunder, blev han lysvågen. Med vidt opspilede øjne, øren og mund flyttede han sig ganske lidt med den største forsigtighed, samlede gardinet i sin hånd og kiggede ud.

Det var Tom Pinch og Mary. Naturligvis. Han havde genkendt deres stemmer og vidste allerede, hvad de talte om. Med hagen i flugt med kanten af stolen, for at han øjeblikkelig kunne dykke ned, hvis nogen af dem vendte sig om, hvilket gav ham en slående lighed med den korte ende af et guillotineret menneske, lyttede han, lyttede med en så anspændt opmærksomhed, at selv hans hår og skjortekrave struttede i vejret for at hjælpe ham.

"Nej," udbrød Tom, "jeg har ingen andre breve fået end det ene fra New York. Men De må ikke ængste Dem over det, da det er meget sandsynligt, at de kan være taget til et eller andet afsidesliggende sted, hvor der ikke er regelmæssig postforbindelse. Han skrev netop i det brev, at dette kunne hænde sig – selv den by, hvor de agtede sig hen – Eden, ved De nok."

"Det er en tung byrde på min sjæl," sagde Mary.

"Det må De ikke tage Dem så nær," sagde Tom. "Det er et sandt ord, at intet rejser så hurtigt som slette tidender, og var Martin kommet til den mindste ulykke, kan De være vis på, at De snart ville have hørt om det. Jeg har ofte ønsket at sige Dem dette," fortsatte Tom med en forlegenhed, der klædte ham godt, "men De har aldrig givet mig lejlighed til det."

"Jeg har undertiden næsten været bange for," sagde Mary, "at De kunne tænke, at jeg havde betænkeligheder ved at betro mig til Dem."

"Nej," stammede Tom, "det ved jeg ikke af, at jeg nogen sinde har tænkt, og selv om jeg skulle have tænkt mig det, ved jeg med vished, at jeg straks har afvist denne tanke som en uretfærdighed imod Dem. Jeg indser, hvor vanskeligt det i Deres stilling må falde Dem at betro Dem til mig, men jeg ville vove mit liv for at skåne Dem for én dags ængstelse; det ville jeg sandelig!"

Stakkels Tom!

"Undertiden har jeg frygtet for," fortsatte Tom, "at jeg kunne have mishaget Dem ved – ved at være så dristig nu og da at søge at forekomme Deres ønsker. Til andre tider har jeg bildt mig ind, at Deres godhed tilskyndede Dem til at holde Dem borte fra mig."

"Virkelig?"

"Det var meget tåbeligt, meget indbildsk og latterligt at tro sådan noget," fortsatte Tom, "men jeg frygtede for, at De kunne tænke Dem, at jeg – jeg – kunne beundre Dem for meget for min egen ros skyld, og at De derfor nægtede Dem den ringe hjælp, De ellers kunne have fundet hos mig. Har De nogen sinde næret en sådan tanke," stammede Tom, "da vis den fra Dem. Det er let at gøre mig lykkelig, og jeg vil leve tilfreds her, længe efter at De og Martin har glemt mig. Jeg er en stakkels, undselig, kejtet fyr; slet ikke noget verdensmenneske, og De bør ikke tænke mere på mig, end om jeg var en gammel munk!"

Har munke hjerter som dit, Tom, så gid de må formere sig, skønt de ikke har nogen sådan regel i deres strenge regnebog.

"Kære mr. Pinch," sagde Mary og rakte ham hånden, "jeg kan ikke sige Dem, hvor Deres godhed rører mig. Jeg har aldrig forurettet Dem ved den ringeste tvivl og aldrig noget øjeblik ophørt at føle, at De var alt, mere end alt, hvad Martin troede at have fundet i Dem. Uden Deres tavse omsorg og venskab ville mit liv her have været meget ulykkeligt, men De har været mig en god engel og opfyldt mit hjerte med taknemmelighed, håb og mod."

"Jeg er lige så lidt en engel, er jeg bange for," svarede Tom og rystede på hovedet, "som nogen af stenkeruberne imellem ligstenene, og jeg tror ikke, at der er mange virkelige engle af det mønster. Men jeg ville gerne vide, hvorfor De har været så tavs med hensyn til Martin?"

"Fordi jeg," svarede Mary, "har frygtet for at skade Dem."

"Skade mig?" udbrød Tom.

"Skade Dem hos Deres principal."

Den omtalte herre dykkede ned.

"Hos Pecksniff?" udbrød Tom med glad tillid. "Ak Gud, han ville aldrig tænke på os! Han er det bedste menneske. Jo lykkeligere De var, des gladere ville han være. Ak Gud, De skal ikke være bange for Pecksniff. Han er ingen spion."

Mangen en mand, der havde været i Pecksniffs sted, ville, hvis han havde kunnet dykke gennem gulvet i kirkestolen og komme ud i Calcutta eller nogen beboet egn på den anden side af jorden, øjeblikkelig have gjort det. Pecksniff satte sig på måtten og smilede, mens han lyttede endnu opmærksommere.

Mary syntes imidlertid at have ytret en afvigende mening, for Tom vedblev med oprigtig varme:

"Ja, jeg ved ikke, hvad det kommer af, men når jeg udtaler mig i denne retning for nogen, finder jeg næsten altid, at man ikke vil lade Pecksniff vederfares retfærdighed. Det er noget af det mærkeligste, jeg har oplevet, men således er det. Der var nu John Westlock, som var i lære her, et af de godmodigste unge mennesker i verden i alle andre henseender – men jeg tror virkelig, at John med fornøjelse ville have ladet Pecksniff kagstryge, hvis han havde kunnet. Og John er ikke noget enestående eksempel, for næsten alle de lærlinge, der har været her i min tid, er rejst bort med det samme indgroede had til ham. Og så var der Mark Tapley, der var i en ganske anden livsstilling, men det var græsseligt, hvor han drev spot med ham, mens han var i *Dragen*. Og nu Martin, Martin var værre end nogen af dem. Men, det er sandt! Han havde naturligvis forberedt Dem på ikke at kunne lide Pecksniff. De er derfor kommet hertil med fordomme imod ham og er ikke noget upartisk vidne."

Tom blev meget stolt af denne opdagelse og gned sig veltilfreds i hænderne.

"De tager fejl af ham, mr. Pinch," sagde Mary.

"Nej, nej, det er *Dem*, der tager fejl af ham. Dog," tilføjede han med en hurtig forandring i sin tone, "hvad er der på færde, miss Graham?"

Ganske langsomt hævede Pecksniff sit hår, sin pande, sine øjenbryn og sine øjne op til overkanten af stolen. Hun sad på en bænk ved døren med hænderne for ansigtet, og Tom bøjede sig over hende.

"Hvad er der på færde?" udbrød Tom. "Har jeg sagt noget, som kunne krænke Dem? Har jeg gjort noget, som kunne

krænke Dem? Græd ikke. Sig mig, hvad det er. Jeg kan ikke tåle at se Dem sørge. Ak, herregud, jeg er så overrasket og så ulykkelig, som jeg aldrig har været før!"

Pecksniff holdt sit øje fæstet på det samme sted. Kun et vridbor eller en gloende ståltråd kunne nu have fået ham til at flytte det.

"Jeg ville ikke have sagt Dem det, mr. Pinch," sagde Mary, "hvis jeg havde kunnet undgå det, men Deres forblindelse er så stærk, og det er så nødvendigt, at vi er på vor post, så at De ikke bliver kompromitteret, og at De derfor straks får at vide, hvem der forfølger mig, at jeg ikke har noget andet valg. Jeg gik udtrykkeligt herhen for at sige Dem det, men jeg tror, at jeg ville have manglet mod til det, hvis De ikke tilfældigvis havde ført mig lige ind på sagen."

Tom stirrede vist på hende og syntes at sige: "Hvad mere?" men sagde ikke et ord.

"Den mand, som De holder for det bedste menneske," sagde Mary, idet hun så op og talte med dirrende læber og lynende øjne.

"Gud fri mig!" mumlede Tom og vaklede tilbage. "Vent et øjeblik. Den mand, som jeg holder for det bedste menneske? De mener naturligvis Pecksniff. Gud se i nåde til mig, tal ikke således uden gyldig grund. Hvad har han gjort? Når han ikke er det bedste menneske, hvad er han da?"

"Det værste. Det falskeste, snedigste, laveste, grusomste, smudsigste, skamløseste," sagde den skælvende pige – skælvende af harme.

Tom satte sig på en bænk og foldede sine hænder.

"Hvad er den, der modtager mig i sit hus som gæst, som sin ufrivillige gæst, og, selv om han kender min historie og ved, hvor værgeløs og forladt jeg er, vover i sine døtres nærværelse at fornærme mig således, at hvis jeg havde haft en broder, der havde set det, ville han, selv om han kun havde været et barn, instinktmæssigt være kommet mig til hjælp?"

"Han er en skurk!" udbrød Tom. "Hvem han så er, er han en skurk."

Pecksniff dykkede atter ned.

"Hvad er den," sagde Mary, "der, mens min eneste ven, og det en kær og god ven, var ved sin fulde åndskraft, ydmygede sig for ham, men sparkedes bort som en hund – for da kendte han ham – den, der i sin forsonlighed nu, da denne ven begynder at blive affældig, atter kan krybe for ham og bruge den indflydelse, han på en lumpen måde tilsniger sig, i ethvert lumpent og syndigt øjemed, men ikke i et eneste – ikke et eneste – der er ædelt eller godt?"

"Jeg siger, han er en skurk," svarede Tom.

"Men hvad er dén – å mr. Pinch, hvad er den, der i den tro, at han lettere ville kunne gennemføre sine planer, hvis jeg blev hans hustru, fornærmer mig med det feje argument, at hvis jeg vil ægte ham, skal Martin, som jeg har bragt så megen ulykke over, igen blive taget til nåde, men hvis jeg ikke vil, styrtes i dybere elendighed? Hvad er den, der endog gør min troskab mod den, jeg elsker af hele mit hjerte, til en kval for mig selv og en forurettelse mod ham, der, hvad jeg så end beslutter mig til, bruger mig som redskab til at gøre den ondt, som jeg ønsker al lykke og velsignelse? Hvad er den, der, mens han indvikler mig i alle disse grusomme snarer, med glat tunge, smilende åsyn og

ved højlys dag forklarer mig hensigten med dem, idet han drager mig i sin favn og rører med sine læber ved en hånd," fortsatte den oprørte pige, idet hun udstrakte hånden, "som jeg med glæde lod hugge af, hvis jeg derved kunne fri mig for den skam og vanære, som hans berøring har bragt over mig?"

"Jeg siger," udbrød Tom heftigt, "at han er en skurk og nidding. Lige meget, hvem han er, så siger jeg, at han er en tredobbelt, afskyelig nidding!"

Idet hun atter dækkede sit ansigt med sine hænder, som om den lidenskabelighed, der havde opretholdt hende under disse afsløringer, tabte sig i en overvældende følelse af skam og sorg, brast hun i gråd.

Tom kunne ikke tåle at se nogen ulykkelig, allermindst hende. Hendes tårer og suk var ligesom knivstik i hans hjerte; han søgte at trøste hende, satte sig ved hendes side, udtømte hele sit forråd af ukunstlet veltalenhed og talte med lovprisende og forhåbningsfulde ord om Martin. Ja, skønt han elskede hende af sin sjæls inderste med en sådan selvfornægtende kærlighed, som kvinden kun sjældent vinder, talte han dog fra først til sidst om Martin. Ikke alle Indiens rigdomme ville have fristet Tom til en eneste gang at sky at nævne hendes elskers navn.

Da hun var blevet roligere, lod hun Tom vide, at den mand, hun havde skildret, var Pecksniff i hans sande skikkelse, og fortalte ham ord for ord, så godt hun kunne huske det, alt, hvad der var foregået i skoven. Dette var upåtvivlelig en kilde til stor tilfredsstillelse for den brave mand selv, der i sin iver for at se og sin frygt for at blive set idelig dykkede ned i stolen og kom igen ligesom den oplyste medborger på Punch-teatret, der

undgår at få på hovedet med en knippel. Da hun havde sluttet sin fortælling og bønfaldt Tom at være så reserveret som muligt og lade som ingenting i sin opførsel mod hende efter denne forklaring, samt takket ham hjerteligt, skiltes de ved at høre fodtrin ude på kirkegården, og Tom var atter alene i kirken.

Og nu brød hele den sindsbevægelse og fortvivlelse, som denne afsløring havde vakt, ind over Tom. Den stjerne, der havde lyst for ham hele hans levetid lige fra hans drengeår, var i et øjeblik blevet forvandlet til en giftig dunst; ikke fordi Pecksniff, Toms Pecksniff, havde ophørt at være til, men fordi han aldrig *havde* været til. Var han død, kunne Tom have trøstet sig ved tanken om, hvad han havde været, men denne opdagelse bibragte ham den smertelige overbevisning, at han aldrig havde levet. For ligesom Toms blindhed havde været fuldstændig og ikke halv, således var også hans genvundne syn det. *Hans* Pecksniff kunne aldrig have gjort sig skyldig i den gemene opførsel, han nys havde hørt om, men det kunne enhver anden Pecksniff; og den Pecksniff, der kunne gøre dette, kunne gøre, hvad det skulle være, og havde upåtvivlelig hele sit liv igennem gjort alt muligt, undtagen hvad der var ret. Fra den ophøjede plads, hvor stakkels Tom havde sat sin afgud, var han faldet hovedkulds ned, og ingen jordisk magt kunne have stillet ham op igen. Legioner af titaner kunne ikke have trukket ham op af dyndet, og det var ikke mere end løn som forskyldt; men det var ikke ham, som led ved det, det var Tom. Hans kompas var knust, hans kort tilintetgjort, hans kronometer gået i stå, hans master gået over bord, hans anker i drift ti tusinde mile borte.

Pecksniff iagttog ham med spændt opmærksomhed, for han gættede sig til emnet for Toms grublerier og var nysgerrig efter

at se, hvorledes han ville opføre sig. I nogen tid vandrede Tom op og ned ad kirkegulvet som et afsindigt menneske, idet han af og til standsede for at læne sig op til en stol og tænke efter; derpå stod han og stirrede på et gammelt gravmæle, der var smagfuldt dekoreret med dødningehoveder og korslagte knokler, som om det havde været det skønneste kunstværk, han nogen sinde havde set, skønt han ellers nærede den dybeste foragt for det; så satte han sig ned og gik så atter frem og tilbage og til sidst op på orgelloftet og anslog tangenterne; men det var ikke mere de samme toner, deres velklang var borte, og idet han anslog én lang, tungsindig tone, lod Tom sit hoved synke ned på sine hænder og opgav det som håbløst.

"Jeg ville ikke," sagde Tom Pinch, idet han rejste sig op fra sin stol og så ned i kirken, som om han havde været præsten, "jeg ville ikke have brudt mig om, hvad han så havde gjort imod mig, for jeg har så ofte sat hans tålmodighed på prøve og har levet af hans godhed og aldrig været ham til den nytte, andre kunne have været ham. Jeg ville ikke have brudt mig om, Pecksniff," vedblev Tom, uden at drømme om, hvem det var, der hørte på ham, "om du havde begået en eller anden uret imod mig; det kunne jeg have fundet mange undskyldninger for, og om du også havde gjort mig noget ondt, kunne jeg være blevet ved at ære dig. Men hvor har du kunnet synke så dybt i min agtelse? O Pecksniff, Pecksniff, jeg ved intet, som jeg ikke ville give, for at du kunne fortjene min tidligere mening om dig; intet!"

Pecksniff sad på måtten og trak op i sine flipper, mens Tom, stærkt bevæget, holdt denne tale. Efter et ophold hørte han Tom komme ned og rasle med kirkenøglerne, og ved atter at bringe

sine øjne i flugt med overkanten af stolen så han ham gå langsomt ud og lukke døren.

Pecksniff vovede ikke at forlade sit smuthul, for gennem kirkevinduerne så han Tom gå videre mellem gravene og undertiden standse ved en sten og støtte sig til den, som om han sørgede over en tabt ven. Selv efter at han havde forladt kirkegården, holdt Pecksniff sig indelukket i stolen, da han ikke var vis på, om Tom i sin urolige sindstilstand ikke kunne vende tilbage. Men til sidst vovede han sig dog frem og gik med et fornøjet ansigt ind i sakristiet, hvor han vidste, at der var et vindue tæt nede ved jorden, han kunne flygte igennem.

Han var i en forunderlig stemning. Han havde slet ikke hastværk med at gå, men snarere en vis tilbøjelighed til at trække tiden i langdrag, hvorfor han lukkede skabet i sakristiet op for at se sig selv i præstens lille spejl, som hang derinde. Da han så, at hans hår var forpjusket, tog han sig den frihed at låne den kanoniske børste og glatte det, ligesom han også tog sig den frihed at åbne et andet skab, som han dog hurtigt lukkede igen, idet han blev helt forfærdet ved synet af en sort præstekjole og en hvid messeskjorte, der hang og dinglede på væggen og i høj grad lignede to gejstlige, der havde hængt sig. Men da han huskede, at han havde set en portvinsflaske og nogle kiks i det første skab, så han ind i det igen og tog meget sindigt for sig af retterne, skønt han dog hele tiden grundede meget dybt, som om hans tanker var andetsteds henne.

Han blev snart enig med sig selv, hvis han for øvrigt havde været tvivlrådig, og lukkede vinduet op, efter at han atter havde gemt flasken og kiksene. Uden vanskelighed kom han ud på kirkegården, skød vinduet i og gik lige hjem.

"Er mr. Pinch inde?" spurgte Pecksniff sin tjenestepige.

"Han er lige gået ind, sir."

"Lige gået ind, hvad?" gentog Pecksniff fornøjet. "Og sagtens gået ovenpå?"

"Ja, sir, han er ovenpå. Skal jeg kalde på ham?"

"Nej, nej, det er ikke nødvendigt. Tak, Jane. Hvordan har din familie det, Jane?"

"Jo, tak, meget godt, sir."

"Det glæder mig. Lad den vide, at jeg har spurgt til den, Jane. Er mr. Chuzzlewit her i nærheden?"

"Ja, sir, han sidder inde i dagligstuen og læser."

"Sidder han inde i dagligstuen og læser? Godt. Så tror jeg, at jeg vil gå ind og se til ham."

Aldrig havde man set Pecksniff i bedre humør.

Men da han kom ind i dagligstuen, hvor den gamle mand sad med pen, blæk og papir på et bord tæt ved sig – for Pecksniff sørgede altid omhyggeligt for, at han var velforsynet med skrivematerialier – tabte hans humør sig. Han var ikke vred, han var ikke hævngerrig, han var ikke gnaven, han var ikke tvær, men han var sorgfuld, inderlig sorgfuld. Idet han satte sig ved siden af den gamle mand, sneg to tårer – ikke tårer som de, hvormed englene udsletter deres optegnelser, men dråber så dyrebare, at de bruger dem til blæk – sig ned ad hans dydige kinder.

"Hvad er der i vejen, Pecksniff?" spurgte gamle Martin. "Hvad fejler der Dem dog, menneske?"

"Det gør mig ondt at forstyrre Dem, min kære, og især af en sådan grund. Min gode, min brave ven, jeg bliver bedraget!"

"Bliver De bedraget?"

"Ak ja," udbrød Pecksniff fortvivlet, "bedraget på det ømmeste sted! Grusomt bedraget fra den side, hvor jeg nærede den mest uindskrænkede tillid; bedraget, mr. Chuzzlewit, af Thomas Pinch."

"Å, det var slemt," sagde Martin og lagde sin bog. "Meget slemt. Men jeg kan næppe tro det; er De også vis på det?"

"Vis på det? Mine øjne og øren er mine vidner, ellers ville jeg ikke have troet det. Jeg ville ikke have troet det, mr. Chuzzlewit, om så en gloende drage havde forkyndt det oppe fra spidsen af domkirken i Salisbury. Jeg ville have sagt, at dragen løj. Så stor var min tiltro til Thomas Pinch, at jeg ville have slynget løgnen tilbage lige i øjnene på dragen og trykket Thomas til mit hjerte. Men selv er jeg desværre ingen drage, og jeg har intet håb, ingen undskyldning tilbage."

Martin blev yderst urolig ved at se ham så oprørt og høre så uventede efterretninger. Han bad ham fatte sig og spurgte, hvori Pinchs troløshed havde lagt sig for dagen.

"Det er næsten det værste af det hele," svarede Pecksniff. "I en sag, som i høj grad vedrører *Dem*. Ak, er det ikke nok, at disse stød skal ramme mig, skal også mine venner rammes af dem?"

"De forskrækker mig," udbrød oldingen og skiftede farve. "Jeg er ikke så stærk, som jeg har været. De forfærder mig!"

"Vær trøstig, ædle ven," sagde Pecksniff, idet han begyndte at fatte mod, "så skal vi gøre, hvad der fordres af os. De skal få alt at vide og få oprejsning. Men undskyld mig et øjeblik."

Han ringede på klokken, hvorpå Jane viste sig.

"Vær så god, Jane, at bede mr. Pinch komme herind."

Tom kom, men tvungen og forandret i sit væsen, modfalden og øjensynlig forvirret og uden lyst til at se Pecksniff i ansigtet.

Den ærlige mand skottede til Chuzzlewit, som om han ville sige: "Der kan De selv se!" og henvendte sig derpå til Tom i følgende udtryk:

"Mr. Pinch, jeg har ikke sat krogene på i sakristivinduet. Gør mig derfor den tjeneste at gå hen og luk det, og bring mig derpå nøglerne til den hellige bygning."

"Sakristivinduet, sir?" udbrød Tom.

"De forstår mig jo nok, mr. Pinch," svarede hans velynder. "Ja, sakristivinduet. Jeg faldt i søvn i kirken efter en anstrengende vandring og kom desværre for kort siden til at høre nogle brudstykker," han lagde eftertryk på dette ord, "af en samtale mellem to personer. Da den ene af disse lukkede for kirken, da han gik ud, blev jeg nødt til selv at forlade den gennem vinduet i sakristiet. Gør mig derfor den tjeneste at sætte krogene på i dette vindue, mr. Pinch, og kom så tilbage til mig."

Ingen fysiognomiker ville have kunnet tolke Toms ansigt, da han hørte disse ord. Der lå forundring i det og et blidt udtryk af bebrejdelse, men visselig ingen frygt eller brøde, selv om et mylder af stærke følelser kæmpede for at få luft. Han bukkede og gik, uden at sige noget venligt eller uvenligt ord.

"Pecksniff," sagde Martin skælvende, "hvad vil alt dette sige? Gør dog ikke i overilelse noget, som De kunne komme til at angre!"

"Nej," sagde Pecksniff med fasthed, "men jeg skylder samfundet en pligt, som jeg må opfylde, hvad det så skal koste!"

O, sent mindede, ofte glemte, mundkåde, pralende pligt, som altid skyldes og sjældent betales i anden mønt end straf og forbitrelse, hvornår vil menneskeslægten begynde at lære dig at kende? Hvornår vil menneskene kendes ved dig og din forsømte

vugge og din forkuede ungdom og ikke begynde at kende dig i din syndige manddom og din forladte alderdom? O, du i hermelin klædte dommer, hvis pligt mod samfundet nu er at dømme den pjaltede forbryder til straf og død, har du, menneske, aldrig haft en pligt at opfylde ved at tilspærre de hundrede åbne porte, der lokkede ham på forbryderbænken og kun åbnede dørene til et hæderligt liv på klem? O, prælat, prælat, hvis pligt mod samfundet er med melankolske fraser at klynke over de sørgelige, vanartede tider, hvori det er blevet din lod at leve højt på strå, gik der intet forud for din ophøjelse på det høje sæde, hvorfra du holder dine skarlagensprækener for andre, som også venter på døde mænds sko, og hvis pligt imod samfundet endnu ikke er begyndt? O, fredsdommer, havde du, hvor herlig en herremand og flink godsejer du end er, ingen pligt mod samfundet, førend hæssene stod i lys lue, og pøblen var vanvittig eller sprang fuldvoksen op af jorden som et fuldt udrustet friskarekorps?

Pecksniffs pligt mod samfundet kunne ikke opfyldes, førend Tom kom tilbage. Den tid, der gik forud for denne unge mands tilbagekomst, brugte han til en fortrolig samtale med sin ven, så at Tom ved sit komme fandt de to færdige til at modtage ham. Mary var på sit værelse ovenpå, hvor den altid snilde Pecksniff havde bedt gamle Martin at få hende til at blive en halv times tid længere, for at hendes følelser kunne blive skånet.

Da Tom kom tilbage, fandt han gamle Martin siddende ved vinduet og Pecksniff i en imponerende stilling ved bordet. På den ene side af ham lå hans lommetørklæde og på den anden en lille – ganske lille – bunke guld- og sølvmønter samt nogle

pence. Tom så ved første øjekast, at det var hans egen løn for det løbende kvartal.

"Har De nu sat krogen på i sakristivinduet, mr. Pinch?" spurgte Pecksniff.

"Ja, sir."

"Tak. Vær så god at lægge nøglerne fra Dem."

Tom lagde dem på bordet. Han holdt knippet ved nøglen til orglet, skønt det var en af de mindste, og så vist på den, idet han lagde den fra sig. Den havde været en gammel, gammel ven af Tom; hans tro ledsager i mange år.

"Mr. Pinch," sagde Pecksniff og rystede på hovedet, "det undrer mig, at De kan se mig i ansigtet."

Tom gjorde det imidlertid, og selv om det er blevet sagt om ham, at han i almindelighed dukkede med hovedet, stod han dog så rank, som noget menneske kunne stå.

"Mr. Pinch," sagde Pecksniff og tog sit lommetørklæde, som om han mærkede, at han snart ville komme til at trænge til det, "jeg vil ikke dvæle ved fortiden. Jeg vil i det mindste skåne mig selv for den smerte."

Toms øjne var ikke meget klare, men de var meget udtryksfulde, da han så på Pecksniff og sagde:

"Tak, sir. Det glæder mig meget, at De ikke vil tale om fortiden."

"Det er nok, at vi holder os til nutiden," sagde Pecksniff, idet han tabte en penny, "og jo før det er overstået, des bedre. Jeg vil ikke afskedige Dem, mr. Pinch, uden at give Dem en forklaring, for skønt en sådan fremgangsmåde meget godt lod sig forsvare under de forhåndenværende omstændigheder, kunne den dog let få udseende af overilelse, hvilket jeg ikke ønsker, da jeg,"

sagde Pecksniff, idet han igen rev en penny ned, "er fuldkommen fattet. Jeg vil derfor sige det samme til Dem, som jeg allerede har sagt til mr. Chuzzlewit."

Tom skottede til den gamle mand, der nu og da nikkede, som om han var enig med Pecksniff, men ellers ikke blandede sig i sagen.

"Af brudstykker af en samtale, som jeg for kort siden kom til at høre i kirken, mr. Pinch," sagde Pecksniff, "imellem Dem og miss Graham – jeg siger brudstykker, fordi jeg blundede et temmelig langt stykke fra Dem, da jeg blev vækket af Deres stemme – og af hvad jeg så, overbeviste jeg mig om – jeg ville have givet meget til, at jeg ikke var blevet overbevist om det, mr. Pinch – at De, glemmende alle pligtens og ærens bånd, uden at ænse gæstfrihedens hellige love, som De som en beboer af dette hus var forpligtet til at ære, har dristet Dem til at henvende Dem til miss Graham med ugengældte forsikringer om hengivenhed og kærlighed."

Tom så ufravendt på ham.

"Nægter De det?" spurgte Pecksniff, idet han tabte et pund, to shillings og fire pence og fik meget travlt med at samle dem op igen.

"Nej, jeg gør ikke, sir," svarede Tom.

"De nægter det ikke," sagde Pecksniff og skottede til den gamle mand. "Hav den godhed at tælle disse penge og sætte Deres navn under denne kvittering, mr. Pinch. De nægter det altså ikke?"

Nej, Tom lod hånt om at nægte det. Han indså, at da Pecksniff havde hørt på sin egen skam, brød han sig ikke det mindste om at synke endnu dybere i hans agtelse. Han fattede,

at han havde opdigtet dette som det letteste middel til at blive ham kvit straks, men at det i ethvert tilfælde måtte ende med det. Han så, at Pecksniff gjorde regning på, at han ikke ville nægte det, fordi han derved ville gøre oldingen endnu mere opbragt på Martin og Mary, mens Pecksniff selv kun ville have taget fejl i sine "brudstykker". Nægte det? Nej.

"Er summen rigtig, mr. Pinch?" spurgte Pecksniff.

"Fuldkommen rigtig, sir," svarede Tom.

"Nede i køkkenet," sagde Pecksniff, "venter en person på at bære Deres tøj, hvorhen De lyster. Vi skilles straks, mr. Pinch, og er fra nu af fremmede for hinanden."

Ved denne skilsmisse ramtes Toms kærlige hjerte af noget navnløst – medlidenhed, sorg, gammel ømhed, misforstået taknemmelighed, vane, intet af alt dette og dog det alt sammen. Der var ingen sådan sjæl som Pecksniffs i den krop, og alligevel kunne han, selv om han ved at tale rent ud ikke ville have blottet nogen, han elskede, ikke have anklaget denne mand – ikke engang da.

"Jeg vil ikke tale om," udbrød Pecksniff med tårer i øjnene, "hvad det er for et stød. Jeg vil ikke tale om, hvor nær det går mig, hvorledes det indvirker på min natur, hvorledes det sårer mine følelser; det bryder jeg mig ikke om, da jeg kan bære modgang lige så godt som ethvert andet menneske. Men hvad jeg vil håbe, og hvad De også bør håbe, mr. Pinch, hvis De ikke vil pådrage Dem et svært ansvar, er, at dette bedrageri ikke må forandre mine meninger om menneskeslægten; at det ikke må skade min umiddelbarhed eller, hvis jeg tør bruge dette udtryk, lamme mine vinger. Jeg håber, at det ikke vil det, jeg tror ikke, at det vil det. Det kan måske, om ikke nu, så dog engang i

fremtiden være en trøst for Dem at vide, at jeg vil stræbe ikke at fatte slettere tanker om mine medmennesker på grund af det, der er forefaldet imellem os. Farvel! "

Det havde været Toms hensigt at skåne ham for et lille lancetstik, som det stod i hans magt at give ham, men da han hørte dette, forandrede han sin beslutning og sagde:

"De glemte nok noget i kirken."

"Tak, mr. Pinch, det ved jeg ikke noget af."

"Er dette da ikke Deres lorgnet?" sagde Tom.

"Å," udbrød Pecksniff lidt forvirret, "tak skal De have! Vær så god at lægge den der."

"Da jeg gik hen for at sætte krogen på i sakristivinduet," sagde Tom langsomt, "fandt jeg den i kirkestolen."

Det var rigtigt nok. Pecksniff havde taget den af, mens han dykkede op og ned, for ikke at støde på fyldingen med den, og havde glemt den. Mens Tom var gået tilbage til kirken, opfyldt af tanken om, at han var blevet beluret, uden at han kunne fatte hvorfra, var han blevet opmærksom på, at døren til kirkestolen stod åben, og ved at se derind havde han fundet lorgnetten. Derved opdagede han, hvor lureren havde været, og ved at give lorgnetten tilbage til Pecksniff, lod han denne forstå, at han var vidende om dette, og at Pecksniff, i stedet for at opfange nogle brudstykker af samtalen, måtte have glædet sig ved hvert eneste ord af den.

"Jeg er glad ved, at han er borte," sagde Martin og trak vejret dybt, da Tom havde forladt værelset.

"Det er en lettelse," indrømmede Pecksniff, "en stor lettelse. Men efter at jeg, som jeg håber, med tålelig fasthed har opfyldt den pligt, jeg skyldte samfundet, vil jeg nu med Deres tilladelse

trække mig tilbage for i al ydmyghed at fælde nogle tårer i baghaven."

Tom gik ovenpå, tog sine bøger ned fra hylden, pakkede dem sammen med sine noder og en gammel violin ned i sin kuffert, tog sine klæder – de var ikke så mange, at de voldte ham hovedbrud – lagde dem oven på bøgerne og gik ind i tegnesalen efter sit bestik. Der stod en laset stol derinde, på hvilken krølhårene stak ud af sædet ligesom en paryk, et rigtigt skrammel af en stol, som han år ud og år ind dagligt havde siddet på i hele sin tjenestetid. De var sammen blevet ældre og mere luvslidte. Lærlinge havde udstået deres læretid; årstider var kommet og gået, men Tom og den brøstfældige stol havde stadig holdt sammen. Den del af salen kaldtes ifølge traditionen "Toms krog". Den var fra først af blevet overladt til ham, fordi den lå i en stærk træk og langt borte fra kaminen, og han havde siden stadig beholdt den. På væggen var der portrætter af ham, hvori alle hans svage sider var karikeret, og diaboliske ytringer, der var fremmede for hans karakter, var fremstillet som udgående af hans mund og i tykke balloner. Enhver lærling havde tilføjet noget, endog lige til fantasiportrætter af hans fader med ét øje og af hans moder med en uforholdsmæssig næse og især af hans søster, der altid var fremstillet som overordentlig smuk, hvilket fuldkommen forsonede Tom med al den øvrige kådhed. Under mindre ualmindelige forhold ville det have skåret Tom i hjertet at have skullet forlade alle disse ting og tro, at han så dem for sidste gang, men således var det ikke nu. Der var ingen Pecksniff; der havde aldrig været nogen Pecksniff, og alle hans andre sorger opslugtes af denne ene.

Da han derfor igen var kommet ind i sit sovekammer og havde lukket for sin kuffert og sin vadsæk, trukket sine vandregamasker og sin overfrakke på, sat sin hat på hovedet og taget sin stok i hånden, så han sig for sidste gang om i det. Tidligt om sommermorgenerne og ved skinnet af private lysestumper om vinternætterne havde han læst sig halv blind i dette værelse, og her havde han prøvet på at lære sig selv at spille på violin under sengeklæderne, hvilket han dog på grund af de andre lærlinges indsigelser, omend nødigt, havde måttet opgive. Til enhver anden tid ville tanken om alt, hvad han havde lært her, om de mange timer, han havde tilbragt her, ja endog mindet om hans drømme have gjort det pinefuldt for ham at tage afsked med det. Men der var ingen Pecksniff; der havde aldrig været nogen Pecksniff, og Pecksniffs uvirkelighed udstrakte sig til værelset, hvor den fremtoning, der var blevet taget for hint store fantasibillede, så ofte havde siddet på en vis bestemt seng og prædiket moral med en sådan fyndighed, at Tom havde mærket fugtigheden i sine øjne, mens han åndeløs havde hængt ved ordene.

Manden, der skulle bære hans kuffert – Tom kendte ham godt, det var en karl fra *Dragen* – kom trampende op ad trappen og bukkede klodset for Tom – til hvem han under almindelige omstændigheder ville have nikket med et grin – som om han vidste, hvad der var hændt, og ønskede, at han skulle forstå, at det var ham uden forskel. Det var, som sagt, et klodset buk – han var kun staldkarl – men Tom kunne godt lide ham for det, og det rørte ham mere end det, at han skulle bort.

Tom ville have hjulpet ham med kufferten, men han brød sig ikke mere om den, skønt den var tung nok, end en elefant ville

have brudt sig om et tårn, slængte den op på sin ryg og buldrede ned ad trappen med den, som om han langt bedre kunne bære en kuffert end gå ene. Tom tog vadsækken og gik ned. Ved yderdøren stod Jane og græd af alle kræfter, og på gadedørstrappen stod mrs. Lupin, der hulkede bitterligt og rakte ham hånden.

"De går vel ned til *Dragen*, mr. Pinch?"

"Nej," svarede Tom, "nej, jeg skal til Salisbury i aften. Jeg ville ikke kunne blive her. Gør mig for Guds skyld ikke så bedrøvet, mrs. Lupin."

"Men De må gå ned til *Dragen*, mr. Pinch, om det så kun er for i nat. For at besøge mig, forstår De, ikke som rejsende."

"Å, Herre Gud," sagde Tom og tørrede sine øjne, "disse menneskers godhed er nok til at knuse éns hjerte! Nej, jeg må til Salisbury i aften, kæreste, bedste mrs. Lupin, men vil De passe på min kuffert for mig, til jeg skriver efter den, vil jeg kalde det den største godhed, De kan vise mig."

"Gid der var tyve kufferter, mr. Pinch," udbrød mrs. Lupin, "for at jeg kunne passe på dem alle sammen."

"Tak," sagde Tom, "det ligner Dem. Farvel!"

Der stod flere mennesker ved døren, både unge og gamle, af hvilke nogle græd med mrs. Lupin, mens andre søgte at vise sig lige så standhaftige som Tom, andre derimod tabte sig i beundring for Pecksniff, en mand, der så at sige kunne bygge en kirke ved at skele til et ark papir, og atter andre var delt mellem denne følelse og medlidenhed med Tom. Pecksniff havde vist sig på trappen samtidig med sin forrige lærling og, mens Tom havde talt med mrs. Lupin, holdt han sin hånd udstrakt, som om han sagde: "Gå!" Da Tom var gået og drejet

om hjørnet, rystede Pecksniff på hovedet, lukkede sine øjne og derefter sin dør med et dybt suk, hvilket bragte Toms varmeste tilhængere til at sige, at han måtte have gjort sig skyldig i en eller anden skrækkelig misgerning, da en mand som Pecksniff ellers ikke kunne have været så bevæget. Havde det været et almindeligt kævleri, sagde de, havde han nok sagt noget, men da han tav, måtte Pinch have fornærmet ham blodigt.

Tom kunne ikke høre disse kløgtige meninger og traskede så ufortrøden af sted, som han kunne, indtil han fik øje på den landevejsbom, hvor bommandens børn havde råbt "Mr. Pinch!" hin vintermorgen, da han var kørt hen efter den unge Martin. Han var sluppet gennem landsbyen, og denne bom var hans sidste prøvelse, men da de små bompengekrævere kom skrålende ud, fik han næsten lyst til at løbe sin vej og gøre en afstikker tværs over markerne.

"Men kors bevares, kære mr. Pinch," udbrød bommandens kone, "det var da en sær tid for Dem at komme gående denne vej med en sæk!"

"Jeg skal til Salisbury," sagde Tom.

"Men du min Gud, hvor er da giggen?" udbrød bommandens kone og så ned ad vejen, som om hun troede, at Tom var væltet uden at have mærket det.

"Jeg har den ikke med," sagde Tom. "Jeg –" Han kunne ikke undgå det; han indså, at hun ville fange ham ved det næste spørgsmål, om han også slap over dette. "Jeg er taget fra mr. Pecksniff."

Bommanden – en gnaven krabat, der altid røg sin ensomme pibe inde i stuen i en stor lænestol, som nok så snedigt var opstillet mellem to små vinduer, hvorfra der var udsigt til begge

sider af vejen, så at han, når han så nogen nærme sig, kunne glæde sig ved tanken om at skulle have bompenge, og når han så nogen fjerne sig, kunne han glæde sig ved tanken om at have fået bompenge – bommanden kom øjeblikkelig ud.

"Taget fra mr. Pecksniff?" udbrød bommanden.

"Ja," svarede Tom, "taget fra ham."

Bommanden så på sin kone, tvivlrådig om han skulle spørge hende, om hun kunne give nogen forklaring, eller om han skulle befale hende at passe børnene. Da forbavselsen gjorde ham tvær, foretrak han det sidste og sendte hende ind i bomhuset så flov som en våd hund.

"De taget fra mr. Pecksniff!" udbrød bommanden, idet han lagde armene over kors og skrævede ud med benene. "Jeg ville lige så gerne have troet, at hans hoved var gået af ham."

"Ja," sagde Tom, "det ville jeg også i går. God nat!"

Var der ikke straks efter kommet en stor drift stude forbi, ville bommanden være gået ned til landsbyen for at høre nærmere om sagen; nu røg han derimod en pibe til og tog sin kone på råd med, uden at deres forenede skarpsindighed dog kunne klare sagen, så at de gik i seng – billedligt talt – i mørke. Men flere gange den nat, når en fragtvogn eller andet køretøj kom igennem, og kusken spurgte bommanden: "Hvad nyt?" stirrede han på karlen ved skinnet af sin lygte for at se, om genstanden interesserede ham, og sagde derpå, idet han svøbte sin kappe om sine ben:

"Har De hørt tale om mr. Pecksniff dernede?"

"Ja vel."

"Og måske også om hans medhjælper, mr. Finch?"

"Ja."

"De er skiltes ad."

Efter hver af disse meddelelser dykkede bommanden ind i sit hus igen og viste sig ikke mere, mens den anden kørte højst forbavset videre.

Men det var først længe efter, at Tom var gået i seng, og nu havde Tom sit ansigt vendt imod Salisbury og gjorde sit bedste for at nå derhen. I begyndelsen var aftenen smuk, men ved solens nedgang blev den skyfuld og mørk, og kort efter begyndte regnen at strømme ned. To lange mile traskede han gennemblødt af sted, indtil lysene omsider begyndte at vise sig, og han nåede stadens velkomne enemærker.

Han tog ind i den gæstgivergård, hvor han havde ventet på Martin, og bestilte sig en seng, efter kortelig at have svaret på folkenes forespørgsler om Pecksniff. Han havde ingen lyst til te eller aftensmad eller nogen som helst spise eller drikke, men sad alene for sig selv ved et tomt bord i gæstestuen, mens sengen blev redt, grublende over alt, hvad der var foregået på denne så indholdsrige dag, og spørgende sig selv, hvad han kunne eller skulle tage sig for. Det var en stor lettelse, da stuepigen kom og sagde, at sengen var færdig.

Det var en topseng, hvis himmel buede sig i midten ligesom et trug, og værelset var fuldt af ubrugelige borde og revnede dragkister med fugtigt linned. Over kaminhylden hang en fremstilling af en mærkværdig fed stud, og et portræt af en tidligere vært – der gerne kunne være en broder til studen, så meget lignede han den – stirrede ind ved fødderne af sengen. En mængde underlige dunster kvaltes til dels af den fremherskende lugt af meget gamle lavendler, og vinduet havde

ikke været lukket op i så lang tid, at det påberåbte sig umindelige tiders hævd og heller ikke ville lade sig lukke op nu.

Alt dette var i og for sig småting, men de forøgede det fremmede ved stedet og opmuntrede ikke Tom til at glemme sin ny stilling. Pecksniff var gået ud af verden – havde aldrig været i den – og det var dårligt nok, at Tom kunne læse sin aftenbøn uden ham. Men derefter følte han sig lettere om hjertet og faldt i søvn og drømte om ham, således som han aldrig havde været.

32. Handler atter om, Todgers' og om en anden visnet blomst, foruden blomsterne på altanen

Tidligt om morgenen, to dage efter at miss Cherry havde sagt sin barndoms pauluner og sin ungdoms skueplads farvel, blev hun, da hun lykkelig og vel kom til diligencekontoret i London, modtaget der og ført til sit fredelige hjem af mrs. Todgers. Mrs. Todgers så lidt medtaget ud ved at tænke på saucen og andre sådanne huslige sorger, men lagde ikke des mindre sin sædvanlige varme og inderlighed for dagen.

"Men min søde miss Pecksniff," sagde hun, "hvorledes har så Deres højtærede hr. fader det?"

Miss Pecksniff meddelte hende – i fortrolighed – at han tænkte på at føre en moder ind i sit hus, og gentog den udtalelse, at hun ikke var blind og heller ikke nogen ren tosse, og at hun ikke ville tåle det.

Mrs. Todgers blev mere gnaven over denne efterretning, end nogen skulle have troet. Hun blev bitter og sagde, at der var ingen sanddruhed hos mandfolkene, og at jo varmere de udtrykte sig, des falskere var de i almindelighed. Hun forudså med forbavsende klarhed, at genstanden for Pecksniffs ømhed var en intrigant, uværdig og slet person, og forsikrede, da hun af Charity havde fået den fuldkomneste stadfæstelse herpå, med tårer i øjnene, at hun elskede miss Pecksniff som en søster

og tog sig hendes forurettelser lige så nær, som om de var blevet tilføjet hende selv.

"Deres elskværdige, kødelige søster har jeg kun set én gang efter hendes bryllup, og da syntes jeg, at hun så dårlig ud. Men, søde miss Pecksniff, jeg havde altid troet, at det var Dem, der skulle have haft ham."

"Å, Gud nej," udbrød Cherry og rystede på hovedet. "Nej tak, ikke for alt i verden."

"De har vistnok ret," sagde mrs. Todgers med et suk. "Jeg har nok været bange for det hele tiden. Men den kval, vi har haft af dette parti her i dette hus, kan ingen forestille sig."

"Gud, mrs. Todgers!"

"Skrækkeligt, skrækkeligt!" sagde mrs. Todgers med stærkt eftertryk. "De husker vel vor yngste herre?"

"Ja, naturligvis," svarede Cherry.

"De lagde vist mærke til," sagde mrs. Todgers, "hvorledes han plejede at holde øje med Deres søster, og hvorledes han blev stum som en fisk, når hun var til stede?"

"Det har jeg såmænd aldrig mærket noget til," vrissede Cherry "hvad er det for snak, mrs. Todgers?"

"Min bedste," svarede mrs. Todgers med hul røst, "jeg har tit og mange gange set ham sidde over sin mad om middagen og se på Deres søster med sin ske som groet fast i sin mund. Jeg har set ham stå i en krog af salen og stirre på hende så forladt og tungsindig, at han snarere lignede en pumpe end et menneske, og man gerne kunne have grædt over det."

"Jeg har aldrig set det!" udbrød Cherry.

"Men da brylluppet havde fundet sted," vedblev mrs. Todgers, "da det stod i avisen og blev læst højt her ved frokosten, troede

jeg, at han var gået fra forstanden, ja jeg gjorde såmænd. Den unge mands heftighed, bedste miss Pecksniff; de rædsomme meninger, han udtalte om selvmord; de mærkværdige manøvrer, han foretog med sin tekop; den knusende måde, han bed i sit smørrebrød på; hans stiklerier mod mr. Jinkins – alt dette dannede i forening et billede, som jeg aldrig kan glemme."

"Det var skade, at han ikke tog livet af sig, synes jeg."

"Af sig selv?" sagde mrs. Todgers, "nej, om aftenen fik piben en anden lyd; da ville han tage livet af andre folk. De gjorde lidt halløj – jeg håber ikke, at De finder dette udtryk simpelt, miss Pecksniff, vore herrer bruger det altid – de gjorde lidt halløj imellem sig selv indbyrdes og i al godmodighed, men pludselig sprang han op, skummende af raseri, og havde tre mænd ikke holdt på ham, havde han dræbt mr. Jinkins med en støvleknægt!"

Cherrys ansigt udtrykte den største ligegyldighed.

"Og nu er han det frommeste menneske af verden. Han får næsten tårer i øjnene, når man bare ser på ham. Om søndagen sidder han, så lang som dagen er, inde hos mig og taler så bedrøveligt, at det næsten er mig umuligt at holde humøret oppe, således som jeg bør for kostgængernes skyld. Sin eneste trøst finder han i kvindeligt selskab. Han tager mig så tit med på komedie til halv pris, at jeg undertiden frygter for, at det er mere, end han har råd til, og jeg ser tårerne stå i hans øjne under hele forestillingen, især når det er noget komisk. Den skræk, jeg fik endnu i går, da stuepigen kastede tæppet, der plejer at ligge uden for hans seng, ud ad vinduet i hans værelse, mens jeg sad her, kan ingen forestille sig. Jeg troede, at det var ham, og at han til sidst havde gjort en ende på det."

Den ringeagt, hvormed Charity hørte på denne rørende skildring af den tilstand, hvori den yngste herre i selskabet var blevet bragt, talte ikke synderlig for hendes medfølelse for denne ulykkelige person. Hun tog sig sagen meget let og forhørte sig både da og senere om, hvilke andre forandringer der var foregået i pensionatet.

Bailey var tagen bort og var blevet afløst – således forfalder den menneskelige storhed! – af en gammel kone, hvis navn sagdes at være Tamaru, hvilket syntes umuligt. Da tidens fylde kom, viste det sig også, at de skæmtefulde kostgængere havde lånt ordet af en engelsk folkesang, hvor det bruges for at udtrykke en vis hyrekusks kække og ildfulde natur, og at det var blevet overført på Baileys efterfølgerske, fordi der ikke var noget ildfuldt ved hende med undtagelse af, at hun en gang imellem fik et anfald af, hvad man kalder helvedesild. Denne gamle kvinde var blevet fæstet i kraft af et af mrs. Todgers aflagt løfte om, at pensionatets enemærker aldrig mere skulle vanhelliges af nogen dreng, og hun udmærkede sig især ved sin fuldkomne mangel på evne til at fatte noget. Hun var en sand grav for breve og småpakker og var ofte, når hun var blevet sendt på posthuset med breve, blevet grebet i at forsøge på at stikke dem ind gennem sprækker i private døre i den indbildning, at enhver dør med et hul i var lige god. Hun var meget lille og gik altid med et meget groft forklæde med en smække fortil og en sløjfe bagpå samt med bandager om sine håndled, der syntes at lide af evigtvarende forstuvning. Hun var ved alle lejligheder meget forsigtig med at åbne gadedøren og meget ivrig for at lukke den igen og vartede op ved bordet med hat på.

Dette var den eneste store forandring med undtagelse af den, der var foregået med den yngste herre. Med hensyn til ham, da stadfæstede han i videste omfang mrs. Todgers' skildring, idet han endog var mere følsom, end hun havde sagt. Blandt andet nærede han nogle skrækkelige meninger om skæbnen og snakkede en hel del om folks "missioner", som han syntes at vide mere om end folk i almindelighed, idet han vidste, at det havde været stakkels Merrys mission at kvæle hans lykkes blomst i spiren. Han var meget svag og tilbøjelig til at fælde tårer; for da han vidste, at det var en gartners mission at vande blomster, ligesom det var ens mission at vande heste og en andens mission at vande gaden, havde han sat sig det i hovedet, at det var hans mission at vande høns, og det gjorde han også til gavns.

Han fortalte ofte mrs. Todgers, at solen for stedse var gået ned for ham; at bølgerne var rullet hen over ham; at Juggernauts vogn havde knust ham, og at det dræbende upastræ fra Java havde tilintetgjort ham. Hans navn var Moddle.

Mod denne ulykkelige Moddle opførte miss Pecksniff sig i starten med en kold stolthed, da hun ikke havde lyst til at lade sig varte op med klagesange til ære for hendes gifte søster.

Den stakkels unge herre blev endnu mere sønderknust, og talte med mrs. Todgers om sagen.

"Selv hun vender sig bort fra mig," sagde Moddle.

"Hvorfor prøver De ikke også på at være en lille smule mere munter?" svarede mrs. Todgers.

"Munter, mrs. Todgers? Munter? Når hun minder mig om dage, der er svundet for altid?"

"Når det er tilfældet," sagde mrs. Todgers, "er det bedst, at De skyr hende en kort tid og lidt efter lidt fornyer bekendtskabet med hende igen. Det er nu mit råd."

"Men jeg kan ikke sky hende. Jeg har ikke åndsstyrke nok til det. Å mrs. Todgers, hvis De vidste, hvilken trøst hendes næse er for mig!"

"Hendes næse?"

"Hendes profil i det hele taget, men især hendes næse. Den ligner så meget," her gav han efter for et udbrud af sorg, "den ligner så meget hendes, som nu tilhører en anden, mrs. Todgers!"

Den skarpsindige matrone undlod ikke at rapportere denne samtale til Charity, som vel lo ad den, men dog endnu samme aften viste Moddle forøget opmærksomhed og så meget som muligt vendte sin profil imod ham. Moddle var ikke mindre følsom end ellers, snarere måske endog mere; han sad og stirrede på hende med fugtige øjne og syntes taknemmelig.

"Nå," sagde værtinden i pensionatet dagen efter, "i aftes holdt De jo hovedet i vejret. De begynder at komme Dem, tror jeg."

"Kun, fordi hun er hende, der tilhører en anden, så lig. Når hun taler, og når hun smiler, forekommer det mig, som om jeg atter så *hendes* ansigt, mrs. Todgers."

Dette blev ligeledes bragt til Charity, som den næste aften talte og smilede på sin mest fortryllende måde og, idet hun drillede Moddle med hans dårlige humør, udæskede ham til at spille et parti cribbage, og da Moddle tog handsken op, spillede de flere rubbere om sixpences, som Charity vandt alle sammen. Dette kunne måske til dels tilskrives den unge herres galanteri, men det skyldtes visselig også hans følelsers tilstand, for da

hans øjne ofte fordunkledes af tårer, tog han esserne for tiere og knægtene for damer, hvilket undertiden bragte forvirring i spillet.

Da mrs. Todgers den syvende cribbage-aften foreslog, at de ikke længere skulle være så fremmede for hinanden og spille om penge, skiftede Moddle farve, og den fjortende aften kyssede han miss Pecksniffs lysesaks ude på gangen, da hun gik ovenpå for at lægge sig, i stedet for hendes hånd.

Moddle begyndte, kort sagt, at blive gennemtrængt af den tanke, at det var miss Pecksniffs mission at trøste ham, og miss Pecksniff begyndte at tænke sig, at det var hendes mission til sidst at blive mrs. Moddle. Han var en ung mand – miss Pecksniff var ikke nogen meget ung dame – med gode udsigter og "næsten" nok at leve af. Det så virkelig ganske lovende ud.

Desuden – desuden – havde man troet, at han havde været forelsket i Merry. Merry havde gjort løjer med ham og omtalt ham for sin søster som en erobring. Han så bedre ud, var bedre skabt, talte bedre for sig og havde en bedre karakter og et bedre væsen end Jonas. Han var let at styre, kunne opdrages til at rette sig efter sin forlovedes indfald og kunne vises frem som et lam, i stedet for at Jonas var en bjørn. Det var knuden.

Imidlertid blev cribbage'n ved, hvorimod mrs. Todgers faldt fra, idet den yngste herre begyndte at trække sig tilbage fra hendes selskab og at tage miss Pecksniff med på komedie. Han begyndte også at smutte hjem i middagstiden og at luske sig for tidligt hjem fra kontoret og havde to gange, som han selv havde fortalt mrs. Todgers, fået anonyme breve med adressekort fra møbelmagasiner – åbenbart et skælmsstykke af den lumpne slyngel Jinkins, kun at han ikke havde beviser nok til at kunne

udfordre ham, hvilket alt sammen, som mrs. Todgers sagde til miss Pecksniff, ikke var til at tage fejl af.

"De kan være overbevist om, bedste miss Pecksniff," sagde mrs. Todgers, "at han brænder af længsel efter at fri."

"Men, min Gud, hvorfor gør han det da ikke?"

"Mandfolkene er langt undseligere end vi tror, de gør idelig nar af sig selv. Jeg så ordene på Todgers' læber, flere måneder førend han udtalte dem."

Miss Pecksniff udtrykte den mening, at Todgers måske havde været en undtagelse.

"Å nej, vist ikke; Gud velsigne Dem, nej, såmænd var han ej, min bedste. Jeg var meget stikken på det dengang, kan jeg forsikre Dem," sagde mrs. Todgers og brystede sig. "Nej, nej, De må give mr. Moddle lidt opmuntring, hvis De vil, at han skal tale, men så taler han også nok, det kan De være vis på."

"Da fatter jeg sandelig ikke, hvilken opmuntring han vil have. Han spadserer med mig, spiller kort med mig og kommer og sidder alene hos mig."

"Meget rigtigt, det er uundgåeligt nødvendigt."

"Og han sidder meget tæt ved mig."

"Også meget rigtigt," sagde mrs. Todgers.

"Og han ser på mig."

"Ja vel," sagde mrs. Todgers.

"Og han lægger sin arm på ryggen af stolen eller sofaen, eller hvad det nu er – bag ved mig, forstår De?"

"Ja, det er da så naturligt," sagde mrs. Todgers.

"Og så begynder han at græde."

Mrs. Todgers indrømmede, at han kunne gøre bedre end som så og upåtvivlelig ville have godt af at huske den store lord

Nelsons signal i slaget ved Trafalgar, men ikke des mindre ville han nok komme til fornuft, når miss Pecksniff indtog en bestemt stilling og tydeligt viste ham, at det måtte være så.

Bestemt på at indrette sin adfærd herefter, modtog den unge dame Moddle den allerførste gang efter denne samtale med en tvungen mine, og efter gradvis at have bragt ham til i en modløs tone at spørge, hvorfor hun var så forandret, tilstod hun ham, at hun for deres gensidige ros og lykkes skyld holdt det for nødvendigt at foretage et afgørende skridt. De havde i den sidste tid været meget sammen, sagde hun, meget sammen, og havde følt, hvor sødt det er, når to sjæle rigtigt forstår hinanden. Hun ville ikke kunne glemme ham eller nogen sinde ophøre at tænke på ham med de venligste følelser, men folk havde begyndt at snakke, der var blevet lagt mærke til sagen, og det var nødvendigt, at de ikke var mere for hinanden, end hvad herrer og damer i almindelighed var for hinanden. Hun var glad ved, at hun havde haft mod til at sige så meget, førend hendes følelser var blevet sat alt for stærkt på prøve. De var blevet prøvet en hel del, ville hun indrømme, men skønt hun var svag og enfoldig, ville hun dog snart overvinde det, håbede hun.

Moddle, som imidlertid var blevet helt ynkelig til mode og græd af alle kræfter, sluttede af denne tilståelse, at det var hans mission at lade den ulykke, der havde ramt ham selv, gå ud over andre, og at han som en slags ufrivillig vampyr af parcerne havde fået miss Pecksniff påvist som sit offer nummer ét, men da miss Pecksniff indvendte, at dette var syndigt, æggedes Moddle til at spørge, om hun kunne lade sig nøje med et knust hjerte, og da det ved nærmere undersøgelse viste sig, at hun

kunne det, tilbød han hende sin tro, og dette triste forhold blev straks modtaget og gengældt.

Han bar sin lykke med det største mådehold. I stedet for at triumfere udgød han flere tårer, end man nogen sinde før havde set ham udgyde, og sagde hulkende:

"Åh, hvad det har været for en dag! Jeg kan ikke gå tilbage til kontoret i eftermiddag. Du store Gud, hvor det har været en drøj dag!"

33. Hvad der videre hændte i Eden og andetsteds. Martin gør en temmelig vigtig opdagelse

Fra Moddle til Eden er overgangen let og naturlig. Moddle, der levede og åndede i den kærlighedens atmosfære, der udgik fra miss Pecksniff, levede uden selv at vide af det i et jordisk paradis. Den blomstrende stad Eden var efter dens ejermænds udsagn også et jordisk paradis. Den skønne miss Pecksniff kunne poetisk være blevet beskrevet som noget, der var alt for godt til manden i hans faldne og nedværdigede tilstand. Således var det også nøjagtigt tilfældet med den blomstrende stad Eden, hvis man skulle fæste lid til Zefanias Scadder, general Chokes og andre hædersmænds poetiske skildring af den som en af kløerne på den store amerikanske ørn, der altid svinger sig skyhøjt i den reneste æter og aldrig, nej aldrig dratter ned i snavset med tilsølede vinger.

Da Mark Tapley, efter at have forladt Martin i arkitekt- og landmålerkontoret, til gavns havde oplivet sit humør ved at tænke over deres fælles ulykker, gav han sig med nyt mod til at søge om hjælp, idet han undervejs ønskede sig til lykke med den misundelsesværdige stilling, som han omsider havde opnået.

"Sommetider har jeg troet," sagde han, "at en øde ø ret ville være noget for mig, men der ville jeg kun have haft mig selv at

sørge for, og da jeg af naturen er let at gøre tilpas, ville der ikke have været nogen synderlig ære ved det. Men her har jeg fået en kammerat at sørge for, og han er så noget nær en mand, jeg kan bruge. Jeg må have en mand, der stadig falder over sine egne ben i det øjeblik, han skulle stå fast på dem. Jeg må have en mand, der er så langt nede i livets skole, at han altid skriver ettaller i sin skrivebog uden at kunne komme videre. Jeg må have en mand, der er sin egen kappe og kavaj og stadig svøber sig ind i sig selv. Og en sådan mand har jeg fundet. Hvilken lykke!"

Han standsede for at se sig om, idet han ikke vidste, hvilket af blokhusene han skulle gå hen til.

"Jeg ved ikke, hvilket jeg skal vælge," sagde han. "Det er sagen. De er lige tillokkende udvendig og upåtvivlelig lige hyggelige indvendig og forsynet med enhver bekvemmelighed, som en alligator i vild tilstand kan ønske sig. Lad mig engang se! Den borger, som viste sig i aftes, bor under vand i hundehuset på højre hånd derhenne på hjørnet. Jeg vil nødig ulejlige den stakkels mand, hvis jeg kan undgå det, for han er en trist kammerat, en ægte nybygger. Der er et hus med et vindue, men jeg er bange for, at folkene er for stolte på det. Jeg ved ikke, om en dør ikke er for aristokratisk, men lige meget, jeg prøver den første, den bedste."

Han gik hen til den nærmeste hytte, hvor han bankede på, og da der blev råbt: "Kom ind!" trådte han indenfor.

"Nabo," sagde Mark; "for jeg er Deres nabo, skønt De ikke kender mig; jeg kommer for at bede Dem om noget – Halløj! Hal–løj! – Ligger jeg i min seng og drømmer?"

Således udbrød han ved at høre sit navn blive nævnt og mærke, at han rykkedes i skøderne af to små drenge, hvis ansigter han ofte havde vasket, og hvis aftensmad han ofte havde lavet om bord i det stolte, hurtigsejlende paketskib *Skruen*.

"Mine øjne må bedrage mig," sagde Mark, "jeg kan ikke tro dem. Det er ikke min rejsefælle, hende derhenne, der passer sin lille pige, som desværre ser så svagelig ud, og det er ikke hendes mand, der kom til New York for at hente hende. Og det er heller ikke," tilføjede han og så ned på drengene, "de to unge gavtyve, der var så gode venner med mig – skønt jeg må tilstå, at de ligner dem meget."

Konen fældede tårer af glæde over at se ham; manden greb begge hans hænder og ville ikke slippe dem; de to drenge klyngede sig til hans ben; det syge barn på moderens arm strakte sine små, brændende fingre ud efter ham og mumlede med sin hæse, tørre stemme hans navn.

Det var ganske rigtigt den samme familie, forandret ved Edens sunde luft, men alligevel den samme.

"Det er en ganske ny slags morgenvisit," sagde Mark og trak vejret dybt. "Det tager vejret fra én. Vent lidt, nu kommer jeg straks til mig selv igen. Så! Disse herrer kender jeg ikke. Står de måske også på husets visitliste?"

Spørgsmålet gjaldt nogle magre svin, der var gået ind bag efter ham og røbede megen interesse for familiens hæle, men da de ikke hørte til huset, blev de jaget ud af de to små drenge.

"Jeg er ikke overtroisk med hensyn til skrubtudser," sagde Mark, idet han så sig om i stuen, "men kan I, mine unge venner, få de to eller tre, som jeg ser sidder der, til at gå ud med det

samme, tror jeg vist, at de ville finde den fri luft forfriskende. Ikke fordi jeg har det allermindste imod dem, for en tudse er et meget smukt dyr; den er så spraglet, ligner meget en vis slags gamle herre på halsen, har sådanne klare øjne og er så kølig og så glat. Men de tager sig måske dog bedst ud udenfor huset."

Mens han snakkede således og lod, som om han var rigtig i sit es og det letsindigste og ligegyldigste menneske af verden, havde Mark øje for alt, hvad der omgav ham. Familiens magre og udtærede udseende, den stakkels moders forandrede træk, det febersyge barn, hun havde på skødet, det præg af nød og elendighed, der var udbredt over alt, undgik ikke hans opmærksomhed og gjorde et dybt indtryk på ham. Han så det alt sammen lige så klart og hurtigt, som han med sine legemlige øjne så de uhøvlede hylder hvile på knager, der var drevet ind mellem de bjælker, huset var opført af; meltønden i krogen, som også tjente til bord, tæpperne, spaderne og andre op til væggene stillede genstande; fugtigheden, som plettede gulvet, og de forrådnede planter, der fyldte enhver sprække i hytten.

"Hvorledes er det gået til, at De er kommet her?" spurgte manden, da den første overraskelse havde lagt sig.

"Å, vi kom med dampbåden i aftes," svarede Mark. "Vi agter at gøre vor lykke ved punktlighed og akkuratesse og at trække os tilbage med vor formue, så snart vi har samlet os nogen. Men hvorledes har De det alle sammen? De ser jo storartede ud!"

"Endnu er vi kun sygelige," sagde den stakkels kone, og bøjede sig over sit barn. "Men vi får det nok bedre, når vi først er blevet vant til stedet."

"Der findes dem her," tænkte Mark, "der aldrig vil blive vant til det."

Men han sagde muntert: "Bedre? Det har ingen nød; vi får det alle sammen bedre. Hvad vi har at gøre, er at holde modet oppe og vise os som gode naboer mod hinanden. Til syvende og sidst bliver det nok godt med os alle; frygt kun ikke for det. Men det er sandt, det minder mig om, at min kammerat for tiden er temmelig snavs, og at jeg så her indenfor for at bede Dem om noget på hans vegne. Gid De ville følge med og sige mig Deres mening om ham, mester."

Det måtte have været et meget urimeligt forlangende af Mark Tapley, som de i deres taknemmelighed for hans venlige omhu om bord på skibet ikke øjeblikkelig ville have opfyldt. Manden rejste sig straks for at ledsage ham, men førend de gik, tog Mark det syge barn på sin arm og søgte at trøste moderen, skønt han nok så, at døden allerede havde lagt sin hånd på det.

De fandt Martin i huset, liggende indsvøbt i sit tæppe på gulvet. Så vidt man kunne se, var han meget syg og rystede og gøs skrækkeligt, ikke som folk gør af kulde, men af en slags frygtelig krampe, som fortrak hele hans legeme. Marks ven erklærede sygdommen for at være en der på egnen meget almindelig, heftig feber og sagde, at den ville blive værre den næste og mange følgende dage. Han havde selv haft den af og til i et par år, sagde han, men han takkede Gud for, at han, mens så mange af de andre var døde rundt omkring ham, var sluppet fra den med livet.

"Skønt ikke med alt for meget af det heller," tænkte Mark, idet han så på hans udmagrede skikkelse. "Hurra for Eden!"

De havde nogle lægemidler i deres kiste, og denne mand med den sørgelige erfaring fortalte Mark, når og hvorledes han skulle bruge dem, og hvorledes han bedst kunne lindre Martins lidelser. Men hans omhu indskrænkede sig ikke hertil, for han løb idelig frem og tilbage og gjorde Mark god tjeneste ved alle dennes frejdige forsøg på at gøre deres stilling tåleligere. Håb eller trøst for fremtiden kunne han ikke give. Årstiden var usund, og nybygden en grav. Hans barn døde samme nat, men Mark skjulte hemmeligheden for Martin og hjalp ham næste dag at begrave det under et træ.

Trods alt, hvad han havde at gøre med at passe Martin, der stadig blev mere fordringsfuld, jo dårligere det blev med ham, arbejdede Mark tidligt og sent uden for huset og søgte med sin vens og andres hjælp at udrette noget med deres jord, skønt ikke fordi han havde mindste håb eller noget bestemt formål med det, med undtagelse af hans naturs sædvanlige frejdighed og hans forbavsende evne til at holde sig oppe, for i sit stille sind opfattede han deres stilling som aldeles håbløs og havde derfor lejlighed til, for at bruge hans egne ord, "at vise, hvad han duede til."

"Men at jeg skulle komme til at udmærke mig således, som jeg kunne ønske det," betroede han Martin i en fritime, det vil sige, en aften, mens han efter en streng dagsgerning vaskede husets linned, "det har jeg opgivet. Det er et held, som aldrig falder i min lod, ser jeg nok."

"Vil De da ønske, at forholdene var endnu værre, end de er?" spurgte Martin med en stønnen under sit tæppe.

"Tænk bare på, hvor let de kunne have været værre," sagde Mark, "når det ikke var for den misundelige skæbne, som stadig

forfølger og spænder ben for mig. Den aften, vi kom i land her, syntes jeg, at tingene så ret lystige ud, det skal jeg ikke nægte. Jeg syntes virkelig, at de så ret lystige ud."

"Hvorledes ser de da nu ud?" stønnede Martin.

"Ja, det er spørgsmålet. Den allerførste morgen jeg går ud, hvad gør jeg så? Falder over en familie, der lige til dette øjeblik har hjulpet os på alle mulige måder. Det går ikke an, forstår De; det er ikke det, jeg havde ret til at vente; hvis jeg var faldet over en slange og blevet bidt; hvis jeg var faldet over en ærkepatriot og blevet stukket med en bowiekniv eller faldet over en flok sympatiske brødre med ombøjede flipper og blevet gjort til løve, så kunne jeg måske have udmærket mig og indlagt mig nogen ære. Nu derimod er min rejses store mål helt forfejlet, og således vil det gå, hvor jeg så kommer hen. Hvorledes har De det i aften?"

"Slettere end før," sagde stakkels Martin.

"Det er altid noget," svarede Mark, "men ikke nok. Kun ved selv at blive mere syg og holde mig lystig til det sidste, kan jeg komme til at vise, hvad jeg duer til."

"Tal dog i Himlens navn ikke således," sagde Martin, bævende af rædsel. "Hvad skulle jeg gøre, Mark, hvis De blev syg!"

Tapleys humør syntes at oplives ved disse ord, skønt de ikke var synderlig smigrende. Han tog igen fat på sin vask i en lysere stemning og sagde, "at hans vejrglas var i stigen."

"Ét gode er der ved dette sted," sagde Tapley og gned væk på linnedet, "som stemmer mig til lystighed, og det er, at det er et fuldstændigt billede i det små af De Forenede Stater. Der er endnu et par amerikanske nybyggere tilbage, og de optræder med den største fripostighed, som om det var den sundeste og

yndigste plet på jorden. Men de ligner hanen, som gik hen og skjulte sig for at frelse sit liv, men blev røbet ved den støj, den gjorde. De kan ikke lade være at gale. De er født med det, og gale må de, hvad følgen så bliver."

Idet Mark med disse ord skottede fra sit arbejde ud ad døren, mødte hans øjne en mager person, der i blå bluse og med stråhat på hovedet, en kort, sort pibe i munden og en knortekæp af nøddetræ i hånden nærmede sig rygende og skrående, og som spyttede så ofte, at han viste, hvor han var gået, ved en række klatter af opløst tobak på jorden.

"Der kommer en af dem," udbrød Mark. "Hannibal Chollop."

"Luk ham ikke ind," sagde Martin med mat stemme.

"Det er overflødigt at lukke ham ind," svarede Mark, "han går ind af sig selv."

Hvilket viste sig at være meget rigtigt. Hans ansigt var næsten lige så hårdt og knudret som hans kæp, og hans hænder var ligeså; hans hoved lignede en gammel, sort kaminkost. Han satte sig på kisten med hatten på, og idet han lagde benene over kors og så op på Mark, sagde han, uden at tage piben af munden:

"Nå, mr. Co., hvorledes går det så?"

Det vil måske være nødvendigt at bemærke, at mr. Tapley for ramme alvor havde fremstillet sig for alle fremmede under dette navn.

"Ret godt, ret godt," sagde Mark.

"Og det er jo mr. Chuzzlewit! Hvorledes går det Dem?"

Martin rystede på hovedet og trak uvilkårligt tæppet over det; for han mærkede, at Hannibal ville til at spytte, og at hans øjne hvilede på ham, som der står i visen.

"De skal ikke bryde Dem om mig," ytrede Chollop roligt "feberen bider ikke på mig."

"Min grund var mere egenkærlig," sagde Martin, idet han atter kiggede ud. "Jeg frygtede for, at De ville –"

"Jeg kan udregne min afstand på en tomme," svarede Chollop og viste øjeblikkelig Martin et bevis på denne lykkelige evne.

"Får jeg fri plads i en omkreds af to fod," sagde Hannibal, "tør jeg påstå, at jeg skal holde mig inden for den. Jeg er endog gået til ti fods omkreds, men det var et væddemål."

"Jeg vil håbe, at De vandt det," sagde Mark.

"Ja, jeg gik af med profitten," sagde Chollop.

Han tav nu i nogen tid, idet han var ivrigt optaget af at danne en tryllekreds omkring kisten, han sad på. Da den var færdig, begyndte han atter at tale.

"Hvad synes De om vort land?" spurgte han.

"Langt fra godt," lød den syges svar.

Chollop vedblev at ryge uden mindste spor af bevægelse, indtil han atter følte sig oplagt til at tale. Da dette øjeblik kom, tog han piben af munden og sagde:

"Det undrer mig ikke at høre. Til at kunne vurdere dette land, hører der en åndelig forberedelse og forædling. Menneskets sjæl må forberedes på friheden, mr. Co."

Han henvendte sig til Mark, fordi han så, at Martin, der ønskede, at han ville gå, da han allerede var halvt vanvittig af en febrilsk irritation, som dette ny skræmmebilledes slæbende stemme næsten gjorde utålelig, havde lukket sine øjne og vendt sig om på sit urolige leje.

"En smule legemlig forberedelse ville vist heller ikke være af vejen," sagde Mark, "i sådan en velsignet gammel sump som

denne?"

"Mener De, dette her er en sump?" spurgte Chollop alvorligt.

"Ja," svarede Mark, "det nærer jeg ikke mindste tvivl om."

"Denne mening er fuldkommen europæisk," sagde Chollop, "og overrasker mig ikke; hvad ville Deres engelske millioner sige om en sådan sump i England?"

"De ville sige, at den var ualmindelig fæl, tænker jeg," sagde Mark, "og at de hellere på enhver anden måde ville lade sig okulere for feber."

"Europæisk!" ytrede Chollop med spydig medynk. "Aldeles europæisk!"

Og der sad han, tavs og koldblodig, som om huset hørte ham til, og dampede løs som en fabrikskorsten.

Chollop var naturligvis en af de mærkeligste mænd i landet; men han var tillige virkelig en ualmindelig mand. Han skildredes sædvanlig af sine venner i østen og vesten som "en glimrende prøve på vort indenlandske råstof" og havde ry for at være en varm tilhænger af en fornuftig frihed, som han fremmede ved i almindelighed at gå med et par revolvere med syv løb i sin frakkelomme. Blandt andre småting gik han også med en kårdestok, som han kaldte sin "kløpind", og en stor kniv, som han kaldte "opsprætteren" – for han havde et spøgefuldt sind – fordi den i tilfælde af slagsmål var god til at prikke lufthuller i maven på en modstander med. Han havde brugt disse våben med udmærket virkning i flere tilfælde, som alle var blevet behørigt refereret i bladene, og han var meget elsket for den behjertede måde, hvorpå han havde stukket øjet ud på en mand, mens denne var i færd med at banke på sin egen gadedør.

Chollop var en mand af en ustadig natur og ville i et mindre udviklet samfund let være blevet regnet for en voldsmand og en landstryger. Men da hans smukke egenskaber fuldkommen blev forstået og påskønnet i de egne, hvor han hørte hjemme, og hvor han fandt mange beslægtede ånder, kan man sige om ham, at han var født under en lykkelig stjerne, hvilket ikke altid er tilfældet med en mand, der er så meget forud for den tidsalder, han lever i. Da han for at kunne tilfredsstille sine "kløende" og "opsprættende" lyster foretrak at færdes på civilisationens overdrev og i de mere afsidesliggende stæder og byer, havde han for skik at vandre fra sted til sted og overalt grundlægge en forretning – i almindelighed en avis – som han straks efter solgte, idet han som oftest sluttede handelen med at udfordre den ny redaktør og skyde, dolke eller mørbanke ham, førend han rigtig havde taget sin ejendom i brug.

Han var kommet til Eden i et sådant øjemed, men havde opgivet det og stod i færd med at drage bort. Han fremstillede sig altid for fremmede som en frihedens tilbeder; var lynchlovens og slaveriets standhaftige talsmand og foreslog stadig både på tryk og i tale, at enhver ildeset person, der var af en anden mening end han, skulle "stryges med tjære og rulles i fjer", hvilket han kaldte "at plante civilisationens banner i mit fædrelands uopdyrkede have."

Der er kun lidt tvivl om, at Chollop ville have plantet sit banner i Eden på Marks bekostning til gengæld for hans åbenhjertige tale – for den ægte frihed er stum, undtagen når den roser sig selv – hvis nybygden ikke havde været så øde og forfalden, og hans afrejse ikke havde været så nær forestående.

Som forholdene var, nøjedes han med at vise Mark en af revolverne og spørge ham, hvad han syntes om dette våben.

"Det er ikke længe siden, jeg skød en mand med det i staten Illinois," sagde Chollop.

"Virkelig?" sagde Mark uden mindste bevægelse. "Meget frit og uafhængigt af Dem!"

"Jeg skød ham, fordi han i den *Spartanske Portikus*, et blad, der udkom tre gange om ugen, havde påstået, at de gamle atheniensere var forud for Amerikas fri borgere."

Efter en kort tid at have varetaget tryllekredsens tarv, genoptog han samtalen ved at sige:

"De føler Dem sagtens endnu ikke halvt hjemme her i Eden?"

"Nej, jeg gør ikke," svarede Mark.

"De savner skatterne i Deres fædreland, savner sagtens husafgiften?"

"Og husene – det må De nok sige!"

"Her er ingen vinduesskat."

"Og ingen vinduer at lægge skat på," sagde Mark.

"Ingen bål, ingen fængsler, ingen pinebænke, ingen skafotter, ingen tommelskruer, ingen gabestokke," sagde Chollop.

"Ikke andet end revolvere og bowieknive," svarede Mark. "Og hvad er de? Ikke værd at tale om."

I det samme kom den mand krybende, de havde truffet den aften, da de var gået i land, og så ind ad døren.

"Nå," sagde Chollop, "hvorledes går det så Dem?"

Han havde i det hele taget stor møje med at gå og svarede noget i den retning.

"Mr. Co. og jeg," sagde Chollop, "diskuterer lidt. Han fortjener at få en ordentlig en over næsen, når han kan foretrække den

gamle verden for den ny, skulle jeg mene."

"Ja," svarede den elendige skygge, "det har De ret i."

"Jeg ytrede blot," sagde Mark til sin ny gæst, "at jeg mente, at den by, vi hat den ære at bo i, var sumpet. Hvad er Deres mening om det?"

"Jeg mener, at den til sine tider muligvis er noget sumpet," svarede manden.

"Men dog ikke så fugtig som England?" udbrød Chollop med et bistert udtryk i ansigtet.

"Å nej, ikke nær så fugtig som England; for ikke at tale om dets institutioner," sagde manden.

"Jeg vil ikke håbe, at der er en sump i hele Amerika, som ikke siger sparto til denne lille pjes," fortsatte Chollop i en afgørende tone. "De købte vel kontant af Scadder?" spurgte han Mark.

Denne svarede ja. Chollop blinkede ad den anden borger.

"Scadder er en klog mand, han er en fremadstræbende mand, en mand, der nok skal komme højt til vejrs; ikke sandt, sir?" Atter blinkede Chollop ad den anden borger.

"Han skulle få lov til at komme dygtig højt til vejrs, hvis jeg måtte råde," sagde Mark. "Lige så højt som det øverste af en god, høj galge måske."

Chollop var så henrykt over, at hans fortræffelige landsmand havde været briten for klog, og at briten ærgrede sig over det, at han ikke kunne holde sig længere, men udstødte et glædeshyl. Men mest påfaldende var det at se den anden give den samme følelse luft. Denne pestsmittede, nedbrudte, elendige skygge af et menneske morede sig så godt, at han syntes at glemme sin egen ulykke ved tanken og lo himmelhøjt, da han sagde, "at

Scadder var en klog mand og havde trukket en del britisk kapital den vej; det var sikkert nok."

Efter ret at have godtet sig over denne vittighed, sad Hannibal Chollop og røg og udvidede kredsen, uden at gøre mindste mine til enten at tale eller at tage afsked, idet han åbenbart svævede i den ikke ualmindelige vildfarelse, at når en fri og oplyst borger af de Forenede Stater forvandlede en anden mands hus til en spyttebakke to eller tre timer ad gangen, da var det en fin og udsøgt opmærksomhed, som ingen kunne blive ked af. Til sidst rejste han sig.

"Nu vil jeg lunte af," sagde han.

Mark bad ham endelig være forsigtig, for at han ikke skulle komme noget til.

"Førend jeg går," sagde han barsk, "har jeg et lille ord at sige Dem. De er forbandet fiffig, er De."

Mark takkede ham for komplimenten.

"Men De er alt for fiffig til, at det skal få lov at gå i længden. Jeg tør vædde på, at De engang får så mange kugler i livet, at Deres skind kommer til at ligne en plettet panter."

"Hvorfor det?" spurgte Mark.

"Vi forlanger at blive rost," svarede Chollop i en truende tone. "De er ikke længere i et despotisk land. Vi er et mønster for jorden og forlanger at blive rost, kan jeg sige Dem."

"Hvad, taler jeg måske for frit?"

"Jeg har trukket kården mod en mand og skudt på en mand for mindre," sagde Chollop med rynket pande. "Jeg har set kraftige mænd blive nødt til at smøre haser for mindre. Jeg har set mænd blive lynchet for mindre og blive hugget til plukfisk for mindre af et oplyst folk. Vi er jordens dyd og intelligens,

kærnen af menneskeslægten og blomsten af den moralske magt. Vi rejser let børster. Vi må roses, hvis vi ikke skal rejse børster og snerre. Vi viser tænder, kan jeg fortælle Dem. De gør bedst i at rose os, gør De!"

Efter denne advarsel gik Chollop bort med kløpind, opsprætter og revolvere, rede til kamp på første vink.

"Kom kun frem under tæppet," sagde Mark, "han er gået. Hvad er dette?" tilføjede han sagte, idet han knælede for at se sin kammerat i ansigtet og greb hans hede hånd. "Det er følgen af al den snakken og skvadroneren. Han er fra sig selv i aften og kender mig ikke."

Martin var virkelig farligt syg, ja døden nær. I denne tilstand lå han i mange dage, i hvilken tid Marks fattige venner plejede ham uden at tænke på sig selv. Skønt træt på legeme og sjæl, udmattet af den dårlige levemåde og det uvante slid og omgivet af sørgelige og nedslående forhold af enhver art, klagede Mark dog aldrig, men arbejdede ufortrødent hele dagen og vågede hele natten. Havde han nogen sinde holdt Martin for egenkærlig og hensynsløs eller tænkt, at han var alt for lidt energisk og udholdende for deres fortvivlede kår, så glemte han det nu alt sammen. Han mindedes kun sin rejsefælles bedre egenskaber og opofrede sig med liv og sjæl for ham.

Det varede mange uger, førend Martin fik kræfter nok til at kunne gå ved hjælp af en stok og Marks arm, og selv da skred hans helbredelse meget langsomt frem på grund af mangel på sund luft og god føde. Han var endnu svag og afkræftet, da den ulykke, han havde frygtet så meget for, ramte dem. Mark blev syg.

Mark stred imod, men sygdommen fik overtaget, og hans bestræbelser var frugtesløse.

"For øjeblikket er jeg en slagen mand," sagde han en morgen, idet han sank tilbage på sit leje, "men jeg er ved godt mod."

Ja, slagen var han, og det var et hårdt slag, der havde fældet ham, som enhver anden end Martin kunne have forudsagt.

Havde Marks venner været venlige mod Martin, så var de nu tyve gange venligere mod Mark. Og nu var det Martins tur at arbejde og sidde ved siden af sengen og våge og lytte den lange, lange nat igennem efter enhver lyd i den skumle ørken og høre den stakkels Tapley i sin vildelse spille kegler i *Dragen*, gøre mrs. Lupin kærlighedserklæringer, tumle sig om bord i *Skruen*, rejse med gamle Tom Pinch på engelske landeveje og brænde træstubbe i Eden, alt sammen på én gang.

Men hver gang Martin gav ham drikke eller medicin eller på en eller anden måde plejede ham, eller når han kom tilbage fra et arbejde uden for huset, opklaredes den tålmodige Tapley og udbrød: "Det går lystigt, sir, det går lystigt!"

Da Martin nu begyndte at tænke over dette og lægge mærke til, hvorledes Mark lå der, uden at gøre ham bebrejdelser med så meget som en stavelse, uden at knurre, altid mandig og standhaftig, begyndte han at overveje, hvorledes det kunne være, at denne mand, der havde haft så få fordele i livet, var så meget bedre end han, der havde haft så mange. Og da tilstedeværelsen ved et sygeleje, men især ved et menneskes, som man har været vant til at se i fuld kraft og virksomhed, giver stof til megen eftertanke, begyndte han at spørge sig selv, hvori de var forskellige.

Det hyppige syn af Marks veninde, deres rejsefælle over oceanet, der mindede ham om, at de f.eks. med hensyn til at hjælpe hende havde været meget forskellige, hjalp til at klare dette spørgsmål for ham. På en eller anden måde satte han også Tom Pinch i forbindelse med denne betragtning, og idet han tænkte, at Tom højst sandsynligt ville have gjort et lignende bekendtskab under lignende omstændigheder, begyndte han at tænke på, i hvilke henseender to så yderst forskellige mennesker lignede hinanden og var ham ulige. Ved første øjekast var der intet særlig sørgeligt i disse tanker, men ikke des mindre satte de ham dog i en sørgmodig stemning.

Martin var af naturen ædel og åbenhjertig, men han var blevet opfostret i sin bedstefaders hus, og man vil som oftest finde, at de lavere laster smitter vore omgivelser således, at de vender sig mod én selv. Især gør egenkærligheden det, og det samme er tilfældet med mistroiskhed, list, hemmelighedsfuldhed og lystne tilbøjeligheder. Som barn havde Martin, sig selv uafvidende, ræsonneret som så: "Min formynder tænker så meget på sig selv, at hvis jeg ikke gør det samme ved mig selv, bliver jeg glemt." Og således var han blevet egenkærlig.

Men han havde aldrig vidst det. Havde nogen beskyldt ham for denne last, ville han harmfuldt have afvist denne sigtelse og troet, at der var sket ham uret. Han ville heller aldrig have fået det at vide, hvis han ikke, nylig opstået fra et farligt sygeleje for at våge ved et andet lignende leje, havde følt, hvor nær Jeg'et havde været ved at synke i graven, og hvilken kummerlig, afhængig, ussel ting det var.

Det var så naturligt, at han tænkte over sin egen frelse og Marks fare – han havde måneder til det. – Dette bragte ham til at spørge sig selv, hvem af dem der bedst kunne undværes og hvorfor? Og da gik tæppet langsomt en lille smule i vejret, og Jeg'et viste sig bag ved det.

Og mens han frygtede for, at Mark skulle gå bort, spurgte han – som alle mennesker i et sådant øjeblik gør og må gøre – endvidere sig selv, om han havde opfyldt sin pligt imod ham og fortjent og gengældt hans troskab og iver. Nej. Hvor kort deres samliv end havde været, måtte han dog indrømme, at han i mange, mange tilfælde havde meget at bebrejde sig selv, og da han fremdeles spurgte om grunden, gik tæppet langsomt et lille stykke i vejret, og Jeg'et udvidede sig på skuepladsen.

Det varede længe, førend hans selverkendelse fæstnede sig således i hans sjæl, at han tydeligt kunne skelne sandheden, men i dette afskyelige steds afskyelige ensomhed, hvor håbet var så langt borte, ærgerrigheden kvalt, og døden så at sige bankede på døren, indfandt eftertanken sig langsomt i en af pesten hjemsøgt by, og således lærte han at kende sin karakters svage side og så klart, hvilken hæslig plet den var.

Eden var en streng skole at få en så streng lære indprentet i, men i sumpen og urskoven og den forpestede luft var der lærere, som havde deres ejendommelige, gennemgribende undervisningsmåde.

Han gjorde det højtidelige løfte, at hvis han fik sine kræfter igen, ville han ikke tvivle om eller modsige dette, men tage det som givet, at der i hans bryst boede en egenkærlighed, som måtte udryddes. Han havde så ringe tillid til sin karakter – og det med føje – at han satte sig for ikke at sige et eneste ord

enten om anger eller om gode forsætter til Mark, men gemme sin beslutning hos sig selv og stadig holde sig den for øje; og heri var der ikke et gran af stolthed; intet andet end ydmyghed og standhaftighed; den bedste rustning, han kunne bære. Så dybt havde Eden nedbøjet ham, så højt havde den hævet ham op.

Efter en langvarig og snigende sygdom – under hvilken Mark i enkelte håbløse øjeblikke, når han havde været for svag til at tale, med mat hånd havde skrevet "lystig!" på en tavle, viste han tegn på tilbagevendende sundhed. I nogen tid gik det op og ned, men til sidst begyndte han for alvor at bedres og fortsatte derpå at komme sig dag for dag.

Så snart han var så rask, at han kunne tale uden anstrengelse, rådførte Martin sig med ham om en plan, han havde udtænkt, og som han for nogle få måneder siden ville have iværksat uden at bryde noget andet hoved end sit eget med den.

"Vore sager står fortvivlet, Mark," sagde Martin, "det er tydeligt nok. Stedet er øde og tomt; det må være blevet bekendt, at det ikke kan trives, og der er ingen udsigter til, at vi skulle kunne sælge, hvad vi har købt, selv om det ville være ærligt. Ved at rejse hjemmefra har vi indladt os på en vanvittig spekulation. Den er slået fejl. Det eneste håb, vi nu har tilbage, det eneste mål, vi nu har at stræbe efter, er at forlade denne nybygd og at komme tilbage til England. Lige meget hvorledes, bare vi kommer tilbage dertil."

"Det er bare det," svarede Tapley med stærkt eftertryk på ordene *bare det*.

"På denne side havet," sagde Martin, "har vi kun én ven, som kan hjælpe os, og det er Bevan."

"Jeg tænkte på ham, mens De var syg," sagde Mark.

"Hvis det ikke tog så megen tid, ville jeg endog skrive til min bedstefader," fortsatte Martin, "og bønfalde ham om penge, for at vi kunne blive friet ud af denne fælde, som vi er blevet så grusomt lokket ind i. Skal jeg først gøre et forsøg med Bevan?"

"Det er en meget rar mand," sagde Mark; "jeg tror, De skal."

"De få varer, vi har bragt hertil, og som vi brugte vore penge til, vil dog kunne indbringe noget, når de sælges," blev Martin ved, "og det udbytte, de giver, skal øjeblikkelig blive ham betalt. Men her kan de ikke sælges."

"Her er ingen andre end lig til at købe dem," sagde Tapley og rystede vemodigt på hovedet, "og svin."

"Skal jeg sige ham det og blot bede ham om så mange penge, at vi på den billigste måde kan komme til New York eller en anden søstad, hvorfra vi kan have håb om at komme hjem ved at gøre tjeneste i en eller anden egenskab? Og skal jeg med det samme forklare ham mine familieforhold og love, at jeg vil søge at tilbagebetale ham hans udlæg, selv om det skulle være ved min bedstefaders hjælp, straks efter vor ankomst til England?"

"Ih, han kan jo kun sige nej og siger måske ja. Har De altså ikke noget imod at gøre et forsøg med ham –"

"Om jeg har noget imod det?" udbrød Martin. "Det er min skyld, at vi er kommet hertil, og jeg vil gøre, hvad det skal være, for at vi kan slippe herfra igen. Det smerter mig at tænke på, hvad der er sket. Havde jeg tidligere fulgt Deres råd, er jeg vis på, at vi aldrig ville have været her."

Tapley blev meget forbavset over denne indrømmelse, men forsikrede med megen heftighed, at de alligevel ville have været der, og at han havde sat sin hu til at komme til Eden, så snart han havde hørt det nævne.

Martin oplæste derpå et brev til Bevan, som han allerede havde opsat. Det var skrevet med frimodighed og uforbeholdenhed og skildrede deres stilling uden at lægge skjul på noget; fortalte om de lidelser, de havde udstået, og fremsatte deres bøn i beskedne, men ligefremme udtryk. Mark bifaldt det højligt, og de besluttede at afsende det med den første dampbåd, der gik den vej og lagde til for at indtage brænde ved Eden, hvor der var brænde i overflod. Da Martin ikke vidste, hvorledes han skulle adressere brevet til Bevans eget opholdssted, adresserede han det til den mindeværdige mr. Norris i New York og skrev uden på omslaget en bøn om, at det straks måtte blive sendt til Bevan.

Det varede over en uge, før der kom en dampbåd, men omsider blev de vækket meget tidligt en morgen ved maskinens prusten om bord i *Esau Slodge*, der var opkaldt efter en af de mærkeligste mænd i landet, som havde udmærket sig et eller andet sted. De skyndte sig ned til landingsstedet og fik brevet lykkeligt og vel om bord, men blev i deres længsel efter at se båden afgå stående og spærrede landingsbroen, en uagtsomhed, der bragte kaptajnen på skibet til at forsikre, "at han ville lade sig hakke til plukfisk, om han ikke hældte dem ud i vasken, hvis de ikke skrubbede af, og det straks," hvorved kaptajnen billedligt tilkendegav, at han ville kaste dem i floden.

De ville ikke kunne få svar før om otte eller ti uger i det tidligste. Imens brugte de de kræfter, de havde tilbage, på den

påbegyndte forbedring af deres jord, på at rydde og dyrke noget af den. Hvor uhyre mangelfuld deres agerdyrkning end var, var den dog bedre end deres naboers, da Mark havde nogen praktisk indsigt i sådanne sager, og Martin lærte af ham, hvorimod de øvrige nybyggere, der var blevet tilbage i den stinkende sump – kun en håndfuld mennesker, som endda var medtaget af sygdom – syntes at være draget derhen med den forestilling, at forstand på landvæsenet var noget, alle mennesker var født med. De hjalp hinanden, så godt de kunne, i disse kampe, ligesom i alle andre, men de arbejdede uden mere håb eller lyst end en flok straffefanger i en forbryderkoloni.

Når Mark og Martin var alene om aftenen, talte de ofte, førend de lagde sig til at sove, om hjemmet, om steder, huse, veje og mennesker, som de begge kendte, undertiden med en sørgmodig ro, som om dette håb var dødt. Det var en kilde til stor forbavselse for Mark at opdage, at der under alle disse samtaler ytrede sig en påfaldende forandring hos Martin.

"Jeg ved ikke, hvad jeg skal tro om ham," tænkte han en aften; "han er ikke, hvad jeg holdt ham for. Han tænker ikke halvt så meget på sig selv som før. Jeg vil gøre endnu et forsøg med ham. Sover De?"

"Nej, Mark."

"Tænker De på hjemmet?"

"Ja, Mark."

"Det samme gjorde jeg. Jeg tænkte på, hvorledes Pinch og Pecksniff monstro nu kommer ud af det med hinanden."

"Stakkels Tom!" sagde Martin tankefuldt.

"Han er en god tosse. Spiller på orgelet for ingenting. Tager intet hensyn til sig selv."

"Jeg ville rigtignok ønske, at han tænkte lidt mere på sig selv," sagde Martin. "Og dog ved jeg ikke, hvorfor jeg skulle ønske det. Vi ville da måske ikke holde halvt så meget af ham."

"Han lader sig træde på nakken," sagde Mark.

"Ja," svarede Martin efter en kort pause, "det ved jeg kun alt for godt."

Han talte i en så angergiven tone, at hans kammerat forlod dette emne og tav, indtil han havde fundet et andet.

"Ak, Gud!" sagde Mark med et suk. "De har sat meget i vove for en ung dames skyld!"

"Hør, ved De hvad, det er jeg ikke så vis på, Mark," var svaret, der udtaltes så hurtigt og kraftigt, at Martin havde sat sig over ende i sengen for at give det. "Jeg begynder at få en stærk tvivl med hensyn til det punkt. De kan være vis på, at hun er meget ulykkelig. Hun har ofret sin sindsro, hun har sat sin velfærd i stor fare og kan ikke flygte bort fra dem, der er misundelige på hende og er hende fjendske, således som jeg har gjort. Hun må lide, Mark, lide uden at kunne røre sig et skridt, stakkels pige! Jeg begynder at tro, at hun har mere at bære, end jeg nogen sinde har haft. Ja, jeg gør sandelig!"

Tapley spilede øjnene op i mørket, men afbrød ham ikke.

"Jeg vil betro Dem en hemmelighed, Mark," sagde Martin, "da vi nu er kommet ind på dette emne. Den ring, som hun gav mig, da vi skiltes, købte hun! Hun købte den, fordi hun vidste, at jeg var fattig og stolt – å, Gud hjælpe mig, stolt! – og trængte til penge."

"Hvem siger det?" spurgte Mark.

"Det siger jeg. Jeg ved det og har tænkt hundrede gange på det, mens De lå syg. Og som et asen tog jeg den af hendes hånd og satte den på min og drømte aldrig om det, ikke engang i det øjeblik, jeg skilte mig ved den, da jeg dog burde have fattet en svag mistanke om sandheden. Men det er sent," sagde Martin og afbrød sig selv, "og De er mat og træt. De taler kun for at opmuntre mig. God nat! Gud velsigne Dem, Mark!"

"Gud velsigne Dem! Men jeg er jo ligefrem blevet narret," tænkte Tapley, idet han vendte sig om med et glædestrålende ansigt. "Det er et bedrageri. En sådan tjeneste har jeg aldrig ladet mig engagere til. Der vil ingen ære være ved at holde humøret oppe hos *ham*!"

Tiden gik, og fra det sted, som de havde sat deres håb til, kom der andre dampskibe for at tage brænde ind, men uden at bringe svar på brevet. Regn, hede, råddent dynd og skadelige dunster tillige med alle de sygdomme og afskyeligheder, de avlede, gjorde livet til en plage. I jorden og luften, i planteverdenen og i det vand, de drak, lurede døden. Deres rejsefælle havde for længe siden mistet to børn og begravede nu sit sidste. Sådanne ting er alt for almindelige til at blive kendt eller ænset i en videre kreds.

Snedige borgere bliver rige, og venneløse ofre lider og dør og bliver glemt. Det er det hele.

Endelig kom en båd stønnende op ad den hæslige flod og stoppede ved Eden. Mark ventede ved træhytten, da den kom, og fik et brev rakt over til sig fra borde. Han bragte Martin det, og de så skælvende på hinanden.

"Det er tungt," stammede Martin, og idet han åbnede det, faldt en lille rulle banknoter ned på jorden.

Hvad de i førstningen gjorde, sagde eller følte, vidste ingen af dem. Alt, hvad Mark siden kunne fortælle, var, at han atter havde stået åndeløs nede ved flodbredden, førend båden var afgået, og havde spurgt, hvornår den kom tilbage og lagde til der igen.

Svaret havde været, om ti eller tolv dage, men alligevel begyndte de endnu samme aften at samle deres ting og pakke dem sammen. Da denne spænding var forbi, troede de begge to – dette opdagede de ved at tale om det bagefter – at han ganske sikkert ville dø før bådens tilbagekomst.

De levede imidlertid, og efter tre lange, sendrægtige ugers forløb kom den. En efterårsdag ved solens opgang stod de på dens dæk.

"Mod! Vi mødes igen!" råbte Martin og svingede med hatten ad to udtærede skikkelser på flodbredden. "I den gamle verden!"

"Eller i den næste," tilføjede Mark sagte. "At se dem stå så stille ved siden af hinanden er næsten det værste af det hele!"

De så på hinanden, idet fartøjet sattes i gang, og så derefter tilbage på det sted, hvorfra det hurtigt fjernede sig. Blokhuset med den åbne dør og de udgående træer rundt omkring det; den stillestående morgentåge og den røde sol, som skimtedes dunkelt på den anden side af det; dunsterne, der steg op fra land og flod; den hurtige strøm, som gjorde de væmmelige bredder endnu fladere og ensommere, hvor ofte vendte disse ikke tilbage i deres drømme? Hvor ofte var det ikke en glæde at vågne og se, at det var skygger, som var forsvundet.

34. Hvori de rejsende drager hjemad

Efter en meget trættende rejse på flere dage kom de igen til det samme landingssted, hvor Mark havde været nær ved at blive ladt tilbage om aftenen, da de drog til eden. Værten, kaptajn Kedgick, stod der og blev højst overrasket over at se dem komme i land.

"Hvad i alverden!" udbrød han. "Nå, det må jeg sige!"

"Vi kunne vel blive i Deres hus til i morgen, kaptajn?" sagde Martin.

"Jeg tænker, at De kunne blive der et år, om De ville," svarede Kedgick koldt. "Men vore folk vil ikke synes om, at De er kommet tilbage."

"Ikke synes om det?" sagde Martin.

"De ventede, at De ville slå Dem til ro," svarede Kedgick og rystede på hovedet. "De er blevet narret; det kan De ikke nægte!"

"Hvad mener De?"

"De burde ikke have modtaget dem," sagde kaptajnen; "nej De burde ikke."

"Men, gode ven," svarede Martin, "ønskede jeg da at modtage dem? Var det mig, der fandt på det? Sagde De mig ikke, at de ville komme i harnisk, og at jeg ville blive flået som en vild kat og mishandlet på alle mulige måder, hvis jeg ikke modtog dem?"

"Det ved jeg ikke noget om. Men når vore folk er i krigshumør, er de ikke gode at bides med, kan jeg fortælle Dem."

Med disse ord sakkede han bagud for at følges med Mark, mens Martin gik videre til Hotel National.

"Vi er kommet levende tilbage, som De ser," sagde Mark.

"Det var ikke det, jeg havde ventet," brummede kaptajnen. "En mand har ikke ret til at være en offentlig mand, med mindre han retter sig efter den offentlige mening. Vore fine folk ville ikke have indfundet sig ved hans audiens, hvis de havde vidst det."

Intet formildede kaptajnen, der vedblev at tage det ilde op, at de ikke begge var døde i Eden.

Bevan havde skrevet i brevet, at han til en vis tid, som heldigvis indtraf netop nu, ville være i et vist hotel i byen og vente dem med længsel, og de gik lige derhen. De havde den glæde at træffe ham hjemme og blev modtaget af deres ven med hans sædvanlige varme og hjertelighed.

"Jeg er virkelig både ulykkelig og undselig over at have tigget af Dem," sagde Martin. "Men se engang på os, så kan De selv dømme om, hvor reducerede vi er."

"Det er så langtfra, at jeg tillægger mig æren af at have vist Dem en tjeneste," svarede Bevan, "at jeg tværtimod bebrejder mig, at jeg, mig selv uafvidende, har været den oprindelige årsag til Deres ulykker. Men jeg var lige så langt fra at tro, at De ville rejse til Eden efter den skildring, De fik af det, eller at der ville ske andet, end at De på den letteste måde ville blive kureret for den vildfarelse, at det var så nemt at samle sig en formue her, som jeg var fra at tænke på selv at rejse til Eden."

"Sagen er, at jeg besluttede mig til det i et overilet og letsindigt øjeblik," sagde Martin, "og jo mindre der bliver talt om det, des bedre er det for mig. Mark havde her ingen stemme med i sagen."

"Nå, men han havde nok heller ingen stemme med i nogen anden sag?" spurgte Bevan og smilede med et udtryk, der viste, at han kendte både Mark og Martin.

"I det mindste ikke meget, er jeg bange for," svarede Martin rødmende. "Men man skal lære, så længe man lever, hedder det jo, og når man næsten er død, så lærer man allerhurtigst."

"Men lad mig nu høre Deres planer," sagde deres ven. "Agter De at rejse hjem straks?"

"Ja," svarede Martin hastigt, for han blegnede ved tanken om ethvert andet forslag. "Det er dog vel også Deres mening, håber jeg?"

"Upåtvivlelig, da jeg ikke ved, hvorfor De overhovedet er kommet hertil, skønt det desværre ikke er noget så ualmindeligt tilfælde, at vi skal fordybe os videre i det. De ved naturligvis ikke, at det skib, De kom herover med, ligger her i havnen?"

"Virkelig?" sagde Martin.

"Ja, og skal sejle i morgen."

Det var en fristende, men tillige pinefuld underretning, da Martin vidste, at det ikke var at tænke på, at han kunne få noget arbejde om bord i et skib af den klasse. Med de penge, han havde i sin lomme, kunne han ikke betale fjerdedelen af den sum, han allerede havde lånt, tilbage, og selv om de havde været tilstrækkelige til betalingen af deres overrejse, kunne han næppe have besluttet sig til at bruge dem til det. Dette

meddelte han Bevan og forklarede ham, hvad deres plan gik ud på.

"Hvad, den er jo akkurat lige så vild som Eden selv," svarede hans ven. "De må gøre overrejsen som et kristent menneske, for så vidt det i det hele taget er muligt for en passager på anden klasse, og skylde mig et par dollars endnu. Hvis Mark vil gå ned til skibet og se, hvor mange passagerer der er, og om De kan tage med uden ligefrem at blive kvalt, så siger jeg: Rejs! Imidlertid kan vi to se os om – vi vil ikke hilse på Norris, med mindre De har lyst til det – og i eftermiddag vil vi alle tre spise sammen."

Martin kunne kun udtrykke sin taknemmelighed, og det blev altså aftalt, at det skulle være så. Men han gik ud af stuen bag efter Mark og rådede ham til at bestille pladser ved *Skruen*, om de så skulle ligge på det bare dæk, hvilket Tapley, der ikke trængte til at overtales, lovede at gøre.

Da han og Martin atter mødtes og var blevet ene, var han i ypperligt humør og havde åbenbart noget at meddele, som han var meget stolt af.

"Jeg har narret mr. Bevan," sagde Mark.

"Narret mr. Bevan?" gentog Martin.

"Kokken på *Skruen* gik hen og giftede sig i går."

Martin så på ham i forventning om en nærmere forklaring.

"Og da jeg kom om bord, og de fik at vide, at det var mig, kom styrmanden og spurgte mig, om jeg ikke ville overtage kokkens post på hjemrejsen. 'For De er vant til det,' sagde han. 'De lavede jo mad både for den ene og den anden på udrejsen.' Og det gjorde jeg," sagde Mark, "skønt jeg kan gøre min ed på, at jeg aldrig før havde lavet mad."

"Hvad svarede De?" spurgte Martin.

"Naturligvis, at jeg ville tage mod, hvad det skulle være. 'Godt,' sagde styrmanden, 'så bring os et glas rom,' hvilket de da også kom med. Og for min hyre," sagde Mark sjæleglad, "kan vi betale Deres overrejse, og jeg har stukket dejrullen i Deres køje – det er den magelige oppe i krogen – til tegn på, at den er optaget, og nu er vi ovenpå – hurra for det gamle England!"

"De er det bedste menneske, jeg har kendt!" udbrød Martin og greb hans hånd. "Men hvad mener De med at 'narre mr. Bevan', Mark?"

"Kan De ikke forstå det?" sagde Mark. "Vi siger ham ingenting. Vi tager mod hans penge, men bruger dem ikke og beholder dem ikke heller, men vi skriver et lille brev, hvori vi forklarer ham sammenhængen, lægger pengene i den og lader den blive i skænkestuen, for at den kan blive ham leveret, når vi er rejst. Kan De nu forstå det?"

Martins glæde over dette indfald var ikke mindre end Marks. Alt gik efter aftale. De tilbragte en fornøjelig aften, sov i hotellet, efterlod brevet og gik tidligt næste morgen ned til skibet så lette om hjertet, som man kun føler sig, når en stor byrde er væltet bort fra ens sind.

"Lev vel! Hundrede tusinde gange lev vel!" sagde Martin til deres ven. "Aldrig skal jeg glemme Deres godhed! Hvorledes skal jeg nogen sinde takke Dem?"

"Skulle De nogen sinde blive rig eller få nogen indflydelse," svarede hans ven," skal De søge at gøre Deres regering omhyggeligere for dens undersåtter, når de tyr til udlandet for at leve. Fortæl den, hvad De af egen erfaring ved om

udvandring, og forehold den, hvor mange lidelser der kan forebygges med lidt umage."

Lystigt, gutter, lystigt! Ankeret er lettet; skibet går for fulde sejl. Dets svære bovspryd peger lige mod England; Amerika er en sky på havet bag ved dem!

"Nå, kok, hvad er det, De stadig tænker på?" spurgte Martin.

"Å, jeg tænker på," svarede Mark, "hvorledes jeg, hvis jeg var maler og skulle male den amerikanske ørn, skulle bære mig ad med det."

"Male den så lig en ørn, som De kunne, tænker jeg."

"Nej, det kunne jeg ikke komme ud af. Jeg kunne have lyst til at male den som en flagermus på grund af dens kortsynethed; som en hanekylling på grund af dens pralen; som en skade på grund af dens forfængelighed; som en struds, fordi den stikker hovedet i dyndet og tror, at ingen kan se den –"

"Og som en føniks, fordi den kan opstå af sine fejls og lasters aske og på ny svinge sig op mod himlen!" sagde Martin. "Ja, Mark, det vil vi håbe."

35. Efter sin ankomst til England bliver Martin vidne til en ceremoni, af hvilken han udleder den glædelige slutning, at han ikke er blevet glemt i sit fravær

Det var middag og højvande i den engelske havn, *Skruen* var bestemt til, da den gled stolt ind med strømmen og lod sit anker falde i floden.

Hvor livlig, frisk og fri og strålende denne scene end var, var det dog intet i sammenligning med livet og jubelen i de to rejsendes bryst ved synet af hjemmets gamle kirker, tage og sværtede skorstenspiber. Den fjerne larm, der lød hæst fra de travle gader, var musik i deres øren; de rækker af mennesker, som stod og stirrede på bolværkerne, vare dyrebare venner; det dække af røg, som hang over staden, var klarere og skønnere i deres øjne, end om de kostbareste persiske silketøjer havde bølget i luften. Og skønt vandet i sit glitrende løb atter og atter drejede til side for at danse og tindre omkring store skibe og løfte dem i vejret; sprang tilbage fra årebladene som en støvregn af dryppende diamanter; legede med de ørkesløse både og for vildt af sted gennem halsstarrige gamle jernringe,

som var dybt fæstede i kajernes murværk, var dog ikke engang det halvt så overgivent og rastløst som deres bankende hjerter, mens de higede efter atter at sætte foden på hjemmets grund.

Der var gået et år, siden de samme tårne og tage havde tabt sig for deres blikke; men det syntes dem at være ti år siden. Nogle småforandringer hist og her vakte deres opmærksomhed, og de undrede sig over, at de var så få og ubetydelige. Med hensyn til helbred og formue, udsigter og hjælpemidler kom de fattigere hjem, end de var draget bort; men det var *hjemmet,* og skønt hjemmet kun er et ord, er det dog et stærkt ord, stærkere end noget, en troldmand nogen sinde har udtalt, eller en ånd har ladet sig besværge med.

Da de var kommet i land med kun meget få penge i deres lommer og uden nogen fast operationsplan i deres hoveder, opsøgte de sig et billigt værtshus, hvor de gjorde sig til gode med et stykke dampende steg og nogle krus skummende øl, således som kun mennesker, der nylig er kommet i land fra en lang sørejse, kan fryde sig ved jordens gode sager. Efter at have spist og drukket som to taknemmeligt sindede kæmper, rørte de op i ilden, trak det røde gardin fra vinduet, lavede sig hver en sofa ved at sætte de store stole sammen og så glædestrålende ud på gaden.

Selv gaden fik et eventyragtigt præg ved halvt at skjules i en duftende tåge fra steg og stærkt, kraftigt, ægte engelsk øl; for der lå en sådan dug på ruden, at Tapley måtte stå op og tørre den af med sit lommetørklæde, førend de forbigående så ud som almindelige dødelige, og selv da snoede en lille, snegledannet sky sig op af deres to glas med varm grog og skjulte dem næsten for hinanden.

Det var et af disse små, mærkelige værelser, som aldrig findes andetsteds end i et værtshus, og som sagtens er blevet til, ved at bygmesteren har haft så let ved at drikke sig fuld, mens han opførte dem. Der var flere kroge i det end i et halsstarrigt menneskes hjerne; det var fuldt af vanvittige skabe, hvori der ikke kunne gemmes noget, som ikke udtrykkelig var opfundet og lavet i dette øjemed; det havde gådefulde hylder og skillerum og spor af trapper oppe i loftet og var forsynet med en klokke, der ringede inde i selve værelset omtrent to fod fra håndgrebet og ikke stod i nogen forbindelse med nogen anden del af huset. Det lå lidt neden for fortovet og gik lige ud til dette, så at de forbigående skurede mod vinduesruderne med deres knapper og skrabede det med deres kurve; og frygtelige drenge, der pludselig kom imellem lyset og en tankefuld gæst, gjorde nar ad ham, rakte tungen ud imod ham, som om han havde været en læge, eller frembragte hvide knuder på enderne af deres næser ved at trykke dem flade mod ruden, og forsvandt på en uhyggelig måde, som om de havde været spøgelser.

Martin og Mark sad og så på folk, som gik forbi, og drøftede nu og da, hvad de først burde gøre.

"Vi længes naturligvis efter at tale med miss Mary," sagde Mark.

"Naturligvis," sagde Martin, "men jeg ved ikke, hvor hun er. Da jeg ikke kunne nænne at skrive til hende i vor nød – De fandt det selv rådeligst at tie – og følgelig ikke har hørt fra hende, siden vi første gang rejste fra New York, ved jeg ikke, hvor hun er, min gode ven."

"Min mening er," svarede Mark, "at hvad vi har at gøre er at rejse lige til *Dragen*. De behøver ikke at tage derhen, da De er

kendt der, hvis De ikke har lyst, men kan standse to mil derfra, mens jeg går videre. Mrs. Lupin fortæller mig nok alt, hvad der er sket. Pinch vil give mig alle de oplysninger, vi ønsker, og være glad til ved at gøre det. Mit forslag er, at vi endnu i eftermiddag sætter os i march; gør holdt, når vi bliver trætte; kører, når vi kan komme til det; går når vi ikke kan; gør det straks og på den billigste måde."

"Gør vi det ikke billigt, vil vi finde det noget vanskeligt overhovedet at gøre det," sagde Martin, idet han tog deres pengeforråd frem og talte det i sin hånd.

"Så meget større grund til ikke at spilde tiden. Og når De så har talt med den unge dame og fået at vide, hvorledes den gamle herre er til sinds, ved De, hvad De har at rette Dem efter."

"Ganske vist, De har fuldkommen ret."

Idet de ville føre glassene til deres læber, standsede deres hænder på halvvejen, og deres blik fængsledes af en skikkelse, der i samme øjeblik gik langsomt, meget langsomt og eftertænksomt, forbi vinduet.

Mr. Pecksniff! Sagtmodig, rolig, men stolt. Påklædt med særlig omhu, smilende med endog mere end almindelig venlighed, grublende over sin kunsts skønheder, frigjort for alle smudsige tanker svævede han langsomt forbi ruden, som om han var et billede i en *laterna magica*.

Idet Pecksniff gik forbi, blev en person, som kom den modsatte vej, stående for at se efter ham med stor interesse og ærbødighed, ja næsten med ærefrygt, og værten, der var faret ud af huset, som om også han havde set ham, gik hen til denne person og talte med ham, idet han rystede alvorligt på hovedet og ligeledes så efter Pecksniff.

Martin og Mark sad og stirrede på hinanden, som om de ikke kunne tro det; men endnu stod værten og den anden mand der. Trods den harme, som dette glimt af Pecksniff havde vakt hos ham, kunne Martin dog ikke bare sig for at le hjerteligt, og lige så lidt kunne Mark det.

"Vi må høre os for," sagde Martin. "Lad værten komme herind, Mark."

Tapley gik ud og kom straks efter tilbage med deres tykhovedede vært under sikker konvoj.

"Hør, vært," sagde Martin, "hvad var det for en herre, der netop gik her forbi?"

Værten ragede op i ilden, som om han i sit ønske om at gøre så meget som muligt ud af sit svar var blevet ligegyldig endog for prisen på kul, og sagde, efter at have stukket hænderne i lommen og pustet sig op for at give sine ord endnu større vægt:

"Det er den store mr. Pecksniff! Den berømte arkitekt!"

Idet han talte således, så han fra den ene hen på den anden, som om han var rede til at yde hjælp, hvis nogen af dem skulle blive overvældet af dette budskab.

"Den store Pecksniff, den berømte arkitekt," sagde værten, "er kommet herned for at hjælpe til med at lægge grundstenen til en ny og prægtig, offentlig bygning."

"Skal den opføres efter hans tegninger?" spurgte Martin.

"Den store mr. Pecksniff, den berømte arkitekt," svarede værten, der syntes at finde en uendelig glæde i at gentage disse ord, "tog den første præmie og skal opføre bygningen."

"Hvem lægger grundstenen?" spurgte Martin.

"Vort medlem er kommet herned ene og alene for det samme. Det kunne vi ikke bruge småfolk til. Vore direktører ville ikke

lade sig nøje med nogen ringere end vort underhusmedlem, der er valgt som repræsentant for de dannedes interesser."

"Hvad er det for interesser?" spurgte Mark.

"Hvad, ved De ikke det?" svarede værten.

Det var klart nok, at værten heller ikke vidste det. Når der skulle foretages valg, fortalte man ham altid, at det var de dannedes interesser, det gjaldt, og han trak da straks sine gulkravede støvler på og stemte, som man ville have det.

"Hvornår skal ceremonien finde sted?" spurgte Mark.

"I dag," svarede værten, hvorpå han trak sit ur op af lommen og tilføjede med eftertryk: "Næsten i dette minut."

Martin spurgte hastigt, om der var nogen mulighed for at komme til at se den, og da han hørte, at der intet ville være til hinder for, at ordentlige personer fik adgang, når der kun var plads, skyndte han sig derhen med Mark.

De var heldige nok til at klemme sig ind i en udmærket krog på pladsen, hvor de kunne se alt, hvad der foregik, uden at frygte for at blive set af Pecksniff. De kom ikke et minut for tidligt, for lige som de var i færd med at ønske hinanden til lykke med pladsen, hørtes der i nogen afstand en stærk larm, og alle så hen mod porten. Flere damer lavede sig til at vifte med deres lommetørklæder, og en forvildet lærer fra friskolen, der af en fejltagelse havde fået en del hurraer, blev hysset ud, da det opdagedes, hvem han var.

"Han har måske taget Tom Pinch med," hviskede Martin.

"Det ville vist være for stor en fornøjelse for ham, ikke sandt?" hviskede Tapley til svar.

Der blev ikke tid til at drøfte dette spørgsmål, for friskolebørnene kom parvis ind i rent linned til en så stor

selvtilfredshed for alle dem, der ikke understøttede skolen, at mange af dem fældede tårer. Derpå fulgte et musikkorps, under anførsel af en samvittighedsfuld trommeslager, som intet øjeblik holdt op at slå. Så kom der en hel del herrer med stave i hænderne og sløjfer på brystet, hvis del i festlighederne ikke syntes at være nøjagtigt bestemt, og som trådte hinanden i hælene og spærrede indgangen i lang tid. Efter dem fulgte borgmesteren og kommunalbestyrelsen, alle i en tæt klynge omkring repræsentanten for de dannedes interesser, der havde den store Pecksniff, den berømte arkitekt, på sin højre hånd og talte fortroligt med ham undervejs. Derpå viftede damerne med deres lommetørklæder, herrerne svang deres hatte, friskolebørnene skrålede, og repræsentanten bukkede.

Da det atter var blevet stille, gned repræsentanten sig i hænderne, virrede med hovedet og så sig veltilfreds om, og han kunne ikke gøre noget, uden at en eller anden dame gav sin begejstring luft ved at vifte med sit lommetørklæde. Da han så op på stenen, sagde de: "Hvilken anstand!" Da han kiggede ned i hullet, sagde de: "Hvor nedladende!" Da han sladrede med borgmesteren, sagde de: "Hvor utvungen!" Da han lagde sine arme over kors, udbrød de enstemmigt: "Hvor statsmandsmæssig!"

Også Pecksniff blev der lagt nøje mærke til. Da han talte til borgmesteren, sagde de, at han virkelig måtte være en meget dannet mand; da han lagde sin hånd på murerens skulder og sagde ham besked, sagde de, at han var så venlig i sit væsen mod de arbejdende klasser, rigtig en mand, der gjorde arbejdet til en fornøjelse for dem, de stakkels, gode mennesker!

Men nu blev der bragt en sølvmurske, og da repræsentanten, efter at have smøget sit kjoleærme op, gjorde noget hokuspokus med murskeen, rungede luften af bifald. Den håndværksmæssige måde, han gjorde det på, var forbavsende. Ingen kunne forstå, hvor en så dannet mand kunne have lært sligt.

Da han efter murerens anvisning havde lavet et underlag af kalk, blev der bragt en lille krukke med mønter, som repræsentanten klingrede med, som om han ville til at gøre taskenspillerkunster, og da sagde de: "Hvor munter, hvor pudsig, hvor humoristisk!" Da krukken var sat på sin plads, oplæste en gammel professor indskriften, der var på latin, ikke på engelsk; det ville aldrig have kunnet gå an. Alle syntes godt om den – især da der forekom et godt langt substantiv af tredje deklination i ablativ med et tilhørende adjektiv, blev forsamlingen meget blidt stemt og såre rørt.

Og nu sænkedes stenen ned på sin plads under mængdens jubel. Da den var kommet til at ligge rigtig fast, bankede repræsentanten tre gange på den med skaftet af murskeen, ligesom for at spørge, om der var nogen hjemme, hvorpå Pecksniff rullede sine tegninger – nogle vidunderlige tegninger var de – op, og folk flokkede sig for at se og beundre dem.

Martin, der under alt dette havde stået og ærgret sig, uden at Mark kunne fatte hvorfor, kunne nu ikke længere styre sin utålmodighed, men trådte frem imellem nogle flere og så lige over den intet anende Pecksniffs skulder på de tegninger og planer, han havde oprullet. Skummende af raseri, kom han tilbage til Mark.

"Men hvad er der dog på færde?" udbrød Mark.

"På færde? Det er *min* bygning!"

"Deres bygning?" sagde Mark.

"Min latinskole. Det er min idé, og jeg har tegnet det hele. Han har kun sat fire vinduer til, den skurk, og ødelagt den!"

I begyndelsen ville Mark næppe tro det, men da Martin forsikrede ham, at det var tilfældet, holdt han fast på ham for at forebygge en tåbelig indblanding, indtil hans forbigående hidsighed havde lagt sig. Imidlertid holdt repræsentanten en tale om den glædelige handling, han netop havde fuldbragt.

Han sagde, at så længe han havde siddet i Parlamentet, havde det altid været ham en kær pligt at indfinde sig iblandt sine vælgere og ofte på deres vegne at opløfte sin røst på et andet sted – lommetørklæder og latter – men han havde aldrig indfundet sig iblandt dem og aldrig opløftet sin røst med en halvt så ren, halvt så inderlig, halvt så ublandet glæde som nu. "Denne dag," sagde han, "vil altid være mig uforglemmelig, ikke alene af de grunde, jeg allerede har fremført, men fordi den har skaffet mig lejlighed til at lære personlig at kende en mand –"

Her pegede han med murskeen på Pecksniff, der hilstes med larmende bifald og lagde hånden på hjertet.

"– at kende en mand, der forhåbentlig vil høste både hæder og fordel af dette foretagende; hvis berømmelse for længst har nået mig – til hvis øren er den ikke nået? – men hvis åndrig åsyn jeg først i dag har haft den sjældne ære at skue, og hvis åndrige samtale jeg aldrig tidligere har haft den forædlende glæde at nyde godt af."

Alle syntes at blive meget glade og jublede endnu stærkere.

"Jeg håber, at min højtærede ven, hvis han vil tillade, at jeg kalder ham således, vil skaffe mig mange lejligheder til at dyrke

hans bekendtskab, og at jeg må have den overordentlige tilfredsstillelse i kommende dage at kunne tænke tilbage på, at jeg i dag lagde to grundstene, begge hørende til bygninger, der skal stå, så længe jeg lever."

Atter stærkt bifald. I al denne tid bandede Martin Pecksniff ned i den dybeste afgrund.

"Mine venner," sagde Pecksniff til svar, "mit hverv er at bygge, ikke at tale; at handle, ikke at snakke; at håndtere marmor, mursten og kalk, ikke ord. Jeg er meget rørt. Gud velsigne jer."

Denne tale, som åbenbart pumpedes lige op fra Pecksniffs hjerte, bragte begejstringen til sit højeste. Atter blev der viftet med lommetørklæderne; drengene fra friskolen formanedes til alle som én at vokse op og blive Pecksniff'er; kommunalbestyrelsen, herrerne med stavene, repræsentanten, alle råbte de hurra for mr. Pecksniff. Tre hurraer for mr. Pecksniff! Tre til for mr. Pecksniff! Tre til for mr. Pecksniff, gentlemen! Ét endnu for mr. Pecksniff, og lad det blive et dygtigt, kraftigt et til sidst!

Kort sagt, man var overbevist om, at Pecksniff havde udrettet noget stort, og han blev lønnet på en meget venlig, høflig og ædelmodig måde. Da processionen drog bort, og Martin og Mark næsten var blevet alene tilbage på pladsen, dannede hans fortjenester og ønsket om at påskønne dem det almindelige emne for samtalen. Han stod kun tilbage for deres repræsentant.

"Sammenlign denne karls stilling i dag med vor!" sagde Martin i en bitter tone til Mark.

"Gud velsigne Dem, hvad kan det nytte? Nogle arkitekter forstår at lægge fundamenter, og andre at bygge på dem, når de

er lagt. Men det klarer sig nok alt sammen til sidst."

"Og imens?" sagde Martin.

"Imens, som De siger, har vi en hel del at gøre og langt at gå. Lad os derfor gå på med frejdigt humør."

"De er den bedste læremester i verden, Mark," sagde Martin, "og jeg skal heller ikke blive nogen dårlig lærling, så vidt det står til mig. Af sted derfor. Det længste ben foran, gamle kammerat!"

36. Tom Pinch drager bort for at søge sin lykke. Hvad han straks finder

Hvor forandret var den gode stad Salisbury ikke i Tom Pinchs øjne, da hans hjertes virkelige Pecksniff havde opløst sig i en tom drøm! Han havde den samme tro på de vidunderlige butikker, den samme urokkelige overbevisning om, at det var et sted, hvor mysterier og laster florerede; de samme overdrevne forestillinger om dets rigdom, befolkning og hjælpekilder, og dog var det ikke den gamle by eller noget, der lignede den. Han gik hen på torvet, mens de lavede frokost til ham i gæstgivergården; men skønt det var det samme torv som før, med den samme vrimmel af købere og sælgere; den samme travlhed, den samme forvirrede støj af tunger og klukken af høns i bure; de samme boder med nykærnet smør, indsvøbt i blændende hvidt linned; den samme opstabling af friske, duggede haveurter! Den samme glimrende udstilling i kræmmerkurve af små barberspejle, snørebånd, seler, buksestropper og jernkram; den samme fristende overflod af lækre grisetæer og postejer, der var fyldte med det flæsk, som engang havde spadseret på dem – så var det dog underlig forandret for Tom. For midt på torvet savnede han en billedstøtte, han havde opstillet der, ligesom på alle de andre pladser, han kendte; og det så så koldt og så barsk ud uden denne prydelse.

Videre gik forandringen ikke, da Tom var langt fra at være vismand nok til at vide, at fordi han var blevet skuffet med hensyn til ét menneske, ville det have været strengt fornuftmæssigt og umådelig klogt, om han havde hævnet sig på menneskene i almindelighed ved at mistro dem alle som én, en slags retfærdighed, der, om den end støttes af adskillige dybsindige digteres og hæderlige mænds vidnesbyrd, dog har en større lighed med den, der udøvedes af hin gode vesir i *Tusind og én Nat*, som gav befaling til, at alle dragere i Bagdad skulle dræbes, fordi én af dette ulykkelige broderskab mistænktes for at have fejlet, end med nogen logisk, for ikke at sige kristelig fremgangsmåde, som verden har været vidne til i senere tider.

Tom havde så længe været vant til at dyppe sin fantasis Pecksniff i sin te, smøre ham på sit brød og nyde ham som et krydderi på sit øl, at han kun holdt en kummerlig frokost morgenen efter han var blevet jaget bort, og heller ikke fodrede han sin appetit til middagen synderligt ved at tænke alvorligt over sine egne sager og rådføre sig om dem med sin ven, organistens medhjælper.

Organistens medhjælper udtalte som sin bestemte mening, at Tom under alle omstændigheder måtte rejse til London, da der ikke fandtes mage til by som den, hvilket i det væsentlige kan være sandt nok, men derfor dog i og for sig næppe var nogen tilstrækkelig grund for Tom til at rejse derhen.

Men Tom havde tidligere tænkt på London og i forening dermed tænkt på sin søster og sin gamle ven John Westlock, hvis råd han naturligvis længtes efter at indhente på dette kritiske vendepunkt i sit liv. Til London besluttede han derfor at

rejse og gik straks hen til diligencekontoret for at sikre sig en plads. Da diligencen allerede var optaget, måtte han udsætte sin afrejse, men selv denne omstændighed havde sin lyse, såvel som sin mørke side, for skønt den truede med at svække hans fattige pung ved uventede udgifter, skaffede den ham dog samtidig lejlighed til at skrive til mrs. Lupin og bede om, at hans kuffert måtte blive bragt hen til den gamle vejviser på den sædvanlige tid, hvilket ville sætte ham i stand til at tage denne skat med til hovedstaden og spare omkostningerne ved dens afsendelse.

"Så," sagde Tom, idet han trøstede sig selv, "det ene kan næsten gå op mod det andet."

Og det kan ikke nægtes, at da han var kommet så vidt, havde han en uvant følelse af frihed – et dunkelt og utydeligt indtryk af at have ferie – som var yderst velgørende. Ganske vist havde han sine triste øjeblikke, og de var med god grund meget talrige; men ikke des mindre var det ham en vidunderlig behagelig tanke, at han var sin egen herre og kunne lægge sine planer efter eget tykke. Det var overraskende, spændende, overvældende, vanskeligt at fatte; det var en knugende sandhed, der affødte ansvar og mistillid til egne kræfter; men, trods alle hans sorger, gav det maden en forunderlig velsmag og fremkaldte en tågesky mellem ham og hans udsigter, gennem hvilken de undertiden viste sig ligesom i et fortryllet skær.

I denne bevægede sindstilstand lagde Tom sig atter i den lave topseng til den samme ubevægelige overraskelse for billederne af den tidligere vært og den fede stud, og i denne stemning tilbragte han hele den følgende dag. Da diligencen omsider kom, med "London" luende med forgyldte bogstaver på

magasinet, blev Tom så forskrækket, at han nær var løbet sin vej. Han gjorde det imidlertid ikke, men satte sig op på bukken, og da han så ned på de fire grå, var han til mode, som om han selv var en grå eller i ethvert tilfælde en del af det hele, og blev ganske fortumlet over al denne uvante herlighed.

Og selv et mindre beskedent menneske end Tom kunne virkelig være blevet fortumlet ved at sidde ved siden af denne kusk, der kunne have været kejser over alle de raske fyre, som har svinget en pisk som levebrød. Han håndterede ikke sine handsker som et andet menneske, men trak dem på – allerede mens han stod på fortovet, et helt stykke fra diligencen – som om de fire grå på en eller anden måde hang ved hans fingerspidser. Det samme var tilfældet med hans hat. Han foretog sig ting med sin hat, som kun et ubegrænset kendskab til heste og den hensynsløseste foragt for landevejen kunne have gjort ham til mester i. Værdifulde små pakker raktes ham med de indstændigste formaninger, og han kastede dem ned i sin hat og satte den på igen og så ud, som om tyngdens love ikke tillod, at den kunne blive stødt eller blæst af, eller at noget uheld kunne ramme den. Og så konduktøren! Femten raske mil om dagen stod skrevet i selve hans kindskæg. Hans væsen var en kort galop; hans tale et skarpt trav. Han var en hurtigtkørende diligence ned ad bakke på en slagen landevej; han var lutter fart. En fragtvogn kunne ikke have kørt langsomt, når denne konduktør havde siddet oven på den med sit horn.

Alt dette var forvarsler om London, tænkte Tom, mens han sad på bukken og så sig om. En sådan kusk og en sådan konduktør kunne der ikke findes mellem Salisbury og nogen

anden by. Diligencen var ikke en af disse adstadige, klodsede diligencer, men en fejende, flot, forsoren, londonsk diligence, der var oppe hele natten og sov hele dagen og førte et skrækkeligt liv. Den brød sig ikke mere om Salisbury, end om det havde været en landsby. Den raslede larmende gennem de bedste gader, trodsede domkirken, drejede skarpest om de farligste hjørner, fo'r ind overalt, jog alt bort foran sig og fløj hen ad den åbne landevej, idet den blæste en livlig udfordring på sit horn som sin sidste, glade afskedshilsen.

Aftenen var yndig, mild og klar, og selv med den trykkende følelse af Londons umådelige størrelse og de usikre udsigter kunne Tom ikke modstå det henrivende ved hurtigt at føres gennem den friske luft. De fire grå dansede af sted, som om de glædede sig fuldt så meget ved den som Tom selv; hornet var lige så muntert som de grå; kusken stemte undertiden selv i med af fuld hals; hjulene snurrede et lystigt akkompagnement; messingbeslaget på seletøjet var et orkester af små klokker, og således var, mens det gik klingrende, ringende, raslende, jævnt fremad, den hele indretning, fra spænderne på forløbernes krydstøjler til låsen på det bageste magasin, et eneste stort musikalsk instrument.

Hyp i galop, forbi hække, led og træer; forbi huse og lader og mennesker, som gik hjem fra arbejde. Hyp i galop, forbi æselkarrer, der var kørt ned i grøften, og tomme arbejdsvogne med stejlende heste, der var blevet pisket op ad skrænten ved det lille vandløb, og som kuskene havde møje med at holde tæt ved ledet, indtil diligencen var kommet forbi det smalle sving på vejen. Hyp i galop, forbi kirker, der af sig selv er smuttet ind i stille afkroge, omgivet af landlige kirkegårde, hvor gravene er

grønne, og tusindfrydene sover – for det er aften – på de dødes bryst. Hyp i galop, forbi bække, hvor kvæget køler sine fødder, og hvor sivene gror; forbi indelukker, bøndergårde og stakkepladser; forbi fjorgamle hæsser, der skæres bort skive for skive og i det svindende lys viser sig som ødelagte, gamle, brune gavle. Hyp i galop, ned ad den stenede bakke, gennem det lystigt sprøjtende vand og op igen i kort galop til den jævne landevej. Hyp i galop!

Var kufferten der, da de kom til den gamle vejviser? Kufferten! Var mrs. Lupin der selv? Var hun ikke flot kørende, som det sømmer sig en værtinde, i sin egen vogn, og sad hun ikke på en mahognistol og kørte sin egen hest *Dragen* – den burde have heddet *Bollen* – og så hun ikke yndig ud? Standsede diligencen ikke ved siden af hende, så nær, at den skurede lige på hendes hjul, og sendte konduktøren ikke, mens han hjalp hendes karl med kufferten, de glade toner fra sit horn ned gennem skorstenene hos den fjerne Pecksniff, som om diligencen udtrykte sin jubel over Tom Pinchs frihed?

"Det er virkelig smukt af Dem!" sagde Tom, idet han bukkede sig for at give hende hånden. "Det var ikke min hensigt at volde Dem al denne ulejlighed."

"Ulejlighed, mr. Pinch!" udbrød værtinden.

"Nå, jeg ved jo nok, at De gør det gerne," sagde Tom og trykkede hjerteligt hendes hånd. "Er der noget nyt?"

Værtinden rystede på hovedet.

"Sig, at De har talt med mig," sagde Tom, "og at jeg var meget munter og ikke en smule modløs, og at jeg bad hende være lige så, for alt klarer sig nok. Farvel!"

"De skriver vel, når De er kommet i ro?"

"Når jeg er kommet i ro?" udbrød Tom og spilede uvilkårligt øjnene op. "Å ja vist skriver jeg, når jeg er kommet i ro. Men det er måske dog bedst, at jeg skriver forinden, da det muligvis kan vare noget, førend jeg kommer i ro, eftersom jeg ikke har synderlig mange penge og kun en eneste ven. Jeg skal hilse denne ven fra Dem, for De havde jo altid en høj stjerne hos mr. Westlock, ved De nok. Farvel!"

"Farvel!" sagde mrs. Lupin og rakte ham en kurv, hvoraf der stak en langhalset flaske frem. "Tag dette!"

"Skal jeg bringe det til London for Dem?" råbte Tom, for hun var allerede i færd med at vende med sin vogn.

"Nej, nej. Det er kun en lille forfriskning på rejsen. Sid fast, Jack. Kør til; alting er i orden! Farvel!"

Hun var en halv fjerdingvej borte, førend Tom havde fattet sig, og da vinkede han ivrigt med hånden, og det samme gjorde hun.

"Det er altså det sidste glimt, jeg ser af den gamle vejviser," tænkte Tom og anstrengte sine øjne, "hvor jeg så ofte har stået for at se denne diligence køre forbi og har taget afsked med så mange kammerater. Jeg plejede at sammenligne den med et stort uhyre, der viste sig til visse tider for at føre mine venner ud i verden, og nu fører den mig bort, for at jeg skal søge min lykke, Himlen må vide, hvor og hvorledes!"

Tom blev tungsindig ved at tænke sig selv vandre op ad alleen og tilbage til Pecksniff, ligesom fordum, og i sin tungsindighed så han ned på kurven på sit knæ, som han et øjeblik havde glemt.

"Hun er det venligste og betænksomste menneske i verden," tænkte Tom. "Nu *ved* jeg, at hun udtrykkelig forbød sin karl at se

på mig, for at jeg ikke skulle kaste en shilling til ham! Jeg holdt den i hånden hele tiden, men han så ikke en eneste gang til mig, i stedet for at han naturligvis ellers ikke ville have gjort andet end grine og glo. Folks venlighed rører mig inderligt!"

Her mødte han kuskens øje. Kusken blinkede. "Sjældent smuk kone af sin alder," sagde kusken.

"Det er jeg ganske enig med Dem i. Det er hun."

"Smukkere end mangen en ung, mener jeg, hvad?"

"Ja, smukkere end mangen en ung."

"Jeg bryder mig ikke om dem, når de er for unge."

Det var en smagssag, som Tom ikke følte sig oplagt til at drøfte.

"De vil for eksempel sjældent finde, at de har rigtig forstand på forfriskninger, når de er for unge," sagde kusken; "et fruentimmer må være kommet til moden alder, førend hun tænker på at bringe en kurv som denne."

"De har måske lyst til at se, hvad den indeholder?"

Da kusken kun lo, og Tom var nysgerrig, pakkede han kurven ud og lagde sagerne én for én på fodbrættet. En kold, stegt høne, en pakke med skinke i skiver, et bagt brød, et stykke ost, et papir med tvebakker, nogle æbler, en kniv, noget smør, en bøsse med salt og en flaske gammel sherry. Desuden var der et brev, som Tom stak i lommen.

Kusken var så varm i sine lovtaler over mrs. Lupins forsynlighed og ønskede Tom så levende til lykke med hans held, at Tom for damens skyld fandt det nødvendigt at forklare ham, at kurven kun var en streng platonisk kurv, som alene var blevet ham foræret af venskab. Efter at han med megen alvor havde meddelt disse oplysninger – for han følte det som en

pligt at gøre sit til, at denne letsindige landstryger ikke fik et fejlagtigt indtryk, lod han ham forstå, at det ville være ham en fornøjelse at dele gaverne med ham, og foreslog, at de i forening skulle tage fat på kurven, når og hvor kusken i følge sin erfaring og sit kendskab til vejen mente, at det var mest passende. Fra nu af passiarede de så fornøjeligt med hinanden, at skønt Tom forstod sig uendelig bedre på enhjørninger end på heste, sagde kusken dog på næste bedested til sin ven konduktøren, "at hvor grinagtig han deroppe på bukken også så ud, var han dog så behagelig at tale med som nogen, han kunne ønske at sidde ved siden af."

Hyp i galop, forbi de voksende skygger, uden at ænse træernes sorte omrids, men lige rask af sted, hvad enten det gik igennem lys eller mørke, som om lyset fra det ti mile borte liggende London var mere end nok til at rejse ved – forbi landsbyfælleden, hvor cricketspillene endnu dvæler, og enhver lille fordybning i det friske græs, hvad enten den er frembragt af boldtræet eller gærdet, bolden eller en spillers fod, udsender sin vellugt i natten. Af sted med fire friske heste fra *Den blissede Hjort*, hvor drikkebrødre flokker sig beundrende i døren, og det forrige spænd jager med løst hængende skagler hen til vandhullet, indtil det opdages og anråbes af en halv snes struber, mens frivillige drenge forfølger det. Og nu går det med klaprende hove, som slår gnister af stenene, over den gamle murede bro ned igen på den mørke landevej og gennem det åbne led og langt, langt bort i den skovløse egn. Hyp i galop!

Hej da der bagved! Hold et øjeblik op at tude på det horn! Kryb hen til kuskesædet, konduktør, og sæt Dem som tredjemand ved denne kurv! Ikke fordi vi imens sagtner vor

fart, nej, nej! Vi lader snarere dyrene hale dygtigt ud, så smager maden endnu bedre. Ak, det er længe siden, at denne flaske med gammel vin blev bragt sammen med nattens bløde åndedræt, og rigtig godt kram er det til at væde en hornblæsers tunge med. Smag bare på det. Vær ikke bange for at løfte albuen i vejret, Bill, endnu en slurk! Så, træk nu vejret og prøv så hornet. Det er musik! Det er en melodi! *Langt over bjerge og dale* – det er ret! Hyp i galop! Den sky hoppe er helt livlig i nat. Hyp, hyp i galop!

Se den klare måne! Højt oppe på himlen er den, førend vi ved af det, og lader jorden afspejle genstandene på dens overflade ligesom vandet. Hække, træer, lave hytter, kirketårne, udgåede stubbe og kraftige, unge stammer er alle pludselig blevet forfængelige og har fået lyst til at stirre på deres egne smukke billeder til i morgen. Poplerne hist henne rasler, for at deres bævrende blade kan se sig selv på jorden. Anderledes med egen; at skælve sømmer sig ikke for den, og den iagttager sig selv i sin stolte, gamle, seje kraft, uden at en kvist rører sig på den. Ude af ligevægt svajer det mosbegroede led, skamferet og faldefærdigt, frem og tilbage på sine knirkende hængsler foran sit spejl som en fantastisk enkefrue, mens vort eget spøgelsesagtige billede farer – hyp i galop! – af sted over grøft og krat, på pløjede agre og slet mark, langs med den stejle bakkeskrænt og det endnu stejlere gærde, som om det var genfærdet af en jæger.

Og skyerne farer med, og der hviler en tåge over dalen! Ikke nogen tung tåge, der skjuler den, men dunster, der, lette og luftige som flor, giver de skønheder, de er udbredt over, en ny tillokkelse i vore beundrende øjne. Hyp i galop! Nu farer vi jo af

sted som månen selv. Idet vi i det ene øjeblik skjule os i en gruppe træer, i det næste i en tågeplet, snart kommer frem på vor brede, klare bane, snart igen forsvinder, men stedse jager videre, er vor rejse et sidestykke til dens. Hyp i galop! om kap med månen. Hyp, hyp i galop!

Nattens skønhed er næppe blevet set, førend dagen melder sig. To stationer til, og landevejen har næsten forandret sig til en sammenhængende gade. Forbi haver, husrækker, landsteder, terrasser og torve; forbi arbejdsvogne, kareter og karrer; forbi flittige arbejdere, der allerede er på benene, svirebrødre, der endnu ikke er gået i seng, drukkenbolte og ædruelige lastdragere; forbi kalk og mursten i alle mulige skikkelser og ind på den ujævne stenbro, hvor det ikke er så let at blive siddende på sædet på den skumplende vogn! Hyp i galop, ned ad utallige omdrejninger og gennem et virvar af utallige stræder, indtil en gammel gæstgivergård er nået, og Tom Pinch, helt svimmel og fortumlet, stiger af i London!

"Og det er oven i købet fem minutter før tiden!" sagde kusken, idet han fik sine drikkepenge af Tom.

"Da ville det såmænd have været mig temmelig ligegyldigt," sagde Tom, "om vi var kommet fem timer for sent, for så tidligt på dagen ved jeg ikke, hvor jeg skal gå hen, eller hvad jeg skal gøre med mig selv."

"Venter de Dem da ikke?" spurgte kusken.

"Hvem?" sagde Tom.

"Ih, *de*," svarede kusken.

Han var så åbenbart hildet i den mening, at Tom var kommet til byen for at besøge en udstrakt kreds af længselsfulde venner og slægtninge, at det ville have været temmelig vanskeligt at

bringe ham ud af hans vildfarelse. Tom prøvede heller ikke på det, men slog det hen i spøg og gik ind i gæstgivergården, hvor han snart faldt i søvn foran kaminen i et af værelserne ud til gården. Da han vågnede, var alle husets folk på benene, hvorfor han vaskede sig og klædte sig om for at forfriske sig efter rejsen, og da klokken imidlertid var blevet otte, gik han ud for at opsøge sin gamle ven John.

John Westlock boede i High Holborn, som næppe lå et kvarters gang fra Toms udgangspunkt, men dog syntes at være et langt stykke borte, eftersom han gik en halv mil bort fra den lige vej for at skyde genvej. Da han endelig var kommet til Johns dør oppe på anden sal, stod han og tøvede med hånden på dørhammeren og skælvede fra øverst til nederst, for han var blevet ganske ængstelig ved tanken om at skulle fortælle, hvad der var forefaldet mellem ham og Pecksniff, og havde en anelse om, at John ville hovere frygteligt over det.

"Men," tænkte Tom, "tidligt eller sent må det dog gøres, og derfor er det bedst, at jeg får det overstået."

Han bankede på.

"Jeg er bange for, at det ikke var nogen londonsk banken," tænkte Tom. "Den klang ikke dristigt, og det er måske grunden til, at der ingen kommer."

Det er ganske vist, at der ingen kom, og at Tom stod og så på dørhammeren, mens han undrede sig over, hvor i nabolaget det vel kunne være, at der boede en vis herre, der af alle kræfter brølede: "Kom ind!" til nogen.

"Men min Gud," tænkte Tom til sidst, "han bor måske her og råber til mig. Det havde jeg slet ikke tænkt på. Mon jeg kan lukke døren op udvendig fra? Ih, jo vist kan jeg."

Jo vist kunne han ved at dreje låsegrebet, og da han drejede det, råbte den samme stemme temmelig hidsigt:

"Hvorfor kommer De ikke ind? Kom ind, siger jeg. Hvorfor bliver De stående der?"

Fra den lille gang gik Tom ind i det værelse, hvorfra disse ord lød, og havde næppe fået øje på en herre, der i slåbrok og tøfler – med sine støvler ved siden af sig færdige til at trækkes på – sad ved sin morgenmad med en avis i hånden, førend den omtalte herre med stor fare for at vælte sit tebord fo'r løs på Tom og trykkede ham til sit bryst.

"Men, Tom, min dreng!" udbrød han. "Tom!"

"Hvor det glæder mig at se Dem, mr. Westlock!" sagde Tom Pinch, idet han greb begge hans hænder og rystede mere end før. "Hvor De er venlig!"

"Mr. Westlock?" gentog John, "hvad vil De sige med det, Pinch? De har dog vel ikke glemt mit fornavn?"

"Nej, John, nej. Jeg har ikke glemt det," sagde Thomas Pinch. "Gud i Himlen, hvor De er venlig!"

"Jeg har aldrig set mage til karl!" udbrød John. "Hvad mener De med atter og atter at sige det? Hvad ventede De, at jeg skulle være? Kom, sæt Dem nu her, Tom, og vær et fornuftigt menneske. Hvorledes har De det, min dreng? Jeg er så glad ved at se Dem!"

"Og jeg ikke mindre glad ved at se Dem," sagde Tom.

"Det er naturligvis gensidigt. Det har det altid været, vil jeg håbe. Havde jeg vidst, at De kom, skulle jeg have haft noget til morgenmaden. Selv ville jeg foretrække en sådan overraskelse for den bedste morgenmad i verden, men med Dem er det en anden sag, og jeg tvivler ikke om, at De er så sulten som en

tærsker. Men hjælp Dem nu, som De bedst kan, Tom, så vil vi søge oprejsning ved middagsbordet. De bruger sukker, ved jeg; jeg husker nok sukkeret hos Pecksniffs. Ha, ha, ha! Hvorledes har Pecksniff det? Hvornår kom De til byen? Begynd dog med et eller andet, Tom. Der er kun levninger, som De ser, men de er ikke så dårlige. Svinesylte! Smag på den, Tom! Begynd bare med noget, gamle dreng! Jeg er så glad ved at se Dem!"

Mens John udtalte disse ord i den største sindsbevægelse, løb han idelig frem og tilbage mellem skabet og bordet, hentede alle slags sager i krukker, skuffede en umådelig mængde te ud af tedåsen, tabte franskbrød i sine støvler, skænkede varmt vand på smørret og gjorde sig skyldig i mange lignende fejltagelser, uden at bryde sig det allermindste om det.

"Så!" sagde John, idet han for tyvende gang satte sig ned og øjeblikkelig sprang op igen for at sætte noget nyt frem på bordet. "Nu må vi tage til takke med dette indtil middag. Og lad os nu høre nyhederne. Først og fremmest, hvorledes har Pecksniff det?"

"Jeg ved ikke, hvorledes han har det," svarede Tom.

John Westlock satte tepotten fra sig og så forbavset på ham.

"Jeg ved ikke, hvorledes han har det," gentog Tom, "og med undtagelse af, at jeg ikke ønsker ham noget ondt, bryder jeg mig heller ikke om at vide det. Jeg har forladt ham, John, forladt ham for altid."

"Frivilligt?"

"Nej, han gav mig min afsked, men i forvejen var jeg kommet efter, at jeg havde taget fejl af ham, og jeg kunne under ingen omstændigheder være blevet hos ham. Jeg må desværre indrømme, at Deres dom om hans karakter var rigtig. Det er

måske en latterlig svaghed, men jeg forsikrer Dem, at det har været meget bittert og smerteligt for mig at komme til den overbevisning."

Tom havde ikke behøvet at kaste et så bønfaldende blik på sin ven for på en blid og værdig måde at forebygge, at han svarede med en latter. John ville lige så let have tænkt på at kaste ham i gulvet.

"Det var alt sammen en drøm," sagde Tom, "og nu er den forbi. En anden gang skal jeg fortælle Dem, hvorledes det gik til. Bær over med min dårskab, John. For øjeblikket har jeg ikke lyst til at tænke på det eller tale om det."

"Jeg sværger Dem til, Tom," svarede hans ven alvorligt, efter at han havde siddet tavs nogle øjeblikke, "at jeg ved at se, hvor nær De tager Dem dette, ikke ved, om jeg skal glæde mig eller sørge over, at De omsider har gjort denne opdagelse. Jeg bebrejder mig, at jeg nogen sinde har kunnet drive gæk med den sag; jeg burde have haft bedre forstand."

"Kære ven," sagde Tom og rakte sin hånd frem, "det er meget smukt og hæderligt af Dem at modtage mig og min tilståelse således; det bringer mig til at rødme ved tanken om, at jeg noget øjeblik kunne være urolig, mens jeg gik herhen. De kan ikke fatte, hvilken sten der er faldet fra mit hjerte. Nu skal jeg gøre ordentlig kål på svinesylten."

Således påmindet om sine pligter, gav værten sig øjeblikkelig i færd med at dynge alle slags levnedsmidler mellem hinanden på Toms tallerken, og Tom spiste dygtigt og følte sig kendeligt styrket.

"Det var godt," sagde John, efter at han med ubeskrivelig tilfredsstillelse havde iagttaget sin gæst. "Og nu til vore planer.

De bliver naturligvis hos mig. Hvor er Deres kuffert?"

"I gæstgivergården. Det var ikke min hensigt –"

"Lige meget hvad der ikke var Deres hensigt," afbrød John ham. "Hvad der var Deres hensigt er mere magtpåliggende. De gik herhen for at bede mig om mit råd, ikke sandt?"

"Jo, ganske bestemt."

"Og følge det, når jeg gav Dem det?"

"Ja," svarede Tom, "hvis det var et godt råd, hvilket jeg ikke tvivler om, at det vil være, da det kommer fra Dem."

"Nuvel da, så vær ikke fra første færd af en halsstarrig gammel nar, Tom, ellers lukker jeg butikken og skiller mig ikke ved noget af denne dyre vare. De er på besøg hos mig. Gid jeg havde et orgel til Dem!"

"Det ønsker herrerne underneden og ovenpå vist også!"

"Lad mig nu se. For det første ønsker De at besøge Deres søster i formiddag," blev hans ven ved, "og vil naturligvis helst gå alene derhen. Jeg vil gå et stykke vej med Dem og afgøre et par småærinder for mig selv og derpå mødes med Dem her igen i eftermiddag. Stik den i lommen, Tom. Det er kun nøglen til døren. Skulle De komme først hjem, vil De få brug for den."

"Nej, hør, at indkvartere sig således hos en ven –"

"Å, der er jo to nøgler," afbrød John Westlock ham. "Jeg kan da ikke åbne døren med dem begge to på én gang. Hvor De dog er en snurrig kegle, Tom! Er der intet, som De særlig kunne have lyst til at få til middag?"

"Ak Gud, nej," sagde Tom.

"Nå, så overlad det hele til mig. Et glas kirsebærbrændevin, Tom?"

"Ikke en dråbe! Hvilken udmærket lejlighed," sagde Pinch, "der er jo alt, hvad der skal være."

"Gud velsigne Dem, Tom, kun nogle små ungkarlebekvemmeligheder, sådanne improviserede arrangementer, som en Robinson Crusoe kunne være faldet på, andet ikke. Hvad mener De – skal vi gå?"

"Gerne," svarede Tom. "Når De vil."

John Westlock tog altså franskbrødene ud af sine støvler, trak disse på og klædte sig om, efter først at have givet Tom avisen at læse i. Da han var færdig til at gå, fandt han Tom siddende i dybe tanker.

"Drømmer De, Tom?"

"Nej, nej. Jeg har gennemlæst avertissementerne i den tanke, at der mulig kunne være noget, som kunne passe for mig. Men som det så ofte er faldet mig ind, det underlige er, at ingen synes at blive gjort tilpas. Her er alle slags herskaber, som ønsker sig alle slags tjenestefolk, og alle slags tjenestefolk, som ønsker sig alle slags herskaber, men de synes aldrig at komme sammen. Her er en embedsmand, som i en øjeblikkelig forlegenhed ønsker at få fem hundrede pund til låns, og lige i det følgende avertissement er der en anden herre, som netop kan låne denne sum ud. Men han låner ham den ikke, John, skal De få at se. Her er en dame med en lille formue, som ønsker sig i kost og logi hos en rolig familie, og her er en familie, som netop kalder sig en 'rolig familie' og netop ønsker sig en sådan dame i huset. Men hun tager ikke derhen, John. Lige så lidt synes nogle af de ugifte herrer, der ønsker et luftigt sovekammer og af og til afbenyttelsen af en dagligstue, at komme overens med disse andre mennesker, som bor i en

landlig, for sin styrkende luft kendt egn kun fem minutters gang fra Børsen. Selv de bogstaver i alfabetet, som stadig løber bort fra deres slægtninge og øverst på spalterne bønfaldes om at vende tilbage, vender aldrig tilbage, hvis man skal dømme efter de mangfoldige gange, de opfordres til det uden at gøre det. Det synes virkelig, som om folk fandt den samme fornøjelse i at lade deres klager trykke, som i at udtale dem mundtligt, som om de fandt en trøst og beroligelse i at bekendtgøre: 'Jeg ønsker det og det, men kan ikke få det og venter det heller aldrig!'"

John Westlock lo over dette indfald, og de gik ud sammen. Det var så mange år siden, at Tom havde været i London, og han havde dengang set så lidt af byen, at hans interesse for alt, hvad han nu så, var meget stor. Især var det ham meget magtpåliggende blandt andre berygtede steder at få de gader at se, hvor folk fra landet plejede at blive overfaldet og myrdet, og efter en halv times gang blev han ganske ærgerlig over at mærke, at der intet var stjålet fra ham. Men da John, for at stille ham tilfreds, opfandt en lommetyv og udpegede en meget agtbar udlænding for ham som en, der hørte til dette broderskab, blev han meget fornøjet.

Hans ven ledsagede ham indtil et kort stykke fra Camberwell, og efter at have givet ham så god besked, at han umuligt kunne tage fejl af den rige metalstøbers hus, lod han ham gå for at aflægge sit besøg. Da Tom kom til det store klokkegreb, trak han sagte i det. Portneren viste sig.

"Bor miss Pinch her?" spurgte Tom.

"Miss Pinch er guvernante her," svarede portneren.

Samtidig målte han Tom fra hoved til fod, som om han ville have sagt: "De er en net fyr, er De; hvor kommer De fra?"

"Det er den unge dame, jeg mener," sagde Tom. "Det er ganske rigtigt. Er hun hjemme?"

"Det ved jeg såmænd ikke," svarede portneren.

"Tror De ikke, at De kunne have den godhed at spørge om det?" sagde Tom, der ligefrem krympede sig ved at komme med dette forslag, eftersom muligheden af et sådant skridt slet ikke syntes at falde portneren ind.

Sagen var, at idet portneren havde lukket porten op, havde han samtidig efter skik og brug ringet på husklokken – for når det endelig skal være, kan man lige så godt gøre den slags ting i den rette grevelige stil – og at hans tjenestepligter ophørte dermed. Da han var fæstet til at åbne og lukke porten, men ikke til at give fremmede folk forklaringer, overlod han den videre udvikling af denne lille episode til en tjener, som i det samme råbte ned fra trappen: "Halløj der! Hvad vil De? Denne vej, unge mand!"

"Å," sagde Tom og skyndte sig hen til ham, "jeg så ikke, at der var flere til stede. Tør jeg spørge, om miss Pinch er hjemme?"

"Hun er *inde*," svarede tjeneren, som om han ville sige til Tom: "Men hvis De tror, at hun hører hjemme her, gør De bedst i at opgive denne tanke."

"Jeg ville gerne tale med hende," sagde Tom.

Tjeneren, der var et livligt ungt menneske, havde i dette øjeblik tilfældigvis fæstet sin opmærksomhed på en flyvende due, der satte ham i en sådan spænding, at hans blik var fængslet til fuglen, indtil den kom helt af syne. Derpå

opfordrede han Tom til at følge med og viste ham ind i dagligstuen.

"Noget navn?" spurgte det unge menneske og standsede dorsk ved døren.

Det var et godt indfald, fordi det, uden at give den fremmede et tilstrækkeligt påskud til at slå ham til jorden, hvis han skulle være hidsig af naturen, viste dette unge menneskes dom om hans stand og lettede hans bryst for den trykkende byrde hemmeligt at se et navnløst og obskurt individ i ham.

"Vær så god at sige hendes broder," sagde Tom.

"Moder?" drævede tjeneren.

"Broder," gentog Tom lidt højere. "Og vil De først sige en herre og så sige hendes broder, da hun ikke venter mig eller ved, at jeg er her i London, og jeg nødig vil gøre hende bange."

Det unge menneskes interesse for Toms ytringer var for længe, siden ophørt, men han havde dog været så god at vente til nu, da han lukkede døren og gik.

"Det, må jeg tilstå, er en meget upassende og uhøflig opførsel," sagde Tom. "Jeg vil håbe, at det er ny tjenestefolk, og at Ruth behandles på en helt anden måde."

Hans tanker blev afbrudt af lyden af stemmer i værelset ved siden af. Det lød som et ivrigt skænderi, eller som om en eller anden synder fik en alvorlig overhaling, og undertiden blev de talende så højrøstede, at det var, som et helt vredesuvejr brød løs. Det var under et af disse udbrud, at tjeneren meldte Tom, lod det til, for der opstod en pludselig og unaturlig ro og derpå en dødsstilhed. Mens han endnu stod ved vinduet og undrede sig over, hvad det var for en huslig trætte, der havde

afstedkommet denne larm, og håbede, at Ruth intet havde at gøre med det, gik døren op, og hans søster fløj i hans arme.

"Ak, du min Gud," sagde Tom, efter at de ømt havde omfavnet hinanden, idet han så på hende med stolthed, "hvor du dog er forandret, Ruth! Jeg ville næppe have kendt dig, kæreste søster, hvis jeg havde set dig på et andet sted! Du er så udviklet!" sagde Tom med uendelig henrykkelse, "så voksen, så – så – så smuk!"

"Finder du det, Tom –"

"Å, det må enhver finde," sagde Tom og glattede blidt hendes hår. "Det er en kendsgerning og ikke alene en mening. Men hvad er der i vejen?" spurgte Tom, idet han så nøjere på hende. "Du er jo helt rød, og du har grædt."

"Nej, jeg har ikke, Tom."

"Sniksnak," sagde Tom i en bestemt tone. "Det er jo ikke sandt; kom ikke og fortæl mig noget; det ved jeg bedre. Hvad er det? Jeg er ikke længere hos Pecksniff, men er kommet til London for at bosætte mig, og er du ikke lykkelig her – hvad jeg højligt frygter for, da jeg begynder at tro, at du har ført mig bag lyset i den bedste og kærligste hensigt – skal du ikke blive her længere."

Pas på! Toms blod begyndte at komme i kog. Måske havde det syltede svinehoved noget at gøre med det, men tjeneren havde det i hvert tilfælde. Det samme havde synet af hans smukke søster, og det ikke så lidt endda. For sit eget vedkommende kunne Tom finde sig i en hel del, men af hende var han stolt, og stolthed er en kilden ting. Han begyndte at tænke, "der er måske mere end én Pecksniff," og denne tanke bragte ham pludselig til at dirre af vrede – det var, ligesom han blev prikket med tusinde nåle.

"Lad os da tale om det, Tom," sagde Ruth og gav ham et kys til for at berolige ham. "Jeg er bange for, at jeg ikke kan blive her."

"Kan ikke?" svarede Tom. "Nå, så skal du heller ikke, mit lam. Hvad, du er da ikke en tiggerske, der lever af andres barmhjertighed!"

Tom blev standset i disse udbrud af tjeneren, der bragte den melding fra sin herre, at denne ønskede at tale med ham, førend han gik, og ligeledes med miss Pinch.

"Vis vej," sagde Tom, "jeg vil straks hilse på ham."

De trådte altså ind i værelset ved siden af, hvorfra skænderiet havde lydt, og fandt der en midaldrende herre med et opblæst væsen og en buldrende stemme, og en midaldrende dame med et ansigt, der mindede om stivelse og eddike. Endelig fandt de miss Pinchs ældste elev, som mrs. Todgers ved en tidligere lejlighed havde kaldt en giraf, og som nu græd og hulkede af forbitrelse.

"Min broder," sagde Ruth Pinch, idet hun frygtsomt forestillede Tom.

"Ah!" udbrød herren og mønstrede Tom opmærksomt. "Er De virkelig miss Pinchs broder? Undskyld mit spørgsmål, for jeg ser ingen lighed."

"Jeg ved, at miss Pinch har en broder," sagde damen.

"Miss Pinch taler altid om sin broder i stedet for at passe min undervisning," hulkede eleven.

"Ti stille, Sofie," udbrød herren. "Vær så god at tage plads," tilføjede han til Tom.

Tom satte sig og så i stum forundring fra den ene til den anden.

"Hav den godhed at blive, miss Pinch," fortsatte herren og skottede over sin skulder.

Her afbrød Tom ham ved at stå op for at sætte en stol til sin søster, hvorpå han igen satte sig.

"Det glæder mig, at De er kommet for at besøge Deres søster i dag," tog metalstøberen atter til orde, "for skønt jeg, som regel, ikke holder af, at en person, der er ansat i mit hus som guvernante, modtager besøg, kommer De dog i dette tilfælde meget belejligt. Jeg må desværre underrette Dem om, at vi slet ikke er tilfreds med Deres søster."

"Vi er meget utilfredse med hende," sagde damen.

"Jeg vil før lade mig slå ihjel, før jeg vil læse en eneste lektie mere hos miss Pinch," hulkede eleven.

"Sofie!" udbrød hendes fader. "Vil du tie?"

"Tør jeg da spørge om grunden til denne utilfredshed?" sagde Tom.

"Ja," svarede metalstøberen. "Jeg vil ikke sige, at De har ret til det, men jeg vil dog sige Dem grunden. Deres søster har ikke den fjerneste medfødte evne til at sætte sig i respekt. Det har stadig været en kilde til uenighed imellem os. Skønt hun allerede i længere tid har opholdt sig i mit hus, og selv om den unge dame, som nu er her til stede, så at sige er vokset op i hendes ledebånd, har denne unge dame dog ingen respekt for hende. Miss Pinch har været aldeles ude af stand til at sætte sig i respekt hos min datter eller til at vinde min datters tillid. Nu påstår jeg," blev han ved, idet han lod sin flade hånd synke gravitetisk ned på bordet, "at der er noget ravgalt i dette! De, som hendes broder, er måske tilbøjelig til at nægte det –"

"Om forladelse," sagde Tom, "det er jeg slet ikke tilbøjelig til, men er tværtimod overbevist om, at der er noget ravgalt, noget ligefrem oprørende i det."

"Du gode Gud," udbrød herren, idet han med værdighed så sig om i stuen, "hvad må jeg ikke opleve at se? Hvad har denne karaktersvaghed hos miss Pinch ikke ført til? Hvad må jeg ikke føle som fader, når jeg i stedet for, at min datter efter mit ønske – som jeg flere gange har udtalt for miss Pinch, hvilket hun næppe vil vove at nægte – skulle være kræsen i sine udtryk, dannet i sit væsen, således som det passer sig for hendes stilling i livet, og høfligt kold mod dem, der står under hende i samfundet, hører hende endnu i formiddags kalde miss Pinch selv en tigger?"

"En tiggefærdig tingest," rettede damen.

"Hvilket er endnu værre. En tiggefærdig tingest! Et plumpt, lavt, foragteligt udtryk!"

"Højst foragteligt!" udbrød Tom. "Det glæder mig, at De dømmer så rigtigt om det."

"Så rigtigt," sagde metalstøberen og dæmpede sin stemme for at gøre et så meget stærkere indtryk, "så rigtigt, at hvis jeg ikke vidste, at miss Pinch var en forældreløs og værgeløs person, havde jeg, som jeg for få minutter siden forsikrede miss Pinch ved min sanddruhed og karakter, afbrudt forbindelsen mellem os lige på stedet."

"For Himlens skyld," udbrød Tom og rejste sig, for nu kunne han ikke tvinge sig længere; "lad Dem dog endelig ikke binde af sådanne hensyn. De er ikke til. Hun er ikke værgeløs. Hun kan øjeblikkelig forlade Deres hus. Kære Ruth, tag din hat på."

"Åh, en nydelig familie!" udbrød damen. "Ja, han er hendes broder; det er der ingen tvivl om."

"Så ringe tvivl, frue," sagde Tom, "som der er om, at den unge dame derhenne er oplært af Dem og ikke af min søster. Kære Ruth, tag din hat på!"

"Når De, unge mand," afbrød metalstøberen ham i en hoffærdig tone, "med den uforskammethed, der er Dem medfødt, og som jeg derfor ikke vil nedlade mig til at ænse videre, siger, at den unge dame, min ældste datter, er blevet oplært af nogen anden end miss Pinch, så – nok sagt! De forstår mig til fulde. Jeg tvivler ikke om, at De er vant til det."

"Sir!" udbrød Tom, efter at han i nogen tid havde set stiltiende på ham. "Fatter De ikke, hvad jeg mener, vil jeg sige Dem det. Fatter De det, beder jeg Dem, at De ikke vil gentage dette udtryk som svar på det. Min mening er, at ingen mand kan vente, at hans børn skal have respekt for, hvad han selv ringeagter."

"Ha, ha, ha!" lo metalstøberen. "Fraser! Fraser! De sædvanlige fraser."

"Den sædvanlige historie!" sagde Tom. "Deres guvernante kan ikke vinde Deres børns tillid og agtelse, siger De? Lad hende begynde med at vinde Deres, og se så, hvad der vil ske."

"Miss Pinch er dog vel ved at tage sin hat på, min ven, håber jeg?" sagde metalstøberen.

"Det håber jeg med," sagde Tom, idet han foregreb svaret, "det er hun ganske sikkert. Imidlertid ønsker jeg at tale lidt med Dem. De gjorde mig Deres meddelelse; De ønskede at se mig af denne grund, og jeg har ret til at svare Dem. Jeg er hverken højrøstet eller heftig, skønt jeg ikke kan sige det samme om

Dem med hensyn til den måde, De har talt til mig på. Og jeg ønsker for min søsters skyld at sige den rene sandhed."

"Sig, hvad De vil, unge mand," svarede metalstøberen og lod, som om han gabede. "Miss Pinchs løn, kære kone."

"Når De siger," fortsatte Tom, ikke mindre opbragt, fordi han tilsyneladende var rolig, "at min søster ikke har den medfødte evne til at sætte sig i respekt hos Deres børn, må jeg på det bestemteste modsige Dem. Hun har nydt en lige så god opdragelse og undervisning og er lige så godt skikket til at indgyde respekt som nogen af Deres omgangskreds, der holder guvernante. Men når De sætter hende i et skævt forhold til ethvert tyende i Deres hus, hvor kan De da, hvis De har almindelig menneskeforstand, tro, at hun ikke er i en ti gange værre stilling med hensyn til Deres døtre?"

"Det er virkelig godt," udbrød metalstøberen. "Det er meget godt!"

"Det er meget slet og lavt og uretfærdigt og grusomt. Respekt! Jeg tror, at unge mennesker er hurtige nok til at iagttage og efterligne, og hvorledes skulle de da kunne respektere den, som ingen andre respekterer, men enhver håner? Og en stor kærlighed må de få for deres læsning, når de ser, hvad deres lærerinde har drevet det til ved sin dygtighed i de samme ting! Respekt! Enhver ting, selv om den fortjener at respekteres nok så meget, vil blive ringeagtet af Deres døtre, når De behandler den på samme måde, som De har behandlet hende!"

"Denne tale er i højeste grad uforskammet, unge mand."

"Jeg taler uden lidenskab, men med den største harme og foragt for en sådan behandlingsmåde og for alle dem, der

bruger den," sagde Tom. "Hvor kan De som en ærlig mand udtrykke mishag eller forundring over, at Deres datter kalder min søster en tiggefærdig stakkel, når De selv kalder hende det samme på halvhundrede tydelige måder, om end ikke med ord; ja når endog Deres tjener og portner gør enhver fremmed den samme fintfølende meddelelse? Og med hensyn til Deres mistro og mistillid til hende og selv hendes ord – er hun ikke hævet over dette, har De ikke ret til at tage hende i Deres tjeneste."

"Ikke ret?" udbrød metalstøberen.

"Aldeles ikke. Bilder De Dem ind, at udbetalingen af en årlig sum giver Dem en sådan ret, overdriver De i højeste grad pengenes magt og værdi. I et sådant tilfælde er Deres penge den mindste del af akkorden; De kan i så henseende være nok så punktlig og dog være bankerot. Mere har jeg ikke at sige," sagde Tom meget varm og ophidset nu, da det var forbi, "med undtagelse af at udbede mig tilladelse til at opholde mig i Deres have, indtil min søster er færdig."

Uden at afvente denne tilladelse gik han.

Førend han endnu havde begyndt at afkøles, kom hans søster ud til ham. Hun græd, og Tom kunne ikke tåle, at nogen der i huset skulle se hende således.

"De vil tro, at det gør dig ondt at tage bort," sagde Tom. "Det gør dig dog vel ikke ondt?"

"Nej, Tom, nej. Jeg har i lang tid længtes efter at komme herfra."

"Nå, så græd ikke."

"Det gør mig så ondt for dig," hulkede søsteren.

"Men du bør være glad for min skyld. Jeg vil være dobbelt lykkelig ved at have dig hos mig. Hovedet i vejret. Så! Nu går vi ud, som vi bør. Ikke overmodige, men rolige og fulde af tillid til os selv."

Den tanke, at Tom og hans søster nogen sinde skulle kunne vise sig overmodige, var ligefrem absurd, men i sin ophidsede stemning var Tom langt fra at føle dette, og han gik ud af porten med en sådan alvor og bestemthed skrevet i sit ansigt, at portneren næppe kendte ham igen.

Først efter at de var gået et kort stykke, og Tom havde mærket, at han begyndte at blive mere kold og fattet, blev han bragt fuldkommen til sig selv ved et spørgsmål fra sin søster, der med sin lille velklingende stemme sagde:

"Hvor går vi hen, Tom?"

"Gud," sagde Tom og blev stående, "det ved jeg ikke!"

"Bor – bor du da intetsteds, kære broder?" spurgte søsteren og så ham vist i ansigtet.

"Nej, ikke for øjeblikket. Ikke sådan rigtigt. Jeg kom først i morges. Vi må se at få os et logi."

Han sagde hende ikke, at han skulle have boet hos sin ven John, men ikke kunne tænke på at indkvartere to personer, af hvilke den ene var en ung dame, hos ham, da han vidste, at hun så ville blive sørgmodig og tænke, at hun var til byrde for ham. Han holdt heller ikke af at lade hende blive nogetsteds, mens han gik hen til John og underrettede ham om denne forandring i deres aftale, da han nødig ville synes at misbruge sin vens ædelmodighed og gæstfrihed. Han sagde derfor endnu en gang: "Vi må se at få os et logi," og sagde det så kækt, som om han

havde været en komplet vejviser over alle de logier, der var i London.

"Hvor skal vi søge det?" sagde Tom. "Hvad mener du?"

Toms søster var i så henseende ikke synderlig klogere end han. Hun trykkede derfor en lille pung ned i hans frakkelomme og lagde den lille hånd, hun havde gjort det med, oven på den anden lille hånd, hun holdt hans arm med, men sagde intet.

"Det må være et billigt kvarter," sagde Tom, "og ikke langt fra London. Lad mig engang se. Tror du, at Islington ville være et godt sted?"

"Jeg tror, at det ville være fortræffeligt."

"I gamle dage plejede det at kaldes det lystige Islington," sagde Tom. "Måske er det endnu lystigt, og det ville da være så meget bedre. Hvad?"

"Bare det ikke er for dyrt," sagde Ruth.

"Naturligvis, når det blot ikke er for dyrt. Nå, men hvor er Islington? Vi kan ikke gøre bedre end at gå derhen, skulle jeg mene. Lad os gå!"

Toms søster ville have gået, hvorhen det skulle være, med ham, hvorfor de meget glade gik videre arm i arm, men da Tom snart mærkede, at Islington ikke var der i nabolaget, spurgte han sig for, om der ikke var en bus, som gik derhen, og de fandt også snart en sådan. Undervejs havde de mange ting at tale om, idet Tom skulle fortælle, hvad der var hændt ham, og Toms søster fortælle, hvad der var hændt hende, så at de begge havde mere at sige end tid til at sige det i, for i forhold til, hvad de havde at meddele hinanden, havde de først begyndt at tale, da de nåede deres rejses mål.

"Nu," sagde Tom, "må vi først opsøge de tarveligste gader og se os om efter plakater i vinduerne."

Dermed gik de igen videre, lige så glade, som om de nys havde forladt deres eget hyggelige lille hus for at opsøge et logi til andre. Himlen skal vide, at Toms enfold var uformindsket, men nu, da der var en, som stolede på ham, blev han drevet til at stole lidt mere på sig selv og var i sine egne tanker en hel pokkers karl.

Efter at have vandret om i flere timer og set på nogle snese logier, begyndte de at finde det temmelig trættende, især da de ikke så noget, som i mindste måde egnede sig for dem, men til sidst opdagede de dog i et sært, lille, gammeldags hus oppe i en lille gade to små sovekamre og en trekantet dagligstue, som syntes at passe sig ganske godt for dem. Deres ønske om straks at flytte ind var vel en mistænkelig omstændighed, men også denne overvandtes, da de betalte den første uges leje forud og refererede til John Westlock, *Esquire*, i Furnival's Inn.

Det var et helt fornøjeligt syn, da dette vigtige punkt var afgjort, at se Tom og hans søster løbe om til bageren og slagteren og urtekræmmeren med en slags højtidelig fryd over husholdningsvæsnets uvante pligter, idet de rådslog hemmeligt med hinanden, når de gjorde deres små bestillinger, og blev bragt ud af fatningen ved den mindste indblanding fra butikssvendens side. Da de kom tilbage, og Toms søster nu og da standsede, mens hun vimsede om og syslede med tusinde fornøjelige småting, for at give gamle Tom et kys eller smile til ham, gned Tom sig i hænderne, som om hele Islington tilhørte ham.

Det var imidlertid blevet langt ud på eftermiddagen og på høje tid, at Tom holdt sin aftale. Efter at være blevet enig med sin søster om, at de af hensyn til, at de ikke havde spist til middag, ville tillade sig den overdådighed at have koteletter til aftensmad klokken ni, gik han derfor igen ud for at fortælle John alle disse vidunderlige tildragelser.

"Jeg er jo pludselig blevet husfader," tænkte Tom. "Hvis jeg kun kan få noget arbejde, hvor godt kan Ruth og jeg da ikke have det! Ak, men dette *hvis*! Dog, det kan ikke nytte at tabe modet. Det kan jeg altid gøre, når jeg har prøvet alt og intet fundet, og selv da vil det ikke nytte mig stort. Gud må vide, hvad John tror, der er blevet af mig. Han er måske allerede bange for, at jeg har forvildet mig ind i en af de gader, hvor folk fra landet bliver myrdet, og at der er blevet lavet pølser eller noget andet skrækkeligt af mig."

37. Tom går fejl og opdager, at han ikke er den eneste, der befinder sig i denne forlegenhed. Han hævner sig på en falden fjende

Toms onde genius førte ham ikke i kløerne på nogen af de tilberedere af kannibalsk bagværk, som i mangt et klassisk bondesagn skildres som drivende en levende detailforretning i hovedstaden, ligesom den heller ikke udkårede ham til bytte for bondefangere, bedragere, spillere eller nogen af de mindre blodtørstige gavtyve, der måske er lidt bedre kendte af politiet. Han kom ikke i tale med nogen herre, som tog ham med ind i et værtshus, hvor der tilfældigvis var en anden herre, som svor på, at han havde flere penge end nogen mand, og meget snart beviste, at ban havde flere penge end én mand, ved at tage hans fra ham; heller ikke faldt han i nogen anden af de mange menneskefæller, der uden advarsel opstilles i denne stads gader. Men han fo'r vild, og det meget snart, og ved at søge at komme på ret vej igen forvildede han sig endnu mere.

Nu mente Tom i sin uskyldige mistillid til London, at det var meget fiffigt af ham, at han tog den beslutning ikke at ville bede nogen vise sig vej, hvis han kunne undgå det, medmindre han tilfældigvis kom i nærheden af Mønten eller banken, i hvilket

tilfælde han ville træde indenfor og i tillid til anstaltens fuldkomne agtbarhed stille et par høflige spørgsmål. Han fortsatte altså sin vandring, idet han så op ad alle de gader, han kom i nærheden af, og gik halvvejen op ad dem, og ved således at opgive Goswell Street, smutte ind i Aldermanbury, forvilde sig i Barbican, stadig styre efter den urigtige kompasstreg i London Wall og derpå ved et instinkt, der ville have været vidunderligt, hvis han havde haft mindste ønske om at komme derhen, at skrå over i Thames Street, kom han til sidst tæt hen til "The Monument".

Manden i "The Monument" var et fuldkommen så gådefuldt væsen for Tom som manden i månen. Det faldt ham øjeblikkelig ind, at den ensomme skabning, der i denne pille holdt sig fjernet fra hele menneskeslægten som en gammel eremit, netop var den mand, han kunne spørge om vej. Kold var han måske, og kun lidt medfølelse havde han måske for menneskelige lidenskaber – dertil syntes støtten at være alt for høj: men boede sandheden ikke i "The Monument"s fodstykke, hvor i London – tænkte Tom – er den så at finde?

Da Tom kom tæt hen til pillen, var det en stor opmuntring for ham at opdage, at manden i "The Monument" havde uskyldige tilbøjeligheder; at han, hvor stenet og kunstig hans bolig end var, dog var omgivet af landlige minder; at han holdt planter, havde fuglebure hængende, ikke var aldeles afskåret fra friske markblomster og havde unge træer stående i baljer. Manden i "The Monument" sad selv uden for døren – hans egen dør, monumentdøren, hvilken ophøjet tanke! – og gabede ligefrem, som om der ikke var noget monument, der kunne stoppe

munden på ham og give ham vedvarende interesse for hans egen tilværelse.

Idet Tom nærmede sig denne mærkelige skabning for at spørge om vej, kom der to personer, som ville bese monumentet. Det var en herre og en dame, og herren spurgte: "Hvor meget for hver?"

Manden i monumentet sagde: "En halv shilling."

Herren stak ham en shilling i hånden, og manden i "The Monument" åbnede en lille mørk dør. Da herren og damen var kommet af syne, lukkede han den igen og vendte langsomt tilbage til sin stol.

Han satte sig ned og lo.

"De ved ikke, hvor mange trin der er!" sagde han.

"Det er dobbelt så mange penge værd at blive her, ja såmænd er det så."

Manden i "The Monument" var en kyniker, et verdsligt sindet menneske! Ham kunne Tom ikke spørge om vej. Han var forberedt på ikke at fæste mindste lid til ham.

"Min Gud!" udbrød en stemme bag ved ham. "Men det er jo ham!"

I samme øjeblik blev han prikket i ryggen med en parasol, og idet han vendte sig om, opdagede han sin forrige beskytters ældste datter.

"Miss Pecksniff!" sagde Tom.

"Men Gud bevares, mr. Pinch," udbrød Charity, "hvad gør De her?"

"Jeg er kommet noget af min vej. Jeg –"

"Jeg håber, De er løbet Deres vej," sagde Charity. "Det ville være raskt gjort og ikke mere end rimeligt, om De havde gjort

det, når min fader kan glemme sig selv i den grad."

"Jeg har forladt ham," sagde Tom, "men efter gensidig overenskomst. Det skete ikke hemmeligt."

"Er han gift?" spurgte Charity med en krampagtig trækning med hagen.

"Nej, endnu ikke, og, sandt at sige, tror jeg heller ikke, at han bliver det, hvis miss Graham er genstanden for hans lidenskab."

"Snak, mr. Pinch," udbrød Charity utålmodigt, "De er let at narre og ved ikke, hvilke rænker en sådan skabning er i stand til. Å, det er en syndig verden!"

"Er De ikke gift?" spurgte Tom for at give samtalen en anden retning.

"Nej – nej," svarede Charity, idet hun omkredsede en enkelt brosten med spidsen af sin parasol. "Jeg – men det er mig virkelig umuligt at forklare mig nærmere. Vil De ikke gå ind med?"

"Bor De da her?" spurgte Tom.

"Ja," svarede miss Pecksniff og pegede med spidsen af sin parasol på Todgers'. "*For tiden* bor jeg hos denne dame."

"Kun for tiden! Tager De snart hjem igen?"

"Nej, jeg siger så mange tak. En stedmoder, der er yngre end – jeg mener, der er så godt som i samme alder som én selv, ville jeg ikke kunne finde mig i."

"Jeg troede, at da De sagde for tiden –"

"Jeg må virkelig sige, at havde jeg haft nogen forestilling om, at De ville have trængt så stærkt ind på mig," sagde Charity rødmende, "ville jeg ikke have været så tåbelig at hentyde – men vil De ikke gå ind?"

For at undskylde sig sagde Tom, at han skulle mødes med nogen i Furnival's Inn, men ved at gå fra Islington var han drejet galt af, så at han var kommet til The Monument. Miss Pecksniff stod længe helt forfjamsket, da han spurgte, om hun kendte vejen til Furnival's Inn, men tog til sidst mod til sig og svarede:

"En herre, der er en ven af mig, eller om just ikke en ven, så dog en slags bekendt – å, jeg ved virkelig næppe, hvad jeg siger, mr. Pinch. De må ikke tro, at der er noget imellem os, eller om der også er, at det allerede er en afgjort sag – skal netop til Furnival's Inn i et ærinde, tror jeg, og jeg er vis på, at det vil være ham en stor fornøjelse at følge Dem herhen, for at De ikke skal fare vild igen. De gør bedst i at gå ind med. De træffer rimeligvis min søster Merry her," sagde hun med et underligt kast med hovedet og et alt andet end venligt smil.

"Så tror jeg, at jeg hellere vil søge at finde vej alene," sagde Tom, "da hun desværre næppe vil blive synderlig glad ved at se mig. Den ulykkelige episode, om hvilken De og jeg vekslede nogle venskabelige ord i fortrolighed, har rimeligvis ikke indgivet hende venlige følelser imod mig, skønt skylden virkelig ikke var min."

"De kan stole på, at hun aldrig har hørt tale om det," sagde Cherry, idet hun trak mundvigene op og nikkede ad Tom. "Men selv om så var, er jeg langt fra at være vis på, at hun ville nære noget grumme stort nag til Dem for det."

"Hvad siger De?" udbrød Tom.

"Jeg siger intet," svarede Charity. "Havde jeg ikke allerede vidst, hvad troløshed og bedrageri i og for sig er for afskyelige ting, kunne jeg måske have lært det af det held, de har med sig."

Her smilede hun ligesom før. "Men jeg siger intet. Tværtimod, det holder jeg mig for god til. De gør bedst i at gå ind med."

Der var noget skjult her, som pirrede Toms nysgerrighed og gjorde hans gode hjerte uroligt. Mens han i et øjebliks tvivlrådighed så på Charity, kunne det ikke undgå ham, at der i hendes ansigt var en kamp mellem triumf og undseelse; heller ikke kunne han andet end lægge mærke til, at hun, trods al den arrige trods i hendes væsen, vendte sine øjne bort, når de mødte hans, som hun dog brød sig så lidt om.

Der opstod en urolig tanke i Toms hoved, en anelse om, at det forandrede forhold mellem ham selv og Pecksniff på en eller anden måde ville medføre en forandret opfattelse fra hans side af andre mennesker og give ham et indblik i meget, som han tidligere ikke havde haft nogen mistanke om. Og dog gav han ikke Charitys adfærd nogen bestemt fortolkning. Han havde visselig ingen forestilling om, at da han havde været tilhører og tilskuer ved hendes ydmygelse, greb hun med ivrig glæde lejligheden til at krænke sin søster ved at give ham et indblik i *hendes* langt dybere sorg, for han vidste intet om det, og tænkte sig kun denne søster som den samme overgivne, letsindige, ubetydelige person, hun altid havde været, og med den samme ringeagt for ham selv, som hun aldrig havde gjort sig mindste umage for at skjule. Han havde, kort sagt, kun et forvirret indtryk af, at miss Pecksniff ikke var rigtig søsterlig eller god, og da han havde lyst til at komme på det rene med dette, fulgte han med hende.

Da gadedøren var blevet åbnet, gik hun ind foran Tom, idet hun bad ham komme bagefter og gik hen til dagligstuedøren.

"Å Merry," sagde hun, idet hun så ind ad den, "jeg er så glad over, at du ikke er gået hjem. Hvem tror du, jeg har mødt på gaden og taget med, for at han skulle hilse på dig? Mr. Pinch! Så der blev du nok ordentlig overrasket!"

Ikke mere overrasket, end Tom blev, da han så på hende. Ikke så meget engang, ikke halvt så meget.

"Mr. Pinch har forladt fader, kære søster," sagde Cherry, "og hans udsigter er helt glimrende jeg har lovet, at Augustus, der skal samme vej, skal følge ham til det sted, hvor han vil hen. Augustus, min dreng, hvor er du?"

Dermed ilede miss Pecksniff ud af dagligstuen, råbende på Augustus Moddle og lod Tom alene med søsteren.

Hvis hun stadig havde været hans bedste veninde; hvis hun i hele hans trældomstid havde behandlet ham med et hensyn, som der endnu aldrig er blevet vist noget forkuet menneske; hvis hun havde lindret hvert øjeblik i disse mange år, altid skånet og aldrig såret ham, kunne hans kærlige hjerte ikke have svulmet af en inderligere medynk over for hende eller med en fuldkomnere frihed for alle mørke minder, end det nu gjorde.

"Du min Gud, De er virkelig det sidste menneske i verden, jeg ville have troet at få at se!"

Det gjorde Tom ondt at høre hende tale i sin gamle tone. Det havde han ikke ventet. Og dog fandt han intet modsigende i, at det kunne gøre ham ondt at se hende så forskellig fra hendes fordums Jeg og samtidig høre hende tale i sin gamle tone. Disse to ting syntes at være helt naturlige.

"Det undrer mig, at De kan finde fornøjelse i at komme og hilse på mig. Jeg fatter ikke, hvad der kan have sat Dem det i

hovedet. Jeg har aldrig fundet synderlig fornøjelse i at se Dem. Vi havde ikke stort tilovers for hinanden."

Hendes hat lå ved siden af hende på sofaen, og mens hun talte, havde hun meget travlt med båndene, alt for travlt til at vide, hvad hendes fingre foretog sig.

"Vi skændtes aldrig," sagde Tom. – Deri havde Tom ret, for der hører lige så vel to til en tvist som til et parti skak eller en tvekamp. – "Jeg håbede, at det ville glæde Dem at veksle håndtryk med en gammel ven. Lad os ikke røre op i gamle sager. Har jeg nogen sinde fornærmet Dem, så tilgiv mig."

Hun så et øjeblik på ham, slap hatten af sine hænder, bredte dem for sit forandrede ansigt og brast i gråd.

"Å, mr. Pinch," sagde hun, "skønt jeg aldrig har behandlet Dem godt, troede jeg dog, at De var af en forsonlig natur. Jeg tænkte ikke, at De kunne være grusom."

Nu talte hun i sandhed sit fordums Jeg så lidet ligt, som Tom vel kunne ønske det. Men hun syntes at tale til ham i en bebrejdende tone, og han forstod hende ikke.

"Jeg viste det sjældent – aldrig – det ved jeg nok, men jeg havde den tro om Dem, at hvis jeg var blevet opfordret til at nævne den person, om hvem det var mindst sandsynligt, at han ville hævne sig på mig, ville jeg tillidsfuldt have nævnt Dem."

"Nævnt mig!" gentog Tom.

"Ja, og det har jeg ofte tænkt."

Efter et øjebliks overvejelse satte Tom sig på en stol ved siden af hende.

"Tror De," sagde han, "å, kan De tro, at hvad jeg for nylig sagde, blev sagt i andet end i den sande og ligefremme mening, som mine ord tilkendegav? Jeg mener det i ånden og efter

bogstaven. Har jeg nogen sinde fornærmet Dem, så tilgiv mig. Jeg har måske gjort det mange gange. De har aldrig fornærmet eller krænket mig. Hvorledes skulle jeg da kunne tage hævn, selv om jeg var hård eller slet nok til at ønske det?"

Efter et kort ophold takkede hun ham under tårer og hulken og sagde, at hun aldrig havde været på én gang så nedtrykt og så glad, siden hun forlod hjemmet. Ikke des mindre græd hun bitterligt, og det var en så meget større smerte for Tom at se hende græde, som hun netop nu trængte til ømhed og deltagelse.

"Nå, nå," sagde Tom, "De plejede jo at være så munter, som dagen var lang."

"Ak, plejede!" udbrød hun i en sådan tone, at den skar Tom i hjertet.

"Og vil igen blive det," sagde Tom.

"Nej, aldrig mere. Nej, aldrig, aldrig mere. Skulle De nogen sinde komme til at tale med den gamle mr. Chuzzlewit," tilføjede hun, idet hun hastigt så ham i ansigtet, "– jeg har undertiden troet, at han syntes godt om Dem, men skjulte det – vil De da love mig at sige ham, at De så mig her, og at jeg sagde, at jeg mindedes dengang, vi talte med hinanden på kirkegården?"

Det lovede Tom, at han ville.

"Mange gange siden, når jeg har ønsket, at jeg var blevet bragt derhen før den dag, har jeg tænkt på hans ord. Jeg ønsker, at han får at vide, hvor sande de var, skønt der aldrig er kommet og aldrig skal komme nogen tilståelse af det over mine læber."

Også dette lovede Tom, men sagde hende ikke, hvor usandsynligt det var, at han og den gamle mand oftere ville

mødes, da han troede, at det kun ville gøre hende endnu mere nedslået.

"Skulle han få dette at vide ved Dem, kære mr. Pinch, så sig ham, at jeg lod ham det vide, ikke for min egen skyld, men for at han skulle være mere overbærende, mere tålmodig og åben mod andre i lignende øjeblikke. Sig ham, at hvis han kunne vide, hvorledes mit hjerte svævede i vægtskålen den dag, og hvor lidt der kunne have bragt den til at synke, ville hans eget bløde af medynk med mig."

"Ja, ja, det skal jeg."

"Da jeg forekom ham at være uværdig til hans hjælp, var jeg – jeg ved, at jeg var det, for jeg har ofte tænkt på det siden – mest tilbøjelig til at give efter for, hvad han foreholdt mig. Åh, havde han kun været lidt mildere, havde han kun stillet sig ét kvarter i vejen for mig; havde han strakt sin medlidenhed med en letsindig, ulykkelig pige en lille smule videre, kunne, ja ville, han have frelst hende. Sig ham, at jeg ikke bebrejder ham noget, men er ham taknemmelig for det forsøg, han gjorde, men bed ham for Guds og ungdommens skyld og af medfølelse med den kamp, som en vildledet og endnu ikke vakt natur kæmper for at skjule den styrke, som den holder for sin svaghed – bed ham aldrig, aldrig glemme dette, når han igen står over for et lignende tilfælde."

Skønt Tom ikke havde tråden til hendes fulde mening, kunne han dog så noget nær gætte sig til den. Inderlig rørt greb han hendes hånd og sagde eller troede at sige nogle trøstende ord, som hun følte og forstod, hvad enten de udtaltes eller ikke. Bagefter var han ikke ganske vis på, om hun ikke havde prøvet på at knæle for ham og velsigne ham.

Da hun havde forladt værelset, mærkede han, at han ikke var alene i dette, for mrs. Todgers stod der og rystede på hovedet. Tom havde aldrig set mrs. Todgers, men han havde en følelse af, at hun var værtinden i huset, og så en oprigtig medlidenhed i hendes øjne, som vakte hans gode mening om hende.

"Ah, De er en gammel ven, ser jeg," sagde hun.

"Ja," svarede Tom.

"Og dog," vedblev mrs. Todgers, idet hun sagte lukkede døren, "har hun bestemt ikke betroet Dem sine sorger."

Tom overraskedes af disse ord, da de var fuldkommen sande. "Nej," sagde han, "det har hun rigtignok ikke."

"Og ville heller ikke gøre det," sagde mrs. Todgers, "om De så så hende hver eneste dag. Hun kommer aldrig med den mindste klage til mig eller siger et eneste oplysende eller bebrejdende ord. Men jeg ved," sagde mrs. Todgers og trak vejret dybt, "jeg ved nok, hvad jeg ved."

Tom nikkede sørgmodigt. "Det samme gør jeg."

"Jeg er fuldt og fast overbevist om," sagde mrs. Todgers og tog sit lommetørklæde op af den flade sypose, "at ingen ved halvdelen af, hvad den stakkels unge kone må gå igennem. Men skønt hun stadig kommer her for at lette sit stakkels fulde hjerte, uden at hun ved af det, og siger: "Jeg er så ulykkelig i dag, mrs. Todgers, jeg dør vistnok snart," og derpå sidder og græder i mit værelse, til anfaldet går over, hører jeg dog aldrig mere af hende. Og dog tror jeg, at hun mener, jeg er hendes gode ven."

Mrs. Todgers kunne gerne have sagt hendes bedste ven. Handelsrejsende og sauce havde været svære prøvelser for mrs. Todgers; profitten – den var så yderst ringe for hendes

vedkommende, at man ikke kunne fortænke hende i, at hun holdt skarpt udkig med den for ikke at tabe den rent af syne – optog hele mrs. Todgers' opmærksomhed. Men i en afkrog af mrs. Todgers' bryst, en mængde trin i vejret og i et hjørne, som let kunne overses, var der en hemmelig dør med ordet "Kvinde" skrevet på låsen, og den var fløjet vidt op ved et tryk af Merrys hånd og havde åbnet hende et skærmende tilflugtssted.

Når regninger for kost og logi bliver sluttet tillige med alle andre regnskaber, og den optegnende engels bøger gøres endelig op, vil der måske findes indført en post til din kredit, magre mrs. Todgers, som vil gøre dig smuk!

Hun begyndte så hurtigt at blive smuk i Toms øjne – for han så, at hun var fattig, og at dette gode var spiret frem hos hende midt under hendes livs smålige sysler – at hun om ét minut til ville have været en sand Venus, hvis miss Pecksniff ikke var trådt ind med sin ven.

"Mr. Thomas Pinch," sagde Charity, idet hun med øjensynlig stolthed foretog forestillingsceremonien, "mr. Moddle. Hvor er min søster?"

"Gået, miss Pecksniff," svarede mrs. Todgers. "Hun skulle være hjemme til en bestemt tid."

"Ah!" sukkede Charity og så på Tom. "Ak Gud ja!"

"Hun har forandret sig meget, siden hun er blevet en an – siden hun er blevet gift, mrs. Todgers!" bemærkede Moddle.

"Min kære Augustus," sagde miss Pecksniff sagte, "det tror jeg virkelig, du har sagt halvhundrede tusinde gange i mit påhør. Det er så kedeligt!"

Derpå fulgte nogle kærlighedsytringer, der syntes at udgå helt og holdent fra miss Pecksniff uden at finde synderlig

genklang. I ethvert tilfælde var Moddle meget langsommere i sine svar, end det plejer at være skik mellem unge kærestefolk, og lagde et mismod for dagen, som var helt trykkende.

Heller ikke blev det bedre med ham, da han og Tom kom ud på gaden, for han sukkede så ynkeligt, at det var rædsomt at høre. For at opmuntre ham ønskede Tom ham til lykke.

"Lykke!" udbrød Moddle. "Ha, ha, ha!"

"Det var da en mærkelig ung mand!" tænkte Tom.

"Spotteren har ikke sat sit segl på Dem. Bryder *De* Dem om, hvad der bliver af Dem?" spurgte Moddle.

Tom indrømmede, at det var en sag, for hvilken han unægtelig nærede en vis interesse.

"Jeg gør det ikke," sagde Moddle. "Elementerne kan tage mig, når de vil. Jeg er rede."

Heraf og af andre udtalelser af samme art sluttede Tom, at han var skinsyg, hvorfor han ikke videre afbrød hans tanker, der var så mørke, at han følte en sten falde fra sit bryst, da de skiltes ved porten til Furnival's Inn.

Det var allerede et par timer over John Westlocks spisetid, og han gik nu, helt urolig for Tom, op og ned ad gulvet. Bordet var dækket, vinen skænket omhyggeligt på karafler, og maden lugtede dejligt.

"Men Tom, gamle dreng, hvor i al verden har De været? Deres kuffert er kommet. Træk nu straks Deres støvler af og sæt Dem ned!"

"Jeg må desværre sige Dem, John, at jeg ikke kan blive," svarede Tom, ganske åndeløs af det hastværk, hvormed han var løbet op ad trapperne.

"Ikke blive?"

"Hvis De vil begynde at spise," sagde Tom, "skal jeg sige Dem grunden. Selv tør jeg ikke spise, da jeg ellers ingen appetit får til koteletterne."

"Der er ingen koteletter her, gode ven."

"Nej, men i Islington," sagde Tom.

John Westlock blev ganske forvirret over dette svar og svor på ikke at ville smage en mundfuld, førend Tom havde givet ham fuldstændig forklaring. Tom satte sig derfor ned og fortalte ham det hele, som han hørte på med den største interesse.

Han kendte Tom alt for godt og ærede hans finfølelse alt for meget til at spørge ham, hvorfor han havde truffet disse anstalter, uden først at rådføre sig med ham. Han fandt det også fuldkommen rigtigt, at Tom straks vendte tilbage til sin søster, da han kendte så lidt til det sted, hvor han havde efterladt hende, og tilbød muntert at følge med ham tilbage i en droske, i hvilken han kunne tage sin kuffert med. Toms indbydelse til at spise hos dem den aften afslog han rent ud, men lovede at komme dagen efter, "og nu, Tom," sagde han, da de havde sat sig ind i drosken, "har jeg et spørgsmål at gøre Dem, som jeg venter mig et mandigt og åbent svar på. Trænger De til penge? Jeg er temmelig vis på det."

"Nej, jeg gør virkelig ikke," svarede Tom.

"De fører mig vist bag lyset."

"Nej. Jeg takker Dem mange gange, men det er mit ramme alvor. Min søster har nogle penge, og det samme har jeg, og har jeg ikke andet, så har jeg en fempundsnote, som den gode mrs. Lupin fra *Dragen* rakte op til mig i diligencen i et brev, hvori hun beder mig modtage den til låns, og derpå kørte hun bort, så hurtigt hun kunne."

"Og Gud velsigne hvert smilehul i hendes smukke ansigt, siger jeg!" udbrød John. "Skønt jeg ikke ved, hvorfor De skulle give hende fortrinnet for mig. Dog lige meget, jeg kan vente, Tom."

"Og jeg håber, at De vedvarende kommer til at vente," svarede Tom muntert, "for jeg skylder Dem allerede mere på tusinde andre måder, end jeg nogen sinde tør håbe at kunne betale tilbage."

De skiltes uden for døren til Toms ny bolig. Da John Westlock fra drosken så et glimt af et blomstrende, lille, travlt væsen, der kom farende ud for at kysse Tom og hjælpe ham med hans kuffert, ville han ikke have haft det mindste imod at bytte plads med ham.

Ja, hun var et muntert lille væsen og havde noget stilfærdigt ved sig, som var overordentlig velgørende. Unægtelig var hun den bedste sauce til koteletter, der nogen sinde er blevet opfundet. Kartoflerne syntes at finde fornøjelse i at opsende deres behagelige damp foran hende; skummet på porterkruset brusede i vejret for at tiltrække sig hendes opmærksomhed. Men alt forgæves. Hun så kun Tom. Tom var for hende det første og det sidste her i verden.

Mens hun sad over for Tom ved aftensbordet, trommende en af Toms yndlingsmelodier på dugen og smilende kærligt til ham, havde han aldrig i sit liv været så lykkelig.

38. Hemmelig tjeneste

Da Tom Pinch gik fra City med sin sentimentale ven, havde han set Det Engelsk-Bengalske Uegennyttige Låne- og Livsforsikringsselskabs hemmelighedsfulde mand, mr. Nadgett, i ansigtet og rørt ved hans luvslidte ærme. Nadgett var naturligvis forsvundet af Toms hukommelse, så snart han var kommet af syne, for han kendte ham ikke og havde aldrig hørt hans navn.

Ligesom der findes en uhyre mængde mennesker i Englands umådelige hovedstad, som står op hver morgen uden at vide, hvor deres hoveder skal hvile om natten, således findes der også mangfoldige, der daglig giver sig af med at skyde pile over husene uden at vide, hvem de vil ramme. Nadgett kunne være gået ti tusinde gange forbi Tom Pinch, kunne endog have været fuldkommen fortrolig med hans ansigt, navn, arbejde og karakter og dog ikke en eneste gang have drømt om, at nogen af hans handlinger eller hemmeligheder i mindste måde vedkom Tom. Det samme kunne have været tilfældet med Tom med hensyn til ham. Og dog var et og samme menneske fremfor alle andre i samme øjeblik i begges tanker, stod, om end på en forskellig måde, i den nærmeste forbindelse med, hvad de begge havde oplevet den dag, og optog hele deres interesse.

Hvorfor Tom havde Jonas Chuzzlewit i sine tanker, er ikke nødvendigt at forklare, men hvorfor Nadgett havde Jonas Chuzzlewit i sine, var noget helt andet.

Men hvorledes det nu var gået til eller ikke, så var denne brave og elskværdige faderløse blevet en del af Nadgetts gådefulde tilværelse. Nadgett nærede en interesse for hans ringeste foretagender, som aldrig slappedes. Han iagttog ham, når han gik ind og ud af forsikringsselskabets kontor, hvor han nu var blevet formelig indsat som direktør; fulgte ham i hælene på gaden; stod og lyttede, når han talte; sad i cafeerne og førte atter og atter hans navn ind i den store lommebog; skrev idelig breve til sig selv om ham og kastede dem, når han fandt dem i sin lomme, på ilden med en sådan mistroiskhed, at han undertiden bukkede sig for at holde øje med de forkullede rester, mens de fløj i vejret, som om han var bange for, at den hemmelighed, de havde indeholdt, kunne komme ud af skorstenspiben.

Og dog var alt dette en hemmelighed. Nadgett holdt det hos sig selv, og han holdt godt på det. Jonas havde lige så lidt nogen forestilling om, at Nadgetts øjne var fæstet på ham, som han havde om, at han levede under hele jesuiterordenens daglige opsyn. Ganske vist var Nadgetts øjne kun sjældent fæstet på andre ting end gulvet, uret eller ilden, men hver knap i hans frakke kunne have været et øje, så meget så han.

Mandens hemmelighedsfulde væsen afvæbnede på denne måde mistanken, idet det gjorde indtryk af, ikke at han iagttog nogen, men at en anden iagttog ham. Han listede så forsigtigt omkring og var så indesluttet i sig selv, at hans livs hele formål syntes at være at undgå at vække opmærksomhed og holde fast på sin hemmelighed. Jonas så ham undertiden på gaden, snuse om i det yderste kontor, vente ved døren på en mand, som aldrig kom, eller luske af med sit ubevægelige ansigt og bøjede

hoved og den ene handske dinglende foran sig, men han ville lige så snart have troet, at korset oppe på St. Paulskirken lagde mærke til, hvad han foretog sig, eller langsomt viklede et stort net om hans fødder, som at Nadgett gav sig af med noget sådant.

Omtrent ved denne tid gjorde Nadgett en gådefuld forandring i sit gådefulde liv; for i stedet for at man hidindtil hver morgen først havde set ham komme ned ad Cornhill, gårsdagens Nadgett så lig, at det var blevet en almindelig tro, at han aldrig gik i seng eller klædte sig af, så man ham nu først i Holborn, kommende ud fra Kingsgate Street, og det opdagedes snart, at han hver morgen indfandt sig i en barberstue der i gaden for at blive raget, og at barberens navn var Sweedlepipe. Han syntes at have aftalt med en mand, som aldrig kom, at han skulle mødes med ham hos denne barber; for han kunne ofte sidde længe og vente, bede om pen og blæk, tage sin lommebog frem og have meget travlt med den en hel time ad gangen. Mrs. Gamp og Sweedlepipe havde mange fortrolige samtaler om denne gådefulde kunde, men var i almindelighed enige om, at han havde spekuleret for stærkt og nu holdt sig skjult.

Han måtte imidlertid også have aftalt med den mand, som aldrig holdt ord, at mødes med ham på et andet nyt sted; for en dag så opvarteren i *Ligvognshesten*, bedemændenes lavshus nede i City, ham for første gang på dette sted. Han sad og tegnede figurer med et piberør i savspånerne i en ren spyttebakke og ville ikke forlange noget, fordi han om kort tid ventede en herre. Da denne herre ikke var ærlig nok til at holde sit ord, kom han næste dag igen med sin lommebog i en så udvidet tilstand, at man i skænkestuen holdt ham for en meget

formuende mand. Derpå gentog han sine besøg hver dag og havde så meget at skrive, at han tømte et stort blyblækhus på to dage. Skønt han ikke talte meget, gjorde han dog bekendtskab med stamgæsterne og blev i tidens løb meget fortrolig med Moulds fuldmægtig Tacker, ja endog med Mould selv, der kaldte ham en snu rad, en tør knast, en stokfisk, en filur og gjorde ham til genstand for mange andre smigrende lovtaler.

På samme tid fortalte han folkene i forsikringskontoret, at der var noget galt – hemmelig galt naturligvis – ved hans lever, og at han frygtede for at måtte rådspørge doktoren. På grund af dette blev han overgivet til Jobling, og skønt Jobling ikke kunne opdage, hvad der var galt med hans lever, påstod Nadgett dog, at der var noget galt ved den, og sagde, at da det var hans egen lever, troede han nok, at han kendte den. Han blev altså Joblings patient og gik vel ti gange om dagen ind og ud hos denne for på sin hemmelighedsfulde og langsomme måde at skildre ham de symptomer, han sporede.

Da han foretog sig alle disse ting på én gang og stadig gik støt og hemmelighedsfuldt til værks og hele tiden holdt et vågent øje med alt, hvad Jonas sagde og gjorde eller undlod at sige og gøre, er det ikke usandsynligt, at de hang nøje sammen med en eller anden stor, hemmelig plan, som Nadgett var i færd med.

Den samme dags morgen, da der var hændt Tom Pinch så meget, viste Nadgett sig pludselig uden for Montagues hus i Pall Mall – han viste sig altid, som om han i samme øjeblik kom op gennem en lem – idet klokken slog ni. Han ringede på en skjult og snedig måde på klokken, som om det var en statsforbryderisk handling, og smuttede ind ad døren i samme

øjeblik, som den var blevet åbnet så meget, at han kunne slippe igennem. Da det var gjort, lukkede han den øjeblikkelig.

Bailey, der straks meldte ham, kom tilbage og bad om, at han ville følge med ham ind i herrens værelse, hvor formanden for direktionen var ved at klæde sig på og modtog ham som en forretningsmand, der havde sin gang der og blev modtaget til alle tider for sine forretningers skyld.

"God dag, mr. Nadgett."

Nadgett satte sin hat på gulvet og hostede. Da drengen var gået og havde lukket døren, gik han sagte hen til den, undersøgte låsegrebet og stillede sig et par skridt fra den lænestol, Montague sad i.

"Hvad nyt, mr. Nadgett?"

"Nu tror jeg, at vi endelig har noget nyt."

"Det glæder mig at høre. Jeg havde allerede begyndt at frygte for, at De havde tabt sporet."

"Nej, men det bliver undertiden lidt udvisket. Det kan ikke undgås."

"De er sandheden selv. Har De et stort held at melde?"

"Det kommer an på, hvorledes De vil bedømme og fortolke det," svarede han, idet han satte sine briller på.

"Hvad mener De selv om det? Er De selv fornøjet med det?"

Nadgett gned sig langsomt i hænderne, strøg sig om hagen, så sig om i stuen og sagde: "Ja, ja, jeg tror, at sagen står godt. Vil De straks sættes ind i den?"

"Hellere end gerne."

Nadgett valgte sig en vis bestemt stol blandt alle de mange, og efter at have stillet den så omhyggeligt på et vist bestemt sted, som om han havde skullet springe over den, satte han en

anden lige over for den, idet han levnede plads imellem dem til sine ben. Dernæst satte han sig på stol nummer to og lagde sin lommebog meget forsigtigt på stol nummer ét, hvorpå han løste op for lommebogen og hængte snoren over ryggen af stol nummer ét, flyttede derpå begge stolene lidt nærmere hen til Montague, åbnede lommebogen og bredte dens indhold ud. Til sidst tog han en optegnelse og rakte den hen mod sin principal, der under alle disse indledende ceremonier havde gjort nogle voldsomme anstrengelser for at skjule sin utålmodighed.

"Jeg ville ønske, at De ikke var så opsat på at gøre noter, min fortræffelige ven," sagde Tigg Montague med et stygt smil, "og ville meddele mig deres indhold mundtligt."

"Jeg holder ikke af mundtlige meddelelser," sagde Nadgett alvorligt. "Man kan ikke vide, hvem der lurer."

Idet Montague ville svare, rakte Nadgett ham papiret og sagde med en stille hoveren: "Vi vil begynde med begyndelsen og først tage dette, hvis De ikke har noget imod det."

Koldt og med et smil, der ikke tydede på nogen særlig begejstring for hans spions langsomhed og omstændelighed, kastede formanden sine øjne på det, men havde ikke læst mere end fem-seks linjer, før udtrykket i hans ansigt begyndte at forandres, og førend han havde læst papiret til ende, var det fuldt af dyb og alvorlig opmærksomhed.

"Nummer to," sagde Nadgett, idet han rakte ham et andet og tog det første tilbage. "Hav den godhed at læse dette. Jo længere De kommer, des interessantere bliver det."

Montague lagde sig tilbage i sin lænestol og fæstede et så forundret for ikke at sige uroligt blik på sin håndlanger, at Nadgett fandt det nødvendigt at gentage sin opfordring for at

henlede hans opmærksomhed på den foreliggende sag. Montague fulgte dette vink og gennemlæste nummer to og derpå nummer tre og fire og fem og så fremdeles.

Alle disse dokumenter var skrevet med Nadgetts egen hånd og udgjorde åbenbart en række optegnelser, der fra tid til anden var henkastet på bagsiden af gamle breve eller hvilket som helst andet stykke papir, der havde været nærmest ved hånden. Det var kun nogle løse, usammenhængende lapper af et såre lidt tiltalende ydre, men de var af stor vigtighed, hvis man af formandens ansigt kunne læse sig til deres indhold.

Nadgetts hemmelige glæde over det indtryk, de gjorde, holdt trit med den læsendes sindsbevægelse. I begyndelsen sad Nadgett med sine briller langt nede på sin næse, idet han så ud over dem på sin principal og gned sig nervøst i hænderne. Lidt efter satte han sig i en mageligere stilling på sin stol og gennemlæste roligt det næste dokument, han holdt rede, som om et tilfældigt blik på hans principals ansigt nu var tilstrækkeligt og enhver grund til ængstelse eller tvivl forsvundet. Og til sidst stod han op og gik hen til vinduet, hvor han blev stående med en triumferende mine, indtil Montague var færdig.

"Er dette det sidste, mr. Nadgett?" spurgte denne med et dybt åndedræt.

"Ja, det er det sidste."

"De er en vidunderlig mand, mr. Nadgett."

"Jeg tror, at sagen står godt," svarede han, idet han samlede sine papirer. "Det har kostet nogen ulejlighed."

"Ulejligheden skal blive rigelig lønnet, mr. Nadgett. Der er et dybere spor af en vis persons hestefod her, end jeg havde

ventet. Jeg kan ønske mig til lykke med, at De forstår Dem så godt på at udforske hemmeligheder."

"Intet har tillokkelse for mig, som ikke er en hemmelighed," svarede Nadgett, idet han bandt snoren om sin lommebog og gemte denne. "Alene det, at jeg har måttet meddele Dem udfaldet af denne undersøgelse, frarøver mig næsten al den fornøjelse, jeg har haft ved den selv."

"En aldeles uvurderlig egenskab," svarede Tigg. "En stor gave for en mand i Deres fag. Langt bedre end forsigtighed, skønt De også i høj grad har denne egenskab. Men det forekom mig, som om jeg hørte et dobbeltslag. Vil De ikke stikke hovedet ud ad vinduet og se, om der er nogen ved døren?"

Nadgett skød sagte vinduet op og så forsigtigt ud, således som man kan tænke sig et menneske se ned i en gade, hvorfra der hvert øjeblik kan ventes en levende musketild. Idet han med samme forsigtighed trak hovedet til sig igen, sagde han uden at forandre tone eller væsen:

"Mr. Jonas Chuzzlewit!"

"Det tænkte jeg nok," svarede Tigg.

"Skal jeg gå?"

"Det er vist bedst. Dog nej, bliv hellere."

Det var mærkeligt, så bleg og forlegen han var blevet på et øjeblik. Der var intet, som kunne forklare det. Hans øjne var faldet på hans barberknive, men de havde jo ikke noget at sige.

Chuzzlewit blev meldt.

"Vis ham straks herind, Nadgett! Lad os ikke alene med hinanden, hører De? Man ved jo aldrig," tilføjede han hviskende ved sig selv, "hvad der kan ske."

Med disse ord tog han i en fart et par hårbørster og begyndte at bruge dem på sit eget hoved, som om hans toilette ikke var blevet afbrudt. Nadgett trak sig tilbage til kakkelovnen, hvori der var en smule ild til at varme krøllejern i, og for at benytte en så heldig lejlighed til at tørre sit lommetørklæde tog han det hurtigt frem. Og der stod han under hele samtalen og holdt det foran kakkelovnsdøren, idet han undertiden, men ikke ofte, skottede over sin skulder.

"Bedste mr. Chuzzlewit," udbrød Montague, idet Jonas trådte ind, "De står jo op med lærken, skønt De går i seng med nattergalen. De har en overmenneskelig energi, bedste mr. Chuzzlewit!"

"For pokker," sagde Jonas med et udtryk af træthed og gnavenhed, idet han tog en stol, "jeg ville gerne lade være at stå op med lærken, hvis jeg kunne undgå det, men jeg sover let, og det er bedre at stå op end at ligge vågen i sengen og tælle slagene af gamle kirkeure."

"Sover let!" udbrød hans ven. "Hvad vil det sige at sove let? Jeg hører ofte dette udtryk, men har min tro ingen forestilling om, hvad det vil sige at sove let."

"Halløj," sagde Jonas, "hvem er det? Å, den gamle, hvad han nu hedder, der ser ud, som om han havde lyst til at luske op i kaminen."

"Ha, ha, ha! Ja det har han vist."

"Nå, her er da sagtens ikke brug for ham. Kan han ikke gerne gå?"

"Å, lad ham blive!" sagde Tigg. "Han er kun et stykke bohave. Han har aflagt rapport og venter på nærmere ordre. Det er blevet ham pålagt," sagde Tigg og hævede stemmen, "ikke at

tabe visse af vore venner af sigte eller at tro, at han på nogen måde er færdig med dem. Han forstår sin dont."

"Det kan han behøve," svarede Jonas, "for af alle de gamle fæhoveder, jeg har set, er han tilsyneladende det største. Han er bange for mig, tror jeg."

"Jeg tror," sagde Tigg, "at han skyr Dem som pesten. Giv mig det håndklæde, Nadgett!"

Han havde lige så lidt brug for et håndklæde, som Jonas havde grund til at studse, men Nadgett kom hurtigt med det og trak sig derpå tilbage til sin gamle plads.

"Ser De, kære ven," vedblev Tigg, "De er for – men hvad er der dog galt med Deres læber? De er så blege!"

"Jeg har nylig nydt noget eddike," sagde Jonas. "Jeg spiste østers til morgenmad. Hvor er de blege?" tilføjede han, idet han fremmumlede en ed og gned dem med sit lommetørklæde. "Jeg tror ikke, at de er blege."

"Nu, da jeg ser nærmere på dem, er de det heller ikke," svarede hans ven. "De begynder at komme sig igen."

"Sig, hvad De ville sige," udbrød Jonas i en vred tone, "og lad mit ansigt i fred! Så længe jeg kan vise tænder, når jeg får lyst – og jeg kan gøre det ganske godt – har mine læbers farve intet at sige."

"Meget rigtigt, jeg ville kun sige, at De er alt for rask og livlig for vor ven. Han er alt for undselig til at måle sig med en mand som Dem, men passer sin dont godt, å, meget godt! Men hvad vil det sige at sove let?"

"Fanden i vold med det!" svarede Jonas arrigt.

"Nej nej. Således vil vi ikke tale."

"At sove let er ikke at sove tungt," sagde Jonas i sin tvære tone, "er ikke at sove meget, ikke at sove godt og ikke at sove trygt."

"Og drømme," sagde Tigg, "og udstøde hæslige skrig og, når lyset brænder ned i stagen om natten, at blive bange og alt sådant noget. Nu fatter jeg det."

De tav lidt, derpå sagde Jonas:

"Nu, da vi er færdige med den barnesnak, ønsker jeg at tale et ord med Dem, førend vi mødes deroppe i dag. Jeg er ikke tilfreds med sagernes stilling."

"Ikke tilfreds?" udbrød Tigg. "Pengene går jo godt ind."

"Pengene går godt nok ind, men kommer ikke godt nok ud igen. Man kan ikke komme let nok til dem. Jeg har ikke tilstrækkelig magt; den er udelukkende i Deres hænder. På grund af alle disse reglementariske bestemmelser, Deres stemmer i hin egenskab og Deres stemmer i denne egenskab, Deres rettigheder som formand og rettigheder som individ, og rettigheder der tilkommer andre, hvilke også kun er Dem, bliver der ingen rettigheder tilbage til mig. Enhver andens ret er en forurettelse imod mig. Hvad kan det nytte, at jeg har en stemme, når den stadig overdøves? Jeg kunne lige så gerne være stum, og det ville være langt mindre ærgerligt. Jeg vil ikke tåle det længere, kan jeg sige Dem."

"Ikke?" sagde Tigg i en indsmigrende tone.

"Nej jeg vil sandelig ikke. Jeg slår et dommedagsslag i kontoret, så at De vil være glad ved at købe mig ud med en god rund sum, hvis De prøver på at bruge nogen af Deres underfundigheder mod mig."

"Jeg giver Dem mit æresord på –" begyndte Montague.

"Å, Fanden i vold med Deres æresord," udbrød Jonas, der blev mere og mere grov og trættekær, jo flere indvendinger den anden gjorde, hvilket måske netop var Montagues hensigt; "jeg må have lidt mere rådighed over pengene. De må gerne beholde hele æren, hvis De vil; den skal jeg ikke debitere Dem. Men jeg vil ikke længere finde mig i det, således som det nu er. Skulle De sætte Dem det i Deres ærlige hoved at rejse udenlands med kassen, ser jeg ikke, hvad der skulle hindre det. Det går ikke. Jeg har fået adskillige gode middage her, men de ville blive for kostbare på de vilkår, og derfor går det ikke."

"Det gør mig ondt at finde Dem i denne stemning," sagde Tigg med et mærkeligt smil, "da jeg netop var i færd med et foreslå Dem – til Deres egen fordel; alene til Deres egen fordel – at vove lidt mere hos os."

"Nå, så det var De?" sagde Jonas med en kort latter.

"Ja, og at sige," blev Montague ved, "at De upåtvivlelig har venner – ja jeg ved, at De har – som ville passe sig beundringsværdigt godt for os, og som det ville være os en glæde at modtage."

"Hvor smukt af Dem! Så det ville være Dem en glæde at modtage dem?" sagde Jonas spottende.

"Jeg giver Dem mit hellige æresord på det, en sand glæde. Som *Deres* venner, vel at mærke!"

"Netop," sagde Jonas, "som mine venner naturligvis. De vil upåtvivlelig blive meget glad ved at få fat på dem. Og det vil alt sammen være til min fordel, ikke sandt?"

"Det vil være i høj grad til Deres fordel," svarede Montague, idet han vuggede en hårbørste i hver hånd og så vist på ham.

"Og De kan sige mig hvorledes?" sagde Jonas, "ikke sandt?"

"*Skal* jeg sige Dem hvorledes?" spurgte den anden.

"Det gør De bedst i," svarede Jonas. "Der er før blevet gjort mærkelige ting i forsikringsfaget, og jeg agter at være forsigtig."

"Chuzzlewit," svarede Montague, idet han bøjede sig forover med armene på sine knæ og så ham vist i ansigtet, "hver dag sker og er der sket mærkelige ting, ikke alene i vort fag, men i en mængde andre, uden at nogen har mindste anelse om det. Men vort er, som De siger, et mærkeligt fag, og undertiden kommer vi på en mærkelig måde til kundskab om meget mærkelige tildragelser."

Han gav Jonas et vink om, at han skulle flytte sin stol nærmere, og idet han så sig lidt om, ligesom for at minde ham om, at Nadgett var til stede, begyndte han at hviske til ham.

Fra rødt til hvidt; fra hvidt atter til rødt; fra rødt til gult og derpå til en kold, mat, rædsom, svedig blålig farve. Under denne korte hvisken var alle disse forandringer foregået med Jonas' ansigt, og da han til sidst lagde sin hånd på den hviskendes mund af frygt for, at kun en stavelse af, hvad han sagde, skulle nå den tilstedeværende tredjemands øren, var den lige så blodløs og tung som dødens.

Han trak sin stol tilbage og sad som et billede på rædsel, fortvivlelse og raseri. Han var bange for at tale, se, røre sig eller sidde stille. Modløs, ydmyget og ulykkelig som han var, var han en større skændsel for den skikkelse, han bar, end om han havde været ét væmmeligt sår fra hoved til fod.

Hans bøddel begyndte i ro og mag atter at klæde sig på, idet han undertiden med et smil iagttog den forvandling, han havde fremkaldt, men han sagde ikke et ord.

"De har vel intet imod, min gode ven Chuzzlewit," begyndte han, da han var fuldstændig påklædt, "fremdeles at spekulere med os?"

Hans blege læber fremstammede et "Nej".

"Det var ret! Det ligner Dem. Ved De vel, jeg tænkte i går på, at Deres svigerfader, der stoler så meget på Dem som en mand, der har stor indsigt i pengesager, hvilket De unægtelig har, vistnok ville gå sammen med os, når sagen fremstilles for ham i det rette lys. Han har jo penge."

"Ja, penge har han."

"Skal jeg overlade mr. Pecksniff til Dem? Vil De påtage Dem at bearbejde ham?"

"Jeg vil prøve på det og skal gøre mit bedste."

"Tusinde tak," svarede den anden og klappede ham på skulderen. "Skal vi gå ned? Vær så god at følge med, mr. Nadgett."

De gik ned. Hvad Jonas så end følte med hensyn til Montague, hvor klart det end stod ham, at han var blevet fanget, indespærret og forlokket og nedstyrtet i den dybeste elendighed; hvilke tanker der end allerede nu opstod i hans sjæl om én eneste frygtelig udvej til frelse, som én rød plet på en sort himmel, så tænkte han lige så lidt på, at den skikkelse, der kom luskende nogle trappetrin bag efter ham, var hans onde skæbne, som han tænkte på, at den anden skikkelse ved siden af ham var hans gode engel.

39. Indeholder nogle flere oplysninger om Pinch'ernes husvæsen, tillige med sælsomme efterretninger fra City, der vedrører Tom meget nøje

Kønne lille Ruth! Muntre, tækkelige, travle, stilfærdige lille Ruth! Intet dukkehus har nogen sinde voldt sin unge herskerinde større glæde end den, som Ruth følte ved sit stolte herredømme over den trekantede dagligstue og de to små sovekamre.

Hvilken værdighed at være Toms husholderske! At holde hus under tarvelige forhold medførte allerede i og for sig ophøjede pligter af alle arter og slags, men at holde hus for Tom var et uhyre indviklet hverv, der omfattede de aller alvorligste og største ansvar. Intet under, at hun tog nøglerne af den lille chiffonniere, hvori teen og sukkeret gemtes, og af de to små fugtige skabe nede ved kaminen, hvor selv kakerlakkerne blev mugne og fik glansen på deres ryg ødelagt af en misundelig meldug – og klingrede med dem på en ring for øjnene af Tom, når han kom ned til frokost! Intet under, at hun gemte dem i sin nydelige lille lomme med en melodisk latter og glad

stolthed, for det var noget så storartet nyt at være rådig over noget, at selv om hun havde været den ubarmhjertigste og mest despotiske af alle små husholdersker, havde hun kun behøvet at fremføre dette til sin undskyldning for at være blevet frifundet med ære.

Hun var imidlertid så langt fra at være despotisk, at der tværtimod, selv når hun skænkede te, var en forlegenhed ved hende, som satte Tom i henrykkelse. Og da hun spurgte ham, hvad han ville have til middag og fremstammede "koteletter" som et ganske rimeligt forslag efter gårsdagens vellykkede aftensmåltid, blev Tom helt overgiven og gjorde frygtelige løjer med hende.

"Jeg ved det ikke, Tom," sagde hans søster rødmende, "jeg er ikke vis på det, men jeg tror, at jeg kunne lave en beefsteak-pudding, hvis jeg prøvede på det."

"Af alle retter i hele kogebogen er der ingen, jeg holder så meget af som beefsteak-pudding!" udbrød Tom og slog sig på knæet for at give sit svar så meget større eftertryk.

"Ja, kære broder, den smager dejligt; men hvis den nu ikke skulle lykkes rigtigt første gang, hvis det nu ikke blev til en ordentlig pudding, men til frikassé eller suppe eller sådan noget, ville du så vel blive vred på mig?"

Den alvor, hun så på Tom med; den alvor, Tom så på hende med, og den måde, hun lidt efter lidt brast i en munter latter på sin egen bekostning, ville have henrykket enhver.

"Ih, det er jo ypperligt!" sagde Tom. "Derved aflokker vi middagsmaden en ny og uvant interesse. Vi sætter i lotteriet for at vinde en beefsteak-pudding, men kan ikke sige, hvad vi får.

Vi gør måske en vidunderlig opdagelse og frembringer en ret, som aldrig har været kendt før."

"Det skulle slet ikke undre mig, om vi gjorde det, Tom, eller om det blev en sådan ret, at vi ikke længtes så synderlig efter at frembringe den på ny; men kødet må jo dog til sidst komme ud af gryden. Det kan ikke blive til ingenting, hvilket er en stor trøst, og vil du derfor vove det, vil jeg med."

"Jeg nærer ikke mindste tvivl om," svarede Tom, "at det bliver en fortræffelig pudding, og i ethvert tilfælde er jeg vis på, at den vil smage mig. Der er af naturen noget så rask og kvikt ved dig, Ruth, at hvis du sagde, at du kunne lave en terrin fejlfri skildpaddesuppe, ville jeg tro dig."

Og Tom havde ret. Hun *var* netop sådan en person. Ingen ville have kunnet modstå hendes tillokkende væsen, og ingen havde grund til at prøve på det, men dog syntes hun slet ikke selv at vide noget om det, hvilket var det bedste af det.

Nå, hun vaskede tekopperne, mens hun pludrede i ét væk og fortalte Tom alle slags anekdoter om metalstøberens; satte enhver ting på dens plads, gjorde stuen lige så pæn, som hun selv var – skønt man ikke må tro, at dens form var halvt så pæn som hendes eller havde mindste lighed med den – og børstede Toms gamle hat i det uendelige, indtil den blev lige så glat som Pecksniff. Derpå opdagede hun pludselig, at Toms skjortelinning var frynset i kanten, hvorfor hun fløj op efter nål og tråd, kom flyvende ned igen med fingerbøllet på og gjorde den i stand med vidunderlig færdighed, uden at stikke ham en eneste gang i ansigtet med nålen, skønt hun fra først til sidst nynnede hans yndlingsmelodi og slog takt på hans halstørklæde med fingrene på sin venstre hånd. Ikke så snart var hun færdig

med dette, førend hun atter løb bort, men pludselig stod hun der igen, så livlig og væver som en bi, mens hun bandt sin faste lille hage ind i en lille, tæt sluttende hat, opsat på at løbe hen til slagteren uden at spilde et minut, hvorfor hun opfordrede Tom til at følge med og selv se kødet blive skåret af. Og Tom var naturligvis villig til at gå, hvorhen det skulle være, så de travede af sted arm i arm og på vejen talte om, hvad det var for en stille gade at bo i og så billig, og hvor luftig den var.

At se slagteren klappe kødet, førend han lagde det på blokken, og hvæsse sin kniv, var det samme som øjeblikkelig at glemme frokosten. Og det var også fornøjeligt – ja det var virkelig – at se ham skære det af så glat og saftigt. Der var ikke noget råt ved det, skønt kniven var stor og skarp; det var et kunstværk, et stort kunstværk; der var finhed i farven, renhed i tonen, dygtighed i emnets behandling, smuk afskygning. Det var åndens sejr over materien.

Der er måske ikke vokset et grønnere kålblad i nogen have end det, som dette stykke kød blev svøbt ind, førend det blev leveret til Tom. Men slagteren havde sans for sin håndtering og forstod at forædle den. Da han så Tom bære sig noget kejtet ad med at stikke kålbladet i lommen, bad han om at måtte gøre det for ham; "for," sagde han med en vis følelse, "man må kæle for kødet, ikke tage hårdt på det!"

Og nu gik de igen hjem, efter at have købt nogle æg, lidt mel og deslige småting, og Tom satte sig alvorlig til at skrive ved den ene ende af dagligstuebordet, mens Ruth begyndte at lave en pudding på den anden, for der var ingen andre i huset end en gammel kone, og de gjorde alting selv med undtagelse af det allergroveste arbejde.

"Hvad er det, du skriver, Tom?" spurgte hans søster og lagde sin hånd på hans skulder.

"Ja ser du, lille ven," sagde Tom, idet han lagde sig tilbage på stolen og så hende op i ansigtet, "det er mig naturligvis magtpåliggende at få en eller anden passende beskæftigelse, og jeg tror derfor, at det er bedst, at jeg, førend Westlock kommer i eftermiddag, skriver lidt ned om mig selv og mine kvalifikationer, som han kan vise sine venner."

"Det er bedst, at du også gør det samme for mig, Tom," sagde hans søster og slog øjnene ned. "Jeg ville så inderligt gerne blive ved at holde hus for dig og passe dig, men det er vi ikke rige nok til."

"Vi er ganske vist ikke rige og kan blive meget fattigere," svarede Tom, "men vi vil ikke skilles, så længe vi kan undgå det. Nej, nej, vi vil være enige om, Ruth, at med mindre vi skal blive så ulykkelige, at jeg må sige mig selv, at du vil være bedre faren langt borte fra mig end hos mig, vil vi stå last og brast med hinanden. Jeg er vis på, at vi vil føle os lykkeligere ved at stå last og brast med hinanden. Tror du ikke også det, Ruth?"

"Om jeg tror det, Tom!"

"Så, så!" afbrød Tom hende kærligt. "Du må ikke græde."

"Nej, nej, det skal jeg ikke. Men du kan ikke overkomme det, kære broder. Du kan virkelig ikke."

"Det ved vi ikke," sagde Tom. "Hvor kan vi allerede vide det, uden at have forsøgt på det? Du skal bare se!" Toms energi var formelig storartet. "Ingen ved, hvad der kan ske, når vi gør os rigtig umage. Og jeg er vis på, at vi kan leve tilfredse af meget lidt – når vi bare kan få det."

"Ja det er jeg vis på, vi kan, Tom."

"Nå," sagde Tom, "så må vi prøve på det. Min ven, John Westlock, er en ypperlig fyr og meget klog. Jeg vil spørge ham til råds. Vi vil begge to tale med ham om det. Du vil bestemt synes meget godt om John, når du lærer ham at kende. Græd ikke, græd ikke! *Du* lave en pudding?" sagde Tom og puffede blidt til hende. "Du har jo ikke engang mod nok til at give dig i lag med en pandekage!"

"Du kan ikke lade være at kalde det en pudding, Tom; husk på, jeg har advaret dig!"

"Jeg kan lige så gerne kalde det en pudding, indtil det viser sig, at det bliver noget andet," sagde Tom. "Nå, nu vil du nok tage fat for alvor?"

Ja, det kan nok være, og det med en så fornøjelig alvor, at Toms opmærksomhed hvert øjeblik vandrede bort fra hans skriveri. Først trippede hun ned i køkkenet efter melet, så efter kagebrættet, så efter æggene, så efter smørret, så efter en krukke vand, så efter dejrullen, så efter pudding-formen, så efter peberet, så efter saltet, idet hun gjorde en særskilt rejse efter hver enkelt ting og lo, hver gang hun på ny drog af sted. Da alle materialierne var samlet, blev hun forfærdet over at se, at hun intet forklæde havde på, og løb derfor til en forandring ovenpå for at hente det. Hun tog det ikke på deroppe, men kom dansende ned med det i hånden, og da hun var et af disse små kvindfolk, for hvem et forklæde er en såre klædelig pynt, som de ikke er fri for at være lidt forfængelige af, varede det umådelig længe, førend hun fik det ordnet, idet det først måtte glattes omhyggeligt forneden – hvor det dog var en koket lille smække – og lægges i små folder ved båndene, førend det kunne bindes, og bankes, rettes og pyntes på ved lommerne, førend det ville

sidde rigtigt, hvilket det omsider gjorde, og da det gjorde det – dog det kan være det samme; dette er en adstadig fortælling. Og så skulle hendes håndlinninger smøges op af frygt for melet, og hun havde en lille ring, som skulle tages af fingeren, men som ikke ville komme af – den tossede lille ring! – og under alt dette så hun nu og da alvorligt hen på Tom under sine sorte øjenhår, som om det alt sammen hørte med til at lave puddingen.

Om det så skulle have kostet Tom liv og sjæl, kunne han ikke komme længere med sit skriveri end: "En agtværdig, ung mand på femogtredive år," og det selv om hun lod, som om hun var overnaturligt stille, og gik omkring på tåspidserne for ikke at forstyrre ham, hvilket kun tjente til yderligere at aflede hans opmærksomhed og fæste den på hende.

"Tom," sagde hun til sidst glad, "Tom!"

"Hvad nu?" spurgte Tom og gentog derpå ved sig selv, "på femogtredive år."

"Vil du ikke se et øjeblik herhen?"

Som om han ikke havde set derhen hele tiden!

"Nu skal jeg til at begynde. Indser du, hvorfor jeg gnider det indvendige af formen ind med smør? Hvad, Tom?"

"Ikke mere, end du gør, tør jeg sige," svarede Tom smilende. "For jeg tror ikke, at du forstår dig det mindste på det."

"Hvor du er vantroende! Hvorledes tror du ellers, at den ville gå let ud, når den er færdig? At en civilingeniør og landmåler ikke ved det; du gode Gud, Tom!"

Der var nu slet ikke tale om at prøve på at skrive. Tom overstregede sit "en agtværdig, ung mand på femogtredive år" og sad med pennen i hånden og så til med et af de kærligste smil, man kan tænke sig.

Hvor den lille var ivrig! Hvor vigtig hun teede sig, mens hun gjorde sig al mulig umage for ikke at smile eller lade uvis om noget! Det var en ren svir for Tom at se hende med de rynkede bryn og de spidsede, rosenrøde læber ælte dejen, rulle den, skære den i strimler, lægge den rundt inde i formen, ridse den af rundt om kanten, snitte kødet i små stykker, strø salt og peber på dem, lægge dem i formen, hælde koldt vand på til sauce og ikke vove at stjæle sig til at kaste et blik på ham, for at hun ikke skulle falde ud af sin alvorlige rolle, indtil hun til sidst, da formen var helt fuld og kun manglede det øverste lag dej, klappede ad Tom i sine dejede og melede hænder og brast i en så henrivende og triumferende lille latter, at puddingen ikke ville have trængt til noget andet krydderi for at gøre den velsmagende for ethvert rimeligt menneske på jorden.

"Hvor er puddingen?" sagde Tom, for han kunne også gøre løjer, kunne han.

"Hvor?" svarede hun og løftede den i vejret med begge hænder. "Se her!"

"Er *det* en pudding?"

"Det bliver det, når der er kommet låg på det."

Da Tom endnu lod, som om han ikke ville tro det, gav hun ham et dask med dejrullen og begyndte, stadig leende, igen på det øverste lag dej, men fo'r pludselig sammen og blev ganske rød. Også Tom studsede, for ved at følge hendes øjne så han John Westlock stå inde i stuen.

"Men min Gud, John, hvorledes er De kommet ind?"

"Jeg beder om forladelse," sagde John, "og især Deres søster, men i gadedøren mødte jeg en gammel dame, som bad mig gå herind, og da De ikke hørte mig banke, og døren stod åben, tog

jeg mig den frihed. Jeg ved næsten ikke," sagde John med et smil, "hvorfor nogen af os skulle blive forlegen over, at jeg tilfældigvis er blevet vidne til en så nydelig huslig beskæftigelse, der udføres med så megen færdighed, men jeg må tilstå, at jeg er det. Vil De ikke være så venlig at komme mig til undsætning, Tom?"

"Mr. John Westlock," sagde Tom. "Min søster."

"Jeg håber, at De som søster til en så gammel ven," sagde John, "ikke vil lade min uheldige entré påvirke Deres første indtryk af mig."

"Min søster er måske ikke utilbøjelig til at sige det samme til Dem, for sit eget vedkommende," svarede Tom.

John sagde naturligvis, at dette var aldeles unødvendigt, da han var blevet grebet af tavs beundring, og rakte sin hånd ud mod miss Pinch, som imidlertid ikke kunne tage den, på grund af melet og dejen, der sad på hendes fingre. Dette, der kunne synes skikket til at forøge den almindelige forvirring og gøre tingene endnu værre, havde i virkeligheden den modsatte virkning, idet ingen af dem kunne bare sig for at le, så at de begge straks overvandt al generthed.

"Det glæder mig at se Dem," sagde Tom. "Sid ned."

"Jeg kan kun på ét vilkår tænke på at sætte mig," svarede hans ven, "og det er, at Deres søster bliver ved med puddingen, som om De endnu var alene."

"Det gør hun vist gerne," sagde Tom, "men på et andet vilkår, nemlig, at De bliver her og hjælper os at spise den."

Da Tom gjorde sig skyldig i denne forfærdelige uforsigtighed, fik stakkels lille Ruth en heftig hjertebanken, idet hun følte, at hvis puddingen mislykkedes, ville hun aldrig

mere kunne vise sig for John Westlock med oprejst hoved. Aldeles uvidende om hendes sindstilstand, modtog John indbydelsen med al tænkelig hjertelighed, og efter lidt mere skæmt om samme pudding og de storartede forventninger, han gav sig skin af at nære om den, tog hun igen rødmende fat på sit arbejde, og han tog en stol.

"Jeg er kommet meget tidligere, end jeg havde haft i sinde, Tom, men jeg skal sige Dem hvorfor, og jeg tror at turde indestå for, at De vil blive glad ved at høre det. Er det noget, De ønsker at vise mig?"

"Ak, Gud nej!" udbrød Tom, der havde glemt det overstregede stykke papir, han havde i hånden, indtil dette spørgsmål mindede ham om det. "'En agtværdig, ung mand på femogtredive år' – begyndelsen af en skildring af mig selv; det er det hele."

"Jeg tror ikke, De behøver at gøre den færdig. Men hvad er det, De har jo aldrig fortalt mig, at De har venner i London?"

Tom så forbavset på sin søster, og hans søster så endnu mere forbavset på ham.

"Venner i London?" gentog Tom

"Ja vist," sagde Westlock.

"Har du venner i London, kære Ruth?" spurgte Tom.

"Nej, Tom."

"Det glæder mig meget, at jeg har venner," sagde Tom, "men det er noget helt nyt for mig. Jeg har aldrig vidst det. Det må være nogle udmærkede folk til at gemme en hemmelighed, John."

"De skal selv dømme," svarede den anden. "Alvorlig talt, er sagen således. Mens jeg sad ved min frokost i morges, bankede

det på min dør –"

"Hvorpå De meget højt råbte: 'Kom ind!'" tilføjede Tom.

"Det gjorde jeg, og da den person, der havde banket på, ikke var en agtværdig ung mand på femogtredive år fra landet, kom han ind, da han blev opfordret til det, Tom, i stedet for at blive stående og måbe på trappen. Nå, da han var kommet ind, så jeg, at det var en ukendt, en alvorlig, forretningsmæssig, adstadig ukendt. 'Mr. Westlock?' sagde han. 'Det er mit navn,' sagde jeg. 'Tør jeg tale et par ord med Dem?' sagde han. 'Behag at tage plads.'"

Her standsede John et øjeblik for at skotte til bordet, hvor Toms søster, der var lutter øre, endnu havde travlt med formen, som nu tog sig fortræffeligt ud. Derpå fortsatte han:

"Da puddingen havde taget en stol, Tom –"

"Hvad for noget?" udbrød Tom.

"Havde taget en stol."

"De sagde en pudding."

"Nej, nej," svarede John og blev lidt rød, "en stol. Hvilket indfald, at en ukendt skulle komme ind i min stue klokken halv ni om morgenen og tage en pudding! Efter at have taget en stol, Tom, en stol, forbavsede han mig ved at åbne samtalen således: 'De kender nok mr. Thomas Pinch?'"

"Nej dog!" udbrød Tom.

"Hans egne ord, forsikrer jeg Dem. Jeg svarede ham ja. Om jeg vidste, hvor De for tiden opholdt Dem? Ja. I London? Ja. Han havde så løseligt hørt, at De havde opgivet Deres stilling hos Pecksniff. Om det var sandt? Ja, det var. Om De ønskede Dem en anden? Ja De gjorde."

"Meget rigtigt," sagde Tom og nikkede.

"Netop, hvad jeg indprentede ham. De kan være vis på, at jeg gjorde det umuligt for ham at tage fejl i dette punkt, og jeg gav ham udtrykkelig at forstå, at han kunne være ganske rolig i så henseende. Meget vel. 'Så,' sagde han, 'tror jeg at kunne hjælpe ham.'"

Toms søster holdt pludselig inde med sit arbejde.

"Du store Gud!" udbrød Tom. "Kære Ruth – tror at kunne hjælpe mig."

"Naturligvis," fortsatte John Westlock og skottede til Toms søster, der ikke var mindre spændt end Tom selv, "bad jeg ham blive ved og sagde, at jeg straks ville opsøge Dem. Han svarede, at han kun havde meget lidt at sige, da han var en mand af få ord; han gik derfor lige til sagen og meddelte mig, at en af hans venner havde brug for en slags sekretær og bibliotekar, og skønt lønnen var lille, kun hundrede pund om året, var arbejdet på den anden side heller ikke svært, og De kunne straks tiltræde den ledige post."

"Gud i Himlen," udbrød Tom, "hundrede pund om året! Kære John! Elskede Ruth! Hundrede pund om året!"

"Men det underligste ved den hele historie," fortsatte John Westlock, idet han lagde sin hånd på Toms håndled for at vække hans opmærksomhed og dæmpe hans henrykkelse, "det underligste ved den hele historie, miss Pinch, er dette. Jeg kender ikke det mindste til denne mand, og han kender heller ikke Tom."

"Det kan han ikke," sagde Tom, der hverken vidste ud eller ind, "hvis han er en londoner. Jeg kender ingen i London."

"Og da jeg sagde," blev John ved, idet han stadig holdt sin hånd på Toms håndled, "at han vist ville undskylde, at jeg tillod

mig at spørge, hvem der havde sendt ham til mig; hvorledes han havde hørt, hvilken forandring der var foregået med min vens stilling, og hvorfra han vidste, at min ven var særlig skikket til en post som den omtalte, svarede han kort og godt, at det ikke var ham tilladt at indlade sig på nogen forklaring. 'Jeg må helt vel vide,' tilføjede han, 'at for enhver, der havde været i Pecksniffs nabolag, er Thomas Pinch og hans talenter lige så velkendte som *Den Blå Drage*.'"

"*Den Blå Drage*!" svarede Tom, som stirrede skiftevis på sin ven og sin søster.

"Ja, tænk bare! Han talte lige så fortroligt om *Den Blå Drage*, forsikrer jeg Dem, som om han havde været Mark Tapley. Jeg lukkede øjnene op, kan De tro, da han gjorde det, men kunne ikke mindes, at jeg før havde set manden, skønt han sagde med et smil: 'De kender *Den Blå Drage*, mr. Westlock. De har selv holdt Dem lystig der et par gange.' Holdt mig lystig der! Ja, det har jeg. Kan De huske, Tom?"

Tom nikkede og sagde i endnu større forvirring end før, at dette var noget af det mest uforklarlige og mærkelige, han havde oplevet i sit liv.

"Uforklarligt!" gentog hans ven. "Jeg blev bange for manden. Skønt det var højlys dag og klart solskin, blev jeg ordentlig bange for ham og havde ham virkelig halvvejs mistænkt for at være en overnaturlig gæst og ikke nogen dødelig, indtil han tog en ganske almindelig lommebog frem og rakte mig dette kort."

"Mr. Fips," sagde Tom, idet han læste det højt. "Austin Friars. Austin Friars klinger helt spøgelsesagtigt, John."

"Fips derimod ikke, finder jeg," var Johns svar. "Men der bor han, og der venter han os i formiddag. Og nu ved De på ære lige

så meget om denne mærkelige tildragelse som jeg."

Toms ansigt, der på én gang udtrykte henrykkelse over de hundrede pund om året og forundring over fortællingen, kunne kun sammenlignes med hans søsters, hvori der prægede sig det stærkeste udtryk af strålende overraskelse, nogen maler kunne have ønsket sig. Hvad der ville være blevet af beefsteak-puddingen, hvis den ikke i mellemtiden var blevet færdig, ville end ikke astrologien have kunnet afgøre.

"Tom," sagde nu Ruth, "mon mr. Westlock i sit venskab for dig ikke skulle vide mere om dette, end han vil sige?"

"Nej, vist ikke!" udbrød John ivrigt. "Det er ikke tilfældet, forsikrer jeg Dem. Gid det var. Jeg kan ikke rose mig af noget sådant, miss Pinch. Alt, hvad jeg ved eller, så vidt jeg kan se, rimeligvis vil få at vide, har jeg allerede sagt Dem."

"Kunne De ikke få mere at vide, hvis De fandt for godt?" sagde Ruth, mens hun omhyggeligt skrabede kagebrættet af.

"Nej, jeg kan ikke. Det er slet ikke smukt af Dem at være mistroisk mod mig, når jeg tror Dem så godt. jeg har den mest urokkelige tro til puddingen, miss Pinch."

Dette lo hun over, men snart faldt de tilbage til en alvorligere tone og drøftede sagen fra alle sider. Hvad der end for øvrigt var uklart ved tingen, så syntes dog det at være fuldkommen klart, at der tilbødes Tom en løn af hundrede pund om året, og da dette var hovedpunktet, fremhævede det mørke, hvori det var indhyllet, det kun så meget mere.

Tom, der var i en feberagtig spænding, ville straks være gået hen til Austin Friars, men efter Johns råd tøvede de næsten en time, førend de brød op. Tom gjorde sig så pæn, han kunne, og da John Westlock gennem den halvåbne dagligstuedør så nogle

glimt af, hvorledes den flinke søster ude på gangen børstede hans kjolekrave, syede nogle sting sammen, der var løbet op på hans handsker, og vimsede så let omkring ham, idet hun med sin pertentlige, gammeldags ordenssans fiksede ham op hist og her, tænkte han med harme på fantasiportrætterne af hende på væggene i det Pecksniffianske arbejdsværelse, idet han fandt, at de var nogle skammelige vrængebilleder og ikke nær kønne nok, skønt kunstnerne, som tidligere omtalt, altid havde gjort disse skitser smukke, og han selv havde tegnet i det mindste en snes af dem.

"Tom," sagde han, mens de gik, "jeg begynder at tro, at Deres forældre må have været noget."

"Det tænker jeg med," svarede Tom roligt.

"Men jeg mener folk af stand."

"Gud velsigne Dem," svarede Tom, "min salig fader var kun af ringe stand, og min moder lige så."

"Husker De dem da tydeligt?"

"Ak Gud ja. Min salig moder var den sidste. Hun døde, mens Ruth endnu var et ganske lille barn, og vi kom da i huset hos den gode, gamle bedstemoder, jeg så tit har fortalt Dem om. Det husker De jo nok? Å, der er intet romantisk ved vor historie, John."

"Nu vel da," sagde John i stille fortvivlelse, "så er det umuligt at forklare, hvorledes det hænger sammen med min gæst fra i formiddags, og vi vil derfor ikke prøve på det."

Ikke des mindre prøvede de på det og holdt ikke op med at prøve på det, førend de kom til Austin Friars, hvor de i en meget mørk gang på første sal med en snurrig beliggenhed i et baghus oven over et blytag fandt en lille glasdør oppe i et hjørne med

"Mr. Fips" malet på den med bogstaver, som skulle være gennemsigtige. Der var også et ondskabsfuldt, gammelt skænkebord, der stod skjult i mørket tæt ved døren og pønsede på anslag mod de kommendes ribben, samt en gammel, udslidt måtte, fuld af huller, som, da den var blevet ubrugelig som måtte, allerede i mange år havde givet sin vindskibelighed en anden retning og regelmæssigt spændte ben for mr. Fips' klienter.

Ved at høre et voldsomt sammenstød mellem en menneskelig hat og sin kontordør underrettedes Fips ved dette sædvanlige meddelelsesmiddel om, at der var kommet nogen, som ville tale med ham, og idet han lukkede denne nogen ind, sagde han, at der var "noget mørkt".

"Mørkt – det skal jeg love for," hviskede John Tom Pinch i øret. "Intet dårligt sted, skulle jeg mene, Tom, til at skille en mand fra landet ved livet."

Tom havde allerede ved sig selv overvejet muligheden af, at de var blevet lokket ind i denne region for at blive hakket til pølsemad, men synet af Fips, der var en lille, mager og fredeligt udseende mand, som gik med sorte knæbenklæder og pudder, bortjog enhver tvivl hos ham.

"Kom indenfor," sagde Fips.

Ind gik de, og frygtelig gulsottigt så Fips' lille kontor ud med en stor, sort, spredt klat på gulvet i det ene hjørne, som om en gammel kontorist for flere år siden havde skåret halsen over på sig der og udgydt blæk i stedet for blod.

"Jeg har taget min ven, mr. Pinch, med," sagde John Westlock.

"Vær så god at tage plads," sagde Fips.

De tog de to lænestole, og Fips satte sig på kontorstolen, af hvis udstopning han trak et umådeligt langt krølhår ud og stak det med tilsyneladende stor appetit i munden.

Han så nysgerrigt på Tom Pinch, men uden noget som helst udtryk, der fornuftigvis kunne udtydes som et tegn på usædvanlig interesse. Efter en kortvarig tavshed, hvorunder Fips var så fuldkommen ugenert, at han åbenbart godt kunne have brudt den tidligere, hvis han havde haft lyst, spurgte han, om mr. Westlock havde gjort mr. Pinch fuldstændig kendt med hans tilbud.

John svarede "ja".

"Og De finder det antageligt?" spurgte Fips Tom.

"Jeg holder det for en stor lykke, sir," svarede Tom, "og er Dem overordentlig taknemmelig for det."

"Ikke mig," sagde Fips, "jeg handler kun efter ordre."

"Så Deres ven da," sagde Tom, "den herre, i hvis tjeneste jeg skal træde, og hvis tillid jeg skal søge at fortjene. Når han har lært mig bedre at kende, håber jeg, at han ikke vil opgive sine gode tanker om mig. Han vil finde mig punktlig og påpasselig og ivrig for at gøre min pligt. Det tror jeg at kunne indestå for, og det samme kan mr. Westlock," tilføjede Tom, idet han så hen til ham.

"Ja, ganske vist," sagde Fips.

Det syntes at falde Fips lidt vanskeligt at genoptage samtalen. For at udfylde pausen tog han oblatstemplet og begyndte at trykke sine ben fulde af store F'er.

"Sagen er," sagde Fips, "at min ven for øjeblikket ikke er her i byen."

Tom blev lang i ansigtet, da han opfattede denne ytring som tegn på, at hans ydre ikke behagede, og at Fips ville se sig om efter en anden.

"Hvornår tror De, han kommer til byen?" spurgte han.

"Det er mig umuligt at sige; jeg har ikke den fjerneste forestilling om det. Men," sagde Fips, idet han trykkede oblatstemplet dybt ind i sin venstre læg og så vist på Tom, "jeg indser heller ikke, at det gør synderligt til sagen."

Stakkels Tom bøjede ærbødigt sit hoved, men syntes dog at nære nogen tvivl.

"Jeg siger," gentog Fips, "at jeg ikke indser, at det gør synderligt til sagen. Det hele afhænger udelukkende af Dem og mig, mr. Pinch. Om Deres pligter kan jeg give Dem underretning, og Deres løn kan jeg udbetale Dem. Ugentlig i dette kontor, mellem fire og fem om eftermiddagen." Med disse ord satte Fips et ansigt op, som om han ville give sig til at fløjte, men gjorde det dog ikke.

"De er alt for god," sagde Tom, hvis åsyn nu strålede af glæde, "og intet kan være mere ligefremt eller mere tilfredsstillende. Min nærværelse vil udfordres –"

"Fra halv ti til fire eller så, tænker jeg," afbrød Fips ham. "Så omtrent."

"Jeg mente ikke arbejdstiden, den er let og magelig, indrømmer jeg; men stedet."

"Å stedet! Stedet er i Temple."

Tom var henrykt.

"De har måske lyst til at se stedet?" sagde Fips.

"Ak Gud nej, jeg vil kun være alt for glad ved at vide, at jeg får posten; vi behøver ikke at tale videre om stedet."

"Sagen er afgjort," sagde Fips; "men De kan vel nok mødes med mig om en time ved Temple-porten?"

Naturligvis kunne Tom det.

"Godt," sagde Fips og rejste sig, "så skal jeg vise Dem stedet, og De kan tiltræde Deres tjeneste i morgen. Om en time altså. Jeg ser vel Dem med, mr. Westlock? Meget godt. Vær forsigtig, hvor De går. Her er noget mørkt."

Med denne hentydning, der syntes overflødig, lukkede han dem ud på trappegangen, hvorfra de famlede sig ud på gaden.

Sammenkomsten havde så lidt fjernet den hemmelighedsfuldhed, Toms ny post var indhyllet i, og havde tværtimod gjort så meget til at forøge den, at den ene ikke kunne bare sig for at smile over den andens forlegne miner. De blev imidlertid enige om, at Toms indførelse i hans ny virkekreds og forestilling for hans ny kontorkammerater næppe kunne undlade at bringe lys i sagen, og de udsatte derfor at drøfte den videre, indtil de havde haft den aftalte sammenkomst med Fips.

Efter at have set indenfor hos John Westlock og ofret nogle ledige minutter på svinesylten, gik de til mødestedet. Skønt det var lidt før den aftalte tid, stod mr. Fips dog allerede ved Temple-porten og udtalte sin tilfredshed med deres punktlighed.

Han viste vej gennem forskellige gyder og gårde ind i én, der var roligere og mørkere end de andre, og efter at være styret hen imod et hus, gik han op ad en fælles trappe, idet han undervejs tog et knippe rustne nøgler op af sin lomme. Han standsede uden for en dør i en af øverste etager, på hvilken der kun sad en klat gul maling, hvor beboerens navn ifølge skik og

brug burde have stået, og begyndte meget sindigt at banke støvet ud af en af disse nøgler på det brede trapperækværk.

"Det er bedst, at De får lavet en lille pløk," sagde han, idet han så sig om efter Tom efter at have pustet ind i nøglen, så at den gav en skingrende fløjtetone.

"Det er den eneste måde, hvorpå man kan forebygge, at de blive tilstoppet. Og låsen vil også gå lettere, når den bliver smurt med en smule olie."

Tom takkede ham, men var alt for optaget af sine egne tanker og John Westlocks miner til at være synderlig snaksom. Imidlertid åbnede Fips døren, som kun meget nødig og med en afskyelig, skærende lyd gav efter for hans hånd. Da han havde gjort det, tog han nøglen ud og gav Tom den.

"Ja, ja," sagde Fips. "Støvet ligger temmelig tykt her."

Det gjorde det unægtelig, og Fips kunne gerne have sagt, at det lå *meget* tykt. Det havde ophobet sig overalt, lå tykt på enhver genstand, og ét sted, hvor en solstråle skinnede gennem en sprække i vinduesskodden og ramte væggen lige overfor, snurrede det sig ustandselig rundt ligesom et kæmpestort egernbur.

Støv var det eneste der på stedet, der var nogen bevægelse i. Da deres fører havde givet lyset adgang og skudt det tunge vindue i vejret for at lade sommerluften strømme ind, viste det brøstfældige bohave, det afblegede panel og loft, den rustne ovn og ildstedet, der var fuldt af aske, sig i hele sin ynkelighed. Tæt ved døren stod der en lysestage, hvorpå der sad en slukker, som om den, der sidst havde været der, efter at have sikret sig tilbagetoget, var blevet stående for at kaste et afskedsblik på

den uhygge, han forlod, og derpå havde slukket både lys og liv på én gang og lukket værelset som en grav.

Der var to værelser i denne etage, og i det første eller yderste en smal trappe, der førte op til to andre ovenpå, hvilke sidste var indrettet til sovekamre. I intet af disse, så lidt som i værelserne nedenunder, var der mangel på ordentligt bohave, om end af gammeldags facon; men ensomheden og den lange tid, det havde stået ubenyttet, syntes at have gjort det uskikket til brug for menneskelige væsener og givet det et frastødende, spøgelsesagtigt præg.

Al slags løsøre lå strøet omkring uden mindste orden og blandet sammen med kasser, kurve og alt muligt skrimmelskrammel. På alle gulvene lå der store stabler bøger, måske flere tusinde bind i tallet, nogle endnu i baller, andre indsvøbt i papir, således som de var blevet købt, atter andre spredt enkeltvis eller i bunker, men ikke en eneste stod på nogen af de reoler, der var opstillet langs væggene. På disse bøger henledte Fips Toms opmærksomhed.

"Førend der kan foretages videre, må vi have dem ordnet, indført i et katalog og stillet op på hylderne, mr. Pinch. Det, tror jeg, kan være nok til at begynde med."

Tom gned sig i hænderne i glad forventning om et hverv, der stemte så godt med hans tilbøjelighed, og sagde:

"Det er et arbejde, der interesserer mig meget, forsikrer jeg Dem. Det vil måske optage mig, til mr. –"

"Til mr. –" gentog Fips, ligesom for at spørge om, hvorfor Tom standsede.

"Jeg glemte, at De endnu ikke har sagt min ny principals navn," sagde Tom.

"Å," sagde Fips, idet han trak sin handske på, "har jeg ikke? Nej, det er sandt, det tror jeg heller ikke, at jeg har. Ja han vil vist snart være her, og De vil upåtvivlelig komme godt ud af det med hinanden. Jeg ønsker Dem oprigtig talt alt muligt held. De glemmer da ikke at lukke døren? Den falder i af sig selv, når De slår den til. Halv ti, husker De nok. Lad os sige fra halv ti til fire eller halv fem, eller så omtrent; den ene dag måske lidt før, den anden dag lidt senere, alt efter som De føler Dem oplagt og indretter Deres arbejde. Mr. Fips, Austin Friars, husker De jo nok? Og De glemmer heller ikke at slå døren til?"

Alt dette sagde han i en så venlig og utvungen tone, at Tom kun kunne gnide sig i hænderne og nikke og smile samtykkende, hvilket han endnu gjorde, da Fips ganske rolig gik sin vej.

"Hvad, er han gået?" udbrød Tom.

"Ja, og hvad mere er, Tom," sagde John Westlock, idet han satte sig på en bunke bøger og så op på sin forbavsede ven, "han kommer åbenbart ikke igen, så at De allerede er indsat i Deres stilling, om end under noget påfaldende omstændigheder, Tom."

Den hele historie var i og for sig så snurrig, og mens Toms stod der imellem bøgerne med sin hat i den ene hånd og nøglen i den anden, så han så umådelig forfjamsket ud, at hans ven ikke kunne bare sig for at le. Vennens munterhed ikke mindre end mindet om, hvor pludselig han var blevet afbrudt midt i sin høflige samtale med Fips, indvirkede således på Tom, at han lidt efter lidt også kom til at le, og idet de således smittede hinanden, lo de til sidst himmelhøjt.

Da de havde lét sig mætte, hvilket dog ikke skete så snart – for gav man John en finger i den retning, kunne man være vis på, at denne lystige, godmodige fyr straks tog hele hånden – så de sig nøjere om og søgte mellem skramlet for om muligt at finde et eller andet, der kunne lede dem på spor. Men de fandt ikke det allermindste. Da bøgerne uden tvivl var blevet købt på auktioner og samlet til forskellige tider, var de mærket med en mængde forskellige ejeres navne; men om noget af disse navne tilhørte Toms principal, og hvis så var, hvilket af dem det var, var det dem umuligt at afgøre. Det forekom John at være en lys idé at forespørge sig hos portneren om, hvem værelserne tilhørte, eller af hvem de var lejet, men han kom ikke klogere tilbage, da svaret havde været: "Mr. Fips, Austin Friars".

"Når alt kommer til alt, Tom, så begynder jeg at tro, at der ikke stikker andet derunder, end at Fips er en excentrisk mand; han kender noget til Pecksniff; foragter ham naturligvis; har hørt eller set nok til Dem til at vide, at De er en mand, han kan bruge, og fæster Dem på sin egen, lunefulde måde."

"Men hvorfor på sin egen, lunefulde måde?"

"Å, hvorfor har ethvert menneske sin egen, lunefulde smag? Hvorfor går Fips med knæbenklæder og pudder, og Fips' nærmeste nabo med støvler og paryk?"

Tom, der var i den stemning, hvori enhver forklaring er en stor trøst, tiltrådte villig denne, der virkelig også var lige så rimelig som enhver anden, og sagde, at det var der noget i. Heller ikke rokkedes hans tro af, at han havde sagt det selvsamme om enhver af de af hans ven fremsatte gisninger og var fuldkommen rede til at sige det igen, hvis han havde haft en ny løsning at foreslå.

Da dette ikke var tilfældet, trak Tom vinduet ned og satte skoddet for, hvorpå de forlod værelset. Han lukkede døren med et smæld, således som Fips havde bedt om, undersøgte den, fandt den i orden og stak nøglen i lommen.

De gjorde en temmelig lang omvej, da de gik tilbage til Islington, eftersom de havde tid nok, og Tom ikke kunne blive træt af at se sig om. Det var godt, at han havde John Westlock til ledsager, da de fleste ville være blevet trætte af hans idelige standsninger uden for butiksvinduerne og hans hyppige faren ud på den stærkt befærdede kørevej for så meget bedre at kunne se på kirketårne og andre offentlige bygninger. Men John var henrykt over at se, hvor stærkt alt interesserede ham, og hver gang Tom kom tilbage med et strålende ansigt fra vognvrimlen, aldeles uvidende om de personlige lykønskninger, som kuskene henvendte til ham, syntes John at holde endnu mere af ham.

Da Ruth modtog dem, var der intet mel på hendes hænder, men der var venlige smil i hendes ansigt, og en skare af velkomsthilsener skinnede ud af ethvert af dem og glimtede i hendes klare øjne. Hvor de var klare! Når man kun så et øjeblik i dem, mens man tog hende i hånden, så man sådan et ypperligt miniaturbillede af sig selv, der fremstillede én som sådan en rastløst væver, ivrig, glimrende lille fyr –

Ah, når man bare kunne have beholdt dem til sit eget miniaturbillede! Men så skælmske, urolige, ustadige, upartiske var disse øjne, at det var tilstrækkeligt, at enhver som helst stillede sig foran dem for straks at danse og tindre lige så lystigt i dem som én selv.

Middagsbordet var allerede dækket, og skønt det ikke var prydet med noget særlig kostbart i retning af glas og dækketøj, men var forsynet med knive med grønne skafter og sande bajadser af togrenede gafler, der syntes at prøve på, hvor langt de kunne strække deres ben fra hinanden, uden at forvandle sig selv til det dobbelte antal jerntandstikkere, så trængte det dog hverken til damask, sølvtøj, guld eller porcelæn; nej, og heller ikke til nogen anden pynt. Der stod det, og som det stod der, ville intet andet have taget sig så godt ud.

Indledningsretten, hendes første forsøg i kogekunsten, var lykkedes så fuldstændigt, at John og Tom var enige om, at hun længe i hemmelighed måtte have studeret kunsten, og opfordrede hende til åbent at tilstå det. De morede sig kosteligt over dette indfald, og der blev sagt mange vittigheder om det, men John optrådte ikke så ærligt, som man skulle have troet, for efter længe at have narret Tom ud på glatis, gik han pludselig over til fjenden og sagde ja og amen til alt, hvad Toms søster sagde. Men, som Tom endnu samme aften sagde, førend de gik til sengs, det var kun for spøg, og John havde endog allerede som dreng udmærket sig ved sit galanteri mod damerne. Ruth sagde: "Å, ja så!" Mere sagde hun ikke.

Det er forbavsende, hvor meget tre mennesker kan have at tale om. De holdt næsten ikke en eneste gang op at tale, og det var ikke lutter livlig snak, der optog dem, for da Tom fortalte, at han havde set Pecksniffs døtre, og hvilken forandring der var foregået med den yngste, blev de meget alvorlige.

John Westlock fordybede sig formelig i hendes skæbne, idet han gjorde Tom Pinch mange spørgsmål om hendes giftermål og spurgte, om hendes ægtefælle var den samme mand, som

Tom havde bragt med til middagsmåltidet i Salisbury, i hvilket slægtskabsforhold de to stod til hinanden, da de var forskellige personer, og viste, kort sagt, den største interesse for dette emne. Tom gik da udførligt ind på det og fortalte, at Martin var rejst udenlands, men længe ikke havde ladet høre fra sig; at Mark fra *Dragen* havde gjort ham selskab, og at Pecksniff havde fået den stakkels, gamle, åndssvage bedstefader i sin vold og skammeligt stræbte efter Mary Grahams hånd. Men ikke et ord sagde Tom om, hvad der lå skjult i hans hjerte, dette hjerte, der var så stort, så trofast og ærligt, og hvori der var så megen plads til enhver ædel og uegenkærlig tanke; ikke et ord.

Tom, Tom! Den mand, der i hele denne verden stoler mest på sin egen skarpsindighed og kløgt; den mand, der i hele denne verden er stoltest af sin mistillid til andre og kan forevise mest guld og sølv som udbyttet af sin trosbekendelse; den lydigste tilhænger af den vise lære: Hver mand for sig, og Gud for os alle – for der er ophøjet visdom i den tanke, at Himlens evige majestæt har været eller kan være på egenkærlighedens side! – vil aldrig, nej aldrig, tro kun mig, indrømme, at al hans visdom i sammenligning med et enfoldigt hjerte er en idiots tåbelighed!

Ja, ja, Tom, det var også enfoldigt, om end på en anden måde, at være så ivrig med hensyn til det samme teater, hvorom John, da han havde drukket te, sagde, at det stod ganske til hans rådighed, for så vidt som han kunne tage folk derind uden at betale en sixpence, og måske endnu enfoldigere, da han først gik ind alene, ikke engang at have en anelse om, at John betalte pengene! Enfoldigt af dig, kære Tom, at le og græde så hjerteligt over et så elendigt stykke og et så elendigt spil; enfoldigt, at

traske så glad og snaksom hjem med Ruth; enfoldigt, at blive så forundret over den spøgefulde gave, der ventede på hende i dagligstuen næste morgen i form af en kogebog, med bladet med beefsteak-puddingen bøjet om og understreget. Så, lad kun det skudsmål have lov at stå! Din natur var enfoldig, grumme enfoldig; ligefrem foragtelig, Tom Pinch!

40. Pincherne gør et nyt bekendtskab og får ny lejlighed til at overraskes og forbavses

Der var et spøgelsesagtigt præg over den ubeboede lejlighed i Temple og alt, hvad der stod i forbindelse med Toms virksomhed der, som havde en underlig tillokkelse for ham. Når han om morgenen lukkede sin dør i Islington, vendte han lige så sikkert sit ansigt mod en atmosfære, der virkede på ham med en uforklarlig tiltrækningskraft, som han vendte det mod Londons røg, og fra dette øjeblik trak den sig hele dagen tættere og tættere sammen om ham, indtil tiden kom, da han atter skulle gå hjem og lade den tilbage som en ubevægelig sky.

Hver morgen forekom det Tom, at han nærmede sig denne spøgelsesagtige tåge og indhylledes i den ved de letteste overgange, man kunne tænke sig. At komme fra gadernes larm og bulder ind på Temples stille gårdspladser, var den første forberedelse. Ethvert ekko af hans fodtrin lød for ham som en lyd fra gamle mure og brosten, der manglede ord for at fortælle ham de mørke, triste værelsers historie; fortælle ham, hvilke borteblevne dokumenter der lå og rådnede i glemte afkroge i de tillukkede kældre, fra hvis gittervinduer der opsteg mugne sukke, idet han gik forbi; hviske til ham om sorte fade med kostelig, gammel vin, der var indmurede i hvælvinger i salenes gamle fundamenter, eller i en mere dæmpet tone fremmumle endnu dunklere sagn om de knælende riddere, hvis

marmorbilleder var inde i kirken. Så snart han havde sat sin fod på det første trin af den trappe, der førte til hans støvede arbejdsværelse, tiltog alle disse mysterier, indtil de, idet de steg trin for trin op med Tom, nåede deres fulde vækst under dagens ensomme gerning.

Hver dag bragte én tilbagevendende, aldrig udeblivende kilde til overvejelse. Denne principal, mon han kom i dag, og hvorledes så han vel ud? For Tom kunne ikke blive stående ved Fips; han var fuldkommen overtydet om, at Fips havde talt sandhed, da han havde sagt, at han handlede på en andens vegne; men hvad denne anden var for en mand, blev til en fuldt udsprungen nysgerrighedens blomst i Toms indbildningskrafts have, som aldrig visnede eller trådtes ned.

Én gang fandt han på, at Pecksniff måske kunne have angret sin falskhed og brugt sin indflydelse hos en tredjemand og udtænkt dette middel til at skaffe ham arbejde. Han fandt denne forestilling så utålelig, efter hvad der var foregået mellem dem, at han endnu samme dag betroede John Westlock den og sagde til ham, at han langt hellere ville tjene sit brød som sjover end synke så dybt i sin egen agtelse, at han skulle modtage den mindste tjeneste af Pecksniffs hånd. Men John forsikrede, at Tom Finch endnu var langt fra at lade Pecksniffs karakter vederfares retfærdighed, når han kunne tro denne person i stand til en ædelmodig handling, og at han kunne være ganske rolig i så henseende, indtil han så solen blive grøn og månen sort og på samme tid tydeligt med blotte øjne opdagede, at tolv kometer af første rang løb i fuldt firspring om disse planeter. Først under en så usædvanlig tingenes tilstand – men heller ikke før, sagde han – ville det måske ikke være komplet

vanvid at have Pecksniff mistænkt for noget så urimeligt. Han gjorde, kort sagt, fuldstændig løjer med denne tanke, og Tom nødsagedes til at bryde sit hoved med at finde en anden løsning.

Imidlertid varetog Tom dagligt sine forretninger og gjorde gode fremskridt med bøgerne, som allerede var blevet bragt i en vis orden og tog sig helt imponerende ud i hans smukt skrevne katalog. I sin arbejdstid tillod han sig undertiden at læse et eller andet brudstykke, hvilket hans hver ligefrem ofte gjorde nødvendigt, og da han som oftest tog sig den frihed at tage et bind med sig hjem om aftenen – idet han dog altid bragte det tilbage næste morgen, for det tilfælde, at hans ukendte principal skulle indfinde sig og spørge, hvor det var blevet af – førte han et lykkeligt, fredeligt, flittigt liv, ganske efter sit eget hjerte.

Men hvor underholdende og interessante bøgerne end var for Tom, kunne de dog ikke fængsle ham således i disse hemmelighedsfulde værelser, at han noget øjeblik skulle overhøre selv den svageste lyd. Et fodtrin på fliserne udenfor bragte ham til at lytte opmærksomt, og når det bøjede ind i huset og kom op ad trappen, tænkte han med bankende hjerte: "Nu skal jeg da endelig se ham ansigt til ansigt!" Men ingen andre fodtrin end hans egne kom oven for etagen underneden.

Denne hemmelighedsfuldhed og ensomhed avlede fantasier hos Tom, hvis tåbelighed hans sunde menneskeforstand let nok kunne indse; men som hans sunde menneskeforstand ikke des mindre var aldeles ude af stand til at holde borte, idet denne egenskab hos de fleste af os i sådanne tilfælde ligner det gamle franske politi – hurtigt til at opdage, men lidet skikket til at

forebygge en forbrydelse – ubestemte, latterlige, uforklarlige anelser om, at der var nogen, som skjulte sig i værelset indenfor, gik sagte ovenpå, tittede ind gennem dørsprækken, foretog sig et eller andet i smug på et sted, hvor han ikke var, overfaldt ham hundrede gange om dagen og gjorde det til en lettelse for ham at skyde vinduet op og snakke med spurvene, der havde bygget i taget og tagrenden og kvidrede hele dagen uden for vinduerne.

Han havde stadig yderdøren stående vidt åben for at kunne høre fodtrinene, når de trådte ind og drejede af til lejlighederne i etagerne nedenunder. Han dannede sig også snurrige meninger om folk på gaden og kunne ved sig selv sige om den eller den mand, der var ham påfaldende ved sin klædedragt eller sit udseende: "Det skulle ikke undre mig, om det var ham!" Men det var det aldrig. Og selv om han endog vendte om og fulgte bag efter mere end ét af disse mistænkte individer i den sælsomme tro, at de ville hen til det sted, han da kom fra, fik han dog aldrig andet udbytte af det end visheden om, at det *ikke* var tilfældet.

Fips formørkede snarere end oplyste det uklare ved hans stilling, for da Tom indfandt sig første gang hos ham for at hente sin ugeløn, sagde han:

"Å, det er sandt, De skal ikke tale om det til nogen!"

Da Tom troede, at han ville fortælle ham en hemmelighed, svarede han, at det skulle han ikke på nogen måde, og at Fips kunne stole trygt på ham. Men da Fips kun svarede: "Godt," ville Tom få ham til at tale og gentog: "Ikke på nogen måde." Hvortil Fips kun gentog: "Godt!"

"De ville have sagt –" bemærkede Tom.

"Ak Gud nej!" udbrød Fips. "Nej, slet intet." Men da han så Tom blive forvirret, tilføjede han: "Jeg mener, at De overhovedet ikke skal tale til folk om Deres stilling. Det vil De være bedst tjent med."

"Jeg har endnu ikke haft den fornøjelse at se min principal," bemærkede Tom og stak sin ugeløn i lommen.

"Ikke det? Nej, det er sandt, det har De nok heller ikke."

"Jeg ville så gerne takke ham og vide, om han er fornøjet med, hvad jeg hidtil har udrettet," stammede Tom.

"Fuldkommen rigtigt," sagde Fips med en gaben. "Højst rosværdigt. Meget passende."

I en fart besluttede Tom at prøve ham på en anden bov. "Nu er jeg snart færdig med bøgerne," sagde han, "men jeg håber dog, at det ikke afslutter mit engagement eller gør mig overflødig?"

"Ak Gud nej. Tag Dem i agt, hvor De går. Her er noget mørkt."

Dette var det højeste, Tom kunne få ud af ham, så at det var mørkt nok i alle henseender, og hvis Fips talte tvetydigt, havde han god grund til at gøre det.

Men nu indtraf der noget, som ledte Toms tanker bort fra denne hemmelighed og delte dem mellem denne og en ny kanal, der i og for sig var en sand Nil.

Dermed gik det således til. Da han altid havde været vant til at stå tidligt op og nu ikke havde noget orgel til at underholde sig med om morgenen, plejede han at gå sig en god tur, førend han gik til Temple, og da han som fremmed havde en naturlig forkærlighed for de dele af byen, der især udmærkede sig ved det liv og røre, der herskede der, besøgte han meget ofte torvene, broerne, kajerne og navnlig dampskibsværfterne; for

det var så oplivende og forfriskende at se folk skynde sig bort i deres mange forskellige forretnings- og forlystelsesærinder, og Tom blev glad ved tanken om, at der var så megen forandring og frihed i bylivets ensformige gang.

På de fleste af disse morgenudflugter ledsagede Ruth ham. Da deres vært altid gik tidligt til sine forretninger, stemte deres husfællers levemåde overens med deres egen. Således havde de ofte drukket te og vare ude i sommerluften klokken syv, og efter et par timers vandring skiltes de ad, idet Tom gik til Temple, og hans søster vendte hjem.

Mangen fornøjelig udflugt gjorde de til Covent Garden-torvet, indåndede duften af frugterne og blomsterne, undrede sig over ananassernes og melonernes pragt, opfangede i sidegangene glimt af gamle koner, der sad på omvendte kurve og bælgede ærter, stirrede forbavsede på de tykke bundter asparges, de lækre boder var forskansede med ligesom med et brystværn, og indsugede med velbehag uden for urtehandlerens dør den krydrede lugt ligesom af frisklavet fylding til kalvebryst blandet med spansk peber, karduspapir og frøsorter, ja endog med svage mindelser om trivelige snegle og friske, unge blodigler. Mangen en fornøjelig udflugt gjorde de til fjerkrætorvet, hvor høns og ænder med unaturligt lange halse lå udstrakte parvis, færdige til at koges eller steges; hvor der var spraglede æg i kurve med mos i; hvide landsbypølser, som ingen efterlevende kat, hund eller hest kunne rette nogen beskyldning imod; friske oste i største overflod; levende fugle i bure eller kurve, hvori de tog sig alt for store ud til at være naturlige, som en følge af, at disse boliger var alt for små, og utallige, både levende og døde kaniner. Mangen fornøjelig

udflugt gjorde de blandt de kølige, forfriskende, sølvglinsende fiskeudsalg, hvis vareforråd havde noget måneskinsagtigt ved sig, dog altid med undtagelse af de rødmossede hummere. Mangen fornøjelig udflugt blandt de svære læs frisk hø, under hvilke hunde og trætte kuske lå i tryg søvn, glemmende postejsælgeren og værtshuset. Men aldrig en halvt så fornøjelig udflugt som nede ved dampbådene på en klar morgen.

Der lå de på siden af hinanden, tilsyneladende fast fortøjede, men dog pønsende på, hvorledes de skulle slippe ud, og overbeviste om, at det nok ville lykkes dem, og i tillid hertil strømmede skarer af passagerer og bunker af gods skyndsomt om bord. Små dampbåde fo'r uophørlig op og ned ad floden. Række på række af skibe, snese af master, labyrinter af tovværk, slappe sejl, plaskende årer, raske robåde, klodsede pramme, sunkne pæle med hæslige tilflugtssteder for vandrotterne i deres mudderfyldte huller, kirketårne, pakhuse, tage, hvælvinger, broer, mænd, kvinder og børn, fustager, kasser, kraner, heste, kareter, lediggængere og arbejdere blandede sig hver sommermorgen sammen til et broget mylder, uden at det var Tom muligt at skille dem ad.

Midt i al denne tummel udstødte alle paketbådenes skorstene uophørligt brøl, som i stærkt potenseret grad udtrykte hele den bevægede scene. De syntes alle at svede og puste af anstrengelse, akkurat som deres passagerer gjorde; de hørte intet øjeblik op at gnave og brumme i deres ejendommelige, hæse tone, men udstønnede uafladeligt: "Kom dog, skynd jer, jeg er så bange, kom dog, å Gud, vi kommer der aldrig, hvor I bliver længe borte, skynd jer, nu lægger jeg fra, kom dog!" Selv når de havde lagt fra og lykkelig og vel vare

komne ud i strømmen, begyndte de ved hver lejlighed igen; for selv den bedste dampbåd af dem alle begyndte øjeblikkelig, når den standsedes af en eller anden hindring på floden, på ny at ryge og gispe: "Å, her er stopning, hvad er der i vejen? Væk med jer, jeg har hastværk, det er bare chikaneri; har man nogen sinde kendt mage? Herregud også! Se dog at komme bort!" og så kunne man se den i en til vanvid grænsende sindstilstand langsomt drive gennem tågen ud i sommerlyset, der farvede den rød.

Toms skib eller i alt fald den paketbåd, som Tom og hans søster ved en vis lejlighed nærede størst interesse for, var endnu langt fra gået, men havde frygtelig feber for at komme af sted. Trængslen af passagerer var meget stor; på hver side af den lå der en dampbåd; landingsbroerne var propfulde af folk; afsindige fruentimmer, der åbenbart skulle til Gravesend, men var døve for enhver forestilling om, at dette skib var i færd med at afgå til Antwerpen, ville absolut gemme kurve med forfriskninger bag skodder og vandtønder og under bænke, og der herskede den største forvirring.

Det var så morsomt, at Tom stod med Ruth under armen og så ned på det fra bolværket, næsten lige så ligegyldig, som det var muligt for kød og blod at være det, for en aldrende dame bag ved ham, der havde en stor paraply med og ikke vidste, hvor hun skulle gøre af den. Dette frygtelige instrument havde et krumt håndtag, og han blev først vidende om dets nærhed ved et smerteligt tryk på luftrøret, der var en følge af, at det havde grebet ham om struben. Kort efter at han med største godmodighed havde gjort sig fri, følte han dupskoen i sin ryg; straks efter mærkede han, at krogen hagede sig fast omkring

hans ankler; så, at paraplyen i sin helhed kredsede omkring hans hat og baskede imod den som en stor fugl, og til sidst fik han et stød eller puf neden for ribbenene, der voldte ham en så heftig smerte, at han ikke kunne lade være at vende sig om for at gøre en venskabelig forestilling.

Idet han vendte sig, så han paraplyens ejerinde med et om den heftigste forbitrelse vidnende udtryk i sit ansigt stå på tåspidserne for at se ned på dampbådene, hvorfor han sluttede, at hun havde angrebet ham med forsæt som sin naturlige fjende, da han stod i den forreste række.

"De er ret en ondskabsfuld person!" sagde Tom.

"Hvor er politiet?" råbte damen bistert og sagde derpå, idet hun truede ad Tom med håndtaget af paraplyen, at hvis det ikke havde været, fordi disse fyre aldrig var til stede, hvor der var brug for dem, havde hun ladet ham arrestere.

"Hvis de fedtede deres bakkenbarter lidt mindre ind og passede de forretninger, de bliver så svært betalt for, lidt bedre," sagde hun, "ville man være fri for at komme i sådan en trængsel, at man er ved at blive gal."

Hun var unægtelig blevet slemt puffet og trykket, for hendes hovedtøj havde fået facon som en trekantet hat, og da hun var en tyk lille kone, var hun meget medtaget og umådelig varm. Tom spurgte høfligt, hvad det var for en båd, hun ønskede at komme om bord i.

"Mon ingen andre end De selv," svarede damen, "kan have lyst til at se på en dampbåd uden at skulle om bord i den? Tossehoved!"

"Hvilken ønsker De da at se på?" spurgte Tom. "Vi vil gerne gøre plads for Dem, hvis vi kan, vær bare ikke så hidsig."

"Jeg har haft mange drøje timer i mit liv," svarede damen noget mildere, "men aldrig er der nogen, der har beskyldt mig for at være andet end sagtmodig og medgørlig. De skal ikke bryde Dem om at modsige mig, madame, hvis De synes, at det gør Dem godt, siger jeg ofte, for De ved nok, at De kan stole på, at Sara ikke giver Dem det tilbage. Men jeg skal ved Gud ikke nægte, at jeg i dag er gal i hovedet, og det med god grund!"

Imidlertid havde mrs. Gamp – for det var ingen anden end denne erfarne dame – med Toms hjælp presset og boret sig ind i en lille krog mellem Ruth og rækværket, hvor hun, efter at have pustet stærkt i nogen tid og gjort forskellige farlige evolutioner med paraplyen, indrettede sig det ganske hyggeligt.

"Men hvilket af alle disse rygende uhyrer er båden til Antwerpen?" udbrød hun.

"Hvad er det for en båd, De mener?" spurgte Ruth.

"Antwerpener-paketten," svarede mrs. Gamp. "Jeg vil ikke narre Dem, lille ven. Hvorfor skulle jeg det?"

"Det er båden til Antwerpen, der ligger der i midten," sagde Ruth.

"Og jeg ville ønske, at den lå i Jonas' bug, ville jeg!" udbrød mrs. Gamp, som syntes at forveksle profeten med hvalfisken.

Ruth svarede intet, men da mrs. Gamp lagde sin hage på det kolde jernrækværk og vedblev at stirre vist på Antwerpener-båden, mens hun nu og da stønnede lidt, spurgte hun, om nogle af hendes børn skulle rejse den morgen. Eller måske hendes mand, tilføjede hun venligt.

"Det viser," sagde mrs. Gamp og løftede øjnene i vejret, "hvor kort et stykke De har rejst i denne livets jammerdal, mit kære barn. En god veninde af mig har så ofte sagt til mig, og hendes

navn er Harris: 'Å Sara, Sara, vi ved kun lidt, hvad der forestår os!' – 'Mrs. Harris,' siger jeg, 'rigtignok ikke meget, men dog mere, end De tror. Vore udregninger,' siger jeg, 'med hensyn til, hvor mange der vil komme, slår for det meste til, og det oftere, end De skulle tro.' – 'Sara,' siger mrs. Harris i en skrækkelig tone, 'sig mig, hvor mange jeg får.' – 'Nej, mrs. Harris,' siger jeg til hende, 'der må De have mig undskyldt. Mine egne,' siger jeg, 'er faldet ned fra tredje bagsal og har fået lungesyge af at sidde på fugtige gadedørstrapper, og er blevet slået sammen i en slagbænk uden at vide af det. Derfor, madame,' siger jeg, 'søg ikke at læse i skæbnens bog, men tag dem, som de kommer og går.' – 'Mine, sagde mrs. Gamp, 'er alle sammen borte, mit lille lam. Og med hensyn til ægtemænd, så har jeg set et træben fare heden, der var lige så svagt som kød, om ikke svagere til at gå ned i vinkældere og aldrig komme op igen, undtagen når det blev slæbt hjem med magt.'"

Efter dette foredrag lagde mrs. Gamp atter sin hage på det kolde jern, stirrede vist på Antwerpener-båden og rystede på hovedet og stønnede.

"Jeg ville ikke," sagde hun, "jeg ville ikke være en mand og have sådan en ting på min samvittighed! – Men ingen, der fortjener navn af mand, kunne gøre det!"

Tom og hans søster skottede til hinanden, og efter et øjebliks overvejelse spurgte Ruth mrs. Gamp, hvad det var, der lå hende så meget på sinde.

"Lille ven" svarede denne dame og dæmpede sin stemme, "De er vist ugift, er De ikke?"

Ruth smilede, rødmede og svarede "ja."

"Så meget værre," fortsatte mrs. Gamp, "for alle parter! Men andre er gift og har en mand, og netop i denne morgenstund skal en sød, ung kone, der ikke er mere skikket til at betro sig til søen, end jeg ved ikke hvad, om bord i denne hersens paketbåd!"

Her standsede hun for at lade blikket løbe hen over paketbådens dæk, trapperne og landingsbroerne, og idet hun således syntes at have overbevist sig om, at genstanden for hendes medynk endnu ikke var kommet, løftede hun efterhånden sine øjne op til det øverste af damprøret og tiltalte forbitret skibet:

"Pokker i vold med dig!" sagde hun og truede med sin paraply ad det. "Du er et dejligt spruttende, larmende uhyre for en svagelig ung kone at gå om bord i og være passager med! Du gør vel aldrig skade på den måde med din hamren, brølen og hvæsen, dit afskum? Disse fordømte dampere har gjort mere til at kaste os ud af vort regelmæssige arbejde og fremkalde katastrofer på tider, da ingen gjorde regning på dem – især disse skrigende lokomotiver – end alle de andre forskrækkelser, som en ung kone nogen sinde har fået. Jeg har hørt tale om en ung mand, en togfører på en jernbane, der først blev åbnet for tre år siden – mrs. Harris kendte ham godt, for han er i familie med hende gennem hendes søsters ægteskab med en savskærer – og han er allerede gudfader til seks og tyve poder, der alle er kommet lige uventet og alle blevet opkaldt efter de maskiner, der var skyld i det. Uh!" sagde mrs. Gamp, idet hun igen henvendte sig til dampskibet. "Af din ligegyldighed for vor naturs svaghed kan man let se, at du er en opfindelse af et mandfolk, dit afskum!"

Det ville ikke være unaturligt efter den første del af mrs. Gamps klager at tro, at hun stod i forbindelse med diligence- eller postvæsenet. Hun blev ikke i stand til at dømme om, hvilket indtryk hendes slutningstale gjorde på den unge pige, da hun nemlig her pludselig holdt inde og udbrød:

"Der går hun lyslevende! Det stakkels søde, unge væsen, der går hun, ligesom et lam til slagterbænken. Hvis der er nogen, der bliver syg, når det skib kommer til søs, er det mord, og jeg vil optræde som vidne."

Hun tog sagen så alvorligt, at Ruth, der var lige så godhjertet som Tom selv, ikke kunne lade være at sige noget til hende.

"Med forlov, hvor er den dame," spurgte hun, "De interesserer Dem så meget for?"

"Der!" stønnede mrs. Gamp. "Der går hun over den lille træbro. Nu glider hun over et stykke appelsinskal!" tilføjede hun og knugede paraplyen fast i hånden. "Hvor jeg blev forskrækket!"

"Mener De damen ved siden af den mand, der er så indhyllet i en vid kappe, at hans ansigt næsten er skjult?"

"Han må nok skjule det!" svarede mrs. Gamp. "Han har god grund til at skamme sig over sig selv. Så De, hvorledes han nær havde revet hendes hånd af led?"

"Han synes rigtignok at have hastværk."

"Nu fører han hende ned i den beklumrede kahyt!" sagde mrs. Gamp utålmodigt. "Hvad tænker manden dog på? Pokker står i ham, tror jeg. Hvorfor kan han ikke lade hende blive i fri luft?"

Hvilke hans grunde så var, så lod han hende dog ikke blive der, men førte hende hurtigt ned og forsvandt selv uden at løse sin kappe eller opholde sig et øjeblik længere på det overfyldte

dæk, end der var nødvendigt for dem til at bane sig vej til den del af skibet.

Tom havde ikke hørt den lille samtale, da hans opmærksomhed var blevet optaget på en helt uventet måde. En hånd, der havde lagt sig på hans ærme, havde bragt ham til at se sig om, netop som mrs. Gamp havde sluttet sin tiltale til dampmaskinen, og til sin store forbavselse havde han opdaget deres vært ved sin højre side, mens Ruth stod ved hans venstre.

Han var ikke så forundret over, at manden var der, som over, at han var kommet så stille og hurtigt tæt hen til ham, for et øjeblik i forvejen havde en anden mand rørt ved hans albue, og han havde ikke siden mærket til nogen forandring eller trængsel i den klynge af mennesker, blandt hvilke han stod. Han og Ruth havde ofte talt om, hvor lydløst deres vært kom og gik i sit eget hus, men Tom var derfor ikke mindre forbavset over nu at se ham så tæt ved sig.

"Undskyld, mr. Pinch," hviskede han til ham. "Jeg er noget skrøbelig og stakåndet, og mine øjne er ikke synderlig gode. Jeg er ikke så ung, som jeg har været. Ser De ikke en herre dernede i en vid kappe og med en dame under armen, en dame med slør og et sort sjal, hvad?"

Så han dem ikke, var det underligt, at han, mens han talte, netop skulle pille de mennesker, han beskrev, ud blandt hoben, mens han skottede hastigt fra dem hen på Tom, som om han brændte af ivrighed efter at vejlede hans søgende øjne.

"En herre i en vid kappe," sagde Tom, "og en dame med et sort sjal? Lad mig engang se!"

"Ja, ja!" svarede den anden utålmodigt. "En herre, der er indpakket fra top til tå som en invalid – påfaldende indpakket

på en morgen som denne; han holder måske i dette øjeblik hånden for ansigtet. Nej nej," tilføjede han, idet han fulgte Toms blik, "ikke der; den anden vej; ad den kant; dernede." Atter påviste han, men denne gang i sit hastværk med sin udstrakte finger, selve stedet, hvor de omtalte personer i dette øjeblik standsedes i deres gang.

"Der er så mange mennesker, så meget røre og så mange ting," sagde Tom, "at jeg finder det vanskeligt at – nej, jeg kan virkelig ikke se nogen herre i en vid kappe eller nogen dame med sort sjal. Der er en dame med et rødt sjal derovre."

"Nej, nej!" udbrød hans vært og pegede igen ivrigt. "Ikke der, den anden vej – den anden vej. Søg ved kahytstrappen. Til venstre. De må være tæt ved kahytstrappen. Ser De kahytstrappen? Nu ringer det allerede! Ser De trappen?"

"Holdt," sagde Tom, "De har ret. Se, der går de. Er det den herre, De mener? Ham, der nu går ned og lader sin store kappe slæbe efter sig?"

"Netop ham!" svarede den anden, skønt han ikke så på den, Tom pegede på, men på Toms eget ansigt. "Vil De gøre mig en tjeneste, en stor tjeneste? Vil De give ham dette brev? Kun give ham det? Han venter det. Mine principaler har pålagt mig at levere ham det, men jeg har været længe om at finde ham, og da jeg ikke er så ung, som jeg har været, ville jeg ikke kunne komme tidsnok om bord og fra borde igen. Vil De undskylde min dristighed og vise mig denne store tjeneste?"

Hans hænder rystede, og hans ansigt røbede den højeste grad af ivrighed og spænding, idet han pånødte Tom brevet og pegede på manden, der skulle have det.

At vægre sig ved at udrette et velvilligheds- eller medlidenhedshverv var ikke Toms sag. Han hviskede til Ruth, at hun skulle vente, til han kom tilbage, hvilket ikke ville vare længe, og løb, så hurtigt han kunne, ned ad trappen. Der var så mange mennesker i færd med at gå ned og så mange i færd med at stige op, en sådan færdsel frem og tilbage med svære vareballer, en sådan klokkeringen og larm af dampen, der blev sluppet ud, en sådan råben og skrigen, at han havde megen møje med at bane sig vej eller huske, til hvad for en båd han skulle hen. Men han nåede lykkelig og vel den rigtige og, idet han derpå straks gik ned ad kahytstrappen, opdagede han genstanden for sin søgen stå i den fjerneste ende af salonen med ryggen imod ham og læse en kundgørelse, der hang på væggen. Idet Tom nærmede sig for at give ham brevet, studsede han ved at høre fodtrin og vendte sig om.

Hvor stor var ikke Toms forbavselse ved i ham at se den mand, han havde været oppe at slås med ude på marken, stakkels Mercys ægtefælle, Jonas!

Tom forstod, at han sagde, hvad fanden han ville, men for øvrigt var det ikke let at blive klog på, hvad han sagde, så utydeligt talte han.

"Jeg vil Dem ikke noget for mit eget vedkommende," svarede Tom, "men for et øjeblik siden blev jeg anmodet om at give Dem dette brev. De blev mig vist, uden at jeg kendte Dem i Deres fremmede dragt. Tag det!"

Det gjorde han, åbnede det og læste det. Indholdet var åbenbart meget kort, måske ikke mere end en linje, men det ramte ham ligesom en sten fra en slynge. Han vaklede tilbage, idet han læste.

Hans sindsbevægelse var så forskellig fra alt, hvad Tom tidligere havde set, at han uvilkårligt blev stående. Hvor kortvarig hans tvivlrådighed end var, holdt klokken dog op at ringe, mens han stod der, og en hæs stemme råbte ned ad trappen og spurgte, om der var nogen, som skulle i land.

"Ja," råbte Jonas, "jeg – jeg kommer. Giv tid. Hvor er fruentimmeret? Kom her, kom her."

Han stødte en anden dør op, mens han talte, og snarere slæbte end førte hende bort.

Hun var bleg og forskrækket og forbavset over at se sin gamle bekendt, men fik ikke tid til at tale, da der var et stærkt røre ovenpå, og Jonas hastigt trak hende op på dækket.

"Hvor skal vi hen? Hvad er der på færde?"

"Vi skal tilbage," svarede Jonas hidsigt. "Jeg har forandret min beslutning; jeg kan ikke rejse. Spørg mig ikke, eller det bliver din eller en andens død. Holdt der, holdt! Vi skal i land! Hører I ikke! Vi skal i land!"

Til trods for sit rasende hastværk vendte han sig om og skulede mørkt til Tom, idet han truede med sin knyttede hånd ad ham. Der gives ikke mange menneskelige ansigter, som er i stand til at fremvise det udtryk, han ledsagede denne bevægelse med.

Han slæbte hende op, og Tom fulgte bagefter. Hen over dækket, ned ad falderebet, ad den sprukne planke og op ad trappen slæbte han hende voldsomt uden at værdige hende et blik, men stirrede hele tiden op mellem ansigterne oppe på bolværket. Pludselig vendte han sig atter om og sagde med en frygtelig ed til Tom:

"Hvor er han?"

Førend Tom i sin harme og forbavselse kunne give et svar på dette uforståelige spørgsmål, nærmede en herre sig Tom bagfra og tiltalte Jonas Chuzzlewit ved navn. Det var en herre med et udenlandsk udseende og med sort fuldskæg, og han tiltalte ham med en høflig rolighed, der dannede en påfaldende modsætning til hans eget forvirrede og fortvivlede væsen.

"Min brave Chuzzlewit," sagde den fremmede, idet han løftede på sin hat for mrs. Chuzzlewit, "jeg beder Dem tusinde gange om forladelse. Jeg ville såre nødig hindre Dem fra en sådan familieudflugt – der altid er så fornøjelig og forfriskende, ved jeg nok, skønt jeg ikke selv er så heldig at være husfader, hvilket er mit livs store ulykke – men bikuben, bedste ven, bikuben – vil De ikke forestille mig?"

"Det er mr. Montague," sagde Jonas, som ordene syntes at kvæle.

"Det ulykkeligste og mest angerfulde menneske på jorden, mrs. Chuzzlewit," fortsatte Montague, "fordi jeg har måttet forstyrre denne udflugt, men, som jeg sagde til min ven: bikuben, bikuben. De har naturligvis påtænkt en lille rejse til fastlandet, kære ven!"

Jonas vedligeholdt halsstarrigt sin tavshed.

"Jeg vil dø på stedet," udbrød Montague, "om jeg ikke er fortvivlet. Jeg er på ære fortvivlet. Men vor fordømte bikube inde i City må gå forud for ethvert andet hensyn, når det gælder om at lave honning, og det er min bedste undskyldning. Der står et mærkeligt, gammelt fruentimmer og nejer på min højre side," sagde Montague, idet han brød af i sin tale og så på mrs. Gamp, "men hun hører ikke til mine veninder. Er der nogen, som kender hende?"

"Jo, de kender mig nok, gud velsigne de kære sjæle," sagde mrs. Gamp, "og Dem selv med for Deres gode humør, og gid det længe må vare ved! Gid enhver" – dette sagde hun, som om det havde været en skåltale – "var så lystig og så smuk, som en lille fugl har hvisket til mig, at en vis herre er, som jeg ikke vil nævne for ikke at fornærme nogen mod min vilje! Min sødeste lille frue," her standsede hun pludselig i sin lystighed, for hun havde hidtil stillet sig an, som om hun var umådelig munter, "De er alt for bleg!"

"Er De her også?" mumlede Jonas. "Der er såmænd nok af jer."

"Jeg håber ikke," svarede mrs. Gamp med et forbitret kniks, "at der er sket nogen ulykke, fordi jeg og mrs. Harris er gået ned på en offentlig ladeplads. Hvilket netop var de ord – om de så var de sidste, jeg nogen sinde skulle udtale – hun sagde til mig: 'Sara,' sagde hun, 'er det en offentlig ladeplads?' 'Mrs. Harris,' svarede jeg, 'kan De tvivle om det? De har nu kendt mig i otte og tredive år, madame; men har De nogensinde set mig gå nogetsteds hen, hvor jeg ikke var velkommen, så sig frem.' 'Nej, Sara,' sagde mrs. Harris, 'tværtimod.' Og hun vidste det også. Jeg er kun en fattig kone, men jeg er blevet søgt, skønt De måske ikke tror det. Jeg er blevet banket op til enhver tid om natten og opsagt af mange husværter, fordi jeg er blevet taget for ildløs. Jeg går rigtignok ud og arbejder for mit brød, men med Deres gunstige tilladelse holder jeg på min uafhængighed, og det vil jeg gøre til min død. Jeg har mine følelser som fruentimmer, og jeg har ligeledes været moder, men rør ved et æble, der hører mig til, eller sig det mindste om, hvad jeg spiser eller drikker, og om De så var den mest forvænte, næsvise, unge laptaske af en tjenestepige, så skulle enten De fortrække eller

jeg. Min fortjeneste er ikke stor, men jeg lader mig ikke snyde. Gud velsigne barnet og frelse moderen, er mit valgsprog; men jeg tillader mig at tilføje: prøv ikke på at snyde madammen, for hun tåler det ikke!"

Mrs. Gamp sluttede med at trække sit sjal stramt sammen om sig med begge hænder og, som sædvanlig, at henvise til mrs. Harris, hvis nogen ønskede stadfæstelse på hendes ord. Hun havde den ejendommelige rokken med hovedet, der hos damer af hendes pirrelige natur er et sikkert kendetegn på, at de meget snart vil bryde løs igen, men Jonas kom hende i rette tid i forkøbet.

"Da De nu engang er her," sagde han, "gør De bedst i at følge hende hjem. Jeg har andet at gøre." Mere sagde han ikke, men så på Montague, ligesom han ville sige, at han var rede til at ledsage ham.

"Det gør mig ondt at skulle føre Dem bort," sagde Montague.

Jonas tilkastede ham et skummelt blik, der levede længe i Toms hukommelse, og som han siden ofte genkaldte sig.

"Ja det gør virkelig," sagde Montague. "Hvorfor gjorde De det nødvendigt?"

Med det samme skumle blik som før svarede Jonas efter et øjebliks ophold:

"Jeg er ikke skyld i denne nødvendighed. Det er Dem, der har fremkaldt den."

Mere sagde han ikke, og selv dette sagde han, som om han var bundet og i den andens magt, men havde en trodsig og undertrykt djævel i sit hjerte, som han ikke ganske kunne modstå. Endog hans holdning lignede, da de gik bort sammen, et lænket menneskes, men på hans knyttede hænder, rynkede

bryn og tæt sammenpressede læber kunne man mærke, hvorledes den samme fængslede djævel endnu kæmpede for at slippe løs.

De satte sig op i en fin cabriolet, der ventede på dem, og kørte bort.

Hele dette mærkelige optrin var foregået så hurtigt, og tumlen rundt omkring havde været så upåvirket af det, at skønt Tom havde været en af hovedmændene i det, forekom det ham dog som en drøm. Ingen havde lagt mærke til ham, efter at de havde forladt paketbåden. Han havde stået bag ved Jonas og så tæt ved ham, at han ikke havde kunnet undgå at høre, hvad der skete. Han havde stået der med sin søster under armen og ventet og håbet at skulle få lejlighed til at forklare sin sælsomme andel i denne endnu sælsommere historie, men Jonas havde ikke løftet sine øjne fra jorden. Ingen andre havde så meget som set til ham, og førend han havde kunnet beslutte sig til noget skridt, havde de allerede været borte.

Han så sig om efter sin vært, men det havde han allerede gjort mere end én gang, og han var ikke til at se. Mens han endnu fortsatte denne søgen med øjnene, så han en hånd vinke ad sig fra en droske, og idet han ilede hen til den, opdagede han, at det var Mercys. Hun talte hurtigt til ham, men bøjede sig ud ad vinduet for ikke at blive hørt af sin ledsagerske, mrs. Gamp.

"Hvad er det?" sagde hun. "Gode Himmel, hvad er det? Hvorfor sagde han i aftes, at jeg skulle forberede mig på en lang rejse, og hvorfor har De ført os tilbage som forbrydere? Kære mr. Pinch, hav barmhjertighed med os! Hvad det så er for en

skrækkelig hemmelighed, så vær barmhjertig, og Gud vil velsigne Dem!"

"Stod det til mig at vise barmhjertighed," udbrød Tom, "skulle De sandelig ikke bede forgæves. Men jeg er langt mere uvidende og magtesløs end De."

Hun trak sig atter tilbage ind i vognen, og han så hånden vinke et øjeblik ad sig, men om det var bebrejdende eller vantroende eller sørgmodigt eller til et bedrøvet farvel eller hvad ellers, kunne han i sin forvirring ikke fatte. Nu var også hun borte, og han og Ruth gik grublende hjem.

Havde Nadgett aftalt med den mand, som aldrig kom, at mødes med ham på London Bridge den morgen? Han så unægtelig i det øjeblik ud over brystværnet og ned på dampskibskajen. Det kunne ikke være for hans fornøjelses skyld; han gjorde sig aldrig nogen fornøjelse. Nej, han måtte have haft forretninger der.

41. Jonas og hans ven kommer til en venskabelig overenskomst og tager bort på en forretningsrejse

Da Det Engelsk-Bengalske Låne- og Livsforsikringsselskabs kontor lå lige i nærheden, og Montague kørte Jonas lige derhen, havde de intet langt stykke vej at tilbagelægge, men rejsen kunne dog gerne have varet flere timer, uden at den derfor ville have fremkaldt et ord fra nogen af dem, for det var klart nok, at Jonas ikke agtede at bryde tavsheden, og at det endnu ikke lå i hans gode vens plan at lokke ham til en samtale.

Da han nu ikke længere havde grund til at skjule sig, havde han kastet sin kappe af og sad nu med dette klædningsstykke sammenrullet på sine knæ så langt borte fra sin ledsager, som den indskrænkede plads i et køretøj som dette ville tillade. Der var en påfaldende forskel på hans væsen i sammenligning med, hvad det havde været for nogle minutter siden, da Tom havde nærmet sig ham så uventet om bord i paketbåden, eller da den stygge forandring var foregået med ham i Montagues påklædningsværelse. Han så ud som et menneske, der var blevet grebet på fersk gerning og sad i klemme; som om han var blevet opdaget, forfulgt og overmandet, men der var nu en gryende og voksende beslutning i hans ansigt, som i høj grad forandrede det. Det var skummelt, mistroisk og skulende; blegt

af forbitrelse og nederlag; det var endnu stadig ydmyget, modløst, fejt og lavt, men hvad udfald kampen end fik, var der dog ét fast forsæt, som kæmpede med følelserne i hans sjæl og kastede dem alle over ende, efterhånden som de trængte sig frem.

Da han, selv i det bedste tilfælde, aldrig havde noget vindende ydre, er det let at indse, at han heller ikke havde det nu. Han havde efterladt dybe mærker af sine fortænder i sin underlæbe, og tegnene på den spænding, hvori han nys havde været, forbedrede ikke hans udseende, lige så lidt som de svære rynker i hans pande. Men han var nu fattet, endog unaturligt fattet, således som mænd, der er alt andet end modige, ofte kan være det i fortvivlede situationer. Da vognen holdt, afventede han ikke nogen indbydelse, men sprang rask ud og gik ovenpå.

Formanden fulgte bagefter og kastede sig på en sofa efter at have lukket døren til direktionsværelset, så snart de var trådt ind. Jonas stod ved vinduet og så ned på gaden, idet han lænede sig til vinduesrammen og støttede sit hoved på sin arm.

"Det er ikke smukt, Chuzzlewit!" sagde Montague til sidst. "På ære ikke smukt!"

"Hvad ville De have, at jeg skulle gøre?" svarede han og så sig pludselig om. "Hvad forlanger De?"

"Tillid, gode ven, nogen tillid!" sagde Montague i en krænket tone.

"Ja, De viser jo mig så megen tillid, ikke sandt?"

"Gør jeg måske ikke?" sagde den anden, idet han løftede hovedet i vejret og så på ham, men han havde allerede igen vendt sig om. "Gør jeg måske ikke? Har jeg ikke betroet Dem de let udførlige planer, jeg har lagt til vor fordel? Vor fordel, vel at

mærke, ikke min alene, men hvad bliver min løn? Et forsøg på flugt!"

"Hvor ved De det fra? Hvem har sagt, at jeg havde i sinde at flygte?"

"Hvem har sagt det? Hør nu engang! En til udlandet bestemt dampbåd, en tidlig morgentime, en skikkelse, der er så tilhyllet, at man ikke kan kende den! Hvem der har sagt det? Hvis De ikke havde i sinde at narre mig, hvorfor var De da der? Hvis De ikke havde i sinde at narre mig, hvorfor vendte De da tilbage?"

"Jeg vendte tilbage for at undgå at vække opsigt."

"Det gjorde De klogt i," svarede hans ven.

Jonas tav bomstille, mens han endnu stadig så ned på gaden og støttede hovedet på armen.

"Nu vel, Chuzzlewit," sagde Montague, "trods det, der er foregået, vil jeg være ærlig imod Dem. Hører De efter? Jeg kan kun se Deres ryg."

"Jeg hører Dem. Bliv ved!"

"Jeg siger, at trods det, der er foregået, vil jeg være ærlig imod Dem."

"Det har De allerede sagt én gang, og jeg har svaret Dem, at jeg hørte Dem sige det. Bliv ved."

"De er lidt vrippen, dog det kan jeg bære over med og er heldigvis selv i det ypperligste humør. Lad os nu se lidt på, hvorledes sagerne står. For et par dage siden meddelte jeg Dem, gode ven, at jeg troede at have opdaget –"

"Vil De tie?" sagde Jonas, idet han så sig rasende om og skottede til døren.

"Godt, godt!" sagde Montague. "Fornuftigt, fuldkommen rigtigt! Hvis mine opdagelser blev kendt, ville de, ligesom så

mange andre menneskers opdagelser i denne skikkelige verden, ikke længere være til nogen nytte for mig. Der kan De se, Chuzzlewit, hvor ærligt og oprigtigt jeg viser Dem min egen stillings svage side! Dog til sagen. Jeg gør eller tror at gøre en opdagelse, som jeg ved den først mulige lejlighed hvisker Dem i øret i den fortrolighedens ånd, som jeg virkelig håbede var den herskende imellem os og blev gengældt af Dem. Måske er der noget, måske er der intet i denne opdagelse. Jeg har min kundskab og min egen mening om sagen, og De har Deres; det spørgsmål vil vi ikke indlade os på. Men, gode ven, De har været svag; hvad jeg ønsker at fremhæve for Dem, er, at *De* har været svag. Jeg ønsker måske at bruge denne lille omstændighed til min fordel – ja, det gør jeg; jeg vil ikke nægte det – men jeg har fordel af at gå til bunds i den eller bruge den imod Dem."

"Hvad kalder De at bruge den imod mig?" spurgte Jonas, der endnu ikke havde forandret sin stilling.

"Åh," sagde Montague med et smil, "det vil vi ikke gå nærmere ind på."

"Bruge den til at gøre mig til tigger. Er det den brug, De mener?"

"Nej."

"Jo, det er den brug, som De har fordel af at gøre af den. Deri taler De sandhed."

"Jeg ønsker unægtelig, at De vil vove lidt mere – spekulationen er sikker nok – hos os og holde Dem rolig," sagde Montague. "Det lovede De mig, at De vil, og det må De. Jeg siger rent ud, Chuzzlewit, De *må*. Overvej sagen. Gør De det ikke, bliver min hemmelighed uden værdi for mig, i hvilket tilfælde den lige så gerne må blive offentlig ejendom som være min, ja

hellere, da jeg indlægger mig en vis ære ved at bringe den for lyset. Desuden trænger jeg til Dem som lokkedue ved en lejlighed, jeg allerede har nævnt for Dem. Det har De intet imod, ved jeg. De bryder Dem ikke om manden – De bryder Dem ikke om nogen; det er De for klog til, og det er jeg med, vil jeg håbe – og vil kunne bære hans tab med from resignation. Ha, ha, ha! De har søgt at undslippe fra den første konsekvens, men De kan ikke undslippe fra den, forsikrer jeg Dem, og jeg har vist Dem det i dag. Jeg er nu ingenlunde nogen streng moralist, ved De nok. Jeg lader mig ikke i mindste måde påvirke af noget, De har gjort, eller af en eller anden lille uforsigtighed, De har gjort Dem skyldig i, men jeg ønsker at drage mig det til nytte, hvis jeg kan, og over for en mand med Deres forstand gør jeg åbent denne tilståelse. Jeg er ikke alene om denne svaghed. Enhver drager fordel af sin næstes ubesindighed, og de mest ansete folk allermest. Hvorfor vil De volde mig alt dette bryderi? Det må enten komme til en venskabelig overenskomst eller til et uvenskabeligt brud. I første tilfælde lider De ikke stort derved. I sidste – nuvel, De ved selv bedst, hvad der så rimeligvis vil ske."

Jonas forlod vinduet og gik tæt hen til ham. Han så ham ikke i ansigtet, det var ikke hans vane, men han holdt sine øjne fæstet på ham – på hans bryst eller der omkring – og gjorde sig megen umage for at svare langsomt og tydeligt, ganske som en mand, der ved, at han er drukken, bærer sig ad.

"Det nytter ikke længere at lyve," sagde han. "Ja, jeg tænkte på at stikke af i morges, fordi jeg troede, jeg lettere ville kunne komme til forlig med Dem, når jeg var langt borte."

"Meget rigtigt," sagde Montague. "Intet kunne være naturligere. Jeg forudså det og tog mine forholdsregler imod

det. Men jeg afbryder Dem."

"Hvordan fanden," fortsatte Jonas med endnu større anstrengelse, "De valgte Deres bud, og hvor De fandt ham, vil jeg ikke spørge Dem om. Han havde noget til gode hos mig før i dag. Er De virkelig så ligegyldig for mennesker i almindelighed, som De nylig sagde, at De var, kan De heller ikke bryde Dem det mindste om, hvad der bliver af en sådan køter som han, og vil lade mig opgøre mit regnskab med ham på min egen måde."

Havde han løftet sine øjne op til Montagues ansigt, ville han have set, at denne åbenbart ikke var i stand til at forstå ham, men da han blev ved at stå foran ham med sine skulende øjne i samme retning som før og kun standsede her for at væde sine tørre læber med sin tunge, undgik dette hans opmærksomhed. En skarp iagttager ville have opdaget, at dette faste og stirrende blik hørte med til den forandring, der var foregået med Jonas' væsen. Han holdt det fæstet på én plet, som hans tanker øjensynlig intet havde at gøre med, ligesom en gøgler, der går på en line eller en ståltråd hen imod et farligt mål, stadig holder øje med en eller anden ting uden et eneste øjeblik at tabe den af syne for ikke at snuble.

Montague svarede hurtigt, skønt kun på lykke og fromme. I så henseende var der ingen meningsforskel mellem ham og hans ven; ikke den mindste.

"Deres store opdagelse," fortsatte Jonas med et spotsk smil, som han i øjeblikket ikke kunne undertrykke, "er måske sand, måske falsk, men i ethvert tilfælde er jeg ikke af den grund værre end andre."

"Ikke en smule. Vi er alle ens – eller dog næsten."

"Jeg ønsker at vide," vedblev Jonas, "om De er alene om den. Det vil ikke undre Dem, at jeg spørger om dette."

"Om jeg er alene om den?" gentog Montague.

"Kender flere den? Nå, nøl nu ikke så længe med svaret!"

"Nej," sagde Montague uden mindste vaklen. "Hvad tror De, at den ville være værd, hvis jeg ikke havde holdt den for mig selv?"

Nu så Jonas for første gang på ham. Efter et ophold strakte han sin hånd ud og sagde med et smil:

"Nå, gør ikke for mange vanskeligheder, og jeg tilhører Dem. Når alt kommer til alt, er jeg måske dog bedre faren her, end om jeg var rejst bort i morges. Men her er jeg, og her bliver jeg nu. Det kan De gøre Deres ed på!"

Han rømmede sig, for hans stemme var blevet hæs, og sagde i en lettere tone:

"Skal jeg opsøge Pecksniff? Hvornår? Sig hvornår!"

"Straks! Jo før vi får fingre i ham, des bedre."

"Lige meget!" udbrød Jonas med en vild latter. "Der er altid nogle løjer ved at fange den gamle hykler. Jeg hader ham. Skal jeg tage ud til ham i aften?"

"Ja vel," sagde Montague henrykt, "sådan skal det være! Nu forstår vi hinanden. Endelig i aften!"

"Følg med!" udbrød Jonas. "Vi må gøre det med et resolut greb, gå forretningsmæssigt til værks og have dokumenter med os, for det er en snu karl at have at gøre med, og han må tages på en fin måde, ellers går han slet ikke i fælden. Jeg kender ham. Da jeg ikke kan tage Deres værelser og middagsselskaber med, må jeg tage Dem selv med. Rejs med i aften!"

Hans ven syntes at være tvivlrådig og hverken at have forudset dette forslag eller at synes om det.

"Vi kan aftale vore planer undervejs," sagde Jonas. "Vi bør ikke tage lige ud til ham, men tage derover fra et andet sted og dreje af vor vej for at besøge ham. Det vil måske ikke være nødvendigt, at jeg forestiller Dem, men jeg må have Dem i min nærhed. Jeg kender manden, kan jeg forsikre Dem."

"Men om nu manden kender mig?" sagde Montague og trak på skuldrene.

"Han kende Dem?" udbrød Jonas. "Udsætter De Dem ikke for det samme med hundrede mennesker hver dag? Ville Deres fader kunne kende Dem? Kendte jeg Dem? De gjorde min tro en helt anden figur, da jeg så Dem første gang. Ha, ha, ha! Jeg ser endnu hullerne og lapperne! Intet falsk hår dengang, ingen sort farve. De var en anden slags spøgefugl i de dage. De talte endog anderledes! De har siden spillet den fine mand med en sådan alvor, at De har ført Dem selv bag lyset. Og om han nu også kendte Dem, hvad så? En sådan forandring er et bevis på Deres held. Og det ved De også, ellers havde De ikke røbet Dem for mig. Følger De så med?"

"Jeg kan overgive Dem sagen alene, gode ven," sagde Montague, stadig tøvende.

"Ja, nu kan De overgive mig, hvad det skal være. Nu skal jeg ikke oftere prøve på at løbe bort!" Han standsede og tilføjede i en sindigere tone: "Jeg kan ikke gøre noget uden Dem. Tager De så med?"

"Nu vel," sagde Montague, "siden det er Deres mening." Og de gav hinanden hånden på det.

Det overstadige væsen, som Jonas havde lagt for dagen under den sidste del af denne samtale, og som hurtigt var tiltaget med næsten hvert eneste ord, han havde sagt, lige fra det øjeblik, han havde set sin ærlige ven i ansigtet, og til nu, tabte sig ikke, men holdt sig hos ham. Hvor usædvanligt det end var for ham, hvor lidt det end stemte med hans karakter, og hvor unaturligt det end måtte synes hos en mand i så fortvivlede omstændigheder, så holdt det sig dog hos ham. Det lignede ikke virkningen af vin eller andre stærke drikke, for han var fuldkommen ved sin samling, ja det gjorde ham endog uimodtagelig for indflydelsen af sådanne pirringsmidler. Selv om han flere gange den dag drak stærkt og uden forsigtighed eller tilbageholdenhed, vedblev han dog ganske at være den samme, og hans stemning forandredes ikke i nogen kendelig grad.

Da de efter nogen forhandling var blevet enige om at rejse om natten, for at dagens forretninger ikke skulle lide noget afbræk, rådslog de om rejsemåden, og da Montague holdt for, at fire heste var tilrådelige, i det mindste til den første station, eftersom man derved i mere end én forstand strøede folk sand i øjnene, blev der bestilt en vogn med fire for til klokken ni om aftenen. Jonas gik ikke hjem, idet han sagde, at det ville være en god undskyldning for hans uventede tilbagekomst om morgenen, at han var blevet nødt til at forlade byen i forretninger af en så påtrængende natur. Han skrev derfor et brev efter sin vadsæk og afsendte den med et bud, som også ganske rigtigt kom med hans rejsegods og et kort brev fra det andet stykke gods, hans kone, der skrev, at hun ønskede at turde komme og tale et øjeblik med ham. På dette ønske sendte

han dette svar, at "det kunne hun jo bare prøve på", og da én sådan truende bekræftelse var nok til at udtrykke en benægtelse, blev hun borte.

Da Montague var stærkt optaget i dagens løb, lod Jonas sin lystighed især gå ud over doktoren, som han spiste frokost i den lægekyndige rådgivers eget værelse. På vejen derhen mødte han Nadgett i det yderste kontor og drillede denne hemmelighedsfulde person med, at det lod til, at han altid søgte at undgå ham, og spurgte, om han var bange for ham. Nadgett svarede fiffigt: "Nej, men han troede, at det måtte ligge i hans væsen, da han før havde fået skyld for det samme."

Montague lyttede efter, eller, for at udtrykke det mere elegant, han overhørte denne samtale. Så snart Jonas var gået, vinkede han Nadgett hen til sig med sin pen og hviskede:

"Hvem gav ham mit brev i morges?"

"Min logerende," svarede Nadgett med hånden for munden.

"Hvorledes gik det til?"

"Jeg traf ham på kajen, og da det hastede så stærkt, og De ikke kom, blev det nødvendigt at gøre noget. Heldigvis faldt det mig ind, at hvis jeg selv gav ham brevet, ville jeg ikke længere kunne være til nogen nytte. Jeg ville øjeblikkelig være blevet røbet."

"De er en perle, mr. Nadgett," sagde Montague og klappede ham på ryggen. "Hvad hedder Deres logerende?"

"Pinch, mr. Thomas Pinch."

Montague tav lidt og spurgte så:

"Ved De, om han er fra landet?"

"Fra Wiltshire, har han sagt mig."

De skiltes uden at veksle flere ord, og enhver, der havde set Nadgetts buk, da Montague og han mødtes næste gang, og set Montague bukke igen, ville have turdet sværge på, at de aldrig havde talt fortroligt med hinanden.

Imidlertid gjorde Jonas og doktoren sig ret til gode ovenpå med en flaske af den gamle madeira og nogle stykker smørrebrød, for da doktoren allerede var blevet indbudt til at spise til middag nede klokken seks, foretrak han et let måltid til frokost. Det var tilrådeligt i to henseender, for det første, fordi det i og for sig var sundt, og dernæst som den bedste forberedelse til middagsmaden.

"Og De skylder os alle at være meget omhyggelig for Deres fordøjelse, mr. Chuzzlewit," sagde doktoren og smækkede med læberne oven på et glas vin, "for De kan være vis på, at den fortjener at bevares. Den må være i en udmærket stand, et sandt kronometer, ellers kunne Deres humør ikke være så fortræffeligt. Deres barms herre sidder let på sin trone, mr. Chuzzlewit, som han, hvad han nu hedder, siger i skuespillet. Jeg ville ellers ønske, at han sagde det i et skuespil, som lod vort fag vederfares simpel retfærdighed. Der er en apoteker i det drama, og det er simpelt, vulgært; aldeles unaturligt."

Jobling trak sit fine linneds kalvekrøs frem, som om han ville have tilføjet: "Se, det kalder jeg natur hos en læge," og så på Jonas, som om han ventede, at han skulle sige noget.

Jonas var imidlertid ikke oplagt til at forfølge dette emne, men tog et bestik med lancetter, der lå på bordet, og åbnede det.

"Ah!" sagde doktoren og lagde sig tilbage på sin stol. "Jeg tager dem altid op af lommen, førend jeg spiser. Mine lommer

er noget snævre, ha, ha, ha!"

Jonas havde lukket et af de skinnende, små instrumenter op og undersøgte det nu med et blik, der var lige så skarpt og gennemtrængende som instrumentets egen blanke æg.

"Godt stål, doktor! Hvad?"

"Ja–a," svarede doktoren med en ejers stammende beskedenhed. "Man kan temmelig nemt åbne en åre med den."

"Og den har vist også i sin tid åbnet mange?" sagde Jonas og undersøgte lancetten med stigende opmærksomhed.

"Ikke så få, min gode. Den er blevet brugt i en ganske god praksis, tror jeg at turde sige," svarede doktoren og hostede, som om denne kendsgerning var alt for tør og bogstavelig, til at han kunne lade det være.

"Kunne man monstro skære halsen over på et menneske med sådan en tingest?" spurgte Jonas.

"Ja vist, ja vist, når man traf det rigtige sted," svarede doktoren. "Det er det, det kommer an på."

"Der, hvor De nu holder Deres hånd?" udbrød Jonas, idet han bøjede sig forover for at lægge mærke til det.

"Ja," sagde doktoren, "det er halsåren."

I sin livlighed gjorde Jonas pludselig en savende bevægelse i luften så tæt bag doktorens halsåre, at han blev ganske rød, og med den samme sælsomme livlighed brast Jonas derpå i en høj, skraldende latter.

"Nej, nej," sagde doktoren og rystede på hovedet, "skarpe instrumenter, skarpe instrumenter, dem skal man aldrig lege med. Jeg kommer her til at tænke på et højst mærkeligt eksempel på en behændig brug af skarpe instrumenter. Det var

et mord og, er jeg bange for, af et medlem af vort fag, så kunstfærdigt var det udført."

"Ja så," sagde Jonas. "Hvorledes det?"

"Å, det er snart fortalt. En morgen fandtes en mand i en afsides gade stående oprejst i det ene hjørne af en dørkarm – eller, rettere sagt, lænende sig i en oprejst stilling i det ene hjørne af en dørkarm og følgelig understøttet af karmen. På hans vest var der kun en eneste dråbe blod. Han var død og kold og var blevet myrdet."

"Kun en eneste dråbe blod!" sagde Jonas.

"Ja, manden var blevet truffet i hjertet med en sådan nøjagtighed, at han var død øjeblikkelig og var forblødt indvendig. Man troede, at en af hans lægekyndige venner, som man havde mistænkt, under et eller andet påskud havde indladt sig i en samtale med ham, sandsynligvis taget ham fortroligt ved en knap, i ro og mag følt sig for med sin anden hånd, udsøgt sig det rigtige sted, taget instrumentet, hvilket det nu var, frem, da alt var rede, og –"

"Stødt til," tilføjede Jonas.

"Ja netop. Det var på en måde ligefrem en nydelig operation. Den lægekyndige ven kom aldrig for dagen, men fik, som sagt, skyld for det. Om han virkelig havde gjort det, skal jeg ikke kunne sige. Men da jeg havde den ære at blive tilkaldt tillige med et par af mine kolleger og deltog i en omhyggelig undersøgelse af såret, tør jeg nok sige, at det ville have gjort enhver mand af faget ære, og at det, hvis en ikke lægekyndig var gerningsmanden, ikke kunne andet end være enten et sjældent kunststykke eller resultat af et endnu sjældnere heldigt og gunstigt sammenstød af omstændigheder."

Dette tilfælde interesserede hans tilhører i den grad, at doktoren gav sig til at illustrere det ved hjælp af sin pege- og tommelfinger og sin vest, og på Jonas' opfordring gjorde han sig oven i købet den ulejlighed at stille sig hen i et hjørne af stuen og skiftevis fremstille den myrdede og morderen, hvilket han gjorde med stor virkning. Da flasken var tom og historien ude, var Jonas i den selvsamme overstadige og usædvanlige stemning, som da de havde sat sig. Var hans gode fordøjelse, efter Joblings teori, årsagen dertil, måtte han have været en sand struds.

Ved middagsbordet var det samme tilfældet, og efter bordet lige så, skønt der blev drukket vin i overflødighed og spist flere retter. Klokken ni var han endnu uforandret, og da der var en lygte i vognen, svor han på, at de skulle tage et spil kort og en flaske vin med, og gik med disse ting under sin kappe ned til døren.

"Af vejen, Tommeliden, og i seng med dig!"

Denne tiltale henvendte han til Bailey, der stod indpakket ved vogndøren for at hjælpe ham ind.

"I seng? Jeg skal jo med," sagde Bailey.

Han steg hurtigt ned igen, og idet han trak Bailey med sig ved kraven, gik han atter ind i forstuen, hvor Montague stod og tændte en cigar.

"De vil dog vel aldrig tage den abekat med?"

"Jo," svarede Montague, "det vil jeg."

Han ruskede i drengen og skød ham barsk til side. Der lå mere af hans sædvanlige natur i dette end i, hvad han ellers havde foretaget sig den dag, men straks efter brast han i latter, og idet han gjorde et udfald mod doktoren med sin hånd som

en efterligning af dennes fremstilling af den lægekyndige ven, gik han igen ud til vognen og satte sig op i den. Straks efter kom hans rejsefælle, og Bailey klavrede op i tjenersædet bagpå.

"Det bliver ondt vejr i nat!" sagde doktoren, da de kørte.

42. Fortsættelse af Jonas' og hans vens forretningsrejse

Doktorens spådom om vejret gik snart i opfyldelse. Uagtet dette ikke hørte til hans patienter, og ingen tredjemand havde opfordret ham til at afgive sin mening om sagen, kan den hurtige fuldbyrdelse af hans profeti dog opfattes som et eksempel på hans fagmæssige takt; for havde nattens truende udseende ikke været fuldkommen tydelig og umiskendelig, ville Jobling ikke have sat sin anseelse på spil ved at udtale nogen mening om det. Denne grundsætning fulgte han med alt for meget held i lægekunsten til nogen sinde at glemme den selv ved de ringeste lejligheder.

Det var en af disse lumre, stille nætter, da folk sidder ved deres vinduer og lytter efter tordenen, som de ved snart vil bryde løs; da de genkalder sig sørgelige fortællinger om orkaner og jordskælv og om ensomme vandringsmænd på åbne sletter og om ensomme skibe ude på havet, der er blevet ramt af lynild. Allerede nu glimtede og knitrede lynene i den fjerne synskreds, og en hul mumlen lød i blæsten, som om den kom derfra, hvor tordenen rullede, og endnu var opfyldt af dens udtømte genlyd. Men hvor hurtigt uvejret end trak op, var det dog endnu ikke brudt løs, og den herskende stilhed blev endnu højtideligere ved den trykkende varslen om den fjerne larm og strid, der ligesom svævede i luften.

Det var meget mørkt, men på den mørke himmel var der masser af skyer, der skinnede med et rødt skær, ligesom uhyre dynger af kobber, der var blevet glødet i en ovn og nu begyndte at afkøles. De havde tidligere nærmet sig langsomt og sikkert, men var nu ganske eller dog næsten stillestående, og idet vognen raslede omkring gadehjørnerne, kom den ved ethvert af dem forbi klynger af mennesker, der var gået derhen – mange fra deres nærliggende huse, uden hatte – for at iagttage himlen. Og nu begyndte der at falde nogle enkelte tunge regndråber, og tordenen rullede i det fjerne.

Jonas sad i en krog af vognen. Han holdt sin flaske på sit knæ og klemte så fast om den med sin hånd, som om han ville have knust dens hals til støv, hvis han havde kunnet. Instinktivt grebet af natten, havde han lagt kortene på sædet, og af den samme uvilkårlige tilskyndelse, der var så forståelig for dem begge, at det intet ord fremkaldte fra nogen af siderne, havde hans rejsefælle slukket lygten. De forreste vinduer var slået ned, og de sad og så stiltiende på den skumle udsigt foran dem.

De var ude af London eller dog så meget ude af den, som rejsende, der skal følge den vestlige hovedvej, kan være det på den første station fra den uhyre by. Undertiden mødte de en fodgænger, der skyndte sig til det nærmeste sted, hvor han kunne finde ly, eller en klodset fragtvogn, der i samme øjemed nærmede sig i et langsomt trav. Små klynger af sådanne køretøjer stod i gården eller på holdepladsen ved enhver landevejskro, mens deres kuske iagttog vejret fra dørene og de åbne vinduer eller holdt sig lystige indenfor. Over alt ville folk hellere holde hinanden med selskab end sidde alene, så at

grupper af spejdende ansigter syntes at se ud på natten og på dem fra næsten ethvert hus, de kom forbi.

Det kan synes underligt, at dette kunne genere og forurolige Jonas, men således var det. Efter at have mumlet noget ved sig selv og ofte forandret stilling, trak han jalousiet på sin side af vognen i vejret og vendte gnavent skulderen mod det. Men han hverken så på sin ledsager eller brød den tavshed, der herskede mellem dem, og som var kommet så pludseligt over ham, ved at henvende et eneste ord til ham.

Tordenen rullede, lynene glimtede, regnen strømmede ned som Himlens vrede. I det ene øjeblik omgivet af utåleligt lys, i det andet af begsort mørke, fo'r de af sted hen ad vejen. Selv da de kom til skiftestedet og kunne have holdt rast, gjorde de det ikke, men forlangte straks friske heste. Og dette stod ikke i forbindelse med en fem minutters stilhed, som dengang syntes at love, at uvejret ville holde op. De fortsatte deres kørsel, som om de æggedes og dreves fremad af dets raseri. Skønt de ikke havde talt en halv snes ord og gerne kunne have gjort holdt, syntes det dog at være den stiltiende overenskomst mellem dem, at de måtte videre.

Stærkere og stærkere rullede den drønende torden, ligesom gennem myriader af hvælvinger i et umådeligt himmeltempel; skarpere og klarere blev lynene; stærkere og stærkere strømmede regnen ned. Hestene stejlede og slog ud af forskrækkelse over de bække af dirrende ild, som syntes at sno sig hen ad jorden foran dem, men der sad disse to mænd, og fremad kørte de, som om de blev draget af en usynlig magt.

De gnistrende lyns hurtighed meddelte sig til øjet, så at det ved ethvert glimt så en mængde ting, som det ikke ville have

kunnet se i halvhundrede gange så lang tid i det sobre dagslys. Klokker i kirketårne med de tov og hjul, de sattes i bevægelse med; pjuskede fuglereder i hjørner og karnisser; forfærdede ansigter i de overdækkede fragtvogne, som kom farende forbi, mens deres forskrækkede forspand med deres bjælder ringede en advarsel, som tordenen overdøvede; harver og plove, som var blevet stående ude på marken; hele mile af landstrækninger, der var gennemskåret af hække, og hvor den fjerne frynse af træer var lige så iøjnefaldende som fugleskræmslet på bønnemarken – i et flygtigt, flimrende nu blev alt dette klart og tydeligt; derpå kom der røde blus, som blandede sig i det gule lys; en overgang til blåt; en klarhed så stærk, at der ikke var andet end lys, og så igen det dybeste og tykkeste mørke.

Det var måske de blændende og bugtende lyn, der frembragte et mærkeligt optisk bedrag, som pludselig viste sig for Montagues forbavsede øjne inde i vognen og forsvandt lige så hurtigt. Han troede at se Jonas med sin løftede hånd, der greb fast om flasken ligesom en hammer, gøre en bevægelse, som om han ville give ham et slag i hovedet. På samme tid opdagede – eller troede han at opdage – et udtryk i hans ansigt, en forening af den unaturlige ophidselse, han hele dagen havde røbet, med et vildt had og en frygt, der ville have gjort en ulv til en mindre skrækkelig rejsefælle.

Han udstødte uvilkårligt et udråb og kaldte på kusken, som straks standsede sine heste.

Det kunne næppe være, som han havde troet, for skønt han ikke havde sine øjne fra sin ledsager og ikke havde set ham røre sig, sad han dog lænet tilbage i sit hjørne ligesom før.

"Hvad er der på færde?" sagde Jonas. "Plejer De altid at vågne således op af Deres søvn?"

"Jeg kan sværge på, at jeg ikke har lukket et øje."

"Når De har svoret på det," sagde Jonas roligt, "gør vi bedst i at køre videre, hvis det kun er derfor, at De har ladet holde."

Han trak proppen op af flasken med sine tænder, satte den for munden og tog sig en dygtig slurk.

"Jeg ville ønske, at vi ikke var draget af sted på denne rejse. Det er ingen nat," sagde Montague, idet han instinktmæssig gøs tilbage og talte med en stemme, der røbede hans uro, "det er ingen nat at køre i."

"Ja, det har De ret i," svarede Jonas, "og vi havde heller ikke været ude, hvis De ikke havde været. Havde De ikke ladet mig vente hele dagen, kunne vi nu have været i Salisbury og ligget lunt og godt i vore senge. Hvad holder vi nu efter?"

Hans rejsefælle stak hovedet ud af vinduet og sagde, at drengen – som om det var det, der var grunden til hans uro – var gennemblødt lige til skindet.

"Det har han godt af. Det glæder mig. Hvad fanden holder vi nu efter? Vil De måske hænge ham op til tørre?"

"Jeg har halvvejs lyst til at tage ham ind til os," svarede den anden tøvende.

"Nej tak! Vi skal ingen fugtige drenge have herinde, og allermindst sådan en satans unge. Lad ham blive, hvor han er. Han er ikke bange for en smule torden og lynild, er jeg vis på, selv om andre er det. Kør til, kusk! Det var måske lige så godt," mumlede han med en latter, "at vi tog *ham* ind til os og hestene med!"

"Kør ikke for rask," råbte Montague til postillonen, "og vær forsigtig. De var nær ved at vælte os i grøften, da jeg kaldte på Dem."

Det var ikke sandt, og det sagde Jonas også lige ud, da de atter satte sig i gang. Montague ænsede så godt som slet ikke, hvad han sagde, men gentog, at det ingen nat var til at køre i, og viste sig både da og senere ualmindelig ængstelig.

Fra nu af genvandt Jonas sit forrige gode humør, hvis man kan bruge et sådant udtryk om den stemning, hvori han havde forladt byen. Han satte tit flasken for munden, skrålede brudstykker af viser uden mindste hensyn til takt, melodi eller stemme eller noget som helst andet end højrøstet disharmoni og opfordrede sin tavse ven til at være lystig med ham.

"De er en udmærket selskabsbroder, gode ven," sagde Montague i en tvungen tone, "og i almindelighed uimodståelig, men i nat – hører De det?"

"Ja vel hører jeg det og ser det med!" udbrød Jonas og skyggede i det samme for øjnene for at undgå lynene, der knitrede rundt omkring dem. "Men hvad så? Det forandrer hverken Dem, mig eller vore anliggender. Kor, kor!

Lad det kun lyne og tordne i sky,
til selve ormene bange fly
fra græsset om galgen den røde,
de døde ikke det skade kan
og frelser ikke den dødsdømte mand,
hvis hoved skal ravnene føde.

Det må være en temmelig gammel vise," tilføjede han med en ed, idet han pludselig standsede i en slags forundring over sig selv. "Jeg har ikke hørt den, siden jeg var dreng, og hvorledes jeg

nu finder på den, ved jeg ikke, medmindre det skulle være lynilden, der sætter mig den i hovedet. 'De døde ikke det skade kan!' Nej, nej. 'Og frelser ikke den dødsdømte mand!' Nej, nej! Ha, ha, ha!"

Hans lystighed var så vild og påfaldende og stemmede på en uforklarlig måde så godt overens med natten, samtidig med, at den gjorde et så råt indgreb i dennes rædsler, at hans rejsefælle, der altid havde været en kujon, ligefrem blev bange for ham. I stedet for at Jonas før havde været hans redskab, syntes de nu at have byttet roller. Men der var også grund til det, mente Montague, siden bevidstheden om hans fornedrelse ganske naturligt hos et sådant menneske måtte fremkalde ønsket om at give sin uafhængighedsfølelse et støjende udtryk, for at han derved kunne glemme sin virkelige stilling. Da han var skarpsindig nok til at kunne ræsonnere over den slags emner, var han ikke længe om at tage denne forklaring til indtægt og tillægge den dens fulde vægt, men ikke des mindre havde han stadig en dunkel følelse af uro og var ilde til mode.

Han var vis på, at han ikke havde sovet, men hans øjne kunne have bedraget ham, for når han nu i et mørkt mellemrum så på Jonas, kunne han forestille sig hans skikkelse i hvilken som helst stilling, hans indbildningskraft udmalede. På den anden side vidste han helt vel, at Jonas ikke havde grund til at elske ham, og selv under forudsætning af, at den bevægelse, der havde gjort et så dybt indtryk på ham, hørte virkeligheden til og ikke var et foster af hans fantasi, kunne han ikke sige andet om den, end at den stemte fuldkommen overens med hans øvrige diaboliske lystighed og havde det samme afmægtige

sandhedspræg. "Kunne han dræbe mig med et ønske," tænkte bedrageren, "ville jeg ikke leve længe."

Han blev enig med sig selv om, at når han havde brugt Jonas, ville han lægge et jernbidsel på ham, men at han forinden ikke kunne gøre noget klogere end lade ham råde sig selv og bevare sit galgenhumør. Det var ikke noget stort offer at holde ud med ham så længe, "for når jeg har fået fingre i alt, hvad der er at få fingre i," tænkte Montague, "rømmer jeg over på den anden side af Kanalen og har latteren på min side tillige med – udbyttet."

Disse var hans tanker fra den ene time til den anden, idet han var i den sindsstemning, hvor de samme tanker atter og atter vender tilbage med trættende ensformighed, mens Jonas, der syntes at have givet al eftertanke afsked, adspredte sig ligesom før. De aftalte, at de ville køre til Salisbury og næste morgen tage over til Pecksniff, og ved udsigten til at narre denne hædersmand blev hans elskværdige svigersøns humør endnu mere støjende.

Alt som natten led, døde tordenen bort, men rullede dog dumpt og uhyggeligt i det fjerne. Også lynene var, om end forholdsvis svage, dog endnu klare og hyppige. Regnen var fuldkommen så voldsom, som den før havde været.

Omtrent ved daggry og på den sidste station af deres rejse var de så uheldige at få et par stædige heste, der i stalden var blevet meget forskrækkede over uvejret, og da de nu kom ud i det uhyggelige mellemrum mellem nat og morgen, da lynildens skær endnu ikke dæmpedes af dagen, og de forskellige genstande, som de kunne se, fremstillede sig i utydelige og overdrevne former, som de ikke ville have haft om natten, blev de efterhånden mere og mere ustyrlige, indtil de, pludselig

skræmt af noget på vejen, fo'r vildt af sted ned ad en stejl bakke, kastede kusken af sadlen, slæbte vognen hen til kanten af en grøft, snublede hovedkulds ned i den og væltede vognen med et brag.

De rejsende havde åbnet vogndøren og var enten faldet eller sprunget ud. Jonas var den første, der med møje kom på benene. Han havde fået ondt og følte sig afmægtig og svimmel og ravede hen til et led, hvor han blev stående og holdt sig fast, idet han så sig sløvt om, mens hele landskabet løb rundt for hans øjne. Men efterhånden kom han mere og mere til sig selv igen og opdagede straks efter, at Montague lå sanseløs på vejen nogle få fod fra hestene.

Som om hans eget, afkræftede legeme pludselig blev forgjort af en djævel, løb han øjeblikkelig hen foran hestene, og idet han af alle kræfter rykkede i tøjlerne, fik han dem til at stejle og slå bagud med et så vildt raseri, at de ved hver anstrengelse bragte deres hove nærmere hen til den hjælpeløse mands hoved og om et halvt minut måtte have slået hjerneskallen i stykker på ham.

Imidlertid stred og kæmpede han med dem som en vanvittig og gjorde dem endnu vildere ved sine råb.

"Hu!" råbte Jonas. "Hu! Endnu engang! Lidt endnu! Lidt mere endnu! Op, I sataner! Hej!"

Da han hørte, at kusken, der havde rejst sig og kom ilende til, råbte til ham, at han skulle holde op, tiltog hans voldsomhed.

"Hej, hej!" råbte Jonas.

"For Guds skyld!" råbte kusken; "herren – på vejen – han bliver slået ihjel!"

De samme råb og de samme anstrengelser var hans eneste svar. Men idet kusken kastede sig imellem med fare for sit eget

liv, frelste han Montague ved at slæbe ham gennem dyndet og vandet hen til et sted, hvor han kunne være i sikkerhed. Da det var gjort, løb han hen til Jonas, og ved hjælp af hans kniv fik de meget snart hestene løst fra den sønderbrudte vogn og bragte dem, skrabede og blødende, igen på benene. Postillonen og Jonas fik nu tid til at se på hinanden, hvad de hidtil ikke havde haft.

"Åndsnærværelse, åndsnærværelse!" udbrød Jonas, idet han heftigt rakte hænderne i vejret. "Hvad ville De have gjort uden mig?"

"Den anden herre ville være kommet galt af sted uden mig," svarede kusken og rystede på hovedet. "De burde først have flyttet ham. Jeg troede, han allerede var død."

"Åndsnærværelse, De ulykkesprofet!" udbrød Jonas med en skraldende latter. "Tror De, han er blevet ramt?"

De vendte sig begge om for at se til ham. Jonas mumlede noget ved sig selv, da han så ham sidde over ende under hækken og stirre ud for sig.

"Hvad er der på færde?" spurgte Montague. "Er nogen kommet til skade?"

"Nej," svarede Jonas. "Det lader ikke til det. Der er alligevel ingen ben knækket."

De rejste ham op, og han prøvede på at gå. Han havde fået en heftig rystelse og skælvede stærkt, men med undtagelse af nogle få rifter og skrammer var det hele den skade, han havde lidt.

"Rifter og skrammer, hvad?" sagde Jonas. "Dem har vi alle fået. Kun rifter og skrammer, hvad?"

"En halv snes sekunder til, og jeg ville ikke have givet en sixpence for denne herres hoved, skønt han ikke har fået andet end rifter og skrammer. Skulle De nogen sinde oftere komme i en sådan forlegenhed, hvilket jeg håber ikke må ske, må De ikke rykke en faldet hest i tøjlen, når den er så tæt ved et menneskes hoved. Det lader sig ikke gøre to gange, uden at der går et menneskeliv i løbet, og det ville også denne gang have endt dermed, så sandt jeg lever, hvis jeg ikke var kommet til i rette tid."

Jonas rådede ham med en ed til at holde mund og gå et vist sted hen, hvortil det ikke var synderlig rimeligt, at han ville gå frivilligt. Men Montague, der havde lyttet ivrigt til hvert ord, gjorde ende på mundhuggeriet ved at udbryde: "Hvor er drengen?"

"Den abekat har jeg rent glemt," sagde Jonas. "Hvor er han?" En meget kort søgen afgjorde dette spørgsmål. Den ulykkelige Bailey var blevet kastet lige lukt ind over hækken og lå nu, tilsyneladende død, inde på marken.

"Da jeg sagde i aftes, at jeg ville ønske, at jeg aldrig havde tiltrådt denne rejse, følte jeg, at den varslede ilde. Se engang på denne dreng!"

"Ikke andet!" brummede Jonas. "Kalder De det et tegn derpå –"

"Hvad skulle jeg kalde et tegn derpå?" spurgte Montague hastigt. "Hvad mener De?"

"Jeg mener," svarede Jonas, idet han bøjede sig over drengen, "at jeg aldrig har hørt, at De var hans fader eller havde nogen særlig grund til at bryde Dem synderlig om ham. Halløj, stå op, du!"

Men det var så langt fra, at drengen selv kunne stå op eller hjælpes op, at han ikke gav andet livstegn end en svag og uregelmæssig hjertebanken. Efter nogen snakken frem og tilbage satte kusken sig op på den hest, som var kommet mindst til skade, og tog, så godt han kunne, drengen i sine arme, mens Montague og Jonas trak den anden hest og med en kuffert imellem sig gik ved siden af ham ad Salisbury til.

"De kunne være der om fem minutter og sende os hjælp i møde, hvis De red i forvejen, postillon," sagde Jonas. "Trav til!"

"Nej, nej," råbte Montague, "vi vil blive sammen."

"De er dog en rigtig hare! De er dog vel aldrig bange for at blive plyndret?" sagde Jonas.

"Jeg er ikke bange for noget," svarede den anden, hvis miner og væsen stod i stærk modstrid med hans ord, "men vi vil blive sammen."

"For et minut siden var De så frygtelig bange for drengen," sagde Jonas. "De ved vel, at han kan dø imens?"

"Ja vist, ja vist, det ved jeg. Men vi vil blive sammen."

Da det var tydeligt nok, at han ikke lod sig rokke i denne beslutning, gav Jonas intet andet svar end det, hans ansigt udtrykte, hvorpå de gik videre i hinandens selskab. De havde godt og vel tre fjerdingvej at gå, og vejens tilstand, den byrde, de havde at bære, og deres egne ømme og forslåede lemmer gjorde den ikke lettere. Først efter en lang og møjsommelig vandring nåede de gæstgivergården, og efter at have banket folkene op – for det var endnu meget tidligt på morgenstunden – lod de gå bud efter vognen og dens indhold og kaldte en læge op af hans seng, for at han skulle se til den værst tilskadekomne. Al den hjælp, han kunne yde, ydede han med

hurtighed og dygtighed, men udtalte tillige som sin mening, at drengen led af en svær hjernerystelse, og at Bailey havde levet sin længste tid.

Hvis Montagues levende deltagelse ved at høre dette budskab på nogen måde kunne holdes for uegenkærlig, ville den have været et formildende træk i en karakter, der ingen sådanne træk har tilovers, men det var ikke vanskeligt at se, at han af en eller anden unævnt grund, som han selv bedst kendte, lagde en underlig vægt på dette barns selskab og tilstedeværelse. Da han efter selv at have fået nogen hjælp af lægen gik ind i sit soveværelse, og det var blevet højlys dag, dvælede hans tanker endnu stadig ved dette emne.

"Jeg ville hellere," sagde han, "have mistet tusinde pund end netop nu mistet denne dreng. Men jeg rejser hjem alene, det er min faste beslutning. Chuzzlewit skal rejse forud, og jeg kommer bagefter, når jeg selv vil. Jeg vil ikke have mere af dette," tilføjede han og tørrede sin fugtige pande. "Fireogtyve timer af dette ville gøre mit hår gråt."

Efter at have undersøgt sit værelse og set under sengen, i skabene og endog bag vinduesgardinerne, skønt det var højlys dag, drejede han nøglen to gange om i den ene dør og lagde sig til hvile. Der var en dør til i værelset, men den var lukket af udvendig, og hvor den førte hen, vidste han ikke.

Hans frygt eller onde samvittighed fremstillede denne dør i alle hans drømme. Han drømte, at en frygtelig hemmelighed stod i forbindelse med den, en hemmelighed, som han kendte og dog ikke kendte, for skønt han var i høj grad ansvarlig for og delagtig i den, plagedes han dog i sine syner af den pinligste uvished om den. Usammenhængende flettet ind i denne drøm

var en anden, som fremstillede døren som et smuthul for en fjende, en skygge, et genfærd og gjorde det til hans livsopgave at holde det frygtelige væsen indespærret og hindre det fra at bryde ud og overfalde ham. I dette øjemed arbejdede Nadgett og han og en fremmed mand med et blodigt sår i hovedet – der fortalte ham, at han havde været hans legebroder og tillige sagde ham navnet på en gammel, indtil nu glemt skolekammerat – på at sikre døren med jernplader og søm, men om de også arbejdede aldrig så ivrigt, var det dog aldeles forgæves, idet sømmene sprang eller forvandledes til bløde pinde eller, hvad der var endnu værre, til orme imellem fingrene på dem. Træet i døren splintredes og smuldrede, så at det ikke kunne holde sømmene, og jernpladerne krummede sig som opvarmet papir. Imidlertid vandt det mystiske væsen på den anden side af døren – om det havde skikkelse som et menneske eller et dyr, vidste han ikke, og søgte han heller ikke at få at vide – mere og mere ind på dem, men mest forfærdet blev han, da manden med det blodige sår i hovedet spurgte, om han vidste denne skabnings navn, og sagde, at han ville hviske det til ham. Derover faldt drømmeren på knæ og holdt sig for ørene, mens blodet i hans årer stivnede af en uforklarlig frygt. Men idet han så på den talendes læber, opdagede han, at de dannede udtalen af bogstavet "J", og idet han råbte højt, at hemmeligheden var opdaget, og at det var ude med dem alle, vågnede han.

– Vågnede for at se Jonas stå ved hans seng og iagttage ham, og døren på vid gab.

Da deres øjne mødtes, trådte Jonas et par skridt tilbage, og Montague sprang ud af sengen.

"Hejda!" sagde Jonas. "Der er jo rigtigt liv i Dem i dag."

"Liv i mig!" stammede den anden, mens han trak voldsomt i klokkestrengen. "Hvad gør De her?"

"Det er ganske vist Deres værelse," sagde Jonas, "men jeg er dog næsten tilbøjelig til at spørge, hvad De gør her. Mit værelse er på den anden side af denne dør. Ingen har sagt mig, at jeg ikke måtte åbne den. Jeg troede, at den førte ud på en gang, og ville gå ud for at bestille frokost. Der – der er ingen klokke i mit værelse."

Montague havde imidlertid lukket op for opvarteren, der kom med hans barbervand og støvler og ved at høre dette sagde, jo der var, hvorpå han gik ind i værelset ved siden af og viste dem, at klokkestrengen hang ved hovedgærdet af sengen.

"Ja, så har jeg ikke kunnet finde den," sagde Jonas. "Dog, det er jo ligegyldigt. Skal jeg bestille morgenmad?"

Montague svarede ja, og da Jonas fløjtende var gået gennem sit værelse, åbnede han mellemdøren for at tage nøglen af og lukke den indvendig. Men den var allerede taget af.

Han stillede et bord hen foran den og satte sig ned for at fatte sig, som om han endnu var under indflydelse af sine drømme.

"En ulykkelig rejse," gentog han flere gange. "Men jeg rejser hjem alene. Jeg vil ikke have mere af dette!"

Hans anelse eller overtro, at det var en ulykkelig rejse, afskrækkede ham imidlertid ikke fra at udføre den slette streg, for hvis skyld rejsen var gjort. Med dette formål klædte han sig på med større omhyggelighed end sædvanlig for at gøre et gunstigt indtryk på Pecksniff, og opmuntret af sit eget ydre, morgenens skønhed og de våde grenes glimten uden for hans vinduer i det muntre solskin, blev han snart tilstrækkelig

oplivet til at sværge nogle kraftige eder og nynne slutningen af en vise.

Men alligevel mumlede han af og til ved sig selv: "Jeg vil rejse hjem alene."

43. Har indflydelse på flere menneskers skæbne. Pecksniff fremstilles i magtens fylde og bruger denne med kraft og højmodighed

Uvejrsaftenen sad værtinden i *Den Blå Drage*, mrs. Lupin, alene i sin lille skænkestue. Hendes enlige stilling eller det slette vejr eller begge dele i forening gjorde mrs. Lupin tankefuld, for ikke at sige sørgmodig, og mens hun sad med hånden under kinden og så ud gennem et halvt gittervindue, der selv ved det klareste dagslys fordunkledes af tæt vinløv, rystede hun ofte på hovedet og sagde: "Ak Gud! Ak Gud ja!"

Det var en trist aften, selv i den hyggelige skænkestue. Den frugtbare strækning af kornmarker, græsgange og grønne skrænter med dens tindrende bække, dens mange hække og dens klynger af smukke træer var sort og øde lige fra de firkantede ruder i gittervinduet til den fjerne synskreds, hvor tordenen syntes at rulle hen ad bakkerne. Den tunge regn slog vinrankens og jasminens smækre grene ned og trampede på dem i sit raseri, og når lynilden glimtede, kunne man se de tårefyldte blade gyse og krybe sammen ved vinduet og banke indstændigt på det, som om de bønfaldt om ly mod den fæle nat.

Til tegn på sin ærbødighed for lynilden havde mrs. Lupin flyttet sit lys hen på kaminhylden. Hendes sykurv stod uænset ved siden af hende; hendes aftensmåltid, der var anrettet på et rundt bord ikke langt derfra, var urørt, og knivene var taget bort af frygt for, at de skulle tiltrække lynet. Således havde hun siddet en rum tid.

Netop som hun var i færd med at sige endnu en gang: "Ak Gud ja!" klirrede klinken på husdøren mod sin udslidte stabel, og ind trådte en vandringsmand, som efter at have lukket døren efter sig gik lige hen til disken og sagde med et temmelig tykt mæle:

"Et krus af Deres bedste gammeløl."

Hans mæle havde grund til at være tykt, da han, selv om han havde tilbragt dagen i et vandfald, næppe kunne have været vådere, end han var. Han var pakket ind lige op til øjnene i en grov matrospjækkert og havde en voksdugshat på, fra hvis skygge regnvandet dryppede ned på hans bryst, ryg og skuldre. Han havde trukket hatten så langt ned over øjnene og smøget kraven så højt op for at skærme sig mod vejret, at mrs. Lupin kun kunne se hans hage, og selv over denne fo'r han hen med det våde ærme af sin lodne pjækkert, da hun så på ham, men et vist livligt træk ved denne hage gjorde, at hun holdt ham for en godmodig fyr.

"Slemt vejr i aften," ytrede værtinden venligt.

Vandringsmanden rystede sig som en newfoundlandshund og sagde, at det var det rigtignok.

"Der er ild på skorstenen ude i køkkenet," sagde mrs. Lupin, "og meget godt selskab der. Vil De ikke hellere gå derud og tørre Dem?"

"Nej tak," sagde manden og skottede til køkkenet; han syntes at kende vejen.

"Det er nok til at give Dem en sådan forkølelse, at De bliver slået ihjel af den," sagde værtinden.

"Jeg dør ikke så let," svarede vandringsmanden, "ellers var jeg vist død før i aften. Skål, madam!"

Mrs. Lupin takkede ham, men lige som han ville til at løfte kruset op til munden, skiftede han sind og satte det atter fra sig. Idet han lagde kroppen tilbage og så sig stift om, således som man gør, når man er indpakket og har hatten langt nede i øjnene, sagde han:

"Hvad kaldes dette hus? Dog vel ikke *Dragen*?"

Mrs. Lupin svarede mildt: "Jo, *Dragen*."

"Nå, så har De en slags slægtning af mig i Deres brød, madam, en ung mand ved navn Tapley. Hvad, Mark, min dreng," tilføjede han, henvendt til omgivelserne, "så har jeg da endelig fået fat i dig, din gamle skalk!"

Det var at tage mrs. Lupin på et ømt sted. Hun vendte sig om for at pudse lyset på kaminhylden og sagde, idet hun vendte ryggen mod vandringsmanden:

"Ingen skulle være mere velkommen i *Dragen* end den, der bragte mig efterretning om Mark. Men det er mange lange dage og måneder, siden han rejste herfra og fra England. Og om han er levende eller død, stakkels menneske, ved alene Himlen!"

Hun rystede på hovedet, og hendes stemme skælvede, og det samme måtte hendes hånd have gjort, for lyset trængte til en hel del pudsning.

"Hvor rejste han da hen, madam?" spurgte vandringsmanden i en blidere tone.

"Han rejste til Amerika," sagde mrs. Lupin endnu mere sørgmodig. "Han var altid så god og så hjælpsom, og nu sidder han måske i dette øjeblik i fængsel, fordi han har haft medynk med en ulykkelig neger og hjulpet den stakkels flygtning at undvige. Hvorfor ville han dog rejse til Amerika? Hvorfor rejste han ikke til et af de lande, hvor de vilde æder hinanden på en ærlig måde, og hvor enhver har lige gode chancer!"

Mrs. Lupin, som nu var aldeles overvældet, begyndte at hulke og var allerede i færd med at gå hen til en stol for at give sin sorg luft, da vandringsmanden tog hende i sin favn, og hun udstødte et glad genkendelsesskrig.

"Jo jeg vil!" råbte Mark. "Endnu ét – ét til – tyve til! Kendte De mig ikke med denne hat og pjækkert? Jeg troede, at De kunne kende mig, hvor det skulle være! Ti til!"

"Jeg havde også nok kendt Dem, hvis jeg kunne have set Dem, men det kunne jeg ikke, og De talte i sådan en barsk tone. Jeg havde ikke troet, at De kunne tale så barsk til mig, Mark, straks ved Deres tilbagekomst."

"Femten til!" sagde Tapley. "Hvor De ser ung og smuk ud! Seks til! Det sidste halve dusin duede ikke og må gøres om igen. Gud velsigne Dem, hvor det er en glæde at se Dem! Så lystig har jeg aldrig været. Bare et par til, fordi der slet ingen ære er ved det!"

Da Tapley holdt op med disse simple additionsstykker, gjorde han det aldeles ikke, fordi han var ked af øvelsen, men fordi han var ganske åndeløs. Dette ophold mindede ham om andre pligter.

"Mr. Martin Chuzzlewit er udenfor," sagde han. "Jeg lod ham blive i vognskuret, mens jeg gik indenfor for at se, om her var nogen. Vi vil holde os skjult i aften, til vi har hørt nyt af Dem og fået at vide, hvad vi helst må gøre."

"Der er ikke en sjæl her i huset undtagen gæsterne ude i køkkenet. Fik de at vide, at De var kommet tilbage, ville de tænde et glædesbål på gaden, så sent det end er."

"Men de må ikke få det at vide, min skat," sagde Mark, "få derfor huset lukket og ilden i køkkenet slukket, og når så alt er i orden, sætter De et lys i vinduet, og så kommer vi ind. Jeg længes så meget efter at høre fra gamle venner. De fortæller mig jo nok alt om dem, om mr. Pinch og slagterens hund nede i gaden og terrieren lige overfor og hjulmageren og dem alle. Da jeg i aften fik øje på kirken, troede jeg, at tårnet skulle kvæle mig. Ét endnu! Vil De ikke? Bare et lille bitte ét til slut!"

"De har såmænd fået nok," sagde værtinden. "Lad os være fri for Deres udenlandske væsen!"

"Gud velsigne Dem, det er slet ikke udenlandsk!" udbrød Mark. "Det er lige så indenlandsk som østers! Ét endnu, fordi det er indenlandsk! Som et tegn på agtelse for det land, hvori vi lever! Dette kommer ikke Dem og mig ved, må De vide! Det er ikke Dem, jeg nu kysser, ser De. Jeg har været blandt patrioter, og derfor kysser jeg mit fædreland."

Det ville have været synd at klage over, at det bevis på fædrelandskærlighed, han sluttede denne forklaring med, var enten lunkent eller ligegyldigt. Da han havde givet sin nationalfølelse rigtig luft, skyndte han sig ud til Martin, mens mrs. Lupin i stor spænding lavede sig til at modtage dem.

Snart kom gæsterne tumlende ud og påstod indbyrdes, at uret i *Dragen* gik en halv time for stærkt, og at tordenvejret måtte have bragt det i uorden. Hvor utålmodige, trætte og våde de end var, blev Martin og Mark dog overmåde glade ved at se disse gamle ansigter og iagttog dem med levende interesse, da de forlod huset og gik tæt forbi dem.

"Det er den gamle skrædder!" hviskede Martin.

"Ja, der går han! Lidt mere hjulbenet, end han plejede at være, synes jeg; er han ikke? Hans skikkelse har for så vidt forandret sig, forekommer det mig, at man ville kunne skyde en noget større trillebør ind imellem hans ben, når han går, end man med lethed ville kunne gøre, da vi sidst så ham. Nu kommer Sam ud."

"Ja rigtigt!" udbrød Martin. "Sam Staldkarl! Jeg gad vide, om Pecksniffs hest lever endnu."

"Upåtvivlelig. Det er en slags dyr, der endnu vil holde længe ud og til sidst komme i aviserne under overskriften: 'Mærkværdig livssejhed hos et firføddet dyr.' Som om den i hele sit liv egentlig havde levet! Der kommer degnen – meget drukken som sædvanlig."

"Jeg ser ham!" sagde Martin smilende. "Men Gud, hvor De er våd, Mark," sagde Martin.

"Jeg? Hvad siger De om Dem selv?"

"Å, jeg er ikke halvt så våd," svarede hans rejsefælle med en ærgerlig mine. "Jeg bad Dem om ikke stadig at holde Dem på vindsiden, Mark, men at lade os skiftes til det. Regnen har pisket på Dem, lige siden den begyndte."

"De ved ikke, hvor det glæder mig," sagde Mark efter et kort ophold, "hvis jeg tør være så fri at sige det, at se Dem lægge en

så ualmindelig hensynsfuldhed for dagen, som jeg rigtignok aldrig vil tænke på at drage nytte af, men som De har vist, lige siden jeg lå med næsen i vejret i Eden."

"Ak, Mark," sukkede Martin, "jo mindre vi taler derom, des bedre. Ser De det lys derhenne?"

"Det er lyset!" udbrød Mark. "Gud velsigne hende, hvor hun forstår at rappe sig! Nu af sted. Gode vine, gode senge og den allerbedste forplejning for mennesker og dyr."

Køkkenilden blussede klar og rød, bordet var dækket, kedlen kogte, tøflerne stod parate og støvleknægten med; store skiver skinke lå og stegte på risten, og en halv snes æg spruttede på stegepanden; en fuldblodig flaske kirsebærbrændevin blinkede på bordet ved et krus skummende øl; fortræffelige madvarer hang og dinglede under loftet, som om man kun havde at lukke munden op, og noget rigtig mørt og godt kun alt for gerne ville tillade sig at plumpe ned i den. Mrs. Lupin, der for deres skyld havde fjernet selve templets ypperstepræstinde, kokkepigen, tillavede med sine egne flinke hænder deres måltid.

Det var umuligt at lade være – et spøgelse måtte have omfavnet hende, og da Det Atlantiske Ocean og Det Røde Hav i så henseende var ens, omfavnede Martin hende øjeblikkelig, hvorpå Mark meget alvorligt – som om denne tanke var noget ganske nyt for ham og aldrig før var faldet ham ind – fulgte det givne eksempel.

"Mindst havde jeg troet," sagde mrs. Lupin, idet hun rettede på sin kappe og lo hjerteligt, ja, og rødmede med, "hvor ofte jeg end har sagt, at Pecksniffs unge herrer var *Dragen*s liv og sjæl, og at det uden dem ville være kedeligt at bo i den – mindst havde jeg sandelig troet, at nogen af dem skulle have taget sig

sådanne friheder som De, mr. Martin! Og endnu mindre, at jeg ikke ville blive vred på ham, men tværtimod glæde mig af mit ganske hjerte over at være den første til at byde ham velkommen hjem fra Amerika med Mark Tapley som –"

"Som hans ven, mrs. Lupin," faldt Martin hende hastigt i talen.

"Som hans ven," gentog værtinden, åbenbart glad over denne udmærkelse, men advarede samtidig Tapley med en gaffel om at holde sig i en ærbødig afstand. "Mindst havde jeg troet det! Men endnu mindre, at jeg skulle få sådanne forandringer at fortælle, som jeg skal fortælle Dem, når De har spist færdig."

"Du gode Gud!" udbrød Martin og skiftede farve, "hvilke forandringer?"

"*Hun,*" sagde værtinden, "har det rigtig godt og er nu i Pecksniffs hus. De må ikke ængste Dem for hendes skyld, da hun i enhver henseende er, som De kan ønske det. Det nytter jo ikke at tale i gåder eller stikke noget under stolen, gør det vel? – Jeg ved det hele, ser De nok."

"Kære mrs. Lupin," svarede Martin. "De er netop den, som burde vide det hele, og jeg glæder mig ret ved tanken om, at De ved det. Men hvad er det for forandringer, De hentyder til? Er der måske indtruffet noget dødsfald?"

"Nej, nej, så galt er det da heller ikke. Men nu forsikrer jeg Dem, at jeg ikke lader et eneste ord mere lokke ud af mig, førend De har spist; om De så gjorde mig halvhundrede spørgsmål, svarede jeg dog ikke på et eneste af dem."

Hun var så bestemt, at der ikke var andet for end at blive færdig med aftensmaden så hurtigt som muligt, og da de havde gået mange mile og fastet siden middag, t gjorde de ingen

synderlig vold på deres tilbøjeligheder ved at lange til fadet, så det havde skik. Det varede adskilligt længere, end de havde ventet, at komme til ende med måltidet; for en fem-seks gange, når de troede at være færdige, godtgjorde mrs. Lupin på en eklatant måde, at det var en ren vildfarelse. Men til sidst måtte de opgive ævred. Og mens de nu sad med tøfler på fødderne foran køkkenskorstenen – hvilket var grumme hyggeligt, da natten imidlertid var blevet rå og kold – og med uvilkårlig beundring så på deres smilende, fyldige, blomstrende værtinde, mens skinnet af ilden tindrede i hendes øjne og spejlede sig i hendes ravnsorte hår, var de nysgerrige efter at høre hendes nyheder.

Mange var de udråb af overraskelse, som afbrød hende, da hun fortalte dem om skilsmissen mellem Pecksniff og hans døtre og mellem den samme brave mand og Pinch. Men disse var for intet at regne i sammenligning med Martins vredesudbrud, da hun fortalte, at det var genstand for snak der i egnen, hvorledes han havde fået fuldstændig magt over den gamle Chuzzlewits legeme og sjæl, og hvilken sjælden ære han havde tiltænkt Mary. Ved dette budskab fløj Martins tøfler af i en fart og han begyndte at trække sine våde støvler på med den ubestemte beslutning øjeblikkelig at gå et eller andet sted hen og foretage sig et eller andet mod en eller anden, hvilket er et hidsigt sinds første sikkerhedsventil.

"Han!" sagde Martin. "Den glattungede skurk! Han! Ræk mig den anden støvle, Mark!"

"Hvor vil De hen?" spurgte Tapley, idet han tørrede sålen ved ilden og så koldblodigt på den, som om den var en skive ristet brød.

"Hvor jeg vil hen? Tror De måske, at jeg vil blive her?"

Den urokkelige Mark tilstod, at det troede han rigtignok.

"Så?" svarede Martin forbitret. "Tak skal De have. Hvad anser De mig for?"

"Jeg anser Dem for, hvad De er," sagde Mark, "og er følgelig overbevist om, at hvad De så gør, vil det være rigtigt og fornuftigt. Der er støvlen."

Martin tilkastede ham et utålmodigt blik, uden at tage den, og gik flere gange hurtigt frem og tilbage i køkkenet med én støvle og én strømpe på. Men ihukommende sin beslutning fra Eden, havde han allerede vundet mange sejre over sig selv, når Mark var med i spillet, og han besluttede også nu at sejre. Han gik derfor tilbage til støvleknægten, lagde hånden på marks skulder for at støtte sig, trak støvlen af, samlede sine tøfler op, tog dem på og satte sig igen. Men han kunne dog ikke bare sig for at stikke sine hænder lige ned til bunden af sine lommer og mumle: "Og Pecksniff! Den karl! Min sandten! Det må jeg sige. Hvad mere!" og så fremdeles, ligesom han heller ikke kunne bare sig for at knytte næve ad kaminen med en meget truende mine. Dette varede dog ikke længe, og han hørte på mrs. Lupin, til hun var færdig, om ikke med ro, så dog i det mindste uden at sige noget.

"Med hensyn til Pecksniff," sagde værtinden til slutning, idet hun med begge hænder glattede på sin kjole og imidlertid nikkede mangfoldige gange, "så ved jeg ikke, hvad jeg skal sige. Der må nogen have forgjort ham eller indvirket på ham på en ufattelig måde. Jeg kan ikke tro, at en mand, der taler så kønt for sig, kan gå hen og gøre uret af egen drift!"

En mand, der taler kønt for sig! Hvor mange mennesker findes der ikke her i verden, som af ingen bedre grund holder fast på deres Pecksniff'er til det yderste og giver slip på brave folk, når Pecksniff'erne kun ånder på dem!

"Om Pinch derimod må jeg sige," fortsatte værtinden, "at hvis der nogen sinde har levet en kær, god, skikkelig, brav sjæl, så er hans navn Pinch og intet andet. Men hvor ved vi fra, at den gamle Chuzzlewit ikke selv var skyld i den uenighed, som opstod imellem ham og Pecksniff? Ingen andre end de selv kan vide det, for Pinch har et stolt sind, så stilfærdig han også er, og da han forlod os og var så bedrøvet over at skulle bort, ville han dog ikke engang betro mig sin historie."

"Stakkels gamle Tom!" sagde Martin i en tone, der klang som anger.

"Det er imidlertid en trøst at vide," tog værtinden til orde, "at han har sin søster hos sig og kommer godt ud af det. Endnu i går sendte han mig en lille" – her fo'r blodet op i hendes kinder – "en lille ubetydelighed tilbage med posten, som jeg var så dristig at låne ham, da han rejste, idet han med mange taksigelser skrev, at han nu havde fået godt arbejde og kunne undvære den. Det var den samme banknote; han havde ikke vekslet den. Jeg havde ikke troet, at jeg skulle blive så lidt glad over at få en banknote tilbage, som jeg blev ved at få dén."

"Smukt og kærligt talt!" sagde Martin. "Ikke sandt, Mark?"

"Hun kan ikke sige noget, som ikke udmærker sig ved disse egenskaber, der er lige så nøje forenet med *Dragen* som dens privilegium. Og nu, da vi er blevet fuldkommen rolige og koldblodige, så til sagen igen. Hvad vil De gøre? Hvis De ikke er for stolt og kan overtale Dem til at gennemføre, hvad De talte

om undervejs, så ved De, hvorledes De skal bære Dem ad. Har De haft uret mod Deres bedstefader – hvilket – De må undskylde, at jeg tager mig den frihed at sige det, forekommer mig at være tilfældet – så op med Dem og tilstå ham det og tal til hans følelser. Hold Dem ikke for god til det. Han er en hel del ældre end De, og var han hidsig, var De det med. Giv efter, giv efter."

Tapleys veltalenhed var ikke uden virkning på Martin, men han vaklede endnu og udviklede sine grunde således:

"Det er alt sammen sandt og fuldkommen rigtigt, Mark, og var der alene tale om at ydmyge mig for *ham*, ville jeg ikke betænke mig to gange på det. Men indser De ikke, at da han ganske står under denne hyklers herredømme og ingen selvstændig vilje har, kaster jeg mig i virkeligheden ikke for hans, men for Pecksniffs fødder? Og forstødes og sparkes jeg bort," sagde Martin, der blev rød som skarlagen ved tanken om dette, "er det ikke af ham, af min egen kødelige slægtning, men af Pecksniff – Pecksniff, Mark!"

"Ja, men vi ved jo forud," svarede den diplomatiske Mark, "at Pecksniff er en slyngel, en kæltring og en skurk."

"En skammelig, afskyelig skurk!" sagde Martin.

"En skammelig, afskyelig skurk. Det ved vi forud, og følgelig er det ingen skam at blive slået af marken af Pecksniff. Fanden i vold med Pecksniff!" udbrød Tapley i sin veltalenheds hede. "Hvem er han? Pecksniff kan ikke narre os, medmindre han viste sig som vor ven eller gjorde os en tjeneste, og skulle han tillade sig en frækhed af den slags, kunne vi vel udtrykke vore tanker på engelsk, vil jeg håbe? Pecksniff!" gentog han med uendelig foragt. "Hvad er Pecksniff, hvem er Pecksniff, hvor er

Pecksniff, siden der skal tages så meget hensyn til ham? Vi tænker ikke på os selv" – han lagde et ualmindeligt eftertryk på det sidste ord og så Martin lige i ansigtet – "vi slår et slag for en ung dame, som også har fået sit kors at bære, og for den smule håb, vi har, skal denne hersens Pecksniff ikke stå i vejen, mener jeg – jeg har aldrig hørt tale om en parlamentsakt, som Pecksniff har udstedt. Pecksniff! Jeg vil ikke se ham; jeg vil ikke høre ham; jeg vil lade, som om han slet ikke var til. Jeg vil skrabe mine sko af på dørskraberen og kalde den Pecksniff, når så endelig skulle være, men dybere vil jeg ikke nedlade mig."

Mrs. Lupins og for den sags skyld også Tapleys egen forbavselse over denne strøm af lidenskabelig veltalenhed var umådelig. Men efter at have set en kort tid tankefuldt på ilden, sagde Martin:

"De har ret, Mark. Enten det er rigtigt eller galt, skal det ske. Jeg vil gøre det."

"Ét ord endnu," svarede Mark. "Så meget må De dog tænke på ham, at De ikke giver ham noget våben i hænde imod Dem. Foretag Dem intet hemmeligt, som han kan melde, førend De kommer derhen. De må ikke engang tale med miss Mary i morgen tidlig, men bør lade vor gode veninde," her sendte Mark mrs. Lupin et smil, "forberede hende på, hvad der vil ske, og overbringe, hvad De muligvis har at sige. Det forstår hun nok, ikke sandt?" Mrs. Lupin lo og slog med nakken. "Og så kan De gå lige ind med oprejst pande, således som det sømmer sig en gentleman. 'Jeg har ikke gjort noget i smug,' skal De sige. 'Jeg har ikke lusket omkring huset, her er jeg, tilgiv mig, jeg beder Dem om forladelse. Gud velsigne Dem!'"

Martin smilede, men følte, at rådet var godt, og besluttede at følge det. Da de havde fået at vide af mrs. Lupin, at Pecksniff allerede var kommet tilbage fra den store ceremoni, ved hvilken de havde set ham i hans glorie, og efter nøje at have aftalt, hvorledes de ville bære sig ad, gik de til sengs i spændt forventning om, hvad den næste dag ville bringe.

Overensstemmende med den under disse forhandlinger lagte plan, gik Tapley om morgenen efter frokost ud med et brev, som Martin havde skrevet til sin bedstefader for at udbede sig tilladelse til at tale nogle minutter med ham, og da han undervejs opsatte at modtage sine talrige venners lykønskninger til en heldigere tid, kom han snart til Pecksniffs hus, hvor han straks bankede på døren med et så ubevægeligt ansigt, at det ville have været så godt som umuligt selv for den skarpsindigste fysiognomiker at afgøre, hvad han tænkte på, eller om han overhovedet tænkte på noget.

En person med Tapleys iagttagelsesevne kunne ikke længe forblive uvidende om, at Pecksniff stod og trykkede tippen af sin næse meget flad mod ruden i dagligstuevinduet under et kejtet forsøg på at opdage, hvem det var, der havde banket. Heller ikke var Tapley sen til at forpurre denne manøvre fra fjendens side ved at stille sig på det øverste trin og vende sin hattepuld den vej. Muligvis havde Pecksniff dog allerede set ham, for Mark hørte snart hans sko knirke, idet han nærmede sig for egenhændigt at åbne døren.

Pecksniff var lige så glad som altid. Han sang en lille vise i gangen.

"Hvorledes har De det, sir?" sagde Mark.

"Å!" udbrød Pecksniff. "Tapley, tror jeg? Den fortabte søn, der er kommet hjem! Vi skal intet øl have, min ven."

"Tak, sir, jeg kunne heller ikke tjene Dem med noget, selv om De ville have noget. Et brev. Venter på svar."

"Til mig?" udbrød Pecksniff. "Og svar, hvad?"

"Ikke til Dem, tror jeg," svarede Mark og pegede på udskriften. "Chuzzlewit hedder manden, så vidt jeg ved."

"Å," sagde Pecksniff, "tak skal De have. Ja. Hvem er det fra, min gode unge mand?"

"Den herre, det kommer fra, har skrevet sit navn inden i det," svarede Tapley overordentlig høfligt. "Jeg ser ham endnu underskrive det til sidst, mens jeg ventede."

"Og han sagde, at han ønskede svar?"

Mark svarede ja.

"Han skal få et svar. Vist skal han så," sagde Pecksniff og rev brevet i små stykker så blidt, som om det var den mest smigrende opmærksomhed, en brevskriver kunne ønske sig. "Vær så god at bringe ham dette tillige med min hilsen. God morgen!" Og derpå rakte han Mark stumperne af brevet, trak sig tilbage og lukkede døren.

Mark fandt det klogest at undertrykke sine personlige følelser og vende tilbage til Martin i *Dragen*. De havde tænkt sig en sådan modtagelse og ventede en times tid, førend de gjorde et nyt forsøg, men da denne tid var gået, gik de i forening til Pecksniffs hus. Denne gang bankede Martin på døren, mens Tapley gjorde sig klar til at holde døren åben med sin fod og sin skulder for, når der kom nogen, på denne måde at sikre sig en tiltvungen underhandling. Men denne forsigtighed var overflødig, da tjenestepigen kom næsten øjeblikkelig, og idet

Martin fo'r hurtigt forbi hende, således som han havde besluttet at gøre i et sådant tilfælde, åbnede han, fulgt i hælene af sin trofaste forbundsfælle, døren til det værelse, hvor han vidste, at han med størst rimelighed kunne træffe en gæst, trådte rask ind i stuen og stod uden mindste foregående anmeldelse lige over for sin bedstefader.

Pecksniff og Mary var ligeledes derinde. I det flygtige øjeblik, da de genkendte hinanden, så Martin oldingen sænke sit grå hoved og skjule sit ansigt i sine hænder.

Det skar ham i hjertet, selv i hans egenkærligste og letsindigste dage ville denne levning af den gamle mands tidligere kærlighed, dette brystværn af et ødelagt tårn, som han i fordums dage havde opført med så megen stolthed og tillid, have været et dolkestik i Martins hjerte. Men mens han nu, forandret til det bedre, som han var, så på sin tidligere ven, sin barndoms vogter, gennem et andet medium og så ham så affældig og nedbrudt, svandt nag, bitterhed, selvtillid og stolthed for de tårer, der vædede de runkne kinder. Han kunne ikke udholde synet af dem. Han kunne ikke udholde tanken om, at de randt ved synet af ham. Han kunne ikke udholde at se den bebrejdende og uigenkaldelige fortid afspejlet i dem.

Idet han hurtigt nærmede sig for at gribe oldingens hånd, stillede Pecksniff sig imellem dem.

"Nej, unge mand!" sagde han, idet han slog sig for brystet og strakte sin arm ud mod sin gæst, som om den var en skærmende vinge. "Det skal vi ikke have noget af. Slå her! Send Deres pile mod mig, hvis De vil være så god, ikke imod ham!"

"Bedstefader," udbrød Martin, "hør mig! Jeg bønfalder Dem, lad mig tale!"

"Så det ville De? Så det ville De?" sagde Pecksniff, idet han vred og vendte sig for stadig at holde sig imellem dem. "Er det ikke nok, at De kommer i mit hus som en tyv om natten, eller rettere sagt, for man kan aldrig være for nøjeregnende med hensyn til sandheden, som en tyv om dagen, og tager Deres ryggesløse staldbrødre med, for at de skal stille sig med ryggen op mod den indvendige side af ens dagligstuedør og hindre ens husfæller fra at komme ind eller ud" – Mark havde indtaget en sådan stilling og holdt den urokkelig – "men vil De også slå efter den ærværdige dyd? Vil De? Vid, at den ikke er forsvarsløs. Jeg vil være dens skjold. Angrib mig. Kom an, fyr væk!"

"Pecksniff," sagde oldingen med svag røst, "vær rolig!"

"Jeg kan ikke være rolig," udbrød Pecksniff, "og vil det ikke. Min velgører og ven, skal ikke engang mit hus være et tilflugtssted for Deres snehvide lokker?"

"Gå til side!" sagde oldingen og strakte sin hånd frem. "Lad mig se, hvad jeg engang elskede så højt."

"Det er i sin orden, at De ser det, min ven," sagde Pecksniff. "Det er godt, at De ser det, ædle mand. Det er ønskeligt, at De ser det i dets sande skikkelse. Sku da! Der er det!"

Martin måtte have været mere end et dødeligt menneske, hvis han ikke i sit ansigt havde udtrykt noget af den forbitrelse og foragt, som Pecksniff vakte hos ham. Men med undtagelse af dette, røbede han ikke den fjerneste anelse om denne herres nærværelse eller tilværelse i det hele taget. Ganske vist havde han én gang, og det straks i begyndelsen, skottet uvilkårligt til ham med den højeste grad af foragt, men for øvrigt ænsede han ham ikke mere, end om der havde været tom luft i hans sted.

Da Pecksniff, overensstemmende med det nys udtalte ønske, var trådt til side, skød gamle Martin, der havde taget Mary Grahams hånd og hvisket venligt til hende, som om han havde sagt hende, at hun ingen grund havde til at være urolig, hende blidt fra sig og så vist på sin sønnesøn.

"Og det," sagde han, "er altså ham. Ja, det er ham! Sig, hvad du ønsker at sige, men kom ikke nærmere."

"Han har så megen retfærdighedsfølelse," sagde Pecksniff, "at han endog ville høre ham, uagtet han ved forud, at der ikke kan komme noget ud af det. Ædle sjæl!" Pecksniff henvendte sig ikke direkte til nogen med disse ord, men udtalte sin mening som en kommentar til, hvad der foregik, idet han påtog sig samme rolle som koret i den græske tragedie.

"Bedstefader," sagde Martin med den største inderlighed, "efter en lang rejse, et møjsommeligt liv, et sygeleje, savn og nød, sorg og skuffelse, næsten håbløshed og fortvivlelse kommer jeg tilbage til Dem."

"Den slags landstrygere," bemærkede Pecksniff, "kommer meget ofte tilbage, når de mærker, at de ikke har det held med sig, som de havde ventet sig af deres strejftog."

"Hvis dette trofaste menneske," sagde Martin og vendte sig mod Mark, "som jeg først lærte at kende her, og som fulgte frivilligt med mig som min tjener, men hele tiden har vist sig som min hengivne, opofrende ven; hvis han ikke havde været, måtte jeg være omkommet i elendighed, langt borte fra hjemmet, langt borte fra al hjælp eller trøst, uden at min ulykkelige skæbne nogen sinde ville være blevet kendt af nogen, der brød sig om det – o, at De ville tillade mig at sige, kendt af Dem!"

Den gamle mand så på Pecksniff; Pecksniff så på ham. "Sagde De noget, ærværdige olding?" spurgte Pecksniff. Den gamle mand svarede nej. "Jeg ved, hvad De tænkte," sagde Pecksniff igen med et smil. "Lad ham blive ved. Udviklingen af egenkærligheden i den menneskelige sjæl er et interessant studium. Lad ham blive ved!"

"Bliv ved!" sagde oldingen ligesom af en slags mekanisk lydighed mod Pecksniffs forslag.

"Jeg har været så ussel og fattig," sagde Martin, "at det kun var ved kærlig bistand af en fremmed i et fremmed land, at jeg blev sat i stand til at kunne vende tilbage hertil. Alt dette vidner imod mig hos Dem, ved jeg nok! Jeg har givet Dem grund til at tro, at jeg kun er tyet hertil af nød og ikke i mindste måde drevet af kærlighed eller anger. Da jeg skiltes fra Dem, bedstefader, fortjente jeg en sådan mistanke, men det gør jeg ikke nu."

Koret stak sin hånd inden for sin vest og smilede. "Lad ham blive ved," sagde det. "Jeg ved, hvad De tænker på, men sig det ikke før tiden."

Gamle Martin vendte sine øjne op mod Pecksniffs ansigt og sagde, idet han atter syntes at lade sig lede af hans miner og ord, endnu en gang:

"Bliv ved!"

"Jeg har ikke stort mere at sige," svarede Martin. "Og selv om jeg nu siger det med lidet eller intet håb, skønt jeg nærede et svagt håb, da jeg trådte ind i dette værelse, så tro dog, at det er sandt. Tro i det mindste, at det er sandt!"

"Skønne sandhed," udbrød koret og så i vejret, "hvor. bliver dit navn ikke vanhelliget af slette mennesker! Du bor ikke i en

brønd, du min hellige grundsætning, men på falske menneskers læber. Det er svært at holde det ud med menneskene," tilføjede det til den gamle; "men lad os gøre det i fromhed. Det er vor pligt at gøre det. Lad os være blandt de få, der opfylder deres pligt. Hvis England, som digteren siger, venter, at enhver gør sin pligt, er England det mest sangvinske land på jordens overflade og vil stadig se sig skuffet."

"Med hensyn til det emne," sagde Martin og så roligt på oldingen, mens han talte, men skottede én gang til Mary, som nu havde skjult sit ansigt i sine hænder på ryggen af hans lænestol, "med hensyn til det emne, som medførte den første uenighed imellem os, er min sjæl og mit hjerte uimodtagelige for nogen forandring. Hvilken indflydelse der end har påvirket dem siden den ulykkelige tid, så har den ikke tjent til at gøre mig svagere, men kun til at gøre mig fastere. I den henseende kan jeg ikke sige, at jeg føler nogen sorg, vaklen eller skam, og det ville De heller ikke ønske, ved jeg. Men at jeg kunne have stolet på Deres kærlighed, hvis jeg mandigt var tyet til den; at jeg med lethed kunne have fået Dem overtalt, hvis jeg havde vist større eftergivenhed og tænksomhed; at jeg ville have ihukommet mig selv bedst ved at have glemt mig selv og husket på Dem, det har ensomhed, eftertanke og modgang lært mig. Jeg kom med den faste beslutning at sige dette og bede Dem om tilgivelse, ikke så meget i håb om fremtiden, som af anger over det skete, for alt, hvad jeg ville bede Dem om, er, at De ville hjælpe mig til at skaffe mig et udkomme. Hjælp mig til et ærligt arbejde, og jeg vil påtage mig det. Min stilling sætter mig i det uheldige lys, at det ser ud, som om jeg kun søgte at fremme mine egenkærlige formål, men prøv, om det er så eller ikke.

Prøv, om jeg viser mig egensindig, stridig og hovmodig, således som jeg var, eller om jeg er blevet tugtet i en hård skole. Lad naturens og slægtskabets røst tale min sag, bedstefader, og forstød mig ikke for én fejls skyld, hvor utaknemmelig jeg end kan synes!"

Da han tav, sænkede oldingens grå hoved sig atter, og han skjulte sit ansigt bag sine udbredte fingre.

"Kære ven," udbrød Pecksniff og bøjede sig over ham, "De må ikke give efter for dette. Det er såre naturligt og såre elskeligt, men De bør ikke lade et menneske, hvem De for længe siden har forskudt, gøre et så dybt indtryk på Dem ved sin skamløse adfærd. Mand Dem op. Tænk på mig, min ven."

"Det vil jeg," svarede gamle Martin og så ham op i ansigtet. "De kalder mig tilbage til mig selv. Det vil jeg."

"Men hvad fejler der," sagde Pecksniff, idet han satte sig ved siden af ham i en lænestol, som han trak frem, og slog ham spøgende på armen, "hvad fejler der min åndskraftige landsmand, hvis jeg tør tage mig den frihed at kalde ham med dette kælenavn? Behøver jeg at skænde på min medhjælper eller gå i rette med en forstand som hans? Det tror jeg ikke."

"Nej, nej, det er der ingen grund til," sagde den gamle mand. "En øjeblikkelig følelse; andet ikke."

"Harme," sagde Pecksniff, "kan bringe den hede tåre i det retskafne øje, ved jeg" – her tørrede han omhyggeligt sit eget. "Men vi har højere pligter at opfylde end denne. Mand Dem op, mr. Chuzzlewit. Skal jeg give Deres tanker ord, min ven?"

"Ja," sagde gamle Martin, idet han lagde sig tilbage i sin lænestol og så halvt drømmende, halvt beundrende på ham,

som om han var fortryllet af dette menneske. "Tal for mig, Pecksniff. Tal. De er mig tro. Tal!"

"Gør mig ikke blød," sagde Pecksniff, hvis hånd rystede voldsomt, "for så er jeg ikke mit hverv voksen. Det er mig ingenlunde behageligt at tale til den person, der nu står foran os, for da jeg jog ham ud af dette hus, efter af Deres læber at have hørt om hans unaturlige opførsel, opgav jeg for stedse ethvert samkvem med ham. Men De ønsker det, og det er mig nok. Unge mand, Døren er lige bag ved Deres nedrige håndlanger. Rødm, om De kan; kan De ikke, så gå uden at rødme."

Martin så vist på sin bedstefader, som om der hele tiden havde hersket den dybeste tavshed. Oldingen så lige så vist på Pecksniff.

"Da jeg befalede Dem at forlade dette hus, dengang De med skam blev fordrevet fra det," sagde Pecksniff, "da jeg, ophidset til det yderste over Deres frække adfærd mod denne ualmindelig nobelttænkende mand, udbrød: 'Gå!' sagde jeg Dem, at jeg græd over Deres slethed. Tro ikke, at den tåre, som i dette øjeblik står i mit øje, fældes for Dem. Den fældes for ham, kun for ham."

Idet Pecksniff her tilfældigvis kom til at fælde den omtalte tåre på et skaldet sted på Chuzzlewits hoved, tørrede han stedet med sit lommetørklæde og bad om forladelse.

"Den fældes for ham, som De søger at gøre til et offer for Deres rænker, for ham, som De søger at plyndre, bedrage og vildlede. Den fældes af medfølelse med og beundring for, ikke af medynk for ham; thi han ved lykkeligvis, hvad De er. De skal ikke gøre mere uret mod ham," sagde Pecksniff, helt opflammet

af begejstring, "så længe jeg lever. De kan måske skride hen over mit livløse legeme. Det er højst sandsynligt. Jeg kan forestille mig, hvorledes en sjæl som Deres kan finde en stor fornøjelse i enhver sådan handling. Men så længe det forundes mig at leve, må De ramme ham gennem mig. Ja!" sagde Pecksniff, idet han med et skadefro grin rystede på hovedet af Martin. "Og i så tilfælde vil De finde, at jeg ikke er god at bides med, unge mand!"

Endnu så Martin vist og blidt på sin bedstefader. "Har De intet svar til mig," sagde han omsider, "ikke et ord?"

"Du har hørt, hvad der er blevet sagt," svarede den gamle mand uden at vende sine øjne bort fra Pecksniff, der nikkede opmuntrende.

"Jeg har ikke hørt Deres røst; jeg har ikke hørt Deres hjerte," sagde Martin.

"Sig ham det endnu en gang," sagde oldingen, idet han stadig stirrede op på Pecksniffs ansigt.

"Jeg hører kun," svarede Martin, fast i sit forsæt fra starten af, men end fastere i det, da han så, hvorledes Pecksniff vred og krympede sig under hans foragt; "jeg hører kun, hvad *De* siger til mig, bedstefader."

Det var måske godt for Pecksniff, at hans ærværdige ven var så optaget af at studere hans træk; for havde hans øjne forvildet sig, og havde han sammenlignet den unge Martins holdning med sin ivrige forsvarers, ville denne uegennyttige herre næppe have taget sig fordelagtigere ud, end han gjorde den mindeværdige eftermiddag, da han modtog Tom Pinchs generalkvittering for ethvert krav. Man skulle virkelig have troet, at der var en eller anden egenskab ved Pecksniff – en

udstrømning, måske, af den klarhed og renhed, der boede i ham – som fremhævede og forskønnede hans fjender, så djærve og mandige så de ud ved siden af ham.

"Ikke et ord?" sagde Martin anden gang.

"Det falder mig ind, at jeg dog har et ord at sige, Pecksniff," sagde oldingen. "Men også kun ét ord. Du talte om, at du ved en fremmeds kærlige bistand var blevet sat i stand til at vende tilbage til England. Hvem er han, og hvilken pengehjælp ydede han dig?"

Skønt han stillede Martin dette spørgsmål, så han dog ikke på ham, men holdt, ligesom før, sine øjne fæstet på Pecksniff. Det syntes både i bogstavelig og billedlig forstand at være blevet en vane hos ham kun at have øje for Pecksniff.

Martin tog sin blyant frem, rev et blad ud af sin lommebog og skrev hastigt størrelsen af sin gæld til Bevan op på det. Den gamle mand rakte hånden ud efter papiret og tog det, men hans øjne veg ikke fra Pecksniffs ansigt.

"Det ville være en dårlig stolthed og falsk ydmyghed," sagde Martin med dæmpet stemme, "at sige, at jeg ikke ønskede, at den blev betalt, eller at jeg for tiden havde noget håb om at blive i stand til at betale den. Men aldrig er min fattigdom gået mig så nær, som den går mig nu."

"Læs det for mig, Pecksniff," sagde oldingen.

Efter at have grebet papiret, som om det indeholdt en skriftlig tilståelse om et mord, adlød Pecksniff.

"Jeg tror, Pecksniff," sagde gamle Martin, "at jeg kunne ønske, den blev betalt. Det ville være mig ukært, om långiveren, der er i et fremmed land, hvor han ikke har lejlighed til at gøre

undersøgelser, og som troede at gøre en god gerning, skulle lide tab."

"Det er en følelse, der er al ære værd, kære ven, og den er Dem fuldkommen lig. Men et farligt præcedens," sagde Pecksniff, "må det være mig tilladt at gøre opmærksom på."

"Det skal ikke være noget præcedens," svarede den gamle mand. "Det er det eneste, jeg vil gøre for ham. Men vi kan jo tale nærmere om det. De skal råde mig. Er der ellers noget?"

"Ikke andet," sagde Pecksniff ivrigt, "end at De snarest mulig bliver fri for denne påtrængenhed, denne feje og uforsvarlige krænkelse af Deres følelser, og igen sætter et glad ansigt op."

"Har De ikke mere at sige?" spurgte den gamle mand, idet han med usædvanlig alvor lagde sin hånd på Pecksniffs ærme.

Pecksniff ville ikke sige, hvad der svævede ham på læberne, for bebrejdelser, mærkede han, var unyttige.

"Har De slet intet at fremføre? Er De vis på det? Har De noget, lige meget hvad det er, så sig frem; jeg vil ikke modsætte mig noget, De beder om," sagde oldingen.

Tårerne trådte i så rigelig mængde frem i Pecksniffs øjne ved dette bevis på uindskrænket tillid fra hans vens side, at han måtte gribe sig krampagtigt om sin næse, førend han kunne fatte sig. Da han atter havde fået mæle, sagde han stærkt rørt, at han håbede at måtte opleve at fortjene dette, og tilføjede, at han intet som helst andet havde at tilføje.

Oldingen sad nogle øjeblikke og så på ham med det tomme og ubevægelige udtryk, som ikke er ualmindeligt i deres ansigter, hvis åndsevner begynder at svækkes af alderdom. Men han rejste sig uden at vakle og gik hen til døren, fra hvilken Mark trak sig tilbage for at gøre plads for ham.

Den underdanige Pecksniff bød ham sin arm, som den gamle mand tog. Ved døren vendte han sig om og sagde til Martin, idet han vinkede ham bort med sin hånd:

"Du har hørt ham. Gå! Det er alt sammen forbi. Gå!"

Pecksniff fremmumlede nogle opmuntrende og deltagende ord, idet de gik, og da Martin ved deres bortgang vågnede af den bedøvelse, slutningen af dette optrin havde sat ham i, benyttede han lejligheden og tog den uskyldige årsag til det hele i sin favn og trykkede hende til sit hjerte.

"Dyrebare pige!" sagde Martin. "Dig har han ikke forandret. Åh, hvor denne karl dog er en afmægtig og uskadelig skurk!"

"Du har tvunget dig så ædelt! Du har tålt så meget!"

"Tvunget mig!" udbrød Martin muntert. "Du var her jo og var uforandret, vidste jeg. Hvad kunne jeg ønske mere? Synet af mig var så bittert for den hund, at det var mig en triumf, at han måtte tåle det. Men sig mig, min elskede – for de få, flygtige ord, vi kan veksle, er kostbare – hvad er det, man har fortalt mig? Er det sandt, at denne usling plager dig med sin bejlen?"

"Jeg plagedes og plages til dels endnu af det, men hovedkilden til min sorg var min ængstelse for dig. Hvorfor lod du os svæve i en så skrækkelig uvished?"

"Sygdom, afstanden, frygt for at røbe vor sande stilling; umuligheden af at skjule den, undtagen ved fuldkommen tavshed; bevidstheden om, at sandheden ville have pint dig uendelig meget mere end uvisheden og tvivlen," sagde Martin, idet han kærligt holdt hende ud fra sig for at se hende i ansigtet, og derpå igen trykkede hende tæt ind til sig, "var grundene til, at jeg kun skrev én gang. Men Pecksniff? Du skal ikke være bange for at fortælle mig det hele, for du så mig jo stå

ansigt til ansigt med ham og høre ham tale uden at gribe ham i struben. Hvorledes hænger det sammen med hans frieri til dig? Ved min bedstefader af det?"

"Ja."

"Og understøtter ham i det?"

"Nej," svarede hun ivrigt.

"Himlen være lovet," udbrød Martin, "at den lader hans ånd uomtåget i denne ene henseende!"

"Jeg tror ikke," sagde Mary, "at han fra først af vidste af det. Da Pecksniff havde bearbejdet ham tilstrækkeligt, åbenbarede han ham det lidt efter lidt. Det tror jeg i det mindste, men ved det kun af mine indtryk, ikke af noget, de har sagt mig. Derpå talte han i enrum med mig."

"Gjorde min bedstefader?" sagde Martin.

"Ja – talte i enrum med mig og meddelte mig –"

"Hvad køteren havde sagt. Gentag det ikke."

"– og sagde, at jeg kendte hans egenskaber; at han var temmelig formuende, en agtet mand og stod højt i hans yndest og tillid. Men da han så, hvor bedrøvet jeg blev, tilføjede han, at han hverken ville lede eller tvinge min tilbøjelighed, men alene underrette mig om forholdet. Han ville ikke plage mig med at dvæle ved det eller vende tilbage til det, og han har heller ikke gjort det siden, men trolig holdt sit ord."

"Og manden selv?" spurgte Martin.

"Han har kun sjældent haft lejlighed til at fortsætte sit kurmageri. Jeg er aldrig gået alene ud eller været et øjeblik alene med ham. Kære Martin, jeg må sige dig, at din bedstefaders godhed imod mig altid er den samme. Jeg holder ham endnu stadig med selskab. En ubeskrivelig ømhed og

medlidenhed synes at have blandet sig med hans tidligere agtelse, og var jeg hans eneste barn, kunne jeg ikke have en kærligere fader. Hvad det er for en gammel idé eller vande, der ligger til grund for dette, da hans hjerte jo er blevet så koldt imod dig, er en gåde, jeg ikke kan løse, men det har været og er en trøst for mig, at jeg er blevet ham tro, og hvis han, selv om det var i hans dødsstund, skulle vågne af sin forblindelse, er jeg her, min elskede, og kan kalde dig tilbage i hans hukommelse."

Martin så med beundring på hendes glødende ansigt og trykkede sine læber mod hendes.

"Jeg har hørt og læst," sagde hun, "at de, hvis åndsevner længe har været svækket, og hvis liv er gået hen ligesom en drøm, før deres død undertiden er kommet til sig selv igen og har spurgt efter kendte ansigter, som tidligere har været dem inderligt kære, men derpå er blevet glemt, ja endog forhadt. Tænk, om han, med sine tidligere indtryk af denne mand, pludselig skulle blive sig selv igen og finde sin eneste ven i ham!"

"Jeg vil ikke opfordre dig til at forlade ham, kæreste pige," sagde Martin, "selv om jeg kunne tælle, hvor mange år vi endnu har at leve adskilt. Men den indflydelse, som denne karl udøver på ham, er stadig vokset, frygter jeg."

Hun kunne ikke andet end indrømme dette. Stadigt, umærkeligt og sikkert var den vokset, indtil den nu var blevet fuldstændig. Selv havde hun ingen indflydelse over ham, og dog behandlede han hende kærligere end nogen sinde før; en inkonsekvens, som Martin anså for en følge af hans svaghed og affældighed.

"Går denne indflydelse så vidt," spurgte Martin, "at han er bange for at hævde sin egen mening, når Pecksniff er til stede?

For lidt siden forekom det mig således."

"Jeg har ofte tænkt det samme. Når vi har siddet alene, som vi for det meste gør, og jeg har læst i en af hans yndlingsbøger for ham, eller han har talt helt livligt, har jeg ofte lagt mærke til, at Pecksniffs indtrædelse har forandret hele hans væsen. Han har pludselig brudt af og er blevet således, som du har set ham i dag. Da vi kom hertil, havde han sine heftige anfald, under hvilke det ikke var let for Pecksniff at berolige ham, men det er nu for længe siden gået over. Han retter sig efter ham i alt og har ingen anden mening om noget som helst end den, som påtvinges ham af denne troløse mand."

Således lød den beretning, som Martin modtog om sin bedstefaders svaghed og Pecksniffs tyranni, og som blev afgivet i en hurtig, hviskende tone, under stadige afbrydelser af frygt for, at Pecksniff skulle komme tilbage. Han hørte også adskilligt både om Tom Pinch og om Jonas, samt ikke lidt om sig selv oven i købet; for selv om kærestefolk udmærker sig ved at lade en hel del usagt ved alle lejligheder og ganske naturligt ønsker at komme tilbage og sige det, udmærker de sig tillige ved en vidunderlig evne til at fatte sig i korthed og kan på ganske kort tid sige mere – og det i et veltalende sprog – end alle de seks hundrede og otte og halvtreds medlemmer af det forenede kongerige Storbritanniens og Irlands Underhus, skønt disse upåtvivlelig også er varme elskere, men kun af deres fædreland, hvad der er hele forskellen; for i en sådan lidenskab er det skik at bruge så mange ord som muligt, uden at udtrykke noget som helst.

Et advarende vink fra Tapley! En hastig udveksling af ømme farvel; en hvid hånd, der udstraktes mod Tapley selv, og som

han kyssede med en vandrende ridders ærefrygt; flere farvel; et ord til afsked fra Martin om, at han ville skrive fra London og udrette store ting der – Himlen må vide hvad, men han troede fuldt og fast på det – og Mark og han stod uden for de Pecksniffianske haller.

"En kort sammenkomst efter en så lang skilsmisse!" sagde Martin sørgmodigt. "Men godt er det, at vi er vel ude af huset. Vi kunne let være kommet i en falsk stilling ved at blive der længere, Mark."

"Det ved jeg dog ikke for vort eget vedkommende," svarede han, "men en vis anden kunne være kommet i en falsk stilling, hvis han var vendt tilbage, mens vi var der. Jeg holdt døren rede. Havde Pecksniff vist sit hoved eller kun så meget som luret bag ved den, havde jeg maset ham som en valnød."

En person, som åbenbart ville hen til Pecksniffs hus, gik i dette øjeblik forbi dem. Da arkitektens navn var blevet nævnt, havde han løftet sine øjne i vejret, og da han var gået nogle skridt, blev han stående og stirrede på dem. Tapley så ligeledes tilbage, og det samme gjorde Martin, for den fremmede havde i forbigående set meget vist på dem.

"Hvem mon det kan være?" sagde Martin. "Jeg synes, at jeg kender ansigtet, men jeg ved ikke, hvem manden er."

"Han synes at nære det elskværdige ønske, at vi skal lægge mærke til hans ansigt," sagde Tapley, "for han glor, så det er en gru. Han gjorde bedre i ikke at øde sin skønhed, for han har ikke meget at undvære."

Da de fik *Dragen* i sigte, opdagede de en rejsevogn.

"En vogn fra Salisbury," sagde Tapley. "Det er vist den, han er kommet med. Hvad mon der nu er på færde? Det skulle ikke

undre mig, om det var en ny lærling. Eller måske er det en bestilling på en ny latinskole efter den samme tegning som den forrige."

Førend de kunne komme ind ad døren, kom mrs. Lupin løbende ud og vinkede dem hen til vognen, hvor hun viste dem en vadsæk med navnet *Chuzzlewit*.

"Den tidligere miss Pecksniffs mand," sagde den gode kone til Martin. "Jeg vidste ikke, på hvilken fod De og han stod med hinanden, så at jeg var ganske ængstelig til mode, til De kom tilbage."

"Han og jeg har endnu aldrig talt sammen," svarede Martin, "og da jeg ikke ønsker at blive enten bedre eller dårligere bekendt med ham, vil jeg søge at undgå ham. Vi gik ham sikkert forbi på vejen, og godt var det, at han kom, som han kom. Miss Pecksniffs mand rejser stadseligt, må jeg sige!"

"En fin herre er fulgt med ham og er nu oppe i det bedste værelse," hviskede mrs. Lupin og skottede op til vinduet, idet de gik ind. "Han har bestilt alt, hvad der er at få til middag, og har det blankeste skæg, man kan se."

"Har han?" udbrød Martin. "Nå, så vil vi også søge at undgå ham, i håb om, at vor selvfornægtelse vil være stærk nok til dette offer. Det er kun for nogle få timer," tilføjede han, idet han satte sig træt på en stol bag det lille skillerum i skænkestuen. "Vort besøg fik intet heldigt udfald, gode mrs. Lupin, og jeg må rejse til London."

"Herregud!" udbrød værtinden.

"Ja. Men én skarp blæst gør lige så lidt vinter, som én svale gør sommer. – Jeg vil igen forsøge det. Tom Pinch er kommet på den grønne gren, og med hans råd og vejledning kan det

samme måske også lykkes mig. Engang tog jeg, Gud forlade mig det! Tom under min beskyttelse," sagde Martin med et tungsindigt smil, "og lovede at ville gøre hans lykke. Nu vil Tom måske tage mig under sin beskyttelse og lære mig, hvorledes jeg skal tjene mit daglige brød."

44. Fortsættelse af Jonas' og hans vens forretningsrejse

Blandt de mange beundringsværdige egenskaber, Pecksniff havde, udmærkede han sig i særdeleshed derved, at jo mere han blev opdaget, des mere hyklede han. Led han et nederlag på én kant, så tog han oprejsning ved at føre krigen over på en anden. Opdagedes hans rænker og underfundighed af A, des mere grund var der til at føre B bag lyset, om ikke for andet, så for at holde sig i øvelse. Han havde aldrig været et så helligt og opbyggeligt skue for sine omgivelser, som efter at Thomas Pinch var kommet under vejr med hans anslag, og han havde næppe nogen sinde på én gang været så øm i sin menneskekærlighed og så ophøjet og værdig i sin dyd, som mens han endnu havde den unge Martins hån i frisk minde.

Da Pecksniff sad inde med dette store lager af overflødig følsomhed og moralitet, som uundgåeligt måtte afhændes for enhver pris, hørte han ikke så snart sin svigersøn blive meldt, førend han opfattede ham som en slags bestilling i det store, der øjeblikkelig måtte ekspederes. Han gik derfor hurtigt ned i dagligstuen, og idet han sluttede den unge mand i sine arme, udbrød han med miner og lader, der vidnede om uroen i hans sjæl:

"Jonas! Mit barn – er hun rask? Er der intet i vejen?"

"Hvad, kommer De nu igen med Deres gamle kunster?" svarede hans svigersøn. "Og oven i købet til mig? Må jeg bare

være fri!"

"Så sig mig da, at hun er rask," sagde Pecksniff. "Sig, at hun er rask, min dreng!"

"Hun er rask nok," svarede Jonas, idet han rev sig løs. "Der er intet i vejen med *hende*."

"Jeg har hørt om det fra hovedkvarteret, fra mit barn selv, og jeg vil ikke nægte, at tanken om at skulle miste min sidste datter, gjorde et dybt indtryk på mig – jeg frygter for, at vi forældre er egenkærlige – men det har altid været mit livs opgave at gøre mine børn skikkede for den hjemlige arne, og det er en sfære, som Cherry vil pryde."

"Det er godt, at hun kan pryde en eller anden sfære," svarede hans svigersøn med elskværdig frimodighed, "for egentlig er der ikke megen stads ved hende selv."

"Mine pigebørn er nu forsørget," sagde Pecksniff. "De er nu lykkeligt forsørget, og jeg har ikke arbejdet forgæves."

Det var netop, hvad Pecksniff ville have sagt, hvis den ene havde vundet tredive tusinde pund i lotteriet, eller den anden havde fundet en fuld pung på gaden, som ingen ejer havde meldt sig til. I begge tilfælde ville han med stor højtidelighed have lyst en patriarkalsk velsignelse over den heldige og regnet sig selv det til en stor ære, som om det havde været hans plan lige fra barnets vugge.

"Men skal vi nu ikke tale om noget andet?" sagde Jonas tørt. "Bare til en forandring. Er De enig med mig i det?"

"Fuldkomment," svarede Pecksniff. "Ah, De skælmsmester, De slemme skælmsmester! De ler ad den stakkels gamle, kærlige papa! Nå, han fortjener det og bryder sig heller ikke om det;

han har løn nok i sine egne følelser. Er De kommet for at blive hos mig, Jonas?"

"Nej, jeg er sammen med en ven," svarede Jonas.

"Så bring Deres ven med!" udbrød Pecksniff i et anfald af overstrømmende gæstfrihed. "Bring så mange af Deres venner med, som De vil!"

"Han er ikke af den slags folk, der lader sig bringe med," sagde Jonas hånligt. "Jeg ser mig 'bringe' ham til Deres hus for at give ham et traktement! Ikke desto mindre takker jeg Dem, men han er lidt for højt oppe på samfundsstigen til det, Pecksniff."

Den brave mand spidsede øren; hans interesse var vakt. En stilling højt oppe på samfundsstigen var storhed, dyd, godhed, forstand, geni, eller, rettere sagt, den var hævet over det alt sammen og var noget, som var uendelig meget bedre for Pecksniff. En mand, der kunne se ned på Pecksniff, kunne denne gentleman ikke se op til med for stor ærbødighed og ydmyghed. Således går det altid store ånder.

"Jeg skal sige Dem, hvad De kan gøre, hvis De vil," sagde Jonas; "De kan komme og spise til middag med os i *Dragen*. Vi nødtes til at tage ned til Salisbury i nat i en forretning, og jeg fik ham til at køre mig herover i formiddags i hans vogn, eller om ikke i hans egen vogn, for den gik i stykker med os i nat, så dog i en, vi havde lejet i stedet for den, hvilket kommer ud på ét og det samme. Pas på, hvorledes De opfører Dem; han er ikke vant til alle slags folk, men omgås kun med de bedste."

"Sagtens en ung adelsmand, der har lånt penge af Dem med gode renter, hvad?" sagde Pecksniff og truede spøgende med sin

pegefinger. "Det skal være mig en fornøjelse at gøre den lystige fyrs bekendtskab."

"Lånt!" gentog Jonas, "lånt! Når De er blevet tyvendedelen så rig som han, kan De gerne lukke butikken! Vi måtte stå os ret godt for at kunne købe hans bohave, sølvtøj og malerier ved at slå vore pjalter sammen. Mr. Montague er ikke den mand, der låner noget! Siden jeg var heldig nok – nå, jeg vil tilføje: snild nok – til at skaffe mig en aktie i det forsikringsselskab, han er formand for, har jeg tjent – men det kan nu være det samme, hvad jeg har tjent," sagde Jonas, der syntes pludselig at genvinde sin sædvanlige forsigtighed. "De kender mig ganske godt, og jeg sladrer ikke om sådanne ting. Men jeg har tjent en lille skilling."

"En sådan mand, kære Jonas," udbrød Pecksniff med megen varme, "fortjener virkelig, at man viser ham opmærksomhed. Mon han kunne have lyst til at se kirken? Eller hvis han har sans for de skønne kunster – hvad jeg ikke tvivler om efter Deres beskrivelse af hans kår – kan jeg sende ham nogle mapper. Domkirken i Salisbury, kære Jonas," sagde Pecksniff, idet ordet mapper og hans ivrighed efter at vise sig fra en fordelagtig side lagde ham hans sædvanlige talemåder på læben, "er en bygning, der rummer ærværdige minder og vækker de mest ophøjede følelser. Det er der, vi skuer svundne århundreders værk. Det er der, vi hører det brusende orgel, når vi skrider hen under de genlydende hvælvinger. Vi har tegninger af denne berømte bygning fra nord, fra syd, fra øst, fra vest, fra sydøst, fra nordvest – "

Under denne digression, ja under den hele samtale havde Jonas siddet og rokket på sin stol med hænderne i lommen og

hovedet fiffigt på den ene side. Han så nu på Pecksniff, idet der blinkede en sådan forslagenhed i hans øjne, at Pecksniff standsede og spurgte, hvad han ville sige.

"Hør, Pecksniff," sagde Jonas, "hvis jeg vidste, hvilke testamentariske bestemmelser De agter at tage med Deres penge, kunne jeg sætte Dem i stand til at fordoble dem i en håndevending. Det ville ikke være så galt at have sådan en chance i familien. Men De er så umeddelsom."

"Jonas," udbrød Pecksniff inderlig rørt, "jeg er ingen diplomat, men bærer mit hjerte på min tunge. Den allerstørste del af den smule, jeg har sammensparet på min, som jeg håber, ikke uhæderlige eller unyttige løbebane, er allerede borttestamenteret i værdipapirer, som det er unyttigt at nævne, til en person, som jeg ikke kan, ikke vil og ikke behøver at navngive." Her gav han sin svigersøns hånd et varmt tryk, som om han ville have tilføjet: "Gud velsigne Dem; pas godt på det, når De har fået det!"

Jonas rystede kun på hovedet og lo, og idet han syntes at have skiftet tanker med hensyn til det, han havde haft på hjertet, sagde han: "Nej, han ville beholde, hvad han vidste, for sig selv." Men da han bemærkede, at han ville gå sig en tur, insisterede Pecksniff på at ville ledsage ham og tilføjede, at han jo undervejs kunne lægge et kort af til mr. Montague som en slags indbydelse til middag, hvilket han også gjorde.

På deres vandring sørgede Jonas for at fastholde den strenge tilbageholdenhed, der havde virket som en betimelig dæmper på ham under den foregående samtale, og da han ikke gjorde noget forsøg på at forsone Pecksniff, men viste sig endnu mere grov og uhøflig imod ham, end han plejede, var det så langt fra,

at denne havde nogen mistanke om hans sande hensigt, at han tværtimod blottede sig ganske grundigt, for det ligger i skurkens natur at holde de redskaber, han selv arbejder med, for uundværlige til skurkestreger, og da Pecksniff vidste, hvorledes han selv ville bære sig ad i et sådant tilfælde, tænkte han: "Hvis denne unge mand ønskede noget af mig for sin egen mund, ville han være høflig og ærbødig."

Jo mere Jonas derfor lod, som om han ikke forstod hans vink og forespørgsler, des ivrigere blev Pecksniff efter at blive indviet i de gyldne mysterier, han havde set et dunkelt glimt af. Hvorfor skulle der, sagde han, være kolde og egenkærlige hemmeligheder imellem slægtninge? Hvad var livet uden tillid? Når hans datters ægtefælle, den mand, han havde overgivet hende til med så megen stolthed og tillid og med en sådan jublende og strålende glæde, når han ikke var en grøn plet i livets golde ørken, hvor var da denne oase at finde?

Lidet drømte Pecksniff om, på hvilken grøn plet han i dette øjeblik satte sin fod! Mindst forudså han, da han sagde: "Alt er kun støv!" hvor såre snart alt, hvad han selv ejede, skulle bortvejres som støv!

Intet øjeblik aflagde Jonas sit knarvorne, uopdragne væsen, for håbet om at ramme Pecksniff på det ømme sted, lommen, som også var hans egen svage side, gav ham en forøget, skadefro interesse for det bedrageri, som han var delagtig i. I stedet for at paradere med Det Engelsk-Bengalskes glimrende udsigter over for sin griske tilhører, lod han sig derfor kun afpresse de allernødtørftigste oplysninger dråbe for dråbe. Og i den samme gnieragtige ånd overlod han til Pecksniff at uddrage den slutning, hvis han ville, at bevidstheden om ikke

selv at eje synderlig store, medfødte talegaver eller noget vindende væsen gjorde ham opsat på at forestille en i disse henseender velbegavet mand for mr. Montague og således bøde på sine egne mangler. Ellers, mumlede han gnavent, havde han hellere set sin elskede svigerfader "langt borte," end han havde gjort ham til sin fortrolige.

Bearbejdet på denne snedige måde, fremstillede Pecksniff sig ved middagstid, opfyldt af en sådan huldsalighed, velvilje, munterhed, høflighed og hjertelighed, som selv han måske aldrig før havde lagt for dagen. Landmandens frimodighed, kunstnerens fine dannelse, verdensmandens godmodige overbærenhed, menneskekærlighed, fromhed og tålsomhed var forenet i Pecksniffs smidige person, da han vekslede håndtryk med den store spekulant og kapitalist.

"Velkommen, ærede sir, til vor ringe landsby," sagde Pecksniff. "Vi er et enfoldigt folkefærd, rene naturbørn, men vi kan påskønne æren af Deres besøg, mr. Montague, som min kære svigersøn kan bevidne. Det er mærkeligt nok," vedblev han, idet han næsten med ærefrygt trykkede hans hånd, "men det forekommer mig, at jeg skulle kende Dem. Den hvælvede pande, kære Jonas," sagde han afsides, "og denne fylde af yppige lokker – jeg må have set Dem i den glimrende vrimmel, bedste sir."

Intet var sandsynligere, var de alle enige om.

"Jeg kunne have ønsket," sagde Pecksniff, "at have haft den ære at forestille Dem for en ældre husfælle, for vor vens farbroder. Mr. Chuzzlewit ville have været stolt af at trykke Deres hånd."

"Er denne gentleman her nu?" spurgte Montague og blev blussende rød.

"Ja," svarede Pecksniff.

"Det har De ikke talt om, Chuzzlewit."

"Jeg troede ikke, at De brød Dem om at høre det," svarede Jonas. "Og De ville heller ikke bryde Dem om at lære ham at kende, kan jeg forsikre Dem."

"Kære Jonas!" indvendte Pecksniff. "Nej, hør nu!"

"Ja. De kan sagtens tage ham i forsvar," sagde Jonas. "De har slået en klo i ham og får en stor formue efter ham."

"Haha! Blæser vinden fra den kant?" udbrød Montague. "Ha, ha, ha!" Og her lo de alle – især Pecksniff.

"Nej, nej!" sagde denne og slog sin svigersøn spøgende på skulderen. "De må ikke tro alt, hvad min unge slægtning siger, mr. Montague. De kan tro ham i forretningssager, men De må ikke lægge vægt på hans indfald."

"Da lægger jeg dog virkelig den største vægt på hans sidste ytring. Jeg håber og stoler på, at den er sand. Under almindelige forhold kan man ikke spekulere nok med sine penge, mr. Pecksniff. Intet er så fordelagtigt som at slå mønt af menneskenes svagheder."

"Å fy, fy! Fy, skam Dem!" udbrød Pecksniff. Men de lo alle igen – især Pecksniff.

"Jeg giver Dem mit æresord på, at vi gør det," sagde Montague.

"Å fy, fy!" udbrød Pecksniff. "De spøger. Det er jeg vis på, at De ikke gør! Hvorledes *kan* De dog det?"

Atter lo de alle i forening, og atter lo især Pecksniff.

Det var virkelig meget fornøjeligt. Det var fortroligt, tvangfrit, ligefremt og satte dog Pecksniff i stand til i al spagfærdighed at optræde som selskabets mentor. De største vidundere af kogekunst, som *Dragen* nogen sinde havde frembragt, sattes for dem; de ældste og bedste vine i *Dragen*s kælder så ved denne lejlighed lyset; tusinde bobler, der vidnede om den rigdom og anseelse, der lå på bunden af Montagues foretagender, steg op på overfladen af samtalen, og de var så muntre og frimodige, som tre retskafne mennesker kunne være det. Pecksniff fandt, at det var skade, sagde han, at mr. Montague skulle have så ringe tanker om menneskene og deres svagheder. Dette emne lå ham meget på sinde; hans tanker kredsede om det; enten på den ene eller den anden måde kom han stadig tilbage til det; han måtte omvende ham, sagde han. Og lige så ofte som Montague gentog sin ytring om at slå mønt af menneskenes svagheder og frimodigt tilføjede: "Vi gør det!" lige så ofte gentog Pecksniff: "Å fy, fy! Fy, skam Dem! Det er jeg vis på, at De ikke gør. Hvorledes kan De dog det!" og lagde hver gang et stærkere eftertryk på de sidste ord.

Den hyppige gentagelse af dette spøgefulde spørgsmål fra Pecksniffs side førte omsider til spøgefulde svar fra Montague, men efter en smule skarpskydning fra begge sider blev Pecksniff alvorlig næsten til tårer, idet han ytrede, at hvis Montague ville tillade ham det, ville han drikke sin unge slægtning, Jonas' skål, idet han lykønskede ham til det værdifulde og hædrende venskab, han havde sluttet, men samtidig misundte ham, tilstod han, hans frugtbringende virksomhed for hans medmennesker. For hvis han ret forstod formålet for den anstalt, han netop var kommet i en så

fordelagtig forbindelse med – han kendte det kun ufuldkomment – gik det ud på at gøre godt, og kunne han – mr. Pecksniff – på nogen måde fremme det for sit vedkommende, troede han, at han ville være i stand til hver aften at lægge sit hoved på sin pude, overtydet om, at han straks ville falde i søvn.

Overgangen fra denne tilfældige udtalelse – for den var aldeles tilfældig og slap mr. Pecksniff ud af munden i hans åbenhjertighed – til drøftelsen af emnet som en forretningssag var let. Bøger, dokumenter, forklaringer, tabeller, udregninger af forskellige slags lå snart bredt ud foran dem, og da de alle var affattet i en og samme hensigt, var det ikke så underligt, at de alle sigtede til et og samme mål. Men hver gang Montague udbredte sig over den profit, forretningen gav, og sagde, at så længe der var høns at plukke, måtte den trives, sagde Pecksniff ikke des mindre i en mild tone: "Å fy!" og ville sikkert have gået i rette med ham, hvis han ikke havde vidst, at det var hans spøg, for det sagde han jo.

Der havde aldrig før været, og der ville aldrig mere blive så god en lejlighed til at sætte en større sum ind i forretningen som i dette øjeblik. Den eneste gang der kun tilnærmelsesvis havde været en lignende, var, da Jonas var blevet optaget som medinteressent, hvilket nu gjorde ham ondskabsfuld og tilbøjelig til at fremkomme med udsættelser og udpege forskellige svage punkter og brummende at råde Pecksniff til ikke at overile sig. Den sum, der var nødvendig for at blive delagtig i denne sikre forretning, udgjorde næsten alt, hvad Pecksniff havde skrabet sammen, det vil sige, fraregnet mr. Chuzzlewit, som han regnede som penge i banken, og hvis besiddelse gjorde ham endnu mere tilbøjelig til at sætte sine

egne private småfisk i vove for at fange en sådan hvalfisk som den, Montague havde beskrevet. Fortjenesten begyndte så godt som straks og var umådelig. Enden på det blev, at Pecksniff samtykkede i at blive sidste associé og medejer i Det Engelsk-Bengalske og lovede at spise til middag med Montague i Salisbury to dage efter for med det samme at afslutte underhandlingen.

Det tog så lang tid at bringe sagen til dette punkt, at det næsten var midnat, da de skiltes. Da Pecksniff kom ned til døren, så han mrs. Lupin stå der og se ud.

"Ah, min bedste," sagde han, "endnu ikke i seng? Kigger De stjerner, mrs. Lupin?"

"Det er en dejlig, stjerneklar nat."

"En dejlig, stjerneklar nat," sagde Pecksniff og så op. "Se, hvor planeterne skinner! Se – de to personer, som var her i morges, har dog vel forladt Deres hus, mrs. Lupin?"

"Ja, sir, de er borte."

"Det glæder mig. Se firmamentets vidundere, mrs. Lupin! Hvor herligt! Når jeg ser op på disse skinnende kloder, forekommer det mig, som om de med deres blinken opfordrede hinanden til at lægge mærke til, hvor forfængelig al menneskelig stræben er. Mine medmennesker!" udbrød Pecksniff og rystede medlidende på hovedet, "I tager højlig fejl; stakkels orme, I skuffer eder såre! Stjernerne er fuldkommen tilfredse, tænker jeg, i deres forskellige sfærer. Hvi er I det da ikke. O, stræb ikke efter at blive rige eller efter at bedrage hinanden, mine vildledte venner, men se herop med mig!"

Mrs. Lupin rystede på hovedet og sukkede. Det var så rørende.

"Se herop med mig!" gentog Pecksniff og slog ud med hånden. "Med mig, et ringe individ, der lige såvel er et insekt som I. Kan sølv, guld eller ædle stene tindre som disse himmellegemer? Jeg tror det ikke. Tørst da ikke efter sølv, guld eller ædle stene, men se herop med mig!"

Med disse ord klappede den gode mand mrs. Lupins hånd imellem sine, som om han ville have tilføjet: "Tænk på det, min gode kone!" og gik bort i en slags ekstase eller henrykkelse med sin hat under armen.

Jonas sad i den stilling, Pecksniff havde forladt ham i, og stirrede mørkt på sin ven, der, omgivet af en bunke dokumenter, skrev noget på et aflangt stykke papir.

"De vil altså blive i Salisbury til i overmorgen?" sagde Jonas.

"De hørte jo vor aftale," svarede Montague uden at se op. "Jeg ville i ethvert tilfælde have ventet for at se, hvad det bliver til med drengen."

"De har ikke mere brug for mig?" sagde Jonas.

"Jo, til at sætte Deres navn her," svarede han og skottede smilende til ham, "så snart jeg har udfyldt den stemplede blanket. Det er lige så godt, at jeg får Deres underskrift for denne ekstrakapital. Det er alt, hvad jeg ønsker. Vil De rejse hjem, kan jeg nu godt alene magte Pecksniff. Vi forstår nu hinanden fuldkomment."

Uden at sige noget sad Jonas og skulede til ham, mens han skrev. Da han var færdig og havde tørret det skrevne på et trækpapir, så han op og kastede pennen hen til ham.

"Hvad, ikke en dags udsættelse, ikke en dags tillid?" sagde Jonas i en bitter tone. "Ikke engang efter den umage, jeg har gjort mig med vort arbejde i aften?"

"Vort arbejde i aften hører til vor kontrakt," sagde Montague, "og det samme gør dette."

"De er slem at komme til rette med," sagde Jonas, idet han nærmede sig bordet. "Dog det må De forstå. Kom her med det."

Montague gav ham papiret. Efter at have tøvet noget, som om han nødig ville sætte sit navn under det, dyppede Jonas hastigt sin pen i det nærmeste blækhus og begyndte at skrive, men havde næppe sat pennen til papiret, førend han fo'r forfærdet tilbage.

"Hvad Fanden er det?" sagde han. "Det er jo blodigt!"

Som det straks efter viste sig, havde han dyppet pennen i rødt blæk, men han lagde en særegen vægt på denne fejltagelse og spurgte, hvorledes det var kommet der, hvem der havde bragt det, hvorfor det var blevet bragt, og så i starten på Montague, som om han troede, at denne havde villet spille ham et puds. Selv da han havde taget en anden pen og det rigtige blæk, gjorde han først nogle streger på et andet stykke papir, som om han halvvejs troede, at de også skulle blive røde.

"Sort nok denne gang," sagde han, idet han rakte Montague dokumentet. "Farvel!"

"Går De? Hvornår agter De at tage herfra?"

"I morgen tidlig, førend De er stået op, tager jeg over til landevejen for at få fat på diligencen til London."

"De har hastværk!"

"Jeg har noget at gøre," sagde Jonas. "Farvel!"

Hans ven så, idet han gik ud, efter ham med en overraskelse, som efterhånden veg for et udtryk af tilfredsstillelse og lettelse.

"Så meget des bedre. På den måde får jeg uden ulejlighed mit ønske opfyldt og rejser hjem alene."

45. Hvori Tom, Pinch og hans søster gør sig en lille fornøjelse, men ganske i al tarvelighed og uden mindste ceremoni

Da Tom Pinch og hans søster for deres formiddagsforretningers skyld måtte skilles, straks efter at de andre deltagere i dette optrin på kajen havde spredt sig, fik de ikke lejlighed til dengang at drøfte det skete, men da Tom sad i sit ensomme kontor og Ruth i den trekantede dagligstue, tænkte de ikke på andet hele dagen igennem, og da tiden til deres møde om eftermiddagen nærmede sig, var de helt opfyldt af det.

Det var en hemmelig aftale imellem dem, at Tom altid skulle forlade Temple ad en og samme vej, og det var forbi springvandet. Når han gik igennem springvandsgården, skulle han bare skotte ned ad trappen, som førte til "Havegården", og se sig én gang helt om, og var Ruth da gået ham i møde, ville han kunne se hende nærme sig, ikke tøvende for kontoristernes skyld, men med raske skridt og det sødeste lille smil i sit ansigt, der nogen sinde havde spillet om kap med springvandet og slået det rent af marken. For man kunne holde halvtreds mod én på, at Tom havde set efter hende i den forkerte retning og

aldeles opgivet hende, mens hun straks fra begyndelsen af var trippet ham i møde, klingrende med sin lille taske, hvori hun havde alle sine nøgler, for at vække hans opmærksomhed.

Om der endnu var så meget liv tilbage i de trevne planter i springvandsgården, at de tilrøgede buske kunne have nogen tanke for det vævreste og uskyldigste lille fruentimmer i verden, er et spørgsmål for gartnere og folk, der forstår sig på planternes natur, men at det var en velgerning mod den samme brolagte gård, at en sådan fin lille skikkelse svævede igennem den; at den forsvandt som et smil fra de barske, gamle huse og de udslidte fliser og efterlod dem kedeligere, mørkere og alvorligere end før, det er der ingen tvivl om. Springvandet kunne have sprunget tyve fod i vejret for at hilse det væld af forhåbningsfuld jomfruelighed, der udstrømmede fra hendes person og friskede op i lovkyndighedens tørre og støvede ørken; de kvidrende spurve, der var udruget i sprækker og revner i Temple, kunne have tiet for at lytte efter indbildte lærker, når et så livligt lille væsen gik forbi; de smudsige grene, der ellers ikke plejede at bøje sig, undtagen i deres forknytte vækst, kunne have sænket sig med en beslægtet ynde for at udgyde deres velsignelse over hendes yndefulde hoved; gamle kærlighedsbreve, der var gemt i jernkasser i de nærliggende kontorer og ikke regnedes for noget imellem de bunker af familiepapirer, de havde forvildet sig iblandt, kunne ved at tænke på deres fordums ømhed have følt en underlig uro, når hun med sine lette skridt skred dem forbi. For Ruths skyld kunne alt være sket, hvad der ikke skete og aldrig vil ske.

Og der skete også noget den eftermiddag, historien her handler om. Men ikke for hendes skyld. Nej, slet ikke! Kun

ganske tilfældigt og uden mindste hensyn til hende.

Enten kom hun nu lidt for tidligt eller Tom lidt for sent, men der var ingen Tom. Nå, men var der da nogen anden, siden hun, efter at have set sig om, rødmede så stærkt og trippede ned ad trappen med en så ualmindelig hurtighed?

Jo, sagen er, at John Westlock kom i samme øjeblik. Temple er en offentlig gennemgang; man kan godt skrive på portene, at det ikke er det, men så længe man lader portene stå åbne, er og vil det blive ved at være det, og Westlock havde lige så god ret til at være der som enhver anden. Men hvorfor løb hun da sin vej? At det brune hår var faldet ned under hendes hat, og at én fræk lille tøjblomst klyngede sig fast til det og pralede for alle mennesker af den frihed, den tog sig, kunne ikke være grunden, for det så så fortryllende ud. O det tåbelige, bankende, forskrækkede hjerte, hvorfor løb hun da sin vej?

Lystigt spillede springvandets tynde stråle, og lystigt tindrede smilehullerne på dets solbestrålede overflade. John Westlock skyndte sig efter hende. Sagte brødes og faldt det hviskende vand og skælmsk blinkede smilehullerne, idet han nærmede sig hende.

O tåbelige, bankende, frygtsomme, lille hjerte, hvorfor lod hun, som om hun ikke mærkede, at han kom? Hvorfor ønskede hun sig langt bort, da hendes hjerte var så lykkeligt her?

"Jeg var vis på, at det var Dem," sagde John, da han indhentede hende i havegårdens helligdom. "Jeg vidste, at jeg ikke kunne tage fejl."

Hun var så overrasket.

"De venter på Deres broder," sagde John. "Lad mig holde Dem med selskab så længe."

Så let var trykket af den sky, lille hånd, at han så ned for at overbevise sig om, at den lå på hans arm. Men idet hans blik standsede ved de klare øjne, glemte det sin første plan og kom ikke længere.

De gik en tre-fire gange frem og tilbage og talte om Tom og hans gådefulde arbejde. Det var nu unægtelig et såre naturligt og uskyldigt emne, men hvorfor lod Ruth, hver gang hun løftede sine øjne op, dem da straks synke igen og søge den kolde stenbro i gården? Det var ikke øjne, der behøvede at sky lyset; det var ikke øjne, der behøvede at gemmes for at tiltage i værdi. De var alt for kostelige og ægte til at trænge til sådanne kunstgreb. Nogen måtte have set på dem!

Ikke des mindre blev de dog hurtigt nok opmærksomme på Tom. Dette par øjne opdagede ham i det fjerne, så snart han viste sig. Han så sig som sædvanlig om i alle retninger, undtagen i den rigtige, og syntes så opsat på ikke at se hen mod dem, som om han gjorde det med vilje. Da det var tydeligt nok, at han ville gå hjem, hvis han blev overladt til sig selv, fo'r John Westlock af sted for at standse ham.

Dette gjorde det meget pinligt for stakkels lille Ruth at nærme sig dem alene. Der stod Tom og røbede den største overraskelse – han havde ingen åndsnærværelse, den Tom, undtagen ved store lejligheder; – der stod John og lod som ingen verdens ting, men gav samtidig en unødvendig, vidtløftig forklaring til bedste; og der kom hun, mens de begge så på hende, hen imod dem. Hun vidste med sig selv, at hun rødmede i en frygtelig grad, men prøvede på at trække øjenbrynene ligegyldigt i vejret og spidse sin rosenrøde mund, som om hun var det koldblodigste og roligste af alle små fruentimmer.

Lystigt plaskede springvandet, indtil smilehullerne smeltede sammen og dannede ét stort smil, der dækkede hele overfladen af bassinet.

"Det var da et mærkeligt møde!" sagde Tom. "Jeg ville aldrig have drømt om at skulle se jer to sammen her."

"Ganske tilfældigt," mumlede John.

"Ja vist," udbrød Tom, "netop, hvad jeg mener. Var det ikke tilfældigt, ville der ikke være noget mærkeligt ved det."

"Nej, vist så!" sagde John.

"Og at I skulle mødes på et så afsides sted," fortsatte Tom helt fornøjet. "Det skulle man ikke have troet muligt."

Her modsagde John ham. Han fandt tværtimod, at det var så ganske naturligt. Han gik stadig frem og tilbage der. Det skulle ikke undre ham, om det skete oftere. Det undrede ham kun, at det ikke var sket før.

Imidlertid var Ruth gået om på den anden side af sin broder og havde taget hans arm, som hun nu trykkede, som om hun ville sige: "Vil du blive her den hele dag, du kære, gamle, kejtede Tom?"

Tom svarede på trykket, som om det havde været en tale.

"John," sagde han, "hvis De vil give min søster Deres arm, vil vi tage hende imellem os og gå videre. Jeg har noget mærkeligt at fortælle Dem. Vort møde kunne aldrig have truffet sig heldigere."

Lystigt hoppede og dansede springvandet, og lystigt blinkede smilehullerne og udvidede sig mere og mere, indtil de brast i latter mod bassinets rand og forsvandt.

"Tom," sagde hans ven, idet de drejede ud i den larmende gade, "jeg har et forslag at gøre, og det er, at De og Deres søster

– hvis hun vil gøre en stakkels ungkarls bolig en sådan ære – vil gøre mig den store glæde at følge med og spise til middag hos mig."

"Hvad, i dag?" udbrød Tom.

"Ja, i dag. Det er tæt herved, ved De nok. Å miss Pinch, bed ham om det. Det vil være meget uegennyttigt af Dem, for jeg har intet at byde Dem."

"Det må du endelig ikke tro, Ruth," sagde Tom. "Det er den frygteligste flottenhejmer i sin husholdning, af en ugift mand at være. Han burde være lordmayor. Nå, hvad siger du? Skal vi?"

"Som du vil, Tom," svarede hans lydige lille søster.

"Men hør," sagde Tom, idet han så på hende med smilende beundring, "er der ikke noget, som du burde have på, men som du ikke har med? Jeg ved såmænd ikke engang, John, om hun vil kunne tage sin hat af."

Det blev der leet en hel del over og sagt forskellige komplimenter af John Westlock – ikke komplimenter, sagde *han* i det mindste – og det havde han virkelig også ret i – men gode, rene, ærlige sandheder, som ingen kunne modsige. Ruth lo og morede sig, men gjorde ingen indvendinger, og dermed var sagen klappet og klar.

"Havde jeg vidst det lidt før," sagde John, "ville jeg også have gjort et forsøg med en pudding. Ikke af kappelyst, men kun for at forherlige Deres søsters sidste bedrift. Jeg ville ikke på nogen måde have ladet den lave til med nyretælle."

"Hvorfor ikke?" spurgte Tom.

"Fordi kogebogen foreskriver nyretælle," sagde John Westlock, "og vor var lavet til med mel og æg."

"Å, du store Gud!" udbrød Tom. "Var vor lavet til med mel og æg? Ha, ha, ha! En beefsteak-pudding lavet til med mel og æg! Men det ved enhver jo er galt, ja jeg selv ved, det er galt! Ha, ha, ha!"

Det er overflødigt at sige, at Tom havde været til stede ved puddingens tillavning og troet på den som et evangelium. Men han blev så glad over at kunne gøre lidt løjer med sin hastige lille søster og morede sig i en sådan grad over at have grebet hende i en fejltagelse, at han blev stående i Temple Bar for at le, og Tom brød sig ikke mere om, at han blev lyst i band og puffet af de forbigående, end om han havde været en lygtepæl; for han vedblev i sin overgivenhed at råbe: "Mel og æg! Befsteak-pudding lavet til med mel og æg!" indtil John Westlock og hans søster ligefrem løb fra ham, for at han kunne få ro til at le sig mæt, hvilket han gjorde, hvorpå han skråede over til dem over den stærkt befærdede gade med et ansigt, der lyste af en så velsignet mildhed og godhed, at det kunne have renset luften, selv om Temple Bar, således som i de svundne, gyldne dage, havde været smykket med en rad forrådnede menneskehoveder.

Der er hyggelige lejligheder i disse retskollegier, hvor ungkarlene bor, og hvor meget de end giver sig ud for at leve som eneboere, er det dog forbavsende, hvor godt de trives. John talte meget patetisk om sit triste liv og de kedelige ulemper, det medførte, men han syntes dog i virkeligheden at have det ganske hyggeligt. I det mindste var hans værelser overordentlig smagfuldt og komfortabelt indrettet, og følte han sig ikke vel til mode i dem, var skylden visselig ikke deres.

Ikke så snart havde han ført Tom og hans søster ind i sit bedste værelse – hvor der stod en smuk lille vase med friske

blomster på bordet; ganske som om han havde ventet Ruth, sagde Tom – førend han snappede sin hat og fo'r ud igen på sin travle måde; og straks efter kom han tilfældig tilbage, som de så igennem den halvt åbne dør, ledsaget af en matrone, der havde et ildrødt ansigt og en forkrøllet hat med ualmindelig lange, nedhængende nakkebånd. I forening med hende begyndte han øjeblikkelig at lægge dugen på bordet og polerede derefter vinglassene med sine egne hænder, pudsede sølvlåget til peberbøssen på sit frakkeærme, trak propper op og skænkede på karaflen med en færdighed og hurtighed, der var aldeles enestående. Og som om han under al denne gniden og poleren havde gnedet på en fortryllet lampe eller magisk ring, der blev adlydt af i den mindste tyve tusinde overnaturlige slaver, viste der sig pludselig et væsen i hvid vest og med en serviet under armen, ledsaget af et andet væsen med en aflang kasse på hovedet, hvoraf et dampende festmåltid blev taget ud og sat på bordet.

Laks, lammesteg, ærter, uskyldige, unge kartofler, en kølig salat, agurker i skiver, en mør, ung and og en tærte – alt sammen var det der, og alt sammen kom det til rette tid. Hvor det kom fra, så man ikke, men den aflange kasse kom og gik og meldte sig hos manden i den hvide vest ved at støde beskedent mod den udvendige side af døren; for efter at den havde vist sig første gang, kom den ikke mere ind i stuen. Han blev aldrig overrasket, denne mand; syntes aldrig at undres over de mærkelige ting, han fandt i kassen, men tog dem ud med et ansigt, der vidnede om en fast karakter og uigennemtrængelig natur og satte dem på bordet. Det var en venlig mand, blid i sit væsen og med en levende interesse for, hvad de spiste og drak.

Det var en lærd mand, der kendte smagen på John Westlocks egne saucer, som han omtalte med megen følelse, mens han bød de små flasker om. Det var en alvorlig og stilfærdig mand; for da de havde afspist, og der var sat vin og frugt på bordet, forsvandt han med kassen og det hele som noget, der aldrig havde været til.

"Sagde jeg ikke, at han var en frygtelig flottenheimer?" udbrød Tom. "Det er minsandten storartet!"

"Ja, miss Pinch," sagde John, "dette er den lyse side ved det liv, man fører på et sådant sted. Men det ville rigtignok også være et sørgeligt liv, hvis man ikke havde nogen glæde af det på en dag som i dag."

"Tro ikke et ord af, hvad han siger!" udbrød Tom. "Han lever her som en konge og ville ikke forandre sin levemåde for alt i verden. Han lader kun, som om han var ked af det."

Nej, John syntes virkelig ikke at forstille sig, for han gjorde sig den største umage for at få dem til at tro, at han i almindelighed havde det så ensomt, kedeligt og uhyggeligt, som nogen ulykkelig ung mand vel kunne have det. Det var et frygteligt liv, sagde han; et elendigt liv. Han tænkte på at blive af med værelserne så snart som muligt og agtede med det første at sætte en plakat i vinduet.

"Nå," sagde Tom Pinch, "da ved jeg virkelig ikke, John, hvor De skulle kunne få det hyggeligere. Det er alt, hvad jeg kan sige. Hvad mener du, Ruth?"

Ruth legede med kirsebærrene på tallerkenen og sagde, at efter hendes mening burde mr. Westlock føle sig meget tilfreds, hvilket han upåtvivleligt også gjorde.

Å, det tåbelige, bankende, forskrækkede lille hjerte, hvor hun sagde det i en frygtsom tone!

"Men du glemmer jo, hvad du havde at sige, om hvad der skete i formiddags, Tom," tilføjede hun.

"Ja, det er sandt," sagde Tom. "Vi har snakket så meget om andre ting, at jeg såmænd ikke har fået tid til at tænke på det. Men nu vil jeg også straks fortælle Dem det, John, for at jeg ikke rent skal glemme det."

Da Tom nu fortalte, hvad der var foregået på kajen, blev hans ven højlig overrasket og viste en så stor interesse for sagen, at Tom ikke rigtigt kunne fatte det. Han troede at kende den gamle dame, hvis bekendtskab de havde gjort, sagde han, og at han efter deres beskrivelse af hende næsten turde påstå, at hendes navn var Gamp. Men af hvilken natur det budskab kunne have været, som Tom havde overbragt så uventet; hvorfor overbringelsen af det var blevet betroet ham; hvorledes det gik til, at de pågældende stod i forbindelse med hinanden, og hvilken hemmelighed der stak bag ved det hele, det var det ham umuligt at blive klog på. Tom havde nok troet, at sagen ville interessere ham lidt, men havde ikke tænkt, at det i den grad ville interessere ham. Selv efter at Ruth havde forladt værelset, fortsatte John at tale derom, idet han åbenbart var opsat på at komme til bunds i sagen.

"Jeg vil naturligvis tale med min vært," sagde Tom, "skønt han er så påfaldende hemmelighedsfuld og rimeligvis ikke vil give mig oplysning, selv om han ved, hvad der stod i brevet."

"Hvilket De kan sværge på, han ved," sagde John.

"Tror De det?"

"Det er jeg vis på."

"Godt!" sagde Tom. "Så snart jeg ser ham – han kommer og går rigtignok på en underlig måde, men jeg vil dog se at få fat på ham i morgen tidlig – vil jeg foreholde ham, at han har ladet mig udrette et så ubehageligt ærinde. Og jeg har tænkt på, John, at hvis jeg gik ind til hende, hvad hun nu hedder, inde i City, der, hvor jeg allerede før har været, ved De nok – mrs. Todgers – i morgen formiddag, kunne jeg måske træffe stakkels Mercy Pecksniff der og forklare hende, hvorledes jeg er blevet delagtig i sagen."

"Det har De fuldkommen ret i, Tom," svarede hans ven efter at have tænkt sig lidt om. "De kan ikke gøre bedre. Det står aldeles klart for mig, at hvad det så end er for en affære, er der lidet godt i den, og det er så ønskeligt for Dem at frigøre Dem for ethvert skin af forsætlig delagtighed i den, at jeg råder Dem til at få hendes mand i tale og rense Dem for ham ved en åben fremstilling af omstændighederne. Jeg har en mistanke om, at det er en styg historie, og jeg skal en anden gang sige Dem, hvorfor, når jeg selv har anstillet et par undersøgelser."

Alt dette klang nu meget gådefuldt for Tom Pinch, men da han vidste, at han kunne stole på sin ven, foresatte han sig at følge hans råd.

Ah, hvor det ville have været rart at have haft en usynlighedskjortel for uset at kunne iagttage lille Ruth, da hun var overladt til sig selv i John Westlocks bolig, mens John og hendes broder talte således med hinanden ved deres vin! Den blide måde, hvorpå hun søgte at få en samtale i gang med matronen med det ildrøde ansigt og den forkrøllede hat, der var til stede for at varte hende op, efter at have gjort et fortvivlet forsøg på at pynte sig og iført sig en falmet gul kjole med

blomster af samme farve, så at det hele så ud som mosaikarbejde af smørklatter; det ville have været morsomt. Den barske og drageagtige ubøjelighed, hvormed matronen afviste disse elskværdige tilnærmelser som kommende fra en farlig og fjendtlig magt, der ikke kunne have noget godt at gøre her, med mindre det skulle være at tage en kunde fra hende eller give et vink om, hvad der blev af sukkeret, teen og de andre småting, som forsvandt af sig selv; det ville have været fornøjeligt. Den undselige, klædelige, fortryllende nysgerrighed, hvormed lille Ruth, da det ildrøde ansigt var gået, undersøgte bøgerne og nipssagerne og især interesserede sig for nogle nydelige fidibusser på kaminhylden, idet hun undrede sig over, hvem der kunne have forfærdiget dem; det ville have været værd at se. Den skælvende hånd, hun bandt de omtalte blomster sammen med og, næsten rødmende over sit eget smukke Jeg, der afspejledes i glasset, satte dem i sit bryst og så på dem med hovedet på siden, vaklende imellem at tage dem af igen og lade dem blive, hvor de var; det ville have været herligt.

John syntes at finde det alt sammen herligt, for da han kom ind med Tom for at drikke te, satte han sig ligesom fortryllet ved siden af hende. Og da tetøjet var blevet taget bort, og Tom ved pianoet fordybede sig i nogle af sine gamle orgelmelodier, sad han endnu ved siden af hende ved det åbne vindue og så ud i tusmørket.

Der er lidt nok at se i Furnival's Inn. Det er et svalt, roligt sted, der giver genlyd af de fremmedes fodtrin, som har forretninger der, og temmelig ensformigt og skummelt om sommeraftenerne. Hvad var det, som gjorde det så tillokkende for dem, at de blev siddende ved vinduet, lige så uvidende om

tidens flugt som Tom selv, den drømmer, mens de melodier, der så ofte havde trøstet hans sjæl, atter svævede omkring ham? Hvad var det for en magt, der gjorde det svindende lys, det tiltagende mørke, stjernerne, som viste sig hist og her, aftenluften, stadens summen og tummel, ja selv klangen af de gamle kirkeklokker så mærkværdigt tiltrækkende, at selv om jordens guddommelige egne havde ligget udbredt for deres øjne, kunne de ikke have fængslet dem stærkere?

Skyggerne blev dybere og dybere, og der blev ganske mørkt i værelset. Men endnu vandrede Toms fingre hen over tangenterne på pianofortet, og endnu sad de to ved vinduet.

Omsider vågnede Tom af sine drømmerier ved at føle hendes hånd på sin skulder og hendes ånde på sin pande.

"Hillemænd," udbrød han, idet han pludselig holdt op at spille, "jeg er bange for, at jeg har været meget hensynsløs og uhøflig."

Tom vidste kun lidt af, hvor megen hensynsfuldhed og høflighed han havde vist!

"Syng noget for os, kære søster," sagde Tom. "Lad os høre din stemme. Kom!"

John Westlock føjede sine bønner til hans med en sådan inderlighed, at kun et hjerte som en flintesten ville have kunnet modstå dem. Hendes hjerte var ikke som en flintesten. Ak Gud nej! Ganske det modsatte.

Hun satte sig altså og begyndte med sin smukke stemme at synge de folkeviser, som Tom holdt så meget af. Gamle, rimede fortællinger med et ophold hist og her for nogle få, simple toner, således som en harpespiller kunne have anslået dem i gamle dage, mens han så op for at huske gangen i et halvt glemt

sagn; ord af gamle digtere, der smeltede således sammen med takten, at musikken kunne have været digterens ånd, der gav hans tanker mæle og udtryk; og nu en melodi så livsglad og frisk, at sangerinden syntes uimodståelig for sorg, indtil hun i sin vægelsindethed – o du skalkagtige lille sangerinde! – faldt tilbage og atter knuste tilhørernes hjerter – disse var de simple midler, hun brugte for at glæde dem. Og at disse simple midler slog til, og det virkelig lykkedes hende at glæde dem, det kunne det stadig mørke værelse og dets længe forhalede oplysning aflægge vidnesbyrd om!

Omsider kom der lys, og det var på tide at gå hjem. At klippe et stykke papir omhyggeligt til og svøbe det om stilkene på blomsten medførte et lille ophold, men endelig var dette gjort og Ruth færdig.

"God nat!" sagde Tom. "Et mindeværdigt og glædeligt besøg, John! God nat!"

John troede, at han ville gå med.

"Nej, nej," sagde Tom, "lad være. Hvilken urimelighed! Vi kan meget godt gå alene. Det kunne aldrig falde mig ind, at De skulle forlade Deres hjem."

Men John sagde, at han dog nok kunne have lyst til det.

"Er det også sandt?" sagde Tom. "Jeg er bange for, at De kun siger det af høflighed."

Men John forsikrede, at det var sandt, gav Ruth sin arm og førte hende ud. Det ildrøde ansigt, der atter var til stede, hilste på hende med et så koldt kniks, da hun gik ud, at det næppe var synligt, og ænsede slet ikke Tom.

Deres vært var opsat på at følge dem den hele vej og ville ikke låne øre til Toms indsigelser. Lyksalige tid, lyksalige vandring,

lyksalige afsked, lyksalige drømme! Men der gives nogle dejlige drømme ved højlys dag, som gør nattens syner til skamme.

Ustandseligt rislede springvandet i Temple i måneskinnet, mens Ruth lå og sov med sine blomster ved siden af sig, og John Westlock tegnede et portræt – hvis? – efter hukommelsen.

46. Hvori miss Pecksniff gør sig lækker, Jonas gør sig vred, mrs. Gamp skænker te, og Chuffey gør forretninger

Da den næste dags forretninger var sluttet, skyndte Tom sig hjem uden at opholde sig undervejs og gik efter middagsbordet og et kort hvil atter ud, ledsaget af Ruth, for at aflægge det påtænkte besøg hos Todgers'. Tom tog Ruth med, ikke alene fordi det altid var ham en stor glæde at have hende med, men også fordi han ønskede, at hun skulle trøste og opmuntre stakkels Mercy, hvilket hun for sit vedkommende også brændte efter at gøre, siden hun havde hørt den unge kones ulykkelige historie.

"Hun blev så glad over at se mig," sagde Tom, "at jeg er vis på, hun vil blive glad over at se dig. Din deltagelse vil være langt ømmere og mere velkommen end min."

"Det er jeg langt fra at være vis på, Tom," svarede hun, "og du gør dig virkelig selv uret, ja du gør virkelig. Men jeg håber, at hun vil synes om mig."

"Ja, det har ingen nød!" udbrød Tom tillidsfuldt.

"Hvilken mængde venner ville jeg ikke have, hvis alle tænkte som du! Ville jeg ikke, kære Tom?" sagde hans lille søster og kneb ham i kinden.

Tom lo og sagde, at han i dette særlige tilfælde ikke tvivlede på at finde en tilhænger i Mercy. "For I kvinder er så kærlige og har i jeres kærlighed en så fin forståelse; I forstår så godt at være venlige og fulde af omhu, uden at det lader således; blidheden i jeres følelse ligner berøringen af jeres hånd; de er begge så lette og bløde, at den ene sætter jer i stand til at læge sjælens sår med den samme ømhed, hvormed den anden sætter jer i stand til at læge legemets. I er så –"

"Du gode Gud, Tom!" afbrød hans søster ham, "du burde straks forelske dig."

Tom slog dette hen i spøg, skønt der blandede sig lidt alvor i det, og snart sladrede de igen om andre ting.

Mens de gik gennem en gade i City, ikke langt fra mrs. Todgers' bolig, standsede Ruth Tom uden for vinduet i et stort møbelmagasin for at gøre ham opmærksom på nogle meget pragtfulde og kunstfærdige sager, som var udstillet der på den fordelagtigste måde for at vække publikums beundring og lede det i fristelse. Lige som Tom havde dristet sig til en aldeles vild og urimelig gisning om prisen på disse ting og istemt sin søsters latter over sin fejltagelse, trykkede han hendes arm og pegede på to personer, der stod et stykke fra dem og så ind ad det samme vindue med levende interesse for en kommode og nogle borde.

"Stille," hviskede Tom. "Det er miss Pecksniff og den unge mand, hun skal giftes med."

"Men han ser jo ud, som om han skulle begraves, ikke sandt, Tom?" spurgte hans lille søster.

"Å, jeg tror, at han af naturen er en tungsindig ung mand, men han er meget høflig og skikkelig."

"De er formodentlig i færd med at møblere deres hus."

"Ja, det er de sagtens," svarede Tom. "Vi gør bedst i at undgå at tale til dem."

Men se på dem kunne de ikke ret vel undgå, især da en standsning i færdslen på fortovet et kort stykke fra dem opholdt dem nogle øjeblikke. Miss Pecksniff så ganske ud, som om hun havde taget den ulykkelige Moddle til fange og trukket ham hen for at skue møblerne som et lam til alteret. Han gjorde ingen modstand, men var fuldkommen rolig og hengiven i sin skæbne. Det tungsind, der afmalede sig i hans smægtende hoveds holdning og i hans stilling, var forfærdeligt, og skønt der stod en dobbeltseng i fuld størrelse bag vinduet, dirrede der dog en sådan tåre i hans øje, at den syntes at udslette den.

"Søde Augustus," sagde miss Pecksniff, "spørg om prisen på de otte rosentræsstole og spillebordet."

"De er måske allerede solgt," sagde Augustus.

"Der kan laves mage til dem, hvis det er tilfældet."

"Nej, nej, der kan ikke. Det er umuligt."

Han syntes et øjeblik at blive ganske overvældet af udsigten til sin forestående lyksalighed, men fattede sig dog og gik ind i udsalget. Straks efter kom han tilbage og sagde fortvivlet: "Fire og tyve pund og ti shillings!"

Idet miss Pecksniff vendte sig om for at modtage denne meddelelse, opdagede hun, at hun blev iagttaget af Tom Pinch og hans søster.

"Nej, det må jeg sige!" udbrød miss Pecksniff, idet hun så sig om ligesom for at søge efter et sted, hvor hun kunne synke i jorden. "Jeg forsikrer, jeg – aldrig i mit liv – at tænke sig, at man skulle blive så – mr. Augustus Moddle, miss Pinch!"

Miss Pecksniff var ligefrem nådig mod miss Pinch ved denne triumferende præsentation, overordentlig nådig, ja hun var mere end nådig, hun var venlig og hjertelig. Hvad enten det nu var mindet om den tjeneste, Tom tidligere havde vist hende ved at dunke Jonas i hovedet, der havde været skyld i denne forandring i hendes stemning; eller om skilsmissen fra hendes fader havde forsonet hende med hele menneskeslægten eller dog med den overvejende del af denne, der ikke var venskabeligt stemt imod ham; eller om glæden over at gøre et nyt kvindeligt bekendtskab, som hun kunne meddele sine interessante udsigter, fortrængte ethvert andet hensyn; nok er det, at miss Pecksniff var venlig og hjertelig. Hun kyssede miss Pinch to gange på kinden.

"Augustus – mr. Pinch, du ved nok. Min søde pige," sagde miss Pecksniff afsides, "aldrig i mit liv har jeg været så undselig."

Ruth bad hende ikke tænke på det.

"Jeg tager mig mindre af Deres broder end af nogen som helst anden," sagde miss Pecksniff i en snerpet tone. "Men det er så flovt at træffe sammen med en herre under sådanne omstændigheder! Lille Augustus, har du –"

Her hviskede miss Pecksniff noget til ham. Den lidende Moddle gentog: "Fireogtyve pund og ti shillings!"

"Å, din tosse. Det var ikke dem, jeg mente," sagde miss Pecksniff. "Jeg taler om – " her hviskede hun atter til ham.

"Er det af samme mønster som sirtset der i vinduet, er det to og tyve pund, tolv shillings og seks pence," sagde Moddle med et suk. "Og det er meget dyrt."

Miss Pecksniff hindrede ham fra at meddele yderligere oplysninger ved at lægge sin hånd på hans læber og røbe en blid forlegenhed. Derpå spurgte hun Tom Pinch, hvilken vej han skulle.

"Jeg ville hen og se, om jeg kunne træffe Deres søster," svarede Tom, "som jeg ønskede at tale et par ord med. Vi ville hen til mrs. Todgers, hvor jeg før har haft den fornøjelse at se hende."

"Så nytter det ikke, at De går derhen, for vi kommer lige derfra, og jeg ved, at mrs. Todgers er ude. Men jeg kan føre Dem hjem til min søster, hvis De vil have det. Augustus – mr. Moddle mener jeg – og jeg skulle netop derhen for at drikke te. De skal ikke tænke på *ham,*" tilføjede hun nikkende, idet hun så, at Tom tøvede. "Han er ikke hjemme."

"Er De vis på det?" spurgte Tom.

"Ja, fuldkommen. Jeg ønsker ikke *mere* hævn," sagde miss Pecksniff, "men jeg må virkelig bede de to herrer gå foran og tillade, at jeg følger bagefter med miss Pinch!"

I overensstemmelse med dette undselige arrangement gav Moddle Tom sin arm, mens miss Pecksniff lagde sin i Ruths.

"Efter hvad De har set, kære barn," sagde miss Pecksniff, "ville det naturligvis være unyttigt, om jeg ville skjule, at jeg snart skal forenes med den herre, som går med Deres broder. Det ville være frugtesløst at skjule det. Hvad synes De om ham? Lad mig høre Deres oprigtige mening."

Ruth tilkendegav, at han, så vidt hun kunne dømme, var en meget køn ungersvend.

"Jeg er nysgerrig efter at få at vide," sagde miss Pecksniff med snaksom frimodighed, "om De i denne korte tid allerede har

mærket eller troet at mærke, at han er temmelig tungsindig af sig?"

Ruth undskyldte sig med, at hun kun kendte så grumme lidt til ham.

"Nej, nej, det må ikke hindre Dem fra at svare," sagde miss Pecksniff. "Jeg længes efter at høre, hvad De vil sige."

Ruth indrømmede, at han ved første øjekast var forekommet hende at se noget "forknyt" ud.

"Nej virkelig?" sagde miss Pecksniff. "Ja, er det ikke mærkeligt? Det siger alle. Mrs. Todgers siger det, og Augustus fortæller mig, at det er blevet en stående vittighed blandt herrerne der i huset, og hvis jeg ikke udtrykkelig havde forbudt ham det, tror jeg, at det mere end én gang ville have medført, at der var blevet gjort brug af ladte skydevåben. Hvad tror De er årsagen til hans forknytte udseende?"

Ruth tænkte på flere ting, såsom hans fordøjelse, hans skrædder, hans moder og deslige, men da hun undså sig ved at komme frem med nogen af dem, afholdt hun sig fra at ytre nogen mening.

"Jeg ønsker ikke, at der bliver talt om det," sagde miss Pecksniff, "men jeg bryder mig ikke om at betro Dem det, da jeg har kendt Deres broder i så mange år – jeg har tre gange givet Augustus kurven. Han har en meget kærlig og følsom natur; altid rede til at fælde tårer, når man ser på ham, hvilket er så fortryllende, og han er endnu ikke kommet sig efter den grusomhed. For det var grusomt," sagde miss Pecksniff med en selvfordømmende frimodighed, der ville have prydet hendes egen faders diadem. "Det er sikkert nok. Jeg ser nu med undseelse tilbage på min opførsel. Jeg har altid holdt af ham.

Jeg følte, at han ikke var det samme for mig som den sværm af unge mænd, der havde friet til mig, men noget ganske andet. Hvilken ret havde jeg da til at give ham kurven tre gange?"

"Det var unægtelig at sætte hans troskab på en hård prøve."

"Det var synd," svarede miss Pecksniff. "Men således er nu vort køns lunefuldhed og tankeløshed. Lad mig tjene Dem til advarsel. Leg ikke med nogens følelser, der gør Dem et tilbud, således som jeg legede med Augustus', men føler De nogen sinde således for en person, som jeg virkelig følte for ham, på samme tid, som jeg var ved at drive ham til vanvid, så lad denne følelse komme til orde, hvis en sådan person kaster sig for Deres fødder, således som Augustus kastede sig for mine. Tænk engang, hvorledes jeg ville være blevet til mode, hvis jeg havde ægget ham til selvmord, og det var kommet i bladene!"

Ruth mente, at hun sikkert ville være blevet opfyldt af anger.

"Anger!" udbrød Cherry med en slags magelig og hyggelig ruelse. "Hvor stor min anger er selv i dette øjeblik, efter at jeg har givet ham oprejsning ved at sige Ja til ham, ville det være umuligt at sige Dem! Når jeg ser tilbage på min letsindige opførsel, nu da jeg er kommet til eftertanke ved at sætte foden lige på ægteskabets rand, og jeg tænker på, hvorledes jeg var, da jeg var, hvad De nu er, så gyser jeg, ja jeg gyser. Hvad er følgen af min tidligere adfærd? Førend Augustus har ført mig til alteret, er han ikke vis på mig. Jeg har såret og krænket hans følelser således, at han ikke er vis på mig. Jeg ser, at det nager ham i hans sjæl og tærer på hans livskraft. Hvilke bebrejdelser gør min samvittighed mig ikke, når jeg ser dette hos den mand, jeg elsker!"

Ruth søgte at udtrykke sin påskønnelse af den grænseløse og smigrende tillid, hun viste hende, og formodede, at hun snart skulle have bryllup.

"Ja, meget snart," svarede miss Pecksniff. "Så snart vort hus er i stand. Vi møblerer alt, hvad vi kan."

Mens dette foregik bag ude, skred Tom og Moddle arm i arm foran i den dybeste tavshed, som Tom omsider brød, efter længe at have søgt at finde et eller andet ligegyldigt emne, han kunne være nogenlunde sikker på, at Moddles hjerte ikke ville blive såret af.

"Det undrer mig," sagde Tom, "at fodgængere ikke oftere bliver kørt over i disse befærdede gader."

Med et mørkt blik svarede Moddle:

"Kuskene vil ikke gøre det."

"De mener?" begyndte Tom –

"At der findes mennesker," afbrød Moddle ham med en hul latter, "som ikke *kan* blive kørt over. De er usårlige; kulvogne viger tilbage for dem, og endog drosker vægrer sig ved at køre over dem. Ja," sagde Augustus, da han opdagede Toms forbavselse, "sådanne mennesker findes der. En af dem er en ven af mig."

"Nå, det må jeg tilstå," tænkte Tom, "denne unge mand er i en højst alvorlig sindstilstand!" Idet han opgav enhver tanke om en samtale, vovede han ikke at sige et ord mere, men sørgede for at holde fast på Augustus' arm, for at han ikke skulle fare ud på gaden og ved at gøre et nyt og heldigere forsøg opføre en privat lille offerscene til ære for sin forlovedes øjne. Tom var så bange for, at han skulle gøre dette ubesindige skridt, at han følte sig lettet, da de lykkelig og vel nåede Jonas Chuzzlewits hus.

"Kom dog op med, mr. Pinch," sagde miss Pecksniff, for Tom var blevet stående tvivlrådig ved døren.

"Jeg ved ikke ret, om jeg vil være velkommen," svarede Tom, "eller rettere sagt, jeg tror det ikke. Jeg vil først lade mig melde."

"Hvad er det for en snak?" udbrød miss Pecksniff afsides til Tom. "Han er ikke hjemme, har jeg jo sagt Dem; jeg ved det, og Mercy har ikke den fjerneste forestilling om, at De –"

"Nej," afbrød Tom hende, "og hun må heller ikke på nogen måde få det at vide. Jeg er ikke så stolt af det slagsmål, forsikrer jeg Dem."

"Å, De er alt for beskeden," svarede miss Pecksniff med et smil. "Men gå dog op med. Ønsker De ikke, at hun får det at vide, men derimod at tale med hende, så kom op med. Kom dog op, miss Pinch. Bliv ikke stående der."

Tom vaklede endnu, idet han indså, at han var i en skæv stilling, men da Cherry i samme øjeblik gik forbi ham og førte hans søster ovenpå, og gadedøren samtidig lukkedes efter dem, fulgte han bagefter, uden rigtigt at vide, om det var klogt eller ikke at gøre det.

"Søde Mercy!" sagde den skønne miss Pecksniff, idet hun åbnede døren til dagligstuen. "Her ser du mr. Pinch og hans søster, der er kommet for at besøge dig! Jeg tænkte nok, vi skulle træffe Dem her, mrs. Todgers! Hvorledes har De det, mrs. Gamp? Og De, mr. Chuffey, skønt jeg nok ved, at det ikke kan nytte at spørge Dem om det?"

Efter at have lykkeliggjort de pågældende hver især ved et eddikesurt smil, forestillede hun Moddle.

"Jeg tror nok, De har set ham før," tilføjede hun spøgende. "Augustus, min søde dreng, tag mig en stol."

Den søde dreng gjorde, som hun bad, og ville derpå have trukket sig tilbage i en krog for at sørge i stilhed, hvis miss Charity ikke havde givet ham lov til at komme og sætte sig ved siden af hende, idet hun med en lydelig hvisken kaldte ham "sit lille dæggelam". Af hensyn til menneskenes velvære i almindelighed er det at håbe, at der aldrig er blevet set et så ynkeligt lille dæggelam, som Moddle så ud til at være, da han adlød. Så modfalden var han, at han ikke viste noget ydre tegn på henrykkelse, da miss Pecksniff lagde sin lille, hvide hånd i hans og skjulte dette vidnesbyrd om sin gunst for profane blikke ved at dække den med en flig af sit sjal. Han var endog langt tungsindigere, end han tidligere havde været, og idet han sad i en ubekvem, stiv stilling på sin stol, så han på selskabet med et par tårevædede øjne, der uden hjælp af ord syntes at sige: "Å, Gud fri mig! Se her! Er der ikke en eller anden kærlig kristen, som vil hjælpe mig?"

Men mrs. Gamps henrykkelse var tilstrækkelig til en snes unge elskeres behov, og den gav sig især luft ved synet af Tom Pinch og hans søster. Mrs. Gamp havde et så lykkeligt temperament, at hun kunne bringes i henrykkelse uden nogen anden stimulans end et almindeligt ønske om at skaffe sig et omfattende og fordelagtigt bekendtskab. Hun bandt daglig så mange strenge på sin bue, at hun forvandlede den til en sand harpe, og på dette instrument begyndte hun nu at opføre en improviseret koncert.

"Men du gode Gud!" sagde hun. "Mrs. Chuzzlewit! At tænke sig, at jeg i dette velsignede hus, der, som jeg så godt ved, miss Pecksniff, min søde unge dame, er et hus, som der ikke findes ret mange mage til, desværre, og gid det ikke var således, for da

ville denne jammerdal være en blomstrende have, mr. Chuffey; at tænke sig, mr. Pinch – jeg tager mig den frihed – at jeg under det selvsamme tag skal se komme lyslevende det mest smilende og yndige ansigt, jeg nogen sinde har set, mrs. Chuzzlewit, undtagen Deres eget, min kære, gode frue, og Deres gode frues med, mr. Moddle, hvis jeg tør være så dristig at tale ligefremt om, hvad der er ligefremt nok for dem, der ikke behøver at se gennem en kikkert, mrs. Todgers, for at opdage, hvad der ligger lige for næsen af dem. Hvormed der ingen fornærmelse er ment, mine damer og herrer, og jeg håber heller ikke, det bliver taget således op. At tænke sig, at jeg skulle se dette smilende og yndige ansigt, som jeg og en veninde af mig lagde mærke til imellem pakkerne nede ved London Bridge, her i dette brogede selskab, er min tro en overraskelse."

Efter at det var lykkedes hende på denne heldige måde at gøre hver enkelt af hendes tilhørere personlig og direkte interesseret i hendes tale, gjorde mrs. Gamp flere kniks for Ruth og gik hen til Chuffey, der sad i den samme krog som tidligere, og ruskede ham i skulderen.

"Vågn op og se i vejret! Nå!" sagde hun. "Her er fremmede, mr. Chuffey!"

"Det gør mig ondt," udbrød den gamle mand og så sig ydmygt om i stuen. "Jeg ved, at jeg er til ulejlighed. Jeg beder om forladelse, men jeg har intet andet sted at gå hen. Hvor er hun?"

Mercy gik straks hen til ham.

"Ah!" sagde den gamle mand og klappede hende på kinden. "Der er hun! Der er hun! Hun har aldrig været hård mod stakkels gamle Chuffey. Stakkels gamle Chuff!"

Idet hun satte sig på en lav stol ved siden af oldingen, så at han kunne nå hende med sin hånd, så hun én gang op på Tom. Det var et sørgmodigt blik, hun sendte ham, skønt der spillede et svagt smil på hendes ansigt. Det var et talende blik, og Tom forstod, hvad det sagde: "De ser, hvor ulykken har forandret mig. Nu kan jeg føle deltagelse for en undergiven og sætte pris på hans hengivenhed."

"Ja, ja!" udbrød Chuffey i en trøstende tone. "Ja, ja, ja! Æns ham ikke. Det er tungt at bære, men æns ham ikke. En dag dør han nok. Der er tre hundrede og fem og tres dage i et år, og på én af dem dør han nok."

"De er en kedelig, gammel patron, det er den rene, skære sandhed," sagde mrs. Gamp, der stod et lille stykke fra ham og så på ham med alt andet end velvillige blikke, mens han vedblev at mumle ved sig selv. "Det er skade, at De ikke ved, hvad De siger, for ellers ville De selv tabe tålmodigheden og ærgre Dem ihjel til glæde for alle, som kender Dem."

"Hans søn," mumlede den gamle mand og løftede sin hånd i vejret. "Hans søn!"

"Nå, det må jeg sige!" sagde mrs. Gamp. "De ved nok mere end vi andre, mr. Chuffey. Det er godt, når De bare selv tror på det, skønt jeg ikke ville vove en ny nålepude derpå, selv om De er så godt underrettet. Pokker tage den gamle knark, så han er sej på det. Han forstår sig nok en god støvle på sønner og på døtre med! Måske De vil være så god at glæde os med, hvad De mener om tvillinger?"

Den bitre og harmfulde spydighed, som mrs. Gamp lagde i disse stiklerier, var aldeles spildt på den intet anende Chuffey, der syntes at være lige så uvidende om, at de var blevet udtalt,

som om, at han havde gjort mrs. Gamp vred. Men denne højsindede kvinde, der var yderst pirrelig ved ethvert indgreb i hendes fagmæssige område og bildte sig ind, at Chuffey havde udtalt en spådom om sønner, der først burde være udgået fra hende selv som den eneste lovlige myndighed, eller som i det mindste ikke på nogen måde burde være fremsat uden hendes bifald og samtykke, lod sig ikke så let stille tilfreds. Hun blev ved at måle Chuffey med onde blikke og at udfordre ham med mange flere spydigheder, som udtaltes i den dæmpede tone, der i almindelighed tilkendegiver undertrykt forbitrelse, indtil tebakken kom ind, og mrs. Jonas bad hende om at skænke te ved et skænkebord, og det uventede selskab bragte hende til sig selv igen. Hun smilede atter og gav sig i lag med sit hverv med den for hende ejendommelige høviskhed.

"Det er jo en hel familie at skænke te til," sagde mrs. Gamp, "og en sand fornøjelse er det at gøre det. Min lille pige," sagde hun til tjenestepigen, "en eller anden kunne måske have lyst til at prøve et par friske æg, men ikke for hårdkogte, og nogle skiver ristet brød med smør på; men skorpen må først skæres af af hensyn til de dårlige tænder, som der ikke engang er ret mange tilbage af, da Gamp selv, mrs. Chuzzlewit, engang i drukkenskab slog fire af dem ud med ét slag, to enkelte og to dobbelte, som mrs. Harris gemte til minde og endnu den dag i dag går med i sin lomme tillige med to gigtringe, et stykke ingefær og et rivejern af form som en sød, lille barnesko af blik med en lille hæl til at lægge muskatnødden i, som jeg mange gange har set og sagt, og som hun bruger, når hun skal lave vælling til sine patienter."

Da skænkebordets privilegier, foruden de små forrettigheder at sidde nærmest ved det ristede brød og drikke to kopper te, mens andre mennesker drak én, og stadig skænke sig dem i et kritisk øjeblik, det vil sige: Før der blev skænket friskt vand på potten, og efter at denne havde stået og trukket i nogen tid, samtidig medførte en fuldstændig udsigt over selskabet og lejlighed til at tale til det som fra en talerstol, udførte mrs. Gamp de hende påhvilende pligter med den største elskværdighed og forekommenhed.

Havde mrs. Gamp ikke været, ville det have været et mærkelig tavst selskab. Miss Pecksniff talte kun til sin Augustus, og det endda kun hviskende. Augustus talte til ingen, sukkede for dem alle og gav sig undertiden et så dundrende slag for panden, at mrs. Todgers, der var meget nervøs, fo'r op fra sin stol med et uvilkårligt udråb. Mrs. Todgers var optaget af sit strikketøj og talte sjældent. Stakkels Merry holdt den livsglade lille Ruths hånd mellem sine og hørte med åbenbar glæde på alt, hvad hun sagde, men talte sjældent selv, smilede nu og da, kyssede hende undertiden på kinden og vendte sig undertiden bort for at skjule de tårer, der dirrede i hendes øjne. Tom tog sig denne forandring hos hende så nær og var så glad over at se, hvor kærlig Ruth var mod hende, og hvorledes hun følte og gengældte det, at han ikke havde hjerte til at gøre tegn til at bryde op, skønt han havde sagt alt, hvad han var kommet for at sige.

Hensunket i sin sædvanlige tilstand, sad den gamle bogholder aldeles tavs opfyldt af de drømmerier, der næppe syntes at sætte overfladen af hans sløve tanker i røre. Disse uklare forestillinger i forbindelse med den stilhed, der herskede

rundt omkring ham, og tanken om den sidste tilnærmelse til vellevned, han havde oplevet, fremkaldte pludselig et forunderligt spørgsmål af ham, for lige med ét så han sig om og sagde:

"Hvem ligger død ovenpå?"

"Ingen," svarede Merry, idet hun vendte sig imod ham. "Hvad går der af Dem? Vi er her jo alle."

"Alle her!" udbrød oldingen. "Alle her? Hvor er da han – min gamle herre, mr. Chuzzlewit, der havde den eneste søn? Hvor er han?"

"Stille, stille!" sagde Merry venligt til ham. "Det skete jo for længe siden. Husker De ikke det?"

"Husker?" svarede den gamle mand fortvivlet. "Som om jeg nogen sinde kunne glemme!"

Han holdt et øjeblik hånden for ansigtet og gentog derpå, idet han ganske som før så sig om:

"Hvem ligger død ovenpå?"

"Ingen!" sagde Merry.

Først stirrede han forbitret på hende, ligesom på en fremmed, der ville føre ham bag lyset, men efter at have set nøjere på hendes ansigt og opdaget, at det virkelig var hende, rystede han sørgmodigt på hovedet.

"De tror det ikke. Men de vil ikke sige Dem det. Nej, nej, De stakkel! De vil ikke sige Dem det. Hvem er disse mennesker, og hvorfor holder de sig lystige her, når der ingen er død? Underfundigt spil! Gå hen og se, hvem det er!"

Hun gav dem tegn til, at de ikke måtte tale til ham, hvad de heller ikke havde synderlig lyst til, og fortsatte selv at være tavs.

Det samme gjorde han et øjeblik, men gentog derpå det samme spørgsmål med en ivrighed, der havde noget rædsomt ved sig.

"Der er nogen, der er død," sagde han, "eller ved at dø, og jeg vil vide, hvem det er. Gå hen og se ad! Hvor er Jonas?"

"På landet," svarede hun.

Den gamle mand så på hende, som om han ikke ret vidste, hvad hun havde sagt, eller ikke havde hørt det, hvorpå han rejste sig op og gik over gulvet og ovenpå, idet han hviskede: "Underfundigt spil!" De hørte hans fodtrin ovenover, idet han gik hen i det hjørne af værelset, hvor sengen stod – den, som den gamle Anthony var død i – og straks efter hørte de ham komme ned igen. Hans indbildningskraft var ikke så levende eller overspændt at den udmalede ham noget i det tomme sovekammer, som ikke var der. Han kom langt roligere tilbage og syntes at have overbevist sig.

"De vil ikke sige Dem det," sagde han til Merry med sin skælvende røst, idet han atter satte sig og klappede hende på hovedet. "De vil heller ikke sige mig det, men jeg skal passe på. De skal ingen fortræd gøre Dem; vær kun ikke bange. Når De har siddet oppe og våget, har jeg også siddet oppe og våget. Ja, ja, det har jeg," hvæsede han og knyttede sin kraftløse, runkne hånd. "Mangen en nat har jeg holdt mig rede!"

Han sagde dette med så mange skælvende afbrydelser og standsninger, idet vejret gik fra ham, og sagde hende det i sin skinsyge hemmelighedsfuldhed så tæt ind i øret, at de fremmede hørte lidt eller intet af det. Men de havde hørt og set nok af den gamle mand til at blive urolige, så at de havde forladt deres pladser og flokket sig omkring ham, hvorved de havde skaffet mrs. Gamp, hvis fagmæssige koldblodighed ikke så let

lod sig forstyrre, en gunstig lejlighed til at koncentrere hele sin åndskraft og sin appetit på smørret og det ristede brød, ten og æggene. Hun havde opbrugt en sådan styrke på alle disse fødemidler, at hendes ansigt var purpurrødt, da hun nu – da der intet spiseligt eller drikkeligt var tilbage – fandt for godt at tage ordet.

"Men for pokker, er det Deres opdragelse? De skulle have en spand koldt vand over hovedet for at bringes til fornuft, det er nu min tro, og var De under Betsey Prigs behandling, ville De også få den, kan jeg forsikre Dem, mr. Chuffey. Spanske fluer er det eneste, som kan trække dette vrøvl ud af Dem, og ville man vise Dem en villighed, skulle man give Dem et trækplaster på hovedet og sennepskage på ryggen. Hvem der er død? Det ville ikke være noget stort tab, hvis det var en vis person, tænker jeg."

"Nu er han rolig, mrs. Gamp," sagde Merry. "Forstyr ham ikke."

"Å, blæse være med det gamle kadaver, mrs. Chuzzlewit," svarede den ivrige dame. "Jeg kan ikke døje ham! De lader ham alt for meget have sin vilje, den modbydelige plageånd!"

Uden tvivl i den hensigt at udføre sine teorier i praksis, tog mrs. Gamp ham i hans frakkekrave og rystede ham en snes gange frem og tilbage på hans stol, en legemsbevægelse, som tilhængere af den Prig'ske sygevogterskole – der er meget talrige blandt damer af faget – holder for overordentlig beroligende og højst velgørende for nervesystemet. I dette tilfælde havde den den virkning, at den gjorde patienten så svimmel og fortumlet i hovedet, at han ikke kunne tale, hvilket mrs. Gamp opfattede som sin kunsts triumf.

"Så!" sagde hun, idet hun løsnede den gamle mands halstørklæde, da han var blevet noget sort i ansigtet som en følge af denne videnskabelige behandling. "Nu er De blevet lettere om hjertet, vil jeg håbe. Skulle De falde i afmagt, kan vi snart bringe Dem til live igen, lover jeg Dem. Når man bare bider et menneske i tommelfingeren eller drejer hans fingre den gale vej, skal De se, hvor herligt han kommer til sig selv!"

Da omsorgen for Chuffey havde været i denne fortræffelige kvindes hænder ved en tidligere lejlighed, havde hverken mrs. Jonas eller nogen anden mod til at blande sig direkte i hendes behandlingsmåde, skønt samtlige tilstedeværende, og navnlig Tom og hans søster, syntes tilbøjelige til at se på sagen med andre øjne end hun. For så stor er de uindviedes tankeløshed, at de ofte opstiller en eller anden vanvittig teori om menneskekærlighed, overbærenhed eller andet lignende dumt tøjeri, i åbenlys modstrid med alle regler og vedtægter, og endog vover at hævde dem over for de personer, der har skabt vedtægterne og lavet reglerne og følgelig må være de bedste og mest upartiske dommere i sagen.

"Ak, mr. Pinch," sagde miss Pecksniff, "det kommer alt sammen af dette ulykkelige ægteskab. Havde min søster ikke været så overilet og giftet sig med en usling, ville der ingen mr. Chuffey have været i huset."

"Stille!" udbrød Tom. "Hun kan høre hvad De siger."

"Det skulle gøre mig ondt, om hun hørte mine ord," sagde Cherry i en lidt højere tone, "for det ligger ikke i min natur at forøge noget menneskes og allermindst min egen søsters sorger. *Jeg* ved, hvilke en søsters pligter er, mr. Pinch, og håber

altid at have vist det i gerningen. Augustus, mit lam, find mit lommetørklæde og giv mig det."

Augustus adlød og tog mrs. Todgers til side for at udøse sin sorg i hendes deltagende barm.

"Jeg bør virkelig være meget taknemmelig, mr. Pinch," sagde Charity, idet hun så efter sin forlovede og skottede til sin søster, "for den lykke, jeg nyder, og den, jeg endnu har i vente. Når jeg sammenligner Augustus" – her blev hun bly og forlegen – "der, jeg kan gerne sige det til Dem, er lutter blidhed, mildhed og opofrelse, med det afskyelige menneske, min søster har fået til mand, og jeg så tænker på, at det omvendte kunne være blevet tilfældet med os, således som det nu engang går i denne verden, da har jeg meget at være taknemmelig for og meget, der bør gøre mig ydmyg og tilfreds."

Tilfreds var hun måske, men ydmyg var hun visselig ikke. Hendes ansigt og tone vidnede om noget, der var så vidt forskelligt fra ydmyghed, at Tom ikke kunne andet end gennemskue og foragte de lave bevæggrunde, der rørte sig i hendes hjerte. Han vendte sig bort og sagde til Ruth, at det var på tide, de gik.

"Jeg vil skrive til Deres mand," sagde Tom til Merry, "og forklare ham, ligesom jeg ville have forklaret ham det mundtligt, hvis jeg havde truffet ham her, at hvis jeg har voldet ham nogen ubehagelighed, er skylden dog ikke min, for et postbud kan ikke være mere uskyldig i de efterretninger, han bringer, end jeg var, da jeg leverede ham brevet."

"Tak!" sagde Merry. "Det kan måske dog være til nogen nytte. Vorherre velsigne Dem!"

Hun tog kærligt afsked med Ruth, der tillige med sin broder ville forlade værelset, da der i det samme hørtes en nøgle i døren nedenunder og straks efter hurtige skridt i gangen. Tom blev stående og så på Merry.

"Det var Jonas," sagde hun frygtsomt.

"Det er måske bedre, at jeg ikke møder ham på trappen," sagde Tom, idet han tog sin søster under armen og trådte et par skridt tilbage. "Jeg vil vente et øjeblik på ham."

Næppe havde han sagt det, førend døren gik op, og Jonas trådte ind. Hans kone nærmede sig for at modtage ham, men han skød hende til side og sagde gnavent:

"Jeg vidste ikke, at du havde selskab."

Da han i det samme enten tilfældigvis eller med forsæt så hen mod miss Pecksniff, og miss Pecksniff kun var alt for glad ved at komme til at skændes med ham, optog hun straks handsken.

"Ak Gud," sagde hun, idet hun rejste sig. "Lad os dog endelig ikke forstyrre Deres huslige lyksalighed! Det ville være synd. Vi har drukket te her, men hvis De vil have den godhed at sende os en kvitteret regning over udgiften, skal det være os en fornøjelse at betale den. Kære Augustus, lad os gå, og det vil være os kært at tage Dem med, mrs. Todgers, med mindre De foretrækker at blive her. Det ville virkelig være synd at fordærve den glæde, som denne person altid bringer med sig, især i sit eget hus."

"Charity! Charity!" sagde hendes søster i en så hjertegribende tone, som om hun havde bønfaldt hende om at vise den kardinaldyd, hvis navn hun bar.

"Bedste Merry, tak for dit råd," svarede miss Pecksniff med majestætisk hån – i forbigående sagt, var intet råd blevet hende tilbudt – "men *jeg* er ikke hans slavinde –"

"Nej, og ville heller ikke være blevet det, selv om De havde villet," afbrød Jonas hende. "Det ved vi alle."

"Hvad var det, De sagde?" udbrød miss Pecksniff i en skarp tone.

"Hørte De det ikke?" svarede Jonas, idet han i al magelighed satte sig ned. "Jeg har ikke lyst til at sige det én gang til. Vil De blive, så bliv, og vil De gå, så gå, men bliver De, vil jeg bede Dem være høflig."

"Uhyre!" råbte miss Pecksniff og fejede forbi ham. "Augustus, han fortjener ikke, at du ænser ham!" Augustus havde gjort et afmægtigt forsøg på at true ad ham med sin knyttede næve. "Kom med, barn," skreg hun, "jeg befaler dig det!"

Dette skrig aflokkedes hende ved, at Augustus gjorde mine til at vende om og give sig i kast med ham, men idet miss Pecksniff gav den hidsige yngling et ryk, og mrs. Todgers gav ham et skub, tumlede de alle tre i forening ud af stuen til akkompagnement af miss Pecksniffs skingrende indsigelser.

I al denne tid havde Jonas endnu ikke fået øje på Tom og hans søster. De havde nemlig stået næsten lige bag ved døren, da han lukkede den op, og han havde sat sig med ryggen imod dem og under sin ordveksling med miss Pecksniff forsætligt holdt sine øjne fæstet på den modsatte side af gaden, for ved denne tilsyneladende ligegyldighed at forøge den krænkede ungmøs forbitrelse, men nu stammede hans kone, at Tom havde ventet på at få ham i tale, og Tom trådte frem.

Næppe havde han vist sig, førend Jonas sprang op fra sin stol og med en vældig ed løftede den i vejret, som om han ville have slået Tom til jorden med den, hvilket han uden tvivl også havde gjort, hvis ikke netop hans lidenskabelighed og overraskelse havde gjort ham vaklende og skaffet Tom, der var ganske rolig, lejlighed til at blive hørt.

"De har ingen grund til at blive hidsig," sagde Tom. "Skønt det, jeg ønsker at sige Dem, vedrører Deres egne sager, kender jeg dog intet til dem og vil heller ikke vide noget om dem."

Jonas var alt for opbragt til at kunne tale. Han holdt døren åben, og stampende i gulvet gav han Tom tegn til, at han skulle gå.

"Da De ikke kan mene," sagde Tom, "at jeg er kommet enten for at forsone mig med Dem eller gøre mig selv en fornøjelse med dette besøg, vil De indse, at det er mig ganske ligegyldigt, hvorledes De modtager eller affærdiger mig. Hør, hvad jeg har at sige, hvis De ikke er afsindig. Jeg bragte Dem et brev forleden dag, da De var i færd med at rejse bort."

"Det gjorde De, skurk!" svarede Jonas. "Men jeg skal betale Dem bærelønnen og desuden opgøre en gammel regning. Det skal jeg!"

"Stille, stille! De skal ikke spilde grove ord og tomme trusler på mig. Alene fordi jeg helst vil være fri for at have noget med Dem og Deres sager at gøre, og ikke fordi jeg nærer mindste frygt for, at De skal tilføje mig overlast, hvilket ville være fejt, ønsker jeg, at De skal vide, at jeg ingen del har i dette brevs indhold, at jeg ikke ved noget om det, ja at jeg ikke engang vidste, at det var Dem, det skulle afleveres til, og at jeg fik det af –"

"Ved Gud i Himlen!" udbrød Jonas og greb hidsigt stolen. "Siger De ét ord endnu, slår jeg hovedet i stykker på Dem!"

Men da Tom ikke des mindre fremturede i sit forsæt og åbnede sine læber for atter at tale, fo'r Jonas som en rasende ind på ham og havde ved sit pludselige og voldsomme anfald sikkert også tilføjet ham alvorlig overlast, værgeløs som han var og generet ved, at hans forskrækkede søster klyngede sig til hans arm, hvis Merry ikke var løbet imellem dem og havde bedt Tom for Himlens skyld at forlade huset. Den ulykkeliges kvide, hans søsters forfærdelse, umuligheden af at skaffe sig ørenlyd og den lige så store umulighed af at holde stand mod mrs. Gamp, der kastede sig over ham som en dyne og tvang ham baglæns ned ad trappen ved trykket af sin vægt alene, gjorde udslaget. Tom rystede støvet af dette hus af sine fødder, uden at have nævnt Nadgetts navn.

Kunne dette navn være kommet over hans læber; havde Jonas ikke dengang ved sin uforskammethed ægget ham til den mandige dåd, han hadede ham så bittert for; havde Jonas hørt, hvad han da kunne og ville have fået at vide gennem Tom, at der var en spion, der passede på ham, uden at han anede det, ville han være blevet skånet for at begå en forbrydelse, som nu nærmede sig sin fuldbyrdelse. Men han var selv skyld i sin skæbne; han havde selv gravet graven for sin fod; det mørke, der trak sig sammen omkring ham, var afskygningen af hans eget liv.

Hans kone havde lukket døren og kastet sig på knæ foran den på gulvet. Hun rakte nu sine hænder op mod ham og bad ham ikke at vredes på hende, da hun kun havde lagt sig imellem af frygt for blodsudgydelse.

"Ja så, ja så!" sagde Jonas og så ned på hende, idet han snappede efter vejret. "Det er altså dine omgangsvenner, når jeg er borte? Den slags mennesker holder du altså til med for at intrigere mod mig?"

"Nej, jeg forsikrer dig! Jeg kender intet til disse hemmeligheder og aner ikke, hvad meningen er med dem. Siden jeg kom hjemmefra, har jeg kun set ham én gang – to gange – førend i dag."

"Å," snerrede Jonas, idet han greb denne rettelse, "kun én gang, kun to gange, hvad? Hvilket mener du? To gange og én gang måske. Tre gange! Hvor mange flere, du løgnagtige tøjte?"

Idet han gjorde en forbitret gestus med hånden, bukkede hun sig hastigt. En meget sigende bevægelse, hvori der lå en grusom sandhed.

"Hvor mange gange!" gentog han.

"Ingen flere. Forleden formiddag og i dag, og én gang foruden."

Lige som han var i færd med at svare hende, slog klokken. Han studsede, standsede og lyttede, idet han syntes at komme i tanker om en eller anden aftale eller et andet emne, en i hans bryst begravet hemmelighed, som denne mindelse om tidens gang bragte ham til at tænke på.

"Lig ikke der. Stå op!"

Efter at have hjulpet eller, rettere sagt, halet hende op ved armen, fortsatte han:

"Hør efter, unge dame, og tvin ikke uden grund, hvis du ikke vil, at jeg skal skaffe dig én. Træffer jeg ham igen i mit hus eller hører, at du har talt med ham i nogen andens hus, skal du komme til at fortryde det. Er du ikke døv og stum med hensyn

til alt, hvad der vedrører mig, medmindre jeg giver dig lov til at høre og tale, skal du komme til at fortryde det. Gør du ikke nøjagtigt, hvad jeg pålægger dig, skal du komme til at fortryde det. Hør nu efter. Hvad er klokken?"

"Den slog otte for et minut siden."

Han så vist på hende og sagde med en studeret tydelighed, som om han havde lært ordene udenad:

"Jeg har rejst nat og dag og er træt. Jeg har tabt nogle penge, hvilket ikke har sat mig i bedre humør. Sæt min aftensmad ned i det lille værelse nedenunder og lad feltsengen blive redt. Jeg vil sove der i nat og måske også i morgen nat, og kan jeg sove hele dagen i morgen, så meget des bedre, for jeg har ærgrelser at sove væk, hvis jeg kan. Hold huset stille og væk mig ikke. Husk vel på det! Væk mig ikke. Ingen må vække mig. Lad mig blive liggende der."

Hun sagde, at det skulle ske. "Var det det hele?"

"Hvad! Spørger og fritter du?" svarede han opbragt. "Hvad mere er der, som du vil vide?"

"Jeg vil ikke vide andet, Jonas, end hvad du siger mig. Alt håb om fortrolighed imellem os har for længe siden forladt mig."

"Ja, det skulle jeg håbe," mumlede han.

"Men vil du sige mig, hvad du ønsker, skal jeg være lydig og søge at rette mig efter dig. Jeg regner mig det ikke til fortjeneste, da jeg ingen venner har i min fader og søster, men er ganske alene. Jeg er så ydmyg og underdanig. Du sagde, at du ville knække mit mod, og det har du gjort. Knus nu ikke også mit hjerte!"

Idet hun sagde disse ord, vovede hun at lægge sin hånd på hans skulder. I sin hoveren tillod han, at den blev liggende der,

og mandens hele lumpne, gemene, smudsige, usle sjæl så i dette øjeblik på hende ud af hans onde øjne.

Kun et øjeblik, for med den samme pludselige tilbagevenden til noget inden i ham selv bød han hende i en gnaven tone at vise sin lydighed ved at adlyde hans befalinger. Da hun var gået, skred han flere gange op og ned ad gulvet, men stadig med sin højre hånd knyttet, som om den holdt fast på noget, hvilket den dog ikke gjorde, eftersom den var tom. Da han var blevet træt af det, kastede han sig i en lænestol og smøgede tankefuldt ærmet op om sin højre arm, snarere som om han grublede over dens styrke end undersøgte den, men selv da holdt han hånden knyttet.

Mens han i dybe tanker sad i denne stol med øjnene fæstet på gulvet, kom mrs. Gamp ind for at sige ham, at det lille værelse var i stand, men da hun ikke var rigtig vis på, hvorledes hun ville blive modtaget på grund af, at hun havde blandet sig i klammeriet, lod hun, for at formilde sin velynder og vække hans interesse, som om hun var meget ængstelig for Chuffey.

"Hvorledes har han det nu, sir?" sagde hun.

"Hvem?" udbrød Jonas, idet han løftede hovedet op og stirrede på hende.

"Å, det er sandt!" svarede hun med et smil og et kniks. "Hvad tænker jeg dog på? De var her jo ikke, da han tog så sælsomt på veje. Jeg har aldrig set nogen sølle stakkel opføre sig så underligt i hele mit liv, undtagen en patient så noget nær af samme alder, som jeg engang plejede. Han var ansat på toldboden, og hans navn var mrs. Harris' egen fader, en udmærket sanger, med en stemme som en mundharpe i

bastonerne – ham måtte der seks mand til at holde, når det kom over ham, så frygteligt rasede han."

"Chuffey, hvad?" sagde Jonas ligegyldigt, da hun gik hen til den gamle bogholder og så på ham. "Ha!"

"Skrogets hoved er så hedt," sagde mrs. Gamp, "at man kunne bruge det som strygejern. Og det er da ikke så sært, når man tænker på de ting, han sagde."

"Sagde!" udbrød Jonas. "Hvad sagde han da?"

Mrs. Gamp lagde hånden på sit hjerte for at dæmpe dets banken og idet hun derpå vendte øjnene i vejret, svarede hun med mat stemme:

"De skrækkeligste ting, mr. Chuzzlewit, jeg nogen sinde har hørt, og som mrs. Harris' fader aldrig talte et ord om, når han tog på veje – nogle gør det, andre ikke – undtagen at han sagde, når han kom til sig selv: 'Hvor er Sara Gamp?' Men da mr. Chuffey begyndte at spørge, hvem der lå død ovenpå og –"

"Hvem der lå død ovenpå!" gentog Jonas forfærdet.

Mrs. Gamp nikkede, lod, som om hun sank noget, og vedblev:

"Hvem der lå død ovenpå, det sagde han, det er både vist og sandt, og hvor mr. Chuzzlewit var, som havde den eneste søn, og da han gik ovenpå og rodede i sengen og travede om i værelset og kom ned igen og hviskede til sig selv om underfundigt spil og alt sådant noget, så skal jeg ikke nægte, at jeg fik sådan en forskrækkelse, at jeg ikke kunne holde mig på benene uden en lille dråbe spiritus, som jeg sjældent smager, skønt jeg altid kunne ønske at vide, hvor det var at finde i påkommende tilfælde, da man jo aldrig kan vide, hvad der kan ske, eftersom verden er så usikker."

"Den gamle tosse er jo gal!" udbrød Jonas meget forvirret.

"Det er også min mening," sagde mrs. Gamp, "og jeg vil ikke narre Dem. Jeg tror, at det er nødvendigt, at der bliver passet på ham – hvis jeg tør tage mig den dristighed – så at han ikke har sin frihed til at pine Deres søde frue, som han gør."

"Å, hvem bryder sig vel om, hvad han siger?"

"Men han plager dog. Ingen bryder sig rigtignok om ham, men han er dog slemt til ulejlighed."

"Ja, De har ret," sagde Jonas med et tvivlrådigt blik på genstanden for denne samtale. "Jeg har halvvejs lyst til at spærre ham inde."

Mrs. Gamp gned sig smilende i hænderne, rystede på hovedet og snøftede, som om hun lugtede et stykke arbejde.

"Kunne De – kunne De passe på en sådan idiot i et afsides værelse ovenpå?" spurgte Jonas.

"Jeg og en veninde af mig kunne nok gøre det, mr. Chuzzlewit, når vi skiftedes til det. Vort honorar er ikke højt, skønt jeg ville ønske, at det var lavere, og at vi kunne tage hensyn til gammelt bekendtskab. Jeg og Betsey Prig kan tage os af mr. Chuffey på rimelige vilkår," sagde mrs. Gamp, idet hun så på ham med hovedet på den ene side, som om han var en eller anden vare, hun tingede om, "og det til alles tilfredshed. Betsey Prig har passet på mange sindssyge og kender godt de forskellige måder at tage dem på, af hvilken den sikreste og mest beroligende er at holde dem tæt foran ilden, når de bliver stridige."

Mens mrs. Gamp talte således, gik Jonas atter op og ned ad gulvet, idet han hemmeligt skottede til den gamle bogholder. Han blev nu stående og sagde:

"Jeg kommer sagtens til at holde et vågent øje med ham, for at han ikke skal gøre en eller anden ulykke. Hvad siger De?"

"Intet er rimeligere!" svarede mrs. Gamp. "Jeg kan ikke se rettere, det kan jeg forsikre Dem."

"Nu vel, pas da på ham for det første og – lad mig se – lad den anden kone komme her om tre dage, så vil vi se, om vi kan træffe en overenskomst. Lad det være mellem ni og ti om aftenen. Pas imidlertid godt på ham, men tal ikke om det. Han er splittergal."

"Skruptosset," udbrød mrs. Gamp.

"Pas da på ham og sørg for, at han ingen skade gør, og husk på, hvad jeg har sagt."

Jonas gik nu ned til det lille værelse, der var gjort i stand til ham, og trak sin frakke og sine støvler af, hvorpå han kastede dem uden for døren, førend han lukkede den i lås. Han passede på at sætte nøglen således, at den hindrede enhver nysgerrig fra at se ind ad nøglehullet, og da han havde taget disse forholdsregler, satte han sig til sin aftensmad.

"Det er temmelig let, mr. Chuff," mumlede han, "at magte Dem. Det kan ikke hjælpe at gøre noget halvt, og så længe jeg er her, skal jeg nok holde øje med Dem. Når jeg er borte, kan De sige, hvad De vil. Men det er dog fordømt underligt," tilføjede han, idet han skød sin tallerken urørt fra sig og gik grublende frem og tilbage, "at han netop nu skulle begynde at ævle om den slags ting."

Efter at han flere gange var gået frem og tilbage i det lille værelse, satte han sig på en anden stol.

"Jeg siger nu, men han kan for den sags skyld have drevet den samme sport hele tiden. Den gamle hund! Han skal blive

kneblet!"

Han gik atter frem og tilbage på den samme urolige og rastløse måde, hvorpå han satte sig på sengen med hånden under kinden og så på bordet. Da han havde set længe på det, huskede han på sin aftensmad, og efter igen at have sat sig på den stol, hvor han først havde siddet, begyndte han at spise med megen griskhed, ikke som et sultent menneske, men som om det var noget, han havde sat sig for at gøre. Han drak også dygtigt, men brød undertiden af midt i en slurk for at gå, skifte plads og atter gå eller fare tilbage til bordet og tage fat med det samme grådige hastværk som før.

Det begyndte nu at blive mørkt. Idet aftenens skummelhed nærmede sig mere og mere og gik over til nat, syntes en anden mørk skygge, der dukkede op af hans indre, at brede sig ud over hans ansigt og langsomt at forandre det. Langsomt, langsomt – mørkere og mørkere – hæsligere og hæsligere – snigende sig over ham lidt efter lidt, indtil det var sort nat i og omkring ham.

Værelset lå i stueetagen i husets bagside. Det fik lysning fra et smudsigt loftsvindue og havde en dør i væggen, der vendte ud mod en overdækket gang eller gyde, som kun var meget lidet befærdet om eftermiddagen og aldrig blev brugt som alfarvej, men dog mundede ud i en nærliggende gade.

Pladsen, hvor dette værelse lå, havde tidligere, men førend han kunne huske, været en gård, men der var senere blevet opført en bygning til et kontor. Siden den mand, der havde ladet det opføre, var død, var det ikke blevet brugt med undtagelse af, at det undertiden havde tjent til en slags reservesovekammer, og at den gamle bogholder i sin tid – men det var mange år siden – havde haft sit private værelse der;

ellers var det kun blevet meget lidt brugt af Anthony Chuzzlewit & Søn. Det var muggent, plettet og skimlet og lignede en kælder, og der gik vandrør igennem det, som pludselig om natten når alt var stille, kunne give sig til at gurgle og blæse, som om de skulle kvæles.

Døren ud mod gården havde i lang, lang tid ikke været åbnet, men nøglen havde altid hængt på sit sted og hang der endnu. Han havde forudset, at den måtte være rusten, for i sin lomme havde han en lille flaske olie og en pennefjer, som han omhyggeligt smurte både nøglen og låsen med. I al denne tid havde han ikke haft sin kjole på og ikke andet på fødderne end sine strømper. I samme tilstand lagde han sig nu sagte i sengen og kastede sig fra den ene side til den anden for at bringe den i uorden. I hans urolige sindsstemning var det let gjort.

Da han stod op, tog han af sin vadsæk, som han ved sin hjemkomst havde ladet bringe derind, et par klodsede sko, som han tog på fødderne, samt et par lædergamacher af den slags, bønderfolk går med, og som var forsynet med stropper, de kunne bindes fast ved livremmen med; dem trak han i magelighed på. Til sidst tog han en almindelig bluse af groft, mørkt hvergarn, som han trak over sine klæder, og en filthat – han havde med forsæt ladet sin egen blive ovenpå. Derpå satte han sig ved døren med nøglen i hånden og ventede.

Han havde ikke lys; ventetiden var lang og skrækkelig. Ringerne øvede sig i en nærliggende kirke, og klokkeklangen var nær ved at gøre ham vanvittig. De fordømte, larmende klokker syntes at vide, at han lyttede ved døren, og at forkynde det med tusinde tunger for hele byen. Ville de aldrig holde op!

Omsider tav de, og da var stilheden noget så nyt og rædsomt, at den syntes at være indledningen til en eller anden frygtelig larm. Fodtrin i gården! To mænd. Han trak sig på tåspidserne tilbage fra døren, som om de havde kunnet se igennem fyldingen.

De gik videre, idet de – så vidt han kunne forstå – talte om et skelet, som den foregående dag var blevet gravet op et sted der i nærheden og mentes at hidrøre fra et myrdet menneske. "Man ser altså, at et mord ikke altid kommer for dagen," sagde de til hinanden, idet de bøjede om hjørnet.

Stille!

Han stak nøglen i låsen og drejede den om. Døren gjorde nogen tid modstand, men gav til sidst efter, idet den blandede den febersmag, han havde i munden, med en smag af rust, støv, jord og råddent træ. Han så sig om, gik ud og lukkede den efter sig.

Alt var stille og roligt, da han ilede bort.

47. Slutningen på Jonas' og hans vens forretning

Var der intet af de mennesker, som gik gennem de dunkle gader, der gøs, uden at vide hvorfor, da han sagte nærmede sig bagfra? Havde, mens han listede af sted, intet barn en utydelig følelse af, at en brødefuld skygge udbredte sig over dets leje og forstyrrede dets uskyldige søvn? Søgte ingen hylende hund at sprænge sin raslende lænke for at sønderrive ham; prøvede ingen kradsende rotte, idet den lugtede den gerning, han havde for, at gnave sig vej bag efter ham for at mæske sig ved det måltid, han havde skaffet den? Da han så sig tilbage over skulderen, var det da for at se, om hans hurtige fodtrin endnu faldt tørre på den støvede stenbro eller allerede var fugtige og klæbrige af det røde dynd, som tilsølede Kains nøgne fødder?

Han stilede sin kurs efter den vestlige hovedlandevej, som han snart nåede, idet han kørte en del af vejen og derpå stod af og gik videre. Han kørte et godt stykke oven på en diligence, som indhentede ham, mens han gik, og da den drejede bort fra hans vej, fik han kusken på en returpostvogn til mod en drikkeskilling at tage sig med, hvorpå han løb tværs over markerne og sparede derved en fjerdingvej, førend han igen kom ind på landevejen. Til sidst nåede han, som det var hans plan, en rumlende, langsom natdiligence, der holdt uden for en kro, mens konduktøren og kusken spiste og drak derinde.

Han tingede om en plads uden på denne diligence og fik den, og han forlod den ikke, førend den var en halv mils vej fra sit bestemmelsessted, men blev hele natten, hvor han var.

Hele natten! Det er en almindelig forestilling, at naturen synes at sove om natten, men det er en falsk forestilling, og hvem kunne vel vide dette bedre end han?

Fiskene slumrede måske i de kolde, klare, blinkende floder og bække, og fuglene hvilede på træernes grene, og køerne og fårene stod stille i deres båse eller på deres græsgange, og de menneskelige skabninger sov. Men hvad ville det vel sige, når den højtidelige nat vågede, når den aldrig blundede, når dens mørke vågede ikke mindre end dens lys? De majestætiske træer, månen, de skinnende stjerner, den sagte, susende vind, den skyggefulde allé, de vide, lyse marker, alle holdt de vagt. Der var ikke et blad eller et strå, uden at det vågede, og jo mere stille det var, med des større opmærksomhed syntes det at holde øje med ham.

Og dog sov han; kørende mellem disse Guds skildvagter, sov han og forandrede ikke sin rejses mål. Om han også glemte det i sine urolige drømme, trådte det dog stadig frem og vækkede ham. Men det vækkede ham aldrig til anger eller til opgivelse af sit forsæt.

Én gang drømte han, at mens han lå rolig i sin seng og tænkte på en måneklar nat og lyden af vognhjul, stak den gamle bogholder hovedet ind ad døren og vinkede ad ham. På dette tegn stod han øjeblikkelig op, da han allerede var iført de klæder, han virkelig gik med den gang, og fulgte med ham til en fremmed by, hvor gadernes navne stod skrevet på murene med bogstaver, han ikke kunne læse, hvilket dog ikke overraskede

eller foruroligede ham, da han i sin drøm huskede at have været der før. Skønt disse gader var så bratte, at han for at komme fra den ene til den anden var nødsaget til at stige ned ad de store højder ved hjælp af stiger, der var for korte, og tove, der bevægede dybttonende klokker og svajede hid og did, mens han holdt sig fast ved dem, ænsede han dog ikke videre faren, da den første angst var overstået, for alle hans tanker drejede sig om hans klæder, der aldeles ikke egnede sig for en stor fest, som skulle holdes der, og som han skulle deltage i. Allerede begyndte store sværme af mennesker at fylde gaderne, og der kom tusinder og tusinder strømmende ned ad en uendelig lang vej, som strøede blomster og gjorde plads for andre på hvide heste, indtil en frygtelig skikkelse sprang frem af mængden og råbte, at det var verdens sidste dag. Da dette råb udbredtes, opstod der et vildt virvar, idet de alle stimlede sammen til dommen, og trængslen blev så stærk, at han og hans ledsager – der idelig forandrede sig og aldrig var den samme to minutter ad gangen, skønt han aldrig så den ene komme eller den anden gå – trådte ind i en dør og stirrede forfærdet på mængden, blandt hvilken der var mange ansigter, som han kendte, og mange, som han ikke kendte, men drømte, at han kendte, indtil pludselig et hoved – ligblåt og blegt, men dog samtidig således, som han havde kendt det – arbejdede sig op over de øvrige og anklagede ham for at være skyld i denne frygtelige dags komme. De begyndte at brydes, men idet han søgte at frigøre den hånd, hvormed han holdt en kølle og slå det slag, han længe havde påtænkt, vågnede han til bevidsthed om sit forsæt og så solen i færd med at stå op.

Solen var ham velkommen. Der var liv og røre og en opvågnende verden, som kunne dele dagens opmærksomhed. Det var nattens øje, den årvågne, tavse, opmærksomme nat, der havde så god tid til at iagttage hans syndige tanker, som han frygtede mest. Der er intet gyldent skær om natten. Selv æren tager sig kummerlig ud om natten på en med lig besået valplads; hvorledes går det da med ærens blodfrænde, det slegfredfødte mord!

Ja, nu gik han ikke længere på akkord med sig selv, havde ingen hemmeligheder for sig selv. Mord! Han var kommet for at begå et mord.

"Lad mig komme ned her," sagde han.

"Så kort fra byen?" spurgte kusken.

"Jeg kan dog vel stå af, hvor jeg vil?"

"Det var med Deres egen fri vilje, at De satte Dem op, og følgelig kan De også frit stå af, når De vil. Det vil ikke knuse vore hjerter at miste Dem, og det ville ikke have knust dem, hvis vi aldrig havde fået Dem at se. Men skynd Dem lidt."

Konduktøren var stået af og ventede på vejen for at få sine penge. I sin mistroiskhed og mistænksomhed med hensyn til det, han havde for, troede han, at dette menneske så på ham med mere end almindelig nysgerrighed.

"Hvad stirrer De på?" spurgte Jonas.

"Ikke på nogen smuk mand," svarede konduktøren. "Vil De spås, skal jeg fortælle Dem lidt om Deres skæbne. De drukner ikke. Det er dog altid en trøst for Dem."

Førend han kunne svare eller vende sig, gjorde kusken ende på samtalen ved at give ham et smæk med pisken og bede ham pakke sig, så tvær, som han var. Konduktøren sprang op på sin

plads i samme øjeblik, og de kørte leende bort, mens han blev stående på landevejen og truede ad dem med sin knyttede næve. Men ved nærmere eftertanke var det ham dog ikke ukært, at de havde holdt ham for en uopdragen bondeknold; han glædede sig endda over det som et vidnesbyrd om, hvor godt han var forklædt.

Idet han gik ind i et krat ved landevejen – dog ikke på dette sted, men en halv mil derfra – rev han en tyk, hård, knudret stav ud af et gærde og tilbragte, siddende ved en høstak, nogen tid med at tildanne den, idet han skrællede barken af den og snittede dens knortede hoved med sin kniv.

Dagen gik. Det blev middag, eftermiddag, aften, solnedgang.

I den stille, fredelige time kom to mænd kørende i en gig ud fra byen ad en lidet befærdet vej. Det var den dag, hvor Pecksniff havde aftalt at spise til middag med Montague, og han havde holdt ord og kørte nu hjem. Hans vært kørte et kort stykke med ham, idet han ville vende tilbage ad en smuk vej, som Pecksniff havde lovet at vise ham over nogle marker. Jonas kendte deres planer, da han havde lusket rundt i gården ved gæstgiverstedet, mens de sad til bords, og havde hørt de ordrer, de havde givet.

De var højrøstede og muntre og trods vognhjulenes raslen og hestens hovslag kunne man høre dem et langt stykke borte. De nærmede sig larmende, indtil en stente og en sti viste det sted, hvor de skulle skilles. Der standsede de.

"Det er for tidligt, meget for tidligt," sagde Pecksniff. "Men her er stedet. Følg fodstien og gå lige gennem den lille skov, De

kommer til. Stien er noget smallere der, men De kan ikke tage fejl af den. Hvornår ser jeg Dem igen? Snart, håber jeg?"

"Det håber jeg med," svarede Montague.

"Farvel!"

"Farvel, og lykkelig rejse!"

Så længe Pecksniff var i sigte og af og til drejede hovedet for at hilse på ham, blev Montague stående på vejen og smilede og slog ud med hånden. Men da hans ny kompagnon var forsvundet, og dette komediespil ikke længere var nødvendigt, satte han sig på stenen med et så forandret udseende, som om han imidlertid var blevet ti år ældre.

Han var ophidset af vin, men ikke vel til mode. Hans plan var lykkedes, men han røbede ingen triumf. Det havde måske overanstrengt ham at skulle opretholde sin vanskelige rolle over for sin ny staldbroder, eller også havde måske aftenen hvisket til hans samvittighed, eller muligvis – sligt er hændt før – havde et dunkelt slør sænket sig rundt om ham og udelukkede alle andre tanker end en uklar forudfølelse af en truende fare.

Findes der væsker – som vi ved, at der findes – der i forudfølelsen af forestående regn, storm eller frost, trækker sig sammen og søger at skjule sig i deres glasrør, hvorfor skulle da blodets fine væske ikke ved en ejendommelig evne kunne mærke, at der løftes hænder for at udgyde og spilde den, og størknes og fryser i menneskers årer, således som hans blod gjorde i den time?

Han var så kold, skønt luften var varm; hans sind var så tungt, skønt himlen var klar, at han rejste sig gysende fra sit sæde og hastigt tiltrådte sin vandring. Men lige så hastigt

standsede han, tvivlrådig, om han skulle følge den ensomme og afsides sti eller gå ad landevejen.

Han valgte stien.

Den svindende sols glans var udbredt over hans ansigt; fuglenes musik lød i hans øren; yndige, vilde blomster duftede trindt om ham; fattige menneskers stråtække hjem viste sig i det fjerne, og et gammelt, gråt kirkespir hævede sig i vejret mellem ham og den kommende nat.

Han havde aldrig læst den lærdom, som disse ting indeholdt; han havde altid spottet og vendt sig bort fra den, men førend han gik ned i en lavning, overskuede han endnu en gang sørgmodigt aftenlandskabet. Derpå gik han ned i kløften. Den førte ham til skoven, en tæt, tyk, mørk skov, som stien snoede sig gennem, idet den svandt ind til en smal fåregang. Han tøvede, førend han gik derind, for stilheden på dette sted forfærdede ham næsten. Solens sidste stråler skinnede skråt ned og dannede en vej af gyldent lys mellem stammerne og grenene, men efterhånden begyndte den at forsvinde, idet den lidt efter lidt veg for skumringen. Det var så stille, at det bløde mos på stammerne af nogle gamle træer syntes at vokse op af stilheden og at være dens rette afkom. Disse andre træer, som var bukket under for vinterens storme, var ikke faldet helt om, men var blevet opfanget af andre, og lå nøgne og bare på disses løvrige arme, som om de ikke ville forstyrre den almindelige ro ved braget af deres fald. Over alt viste der sig tavse åbninger, der førte ind i skovens hjerte og inderste dyb; i forgrunden mindede de om en hvælving, en buegang eller en mod himlen åben ruin og tabte sig efterhånden i et tæt, grønt, susende mysterium, hvorigennem knortede stammer, krogede grene,

vedbendklædte stubbe, skælvende løv og afbarkede kævler af gamle fældede træer svagt kunne skimtes i skøn forvirring.

Mens sollyset var ved at svinde bort, og aftenen udbredte sig over skoven, trådte han ind i den. Idet han hist og her fjernede en brombærranke eller en bøjet gren, som strakte sig over hans vej, forsvandt han lidt efter lidt. Af og til dukkede han frem i en smal åbning, eller lyden af en tynd gren, der blev knækket, viste, hvor han gik; derpå så eller hørte man ikke mere til ham.

Aldrig mere så noget dødeligt øje eller hørte noget dødeligt øre ham, undtagen én mands, og denne mand kom kort efter løbende ud, idet han skilte bladene og grenene ad på den anden side, hvor stien atter udmundede.

Hvad havde han ladet blive tilbage i skoven, siden han sprang ud af den, som om den havde været et helvede?

Liget af et myrdet menneske. På et tæt bevokset, ensomt sted lå det mellem eges og bøges fjorgamle løv, ganske som det var styrtet til jorden. Mættende og gennemvædende de blade, der dannede dets hovedpude – sivende ned i den sumpede grund, som om den ville skjule sig for menneskenes øjne – banende sig vej imellem og gennem bladene, der krøllede sig, som om disse livløse ting forsagede og stødte den fra sig og krympede sig af afsky, bredte sig en mørk, mørk plet, der gennemtrængte den hele sommernat fra jorden til himlen med sin farve og sin lugt.

Manden, der havde øvet denne dåd, kom løbende så vildt ud fra skoven, at han spredte en regn af unge kviste, han havde revet af undervejs, i luften og faldt voldsomt ned på græsset. Men snart kom han på benene igen, og idet han holdt sig med bøjet krop under en hæk, vedblev han at løbe hen til landevejen.

Da denne først var nået, slog han over i en rask gang og styrede ad London til.

Og han fortrød ikke, hvad han havde gjort. Han blev bange, når han tænkte på det – hvornår tænkte han ikke på det – men han fortrød det ikke. Han havde næret frygt og rædsel for skoven, mens han var inde i den, men da han var kommet ud af den og havde begået forbrydelsen, rettedes hans frygt, sælsomt nok, på det mørke værelse, han havde forladt aflukket hjemme. Han havde en større, uendelig større gru for dette værelse end for skoven, og nu, da han var på tilbagevejen til det, forekom det ham uden sammenligning gyseligere og frygteligere end denne. Hans afskyelige hemmelighed var indelukket i værelset, hvor alle dens rædsler boede; i hans tanker fandtes hemmeligheden slet ikke i skoven.

Han tilbagelagde to mil og standsede derpå ved en kro for at vente på en diligence, der snart ville køre der forbi på sin tur til London og ikke var den, han var kørt ned med. Han satte sig på en bænk uden for døren ved siden af en mand, der røg sin pibe, og efter at have forlangt noget øl og selv drukket, rakte han kruset til sin kammerat, som takkede og tog sig en slurk. Han kunne ikke bare sig for den tanke, at hvis denne mand havde vidst alt, ville han næppe have syntes om at drikke af krus med ham.

"En smuk aften, mester," sagde manden, "og en sjælden solnedgang."

"Jeg så den ikke," lød hans hastige svar.

"Så De den ikke?" spurgte manden.

"Hvor fanden kunne jeg se den, når jeg sov?"

"Sov! Ja så, ja så." Manden syntes forundret over hans uventede pirrelighed og røg uden at sige noget. De havde ikke siddet ret længe, førend der hørtes banken indenfor.

"Hvad er det?" udbrød Jonas.

"Ved ikke," svarede manden.

Han stillede ikke flere spørgsmål, da det sidste var undsluppet ham mod hans vilje, men han tænkte i dette øjeblik på det aflukkede værelse; på muligheden af at de bankede på døren af en eller anden grund; at de blev urolige over ikke at få svar, sprængte døren, fandt værelset tomt, stængede døren til gården og gjorde det umuligt for ham at slippe ind i huset uden at vise sig i den dragt, han havde på, hvilket ville lede til rygter, rygterne til opdagelse, opdagelsen til død. I dette øjeblik havde bankningen ligesom ifølge en forudlagt plan ladet sig høre.

Den lød endnu som en advarende genlyd af den frygtelige virkelighed, han havde fremmanet. Da han ikke kunne holde ud at sidde og høre på den, betalte han sit øl og gik videre, og da han hele dagen havde lusket om på ukendte steder og nu var ude ved aftenstid i en usædvanlig dragt, på en ensom vej og i denne forvirrede og urolige sindsstemning, standsede han mere end én gang og så sig om, i håb om, at han drømte.

Men alligevel fortrød han det ikke; nej, det havde han hadet manden alt for meget til, og selv været alt for længe og fast besluttet på at fri sig ud af hans kløer. Kunne tingen være blevet gjort om igen, havde han gjort den om igen; hans onde og hævngerrige lidenskaber lod sig ikke så let dæmpe. Han følte ikke mere anger og ruelse nu, end han havde følt, mens han pønsede på gerningen.

Der var en frygt og rædsel over ham, som han aldrig havde gjort regning på og ikke i mindste måde var i stand til at styre. Han var så frygtelig bange for det gyselige værelse hjemme. Det indjog ham en uhyggelig, vanvittig skræk for ham selv, for idet han udgjorde en del af værelset – var noget, man tænkte, var der, og som dog manglede i det – overførtes dets gådefulde rædsler på én selv, og når han i tankerne udmalede sig det grimme kammer, troløst og stille i de to nætters mørke timer, og den uredte seng, hvori han formodedes at ligge, men dog ikke lå, blev han på en måde sit eget genfærd og var både den forfølgende ånd og det forfulgte menneske.

Da diligencen indhentede ham, fik han plads udenpå og førtes rask ad hjemmet til. Idet han nu satte sig blandt passagererne bagpå – for største delen folk fra landet – begyndte han at frygte for, at de havde hørt om mordet og ville fortælle ham, at liget var blevet fundet, skønt han, af hensyn til tiden og stedet, hvor mordet var blevet begået, godt vidste, at det næsten var en umulighed. Men selv om han vidste dette og derfor ikke havde grund til at holde deres uvidenhed for andet end en naturlig følge af omstændighederne, opmuntrede dog netop denne uvidenhed ham, og det i den grad, at han begyndte at tro, at liget aldrig ville blive fundet, og at tænke over denne mulighed. Idet han gik ud fra dette punkt og målte tiden efter sine brødefulde tankers hurtige flugt, og hvad der var gået forud for blodsudgydelsen, og de skarer af usammenhængende og forstyrrede billeder, han stadig var et bytte for, var han ved daggry kommet så vidt, at han opfattede mordet som et gammelt mord og troede sig selv forholdsvis sikker, fordi det endnu ikke var blevet opdaget. Endnu ikke! Og dog havde den

sol, som nu så ind i skoven og forgyldte et dødt menneskes ansigt med sin opstigende glans, set dette menneske levende og søgt at få ham til kun for én gang at rette sin tanke på himlen, mens den gik ned den foregående aften.

Men her var atter Londons gader. Stille!

Klokken var kun fem. Han havde tid nok til at nå sit eget hus uset, og førend der var mange folk på færde, hvis der hidtil ikke var hændt noget, som kunne lede til hans opdagelse. Han lod sig glide ned fra diligencen uden at ulejlige kusken med at holde, og idet han skyndte sig tværs over kørebanen og ind og ud ad enhver sidegade, der lå på hans vej, nærmede han sig omsider sin bolig. I sit nærmeste nabolag brugte han yderligere forsigtighed, idet han først blev stående for at se helt ned ad den nærmeste foran ham liggende gade, derpå smuttede hurtigt gennem den og standsede for at overskue den næste, og så fremdeles.

Gangen var tom, da hans morderansigt så ind i den. Han listede sig på tåspidserne hen til døren, som om han frygtede for at forstyrre sin egen indbildte hvile.

Han lyttede. Ikke en lyd. Idet han med skælvende hånd drejede nøglen om og sagte skød døren op med sit knæ, overvældedes han af en forfærdelig angst.

Hvad om den myrdede var kommet der før han!

Han så sig ængsteligt om, men der var intet.

Han gik ind, lukkede døren i lås, trak nøglen frem og tilbage i støvet og fugtigheden i kaminen for at tilsøle den igen og hængte den op på dens gamle plads. Han afførte sig sin forklædning, bandt den sammen i en bylt for at kunne bære den bort og kaste den i floden før aften og lukkede den inde i et

skab. Da disse forsigtighedsregler var iagttaget, klædte han sig af og gik i seng.

Den brændende tørst og den ild, der rasede i ham, mens han lå under sengeklæderne; værelsets forøgede rædsel, da de hindrede ham fra at se det; den pinagtige spænding, hvori han med skærpet opmærksomhed lyttede efter enhver lyd og troede, det var indledningen til den banken, som skulle bringe efterretningen; den uro, hvormed han forlod sit leje og, idet han så sig i spejlet, bildte sig ind, at gerningen stod tydeligt skrevet i ansigtet, og, når han igen lagde sig og begravede sig i dynerne, hørte sit eget hjerte banke mord, mord, mord, hvilke ord kan skildre rædsomme sandheder som disse!

Morgenen nærmede sig. Der lød fodtrin i huset. Han hørte rullegardiner blive trukket op og vinduesskodder åbnet og nu og da forsigtige fjed uden for sin egen dør. Mere end én gang prøvede han på at kalde, men hans mund var så tør, som om den havde været fuld af brændende sand. Omsider satte han sig over ende i sengen og råbte:

"Hvem er det?" Det var hans hustru.

Han spurgte hende, hvad klokken var. Ni.

"Har – har ingen banket på min dør i går?" stammede han. "Der var noget, som forstyrrede mig, men med mindre du havde slået døren i stykker, havde du intet svar fået af mig."

"Nej, ingen," svarede hun. Det var godt. Næsten åndeløs havde han ventet på hendes svar. Det var en lettelse for ham, hvis noget kunne være det.

"Mr. Nadgett ønskede at tale med dig, men jeg sagde ham, at du var træt og havde sagt, at du ikke ville forstyrres. Han svarede, at det også kunne være det samme, og gik. Da jeg

lukkede mit vindue op for at lade den friske luft strømme ind, så jeg ham gå her igennem gaden meget tidligt i morges, men han har ikke været her oftere."

Gå igennem gaden i morges! Meget tidligt! Jonas skælvede ved tanken om, hvor nær han havde været ved selv at se ham, endog kun ham, som ikke tænkte på andet end at sky folk og snige sig uset om og gemme sine hemmeligheder, og som intet så.

Han befalede hende at gøre hans morgenmad færdig og lavede sig til at gå ovenpå, idet han iførte sig de klæder, han havde trukket af, da han var kommet ind i dette værelse, og som siden var blevet uden for døren. I sin hemmelige frygt for at træffe sammen med tjenestefolkene for første gang efter, hvad han havde gjort, tøvede han ved døren under intetsigende påskud, for at de skulle se ham uden at se ham i ansigtet, lod den stå på klem, mens han klædte sig på, og råbte, for at de kunne blive vant til hans stemme, at vinduerne skulle lukkes op og fortovet vandes. Selv da han således på forskellige måder havde trukket tiden ud, så at han havde set eller talt til dem alle, kunne han dog længe ikke samle mod til at gå ud iblandt dem, men blev stående ved sin egen dør og lyttede efter deres fjerne samtale.

Her kunne han imidlertid ikke blive stående og gik derfor hen til dem. Hans sidste blik i spejlet havde set et ansigt, der forrådte sig selv, men det var måske, fordi han havde været så ængstelig til mode, da han så i det. Han vovede ikke at vende sig mod dem for at se, om de iagttog ham, men han fandt dem meget tavse.

Men hvor godt han end passede på sig selv, kunne han dog ikke bare sig for at lytte eller undgå at røbe, at han lyttede. Hvad enten han agtede på deres tale, prøvede på at tænke på andre ting, selv talte, tav eller resolut talte de langsomme pendulslag af et hæst ur bag ved sig, sank han, ligesom fortryllet, hen i en spændt lytten, for han vidste, at det måtte komme, og hans nuværende straf, pine og afsindighed var at lytte efter dets komme.

Tys!

48. Bringer tidender om Martin og Mark samt om en tredje person, læseren godt kender. Viser sønlig kærlighed i en hæslig skikkelse og kaster en tvivlsom lysstråle på et meget mørkt sted

Tom Pinch og Ruth sad ved deres tidlige morgenmad bag det åbne vindue, hvor der stod en række af de friskeste små blomster, som Ruth egenhændigt havde opstillet der. Ruth havde stukket en geraniumgren i Toms knaphul, for at han skulle se rigtig pæn og sommerlig ud – grenen havde måttet stikkes fast, da man ellers kunne have været vis på, at den kære, gamle Tom ville have tabt den; – og folk råbte med blomster op og ned ad gaden; og en klodset bi, der var kommet ind gennem vinduessprækken, stødte hovedet mod ruden under sine forsøg på at bane sig vej ud i den smukke morgen og troede, at den var forhekset, fordi det ikke ville lykkes den; og morgenen var strålende, og den duftende luft kyssede Ruth og susede omkring Tom, som om den ville sige: "Hvordan har I det, mine venner? Jeg er kommet hele den lange vej for at hilse på jer;" og

det var et af disse glade øjeblikke, da vi ønsker eller burde ønske, at alle her på jorden kan være lykkelige og føle skønheden af årets sommer, idet de opfanger glimt af hjertets.

Det var endog en fornøjeligere frokost end sædvanlig, skønt den altid var fornøjelig, for lille Ruth havde nu to elever at undervise, hver tre gange om ugen og hver to timer ad gangen, og desuden havde hun malet nogle skærme og brevholdere og var, uden at Tom vidste af det – kunne der tænkes noget mere henrykkende! – efter ofte at have set ind ad vinduet gået ind i en butik, hvor der handledes med sådanne ting, og havde taget mod til sig til at spørge madammen i butikken, om hun ville købe dem. Og madammen havde ikke alene købt dem, men bestilt flere; og denne selvsamme morgen havde Ruth tilstået alt dette for Tom og overrakt ham pengene i en lille pung, som hun havde hæklet netop i dette øjemed. De havde haft en rørende scene over dette og måske oven i købet fældet et par glædestårer, men nu var det alt sammen forbi; og et mere strålende ansigt end Toms eller et mere strålende ansigt end Ruths havde den strålende sol ikke skuet, siden den var gået i seng den foregående aften.

"Hvor vor vært dog er en sær fyr!" sagde Tom pludselig, idet han holdt inde, lige som han var i færd med at skære sig en skive af brødet, og lod kniven blive siddende i det. "Jeg tror ikke, han har været hjemme en eneste gang, siden han bragte mig i den ubehagelige forlegenhed, så at jeg næsten begynder at tro, at han aldrig kommer hjem igen. Han fører rigtignok et meget gådefuldt liv."

"Højst mærkeligt. Ikke sandt, Tom?"

"Jeg vil håbe," sagde Tom, "at det kun er mærkeligt, og at der ikke er noget ondt i det. Undertiden begynder jeg næsten at tro det. Men jeg vil have en forklaring af ham," sagde Tom og rystede på hovedet, som om dette var en frygtelig trussel, "så snart jeg kan få fat i ham."

Et rask dobbeltslag på døren jog Toms truende miner på flugt og fremkaldte i stedet et overrasket udtryk.

"Hejda!" sagde Tom. "Det er noget tidligt at få besøg, men det er sagtens John, kan jeg tænke."

"Jeg – jeg – tror ikke, at det var hans banken, Tom."

"Ikke?" sagde Tom. "Det er da vel aldrig min principal, der kommer til byen og nu, efter mr. Fips' anvisning, er gået herhen efter nøglen til biblioteket. Det er virkelig nogen, der spørger efter mig! Vær så god at komme ind!"

Men da personen kom ind, var det så langt fra, at Tom sagde: "Ønsker De at tale med mig, sir?" eller: "Mit navn er Pinch, sir; hvad er Deres ærinde, om jeg tør spørge?" eller tiltalte ham med sådanne kolde udtryk, at han tværtimod udbrød: "Milde himmel!" og greb begge hans hænder med de mest levende tegn på forbavselse og glæde.

Den fremmede var lige så bevæget som Tom selv, og de vekslede mangfoldige gange håndtryk uden at tale. Tom var den første, som igen fik sit mæle.

"Og Mark Tapley med!" sagde Tom og løb hen til døren og vekslede håndtryk med en. "Kom dog indenfor, kære Mark. Han ser ikke en dag ældre ud, end han gjorde i *Dragen*! Hvordan har De det, Mark?"

"Mange tak, sir, brillant," svarede Tapley, der var lutter smil og buk.

"Du milde Gud!" udbrød Tom, idet han klappede ham kærligt på ryggen. "Hvilken glæde at høre hans gamle stemme igen! Sæt Dem, kære Martin. Min søster, Martin; mr. Chuzzlewit, mit lam. Mark Tapley fra *Dragen*. Du milde Gud, hvilken overraskelse! Sæt Dem. Gud hjælpe mig!"

Tom var så eksalteret, at han ikke kunne holde sig stille et øjeblik, men stadig løb frem og tilbage mellem Mark og Martin, trykkede dem skiftevis i hånden og forestillede dem atter og atter for sin søster.

"Jeg husker den dag, da vi skiltes, Martin, så godt, som om det var i går," sagde Tom. "Hvilken dag det var, og hvor De var opbragt! Og husker De ikke, at jeg indhentede Dem på vejen den morgen, Mark, da jeg kørte til Salisbury med giggen for at hente ham, og De ville se Dem om efter en plads? Og mindes De ikke det måltid, vi holdt i Salisbury, Martin, med John Westlock, hvad? Du milde Gud! Kære Ruth, mr. Chuzzlewit. Mark Tapley, mit lam, fra *Dragen*. Hent flere kopper. Åh, hvor jeg er glad ved at se jer begge!"

Og derpå løb Tom – ligesom John Westlock havde gjort ved hans komme – hen til bordet for at skære smørrebrød til dem, men huskede, førend han havde fået et eneste stykke smurt, på noget andet og kom løbende tilbage for at fortælle det, og så trykkede han dem igen i hånden, forestillede atter sin søster for dem og gjorde alt, hvad han allerede havde gjort, om igen, og intet kunne Tom gøre, og intet kunne Tom sige, som var halvt tilstrækkeligt til at udtrykke hans glæde over deres lykkelige tilbagekomst.

Tapley var den første, som genvandt sin fatning, og efter en meget kort tids forløb opdagedes det, at han frivilligt havde

installeret sig som tjener eller opvarter for selskabet, hvilket de først blev opmærksomme på ved hans midlertidige fraværelse ude i køkkenet og hurtige tilbagekomst med en kedel kogende vand, af hvilken han skænkede på tepotten med den for ham ejendommelige sindsro.

"Sæt Dem og spis frokost, Mark," sagde Tom. "Få ham dog til at sætte sig og spise med, Martin."

"Å jeg har for længe siden opgivet ham som uforbederlig," svarede Martin. "Han følger sit eget hoved, Tom. De ville undskylde ham, miss Pinch, hvis De kendte hans værd."

"Gud velsigne Dem, det kender hun!" sagde Tom. "Jeg har fortalt hende alting om Mark Tapley. Har jeg ikke, Ruth?"

"Jo, Tom."

"Ikke alt," svarede Martin med dæmpet stemme. "Det bedste om Mark Tapley ved kun ét menneske, som, hvis Mark ikke havde været, næppe ville have levet og kunnet fortælle det."

"Mark," sagde Tom Pinch med eftertryk, "sætter De Dem ikke lige på minuttet, så bander jeg Dem!"

"Godt, sir," svarede Mark Tapley, "hellere, end at De skal gøre det, vil jeg adlyde. Det er et temmelig stærkt indgreb i et menneskes lystighed at modtage ham så venligt, men et verbum er et ord, som betyder at være, at handle eller at lide – hvilket er al den grammatik, jeg nogen sinde har lært, og det er også mere end nok – og findes der noget levende verbum, så er det mig, for altid er jeg, undertiden handler jeg, og stadig lider jeg."

"Endnu ikke lystig?" spurgte Tom med et smil.

"Jeg var det så temmelig på den anden side af havet, sir," svarede Tapley, "og ikke ganske uden ære. Men den

menneskelige natur har sammensvoret sig imod mig, så at jeg ingen fremgang kan gøre. Jeg vil bestemme ved mit testamente, at der skal skrives på min grav: 'Han var en mand, der måske ville have holdt sig kækt, hvis han havde fået lejlighed til det, men det nægtedes ham'."

Tapley benyttede dette øjeblik til at se sig om med et grin og derpå gå løs på frokosten med en madlyst, der ikke tydede på fejlslagne forhåbninger eller uovervindeligt tungsind.

Imidlertid flyttede Martin sin stol lidt nærmere hen til Tom og hans søster og fortalte dem, hvad der havde tildraget sig i Pecksniffs hus, samt tilføjede i få ord en almindelig skildring af den modgang og de skuffelser, han havde lidt, siden han forlod England.

"For Deres trofaste udførelse af det tillidshverv, jeg betroede Dem, Tom," sagde han, "og for al Deres godhed og uegennyttighed kan jeg aldrig takke Dem nok. Når jeg føjer Marys tak til min –"

Ak Tom! Blodet veg fra hans kinder og kom farende så voldsomt tilbage, at det var en pine at føle det, skønt intet, intet i sammenligning med hans sårede hjertes kvide.

"Når jeg føjer Marys tak til min," sagde Martin, "har jeg vist den eneste ringe påskønnelse, som det står i vor magt at byde, men vidste De, hvad vi føler, Tom, tør jeg sige, at De ville sætte nogen pris på det."

Og havde de vidst, hvad Tom følte – men det fik aldrig noget menneske at vide – ville de også have sat nogen pris på ham. Ja, det ville de.

Tom gik over til et andet emne. Det gjorde ham ondt ikke at kunne fortsætte, da det glædede Martin, men han var i dette

øjeblik ude af stand til det. Der var ikke en dråbe bitterhed eller misundelse i hans sjæl, men det var ham umuligt at udtale hendes navn med ro.

Han spurgte, hvilke planer Martin havde.

"Ikke længere at gøre Deres lykke, Tom, men at søge at skaffe mig mit udkomme. Jeg har én gang prøvet på det i London, og det mislykkedes. Vil De tjene mig med Deres venskabelige råd og hjælp, vil det måske lykkes mig bedre under Deres vejledning. Jeg vil gøre, hvad det skal være, for at tjene mit brød ved mine egne kræfter. Højere går mine forhåbninger ikke nu."

Højsindede, ædle Tom! Sorgfuld over at se sin gamle kammerats stolthed ydmyget og høre ham tale i denne forandrede tone, undertrykkede han straks sine dybe følelser og talte frejdigt og frit.

"Højere skulle Deres forhåbninger ikke gå?" udbrød han. "Jo, de gør. Hvor kan De tale således? De når op til den tid, da De vil være lykkelig med hende. De når op til den tid, da De vil kunne gøre krav på hende. De når op til den tid, da De ikke vil kunne tro, at De nogen sinde havde været modfalden eller fattig. Råd og venskabelig hjælp? Ja naturligvis. Men De skal få bedre råd og hjælp, end jeg kan give Dem. De skal rådføre Dem med John Westlock. Vi ville straks gå til ham. Det er endnu så tidligt, at jeg har tid nok til at følge Dem til hans bolig, førend jeg går til mine forretninger; den ligger på min vej, og jeg kan lade Dem blive der, for at De kan tale om Deres sager med ham. Kom derfor, kom. Jeg er nu forretningsmand, som De ved, og har ingen tid at undvære. Højere skulle Deres forhåbninger ikke gå? Nej, det gør de vist ikke. Jeg kender dem ganske godt. De ville snart flyve os af syne, Martin, og lade os mange mil tilbage."

"Ja, men jeg er måske blevet lidt forandret," sagde Martin, "siden den tid, da De kendte mig så godt, Tom."

"Hvilken snak! Hvorfor skulle De være blevet forandret? De taler jo, som om De var en olding. Jeg har aldrig hørt mage til menneske! Følg med til John Westlock, følg med. Kom med, Mark Tapley. Det er vist Marks skyld; og det skader Dem ikke, siden De har sådan en knurrepotte til staldbroder."

"Der er ingen ære at vinde ved at være lystig hos Dem, mr. Pinch," sagde Mark. "En fattiglæge kunne være lystig hos Dem. Intet mindre end en ny rejse til De Forenede Stater kunne gøre det ærefuldt at være lystig, efter at man igen har set Dem."

Tom lo og ilede ud på gaden med Mark og Martin og af sted til John Westlock ad den korteste vej, for hans forretningstime var nær for hånden, og han satte sin stolthed i altid at vise sig yderst punktlig.

John Westlock var hjemme, men blev, mærkeligt nok, noget forlegen ved at se dem, og da Tom ville gå ind i det værelse, hvor han plejede at spise frokost, sagde han, at der var en fremmed derinde. Det syntes at være en mystisk fremmed, for John lukkede døren, så snart han havde sagt det, og førte dem ind i værelset ved siden af.

Han blev imidlertid meget glad over at se Mark Tapley og modtog Martin med sin ejendommelige, ligefremme høflighed. Men Martin følte, at han ikke vakte nogen usædvanlig interesse hos John Westlock, og lagde et par gange mærke til, at han så tvivlende, for ikke at sige medlidende på Tom Pinch. Han troede – og han rødmede ved denne tanke – at han kendte årsagen.

"Jeg frygter for, at De er optaget," sagde Martin, da Tom havde meddelt ham hensigten med deres komme, "men hvis De vil tillade, at jeg kommer igen på en mere heldig tid, vil det være mig meget kært."

"Ja, jeg er rigtignok optaget," svarede John nølende, "men den sag, som jeg er optaget af, vedrører, sandt at sige, mere Dem end mig."

"Virkelig?" udbrød Martin.

"Det vedrører et medlem af Deres familie og er af en alvorlig natur. Vil De have den godhed at blive her, skal det være mig en fornøjelse at meddele Dem den under fire øjne, for at De selv kan dømme om dens vigtighed."

"Og imidlertid," sagde Tom, "må jeg virkelig gå."

"Er Deres forretninger da så påtrængende," spurgte Martin, "at De ikke kan blive en halv time hos os? Jeg ville ønske, at De kunne. Hvad forretninger har De?"

Nu var det Toms tur til at blive forlegen, men efter at have tænkt sig lidt om, sagde han ligefrem:

"Det tør jeg ikke sige, Martin, skønt jeg håber snart at kunne det og ikke ved nogen anden grund, der hindrer mig fra at gøre det nu, end min principals pålæg. Det er en skæv stilling at være i," sagde Tom med en ubehagelig følelse af at synes at have mistillid til sin ven, "hvad jeg hver dag føler, men jeg kan sandelig ikke gøre for det, kan jeg vel, John?"

Da John Westlock sagde nej, bad Martin dem ikke at sige et ord mere om det, skønt han ikke kunne lade være at undre sig over, hvad det var for en mærkelig post, Tom havde, eller hvorfor han var så hemmelighedsfuld og forlegen og sig selv så ulig med hensyn til den. Lige så lidt kunne han bare sig for flere

gange at vende tilbage til den i sine egne tanker. Så snart denne samtale var ude, gik Tom, idet han tog Tapley med, da denne, som han smilende sagde, uden skade kunne følge med ham.

"Nå, hvad agter De nu at tage Dem for, Mark?" spurgte Tom, mens de fulgtes ad.

"Sandt at sige, har jeg tænkt temmelig stærkt på den ægteskabelige livsbane."

"Det er da vel aldrig Deres alvor, Mark?"

"Jo, jeg har nøje overvejet det."

"Hvem er da damen, Mark?"

"Hvad mener De?"

"Hvem damen er. De ved lige så godt som jeg, hvad jeg sagde," sagde Tom smilende.

Tapley undertrykkede sin egen tilbøjelighed til at smile og sagde med et af sine snurrigste ansigter:

"De kan vel sagtens ikke gætte det, mr. Pinch?"

"Hvorledes skulle det være muligt? Jeg kender ingen af Deres flammer, hvis det da ikke skulle være mrs. Lupin."

"Nå ja, sæt da at det var hende?"

Da Tom blev stående på gaden for at se på ham, viste Tapley ham et øjeblik et aldeles sløvt og udtryksløst udtryk, en sand brandmur af et ansigt, men idet han med forbavsende hurtighed åbnede det ene vindue efter det andet og satte lys i dem alle til en almindelig illumination, gentog han:

"Sæt da, bare for løjers skyld, at det var hende?"

"Men jeg troede, at en sådan forbindelse slet ikke faldt i Deres smag, Mark!" udbrød Tom.

"Ja, det samme har jeg selv før troet," sagde Mark, "men nu er jeg ikke rigtig sikker i min sag længere. Det er sådan en sød og

rar kone, sir."

"Ja, det er hun rigtignok!" udbrød Tom. "Men hun har jo altid været en sød og rar kone, har hun ikke?"

"Om hun har!" sagde Tapley.

"Hvorfor i al verden giftede De Dem da ikke straks med hende, i stedet for at drage udenlands og spilde al denne tid og overlade hende ganske til sig selv og udsat for at få andre friere?"

"Velan," svarede Tapley fortroligt, "jeg vil da fortælle Dem, hvorledes det gik til. De kender mig, mr. Pinch, der er ingen, som kender mig bedre. De kender min natur, og De kender også min svaghed. Det er min natur at være lystig, og det er min svaghed, at jeg ønsker at indlægge mig ære ved det. Meget vel! I denne stemning sætter jeg mig det i hovedet, at hun ser på mig med – med hvad man, oprigtig talt, kan kalde gunstige øjne."

"Meget rigtigt. Det vidste jeg jo allerede meget godt, dengang vi for længe siden talte om det, førend De forlod *Dragen*."

Tapley nikkede. "Nu vel! Men da jeg på samme tid er fuld af lyse forhåbninger, kommer jeg til den slutning, at der ingen ære er at vinde ved en stilling, hvori man har alt, hvad man kunne ønske sig, lige ved hånden. Idet jeg nu fæster blikket på det menneskelige livs lyse side, er det en af mine lyse forhåbninger, at der forestår mig en hel del modgang, hvorunder jeg kan vise, hvad jeg duer til, og være lystig under forhold, som skaffer nogen ære. Med frejdigt sind drager jeg ud i verden og kommer først om bord i et skib, men opdager meget snart – af den lethed, hvormed jeg er lystig, ser De – at der ingen ære er at vinde der. Deraf kunne jeg have ladet mig advare og opgivet

det, men det gjorde jeg ikke. Jeg kommer til De Forenede Stater, og der begynder jeg, skal jeg aldrig nægte, at føle en smule ære ved at holde modet oppe. Men hvad sker? Netop som jeg begynder at vise, hvad jeg indeholder, og er lige på nippet til at gøre noget stort, narrer min herre mig."

"Narrer Dem!" udbrød Tom.

"Bedrager mig," svarede Tapley med et strålende ansigt. "Vender ryggen til alt, hvad der kunne gøre det ærefuldt at stå i hans tjeneste, og tager helt pippet fra mig. I denne tilstand rejser jeg tilbage. Nå. Da nu alle mine skønne fantasier er tilintetgjort, og jeg mærker, at der intetsteds er ære at vinde, bliver jeg fortvivlet og siger: 'Lad mig gøre det skridt, hvorved der er mindst ære at vinde, gifte mig med en sød, rar, lille kone, der holder meget af mig, leve et lykkeligt liv og ikke længere kæmpe mod den vanskæbne, der forfølger mig.'"

"Er Deres filosofi, Mark," sagde Tom, der lo hjerteligt ved denne tale, "end den snurrigste, jeg i mit liv har hørt, er den dog ikke den mindst forstandige. Mrs. Lupin har naturligvis sagt ja."

"Nej, så vidt er hun endnu ikke gået, hvilket jeg tror især har sin grund i, at jeg endnu ikke har spurgt hende. Men den aften, jeg kom hjem, var vi meget gode venner – rigtig perlevenner, kan jeg gerne sige. Det er alt sammen i rigtighed, sir."

"Nå," sagde Tom, idet han standsede ved porten til Temple, "jeg ønsker Dem af mit ganske hjerte til lykke, Mark. Jeg ser Dem nok igen engang i dag, men nu farvel!"

"Farvel. Gud være med Dem, mr. Pinch," tilføjede han ved sig selv, mens han stod og så efter ham, "skønt De er en dæmper på en hæderlig ærgerrighed. De tænker mindst på, at De var den

første, som kuldkastede mine forhåbninger. Pecksniff kunne have bygget mig op for hele min levetid, men Deres elskværdige karakter rev mig ned. Gud være med Dem, mr. Pinch!"

Mens Tom Pinch og Mark således udøste deres hjerter for hinanden var Martin og John Westlock helt anderledes optaget. Næppe var de blevet alene, førend Martin med en anstrengelse, som han ikke kunne skjule, sagde:

"Mr. Westlock, vi har kun set hinanden én gang før, men De har længe kendt Tom, og det synes at gøre Dem til en gammel bekendt af mig. Jeg kan ikke tale åbent med Dem, førend jeg har lettet mit sind. Jeg ser med smerte, at De i den grad har mistillid til mig, at De tror mig i stand til at misbruge Toms ligegyldighed for sig selv, hans kærlige natur eller nogen af hans gode egenskaber."

"Det var ikke min hensigt at frembringe et sådant indtryk hos Dem," svarede John, "og det gør mig meget ondt, at det er sket."

"Men De nærer dog en sådan mistillid?"

"De spørger mig så bestemt og ligefremt," svarede John, "at jeg ikke vil nægte, at jeg har vænnet mig til i Dem at se en person, der, ikke af overmod, men alene af tankeløshed ikke har taget tilbørligt hensyn til hans natur og ikke ganske behandlet den efter fortjeneste. Det er langt lettere at ringeagte end at påskønne Tom."

Dette blev vel ikke sagt med varme, men dog med et vist eftertryk; thi der var ikke noget emne i verden – alene med undtagelse af ét – som lå den talende mere på hjerte.

"Alt som jeg nærmede mig den voksne alder," vedblev han, "lærte jeg Tom bedre og bedre at kende og lærte at elske ham

som noget uendeligt bedre end jeg selv. Jeg tror ikke, at De forstod ham, da vi mødtes forrige gang, og jeg tror heller ikke, at De brød Dem synderligt om at forstå ham. De eksempler på dette, som jeg lagde mærke til hos Dem, var, ligesom de lejligheder, jeg havde til at gøre iagttagelser, meget intetsigende, vistnok også meget uskyldige; jeg syntes ikke om dem, men de påtvang sig mig af sig selv, for jeg lurede ikke på dem, kan jeg forsikre. De vil måske sige," tilføjede John med et smil, idet han gik noget mere over til sin sædvanlige tone, "at De 'heller ikke synes om mig, men til svar kan jeg kun udtale, at jeg ikke på nogen måde ville have bragt dette emne på bane."

"Det var mig, som bragte det på bane," sagde Martin, "og det er så langt fra, at jeg har nogen grund til at beklage mig over Dem, at jeg tværtimod højagter det venskab, De nærer for Tom, og de mangfoldige beviser, De har givet ham på det. Hvorfor skulle jeg søge at skjule for Dem," tilføjede han, dybt rødmende, "at jeg hverken forstod eller brød mig om at forstå ham, mens jeg omgikkes ham, og at det nu gør mig inderligt ondt?"

Det blev sagt så oprigtigt og samtidig både så beskedent og så mandigt, at John rakte ham sin hånd, og idet Martin gav ham sin med den samme frimodighed, svandt enhver tilbageholdenhed mellem de to unge mænd.

"Hvis jeg nu skulle trætte Deres tålmodighed alt for meget, med hvad jeg har at sige Dem," sagde John, "beder jeg Dem huske på, at det har et øjemed, og at dette øjemed er kernepunktet i historien."

Efter denne indledning fortalte han alle de omstændigheder, der stod i forbindelse med, at han havde været til stede ved den patients sygdom og langsomme helbredelse, der havde ligget

syg i *Tyren*, og knyttede hertil Toms egen fortælling om, hvad der havde tildraget sig på kajen. Martin var ikke lidt forbavset, da John havde talt færdig, idet disse to historier ikke syntes at stå i nogen forbindelse med hinanden, men lod ham være lige så klog som før.

"Hvis De vil undskylde mig lidt," sagde John og stod op, "vil jeg om et lille øjeblik bede Dem træde ind i værelset ved siden af."

Dermed forlod han Martin, der var ude af sig selv af forbavselse, men kom straks efter tilbage for at opfylde sit løfte. Martin fulgte med ham ind i værelset ved siden af og fandt der en tredje person, uden tvivl den samme fremmede, hans vært havde omtalt, da Tom Pinch forestillede ham.

Det var en ung mand med kulsort hår og øjne. Han var bleg og mager og havde åbenbart først nylig overstået en svær sygdom. Da Martin trådte ind, rejste han sig op, men satte sig igen på Johns opfordring. Hans øjne var vendt nedad og med undtagelse af et eneste, halvt ydmygt, halvt bønfaldende blik på dem begge, holdt han dem nedslagne og sad ganske stille og tavs.

"Denne persons navn er Lewsome," sagde John Westlock "og det er ham, om hvem jeg har fortalt Dem, at han blev meget syg i gæstgivergården tæt herved og led meget. Han havde en meget streng tid, inden han begyndte at komme sig, men er nu rask, som De ser."

Da han hverken talte eller rørte sig, og John Westlock gjorde et ophold, sagde Martin uden ret at vide, hvad han skulle sige, at det glædede ham at høre.

"Den korte forklaring, som jeg ønsker, at De skal høre af hans egen mund, mr. Chuzzlewit," vedblev John, idet han så opmærksomt på ham og ikke på Martin, "aflagde han første gang for mig i går og gentog den for mig i morges uden mindste afvigelse i nogen væsentlig henseende. Jeg har allerede sagt Dem, at han, førend han blev flyttet fra gæstgivergården, underrettede mig om, at han havde en hemmelighed at betro mig, som lå tungt på hans sind, men svævende imellem liv og død og vaklende mellem sit ønske om at lette sig for den og sin frygt for at styrte sig i ulykke ved at åbenbare den, har han indtil i går skyet denne meddelelse. Da jeg ingen forestilling havde om dens vigtighed eller min ret til at udfritte ham om den, har jeg heller aldrig trængt ind på ham førend for nogle dage siden, da jeg af hans egen frivillige tilståelse i et brev ude fra landet hørte, at den vedrørte en mand ved navn Jonas Chuzzlewit. I den tro, at den kunne udbrede noget lys over det lille mysterium, som nu og da har ængstet Tom, trængte jeg ind på ham og hørte hans forklaring, således som De nu skal høre den af hans egen mund. Jeg skylder ham at tilføje, at han for det tilfælde, at han skulle dø, har nedskrevet den på et papir, som han har forseglet og adresseret til mig, men som han dog ikke har kunnet overtale sig til frivilligt at overgive til mig. Dette papir har han, tror jeg, endnu inde på sit bryst."

Den unge mand stadfæstede dette ved hurtigt at føre hånden til brystet.

"Det bliver måske bedst at overgive det i Deres varetægt," sagde John. "Men bryd Dem ikke om det nu."

Med disse ord rakte han sin hånd op for at vække Martins opmærksomhed. Den var allerede fæstet på manden, der efter

et kort ophold sagde med en dæmpet, svag, hul røst:

"I hvilket slægtskabsforhold stod den mr. Anthony Chuzzlewit, der –"

"– der døde – til mig?" sagde Martin. "Han var min bedstefaders broder."

"Jeg er bange for, at han blev taget af dage. Myrdet."

"Min Gud!" sagde Martin. "Af hvem?"

Den unge mand Lewsome så ham op i ansigtet og svarede, idet han atter slog øjnene ned:

"Af mig, er jeg bange for."

"Af Dem?" udbrød Martin.

"Ikke ved min hånd, men ved min hjælp."

"Tal ud," sagde Martin, "og sig sandheden."

"Jeg er bange for, at dette er sandheden."

Martin var i færd med at afbryde ham, men da John Westlock hviskede: "Lad ham fortælle sin historie, som han selv vil," fortsatte Lewsome:

"Jeg har studeret kirurgi og i de sidste år været amanuensis hos en praktiserende læge i City. Mens jeg stod i hans tjeneste, gjorde jeg bekendtskab med Jonas Chuzzlewit. Han er hovedmanden i denne forbrydelse."

"Hvad siger De?" spurgte Martin alvorligt. "Ved De, at han er den omtalte gamle mands søn?"

"Jeg ved det," svarede han.

Han var tavs nogle øjeblikke og fortsatte så:

"Jeg har god grund til at vide det, da jeg ofte har hørt ham ønske sin gamle fader død og klage over, at han faldt ham til byrde. Dette plejede han at gøre på et sted, hvor flere af os kom sammen om aftenen. Der var intet godt ved dette sted, som De

vil indse, når De hører, at han var formand for selskabet. Gid jeg var død og aldrig havde set det!"

Han standsede atter og fortsatte derpå igen ligesom før:

"Vi kom sammen for at drikke og spille, ikke om store summer, men om summer, der var store for os. Han vandt i almindelighed, men hvad enten han vandt eller ikke, lånte han dem, der tabte, penge mod renter og blev derved herre over os, skønt jeg tror, at vi alle hemmeligt hadede ham. For at formilde ham gjorde vi os lystige over hans fader; hans debitorer, blandt hvilke også jeg var, begyndte med det, og vi plejede at drikke på, at den gamle, snart måtte gå bort og den unge snart arve ham. En aften kom han og var i meget slet humør. Den gamle mand havde, sagde han, ærgret ham stærkt den dag. Han og jeg var alene, og i sin fortvivlelse fortalte han mig, at den gamle mand gik i barndom, at han var affældig, sløv og vrøvlevorn, lige så utålelig for sig selv som for andre, og at det ville være en velgerning at skaffe ham af vejen. Han svor på, at han ofte havde tænkt på at blande noget i det stads, han tog for sin hoste, for at skaffe ham en let død. Folk, der var blevet bidt af gale hunde, blev undertiden kvalt i deres dyner, sagde han; hvorfor da ikke også befri sådanne udlevede mennesker for deres lidelser? Han så vist på mig, mens han sagde dette, og jeg så vist på ham, men videre gik det ikke den aften."

Han standsede endnu en gang og tav så længe, at John Westlock til sidst sagde: "Fortsæt." Martin havde ikke flyttet sine øjne fra hans ansigt, men var så overvældet af rædsel og forbavselse, at han ikke kunne tale.

"Det var måske otte dage senere, måske kortere, måske længere – sagen lå mig på sinde hele tiden, men jeg kan ikke

huske tiden, således som jeg vil kunne huske ethvert andet tidsrum – da han atter talte til mig. Også denne gang var vi alene, da vi havde indfundet os før den sædvanlige forsamlingstid. Der var ingen aftale gjort imellem os, men jeg tror, at jeg gik derhen for at træffe ham, og ved, at han kom for at træffe mig. Han var kommet først og læste i en avis, da jeg trådte ind, og nikkede ad mig uden at se i vejret eller holde op at læse. Jeg satte mig lige overfor og tæt ved ham, og straks efter sagde han, at jeg skulle skaffe ham to slags medikamenter, et, som virkede øjeblikkelig, som han kun ville have meget lidt af, og et andet, som var langsomt og tilsyneladende ikke mistænkeligt, og af det måtte han have mere. Mens han talte til mig, læste han stadig i avisen. Han sagde "medikamenter" og brugte ikke noget andet ord og jeg heller ikke."

"Alt dette stemmer overens med, hvad jeg har hørt," sagde John Westlock.

"Jeg spurgte ham, hvad han ville bruge dem til? Ikke til noget ondt, svarede han; til at forgive katte med; hvad kom det mig ved? Jeg stod i færd med at rejse til en fjern koloni – jeg havde nylig fået en plads, som jeg, som mr. Westlock ved, siden mistede ved min sygdom, og som var min eneste redningsplanke – og hvad kom det mig ved? Han kunne få dem på halvtreds steder uden min hjælp men ikke så let, som han kunne få dem af mig. Det var sandt. Han kom måske slet ikke til at bruge dem, sagde han, og tænkte for øjeblikket ikke på det, men han ønskede dog at have dem. I al denne tid læste han i avisen. Vi talte om prisen. Han ville eftergive mig en lille gæld – og jeg var ganske i hans magt – og betale mig fem pund, og dermed faldt sagen hen, idet andre kom ind. Men aftenen efter,

ganske under de samme omstændigheder, gav jeg ham medikamenterne, idet han sagde, at jeg var en nar, hvis jeg troede, at han ville bruge dem til noget ondt, og derpå gav han mig pengene. Siden er vi aldrig truffet sammen. Jeg ved kun, at den stakkels gamle fader døde kort efter, ganske således som han ville være død af denne årsag, og at jeg har lidt og endnu lider utålelige kvaler. Intet," tilføjede han og udstrakte sine hænder, "kan skildre mine kvaler! De er velfortjente, men intet kan skildre dem."

Dermed sænkede han sit hoved og sagde ikke mere. Udtæret og ulykkelig, som han var, var han ikke en mand, som det kunne hjælpe at overøse med unyttige bebrejdelser.

"Lad ham blive i nærheden," sagde Martin og vendte sig bort fra ham, "men for Himlens skyld ude af sigte!"

"Han bliver her," hviskede John. "Følg med!" Efter sagte at have drejet nøglen om, idet de gik ud, førte han Martin igen ind i det andet værelse, hvor de før havde været.

Martin var så forbavset, så oprørt og så forvirret over, hvad han havde hørt, at det varede noget, førend han kunne ordne det i sine tanker eller fatte sammenhængen imellem de enkelte dele så meget, at han kunne overskue det hele med ét blik. Da han omsider havde den hele fortælling klart for sig, fremhævede John Westlock den store sandsynlighed af, at Jonas' brøde var kendt af andre folk, som drog nytte af det til deres egen fordel og derved sattes i stand til at udøve det herredømme over ham, som Tom Pinch tilfældigvis var blevet vidne til, og som han, sig selv uafvidende, havde understøttet. Dette syntes at være så ligefremt, at de snart blev enige om det,

men i stedet for at dette spor skulle lede dem på vej, satte det dem i en endnu større forlegenhed.

De vidste intet om de virkelige personer, som havde denne magt. Den eneste, de vidste noget om, var Toms vært. De havde ingen ret til at udspørge ham, selv om de kunne træffe ham, hvilket, efter Toms udsagn, ikke var nogen let sag. Og sæt, at de udspurgte ham, og at han svarede, hvilket var meget tvivlsomt, da kunne han med hensyn til optrinnet på kajen måske sige, at han var blevet sendt for at kalde Jonas tilbage på grund af en vigtig forretningssag, og så var de lige vidt.

Desuden var det jo vanskeligt og ansvarsfuldt at gøre noget skridt i den hele sag. Lewsomes fortælling kunne være usand; i hans ulykkelige tilstand kunne den være blevet overdrevet af hans syge hjerne, og selv om den var fuldkommen sandfærdig, kunne den gamle mand være død en naturlig død. Pecksniff havde dengang været der, som Tom øjeblikkelig huskede, da han kom tilbage om eftermiddagen og deltog i deres rådslagninger, og der var intet blevet holdt hemmeligt. Martins bedstefader var selvfølgelig den, der burde afgøre, hvilken fremgangsmåde, der skulle bruges, men at komme efter hans opfattelse ville være umuligt, da Pecksniffs mening sikkert også ville være hans. Pecksniffs mening med hensyn til hans svigersøn kunne man let regne sig til.

Set bort fra alt dette, kunne Martin ikke finde sig i tanken om, at han kunne synes at gribe efter denne unaturlige beskyldning mod sin slægtning og udnytte den som et middel til at vinde sin bedstefaders velvilje. Men dette ville han synes at gøre, hvis han atter viste sig for sin bedstefader i Pecksniffs hus i den hensigt at åbenbare den, og at Pecksniff fremfor alle

andre ville fremstille hans adfærd i dette foragtelige lys, vidste han kun alt for godt. På den anden side var kendskabet til en sådan beskyldning, uden at arbejde hen til dens yderligere oplysning, det samme som at gøre sig delagtig i den forbrydelse, den drejede sig om.

De var, kort sagt, ude af stand til at opdage nogen som helst udvej ud af denne labyrint af vanskeligheder, som ikke førte igennem et eller andet tæt og sammenfiltret krat, og skønt Tapley straks blev indviet i deres hemmelighed, og hans frugtbare indbildningskraft fandt på mange dristige forslag, som han, det måtte man lade ham, var fuldkommen rede til at iværksætte på sit eget personlige ansvar, blev dog intet synderligt klarere ved hans velvillige tilbud, med undtagelse af hans egen velkendte nidkærhed.

Under disse forhold fik Toms skildring af den affældige bogholders sælsomme adfærd den aften i teselskabet en stor vægt og overbeviste dem til sidst om, at det ville være et vigtigt skridt fremad i deres forsken efter sandheden, hvis de kunne få et nøjagtigere indblik i denne gamle mands tankegang. Efter først at have overbevist sig om, at der aldrig havde fundet nogen forbindelse sted mellem Lewsome og Chuffey, vedtog de derfor enstemmigt, at den gamle bogholder var den mand, de trængte til.

Men det gik, som det går med de enstemmige beslutninger, der vedtages af en offentlig forsamling. Ligesom sådanne beslutninger ofte udtaler, at denne eller hin uret ikke kan tåles et øjeblik længere, uagtet den ikke des mindre tåles et århundrede eller to derefter uden mindste forandring, kom de herved kun til den slutning, at de alle var af én mening. For ét

var det at trænge til Chuffey, og et andet at komme til ham; og at gøre dette uden at forurolige ham eller Jonas eller bukke under for vanskeligheden ved på et så forstemt instrument at træffe den tone, de søgte, var et mål, der syntes uopnåeligt for dem.

Spørgsmålet blev derpå, hvem der af den gamle bogholders omgivelser havde haft mest indflydelse på ham den aften? Det havde åbenbart Jonas' unge frue haft, sagde Tom. Men både Tom og de andre gøs tilbage for at forlokke hende og gøre hende til det uskyldige redskab til at bringe straf over hendes grusomme ægtefælle. Var der ellers ingen? Jo, ganske vist. På en anden måde, sagde Tom, havde han ladet sig påvirke af sygeplejersken, mrs. Gamp, der engang havde plejet ham.

Dette greb de øjeblikkelig. Her åbnede sig en ny udvej på en kant, der hidtil var blevet overset. John Westlock kendte mrs. Gamp; han havde skaffet hende arbejde og vidste, hvor hun boede, da den gode dame ved afskeden havde givet ham en bunke af sine adressekort til uddeling. De blev da enige om, at man med forsigtighed, men uden opsættelse skulle nærme sig mrs. Gamp og omhyggeligt udforske rækkevidden af denne forstandige matrones kendskab til Chuffey og evne til at bringe dem i forbindelse med ham.

Dette hverv påtog Martin og John sig at udføre samme aften, idet de først ville opsøge mrs. Gamp i hendes logi for om muligt at træffe hende i hendes privatlivs ro, eller også se at finde hende på et andet sted, hvor hun varetog sine forretninger. Tom gik hjem for ikke ved sin fraværelse at forsømme nogen lejlighed til en sammenkomst med Nadgett, hvis han skulle vende tilbage. Og Tapley blev efter sit eget udtrykkelige ønske

for det første i Furnival's Inn for at passe på Lewsome, der dog gerne kunne være blevet overladt til sig selv, så lidt tænkte han på at smutte fra dem.

Men førend de skiltes for hver især at røgte deres forskellige ærinder, lod de ham i overværelse af dem alle oplæse det dokument, han havde hos sig, og den af ham dertil føjede erklæring om, at han havde skrevet det frivilligt af frygt for døden. Og da han havde gjort det, underskrev de det alle, tog det med hans samtykke fra ham og gemte det på et sikkert sted.

Efter Johns råd skrev Martin ligeledes til forstanderne for den berømte latinskole og gjorde dristigt krav på tegningen som sin, samt anklagede Pecksniff for bedrageri. I dette skridt tog John ligeledes varmt del, idet han med sin sædvanlige mangel på ærbødighed sagde, at Pecksniff havde været en heldig slyngel hele sit liv igennem, og at det ville være en varig kilde til glæde for ham – John – hvis han i mindste måde kunne hjælpe til at skaffe ham hans fortjente løn.

En travl dag! Men Martin havde endnu intet logi, hvorfor han undslog sig for at spise hos John Westlock og skyndte sig at gå ud for at opsøge sig et. Efter megen møje lykkedes det ham at leje to kvistkamre til sig og Mark ikke langt fra Temple Bar. Deres rejsegods, som de havde ladet blive i et diligencekontor, bragte han til dette ny tilflugtssted, og det var med en tilfredsstillelse, som han i sin egenkærlige periode aldrig kunne og aldrig havde følt, at han bagefter gik frem og tilbage i Temple og spiste en postej til middagsmad, idet han tænkte på, hvor megen møje og umage han havde skånet Mark for, og hvor glad og forbavset denne ville blive.

49. Hvori mrs. Harris, understøttet af en tepotte, bliver årsag til splid mellem venner

Mrs. Gamps værelse i Kingsgate Street var, billedlig talt, iført galadragt. Det var fejet og fikset op for at modtage en gæst, og denne gæst var ikke nogen ringere end Betsey Prig.

Mrs. Gamps værelse var ikke stort, men for et nøjsomt sind er et lille kammer et palads, og i mrs. Gamps tanker var Sweedlepipes første sal til gaden måske en statelig bygning.

Alle sine husholdningssager gemte mrs. Gamp i et lille skab ved kaminen, idet hun begyndte – ligesom i naturen – med kullene og derpå steg gradevis op til spiritussen, som hun af en vis finfølelse havde hældt i en tepotte. Kaminhylden var prydet med en lille almanak, hvori hun hist og her egenhændigt havde sat et mærke ved den dag, da en eller anden dames tid ventedes at ville være omme. Den var også pyntet med tre portrætter i profil; et koloreret af mrs. Gamp selv i hendes ungdom; et i bronzeramme af en dame med fjer på hovedet, der mentes at være miss Harris, således som hun viste sig, når hun var påklædt til bal, og et i sort ramme af den ved døden afgåede mr. Gamp. Han var i hel figur, for at ligheden kunne blive så meget mere iøjnefaldende og slående ved fremstillingen af træbenet.

En puster, et par galocher, en ristegaffel, en kedel, en skål til barnemad, en ske til at give stridige patienter medicin med og endelig mrs. Gamps paraply, der som noget særdeles sjældent og kostbart var stillet særligt til skue, fuldstændiggjorde kaminhyldens og den tilstødende vægs udsmykning. På disse genstande fæstede mrs. Gamp sine øjne med tilfredshed, da hun havde ordnet tebordet og tilendebragt sine forberedelser til at modtage Betsey Prig, hvilke endog gik så vidt, at hun havde disket op med to pund saltet laks.

"Nå for pokker, bliv nu ikke så længe borte, Betsey Prig!" sagde mrs. Gamp, idet hun tiltalte sin fraværende veninde. "For jeg kan ikke tåle at vente, kan jeg sige Dem. Hvor jeg så kommer, holder jeg fast på den ene ting. Jeg er let at gøre tilpas og forlanger kun lidt; men det skal også være af bedste slags og stå på bordet lige på klokkeslaget, ellers skilles vi ikke ad, således som jeg kunne ønske, men med nag i vore hjerter."

På hendes eget bord var alt af bedste slags; der varet lækkert, frisk brød, en skål med fint, hvidt sukker og andre gode sager. Endog den snustobak, hvormed hun forfriskede sig, var af en så udmærket kvalitet, at hun tog sig endnu en pris.

"Nu ringer den lille klokke," sagde mrs. Gamp, idet hun ilede ud på trappen og så ud over rækværket. "Betsey Prig, min – ah, men det er jo den kedsommelige Sweedlepipe, tror jeg."

"Ja, det er mig," sagde barberen med mat røst. "Jeg er netop kommet hjem."

"De kommer nok altid hjem," mumlede mrs. Gamp, "undtagen når De går ud. Jeg kan ikke døje den mand!"

"Mrs. Gamp!" sagde barberen. "Mrs. Gamp, siger jeg!"

"Nå!" råbte hun, idet hun gik ned ad trappen. "Hvad er der? Er verden ved at gå under, mr. Sweedlepipe? Hvad har dog manden gjort ved sig selv? Han er jo så hvid som en kalket væg!"

Den sidste del af spørgsmålet tilføjede hun, da hun var kommet ned og så ham sidde bleg og fortvivlet på barberstolen.

"De husker nok," sagde Poll. "De husker nok den unge –"

"Ikke den unge Wilkins! Sig for Guds skyld ikke den unge Wilkins. Er den unge Wilkins' kone kommet –"

"Det er ikke nogens kone," sagde den lille barber. "Bailey, den unge Bailey!"

"Hvad kommer det mig ved, hvad den hvalp har taget sig for? Det er noget vrøvl, mr. Sweedlepipe!"

"Han har ingenting taget sig for!" udbrød stakkels Poll aldeles fortvivlet. "Hvorfor snubber De mig således af, når De ser mig i en sådan tilstand, at jeg næppe kan tale? Han vil aldrig mere tage sig noget for. Han er færdig. Han er slået ihjel. Den første gang, jeg så den dreng, forlangte jeg for meget af ham for en rødkælk. Jeg forlangte tre halvpence for en til en penny, fordi jeg var bange for, at han skulle prutte mig af på den. Men det gjorde han ikke. Og nu er han død, og om De så proppede alle de dampmaskiner og elektriske væsker, der er til, herind i barberstuen og lod dem arbejde af alle kræfter, kunne de dog ikke bringe den regning i orden, skønt det kun drejer sig om en halv penny!"

Sweedlepipe vendte sig om imod håndklædet og tørrede sine øjne med det.

"Og hvor det var en klog dreng!" sagde han. "En sjælden ung fyr! Hvor han talte for sig! Og alt det, han vidste! Han lod sig barbere på den selvsamme stol bare for løjers skyld! Det var alt

sammen kun hans løjer, som han var så fuld af. Ak, at tænke sig, at han aldrig vil blive barberet for alvor! Alle fuglene måtte såmænd hellere være døde," udbrød den lille barber, idet han så på burene og igen tog sin tilflugt til håndklædet, "hellere end jeg ville have hørt denne efterretning!"

"Men hvor har De hørt den fra?" sagde mrs. Gamp. "Hvem har fortalt Dem det?"

"Jeg gik ud i City," svarede den lille barber, "for at træffe en jagtelsker fra Børsen, der ville have nogle langsomme duer til at øve sig på, og da jeg var færdig med ham, gik jeg ind for at få mig en lille tår øl, og der hørte jeg alle mennesker tale om det. Det står i bladene."

"Det er en nydelig forfjamsket tilstand, De er i, mr. Sweedlepipe!" sagde mrs. Gamp og rystede på hovedet. "Efter min mening ville et halvt dusin friske, unge, livlige igler i Deres tindinger slet ikke være for meget til at køle Deres hoved, kan jeg sige Dem. Hvad talte de om, og hvad stod der i bladene?"

"Det alt sammen! Hvad tror De ellers, det skulle være? Han og hans herre væltede på en rejse, og han blev bragt til Salisbury og lå på sit yderste, da efterretningen afgik. Han talte ikke siden, ikke et eneste ord. Det er det værste af det for mig, men det er endnu ikke alt. Hans herre er ikke til at finde. Den anden bestyrer af deres kontor, David Crimple, er løbet væk med pengene og efterlyses mod en belønning. Montague, den stakkels, unge Baileys herre, bliver også efterlyst. Nogle siger, at han er flygtet for at støde til sin ven i udlandet; andre siger, at han måske endnu ikke er kommet bort, og der søges efter ham over alt. Deres anstalt er gået i smadder og var ren humbug.

Men hvad er en livsforsikringsanstalt i sammenligning med et liv? Og hvad var ikke den unge Baileys liv værd?"

"Han fødtes i en jammerdal," sagde mrs. Gamp med filosofisk kulde, "og han levede i en jammerdal, og han må tage følgerne. Men har De ikke hørt noget om mr. Chuzzlewit i forbindelse med alt dette?"

"Nej," sagde Poll, "ikke noget, som det er umagen værd at tale om. Hans navn var ikke trykt mellem medlemmerne af direktionen, skønt nogle siger, at det snart skulle have været det. Nogle tror, at han er blevet snydt, men andre, at han var en af snyderne; og hvorom alting er, så kan der ikke bevises noget imod ham. Endnu i formiddags mødte han frivilligt for lordmayoren og klagede over, at han var blevet bedraget, og at de omtalte to personer var løbet bort og havde plyndret ham, og at han nylig var kommet under vejr med, at Montagues navn ikke engang var Montague, men noget andet. Og de siger, at han så ud som døden selv på grund af sine tab! Men Gud forlade mig," udbrød barberen, idet han kom tilbage til genstanden for sin personlige sorg, "hvad kommer hans udseende mig ved? Om han så var død halvhundredede gange, ville hans død ikke have gået mig så nær som Baileys!"

I samme øjeblik ringede den lille klokke, og med sin dybe røst stemte mrs. Prig med i samtalen.

"Nå, så De taler om det?" sagde hun. "Ja, jeg vil da håbe, at De er færdige, for mig kommer det ikke ved."

"Min velsignede Betsey," sagde mrs. Gamp, "hvor De kommer sent!"

Med en vis skarphed svarede den brave mrs. Prig, "at når egensindige mennesker lagde sig til at dø på en tid, da man

mindst ventede det, var skylden ikke hendes," samt, "at det var ærgerligt nok at blive opholdt, når man længtes efter sin te, uden at man skulle høre ondt for det."

Da mrs. Gamp af disse spidse svar kunne slutte sig til hendes stemning, førte hun hende øjeblikkelig ovenpå i det håb, at synet af laksen ville gøre en mildnende virkning.

Men Betsey Prig havde ventet sig laks; det var tydeligt nok, da hendes første ord, efter at hun havde skottet til bordet, var:

"Jeg tænkte nok, at hun ingen agurker havde!"

Mrs. Gamp skiftede farve og satte sig på sengen.

"Gud velsigne Dem, Betsey Prig, det har De ret i. Jeg har rent glemt agurkerne!"

Idet mrs. Prig så vist på sin veninde, stak hun hånden i lommen og kom med et udtryk af gnaven triumf frem med enten et meget gammelt salathoved eller også et meget ungt kålhoved, men i ethvert tilfælde en grov haveurt af en elastisk natur og af et så uhyre omfang, at hun var nødt til at trykke den sammen ligesom en paraply, førend hun kunne hale den ud. Endvidere fremtog hun en håndfuld sennep og karse, lidt af den plante, der kaldes løvetand, tre knipper ræddiker, et løg, der var lidt større end en middelmådig kålrabi, tre tykke skiver rødbede og en kort stilk selleri. Disse sager havde for ganske nylig været udstillet som en topenny salat og var blevet købt af mrs. Prig på det vilkår, at sælgeren kunne få det alt sammen i hendes lomme, hvad der også lykkeligt og vel var blevet fuldbyrdet til åndeløs forbavselse for en hel holdeplads for drosker. Og så liden vægt lagde hun på denne overraskende omstændighed, at hun ikke engang smilede, men alene bad om, at disse naturens frembringelser måtte blive skåret i skiver og

derpå lagt i en god portion vineddike, for derpå øjeblikkelig at spises.

"Tab nu ikke noget af Deres snustobak i maden," sagde hun. "I havresuppe, hyldete, bouillon og deslige gør det ikke noget. Det opliver en patient, men selv holder jeg ikke af det."

"Men, Betsey Prig," udbrød mrs. Gamp, "hvor kan De dog tale således?"

"Hvad, er Deres patienter, hvilke sygdomme de så har, ikke altid nær ved at nyse hovedet af sig på grund af Deres snustobak?"

"Og om nu så var?"

"Så gør det heller ikke noget til sagen," sagde mrs. Prig. "Men nægt det ikke, Sara!"

"Hvem nægter det, Betsey?" spurgte mrs. Gamp, hvorpå hun ved at vende spørgsmålet om gav det et dybere og højtideligere præg. "Betsey, hvem nægter det?"

Det var lige på et hængende hår kommet til et skænderi mellem disse damer, men da mrs. Prigs utålmodighed efter at få noget at spise i dette øjeblik var større end hendes utålmodighed efter at sige imod, svarede hun kun: "Ingen, når De ikke selv gør det, Sara," og lavede sig derpå til at drikke te. For på en strid kan man begynde, når det skal være, men derimod ikke på et kvantum laks.

Med at pynte sig var hun snart færdig. Hun havde kun at "smide" sin hat og sit sjal på sengen, tage to tag i sit hår, et i den højre og et i den venstre side, som om hun ringede med et par klokker, og dermed var det hele færdigt; teen var allerede lavet, mrs. Gamp var ikke længe om at gøre salaten i stand, og snart var de i fuld gang med deres måltid.

Begges stemning blev bedre ved bordets nydelser, og da de endelig havde afspist, og mrs. Gamp havde taget af bordet og tepotten ned fra den øverste hylde sammen med to vinglas, var de de bedste venner af verden.

"Betsey," sagde mrs. Gamp efter at have skænket i sit eget glas og skudt tepotten over til hende, "nu vil jeg udbringe en skål. Min stadige medarbejderske Betsey Prig!"

"Og jeg," sagde mrs. Prig, "vil forandre navnet til Sara Gamp og drikke med i al kærlighed og venskabelighed."

Fra dette øjeblik begyndte der at vise sig tegn på ophidselse i begge damers næser og måske også i deres sind, selv om alt syntes at tyde på det modsatte.

"Nå, Sara," sagde mrs. Prig, "for at forene det nyttige med det behagelige, hvad er det så for et tilfælde, De trænger til mig i?"

Da mrs. Gamp i sit ansigt røbede en vis lyst til at give et undvigende svar, tilføjede Betsey:

"Er det mrs. Harris?"

"Nej, det er ikke, Betsey."

"Nå, det glæder mig!"

"Hvorledes kan det glæde Dem, Betsey?" spurgte mrs. Gamp noget heftigt. "De kender hende jo kun af omtale; hvorledes kan det da glæde Dem? Har De noget at sige på mrs. Harris, som jeg kender så godt, og som ingen skal sige noget på, hverken på hendes bag eller i hendes ansigt eller andetsteds, så frem med det, Betsey. Jeg har kendt den søde, velsignede kone," sagde mrs. Gamp, idet hun rystede på hovedet og græd, "endog førend hun fik sin første, da hendes mand, der var skrækkelig bange, gik hen og stoppede sine øren til inde i et tomt hundehus, og han tog ikke hænderne væk og kom ikke ud,

førend barnet blev ham vist. Det fik han krampe af, så at doktoren tog ham ved kraven og lagde ham på stenbroen, men sagde til hende, at hun bare skulle være rolig, skønt han hylede, så det var en gru. Og jeg har kendt hende, da han sårede hendes ømme hjerte ved at sige om sin niende, at det var én, om ikke to for mange, mens det uskyldige nor pludrede i ansigtet på ham, og trives gjorde det, skønt det var skævbenet. Men jeg har aldrig vidst af, at De havde grund til at glæde Dem, fordi mrs. Harris ikke trængte til Dem. Trænge til Dem vil hun aldrig, det kan De stole på, for hendes stadige ord i sygdom er og vil altid være: 'Send bud efter Sara!'"

Under denne rørende tiltale lod mrs. Prig, som om hun var et offer for den åndsfraværelse, der udspringer af en alt for stor opmærksomhed på én genstand, og skænkede for sig af tepotten, uden at det lod til, at hun vidste af det. Mrs. Gamp så det godt og brød derfor pludselig af.

"Nå, da det, som det synes, ikke er hende," sagde mrs. Prig koldblodigt, "hvem er det så?"

"De har jo, Betsey," sagde mrs. Gamp efter på en udtryksfuld måde at have skottet til tepotten, "hørt mig nævne en person, som jeg passede, på samme tid som De og jeg skiftedes til at våge over ham, der havde feber i *Tyren*?"

"Gamle Snussey," sagde mrs. Prig.

Sara Gamp så på hende med et ildsprudende blik, da hun i denne fejltagelse så et nyt forsætligt og ondskabsfuldt udfald mod den samme svaghed eller vane hos hende, som Betsey allerede én gang den aften havde gjort en styg hentydning til, der havde truet med at forstyrre enigheden imellem dem. Og hun så det endnu tydeligere, da mrs. Prig, efter at hun høfligt,

men bestemt, havde rettet denne fejltagelse ved den tydelige udtale af ordet "Chuffey", svarede på rettelsen med en diabolisk latter.

Endog de bedste iblandt os har deres skrøbeligheder, og man må indrømme om mrs. Prig, at klæbede der nogen fejl ved hendes godmodige natur, var det den vane, hun havde, ikke at lade alle dens sure og skarpe egenskaber gå ud over sine patienter – hvad en rigtig elskværdig kvinde ville have gjort – men at gemme en god portion af den til bedste for sine venner. Saltet laks og salat med vineddike på havde måske som levnedsmidler, der allerede i og for sig har en vis syrlighed, udviklet og styrket disse egenskaber hos hende; det var under alle omstændigheder tilfældet med tepotten; for hendes venner lagde ofte mærke til, at når hun var i opløftet stemning, var hun mest trættekær, og vist er det, at hendes udtryk nu blev spottende og trodsigt, og at hun sad med korslagte arme og det ene øje lukket på en udfordrende, intelligent og derfor lidt stødende måde.

Ved at opdage dette fandt mrs. Gamp det så meget mere nødvendigt, at mrs. Prig blev vist til rette og fik en rigtig forståelse såvel af sin stilling i samfundet som af de forpligtelser, hun skyldte hende. Hun påtog sig derfor en endnu mere nedladende og vigtig mine, idet hun lavede sig til at give hende et noget udførligere svar.

"Chuffey, Betsey, er noget skørhovedet," sagde hun. "Undskyld, at jeg siger, at han måske hverken er så skørhovedet, som folk tror, eller at folk måske ikke holder ham for så skørhovedet, som de foregiver. Hvad jeg ved, det ved jeg; og hvad De ikke ved, det ved De ikke, og spørg mig derfor ikke om

mere, Betsey. Men Chuffeys venner har gjort forslag om at tage ham under bevogtning og sagt til mig: 'Vil De påtage Dem det, mrs. Gamp? Vi kan ikke tænke på,' sagde de, 'at betro ham til nogen anden end til Dem, for De er ligesom lutret guld. Vil De påtage Dem det for den betaling, De selv måtte forlange, nat og dag og i egen person?' – 'Nej, jeg vil ikke,' sagde jeg. 'Tro ikke det. Der er,' sagde jeg, 'kun én eneste i verden, som jeg ville påtage mig på sådanne vilkår, og hendes navn er Harris. Men,' sagde jeg, 'jeg har en veninde, hvis navn er Betsey Prig, som jeg kan anbefale, og som vil hjælpe mig. Betsey,' sagde jeg, 'kan man altid stole på, når hun er under mig, og hun gør, som jeg vil have det.'"

Her lod mrs. Prig, uden at aflægge det mindste af sit stødende væsen, atter som om hun var åndsfraværende, og strakte hånden ud efter tepotten. Det var mere, end mrs. Gamp kunne tåle. Hun standsede hendes hånd med sin egen og sagde med megen følelse:

"Nej, Betsey, lad være med de narrestreger!"

Denne udfordring bragte mrs. Prig til at lægge sig tilbage i sin stol, og idet hun lukkede sit øje endnu fastere i og trak armene endnu tættere sammen, lod hun sit hoved virre langsomt fra den ene side til den anden, mens hun målte sin veninde med et hånligt smil.

Mrs. Gamp tog atter ordet: "Mrs. Harris –"

"Gid Fanden havde mrs. Harris!" sagde Betsey.

Mens mrs. Gamp nu stirrede på hende med forbavselse, vantro og harme, udtalte mrs. Prig disse mindeværdige og frygtelige ord:

"Jeg tror ikke, at der findes nogen sådan person!"

Og dermed lagde hun sig forover, knipsede en to-tre gange med fingrene, hver gang nærmere ved mrs. Gamps ansigt, og rejste sig derpå for at tage sin hat på, som om hun følte, at der nu var et svælg imellem dem, som der aldrig kunne blive slået bro over.

Dette stød var så voldsomt, at mrs. Gamp sad og stirrede ud i luften med gabende mund, som om hun snappede efter vejret, indtil Betsey Prig havde fået hat og sjal på og var ved at svøbe det sidste om sin hals. Da rejste mrs. Gamp sig, rejste sig både i åndelig og legemlig henseende og tiltalte hende.

"Hvad, lumpne kælling! Har jeg kendt mrs. Harris i fem og tredive år for at lade mig fortælle, at der ikke findes nogen sådan person? Har jeg vist mig som hendes veninde i alle hendes trængsler, både store og små, for at det til sidst skal komme så vidt, mens hendes yndige billede hænger lige for næsen af Dem og modsiger Deres uforskammede ord? Men De kan nok have grund til at tro, at der ikke findes nogen sådan kvinde, for hun ville ikke nedlade sig til at se på Dem, og tit og mange gange har hun sagt, når jeg har nævnt Deres navn, hvilket jeg med skam at melde har gjort: 'Hvad, Sara Gamp, gør De Dem gemen med hende?' Afsted med Dem!"

"Nu går jeg jo, madam," sagde mrs. Prig, men blev i det samme stående.

"Det gør De også bedst i, madam," sagde mrs. Gamp.

"Ved De, hvem De taler til, madam?" spurgte hendes gæst.

"Åbenbart," sagde mrs. Gamp og målte hende hånligt fra hoved til fod, "åbenbart til Betsey Prig. Jeg kender hende. Ingen bedre. Af sted med Dem!"

"Og De ville tage mig under Dem!" udbrød mrs. Prig, idet hun nu målte mrs. Gamp fra hoved til fod. "Det ville De, De! Å, hvor venskabeligt! Pokker tage Deres uforskammethed," fortsatte hun med en pludselig overgang fra hån til raseri, "hvad vil De sige med det?"

"Afsted med Dem! Jeg skammer mig over Dem."

"De gjorde bedre i at skamme Dem lidt over Dem selv, mens De er i færd med det! De og Deres Chuffey'er! Hvad, er den gamle stakkel måske ikke gal nok? Aha!"

"Han ville snart være blevet gal nok, hvis De havde fået med ham at gøre," sagde mrs. Gamp.

"Det var måske det, jeg skulle være brugt til? Ja, men De har forregnet Dem. Jeg nærmer mig ham ikke. Vi skal se, hvorledes De vil komme ud af det uden mig. Jeg vil ikke have noget at gøre med ham."

"De har aldrig sagt et sandere ord! Afsted med Dem!"

Herefter havde hun den tilfredsstillelse at høre Betsey med sin dybe stemme udbasunere sin ærgrelse og sin beslutning om ikke at ville have noget med Chuffey at gøre ned ad trappen og igennem gangen og endog ud i strædet, samt at se Sweedlepipe og to herrer træde ind i sit værelse.

"Men du store Himmel," udbrød den lille barber, "hvad er der i vejen? Hvad er det for en støj, De og den anden dame har gjort, mrs. Gamp? Disse to herrer har næsten hele tiden stået på trappen og prøvet på at skaffe sig ørenlyd, mens De holdt hus med hinanden! Den lille dompap dernede i barberstuen, som selv trækker sit vand op til sig, vil tage sin død over det. I sin forskrækkelse har den været nær ved at sprælle sig i stykker

og trukket mere vand op, end den vil kunne drikke i et halvt år. Den må have troet, at der var ildløs!"

Mrs. Gamp var imidlertid sunket ned i sin lænestol, og idet hun nu vendte sine overstrømmende øjne i vejret og slog hænderne sammen, holdt hun følgende klagetale:

"Å, mr. Sweedlepipe og mr. Westlock, hvis mine øjne ikke tager fejl, samt en ven, jeg ikke har den fornøjelse at kende, hvad jeg har døjet af Betsey Prig i denne velsignede aften, kan ingen dødelig skabning forestille sig! Havde hun været grov imod mig i en rus, som jeg troede, at jeg kunne lugte, da hun kom, men dog ikke kunne tro, da jeg ikke selv er vant til det" – mrs. Gamp var, i forbigående sagt, temmelig opkørt, og der var en stærk duft af tepotten inde i værelset – "ville jeg have fundet mig i det. Men de ord, hun sagde om mrs. Harris, ville selv et lam ikke kunne tilgive. Nej, Betsey," sluttede hun med et voldsomt udbrud af rørelse, "og en orm ikke glemme!"

Den lille barber kløede sig i hovedet, rystede på det, skottede til tepotten og listede sig lidt efter lidt ud af stuen. John Westlock tog en stol og satte sig på den ene side af mrs. Gamp, og Martin tog plads på den anden side af hende, idet han satte sig på enden af sengen.

"De aner vist ikke, hvad vi vil," sagde John, "men jeg skal sige Dem det, når De har fattet Dem. Det haster imidlertid ikke så stærkt; vi kan vente nogle minutter. – Hvorledes har De det nu? Bedre?"

Mrs. Gamp fældede flere tårer, rystede på hovedet og udtalte med mat stemme mrs. Harris' navn.

"Tag lidt –" John vidste ikke, hvad han skulle kalde det.

"Te," sagde Martin.

"Det er ikke te," sagde mrs. Gamp.

"Sagtens et eller andet lægemiddel," udbrød John. "Tag lidt af det."

Mrs. Gamp lod sig overtale til at tage et glas. "På det vilkår," sagde hun lidenskabeligt, "at Betsey ikke får et eneste stykke arbejde mere af mig."

"Nej, vist ikke," sagde John. "Hun skal aldrig komme til at hjælpe nogen med at våge over mig."

"At tænke sig," sagde mrs. Gamp, "at hun skulle hjælpe mig med at våge over denne hersens ven af Dem og være nær ved at høre ting, som – ah!"

John så på Martin.

"Ja," sagde han, "det kneb rigtignok, mrs. Gamp."

"Om det kneb!" svarede hun. "Det var kun ved, at jeg havde ham om natten og hørte ham, når han talte over sig, og hun om dagen, at det blev undgået. Hvad mon hun ville have sagt og gjort, hvis hun havde vidst, hvad jeg ved, den skændige kvinde! Du store Gud!" udbrød mrs. Gamp og trampede på gulvet i mangel af mrs. Prig. "At jeg af dette fruentimmers mund skulle høre, hvad jeg har hørt hende sige om mrs. Harris!"

"Bryd Dem aldrig om det," sagde John, "De ved jo, at det ikke er sandt."

"Ikke er sandt!" udbrød mrs. Gamp. "Sandt! Ved jeg ikke, at den søde kone venter mig i dette minut, mr. Westlock, og ser ud ad vinduet nede i gaden med lille Tommy på armen, som kalder mig sin egen Gammy og det med rette, Gud velsigne det dejlige barns små spraglede ben – de ligner svinesylte, siger hans kære fader, hvilket de også gør – for jeg har været hans egen, mr. Westlock, lige siden jeg fandt ham med sin lille røde, uldne sko i

halsen, hvor han havde puttet den ind i sin leg, det lille puds, mens de lod ham ligge på gulvet for at søge efter den over alt i huset, og han var nær ved at kvæles inde i dagligstuen! Å, Betsey Prig, hvor har du dog opført dig skændigt i aften, men aldrig skal du sætte din fod inden for Saras dør igen, du sleske slange!"

"Og De, som altid var så god imod hende!" sagde John.

"Det er det ærgerligste. Det er det, der gør mig mest ondt, mr. Westlock," svarede mrs. Gamp og rakte uvilkårligt glasset frem, mens Martin skænkede i det.

"Valgte hende til at hjælpe Dem med Lewsome!" sagde John. "Valgte hende til at hjælpe Dem med Chuffey!"

"Men nu er det forbi!" udbrød mrs. Gamp. "Intet makkerskab mere med Betsey Prig!"

"Nej, nej," sagde John, "det kunne aldrig lade sig gøre."

"Jeg forstår ikke, at det nogen sinde har kunnet ske," svarede mrs. Gamp med den højtidelighed, der er ejendommelig for et vist stadium af en rus. "Der er grunde i familier til at holde ting hemmelige, mr. Westlock, og kun have dem om sig, som man ved, man kan stole på. Hvem kunne stole på Betsey Prig efter hendes ord om mrs. Harris, mens hun sad der på denne stol lige for mine øjne?"

"Meget rigtigt," sagde John. "Jeg håber, at De endnu har tid til at skaffe Dem en anden medhjælperske?"

På grund af hendes forbitrelse og tepotten begyndte evnen til at forstå, hvad der blev sagt, at svigte hende. Hun så på John med tårefyldte øjne og syntes, idet hun fremmumlede det af mrs. Prig hånede navn, som om det var en talisman mod al jordisk sorg, at tale vildt.

"Jeg håber," gentog John, "at De endnu har tid til at skaffe Dem en anden medhjælperske."

"Den er rigtignok kort," udbrød mrs. Gamp, idet hun slog sine matte øjne op og med moderlig ømhed greb mr. Westlock om håndleddet. "I morgen aften skal jeg indfinde mig hos hans venner. Mr. Chuzzlewit fastsatte tiden fra ni til ti."

"Fra ni til ti," sagde John med et øjekast til Martin, "og så kommer Chuffey i sikker forvaring, ikke sandt?"

"Det er nødvendigt, at han holdes i sikker forvaring, forsikrer jeg Dem," svarede mrs. Gamp med et gådefuldt udtryk. "Der er flere end jeg, som kan være glade ved, at de er blevet vel af med Betsey Prig. Jeg kendte kun dårligt dette fruentimmer. Hun havde ladet det komme ud!"

"Ladet ham komme ud, mener De," sagde John.

"Gør jeg?" svarede hun. "Ja så!"

Dette svars bitre, ironiske præg forstærkedes af en meget langsom nikken og en endnu langsommere sænkning af mrs. Gamps mundvige, og efter en kort døs tilføjede hun i en yderst majestætisk tone:

"Men jeg opholder Dem, mine herrer, og tiden er kostbar."

Idet den af tepotten frembragte forblindelse, som fik hende til at tro, at de ville have hende til straks at gå et eller andet sted hen, blandede sig med en fiffig undvigen af enhver yderligere hentydning til de emner, hun nylig havde forvildet sig iblandt, rejste hun sig og begyndte efter at have sat tepotten på dens sædvanlige sted og lukket skabet i lås, at klæde sig på til et forretningsbesøg.

Denne forberedelse var snart gjort, da den ikke krævede andet end den af snustobak tilsmudsede sorte hat, det af

snustobak tilsmudsede sorte sjal, galoscherne og den uundværlige paraply, uden hvilken det var hende umuligt at våge hverken ved en barselskone eller ved et lig. Da hun havde forsynet sig med alt dette tilbehør, vendte hun tilbage til sin lænestol og sagde, idet hun igen satte sig i den, at hun nu var ganske færdig.

"Det er en glæde at vide, at man kan være det stakkels søde menneske til nytte," sagde hun; "ja, det er såmænd. Det er ikke alle, der kan det. De pinsler, Betsey Prig tilføjer, er frygtelige."

I det samme lukkede hun i sin inderlige medynk med Betsey Prigs patienter sine øjne, men glemte at åbne dem igen, indtil hun tabte sin ene galosche. Hendes lur blev også et par gange afbrudt ved, at hun tabte sin anden galosche og dernæst paraplyen, men da hun var blevet disse byrder kvit, blev hendes søvn rolig.

De to unge mænd så med en komisk grimasse på hinanden, og idet Martin kvalte sin lyst til at le, hviskede han til John Westlock:

"Hvad skal vi nu gøre?"

"Blive her," svarede han.

De hørte mrs. Gamp i søvne mumle: "Mrs. Harris."

"De kan stole på," hviskede John, idet han skottede forsigtigt til hende, "at De skal komme til at udfritte den gamle bogholder, om De så skal gå derhen som mrs. Harris selv. Vi ved nu i ethvert tilfælde mere end nok til at få hende, hvorhen vi vil, takket være denne kiv, der stadfæster det gamle ord, at når skælme rager uklar, kommer skikkelige folk til deres ret. Lad Jonas Chuzzlewit hytte sig selv og lad hende sove, så længe hun vil. Vi skal i god tid nå vort mål."

50. Overrasker Tom Pinch meget og viser, hvorledes visse tilståelser fandt sted mellem ham og hans søster

Det var aftenen efter, og Tom og hans søster sad, førend de skulle drikke te, og talte på deres sædvanlige rolige måde om mangfoldige ting, men slet ikke om Lewsomes fortælling eller noget, der stod i forbindelse med den, for John Westlock havde indstændigt rådet Tom til ikke at omtale den for sin søster for det første, for at den ikke skulle gøre hende urolig. "Og ikke for alverdens guld og ære, Tom," havde han sagt lidt tøvende, "ville jeg, at der skulle være en skygge på hendes ansigt eller en urolig tanke i hendes blide hjerte!" John var virkelig ualmindelig venlig, overordentlig venlig; havde han været hendes fader, sagde Tom, kunne han ikke have næret større deltagelse for hende.

Men skønt Tom og hans søster var særdeles snaksomme, var de dog mindre livlige og muntre end ellers. Tom havde ingen forestilling om, at dette udsprang fra Ruth, men holdt det for givet, at det var ham, der havde mistet humøret. Og det havde han også, for den mindste sky på hendes sinds himmel kastede sin skygge på Tom.

Og der hvilede en sky over lille Ruth den aften; ja der gjorde. Når Tom så hen i en anden retning, kunne hendes klare øjne,

idet de sneg sig hen mod hans ansigt, tindre endnu klarere, end det ellers var deres vane, og derpå blive dunkle. Når Tom tav og så ud på sommervejret, kunne hun undertiden gøre en hastig bevægelse, som om hun ville kaste sig om hans hals, derpå lægge bånd på denne tilskyndelse og, når han vendte sig om, vise ham et smilende ansigt og tale muntert til ham. Når hun havde noget at give Tom eller et påskud til at nærme sig ham, kunne hun svæve omkring ham og lægge sin lille uskyldige hånd på hans skulder, uden at have lyst til at tage den bort igen, og kunne på alle disse måder vise, at hun havde noget på sit hjerte, som hun i sin store kærlighed higede efter at sige ham, men fattedes mod til at udtale.

Mens de sad således, hun med sit sytøj foran sig, men uden at sy, og han med sin bog ved siden af sig, men uden at læse, bankede Martin på døren. Da Tom anede, hvem det var, gik han ud for at lukke op, hvorpå han og Martin trådte ind i stuen sammen. Tom så noget forundret ud, for Martin havde næppe sagt et ord til svar på hans hjertelige velkomsthilsen.

Ruth opdagede ligeledes, at der var noget fremmed i deres gæsts væsen, og vendte spørgende sine øjne op mod Toms ansigt, som om hun søgte en forklaring der. Tom rystede på hovedet og henvendte den samme stumme opfordring til Martin.

Martin satte sig ikke, men gik hen til vinduet, hvor han blev stående og så ud. Lidt efter vendte han sig om for at tale, men drejede atter hovedet uden at gøre det.

"Hvad er der sket, Martin?" spurgte Tom ængsteligt. "Hvad er det for en efterretning, De bringer, kære ven?"

"Å, Tom," svarede Martin i en dybt bebrejdende tone, "at høre Dem foregive denne deltagelse for, hvad der sker for mig, sårer mig endog mere end Deres uædelmodige adfærd."

"Min uædelmodige adfærd, Martin. Min –" Tom kunne ikke komme længere.

"Hvor kunne De, Tom, hvor kunne De lade mig takke Dem så varmt og oprigtigt for Deres venskab og ikke som en mand tilstå, at De havde sveget mig? Var det sanddru, Tom? Var det ærligt? Var det Deres fortid værdigt at friste mig, uagtet De havde vendt Dem imod mig, til at udøse mit hjerte for Dem? Å Tom!"

Hans tone vidnede om en så levende krænkelse og dog tillige om så megen sorg over tabet af en ven, han havde stolet på; den udtrykte en så inderlig kærlighed til Tom og så megen sorg over og medlidenhed med hans formentlige uværdighed, at Tom et øjeblik holdt hånden for ansigtet og ikke var mere i stand til at retfærdiggøre sig, end om han havde været et uhyre af underfundighed og falskhed.

"Så sandt jeg skal dø, forsikrer jeg," sagde Martin, "at jeg sørger over tabet af, hvad jeg troede De var, og ikke bærer nag ved at mindes mine krænkelser! Det er kun i et sådant øjeblik og ved en sådan opdagelse, at man fatter det fulde omfang af ens tidligere godhed for en anden. Og jeg sværger, at hvor lidt jeg end viste det, elskede jeg Dem som en broder, Tom, endog da jeg tog mindst hensyn til Dem."

Tom havde imidlertid fattet sig og kunne have været sandheden selv i en beskeden dragt – den bærer, Gud være lovet, meget ofte en beskeden dragt – da han svarede ham.

"Martin," sagde han, "jeg ved ikke, hvad der rører sig i Deres sjæl, hvem der har ført Dem på vildspor, eller ved hvilket middel det er sket. Men dette middel er falsk. Der er ikke mindste sandhed i det indtryk, De lider under. Det er en forblindelse fra først til sidst, og jeg siger Dem, at De dybt vil fortryde den uret, De gør mig. Jeg kan med god samvittighed sige, at jeg har været både Dem og mig selv tro. De vil komme til at sørge over dette; ja, det vil De, Martin."

"Jeg sørger allerede," svarede Martin og rystede på hovedet. "Først nu har jeg lært, hvad det vil sige at sørge af hjertet."

"Selv om jeg," sagde Tom, "altid havde været, hvad De nu beskylder mig for at være, og aldrig havde haft en plads i Deres agtelse, men altid var blevet foragtet af Dem og altid havde fortjent det, burde De dog sige mig, hvori De har fundet mig troløs, og hvad De støtter Dem på. Jeg beder Dem derfor ikke at *give* mig denne oprejsning som en gunst, men jeg *forlanger* den af Dem som en ret."

"Mine egne øjne er mine vidner. Skal jeg ikke tro dem?"

"Nej," svarede Tom roligt. "Ikke, hvis de anklager mig."

"Deres egne ord, Deres eget væsen," fortsatte Martin. "Skal jeg heller ikke tro dem?"

"Nej, ikke, hvis de anklager mig. Men de har aldrig anklaget mig. Den, der har forvansket dem i et sådant øjemed, har forurettet mig næsten lige så grusomt," her var hans rolighed nær ved at svigte ham, "som De har gjort."

"Jeg kom herhen," sagde Martin, "og jeg opfordrer Deres gode søster til at høre mig –"

"Ikke hende," afbrød Tom ham. "Appeller ikke til hende; hun vil ikke tro Dem."

Han drog hendes arm gennem sin, idet han sagde dette.

"*Jeg* tro det, Tom!"

"Nej, nej," udbrød Tom, "naturligvis. Det har jeg jo sagt. Stille, stille! Hvor du dog er en tåbelig lille én!"

"Det var ingenlunde min hensigt," sagde Martin, "at appellere til Dem imod Deres broder. Tro ikke, jeg er så umandig og ukærlig – jeg appellerer kun til Dem, for at De skulle høre mig forsikre, at jeg ikke var kommet for at gøre bebrejdelser – jeg har ikke en eneste bebrejdelse at gøre – men alene opfyldt af dyb sorg. De kan ikke vide, af hvor bitter en sorg, med mindre De vidste, hvor ofte jeg har tænkt på Tom, hvor længe jeg under næsten håbløse forhold har higet efter at blive bedre bedømt af hans venskab, og hvor urokkelig jeg har troet og stolet på ham."

"Stille, stille," sagde Tom og standsede hende, idet hun var i færd med at tale. "Han tager fejl. Han er blevet ført bag lyset. Hvorfor vil du bryde dig om det? Han vil nok til sidst få øjnene op."

"Himlen velsigne den dag, da dette sker," udbrød Martin, "hvis den nogen sinde kommer!"

"Amen!" sagde Tom. "Den vil komme!"

Martin gjorde et ophold og sagde derpå med en endnu mildere røst:

"De har selv valgt, Tom, og vil føle Dem lettet, når vi skilles. Lad det ikke være i vrede. Der er ingen vrede på min side –"

"Heller ikke på min," sagde Tom.

"– det er kun Deres eget værk. Jeg siger atter, De har selv valgt. De har truffet det valg, man ville have ventet sig af de fleste mennesker i Deres stilling, men som jeg ikke havde ventet mig af Dem. I så henseende bør jeg måske snarere dadle min

dømmekraft end Dem. På den ene side er der rigdom og anseelse, som det vel er værd at vinde; på den anden et fattigt og forskudt menneskes værdiløse venskab. Det stod til Dem at træffe Deres valg, og De traf det, og valget var ikke vanskeligt. Men den, som ikke har kraft nok til at modstå sådanne fristelser, burde have mod til at tilstå, at han har givet efter for dem, og det bebrejder jeg Dem, Tom, at De modtog mig med tilsyneladende varme, opmuntrede mig til at betro mig til Dem og foregav, at De kunne være min ven, selv om De havde solgt Dem til andre. Jeg tror ikke, hør mig sige det af mit ganske hjerte, jeg *kan* ikke tro, nu, da jeg står ansigt til ansigt med Dem, at det ville ligge i Deres natur at gøre mig nogen alvorlig skade, selv om jeg ikke tilfældigvis havde opdaget, i hvis tjeneste De stod. Men jeg ville være faldet Dem til byrde; jeg ville have nødsaget Dem til at forstille Dem i endnu højere grad; jeg ville have udsat Dem for at miste den lykke, som De har betalt så dyrt ved at have tusket Deres tidligere jeg bort for den, og det er bedst for os begge, at jeg er kommet under vejr med, hvad De så stærkt ønskede at holde hemmeligt."

"Vær retfærdig," sagde Tom, der ikke siden begyndelsen af denne sidste tiltale havde fjernet sit milde blik fra Martins ansigt, "vær retfærdig selv i Deres uretfærdighed, Martin. De glemmer, at De endnu ikke har sagt mig, hvad Deres anklage er!"

"Hvorfor skulle jeg det?" sagde Martin, idet han slog ud med hånden og gik hen mod døren. "De ville ikke lære den at kende fra en bedre side, fordi jeg dvælede ved den, og skønt den i virkeligheden ikke ville blive værre derved, kunne den måske dog forekomme mig således. Nej, Tom, lad sket være sket. Jeg

kan i dette øjeblik og på dette sted, hvor De er så god og så elskværdig, tage afsked med Dem med den samme hjertelighed, om end ikke med den samme frimodighed, som jeg altid har gjort, siden vi sås første gang. Alt godt være med Dem, Tom! – jeg –"

"Forlader De mig således? Kan De forlade mig således?" sagde Tom.

"Jeg – De – De har selv valgt, Tom! Jeg – jeg håber, at det skete i overilelse " stammede Martin. "Jeg tror det, jeg er vis på det! Farvel!"

Og han var borte.

Tom førte sin lillesøster hen til hendes stol og satte sig på sin. Han tog sin bog og læste eller syntes at læse. Straks efter sagde han højt, idet han vendte et blad: "Han vil dyrt komme til at angre dette." Og en tåre sneg sig ned over hans ansigt og faldt på bladet.

Ruth lagde sig på knæ ved siden af ham og slyngede sine arme om hans hals.

"Nej, Tom! Nej, nej! Fat dig! Kære Tom!"

"Jeg er fuldkommen fattet. Det vil nok blive godt."

"Hvilken grusom, slet gengæld!" udbrød Ruth.

"Nej, nej," sagde Tom. "Han tror det, skønt jeg ikke kan tænke mig grunden. Men det vil nok blive godt."

Endnu tættere trykkede hun sig ind til ham og græd, som om hendes hjerte skulle briste.

"Å, hold op, hold op!" sagde Tom. "Hvorfor skjuler du dit ansigt, kære søster?"

Da brød til sidst det hele frem i en strøm af tårer.

"Å Tom, kære Tom, jeg kender dit hjertes hemmelighed. Jeg har opdaget den; du kunne ikke skjule sandheden for mig. Hvorfor betroede du mig den ikke? Jeg kunne da vist have gjort dig lykkeligere. Du elsker hende så højt, Tom!"

Tom hævede hånden, som om han ville skyde sin søster hastigt fra sig, men hånden greb hendes, og hele hans lille historie åbenbarede sig herved. Hele dens rørende veltalenhed lå i denne tavse bevægelse.

"Ikke des mindre," sagde Ruth, "har du været så trofast og så god; ikke des mindre har du været så oprigtig og selvfornægtende og har kæmpet med sig selv; ikke des mindre har du været så kærlig og blid og sagtmodig, at jeg aldrig har set dig sætte en hidsig mine op eller hørt dig sige et pirreligt ord. Ikke des mindre er du blevet så grusomt misforstået. Å Tom, dyrebare Tom, elsket som ingen anden broder kan være det, skal også *dette* blive godt? Skal det, Tom? Skal du altid bære på denne sorg, du, som fortjener at være så lykkelig, eller er der noget håb?"

Og endnu skjulte hun stadig sit ansigt for Tom, holdt ham om halsen, græd over ham og udøste hele sit kvindelige hjerte i trøst og sorg over denne opdagelse.

Det varede ikke ret længe, førend hun og Tom sad ved siden af hinanden, mens hun med stille inderlighed så Tom i ansigtet. Derpå talte Tom mildt, skønt alvorligt, således til hende:

"Det glæder mig ret, elskede søster, at dette er foregået imellem os. Ikke fordi det overbeviser mig om din ømme kærlighed – det var jeg noksom overbevist om i forvejen – men fordi det letter mit sind for en tung byrde."

Toms øjne strålede, da han talte om hendes kærlighed, og han kyssede hende på kinden.

"Min søde pige, hvilke følelser jeg end nærer for hende" – de syntes begge ved en stiltiende overenskomst at undgå navnet – "har jeg for længst – jeg tør sige lige fra begyndelsen – opfattet det som en drøm, som noget, der muligvis kunne være sket under helt andre omstændigheder, men nu aldrig kan ske. Sig mig da, hvad det er, du ønsker skal blive godt?"

Hun sendte Tom et så betydningsfuldt lille øjekast, at han, enten han ville eller ikke, nødtes til at optage det for et svar og blive ved.

"Af egen fri vilje, elskede søster, er hun forlovet med Martin og var det, længe førend nogen af dem vidste af min tilværelse at sige. Ville du, at hun skulle forlove sig med mig?"

"Ja," sagde hun uden at vakle.

"Ja, men det ville gøre det rent galt, i stedet for at gøre det godt; anser du det for rimeligt," fortsatte Tom med et alvorligt smil, "at hun, selv om hun aldrig havde set ham, kunne have forelsket sig i mig?"

"Hvorfor ikke, kære Tom?"

Tom rystede på hovedet og smilede atter.

"Du tænker dig mig, Ruth," sagde Tom, "og det er ganske naturligt, at du gør det, som om jeg var en person i en roman, og gør det til en slags poetisk retfærdighed, at jeg til sidst på en eller anden umulig måde må blive gift med den person, jeg elsker. Men der gives en langt højere retfærdighed, kære søster, end den poetiske, og den ordner ikke alt efter den samme regel. Folk, som læser om helte i bøger og får lyst til at gøre sig selv til helte uden for bøgerne, finder det derfor meget skønt at være

mismodige og utilfredse og menneskefjendske, ja måske endog lidt gudsbespottelige, fordi de ikke kan få alt indrettet efter deres personlige ønsker. Ville du, at jeg skulle være et sådant menneske?"

"Nej, Tom, men jeg ved alligevel," tilføjede hun frygtsomt, "at dette er en sorg for dig, selv om du tager det på din egen smukke måde."

Tom tænkte på at sige hende imod, men det ville have været dårskab, og han opgav det derfor.

"Kære søster," sagde Tom, "jeg vil gengælde din kærlighed ved at sige sandheden og hele sandheden. Det er en sorg for mig; det har jeg undertiden følt, skønt jeg har søgt at kæmpe imod det. Men nogen, som er én dyrebar, kan dø, og man kan drømme, at man er i Himlen med den hedengangne ånd, og kan finde det sørgeligt at vågne til livet på jorden, som dog ikke er tungere at bære, end da man faldt i søvn. Det er sørgeligt for mig at tænke på min drøm, som jeg altid vidste var en drøm, endog da den første gang viste sig for mig, men det har virkeligheden ingen skyld i. Den er den samme, som den var. Min søster, min kærlige veninde, som gør dette sted så kært for mig, er hun mig mindre hengiven, end hun ville have været, hvis dette syn aldrig havde foruroliget mig? Min gamle ven John, som så let kunne have behandlet mig med kulde og tilsidesættelse, er han mindre hjertelig imod mig? Den verden, som omgiver mig, er der mindre godt i den? Skal mine ord blive hårde og mine miner mørke, og skal mit hjerte blive koldt, fordi jeg er stødt på et godt og skønt væsen, der, hvis jeg ikke i min egenkærlighed sørgede over, at jeg ikke kan kalde hende min, ville, som alle andre gode og skønne væsener, gøre mig

lykkeligere og bedre? Nej, kære søster, nej!" sagde Tom kækt. "Når jeg tænker på alle de midler, jeg har til at være lykkelig, vover jeg næppe at kalde denne hemmelige følelse en sorg, men hvilket navn der end med rette kan tillægges den, takker jeg Himlen for, at den gør mig mere modtagelig for kærlighed og venskab og trøster mig på halvhundrede måder. Ikke mindre lykkelig; ikke mindre lykkelig!"

Hun kunne ikke tale, men elskede ham, som han så vel fortjente det. Endog så højt, som han fortjente det, elskede hun ham.

"Hun vil åbne øjnene på Martin," sagde Tom blussende af stolthed, "og det vil blive godt igen. Intet, det ved jeg, vil kunne bringe hende til at tro, at jeg har forrådt ham. Det vil blive opklaret ved hende, og han vil angre det dybt. Vor hemmelighed, Ruth, er vor egen og lever og dør med os. Jeg tror ikke, at jeg nogen sinde kunne have betroet dig den, men jeg er usigelig glad over, at du har opdaget den!"

De havde aldrig gået en så fornøjelig tur som den, de gik den aften. Tom fortalte hende alt så frimodigt og ukunstlet og lod det være sig så magtpåliggende at gengælde hendes ømhed med den mest uindskrænkede fortrolighed, at de forlængede turen langt ud over deres sædvanlige tid og blev siddende længe oppe, efter at de var kommet hjem. Da de skiltes for at gå til sengs, var der et så roligt, smukt udtryk i Toms ansigt, at hun ikke kunne glemme det, men gik på tåspidserne tilbage til hans kammerdør, så ind ad den og blev stående, indtil han fik øje på hende, hvorpå hun atter omfavnede ham og gik. Og i hendes bønner og i hendes søvn – gode øjeblikke at blive mindet med en sådan varme, Tom – indtog hans navn den første plads.

Da Tom var blevet ene, grublede han over hendes opdagelse og kunne ikke fatte, hvad der havde bragt hende på sporet. "For," tænkte Tom, "jeg har altid været så forsigtig. Det var tåbeligt og unødvendigt at være det, som jeg nu indser, idet jeg føler mig så lettet ved, at hun ved det; men jeg har dog været så omhyggelig for at skjule det for hende. Naturligvis vidste jeg, at hun var opvakt og skarpsindig, og passede så meget mere på mig selv; men dette ventede jeg ikke i mindste måde. Hun har vist også gjort sin opdagelse ganske pludseligt. Det er virkelig et højst mærkeligt eksempel på skarpsindighed!" Tom kunne ikke få det ud af sit hoved. Der sad det, da han lagde hovedet på puden.

"Hvor hun rystede, da hun begyndte at fortælle mig, at hun vidste det," tænkte Tom, idet han genkaldte sig alle de små omstændigheder. "Og hvor hun blussede! Men det var naturligt! Ganske naturligt! Det trænger ikke til nogen forklaring."

Tom drømte ikke om, hvor naturligt det var. Tom havde ingen forestilling om, at der nylig havde sat sig noget fast i Ruths hjerte, som havde hjulpet hende til at gætte hans hemmelighed. Ak, Tom! Han forstod ikke springvandets hvisken i Temple, skønt han hver dag gik forbi det.

Hvem var vel så livlig og munter som den travle Ruth næste morgen? Hendes tidlige banken på Toms dør og hendes lette skridt udenfor ville have været musik for ham, selv om hun ikke havde talt. Men hun sagde, at det var den dejligste morgen, man ville se, og det var det også, men selv om det ikke havde været tilfældet, ville hun have gjort den til det for Tom.

Da han kom ned, havde hun hans indbydende frokost færdig til ham og sin hat liggende til deres morgenvandring og var så

fuld af nyheder, at Tom tabte sig i forundring over det. Man skulle tro, hun havde været oppe hele natten og samlet dem for at adsprede ham. Nadgett var endnu ikke kommet hjem; brødet var blevet en penny billigere; der var dobbelt så megen kraft i denne te som i den forrige; mælkekonens mand var kommet rask ud fra hospitalet; genboens barn med det krøllede hår havde været borte hele dagen i går; hun skulle i en fart lave alle slags syltetøjer, og der var en kasserolle i huset, som netop var en sådan kasserolle, som man skulle bruger til det; hun havde læst den bog, Tom sidst havde bragt hjem, skønt den var drilagtig at læse, og hun havde så meget at fortælle ham, at hun forinden havde spist morgenmad. Så tog hun sin lille hat på, gemte teen og sukkeret, lagde nøglerne i sin pose, stak, som sædvanlig, blomsten fast i Toms frakke og var i alle henseender færdig til at gå med ham, førend Tom anede, at hun havde begyndt at lave sig til. Og kort sagt, som Tom sagde med en sådan tillid til sin påstand, at den grænsede til en udfordring til hele verden, der havde aldrig været mage til pigebarn.

Hun gjorde Tom snaksom; det var umuligt at modstå hende. Hun stillede ham så fristende spørgsmål om bøger, om nogle kirkers ælde, om orgler, om templer og om alle slags ting, og lettede vejen – og dermed Toms hjerte – i en sådan grad, at Temple syntes ganske øde og tomt, da han havde taget afsked med hende ved porten.

"I dag kommer Fips' ven da sagtens heller ikke," tænkte Tom, mens han gik op ad trappen.

I hvert tilfælde var han ikke kommet endnu; for døren var lukket som sædvanlig, og Tom åbnede den med sin nøgle. Han havde nu fået bøgerne fuldstændig i orden, istandsat de

sønderrevne blade, klistret de revnede rygge sammen og sat pyntelige sedler i stedet for de udslidte rygtitler. Det så ud som et helt andet værelse, så ordentligt og pænt var der, og Tom følte en vis stolthed ved synet af den forandring, han havde tilvejebragt, skønt der ikke var nogen til at rose eller misbillige den.

Han var for tiden beskæftiget med at renskrive kataloget. Da det ikke hastede, var han ved dette arbejde lige så sirlig og samvittighedsfuld omhyggelig som tidligere ved et kort eller en tegning for Pecksniff. Det var et sandt vidunder af et katalog, for undertiden forekom det Tom, at han virkelig tjente sine penge alt for let, og han havde derfor sat sig for, at dette værk skulle optage lidt af hans overflødige fritid.

Tom arbejdede da hele formiddagen med pen og lineal, passer og viskelæder, blyant og sort og rødt blæk. Han tænkte en hel del på Martin og deres samtale den foregående dag og ville have været langt lettere om hjertet, hvis han havde kunnet overtale sig til at forklare sagen for sin ven John og hørt hans mening om det. Men foruden at han vidste, hvor rasende forbitret John ville blive, huskede han på, at John netop nu hjalp Martin i en sag af stor vigtighed, og at det ville være et stor tab for Martin, om denne i dette øjeblik mistede hans hjælp.

"Jeg vil derfor ikke tale om det," sagde Tom med et suk.

Og han arbejdede atter væk, flittigere end før. Da han havde arbejdet således en times tid, hørte han fodtrin nede i gangen.

"Ak," sagde Tom og så hen mod døren, "der var en tid, og det er ikke så længe siden, da dette ville have vakt min forundring og forventning, men nu er det forbi."

Fodtrinene kom nærmere op ad trappen.

"Seksogtredive, syvogtredive, otteogtredive," sagde Tom tællende. "Nu standser du. Der kommer aldrig nogen over det otteogtredivte trin."

Personen standsede rigtignok, men kun for at trække vejret, for fodtrinene kom igen nærmere. Fyrre, enogfyrre, toogfyrre, og så fremdeles.

Døren stod åben. Alt som fodtrinene kom nærmere, så Tom utålmodigt og ivrigt hen til den, men da skikkelsen trådte op på trappeafsatsen og ind i hans dørkarm, hvor den blev stående og stirrede på ham, rejste han sig op fra sin stol og troede næsten at se et spøgelse.

Gamle Martin Chuzzlewit, den samme, som han havde forladt så svag og affældig hos mr. Pecksniff!

Den samme? Nej, ikke den samme, for skønt gammel, var denne olding kraftfuld og støttede sig med sin ene stærke hånd på sin stok, mens han med den anden gav Tom tegn til, at han ikke måtte gøre støj. Ét blik på det faste åsyn, det skarpe øje, det stærke greb om stokken, den triumferende holdning – og der gik et sådant lys op for Tom, at det blændede ham.

"De har ventet længe på mig," sagde den gamle.

"Det blev mig sagt, at min principal ville komme," sagde Tom, "men –"

"Jeg ved det. De var uvidende om, hvem han var. Det var mit ønske, og det glæder mig, at det er blevet fulgt så nøjagtigt. Jeg troede, at tiden var kommet, og at jeg ikke kunne høre noget videre eller værre om ham end, hvad jeg oplevede den dag, jeg sidst så Dem, men jeg tog fejl."

Han var imidlertid kommet hen til Tom og greb nu hans hånd.

"Jeg har levet i hans hus, Pinch, og, som De ved, i dage, uger og måneder set ham krumme ryg for mig. Jeg har ladet ham bruge mig som sit redskab. Det ved De, da De har set mig der. Jeg har udstået ti tusinde gange mere, end jeg ville have kunnet tåle, hvis jeg havde været den svage, elendige olding, han holdt mig for. Det ved De. Jeg har set ham tilbyde Mary sin kærlighed. Det ved De, ved det bedre end nogen, brave, trofaste, unge mand! Jeg har dag for dag ladet ham åbenbare sin lumpne sjæl for mig, uden at jeg har røbet mig en eneste gang. Jeg ville ikke have kunnet udholde en sådan kval, dersom jeg ikke havde imødeset dette øjeblik!"

Han afbrød sin lidenskabelige tale, hvis det kan kaldes lidenskabeligt, som var så klart og roligt, for atter at trykke Toms hånd. Derpå sagde han heftigt:

"Luk døren. Det varer ikke længe, førend han kommer, men han kunne måske dog komme for tidligt. Nu nærmer det øjeblik sig," sagde den gamle mand hurtigt, idet hans øjne og hele ansigt opklaredes, "da alt skal blive godt igen. Ikke for millioner guldstykker ville jeg, at han skulle dø eller hænge sig. Luk døren!"

Tom gjorde det uden ret at vide, om han var vågen eller drømte.

51. Breder et nyt og klarere lys på det meget mørke sted og indeholder følgerne af Jonas' og hans vens forretningsrejse

Den aften var nu kommet, da den gamle bogholder skulle overgives til sine bevogtere. Midt i sin brødefulde forvildelse havde Jonas ikke glemt det.

Det hørte til hans af brøde betyngede sindsstemning at huske på det, for på udførelsen af hans plan afhang en af de forholdsregler, han havde udtænkt til sin sikkerhed. Et vink, et ord af den gamle mand, udtalt for opmærksomme øren, kunne tænde mistankens løbekrudt og tilintetgøre ham. Den årvågenhed, hvormed han vogtede på enhver adgang, som kunne føre til opdagelsen af hans forbrydelse, skærpedes af bevidstheden om den fare, som truede ham. Skønt han havde et mord på sin samvittighed og sønderskedes af rædselsfulde tanker både nat og dag, ville han have gentaget forbrydelsen, hvis han derved havde kunnet finde en usikker vej til frelse. Det hørte til hans straf, det hørte til hans brødefulde stemning. Selve den gerning, som hans frygt gjorde utålelig, ville hans frygt have tvunget ham til at begå endnu en gang.

Men at holde den gamle mand under bevogtning ville ifølge hans plan gøre samme nytte, idet han nemlig havde foresat sig at flygte, så snart den første uro og forundring havde lagt sig,

og han kunne gøre forsøget uden øjeblikkelig at vække mistanke. Imidlertid skulle disse kvinder passe på ham, og om snaksomheden også kom over ham ville de dog ikke så let blive forskrækket. Han vidste, hvorledes den slags folk var.

Heller ikke havde han talt hen i vejret, da han sagde, at den gamle mand skulle knebles. Han ville sikre sig hans tavshed og så kun på formålet, ikke på midlerne. I hele sit liv havde han været hård og rå og grusom mod den gamle mand, og det forekom ham ganske naturligt at bruge vold imod ham. "Han skal knebles, hvis han taler, og bagbindes, hvis han skriver," sagde Jonas og så på ham, for de sad alene med hinanden. "Det er han gal nok til, og jeg vil gennemføre det!"

Tys!

Endnu lyttede han efter enhver lyd. Han havde stadig lyttet, men endnu var det ikke kommet. Forsikringsanstaltens afsløring, Crimples og Bullmays flugt med byttet og deriblandt, som han frygtede, med hans egen veksel, som han ikke havde fundet i den myrdedes lommebog, og som tillige med Pecksniffs penge sandsynligvis var blevet sendt til en af disse pålidelige venner for at indsættes i banken; hans umådelige tab og faren for, at han endnu kunne blive krævet til regnskab som interessent i det opløste firma, alle disse ting løb ham stadig og samtidig om i hovedet, men han kunne ikke overskue dem. Han vidste, at de var til og måtte føre til undergang, men han tænkte kun på det ene skrækkelige spørgsmål: hvornår liget ville blive fundet i skoven.

Han prøvede på – han var aldrig hørt op at prøve på det – ikke at glemme, at det var der, for det var umuligt, men at glemme at plage sig selv med at tegne levende billeder af det i

sin fantasi ved at snige sig sagte omkring det imellem bladene, nærme sig det mere og mere gennem en åbning mellem grenene og opskræmme selve fluerne, der sad på det i tætte sværme ligesom tørrede korender. Hans hu var fæstet på opdagelsen, og med spændt forventning lyttede han efter hvert råb og skrig som et budskab om den; lyttede, når nogen kom ind eller gik ud; iagttog fra vinduet dem, som gik op og ned ad gaden, og mistroede sine egne miner og ord. Og jo mere hans tanker drejede sig om opdagelsen, des stærkere blev den tryllemagt, der drog dem hen til genstanden selv, som lå ude i skoven. Han ligesom foreviste den uophørligt for ethvert menneske, han så. "Se her! Ved du noget om det? Er det fundet? Har du mig mistænkt?" Havde han været dømt til at bære liget på sine arme og lægge det til eftersyn for fødderne af enhver, som han mødte, kunne det ikke have været stadigere hos ham eller kilden til en mere ensformig og uhyggelig tankegang, end det var i hans nærværende sindsstemning.

Men alligevel var han ikke sørgmodig. Det var ikke længere anger eller ruelse over, hvad han havde gjort, der rørte sig hos ham; det var kun angst for hans egen sikkerhed. Hans uklare viden om at have ødelagt sin formue ved det fortvivlede vovespil forstærkede hans had og hævngerrighed og bragte ham til at lægge endnu større vægt på, hvad han havde vundet. Manden var død; det kunne intet gøre ugjort. Han hoverede endnu ved denne tanke.

Efter gerningen havde han stadig holdt vågent øje med Chuffey og sjældent forladt ham, undtagen nødtvungent, og da kun med så korte mellemrum som mulig. De var nu alene. Det var tusmørke, og det aftalte klokkeslæt nærmede sig. Jonas gik

frem og tilbage i værelset. Den gamle mand sad i sin sædvanlige krog.

Den, ringeste omstændighed medførte uro for morderen, og denne gang var han urolig over sin kones udeblivelse, idet hun var gået hjemmefra om eftermiddagen og endnu ikke kommet tilbage. Det var ikke ømhed for hende, der var årsagen, men han forestillede sig, at hun kunne være faldet i et baghold og blevet fristet til at sige et eller andet, der ville tale imod ham, når efterretningen kom. Han kunne ikke vide, om hun ikke havde banket på døren til hans værelse, mens han var borte, og opdaget hans plan. Det kunne ligne hendes blege ansigt at gå op og ned i huset! Hvor var hun nu?

"Hun gik hen til sin gode veninde mrs. Todgers," sagde den gamle mand, da Jonas med en forbitret ed fremsatte dette spørgsmål.

Ah, ja så! Altid listede hun sig til at søge selskab med den kone. Hun var ikke *hans* veninde. Hvem kunne sige, hvilke djævelske skælmsstykker de udklækkede sammen? Hun skulle straks hentes hjem.

Idet den gamle mand sagte mumlede nogle ord, rejste han sig, som om han selv ville gå, men Jonas stødte ham tilbage i hans lænestol med en utålmodig forbandelse og sendte en tjenestepige bort efter hende. Derpå gik han atter frem og tilbage og standsede ikke, førend hun kom igen.

Nå, hvor var hun? Var hun kommet?

Nej. Hun var gået derfra for over tre timer siden.

"Gået derfra! Alene?"

Det havde pigen ikke spurgt om, da hun havde troet, det var en afgjort sag.

"Fordømte tosse. Bring lys!"

Næppe var hun gået ud af stuen, førend den gamle bogholder, der havde været ualmindelig opmærksom på ham, lige siden han havde spurgt om sin kone, pludselig kom hen imod ham.

"Udlever hende!" råbte den gamle mand. "Udlever hende! Sig mig, hvad De har gjort ved hende. Skynd Dem! I den henseende har jeg intet løfte givet. Sig mig, hvad De har gjort ved hende."

Med disse ord lagde han sine hænder på hans frakkekrave og tog fat i den, og det temmelig fast.

"De skal ikke slippe fra mig!" udbrød den gamle mand. "Jeg er stærk nok til at råbe på naboerne, og det gør jeg, hvis De ikke udleverer hende til mig!"

Jonas var så modløs og slået af sin samvittighed, at han ikke engang havde dristighed nok til at tvinge den gamle mand til at slippe, men stod og så på ham, så godt han kunne i mørket, uden at røre en finger. Det var store sager, at han kunne spørge ham, hvad han mente.

"Jeg vil vide, hvad De har gjort ved hende! Krummer De et hår på hendes hoved, skal De komme til at undgælde for det. Den stakkel, den stakkel! Hvor er hun?"

"Hvad, De gamle dårekistelem!" sagde Jonas med dæmpet stemme og dirrende læber. "Hvad er det for en galmandssnak, De kommer med?"

"Hvad jeg har set her i huset, er nok til at gøre mig vanvittig!" udbrød Chuffey. "Hvor er min kære, gamle herre? Hvor er hans eneste søn, som jeg har vugget på mine knæ, mens han var lille? Hvor er hun, som var den sidste; hun, som jeg har set hentæres

dag for dag og hørt græde midt om natten? Hun var den sidste af alle mine venner! Gud hjælpe mig, hun var den allersidste!"

Da Jonas så, at tårerne sneg sig ned ad hans kinder, tog han mod til sig og vristede hans hænder op og stødte ham fra sig, førend han svarede:

"Hørte De mig ikke spørge om hende? Hørte De mig ikke sende bud efter hende? Hvor kan jeg udlevere, hvad jeg ikke har, gamle idiot? Jeg ville såmænd med fornøjelse udlevere hende til Dem, hvis jeg kunne, og et smukt par ville I være!"

"Er hun kommet til ulykke," udbrød Chuffey, "så mærk mine ord! Vel er jeg gammel og sløv, men en gang imellem har jeg dog min hukommelse, og er hun kommet til ulykke –"

"Men plager da Fanden Dem?" afbrød Jonas ham, men stadig med dæmpet stemme. "Hvilken ulykke skulle hun vel være kommet til? Jeg ved ikke mere af, hvor hun er, end De ved; gid jeg gjorde. Vent, til hun kommer hjem, og se så selv; hun kan ikke blive længe borte. Kan det stille Dem tilfreds?"

"Mærk mine ord!" udbrød den gamle mand. "Ikke et hår på hendes hoved må der krummes! Jeg tåler det ikke. Jeg – jeg har båret for længe på det, Jonas. Jeg er tavs, men jeg – jeg – jeg kan tale. Jeg – jeg – jeg kan tale –" stammede han, idet han krøb tilbage til sin stol og tilkastede ham et truende, skønt mat blik.

"Nå du kan tale, kan du?" tænkte Jonas. "Godt, godt, så vil vi stoppe munden på dig. Det var godt, at jeg fik dette at vide i tide. Så kan man tage sine forholdsregler."

Han havde gjort et svagt forsøg på at sætte sig på den høje hest og samtidig vise sig forsonlig, men var så bange for den gamle mand, at store sveddråber var trådt frem på hans pande. Hans stemmes usædvanlige klang og hans ophidsede væsen

havde noksom røbet hans frygt, men nu ville hans ansigt have gjort det også uden dette, mens han på ny gik frem og tilbage og skottede til ham ved skinnet af lyset.

Han blev stående ved vinduet for at tænke. Der blev tændt lys i en butik lige overfor, og kræmmeren og en kunde læste sammen i en trykt plakat tværs over disken. Dette syn førte ham øjeblikkelig tilbage til, hvad han havde glemt. "Se her! Ved du noget om det? Er det fundet? Har du mig mistænkt?"

En banken på døren. "Hvem er det?"

"En behagelig aften," svarede mrs. Gamps røst, "skønt varm, men Gud velsigne Dem, mr. Chuzzlewit, det må man vente, når man får tre agurker for to pence. Hvorledes har mr. Chuffey det i aften?"

Mens mr. Gamp sagde dette, holdt hun sig tæt ved døren og nejede mere end ellers, ligesom hun heller ikke syntes at være fuldt så utvungen, som hun plejede.

"Få ham op på hans værelse," sagde Jonas, idet han gik hen til hende og hviskede hende i øret. "Han har været gal i aften – splittergal. Tal ikke, mens han er her, men kom herned igen."

"Den stakkels kære sjæl! Han ryster jo over hele sin krop."

"Ja, det kan han nok have grund til," svarede Jonas, "efter det anfald af vanvid, han har haft. Få ham ovenpå."

Hun gav sig til at hjælpe ham op af stolen.

"Der er jo min velsignede, gamle kylling," sagde hun i en både beroligende og opmuntrende tone. "Der er jo min rare mr. Chuffey! Kom nu op med på Deres værelse, og læg Dem lidt på Deres seng, for De ryster jo over hele Deres legeme, som om Deres stakkels lemmer hang i lutter ståltråde. Vær nu skikkelig. Kom med Sara!"

"Er hun kommet?" spurgte den gamle mand.

"Hun kommer lige på minuttet. Kom med Sara; kom med Deres egen Sara."

Den gode kone havde ikke tænkt på noget fruentimmer i verden, da hun lovede, at den person, Chuffey havde spurgt efter, snart skulle komme, men kun henkastet det for at gøre ham rolig. Det gjorde også sin virkning, idet han lod sig føre bort af hende, og de gik nu ud af stuen sammen.

Jonas så igen ud ad vinduet. De læste endnu stadig i den trykte plakat derovre i butikken, og en tredje person deltog nu i læsningen. Hvad var det, som interesserede dem så levende? Der syntes at opstå en tvist imellem dem, for de så alle op fra papiret, og en af dem, som havde set over en af de andres skulder, trådte tilbage for at forklare eller illustrere en eller anden handling ved sine fagter.

O rædsel, hvor det lignede det slag, han havde slået i skoven! Det drev ham fra vinduet, som om det havde ramt ham selv. Idet han sank vaklende ned på en stol, huskede han på den forandring, der var sket med mrs. Gamp, der havde ytret sig i hendes usædvanlige ømhed for hendes patient. Var det, fordi det var blevet fundet? – fordi hun vidste noget om det? – fordi hun havde ham mistænkt?

"Nu har Chuffey lagt sig," sagde mrs. Gamp, da hun kom tilbage, "og gid det ret må gøre ham godt. Skade kan det da Gud ske lov ikke!"

"Sæt Dem," sagde Jonas med hæs stemme, "og lad os få denne sag fra hånden. Hvor er den anden kone?"

"Den anden person er nu hos ham," svarede hun.

"Det er godt. Han kan ikke overlades til sig selv, for endnu i aften tog han fat i mig som en glubende hund. Så gammel han også er, og hvor svag han end plejer at være, havde jeg dog temmelig ondt ved at blive ham kvit. De – tys! – det er intet. De har sagt mig, hvad den anden kone hedder, men jeg har glemt det."

"Jeg nævnte Betsey Prig," sagde mrs. Gamp.

"Er hun at stole på?"

"På ingen måde, og jeg har heller ikke taget hende med, men bragt en anden, som De vil blive tilfreds med."

"Hvad hedder hun?" spurgte Jonas.

Mrs. Gamp så helt underligt på ham uden at svare, skønt det lod til, at hun forstod spørgsmålet.

"Hvad hedder hun?" gentog Jonas.

"Hun hedder Harris."

Det var påfaldende, hvilken møje det kostede mrs. Gamp at udtale det navn, hun ellers altid havde på rede hånd. Hun snappede flere gange efter vejret, førend hun kunne få det frem, og trykkede sig, da hun havde udtalt det, i sin side med hånden og vendte øjnene i vejret, som om hun skulle til at dåne. Men da Jonas vidste, at hun led af forskellige indvortes svagheder, der undertiden gjorde nogle dråber spiritus uundgåeligt nødvendige for hende og angreb hende meget stærkt, når dette lægemiddel ikke var ved hånden, tænkte han kun, at hun var et offer for et af disse anfald.

"Nå," sagde han hastigt, idet han følte, hvor lidt han var i stand til at fæste sin opmærksomhed på dette emne, "De og hun har altså aftalt det fornødne om at passe på ham?"

Mrs. Gamp svarede jo og tog sin tilflugt til sin sædvanlige talemåde: "Vi skiftes, den ene kommer, når den anden går," men sagde disse ord så sagte og skælvende, at hun fandt sig opfordret til at tilføje: "Det er rent galt fat med mine nerver i aften!"

Jonas tøvede for at lytte.

"Vilkårene skal vi snart blive enige om; lad dem være de samme som tidligere. Pas godt på ham og hold ham i ro. Der må bruges tvang imod ham. Han har sat sig i hovedet i aften, at min kone er død, og har overfaldet mig, som om jeg havde slået hende ihjel. Det er – det er så almindeligt, at gale folk bilder sig det værste ind om dem, de holder af. Er det ikke?"

Mrs. Gamp indrømmede det med en kort stønnen.

"Pas derfor godt på ham, for at han ikke skal gøre en ulykke på mig. Og stol slet ikke på ham, for når han synes mest fornuftig, taler han allersnarest over sig. Men det ved De jo allerede. Lad mig nu se den anden."

"Den anden person?"

"Ja. Gå nu op til ham og send den anden herned. Skynd Dem! Jeg har travlt."

Mrs. Gamp gik et par skridt baglæns hen imod døren, hvor hun blev stående.

"Det er altså Deres ønske," sagde hun med en slags dirrende kvækken, "at se den anden person?"

Men den sælsomme forandring, der foregik med Jonas, sagde hende, at han allerede havde set den anden person. Førend hun kunne vende sig om mod døren, blev hun skudt til side af gamle Martins hånd, og på samme tid trådte Chuffey og John Westlock ind i stuen.

"Ingen må forlade huset," sagde Martin. "Dette menneske er min vanartede brodersøn. Rører han sig fra det sted, hvor han står, eller taler højt til nogen her, så luk vinduet op og råb om hjælp!"

"Hvilken ret har De til at give sådanne befalinger her i huset?" spurgte Jonas med mat røst.

"Den ret, som dine forbrydelser giver mig. Kom herind!"

Et uimodståeligt udråb trængte sig frem over Jonas' læber, idet Lewsome trådte ind ad døren. Det var ikke et hyl, et skrig eller et ord, men noget aldeles forskelligt fra enhver lyd, der nogen sinde har ramt deres øren, som hørte det, mens det tillige var det skarpeste og frygteligste udtryk for, hvad der arbejdede i hans brødefulde bryst, som naturen kunne have opfundet.

Derfor havde han altså udført et mord! Derfor havde han altså omgivet sig med farer, sjælslidelser og utallige fristelser! Han havde skjult sin hemmelighed i skoven, trådt og trampet den ned i den blodige jord, og her kom den frem, da han mindst ventede det, mange, mange mil fra stedet; kendt af mange og udlagt af en oldings læber, der ligesom ved et underværk atter havde fået kraft og styrke for at slynge den i ansigtet på ham!

Han lagde hånden på ryggen af en stol og så på dem, men prøvede forgæves på at gøre dette hånligt eller med sin sædvanlige uforskammethed. Han måtte støtte sig på stolen, idet han søgte at samle al sin frækhed.

"Jeg kender denne karl," sagde han, idet han ved hvert ord snappede efter vejret og med sin rystende finger pegede på Lewsome. "Det er den største løgner i verden. Hvorledes lyder hans sidste fortælling? Ha, ha, ha! Og I andre er også nogle

nette karle! Min farbroder der går jo i barndom og er endnu mere tosset end min fader, hans broder, var på sine gamle dage, eller Chuffey nu er det. Hvad Fanden mener I," tilføjede han med et vildt blik på John Westlock og Mark Tapley, der var trådt ind sammen med Lewsome, "med at komme her med to idioter og en skurk for at indtage mit hus med storm? Halløj! Luk døren op og kast disse fremmede ud!"

"Hør, ved De hvad," udbrød Tapley og trådte frem, "var det ikke for Deres navns skyld, slæbte jeg Dem for egen regning og ganske alene gennem gaderne, ja det gjorde jeg! Prøv ikke på at se bistert på mig, det lykkes Dem ikke! Men videre, sir," sagde han til gamle Martin. "Tving denne feje morder til at knæle! Vil han have alarm, skal han få nok af det, for så sandt som han ryster fra hoved til fod, skal jeg gøre en sådan støj her ved vinduet, at den skal samle hele London. Videre, sir! Lad ham prøve mig og se, om jeg er en mand af ord eller ikke."

Dermed lagde Mark armene over kors og satte sig i vindueskarmen med et udtryk, der syntes at tyde på, at han var lige villig til enten selv at springe ud eller kaste Jonas ud, når han fik mindste vink om, at selskabet måtte ønske det.

Gamle Martin vendte sig om mod Lewsome.

"Det er manden," sagde han og strakte hånden ud mod Jonas. "Er det ikke?"

"De behøver kun at se på ham for at blive overbevist om det eller om sandheden af, hvad jeg har sagt," var svaret. "Han er mit vidne."

"O, broder!" udbrød gamle Martin, idet han slog hænderne sammen og så op. "Var vi fremmede for hinanden i vor hele levetid, for at du skulle opfostre en sådan usling, og jeg

forvandle livet til en ørken ved at knuse enhver blomst, der voksede på min vej? Er dette det naturlige udbytte af dine og mine leveregler, at dette skulle blive den skabning, du opfødte, opdrog og underviste, og for hvis skyld du stred og sparede sammen, og jeg blive midlet til hans afstraffelse nu, da intet kan genoprette den spildte og svundne tid?"

Han havde sat sig på en stol og tav nu nogle øjeblikke med bortvendt åsyn. Derpå fortsatte han med genvunden kraft:

"Men vort forfejlede livs bandlyste afgrøde skal trædes i støvet. Dertil er det endnu ikke for sent. Du stilles lige over for denne mand, du uhyre, ikke for at skånes, men for at straffes efter fortjeneste hør, hvad han siger! Svar, ti, nægt, gentag, trods, gør, hvad du vil, min fremgangsmåde skal være den samme. Men tal nu De, gode mand," sagde han til Chuffey, "for Deres gamle vens skyld!"

"Jeg har tiet for hans skyld!" udbrød den gamle mand. "Han bad mig så bønligt om det. Han fik mig til at love sig det på sit dødsleje. Jeg havde aldrig talt, hvis De ikke havde opdaget så meget. Jeg har stadig siden tænkt på det, det kunne jeg ikke lade være med, og stundom har jeg set det alt sammen i en drøm, men om dagen, ikke i søvne. Findes der sådanne drømme?" sagde Chuffey og så vist på gamle Martin.

Mens Martin gav ham et opmuntrende svar, lyttede han opmærksomt efter og smilede.

"Ja, ja!" udbrød han. "Således talte han ofte til mig. Vi gik i skole sammen, han og jeg. Jeg kunne ikke træde op mod hans søn, indser De nok – hans eneste søn!"

"Himlen give, at De havde været hans søn!" sagde Martin.

"De taler min gamle herre så ligt," sagde den gamle mand med en barnlig glæde, "at det næsten forekommer mig, som om jeg hørte ham. Jeg kan høre Dem fuldkommen så godt, som jeg plejede at kunne høre ham. Det gør mig ung igen. Han talte aldrig hårdt til mig, og jeg forstod ham altid. Og jeg kunne altid se ham, skønt mit syn var svagt. Nå, nå! Han er død, han er død. Han var meget god imod mig, min kære gamle herre!"

Han rystede sørgmodigt på hovedet over broderens hånd.

I dette øjeblik gik Mark, der havde set ud ad vinduet, ud af stuen.

"Jeg kan ikke vende mig mod hans eneste søn, indser De nok," sagde Chuffey. "Han har flere gange været nær ved at tvinge mig til det og var i aften meget nær ved det. Ah!" udbrød han, idet han pludselig kom i tanker om, hvad der var foregået. "Hvor er hun? Er hun endnu ikke kommet hjem?"

"Mener De hans kone?" spurgte mr. Chuzzlewit.

"Ja."

"Jeg har fjernet hende. Hun er under min varetægt, og vil foreløbig blive skånet for at vide, hvad der foregår her. Hun har oplevet sorg nok uden denne tilgift."

Jonas hørte dette med svigtende mod. Han så, at de var ham på sporet, og følte, at de havde foresat sig at fange ham og tilintetgøre ham. Tomme for tomme veg jorden under hans fødder; han så afgrunden åbne sig for sin fod, og om et øjeblik ville den opsluge ham.

Og nu hørte han sin medskyldige sige ham den hele sandhed lige i øjnene med alle omstændigheder med hensyn til tid og sted og forhold og åbenlyst udtale uden mindste tilbageholdenhed, fortielse, forvanskning eller lidenskabelighed

den sandhed, som intet kunne holde tilbage, som blod ikke kunne kvæle og jord ikke skjule, den sandhed, hvis frygtelige inspiration syntes at forvandle svæklinge til kraftige mænd, og på hvis hævnende vinger et menneske, som han havde troet i den fjerneste afkrog af verden, kom styrtende ned over ham.

Han prøvede på at nægte, men hans tunge kunne ikke røre sig. Han fik det fortvivlede indfald at fare af sted og ile gennem gaderne, men hans lemmer ville lige så lidt adlyde hans vilje som hans stivnede, stirrende ansigt. I al denne tid vedblev stemmen langsomt at anklage ham. Det var, som om enhver dråbe blod ude i skoven havde fundet en røst til at håne ham med.

Da den tav, optog en anden stemme talen, men på en sælsom måde, idet den gamle bogholder, der havde passet på og lyttet efter den hele forklaring og af og til vredet sine hænder, som om han vidste, den var sand, og kunne stadfæste den, udbrød:

"Nej, nej! I har uret; I har uret – alle sammen uret! Hav tålmodighed, for kun jeg kender sandheden!"

"Hvor kan det være muligt," sagde hans gamle herres broder, "efter alt, hvad De har hørt? Og desuden sagde De jo nylig deroppe, da jeg underrettede Dem om anklagen imod ham, at De vidste, at han var sin faders morder?"

"Ja, ja, det var han også," sagde Chuffey vildt. "Men ikke på den måde, De tror. Holdt, giv tid et øjeblik! Jeg har det alt sammen her – alt sammen! Det var skændigt, grusomt, slet, men ikke således, som De tror. Holdt, holdt!"

Han lagde hænderne på sit hoved, som om det værkede eller smertede ham. Efter at han havde set sig nogle øjeblikke om på en åndsfraværende, intetsigende måde, fæstede hans øjne sig

på Jonas og lyste, som om han pludselig havde fået sin hukommelse og åndsfriskhed tilbage.

"Ja! Således var det. Nu står det klart for mig. Han stod op af sin seng, førend han døde, for at sige, at han tilgav ham, og gik herind i dette værelse med mig; men da han så ham – sin eneste, sin elskede søn – svigtede mælet ham; han havde ikke ord for, hvad han vidste, og ingen forstod ham undtagen jeg. Men jeg forstod ham!"

Gamle Martin så forbavset på ham, og det samme gjorde hans ledsagere. Mrs. Gamp, der hidtil ikke havde sagt noget, men havde holdt de to tredjedele af sig selv bag døren, rede til at flygte, og den ene tredjedel inde i værelset, rede til at slutte sig til det stærkeste parti, gik lidt længere ind og sagde med et suk, at mr. Chuffey var det kæreste væsen på jorden.

"Han købte medicinen," sagde Chuffey og strakte sin arm ud mod Jonas, mens en usædvanlig ild tindrede i hans øje og opklarede hans ansigt; "han købte ganske vist medicinen, således som De har hørt, og bragte den hjem. Han blandede medicinen – se på ham! – med noget syltetøj i en krukke, ganske som medicinen for hans faders hoste var blandet, og satte den i en skuffe, i den skuffe derhenne i pulten; han ved, hvilken skuffe jeg mener! Der lod han den stå under lås og lukke. Men modet forlod ham, eller også rørtes hans hjerte – min Gud! Jeg håber, det var hans hjerte. Han var hans eneste søn! – og han satte den ikke på dens sædvanlige plads, hvor min gamle herre kunne have taget den tyve gange om dagen."

Oldingens skælvende skikkelse rystede af den heftige bevægelse, der havde grebet ham. Men med det samme lys i sit øje, med armen udstrakt, og idet hans grå hår rejste sig på hans

hoved, syntes han at blive større og lignede et inspireret menneske. Jonas gøs ved at se på ham og sank ned på den stol, han havde holdt sig fast ved.

"Nu ved jeg hvert eneste ord!" udbrød Chuffey. "Han satte den der i skuffen, som jeg har sagt. Han gik så ofte derhen og var så hemmelighedsfuld, at hans fader lagde mærke til det og engang, da han var ude, lod den lukke op. Vi var da sammen og fandt blandingen – mr. Chuzzlewit og jeg. Han tog den til sig og slog det hele hen, men om aftenen kom han grædende op til mig og sagde, at hans egen søn havde i sinde at forgive ham. "O Chuff," sagde han, "kære gamle Chuff! Der lød en stemme i mit kammer i aften, som sagde, at denne forbrydelse havde sit udspring fra mig. Det begyndte, da jeg lærte ham at blive alt for lysten efter, hvad jeg måtte efterlade, og gjorde forventningen om det til hans ét og alt." Det var hans ord, ja, det er hans egne ord! Om han også nu og da var en streng mand, var det for hans eneste søns skyld. Han elskede sin eneste søn og var altid god imod mig!"

Jonas hørte efter med stigende opmærksomhed. Håbet begyndte atter at gry for ham.

"'Han skal ikke længes efter min død, Chuff,' sagde han derefter," vedblev den gamle bogholder og tørrede sine øjne, "det sagde han og græd som et lille barn; 'men skal få det alt sammen straks og gifte sig med den, hans hu står til, skønt jeg ikke synes om hende; og De og jeg vil drage bort og leve sparsommeligt. Jeg har altid elsket ham; måske vil han da også elske mig. Det er en skrækkelig tanke, at min egen søn higer efter min død. Men jeg burde have kunnet vide det. Jeg har sået og må nu høste. Han skal tro, at jeg tager af dette, og når jeg ser,

at han sørger, vil jeg sige ham, at jeg kom under vejr med det, og vil tilgive ham. Han vil gøre sin søn til et bedre menneske og bliver måske selv bedre!'"

Stakkels Chuffey standsede for atter at tørre sine øjne. Gamle Martin skjulte sit ansigt med sine hænder. Jonas lyttede endnu mere opmærksomt, og hans bryst bevægede sig som et svulmende vand, men af håb, af voksende håb.

"Dagen efter lod min kære, gamle herre," fortsatte Chuffey, "som om han af en fejltagelse havde åbnet skuffen med en nøgle af knippet, der tilfældigvis passede til den, og var blevet forundret over at se sit friske forråd af hostemedicin på dette sted, men troede, at det var blevet sat der i hastværk, mens skuffen havde stået åben. Vi brændte blandingen, men hans søn troede, at han brugte den – han ved godt, at han troede det. Én gang tog mr. Chuzzlewit, for at sætte ham på prøve, mod til sig og sagde, at den havde en underlig smag, og straks rejste han sig og gik ud."

Jonas hostede kort og tørt, og idet han byttede sin stilling med en mageligere, lagde han armene over kors, uden at se på dem, skønt de nu kunne se hans ansigt.

"Mr. Chuzzlewit skrev til hendes fader; jeg mener faderen til den stakkel, der nu er gift med ham," sagde Chuffey, "og fik ham til at komme til byen, da han ville påskynde brylluppet, men ligesom jeg blev han lidt forstyrret i hovedet af sorg, og derpå brast hans hjerte. Fra det øjeblik, han havde været oppe hos mig om aftenen, svandt han hen og forandredes og løftede aldrig mere sit hoved i vejret. Det var kun nogle få dage, men han havde ikke forandret sig så meget i dobbelt så mange år. 'Skån ham, Chuff!' sagde han, førend han døde. Det var de

eneste ord, han kunne udtale. Jeg lovede ham det. Jeg har stræbt at holde ord. Han er hans eneste søn."

Ved mindet om det sidste optrin i hans gamle vens liv, svigtede stakkels Chuffeys mæle, der var blevet svagere og svagere, ham aldeles. Idet han løftede sin hånd, som om han ville sige, at Anthony havde grebet den og var død med den i sin, trak han sig tilbage til den krog, hvor han plejede at skjule sine sorger, og tav.

Jonas kunne nu se på sine omgivelser, ligefrem hoverende. "Nå," sagde han efter et ophold, "er De nu fornøjet! Eller har De flere planer at komme frem med? Denne karl, Lewsome, kan jo opfinde dem for Dem i snesevis. Er det det hele? Har De ikke mere at sige?"

Gamle Martin så vist på ham.

"Om De er, hvad De lod til at være hos Pecksniffs, eller er noget andet og en gøgler, det ved jeg ikke, og bryder jeg mig ikke om at vide," sagde Jonas og så nedad med et smil, "men her har jeg ingen brug for Dem. De kom her så ofte, mens Deres broder levede, og holdt altid så meget af ham – Deres kære, kære broder, og dog havde I gerne, førend dette kom frem, revet øjnene ud på hinanden! – at jeg ikke undrer mig over, at De har så megen godhed for huset, men huset har ingen godhed for Dem, og De kan ikke forlade det for snart, nok derimod for sent. Min kone, gamle mand, må De sende lige hjem, ellers vil det gå ud over hende. Og De, som tog så forfærdeligt på veje, ha, ha, ha! Men endnu kommer en mand ikke i galgen, fordi han har for en penny gift til eget brug, og det bliver taget fra ham af to halvtossede fjog, der går hen og spiller komedie med det. Ha, ha, ha! Ser De døren?"

Hans lumpne hoveren, der kæmpede med hans fejhed, skam og brøde, var så afskyelig, at de vendte sig bort fra ham, som om han havde været et væmmeligt og smudsigt, for øjet modbydeligt dyr. Dog heller ikke her glemte han hin sidste, sorte forbrydelse; den arbejdede inden i ham til hans undergang. Hvis den ikke havde været, kunne den gamle bogholders fortælling måske have rørt ham, om end aldrig så lidt; når den ikke havde været, kunne befrielsen for en sådan byrde måske have medført en gavnlig forandring endog hos ham. Men efter at den gerning var udført, mens den unødvendige, overflødige fare forfulgte ham, var der fortvivlelse i selve hans triumf og lettelse; en vild, ustyrlig, rasende fortvivlelse over unyttigheden af den fare, hvori han havde styrtet sig; en fortvivlelse, som forfærdede og gjorde ham vanvittig og fik ham til at skære tænder midt i hans overmod.

"Gode ven," sagde Martin, idet han lagde sin hånd på Chuffeys arm, "dette er intet sted for Dem at blive. Følg med mig."

"Ganske hans gamle tone!" udbrød Chuffey og så op på hans ansigt. "Jeg tror næsten, at mr. Chuzzlewit er levet op igen. Ja, tag mig med Dem! Dog holdt, holdt!"

"Hvorfor?" spurgte Martin.

"Jeg kan ikke forlade hende, den stakkel!" sagde Chuffey. "Hun har altid været så god imod mig. De skal have mange tak; men jeg vil blive her; jeg har ikke lang tid tilbage; det gør ikke stort til sagen."

Idet han rystede på sit stakkels, grå hoved og med disse ord takkede gamle Martin, blev mrs. Gamp, som nu stod helt inde i døren, rørt indtil tårer.

"Hvilken Guds barmhjertighed," sagde hun, "at sådan en sød, god, ærværdig mand ikke faldt i kløerne på Betsey Prig, hvilket ganske sikkert ville være blevet tilfældet, når jeg ikke havde været; for sandheden skal frem, om den så skal ud gennem mine sideben!"

"De hørte mig nylig tale til Dem, gamle mand," sagde Jonas til sin farbroder. "Jeg vil ikke vide af, at De indlader Dem med mine folk, enten det så er fruentimmer eller mandfolk. Ser De døren?"

"Ser *De* den?" lød Marks stemme. "Se på den!"

Han så, og hans blik blev som fastnaglet der. Ildevarslende, ulykkesvangre, ødelæggende tærskel, forbandet ved hans faders fodtrin i hans dødsstund, forbandet ved den daglige skygge af den gamle bogholders skikkelse, forbandet ved hans egne morderskridts gang hen over den – hvad var det for mænd, der stod i døren?

Nadgett var den forreste.

Tys! Det nærmede sig, brølende som et hav! Avissælgere styrtede ud på gaden og udråbte det her og der og over alt; vinduer stødtes op, for at alle kunne høre det; folk blev stående på gaden og på fortovet for at lytte; klokkerne, de samme klokker, begyndte at ringe, idet de snublede over hinanden i en vild dans af glæde over opdagelsen – det var den lyd, de havde i hans forvirrede tanker – og fik deres luftige tumleplads til at vakle.

"Der er manden," sagde Nadgett, "ham der ved vinduet!"

Tre andre trådte ind, greb ham og gav ham håndjern på. Det skete så hurtigt, at han endnu ikke havde vendt sine øjne fra angiverens ansigt, førend hans håndled var lænket til hinanden.

"Mord," sagde Nadgett og så på den forbavsede klynge. "Det nytter ikke, at nogen blander sig i dette."

Den larmende gade gentog mord, barbarisk, skrækkeligt mord, mord, mord, så at det rullede fra hus til hus og genlød fra sten til sten, indtil de stemmer, som syntes at fremmumle det samme ord, tabte sig i en fjern summen.

De stod alle tavse, lyttende og stirrede på hinanden, mens larmen drog videre.

Martin var den første, der talte. "Hvad er dette for en frygtelig historie?" spurgte han.

"Spørg *ham*," svarede Nadgett. "De er hans ven, og han kan fortælle Dem det, hvis han vil. Han ved mere om det end jeg, skønt jeg ved meget."

"Hvorfra ved De da, hvad De ved?"

"Jeg har ikke iagttaget ham så længe for intet. Jeg har aldrig iagttaget noget menneske så nøje som ham."

Atter en af denne forfærdelige sandheds spøgelsesagtige skikkelser! Atter en af de former, hvorunder den sprang op omkring ham af det tomme rum. At denne mand skulle have udspejdet ham; denne mand, der nu havde forandret sin personlighed, lagt sin tilbageholdne, stærblinde ligegyldighed til side og var trådt op som en årvågen fjende! Om den døde var stået op af sin grav, kunne han ikke have gjort ham så forvirret og forfærdet.

Spillet var ude, væddeløbet forbi og rebet spundet til hans hals. Om han også ved et vidunder kunne slippe ud af denne knibe, behøvede han kun at vende sit ansigt en anden vej, lige meget hvilken, og en ny hævner ville fremstå ansigt til ansigt imod ham: et barn, der på en time var blevet en olding, en

olding, der på en time var blevet ung, en blind, der havde fået sit syn, eller en døv, der havde fået sin hørelse igen. Der var ingen udvej til frelse. Han sank sammen som en klud op imod væggen og håbede fra dette øjeblik ikke mere.

"Jeg er ikke hans ven, om jeg end har den tort at være hans slægtning," sagde gamle Chuzzlewit. "De kan tale til mig. Hvor har De iagttaget ham, og hvad har De set?"

"Jeg har iagttaget ham mange steder," svarede Nadgett, "både dag og nat. I den sidste tid har jeg iagttaget ham næsten uden at unde mig ro eller hvile," hvilket hans anspændte ansigt og blodskudte øjne stadfæstede, "men mindst tænkte jeg på, hvad mine iagttagelser skulle lede til, lige så lidt som han tænkte på det, da han smuttede ud om natten i de klæder, han bagefter kastede, sammenbundet i en bylt, i vandet ved London Bridge."

Jonas krympede sig på gulvet som et menneske, der lider legemlige pinsler. Han stønnede, som om han var blevet såret af et grusomt våben, og rev i jernene om sine håndled, som om han, hvis hans hænder havde været fri, ville have sønderrevet sig selv.

"Rolig, frænde," sagde den øverste af politiembedsmændene. "Ikke så voldsom."

"Hvem kalder De frænde?" spurgte gamle Martin.

"Dem blandt andre," svarede manden.

Martin fæstede sit forskende blik på ham. Han sad overskrævs på en stol, med sine arme hvilende på ryggen af den, og spiste nødder, idet han kastede skallerne ud ad vinduet, hvilket han vedblev med, mens han talte.

"Ja," sagde han med et tvært nik, "De kan gerne fornægte Deres fættere, indtil De dør, men Chevy Slyme bliver dog

alligevel ved at være Chevy Slyme hele verden over. Skulle De muligvis holde det for en slags skam, at Deres eget blod er i en sådan stilling, så kan jeg købes fri."

"Over alt Jeg, Jeg, Jeg! Enhver af dem tænker kun på sig selv!"

"Så gør De bedst i at spare et par af dem ulejligheden og tænke på dem såvel som på *Dem* selv," svarede hans fætter. "Se engang på mig! Kan De se en mand af Deres familie, der har mere talent i sin lille finger end alle de andre tilsammen i deres hjerner, klædt som politibetjent, uden at skamme Dem? Jeg slog med vilje ind på dette fag for at gøre Dem til skamme, skønt jeg jo rigtignok ikke drømte om, at jeg skulle gøre en fangst i familien."

"Har Deres og Deres udkårne venners udsvævelser virkelig bragt Dem i denne stilling," svarede den gamle mand, "så bliv i den. De tjener Deres brød på en ærlig måde, vil jeg håbe, og det er dog altid noget."

"Vær ikke så streng mod mine udkårne venner," sagde Slyme, "for de har undertiden også været Deres. Sig ikke, at De aldrig har draget nytte af min ven Tigg, for det ved jeg bedre. Vi blev uenige om det."

"Jeg lejede den karl og betalte ham."

"Det er godt, at De har betalt ham," sagde hans fætter, "for nu ville det være for sent. Han har udstedt sin generalkvittering, eller rettere sagt, den er blevet ham aftvunget."

Den gamle mand så på ham, som om han var nysgerrig efter at få at vide, hvad han mente, men gerne ville fortsætte samtalen.

"Jeg har altid ventet, at han og jeg igen skulle blive ført sammen i forretningslivet," sagde Slyme og tog en ny håndfuld

nødder op af sin lomme, "men jeg tænkte, at det ville være for et bedrageris skyld, man ville have fat på ham, hvorimod det aldrig faldt mig ind, at jeg skulle få ordre til at pågribe hans morder."

"*Hans* morder?" udbrød Chuzzlewit og så fra den ene hen på den anden.

"Hans eller mr. Montagues," sagde Nadgett. "Det er én og samme person, har man sagt mig. Jeg anklager ham derhenne for at have myrdet Montague, som i aftes blev fundet dræbt i en skov. De vil måske spørge mig, hvorfor jeg retter denne anklage imod ham, ligesom De allerede har spurgt mig, hvorfra jeg ved så meget. Jeg vil sige Dem det, da det dog ikke ret længe kan blive en hemmelighed."

Selv nu røbede mandens herskende lidenskab sig i den sørgmodige tone, hvori han sagde, at han ikke holdt af den nær forestående offentliggørelse af, hvad han vidste.

"Jeg har sagt Dem, at jeg iagttog ham," vedblev han. "Det var mig pålagt af Montague, i hvis tjeneste jeg har stået i nogen tid. Vi havde mistanke til ham, og De ved, hvad den gik ud på, da De har talt om det, mens vi ventede uden for døren. Ønsker De nu, da alt er forbi, at høre, hvad vor mistanke udsprang af, skal jeg sige Dem det. Det var af en uenighed mellem ham og en anden anstalt, hvori hans faders liv havde været forsikret, og som havde en sådan mistro til sammenhængen, at han indgik forlig med den og lod sig nøje med halvdelen af forsikringssummen. Lidt efter lidt opsnusede jeg flere omstændigheder, som talte imod ham, og de var ikke så få. Det krævede lidt tålmodighed; men det hører nu engang til mit fag. Jeg fik fat på sygeplejersken – hun står her og kan stadfæste mine ord – og

jeg fik også fat på lægen, bedemanden og dennes karl. Jeg kom under vejr med, hvorledes den gamle herre, mr. Chuffey, havde opført sig ved begravelsen, samt med, hvad denne mand," her slog han Lewsome på armen, "havde sagt, mens han talte over sig i sin feber. Jeg kom under vejr med, hvorledes han havde opført sig før og efter sin faders død, og hvorledes han fremdeles opførte sig. Ved at nedskrive og sætte det omhyggeligt sammen skaffede jeg Montague tilstrækkeligt materiale til at give ham skyld for den forbrydelse, som han lige til i aften troede at have begået. Jeg var til stede, da det skete. Nu ser De ham; han ser kun endnu værre ud, end han gjorde dengang."

O usle, usle dåre! O utålelige, martrende pine! At finde den hemmelighed, han troede at have knust, lyslevende hos denne mand, som ville have holdt historien i live og gået omkring med den, selv om han end ved trolddom havde muret den myrdede ind i en klippe! Han søgte at holde sig for ørene med sine lænkede arme for ikke at høre resten.

Mens han lå og våndede sig på gulvet, trak de sig tilbage fra ham, som om hans ånde havde været forpestet. De forlod den ene efter den anden denne del af værelset og lod ham ligge alene på gulvet. Endog de, der skulle passe på ham, skyede ham og holdt sig stadig borte fra ham.

"Fra dette kvistvindue her lige overfor," sagde Nadgett og pegede tværs over den smalle gade, "har jeg i dage og nætter iagttaget ham og dette hus. Fra dette kvistvindue så jeg ham komme alene hjem fra en rejse, han havde tiltrådt i selskab med Montague. Det var et tegn for mig på, at Montague havde nået sit mål, og at jeg kunne lægge mig til hvile på min vagt, omend

jeg ikke måtte forlade den, førend han tillod det. Men mens jeg samme aften, efter at det var blevet mørkt, stod i døren her lige overfor, så jeg en bondeklædt mand snige sig ud af dette hus gennem en dør i gården, skønt han aldrig var gået ind i det. Jeg kendte ham på gangen og så, at det var ham selv, men forklædt, hvorfor jeg straks gik bag efter ham, men tabte ham af syne på landevejen, mens han stadig gik vest på."

Jonas så et øjeblik op på ham og fremmumlede en ed.

"Jeg kunne ikke forstå, hvad dette skulle sige, men da jeg havde set så meget, besluttede jeg at få rede på det, hvilket også lykkedes mig. Efter at jeg ved at forespørge mig her i huset havde hørt af hans kone, at hun troede, at han sov i det værelse, jeg havde set ham gå ud fra, og at han på det strengeste havde forbudt hende at forstyrre ham, indså jeg, at han ville komme tilbage, og nu passede jeg på, til dette skete. Jeg holdt vagt på gaden – i porte og lignende steder – hele den nat; ved det samme vindue hele den næste dag, og da det igen var blevet aften, endnu en gang nede på gaden, for jeg vidste, at han ville komme tilbage, ligesom han var gået bort, på en tid, da denne del af byen var tom. Det gjorde han også. Tidligt om morgenen kom den samme bondeklædte mand tilbage og sneg sig med den største forsigtighed gennem gaden."

"Skynd Dem," afbrød Slyme, der nu var færdig med sine nødder, ham. "Dette er aldeles udenfor forretningsordenen."

"Jeg blev ved vinduet hele dagen," sagde Nadgett uden at ænse ham, "og tror ikke, at jeg en eneste gang lukkede mine øjne. Om aftenen så jeg ham komme ud med en bylt og fulgte bag efter ham. Han gik ned ad trappen ved London Bridge og

kastede bylten i floden. Nu begyndte jeg at nære en alvorlig frygt og gjorde anmeldelse til politiet, som lod bylten –"

"Fiske op," faldt Slyme ham i talen. "Skynd Dem!"

"Den indeholdt de klæder, jeg havde set ham have på, men de var tilsølet af ler og fulde af blodpletter. I aftes kom der efterretning til byen om mordet. Man ved allerede, at den mand, der havde de klæder på, er blevet set i nærheden af gerningsstedet, at han har lusket om der i egnen og er steget af fra en diligence, der kom fra den kant, på en tid, der stemmer nøjagtig med det klokkeslæt, da jeg så ham komme tilbage. Arrestordren blev udstedt, og disse betjente kom til mig for flere timer siden. Vi passede tiden, og da vi så Dem gå herind og opdagede denne person ved vinduet –"

"Vinkede De ad ham," spurgte Mark, der ved at høre denne hentydning til sig selv optog tråden i fortællingen, "for at han skulle lukke døren op, hvilket han gjorde med stor fornøjelse."

"Dette er for øjeblikket alt," sagde Nadgett, idet han gemte sin store lommebog, som han alene af vane havde taget frem, da han begyndte sin meddelelse, og hele tiden havde holdt i hånden, "men der er endnu meget mere tilbage. De spurgte mig om sammenhængen; den har jeg fortalt Dem, og jeg skal ikke opholde disse herrer længere. Er De færdig, mr. Slyme?"

"Fiks og færdig," svarede denne hædersmand, idet han stod op. "Vil De gå op på kammeret, skal vi være der lige så tidligt som De. Hent en vogn, Tom."

Betjenten, han havde talt til, gik. Gamle Martin tøvede et øjeblik, som om han ville have henvendt nogle ord til Jonas, men da han endnu så ham sidde på gulvet og rokke som en

vanvittig frem og tilbage, tog han Chuffey under armen og gik langsomt ud. De andre fulgte bagefter.

"Ha!" mumlede Slyme og så efter dem. "Det må jeg sige! Lige så ufølsom for den skam at have en fætter som mig i en sådan stilling, som han var for, at jeg var en ære og en pryd for familien! Er det lønnen, for at jeg har nedladt mig – en mand med en ånd som min – til at tjene mit udkomme?"

Han rejste sig fra sin stol og sparkede vredt til den.

"Og det et sådant udkomme, mens hundreder af mennesker, som ikke er værdige til at løse min skotvinge, kører i karet og lever af deres midler. Jo, det er rigtignok en net verden!"

Hans øjne mødte Jonas', der så vist på ham og bevægede læberne, som om han hviskede.

"Hvad godt?" sagde Slyme.

Jonas skottede til betjenten, der vendte ryggen til ham, og gjorde med sine lænkede hænder en klodset bevægelse hen mod døren.

"Hm!" sagde Slyme. "Jeg kunne ikke håbe at vanære ham ved noget, efter at De er skudt så langt forbi mig. Det glemte jeg."

Jonas gentog øjekastet og bevægelsen.

"Jack!" sagde Slyme. "Gå ned i gadedøren og vent på vognen. Råb til mig, når den kommer. Jeg ser helst, De bliver dernede. Nu da," tilføjede han og vendte sig hastigt om mod Jonas, da betjenten var gået, "hvad er det så, De vil?"

Jonas søgte at rejse sig.

"Tøv lidt," sagde Slyme. "Det er ikke så let, når ens håndled er lænket så tæt til hinanden. Nåda! Op! Hvad er der?"

"Stik Deres hånd i min lomme. Her! Brystlommen til venstre!" sagde Jonas.

Han gjorde det og tog en pung frem.

"Der er hundrede pund i den," sagde Jonas, hvis ord næsten var uforståelige, ligesom hans blege og fortrukne ansigt næsten ikke kunne kaldes menneskeligt.

Slyme så på ham, gav ham pungen tilbage og rystede på hovedet.

"Jeg kan ikke. Jeg tør ikke. Jeg kan ikke, om jeg også turde. Disse karle dernede –"

"Flugt er umulig," sagde Jonas. "Det ved jeg. Hundrede pund for kun fem minutter i værelset ved siden af."

"Hvorfor?" spurgte han.

Idet fangen nærmede sig for at hviske til ham, fik hans ansigt ham til uvilkårligt at gyse tilbage, men han standsede dog og hørte på ham. Ordene var få, men hans eget ansigt forandredes, mens han hørte på dem.

"Jeg har det hos mig," sagde Jonas og lagde sine hænder på sin strube, som om det, han mente, var skjult i hans halstørklæde. "Hvor kunne De vide det? Hundrede pund for kun fem minutter i værelset ved siden af! Tiden iler. Tal!"

"Det ville være mere – mere hæderligt for familien," stammede Slyme med skælvende læber. "Gid De ikke havde sagt mig nær så meget. Mindre ville have gjort samme nytte. De kunne have holdt det hos Dem selv."

Han tog pungen. Med vilde, usikre skridt trak Jonas sig tilbage hen mod døren i glasskillerummet.

"Holdt!" sagde Slyme og greb ham i frakkeskøderne. "Jeg kender ikke sammenhængen. Men det må dog til sidst ende således. Er De skyldig?"

"Ja!"

"Er beviserne således, som De nylig hørte?"

"Ja!"

"Vil De – vil De love at sige en – en bøn eller sådan noget?" stammede Slyme.

Jonas rev sig løs fra ham uden at svare og lukkede døren imellem dem. Slyme lyttede ved nøglehullet. Derpå sneg han sig på tåspidserne, så langt bort han kunne, og så forfærdet hen på det. Han hørte, at vognen kom, og de slog trinet ned.

"Han er ved at samle nogle småting sammen," sagde han, idet han bøjede sig ud ad vinduet og talte til de to betjente nedenfor, der stod under en gadelygte. "En af jer må for formens skyld holde øje med baghuset."

Den ene af betjentene gik ind i gården, mens den anden satte sig på vogntrinnet og vedblev at tale med den ved vinduet stående Slyme, der måske havde svinget sig op til hans foresatte i kraft af sin gamle tilbøjelighed til at vente omme på hjørnet. En nyttig vane i hans nærværende stilling.

"Hvor er han?" spurgte betjenten.

Slyme så et øjeblik ind i stuen og gjorde et kast med hovedet, som om han ville sige: "Tæt ved. Jeg ser ham."

"Han er leveret," sagde betjenten.

"Det må De nok sige," svarede Slyme.

De så på hinanden og op og ned ad gaden. Betjenten, der sad på vogntrinet, tog sin hat af, satte den på igen og fløjtede lidt.

"Han giver sig gode stunder," sagde han.

"Jeg har tilstået ham fem minutter," sagde Slyme, "men nu er den tid rigeligt gået. Jeg skal bringe ham ned."

Han trak sig altså tilbage fra vinduet og gik på tåspidserne hen til døren i skillerummet. Han lyttede. Der hørtes ikke en lyd

derinde. Han satte lysene tæt ved det, for at de kunne skinne gennem ruderne.

Det var ikke så let, mærkede han, at beslutte sig til at åbne døren. Men pludselig stødte han den med en stærk støj op på vid gab og trak sig tilbage. Efter atter at have set ind og lyttet, gik han indenfor.

Han fo'r tilbage, da han fik øje på Jonas, der stod i en krog og stirrede på ham. Han havde taget sit halstørklæde af, og hans ansigt var askegråt.

"De kommer for tidligt," sagde Jonas med en fej klynken. "Jeg har ikke fået tid. Jeg har ikke kunnet gøre det. Jeg – fem minutter endnu – to minutter endnu – bare et!"

Slyme svarede ham ikke, men kastede pungen til ham og stoppede den igen ned i hans lomme, hvorpå han kaldte på sine folk.

Han klynkede, græd, bandede, bønfaldt dem, stred imod, faldt til føje, alt i samme åndedræt, og kunne ikke stå på benene. Men de førte ham bort og løftede ham op i vognen, hvor de satte ham på et af sæderne; men snart sank han stønnende ned imellem halmen på bunden og blev liggende der.

De to betjente sad inde i vognen hos ham, Slyme derimod på bukken hos kusken, og de lod ham ligge. Idet de kørte forbi en frugthandler, hvis dør stod åben, sagde den ene af dem, at ferskenerne lugtede så sært.

Den anden sagde først ja hen i vejret, men bukkede sig straks efter forskrækket og stirrede på fangen.

"Lad vognen holde! Han har taget gift! Lugten kommer fra den flaske, han har i hånden!"

Hånden havde sluttet sig fast om den med det ubøjelige tag, hvormed intet levende menneske i livets fulde kraft og styrke kan gribe om en skat, han har vundet.

De slæbte ham ud i den mørke gade, men jury, dommer og bøddel kunne ikke have gjort mere og kunne nu intet gøre. Død, død, død!

52. Hvori der vendes op og ned på alt

Gamle Martins kære planer, der så længe havde ligget skjult i hans bryst, så ofte været udsat for pludselig at åbenbares ved et udbrud af den harme, han havde gemt på under sit ophold hos Pecksniff, forsinkedes, skønt kun nogle få timer, ved de nys skildrede tildragelser. Hvor forbavset han end var blevet af Tom Pinchs og John Westlocks fortælling om hans broders formentlige dødsmåde; hvor overvældet han end var blevet af Chuffeys og Nadgetts senere forklaringer og af den række omstændigheder, der var endt med Jonas' død, som han øjeblikkelig havde fået budskab om; hvor stærkt hans forsætter og forhåbninger end for øjeblikket var blevet rystet ved, at alle disse tildragelser havde hobet sig sammen mellem ham og hans mål, styrkede dog netop den voldsomhed og hurtighed, de var indtrådt med, ham til straks og urokkeligt at gennemføre sin plan. I hver enkelt omstændighed, hvad enten den vidnede om grusomhed, fejhed eller falskhed, så han frugten af den samme udsæd. Egenkærlighed, grisk, blind, snæverhjertet, ustyrlig egenkærlighed, med dens lange hale af mistanke, lyster, bedragerier og alle deres følger, var roden til det onde træ. Mr. Pecksniff havde således afsløret sin karakter for oldingens øjne, at han – den gode, den overbærende, den tålmodige Pecksniff – var blevet legemliggørelsen af al egenkærlighed og troløshed; og jo modbydeligere de skikkelser var, hvori disse laster nu viste

sig for ham, des ubarmhjertigere trøst fandt han i at lade såvel mr. Pecksniff som hans ofre vederfares deres ret.

Til denne gerning medbragte han ikke alene den energi og fasthed, som af naturen lå i hans karakter – der, som læseren måske allerede i begyndelsen af sit bekendtskab med denne herre har opdaget, udmærkede sig ved en stærk udvikling af disse egenskaber – men også al den forcerede og på en unaturlig måde nærede energi, der var en følge af deres langvarige undertrykkelse. Og idet disse to strømninger samledes til én og fo'r af sted, blev de så stærke og kraftige, at det var med nød og næppe, at John Westlock og Mark Tapley i forening – skønt de også var temmelig viljestærke – så sig i stand til at undgå at blive revet med af den og ført, Himlen må vide hvorhen.

Straks efter sin ankomst havde han sendt bud efter John Westlock, og, ledsaget af Tom Pinch, havde John indfundet sig hos ham. Da han godt huskede Tapley, havde han også sørget for at sikre sig dennes tilstedeværelse, og de var alle til hobe kommet til City. Men sin sønnesøn havde han ikke villet se før dagen efter, da Tapley skulle bringe ham til Temple klokken ti om formiddagen. Heller ikke ville han tillade, at Tom brugtes til noget som helst, for at han ikke uden grund skulle blive mistænkt. Denne var vidende om alle deres foretagender og blev hos dem til langt ud på aftenen, indtil de havde hørt om Jonas' død, hvorpå han gik hjem for at fortælle Ruth alle disse mærkelige ting og meddele hende, at hun skulle følge med ham til Temple næste morgen.

Det var karakteristisk for gamle Martin og hans forventning om, hvad han så tydeligt havde for øje, at han ikke meddelte

dem noget om sine planer, med undtagelse af de vink om gengældelsen mod mr. Pecksniff, som de sluttede sig til af det spil han havde spillet i dennes hus, og af ilden i hans øjne, hver gang hans navn blev nævnt. Ikke engang John Westlock, som han dog åbenbart havde nogen tillid til, meddelte han den mindste forklaring, men bad ham kun om at komme igen dagen efter, og uden anden oplysning forlod de ham sent på aftenen.

En sådan dag kunne have udmattet en langt yngre mand end ham både på sjæl og legeme, men han blev siddende i dybe og smertelige tanker, til det blev lys dag. Og heller ikke da søgte han nogen længere hvile, men døsede kun i sin stol til klokken syv, da Tapley efter hans eget ønske havde lovet at komme og kom, lige så frisk og munter som morgenen selv.

"De er punktlig," sagde gamle Martin, idet han til svar på hans sagte banken, som øjeblikkelig havde vækket ham, lukkede døren op.

"Mine ønsker," svarede Tapley, der, efter ordene at dømme, syntes at have haft vielsesformularen i tankerne, "går ud på at ære, elske og adlyde. Nu slår klokken, sir."

"Kom ind!"

"Mange tak," svarede mr. Tapley. "Hvad skal jeg nu først gøre for Dem?"

"Bragte De Martin besked fra mig?" spurgte oldingen og fæstede sine øjne på ham.

"Ja," svarede Mark, "og De har ikke i Deres livfødte dage set en mand blive mere overrasket, end han blev."

"Hvad mere fortalte De ham?" spurgte mr. Chuzzlewit.

"Ja, jeg havde rigtignok gerne fortalt ham en hel del mere, men da jeg ikke var i stand til det, fortalte jeg ham det ikke."

"Fortalte De ham alt, hvad De vidste?"

"Ja, men det var pokkers lidt," svarede mr. Tapley, "det jeg kunne fortælle ham om Dem. Jeg sagde kun som min mening, at Pecksniff ville blive skuffet, og at De ville blive skuffet, og at han selv ville blive skuffet."

"I hvad?" sagde mr. Chuzzlewit.

"Mener De hvad *han* vil blive skuffet i?"

"Både han og jeg."

"Nuvel, i Deres tidligere meninger om hinanden. Med hensyn til hans meninger, ved jeg, at han er blevet et andet menneske. Det ved og vidste jeg, længe før han forleden dag talte med Dem, og jeg må sige det, ingen kender, ingen kan kende ham halvt så godt som jeg. Der har altid været en hel del godt ved ham, men der var ligesom kommet en skorpe på noget af det. Jeg kan ikke sige, hvem der har rullet dejen til denne skorpe, men –"

"Videre," sagde Martin. "Hvorfor standser De?"

"Men det – nuvel! Undskyld, men jeg tror, at det måske har været Dem. Uden at det var Deres hensigt, tror jeg, at det måske har været Dem. Jeg tror ikke, at De lod hinanden vederfares fuld retfærdighed. Så! Nu blev jeg da det kvit, jeg kunne ikke længere gå og bære på det. Jeg var nær ved at briste ved det; i går var allerede mere end længe nok. Nu er det kommet frem. Jeg kunne ikke gøre for det, og det gør mig ondt. Lad det ikke gå ud over ham; det er alt, hvad jeg kan sige."

Det var klart, at Mark ventede øjeblikkelig at blive vist døren og var fuldkommen færdig til at gå.

"De tror altså," sagde Martin, "at hans tidligere fejl for en del er mit værk?"

"Ja, sir, det gør mig meget ondt, men jeg kan ikke nægte det. Det er næppe rigtigt af Dem at få et uvidende menneske til at blotte sig således, men jeg tror det. Jeg nærer så megen agtelse for Dem, som noget menneske kan, men tro det, gør jeg."

Et svagt, lysende smil syntes at bryde igennem den sløve ro i Martins ansigt, mens han så på ham, uden at svare.

"Og dog er De et uvidende menneske, siger De," sagde han efter et langt ophold.

"Ja, overmåde."

"Og jeg er en lærd, oplyst mand, tror De?"

"ligeledes overmåde."

Med hagen støttet på sin hånd gik den gamle mand nogle gange frem og tilbage i værelset, førend han tilføjede:

"De har forladt ham i morges?"

"Kommer lige fra ham nu, sir."

"Hvorfor, tror han?"

"Han ved ikke, hvad han skal tro; ikke mere, end jeg ved det. Jeg fortalte ham, hvad der var gået for sig i går, og at De havde sagt til mig, om jeg kunne være her i dag klokken syv, og til ham igennem mig, om han kunne være her i dag klokken ti, og at jeg havde svaret ja til begge dele. Det er det hele."

Hans frimodighed var så ægte, at det åbenbart *var* det hele.

"Han tror måske," sagde Martin, "at De vil forlade ham og tage tjeneste hos mig?"

"Jeg har tjent ham således," svarede Mark uden at tabe det mindste af sin fatning, "og vi har delt så meget ondt med

hinanden, at han efter min mening ikke tror et ord af det; ikke mere, end De gør."

"Vil De hjælpe mig med at klæde mig på og skaffe mig noget til morgenmad fra hotellet?" spurgte Martin.

"Med fornøjelse, sir."

"Og det er sandt," fortsatte Martin, "når De nu, som jeg ønsker, bliver herinde i stuen, vil De så ikke nok passe på døren derhenne – lukke op for de fremmede, mener jeg, når de banker på?"

"Meget gerne, sir."

"De skal ikke røbe overraskelse over deres komme."

"Nej, Gud bevares, slet ikke."

Selv om han i god tro forpligtede sig til dette, var han dog allerede nu i højeste grad forbavset. Martin syntes at lægge mærke til det og at have en vis følelse af Tapleys latterlige holdning i denne indviklede situation, for trods hans rolige stemme og alvorlige ansigt viste der sig dog flere gange et underligt udtryk i dette. Mark skyndte sig imidlertid at udføre de hverv, der var blevet ham overdraget, og glemte snart i sin travlhed og tjenesteiver enhver tilbøjelighed til at røbe sin forundring.

Men da mr. Chuzzlewits klæder var blevet bragt i orden, og han var blevet klædt på og sad ved sit morgenmåltid, begyndte Tapleys forbavselse at vende tilbage med forøget styrke, og mens han stod ved siden af den gamle herre med en serviet under armen – for det var en lige så let og naturlig sag for Mark at være hushovmester i Temple, som det havde været for ham at lade sig hyre som kok med *Skruen* – fandt han det vanskeligt at modstå fristelsen til meget tit at kaste sideblikke til ham, ja

fandt det umuligt, og gav følgelig så ofte efter for denne lyst, at Martin greb ham et halvhundrede gange i det. De mange mærkelige ting, Tapley gjorde med sit ansigt, når en af disse opdagelser fandt sted; de grunde, der fik ham til at gnide sig i øjnene eller på næsen eller hagen, den kløgtige mine, hvormed han øjeblikkelig faldt hen i de dybeste tanker eller fik den mest levende interesse for fluerne under loftet eller spurvene ude på gaden, eller den overvældende høflighed, han søgte at skjule sin forvirring med, når han rakte den gamle herre brødet, har uden tvivl sat endog det sjældne herredømme, som Martin Chuzzlewit den ældre havde over sine ansigtstræk, på en alvorlig prøve.

Men han sad ganske roligt og nød sin morgenmad eller lod i det mindste således, for han kunne næppe siges at spise og drikke og hensank meget ofte i en langvarig grublen. Da han var færdig, satte Mark sig til sin morgenmad ved det samme bord, mens mr. Chuzzlewit, der stadig var tavs, gik op og ned ad gulvet.

Senere tog Mark af bordet og satte en lænestol frem til ham, hvori han tog plads, da klokken var blevet hen imod ti, idet han støttede hænderne på knappen af sin stok og lod hagen hvile på dem. Al hans utålmodighed og åndsfraværelse var nu borte, og mens han sad der og med sine skarpe øjne så ufravendt hen på døren, kunne Mark ikke lade være at tænke på, hvilket djærvt og kraftigt ansigt det var, eller juble ved tanken om, at mr. Pecksniff, efter så længe at have spillet bold med denne mand, nu omsider var på gode veje til selv at blive sat ud af spillet.

Marks uvished om, hvad der skulle gøres eller siges, og af hvem til hvem, ville i og for sig have været nok til at sætte ham i

spænding, men da han desuden vidste, at den unge Martin var i vente og ville komme om ganske få minutter, fandt han det ingenlunde let at være rolig og tavs. Men med undtagelse af, at han undertiden hostede på en hul og unaturlig måde for at lette sig, opførte han sig overmåde sømmeligt i de længste ti minutter, han havde oplevet.

En banken på døren. Mr. Westlock. Idet Tapley lukkede ham ind, trak han sine øjenbryn så højt op som muligt for at tilkendegive, at han var i en utilfredsstillende stilling. Mr. Chuzzlewit modtog ham meget artigt.

Mark ventede ved døren efter Tom Pinch og hans søster, som kom op ad trappen. Den gamle mand gik dem i møde, gav hende hånden og kyssede hende på kinden. Da dette syntes at love godt, smilede mr. Tapley velvilligt.

Gamle Chuzzlewit atter havde sat sig, førend den unge Martin, som kom straks bag efter dem, trådte ind. Næsten uden at se på ham, pegede den gamle mand på en stol, der stod noget længere borte. Dette var mindre opmuntrende, og Mr. Tapleys humør sank igen.

Straks efter kaldtes han hen til døren af en ny banken. Han hverken studsede, råbte eller tumlede over ende ved synet af miss Graham og mrs. Lupin, men trak vejret meget dybt og kom, aldeles resigneret, tilbage, idet han så på dem og de andre med et udtryk, der syntes at sige, at nu kunne intet overraske ham mere, og at han næsten var glad ved for stedse at have givet denne følelse afsked.

Den gamle mand modtog ikke Mary mindre ømt, end han havde modtaget Tom Pinchs søster, og der veksledes venskabelige genkendelsesblikke imellem ham og mrs. Lupin,

der tydede på en fuldkommen forståelse imellem dem. Dette vakte ingen forbavselse hos mr. Tapley, da han havde trukket sig ud af den forretning og solgt sit lager.

Den ikke mindst påfaldende ejendommelighed ved denne forsamling var, at hver enkelt blev så forundret og forlegen ved synet af de andre, at ingen vovede at tale. Kun gamle Chuzzlewit afbrød tavsheden.

"Luk døren op, Mark, og kom herind."

Mark adlød.

Nu lød de sidste fodtrin, der ventedes, ude på trappen. De kendte dem alle. Det var mr. Pecksniffs, og mr. Pecksniff havde oven i købet hastværk og kom springende op med en så usædvanlig hurtighed, at han snublede et par gange.

"Hvor er min ærværdige ven?" udbrød han på det øverste trin og kom derpå farende ind med åbne arme.

Gamle Martin så på ham, men mr. Pecksniff fo'r tilbage, som om han havde fået et stød af et elektrisk batteri.

"Min ærværdige ven har det godt?" udbrød mr. Pecksniff.

"Fuldkommen godt."

Dette syntes at berolige den ængstelige spørger. Han foldede sine hænder og udtrykte stiltiende sin taknemmelighed med blikket fromt vendt op mod himlen. Derpå så han sig om i selskabet og rystede bebrejdende, af en sådan mand at være strengt, meget strengt bebrejdende, på hovedet.

"O øgleæt!" sagde mr. Pecksniff. "O blodsugere! Er det ikke nok, at I har forbitret et individs tilværelse, hvis elskværdighed man forgæves vil søge et sidestykke til i hele personalhistorien, men skal I nu, endog nu, da han har truffet sit valg og sat sin lid til en ringe, men i det mindste oprigtig og uegennyttig

slægtning, skal I nu, I øgler og blodsugere – det smerter mig at bruge disse stærke udtryk, dyrebare ven, men der gives øjeblikke, da en retfærdig harme ikke lader sig styre – skal I nu, I øgler og blodsugere – for jeg vil gentage dette – udnytte hans værgeløse stilling og flokkes omkring ham fra alle kanter, ligesom ulve og gribbe og andre dyr af fugleslægten flokker sig om – jeg vil ikke sige et ådsel, for mr. Chuzzlewit er lige det modsatte – men om deres bytte, for at røve og plyndre, proppe deres slugvorne bug og tilsøle deres væmmelige næb med alle slags kødelige nydelser?"

Idet han standsede for at trække vejret, vinkede han dem højtideligt fra sig med hånden.

"Horde af unaturlige røvere og plyndrere!" fortsatte han; "forlad ham! Forlad ham, siger jeg! Bort! Afsted! I gør bedst i at gå! Vandrer på jordens overflade, I unge herrer, som de landstrygere, I er, og formast jer ikke til at tage ophold på et sted, som helliges af denne patriarkalsk gentlemans grå lokker, hvis vaklende lemmer jeg har den ære at tjene som en uværdig, men som jeg håber, fordringsløse støttestav. Og De, kærlige herre," sagde mr. Pecksniff, idet han henvendte sig i en blidt formanende tone til oldingen, "hvor kunne De nogensinde forlade mig, selv for denne korte tid? Jeg tvivler ikke om, at De har fjernet Dem med et eller andet, mig velvilligt formål, og Gud velsigne Dem for det; men De burde ikke have gjort det; De må ikke være så forvoven. Jeg burde sandelig være vred på dem, hvis jeg kunne, min ven."

Han nærmede sig med udstrakte arme for at gribe oldingens hånd, men havde ikke set, hvor fast denne hånd holdt om stokken, og da han nu smilende var kommet så nær, at gamle

Martin kunne nå ham, rejste denne sig, med hele sin glødende forbitrelse sammentrængt i et eneste voldsomt udbrud og lynende ud af hver eneste fold og rynke i ansigtet, og slog ham til jorden med et så velrettet, kraftigt slag, at han faldt så tungt og pludselig, som om en gardist havde kastet ham af sadlen med et bajonetstød.

Og hvad enten han nu var blevet sanseslØs af dette slag eller kun forvirret over det uventede ved denne varme modtagelse, så gjorde han ikke mine til at ville stå op igen; thi han blev liggende og så sig om med en forlegen myghed i sit ansigt, der var så uhyre latterlig, at hverken mark eller John kunne undertrykke et smil, skønt de begge lagde sig imellem for at forebygge en gentagelse af slaget, som oldingens lynende øjne og kraftige stilling syntes at gøre sandsynlig.

"Slæb af med ham! Før ham bort!" sagde Martin, "eller jeg kan ikke dy mig! Den stærke tvang, jeg har lagt på mine hænder, har ikke været nok til at lamme dem. Jeg er ikke herre over mig selv, så længe de kunne nå ham. Slæb af med ham!"

Da mr. Tapley så, at han endnu ikke rejste sig, slæbte han ham uden videre bort og satte ham på gulvet med ryggen op imod væggen.

"Hør mig, skurk!" sagde gamle Chuzzlewit. "Jeg har kaldt Dem herhen, for at De skal være vidne til Deres eget værk, da jeg ved, at det vil være galde og malurt for Dem! Jeg har kaldt Dem herhen, for at De skal være vidne til det, da jeg ved, at synet af enhver, der er her til stede, vil være et dolkestød i Deres lumpne, falske hjerte! Hvad, kender De mig omsider?"

Mr. Pecksniff havde grund til at stirre på ham, for den triumf, der viste sig i hans ansigt, tale og skikkelse, var et syn,

der nok kunne få én til at gøre store øjne.

"Se her!" sagde den gamle mand og vendte sig til de øvrige, idet han pegede på ham. "Se her! Og nu – kom her, min kære Martin – se her, her, her!" Ved hver ivrig gentagelse af disse ord trykkede han sin sønnesøn tættere til sit bryst. "Den lidenskab, jeg følte, Martin, da jeg ikke vovede at gøre dette, lå i det slag, jeg nylig slog. Hvorfor skiltes vi nogensinde? Hvor kunne vi nogensinde skilles? Hvor kunne du nogensinde flygte fra mig til ham?"

Martin ville svare, men den gamle standsede ham og fortsatte:

"Skylden var ikke mindre min end din; Mark har sagt mig det i dag, og jeg har længe vidst det, skønt ikke så længe, som jeg burde. Mary, mit elskede barn, kom herhen."

Da hun skælvede og var meget bleg, satte han hende i sin egen lænestol og stillede sig ved siden af den, idet han holdt hende i hånden, og Martin stod ved siden af ham.

"Vor slægts forbandelse," sagde oldingen og så mildt ned på hende, "har været egenkærlighed, har altid været egenkærlighed. Hvor ofte har jeg ikke sagt det, når jeg mindst tænkte på, at jeg lod andre lide under den?"

Han lagde sin ene hånd på Martins arm, og idet han stod således imellem dem, vedblev han:

"I ved alle, at jeg opfostrede denne forældreløse, for at hun skulle pleje mig. Ingen af jer kan vide, hvorledes jeg efterhånden er kommet til at se en datter i hende, for hun har vundet mig ved sin selvforglemmelse, sin ømhed, sin tålmodighed, hele sin naturs godhed, skønt himlen skal være hendes vidne, at jeg kun lagde ringe vægt på at udvikle den.

Den blomstrede uden dyrkning og modnedes uden varme. Jeg kan ikke få det over mit hjerte nu at sige, at det smerter mig, for at den karl derhenne ikke skal knejse med hovedet."

Mr. Pecksniff stak sin hånd inden for sin vest og rystede lidt på den nysnævnte legemsdel for at tilkendegive, at den endnu sad øverst på hans krop.

"Der findes en slags egenkærlighed," sagde Martin, "– jeg har lært den at kende ved at ransage mit eget hjerte – som altid lurer på egenkærlighed hos andre og støder andre fra sig ved mistanke og mistillid, undrer sig over, at de ikke nærmer sig og viser sig tillidsfulde, og kalder dette egenkærlighed hos dem. Således nærede også jeg tidligere mistro til mine omgivelser – i begyndelsen ikke uden grund – og således nærede jeg også mistro til dig, Martin."

"Og det heller ikke uden grund," svarede Martin.

"Hør efter, hykler! Hør efter, glattungede, trællesindede, krybende skurk!" sagde den gamle. "Hør efter, elendige hund! Hvad! Da jeg søgte ham, havde De da ikke allerede sat Deres garn ud, fiskede De da ikke allerede efter ham? Da jeg lå syg i denne gode kones hus, og Deres fromme sjæl tog min sønnesøn i forsvar, havde De da ikke allerede fanget ham? I håb om, at den kærlighed, som De vidste, at jeg bar til ham, ville blive genoprettet, bestemte De ham da ikke for en af Deres døtre? Eller hvis dette slog fejl, drev De da ikke en slags spekulation med ham, i den tanke at De skulle forblinde mig ved glansen af Deres godgørenhed og skaffe Dem et krav på mig? Men allerede dengang kendte jeg Dem og sagde Dem det. Sagde jeg Dem ikke allerede dengang, at jeg kendte Dem?"

"Jeg er ikke vred," sagde mr. Pecksniff blidt. "Jeg kan tåle meget af Dem og skal aldrig modsige Dem!"

"Hør efter!" fortsatte den gamle og så på dem alle. "Jeg gav mig i denne mands vold på vilkår, der var så lave og lumpne og så vanærende for ham, som jeg kunne gøre dem med ord. Jeg fremsatte dem udførligt i hans børns påhør, stavelse for stavelse, så plumpt, som jeg kunne, og på en så fornærmelig måde og med en så tydelig tilkendegivelse af min foragt, som det var muligt at gøre det med ord og ikke alene med miner og gestus. Havde jeg kun fået forbitrelsens blod op i hans kinder, ville jeg være blevet vaklende i mit forsæt. Havde jeg alene ægget ham til at være mand et minut, ville jeg have opgivet det. Havde han lagt et eneste ord ind til fordel for den sønnesøn, som han troede, jeg havde gjort arveløs; havde han gjort om end aldrig så svage indvendinger mod min opfordring til ham om at overgive ham til elendighed og støde ham ud af sit hus, tror jeg, at jeg kunne have båret over med ham. Men ikke et ord, ikke et ord. At nære de sletteste, menneskelige lidenskaber var hans naturs opgave, og han har troligt røgtet sit kald."

"Jeg er ikke vred," sagde mr. Pecksniff. "Jeg er såret, mr. Chuzzlewit, såret i mine følelser, men vred er jeg ikke."

Den gamle tog atter til orde.

"Da jeg først havde foresat mig at prøve ham, besluttede jeg også at gennemføre denne prøvelse, men idet jeg tog mig for at se, hvor vidt hans falskhed kunne gå, gjorde jeg desuden det hellige løfte ved mig selv, at jeg ville regne ham enhver skjult gnist af godhed, ære, overbærenhed, enhver dyd, der måtte ulme i ham, til gode. Fra først til sidst har der ikke vist sig spor af noget sådant. Ikke en eneste gang. Han kan ikke sige, at jeg

ikke har ladet ham have sin frihed i enhver henseende, eller at jeg ikke har været et viljeløst redskab i hans hånd, som han kunne have brugt til godt som til ondt. Eller kan han det, så lyver han! For også dette er hans natur."

"Mr. Chuzzlewit," afbrød Pecksniff ham grædende, "jeg er ikke vred, jeg kan ikke være vred på Dem. Men sagde De aldrig, at den unaturlige unge mand, som ved sine snedige rænker for øjeblikket – kun for øjeblikket – har nedsat mig i Deres gode omdømme, at Deres sønnesøn skulle forvises fra mit hus? Tænk Dem om, min kristelige ven!"

"Har jeg måske ikke allerede sagt det?" spurgte den gamle mand i en streng tone. "Jeg kunne ikke vide, i hvilken grad Deres træske hykleri allerede havde ført ham bag lyset, og kendte intet bedre middel til at åbne øjnene på ham end at fremstille Dem for ham i Deres rette, slaviske skikkelse. Ja, jeg udtrykte dette ønske, og De greb det ivrigt, og idet De øjeblikkelig vendte Dem imod den hånd, De havde slikket og krøbet for, som kun sådanne hunde kan, opmuntrede De mig til at udføre min plan."

Mr. Pecksniff gjorde et buk, et ydmygt, for ikke at sige krybende og sønderknust buk. Om han var blevet overøst med lovtaler for udøvelsen af de mest ophøjede dyder, kunne han ikke have bukket således, som han nu bukkede.

"Det ulykkelige menneske, der er blevet myrdet," sagde gamle Chuzzlewit fremdeles, "og som tidligere gik under navnet –"

"Tigg," tilføjede Mark.

"Tigg, bad mig om pengeunderstøttelse fra en af sine venner, en uværdig slægtning af mig, og da jeg i ham så en person, der syntes ret vel skikket til at fremme mine øjemed, brugte jeg

ham til at skaffe mig underretning om dig, Martin. Det var af ham, jeg fik at vide, at du havde taget bopæl hos denne karl. Det var ham, der, da han en aften traf dig her i byen – du husker vel nok hvor?"

"Hos pantelåneren," sagde Martin.

"Ja – listede sig bag efter dig til dit logi og satte mig i stand til at sende dig en banknote."

"I den sidste tid," sagde Martin rørt, "har jeg tænkt mig, at den måtte være kommet fra Dem. Men dengang troede jeg ikke, at De brød Dem om min skæbne. Havde jeg troet det –"

"Havde du troet det," svarede oldingen sørgmodigt, "ville du have vist mindre kendskab til mig, som jeg syntes at være og virkelig var. Jeg håbede at bringe dig angergiven og ydmyget tilbage; jeg håbede, at ulykken skulle tvinge dig til at vende tilbage til mig. Hvor højt jeg end elskede dig, havde jeg dog en tilståelse at gøre, som jeg dengang ikke kunne bringe over mine læber, med mindre du først ydmygede dig for mig, og således mistede jeg dig. Har jeg indirekte nogen skyld i den ulykkelige mands skæbne ved at have givet ham om end nok så ubetydelige summer i hænde, tilgive Vorherre mig! Jeg burde måske have vidst, at han ville misbruge pengene, at de ville være dårligt anvendt på ham, at de, når de blev udsået af ham, kun kunne stifte ulykke. Men jeg forestillede mig dengang ikke, at han havde evne til at blive en bedrager i det store, men tænkte mig ham kun som en letsindig, flygtig, udsvævende ødeland, der var værst imod sig selv og kun til sin egen fordærvelse søgte slet selskab og tilfredsstillede lastefulde tilbøjeligheder."

"Med Deres tilladelse," sagde mr. Tapley, som nu i al venskabelighed havde taget mrs. Lupin under armen, "hvis jeg tør være så dristig at tale således, så mener jeg, at De handlede fuldkommen rigtigt, og at det var ganske naturligt, at det gik ham, som det gjorde. Der findes en forbavsende mængde mennesker, der, så længe de kun har deres egne sko og strømper at stole på vil gå nok så fredeligt ned ad bakken langs med rendestenen, uden at gøre synderlig skade. Men lad en af dem få heste og vogn, da er det vidunderligt, hvor hurtigt han vil komme efter at køre, og hvor han vil fylde sit køretøj med passagerer og fare over stok og sten midt ad landevejen lige lukt ad Helvede til! Gud velsigne Dem, hver time på dagen går der gennem denne hersens Temple-port mangfoldige Tigg'er, der kun mangler en chance for alle som én at vise sig som fuldt udsprungne Montaguer."

"Deres uvidenhed, som De kalder det, Mark," sagde gamle Chuzzlewit, "rummer mere fornuft end visse menneskers oplysning, deriblandt min egen. De har ret, og det ikke for første gang i dag. Hør mig nu til ende, mine venner.

Og hør også De mig, der, hvis det, man har fortalt mig, er sandt, er lige så bankerot hvad angår penge, som et godt navn! Og når De har hørt mig, så forlad dette sted og forgift ikke mine øjne længere."

Mr. Pecksniff lagde sin hånd på sit bryst og bukkede igen.

"Den bod, jeg har gjort i hans hus," sagde mr. Chuzzlewit, "har stedse holdt mig den betragtning frem for alle andre for øje, at havde det behaget Himlen at hjemsøge min alderdom med en sådan affældighed, som virkelig ville have hensat mig i en sådan tilstand, som jeg foregav, ville det være mig selv, som

havde bragt denne elendighed over mit hoved. I, hvis rigdom ligesom min har været en kilde til uophørlig sorg, eftersom den har forledet jer til at mistro jeres nærmeste og kæreste og føre et liv fuldt af mistanke og tilbageholdenhed; vogt jer for, at I, når I har stødt alle dem bort, som I kunne have knyttet til jer med kærlighedens bånd, ikke i jeres affældigheds dage bliver et redskab for en mand som denne, og i den anden verden vågner op til bevidsthed om en sådan uret, at den ville gøre selve Himlen besk, hvis ellers I eller uretten nogensinde kunne nå den."

Han fortalte dem derefter, at han i begyndelsen havde troet, at der kunne opstå kærlighed mellem Mary og Martin, og havde glædet sig ved den tanke at ville iagttage den, mens den var ny, hemmeligt sætte den på prøve ved foregivet tvivl og derpå tilstå dem, at det havde været et for hans hjerte dyrebart mål, og ved sin deltagelse for dem og sin højmodige betryggelse af deres unge liv erhverve sig et krav på deres hengivenhed og venskab, som intet kunne svække, og som skulle omgive hans gamle dag med glæde. Straks efter, at denne plan var lagt og glæden over en befordring af andres lykke endnu var ham ny og uklar, var Martin kommet for at sige ham, at han allerede havde gjort sit valg, da han meget vel vidste, at den gamle havde taget en eller anden bestemmelse i så henseende, men ikke vidste, hvem den gjaldt. Det havde kun været ham en ringe trøst at erfare, at Martin havde valgt hende, fordi det tillokkende ved hans tankebillede derved gik tabt, og han ved at se, at hun besvarede hans kærlighed, plagede sig selv med den forestilling, at disse unge mennesker, som han havde vist sig som en så kærlig velgører imod, allerede var som alle andre og kun tænkte på

deres egenkærlige, hemmelige mål. Påvirket af dette bitre indtryk og af sin egen tidligere erfaring, havde han, idet han glemte, at han aldrig havde forlangt Martins fortrolighed på et sådant punkt, og forvekslede det, han havde villet gøre, med det, han havde gjort, irettesat Martin så hårdt, at det var kommet til hidsige ord imellem dem, så at de var skiltes i gensidig forbitrelse. Men ikke desto mindre havde han elsket ham og håbet, at han ville vende tilbage, og endnu den aften, da han lå syg i *Dragen*, havde han hemmeligt nedskrevet kærlige ord om ham, indsat ham som sin arving og billiget hans ægteskab med Mary, men efter sin samtale med mr. Pecksniff havde han atter fattet mistro til ham, brændt papiret til aske og ligget i sin seng sønderrevet af mistanke, tvivl og sorg.

Derefter fortalte han dem, at han for at lære denne Pecksniff at kende til bunds og lære Marys standhaftighed og troskab at kende, havde lagt og iværksat sin plan og var blevet mere og mere blødgjort af hendes blidhed og tålmodighed, men endnu mere af Toms godmodighed, enfoldighed, æresfølelse og mandige retskaffenhed. Og da han nævnte Tom, sagde han: "Gud velsigne ham!" og han fik tårer i øjnene, for skønt han i begyndelsen ikke havde kunnet lide Tom og havde haft mistillid til ham, var han dog kommet som en sommerregn på hans hjerte og havde stemt det til at tro på noget bedre. Martin trykkede hans hånd, og Mary også, og John, hans gamle ven, også, og det kraftigt, og Mark og mrs. Lupin og hans søster, lille Ruth. Og i Toms' hjerte var der fred, en dyb stille fred.

Den gamle mand fortalte dernæst, hvor ædelt mr. Pecksniff havde opfyldt sin pligt mod samfundet ved at afskedige Tom, og hvorledes han, efter ofte at have hørt Westlock blive bagtalt

af Pecksniffianske læber, og da han vidste, at han var Toms ven, gennem sin betroede sagfører og befuldmægtigede havde brugt den lille list, der havde holdt Tom rede til at modtage sin ukendte ven i London. Og han opfordrede mr. Pecksniff (under betegnelsen "kæltring") til at huske på, at han heller ikke her havde forlokket ham til at gøre noget ondt, men at han havde gjort det af sin egen fri vilje, ja endda var blevet advaret mod det. Og nok en gang opfordrede han mr. Pecksniff (under benævnelsen "galgenfugl") til at huske på, at da Martin omsider var kommet tilbage som et forandret menneske og havde bønfaldet ham om den tilgivelse, der ventede ham, havde han, Pecksniff, afvist ham i det for ham ejendommelige sprog og ubarmhjertigt stillet sig imellem han og den sidste gnist af naturlig ømhed. "Af hvilken grund jeg," sagde den gamle, "end ikke ville have bøjet en lillefinger, selv om jeg derved havde kunnet frelse Dem for et reb om halsen."

"Martin," tilføjede han, "du har ikke haft nogen farlig rival, men mrs. Lupin har i nogle uger spillet duenna, ikke så meget for at passe på din kæreste, som for at passe på hendes tilbeder, for ellers ville denne varulv," – hans frugtbarhed på navne til mr. Pecksniff var forbavsende – "have sneget sig efter hende på hendes vandringer og besmittet den friske luft. Hvad er det? Hendes hånd ryster så underligt. Se, om du kan holde den."

Holde den! Holdt han den kun halvt så fast, som han holdt hende om livet – nå, nå! Det er farligt.

Men det var smukt af ham, at han selv da i sin store lykke og glæde, idet hendes læber næsten trykkede sig mod hans, og hendes unge, herlige skønhed hvilede så tæt i hans favn, havde en hånd til overs for Tom.

"Tom, kære Tom! Jeg så Dem tilfældigvis, da jeg gik herhen. Tilgiv mig!"

"Tilgive?" udbrød Tom. "Jeg tilgiver Dem ikke, så længe jeg lever, hvis De siger en stavelse mere om det. Til lykke begge to! Til lykke, min kære ven, tusinde gange til lykke!"

Lykke! Der var ikke et gode på jorden, som Tom ikke ønskede dem. Der var ikke et gode på jorden, som Tom ikke ville have skaffet dem, hvis han havde kunnet.

"Om forladelse, sir," sagde mr. Tapley, idet han trådte frem, "men De talte lige før om en dame ved navn Lupin."

"Det gjorde jeg," svarede gamle Martin.

"Det gjorde jeg," svarede gamle Martin.

"Ja, sir. Er det ikke et smukt navn?"

"Et udmærket smukt navn."

"Ville det ikke næsten være synd at forandre sådan et navn til Tapley, hvad sir?" spurgte Tapley.

"Det kommer vel an på damen. Hvad mener *hun*?"

"Jo," sagde mr. Tapley, idet han med et buk trak sig tilbage til den fyldige værtinde, "hun mener, at selv om navnet måske ikke er en forandring til det bedre, kunne personen måske dog være det, og hvis altså ingen kender nogen gyldig grund eller hindring etc., vil *Den blå Drage* blive til *Den lystige Tapley*. Et skilt af min egen opfindelse – helt nyt, gæstfrit og beskrivende."

Alt dette var så hyggeligt for Pecksniff, at han stod med øjnene fæstet på gulvet og skiftevis lagde hænderne oven på hinanden, som om der afsagdes en mængde straffedomme over ham. Ikke alene syntes hans legeme at være krøbet ind, men hans modløshed syntes endog at have spredt sig til hans dragt. Hans klæder syntes at være blevet mere luvslidte, hans linned at

være blevet gult, hans hår at være blevet slattent og skimlet; om det så var hans støvler, så de så grimme og matte ud, som om deres glans var forsvundet sammen med hans egen.

Da han mærkede snarere end så, at den gamle mand nu pegede på døren, løftede han øjnene i vejret, tog sin hat op fra gulvet og tiltalte ham således:

"Mr. Chuzzlewit! De har nydt godt af min gæstfrihed."

"Og betalt for den."

"Mange tak! Det," sagde mr. Pecksniff, idet han tog sit lommetørklæde frem, "smager af Deres gamle, noksom bekendte frimodighed. De har betalt for den. Jeg skulle netop til at sige det samme. De har ført mig bag lyset. Atter tak. Det glæder mig. Under hvilke som helst omstændigheder at se Dem i besiddelse af Deres helbred og åndsevner er allerede i og for sig løn nok. At være blevet ført bag lyset tyder på en tillidsfuld natur. Min natur er tillidsfuld. Jeg er taknemmelig for det. Jeg vil hellere have en tillidsfuld end en mistroisk natur, må jeg sige Dem, sir."

Her bukkede mr. Pecksniff med et sørgmodigt smil og tørrede sine øjne.

"Der er næppe nogen her til stede, mr. Chuzzlewit," sagde han så, "som jeg *ikke* er blevet ført bag lyset af. Disse personer har jeg uden videre tilgivet. Det var min pligt, og følgelig har jeg gjort det. Om det var hæderligt af Dem at nyde godt af min gæstfrihed og spille den rolle, De spillede i mit hus, er et spørgsmål, som jeg vil overlade til Deres samvittighed at afgøre. Deres samvittighed vil ikke frikende Dem. Nej, sir – nej!"

Idet mr. Pecksniff med lydelig og højtidelig stemme udtalte disse sidste ord, lod han sig så ganske rive med, at han rent glemte det hensigtsmæssige i at komme lidt nærmere hen til døren.

"Jeg har i dag," sagde mr. Pecksniff, "af en spadserestok, som jeg har al grund til at tro er besat med knorter, fået et slag på den sarte og udmærkede del af den menneskelige knoglebygning, hjerneskallen. Flere slag har uden nogen spadserestok ramt den blødere del af mit legeme, mit hjerte. De har sagt, sir, at jeg er bankerot, hvad angår penge. Ja, det er jeg. Ved en uheldig spekulation i forbindelse med troløshed ser jeg mig bragt til tiggerstaven samtidig med, at mit hjertes barn er blevet enke og min familie hjemsøgt af sorg og vanære."

Her tørrede mr. Pecksniff atter sine øjne og gav sig to-tre små slag på brystet, som om han besvarede to-tre andre små slag, som kom indefra af hans samvittigheds klingende hammer for at udtrykke: "Frisk mod, gamle dreng!"

"Jeg kender det menneskelige sind, men har trods det tillid til det; det er min svaghed. Ved jeg da ikke, sir," her blev han meget vemodig og man bemærkede, at han skottede til Tom Pinch, "at det er mine genvordigheder, som pådrager mig denne behandling? Ved jeg ikke, sir, at hvis de ikke havde været, ville jeg aldrig have hørt de ting, jeg har hørt i dag? Ved jeg ikke, at i den stille, tavse nat vil en svag stemme hviske Dem i øret, mr. Chuzzlewit: 'Det var ikke vel betænkt. Det var ikke vel betænkt, sir!' Husk på det – hvis De vil være så venlig – fjernt fra lidenskabens tilskyndelser og afsondret fra – hvis jeg tør bruge dette stærke udtryk – fordommens egenheder. Og hvis De nogensinde tænker på den tavse grav, hvilket De må undskylde,

at jeg, efter den adfærd, De har tilladt Dem at bruge i dag, nærer en vis tvivl om, at De nogensinde gør; men skulle De nogensinde tænke på den tavse grav, så tænk på mig. Mærker De, at De begynder at tænke på den tavse grav, sir, så tænk på mig. Skulle De ønske at få noget skrevet på Deres tavse grav, så lad det være dette, at jeg – o, min angerfulde herre! – at jeg, det ringe individ, som nu har den ære at gøre Dem bebrejdelser, tilgav Dem, tilgav Dem, mens mine krænkelser endnu var friske, og i det selvsamme øjeblik, hvor mit hjerte var sønderrevet. Det er måske bittert for Dem at høre det nu, men De vil leve den dag, hvor De vil søge trøst i det. Gid De må finde trøst i det, når De mest trænger til det. God morgen!"

Med denne højtidelige afskedstale gik mr. Pecksniff, men virkningen af hans bortgang svækkedes betydeligt ved, at han næsten straks efter blev skubbet til side og næsten revet over ende af en uhyre ophidset lille mand, der, iført bomuldsbenklæder og med en højpuldet hat på hovedet, kom farende op ad trappen og lige ind i mr. Chuzzlewits værelse, som om han var vanvittig.

"Er der nogen her, som kender ham?" råbte den lille mand. "Er der nogen her, som kender ham? O, mine stjerner! Er der nogen her, som kender ham?"

De så allesammen på hinanden for at søge en forklaring, men ingen vidste andet, end at der var en ophidset lille mand, der med en højpuldet hat på hovedet løb ind og ud af stuen så hurtigt han kunne, idet han i det mindste en halv snes gange fremviste sit eneste par lyseblå strømper og idelig med skingrende stemme gentog: "Er der nogen her, som kender ham?"

"Hvis De ikke er helt forstyrret i hovedet, mr. Sweedlepipe," udbrød en anden stemme, "så hold Deres mund, beder jeg Dem!"

I samme øjeblik sås mrs. Gamp i døren, ganske åndeløs af at gå op ad så mange trapper og snappende frygteligt efter vejret, men ikke desto mindre nejende til alle sider.

"Undskyld mandens svaghed," sagde mrs. Gamp med et højst forbitret blik til mr. Sweedlepipe; "jeg kunne have ventet den, som jeg burde have vidst; og gid han var druknet i Themsen, før jeg bragte ham herhen, da han for ikke en time siden nær havde raget næsten af på faderen til en så yndig børneflok, mr. Chuzzlewit, som nogensinde har bestået af tre hold tvillinger, og han havde også gjort det, hvis han ikke havde set det i spejlet og stroppet kniven. Og aldrig, mr. Sweedlepipe, det forsikrer jeg Dem, følte jeg så godt, hvad det er for en ulykke at være bekendt med Dem, som jeg nu gør. Det siger jeg Dem rent ud, uden at narre Dem."

"Jeg beder Dem om forladelse, mine damer og herrer," udbrød den lille barber, idet han tog hatten af, "og Dem med, mrs. Gamp. Men – men," tilføjede han halvt leende og halvt grædende, "er der nogen her, som kender ham?"

Idet barbereren sagde disse ord, kom en skikkelse i kravestøvler og med tilbundet hoved rokkende ind i værelset og begyndte at dreje sig rundt i en uendelighed, tilsyneladende i den tro, at han gik lige ud.

"Se på ham!" sagde den ophidsede lille barber. "Der er han! Det går snart over, og så er han sig selv igen. Han er ikke mere død end jeg, men ganske levende og frisk. Er De ikke, Bailey?"

"Så tem-me-lig, Poll!" svarede den adspurgte gentleman.

"Se her!" udbrød den lille barber, leende og grædende i samme åndedræt. "Når jeg stiver ham af, kommer han i orden. Så! Nu er han i orden, og nu er der intet i vejen med ham, undtagen at han er lidt ør og temmelig svimmel; er der vel, Bailey?"

"Tem-me-lig ør, Poll, temmelig ør!" svarede mr. Bailey. "Hvad, min yndige Sara, er De her?"

"Hvad det dog er for en dreng!" udbrød den ømtfølende Poll, ligefrem hulkende over ham. "Jeg har aldrig set mage til dreng! Det er alt sammen hans løjer, han er så fuld af dem. Han skal gå i kompagni med mig, skal han. Vi vil kalde os Sweedlepipe & Bailey. Han overtager jagtafdelingen (han vil være glimrende skikket til at holde øje med skydekonkurrencerne!) og jeg beholder barberafdelingen. Jeg overlader ham fuglene, så snart han er rask nok til det. Han skal have den lille dompap nede i butikken og det hele. Han er sådan en dreng! Jeg beder Dem om forladelse, mine damer og herrer, men jeg tænkte, at her måske var nogen, som kendte ham?"

Ikke uden misundelse og ringeagt havde mrs. Gamp bemærket, at der syntes at herske en gunstig stemning for mr. Sweedlepipe og hans unge ven, og at hun som følge heraf var trådt noget i baggrunden. Hun arbejdede sig derfor nu frem i forreste række og fremsatte sit ærinde.

"Hvilket, mr. Chuzzlewit," sagde hun, "er godt kendt af mrs. Harris, der har et yndigt barn (skønt hun ikke ønsker, at det skal være kendt) i sin egen familie på mødrene side i spiritus i en flaske; og den yndige unge ser hun på Greenwich marked, rejsende i selskab med den rødøjede dame, den preussiske dværg og den levende benrad, og man tænke sig hendes følelser,

da lirekassen spillede og man viste hende hendes egen, kære søsters barn, som det ikke ventedes efter billedet udenfor, hvor det tværtimod var malet i levende tilstand, mange gange større og spillende så dejligt på harpe, som det søde barn aldrig havde kunnet eller gjort, eftersom det aldrig drog ånde, så at sige, i denne jammerdal! Og mrs. Harris, mr. Chuzzlewit, har kendt mig i mangfoldige år og kan underrette Dem om, at den dame, der er blevet enke, ikke kunne gøre noget bedre, men sagtens noget værre, end at lade mig pleje sig, hvilket jeg håber hun vil, med de søde ansigters tilladelse, som jeg her ser for mig."

"Ah," sagde mr. Chuzzlewit, "er det Deres ærinde? Fik denne gode person betaling for den ulejlighed, vi voldte hende?"

"Jeg betalte hende rundeligt, sir," svarede Mark Tapley.

"Den unge mands ord er sande," sagde mrs. Gamp, "og jeg takker så meget."

"Så vil vi afslutte vort bekendtskab her, mrs. Gamp," bemærkede mr. Chuzzlewit. "Og De, mr. Sweedlepipe – for det er Deres navn, ikke sandt?"

"Jo, det er mit navn, sir," svarede Poll, idet han med overdreven taknemmelighed modtog nogle klingrende mønter, som den gamle mand stak ham i hånden.

"Og De, mr. Sweedlepipe, tag De Dem så meget som muligt af Deres logerende og giv hende en gang imellem et og andet godt råd, såsom," sagde gamle Martin, idet han så alvorligt på den forbavsede mrs. Gamp, "ved at lade falde et vink om hensigtsmæssigheden af lidt mindre brændevin og lidt mindre menneskekærlighed; lidt mindre hensyn til hende selv og lidt mere hensyn til hendes patienter, og måske lidt mere redelighed, samt om, at hvis mrs. Gamp skulle komme i

forlegenhed, mr. Sweedlepipe, er det bedst, at det ikke sker på en tid, hvor jeg er nær nok ved Old Bailey til at tilbyde mig at aflægge vidnesbyrd om hendes rygte. Forsøg at indskærpe hende dette, når De har tid, hvis De vil være så god."

Mrs. Gamp slog hænderne sammen, vendte øjnene i hovedet, indtil de blev ganske usynlige, skød sin hat tilbage, for at den friske luft kunne komme til hendes ophedede pande, og faldt, idet hun med mat stemme sagde: "Mindre brændevin! – Sara Gamp! – Flasken på kamingesimsen og lad mig sætte den for munden, når jeg har lyst!" i en af sine gående besvimelser, i hvilken ynkværdige tilstand hun blev ført bort af mr. Sweedlepipe, der havde nok at bestille, den stakkels fyr, med sine to patienter, den dånende mrs. Gamp og den drejende Bailey.

Gamle Chuzzlewit så sig smilende om, indtil hans øjne fæstede sig på Tom Pinchs søster, og da smilede han endnu mere.

"Vi vil alle spise sammen her i dag," sagde han, "og da du og Mary har nok at tale med hinanden om, Martin, skal I passe på huset for os i eftermiddag sammen med mr. og mrs. Tapley. Imidlertid må jeg se, hvorledes De bor, Tom."

Tom blev ganske henrykt, og det samme blev Ruth og ville gå med.

"Tak, min ven," sagde mr. Chuzzlewit, "men jeg kommer til at gøre en lille omvej med Tom i et ærinde. Hvad om De da gik i forvejen, barn?"

Den smukke lille Ruth var også villig til dette.

"Men ikke alene. Mr. Westlock ledsager Dem vist gerne?"

Ja naturligvis; kunne mr. Westlock vel tænke på andet? Hvor disse gamle mænd dog er enfoldige!

"De har dog vel ikke lovet Dem ud?" fortsatte han.

Lovet sig ud! Som om han kunne have lovet sig ud!

Dermed gik de bort arm i arm. Da Tom og Chuzzlewit havde gået nogle minutter bag efter dem, smilede Chuzzlewit endnu, og det temmelig skælmsk for en mand med hans vaner.

53. Hvad John Westlock sagde til Tom Pinchs søster. Hvad Tom Pinchs søster sagde til John Westlock. Hvad Tom Pinch sagde til dem begge, og hvorledes de alle tilbragte resten af dagen

Glimrende tindrede Temple-springvandet i solen, og leende spillede dets flydende musik, og lystigt dansede og dansede de overgivne vanddråber, så spøgende ud imellem træerne og faldt ned for at skjule sig, da lille Ruth og hendes ledsager nærmede sig.

Og hvorfor de gik hen til springvandet, er en gåde, for de havde intet at gøre der. Det lå ikke på deres vej. Det lå helt af vejen. De havde ikke mere med springvandet at gøre end – med kærlighed og lignende uvedkommende ting.

Det var godt nok, at Tom og hans søster satte hinanden stævne ved springvandet, men det var en helt anden sag, det drejede sig om. For når hun skulle vente et par minutter, ville det naturligvis have være meget uheldigt, om hun ikke kunne have ventet på et nogenlunde roligt sted, og dette var, alt vel

overvejet, så roligt et sted, som de kunne ønske sig. Men når hun havde John Westlock til at passe på sig og gik hjem arm i arm med ham (hendes hjem lå i en helt anden retning), var det højst påfaldende, at de kunne komme hen i nærheden af springvandet.

Imidlertid var de der nu engang. Og en anden mærkelig side ved sagen var, at de syntes at være kommet der ifølge en stiltiende overenskomst. Og dog blev de, da de var kommet derhen, lidt forvirrede ved at være der, hvilket var det sælsomste af det hele, da et springvand ikke af naturen har noget forvirrende ved sig. Det ved vi jo alle.

Hvor det var et rart gammel sted, sagde John, som om han var helt indtaget i det.

"Ja, et rigtigt behageligt sted," sagde lille Ruth. "Så skyggefuldt."

Du snilde lille Ruth!

Idet de standsede, begyndt John at rose det. Det var en dejlig dag, og når de nu overhovedet ville stå stille, var det ganske naturligt – intet kunne være det mere – at de så ned ad havegården, da havegården ender i haven, og haven ender ved floden, og denne udsigt er så livlig og frisk og strålende på en sommerdag. Men, lille Ruth, hvorfor da ikke tage den dristigt i øjesyn? Hvorfor presse denne spæde, nydelige, søde lille fod ind i et sprukkent hjørne af en ufølsom gammel flise på fortovet og gøre sig så megen umage for at få den til at passe i den?

Kunne matronen med det ildrøde ansigt og den forkrøllede hat have set dem, da de gik videre, hvor mange ugers løn mon hun da ville have givet for sin plads i Furnival's Inn som mr. Westlocks husholderske!

De gik videre, men ikke gennem Londons gader! Nej, gennem en fortryllet by, hvor brostenene var af luft; hvor en travl stads rå larm dæmpedes til blid musik; hvor alt var glæde; hvor der hverken var afstand eller tid. Et sted firede to godmodige, firskårne bryggerknægte nogle svære øltønder ned i en kælder, og da John hjalp – næsten løftede – hende – det letteste, luftigste, nydeligste lille væsen, man nogensinde har set – over tovet, sagde de, at han måtte være dem taknemmelige, fordi de havde skaffet ham denne gode lejlighed. Himmelsendte bryggerknægte!

Grønne græsgange om sommeren, en stald med et tykt lag strøelse om vinteren, ingen mangel nogensinde på havre og kløverhø – det var, hvad han ønskede den herlige hest, der endelig ville danse på fortovet med en gig bag efter sig og gjorde hende forskrækket og fik hende til at gribe hans arm med begge hænder – begge hænder, kærligt oven på hinanden! – og bønfalde ham om at ty ind til postejbageren og til bagefter at se så frygtsomt ud ad døren og derpå, idet hun så på ham med disse øjne, at spørge ham, om han var vis på – om han nu var rigtig vis på, at de trygt kunne gå videre? O, at et spænd vælige heste, en løve, en bjørn, en gal tyr, eller lige meget hvad, atter kunne bringe de små hænder sammen om hans arm!

De talte naturligvis med hinanden, talte om Tom og om alle disse forandringer og den godhed, mr. Chuzzlewit havde fattet for ham, og om de lyse udsigter, han havde ved hjælp af en sådan ven, og om en hel del mere af samme slags. Jo mere de talte, des mere bange blev denne forlegne lille Ruth for ethvert lille ophold og ville, hellere end at have et ophold, sige det samme igen, og når hun ikke havde mod eller åndsnærværelse

nok dertil – og oprigtigt talt, var dette kun sjældent tilfældet – blev hun ti tusinde gange mere fortryllende og uimodståelig.

"Martin gifter sig vist snart, tænker jeg," sagde John.

Det mente hun med, men aldrig har et fortryllende lille fruentimmer ment noget med en så svag stemme, som Ruth mente det.

Men da hun følte, at et af disse farlige ophold igen nærmede sig, sagde hun, at han fik en smuk kone. Fandt mr. Westlock ikke det?

"Jo–o," sagde John, "jo vist."

Hun frygtede, at han var vanskelig at gøre tilpas, siden han talte så koldt.

"Sig hellere, at jeg allerede er blevet gjort tilpas," sagde John. "Jeg har næppe set hende. Jeg brød mig ikke om at se på hende. Jeg havde ikke øjne for hende i dag."

Du store Gud!

Det var godt, at de havde nået deres bestemmelsessted; hun kunne næppe have gået længere. Det ville have været umuligt for hende at gå, så stærkt skælvede hun.

Tom var endnu ikke kommet. De gik ind i den trekantede dagligstue og var alene. Ildrøde ansigt, ildrøde ansigt, hvor mange ugers løn nu?

Hun satte sig på den lille sofa og løste sine hattebånd. Han satte sig ved hendes side og meget tæt ved hende, meget, meget tæt ved hende. O bankende, svulmende, bristefærdige lille hjerte, du vidste, at det ville komme dertil, og håbede, at det ville. Hvorfor banke så voldsomt, lille hjerte?

"Dyrebare Ruth! Yndige Ruth! Havde jeg elsket Dem mindre højt, kunne jeg før have sagt Dem, at jeg elskede Dem. Jeg har

elsket Dem fra det første øjeblik, jeg så Dem. Intet væsen i verden er blevet elsket oprigtigere end De, dyrebareste Ruth, af mig!"

Hun foldede sine små hænder foran sit ansigt. De fremvældende tårer, der på én gang udtrykte glæde, stolthed, håb og uskyldig kærlighed, lod sig ikke holde tilbage. Lige fra hendes fulde, unge hjerte kom de for at svare ham.

"Min inderligt elskede pige! Er dette, hvad jeg nu næsten vover at håbe, ikke pinligt eller sørgeligt for dig, gør du mig lykkeligere, end jeg kan sige og du forestille dig. Velsignede Ruth! Min egen, gode, blide, indtagende Ruth! Jeg håber at kende dit hjertes, din englelige naturs værd! Lad mig forsøge at vise dig det, og du vil gøre mig lykkeligere, Ruth –"

"Ikke lykkeligere," hulkede hun, "end du gør mig. Ingen kan være lykkeligere, John, end du gør mig!"

Ildrøde ansigt, sørg nu for dig selv! Den sædvanlige løn eller den sædvanlige opsigelse. Det er alt sammen forbi, ildrøde ansigt. Vi skal ikke længere gøre dig ulejlighed.

Nu kunne de små hænder mødes, uden at en vælig hest nødte dem til det. Der var ingen brug for løver, bjørne eller gale tyre. Det lod sig alt sammen gøre, og det uendelig meget bedre, uden deres bistand. Nu kunne de firskårne bryggerknægte eller svære øltønder undværes. Den bløde, lette hånd faldt undseligt, men helt naturligt på elskerens skulder; det smækre liv, det sænkede hoved, den blussende kind, de dejlige øjne, endog den nydelige lille mund var så naturlige som muligt. Om så alle heste i Arabien på én gang var løbet løbsk, kunne de ikke have gjort fra eller til.

De begyndte snart at tale om Tom igen.

"Jeg håber, at det vil glæde ham at høre det!" sagde John med tindrende øjne.

Ruth trak de små hænder lidt tættere sammen, da han sagde det, og så ham alvorligt op i ansigtet.

"Jeg skal dog vel aldrig nogen sinde forlade ham, elskede ven? Jeg ville ikke kunne forlade Tom, og det ved du vist også."

"Tror du, at jeg ville forlange det af dig?" spurgte han med et – nå, det kan nu være det samme.

"Nej, det ville du vist ikke," svarede hun, idet de klare tårer stod hende i øjnene.

"Og jeg vil sværge dig det, min dyrebare Ruth, hvis du ønsker det. Forlade Tom! Det ville være en underlig begyndelse. Forlade Tom, min ven! Hvis Tom og vi ikke bliver uadskillelige, og Tom – Gud velsigne ham – ikke nyder al tænkelig ære og kærlighed i vort hjem, min lille hustru, så gid vi aldrig får noget hjem! Og det er en dyr ed, Ruth."

Skal det fortælles, hvorledes hun takkede ham? Ja, det skal. I al naturlighed, uskyldighed og hjertets renhed, men dog med en frygtsom, klædelig, halvt tvivlrådig tøven satte hun et lille rosenrødt segl på løftet, hvis farve afspejlede sig i hendes ansigt og fo'r op til hendes mørkebrune fletninger.

"Tom vil blive så lykkelig, så stolt og så glad!" sagde hun og foldede sine små hænder. "Men tillige så overrasket! Jeg er vis på, at han aldrig har tænkt på sligt."

Naturligvis spurgte John hende øjeblikkelig – for de befandt sig, indser man nok, i den naragtige stemning, da man må holde folk meget til gode – hvornår hun havde begyndt at tænke på sligt, og det gjorde en afbrydelse i deres tale, en afbrydelse,

der var fortryllende for dem, men ikke kan interessere os, og da den var forbi, kom de igen tilbage til Tom.

"Ak, den kære Tom!" sagde Ruth. "Jeg bør nu vel betro dig alt og ingen hemmelighed have for dig. Hvad, kære John?"

Det er overflødigt at sige, hvad den uforskammede John svarede hende, eftersom han svarede hende på en måde, der ikke kan gengives på papiret, skønt den i og for sig er såre tilfredsstillende, men meningen af den var, nej, nej, søde Ruth, eller noget lignende.

Derpå betroede hun ham Toms store hemmelighed, skønt hun ikke sagde ham rent ud, hvorledes hun var kommet efter den, men overlod til ham at gætte det, hvis han kunne, og John blev meget ulykkelig over at høre det og opfyldt af sorg og deltagelse. Men derfor ville de, sagde han, kun så meget mere bestræbe sig for at gøre ham lykkelig og adsprede ham med hans yndlingssysler. Og derpå fortalte han hende i et sådant øjebliks hele fortrolighed, at han havde en ypperlig lejlighed til at nedsætte sig på landet i sit tidligere fag og havde tænkt på, at dette, hvis den lykke skulle ske for ham, som han nu havde oplevet, kunne skaffe Tom beskæftigelse og sætte dem i stand til at leve nok så godt sammen, uden nogen følelse af afhængighed fra Toms side, og være så lykkelige, som dagen var lang. Da Ruth nu blev så glad ved at høre dette, blev de ved at lægge så mange planer for Tom, at de allerede havde skaffet en udvalgt bogsamling til ham og bygget ham et orgel, som han spillede på af hjertens lyst, da de hørte ham banke på døren.

Hvor meget Ruth end længtes efter at fortælle ham, hvad der var hændt, blev hun dog lidt ængstelig ved hans komme, og det

så meget mere som hun vidste, at mr. Chuzzlewit var med. Skælvende over hele sit legeme sagde hun derfor:

"Hvad skal jeg gøre, kære John? Jeg kunne ikke finde mig i, at han skulle høre det af nogen anden end mig, og jeg kan ikke sige ham det, medmindre vi er alene."

"Gør, min elskede, hvad du i øjeblikkets tilskyndelse finder naturligt, og jeg er vis på, at det vil være rigtigt."

Han fik næppe tid til at sige dette og Ruth næppe tid til at flytte sig lidt længere bort på sofaen, førend Tom og mr. Chuzzlewit trådte ind. Mr. Chuzzlewit kom først og Tom kun nogle sekunder bagefter.

Nu havde Ruth i en hast besluttet at vinke Tom ovenpå og fortælle ham alt i hans lille sovekammer. Men ved synet af hans kære, gamle ansigt blev hendes hjerte så rørt, at hun kastede sig i hans arme, lagde sit hoved til hans bryst og sagde hulkende: "Velsign mig, kæreste broder Tom!"

Tom slog forbavset øjnene op og så John Westlock tæt ved strække hånden ud.

"John!" udbrød Tom. "John!"

"Kære Tom, giv mig Deres hånd. Nu er vi brødre."

Tom trykkede den med sin hele kraft, omfavnede varmt sin søster og lagde hende i John Westlocks arme.

"Tal ikke til mig, John. Gud er meget god imod os. Jeg –" Tom kunne ikke finde flere ord, men forlod værelset, og Ruth gik bagefter.

Og da de lidt efter kom tilbage, så hun endnu smukkere og Tom endnu bedre og ærligere ud. Og skønt Tom endnu ikke kunne tale med om sagen – det var hans glæde endnu for ny til

– lagde han dog begge sine hænder i Johns med eftertryk nok til den bedste tale, som nogen har holdt.

"Det glæder mig, at De valgte i dag," sagde gamle mr. Chuzzlewit til John med det samme skælmske smil, som da de havde forladt ham. "Jeg tænkte det nok og håber, at Tom og jeg blev en passende tid borte, skønt det er så længe siden, at jeg har haft nogen praktisk kendskab til disse ting, at jeg var ganske urolig, forsikrer jeg Dem."

"Deres kendskab er endnu temmelig grundigt," svarede John smilende, "siden det kunne bringe Dem til at forudse, hvad der ville hænde i dag."

"Ja, jeg tror dog ikke, mr. Westlock," sagde den gamle mand, "at nogen synderlig profetisk ånd var nødvendig til det, når man havde set Dem og Ruth sammen. Kom herhen, mit smukke barn, og se, hvad Tom og jeg har købt i formiddag, mens De drev tuskhandel med denne unge købmand."

Den måde, hvorpå oldingen satte hende ved siden af sig og dæmpede sin stemme, som om hun havde været et barn, var pudsig nok, men fuld af ømhed og passede ikke ilde til den fortryllende lille Ruth.

"Se her," sagde han og tog en æske op af lommen, "er det ikke et smukt halsbånd? Ah, hvor det glimrer! Og ørenringe med, og armbånd og et livbælte. Dette sæt tilhører Dem, og Mary har fået mage til det. Tom kunne ikke fatte, hvad jeg ville med to. Den kortsynede Tom! Ørenringe, armbånd og et bælte! Ah, hvor smukke! Lad os se, hvorledes de klæder Dem. Bed mr. Westlock hjælpe Dem dem på."

Det var det yndigste, man kunne tænke sig, at se hende strække sin runde, hvide arm ud, og John – o lumske, lumske

John! – lade, som om det var så overordentlig vanskeligt at fæstne armbåndet; det var det yndigste, man kunne tænke sig, at se hende spænde det dejlige bælte om sig og dog trænge til hjælp, fordi hendes fingre var så skrækkelige febrilske; det var det yndigste, man kunne tænke sig, at se hende så forvirret og undselig, idet smil og rødmen spillede i hendes ansigt, ligesom det tindrende lys på ædelstenene; det var det yndigste, man kunne opleve et helt år igennem; stol kun på det.

"Smykkerne og den, der skal bære dem, passer så godt til hinanden," sagde den gamle mand, "at jeg ikke ved, hvilken af delene der klæder den anden bedst. Mr. Westlock kunne sikkert sige mig det, men jeg vil ikke spørge ham, da han er partisk. Gid De får sundhed til at bære dem, kære pige, og lykke nok, til at De kan glemme dem, undtagen som en mindegave fra en oprigtig ven."

Han klappede hende på kinden og sagde til Tom:

"Her må jeg også spille faderens rolle, Tom. Der er ikke mange fædre, som gifter to sådanne døtre bort på samme dag, men vi vil overse det usandsynlige i det for at føje os efter en gammel mands indfald. Jeg tør måske gøre krav på en sådan overbærenhed," tilføjede han, "for Gud skal vide, at jeg ikke har givet efter for ret mange indfald, som gik ud på at fremme andres lykke."

Alt dette havde varet så længe, og de kom i en så underholdende samtale, at der kun var et kvarter til middagstid, førend nogen af dem tænkte på det. En droske bragte dem imidlertid snart til Temple, hvor de fandt alt færdigt til deres modtagelse.

Da mr. Tapley havde fået uindskrænket fuldmagt til at arrangere middagsmaden, havde han til ære for selskabet gjort sig en sådan umage, at der blev anrettet et overdådigt festmåltid under hans og hans tilkommendes opsyn i forening. Gamle Chuzzlewit ville have haft dem til at deltage i gildet, og Martin understøttede indstændigt hans ønske, men Mark var ikke til at overtale til at sætte sig til bords, idet han sagde, at da han havde den ære at sørge for deres velvære, følte han sig virkelig som vært i *Den lystige Tapley* og kunne næsten bilde sig ind, at gæstestuen stod under *Den lystige Tapley*s tag.

For bedre at opretholde denne illusion, tillod mr. Tapley sig at udstede forskellige ordrer til opvarterne i hotellet med hensyn til retternes fordeling på bordet og så fremdeles, og da de som oftest stod i åbenbar strid med alle hidtil vedtagne regler og stadig udstedtes på hans mest gemytlige måde, vakte de megen munterhed blandt opvarterne, mens mr. Tapley godtede sig umådelig over sine egne vittigheder. Samtidig underholdt han dem med korte, til forholdene afpassede fortællinger om sine rejser og nu og da med et eller andet komisk optrin imellem ham selv og mrs. Lupin, så at der idelig hørtes en eksploderende latter ved skænkebordet og bag stolene, og den første opvarter – der bar pudder og knæbenklæder og ellers var en alvorlig mand – blev ganske højrød i ansigtet og sprængte båndene i sin vest med et lydeligt knald.

Den unge Martin sad ved den øverste og Tom Pinch ved den nederste ende af bordet, og var der noget mildt ansigt ved dette bord, var det Toms. Tom var sjælen i det hele. Enhver drak med ham, enhver så på ham, enhver tænkte på ham, enhver elskede

ham. Når han kun så meget som lagde sin kniv og gaffel fra sig, strakte straks en eller anden sin hånd ud for at veksle et håndtryk med ham. Før bordet havde Martin og Mary taget ham til side og talt så hjerteligt til ham om fremtiden og med så megen varme udtalt deres faste håb om, at han ville fuldstændiggøre deres lykke ved sin omgang og sit venskab, at Tom var blevet rørt til tårer. Han kunne ikke udholde det. Hans hjerte var fuldt af glæde, sagde han, og det var det. Tom sagde den rene sandhed; det var det. Hvor stort dit hjerte end var, kære Tom Pinch, havde det den dag ikke plads til andet end glæde og medfølelse.

Og Fips, gamle Fips fra Austin Friars var også til stede ved måltidet, og viste sig at være den lystigste gamle krabat, der nogensinde havde gjort vold på sine selskabelige tilbøjeligheder ved at spærre sig inde på et mørkt kontor. "Hvor er han?" sagde Fips, da han trådte ind. Og dermed fo'r han løs på Tom og sagde til ham, at han nu ville holde sig skadesløs for al den tvang, han tidligere havde pålagt sig, og trykkede ham først i den ene hånd og derpå i den anden og puffede ham så i hans vest og sagde så: "Hvordan har De det?" og gjorde mangfoldige andre ting for at lægge sin venskabelighed og glæde for dagen. Og han sang viser, gjorde Fips, og holdt taler, gjorde Fips, og tømte sit glas ret anstændigt, gjorde Fips, og var, kort sagt, i alle henseender en rigtig knag, var Fips.

Men – å, hvor det var dejligt at gå hjem om aftenen – den halsstarrige lille Ruth, som ikke ville høre tale om at køre! – ligesom de havde gjort hin kære aften fra Furnival's Inn! Hvor det var dejligt at kunne tale om det og betro hinanden deres lykke! Og hvor det var dejligt at meddele Tom alle deres små

planer og se hans strålende ansigt blive endnu mere strålende, mens de talte!

Da de var kommet hjem, forlod Tom John og sin søster nede i dagligstuen og gik op på sit værelse under påskud af at søge efter en bog. Og Tom blinkede ordentligt til sig selv, da han kom ovenpå, så listigt troede han at have båret sig ad.

"De vil naturligvis helst være alene," sagde Tom, "og jeg smuttede så naturligt bort, at jeg ikke tvivler om, at de hvert øjeblik venter mig tilbage. Det er ypperligt!"

Men han havde ikke siddet og læst ret længe, førend han hørte en banken på sin dør.

"Må jeg komme ind?" spurgte John.

"Ja, naturligvis!" svarede Tom.

"Forlad os ikke, Tom. Sid ikke alene her. Vi vil så gerne se dig munter, ikke tungsindig."

"Kære ven," sagde Tom med et lystigt smil.

"Broder, Tom, broder."

"Kære broder," sagde Tom, "der er ingen fare for, at jeg skulle blive tungsindig. Hvor kan jeg være tungsindig, når jeg ved, at du og Ruth er så lykkelige ved hinanden? Jeg tror, jeg er oplagt til at lade munden løbe i aften, John," tilføjede han efter et øjebliks tavshed, "men jeg mangler ord til at tolke den ubeskrivelige glæde, som denne dag har skaffet mig. Det ville være uretfærdigt at tale til dig om, at du har valgt en fattig pige, for jeg føler, ja jeg er overbevist om, at du kender hendes værd. Og heller ikke vil det tabe i din agtelse, hvilket penge kunne."

"Hvilket penge ville, Tom," svarede John. "Hendes værd! Hvem kan se hende uden at elske hende? Hvem kan kende hende, Tom, uden at ære hende? Hvem kan eje et hjerte som

hendes og nogensinde blive ligegyldig for en sådan skat? Hvem kan føle den henrykkelse, jeg føler i dag, og elske hende, som jeg elsker hende, Tom, uden at kende noget til hendes værd? Du mangler ord til at tolke din glæde, Tom? Nej, nej. Det er mig, det er mig, der gør det."

"Nej, nej, John," sagde Tom. "Det er mig, det er mig."

Deres venskabelige strid endtes af lille Ruth selv, som kom og så ind ad døren, og hvor herligt var ikke det halvt stolte, halvt undselige øjekast, hun sendte Tom, da hendes elsker drog hende hen til sig, som om hun ville sige: "Ja, Tom, sådan gør han, men han har lov til det, ved du nok, fordi jeg holder så meget af ham."

Hvad Tom angik, da var han fuldkommen lykkelig. Han kunne have siddet hele timer og set på dem, således som de stod der.

"Efter vor aftale, min elskede Ruth, har jeg sagt Tom, at vi ikke kan tillade, at han løber sin vej, at vi umuligt kan tillade ham det. Tabet af én person, og det oven i købet af en person som Tom, i en lille husstand på tre er ikke til at udholde, og det har jeg sagt ham. Om han er beskeden eller kun egenkærlig, det ved jeg ikke, men han må ikke være beskeden, da han ikke i fjerneste måde falder os til besvær. Gør han vel, kæreste Ruth?"

Nå, han syntes virkelig heller ikke at falde dem så synderlig til byrde, i det mindste ikke at dømme efter, hvad der nu foregik.

Var det dårskab af Tom at glæde sig over, at de kunne huske på ham i et sådant øjeblik? Var deres uskyldige kærlighed dårskab, var deres ømme kærtegn dårskab, var deres lange tagen afsked dårskab? Var det dårskab af ham at iagttage

hendes vindue fra gaden og sætte det svageste lysglimt fra det langt højere end alverdens diamanter? Dårskab af hende knælende at udånde hans navn og udøse sit rene hjerte for det væsen, fra hvilket sådanne hjerter og sådanne følelser kommer?

Er dette dårskaber, så fryd dig, ildrøde ansigt! Er det det ikke, da ve dig, ildrøde ansigt! Men sæt i ethvert tilfælde dine garn ud for en anden ugift herre, for én har du mistet for stedse!

54. Volder forfatteren stor sorg, da det er det sidste i bogen

Todgers' etablissement havde taget kistekläderne [Note 6)] på, og i dets kommercielle haller blev der truffet storartede anstalter til en sen morgenmad, for den lykkelige dag var kommet, da miss Pecksniff skulle indtræde i den hellige ægtestand med Augustus.

Miss Pecksniff var i en stemning, der sømmede sig lige meget for hende og for dagen. Hun var fuld af mildhed og forsonlighed og havde samlet flere tønder gloende kul, som hun var rede til at dynge på sine fjenders hoveder, for hun bar hverken had eller nag i sit hjerte; nej slet ikke.

Splid, sagde miss Pecksniff, var en skrækkelig ting i familier, og skønt hun ikke kunne tilgive sin kære fader, var hun dog villig til at modtage sine andre slægtninge. De havde, bemærkede hun, alt for længe været uenige, så at det var nok til at nedkalde Himlens straf over familien. Jonas' død opfattede hun som en straf for deres indre tvedragt, og i denne tro blev hun styrket ved den omstændighed, at hjemsøgelsen så let havde ramt hende selv.

For at bringe et offer – ikke af skadefryd; ikke, naturligvis, af skadefryd, men af ren ydmyghed – skrev den elskværdige unge dame til sin karakterstærke slægtning og underrettede hende om, at hendes bryllup skulle stå den og den dag. Vel havde hun

følt sig meget krænket af hendes og hendes døtres unaturlige opførsel og håbede, at det ikke var gået ud over deres samvittigheder, men da hun ønskede at tilgive sine fjender og slutte fred med verden, førend hun trådte i den højtideligste forbindelse med den mest opofrende af alle mænd, rakte hun hånden til forsoning. Ville den karakterstærke dame tage imod denne hånd i samme ånd, som den udstraktes imod hende, indbød miss Pecksniff hende til at overvære vielsen, ligesom hun også indbød de tre rødnæsede, ugifte damer, hendes døtre – men miss Pecksniff talte ikke nærmere om deres næser – til at møde som brudepiger.

Den karakterstærke dame svarede, at hun og hendes døtre med hensyn til deres samvittigheder var i bedste velgående, hvilket hun vidste ville glæde miss Pecksniff at høre. Hun havde modtaget miss Pecksniffs brev med ublandet pryd, da hun aldrig havde lagt mindste vægt på de smålige og intetsigende stiklerier, hun og hendes kreds var blevet overfaldet med, undtagen for så vidt hun havde fundet en kilde til uskyldig morskab ved at tænke på dem. Hun skulle med fornøjelse indfinde sig til brylluppet, og hendes tre døtre priste sig lykkelige ved at kunne være til stede ved en så interessant og så højst uventet – hun havde understreget *så højst uventet* – lejlighed.

Efter modtagelsen af dette velvillige svar udstrakte miss Pecksniff sin tilgivelse og sine indbydelser til mr. og mrs. Spottletoe, den ugifte fætter, mr. George Chuzzlewit, den enlige kvindelige person, der plejede at have tandpine, den hårrige unge herre med omridset af et ansigt, kort sagt, til de tilbageværende rester af det selskab, der i sin tid havde været

samlet i Pecksniffs dagligstue. Og derpå sagde hun, at der var en sødme ved at gøre sin pligt, som opvejede det bitre i ens kalk.

Bryllupsgæsterne var endnu ikke kommet, og det var også endnu så tidligt, at miss Pecksniff var i færd med i al magelighed at klæde sig på, da en karet holdt stille udenfor, og Mark steg ned fra tjenersædet og hjalp gamle Chuzzlewit ud. Kareten blev holdende, og mr. Tapley ventede ved den, mens mr. Chuzzlewit gik op til Todgers'.

Han blev af mr. Baileys vanslægtede efterfølger vist ind i spisestuen, hvor mrs. Todgers øjeblikkelig indfandt sig, for hans besøg var ventet.

"De er, som jeg ser, klædt på til brylluppet," sagde han.

Mrs. Todgers, der var ganske forpustet, svarede:

"Det er imod mine ønsker, at det finder sted netop nu, forsikrer jeg Dem," sagde hun, "men miss Pecksniff var så opsat på det, og det var virkelig også på tiden, at hun blev gift. Det kan ikke nægtes."

"Nej, ganske vist ikke," sagde mr. Chuzzlewit. "Hendes søster tager ikke del i festlighederne?"

"Ak Gud nej, den stakkel!" sagde mrs. Todgers, idet hun rystede på hovedet og dæmpede sin stemme. "Siden hun fik det værste at vide, har hun ikke forladt mit værelse her ved siden af."

"Er hun forberedt på at se mig?"

"Fuldkommen."

"Så lad os ikke spilde tiden."

Mrs. Todgers førte ham ind i den lille bagstue med udsigten til vandbeholderen, og der sad stakkels Merry i sørgedragt, så

sørgelig forskellig fra, hvad hun havde været, da hun første gang havde boet der. Værelset så meget mørkt og trist ud, og det samme gjorde hun, men hun havde dog én ven hos sig, der var blevet hende tro til det sidste, gamle Chuffey.

Da mr. Chuzzlewit havde sat sig ved siden af hende, tog hun hans hånd og førte den til sine læber. Hun var meget nedslået. Også han var rørt, for han havde ikke set hende, siden de skiltes på kirkegården.

"Jeg dømte overilet om Dem," sagde han med dæmpet stemme. "Jeg dømte grusomt, frygter jeg. Sig mig, at jeg har Deres tilgivelse."

Hun kyssede atter hans hånd, som hun vedblev at holde inden i sin, mens hun med halvkvalt røst takkede ham for al hans godhed imod hende siden den tid.

"Tom Pinch," sagde Martin, "har trolig meddelt mig alt, hvad De ønskede, han skulle sige mig, og det på en tid, da han holdt det for højst usandsynligt, at han skulle få lejlighed til at udrette Deres ærinde. Tro mig, skulle jeg oftere træffe sammen med en vildledt natur, der ikke er vakt endnu, som skjuler den styrke, den holder for sin svaghed, skal jeg bære længe og mildt over med den."

"Det gjorde De mod mig, selv mod mig," svarede hun. "Jeg tror det fuldkomment. De ord, De har gentaget, sagde jeg, da min sorg var meget tung og hård at bære; jeg siger dem nu på andres vegne, men jeg kan ikke påberåbe mig dem for mig selv. De talte til mig, efter at De havde set og iagttaget mig den ene dag efter den anden. Deri var der stor overbærenhed. De kunne måske have talt noget venligere; De kunne måske have prøvet

på at vinde min tillid ved større blidhed, men resultatet ville have været det samme."

Han rystede tvivlende på hovedet og ikke uden indre selvbebrejdelse.

"Hvor tør jeg håbe," sagde hun, "at Deres forestillinger ville have bøjet mig, når jeg ved, hvor forhærdet jeg var? Jeg tænkte aldrig, bedste mr. Chuzzlewit; jeg havde dengang ingen tanke, intet hjerte, ingen hu til at søge nogen; det er først opstået af mine ulykker. Jeg har følt det i min modgang. Jeg ville ikke undvære min modgang, således som den er og har været – og den er ubetydelig, ved jeg nok, i sammenligning med de prøvelser, som mange gode mennesker dagligt må gennemgå – jeg ville ikke give slip på den i morgen, selv om jeg kunne. Den har været min ven, for uden den kunne ingen, kunne intet have forandret mig. Mistro mig ikke på grund af disse tårer; jeg kan ikke holde dem tilbage. Jeg er taknemmelig for dem i min sjæls inderste, ja, jeg er i sandhed!"

"Ja, hun er sandelig!" sagde mrs. Todgers. "Det er jeg overbevist om."

"Jeg med," sagde mr. Chuzzlewit. "Men hør nu, hvad jeg har at sige Dem, kære barn. Deres afdøde mands formue vil, for så vidt den ikke er opslugt af en betydelig gældsforskrivning til det opløste forsikringsforetagende – dokumentet herom er som unyttig for de flygtede blevet sendt her til England, ikke så meget for kreditorernes skyld som for at tilfredsstille hadet til dem, de tror stadig er i live – blive beslaglagt af retten, da den, efter hvad jeg hører, ikke er fritaget for deres fordringer, der har lidt tab ved det bedrageri, han havde deltaget i. Hele eller dog næsten hele Deres faders formue var inddraget i det

samme foretagende, og er der noget tilbage af den, vil dette ligeledes blive beslaglagt. Der er altså ikke noget hjem der."

"Jeg kunne ikke vende tilbage til ham," sagde hun med en hentydning til, at han havde fremtvunget hendes ægteskab.

"Jeg ved det," tog mr. Chuzzlewit atter til orde, "og jeg er her, fordi jeg ved det. Følg med mig! Blandt alle mine omgivelser er De – det har jeg forvisset mig om – sikker på en venlig modtagelse. Men indtil De har genvundet Deres sundhed og er blevet fattet nok til at bære denne modtagelse, skal De opholde Dem på et roligt sted efter Deres eget valg i nærheden af London, men ikke så langt borte, at denne godhjertede dame ikke kan besøge Dem, så ofte hun vil. De har lidt meget, men De er ung og har en bedre fremtid for Dem. Følg med mig. Deres søster bryder sig ikke om Dem, ved jeg. Hun iler med at offentliggøre dette giftermål på en måde, der, mildest talt, næppe nok er passende, for ikke at sige usøsterlig og ondskabsfuld. Forlad dette hus, førend hendes gæster kommer. Hun har i sinde at såre Dem; skån hende for denne synd og følg med mig!"

Hvor nødigt mrs. Todgers end skiltes fra hende, føjede hun dog sine overtalelser til hans, og selv gamle Chuffey, der naturligvis var indviet i planen, føjede sine til. Hun klædte sig hurtigt på og var færdig til at tage bort, da miss Pecksniff kom farende ind i stuen.

Hun kom farende så pludseligt ind, at hun blev sat i en ubehagelig situation ved det, for selv om hun var færdig med sit brudetoilette med hensyn til sit hoved, på hvilket hun bar en brudehat med orangeblomster, havde hun dog ikke fuldendt sin øvrige påklædning, der ikke fremviste nogen anden udvalgt

prydelse end en sirtses natkjole. Hun var, skønt kun halvt påklædt, kommet farende ind for at trøste sin søster i hendes sorg ved synet af den omtalte hat, og da hun var aldeles uvidende om, at der var en fremmed til stede, førend hun så mr. Chuzzlewit stå for hende, var hendes overraskelse temmelig ubehagelig.

"Nå, min unge dame," sagde oldingen og så på hende med stærkt mishag. "De skal altså have bryllup i dag?"

"Ja, sir," svarede miss Pecksniff i en ærbar tone, "det skal jeg; jeg – min påklædning – er temmelig – Gud, mrs. Todgers!"

"Deres fine følelse er såret, mærker jeg," sagde gamle Martin. "Det undrer mig ikke. De har valgt et uheldigt tidspunkt til Deres bryllup."

"Jeg beder Dem undskylde, mr. Chuzzlewit," svarede Cherry, der straks blev meget rød og forbitret, "men har De noget at sige om den ting, må jeg bede Dem henvende Dem til Augustus. De vil næppe finde det mandigt, håber jeg, at tvinge mig til at drøfte en sag, som Augustus til enhver tid er rede til at tage op. Jeg har intet at gøre med de bedragerier, der måtte være blevet forøvet mod min fader," vedblev hun spidst, "og da jeg ønsker at stå på en god fod med enhver under de nærværende forhold, ville det være mig kært, om De ville have gjort mig den ære at deltage i frokosten. Men jeg vil ikke bede Dem om det nu, da jeg ser, at De er blevet indtaget imod mig af en vis anden person. Jeg tror nok, at jeg har mine naturlige følelser på en anden kant og min naturlige medlidenhed på en anden kant, og jeg kan ikke altid finde mig i at underordne mig Dem, mr. Chuzzlewit. Det ville være lidt vel meget. Jeg håber at have lidt mere agtelse

for mig selv, såvel som for den mand, der har kåret mig til sin brud."

"Da Deres søster, efter hvad jeg tror, ikke efter hvad hun har sagt, for hun har ikke sagt noget om det, har mødt så ringe hensynsfuldhed fra Deres side, følger hun med mig," sagde mr. Chuzzlewit.

"Det glæder mig meget, at hun omsider har opnået en sådan lykke," sagde miss Pecksniff og slog med nakken. "Jeg lykønsker hende sandelig. Det undrer mig ikke, at denne tildragelse er pinlig for hende, men det kan jeg ikke gøre for, mr. Chuzzlewit; skylden er ikke min."

"Hør, miss Pecksniff," sagde den gamle mand roligt, "jeg så gerne, at De skiltes fra os på en venligere måde. Jeg så gerne en venligere afsked fra Deres side. Den ville gøre mig til Deres ven, og De kan endnu komme til at trænge til en ven."

"Ethvert livsforhold, mr. Chuzzlewit, enhver ven i livet," svarede miss Pecksniff med værdighed, "er nu sammentrængt i og knyttet til Augustus. Så længe Augustus er min, kan jeg ikke komme til at trænge til en ven. Når De taler om venner, sir, må jeg én gang for alle bede Dem henvende Dem til Augustus. Det er min anskuelse af den religiøse ceremoni, hvori jeg så snart skal deltage ved det alter, Augustus skal føre mig til. Jeg bærer aldrig nag til nogen, og allermindst i et lykkeligt øjeblik, og allermindst til min søster. Tværtimod, jeg lykønsker hende. Hørte De ikke sige, at skylden ikke er min? Og da jeg skylder Augustus at være punktlig ved en lejlighed, hvor det kun er naturligt at forudsætte, at han er utålmodig – ja De må undskylde mig, mrs. Todgers! – må jeg udbede mig tilladelse til at gå, sir."

Efter disse ord forsvandt brudehatten med så megen majestæt, som den sirtses natkjole levnede den.

Uden at sige noget gav gamle Martin den yngste søster sin arm og førte hende ud. Mrs. Todgers, hvis stadskjole flagrede i blæsten, fulgte dem til vogns, klyngede sig ved afskeden til Merrys hals og løb grædende tilbage til sit eget tilrøgede hus. Hun havde et magert spinkelt legeme, denne mrs. Todgers, men en velskabt sjæl inden i det. Måske var den gode samaritan også mager og spinkel og fandt det hårdt at friste livet. Hvem ved det?

Gamle Chuzzlewit fulgte hende så opmærksomt med sine øjne, at han ikke så mr. Tapley, førend hun havde lukket sin dør.

"Nå, Mark," sagde han, så snart han havde opdaget ham, "hvad er der nu på færde?"

"Den mærkværdigste tildragelse, sir," svarede Mark, idet han pressede ordene frem med den største møje og næppe var i stand til at tale forståeligt. "Et sammenstød af omstændigheder, hvortil man aldrig har set mage. Jeg vil lade mig skyde, om her ikke er to af vore gamle naboer!"

"Hvilke naboer?" udbrød gamle Martin og så ud ad karetvinduet. "Hvor?"

"Mens jeg gik op og ned ikke fem skridt fra dette sted," sagde mr. Tapley ganske åndeløs, "kom de imod mig, som om de havde været deres egne genfærd, hvilket jeg også troede, de var. Det er den mærkværdigste tildragelse, der nogensinde er hændt! Jeg er så altereret, at jeg næppe kan stå på mine ben!"

"Hvad mener De?" udbrød gamle Martin, lige så spændt ved synet af Marks spænding som denne mærkelige person selv. "Naboer! Hvor?"

"Her, sir! Her i Londons City! Her på disse brosten! Her er de! Skulle jeg ikke kende dem? Gud velsigne deres velkomne ansigter, skulle jeg ikke kende dem?"

Med disse udbrud pegede Tapley ikke alene på et par respektabelt udseende folk, mand og kone, som stod tæt ved dem, men begyndte også atter og atter at omfavne den ene af dem efter den anden.

"Naboer, *hvor*?" råbte gamle Martin, næsten vanvittig over sine frugtesløse forsøg på at slippe ud af karetdøren.

"Naboer i Amerika! Naboer i Eden!" udbrød Mark. "Naboer i sumpen, naboer i urskoven, naboer i feberen. Plejede hun os måske ikke? Hjalp han os måske ikke? Ville vi måske ikke begge være døde uden dem? Har de måske ikke slæbt sig hjem uden et eneste barn til deres trøst? Og tale til mig om naboer!"

Af sted fo'r han igen aldeles ude af sig selv, knugede dem, hoppede omkring dem, gjorde kaprioler imellem dem, som om han opførte en vanvittig, besynderlig dans.

Ikke så snart fattede gamle Chuzzlewit, hvem disse mennesker var, førend han fik karetdøren sprængt og kom tumlende ud imellem dem. Og som om mr. Tapleys vanvid havde været smitsomt, begyndte han øjeblikkelig at trykke dem i hånden og vise alle mulige tegn på den mest levende glæde.

"Sæt Dem op bagpå!" sagde han. "Sæt Dem op i tjenersædet. Følg med mig! Sæt De Dem op på bukken, Mark. Hjem! Hjem!"

"Hjem!" råbte mr. Tapley og greb oldingens hånd med et udbrud af begejstring. "Netop min mening. Hurra for hjemmet! Undskyld min dristighed, jeg kan ikke lade det være. Hurra for *Den lystige Tapley*! Der er intet i huset, som de ikke skal få for et godt ord, undtagen en regning. Ja, hjem, hjem, hurra!"

Hjem rullede de altså, så snart han igen havde fået den gamle mand ind i kareten, så hurtigt de kunne, uden at Mark undervejs i mindste måde lagde bånd på sin ivrighed.

Nu begyndte bryllupsgæsterne at samles hos Todgers'. Mr. Jinkins, den eneste af kostgængerne, som var indbudt, var den første på pletten. Han havde en hvid sløjfe i sit knaphul og var iført en splinterny, superfin, dobbelt dekarteret, blå kjole (således var den beskrevet i regningen) med en mængde af kunstnere opfundne slangezirater omkring lommerne. Den elendige Augustus havde nu ikke engang kraft til at hade Jinkins. "Lad ham komme!" havde han svaret miss Pecksniff, da hun drøftede dette spørgsmål med ham. "Lad ham komme! Han har altid været en anstødssten for mig her i livet. Det er ganske i sin orden, at han bliver indbudt. Ha, ha, ha! Å ja, lad kun Jinkins komme!"

Jinkins havde med største fornøjelse lovet at komme, og nu var han der. I nogle minutter havde han ikke andet selskab end frokostbordet, der var dækket ualmindelig smagfuldt og festligt inde i selskabssalen. Men snart kom mrs. Todgers ind til ham, og derefter indfandt den ugifte fætter, den hårrige unge herre og mr. og mrs. Spottletoe sig hurtigt efter hinanden.

Mr. Spottletoe bukkede opmuntrende for Jinkins. "Det glæder mig at gøre Deres bekendtskab, sir," sagde han. "Ønsker Dem til lykke!" tilføjede han i den tro, at Jinkins var den lykkelige.

Mr. Jinkins forklarede sig. Han var der kun for sin ven Moddles skyld, der endnu ikke var kommet.

"Ikke kommet, sir?" udbrød Spottletoe hidsigt.

"Nej, endnu ikke."

"Nå, det må jeg sige!" råbte Spottletoe. "Han begynder godt! Den unge mand begynder på ære og samvittighed godt! Men jeg gad dog gerne vide, hvorledes det går til, at enhver, der kommer i berøring med denne familie, gør sig skyldig i en eller anden grov fornærmelse imod os. Guds død, endnu ikke kommet! Ikke til stede for at modtage os!"

Fætteren med omridset af et ansigt udtalte den mening, at han måske havde bestilt et par ny støvler, men endnu ikke havde fået dem fra skomageren.

"Tal ikke til mig om støvler!" svarede Spottletoe umådelig indigneret. "Så er det hans pligt at indfinde sig i tøfler eller på bare sokker. Kom ikke til mig med en så jammerlig og intetsigende undskyldning som støvler på Deres vens vegne!"

"Han er ikke min ven," sagde fætteren, "jeg har aldrig set ham."

"Godt," sagde den hidsige Spottletoe, "så tal ikke til mig."

I samme øjeblik åbnedes døren, og miss Pecksniff trådte ind, ledsaget af sine tre brudepiger; det karakterstærke fruentimmer sluttede troppen, idet hun havde ventet udenfor indtil nu for ikke at fordærve effekten.

"Hvorledes har De det, frue?" sagde Spottletoe i en udfordrende tone til det karakterstærke fruentimmer. "De ser vel min kone, frue?"

Med et udtryk af stor deltagelse for mrs. Spottletoes helbred beklagede fruentimmeret, at hun ikke var lettere at se, idet naturen for denne dames vedkommende havde forvildet sig ud på tyndhedens marker.

"Mrs. Spottletoe er i det mindste lettere at se end brudgommen, frue," svarede fruentimmerets ægtefælle, "at

sige, hvis han ikke har indskrænket sine opmærksomheder til nogen særlig gren af denne familie, hvilket ville stå i fuldkommen samklang med dens sædvanlige fremgangsmåde."

"Mener De mig, sir –" begyndte det karakterstærke fruentimmer.

"Å, lad ikke Augustus," afbrød miss Pecksniff dem, "i dette alvorsfulde øjeblik i hans og mit liv være den, der forstyrrer den enighed, som det altid vil være hans og mit ønske at bevare. Augustus er ikke blevet forestillet for nogen af mine herværende slægtninge. Han ville helst være fri for det."

"Ja, så tillader jeg mig at påstå," udbrød mr. Spottletoe, "at den mand, som ønsker at træde i forbindelse med denne familie og helst er fri for at blive forestillet for dens medlemmer, er en uforskammet hvalp. Det er min mening om ham."

Det karakterstærke fruentimmer sagde i en meget huldsalig tone, at hun var bange for, at han havde ret. Hendes tre døtre tilføjede højlydt, at det var "skammeligt!"

"De kender ikke Augustus," sagde miss Pecksniff med tårer i øjnene. "Nej, De kender ham ikke. Augustus er lutter blidhed og beskedenhed. Vent, til De får Augustus at se, og jeg er vis på, at De vil fatte godhed for ham."

"Der opstår det spørgsmål," sagde mr. Spottletoe og lagde armene over kors, "hvor længe vi skal vente. Jeg er, oprigtig talt, ikke vant til at vente, og jeg ønsker at vide, hvor længe man venter, at vi skal vente."

"Mrs. Todgers!" sagde Charity, "mr. Jinkins! Jeg er bange for, at der må være en misforståelse. Jeg tror, at Augustus er gået lige til alteret!"

Da dette jo kunne være muligt, og kirken lå tæt ved, løb mr. Jinkins ud for at se ad, ledsaget af den ugifte fætter, mr. George Chuzzlewit, der foretrak alt for den ærgrelse at sidde i nærheden af frokosten, uden at kunne få noget af den. Men de bragte intet andet budskab tilbage end den af klokkeren i fortrolighed meddelte underretning, at hvis de ønskede at vies den formiddag, gjorde de bedst i at skynde sig, da præsten ikke ville vente der hele dagen.

Nu blev bruden urolig, alvorligt urolig. Gode Himmel, hvad kunne der være hændt? Augustus! Dyrebare Augustus!

Mr. Jinkins tilbød at tage en droske og søge ham i det nymøblerede hus. Det karakterstærke fruentimmer trøstede miss Pecksniff. "Det var en prøve på, hvad hun kunne vente sig. Hun ville have godt af det. Det ville tage det romantiske bort fra historien." De rødnæsede døtre trøstede hende ligeledes på den kærligste vis. "Han kom måske nok." Den skitserede fætter mente at han måske var faldet ned fra en bro. Spottletoes forbitrelse modstod alle hans kones bønner. Alle talte i munden på hinanden og mens miss Pecksniff slog hænderne sammen og søgte trøst over alt uden at finde den nogetsteds, kom mr. Jinkins, der havde mødt postbuddet i døren, tilbage med et brev, som han gav hende.

Miss Pecksniff åbnede det, så i det, udstødte et gennemtrængende skrig, kastede brevet åbent på gulvet og dånede.

De tog det op og stimlede sammen, og idet de så over hinandens skuldre, læste de denne meddelelse:

"På højden af Gravesend.

Clipper-skonnerten *Cupido*.

Onsdag aften.

For stedse dybt krænkede miss Pecksniff!
Førend dette kommer Dem i hænde, vil undertegnede – hvis han ikke er et lig – være på vejen til Van Diemens Land [Note 7)]. Prøv ikke at lade mig forfølge. Jeg lader mig ikke fange levende.

Byrden – 300 registertons drægtig – tilgiv, at jeg i mit vanvid hentyder til skibet – på mit sind – har været ganske rædsom. Mange gange – når De har søgt at glatte min pande med kys – er tanken om selvmord opstået hos mig. Mange gange – hvor utroligt det end kan klinge – har jeg opgivet denne tanke.

Jeg elsker en anden. Hun tilhører en anden. Alt synes at tilhøre en anden. Intet i verden er mit – ikke engang min stilling – som jeg har forspildt – ved min ubesindighed – ved at løbe bort.

Har De nogen sinde elsket mig, så hør min sidste bøn. Den sidste bøn fra *en elendig og sønderknust flygtning!* Send indlagte – det er nøglen til min pult – til kontoret med et bud. Behag at skrive udenpå til Bobbs & Cholberry – jeg mener Chobbs & Bolberry – men mit hoved er rent af lave. Jeg har glemt en pennekniv – med skaft af hjortetak – i Deres sykurv. Den kan buddet få i stedet for drikkepenge. Gid den gør ham lykkeligere, end den har gjort mig.

O, miss Pecksniff, hvorfor lod De mig ikke i fred? Var det ikke grusomt, *grusomt!* Du min Gud, har De ikke været vidne til mine følelser – har De ikke set dem flyde ud af mine øjne – bebrejdede De mig ikke selv, at jeg græd mere

end sædvanligt hin skrækkelige aften, da vi sidst mødtes – i det hus – hvor jeg fordum var så tilfreds – skønt ulykkelig – ved mrs. Todgers' omgang?

Dog det stod skrevet – i Talmud – at De skulle blande Dem i den *uudforskelige og skumle* skæbne, som det er mig bestemt at lide, og som – endog nu – snor sig om mine – tindinger. Jeg bebrejder Dem intet, for jeg har forurettet Dem. Gid møblerne må tjene til nogen oprejsning!

Farvel! Bliv en hertugkrones stolte brud og glem mig! Gid det vare længe, førend De lærer den kval at kende, hvormed jeg nu – midt under de frygtelige hyl af – matroserne – underskriver mig

aldrig i evighed Deres

Augustus."

Mens de grådigt slugte brevet, tænkte de lige så lidt på miss Pecksniff, som om hun havde været det sidste menneske på jorden, det vedrørte. Men miss Pecksniff var virkelig faldet i afmagt. Hendes bitre ydmygelse, hendes ærgrelse over at have tilkaldt vidner, og det sådanne vidner, til den; tanken om, at den karakterstærke og de rødnæsede døtre triumferede i den samme time, der havde været bestemt til deres sønderknuselse; det var for meget at bære. Miss Pecksniff var dånet for alvor.

Hvad er det for gribende toner, der når øret? Hvad er dette for et dunkelt rum?

Og den blide skikkelse, som sidder ved et orgel, hvem er det? Ak, Tom, kære Tom, gamle ven!

Dit hoved er blevet for tidligt gråt, Tom, skønt tiden jo er skredet hen mellem dig og vort første bekendtskab. Men i disse toner, som du plejer at holde tusmørket med selskab med, udtaler dit hjertes musik sig, fortæller dit liv sin historie.

Dit liv er roligt, fredeligt og lykkeligt, Tom. I den blide melodi, som atter og atter sniger sig ind i øret, finder mindet om din fordums kærlighed måske et udtryk, men det er et venligt, mildnet, hviskende minde ligesom mindet om de døde, og smerter dig ikke, Gud være lovet!

Slå kun tonerne let an, så let som du vil, men aldrig vil din hånd falde halvt så let på dette instrument som på din fordums nu så dybt, dybt nedbøjede tyrans hoved, og aldrig vil det give så hult et svar, når du rører dem, som han altid giver.

For en fordrukken tigger, der skriver krybende breve og hedder Pecksniff og har en arrig datter, forfølger dig, Tom; og når han trygler dig om penge, minder han dig om, at han har bygget din lykke bedre end sin egen. Når han øder dem, underholder han ølhusgæsterne med fortællinger om din utaknemmelighed og sin godgørenhed imod dig i gamle dage, og da fremviser han hullerne på sine albuer og lægger sine såleløse sko op på en bænk og beder sine tilhørere tage dem i øjesyn, mens du har gode klæder og et hyggeligt hjem. Alt dette ved du, og tåler det dog alt sammen, Tom!

Med et smil i dit ansigt går du derpå over i en anden takt, i en hurtigere og muntrere takt, og små fødder plejer at danse omkring dig efter klangen, og unge, klare øjne at kigge op i dine. Og der er ét lille væsen, Tom – *hendes* barn, ikke Ruths – som dine øjne følger i legen og dansen, og som undertiden, forundret over at se dig så tankefuld, kommer løbende for at

kravle op på dit skød og lægge sin kind op til din; som elsker dig, Tom, endnu højere end de andre, hvis det er muligt, og, da hun engang blev syg, valgte dig til sin sygeplejer og ikke kendte til utålmodighed, Tom, når du var hos hende.

Du glider nu over i en alvorligere melodi, en melodi, der er helliget gamle venner og svundne dage, og mens du dvælende rører ved tangenterne, og de bløde harmonier svulmer, viser de sig for dig. Den døde oldings ånd, der satte en glæde i at forekomme dine ønsker og aldrig ophørte at ære dig, er der iblandt de andre og gentager med roligt, fattet ansigt de ord, han sagde til dig på sit dødsleje, og velsigner dig!

Og kommende fra en have, Tom, overstrøet med blomster af barnehænder, sætter din søster, lille Ruth, lige så let på fod og let om hjertet som i gamle dage, sig ved din side. Fra nutiden og fortiden, det nærværende og det forbigangne, hvormed hun er så ømt sammenslynget i alle dine tanker, svæver dine toner fremad mod fremtiden. Mens de klinger inden i og rundt omkring dig, ser dine strålende øjne på hende med en Kærlighed og Tro, som ved, at de ikke kan dø. Idet den herlige musik ombølger hende i en sky af velklang, som skjuler den mere barske udsigt til skilsmisse her i livet og opløfter hende, Tom, til Himlen!

Om "Martin Chuzzlewit"

Forfatter: Charles Dickens (1812-1870).
Org.udgave: *The Life and Adventures of Martin Chuzzlewit.* Som føljeton i månedlige hæfter januar 1843 – juli 1844; bogudgave Chapman and Hall, London 1844.
Denne udgave baseret på: Charles Dickens: *Martin Chuzzlewit's Levnet og Eventyr*. Oversat af L. Moltke. 4. gennemsete udgave, F. H. Eibe og J. Erslevs Forlag, København 1892, samt Femte gennemsete Udgave. Steen Hasselbalchs Forlag. København, 1919. (Begge har udeladelser, men forskellige steder.)
Oversætter: Ludvig Moltke (1805-1872).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Charles Edmund Brock: *"I am going," he added slowly, looking far into the deep wonder of her bright dark eyes, "abroad."*

ISBN 978-87-7979-887-8

1. ebogsudgave

© 2023 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

Note 1: **At spise til middag hos hertug Humphrey:** En talemåde, der betyder at gå uden middagsmad. *Ovs.anm.*

Note 2: **Lord no zoo:** Kan også betyde "Gud må vide det". *Ovs.anm.*

Note 3: **Onkel:** D.s.s. Pantelåneren.

Note 4: **'Ale Columbia:** Hail Columbia var USAs tidligere (uofficielle) nationalsang indtil 1931. *Red.*

Note 5: Crimp kan blandt andet betyde en hverver. *Overs.anm*.

Note 6: **Kisteklæder:** Klæder, som man gemmer væk til særlige lejligheder. *Red*.

Note 7: **Van Diemens Land:** Tasmanien. *Red.*